ZAKON O KAZNENOM POSTUPKU

(Urednički pročišćeni tekst, "Narodne novine", broj 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 - Odluka i Rješenje USRH, 143/12, 56/13, 145/13 i **152/14**)

Prvi dio

OPĆE ODREDBE

Glava I.

NAČELA KAZNENOG POSTUPKA

Članak 1.

(1) Ovaj Zakon utvrđuje pravila kojima se osigurava da nitko nedužan ne bude osuđen, a da se počinitelju kaznenog djela izrekne kazna ili druga mjera uz uvjete koje predviđa zakon i na temelju zakonito provedenog postupka pred nadležnim sudom.

(2) Kazneni progon i postupak može se voditi i završiti samo prema pravilima i pod uvjetima propisanim zakonom.

Članak 1.a

Ovim se Zakonom u pravni poredak Republike Hrvatske prenose:

1) Direktiva 2010/64/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 20. listopada 2010. o pravu na tumačenje i prevođenje u kaznenim postupcima (SL L 280, 26. 10. 2010.),

2) Direktiva 2011/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2011. o prevenciji i borbi protiv trgovanja ljudima i zaštiti žrtava trgovanja ljudima (SL L 101, 15. 4. 2011.),

3) Direktiva 2011/93/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o borbi protiv seksualne zlouporabe i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije (SL L 335, 17. 12. 2011.),

4) Direktiva 2012/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2012. o pravu na informaciju u kaznenom postupku (SL L 142, 1. 6. 2012.),

5) Okvirna odluka Vijeća 2008/977/PUP od 27. studenoga 2008. o zaštiti osobnih podataka obrađenih u okviru policijske i pravosudne suradnje u kaznenim predmetima (SL L 350, 30. 12. 2008.).

Članak 2.

(1) Kazneni postupak se provodi na zahtjev ovlaštenog tužitelja.

(2) Za djela za koja se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti ovlašteni tužitelj je državni odvjetnik, a za djela za koja se kazneni postupak pokreće po privatnoj tužbi ovlašteni tužitelj je privatni tužitelj. Za kaznena djela za koja je to propisano zakonom državni odvjetnik pokreće kazneni postupak samo na prijedlog oštećenika.

(3) Ako zakonom nije drukčije propisano, državni odvjetnik je dužan pokrenuti kazneni postupak ako postoji osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo za koje se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti, a nema zakonskih smetnji za progon te osobe.

(4) Ako državni odvjetnik ustanovi da nema osnova za pokretanje ili provođenje kaznenog progona, na njegovo mjesto može stupiti oštećenik kao tužitelj uz uvjete određene ovim Zakonom.

Članak 3.

(1) Svatko je nedužan i nitko ga ne može smatrati krivim za kazneno djelo dok mu se pravomoćnom sudskom presudom ne utvrdi krivnja.
(2) Dvojbu o postojanju činjenica koje tvore obilježja kaznenog djela ili o kojima ovisi primjena kaznenog zakona sud rješava presudom na način koji je povoljniji za okrivljenika.

Članak 4.

(1) Svaka radnja ili mjera ograničenja slobode ili prava utemeljena na ovom Zakonu mora biti razmjerna naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju.
(2) Sud i druga državna tijela pri odlučivanju o radnjama i mjerama ograničenja slobode ili prava po službenoj dužnosti paze da se ne primjenjuje teža mjera ako se ista svrha može postići blažom mjerom. Njihovo trajanje mora biti ograničeno na najkraće nužno vrijeme.

Članak 5.

(1) Okrivljenik se ima pravo braniti sam ili uz stručnu pomoć branitelja kojega sam izabire iz reda odvjetnika. Ako sam ne uzme branitelja, okrivljeniku će se radi osiguranja obrane postaviti branitelj kad je to određeno ovim Zakonom.
(2) Pod uvjetima koje određuje ovaj Zakon okrivljeniku koji ne može podmiriti troškove branitelja, postavit će se, na njegov zahtjev, branitelj na teret proračunskih sredstava.
(3) Sud ili drugo državno tijelo koje provodi radnje u kaznenom postupku dužno je prije ispitivanja okrivljenika, poučiti ga o pravu na branitelja i u svezi s braniteljem.
(4) Okrivljeniku se mora osigurati dovoljno vremena i mogućnosti za pripremu obrane.

Članak 6.

(1) U postupku uređenom ovim Zakonom, zabranjena je diskriminacija sukladno pripadnosti rasi, etničkoj pripadnosti, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovnom stanju, članstvu u sindikatu, obrazovanju, društvenom položaju, bračnom ili obiteljskom statusu, dobi, zdravstvenom stanju, invaliditetu, genetskom naslijeđu, rodnom identitetu, izražavanju ili spolnoj orijentaciji.
(2)Zabranjeno je da se prema okrivljeniku, svjedoku ili drugoj osobi primijene medicinske intervencije ili da im se daju takva sredstva kojima bi se utjecalo na njihovu volju pri davanju iskaza, niti se smije upotrijebiti sila, prijetnja ili druga slična sredstva.
(3) Iskaz pribavljen protivno stavcima 1. i 2. ovoga članka, ne može se upotrijebiti kao dokaz u postupku.

Članak 7.

(1) Sa svakim uhićenikom i okrivljenikom mora se postupati čovječno i poštivati njegovo dostojanstvo.
(2) Uhićenik mora biti odmah:
1) na njemu razumljiv način obaviješten o razlozima uhićenja,
2) poučen da nije dužan iskazivati,
3) poučen da ima pravo na stručnu pomoć branitelja kojega može sam izabrati,

4) poučen da će nadležno tijelo, na njegov zahtjev, o uhićenju izvijestiti njegovu obitelj ili drugu osobu koju on odredi,
5) poučen o drugim pravima propisanim ovim Zakonom.

Članak 8.

(1) U kaznenom postupku u uporabi je hrvatski jezik i latinično pismo, ako za uporabu u pojedinim područjima nije zakonom uveden i drugi jezik ili pismo.
(2) Odluke, pozive i druga pismena upućuje tijelo koje vodi postupak na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu. Na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu dostavljaju se sudu tužbe, žalbe i drugi podnesci. Ako je na pojedinom sudskom području u službenu uporabu zakonom uveden i drugi jezik ili pismo, podnesci se mogu tijelu koje vodi postupak dostavljati i na tom jeziku ili pismu.
(3) Stranke i ostali sudionici u postupku imaju pravo služiti se svojim jezikom, uključujući i znakovni jezik gluhih i gluhoslijepih. Ako se radnja u postupku ne vodi na jeziku koji osoba govori i razumije, osigurat će se usmeno prevođenje odnosno prevođenje ili tumačenje znakovnim jezikom gluhih i gluhoslijepih onoga što ona odnosno drugi iznosi te isprava i drugog pisanog dokaznog materijala koji se izvodi. U zapisniku će se zabilježiti da je dana pouka i izjava sudionika. O pravu na usmeno prevođenje odnosno prevođenje ili tumačenje znakovnim jezikom gluhih i gluhoslijepih osoba će se poučiti prije prvog ispitivanja.
(4) Pravo na prevođenje ima okrivljenik u smislu članka 202. stavka 3. ovog Zakona koji ne govori i ne razumije jezik na kojem se vodi postupak ili je gluh ili nijem ili gluhoslijep.
(5) Okrivljeniku iz stavka 4. ovog članka pisano će se prevesti pouka o pravima, odluka o oduzimanju slobode, rješenje o provođenju istrage i nalog o provođenju dokaznih radnji, optužnica, privatna tužba, poziv, sudska odluka nakon optuženja do pravomoćnog okončanja postupka te u postupku o izvanrednim pravnim lijekovima. Ako navedena pismena nisu dostupna na jeziku koji okrivljenik govori i razumije, bit će mu prevedena usmeno, a u pisanom obliku bit će mu uručena u najkraćem mogućem roku na jeziku koji govori i razumije. Ako okrivljenik iz stavka 4. ovog članka ne može pročitati navedena pismena bit će mu izložena na njemu razumljiv način.
(6) Tijelo koje vodi postupak može samo ili na obrazloženi pisani zahtjev okrivljenika naložiti da se pisano prevede dokaz ili njegov dio ako je to potrebno za korištenje procesnih prava obrane. Iznimno, umjesto pisanog prevođenja, može se osigurati usmeno prevođenje ili usmeni sažetak dokaza, ako se time ne krše procesna prava obrane, a okrivljenik ima branitelja.
(7) Okrivljenik iz stavka 4. ovog članka se može odreći prava na pisano prevođenje nakon što ga je tijelo koje vodi postupak poučilo o posljedicama odricanja. Izjava o odricanju mora biti slobodna i nedvosmislena te potpisana od strane okrivljenika.
(8) Okrivljenik iz stavka 4. ovog članka ima pravo i na prevođenje razgovora i dopisivanja s braniteljem potrebnih radi pripreme obrane, podnošenja pravnog sredstva ili lijeka ili poduzimanja drugih radnji u postupku ako je to potrebno za korištenje procesnih prava obrane. Prevođenje će se osigurati na zahtjev okrivljenika.

(9) Na dokazima pribavljenim kršenjem prava na prevođenje ne može se temeljiti sudska odluka.
(10) Okrivljenik iz stavka 4. ovog članka ima pravo pritužbe na kvalitetu prevođenja tijelu koje vodi postupak. Ako je pritužba osnovana odredit će se drugi tumač.
(11) Prevođenje i tumačenje obavlja tumač. Ako se time ne krše procesna prava obrane prevođenje i tumačenje moguće je provesti putem telefonske veze ili audio – video uređaja.
(12) Okrivljenik iz stavka 4. ovog članka kojem je oduzeta sloboda može dostavljati tijelu koje vodi postupak podneske na svom jeziku.

Članak 9.

(1) Sud i državna tijela koja sudjeluju u kaznenom postupku s jednakom pažnjom ispituju i utvrđuju činjenice koje terete okrivljenika i koje mu idu u korist.
(2) Državno odvjetništvo, istražitelj i policija neovisno i nepristrano razjašnjavaju sumnju o kaznenom djelu za koje se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti. Ta tijela su dužna s jednakom pažnjom prikupljati podatke o krivnji i nedužnosti okrivljenika.
(3) Pravo suda i državnih tijela koja sudjeluju u kaznenom postupku da ocjenjuju postojanje ili nepostojanje činjenica nije vezano ni ograničeno posebnim formalnim dokaznim pravilima.
(4) Sud i druga državna tijela dužni su jasno izložiti razloge za odluke koje donose.

Članak 10.

(1) Sudske se odluke ne mogu temeljiti na dokazima pribavljenim na nezakonit način (nezakoniti dokazi).
(2) Nezakoniti su dokazi:
1) koji su pribavljeni kršenjem Ustavom, zakonom ili međunarodnim pravom propisane zabrane mučenja, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja,
2) koji su pribavljeni povredom Ustavom, zakonom ili međunarodnim pravom zajamčenih prava obrane, prava na ugled i čast, te prava na nepovredivost osobnog i obiteljskog života, osim u slučaju iz stavka 3. ovog članka,
3) koji su pribavljeni povredom odredaba kaznenog postupka i koji su izričito predviđeni ovim Zakonom,
4) za koje se saznalo iz nezakonitih dokaza.
(3) Ne smatraju se nezakonitima dokazi pribavljeni povredom prava i sloboda iz stavka 2. točke 2. ovog članka u postupku za teške oblike kaznenih djela iz nadležnosti županijskog suda, kod kojih interes kaznenog progona i kažnjavanja počinitelja preteže nad povredom prava.
(4) Sudska odluka ne može se temeljiti isključivo na dokazu iz stavka 3. ovog članka.

Članak 11.

(1) Okrivljenik ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku odluči o optužbi u skladu sa zakonom.
(2) Postupak se mora provesti bez odugovlačenja, a u postupcima u kojima je okrivljeniku privremeno oduzeta sloboda, sud i državna tijela postupat će osobito žurno.

(3) Sud i druga državna tijela dužni su onemogućiti svaku zlouporabu prava koja pripadaju sudionicima u postupku.
(4) Stranci, branitelju, oštećeniku, opunomoćeniku ili zakonskom zastupniku koji u kaznenom postupku svojom radnjom očigledno zloupotrebljava pravo iz ovog Zakona, sud će rješenjem uskratiti pravo na tu radnju. Žalba ne odgađa izvršenje rješenja.
(5) Ako je u slučaju iz stavka 4. ovog članka okrivljenik ostao bez branitelja, predsjednik suda će na zahtjev tijela koje vodi postupak postaviti branitelja po službenoj dužnosti.

Članak 12.

(1) Nitko ne može biti ponovno kazneno progonjen za djelo za koje je već bio suđen i za koje je donesena pravomoćna sudska presuda.
(2) Obnova pravomoćno okončanog kaznenog postupka može se provesti samo u postupku i pod uvjetima propisanim zakonom. Ne može se obnoviti kazneni postupak protiv osobe koja je pravomoćno oslobođena od optužbe.

Članak 13.

Ako Zakon drukčije ne propisuje (članak 544. stavak 2.), povodom pravnog lijeka izjavljenog samo u korist okrivljenika, presuda se ne može izmijeniti na njegovu štetu.

Članak 14.

Osoba koja je neopravdano osuđena za kazneno djelo ili je neosnovano uhićena ima pravo na svekoliku rehabilitaciju, pravo na naknadu štete iz sredstava državnog proračuna te druga prava utvrđena zakonom.

Članak 15.

Okrivljenika ili drugu osobu koja sudjeluje u postupku, a iz neznanja bi mogla propustiti kakvu radnju ili se zbog toga ne bi koristila svojim pravima, sud ili drugo tijelo koje provodi radnju poučiti će o pravima koja joj prema ovom Zakonu pripadaju i o posljedicama propuštanja radnje.

Članak 16.

(1) Žrtva i oštećenik imaju u kaznenom postupku prava u skladu s ovim Zakonom.
(2) Policija, istražitelj, državno odvjetništvo i sud postupaju s posebnim obzirom prema žrtvi kaznenog djela.
(3) Tijela iz stavka 2. ovog članka dužna su žrtvu i oštećenika upoznati s njihovim pravima u postupku sukladno ovom Zakonu i pri poduzimanju radnji na primjeren način skrbiti o njihovim pravima.

Članak 17.

(1) Kazneni postupak započinje:
1) pravomoćnošću rješenja o provođenju istrage,
2) potvrđivanjem optužnice ako istraga nije provedena,
3) određivanjem rasprave na temelju privatne tužbe,
4) donošenjem presude o izdavanju kaznenog naloga (članak 541. stavak 1.).
(2) Kad je propisano da pokretanje kaznenog postupka ima za posljedicu ograničenje određenih prava, te posljedice, ako zakonom nije drukčije određeno, nastupaju potvrđivanjem

optužnice, a za kaznena djela za koja je propisana kao glavna kazna novčana kazna ili zatvor do pet godina, od dana kad je donesena osuđujuća presuda.

Članak 18.

(1) Ako primjena kaznenog zakona zavisi od prethodnog rješenja pravnog pitanja za čije je rješenje nadležan sud u kojem drugom postupku ili drugo državno tijelo, kazneni sud može sam riješiti to pitanje prema odredbama koje važe za dokazivanje u kaznenom postupku. Rješenje tog pravnog pitanja od strane kaznenog suda ima učinak samo za kazneni predmet o kojem taj sud raspravlja.
(2) Ako je o takvu prethodnom pitanju već donio odluku sud u kojem drugom postupku ili drugo državno tijelo, takva odluka ne veže kazneni sud što se tiče ocjene je li počinjeno određeno kazneno djelo.
(3) Ako sud koji vodi postupak smatra da je za rješenje pitanja iz stavka 1. ovog članka potrebna odluka Suda Europske unije o tumačenju prava Unije ili o valjanosti akta kojega je donijelo njezino tijelo može podnijeti zahtjev Sudu Europske unije da donese odluku, o čemu će obavijestiti stranke.
(4) Ako se postupak vodi pred sudom protiv čije odluke nije dopuštena žalba, a taj sud smatra da je za rješenje pitanja iz stavka 1. ovog članka potrebna odluka Suda Europske unije o tumačenju prava Unije ili o valjanosti akta kojega je donijelo njezino tijelo podnijet će zahtjev Sudu Europske unije da donese odluku, o čemu će obavijestiti stranke.
(5) U slučaju iz stavka 3. i 4. ovog članka sud će prekinuti postupak do donošenja odluke Suda Europske unije. Za vrijeme trajanja prekida postupka sud može provoditi samo one radnje za koje postoji opasnost od odgode.

Glava II.

NADLEŽNOST SUDOVA

1. Stvarna nadležnost i sastav sudova

Članak 19.

(1) U kaznenim predmetima sude općinski sudovi, županijski sudovi, Visoki kazneni sud Republike Hrvatske i Vrhovni sud Republike Hrvatske.
(2) Sudovi iz stavka 1. ovog članka sude u granicama svoje stvarne i mjesne nadležnosti za sva kaznena djela i svim osobama ako zakonom nije drukčije propisano.

Članak 19.a

(1) Općinski sudovi su nadležni:
1) suditi u prvom stupnju za kaznena djela za koja je zakonom propisana kao glavna kazna novčana kazna ili kazna zatvora do dvanaest godina, osim ako zakonom nije drukčije propisano,
2) u postupcima iz točke 1. ovog stavka odlučivati o potvrđivanju optužnice,
3) odlučivati o žalbama protiv rješenja za koja je to propisano ovim Zakonom,
4) obavljati druge poslove povjerene im zakonom.
(2) Zakonom se može propisati da u određenoj vrsti predmeta iz nadležnosti dvaju ili više općinskih sudova s područja istoga županijskog suda postupa jedan od tih općinskih sudova, s obzirom na uvjete rada i opseg poslova.

Članak 19.b

(1) Općinski sudovi sude u vijećima sastavljenim od jednog suca i dva suca porotnika, osim ako drukčije nije propisano zakonom.
(2) Za kaznena djela za koja je propisana kao glavna kazna novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina sudi sudac općinskog suda kao sudac pojedinac.
(3) Za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do deset godina stranke se mogu do početka rasprave suglasiti da raspravu provede predsjednik vijeća kao sudac pojedinac, osim za sljedeća kaznena djela:
a) čedomorstvo (članak 93.), usmrćenje na zahtjev (članak 94.), prouzročenje smrti iz nehaja (članak 95.), sudjelovanje u samoubojstvu (članak 96. stavak 2.), spolni odnošaj s nemoćnom osobom (članak 189. stavak 1.), prisila na spolni odnošaj (članak 190.), spolni odnošaj zlouporabom položaja (članak 191. stavak 2.), iskorištavanje djece ili maloljetnih osoba za pornografiju (članak 196. stavak 1.), teška kaznena djela protiv zdravlja ljudi (članak 249. stavak 4.) i izazivanje prometne nesreće (članak 272. stavak 4.) iz Kaznenog zakona (»Narodne novine«, br. 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 84/05., 71/06., 110/07., 152/08., 57/11. i 77/11.),
b) usmrćenje (članak 112. stavak 2. i 3.), prouzročenje smrti iz nehaja (članak 113.), sudjelovanje u samoubojstvu (članak 114. stavak 2.), spolni odnošaj bez pristanka (članak 152.), teška kaznena djela protiv zdravlja ljudi (članak 192. stavak 6.), izazivanje prometne nesreće u cestovnom prometu (članak 227. stavak 6.), teška kaznena djela protiv okoliša (članak 214. stavak 4.), teška kaznena djela protiv opće sigurnosti (članak 222. stavak 4.) iz Kaznenog zakona.
(4) U predmetima iz nadležnosti vijeća općinskog suda stranke se mogu do početka rasprave suglasiti da raspravu provede predsjednik vijeća kao sudac pojedinac, osim za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora teža od deset godina ili ako sastav vijeća nije propisan posebnim zakonom. Sudac pojedinac ima ovlasti vijeća. Stranke tu suglasnost ne mogu opozvati.
(5) Općinski sudovi donose odluke izvan rasprave u vijećima sastavljenim od tri suca.
(6) Predsjednik općinskog suda i predsjednik vijeća općinskog suda odlučuju u slučajevima predviđenim u ovom Zakonu.

Članak 19.c

Županijski sudovi su nadležni:
1) suditi u prvom stupnju:
a) za kaznena djela za koja je zakonom propisana kazna zatvora preko dvanaest godina ili dugotrajni zatvor,
b) za kaznena djela za koja je posebnim zakonom propisana nadležnost županijskog suda,
c) za kaznena djela protiv Republike Hrvatske (Glava XII.), kaznena djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (Glava XIII.) osim kaznenog djela zlouporabe opojnih droga iz članka 173. stavka 1., 4. – 6., ubojstvo na mah (članak 92.), otmica (članak 125. stavak 2.), silovanje (članak 188. stavak 1.), spolni odnošaj s djetetom (članak 192. stavak 1.), prijevare na štetu Europskih zajednica (članak 224.b), razbojništvo (članak 218. stavak 2.), razbojnička krađa (članak 219. stavak 2.), pranje novca (članak 279.), zlouporaba položaja i ovlasti (članak 337. stavak 4.) iz Kaznenog zakona (»Narodne novine«, br. 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 84/05., 71/06., 110/07., 152/08., 57/11. i 77/11.);
d) za kaznena djela protiv Republike Hrvatske (Glava XXXII.), genocid (članak 88. stavak 3.), zločin agresije (članak 89. stavak 3.), odgovornost zapovjednika (članak 96. stavak 1. i 4.), terorizam (članak 97. stavak 2.), financiranje terorizma (članak 98.), javno poticanje na terorizam (članak 99.), novačenje za terorizam (članak 100.), obuka za terorizam (članak 101.), terorističko udruženje (članak 102. stavak 2.), usmrćenje (članak 112. stavak 1.),

silovanje (članak 153. stavak 1.), podvođenje djeteta (članak 162. stavak 1.), razbojništvo (članak 230. stavak 2.), razbojnička krađa (članak 231. stavak 2.), zlouporaba povjerenja u gospodarskom poslovanju (članak 246. stavak 2.), subvencijska prijevara (članak 258. stavak 3.), zlouporaba položaja i ovlasti (članak 291. stavak 2.), otmica osobe pod međunarodnom zaštitom (članak 353. stavak 1.), napad na osobu pod međunarodnom zaštitom (članak 354. stavak 1.) iz Kaznenog zakona;
2) u drugom stupnju odlučivati o žalbama protiv odluka općinskih sudova, ako drukčije nije propisano zakonom;
3) poduzimati radnje u nadležnosti suca istrage, rješavati o žalbama protiv rješenja za koja je to propisano zakonom, provoditi prethodni postupak kad je to propisano ovim Zakonom;
4) u predmetima iz točke 1. ovog stavka odlučivati o potvrđivanju optužnice;
5) odlučivati u postupku izvršenja kazne zatvora prema posebnim propisima;
6) provoditi postupak za izručenje okrivljenih i osuđenih osoba;
7) obavljati poslove međunarodne pravne pomoći, izručenja i kaznenopravne suradnje;
8) obavljati i druge poslove koji su propisani zakonom.

Članak 19.d

(1) Županijski sudovi sude u prvom stupnju u vijećima sastavljenim od jednog suca i dva suca porotnika, a u vijećima od dva suca i tri suca porotnika za kaznena djela za koja je propisana kazna dugotrajnog zatvora, osim ako drukčije nije propisano zakonom.
(2) U vijeću sastavljenom od tri suca županijski sudovi sude o žalbama protiv odluka općinskih sudova.
(3) U vijeću sastavljenom od tri suca županijski sudovi donose odluke izvan rasprave, te odlučuju o drugim pitanjima, osim ako drukčije nije propisano zakonom.
(4) Radnje u prethodnom postupku obavlja sudac županijskog suda kao sudac istrage.
(5) Odluke u postupku izvršenja zatvorskih kazni donosi sudac pojedinac županijskog suda kao sudac izvršenja.
(6) Predsjednik županijskog suda i predsjednik vijeća županijskog suda odlučuju u slučajevima predviđenim u ovom Zakonu.

Članak 19.e

(1) Visoki kazneni sud je nadležan:
1) odlučivati u drugom stupnju o žalbama protiv presuda općinskih i županijskih sudova;
2) obavljati druge poslove propisane zakonom.
(2) Visoki kazneni sud sudi u vijećima sastavljenim od tri suca, a u vijeću od pet sudaca kad odlučuje o žalbama protiv presuda za kaznena djela za koja je propisana kazna dugotrajnog zatvora. Sudac pojedinac Visokog kaznenog suda odlučuje kad je to propisano zakonom.
(3) Predsjednik Visokog kaznenog suda i predsjednik vijeća Visokog kaznenog suda odlučuju u slučajevima predviđenim u ovom Zakonu.

Članak 19.f

(1) Vrhovni sud je nadležan:
1) odlučivati u drugom stupnju o žalbama protiv odluka županijskih sudova, osim ako drukčije nije propisano zakonom,
2) odlučivati u trećem stupnju o žalbama protiv odluka donesenih u drugom stupnju, kad je to propisano zakonom,
3) odlučivati o izvanrednim pravnim lijekovima u slučajevima propisanim ovim Zakonom,
4) obavljati druge poslove propisane zakonom.

(2) Vrhovni sud sudi u vijećima sastavljenim od tri suca, a u vijeću od pet sudaca kad odlučuje o žalbama protiv presuda za kaznena djela za koja je propisana kazna dugotrajnog zatvora, ako drukčije nije propisano zakonom.
(3) Predsjednik Vrhovnog suda i predsjednik vijeća Vrhovnog suda odlučuju u slučajevima predviđenim u ovom Zakonu.

2. Mjesna nadležnost

Članak 20.

(1) Mjesno je nadležan u pravilu sud na čijem je području kazneno djelo počinjeno ili pokušano.
(2) Privatna tužba može se podnijeti i sudu na čijem području okrivljenik ima prebivalište ili boravište.
(3) Ako je kazneno djelo počinjeno ili pokušano na područjima raznih sudova ili na granici tih područja, ili se ne zna na kojem je području počinjeno ili pokušano, nadležan je onaj od tih sudova koji je na zahtjev ovlaštenog tužitelja prvi započeo postupak, a ako postupak još nije započet, sud kojem je prije podnesen zahtjev za pokretanje postupka.
(4) Za odlučivanje u postupku izvršenja kazne zatvora nadležan je sud određen posebnim zakonom.
(5) Ako je kazneno djelo počinjeno na domaćem brodu ili domaćem zrakoplovu dok se nalazi u domaćem pristaništu, nadležan je sud na čijem se području nalazi to pristanište. U ostalim slučajevima kad je kazneno djelo počinjeno na domaćem brodu ili zrakoplovu, nadležan je sud na čijem se području nalazi matična luka broda odnosno zrakoplova ili domaće pristanište u kojem se brod odnosno zrakoplov prvi put zaustavi.
(6) Ako je kazneno djelo počinjeno u prostoru mora u kojemu Republika Hrvatska ima suverena prava, nadležan je sud koji je na zahtjev ovlaštenog tužitelja prvi započeo postupak.

Članak 21.

(1) Ako je kazneno djelo počinjeno tiskom, nadležan je sud na čijem je području spis tiskan. Ako to mjesto nije poznato ili je spis tiskan u stranoj državi, nadležan je sud na čijem se području tiskani spis raspačava.
(2) Ako prema zakonu odgovara sastavljač spisa, nadležan je i sud mjesta u kojem sastavljač ima prebivalište ili sud mjesta gdje se odigrao događaj na koji se spis odnosi.
(3) Odredbe stavka 1. ovog članka primijenit će se ako je spis ili izjava objavljena putem elektronskih medija.

Članak 22.

(1) Ako nije poznato mjesto počinjenja kaznenog djela ili je to mjesto izvan teritorija Republike Hrvatske nadležan je sud na čijem području okrivljenik ima prebivalište ili boravište.
(2) Ako je sud na čijem području okrivljenik ima prebivalište ili boravište već započeo postupak, ostaje nadležan i ako se saznalo za mjesto počinjenja kaznenog djela.
(3) Ako nije poznato mjesto počinjenja kaznenog djela ni prebivalište ili boravište okrivljenika, ili su oba izvan teritorija Republike Hrvatske, nadležan je sud na čijem se području okrivljenik uhiti ili se sam prijavi.

Članak 23.

Ako je neka osoba počinila kaznena djela u Republici Hrvatskoj i u inozemstvu, nadležan je sud koji je nadležan za kazneno djelo počinjeno u Republici Hrvatskoj.

Članak 24.

Ako se prema odredbama ovog Zakona ne može utvrditi koji je sud mjesno nadležan, Vrhovni sud odredit će jedan od stvarno nadležnih sudova pred kojim će se provesti postupak.

3. Spajanje i razdvajanje postupka

Članak 25.

(1) Jedinstveni postupak u pravilu će se provesti:
1) ako je ista osoba okrivljena za više kaznenih djela,
2) ako je više osoba okrivljeno za jedno kazneno djelo,
3) protiv počinitelja, sudionika, prikrivatelja, osoba koje su pomogle počinitelju nakon počinjenja kaznenog djela, te osoba koje nisu prijavile pripremanje kaznenog djela, počinjenje kaznenog djela ili počinitelja,
4) ako je oštećenik istovremeno počinio kazneno djelo prema okrivljeniku.
(2) Jedinstveni postupak može se provesti i ako je više osoba okrivljeno za više kaznenih djela, ali samo ako između počinjenih kaznenih djela postoji međusobna veza i ako postoje isti dokazi.
(3) Ako je za neka od djela iz stavka 1. i 2. ovog članka nadležan niži, a za neka viši sud, za provođenje jedinstvenog postupka nadležan je viši sud. Ako su nadležni sudovi iste vrste, za provođenje jedinstvenog postupka nadležan je onaj sud koji je na zahtjev ovlaštenog tužitelja prvi započeo postupak, a ako postupak još nije započet, nadležan je sud kojem je prije podnesen zahtjev za pokretanje postupka.
(4) O spajanju postupka odlučuje sud koji je nadležan za provođenje jedinstvenog postupka. Protiv rješenja kojim je određeno spajanje postupka ili kojim je odbijen prijedlog za spajanje nije dopuštena žalba.
(5) Do podizanja optužnice o spajanju i razdvajanju postupka odlučuje državno odvjetništvo koje je nadležno za provođenje jedinstvenog postupka.

Članak 26.

(1) Sud nadležan prema članku 25. ovog Zakona može iz važnih razloga ili iz razloga svrhovitosti do završetka rasprave odlučiti da se postupak za pojedina kaznena djela ili protiv pojedinih okrivljenika razdvoji i posebno dovrši ili preda drugom nadležnom sudu.
(2) Rješenje o razdvajanju postupka donosi sud nakon saslušanja prisutnih državnog odvjetnika i okrivljenika.
(3) Protiv rješenja kojim je određeno razdvajanje postupka ili kojim je odbijen prijedlog za razdvajanje postupka nije dopuštena žalba.

4. Prenošenje nadležnosti

Članak 27.

Kad je nadležni sud iz pravnih ili stvarnih razloga spriječen postupati, o tome će izvijestiti neposredno viši sud, koji će nakon pribavljenog mišljenja državnog odvjetnika za postupanje u tom predmetu ili za poduzimanje određenih radnji u postupku odrediti drugi stvarno nadležni sud na svom području. Protiv tog rješenja nije dopuštena žalba.

Članak 28.

(1) Zajednički neposredno viši sud može za vođenje postupka ili za poduzimanje određenih radnji u postupku odrediti drugi stvarno nadležni sud na svom području ako je očito da će se tako lakše provesti postupak ili ako postoje drugi važni razlozi.

(2) Rješenje iz stavka 1. ovog članka, sud može donijeti na prijedlog suca istrage, suca pojedinca, predsjednika vijeća ili na prijedlog stranaka.
(3) Na prijedlog Glavnog državnog odvjetnika, Vrhovni sud može za postupanje u pojedinom predmetu iz nadležnosti općinskog suda odrediti županijski sud kao stvarno nadležan prvostupanjski sud, kad za to postoje naročito važni razlozi.
(4) Protiv rješenja iz stavka 1. i 2. ovog članka, žalba nije dopuštena.

5. Posljedice nenadležnosti i sukob nadležnosti

Članak 29.

(1) Sud je dužan paziti na svoju stvarnu i mjesnu nadležnost te čim ustanovi da nije nadležan, proglasit će se nenadležnim i nakon pravomoćnosti rješenja dostaviti predmet nadležnom sudu.
(2) Ako u tijeku rasprave sud ustanovi da je za suđenje nadležan niži sud, neće predmet dostaviti tom sudu, nego će sam provesti postupak i donijeti odluku.
(3) Nakon što je optužnica potvrđena, sud se ne može oglasiti mjesno nenadležnim niti stranke mogu isticati prigovor mjesne nenadležnosti.
(4) Nenadležni sud dužan je poduzeti one radnje u postupku za koje postoji opasnost od odgode.

Članak 30.

(1) Ako sud kojem je predmet ustupljen kao nadležnom, smatra da je nadležan sud koji mu je predmet ustupio ili koji drugi sud, pokrenut će postupak za rješavanje sukoba nadležnosti.
(2) Kad je u povodu žalbe protiv odluke prvostupanjskog suda kojom se on oglasio nenadležnim odluku donio viši sud, za tu odluku vezan je u pitanju nadležnosti i sud kojem je predmet ustupljen ako je viši sud nadležan za rješavanje sukoba nadležnosti između tih sudova.

Članak 31.

(1) Sukob nadležnosti između sudova rješava zajednički neposredno viši sud.
(2) Prije nego što donese rješenje u povodu sukoba nadležnosti, sud će zatražiti mišljenje državnog odvjetnika koji je nadležan postupati pred tim sudom kad se postupak vodi na njegov zahtjev. Protiv tog rješenja nije dopuštena žalba.
(3) Pri odlučivanju o sukobu nadležnosti sud može istovremeno po službenoj dužnosti donijeti odluku o prenošenju mjesne nadležnosti ako je udovoljeno uvjetima iz članka 28. stavka 1. ovog Zakona.
(4) Dok se ne riješi sukob nadležnosti između sudova, svaki od njih dužan je poduzimati one radnje u postupku za koje postoji opasnost od odgode.

Glava III.

IZUZEĆE

Članak 32.

(1) Sudac ili sudac porotnik isključen je od obavljanja sudske dužnosti:
1) ako je oštećen kaznenim djelom;
2) ako mu je okrivljenik, njegov branitelj, tužitelj, žrtva, oštećenik, njihov zakonski zastupnik ili opunomoćenik, bračni drug ili srodnik u ravnoj lozi do bilo kojeg stupnja, u pobočnoj lozi do četvrtog stupnja, a po tazbini do drugog stupnja;

3) ako je s okrivljenikom, njegovim braniteljem, tužiteljem, žrtvom ili oštećenikom u odnosu skrbnika, štićenika, posvojitelja, posvojenika, hranitelja, hranjenika, smještene osobe ili udomitelja;
4) ako je u tom kaznenom predmetu u prethodnom postupku provodio dokazno ročište ili dokazne radnje ili je odlučivao o prigovoru za zaštitu postupovnih prava obrane ili o žalbi protiv rješenja o provođenju istrage, ili je odlučivao o potvrđivanju optužnice, ili je sudjelovao u postupku kao tužitelj, branitelj, zakonski zastupnik, savjetnik žrtve ili opunomoćenik oštećenika, odnosno tužitelja, ili je ispitan ili treba biti ispitan kao svjedok ili vještak, a drukčije nije propisano ovim Zakonom;
5) ako je u istom predmetu sudjelovao u donošenju odluke koja se pobija žalbom ili izvanrednim pravnim lijekom.
(2) Sudac ili sudac porotnik može biti otklonjen od obavljanja sudske dužnosti ako se izvan slučajeva navedenih u stavku 1. ovog članka navedu i dokažu okolnosti koje izazivaju sumnju u njegovu nepristranost.

Članak 33.

(1) Sudac ili sudac porotnik čim sazna da postoji koji od razloga za isključenje iz članka 32. stavka 1. ovog Zakona, dužan je prekinuti svaki rad na tom predmetu i o tome izvijestiti predsjednika suda, koji će mu odrediti zamjenu. Ako je riječ o isključenju predsjednika suda, on će odrediti sebi zamjenika između sudaca tog suda, a ako to nije moguće, zatražit će od predsjednika neposredno višeg suda da odredi zamjenu.
(2) Ako sudac ili sudac porotnik smatra da postoje druge okolnosti koje opravdavaju njegov otklon (članak 32. stavak 2.), izvijestit će o tome predsjednika suda.

Članak 34.

(1) Izuzeće mogu tražiti i stranke.
(2) Stranke podnose zahtjev za izuzeće odmah nakon saznanja za razlog izuzeća.
(3) Zahtjev za izuzeće suca višeg suda stranka može staviti najkasnije do početka sjednice tog suda.
(4) Stranka može tražiti izuzeće samo poimenično određenog suca ili suca porotnika koji u predmetu postupa, odnosno suca višeg suda.
(5) Stranka je dužna u zahtjevu navesti dokaze i okolnosti zbog kojih smatra da postoji kakva zakonska osnova za izuzeće. U zahtjevu se ne mogu navoditi razlozi koji su isticani u prijašnjem zahtjevu za izuzeće koji je odbijen.

Članak 35.

(1) O zahtjevu za izuzeće iz članka 34. ovog Zakona odlučuje predsjednik suda. Ako se traži izuzeće i predsjednika suda, odluku o zahtjevu za izuzeće predsjednika vijeća, suca ili suca porotnika donosi zamjenik predsjednika suda ili sudac kojeg je predsjednik suda sebi odredio kao zamjenika između sudaca tog suda.
(2) Ako se traži izuzeće predsjednika suda, odluku o izuzeću donosi predsjednik neposredno višeg suda, a ako se traži izuzeće predsjednika Vrhovnog suda, odluku o izuzeću donosi vijeće od pet sudaca tog suda. Protiv tih odluka žalba nije dopuštena.
(3) Prije donošenja rješenja o izuzeću pribavit će se izjava suca, suca porotnika, odnosno predsjednika suda, a prema potrebi provest će se i drugi izvidi.
(4) Protiv rješenja kojim je odlučeno o zahtjevu za izuzeće nije dopuštena posebna žalba.
(5) Ako je zahtjev za otklon iz članka 32. stavka 2. ovog Zakona podnesen odredbama članka 34. stavka 4. i 5. ovog Zakona, zahtjev će se odbaciti u cijelosti, odnosno djelomično. Protiv rješenja kojim se zahtjev odbacuje žalba nije dopuštena. Rješenje kojim se zahtjev odbacuje

donosi predsjednik suda, a na raspravi vijeće. U donošenju tog rješenja može sudjelovati sudac čije se izuzeće traži.

Članak 36.

Kad sudac ili sudac porotnik sazna da je stavljen zahtjev za njegovo izuzeće, dužan je odmah obustaviti svaki rad na predmetu, a ako je riječ o otklonu iz članka 32. stavka 2. ovog Zakona, može do donošenja rješenja o zahtjevu poduzimati samo one radnje za koje postoji opasnost od odgode.

Članak 37.

(1) Odredbe o izuzeću suca i sudaca porotnika primjenjivat će se i na državne odvjetnike i osobe koje su na temelju Zakona o državnom odvjetništvu ovlaštene zastupati državnog odvjetnika u postupku, istražitelje, zapisničare, tumače i stručne osobe, a i na vještake, ako za njih nije što drugo određeno (članak 311.).
(2) O izuzeću istražitelja, zapisničara, tumača, stručne osobe i vještaka, koji sudjeluju u istrazi koju provodi sudac istrage (članak 225. stavak 5.) odlučuje taj sudac. Kad radnju provodi sud, o izuzeću istražitelja, zapisničara, tumača, stručne osobe i vještaka odlučuje vijeće, predsjednik vijeća ili sudac.
(3) O izuzeću osoba koje su na temelju Zakona o državnom odvjetništvu ovlaštene da ga zastupaju u kaznenom postupku, istražitelja, zapisničara, tumača, stručne osobe i vještaka prije podizanja optužnice, odlučuje državni odvjetnik. O izuzeću državnog odvjetnika odlučuje neposredno viši državni odvjetnik. O izuzeću Glavnoga državnog odvjetnika odlučuje kolegij svih zamjenika Glavnoga državnog odvjetnika.
(4) Istražitelj i druge osobe koje sudjeluju u istrazi koju provodi državni odvjetnik čim saznaju da postoji koji od razloga za izuzeće, dužni su o tome izvijestiti državnog odvjetnika i predložiti mu svoju zamjenu.
(5) Kad osoba iz stavka 3. ovog članka sazna da postoji razlog za njezino izuzeće, dužna je odmah obustaviti svaki rad na predmetu, a ako je riječ o otklonu iz članka 32. stavka 2. ovog Zakona, može do donošenja odluke državnog odvjetnika poduzimati samo one radnje za koje postoji opasnost od odgode.

Glava IV.

DRŽAVNI ODVJETNIK

Članak 38.

(1) Temeljna ovlast i glavna dužnost državnog odvjetnika je progon počinitelja kaznenih djela za koja se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti.
(2) U predmetima kaznenih djela za koja se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti državni odvjetnik ima ovlast i dužnost:
1) poduzimanja potrebnih radnji radi otkrivanja kaznenih djela i pronalaženja počinitelja,
2) poduzimanja izvida kaznenih djela, nalaganja i nadzora provođenja pojedinih izvida radi prikupljanja podataka važnih za pokretanje istrage,
3) odlučivanja o odbacivanju kaznene prijave, odgodi i odustajanju od kaznenog progona,
4) pokretanja i vođenja istrage,
5) provođenja i nadzora provođenja dokaznih radnji,
6) podizanja i zastupanja optužnice, te predlaganja izdavanja kaznenog naloga pred

nadležnim sudom,
7) sporazumijevanja s okrivljenikom o priznanju krivnje i kazni i drugim mjerama iz članka 360. stavka 4. točke 3. ovog Zakona,
8) predlaganja i izvođenja dokaza na raspravi,
9) davanja izjava da neće poduzeti kazneni progon u slučaju iz članka 286. stavka 2. ovog Zakona,
10) podnošenja žalbi protiv nepravomoćnih sudskih odluka i izvanrednih pravnih lijekova protiv pravomoćnih sudskih odluka,
11) poduzimanja potrebnih radnji, te nalaganja i nadzora izvida radi utvrđivanja i pronalaženja imovine stečene kaznenim djelom, predlaganja mjera osiguranja i predlaganja oduzimanja imovinske koristi,
12) sudjelovanja u postupku povodom zahtjeva za sudsku zaštitu protiv odluke ili radnje tijela uprave nadležnog za izvršenje kazne ili mjere oduzimanja slobode izrečene pravomoćnom presudom u kaznenom postupku,
13) donošenja odluka i poduzimanja drugih mjera predviđenih zakonom.
(3) Državni odvjetnik pokreće posebne postupke i sudjeluje u posebnim postupcima kad je to predviđeno zakonom.
(4) Glavni državni odvjetnik odlučuje o pokretanju postupka za davanje postupovnog imuniteta pripadniku zločinačke organizacije, odnosno zločinačkog udruženja u skladu sa zakonom.

Članak 39.

(1) Stvarna nadležnost državnog odvjetnika u kaznenom postupku propisuje se posebnim zakonom.
(2) Mjesna nadležnost državnog odvjetnika određuje se prema odredbama koje važe za nadležnost suda područja za koje je državni odvjetnik postavljen.
(3) Sukob nadležnosti između državnih odvjetnika rješava zajednički neposredno viši državni odvjetnik.

Članak 40.

Kad postoji opasnost od odgode, radnje u postupku poduzet će i nenadležni državni odvjetnik, ali o tome mora odmah izvijestiti nadležnog državnog odvjetnika.

Članak 41.

(1) Državni odvjetnik poduzima sve radnje u postupku na koje je po zakonu ovlašten sam ili preko osoba koje su na temelju posebnog zakona ovlaštene da ga zastupaju u kaznenom postupku.
(2) Državna tijela po nalogu državnog odvjetnika poduzimaju radnje sukladno ovom Zakonu.

Članak 42.

Državni odvjetnik može osim u slučajevima propisanim posebnim zakonom, odustati od kaznenog progona do završetka rasprave.

Glava V.

ŽRTVA, OŠTEĆENIK I PRIVATNI TUŽITELJ

1. Žrtva

Članak 43.

(1) Žrtva kaznenog djela ima sukladno ovom Zakonu:
1) pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama kaznenih djela u skladu sa zakonom,
2) pravo sudjelovati u kaznenom postupku kao oštećenik,
3) pravo na obavijest od državnog odvjetnika o poduzetim radnjama povodom njezine prijave (članak 206.a) i podnošenje pritužbe višem državnom odvjetniku (članak 206.b),
4) druga prava propisana zakonom.
(2) U skladu s posebnim propisima, žrtva kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora od pet ili više godina, ako trpi teža psihofizička oštećenja ili teže posljedice kaznenog djela, ima pravo na stručnu pomoć savjetnika na teret proračunskih sredstava prije davanja iskaza u kaznenom postupku te pri podnošenju imovinskopravnog zahtjeva.
(3) Žrtva kaznenog djela nasilja počinjenog s namjerom ima pravo na novčanu naknadu iz sredstava državnog proračuna u skladu s posebnim zakonom. Ako je žrtva prethodno ostvarila imovinskopravni zahtjev uzet će se u obzir njegova visina pri odmjeravanju novčane naknade, a tako će postupiti i sud pri dosuđivanju imovinskopravnog zahtjeva ako je žrtva prethodno ostvarila novčanu naknadu iz sredstava državnog proračuna.
(4) Sud, državno odvjetništvo, istražitelj i policija dužni su pri poduzimanju prve radnje u kojoj sudjeluje obavijestiti žrtvu:
1) o pravima iz stavka 1., 2. i 3. ovog članka te članka 44. i 45. ovog Zakona,
2) o pravima koja ima kao oštećenik.
(5) U zapisnik će se unijeti dana obavijest i izjava žrtve želi li sudjelovati u postupku u svojstvu oštećenika.

Članak 44.

(1) Dijete kao žrtva kaznenog djela ima, osim prava koje ima žrtva iz članka 43. i drugih odredaba ovog Zakona, pravo na:
1) opunomoćenika na teret proračunskih sredstava,
2) pratnju osobe od povjerenja prilikom sudjelovanja u radnjama,
3) tajnost osobnih podataka,
4) isključenje javnosti.
(2) Sud, državni odvjetnik, istražitelj i policija moraju prema djetetu kao žrtvi kaznenog djela, postupati posebno obzirno imajući na umu dob, ličnost i druge okolnosti kako bi se izbjegle štetne posljedice za odgoj i razvoj djeteta. Pri postupanju prema djetetu žrtvi nadležna tijela prvenstveno će se rukovoditi najboljim interesom djeteta.
(3) Ako nije poznata dob žrtve, pretpostavit će se da se radi o djetetu ako postoji vjerojatnost da žrtva nije navršila osamnaest godina života.

Članak 45.

(1) Žrtva kaznenog djela protiv spolne slobode te kaznenog djela trgovanja ljudima ima uz prava iz članka 43. i 44. ovog Zakona pravo:

1. prije ispitivanja razgovarati sa savjetnikom, na teret proračunskih sredstava,
2) da ju u policiji i državnom odvjetništvu ispituje osoba istog spola,
3) da se ispita uz prisutnost osobe od povjerenja,
4) uskratiti odgovor na nepotrebna pitanja koja se odnose na strogo osobni život žrtve,
5) zahtijevati da bude ispitana putem audio-video uređaja prema članku 292. stavku 4. ovog Zakona,
6) na tajnost osobnih podataka,
7) zahtijevati isključenje javnosti s rasprave.
(2) Prije prvog ispitivanja sud, državni odvjetnik, istražitelj i policija moraju žrtvu kaznenog djela iz stavka 1. ovog članka, upozoriti na njezina prava iz ovog članka.

Članak 46.

(1) Žrtva koja nije obaviještena o pravu da u postupku sudjeluje kao oštećenik ima pravo prijaviti se kao oštećenik do podizanja optužnice, policiji ili državnom odvjetništvu, a do završetka rasprave, sudu.
(2) Prijavu iz stavka 1. ovog članka, sud će odbaciti ako je očigledno neosnovana ili je podnesena nakon okončanja rasprave.

2. Oštećenik

Članak 47.

(1) U kaznenom postupku oštećenik ima, u skladu s ovim Zakonom, pravo:
1) služiti se vlastitim jezikom uključujući i znakovni jezik gluhih i gluhoslijepih i na pomoć tumača ako ne razumije ili se ne služi hrvatskim jezikom odnosno prevoditelja ili tumača znakovnog jezika ako se radi o gluhom ili gluhoslijepom oštećeniku,
2) podnijeti prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva te privremenih mjera osiguranja,
3) na opunomoćenika,
4) upozoravati na činjenice i predlagati dokaze,
5) prisustvovati dokaznom ročištu,
6) prisustvovati raspravi i sudjelovati u dokaznom postupku, te iznijeti završni govor,
7) izvršiti uvid u spis predmeta sukladno članku 184. stavku 2. ovog Zakona,
8) zatražiti obavijest od državnog odvjetnika o poduzetim radnjama povodom njegove prijave (članak 206.a) i podnijeti pritužbu višem državnom odvjetniku (članak 206.b),
9) podnijeti žalbu,
10) podnijeti prijedlog za progon i privatnu tužbu sukladno odredbama Kaznenog zakona,
11) biti obaviješten o odbacivanju kaznene prijave ili odustajanju državnog odvjetnika od kaznenog progona,
12) preuzeti kazneni progon umjesto državnog odvjetnika,
13) zatražiti povrat u prijašnje stanje,
14) biti obaviješten o ishodu kaznenog postupka.
(2) Državno odvjetništvo i sud dužni su prije i tijekom kaznenog postupka u svakom stadiju postupka ispitati postoji li mogućnost da okrivljenik oštećeniku

popravi štetu uzrokovanu kaznenim djelom.
(3) Državni odvjetnik i sud dužni su posebno upozoriti oštećenika na prava iz stavka 1. točke 1., 2., 4., 6., 7. i 8. ovog članka. Zakonom se propisuju upozorenja oštećeniku u odnosu na prava iz stavka 1. točke 3., 5., 9., 11. i 12. ovog članka.

Članak 48.

(1) Za kaznena djela za koja se progoni po prijedlogu, prijedlog za progon mora se podnijeti u roku od tri mjeseca od dana kad je ovlaštena fizička ili pravna osoba saznala za kazneno djelo i počinitelja.
(2) Prijedlog za progon podnosi se državnom odvjetništvu.
(3) Ako je sam oštećenik podnio kaznenu prijavu ili je podnio prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku, smatra se da je time stavio i prijedlog za progon.
(4) Pravovremena privatna tužba smatrat će se kao pravovremeno podnesen prijedlog oštećenika ako se u tijeku postupka utvrdi da se radi o kaznenom djelu za koje se progoni po prijedlogu.
(5) Dijete koje je navršilo šesnaest godina života može i samo podnijeti prijedlog za progon.

Članak 49.

Ako oštećenik umre u tijeku roka za podnošenje prijedloga za progon ili u tijeku postupka, njegov bračni i izvanbračni drug, djeca, roditelji, braća i sestre, posvojitelj i posvojenik mogu u roku od tri mjeseca poslije njegove smrti podnijeti prijedlog za progon ili tužbu, odnosno dati izjavu da postupak nastavljaju.

Članak 50.

Ako je kaznenim djelom oštećeno više osoba, progon će se poduzeti, odnosno nastaviti po prijedlogu svakog oštećenika.

Članak 51.

Oštećenik može svojom izjavom tijelu koje vodi postupak odustati od prijedloga za progon. U tom slučaju on gubi pravo da ponovno podnese prijedlog.

Članak 52.

(Brisan.)

Članak 53.

(1) Ako je oštećenik dijete, a interesi djeteta su u suprotnosti s interesima roditelja, tijelo koje vodi postupak pozvat će nadležno tijelo socijalne skrbi da djetetu imenuje posebnog skrbnika ako je to potrebno radi zaštite njegovih interesa.
(2) Ako je oštećenik dijete ili osoba lišena poslovne sposobnosti, njegov zakonski zastupnik ili poseban skrbnik ovlašten je davati sve izjave i poduzimati sve radnje na koje je prema ovom Zakonu ovlašten oštećenik.
(3) Iznimno od odredbe stavka 2. ovog članka, oštećenik koji je navršio šesnaest godina života može sam davati izjave i poduzimati radnje u postupku.

Članak 54.

(1) Opunomoćenik oštećenika može biti samo odvjetnik, a odvjetnika može zamijeniti odvjetnički vježbenik s položenim pravosudnim ispitom u postupku pred općinskim sudom.

(2) Oštećenik, njegov zakonski zastupnik i opunomoćenik dužni su o svakoj promjeni adrese ili boravišta izvijestiti sud.

3. Oštećenik kao tužitelj

Članak 55.

(1) Osim u slučajevima iz članka 206.c, 206.d i 206.e ovog Zakona, kad državni odvjetnik utvrdi da nema osnova za progon za kazneno djelo za koje se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti ili kad utvrdi da nema osnova za progon protiv neke od prijavljenih osoba, dužan je u roku od osam dana o tome izvijestiti oštećenika i uputiti ga da može sam poduzeti progon. Tako će postupiti i sud ako je donio rješenje o obustavi postupka zbog odustajanja državnog odvjetnika od progona u drugim slučajevima.
(2) Oštećenik ima pravo poduzeti, odnosno nastaviti progon za djelo iz stavka 1. ovog članka, u roku od osam dana od primitka obavijesti iz stavka 1. ovog članka.
(3) Ako je državni odvjetnik odustao od optužnice, oštećenik može, preuzimajući progon, ostati pri podignutoj optužnici. Ako oštećenik podigne novu optužnicu postupit će se prema članku 354. do 358. ovog Zakona.
(4) Oštećenik koji nije upoznat da državni odvjetnik nije poduzeo progon ili da je odustao od progona može svoju izjavu da nastavlja postupak dati pred nadležnim sudom u roku od tri mjeseca od dana kad je doneseno rješenje o obustavi postupka, odnosno šest mjeseci od dana kad je državni odvjetnik odbacio prijavu.
(5) Kad državni odvjetnik, odnosno sud obavještava oštećenika da može poduzeti ili nastaviti progon, dostavit će mu i naputak koje radnje može poduzeti radi ostvarivanja toga prava, te mu u tu svrhu omogućiti uvid u spis.
(6) Ako oštećenik umre u tijeku postupka, njegov bračni, izvanbračni drug, djeca, roditelji, posvojenici, posvojitelji, braća i sestre mogu u roku od tri mjeseca od dana njegove smrti dati izjavu da postupak nastavljaju.

Članak 56.

(1) Kad državni odvjetnik odustane od optužbe na raspravi, oštećenik je dužan odmah se očitovati hoće li nastaviti progon. Ako oštećenik ne dođe na raspravu, a uredno je pozvan, ili mu se poziv nije mogao uručiti zbog neprijavljivanja sudu promjene adrese ili boravišta, smatrat će se da ne želi nastaviti progon.
(2) Predsjednik vijeća ili sudac pojedinac dopustit će povrat u prijašnje stanje oštećeniku koji nije uredno pozvan ili je uredno pozvan, a iz opravdanih razloga nije mogao doći na raspravu na kojoj je donesena presuda kojom se optužba odbija zbog odustajanja državnog odvjetnika od optužnice, ako oštećenik u roku od osam dana od primitka presude podnese molbu za povrat u prijašnje stanje i ako u toj molbi izjavi da nastavlja progon. U tom slučaju zakazat će se ponovno rasprava i presudom donesenom na temelju nove rasprave ukinut će se prijašnja presuda. Ako uredno pozvani oštećenik ne dođe na novu raspravu, ostaje na snazi prijašnja presuda. Odredbe članka 63. stavka 3. i 4. ovog Zakona primijenit će se i u tom slučaju.

Članak 57.

(1) Ako oštećenik u zakonskom roku ne pokrene ili ne nastavi progon, ili ako oštećenik kao tužitelj ne dođe na raspravu iako je uredno pozvan, ili mu se poziv nije mogao uručiti zbog neprijavljivanja sudu promjene adrese ili boravišta, smatrat će se da je odustao od progona.
(2) Ako oštećenik koji je preuzeo kazneni progon ne dođe na raspravu na koju je bio uredno pozvan, postupit će se prema članku 63. stavku 2. do 4. ovog Zakona.

Članak 58.

(1) Oštećenik koji je preuzeo kazneni progon ima ista prava koja ima državni odvjetnik, osim prava koja državni odvjetnik ima kao državno tijelo.
(2) U postupku koji se vodi na zahtjev oštećenika koji je preuzeo kazneni progon, državni odvjetnik ima pravo do završetka rasprave sam preuzeti progon i zastupanje optužbe.

Članak 59.

(1) Oštećeniku kao tužitelju kad se postupak vodi na njegov zahtjev za kazneno djelo za koje se prema zakonu može izreći kazna zatvora više od pet godina, može se, na njegovo traženje, postaviti opunomoćenik ako je to u interesu postupka i ako oštećenik kao tužitelj, prema svom imovnom stanju, ne može podmiriti troškove zastupanja.
(2) O zahtjevu iz stavka 1. ovog članka, odlučuje sud pred kojim se vodi postupak, a opunomoćenika postavlja predsjednik suda iz reda odvjetnika. Ako u sjedištu suda nema dovoljno odvjetnika, opunomoćenika će postaviti predsjednik neposredno višeg suda iz reda odvjetnika na području višeg suda.

4. Privatni tužitelj

Članak 60.

(1) Privatna tužba podnosi se nadležnom sudu.
(2) Privatni tužitelj može svojom izjavom sudu, odustati od privatne tužbe do završetka rasprave. U tom slučaju on gubi pravo da ponovno podnese privatnu tužbu za to kazneno djelo.
(3) Privatni tužitelj ima ista prava koja ima državni odvjetnik, osim prava koja državnom odvjetniku pripadaju kao državnom tijelu.
(4) Na privatnog tužitelja odgovarajuće se primjenjuju odredbe članka 54. do 59. ovog Zakona.

Članak 61.

(1) Za kaznena djela za koja se progoni po privatnoj tužbi, tužba se mora podnijeti u roku od tri mjeseca od dana kad je ovlaštena fizička ili pravna osoba saznala za kazneno djelo i počinitelja.
(2) Ako je podignuta privatna tužba zbog kaznenog djela uvrede, okrivljenik može do završetka rasprave i poslije proteka roka iz stavka 1. ovog članka, podignuti tužbu protiv tužitelja koji ga je uvrijedio istom prilikom (protutužba). U takvu slučaju sud donosi jednu presudu.
(3) Kad je oštećenik podnio kaznenu prijavu ili prijedlog za progon, a u tijeku postupka se utvrdi da se radi o kaznenom djelu za koje se progoni po privatnoj tužbi, prijava, odnosno prijedlog smatra se kao pravovremena privatna tužba ako su podneseni u roku propisanom za privatnu tužbu.

Članak 62.

(1) Za djecu i osobe koje su lišene poslovne sposobnosti privatnu tužbu podnosi osoba iz članka 53. stavka 2. ovog Zakona.
(2) Dijete koje je navršilo šesnaest godina života može i samo podnijeti privatnu tužbu.

Članak 63.

(1) Ako privatni tužitelj ne dođe na raspravu, iako je uredno pozvan ili mu se poziv nije mogao uručiti zbog neprijavljivanja sudu promjene adrese ili boravišta, smatrat će se da je odustao od tužbe, ako ovim Zakonom nije drukčije propisano.

(2) Predsjednik vijeća ili sudac pojedinac dopustit će povrat u prijašnje stanje privatnom tužitelju koji iz opravdanog razloga nije mogao doći na raspravu ili pravovremeno izvijestiti sud o promjeni adrese ili boravišta ako u roku od osam dana nakon prestanka smetnje podnese molbu za povrat u prijašnje stanje.
(3) Nakon proteka tri mjeseca od dana propuštanja ne može se tražiti povrat u prijašnje stanje.
(4) Protiv rješenja kojim se dopušta povrat u prijašnje stanje žalba nije dopuštena.

Glava VI.

OKRIVLJENIK I BRANITELJ

1. Prava okrivljenika

Članak 64.

(1) Okrivljenik ima, u skladu s ovim Zakonom, pravo:
1) u najkraćem mogućem roku, na njemu razumljiv način, biti upoznat s osnovama sumnje da je počinio kazneno djelo i razlozima optužbe,
2) služiti se u postupku svojim jezikom, odnosno jezikom koji govori i razumije uključujući i znakovni jezik gluhih i gluhoslijepih te ako ne razumije hrvatski jezik na tumača odnosno prevoditelja ili tumača znakovnog jezika ako se radi o gluhom ili gluhoslijepom okrivljeniku,
3) braniti se sam, uz branitelja po vlastitom izboru ili uz branitelja po službenoj dužnosti,
4) na branitelja na teret proračunskih sredstava ako prema svom imovinskom stanju ne može podmiriti troškove obrane,
5) slobodno i nesmetano komunicirati s braniteljem,
6) na vrijeme primjereno za pripremu obrane,
7) iznijeti odnosno ne iznijeti svoju obranu i odbiti odgovoriti na postavljeno pitanje ili braniti se šutnjom,
8) na uvid u spis,
9) predlagati dokaze i sudjelovati u dokaznim i drugim postupovnim radnjama, te na raspravi,
10) ispitati suokrivljenike, svjedoke i vještake,
11) sporazumijevati se o kazni i drugim mjerama iz članka 360. stavka 4. točke 3. ovog Zakona,
12) podnositi pravne lijekove i druga pravna sredstva.
(2) Zakonom se posebno propisuje kada se okrivljenik mora obavijestiti o pravima iz stavka 1. ovog članka. U slučaju propuštanja upoznavanja s pravima, nastupit će posljedice propisane ovim Zakonom.

2. Branitelj

Članak 65.

(1) Okrivljenik može imati branitelja prije početka i tijekom cijelog kaznenog postupka te postupka o izvanrednim pravnim lijekovima u skladu s ovim Zakonom, kao i u postupku izvršenja kazne, mjera upozorenja ili sigurnosnih mjera sukladno posebnim propisima.

(2) Okrivljenika se odmah po uhićenju ili poduzimanju druge radnje za koju to predviđa ovaj Zakon, mora poučiti da ima pravo uzeti branitelja i da branitelj može biti prisutan njegovu ispitivanju.
(3) Branitelja okrivljeniku, osim ako se on tome izričito protivi, mogu uzeti i njegov zakonski zastupnik, bračni ili izvanbračni drug, srodnik u ravnoj lozi, brat, sestra, posvojitelj, posvojenik, uzdržavatelj, uzdržavani, smještena osoba ili udomitelj.
(4) Za branitelja se može uzeti samo odvjetnik, a odvjetnika može zamijeniti odvjetnički vježbenik s položenim pravosudnim ispitom u postupku pred općinskim sudom za kaznena djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina. Pred županijskim sudom branitelj može biti samo odvjetnik. U postupku za kazneno djelo za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora branitelj po službenoj dužnosti ili na teret proračunskih sredstava može biti samo odvjetnik koji ima praksu od najmanje osam godina kao odvjetnik ili kao dužnosnik u pravosudnom tijelu.

Članak 66.

(1) Okrivljenik mora imati branitelja:
1) ako je nijem, gluh, slijep, gluhoslijep ili nesposoban da se sam brani, od prvog ispitivanja do pravomoćnog dovršetka kaznenog postupka,
2) ako se postupak vodi zbog kaznenog djela **iz nadležnosti županijskog suda**, od prvog ispitivanja ili **donošenja** rješenja o provođenju istrage do pravomoćnog dovršetka kaznenog postupka, a za kaznena djela za koja je izrečena kazna dugotrajnog zatvora i za postupak po izvanrednim pravnim lijekovima,
3) od donošenja odluke kojom je protiv njega određen pritvor ili istražni zatvor,
4) za vrijeme trajanja postupka za kazneno djelo za koje se postupak pokreće po službenoj dužnosti ako mu je oduzeta sloboda ili se nalazi na izdržavanju kazne zatvora u drugom predmetu,
5) u vrijeme dostave optužnice zbog kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora od deset godina ili teža, do pravomoćnog okončanja postupka,
6) od donošenja rješenja o suđenju u odsutnosti (članak 402. stavci 3. i 4.), za vrijeme dok je odsutan,
7) tijekom rasprave koja se održava u odsutnosti okrivljenika (članak 404. stavci 2. i 3.),
8) ako je ostao bez branitelja jer je rješenjem uskraćeno pravo branitelja na radnju ili zastupanje,
9) od donošenja rješenja o provođenju istrage u postupku prema okrivljeniku s duševnim smetnjama,
10) tijekom pregovora o uvjetima priznavanja krivnje, sporazumijevanja o kazni i drugim mjerama iz članka 360. stavka 4. točke 3. ovog Zakona i potpisivanja izjave za donošenje presude na temelju sporazuma,
11) u drugim slučajevima koje propisuje ovaj Zakon.
(2) Ako sud ocijeni da se postupcima okrivljenika ili branitelja odugovlači kazneni postupak, postavit će se i branitelj po službenoj dužnosti za daljnji tijek postupka do pravomoćnosti presude.
(3) Ako u slučaju obvezne obrane okrivljenik nije sam uzeo ili je ostao bez branitelja u tijeku postupka, a sam ne uzme drugog branitelja, postavit će mu se branitelj po službenoj dužnosti. Branitelja postavlja na prijedlog suda ili državnog

odvjetnika predsjednik suda. Protiv rješenja o postavljanju branitelja žalba nije dopuštena.

Članak 67.

(1) Branitelj je ovlašten u korist okrivljenika poduzimati sve radnje koje može poduzeti sam okrivljenik.
(2) U svrhu pripremanja obrane branitelj može tražiti obavijesti od građana, osim žrtve i oštećenika kaznenog djela.
(3) U pozivu građaninu radi traženja obavijesti iz stavka 2. ovog članka, mora se naznačiti razlog pozivanja. Branitelj u pozivu ne smije upozoriti na posljedice za slučaj neodazivanja. Osoba koja se odazvala pozivu, a odbije dati obavijest, ne može se ponovno pozivati zbog istog razloga.
(4) Oblik i sadržaj poziva iz stavka 3. ovog članka, utvrđuje Hrvatska odvjetnička komora uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za pravosuđe.
(5) Bilješke obrane sastavljene prilikom ispitivanja građana služe za obrazlaganje dokaznih prijedloga obrane i prilažu se spisu predmeta.

Članak 68.

(1) Branitelj je dužan podnijeti punomoć tijelu koje vodi postupak. Okrivljenik može branitelju dati i usmenu punomoć na zapisnik kod tijela koje vodi postupak.
(2) Prava i dužnosti branitelja prestaju pravomoćnim dovršetkom kaznenog postupka, osim ako drukčije nije propisano ovim Zakonom te kad okrivljenik opozove punomoć ili kad branitelj otkaže zastupanje i o tome obavijesti sud, odnosno kad branitelj po službenoj dužnosti bude razriješen.
(3) Okrivljenik može naknadnom izjavom opozvati izjavu ili radnju branitelja. Opoziv izjave ili radnje je valjan samo ako je dan u roku za poduzimanje radnje.
(4) Okrivljenik se može odreći ili odustati od pravnog lijeka samo nakon prethodnog savjetovanja s braniteljem.
(5) Okrivljenik uvijek može opunomoćiti drugog izabranog branitelja. Ako sud utvrdi da radnjom otkaza punomoći okrivljenik namjerno odugovlači kazneni postupak, odredit će mu rok da uzme novog branitelja te ga upozoriti da će nakon proteka roka postupiti prema odredbama članka 11. stavka 5. ovog Zakona.

Članak 69.

(1) Više okrivljenika mogu imati zajedničkog branitelja ako se protiv njih ne vodi postupak za isto kazneno djelo ili ako to nije u suprotnosti s probicima njihove obrane.
(2) Ako više okrivljenika ima zajedničkog branitelja u slučaju iz stavka 1. ovog članka, tijelo koje vodi postupak će ih pozvati da u određenom roku imenuju drugog branitelja, a u slučaju obvezne obrane postupit će prema članku 66. stavku 3. ovog Zakona.
(3) Jedan okrivljenik može imati istodobno najviše tri branitelja, a smatra se da je obrana osigurana kad u postupku sudjeluje jedan od branitelja.
(4) Ako okrivljenik ima više branitelja sud će ih pozvati da u određenom roku usklade svoje obrane i izbjegnu ponavljanja. U slučaju opetovanog propuštanja tog roka sud može postupiti prema odredbi članka 11. stavka 4. ovog Zakona.

Članak 70.

(1) Branitelj ne može biti žrtva, oštećenik, bračni, odnosno izvanbračni drug oštećenika, privatnog tužitelja ili oštećenika kao tužitelja ni njihov srodnik u ravnoj lozi do bilo kojeg stupnja, u pobočnoj lozi do četvrtog stupnja ili po tazbini do drugog stupnja.

(2) Branitelj ne može biti ni osoba koja je pozvana kao svjedok, osim ako je prema ovom Zakonu oslobođena dužnosti svjedočenja i izjavila da neće svjedočiti ili ako se branitelj ispituje kao svjedok u slučaju iz članka 284. točke 2. ovog Zakona.
(3) Branitelj ne može biti ni osoba koja je u istom predmetu suokrivljena ili je postupala kao sudac, državni odvjetnik, istražitelj ili policijski službenik.
(4) Branitelj ne može biti odvjetnik protiv kojeg je započeo kazneni postupak zbog osnovane sumnje da je primanjem novca ili imovine od okrivljenika počinio ili bio sudionik u kaznenom djelu pranja novca.
(5) Ako podaci iz spisa ukazuju na ozbiljnu vjerojatnost da je branitelj primanjem novca ili imovine od okrivljenika počinio ili bio sudionik u kaznenom djelu pranja novca iz članka 265. stavka 1. do 4. Kaznenog zakona, na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika, sud mu može rješenjem uskratiti pravo na zastupanje u tom predmetu. Do podizanja optužnice o prijedlogu državnog odvjetnika odlučuje sudac istrage, a nakon podizanja optužnice sud pred kojim se vodi postupak. Žalba protiv rješenja ne odgađa njegovo izvršenje.

Članak 71.

(1) O isključenju branitelja u slučajevima iz članka 69. i 70. ovog Zakona sud odlučuje na prijedlog državnog odvjetnika ili po službenoj dužnosti rješenjem nakon saslušanja branitelja i okrivljenika ili nakon saslušanja okrivljenika na ročištu održanom bez branitelja koji je prethodno u pozivu bio upozoren na mogućnost održavanja ročišta u njegovoj odsutnosti. Žalba protiv rješenja ne zadržava njegovo izvršenje.
(2) O isključenju branitelja iz stavka 1. ovog članka, prije podizanja optužnice odlučuje sudac istrage, a nakon toga sud koji vodi postupak.
(3) U opravdanom slučaju, isključenje branitelja sud može opozvati rješenjem.

Članak 72.

(1) Kad obrana nije obvezna, okrivljeniku se može, na njegov zahtjev, nakon primitka rješenja o provođenju istrage odnosno podizanja optužnice za kaznena djela za koja se istraga ne provodi ili kada istraga nije provedena, do pravomoćnog dovršetka kaznenog postupka imenovati branitelj na teret proračunskih sredstava, ako prema svom imovinskom stanju ne može podmiriti troškove obrane bez ugrožavanja vlastitog uzdržavanja i uzdržavanja svoje obitelji ili osoba koje je po zakonu dužan uzdržavati, a složenost, težina ili posebne okolnosti predmeta to opravdavaju.
(2) Obrazloženi zahtjev za imenovanje branitelja na teret proračunskih sredstva okrivljenik podnosi državnom odvjetniku do podizanja optužnice odnosno sudu nakon podizanja optužnice. Uz zahtjev, okrivljenik je dužan priložiti dokaze o svom imovinskom stanju, stanju svoje obitelji ili osoba koje je po zakonu dužan uzdržavati odnosno osoba koje su po zakonu dužne uzdržavati njega. Iz dokaza o imovinskom stanju moraju biti vidljivi ukupni prihodi unutar godine dana, podaci i stanje o računima u bankarskim i drugim financijskim institucijama, vlasništvo nad nekretninama, pokretninama i pravima, na kojima temelji osnovanost zahtjeva.
(3) Ako zahtjevu nisu priloženi dokazi o imovinskom stanju okrivljenika, njegove obitelji i osoba iz stavka 2. ovog članka državni odvjetnik odnosno sud pozvat će okrivljenika na dopunu. Ako okrivljenik ne priloži dokaze u dodijeljenom mu

primjerenom roku, državni odvjetnik odnosno sud rješenjem će odbaciti zahtjev okrivljenika za postavljanjem branitelja na teret proračunskih sredstava.
(4) O osnovanosti zahtjeva za imenovanje branitelja na teret proračunskih sredstava odlučuje obrazloženim rješenjem državni odvjetnik odnosno predsjednik vijeća ili sudac pojedinac, koji može, ako to ocijeni potrebnim, prethodno provjeriti ili pribaviti dodatne podatke o imovinskom stanju okrivljenika, njegove obitelji i osoba iz stavka 2. ovog članka. O žalbi protiv rješenja državnog odvjetnika odlučuje sudac istrage, dok o žalbi protiv rješenja predsjednika vijeća ili suca pojedinca odlučuje vijeće.
(5) Ako je okrivljenik postavio zahtjev za imenovanje branitelja na teret proračunskih sredstava tijelo koje vodi postupak nije ovlašteno poduzeti radnju u kojoj okrivljenik ima pravo sudjelovati niti odlučiti o podnesenom pravnom lijeku ili sredstvu, prije nego odluči o osnovanosti zahtjeva okrivljenika za imenovanje branitelja na teret proračunskih sredstava odnosno prije imenovanja branitelja na teret proračunskih sredstava, osim ako se ne radi o radnjama koje ne trpe odgodu. Tijelo koje vodi postupak dužno je imenovanom branitelju na teret proračunskih sredstava osigurati primjereno vrijeme za pripremu obrane.
(6) Branitelja imenuje rješenjem predsjednik suda. Žalba protiv tog rješenja nije dopuštena.
(7) Ako je zahtjev za imenovanje branitelja na teret proračunskih sredstava odbijen okrivljenik može ponoviti zahtjev ako se njegovo imovinsko stanje odnosno imovinsko stanje njegove obitelji ili osoba iz stavka 2. ovog članka izmijeni u mjeri da okrivljenik ne može podmiriti troškove obrane bez ugrožavanja vlastitog uzdržavanja i uzdržavanja svoje obitelji ili osoba koje je po zakonu dužan uzdržavati.

Članak 73.

(1) Umjesto postavljenog branitelja okrivljenik može sam uzeti drugog branitelja. U tom slučaju postavljenom branitelju prestaju prava i dužnosti. O razrješenju će sud donijeti posebno rješenje.
(2) Ako je očito da je okrivljenik uzeo drugog branitelja radi odugovlačenja postupka, tijelo koje vodi postupak postupit će prema članku 11. stavku 4. ovog Zakona.
(3) Postavljeni branitelj može samo iz opravdanih razloga tražiti da bude razriješen.
(4) Sud će razriješiti postavljenog branitelja, čim prestanu razlozi iz kojih je postavljen.
(5) O razrješenju branitelja u slučaju iz stavka 1. do 4. ovog članka odlučuje sudac istrage, predsjednik vijeća ili sudac pojedinac. Protiv tog rješenja žalba nije dopuštena.
(6) Predsjednik suda može, razriješiti postavljenog branitelja koji neuredno obavlja dužnost. Umjesto razriješenog branitelja predsjednik suda postavit će drugog branitelja. O razrješenju branitelja će se izvijestiti Hrvatska odvjetnička komora.

Članak 74.

Branitelj ima pravo uvida u spis u skladu s ovim Zakonom (članak 184. stavci 4. i 5.).

Članak 75.

(1) Uhićenik ima pravo slobodnog i neometanog razgovora s braniteljem čim je imenovao branitelja, odnosno čim je donesena odluka o imenovanju branitelja.

(2) Ako postoje razlozi iz članka 123. stavka 1. točke 2. ovog Zakona ili bojazan počinjenja kaznenih djela prikrivanja iz članka 244. Kaznenog zakona ili pomoći počinitelju nakon počinjenja kaznenog djela iz članka 303. Kaznenog zakona, državni odvjetnik može, u postupku za kaznena djela protiv Republike Hrvatske (Glava XXXII.) i protiv Oružanih snaga Republike Hrvatske (Glava XXXIV.) te u postupku za kaznena djela terorizma (članak 97.), financiranja terorizma (članak 98.), terorističkog udruženja (članak 102. stavak 1.), zločinačkog udruženja (članak 328.) i počinjenja kaznenog djela u sastavu zločinačkog udruženja (članak 329. stavak 1. točke 3. do 6.) iz Kaznenog zakona, rješenjem odrediti da se razgovor između uhićenika i branitelja nadzire. U rješenju će se odrediti rok trajanja nadzora.
(3) Rješenje iz stavka 2. ovog članka prije početka razgovora dostavlja se uhićeniku i branitelju.
(4) Protiv rješenja državnog odvjetnika iz stavka 2. ovog članka uhićenik i branitelj mogu u roku od dva sata podnijeti žalbu sucu istrage. Sudac istrage o žalbi odlučuje u roku od šest sati. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja. Ako sud ne donese odluku u propisanom roku, razgovor između branitelja i uhićenika će se nastaviti bez nadzora.

Članak 76.

(1) Ako se okrivljenik nalazi u pritvoru ili istražnom zatvoru branitelj se može s njime dopisivati i razgovarati bez nadzora.
(2) Ako drukčije nije određeno ovim Zakonom, na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika sudac istrage može, do podizanja optužnice, odlučiti da se pisma, poruke i razgovori okrivljenika i branitelja nadziru, ako postoji vjerojatnost da bi razgovor okrivljenika s braniteljem doveo do prikrivanja kaznenih djela, pomoći počinitelju nakon kaznenog djela ili ako u pogledu okrivljenika postoje okolnosti koje upućuju na opasnost da će ponoviti kazneno djelo, dovršiti pokušano kazneno djelo ili počiniti teže kazneno djelo kojim prijeti, u postupku za sljedeća kaznena djela:
a) genocida (članak 88.), zločina agresije (članak 89.), zločina protiv čovječnosti (članak 90.), ratnog zločina (članak 91.), odgovornosti zapovjednika (članak 96.), terorizma (članak 97.), financiranja terorizma (članak 98.), javnog poticanja na terorizam (članak 99.), novačenja za terorizam (članak 100.), obuke za terorizam (članak 101.), terorističkog udruženja (članak 102.), trgovanja ljudima (članak 106.), ubojstva (članak 110.), teškog ubojstva (članak 111.), protupravnog oduzimanja slobode (članak 136.), otmice (članak 137.), neovlaštene proizvodnje i prometa drogama (članak 190. stavak 5.), neovlaštene proizvodnje i prometa tvarima zabranjenim u sportu (članak 191.a stavak 4.), zločinačkog udruženja (članak 328.), počinjenja kaznenog djela u sastavu zločinačkog udruženja (članak 329.), ubojstva osobe pod međunarodnom zaštitom (članak 352.), otmice osobe pod međunarodnom zaštitom (članak 353.), napada na osobu pod međunarodnom zaštitom (članak 354.) iz Kaznenog zakona,
b) u postupku za kaznena djela za koja postoje osnove sumnje da ih je počinila grupa ljudi ili zločinačka organizacija, odnosno zločinačko udruženje ili koja su počinjena u sastavu zločinačkog udruženja.
(3) Odluku o nadzoru sudac istrage donosi rješenjem. Rješenje o nadzoru dostavlja se, prije stavljanja pod nadzor, branitelju i okrivljeniku. Žalba protiv rješenja ne odgađa njegovo izvršenje.
(4) Sud će rješenjem odrediti rok trajanja nadzora iz stavka 2. ovog članka koji ukupno može trajati najdulje dva mjeseca od određivanja pritvora ili istražnog zatvora.

Članak 77.

Okrivljenik može branitelju izdati punomoć i za primitak dopisa, poziva, optužnih akata i odluka od čije dostave teče žalbeni rok.

Glava VII.

PODNESCI, ELEKTRONIČKA ISPRAVA I ZAPISNIK

1. Podnesci

Članak 78.

(1) Privatne tužbe, optužnice, prijedlozi za progon, pravni lijekovi te druge izjave i priopćenja podnose se pisano ako zakonom nije drukčije propisano.
(2) Podnesci iz stavka 1. ovog članka, moraju biti razumljivi i sadržavati sve što je potrebno da bi se na temelju njih moglo postupiti.
(3) Ako u ovom Zakonu nije drukčije propisano, tijelo koje vodi postupak će podnositelja podneska koji je nerazumljiv ili ne sadrži sve što je potrebno da bi se na temelju njega moglo postupati pozvati da podnesak ispravi, odnosno dopuni, a ako on to ne učini u određenom roku, podnesak će se odbaciti.
(4) U pozivu za ispravak, odnosno dopunu podneska podnositelj će se upozoriti na posljedice propuštanja.
(5) Podnesci koji se prema ovom Zakonu dostavljaju protivnoj stranci, predaju se tijelu koje vodi postupak u dovoljnom broju primjeraka za to tijelo i drugu stranku. Ako takvi podnesci nisu predani u dovoljnom broju primjeraka, umnožit će se na trošak podnositelja.

2. Elektronička isprava

Članak 79.

(1) Podnesci koji se prema ovom Zakonu pisano sastavljaju i potpisuju, mogu se podnijeti u obliku elektroničke isprave ako su izrađeni, otpremljeni, primljeni i pohranjeni primjenom dostupne informacijske tehnologije, i osiguravaju utvrđivanje jednoznačnog obilježja kojim se utvrđuje sastavljač elektroničke isprave.
(2) Podnesak u obliku elektroničke isprave smatra se zaprimljenim u informacijskom sustavu ili uređaju suda, državnog odvjetništva, policije ili odvjetničkog ureda, trenutkom registracije njihovog prijema u tom sustavu ili uređaju. Primatelj osigurava uredno djelovanje automatiziranog sustava potvrde prijema. Ako pošiljatelj ne zaprimi potvrdu prijema, obavijestit će o tome primatelja, pa ukoliko u roku kojeg je odredio ne primi tu potvrdu, smatra se da podnesak u obliku elektroničke isprave nije poslan.
(3) O podnesku u obliku elektroničke isprave iz stavka 2. ovog članka, sud, državno odvjetništvo i policija sastavljaju službenu zabilješku. U slučaju nerazumljivog ili nepotpunog podneska postupit će se prema članku 78. stavku 3. i 4. ovog Zakona.
(4) U ocjeni pitanja pravne valjanosti, uporabe, prometa, čuvanja i tajnosti podnesaka u obliku elektroničke isprave odgovarajuće se primjenjuju odredbe posebnih propisa.
(5) Ministar nadležan za pravosuđe donijet će poseban propis o primjeni stavaka 1. – 4. ovog članka.

Članak 80.

(1) Sud će kazniti novčanom kaznom do 50.000,00 kuna, branitelja, opunomoćenika, zakonskog zastupnika, oštećenika, privatnog tužitelja, oštećenika kao tužitelja, istražitelja, svjedoka, vještaka ili drugu osobu koja sudjeluje u postupku koji u podnesku, elektroničkoj

ispravi ili u usmenoj riječi odnosno na drugi način vrijeđa sud ili sudionika u postupku. Rješenje o kažnjavanju donosi sud pred kojim je dana izjava, a ako je ona učinjena u podnesku, sudac istrage prije podnošenja optužnice, a nakon toga sud koji vodi postupak. Protiv tog rješenja dopuštena je žalba. O kažnjavanju odvjetnika, odnosno odvjetničkog vježbenika izvijestit će se Hrvatska odvjetnička komora.
(2) Ako državni odvjetnik ili osoba koja ga zastupa vrijeđa drugoga, o tome će se izvijestiti nadležni državni odvjetnik i Državno odvjetničko vijeće.
(3) Kažnjavanje prema stavku 1. ovog članka ne utječe na progon i izricanje kazne za kazneno djelo počinjeno vrijeđanjem.

3. Zapisnik

Članak 81.

(1) O izjavama osoba, koje su važne za kazneni progon ili za pokretanje kaznenog postupka, te o drugim važnim radnjama prije započinjanja kaznenog postupka, sastavlja se službena zabilješka o bitnom sadržaju izjave ili radnje u koju se unose podaci iz članka 83. stavku 1. ovog Zakona.
(2) Zakonom je određeno kad se o radnji poduzetoj prije započinjanja kaznenog postupka sastavlja zapisnik i kad se ta radnja ima snimiti.

Članak 82.

(1) O svakoj radnji poduzetoj tijekom postupka sastavit će se zapisnik istovremeno kad se radnja obavlja, a ako to nije moguće, onda neposredno nakon toga.
(2) Zapisnik piše zapisničar. Samo kad se obavlja pretraga doma ili osoba ili se radnja poduzima izvan službenih prostorija tijela, a zapisničar se ne može osigurati, zapisnik može pisati osoba koja poduzima radnju.
(3) Kad zapisnik piše zapisničar, zapisnik se sastavlja tako da osoba koja poduzima radnju govori glasno zapisničaru što će unijeti u zapisnik.
(4) Osobi koja se ispituje može se dopustiti da sama kazuje odgovore u zapisnik. U slučaju zlouporabe to joj se pravo može uskratiti.

Članak 83.

(1) U zapisnik se unosi naziv državnog tijela pred kojim se obavlja radnja, mjesto gdje se obavlja radnja, dan i sat kad je radnja započeta i završena, imena i prezimena prisutnih osoba i u kojem su svojstvu prisutne, te naznaka kaznenog predmeta u kojem se poduzima radnja.
(2) Zapisnik treba sadržavati bitne podatke o tijeku i sadržaju poduzete radnje. U zapisnik se unosi u obliku pripovijedanja samo bitni sadržaj danih iskaza i izjava. Pitanja se unose u zapisnik samo ako je potrebno da se razumije odgovor. Ako je potrebno, u zapisnik će se doslovno unijeti pitanje koje je postavljeno i odgovor koji je dan. Ako su pri poduzimanju radnje oduzeti predmeti ili spisi, to će se naznačiti u zapisniku, a oduzete stvari priključit će se zapisniku ili će se navesti gdje se nalaze na čuvanju.
(3) Pri poduzimanju radnji kao što je očevid, pretraga, privremeno oduzimanje predmeta ili prepoznavanje u zapisnik će se unijeti i podaci koji su važni s obzirom na značenje takve radnje ili za utvrđivanje istovjetnosti pojedinih predmeta (opis, mjere i veličina predmeta ili tragova, stavljanje oznake na predmete i dr.), a ako su napravljene skice, crteži, planovi, fotografije, filmske ili druge tehničke snimke, to će se navesti u zapisniku i priključiti zapisniku.
(4) Posebne odredbe o zapisniku vrijede za zapisnik o raspravi (članak 409. do 412.), o vijećanju i glasovanju (članak 88.) te za druge zapisnike za koje to propisuje ovaj Zakon.

Članak 84.

(1) Zapisnik se mora voditi uredno, u njemu se ne smije ništa dodati ili mijenjati. Prekrižena mjesta moraju ostati čitljiva.
(2) Sve preinake, ispravci i dodaci unose se na kraju zapisnika i moraju ih ovjeriti osobe koje potpisuju zapisnik.

Članak 85.

(1) Ispitana osoba, osobe koje su obvezno prisutne radnjama u postupku te stranke, branitelj i oštećenik, ako su prisutni, imaju pravo pročitati zapisnik ili zahtijevati da im se pročita. Na to ih je dužna upozoriti osoba koja poduzima radnju, a u zapisniku će se naznačiti je li upozorenje učinjeno i je li zapisnik pročitan. Zapisnik će se uvijek pročitati ako nije bilo zapisničara i to će se naznačiti u zapisniku.
(2) Zapisnik potpisuje ispitana osoba. Ako se zapisnik sastoji od više stranica, ispitana osoba potpisuje svaku stranicu.
(3) Na kraju zapisnika potpisat će se tumač, ako ga je bilo, svjedoci čija je prisutnost obvezna pri poduzimanju radnji, a pri pretrazi i osoba koja se pretražuje ili čiji se dom ili druge prostorije pretražuju, ako je prisutna. Ako zapisnik ne piše zapisničar (članak 82. stavak 2.), zapisnik potpisuju osobe koje su prisutne radnji. Ako takvih osoba nema ili ne mogu shvatiti sadržaj zapisnika, zapisnik potpisuju dva svjedoka, osim ako nije moguće osigurati njihovu prisutnost.
(4) Osoba koja ne zna pisati umjesto potpisa stavlja otisak kažiprsta desne ruke, a zapisničar ispod otiska upisuje njezino ime i prezime. Ako se zbog nemogućnosti da se stavi otisak desnog kažiprsta stavlja otisak kakva drugog prsta ili otisak prsta lijeve ruke, u zapisniku će se naznačiti od kojeg je prsta i s koje ruke uzet otisak.
(5) Ako ispitana osoba nema obje ruke, pročitat će zapisnik, a ako ne zna čitati, zapisnik će joj se pročitati, i to će se zabilježiti u zapisniku. Ako ispitana osoba odbije potpisati zapisnik ili staviti otisak prsta, to će se zabilježiti u zapisniku i navesti razlog odbijanja.
(6) Ako se radnja nije mogla obaviti bez prekida, u zapisniku će se naznačiti dan i sat kad je nastao prekid te dan i sat kad se radnja nastavlja.
(7) Ako je bilo prigovora u svezi sa sadržajem zapisnika, navest će se u zapisniku i ti prigovori.
(8) Zapisnik na kraju potpisuje osoba koja je poduzela radnju i zapisničar.

Članak 86.

(1) Sudac istrage će do završetka istrage, odnosno predsjednik optužnog vijeća nakon primitka optužnice na potvrđivanje, a prije njezina ispitivanja (članak 344. stavak 4.) na prijedlog stranaka ili po službenoj dužnosti rješenjem odlučiti o izdvajanju nezakonitog dokaza iz spisa. Sudac istrage je dužan odlučiti o izdvajanju nezakonitog dokaza odmah, a najkasnije u roku od tri dana od saznanja. Protiv rješenja kojim je odlučeno o prijedlogu stranaka ili o izdvajanju dopuštena je posebna žalba. O žalbi odlučuje viši sud.
(2) Nakon pravomoćnosti rješenja izdvojeni se dokazi zatvaraju u poseban omot i čuvaju kod suca istrage odvojeno od ostalih spisa i ne mogu se razgledati niti se njima može služiti u postupku.
(3) Državni odvjetnik uz optužnicu za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora teža od pet godina ne dostavlja obavijesti koje su u skladu s člankom 208. ovog Zakona dali građani, zapisnike iz članka 206.g stavka 4. ovog Zakona te izjave iz članka 205. stavka 6. ovog Zakona.

(4) Ako je državni odvjetnik dostavio obavijesti i zapisnike protivno stavku 3. ovog članka, predsjednik optužnog vijeća dužan ih je izdvojiti nakon primitka optužnice te vratiti državnom odvjetniku.

Članak 87.

(1) Kad je to propisano ovim Zakonom, rasprava, dokazna radnja ili druga radnja snima se uređajima za audio-video ili audio snimanje.
(2) Osim slučajeva iz stavka 1. ovog članka, tijelo koje provodi dokaznu radnju, uvijek može odrediti da se radnja snimi uređajima za audio ili audio-video snimanje.
(3) Tijelo koje provodi radnju će prije početka provođenja radnje upozoriti osobe koje u njoj sudjeluju da se radnja snima određenim tehničkim uređajem i da snimka može biti upotrijebljena kao dokaz u postupku.
(4) Snimka mora sadržavati podatke iz članka 83. stavka 1. ovog Zakona, podatke potrebne za identificiranje osobe čija se izjava snima i podatak u kojem svojstvu ta osoba daje izjavu. Kad se snimaju izjave više osoba, mora se osigurati da se iz snimke može jasno razaznati tko je dao koju izjavu. Na zahtjev ispitane osobe snimka će se odmah reproducirati, a ispravci ili objašnjenja te osobe će se snimiti.
(5) Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom, u zapisnik o dokaznoj radnji, osim podataka iz članka 83. stavka 1. ovog Zakona, unosi se i da je obavljeno tehničko snimanje, tko je snimanje obavio, kojim je uređajem snimanje obavljeno, da je osoba koja se ispituje prethodno upoznata o snimanju, kratki sadržaj danih iskaza i izjava i je li snimka reproducirana te gdje se snimka čuva ako nije priložena spisu predmeta.
(6) U slučajevima iz stavka 1. i 2. ovog članka, sud ili državni odvjetnik može odrediti da se snimka u cijelosti ili djelomično prepiše. Prijepis će se pregledati i ovjeriti potpisom osobe koja je odredila i koja je sačinila prijepis. Prijepis će se priključiti spisu predmeta i ne predstavlja dokaz u postupku.
(7) Snimka učinjena prema odredbama stavka 2. do 6. ovog članka, čuva se, dok se čuva i kazneni spis.
(8) Ministar nadležan za pravosuđe donijet će posebne propise kojima će odrediti tehničke uvjete, način snimanja, zaštitu snimke od brisanja ili oštećenja.

Članak 88.

(1) O vijećanju i glasovanju sastavlja se posebni zapisnik.
(2) Zapisnik o vijećanju i glasovanju sadrži tijek glasovanja i odluku koja je donesena.
(3) Zapisnik o vijećanju i glasovanju potpisuju svi članovi vijeća i zapisničar. Odvojena mišljenja priključit će se zapisniku o vijećanju i glasovanju ako nisu unesena u zapisnik.
(4) Zapisnik o vijećanju i glasovanju zatvorit će se u posebni omot. Taj zapisnik može razgledati samo viši sud kad rješava o pravnom lijeku i u tom slučaju dužan je zapisnik ponovno zatvoriti u posebni omot i na omotu naznačiti da je razgledao zapisnik.

Glava VIII.

ROKOVI

Članak 89.

(1) Rokovi predviđeni ovim Zakonom ne mogu se produljiti, osim kad to Zakon izričito dopušta. Ako je riječ o roku koji je ovim Zakonom propisan radi zaštite prava obrane i drugih prava okrivljenika u postupku, taj se rok može skratiti ako to zahtijevaju okrivljenik ili branitelj pisano ili usmeno na zapisnik pred sudom.

(2) Kad je izjava vezana za rok, smatra se da je dana u roku ako je prije nego što rok protekne predana onome tko je ovlašten da je primi.
(3) Kad je izjava predana poštom preporučenom pošiljkom, brzojavom ili drugim telekomunikacijskim sredstvom, dan predaje pošti odnosno dan slanja telekomunikacijskim sredstvom sukladno odredbi članka 79. stavka 2. ovog Zakona smatra se danom predaje onomu komu je dostavljena. Smatra se da pošiljatelj izjave nije propustio rok ako primatelj poslanu izjavu nije dobio na vrijeme zbog pogrešnog rada uređaja za predaju ili prijam poruka, a za koji pošiljatelj nije znao.
(4) Okrivljenik koji se nalazi u pritvoru ili istražnom zatvoru izjavu koja je vezana za rok predat će pritvorskom nadzorniku, ili upravi zatvora, a osoba koja se nalazi na izdržavanju kazne ili u ustanovi radi primjene odgojne mjere, ili je prisilno smještena u psihijatrijskoj ustanovi, takvu će izjavu predati upravi ustanove u kojoj je smještena. Dan i sat predaje takve izjave upravi ustanove smatra se trenutkom predaje tijelu koje je nadležno da je primi.
(5) Ako je podnesak koji je vezan za rok zbog neznanja ili očite pogreške podnositelja, predan ili dostavljen nenadležnom tijelu prije proteka roka, pa nadležnom tijelu stigne nakon proteka roka, uzet će se da je podnesen na vrijeme.

Članak 90.

(1) Rokovi se računaju na sate, dane, mjesece i godine.
(2) Sat ili dan kad su dostava ili priopćenje obavljeni, odnosno u koji pada događaj od kada treba računati trajanje roka ne uračunava se u rok, već se za početak roka uzima prvi sljedeći sat, odnosno dan.
(3) Iznimno od odredbe stavka 2. ovog članka, rokovi za računanje uhićenja, zadržavanja, pritvora te istražnog zatvora, počinju teći od trenutka lišenja slobode.
(4) Kao dan računaju se dvadeset četiri sata, a mjesec se računa po kalendarskom vremenu.
(5) Rokovi određeni po mjesecima, odnosno godinama završavaju protekom onog dana posljednjeg mjeseca, odnosno godine koji po svom broju odgovara danu kad je rok počeo (sukladno stavku 2. ovog članka). Ako nema tog dana u posljednjem mjesecu, rok završava posljednjeg dana tog mjeseca, a ako se zbrajaju dani, kao mjesec se računa trideset dana.
(6) Ako posljednji dan roka pada na državni blagdan ili u subotu ili u nedjelju, ili u koji drugi dan kad državno tijelo nije radilo, rok istječe protekom prvog sljedećeg radnog dana.

Članak 91.

Ako je dopis od kojega teče rok dostavljen i okrivljeniku i njegovu branitelju, ali u različite dane, rok se računa od kasnijeg dana.

Članak 92.

(1) Okrivljeniku koji iz opravdanih razloga propusti rok za podnošenje žalbe protiv presude ili protiv rješenja, sud će dopustiti povrat u prijašnje stanje radi podnošenja žalbe ako u roku od osam dana nakon prestanka uzroka zbog kojega je propustio rok podnese molbu za povrat u prijašnje stanje i ako istovremeno s molbom preda i žalbu. Isto će dopustiti sud i branitelju okrivljenika koji u slučaju iz članka 174. stavka 2. ovog Zakona nije iskoristio svoje pravo na žalbu.
(2) Nakon proteka tri mjeseca od dana propuštanja ne može se tražiti povrat u prijašnje stanje.

Članak 93.

(1) O povratu u prijašnje stanje odlučuje sud koji je donio presudu ili rješenje koje se pobija žalbom.
(2) Protiv rješenja kojim se dopušta povrat u prijašnje stanje žalba nije dopuštena.

(3) Kad je podnesena žalba protiv rješenja kojim se ne dopušta povrat u prijašnje stanje, sud je dužan tu žalbu, zajedno sa žalbom protiv presude ili protiv rješenja o primjeni odgojne mjere ili o oduzimanju predmeta, te s odgovorom na žalbu i svim spisima, dostaviti višem sudu na rješavanje.

Članak 94.

Molba za povrat u prijašnje stanje u pravilu ne zadržava izvršenje presude, odnosno rješenja o primjeni odgojne mjere ili o oduzimanju predmeta, ali sud nadležan za rješavanje molbe može donijeti odluku da se s izvršenjem zastane do donošenja odluke o molbi.

Glava IX.

MJERE OSIGURANJA PRISUTNOSTI OKRIVLJENIKA I DRUGE MJERE OPREZA

1. Zajednička odredba

Članak 95.

(1) Sud i druga državna tijela pri odlučivanju o mjerama osiguranja prisutnosti okrivljenika i drugim mjerama opreza po službenoj dužnosti paze da se ne primjenjuje teža mjera ako se ista svrha može postići blažom mjerom.
(2) Sud i druga državna tijela po službenoj će dužnosti ukinuti mjere iz stavka 1. ovog članka, ili ih zamijeniti blažim mjerama ako su prestali zakonski uvjeti za njihovu primjenu, ili ako su nastupili uvjeti da se ista svrha može postići blažom mjerom.

2. Poziv okrivljeniku

Članak 96.

Prisutnost okrivljenika pri obavljanju radnji u kaznenom postupku osigurava se njegovim pozivanjem. Poziv okrivljeniku upućuje se prema članku 175. ovog Zakona.

3. Dovođenje

Članak 97.

(1) Dovedbeni nalog izdaje sud:
1) ako je doneseno rješenje o istražnom zatvoru,
2) ako uredno pozvani okrivljenik ne dođe, a svoj izostanak ne opravda,
3) ako se nije mogla obaviti uredna dostava poziva, a iz okolnosti očito proizlazi da okrivljenik izbjegava primiti poziv,
4) u slučaju iz članka 129. stavka 2. ovog Zakona.
(2) O izdavanju dovedbenog naloga sud odlučuje u roku od dvanaest sati od primitka zahtjeva.
(3) Dovedbeni nalog izdaje se u pisanom obliku i sadrži: ime i prezime okrivljenika kojeg treba dovesti te druge potrebne podatke koji su poznati, naziv kaznenog djela koje mu se stavlja na teret uz navođenje odredaba Kaznenog zakona, razlog zbog kojeg se nalaže dovođenje, službeni pečat tijela i potpis osobe koja izdaje nalog.
(4) Dovedbeni nalog iznimno, pod uvjetima iz članka 208. stavka 3. ovog Zakona, može izdati policija. Dovedbeni nalog mora imati sadržaj iz stavka 3. ovog članka.
(5) Dovedbeni nalog izvršava policija. Osoba kojoj je povjereno izvršenje naloga, predaje nalog okrivljeniku i poziva ga da pođe s njim. Ako okrivljenik to odbije, dovest će se prisilno.

(6) Policija može bez dovedbenog naloga u svoje službene prostorije dovesti okrivljenika kojem treba uručiti poziv prema članku 169. stavku 3. ovog Zakona. O predaji poziva sastavit će se službena zabilješka s naznakom vremena dovođenja osobe, predaje poziva ili razloga odbijanja primitka te vremena napuštanja službenih prostorija.

4. Mjere opreza

Članak 98.

(1) U slučaju kad postoje okolnosti iz članka 123. ovog Zakona zbog kojih je moguće odrediti istražni zatvor ili je taj zatvor već određen, sud i državni odvjetnik će, ako se ista svrha može ostvariti mjerom opreza, obrazloženim rješenjem odrediti primjenu jedne ili više takvih mjera. Pritom će se okrivljenik upozoriti da će se u slučaju nepridržavanja izrečene mjere, ona zamijeniti istražnim zatvorom.
(2) Mjere opreza jesu:
1) zabrana napuštanja boravišta,
2) zabrana posjećivanja određenog mjesta ili područja,
3) obveza redovitog javljanja određenoj osobi ili državnom tijelu,
4) zabrana približavanja određenoj osobi,
5) zabrana uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom,
6) zabrana obavljanja određene poslovne aktivnosti,
7) privremeno oduzimanje putne i druge isprave za prijelaz državne granice,
8) privremeno oduzimanje dozvole za upravljanje motornim vozilom,
9) zabrana uhođenja ili uznemiravanja žrtve ili druge osobe,
10) udaljenje iz doma.
(3) Mjerama opreza ne može se ograničiti pravo okrivljenika na vlastiti dom te pravo na nesmetane veze s ukućanima, bračnim ili izvanbračnim drugom, roditeljima, djecom, posvojenikom ili posvojiteljem, osim ako se postupak vodi zbog kaznenog djela počinjenog na štetu neke od tih osoba. Zabrana obavljanja poslovne aktivnosti može obuhvatiti i zakonitu profesionalnu djelatnost ako se postupak vodi zbog kaznenog djela počinjenog u okviru te djelatnosti.
(4) Mjerama opreza ne može se ograničiti pravo okrivljenika na nesmetano komuniciranje s braniteljem.
(5) Mjere opreza mogu biti naložene prije i tijekom kaznenog postupka. Prije podizanja optužnice mjere opreza određuje, produljuje i ukida rješenjem državni odvjetnik a sudac istrage kad odlučuje o istražnom zatvoru. Državni odvjetnik ili sudac istrage koji je mjeru odredio nadležan je za njezino produljenje ili ukidanje. Nakon podizanja optužnice pa do pravomoćnosti presude, te mjere određuje, produljuje i ukida sud pred kojim se vodi postupak.
(6) Mjere opreza mogu trajati dok za to postoji potreba, a najdulje do pravomoćnosti presude. Trajanje mjera opreza nije ograničeno rokovima trajanja istražnog zatvora. Svaka dva mjeseca, računajući od dana pravomoćnosti prethodnog rješenja o mjeri opreza, tijelo koje je odredilo mjeru opreza prije podizanja optužnice odnosno sud koji vodi postupak, ispitat će po službenoj dužnosti postoji li još potreba za mjerom opreza te je rješenjem produljiti ili ukinuti ako više nije potrebna. Ako je mjera opreza određena kao uvjet jamstva, kontrola produljenja mjere neće se provoditi.
(7) Protiv rješenja kojim se određuje, produljuje ili ukida mjera opreza stranke mogu izjaviti žalbu, koja ne zadržava izvršenje mjere. O žalbi do podizanja optužnice odlučuje sudac istrage odnosno izvanraspravno vijeće.

Članak 99.

(1) U rješenju kojim nalaže mjeru opreza zabrane napuštanja boravišta, nadležno tijelo će odrediti mjesto u kojem okrivljenik mora boraviti dok traje mjera opreza i granice izvan kojih se ne smije udaljavati.
(2) U rješenju kojim nalaže mjeru opreza zabrane posjećivanja određenog mjesta ili područja, nadležno tijelo će odrediti mjesto ili područje te udaljenost ispod koje im se okrivljenik ne smije približiti.
(3) U rješenju kojim nalaže mjeru opreza obvezom okrivljenika da se redovito javlja određenoj osobi ili državnom tijelu, nadležno tijelo će odrediti službenu osobu kojoj se okrivljenik mora javljati, rok u kojemu se mora javljati i način vođenja evidencije o javljanju okrivljenika.
(4) U rješenju kojim nalaže mjeru opreza zabranom približavanja određenoj osobi, nadležno tijelo će odrediti razdaljinu ispod koje se okrivljenik ne smije približiti određenoj osobi.
(5) U rješenju kojim nalaže mjeru opreza zabranom uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom, nadležno tijelo će zabraniti uspostavljanje ili održavanje izravne ili neizravne veze s određenom osobom.
(6) U rješenju kojim nalaže mjeru opreza zabranom poduzimanja određene poslovne aktivnosti, nadležno tijelo će potanje odrediti vrstu i predmet poslovne aktivnosti.
(7) U rješenju kojim nalaže mjeru opreza privremenim oduzimanjem putne i druge isprave za prijelaz državne granice, nadležno tijelo navest će osobne podatke, tijelo koje je izdalo ispravu, broj i datum izdavanja.
(8) U rješenju kojim se nalaže mjera opreza privremenim oduzimanjem dozvole za upravljanje motornim vozilom, nadležno tijelo navest će podatke o toj dozvoli.
(9) U rješenju kojim se nalaže mjera opreza zabrane uznemiravanja ili uhođenja žrtve ili druge osobe nadležno tijelo zabranit će uznemiravanje ili uhođenje određene osobe.
(10) U rješenju kojim se nalaže mjera opreza udaljenje iz doma nadležno tijelo odredit će adresu doma iz kojeg se okrivljenik udaljuje.

Članak 100.

(1) Rješenje kojim nalaže mjeru opreza nadležno tijelo dostavlja i tijelu koje izvršava mjeru opreza.
(2) Mjeru opreza zabrane napuštanja boravišta, zabrane posjećivanja određenog mjesta ili područja, zabrane približavanja određenoj osobi i zabrane uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom, privremenog oduzimanja putne i druge isprave za prijelaz državne granice, zabrane uznemiravanja ili uhođenja žrtve ili druge osobe, udaljenja iz doma te privremenog oduzimanja dozvole za upravljanje motornim vozilom koju je odredio sud ili državni odvjetnik, izvršava policija.
(3) Mjeru opreza obveze okrivljenika da se povremeno javlja određenoj osobi ili državnom tijelu izvršava policija ili drugo državno tijelo označeno u rješenju kojemu se okrivljenik mora javljati.
(4) Mjeru opreza zabrane poduzimanja poslovnih aktivnosti izvršava tijelo nadležno za nadzor nad poslovnom aktivnosti.
(5) Rješenje kojim se nalaže mjera opreza kod kaznenih djela kaznenopravne zaštite djece dostavlja se i nadležnom tijelu socijalne skrbi prema mjestu boravišta djeteta.

(6) Ministar nadležan za pravosuđe, uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za unutarnje poslove i ministra nadležnog za obranu, donosi propise kojima se uređuje način izvršenja mjera opreza.

Članak 101.

(1) Tijelo koje je naložilo mjeru opreza može naložiti provjeru njezinog izvršavanja i zatražiti izvješće od policije ili drugog tijela koje ju izvršava. Tijelo koje izvršava mjeru opreza odmah će provesti naložene provjere i odmah o tome obavijestiti nadležno tijelo.
(2) O postupanju okrivljenika protivno zabrani ili neispunjavanju obveze naložene mjerom opreza, tijelo koje izvršava mjeru opreza odmah obavještava nadležno tijelo.
(3) Osobi različitoj od okrivljenika sudac istrage može posebnim rješenjem zabraniti aktivnosti kojima se narušavaju mjere opreza prema okrivljeniku. Ako ta osoba postupi protivno rješenju, kaznit će se novčanom kaznom do 50.000,00 kuna.

5. Jamstvo

Članak 102.

(1) Istražni zatvor određen iz razloga navedenih u članku 123. stavku 1. točki 1. do 4. ovog Zakona, može se ukinuti ako okrivljenik ili tko drugi za njega dade jamstvo, a sam okrivljenik obeća da se neće kriti i da bez odobrenja neće napustiti svoje boravište, da neće ometati kazneni postupak i da neće počiniti novo kazneno djelo.
(2) U rješenju o određivanju istražnog zatvora, sud može odrediti visinu jamstva koja može zamijeniti istražni zatvor. Jamstvo uvijek glasi na svotu novca koja se određuje s obzirom na težinu kaznenog djela, osobne okolnosti te imovno stanje okrivljenika.
(3) Ako ocijeni da jamstvo ne može zamijeniti istražni zatvor sud će navesti okolnosti zbog kojih nalazi da je isključena zamjena istražnog zatvora jamstvom.
(4) Uz jamstvo sud može odrediti jednu ili više mjera opreza kao uvjet jamstva.

Članak 103.

(1) Sud će rješenjem odrediti visinu jamstva i oblik polaganja jamčevine, a koja se može sastojati u polaganju gotovog novca, vrijednosnih papira, dragocjenosti ili drugih pokretnina veće vrijednosti koje se lako mogu unovčiti i čuvati ili u stavljanju hipoteke za iznos jamstva na nekretnine osobe koja daje jamstvo.
(2) Protiv odluke o visini jamstva i obliku polaganja jamčevine stranke imaju pravo žalbe u roku od tri dana. Nakon što rješenje o jamstvu postane pravomoćno te okrivljenik dade obećanje iz članka 102. stavka 1. ovog Zakona, a jamčevina bude položena, sud će donijeti rješenje o ukidanju istražnog zatvora u kojem će navesti osnovu zbog koje je protiv okrivljenika bio određen istražni zatvor i uvjete kojih se okrivljenik mora pridržavati.
(3) Nakon što rješenje o ukidanju istražnog zatvora postane pravomoćno sud će pravomoćno rješenje o jamstvu dostaviti policiji radi postupanja u smislu članka 104. stavka 1. ovog Zakona. Tako će sud postupiti i kada okrivljeniku odobri napuštanje boravišta.

Članak 104.

(1) Policija nadzire postupa li okrivljenik u skladu s uvjetima određenima rješenjem o jamstvu. O okolnostima koje upućuju na mogućnost okrivljenikovog kršenja uvjeta jamstva policija odmah obavještava nadležnog državnog odvjetnika i sud.

(2) Ako okrivljenik postupi protivno uvjetima rješenja o jamstvu, rješenjem će se odrediti naplata iznosa jamstva u korist proračuna, a protiv okrivljenika će se odrediti istražni zatvor.

Članak 105.

(1) Visina jamstva i oblik polaganja jamčevine mogu se izmijeniti rješenjem ako to opravdavaju naknadno utvrđene okolnosti.
(2) Ako se utvrdi da je okrivljenik prikrio prave okolnosti odlučne za odmjeravanje visine jamstva ili oblika polaganja jamčevine, ili ako se utvrdi postojanje razloga za istražni zatvor različitih od onih zbog kojih je bio određen istražni zatvor koji je zamijenjen jamstvom, a dano jamstvo nije primjereno novim okolnostima, protiv okrivljenika će se odrediti istražni zatvor, a nakon zatvaranja okrivljenika, jamstvo će se ukinuti, položena jamčevina vratiti, a hipoteka obrisati. Tim rješenjem može se odrediti nova visina jamstva i oblik polaganja jamčevine koje bi zamijenilo istražni zatvor.
(3) Ako postoji ozbiljna vjerojatnost da će okrivljenik postupiti protivno uvjetima rješenja o jamstvu, na prijedlog državnog odvjetnika, može se odrediti istražni zatvor protiv okrivljenika, a jamstvo će se ukinuti te će se jamčevina vratiti osobi koja ju je dala.
(4) Jamstvo se ukida i kad kazneni postupak pravomoćno završi rješenjem o obustavi postupka ili presudom.
(5) Ako je presudom izrečena kazna zatvora, jamstvo se ukida kad osuđenik stupi na izdržavanje kazne.

6. Uhićenje

Članak 106.

(1) Svatko smije spriječiti bijeg osobe zatečene u kaznenom djelu koje se progoni po službenoj dužnosti i o tome mora odmah obavijestiti policiju. Osoba spriječena u bijegu može se zadržati do dolaska policije kojoj će biti predana.
(2) Zatečena u kaznenom djelu je osoba koju netko opazi u radnji kaznenog djela, odnosno osoba koja je neposredno nakon kaznenog djela zatečena pod okolnostima koje upućuju na to da je počinila kazneno djelo.

Članak 107.

Policija je ovlaštena uhititi:
1) osobu protiv koje izvršava dovedbeni nalog te rješenje o pritvoru ili istražnom zatvoru,
2) osobu za koju postoje osnove sumnje da je počinila kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti, kad postoji neki od razloga za određivanje istražnog zatvora iz članka 123. ovog Zakona,
3) osobu zatečenu u kaznenom djelu za koje se progoni po službenoj dužnosti.

Članak 108.

(1) Prilikom uhićenja uhićeniku se mora odmah predati pisana pouka o pravima iz članka 108.a stavka 1. ovog Zakona. Ako se pisana pouka nije mogla predati, policija mora uhićenika odmah upoznati na njemu razumljiv način s pravima iz članka 7. stavka 2. točke 1. do 4. ovog Zakona osim ako pouku nije sposoban shvatiti ili postoji opasnost za život ili tijelo.
(2) Ako pisana pouka iz članka 108.a stavka 1. ovog Zakona nije predana uhićeniku

prilikom uhićenja, uručit će mu se odmah po dolasku u službene prostorije policije. Ako uhićenik ne može pročitati pouku postupit će se na način propisan u članku 8. stavku 5. ovog Zakona.
(3) Ako se uhićenje provodi na temelju dovedbenog naloga, nalog mora biti pročitan i uručen uhićeniku prilikom oduzimanja slobode, osim ako to s obzirom na okolnosti uhićenja nije moguće.
(4) Prilikom uhićenja smije se upotrijebiti samo ona sila na koju policiju ovlašćuje posebni zakon.
(5) O uhićenju će policija odmah obavijestiti:
1) državnog odvjetnika,
2) osobe iz članka 108.a stavka 1. točke 3., 5. i 6. na zahtjev uhićenika,
3) nadležno tijelo socijalne skrbi ako je potrebno poduzeti mjere za zbrinjavanje djece i drugih članova obitelji uhićenika o kojima se on brine,
4) skrbnika ako je uhićenik lišen poslovne sposobnosti.
(6) Nakon predaje pouke policija će pitati uhićenika je li razumio pouku o pravima te ga poučiti o njegovim pravima ako je to potrebno.
(7) Uhićenik iz članka 107. točke 2. i 3. ovog Zakona ima pravo slobodno, neometano i bez nadzora razgovarati s braniteljem u trajanju do trideset minuta, osim u slučaju iz članka 75. stavka 2. ovog Zakona. Ako uhićenik nema izabranog branitelja ili on ne može doći, mora mu se omogućiti da uzme branitelja s liste dežurnih odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore.

Članak 108.a

(1) Pouka o pravima uhićenika sadrži obavijest o:
1) razlozima uhićenja,
2) pravu da nije dužan iskazivati,
3) pravu na branitelja po vlastitom izboru ili na branitelja postavljenog s liste dežurnih odvjetnika,
4) pravu na tumačenje i prevođenje sukladno članku 8. ovog Zakona,
5) pravu da se na njegov zahtjev o uhićenju izvijesti obitelj ili druga osoba koju on odredi,
6) pravu stranog državljanina da će na njegov zahtjev o uhićenju biti obaviješteno nadležno konzularno tijelo ili veleposlanstvo te će mu se s njima omogućiti kontakt (članak 116. ovog Zakona),
7) pravu na uvid u spis predmeta sukladno odredbama ovog Zakona,
8) pravu na hitnu medicinsku pomoć,
9) tome da lišenje slobode od trenutka uhićenja do dovođenja sucu istrage može trajati najdulje 48 sati, a za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do jedne godine najdulje 36 sati.
(2) Uhićenik ima pravo zadržati pouku o pravima za vrijeme lišenja slobode.

Članak 108.b

(1) Ako postoji opasnost za život ili imovinu većeg opsega, opasnost počinjenja novog kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora teža od pet godina, ili opasnost da će se sakriti ili uništiti dokazi državni odvjetnik može naložiti policiji

odgodu obavještavanja osoba iz članka 108.a stavka 1. točke 3. i 5. dok postoje razlozi, a najduže 12 sati od trenutka uhićenja.
(2) Za to vrijeme od uhićenika se ne mogu prikupljati obavijesti niti prema njemu poduzimati druge radnje, osim radnje utvrđivanja istovjetnosti iz članka 211. stavka 1. i 3. ovog Zakona te pretrage osobe u slučaju iz članka 246. stavka 4. ovog Zakona.
(3) U slučaju iz stavka 1. ovog članka u izvješću o uhićenju i dovođenju priložit će se nalog državnog odvjetnika u kojem će se navesti konkretni razlozi odgode davanja obavijesti.

Članak 109.

(1) Policijski službenik mora uhićenika u roku navedenom u stavku 2. ovog članka dovesti u pritvorsku policijsku jedinicu određenu posebnim zakonom i predati pritvorskom nadzorniku ili ga pustiti na slobodu. Zakašnjenje se mora posebno obrazložiti.
(2) Rok u kojem uhićenik mora biti doveden u pritvorsku jedinicu i predan pritvorskom nadzorniku ili pušten na slobodu teče od trenutka uhićenja, a iznosi dvadeset i četiri sata a za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do jedne godine dvanaest sati.
(3) Pritvorski nadzornik će sastaviti zapisnik u koji će unijeti osobne podatke uhićenika prema članku 272. stavku 1. ovog Zakona. Podaci o uhićeniku, trenutku i razlozima uhićenja se unose u evidenciju uhićenih osoba u Informacijskom sustavu ministarstva nadležnog za unutarnje poslove, odmah po dovođenju uhićenika.
(4) Pritvorski nadzornik obavještava državnog odvjetnika odmah po prijemu uhićenika. Obavijest se unosi u pritvorski zapisnik uhićenika.
(5) Pritvorski nadzornik će sastaviti posebni zapisnik o oduzimanju predmeta od uhićenika. Ako se radi o predmetima koji mogu poslužiti kao dokaz, zapisnik i oduzete predmete predat će državnom odvjetniku posebno pazeći da se predmeti ne unište ili ne ugrozi njihova uporaba u dokaznom postupku. Primjerak zapisnika pritvorski nadzornik predaje i policijskom službeniku koji je doveo uhićenika.
(6) Državni odvjetnik je dužan ispitati uhićenika, najkasnije šesnaest sati nakon predaje pritvorskom nadzorniku, a uhićenika za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do jedne godine najkasnije dvanaest sati nakon predaje pritvorskom nadzorniku.
(7) Pritvorski nadzornik će uhićenika i pritvorenika odmah pustiti na slobodu:
1) ako to naloži državni odvjetnik,
2) ako uhićenik nije ispitan u roku iz stavka 6. ovog članka,
3) ako je pritvor ukinut.
O puštanju uhićenika i pritvorenika na slobodu pritvorski nadzornik će unijeti bilješku u zapisnik i evidenciju iz stavka 3. ovog članka.
(8) O puštanju uhićenika na slobodu u slučajevima iz stavka 7. točke 2. ovoga članka, pritvorski nadzornik će odmah obavijestiti višeg državnog odvjetnika.

Članak 110.

(1) Pritvorski nadzornik nalaže pretragu uhićenika prilikom njegova dovođenja u pritvorsku policijsku jedinicu. Prema potrebi naložit će liječnički pregled uhićenika.
(2) Predmeti i tragovi koji bi mogli poslužiti kao dokaz ili koji mogu poslužiti za ugrožavanje sigurnosti ili ugrožavanje tijeka postupka, privremeno će se oduzeti uz potvrdu.

Članak 111.

(1) Pritvorski nadzornik će provjeriti da li je dovedeni uhićenik primio i razumio pouku o pravima iz članka 108.a stavka 1. ovog Zakona.
(2) Pritvorski nadzornik će uhićeniku koji je strani državljanin priopćiti da ima pravo na komunikaciju s konzularnim predstavnikom svoje države.
(3) Ako je uhićenik strani državljanin, a Republika Hrvatska s njegovom državom ima međunarodni ugovor prema kojem je propisano uzajamno obavještavanje o uhićenju, odmah će se obavijestiti nadležno tijelo strane države, osim ako je uhićenik izbjeglica iz rasnih, nacionalnih, političkih ili vjerskih razloga, ili ako traži politički azil i protivi se takvom obavještavanju.
(4) Pritvorski nadzornik u pritvorski zapisnik unosi zabilješku o poukama koje su uhićeniku priopćene prema odredbama ovog Zakona te o njegovim zahtjevima u skladu s odredbama ovog članka. Zabilješku potpisuje i uhićenik.
(5) Ministar nadležan za unutarnje poslove donosi propise o prijamu i postupanju s uhićenikom i pritvorenikom u pritvorskoj policijskoj jedinici.

7. Pritvor

Članak 112.

(1) Državni odvjetnik pisanim i obrazloženim rješenjem određuje pritvor protiv uhićenika ako utvrdi da postoje osnove sumnje da je uhićenik počinio kazneno djelo za koje se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti, a postoje neki od razloga za istražni zatvor iz članka 123. stavka 1. točke 1. – 4. ovog Zakona, a pritvor je potreban radi utvrđivanja istovjetnosti, provjere alibija te prikupljanja podataka o dokazima.
(2) Ako se za vrijeme uhićenja ustanovi postojanje osnova sumnje da je uhićenik počinio drugo kazneno djelo za koje se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti, ne može biti ponovno uhićen već državni odvjetnik može protiv njega odrediti pritvor.
(3) Državni odvjetnik je dužan odmah po primitku obavijesti iz članka 109. stavka 4. ovog Zakona naložiti pritvorskom nadzorniku da zadrži uhićenika ili mu naložiti da ga pusti na slobodu.
(4) Protiv rješenja o pritvoru pritvorenik se može žaliti u roku od šest sati. O žalbi odlučuje sudac istrage u roku od osam sati. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.
(5) Pritvor iz stavka 1. i 2. ovog članka može trajati najdulje četrdeset i osam sati od trenutka uhićenja, osim za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do jedne godine, kada pritvor iz stavka 1. i 2. ovog članka može trajati najdulje trideset i šest sati od trenutka uhićenja. Na prijedlog državnog odvjetnika sudac istrage može obrazloženim rješenjem produljiti pritvor za daljnjih trideset šest sati ako je to nužno radi prikupljanja dokaza o kaznenom djelu za koje je propisana kazna zatvora od pet godina ili teža. Protiv rješenja suca istrage o produljenju pritvora pritvorenik se može žaliti u roku od šest sati. O žalbi odlučuje vijeće u roku od

dvanaest sati. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja. Pritvorenik može žalbu izjaviti na zapisnik.
(6) Pritvor će se odmah ukinuti ako su prestali razlozi zbog kojih je određen.
(7) Državni odvjetnik nakon što je ispitao uhićenika može pisanim nalogom naložiti policiji da najkasnije u roku od četrdeset i osam sati od trenutka uhićenja, odnosno trideset i šest sati od trenutka uhićenja za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do jedne godine, dovede uhićenika sucu istrage radi postupanja prema članku 118. ovog Zakona. U tom slučaju državni odvjetnik ne donosi rješenje o pritvoru.
(8) Ako u rokovima iz stavka 5. ovog članka protiv uhićenika nije određen pritvor ili uhićenik nije doveden sucu istrage prema stavcima 5. i 7. ovog članka, ima se pustiti na slobodu.

Članak 113.

(1) Ministar nadležan za unutarnje poslove donosi propise o evidenciji pritvorenika u pritvorskoj policijskoj jedinici.

Članak 114.

Pritvorenik ima pravo slobodno, neometano i bez nadzora razgovarati s braniteljem, osim u slučaju iz članka 75. stavka 2. i članka 76. stavak 2. ovog Zakona.

Članak 115.

(1) Tijekom trajanja pritvora pritvoreniku se mora osigurati neprekidan odmor u trajanju od najmanje osam sati u svakih dvadeset četiri sata.
(2) Pritvorski nadzornik skrbi za potrebnu medicinsku pomoć i njegu pritvorenika.

Članak 116.

Konzularni i diplomatski predstavnici mogu, u skladu s međunarodnim pravom, posjećivati svoje državljane koji su pritvoreni, razgovarati s njima te im pomoći u uzimanju branitelja.

Članak 117.

Policija može radi utvrđivanja istovjetnosti uhićenika postupiti prema članku 211. ovog Zakona.

Članak 118.

(1) Po nalogu državnog odvjetnika policija će pritvorenika kod kojeg postoje razlozi za određivanje istražnog zatvora prije isteka roka za pritvor iz članka 112. stavka 5. ovog Zakona, ili u roku iz članka 112. stavka 7. ovog Zakona, dovesti sucu istrage radi održavanja ročišta za određivanje istražnog zatvora ili puštanja na slobodu. Pritvorski nadzornik prethodno dostavlja pritvorski zapisnik državnom odvjetniku, a na zahtjev suca istrage ili državnog odvjetnika i zapisnike, predmete i druge podatke o radnjama poduzetim prema članku 110. ovog Zakona. Državni odvjetnik mora biti prisutan na tom ročištu.
(2) Na temelju naloga suca istrage pritvorenik će se zadržati u pritvoru do održavanja ročišta za odlučivanje o istražnom zatvoru, a najdulje dvanaest sati.

8. Istražni zatvor u domu

Članak 119.

(1) Kad postoje okolnosti iz članka 123. stavka 1. točke 1. do 4. ovog Zakona, sud može odrediti istražni zatvor u domu protiv trudne žene, osobe s tjelesnim nedostacima koje joj onemogućuju ili bitno otežavaju kretanje, osobe koja je navršila 70 godina života te u onim slučajevima kada to sud ocijeni iznimno opravdanim, ako je za ostvarenje svrhe istražnog zatvora dovoljna zabrana okrivljeniku da se udaljuje iz doma.
(2) Prije određivanja istražnog zatvora u domu sud će zatražiti od okrivljenika pisanu suglasnost punoljetnih osoba koje borave u domu okrivljenika o primjeni tehničkih sredstava nadzora iz stavka 3. ovog članka.
(3) Rješenje o istražnom zatvoru u domu sadrži zabranu okrivljeniku da se udaljuje iz doma. Tim rješenjem sud može odrediti primjenu tehničkih sredstava nadzora kojim se osigurava provođenje istražnog zatvora u domu.Prema potrebi, sud može naložiti mjeru opreza.
(4) Osobi u istražnom zatvoru u domu, sud može iznimno odobriti da se za određeno vrijeme udalji iz doma ako:
1) je to neophodno potrebno radi liječenja osobe, ili
2) to nalažu posebne okolnosti uslijed kojih bi mogle nastupiti teške posljedice po život, zdravlje ili imovinu.
(5) Ako se osoba u istražnom zatvoru u domu udalji iz doma protivno zabrani suda, ili na drugi način ometa provođenje istražnog zatvoru u domu, protiv te osobe odredit će se istražni zatvor. O tome će se osoba upozoriti u rješenju o određivanju istražnog zatvora u domu.

Članak 120.

Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom, na istražni zatvor u domu se odgovarajuće primjenjuju odredbe o istražnom zatvoru.

Članak 121.

(1) Istražni zatvor u domu nadzire policija na čijem se području izvršava.
(2) U prostoru istražnog zatvora u domu policija ima ovlasti propisane ovim Zakonom (članak 135. do 143.) i drugim propisima.
(3) Ministar nadležan za unutarnje poslove donosi propise o evidenciji i izvršavanju istražnog zatvora u domu.

9. Istražni zatvor

a) Opće odredbe o istražnom zatvoru

Članak 122.

(1) Čim prestanu razlozi zbog kojih je istražni zatvor određen, on se mora ukinuti i zatvorenika se mora pustiti na slobodu.
(2) Pri odlučivanju o istražnom zatvoru, posebno o njegovu trajanju, vodit će se posebno računa o razmjeru između težine počinjenog kaznenog djela, kazne koja se, prema podacima kojima raspolaže sud, može očekivati u postupku i potrebe određivanja i trajanja istražnog zatvora. Protiv trudne žene, osobe s tjelesnim nedostacima koje joj onemogućuju ili bitno otežavaju kretanje te osobe koja je navršila 70 godina života, istražni zatvor se, može iznimno odrediti.
(3) U predmetu u kojemu je određen istražni zatvor postupa se osobito žurno (članak 11. stavak 2.).

b) Osnove za određivanje istražnog zatvora

Članak 123.

(1) Istražni zatvor se može odrediti ako postoji osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo i ako:
1) je u bijegu ili osobite okolnosti upućuju na opasnost da će pobjeći (krije se, ne može se utvrditi njezina istovjetnost i slično),
2) osobite okolnosti upućuju na opasnost da će uništiti, sakriti, izmijeniti ili krivotvoriti dokaze ili tragove važne za kazneni postupak ili da će ometati kazneni postupak utjecajem na svjedoke, vještake, sudionike ili prikrivače,
3) osobite okolnosti upućuju na opasnost da će ponoviti kazneno djelo ili da će dovršiti pokušano kazneno djelo, ili da će počiniti teže kazneno djelo za koje je prema zakonu moguće izreći kaznu zatvora od pet godina ili težu kaznu, kojim prijeti,
4) je istražni zatvor nužan radi neometanog odvijanja postupka za kazneno djelo za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora i kod kojeg su okolnosti počinjenja kaznenog djela posebno teške,
5) okrivljenik koji je uredno pozvan izbjegava doći na raspravu.
(2) Pri izricanju presude uvijek će se odrediti ili produljiti istražni zatvor protiv okrivljenika kojem je izrečena kazna zatvora od pet godina ili teža kazna.
(3) Ako je prvostupanjskom presudom izrečena kazna zatvora do pet godina, istražni zatvor se nakon izricanja presude ne može odrediti ili produljiti po stavku 1. točki 4. ovog članka.
(4) Istražni zatvor se, usprkos postojanju okolnosti iz stavka 1. ovog članka, neće odrediti ili produljiti ako je već isteklo najdulje vrijeme trajanja istražnog zatvora (članak 133.).

c) Rješenje o određivanju i produljenju istražnog zatvora

Članak 124.

(1) Istražni zatvor se određuje i produljuje pisanim rješenjem nadležnog suda.
(2) Izreka rješenja o istražnom zatvoru sadrži, osim podataka iz članka 272. stavka 1. ovog Zakona, i:
1) ako se provodi istraga, naznaku rješenja o provođenju istrage povodom kojega je doneseno rješenje o istražnom zatvoru,
2) zakonsku osnovu za istražni zatvor,
3) rok na koji je određen istražni zatvor,
4) odredbu o uračunavanju vremena za koje je osoba koja se zatvara bila lišena slobode prije donošenja rješenja o istražnom zatvoru s naznakom trenutka uhićenja,
5) visinu jamstva i oblik polaganja jamčevine koji mogu zamijeniti istražni zatvor.
(3) U obrazloženju rješenja o istražnom zatvoru će se određeno i potpuno izložiti činjenice i dokazi iz kojih proizlazi postojanje osnovane sumnje da je okrivljenik počinio kazneno djelo i razloga iz članka 123. stavka 1. ovog Zakona, razloga zbog kojih sud smatra da se svrha istražnog zatvora ne može ostvariti drugom blažom mjerom, kao i razloga visine jamstva.
(4) Rješenje o određivanju istražnog zatvora predaje se zatvoreniku odmah po zatvaranju. Primitak rješenja i trenutak primitka zatvorenik potvrđuje potpisom.

d) Ukidanje istražnog zatvora i opoziv rješenja o istražnom zatvoru

Članak 125.

(1) Sud će ukinuti istražni zatvor i okrivljenik će biti pušten na slobodu:
1) čim su prestali razlozi zbog kojih je istražni zatvor određen ili produljen,
2) ako daljnji istražni zatvor ne bi bio u razmjeru s težinom počinjenog kaznenog djela,
3) ako se ista svrha može ostvariti drugom blažom mjerom,
4) kad to prije podizanja optužnice predlaže državni odvjetnik,

5) ako državni odvjetnik i nakon prethodne obavijesti višem državnom odvjetniku neopravdano u zakonskim rokovima ne poduzima radnje u postupku,
6) kad sud izrekne presudu kojom se okrivljenik oslobađa od optužbe ili se optužba odbija ili je okrivljeniku izrečena novčana kazna, rad za opće dobro na slobodi, uvjetna osuda ili sudska opomena, ili kazna zatvora u trajanju kraćem ili jednakom dotadašnjem trajanju istražnog zatvora,
7) kad isteknu rokovi trajanja istražnog zatvora,
8) kad je istražni zatvor određen prema članku 123. stavku 1. točki 2. ovog Zakona, ako je okrivljenik okolnosno i detaljno priznao djelo i krivnju, ili čim budu prikupljeni, odnosno izvedeni dokazi zbog čijeg je osiguranja taj zatvor određen, a najkasnije do završetka rasprave.
(2) Prije ukidanja istražnog zatvora na temelju članka 123. stavak 1. točka 3. ovog Zakona, obavijestit će se putem policije žrtva kaznenog djela.
(3) Prije donošenja odluke o ukidanju istražnog zatvora određenog na temelju stavka 1. točke 5. ovog članka, sud će obavijestiti višeg državnog odvjetnika o nepravovremenom poduzimanju radnji i odrediti rok u kojemu se radnja ima provesti. Ako nakon isteka roka nije radnja poduzeta, postupit će se prema stavku 1. točki 5. ovog članka.

Članak 126.

Sud koji je odredio ili produljio istražni zatvor rješenjem će opozvati odluku o istražnom zatvoru, ako nakon njezinog donošenja, a prije zatvaranja okrivljenika, utvrdi da ne postoje razlozi zbog kojih je istražni zatvor bio određen ili zakonski uvjeti za njegovo određivanje. Ako je za okrivljenikom bila raspisana tjeralica, sud će nakon pravomoćnosti rješenja o opozivu naložiti njezino povlačenje.

e) Sudbena vlast nadležna za određivanje, produljenje i ukidanje istražnog zatvora

Članak 127.

(1) Istražni zatvor do podnošenja optužnice određuje sudac istrage na prijedlog državnog odvjetnika, a ukida ga na prijedlog okrivljenika, državnog odvjetnika ili po službenoj dužnosti.
(2) O prijedlogu državnog odvjetnika da se odredi istražni zatvor, sudac istrage odlučuje odmah, a najkasnije u roku od dvanaest sati od podnošenja prijedloga. Kad se sudac istrage ne složi s prijedlogom državnog odvjetnika za određivanje istražnog zatvora, donosi rješenje kojim se prijedlog odbija, te ako je okrivljenik u pritvoru naložit će da se odmah pusti na slobodu. Protiv tog rješenja državni odvjetnik ima pravo žalbe u roku od dvadeset četiri sata. O žalbi odlučuje vijeće u roku od četrdeset i osam sati.
(3) Ako što drugo nije propisano posebnim zakonom prije podnošenja optužnice, o produljenju istražnog zatvora odlučuje sudac istrage na prijedlog državnog odvjetnika.
(4) Nakon podnošenja optužnice, istražni zatvor do potvrđivanja optužnice određuje, produljuje i ukida optužno vijeće. Nakon potvrđivanja optužnice, do pravomoćnosti presude, istražni zatvor određuje, produljuje i ukida raspravni sud u zasjedanju, a izvan zasjedanja vijeće, osim u slučaju iz stavka 5. ovog članka.
(5) Kad odlučuje o žalbi protiv presude, istražni zatvor određuje, produljuje i ukida vijeće koje odlučuje o žalbi.
(6) Kad sud koji, odlučujući o izvanrednim pravnim lijekovima, ukine pobijanu presudu i predmet vrati na ponovni postupak, odredit će istražni zatvor ako postoje razlozi iz članka 123. ovog Zakona, a nisu protekli rokovi iz članka 130. i 133. ovog Zakona.

Članak 128.

Nakon predaje optužnice, a do pravomoćnosti presude, okrivljenik i njegov branitelj mogu sudu predložiti ukidanje istražnog zatvora. O prijedlogu odlučuje rješenjem sud koji vodi postupak. Protiv rješenja suda kojim se odbija prijedlog za ukidanje istražnog zatvora žalba nije dopuštena.

f) Ročište za odlučivanje o istražnom zatvoru

Članak 129.

(1) O određivanju, produljenju i ukidanju istražnog zatvora odlučuje sud na nejavnom usmenom ročištu. Ako državni odvjetnik predlaže ukidanje istražnog zatvora sud će odmah po primitku prijedloga o ukidanju istražnog zatvora, rješenjem ukinuti istražni zatvor bez određivanja i provođenja ročišta. Protiv tog rješenja žalba nije dopuštena.
(2) Na ročište iz stavka 1. ovog članka pozivaju se državni odvjetnik, okrivljenik i branitelj okrivljenika. Državni odvjetnik, okrivljenik i branitelj moraju o ročištu biti obaviješteni u primjerenom roku. Okrivljenik koji je lišen slobode, a želi prisustvovati ročištu, bit će na ročište doveden. Vlastoručno potpisana izjava okrivljenika da ne želi prisustvovati ročištu bit će dostavljena sudu do održavanja sjednice. Okrivljenik lišen slobode koji je raspravno nesposoban ili zbog teško narušenog zdravstvenog stanja nije u mogućnosti sudjelovati na ročištu, neće biti doveden. Sud može odlučiti da okrivljenik, koji na to pristane, sudjeluje na ročištu iz stavka 1. ovog članka putem zatvorenog tehničkog uređaja za vezu na daljinu (audio-video uređaj). Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom (članak 118. stavak 1.), sjednica vijeća održat će se i ako uredno pozvani državni odvjetnik, okrivljenik i branitelj ne dođu na sjednicu, ili ako okrivljenik ili branitelj nije uredno primio poziv zbog toga jer je promijenio boravište ne obavijestivši o tome sud, ili zbog toga jer mu dostava nije bila moguća zbog njegove nedostupnosti.
(3) Obje stranke će na ročištu izložiti svoja stajališta o istražnom zatvoru, a prema potrebi i o visini jamstva. Prvo govori državni odvjetnik, zatim okrivljenik i njegov branitelj. Obje stranke imaju pravo na odgovor. Sud određuje koji će se dokazi izvesti i njihov redoslijed. Sud može na prijedlog stranaka ili po službenoj dužnosti izvesti dokaze koje smatra potrebnima za donošenje odluke o istražnom zatvoru i jamstvu. Stranke mogu svjedocima postavljati pitanja i stavljati primjedbe na provedene dokaze. Okrivljenik i njegov branitelj imaju pravo zadnji govoriti. Odluku o istražnom zatvoru sud usmeno objavljuje na završetku ročišta.
(4) Na ročištu za odlučivanje o istražnom zatvoru u istrazi državni odvjetnik će prethodno suca istrage obavijestiti o tijeku istrage radi ocjene pravovremenosti poduzimanja radnji.
(5) Ako sud donese odluku o određivanju ili produljenju istražnog zatvora, poučit će okrivljenika o pravu na žalbu i o pravu da predloži ukidanje istražnog zatvora u skladu s odredbom članka 128. ovog Zakona.
(6) O ročištu se sastavlja zapisnik koji se prilaže spisu predmeta zajedno s rješenjem kojim je odlučeno o istražnom zatvoru.
(7) Sud i nakon donošenja rješenja o određivanju ili produljenju istražnog zatvora, kad odlučuje o bilo kojem pitanju, po službenoj dužnosti pazi postoje li razlozi za istražni zatvor.

g) Trajanje istražnog zatvora

Članak 130.

(1) Istražni zatvor određen rješenjem suca istrage ili vijeća može trajati najdulje mjesec dana od dana lišenja slobode.
(2) Iz opravdanih razloga sudac istrage na prijedlog državnog odvjetnika može produljiti istražni zatvor i to prvi puta za još najviše dva mjeseca, a zatim, za kaznena djela iz

nadležnosti županijskog suda, ili kad je to propisano posebnim zakonom, za još najviše tri mjeseca.
(3) Za kaznena djela iz članka 21. Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, ako je istraga produljena, sudac istrage može produljiti istražni zatvor za još tri mjeseca i još jednom za najviše tri mjeseca. Sveukupni rok trajanja istražnog zatvora do podizanja optužnice može iznositi dvanaest mjeseci.
(4) Istekom roka na koji je istražni zatvor određen, odnosno produljen ili istekom roka iz stavka 2. i 3. ovog članka, zatvorenik se ima pustiti na slobodu.

Članak 131.

(1) Ako se u vrijeme podnošenja optužnice sudu okrivljenik nalazi u istražnom zatvoru, optužno vijeće će odmah, a najkasnije u roku od četrdeset i osam sati po podnošenju optužnice održati ročište iz članka 129. ovog Zakona i odlučiti o istražnom zatvoru, te ga svojim rješenjem produljiti ili ukinuti.
(2) Nakon podnošenja optužnice istražni zatvor može trajati do pravomoćnosti presude, a nakon pravomoćnosti presude najdulje do pravomoćnosti rješenja o upućivanju na izdržavanje kazne zatvora.
(3) U rješenju o istražnom zatvoru nakon podnošenja optužnice ne određuje se rok trajanja istražnog zatvora, ali će sud svaka dva mjeseca, do izricanja nepravomoćne presude, računajući od dana pravomoćnosti prethodnog rješenja o istražnom zatvoru, ispitivati postoje li zakonski uvjeti za daljnju primjenu istražnog zatvora, te ga rješenjem produljiti ili ukinuti. Žalba protiv ovog rješenja ne zadržava njegovo izvršenje. Ako se okrivljenik u trenutku donošenja nepravomoćne presude nalazi u istražnom zatvoru, vijeće će prilikom donošenja presude ispitati postoje li zakonski uvjeti za daljnju primjenu istražnog zatvora te će ga rješenjem ukinuti ili produljiti.
(4) Ukupno trajanje istražnog zatvora do podizanja optužnice, računajući i vrijeme uhićenja i pritvora, ne može prijeći šest mjeseci, osim ako posebnim zakonom nije propisano drukčije. Nakon podnošenja nove optužnice prema članku 356. ovog Zakona primijenit će se odredbe stavka 2. ovog članka.

Članak 132.

Istražni zatvor određen prema članku 123. stavku 1. točki 5. ovog Zakona može trajati najdulje mjesec dana. Taj zatvor može se ponovno odrediti iz iste osnove u istom trajanju, ako okrivljenik i nakon ukidanja istražnog zatvora dalje izbjegava dolazak na raspravu.

Članak 133.

(1) Do donošenje presude suda prvog stupnja istražni zatvor može trajati najdulje:
1) dva mjeseca ako se za kazneno djelo može izreći kazna zatvora do jedne godine,
2) tri mjeseca ako se za kazneno djelo može izreći kazna zatvora do tri godine,
3) šest mjeseci ako se za kazneno djelo može izreći kazna zatvora do pet godina,
4) dvanaest mjeseci ako se za kazneno djelo može izreći kazna zatvora do osam godina,
5) dvije godine ako se za kazneno djelo može izreći kazna zatvora preko osam godina,
6) tri godine ako se za kazneno djelo može izreći kazna dugotrajnog zatvora.
(2) U predmetima za kaznena djela iz članka 21. Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta u kojima je istraga produljena, sveukupno trajanje istražnog zatvora iz stavka 1. ovog članka produljuje se za vrijeme za koje je bila produljena istraga.
(3) U predmetima u kojima je donesena nepravomoćna presuda, ukupno trajanje istražnog zatvora do njezine pravomoćnosti produljuje se za jednu šestinu u slučajevima iz stavka 1.

točke 1. do 4. ovog članka, a za jednu četvrtinu u slučajevima iz stavka 1. točke 5. i 6. ovog članka. U predmetima za kaznena djela iz članka 21. Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta u kojima je istraga produljena, sveukupno trajanje istražnog zatvora iz ovog stavka produljuje se za vrijeme za koje je bila produljena istraga.
(4) Kad je presuda ukinuta, a nakon što isteknu rokovi iz **stavka 3.** ovog članka, u postupku za kaznena djela iz stavka 1. točke 1. i 2. ovog članka ukupno trajanje istražnog zatvora iz stavka 1. i 2. ovog članka produljuje se za daljnjih tri mjeseca, za kaznena djela iz stavka 1. točke 3. i 4. ovog članka za daljnjih šest mjeseci, a za kaznena djela iz stavka 1. točke 5. i 6. ovog članka za još jednu godinu.
(5) Ako je protiv drugostupanjske presude dopuštena žalba, ukupno trajanje istražnog zatvora iz stavka 1. i **3.** ovog članka, produljuje se za još šest mjeseci.
(6) Okrivljenik koji se nalazi u istražnom zatvoru, a presuda kojom mu je izrečena kazna zatvora je postala pravomoćna, ostat će u tom zatvoru do upućivanja na izdržavanje kazne, a najdulje do isteka trajanja izrečene kazne.

h) Žalba protiv rješenja o određivanju, ukidanju ili produljenju istražnog zatvora

Članak 134.

(1) Žalbu protiv rješenja kojim se određuje, produljuje ili ukida istražni zatvor mogu podnijeti okrivljenik, njegov branitelj i državni odvjetnik u roku od tri dana. Protiv rješenja vijeća drugostupanjskog suda kojim se određuje, produljuje ili ukida istražni zatvor, žalba nije dopuštena, osim kad vijeće tog suda odlučujući prema članku 127. stavku 5. ovog Zakona odredi istražni zatvor okrivljeniku protiv kojega istražni zatvor nije bio određen. O žalbi odlučuje Vrhovni sud u roku od tri dana.
(2) Žalba protiv rješenja o određivanju, produljenju ili ukidanju istražnog zatvora ne zadržava njegovo izvršenje.

i) Izvršenje istražnog zatvora i postupanje sa zatvorenicima

Članak 135.

(1) Istražni zatvor se izvršava prema odredbama ovog Zakona i na njemu utemeljenih propisa.
(2) Okrivljenik protiv kojeg je određen istražni zatvor iz osnova navedenih u članku 551. stavku 1. ovog Zakona, bit će odlukom upravitelja zatvora upućen u bolnicu za osobe lišene slobode ili odgovarajuću psihijatrijsku ustanovu koja je dužna primiti okrivljenika i pružiti mu potrebnu zdravstvenu skrb, uz sva prava koja okrivljenik ima prema odredbama ove Glave i drugih propisa o izvršavanju istražnog zatvora.
(3) Na poslovima izvršavanja istražnog zatvora mogu raditi samo oni djelatnici ministarstva nadležnog za pravosuđe koji imaju potrebna znanja i vještine i stručnu spremu predviđenu propisima.
(4) Ministar nadležan za pravosuđe donosi propise o zatvorima u kojima se izvršava istražni zatvor, te o uvjetima koje moraju ispunjavati djelatnici koji izvršavaju istražni zatvor.

Članak 136.

(1) Istražni zatvor se mora izvršavati tako da se ne vrijeđa osobu i dostojanstvo zatvorenika. Ovlašteni djelatnici pravosudne policije i straže pri izvršavanju istražnog zatvora smiju upotrijebiti prisilna sredstva samo pod zakonom određenim uvjetima i na propisan način, ako

na drugi način nije moguće provesti mjere izvršenja istražnog zatvora kojima zatvorenik pruža aktivni ili pasivni otpor.
(2) Zatvorenikova prava i slobode mogu biti ograničeni samo u mjeri potrebnoj da se ostvari svrha radi kojeg je određen istražni zatvor, spriječi bijeg zatvorenika i počinjenje kaznenog djela te otkloni opasnost po život i zdravlje ljudi.
(3) Uprava zatvora prikuplja, obrađuje i pohranjuje podatke o zatvorenicima. Zbirka tih podataka sadržava:
1) podatke o istovjetnosti zatvorenika i njegovu psihofizičkom stanju,
2) podatke o primitku u istražni zatvor, trajanju, produljenju i ukinuću istražnog zatvora,
3) podatke o radu koji zatvorenik obavlja,
4) podatke o ponašanju zatvorenika i primijenjenim stegovnim mjerama,
5) druge podatke koje određuje ministar nadležan za pravosuđe.
(4) Podaci iz stavka 3. ovog članka, pohranjuju se i uporabljuju dok traje istražni zatvor. Osim središnjoj evidenciji o zatvorenicima koju vodi ministarstvo nadležno za pravosuđe, ti se podaci daju na pisani zahtjev tijelima kaznenog postupka i pojedincu na kojega se odnose.
(5) Ministar nadležan za pravosuđe donosi propis o evidenciji podataka iz stavka 4. ovog članka.

Članak 137.

Zatvorenici se smještaju u prostorije odgovarajuće veličine koje udovoljavaju potrebnim zdravstvenim uvjetima. U istu prostoriju ne smiju biti smještene osobe različita spola. U pravilu, zatvorenici se neće smjestiti u istu prostoriju s osobama koje izdržavaju kaznu zatvora. Zatvorenik se neće smjestiti zajedno s osobama koje bi na njega mogle štetno djelovati ili s osobama s kojima bi druženje moglo štetno utjecati na vođenje postupka.

Članak 138.

(1) Zatvorenici imaju pravo na osmosatni neprekidni odmor u vremenu od dvadeset četiri sata. Osim toga, njima će se osigurati kretanje na slobodnom zraku najmanje dva sata dnevno.
(2) Zatvorenik smije kod sebe imati predmete osobne uporabe, higijenske potrepštine, o svom trošku nabavljati knjige, novine i druge tiskovine, sredstva za praćenje javnih medija te imati druge predmete u količini i veličini koja ne ometa boravak u prostoriji i ne remeti kućni red. Prilikom primitka u zatvor od zatvorenika će se nakon osobne pretrage oduzeti predmeti u svezi s kaznenim djelom, a ostali predmeti koje okrivljenik ne smije imati u zatvoru prema njegovoj će se uputi pohraniti i čuvati ili predati osobi koju odredi zatvorenik.

Članak 139.

(1) Po odobrenju suca istrage odnosno predsjednika vijeća i pod njegovim nadzorom ili nadzorom osobe koju on odredi, zatvorenika imaju pravo posjećivati, u okviru kućnog reda, njegovi srodnici, a na njegov zahtjev, liječnik i druge osobe. Pojedini se posjeti mogu zabraniti ako bi zbog toga mogla nastati šteta za vođenje postupka.
(2) Sudac istrage odnosno predsjednik vijeća odobrit će konzularnom službeniku strane zemlje posjet zatvoreniku koji je državljanin te zemlje, sukladno kućnom redu zatvora.
(3) Zatvorenik se smije dopisivati s osobama izvan zatvora sa znanjem i pod nadzorom suca istrage, a nakon podignute optužnice, sa znanjem i pod nadzorom predsjednika vijeća. Zatvoreniku se može zabraniti odašiljanje i primanje pisama i drugih pošiljaka, ali ne i odašiljanje molbe, pritužbe ili žalbe.
(4) Zatvoreniku će sudac istrage, ili predsjednik vijeća, odobriti da o svom trošku sukladno kućnom redu pod nadzorom uprave zatvora, obavlja telefonske razgovore s određenom

osobom. Uprava zatvora u tu svrhu zatvorenicima osigurava javni telefonski priključak koji zatvoreniku omogućava telefoniranje najmanje jednom dnevno u primjerenom trajanju.
(5) Zatvorenik ima pravo razgovarati s braniteljem, slobodno, neometano i bez nadzora osim u slučaju iz članka 75. stavka 2. i članka 76. stavka 2. ovog Zakona.

Članak 140.

(1) Za stegovne prijestupe zatvorenika sudac istrage, sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća može, na prijedlog upravitelja zatvora, izreći stegovnu kaznu ograničenja posjeta i dopisivanja. To se ograničenje ne odnosi na veze zatvorenika s braniteljem ili susrete s konzularnim službenikom.
(2) Stegovni prijestupi su sve teže povrede koje se odnose na:
1) fizičke napade na druge zatvorenike, djelatnike ili službene osobe, odnosno njihovo vrijeđanje,
2) izrađivanje, primanje, unošenje, krijumčarenje predmeta za napad ili bijeg,
3) unošenje u zatvor ili pripremanje u zatvoru opojnih sredstava ili alkohola,
4) unošenje u zatvor sredstava koja su protivna pravilima o izvršavanju kazne zatvora,
5) povrede propisa o sigurnosti na radu, protupožarnoj zaštiti te sprječavanju posljedica prirodnih nepogoda,
6) namjerno prouzrokovanje veće materijalne štete,
7) nedolično ponašanje pred drugim zatvorenicima ili službenim osobama.
(3) Protiv rješenja o stegovnoj mjeri dopuštena je žalba u roku od dvadeset četiri sata. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.
(4) Prisilne mjere prema zatvoreniku mogu se poduzeti u slučajevima koji su propisani pravilima o policijskim ovlastima i o izvršavanju kazne zatvora. O primjeni prisilnih mjera prema zatvoreniku uprava zatvora bez odgode izvješćuje suca istrage, suca pojedinca ili predsjednika vijeća.

Članak 141.

(1) Nadzor nad izvršenjem istražnog zatvora obavlja predsjednik nadležnog suda.
(2) Predsjednik suda ili sudac kojega on odredi dužan je najmanje jedanput tjedno obići zatvorenike i ako je potrebno, i bez prisutnosti pravosudnog policajca, ispitati kako se zatvorenici hrane, kako zadovoljavaju ostale potrebe i kako se s njima postupa. Predsjednik suda, odnosno sudac kojeg on odredi, dužan je poduzeti potrebne mjere da se otklone nepravilnosti uočene pri obilasku zatvora.
(3) Predsjednik suda i sudac istrage ili predsjednik vijeća, odnosno sudac pojedinac pred kojim se vodi postupak, neovisno o nadzoru iz stavka 2. ovog članka, mogu u svako doba obilaziti zatvorenike, s njima razgovarati i od njih primati pritužbe.
(4) Ako tijekom pregleda ili povodom pritužbe zatvorenika, sudac iz stavka 2. ovog članka, utvrdi da je istekao rok trajanja istražnog zatvora određen u rješenju o istražnom zatvoru ili da ne postoji zakonita odluka o oduzimanju slobode, odmah će odrediti zatvorenikovo puštanje na slobodu.
(5) Zatvorenik koji smatra da mu se nezakonito prikraćuje ili ograničava njegovo pravo, može se obratiti predsjedniku suda, koji će prema potrebi poduzeti mjere iz stavka 2. ovoga članka.

Članak 142.

Konzularni i diplomatski predstavnici mogu u skladu s međunarodnim pravom, posjećivati svoje državljane koji su u istražnom zatvoru, razgovarati s njima te im pomoći u uzimanju branitelja.

Članak 143.

Ministar nadležan za pravosuđe propisat će kućni red u zatvorima kojim će se pobliže urediti izvršavanje istražnog zatvora u skladu s odredbama ovog Zakona.

j) Očevidnik istražnog zatvora

Članak 144.

(1) Ministarstvo nadležno za pravosuđe vodi evidenciju o osobama protiv kojih je određen istražni zatvor i koje su lišene slobode na temelju rješenja o istražnom zatvora (očevidnik istražnog zatvora).
(2) Sud će svako rješenje o određivanju, produljenju i ukidanju istražnog zatvora te o stavljanju rješenja o istražnom zatvoru izvan snage dostaviti elektronskim putem ministarstvu nadležnom za pravosuđe.
(3) Ministarstvo nadležno za pravosuđe osigurava stalnu dostupnost podataka iz očevidnika istražnog zatvora sudu i državnom odvjetništvu.
(4) Ministar nadležan za pravosuđe donosi propis o očevidniku istražnog zatvora.

Glava X.

TROŠKOVI KAZNENOG POSTUPKA

Članak 145.

(1) Troškovi kaznenog postupka su izdaci od započinjanja do njegova završetka, izdaci za dokazne radnje prije početka kaznenog postupka, te izdaci za pružanje pravne pomoći.
(2) Troškovi kaznenog postupka obuhvaćaju:
1) troškove za svjedoke, vještake, tumače i stručne osobe, troškove tehničkog snimanja, troškove prepisivanja zvučnih snimki i troškove očevida, troškove kopiranja ili snimanja spisa ili dijela spisa,
2) podvozne troškove okrivljenika,
3) izdatke za dovođenje okrivljenika ili uhićene osobe,
4) podvozne i putne troškove službenih osoba,
5) troškove liječenja okrivljenika koji nema pravo na zdravstvenu zaštitu dok se nalazi u pritvoru ili istražnom zatvoru ili zdravstvenoj ustanovi na temelju odluke suda te troškove porođaja,
6) paušalnu svotu,
7) nagradu i nužne izdatke branitelja, nužne izdatke privatnog tužitelja i oštećenika kao tužitelja i njihovih zakonskih zastupnika te nagradu i nužne izdatke njihovih opunomoćenika,
8) nužne izdatke oštećenika i njegova zakonskog zastupnika te nagradu i nužne izdatke njegova opunomoćenika.
(3) Paušalna svota utvrđuje se u okviru svota određenih posebnim propisom s obzirom na složenost i trajanje izvida i kaznenog postupka.
(4) Troškovi iz stavka 2. ovog članka, osim onih koji su nastali u tijelima koja se financiraju iz državnog proračuna, isplaćuju se iz sredstava tijela koje vodi postupak, a naplaćuju kasnije od osoba koje su ih dužne naknaditi prema odredbama ovog Zakona.
(5) Troškovi kopiranja ili snimanja spisa ili dijela spisa naplaćuju se od osobe na čiji se zahtjev obavlja kopiranje ili snimanje, osim kada se ono obavlja na zahtjev branitelja po službenoj dužnosti, u kojem slučaju se isplaćuju iz sredstava tijela koje vodi postupak, a o njima se konačno odlučuje sukladno odredbama ovog Zakona.

(6) Troškovi za prevođenje na jezike manjina u Republici Hrvatskoj koji nastanu primjenom odredaba Ustava i Zakona o pravu pripadnika manjina u Republici Hrvatskoj te troškovi usmenog i pisanog prevođenja okrivljeniku u smislu članka 202. stavka 3. ovog Zakona neće se naplaćivati od osoba koje su prema odredbama ovog Zakona dužne naknaditi troškove kaznenog postupka.
(7) Opunomoćenik koji nije odvjetnik nema pravo na nagradu, već samo na nužne izdatke.

Članak 146.

U presudi i rješenju kojim se obustavlja kazneni postupak odlučit će se tko će snositi troškove postupka.

Članak 147.

(1) Okrivljenik, oštećenik, oštećenik kao tužitelj, privatni tužitelj, branitelj, zakonski zastupnik, opunomoćenik, svjedok, vještak, tumač i stručna osoba bez obzira na ishod kaznenog postupka, podmiruju troškove svog dovođenja, odgode dokazne radnje ili rasprave i druge troškove postupka koje su prouzročili svojom krivnjom te razmjerni dio paušalne svote.
(2) O troškovima iz stavka 1. ovog članka, sud donosi posebno rješenje.

Članak 148.

(1) Kad sud okrivljenika proglasi krivim, u presudi će mu naložiti da podmiri troškove kaznenog postupka.
(2) Osoba koja je okrivljena za više kaznenih djela neće se osuditi na naknadu troškova u svezi s djelima za koja je oslobođena optužbe ako se ti troškovi mogu izdvojiti iz ukupnih troškova.
(3) U presudi kojom je više okrivljenika proglašeno krivima sud će odrediti koliki će dio troškova podmiriti svaki od njih, a ako to nije moguće, odlučit će da svi okrivljenici solidarno podmire troškove. Plaćanje paušalne svote odredit će se za svakog okrivljenika pojedinačno.
(4) Ako nedostaju podaci o visini troškova, posebno rješenje o visini troškova donijet će sudac istrage, sudac pojedinac ili predsjednik vijeća kad se ti podaci pribave. Zahtjev s podacima o visini troškova može se podnijeti najkasnije u roku od tri mjeseca od dana dostave pravomoćne presude ili rješenja osobi koja ima pravo postaviti takav zahtjev.
(5) Kada je o troškovima kaznenog postupka odlučeno posebnim rješenjem, o žalbi protiv tog rješenja odlučuje vijeće iz članka 19.b stavka 5., odnosno članka 19.d stavka 3. ovog Zakona.
(6) Ako je imovinsko stanje osuđenika u vrijeme izvršenja odluke o troškovima kaznenog postupka takvo da bi plaćanjem tih troškova bilo dovedeno u pitanje uzdržavanje osuđenika ili osoba koje je on po zakonu dužan uzdržavati, predsjednik vijeća može, na obrazloženi zahtjev osuđenika, posebnim rješenjem osloboditi ga dužnosti naknade tih troškova. Osuđenik uz zahtjev mora priložiti dokaze o svom imovinskom stanju, stanju svoje obitelji ili osoba koje je po zakonu dužan uzdržavati odnosno osoba koje su po zakonu dužne uzdržavati njega iz kojih moraju biti vidljivi ukupni prihodi unutar godine dana, podaci i stanje o računima u bankarskim i drugim financijskim institucijama, vlasništvo nad nekretninama,

pokretninama i pravima, na kojima temelji osnovanost zahtjeva. Zahtjev osuđenika odgađa prisilnu naplatu troškova kaznenog postupka.

Članak 148.a

Ako se deset godina od pravomoćnosti odluke o troškovima kaznenog postupka sazna da je imovinsko stanje osuđenika takvo da je u mogućnosti u cijelosti ili djelomično naknaditi troškove kaznenog postupka, uključujući i troškove postavljenog branitelja, predsjednik vijeća, na prijedlog državnog odvjetnika, a nakon očitovanja osuđenika o prijedlogu, posebnim će rješenjem obvezati osuđenika na naknadu tih troškova u cijelosti ili djelomično. O žalbi protiv tog rješenja odlučuje vijeće iz članka 19.b stavka 5., odnosno članka 19.d stavka 3. ovog Zakona.

Članak 149.

(1) Kad se obustavi kazneni postupak ili kad se donese presuda kojom se okrivljenik oslobađa optužbe ili kojom se optužba odbija, izreći će se u rješenju, odnosno presudi da troškovi kaznenog postupka iz članka 145. stavka 2. točke 1. do 5. ovog Zakona te nužni izdaci okrivljenika i nužni izdaci i nagrada branitelja padaju na teret proračunskih sredstava, osim u slučajevima određenim u stavku 2. do 5. ovog članka.
(2) Osoba koja je svjesno podnijela lažnu prijavu podmirit će troškove kaznenog postupka.
(3) Privatni tužitelj i oštećenik kao tužitelj obvezni su naknaditi troškove kaznenog postupka iz članka 145. stavka 2. točke 1. do 6. ovog Zakona, nužne izdatke okrivljenika te nužne izdatke i nagradu njegova branitelja ako je postupak završen presudom kojom se okrivljenik oslobađa optužbe, ili presudom kojom se optužba odbija, ili rješenjem o obustavi postupka, osim ako je postupak obustavljen, odnosno ako je donesena presuda kojom se optužba odbija zbog smrti okrivljenika ili zato što je nastupila zastara kaznenog progona zbog odugovlačenja postupka koje se ne može pripisati u krivnju oštećenika kao tužitelja ili privatnog tužitelja. Ako je postupak obustavljen zbog odustajanja od tužbe ili kaznenog progona, okrivljenik i privatni tužitelj ili oštećenik kao tužitelj mogu se nagoditi o svojim međusobnim troškovima. Ako ima više privatnih tužitelja ili oštećenika kao tužitelja, troškove će solidarno podnositi svi.
(4) Oštećenik koji je odustao od prijedloga za kazneni progon pa zbog toga bude obustavljen postupak, snosi troškove kaznenog postupka ako okrivljenik nije izjavio da će ih platiti.
(5) Kad sud odbije optužbu zbog nenadležnosti, odluku o troškovima donijet će nadležni sud.

Članak 150.

(1) Nagradu i nužne izdatke branitelja i opunomoćenika privatnog tužitelja ili oštećenika dužna je platiti zastupana osoba, bez obzira na to tko je prema odluci suda dužan podmiriti troškove kaznenog postupka, osim ako prema odredbama ovog Zakona nagrada i nužni izdaci branitelja padaju na teret proračunskih sredstava. Ako je oštećeniku kao tužitelju bio postavljen opunomoćenik, nagrada i nužni izdaci postavljenog opunomoćenika isplatit će se iz proračunskih sredstava.

Članak 151.

O dužnosti plaćanja troškova koji nastanu kod višeg suda odlučuje konačno taj sud prema odredbama članka 145. ovog Zakona.

Članak 152.

Ministar nadležan za pravosuđe donosi propise o naknadi troškova u kaznenom postupku.

Glava XI.

IMOVINSKOPRAVNI ZAHTJEV

Članak 153.

(1) Imovinskopravni zahtjev koji je nastao zbog počinjenja kaznenog djela raspravit će se na prijedlog ovlaštenih osoba u kaznenom postupku, ako se time ne bi znatno odugovlačio taj postupak.
(2) Imovinskopravni zahtjev se može odnositi na zahtjev koji se može podnijeti u parnici.

Članak 154.

(1) Prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku može podnijeti osoba koja je ovlaštena da takav zahtjev ostvaruje u parnici.
(2) Kad prijedlog iz stavka 1. ovog članka podnosi žrtva kaznenog djela, navest će u prijedlogu je li ostvarila naknadu ili podnijela zahtjev prema članku 43. stavku 2. ovog Zakona.

Članak 155.

(1) Prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku podnosi se tijelu kojem se podnosi kaznena prijava ili sudu koji vodi postupak.
(2) Prijedlog iz stavka 1. ovog članka, može se podnijeti najkasnije do završetka dokaznog postupka pred prvostupanjskim sudom.
(3) Osoba ovlaštena na podnošenje prijedloga dužna je određeno naznačiti svoj zahtjev i podnijeti dokaze.
(4) Ako ovlaštena osoba nije stavila prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku do podizanja optužbe, izvijestit će se da taj prijedlog može staviti do završetka dokaznog postupka.

Članak 156.

(1) Ovlaštena osoba (članak 154.) može do završetka dokaznog postupka odustati od prijedloga za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku i ostvarivati ga u parnici. U slučaju odustajanja od prijedloga, takav se prijedlog ne može ponovno staviti.
(2) Ako je imovinskopravni zahtjev nakon stavljenog prijedloga, a prije završetka dokaznog postupka prešao po pravilima imovinskog prava na drugu osobu, pozvat će se ta osoba da se očituje ostaje li pri prijedlogu. Ako se uredno pozvani ne odazove, smatrat će se da je odustao od stavljenog prijedloga.

Članak 157.

Tijelo koje vodi postupak ispitat će okrivljenika o činjenicama navedenim u prijedlogu i ispitati okolnosti koje su važne za utvrđivanje imovinskopravnog zahtjeva.

Članak 158.

(1) O imovinskopravnom zahtjevu odlučuje sud.
(2) U presudi kojom okrivljenika proglašava krivim sud može oštećeniku dosuditi imovinskopravni zahtjev u cijelosti ili mu može imovinskopravni zahtjev dosuditi djelomično, a za ostatak uputiti ga u parnicu. Ako podaci kaznenog postupka ne daju pouzdanu osnovu ni za potpuno niti za djelomično presuđenje, sud će oštećenika s imovinskopravnim zahtjevom uputiti u parnicu.

(3) Kad sud donese presudu kojom se okrivljenik oslobađa optužbe ili kojom se optužba odbija ili kad rješenjem obustavi kazneni postupak, uputit će oštećenika da imovinskopravni zahtjev može ostvarivati u parnici. Kad se sud proglasi nenadležnim, uputit će oštećenika da imovinskopravni zahtjev može podnijeti u kaznenom postupku koji će početi ili nastaviti nadležni sud.

Članak 159.

(1) Pravomoćnu presudu kojom je odlučeno o imovinskopravnom zahtjevu može sud u kaznenom postupku izmijeniti samo povodom izvanrednog pravnog lijeka.
(2) Izvan tog slučaja, osuđenik, odnosno njegovi nasljednici mogu samo u parnici zahtijevati da se pravomoćna presuda kaznenog suda kojom je odlučeno o imovinskopravnom zahtjevu izmijeni, ako postoje uvjeti za obnovu postupka prema odredbama koje važe za parnični postupak.

Članak 160.

(1) Na prijedlog ovlaštene osobe mogu se u kaznenom postupku prema odredbama koje vrijede za ovršni postupak odrediti privremene mjere osiguranja imovinskopravnog zahtjeva nastalog zbog počinjenja kaznenog djela.
(2) Rješenje iz stavka 1. ovog članka donosi u istrazi sudac istrage. Nakon podignute optužnice rješenje donosi optužno vijeće, a na raspravi sud koji vodi raspravu. Žalba na rješenje o privremenoj mjeri ne zadržava njegovo izvršenje.

Članak 161.

(1) Stvari koje nedvojbeno pripadaju oštećeniku, a ne služe za utvrđivanje činjenice u kaznenom postupku, predat će se oštećeniku i prije završetka postupka.
(2) Ako se više oštećenika spori o vlasništvu stvari, uputit će se na parnicu, a sud će u kaznenom postupku odrediti samo čuvanje stvari kao privremenu mjeru osiguranja.
(3) Stvari koje se imaju upotrijebiti za utvrđivanje činjenica oduzet će se privremeno i nakon završetka postupka vratiti vlasniku. Ako je takva stvar prijeko potrebna vlasniku, ona mu se može vratiti i prije završetka postupka uz obvezu da je na zahtjev donese.

Članak 162.

(1) Ako oštećenik ima zahtjev prema trećoj osobi zato što se kod nje nalaze stvari pribavljene kaznenim djelom ili zato što je ona zbog kaznenog djela došla do imovinske koristi, može sud u kaznenom postupku, na prijedlog ovlaštene osobe, a prema odredbama koje vrijede za ovršni postupak, odrediti privremene mjere osiguranja i prema toj trećoj osobi. Odredbe članka 160. stavka 2. ovog Zakona vrijede i u tom slučaju.
(2) U presudi kojom se okrivljenik proglašava krivim sud će ili ukinuti mjere iz stavka 1. ovog članka, ako već prije toga nisu ukinute, ili će oštećenika uputiti na parnicu, s tim da će se te mjere ukinuti ako parnica ne bude pokrenuta u roku koji odredi sud.

Glava XII.

ODLUKE, DOSTAVA, UVID U SPIS, KAZNENA EVIDENCIJA, OSOBNI PODACI, PRONAĐENE I ODUZETE STVARI

1. Donošenje i proglašavanje odluka

Članak 163.

(1) U kaznenom postupku odluke se donose u obliku presude, rješenja i naloga.

(2) Presudu donosi sud, a rješenja i naloge donose i druga tijela koja sudjeluju u kaznenom postupku.

Članak 164.

(1) Odluke vijeća donose se nakon usmenog vijećanja i glasovanja. Odluka je donesena kad je za nju glasovala većina članova vijeća.
(2) Predsjednik vijeća upravlja vijećanjem i glasovanjem te glasuje posljednji. On je dužan brinuti se da se sva pitanja svestrano i potpuno razmotre.
(3) Ako se glasovi razdijele na više od dva mnijenja tako da niti jedno nema za sebe većinu glasova, pitanja će se razdvojiti i glasovanje će se ponavljati dok se ne postigne većina. Ako se na taj način ne postigne većina, odluka će se donijeti tako da će se glasovi koji su za okrivljenika najpovoljniji pribrojiti glasovima koji su od njih manje povoljni, sve dok se ne postigne potrebna većina.
(4) Članovi vijeća ne mogu odbiti glasovati o pitanjima koja postavi predsjednik vijeća, ali član vijeća koji je glasovao da se okrivljenik oslobodi ili da se presuda ukine i ostao u manjini može se suzdržati od daljnjeg glasovanja. Ako ne glasuje, uzet će se kao da je pristao na glas koji je za okrivljenika najpovoljniji.
(5) Na zahtjev člana vijeća koji je izdvojio glas, njegovo pisano obrazloženje izdvojenog glasa priložit će se pisanoj odluci.

Članak 165.

(1) Pri odlučivanju najprije se glasuje je li sud nadležan, je li potrebno dopuniti postupak te o drugim prethodnim pitanjima. Kad se donese odluka o prethodnim pitanjima, prelazi se na rješavanje o glavnoj stvari.
(2) Pri odlučivanju o glavnoj stvari najprije će se glasovati je li okrivljenik počinio kazneno djelo i je li kriv za to kazneno djelo, a nakon toga glasovat će se o kazni i drugim mjerama propisanim kaznenim zakonom, troškovima kaznenog postupka, imovinskopravnim zahtjevima i ostalim pitanjima o kojima treba donijeti odluku.
(3) Ako je ista osoba optužena za više kaznenih djela, glasovat će se o krivnji i kazni za svako djelo, a nakon toga o jedinstvenoj kazni za sva djela.

Članak 166.

(1) Vijećanje i glasovanje obavljaju se u nejavnom zasjedanju.
(2) U prostoriji u kojoj se obavlja vijećanje i glasovanje mogu biti prisutni samo članovi vijeća i zapisničar.
(3) Podaci o tijeku vijećanja i glasovanju su tajni, osim u slučaju iz članka 164. stavka 5. ovog Zakona.

Članak 167.

(1) Ako ovim Zakonom nije drukčije određeno, odluke se priopćuju osobama s pravnim interesom usmenim proglašavanjem ako su prisutne, a dostavom ovjerenog prijepisa ako su odsutne.
(2) Ako je odluka usmeno proglašena, to će se naznačiti u zapisniku ili na spisu. Ako osoba koja ima pravo žalbe izjavi da se neće žaliti, ovjereni prijepis usmeno priopćene odluke neće joj se dostaviti, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.
(3) Prijepisi odluka protiv kojih je dopuštena žalba dostavljaju se s uputom o pravu na žalbu.

Članak 168.

(1) Pisano rješenje ili nalog moraju imati uvod i izreku, a rješenje i obrazloženje.
(2) Uvod rješenja ili naloga uvijek sadrži:

1) naziv tijela,
2) ime, prezime i svojstvo službene osobe koja je donijela odnosno osoba koje su donijele rješenje ili nalog,
3) ime i prezime zapisničara ako je odluka donesena u zasjedanju,
4) ime i prezime okrivljenika te identifikacijski broj građana,
5) kazneno djelo koje je predmet postupka,
6) datum donošenja rješenja ili naloga.
(3) Izreka rješenja ili naloga sadrži zakonsku osnovu odlučivanja i odluku.
(4) U obrazloženju rješenja iznijet će se utvrđene činjenice i razlozi za primjenu zakonskih odredaba.
(5) Rješenja protiv kojih je dopuštena žalba dostavljaju se s uputom o pravu na žalbu.

2. Dostava

Članak 169.

(1) Odluke i dopisi (pozivi i druga pismena) dostavljaju se putem:
1) službene osobe državnog tijela koje sudjeluje u kaznenom postupku,
2) pošte,
3) javne ili privatne organizacije koja je posebnom odlukom ministra nadležnog za pravosuđe ovlaštena za poslove dostave u kaznenom postupku,
4) pretinaca kod suda,
5) telekomunikacijskim sredstvom.
(2) Dostava odluka, dopisa može se obaviti i neposredno u tijelu kaznenog postupka ako se primatelj tamo zatekne.
(3) U slučaju propisanim ovim Zakonom, policija na zahtjev suda ili državnog odvjetnika pronalazi osobe čija je adresa nepoznata i uručuje im poziv (članak 97. stavak 6.).
(4) Ministar nadležan za pravosuđe propisuje uvjete koje mora ispunjavati organizacija za obavljanje dostave iz stavka 1. ovog članka i nadzire njihovu primjenu.
1) uvjete koje mora ispunjavati organizacija za obavljanje dostave iz stavka 1. ovog članka i nadzire njihovu primjenu,
2) tehničke uvjete sustava razmjene telekomunikacijskih poruka radi osiguranja njihove funkcionalnosti i mogućnosti provjere njihovog primitka.

Članak 170.

(1) Tijelo koje je sastavilo odluku i dopis šalje ga osobi kojoj je upućen (primatelj) na adresu njezinog prebivališta ili boravišta ili adresu zaposlenja, a može se poslati i na drugu adresu na kojoj se primatelj može zateći.
(2) Odluka i dopisi državnom tijelu dostavljaju se predajom u njegovu pisarnicu ili slanjem telekomunikacijskim sredstvom.
(3) Odluke i dopisi odvjetnicima dostavljaju se i ulaganjem u pretince kod suda ili slanjem telekomunikacijskim sredstvom.
(4) Na dostavu dopisa telekomunikacijskim sredstvom primjenjuju se odredbe članka 79. i 169. stavka 4. točke 2. ovog Zakona.
(5) Odluke i dopisi upućen pravnoj osobi dostavlja se na adresu njezinog sjedišta ili sjedišta njene podružnice.
(6) Vojnim osobama, pripadnicima policije i pravosudne policije dopis se može dostaviti i preko njihova zapovjedništva ili voditelja ustrojstvene jedinice.
(7) Osobama kojima je oduzeta sloboda odluka i dopis se dostavlja u sudu ili preko uprave ustanove u kojoj su smještene.

(8) Osobama koje u Republici Hrvatskoj imaju pravo imuniteta po međunarodnom pravu odluka i dopis se dostavlja preko ministarstva nadležnog za vanjske poslove ako međunarodnim ugovorima nije što drugo predviđeno.
(9) Odluka i dopis državljanima Republike Hrvatske u stranoj državi, ako se ne primjenjuje postupak propisan odredbama o međunarodnoj pravnoj pomoći, dostavlja se posredovanjem diplomatskog ili konzularnog poslanstva Republike Hrvatske u stranoj državi, uz uvjet da se strana država ne protivi takvu načinu dostave. Ovlašteni djelatnik diplomatskog ili konzularnog poslanstva potpisuje dostavnicu kao dostavljač, ako je dopis uručen u samom poslanstvu, a ako je dopis dostavljen poštom, to potvrđuje na dostavnici.
(10) Osobama uključenima u program zaštite svjedoka prema ovom Zakonu i drugim propisima odluka i dopis se dostavlja preko tijela koje provodi zaštitu.

Članak 171.

(1) Odluka i dopis se predaje neposredno osobi kojoj je upućen, koja je dužna primiti ga. Ako se ta osoba ne zatekne na adresi prebivališta ili boravišta, dostavljač će ga predati kojem od njenih odraslih članova domaćinstva, koji su dužni primiti dopis. Ako se oni ne zateknu u stanu, dopis će se predati nadstojniku ili susjedu, ako oni na to pristanu. Time se smatra da je dopis dostavljen.
(2) Ako se odluka i dopis dostavlja osobi na poslu, a ona se tamo ne zatekne, dopis će se ostaviti osobi ovlaštenoj za primanje pošte koja ga je dužna primiti, ili osobi koja je zaposlena na istome mjestu, ako ona pristane primiti dopis. Time se smatra da je dopis dostavljen.
(3) Ako se utvrdi da je osoba kojoj se odluka i dopis ima dostaviti odsutna i da joj ga osobe iz stavka 1. i 2. ovog članka zbog toga ne bi mogle predati na vrijeme, dostavljač će se raspitati gdje se primatelj nalazi te će dopis vratiti pošiljatelju uz naznaku adrese na kojoj bi se dopis mogao uručiti primatelju. Dostavljač će ostaviti obavijest o pokušanoj dostavi na adresi na kojoj je dostava imala biti obavljena. Ostavljanje obavijesti se ne smatra urednom dostavom.

Članak 172.

(1) Prilikom primitka odluke i dopisa primatelj će potpisati dostavnicu na kojoj će sam naznačiti dan i sat primitka. Dostavnicu će potpisati i dostavljač.
(2) Ako primatelj ne zna pisati ili se nije u stanju potpisati, dostavljač će ga potpisati, naznačiti dan primitka i staviti napomenu zašto je potpisao primatelja.
(3) Ako primatelj ili osoba koja je dužna primiti odluka i dopis (članak 171. stavak 1. i 2.) odbije primiti dopis ili potpisati dostavnicu, dostavljač će dopis ostaviti na mjestu na kojem je zatekao primatelja i to će zabilježiti na dostavnici te će naznačiti dan, sat i mjesto ostavljanja dopisa. Time je dostava obavljena.

Članak 173.

(1) Poziv svjedoku ili vještaku za provođenje dokazne radnje dostavlja državni odvjetnik ili istražitelj ako mu je državni odvjetnik povjerio obavljanje te radnje. Poziv svjedoku ili vještaku za dokazno ročište ili raspravu dostavlja sud. Tijelo koje ima provesti radnju prethodno određuje vrijeme i mjesto provođenja radnje. Pozvana osoba bit će upozorena na posljedice nedolaska.
(2) Sud može, nakon što mu državni odvjetnik predoči dokaze o sadržaju i uručenju poziva svjedoku i vještaku koji se nisu odazvali na njegov uredan poziv ili dokaze o nemogućnosti uručenja, naložiti da se svjedok ili vještak prisilno dovedu radi provođenja dokazne radnje.

(3) Pozivanje kao svjedoka djeteta koje nije navršilo šesnaest godina života obavlja se preko njegovih roditelja, odnosno zakonskog zastupnika, osim ako to nije moguće zbog potrebe da se hitno postupa ili zbog drugih opravdanih okolnosti.
(4) Ako se oštećeniku, privatnom tužitelju, oštećeniku kao tužitelju, njegovom zakonskom zastupniku i opunomoćeniku poziv ne može dostaviti na dosadašnju adresu, ili je očito da primatelj izbjegava primitak poziva, poziv će se istaknuti na oglasnu ploču i internetsku stranicu tijela pred kojim se vodi kazneni postupak, i protekom roka od osam dana smatra se da je dostava uredna.
(5) Sud će sudionika u postupku, kazniti novčanom kaznom u iznosu do 50.000,00 kuna ako izbjegava primitak dopisa.

Članak 174.

(1) Ako se odluka i dopis ima dostaviti branitelju okrivljenika, a okrivljenik ima više branitelja, dostavit će se onom koga su oni odredili, a ako oni to nisu učinili, dostavit će se jednome od njih.
(2) Kada se okrivljeniku sudi u odsutnosti, odluke i dopisi se dostavljaju njegovom branitelju i time se smatra da su uredno dostavljeni.
(3) Ako žrtva, oštećenik, oštećenik kao tužitelj ili privatni tužitelj imaju pravnog savjetnika, zakonskog zastupnika ili opunomoćenika, dopisi će se dostaviti samo savjetniku, zastupniku ili opunomoćeniku, a ako ih ima više, samo jednom od njih.

Članak 175.

(1) Poziv okrivljeniku radi ispitivanja prije podizanja optužnice, upućuje državni odvjetnik. Ako se okrivljenik neopravdano ne odazove pozivu, državni odvjetnik će predložiti sucu istrage izdavanje dovedbenog naloga.
(2) Pozivanje se obavlja neposrednom dostavom zatvorenog pisanog poziva koji sadrži: naziv tijela koje poziva, ime i prezime okrivljenika, naziv kaznenog djela koje mu se stavlja na teret, mjesto gdje okrivljenik treba doći, dan i sat kad treba doći, naznaku da se poziva u svojstvu okrivljenika i upozorenje da će u slučaju nedolaska biti prisilno doveden, službeni pečat tijela i potpis osobe koja upućuje poziv. U pozivu okrivljenik će se poučiti da je dužan odmah izvijestiti tijelo koje vodi postupak o promjeni adrese, te o namjeri da promijeni boravište i upozoriti na posljedice koje propisuje ovaj Zakon ako tako ne postupi.
(3) Kad se okrivljenik prvi put poziva, dostavit će mu se uz poziv i pouka o pravima (članak 239. stavak 1.).
(4) Poziv okrivljeniku za dokazno ročište, ročište sjednice optužnog vijeća, pripremno ročište i raspravu, upućuje sud.
(5) Ako se okrivljeniku ne može dostaviti dopis, zato što nije prijavio promjenu adrese ili je očito da na drugi način izbjegava primitak, dopis će, osim poziva za raspravu i presude u slučajevima iz stavka 6. ovog članka, biti istaknut na oglasnoj ploči i internetskoj stranici suda, pa će se nakon proteka roka od osam dana uzeti da je dostava uredna. Tako će sud postupiti i kad dostavlja optužnicu.
(6) Ako okrivljeniku koji nema branitelja treba dostaviti presudu kojom mu je izrečena kazna zatvora ili presudu kojom je izrečen kazneni nalog, a presuda se ne može dostaviti na njegovu dosadašnju adresu, sud će okrivljeniku postaviti branitelja po službenoj dužnosti koji će obavljati tu dužnost dok se ne sazna nova adresa okrivljenika. Postavljenom branitelju odredit će se potreban rok za upoznavanje sa spisima koji ne može biti kraći od osam dana, a nakon toga će se presuda dostaviti postavljenom branitelju i postupak nastaviti.
(7) Ako je okrivljenik opunomoćio branitelja za primitak dopisa, poziva, optužnih akata i odluka od čije dostave teče žalbeni rok (članak 77.), dostava se smatra urednom danom predaje pošiljke odvjetničkom uredu branitelja ili danom slanja pošiljke tom uredu putem

telekomunikacijskog sredstva. Presuda kojom je okrivljenik osuđen na kaznu zatvora uvijek se dostavlja i okrivljeniku.

Članak 176.

(1) Poziv za dokazno ročište, ročište pred optužnim vijećem i raspravu može se i usmeno dati osobi koja se nalazi pred tijelom koje postupa. Poziv predan na taj način zabilježit će se u zapisniku ili službenoj zabilješci, koje će pozvana osoba potpisati, osim ako je taj poziv zabilježen u zapisniku. Pozvana osoba bit će upozorena na posljedice nedolaska.
(2) Poziv za osobe koje sudjeluju u postupku, osim za okrivljenika, može se predati sudioniku u postupku koji pristane uručiti ga onomu komu je upućen, ako tijelo postupka smatra da je na taj način zajamčeno njegovo dostavljanje.
(3) O pozivu za raspravu ili drugom pozivu te o odluci o odgodi rasprave ili drugih određenih radnji mogu se osobe iz stavka 1. ovog članka, izvijestiti telekomunikacijskim sredstvom, ako se prema okolnostima može pretpostaviti da će obavijest upućenu na taj način primiti osoba kojoj je upućena.
(4) O pozivu i predaji odluke obavljenim na način propisan u stavku 2. i 3. ovog članka sastavit će se službena zabilješka u spisu.
(5) Za osobu koja je prema stavku 2. ili 3. ovog članka bila obaviještena, odnosno kojoj je odluka upućena, mogu nastupiti štetne posljedice propisane za propuštanje samo ako se utvrdi da je pravovremeno primila poziv i da je bila poučena o posljedicama propusta.

Članak 177.

(Brisan.)

3. Izvršenje odluka

Članak 178.

Presuda i rješenje postaju pravomoćni kad se više ne mogu pobijati žalbom ili kad žalba nije dopuštena.

Članak 179.

(1) Pravomoćna presuda izvršava se kad je uredno dostavljena i kad za njezino izvršenje ne postoje zakonske smetnje. Ako nije podnesena žalba ili su se stranke odrekle ili odustale od žalbe, presuda je izvršna protekom roka za žalbu, odnosno od dana odricanja ili odustajanja od podnesene žalbe.
(2) Ako je dužnosnik kojeg imenuje ili potvrđuje Hrvatski sabor, Vlada Republike Hrvatske ili predsjednik Republike Hrvatske pravomoćno osuđen, prvostupanjski sud će prijepis pravomoćne osuđujuće presude dostaviti tijelu koje je dužnosnika imenovalo ili potvrdilo. Ako je dužnosnik u jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave pravomoćno osuđen, prvostupanjski sud će prijepis pravomoćne osuđujuće presude dostaviti nadležnom tijelu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Ako je javni bilježnik pravomoćno osuđen, prvostupanjski sud će prijepis pravomoćne osuđujuće presude dostaviti ministarstvu nadležnom za pravosuđe i Hrvatskoj javnobilježničkoj komori.
(3) Ako je zaposlenik tijela koje je korisnik državnog proračuna, **ili proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave** pravomoćno osuđen, prvostupanjski sud će prijepis pravomoćne osuđujuće presude dostaviti čelniku tog tijela, a ako je osuđen čelnik tijela pravomoćnu osuđujuću presudu će dostaviti

tijelu kojem čelnik odgovara za svoj rad.
(4) Ako je pričuvni časnik ili dočasnik pravomoćno osuđen, prvostupanjski sud će prijepis pravomoćne osuđujuće presude dostaviti tijelu nadležnom za poslove obrane u kojemu se osuđenik vodi u vojnoj evidenciji.
(5) Ako ovim Zakonom nije drukčije propisano, rješenja se izvršavaju kad postanu pravomoćna. Nalozi se izvršavaju odmah ako tijelo koje je nalog izdalo ne odredi drukčije.
(6) Rješenja i naloge, ako nije drukčije propisano, izvršavaju tijela koja su ih donijela.

Članak 180.

(1) Izvršenje kazni, sigurnosnih i odgojnih mjera propisuje se posebnim zakonom.
(2) Ako se pojavi sumnja u dopuštenost izvršenja sudske odluke ili u računanje kazne, ili ako u pravomoćnoj presudi nije odlučeno o uračunavanju pritvora, istražnog zatvora ili prije izdržane kazne, ili to uračunavanje nije pravilno obavljeno, odlučit će o tome posebnim rješenjem predsjednik prvostupanjskog vijeća. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja, osim ako je sud drukčije odredio.
(3) Ako se pojavi sumnja u tumačenje sudske odluke, o tome na način iz stavka 2. ovog članka, odlučuje sud koji je donio pravomoćnu odluku.

Članak 181.

(1) Osobu kojoj je presudom naloženo plaćanje troškova kaznenog postupka ili od koje je oduzeta imovinska korist, sud koji je izrekao prvostupanjsku presudu će nakon ovršnosti presude pozvati da dostavi dokaz o ispunjenju obveze u roku određenom presudom.
(2) Ako je sud rješenjem odlučio o troškovima kaznenog postupka ili o oduzimanju predmeta, te se odluke izvršavaju prema odredbama stavka 5. i 6. ovog članka.
(3) Kad je odluka kojom je odlučeno o imovinskopravnom zahtjevu postala pravomoćna i ovršna, oštećenik može zahtijevati od suda koji je odlučio u prvom stupnju da mu izda ovjereni prijepis odluke s naznakom da je odluka ovršna.
(4) Ako presudom nije određen rok za dobrovoljno ispunjenje obveze, obveza mora biti ispunjena u roku od petnaest dana od pravomoćnosti presude. Protekom tog roka presuda u navedenom dijelu postaje ovršna.
(5) Ako osoba iz stavka 1. ovog članka ne ispuni obvezu u roku, sud će presudu s potvrdom ovršnosti dostaviti nadležnom državnom odvjetniku. Državni odvjetnik pokrenut će po službenoj dužnosti ovrhu radi naplate navedenih troškova kaznenog postupka koji se naplaćuju u korist proračunskih sredstava i oduzimanja imovinske koristi. Troškovi ovrhe predujmljuju se iz proračunskih sredstava suda koji provodi ovrhu.
(6) Ako su od osobe iz stavka 1. ovog članka, bili privremeno oduzeti novac ili druge vrijednosti koje se nalaze kod suda, sud će naložiti naplatu dužnog iznosa iz tog novca ili drugih vrijednosti prema odredbama koje vrijede za ovršni postupak. Iz tog iznosa prvo se naplaćuje imovinskopravni zahtjev zatim oduzeta imovinska korist, te troškovi postupka. Ako se iz oduzetog novca ili drugih vrijednosti ne mogu u cijelosti naplatiti sve tražbine, za nenaplaćeni dio postupit će se sukladno odredbi stavka 1. i 2. ovog članka.
(7) Ako su presudom oduzeti predmeti, sud će odlučiti hoće li se takvi predmeti prodati prema odredbama koje vrijede za ovršni postupak ili će se predati kriminalističkom muzeju, odnosno drugoj ustanovi ili će se uništiti. Novac dobiven prodajom predmeta unosi se u proračunska sredstva.

Članak 182.

Kad novčana kazna izrečena prema odredbama ovog Zakona nije uplaćena u cijelosti ili djelomično u određenom roku, na odgovarajući način primijenit će se

odredbe Kaznenog zakona o prisilnoj naplati novčane kazne i zamjeni nenaplaćene novčane kazne.

4. Uvid u spis

Članak 183.

(1) Pravo na uvid u spis obuhvaća pravo razgledavanja, prepisivanja, preslikavanja i snimanja spisa predmeta u skladu s ovim Zakonom i državnoodvjetničkog spisa u skladu s posebnim zakonom. Pravo na uvid u spis obuhvaća i razgledavanje predmeta koji služe za utvrđivanje činjenica u postupku.
(2) Pravo uvida u spis u kojem je postupanje tajno, nejavno ili je isključena javnost dopušteno je u skladu s ovim Zakonom samo osobama koje mogu sudjelovati u tom postupku.
(3) Podaci o djetetu koje sudjeluje u postupku predstavljaju tajnu, kao i podaci koji su takvima proglašeni prema posebnom zakonu.
(4) Uvid u podatke koji su tajni odobrava se u skladu s odredbama ovog i posebnog zakona.
(5) Ako postoji bojazan iz članka 294. stavka 1. ovog Zakona sudac istrage će na prijedlog državnog odvjetnika ili po službenoj dužnosti na odgovarajući način (prijepisom zapisnika ili službene zabilješke bez podataka o istovjetnosti osobe, njihovim izdvajanjem u posebni omot i slično) zaštititi tajnost podataka tih osoba koji su u spisu.
(6) Osoba kojoj je dopušten uvid u spis tijekom izvida, istraživanja te istrage i rasprave koje su određene tajnom upozorit će se da je dužna čuvati kao tajnu podatke koje je saznala kao i podatke iz stavka 3. ovog članka, te da je odavanje tajne kazneno djelo. To će se zabilježiti u spisu koji se razgledava, uz potpis osobe koja je upozorena.
(7) Uvid u spis dopušta i omogućuje tijelo koje vodi postupak, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno, a kad je postupak završen, uvid u spis dopušta predsjednik suda ili službena osoba koju on odredi.
(8) Svakome, u čijemu je to opravdanom interesu, može se dopustiti uvid u spis u skladu sa zakonom.

Članak 184.

(1) Stranke imaju pravo uvida u spis.
(2) Žrtva, oštećenik i njihov opunomoćenik imaju pravo na uvid u spis. Ako bi raniji uvid u spis utjecao na iskaz žrtve i oštećenika, pravo na uvid u spis stječu nakon što su ispitani.
(3) Oštećenik kao tužitelj ima pravo na uvid u spis od primitka obavijesti iz članka 55. stavka 1. ovog Zakona.
(4) Okrivljenik i branitelj imaju pravo uvida u spis:
1) nakon što je okrivljenik ispitan, ako je ispitivanje obavljeno prije donošenja rješenja o provođenju istrage, odnosno prije dostave obavijesti iz članka 213. stavka 2. ovog Zakona,
2) od dostave rješenja o provođenju istrage,

3) od dostave obavijesti iz članka 213. stavka 2. ovog Zakona,
4) od dostave privatne tužbe.
(5) Ako je provedena hitna dokazna radnja prema poznatom okrivljeniku (članak 212. ovog Zakona), a nisu ispunjeni uvjeti iz stavka 4. ovog članka, okrivljenik i branitelj imaju pravo uvida u zapisnik o provođenju te radnje najkasnije u roku od 30 dana od dana njezina provođenja.

Članak 184.a

(1) Ako postoji opasnost da će se uvidom u dio ili cijeli spis ugroziti svrha istrage onemogućavanjem ili otežavanjem prikupljanja važnog dokaza ili bi se time ugrozio život, tijelo ili imovina velikih razmjera okrivljeniku se može uskratiti pravo na uvid u dio ili cijeli spis najdulje trideset dana od dana dostave rješenja o provođenju istrage. Kada se ne provodi istraga, uskrata uvida u dio ili cijeli spis može se odrediti zbog ugrožavanja života, tijela ili imovine velikih razmjera najdulje trideset dana od dostave obavijesti iz članka 213. stavka 2. ovog Zakona.
(2) O uskrati prava na uvid u spis iz stavka 1. ovog članka do optuženja odlučuje državni odvjetnik rješenjem koje ne mora biti obrazloženo. Okrivljenik ima pravo na žalbu protiv rješenja u roku od tri dana. Žalba se podnosi državnom odvjetniku koji će ju odmah uz navođenje razloga uskrate uvida u spis, dostaviti sucu istrage. Okrivljenik nema pravo uvida u obrazloženje državnog odvjetnika. O žalbi okrivljenika odlučuje sudac istrage u roku od 48 sati. Odluka suca istrage kojom odbija žalbu okrivljenika dostavit će se okrivljeniku bez obrazloženja, a državnom odvjetniku s obrazloženjem.
(3) Ako bi se otkrivanjem dokaza u postupku za posebno teške oblike kaznenih djela iz članka 334. točke 1. i 2. ovog Zakona mogla nanijeti šteta istrazi u istom ili drugom postupku koji se vodi protiv istog ili drugih okrivljenika ili ako bi se njihovim otkrivanjem ugrozio život drugih osoba, na zahtjev državnog odvjetnika sudac istrage može rješenjem, a najdulje do kraja istrage okrivljeniku uskratiti uvid u pojedine dijelove spisa koji sadrže podatke o tim dokazima.
(4) Okrivljeniku koji se nalazi u istražnom zatvoru ne može se uskratiti uvid u dio spisa koji je od značaja za ocjenu postojanja osnovane sumnje da je počinio kazneno djelo i postojanja okolnosti na kojima se temelji odluka o određivanju ili produljenju istražnog zatvora.

5. Kaznena evidencija

Članak 185.

(1) Kaznenu evidenciju ustrojava i vodi ministarstvo nadležno za pravosuđe na način koji sudovima i državnim odvjetništvima osigurava u realnom vremenu neposredan pristup podacima.
(2) Ministar nadležan za pravosuđe donosi propise o evidenciji podataka iz kaznene evidencije.
(3) Ministar nadležan za socijalnu skrb donosi propise o evidenciji odgojnih mjera.

6. Prikupljanje, korištenje i zaštita osobnih podataka za potrebe kaznenog postupka

Članak 186.

(1) Osobne podatke nadležna tijela mogu prikupljati samo u zakonom određene svrhe u okviru svojih poslova propisanim ovim Zakonom.
(2) Obrada osobnih podataka može se vršiti samo kad je to zakonom ili drugim

propisom određeno i mora biti ograničena na svrhu zbog koje su podaci prikupljeni. Daljnja obrada tih podataka dopuštena je ako nije u suprotnosti sa svrhom u koju su podaci prikupljeni te ako su nadležna tijela ovlaštena obrađivati takve podatke u drugu svrhu propisanu zakonom, a obrada je potrebna i razmjerna toj drugoj svrsi.
(3) Obrada osobnih podataka koji se odnose na zdravlje ili seksualni život dopuštena je samo iznimno ako se otkrivanje i dokazivanje kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora od pet godina ili teža ne bi moglo provesti na drugi način ili bi bilo skopčano s nerazmjernim teškoćama.
(4) Obrada osobnih podataka koji se odnose na rasno ili etničko podrijetlo, politička uvjerenja, vjerska ili filozofska uvjerenja ili članstvo u sindikatima nije dopuštena.
(5) Osobni podaci prikupljeni za potrebe kaznenog postupka mogu se dostavljati tijelima državne uprave sukladno posebnom zakonu, a drugim pravnim osobama samo ako državno odvjetništvo ili sud utvrdi da su im ti podaci potrebni u skladu sa zakonom propisanom svrhom. Prilikom dostave, te će se pravne osobe upozoriti da su dužne primijeniti mjere zaštite podataka osoba na koju se podaci odnose.
(6) Osobni podaci iz stavka 1. ovog članka mogu se, u skladu s propisima, upotrijebiti u drugim kaznenim postupcima, u drugim postupcima za kažnjive radnje u Republici Hrvatskoj, u postupcima međunarodne kaznenopravne pomoći i međunarodne policijske suradnje.
(7) Ministar nadležan za pravosuđe donosi pravilnik o automatiziranim zbirkama osobnih podataka za potrebe državnog odvjetništva i sudova.

Članak 187.

(1) Potreba za pohranjivanjem podataka te točnost podataka prikupljenih u evidencijama automatiziranih sustava obrade ili drugim evidencijama provjerava se svakih pet godina. Netočni podaci ili podaci prikupljeni suprotno odredbama članka 186. i 188. ovog Zakona moraju se bez odgode ispraviti ili izbrisati.
(2) Ako posebnim zakonom nije drukčije propisano, pristup podacima o istovjetnosti nije dopušten:
1) ako je postupak završio osuđujućom presudom, najkasnije po proteku deset godina od trenutka kada je kazna izvršena, a ako kazna nije bila izrečena ili je izrečena uvjetna osuda od trenutka pravomoćnosti osuđujuće presude,
2) ako je kaznena prijava odbačena ili je postupak završio oslobađajućom presudom, odbijajućom presudom ili obustavom postupka, najkasnije po proteku tri godine od pravomoćnosti odluke,
3) ako je postupak prema maloljetniku završio pravomoćnom osuđujućom presudom, najkasnije po proteku dvije godine od pravomoćnosti,
4) ako je kaznena prijava protiv maloljetnika odbačena ili je postupak završio oslobađajućom presudom, odbijajućom presudom ili obustavom postupka, odmah po pravomoćnosti te odluke.
(3) Istekom trideset godina od isteka rokova iz stavka 2. podaci koji su izravno dostupni brišu se.
(4) Osobni podaci prikupljeni isključivo na temelju utvrđivanja istovjetnosti ili tjelesnog pregleda mogu se nakon kaznenog postupka, sukladno propisima, koristiti

samo radi otkrivanja ili sprječavanja kaznenog djela.
(5) Osobni podaci koji služe za utvrđivanje istovjetnosti okrivljenika, prikupljeni od strane sigurnosno-obavještajnih službi, mogu se iznimno upotrijebiti kao dokaz u predmetima za sljedeća kaznena djela:
1) ubojstva najviših državnih dužnosnika (članak 138.), kažnjavanja za najteže oblike kaznenih djela protiv Republike Hrvatske (članak 155.) i terorizma (članak 169.) iz Kaznenog zakona (»Narodne novine«, br. 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 84/05., 71/06., 110/07., 152/08., 57/11. i 77/11.),
2) terorizma (članak 97.), financiranja terorizma (članak 98.), terorističkog udruženja (članak 102.), kažnjavanja za najteže oblike kaznenih djela protiv Republike Hrvatske (članak 351.) iz Kaznenog zakona.

Članak 188.

(1) Ako zakonom nije drukčije propisano, državno odvjetništvo ili sud će osobi, na njezin zahtjev, dostaviti obavijest o tome jesu li njezini osobni podaci bili predmetom prikupljanja, pohrane i obrade za potrebe kaznenog postupka. Obavijest se ne može dostaviti prije isteka roka od godine dana nakon donošenja rješenja o provođenju istrage ili dostave obavijesti iz članka 213. stavka 2. ovog Zakona.
(2) Ako ovim Zakonom nije drukčije propisano, na poslove s osobnim podacima za potrebe kaznenog postupka odgovarajuće se primjenjuju odredbe posebnog zakona.
(3) Odredbe članka 186. do 188. ovog Zakona ne primjenjuju se na uzimanje bioloških uzoraka i podatke prikupljene molekularno-genetskom analizom, osim ako člancima 327. i 327.a ovog Zakona nije drukčije propisano.

Članak 188.a

(1) Osobni podaci prikupljeni za potrebe kaznenog postupka mogu se sukladno odredbama ovog Zakona i posebnih propisa kojima se uređuje zaštita osobnih podataka dostaviti ili staviti na raspolaganje nadležnim tijelima država članica Europske unije.
(2) Pod uvjetima propisanim ovim Zakonom i posebnim propisima kojima se uređuje zaštita osobnih podataka osobni podaci iz stavka 1. ovog članka mogu se dostaviti ili staviti na raspolaganje drugim državama i međunarodnim tijelima.
(3) Svaki prijenos osobnih podataka se evidentira u svrhu provjeravanja zakonitosti obrade podataka, unutarnjeg nadzora i osiguravanja nepovredivosti i sigurnosti podataka.
(4) Evidencija iz stavka 3. ovog članka dostavit će se nadzornom tijelu nadležnom za kontrolu zaštite podataka, na njegov zahtjev.

Članak 188.b

(1) Nadležna tijela dužna su poduzeti mjere kojima se osigurava da se osobni podaci koji nisu točni, potpuni ili ažurni ne prenose niti stavljaju na raspolaganje državama članicama. U tu svrhu, prije prijenosa ili stavljanja na raspolaganje osobnih podataka, u mjeri u kojoj je to moguće, provjerit će kvalitetu tih podataka. Ako je to moguće, prilikom prijenosa, osobnim će se podacima pridodati i dostupne informacije koje državi članici koja te podatke prima omogućuju ocjenu stupnja njihove točnosti, potpunosti, ažurnosti i pouzdanosti. Ako su osobni podaci

preneseni bez zahtjeva za njihov prijenos, tijelo koje je te osobne podatke primilo bez odgode će provjeriti jesu li podaci potrebni u svrhu u koju su preneseni.
(2) Ako se naknadno utvrdi da su osobni podaci koji su preneseni odnosno stavljeni na raspolaganje državama članicama netočni ili da su preneseni protivno odredbama ovog Zakona ili posebnih propisa, nadležno tijelo o tome će bez odgode obavijestiti primatelja, a takve će podatke bez odgode ispraviti ili izbrisati.

Članak 188.c

(1) Nadležno tijelo prilikom prijenosa osobnih podataka sukladno članku 188.a stavku 1. ovog Zakona može navesti rokove za čuvanje prenesenih podataka, nakon čijeg isteka ih je primatelj dužan izbrisati ili onemogućiti pristup tim podacima, odnosno provjeriti da li i dalje postoji potreba za njihovim korištenjem. Iznimno, ova se obveza ne primjenjuje ako su dostavljeni podaci u trenutku isteka naznačenih rokova čuvanja potrebni za progon kaznenih djela ili izvršavanje kaznenopravnih sankcija.
(2) Ako nadležno tijelo prilikom prijenosa osobnih podataka nije navelo rok za čuvanje podataka sukladno odredbi stavka 1. ovog članka, primjenit će se rokovi čuvanja propisani odredbama nacionalnog prava države članice koja je osobne podatke primila.

Članak 188.d

(1) Nadležna tijela mogu osobne podatke primljene ili dobivene na raspolaganje od nadležnih tijela država članica Europske unije obrađivati samo kada je to ovim Zakonom ili posebnim propisima kojima se uređuje zaštita osobnih podataka određeno i samo u svrhu zbog koje su podaci prikupljeni.
(2) Daljnja obrada osobnih podataka iz stavka 1. ovog članka, uz uvjete propisane člankom 186. stavkom 2. ovog Zakona, dopuštena je samo ako je potrebna u sljedeće svrhe:
1) radi sprečavanja, otkrivanja ili progona kaznenih djela ili izvršavanja kaznenopravnih sankcija,
2) za sudske i druge postupke koji su izravno povezani sa sprečavanjem, otkrivanjem ili progonom kaznenih djela ili izvršavanjem kaznenopravnih sankcija,
3) radi sprečavanja neposredne i ozbiljne prijetnje javnoj sigurnosti, ili
4) u bilo koju drugu svrhu, ali samo uz prethodno odobrenje države članice koja ih prenosi ili uz pristanak osobe čiji se podaci obrađuju.
(3) Nadležna tijela mogu osobne podatke iz stavka 1. ovog članka obrađivati i u povijesne, statističke ili znanstvene svrhe, pod uvjetom da osiguraju primjerene mjere zaštite tih podataka.
(4) Nadležno tijelo države članice koje je zaprimilo osobne podatke obavijestit će o njihovoj obradi tijelo koje mu je te podatke prenijelo, na zahtjev tog tijela.

Članak 188.e

Ako su za razmjenu osobnih podataka između nadležnih tijela unutar države članice propisana posebna ograničenja obrade tih podataka, nadležno tijelo će o tim ograničenjima obavijestiti nadležno tijelo druge države članice kojem prenosi takve

osobne podatke. Nadležno tijelo države članice koje je zaprimilo osobne podatke dužno je osigurati da se prilikom obrade dostavljenih podataka poštuju ograničenja obrade koja se na te podatke odnose.

Članak 188.f

(1) Osobni podaci koje su prenijela ili stavila na raspolaganje nadležna tijela druge države članice mogu se prenositi državama koje nisu članice Europske unije ili međunarodnim tijelima samo ako:

1) je to potrebno za sprečavanje, otkrivanje ili progon kaznenih djela ili izvršavanje kaznenopravnih sankcija,

2) je tijelo koje je primatelj osobnih podataka u trećoj zemlji ili međunarodno tijelo koje je primatelj osobnih podataka odgovorno za sprečavanje, otkrivanje ili progon kaznenih djela ili izvršavanje kaznenopravnih sankcija,

3) je država članica iz koje su podaci dobiveni dala odobrenje za prijenos osobnih podataka u skladu sa svojim nacionalnim pravom i

4) ako država koja nije članica Europske unije ili međunarodno tijelo osiguravaju odgovarajuću razinu zaštite za namjeravanu obradu podataka.

(2) Iznimno, ako država članica iz koje su osobni podaci dobiveni nije dala odobrenje za njihov prijenos (stavak 1. točka 3) ovog članka), podaci iz stavka 1. ovog članka mogu se prenijeti državama koje nisu članice Europske unije ili međunarodnim tijelima samo ako je njihovo prenošenje nužno za sprečavanje neposredne i ozbiljne prijetnje javnoj sigurnosti države članice ili države koja nije članica Europske unije, ili bitnim interesima države članice, pod uvjetom da se prethodno odobrenje nije moglo pribaviti na vrijeme. O prijenosu bez prethodnog odobrenja odmah će se obavijestiti nadležno tijelo države članice iz koje su podaci dobiveni.

(3) Iznimno, osobni podaci iz stavka 1. ovog članka mogu se prenositi državama koje nisu članice Europske unije ili međunarodnim tijelima koje ne osiguravaju odgovarajuću razinu zaštite za namjeravanu obradu podataka (stavak 1. točka 4) ovog članka), ako pravo države članice koja prenosi podatke to predvidi zbog zakonitih posebnih interesa osobe čiji se podaci obrađuju ili zakonitih prevladavajućih interesa, a posebice važnih javnih interesa, ili ako država ili međunarodno tijelo koje prima podatke osigura zaštitu koja se prema pravu države članice iz koje podaci potječu smatra odgovarajućom.

(4) Odgovarajuća razina zaštite u smislu stavka 1. točke 4) ovog članka ocjenjuje se uzimajući u obzir sve okolnosti povezane s postupcima prenošenja osobnih podataka. Pri ocjeni će se osobito imati u vidu vrsta podataka, svrha i trajanje obrade, država podrijetla i država ili međunarodno tijelo koje je krajnje odredište podataka, pravni propisi, kako opći tako i posebni, koji su na snazi u državi ili međunarodnom tijelu koje je primatelj podataka, te važeća pravila struke i mjere sigurnosti.

(5) Primatelj osobnih podataka iz stavka 1. ovog članka o njihovoj će obradi, na zahtjev tijela koje mu je osobne podatke prenijelo, obavijestiti to tijelo.

Članak 188.g

(1) Osobni podaci koje su prenijela ili stavila na raspolaganje nadležna tijela druge države članice mogu se prenositi privatnim osobama samo ako:
1) je nadležno tijelo države članice od koje su podaci dobiveni odobrilo to prenošenje u skladu sa svojim nacionalnim pravom,
2) ne postoje zakoniti posebni interesi osobe čiji se podaci obrađuju koji bi sprečavali prenošenje, i
3) je prijenos nužan radi obavljanja zadataka koji su nadležnom tijelu dodijeljeni zakonom, ili radi sprečavanja, otkrivanja ili progona kaznenih djela ili izvršavanja kaznenopravnih sankcija, sprečavanja neposredne i ozbiljne prijetnje javnoj sigurnosti ili sprečavanja ozbiljne štete pravima pojedinaca.
(2) Nadležno tijelo koje prenosi podatke dužno je privatnu osobu kojoj te podatke prenosi upozoriti u koju se svrhu dostavljeni podaci mogu koristiti.
(3) Primatelj osobnih podataka iz stavka 1. ovog članka o njihovoj će obradi, na zahtjev tijela koje mu je osobne podatke prenijelo, obavijestiti to tijelo.

7. Postupanje s pronađenim i oduzetim stvarima

Članak 189.

(1) Predmeti veće vrijednosti koji su tijekom kaznenog postupka bili pronađeni ili privremeno oduzeti vratit će se vlasniku čim se ustanovi da ne postoje razlozi za njihovo oduzimanje. Ako je predmet podložan kvaru ili je njegovo čuvanje vezano sa znatnim troškovima, može se i ranije prodati, a ranijem vlasniku predat će se novac dobiven prodajom.
(2) Ako vlasnik ne preuzme predmete ili novac iz stavka 1. ovog članka, u roku koji mu odredi tijelo koje je donijelo odluku o vraćanju predmeta, predmeti odnosno novac unose se u proračunska sredstva.
(3) Predmeti manje vrijednosti vratit će se vlasniku, ako on to zatraži u roku od godine dana nakon pravomoćnog okončanja kaznenog postupka. Ako vlasnik u tom roku ne zatraži povrat predmeta, predmeti će se predati kriminalističkom muzeju ili uništiti.
(4) Ako vlasnik nije poznat, predmeti odnosno novac iz prethodnih stavaka vratit će se posjedniku. Ako su predmeti veće vrijednosti, a ne zna se raniji posjednik, tijelo koje vodi postupak opisat će stvar i opis objaviti na oglasnoj ploči i internetskoj stranici tog tijela. U oglasu će se pozvati vlasnik da se javi u roku od tri mjeseca od dana objave oglasa jer će se stvar inače prodati. Novac dobiven prodajom unosi se u proračunska sredstva.

Članak 190.

(1) Privremeno oduzeti predmeti čije čuvanje bi bilo opasno ili povezano s nerazmjernim teškoćama, a čije je oduzimanje propisano kaznenim ili drugim posebnim zakonom, mogu se uništiti.
(2) Prije postupanja prema stavku 1. ovog članka provest će se nužne dokazne radnje.
(3) Uništavanje takvih predmeta određuje nalogom sud, na prijedlog državnog odvjetnika.

Glava XIII.

PRAVNA POMOĆ

Članak 191.

(1) Policija, istražitelj, državni odvjetnik i sud mogu za potrebe vođenja kaznenog postupka zahtijevati pomoć od sudova, istražitelja, državnih odvjetništava, tijela državne uprave i

drugih državnih tijela. Ta tijela će zahtjevu udovoljiti u najkraćem roku, a moguće zapreke priopćiti bez odgode. Prema potrebi njima se može dostaviti preslika dijela spisa.
(2) Tijela državne uprave i druga državna tijela mogu zahtjev iz stavka 1. ovog članka, odbiti obrazloženom odlukom ako bi njegovo ispunjenje povrijedilo obvezu čuvanja tajnog podatka dok nadležno tijelo nije ukinulo tu obvezu.
(3) Osobne podatke prikupljene prema ovom Zakonu policija, državno odvjetništvo i sudovi mogu u skladu sa zakonom, dostavljati tijelima državne uprave uključujući i sigurnosne službe te njihovim nadzornim tijelima.
(4) O započinjanju kaznenog postupka (članak 17.) protiv državnog službenika ili namještenika sud odnosno državni odvjetnik će u roku od osam dana izvijestiti čelnika tijela ili ustanove.

Članak 192.

(1) Izvan slučajeva posebno propisanih ovim Zakonom, sud može pisanim nalogom odrediti da se dokazno ročište provede uz pomoć zatvorenog tehničkog uređaja za vezu na daljinu (audio-video konferencija).
(2) Nalog sadrži mjesto i vrijeme poduzimanja audio-video konferencije te imena i adrese osoba čije se ispitivanje traži. Pozivi svjedoku i okrivljeniku šalju se prema odredbama članka 175. stavka 1. i 2. ovog Zakona.
(3) U nalogu se može odrediti da osoba koja drži predmete koji se prema Kaznenom zakonu imaju oduzeti ili koji mogu poslužiti za utvrđivanje činjenica u kaznenom postupku te predmete na zahtjev suda pokaže tijekom audio-video konferencije, a nakon nje preda sudu prema odredbama članka 261. ovog Zakona.

Članak 193.

(1) Sud koji je zatražio izdavanje naloga može nakon utvrđivanja podataka iz članka 192. stavka 2. neposredno postavljati pitanja ispitivanoj osobi. Stranke mogu biti prisutne audio-video konferenciji te u njoj sudjelovati sukladno odredbama članka 292. stavka 3. ovog Zakona. Okrivljeniku koji je u pritvoru ili istražnom zatvoru na prikladan će se način omogućiti praćenje audio-video konferencije te postavljanje pitanja preko suda i iznošenje primjedaba.
(2) Audio-video konferenciji mora biti prisutna i stručna osoba koja rukuje uređajima.

Članak 194.

(1) O audio-video konferenciji tijelo koji vodi postupak sastavlja zapisnik u kojem se navodi vrijeme i mjesto radnje, osobe koje su bile prisutne, vrstu i stanje tehničkog uređaja za vezu na daljinu te stručne osobe koja je rukovala uređajem. Zapisnik može voditi sudski savjetnik ili sudački vježbenik.
(2) Tijelo koje vodi postupak može udovoljiti zamolbi inozemnog tijela u pogledu oblika i sadržaja audio-video konferencije, te drugim posebnim zahtjevima inozemnog tijela u skladu s propisima posebnog zakona ili međunarodnog ugovora.

Članak 195.

Državni odvjetnik ili policija mogu alibi i druge važne činjenice za pokretanje i vođenje kaznenog postupka provjeriti upotrebom telefonske veze koja ispitivanim osobama omogućava istodobnu komunikaciju (telefonska konferencija).

Članak 196.

(1) Zapisnik o telefonskoj konferenciji mora sadržavati podatke o istovjetnosti osoba u telefonskoj komunikaciji, podatak u kojem svojstvu osoba daje izjavu te, ovisno o tome svojstvu, odgovarajuće osobne podatke.
(2) Snimka telefonske konferencije iz stavka 1. ovog članka, može se upotrijebiti kao dokaz u kaznenom postupku:
1) ako je osoba koja je ispitana kao svjedok upozorena prema članku 288. stavku 3. ovog Zakona i upozorena o snimanju, te pristala da se snimka upotrijebi kao dokaz,
2) ako je okrivljenik bio prethodno poučen o pravima prema članku 239. stavku 1. i članku 275. stavku 3. ovog Zakona,
3) ako je ispitivanju okrivljenika bio prisutan branitelj.

Glava XIV.

POSEBNE PRETPOSTAVKE ZA KAZNENI PROGON I ZAPOČINJANJE KAZNENOG POSTUPKA

Članak 197.

(1) Kad progon za kazneno djelo ovisi o prijedlogu za progon podnesenom od strane oštećenika ili druge zainteresirane osobe sukladno odredbama Kaznenog zakona, državni odvjetnik ne može poduzeti kazneni progon dok oštećenik ili druga zainteresirana osoba ne podnesu prijedlog za progon.
(2) Kad je ovlašteni tužitelj državni odvjetnik on ne može donijeti rješenje o provođenju istrage niti podignuti optužnicu ako ne podnese dokaz da je dano odobrenje za vođenje kaznenog postupka. Ako je za vođenje kaznenog postupka potrebno odobrenje nadležnog državnog tijela, a ovlašteni tužitelj je oštećenik kao tužitelj, on ne može preuzeti progon prije nego što dobije odobrenje nadležnog državnog tijela. Ako je za provođenje kaznenog postupka potrebno odobrenje nadležnog državnog tijela, a ovlašteni tužitelj je privatni tužitelj, dokaz da je odobrenje za provođenje kaznenog postupka dano dužan je priložiti uz privatnu tužbu.
(3) Oštećenik kao tužitelj mora, u roku od osam dana od dana primitka obavijesti državnog odvjetnika iz članka 55. stavka 1. ovog Zakona, podnijeti zahtjev nadležnom državnom tijelu za davanjem odobrenja za vođenje kaznenog postupka, a privatni tužitelj u roku od tri mjeseca od dana kada je saznao za kazneno djelo i počinitelja. Nakon što je oštećenik kao tužitelj zaprimio odluku nadležnog državnog tijela o svom zahtjevu, počinje mu teći rok iz članka 55. stavka 2. ovog Zakona, a privatnom tužitelju rok iz članka 61. stavka 1. ovog Zakona.
(4) Kad je zakonom određeno da ovlašteni tužitelj poduzima kazneni progon na temelju pisanog zahtjeva ili suglasnosti određenih osoba, pisani se zahtjev može podnijeti ili suglasnost dati u roku iz članka 48. stavka 1. ovog Zakona.
(5) Odredbom stavka 1. ovog članka ne ograničava se pravo i dužnost državnog odvjetnika i policije da provodi izvide kaznenih djela prema odredbama posebnog zakona.

Članak 198.

(1) Kad je kazneni postupak pokrenut protiv stranca, sud i druga državna tijela postupaju prema odredbama odgovarajuće konzularne konvencije koja je na snazi u Republici Hrvatskoj.
(2) Obavijest o određivanju pritvora, istražnog zatvora u domu i istražnog zatvora protiv državnog službenika ili namještenika dostavit će se rukovoditelju tijela ili ustanove prema posebnom propisu.
(3) O pokretanju istrage protiv vojnih osoba i državnih službenika i namještenika na službi u oružanim snagama Republike Hrvatske te o određivanju pritvora,
istražnog zatvora u domu i istražnog zatvora državni odvjetnik će obavijestiti ministarstvo nadležno za obranu. Na isti način će sud postupiti kad je potvrđena optužnica ili donesena nepravomoćna presuda.
(4) Policija će obavijestiti ministarstvo nadležno za kulturu o izvidima koje poduzima kada se kazneno djelo odnosi na zaštićena kulturna dobra, arhivsku gradivo ili umjetnička djela od važnosti za hrvatsku ili svjetsku kulturnu baštinu. Tako će postupiti i državni odvjetnik kad donese rješenje o provođenju istrage, ili podigne optužnicu te sud kada nastupi pravomoćnost presude koja se odnosi na takva kaznena djela.

Članak 199.

Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom, kad se u tijeku postupka utvrdi da je okrivljenik umro, rješenjem će kazneni postupak prije potvrđivanja optužnice obustaviti državni odvjetnik, a nakon toga rješenjem sud.

Članak 200.

(1) Glede osoba koje po međunarodnom pravu u Republici Hrvatskoj uživaju imunitet od kaznenog progona, primjenjuju se pravila međunarodnog prava.
(2) U slučaju sumnje jesu li u pitanju osobe koje uživaju pravo imuniteta po pravilima međunarodnog prava sud će se obratiti za objašnjenje ministarstvu nadležnom za vanjske poslove.

Članak 201.

Pod uvjetima predviđenim međunarodnim ugovorom i posebnim zakonom može se provesti zajednička istraga za kaznena djela predviđena tim ugovorom i posebnim zakonom.

Glava XV.

ZNAČENJE ZAKONSKIH IZRAZA

Članak 202.

(1) Riječi i pojmovni sklopovi koji imaju rodno značenje bez obzira jesu li u ovom Zakonu korišteni u muškom ili ženskom rodu odnose se na jednak način na muški i ženski rod.
(2) Ako nije drukčije propisano, pojedini izrazi u ovom Zakonu imaju sljedeće značenje:
1) osumnjičenik je osoba protiv koje je podnesena kaznena prijava ili se provode izvidi ili je provedena hitna dokazna radnja,
2) okrivljenik je osoba protiv koje je doneseno rješenje o provođenju istrage ili osoba koja je obaviještena na temelju članka 213. stavka 2. ovog Zakona, osoba protiv koje je podnesena privatna tužba i osoba protiv koje je presudom izdan kazneni nalog,
3) optuženik je osoba protiv koje je optužnica potvrđena ili je povodom privatne tužbe određena rasprava,

4) osuđenik je osoba za koju je pravomoćnom presudom utvrđeno da je kriva za određeno kazneno djelo,
5) izrazi pod točkom 1. do 3. odnose se i na pravnu osobu prema posebnom zakonu.
(3) Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom, odredbe o okrivljeniku, primjenjuju se na osumnjičenika, okrivljenika, optuženika i osuđenika te na osobe protiv kojih se vode posebni postupci predviđeni ovim ili drugim zakonom.
(4) Izraz okrivljenik upotrebljava se u ovom Zakonu i kao opći naziv za osobu iz točke 2., 3. i 4. stavka 2. ovog članka.
(5) Uhićenje je prisilno zadržavanje neke osobe pod sumnjom da je počinila kazneno djelo.
(6) Uhićenik je osoba prema kojoj je primijenjena mjera uhićenja.
(7) Pritvorenik je osoba protiv koje se primjenjuje mjera pritvora.
(8) Pritvorski nadzornik je policijski službenik određen posebnim zakonom.
(9) Osoba u istražnom zatvoru u domu je osoba protiv koje se primjenjuje mjera istražnog zatvora u domu.
(10) Zatvorenik je osoba protiv koje se primjenjuje mjera istražnog zatvora.
(11) Žrtva kaznenog djela je osoba koja zbog počinjenja kaznenog djela trpi fizičke i duševne posljedice, imovinsku štetu ili bitnu povredu temeljnih prava i sloboda.
(12) Oštećenik je žrtva i druga osoba čije je kakvo osobno ili imovinsko pravo povrijeđeno ili ugroženo kaznenim djelom, a sudjeluje u svojstvu oštećenika u kaznenom postupku.
(13) Stranke su tužitelj i okrivljenik.
(14) Tužitelj je državni odvjetnik, oštećenik kao tužitelj i privatni tužitelj.
(15) Oštećenik kao tužitelj je tužitelj koji je preuzeo progon od državnog odvjetnika koji nije pokrenuo ili je odustao od kaznenog progona.
(16) Privatni tužitelj je tužitelj koji je podnio privatnu tužbu radi progona kaznenih djela za koja se progoni po privatnoj tužbi.
(17) *Opunomoćenik* je odvjetnik kojega može zamijeniti odvjetnički vježbenik prema ovom Zakonu.
(18) *Branitelj* je odvjetnik, kojega može zamijeniti odvjetnički vježbenik prema ovom Zakonu.
(19) *Savjetnik* je osoba određena zakonom.
(20) Europski sud za ljudska prava je sud prema članku 19. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (Narodne novine – Međunarodni ugovori 18/1997., 6/1999., 8/1999.).
(21) Sud Europske unije je sud iz članaka 13. i 19. Ugovora o Europskoj uniji i članka 251. do 281. Ugovora o funkcioniranja Europske unije.
(22) Sud je, ako drukčije nije propisano ovim Zakonom, sudbeno tijelo koje donosi odluku provodi radnju ili pred kojim se vodi postupak.
(23) Istražitelj i financijski istražitelj je osoba koja je prema posebnom propisu donesenom na osnovi zakona ovlaštena provoditi dokazne i druge radnje.
(24) Policija je policijski službenik ministarstva nadležnog za unutarnje poslove ili ovlaštena osoba ministarstva nadležnog za obranu u okviru prava i dužnosti propisanih posebnim zakonima te inozemni policijski službenik koji u skladu s međunarodnim pravom, na temelju pisanog odobrenja ministra nadležnog za unutarnje poslove, poduzima radnje u području Republike Hrvatske, na njezinom brodu ili zrakoplovu.
(25) *Prikriveni istražitelj* je policijski službenik koji sudjeluje u posebnoj dokaznoj radnji prema ovom Zakonu.
(26) *Pouzdanik* je građanin koji sudjeluje u posebnoj dokaznoj radnji prema ovom Zakonu.
(27) Banka označava osim banke i drugu financijsku ustanovu.

(28) Isprava je svaki predmet koji sadrži zapis, znak ili sliku koji je podoban ili određen da služi kao dokaz neke činjenice koja ima vrijednost za pravne odnose.
(29) Snimka je zapis tehničkim uređajem.
(30) Osobni podatak je u smislu ovog Zakona informacija koja se odnosi na određenu fizičku osobu ili fizičku osobu koja se može odrediti.
(31) Zbirka osobnih podataka je skup osobnih podataka određenih posebnim zakonom.
(32) Molekularno-genetska analiza je u smislu ovog Zakona postupak koji služi za analizu DNK koja tvori osnovni genetski materijal čovjeka i drugih živih bića.
(33) Elektronički (digitalni) dokaz je podatak koji je kao dokaz u elektroničkom (digitalnom) obliku pribavljen prema ovom Zakonu.
(34) Zajednica je izvanbračna zajednica i istospolna zajednica. Izvanbračna zajednica, u smislu ovog Zakona, je životna zajednica žene i muškarca koji nisu u braku, a koja traje dulje vrijeme, ili takva zajednica koja traje kraće vrijeme ako je u njoj rođeno zajedničko dijete. Istospolna zajednica je zajednica koja je uređena zakonom.
(35) Tijelo koje vodi postupak u prethodnom postupku je državni odvjetnik, koji postupa prije podizanja optužnice, te sud kada provodi istragu i dokazno ročište. Nakon podizanja optužnice ili privatne tužbe, tijelo koje vodi postupak je sud.
(36) Zajednička istraga je postupanje policije, državnog odvjetnika i suda prema međunarodnom ugovoru.
(37) Dijete je osoba koja nije navršila osamnaest godina života.
(38) Osoba od povjerenja je zakonski zastupnik ili druga odrasla osoba po izboru ovlaštenika prava na pratnju, osim ako je predložena ili pozvana u svojstvu svjedoka.
(39) Spis predmeta je spis koji sastavlja državni odvjetnik prije donošenja rješenja o provođenju istrage i prije poduzimanja prve dokazne radnje po članku 213. stavku 1. ovog Zakona.
(40) Dojava žrtve je početna obavijest o mogućem počinjenju kaznenog djela iz koje, bez dodatnih provjera, ne proizlaze osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo.

Drugi dio

KAZNENI POSTUPAK

Zajednička odredba

Članak 203.

(Brisan.)

A. Prethodni postupak

Glava XVI.

IZVIDI I ISTRAŽIVANJE

1. Kaznena prijava

Članak 204.

(1) Svatko je dužan prijaviti kazneno djelo za koje se postupak pokreće po službenoj dužnosti, koje mu je dojavljeno ili za koje je saznao.
(2) Podnoseći prijavu, tijela državne vlasti i pravne osobe navest će dokaze koji su im poznati i poduzeti sve da bi se sačuvali tragovi kaznenog djela, predmeti na kojima je ili kojima je počinjeno djelo te drugi dokazi.
(3) Zakonom se propisuju slučajevi u kojima je neprijavljivanje kaznenog djela, kazneno djelo.
(4) Podaci o istovjetnosti osobe protiv koje je podnesena kaznena prijava i podaci na temelju kojih se može zaključiti o istovjetnosti te osobe službena su tajna.

Članak 205.

(1) Prijava se podnosi nadležnom državnom odvjetniku pisano, usmeno ili drugim sredstvom.
(2) Ako se prijava podnosi usmeno, prijavitelj će se upozoriti na posljedice lažnog prijavljivanja. O usmenoj prijavi sastavit će se zapisnik, a ako je prijava priopćena telefonom ili drugim telekomunikacijskim uređajem, osigurava se, kad je to moguće, njezin elektronički zapis i sastavlja službena zabilješka.
(3) Ako je prijava podnesena sudu, policiji ili nenadležnom državnom odvjetniku, oni će prijavu primiti i odmah dostaviti nadležnom državnom odvjetniku.
(4) Državni odvjetnik upisuje kaznenu prijavu u upisnik kaznenih prijava čim je podnesena osim u slučaju iz stavka 5. i 6. ovog članka.
(5) Ako je do državnog odvjetnika samo dopro glas da je počinjeno kazneno djelo ili je primio dojavu žrtve, državni odvjetnik će o tome sastaviti službenu zabilješku koja se upisuje u upisnik raznih kaznenih predmeta i postupiti na način propisan u članku 206. stavku 4. ovog Zakona.
(6) Ako kaznena prijava ne sadrži podatke o kaznenom djelu, odnosno ako državni odvjetnik iz same kaznene prijave ne može zaključiti za koje se kazneno djelo prijava podnosi, upisat će je u upisnik raznih kaznenih predmeta te će pozvati podnositelja da u roku od petnaest dana ispravi i dopuni kaznenu prijavu.
(7) Ako podnositelj ne postupi prema pozivu za ispravak ili dopunu, državni odvjetnik sastavlja o tome bilješku. O tome se u roku od osam dana od isteka roka za ispravak ili dopunu kaznene prijave obavještava viši državni odvjetnik koji može naložiti upisivanje kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava.
(8) Ministar nadležan za pravosuđe propisuje način vođenja upisnika kaznenih prijava i raznih kaznenih predmeta.

2. Odbačaj kaznene prijave

Članak 206.

(1) Nakon ispitivanja prijave i provjere u Informacijskom sustavu Državnog odvjetništva državni odvjetnik odbacit će prijavu obrazloženim rješenjem ako iz same prijave proistječe:
1) da prijavljeno djelo nije kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti,
2) da je nastupila zastara ili je djelo obuhvaćeno amnestijom, pomilovanjem, ili je već pravomoćno presuđeno ili postoje druge okolnosti koje isključuju kazneni progon,
3) ako postoje okolnosti koje isključuju krivnju,
4) ako nema osnovane sumnje da je osumnjičenik počinio prijavljeno kazneno

djelo,
5) ako podaci u prijavi upućuju na zaključak da prijava nije vjerodostojna.
(2) Protiv rješenja državnog odvjetnika o odbacivanju kaznene prijave žalba nije dopuštena.
(3) Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom (članak 206.c, 206.d i 206.e), državni odvjetnik će o odbacivanju prijave te o razlozima za to izvijestiti uz pouku iz članka 55. ovog Zakona oštećenika u roku od osam dana. O odbacivanju prijave izvijestit će podnositelja te osobu protiv koje je prijava podnesena, ako to ona zahtijeva.
(4) Ako državni odvjetnik iz same prijave ne može ocijeniti jesu li vjerodostojni navodi prijave ili ako podaci u prijavi ne daju dovoljno osnove da može odlučiti hoće li provesti istragu ili poduzeti dokazne radnje, državni odvjetnik će sam provesti izvide ili naložiti njihovo provođenje policiji.
(5) Ako i nakon poduzetih radnji iz stavka 4. ovoga članka postoje neke od okolnosti iz stavka 1. ovoga članka državni će odvjetnik odbaciti prijavu.

Članak 206.a

(1) Žrtva i oštećenik imaju pravo po isteku dva mjeseca od podnošenja kaznene prijave ili dojave o počinjenom djelu zatražiti od državnog odvjetnika obavijest o poduzetim radnjama povodom kaznene prijave ili dojave o počinjenom djelu. Državni odvjetnik će ih obavijestiti o poduzetim radnjama u primjerenom roku, a najkasnije trideset dana od zaprimljenog zahtjeva, osim kada bi time ugrozio učinkovitost postupka. O uskrati davanja obavijesti dužan je izvijestiti žrtvu i oštećenika koja je tu obavijest zahtijevala.
(2) Ako državni odvjetnik nije obavijestio žrtvu ili oštećenika ili oni nisu zadovoljni danom obaviješću ili poduzetim radnjama, imaju pravo pritužbe višem državnom odvjetniku.
(3) Viši državni odvjetnik provjerit će navode pritužbe te ako utvrdi da je pritužba osnovana, naložit će nižem državnom odvjetniku da podnositelju pritužbe dostavi zatraženu obavijest o poduzetim radnjama odnosno da u primjerenom roku poduzme radnje koje je trebalo poduzeti. Ako viši državni odvjetnik utvrdi da je postupanjem nižeg državnog odvjetnika došlo do povrede prava podnositelja pritužbe, o tome će ga obavijestiti uz točno navođenje prava koje je povrijeđeno.
(4) Obavijest o poduzetim radnjama iz stavka 1. ovog članka žrtva i oštećenik mogu ponovo zatražiti po proteku šest mjeseci od prethodno zatražene obavijesti o poduzetim radnjama, osim ako su se višem državnom odvjetniku obratili pritužbom iz članka 206.b stavka 2. ovog Zakona.

Članak 206.b

(1) Državni odvjetnik je dužan donijeti odluku o kaznenoj prijavi u roku od šest mjeseci od dana upisa prijave u upisnik kaznenih prijava i o tome obavijestiti podnositelja prijave uz navođenje kratkih razloga te odluke.
(2) Po isteku roka iz stavka 1. ovog članka ili po isteku šest mjeseci nakon što je državni odvjetnik postupio po članku 205. stavku 5. ovog Zakona podnositelj prijave, oštećenik i žrtva mogu podnijeti pritužbu višem državnom odvjetniku zbog

nepoduzimanja radnji državnog odvjetnika koje dovode do odugovlačenja postupka.
(3) Viši državni odvjetnik će, nakon što primi pritužbu iz stavka 2. ovog članka, bez odgode zatražiti očitovanje o navodima pritužbe.
(4) Viši državni odvjetnik će, ako ocijeni da je pritužba osnovana, odrediti primjereni rok u kojem se mora donijeti odluka o prijavi.
(5) Viši državni odvjetnik dužan je o poduzetom obavijestiti podnositelja pritužbe u roku od petnaest dana od dana primitka pritužbe.
(6) Podnositelj pritužbe može ponoviti pritužbu ako prijava nije riješena u roku određenom u stavku 4. ovog članka.

3. Odbačaj kaznene prijave prema načelu svrhovitosti

Članak 206.c

(1) Osim kad mu je to dopušteno prema posebnom zakonu, državni odvjetnik može rješenjem odbaciti kaznenu prijavu ili odustati od kaznenog progona iako postoji osnovana sumnja da je počinjeno kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti i za koje je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina ako je:
1) s obzirom na okolnosti vjerojatno da će u kaznenom postupku okrivljenik biti oslobođen od kazne,
2) protiv okrivljenika u tijeku izvršenje kazne, a pokretanje kaznenog postupka za drugo kazneno djelo nema svrhe s obzirom na težinu, narav djela i pobude iz kojih je ono počinjeno, te na rezultate koje je kazna ili druga mjera ostvarila na počinitelja da ubuduće ne čini kaznena djela,
3) okrivljenik izručen ili predan stranoj državi ili međunarodnom kaznenom sudu radi provođenja postupka za drugo kazneno djelo,
4) okrivljenik prijavljen za više kaznenih djela kojima je ostvario bića dvaju ili više kaznenih djela, ali je svrhovito da se počinitelj osudi samo za jedno, jer pokretanje kaznenog postupka za druga kaznena djela ne bi imalo bitnog utjecaja na izricanje kazne ili drugih mjera prema počinitelju.
(2) Rješenje iz stavka 1. ovog članka državni odvjetnik će osim okrivljeniku, dostaviti oštećeniku i podnositelju kaznene prijave. Uz rješenje, oštećeniku će se dostaviti i pouka da u roku od osam dana od dana primitka rješenja može podnijeti pritužbu višem državnom odvjetniku ako smatra da rješenje nije osnovano. Oštećenika će se upozoriti i da, ako ne podnese pritužbu, svoj imovinskopravni zahtjev može ostvariti u parnici.
(3) Viši državni odvjetnik dužan je postupiti po pritužbi u roku od trideset dana od njezina primitka. Ako viši državni odvjetnik utvrdi da je rješenje osnovano, o tome će izvijestiti oštećenika i uputiti ga da svoj imovinskopravni zahtjev može ostvarivati u parnici. Ako viši državni odvjetnik utvrdi da rješenje nije osnovano, naložit će nižem državnom odvjetniku da odmah nastavi rad na predmetu, o čemu će izvijestiti oštećenika, okrivljenika i podnositelja prijave.

Članak 206.d

(1) Državni odvjetnik može, nakon prethodno pribavljene suglasnosti žrtve ili oštećenika, rješenjem uvjetno odgoditi ili odustati od kaznenog progona, iako postoji osnovana sumnja da je počinjeno kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti i za koje je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina ako osumnjičenik odnosno okrivljenik preuzme obvezu:
1) izvršenja kakve činidbe u svrhu popravljanja ili naknade štete prouzročene kaznenim djelom,
2) uplate određene svote u korist javne ustanove, u humanitarne ili karitativne svrhe,
3) isplate dospjelog zakonskog uzdržavanja i urednog plaćanja dospjelih obveza,
4) obavljanja rada za opće dobro na slobodi,
5) podvrgavanja liječenju ili odvikavanju od droge ili drugih ovisnosti sukladno posebnim propisima,
6) podvrgavanja psihosocijalnoj terapiji radi otklanjanja nasilničkog ponašanja bez napuštanja obiteljske zajednice ili uz pristanak osumnjičenika na napuštanje obiteljske zajednice za vrijeme trajanja terapije.
(2) Državni odvjetnik će u rješenju odrediti rok u kojem osumnjičenik odnosno okrivljenik mora ispuniti preuzete obveze prema stavku 1. ovog članka, koji ne smije prelaziti godinu dana.
(3) Rješenje iz stavka 1. ovog članka državni odvjetnik će dostaviti osumnjičeniku odnosno okrivljeniku, oštećeniku i podnositelju kaznene prijave, uz pouku oštećeniku da svoj imovinskopravni zahtjev može ostvarivati u parnici. Protiv rješenja državnog odvjetnika žalba nije dopuštena.
(4) Ako osumnjičenik odnosno okrivljenik ispuni obvezu u roku iz stavka 2. ovoga članka, državni odvjetnik će rješenjem odbaciti kaznenu prijavu ili odustati od optužbe i o tome obavijestiti sud.
(5) Sudac pojedinac će rješenjem prekinuti kazneni postupak ako državni odvjetnik izjavi da uvjetno odustaje od optužbe.

Članak 206.e

(1) Glavni državni odvjetnik može pod uvjetima i na način propisan posebnim zakonom rješenjem odbaciti kaznenu prijavu ili odustati od kaznenog progona tijekom kaznenog postupka ako je to razmjerno težini počinjenih kaznenih djela i značenju iskaza te osobe, važno za otkrivanje i dokazivanje kaznenih djela i članova zločinačke organizacije, odnosno zločinačkog udruženja.
(2) Protiv rješenja Glavnog državnog odvjetnika iz stavka 1. ovog članka žalba nije dopuštena.

4. Izvidi kaznenih djela

Članak 206.f

(1) Postupanje tijekom izvida je tajno.
(2) Tijelo koje poduzima radnju upozorit će osobe koje u njoj sudjeluju da je odavanje tajne kazneno djelo. Primitak upozorenja pisano će se zabilježiti, a upozorena osoba to će potvrditi svojim potpisom.

(3) Tijelo koje provodi izvide može, kada to nalaže interes javnosti, o tijeku izvida izvijestiti javnost na način propisan posebnim zakonom.

Članak 206.g

(1) Državni odvjetnik može, u svrhu prikupljanja potrebnih obavijesti, pozivati osobe. U pozivu se mora naznačiti razlog pozivanja. Ako se podnositelj prijave ili žrtva koja je dojavila o počinjenom kaznenom djelu ne odazove pozivu postupit će se prema članku 205. stavku 6. i 7. ovog Zakona.
(2) Policija, ministarstvo nadležno za financije, Državni ured za reviziju i druga državna tijela, organizacije, banke i druge pravne osobe dostavit će podatke koje je od njih zatražio državni odvjetnik, osim onih koji predstavljaju zakonom zaštićenu tajnu. Državni odvjetnik može od navedenih tijela zahtijevati kontrolu poslovanja pravne i fizičke osobe i u skladu s odgovarajućim propisima privremeno oduzimanje do donošenja presude, novca, vrijednosnih papira, predmeta i dokumentacije koji mogu poslužiti kao dokaz, obavljanje nadzora i dostavu podataka koji mogu poslužiti kao dokaz o počinjenom kaznenom djelu ili imovini ostvarenoj kaznenim djelom, te zatražiti obavijesti o prikupljenim, obrađenim i pohranjenim podacima u vezi neobičnih i sumnjivih novčanih transakcija. U svom zahtjevu državni odvjetnik može pobliže označiti sadržaj tražene mjere ili radnje te zahtijevati da ga se o njoj izvijesti, kako bi mogao biti prisutan njenom provođenju.
(3) Za nepostupanje po zahtjevu državnog odvjetnika, sudac istrage može na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika odgovornu osobu kazniti novčanom kaznom u iznosu do 50.000,00 kuna, a pravnu osobu do 5.000.000,00 kuna, a ako i nakon toga ne postupi po zahtjevu može se kazniti zatvorom do izvršenja, a najdulje mjesec dana. Sud koji je donio rješenje o određivanju zatvora može opozvati to rješenje ako nakon njegovog donošenja odgovorna osoba postupi po zahtjevu.
(4) O pribavljenoj obavijesti iz stavka 1. ovog članka državni odvjetnik sastavlja zapisnik, koji se kao i izjava dana državnom odvjetniku iz članka 205. stavka 6. ovog Zakona prema članku 86. stavku 3. ovog Zakona neće dostaviti uz optužnicu odnosno koja se prema članku 351. stavku 5. ovog Zakona izdvaja iz spisa.

Članak 206.h

(1) Državni odvjetnik može naložiti policiji da prikupi potrebne obavijesti provođenjem izvida i poduzimanjem drugih mjera radi prikupljanja podataka potrebnih za odlučivanje o kaznenoj prijavi. U nalogu državni odvjetnik može pobliže odrediti sadržaj izvida ili mjere te naložiti da ga policija odmah obavijesti o poduzetom izvidu ili mjeri. Ako državni odvjetnik naloži prisustvovanje izvidu ili mjeri, policija će ih provesti na način kojim mu se to omogućuje. Policija je dužna postupiti prema nalogu državnoga odvjetnika, a ako državni odvjetnik nije naložio drukčije, o poduzetim izvidima ili mjerama dužna je izvijestiti državnog odvjetnika najkasnije u roku od trideset dana od primitka naloga.
(2) Državni odvjetnik ima pravo i dužnost stalnog nadzora nad provođenjem izvida koji su naloženi policiji. Policija je dužna izvršiti nalog ili zahtjev državnog

odvjetnika u provođenju nadzora nad izvidima i za taj rad odgovaraju državnom odvjetniku.

Članak 206.i

(1) Ako postoje osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo za koje se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti te da je tim djelom stečena imovinska korist, državni odvjetnik je dužan odmah poduzimati ili nalagati poduzimanje izvida kako bi se utvrdila vrijednost te koristi te kako bi se utvrdilo gdje se tako stečena imovina nalazi. Ako je imovinsku korist stečenu kaznenim djelom počinitelj prikrio ili ako postoji osnov sumnje na pranje novca, državni odvjetnik će poduzeti sve što je potrebno da bi se ta imovina pronašla i osiguralo njezino oduzimanje.

(2) Za kaznena djela iz nadležnosti županijskog suda u kojima postoje osnove sumnje da je stečena znatna imovinska korist, u provođenju izvida i hitne dokazne radnje privremenog oduzimanja predmeta sudjeluju financijski istražitelji, državnoodvjetnički savjetnici i stručni suradnici iz posebnog odjela za istraživanje imovinske koristi stečene kaznenim djelom u sastavu državnog odvjetništva. Odjel provodi izvide u dogovoru i po nalogu državnog odvjetnika s ciljem utvrđivanja vrijednosti imovine i osiguranja oduzimanja, odnosno pronalaženja imovine stečene kaznenim djelom.

(3) Ako postoje osnove sumnje da je stečena imovinska korist velike vrijednosti državni odvjetnik će zatražiti od čelnika policije i nadležnih upravnih tijela Ministarstva financija da mu stave na raspolaganje službenike koji će pod njegovim nadzorom sudjelovati u zajedničkim izvidima iz stavka 2. ovog članka. Za vrijeme dok sudjeluju u zajedničkom radu službenici postupaju po nalogu državnog odvjetnika i njemu su odgovorni za svoj rad. O potrebi upućivanja službenika državni odvjetnik se savjetuje s Ravnateljstvom policije i Ministarstvom financija.

(4) Sva tijela državne vlasti i sve pravne osobe koje u svojem djelokrugu ili u obavljanju svoje djelatnosti saznaju za okolnosti i podatke koji upućuju da je u pravnom prometu imovina stečena kaznenim djelom, posebno ako postupanje s ostvarenim financijskim sredstvima ili imovinom ukazuje na pranje novca ili na prikrivanje te imovine, dužne su bez odgode o tim okolnostima i podacima obavijestiti državnog odvjetnika.

(5) Kada se provedenim izvidima iz stavka 1., 2. i 3. ovog članka prikupe potrebne činjenice i podaci o visini stečene imovinske koristi, odnosno kada se utvrdi gdje se imovina nalazi, državni odvjetnik je dužan bez odgode predložiti određivanje privremene mjere osiguranja kako se ta imovina ne bi sakrila ili uništila, a također je dužan u optužnici ili najkasnije na pripremnom ročištu predložiti da se ta imovina oduzme.

Članak 207.

(1) Ako postoje osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo za koje se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti, policija ima pravo i dužnost poduzeti potrebne mjere:

1) da se pronađe počinitelj kaznenog djela, da se počinitelj ili sudionik ne sakrije ili

ne pobjegne,
2) da se otkriju i osiguraju tragovi kaznenog djela i predmeti koji mogu poslužiti pri utvrđivanju činjenica te
3) da se prikupe sve obavijesti koje bi mogle biti od koristi za uspješno vođenje kaznenog postupka.
(2) O poduzimanju izvida kaznenih djela policija će obavijestiti državnog odvjetnika odmah, a najkasnije u roku od dvadeset četiri sata nakon poduzimanja radnje. Ako državni odvjetnik obavijesti policiju da namjerava prisustvovati pojedinim izvidima ili mjerama, policija će ih provesti na način kojim mu se to omogućuje.
(3) O činjenicama i okolnostima koje su utvrđene prilikom poduzimanja radnji iz stavka 1. i 2. ovog članka, a mogu biti od interesa za kazneni postupak, policija sastavlja službenu zabilješku.
(4) Na temelju provedenih izvida policija, u skladu s posebnim propisom, sastavlja kaznenu prijavu ili izvješće o provedenim izvidima u kojemu navodi dokaze za koje je saznala. U kaznenu prijavu ili izvješće se ne unosi sadržaj izjava koje su pojedini građani dali u prikupljanju obavijesti. Uz kaznenu prijavu ili izvješće dostavljaju se i predmeti, skice, slike, spisi o poduzetim mjerama i radnjama, službene zabilješke, izjave i drugi materijal koji može biti koristan za uspješno vođenje postupka.
(5) Ako policija naknadno sazna za nove činjenice, dokaze ili otkrije tragove kaznenog djela, dužna je prikupiti potrebne obavijesti i izvješće o tome odmah dostaviti državnom odvjetniku.
(6) Kad poduzima izvide kaznenih djela policija postupa i prema odredbama posebnog zakona i pravilima donesenima na temelju tog zakona.

Članak 208.

(1) Policija može prikupljati obavijesti od građana. U prikupljanju obavijesti građani se ne mogu ispitivati u svojstvu okrivljenika, svjedoka ili vještaka.
(2) Ako je to potrebno radi otkrivanja drugih kaznenih djela iste osobe, njezinih sudionika ili kaznenih djela drugih osoba, obavijesti se mogu prikupljati od osoba koje su u pritvoru. Odobrenje za njihovo prikupljanje daje državni odvjetnik, a ako je pritvor produljen, odobrenje daje sudac istrage. Te se obavijesti prikupljaju u prisutnosti branitelja.
(3) Prikupljanje obavijesti iz stavka 2. ovog članka od osoba koje su u istražnom zatvoru ili u drugoj ustanovi za osobe lišene slobode moguće je samo ako je to, na temelju pisanog prijedloga državnog odvjetnika, odobrio sudac istrage ili predsjednik vijeća, u prisutnosti suca istrage ili branitelja.
(4) Radi prikupljanja obavijesti iz stavka 1. ovog članka policija može pozivati građane. Prisilno se može dovesti osumnjičenik koji se nije odazvao pozivu samo ako je u pozivu bio na to upozoren ili iz okolnosti očito proizlazi da odbija primitak poziva. Osoba koja se odazvala pozivu ili osumnjičenik koji je prisilno doveden, a odbije dati obavijesti, ne može se ponovno pozivati zbog istog razloga.
(5) Osumnjičenik, koji je prisilno doveden prema stavku 4. ovog članka, bit će poučen:

1) o razlozima pozivanja i koje su osnove sumnje protiv njega,
2) o pravu na tumačenje i prevođenje sukladno članku 8. ovog Zakona,
3) o pravu da nije dužan iskazivati niti odgovarati na pitanja,
4) da po završetku prikupljanja obavijesti ili po isteku šest sati od trenutka dolaska u policijske prostorije iste može odmah napustiti.
(6) Kad postoji vjerojatnost da osoba koja je zatečena na mjestu počinjenja kaznenog djela s elementima nasilja ili kaznenog djela koje predstavlja prijetnju javnoj sigurnosti ima saznanja o okolnostima počinjenja djela ili počinitelju, a njihovo prikupljanje nije moguće ili je bitno otežano na mjestu gdje je osoba zatečena i razumno je vjerovati da će odgoda prikupljanja obavijesti štetiti probicima kaznenog progona, može se od te osobe zahtijevati da u pratnji policijskih službenika dođe u policijske prostorije radi davanja obavijesti. Ako ona to bez opravdanog razloga odbije, može se prisilno dovesti. Prisilno dovedena osoba bit će obaviještena da ima pravo na tumačenje i prevođenje, da nije dužna dati obavijest i da po završetku prikupljanja obavijesti ili po isteku šest sati od trenutka dolaska u policijske prostorije iste može odmah napustiti. Ako se prisilno dovedena osoba uhiti, vrijeme uhićenja teče od trenutka dovođenja u policijske prostorije.
(7) Policija će od osoba iz stavaka 4. i 6. ovog članka uzeti obavijesti odmah, a najkasnije u roku od šest sati od dolaska u službene prostorije. Prikupljanje obavijesti od osoba iz stavaka 4. i 6. ovog članka može trajati dulje od šest sati samo uz njihov pisani pristanak. Policija je odmah dužna pustiti osobe iz stavaka 4. i 6. ovog članka koje odbiju dati obavijest.

Članak 209.

Pod uvjetima i na način određen posebnim zakonom, izvide kaznenog djela počinjenog na hrvatskom brodu provodi zapovjednik broda. Ako nema posebnih odredaba o načinu provođenja izvida, odgovarajuće se primjenjuju odredbe ovog Zakona.

Članak 210.

Policija ima pravo osobe zatečene na mjestu počinjenja kaznenog djela uputiti državnom odvjetniku ili ih zadržati do njegova dolaska, ako bi te osobe mogle dati podatke važne za kazneni postupak i ako je vjerojatno da se njihovo ispitivanje kasnije ne bi moglo obaviti ili bi bilo skopčano sa znatnim odugovlačenjem ili drugim teškoćama. Zadržavanje tih osoba radi upućivanja državnom odvjetniku ili njihovo zadržavanje na mjestu počinjenja kaznenog djela ne može trajati dulje od šest sati od dolaska policije na mjesto događaja.

Članak 211.

(1) Policija može radi utvrđivanja istovjetnosti osumnjičenika, snimati ga, uzimati mu otiske prstiju, te podatke o istovjetnosti unositi u odgovarajuće zbirke.
(2) Radi utvrđivanja istovjetnosti osumnjičenika, po odobrenju državnog odvjetnika policija može objaviti osumnjičenikovu fotografiju.
(3) Od osumnjičenika za kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora, mogu se i bez privole uzeti neintimni uzorci radi molekularno-genetske analize potrebne u svrhe iz stavka 1. ovog članka.

(4) Ministar nadležan za unutarnje poslove i ministar nadležan za obranu donose propise o ustrojstvu i načinu vođenja zbirke s automatskom obradom podataka za svrhe iz stavka 1. ovog članka.
(5) Ministar nadležan za unutarnje poslove u suglasnosti s ministrom nadležnim za zdravstvo, donosi propise o ustrojstvu i načinu vođenja zbirke s automatskom obradom podataka za svrhe iz stavka 3. ovog članka, u smislu članka 327.a stavka 6. ovog Zakona.

5. Hitne dokazne radnje

Članak 212.

(1) Policija može, ako postoji opasnost od odgode, i prije započinjanja kaznenog postupka za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do pet godina obaviti pretragu (članak 246.), privremeno oduzimanje predmeta (članak 261.), očevid (članak 304.), uzimanje otisaka prstiju i drugih dijelova tijela (članak 211. i 307.).
(2) U slučaju iz stavka 1. ovog članka, policija će prije provođenja dokazne radnje pretrage ili očevida za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora teža od pet godina iz nadležnosti općinskog suda obavijestiti državnog odvjetnika. Državni odvjetnik koji stigne na mjesto očevida ili pretrage u tijeku njegova provođenja može preuzeti provođenje radnje, odnosno njezino provođenje prepustiti policiji. Za provođenje dokazne radnje privremenog oduzimanja predmeta i uzimanja otisaka prstiju i drugih dijelova tijela takva prethodna obavijest nije potrebna.
(3) Ako je potrebno provesti radnje iz stavka 1. i 2. ovog članka prema službenoj osobi koja je ovlaštena i dužna otkrivati i prijavljivati kaznena djela za koja se progoni po službenoj dužnosti policija će odmah obavijestiti državnog odvjetnika koji će odlučiti o tome da li će sam provesti tu radnju ili će dati nalog istražitelju.
(4) Za kaznena djela koja su u nadležnosti županijskog suda o postojanju opasnosti od odgode i potrebi provođenja dokaznih radnji policija odmah obavještava državnog odvjetnika, osim za provođenje dokazne radnje privremenog oduzimanja predmeta. Državni odvjetnik može sam provesti dokazne radnje **iz stavka 1. ovog članka** ili njihovo provođenje naložiti policiji ili istražitelju.
(5) Ako postoji opasnost od odgode, državni odvjetnik može odrediti potrebna vještačenja, osim ekshumacije.
(6) O rezultatima radnji koje je policija provela prema stavku 1., 2. i 4. ovog članka, bez odgode obavještava državnog odvjetnika.

6. Istraživanje

Članak 213.

(1) Kada postoji osnovana sumnja da je okrivljenik počinio kazneno djelo za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, a ne postoje zakonske smetnje za kazneni progon te osobe, državni odvjetnik može provesti ili naložiti istražitelju provođenje dokaznih radnji koje su svrhovite za odlučivanje o podizanju optužnice.
(2) Obavijest o provođenju dokaznih radnji državni odvjetnik dostavlja okrivljeniku u roku od tri dana od kada je proveo prvu dokaznu radnju iz stavka 1. ovog članka.
(3) Postupanje nakon dostave obavijesti iz stavka 2. ovog članka je nejavno. Tijelo

koje provodi istraživanje može odrediti tajnost istraživanja ili nekog njegovog dijela iz razloga navedenih u članku 388. ovog Zakona, ako bi javno objavljivanje podataka štetilo probicima istraživanja. Tijelo koje poduzima radnju upozorit će osobe koje sudjeluju u dokaznoj radnji u odnosu na koju je određena tajnost da je odavanje tajne kazneno djelo. Sve osobe koje saznaju sadržaj postupovne radnje koja je provedena tijekom tajnog istraživanja ili dijela istraživanja dužne su kao tajnu čuvati činjenice ili podatke koje su tom prilikom saznale.
(4) Okrivljenik ima pravo nakon primitka obavijesti iz stavka 2. ovog članka predložiti poduzimanje dokaznih radnji, a sucu istrage provođenje dokaznog ročišta (članak 236. stavak 2. ovog Zakona). Ako se državni odvjetnik ne složi s prijedlogom okrivljenika postupit će prema članku 234. stavku 2. ovog Zakona. Ispitivanje svjedoka po prijedlogu obrane provodi se uz prisutnost okrivljenika i branitelja ako ga ima.
(5) Državni odvjetnik ili sudac istrage završava istraživanje kad su provedene radnje propisane u ovom Zakonu, a stanje stvari je dovoljno razjašnjeno da se može podignuti optužnica ili odbaciti kaznena prijava. Završetak istraživanja upisuje se u upisnik kaznenih prijava te se o tome obavještava okrivljenik i oštećenik.

Članak 213.a

(1) Ako državni odvjetnik okrivljeniku nije dostavio obavijest iz članka 213. stavka 2. ovog Zakona, a proveo je dokaznu radnju ispitivanja svjedoka, okrivljenik ima pravo zahtijevati od državnog odvjetnika ponovno provođenje tih dokaznih radnji. Ako se državni odvjetnik ne složi s prijedlogom okrivljenika postupit će prema članku 234. stavku 2. ovog Zakona.
(2) Ako sudac istrage utvrdi da je zahtjev okrivljenika osnovan naložit će državnom odvjetniku da ponovno provede ispitivanje svjedoka.
(3) Ponovno ispitivanje svjedoka provodi se uz prisutnost okrivljenika i branitelja ako ga ima. Osobe prisutne ispitivanju mogu staviti primjedbu u svezi sa zapisnikom, koje će se zabilježiti u nastavku završenog zapisnika.
(4) Zapisnik o ranijem ispitivanju svjedoka izdvojit će se iz spisa i ne može se koristiti kao dokaz u postupku.

Članak 213.b

(1) Ako po proteku šest mjeseci od upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava ili od uhićenja državni odvjetnik nije donio odluku o prijavi, okrivljenik ima pravo podnijeti prigovor sucu istrage zbog odugovlačenja postupka.
(2) Ako sudac istrage utvrdi da je prigovor zbog odugovlačenja postupka osnovan rješenjem će odrediti rok u kojem državni odvjetnik mora odlučiti o kaznenoj prijavi. O svojoj odluci državni odvjetnik je dužan obavijestiti suca istrage. Ako sudac istrage utvrdi da je prigovor neosnovan obavijestiti će o tome okrivljenika.
(3) Ako je rok za rješavanje prijave odredio viši državni odvjetnik (članak 206.b stavak 4. ovog Zakona) i sudac istrage, državni odvjetnik je dužan riješiti prijavu u roku koji je odredio sudac istrage.

Članak 213.c

(1) Ako je državni odvjetnik odbacio kaznenu prijavu za kazneno djelo za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, oštećenik koji je preuzeo kazneni progon može sucu istrage predložiti provođenje dokaznih radnji. Prijedlog za provođenje dokaznih radnji mora sadržavati podatke iz članka 225. stavka 1. ovog Zakona, a o prijedlogu oštećenika kao tužitelja sudac istrage odlučuje rješenjem.
(2) Ako prihvati prijedlog oštećenika kao tužitelja iz stavka 1. ovog članka, sudac istrage će naložiti istražitelju provođenje dokaznih radnji koje su svrhovite za odlučivanje o podizanju optužnice. Pri provođenju dokaznih radnji postupa se sukladno članku 225. stavku 5. ovog Zakona.
(3) Ako ne prihvati prijedlog iz stavka 1. ovog članka, sudac istrage ga rješenjem odbija.
(4) Kada dokazne radnje budu provedene, sudac istrage postupit će sukladno članku 225. stavku 6. ovog Zakona. Ako oštećenik kao tužitelj u roku od osam dana od dostave rješenja o odbačaju kaznene prijave ne podigne optužnicu smatrat će se da je odustao od kaznenog progona, o čemu će sudac istrage obavijestiti državnog odvjetnika.

7. Dokazne radnje kada je počinitelj nepoznat

Članak 214.

(1) Ako je počinitelj kaznenog djela nepoznat, državni odvjetnik može provesti ili naložiti istražitelju provođenje dokaznih radnji ako je to svrhovito za otkrivanje počinitelja ili ako postoji opasnost od odgode.
(2) O svemu što je poduzeto istražitelj mora prije, a ako to nije moguće, odmah nakon provođenja radnje, obavijestiti državnog odvjetnika.

Članak 215.

(Brisan.)

Glava XVII.

ISTRAGA

1. Pokretanje, tijek i okončanje istrage

Članak 216.

(1) Istraga se provodi za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora teža od pet godina, osim u slučaju iz članka 341. stavka 3. ovog Zakona.
(2) Istraga se mora provesti ako postoji osnovana sumnja da je okrivljenik počinio kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora teža od petnaest godina ili kazna dugotrajnog zatvora, te ako postoji osnovana sumnja da je okrivljenik počinio protupravno djelo u stanju neubrojivosti.
(3) U istrazi će se prikupiti dokazi i podaci potrebni da bi se moglo odlučiti hoće li se podignuti optužnica ili obustaviti postupak, te dokazi za koje postoji opasnost da se neće moći ponoviti na raspravi ili bi njihovo izvođenje bilo otežano.

(4) Ako je prije donošenja rješenja o provođenju istrage državni odvjetnik ispitao okrivljenika dužan je u roku od 48 sati od ispitivanja odlučiti o pokretanju istrage.

Članak 217.

(1) Državni odvjetnik donosi rješenje o provođenju istrage protiv određene osobe kad postoji osnovana sumnja da je počinila kazneno djelo za koje se provodi istraga, a ne postoje zakonske smetnje za kazneni progon te osobe.
(2) Rješenje o provođenju istrage, osim podataka iz članka 168. ovog Zakona, mora sadržavati opis djela iz kojeg proizlaze zakonska obilježja kaznenog djela, zakonski naziv kaznenog djela te kratko obrazloženje okolnosti iz kojih proizlazi osnovana sumnja da je okrivljenik počinio kazneno djelo.
(3) U rješenju o provođenju istrage državni odvjetnik će navesti koje su hitne dokazne radnje provedene prije donošenja rješenja, koje okolnosti namjerava istražiti te koje će dokazne radnje provesti.
(4) Kad je donio rješenje o provođenju istrage državni odvjetnik može podnijeti sucu istrage obrazloženi prijedlog da se protiv okrivljenika odredi istražni zatvor ili da se poduzmu druge mjere nužne za djelotvorno vođenje kaznenog postupka i zaštitu osoba.

Članak 218.

(1) Rješenje o provođenju istrage dostavlja se okrivljeniku najkasnije u roku od osam dana od dana donošenja rješenja, zajedno s poukom o pravima iz članka 239. stavka 1. ovog Zakona.
(2) Protiv rješenja o provođenju istrage okrivljenik ima pravo žalbe sucu istrage u roku od osam dana od dana primitka rješenja. Žalba se podnosi državnom odvjetniku koji ju je dužan odmah, zajedno sa spisom predmeta, dostaviti sucu istrage.
(3) Sudac istrage može rješenjem:
1) odbaciti žalbu kao nepravovremenu ili nedopuštenu,
2) odbiti žalbu kao neosnovanu,
3) prihvatiti žalbu i ukinuti rješenje o provođenju istrage u odnosu na sve ili pojedine točke rješenja ako utvrdi postojanje razloga iz članka 224. stavka 1. točke 1. do 3. ovog Zakona odnosno da nema osnovane sumnje da je okrivljenik počinio kazneno djelo koje mu se stavlja na teret,
4) naložiti državnom odvjetniku da u određenom roku provede dokazne radnje potrebne za odlučivanje o osnovanosti rješenja o provođenju istrage.
(4) Sudac istrage dužan je odlučiti o žalbi okrivljenika u roku od osam dana od dana primitka žalbe i spisa predmeta. Ako sudac istrage u tom roku ne odluči o žalbi okrivljenika, državni odvjetnik ovlašten je nastaviti s provođenjem istrage.
(5) Ako je sudac istrage naložio državnom odvjetniku provođenje dokaznih radnji iz stavka 3. točke 4. ovog članka, državni odvjetnik će nakon provođenja tih radnji dostaviti spis sucu istrage radi donošenja odluke o žalbi.
(6) Ako je sudac istrage ukinuo rješenje o provođenju istrage, državni odvjetnik ima pravo žalbe.
(7) Rješenje o provođenju istrage državni odvjetnik dostavlja oštećeniku s poukom

o pravima iz članka 47. stavka 1. točke 1. do 4. i 7. ovog Zakona.
(8) Državni odvjetnik će o pravomoćnosti rješenja o provođenju istrage obavijestiti ministarstvo nadležno za pravosuđe koje o tome vodi evidenciju.
(9) Ministar nadležan za pravosuđe donosi pravilnik o vođenju evidencije iz stavka 8. ovog članka.

Članak 218.a

(1) Ako bi se dostavom rješenja o provođenju istrage ugrozio život ili tijelo osobe ili imovina velikih razmjera državni odvjetnik može odgoditi dostavu tog rješenja najviše za trideset dana ako se istraga provodi za sljedeća kaznena djela iz Kaznenog zakona:
1) protiv Republike Hrvatske (Glava XXXII.) i protiv oružanih snaga Republike Hrvatske (Glava XXXIV.) za koja je propisana kazna zatvora teža od pet godina,
2) terorizma (članak 97.), financiranja terorizma (članak 98.), novačenja za terorizam (članak 100.), obuke za terorizam (članak 101.), terorističkog udruženja (članak 102.) te pripremanja kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (članak 103.),
3) zločinačkog udruženja (članak 328.) koje je organizirano radi počinjenja kaznenog djela iz članka 329. stavka 1. točke 3. do 6., počinjenja kaznenog djela u sastavu zločinačkog udruženja iz članka 329. stavka 1. točke 3. do 6.
(2) Državni odvjetnik će razloge za odgodu dostave rješenja iz stavka 1. ovog članka navesti u službenoj bilješci koja je sastavni dio spisa predmeta.

Članak 219.

(1) Istragu provodi državni odvjetnik.
(2) Državni odvjetnik može nalogom povjeriti provođenje dokaznih radnji istražitelju. U nalogu državni odvjetnik određuje istražitelja, s obzirom na predmet istraživanja i posebne propise, radnje koje se imaju provesti, a može dati i druge naloge kojih se istražitelj mora držati, ako drukčije nije propisano ovim Zakonom. Istražitelj je dužan postupati po nalogu državnog odvjetnika.
(3) Za kaznena djela iz nadležnosti županijskog suda okrivljenika ispituje državni odvjetnik.

Članak 220.

(1) Ako postoji opasnost od odgode, istražitelj koji provodi dokaznu radnju provest će prema potrebi i druge dokazne radnje koje su s njom povezane ili iz nje proistječu.
(2) Prije provođenja radnje iz stavka 1. ovog članka, istražitelj je dužan izvijestiti državnog odvjetnika o provođenju radnji. Ako to nije mogao učiniti prije provođenja radnje, dužan ga je izvijestiti odmah nakon njezina provođenja.

Članak 221.

Oštećenik može državnom odvjetniku podnositi prijedloge da se istraga dopuni i druge prijedloge radi ostvarivanja prava propisanih zakonom, te sudjelovati u radnjama u istrazi kad je to propisano ovim Zakonom i ostvarivati prava iz članka 47. stavka 1. ovog Zakona.

Članak 222.

(1) Državni odvjetnik ili istražitelj obavlja dokazne radnje na području svoje nadležnosti. Ako interes istrage zahtijeva, oni mogu pojedine dokazne radnje obaviti i izvan područja nadležnosti, ali su dužni o tome izvijestiti državnog odvjetnika na čijem području se obavlja dokazna radnja.

(2) Na temelju odluke državnog odvjetnika u složenim istražnim predmetima, osim istražitelja sudjeluju državnoodvjetnički savjetnici i stručni suradnici. Oni mogu pripremati provođenje pojedinih dokaznih radnji, primati izjave i prijedloge, te samostalno poduzeti pojedinu dokaznu radnju koju im je državni odvjetnik povjerio. Zapisnik o takvoj radnji državni odvjetnik ovjerava najkasnije četrdeset i osam sati nakon njezina poduzimanja.

(3) Radi razjašnjenja pojedinih tehničkih ili drugih stručnih pitanja koja se postavljaju u svezi s pribavljenim dokazima ili pri poduzimanju dokaznih radnji, državni odvjetnik može zatražiti od odgovarajuće stručne ustanove ili stručne osobe da mu o tim pitanjima dade potrebna objašnjenja o kojima će državni odvjetnik sastaviti zapisnik.

Članak 223.

(1) Državni odvjetnik prekida istragu rješenjem ako je okrivljenik zbog zdravstvenih smetnji raspravno nesposoban. Od donošenja rješenja o prekidu, do prestanka zdravstvenih smetnji, okrivljenik mora imati branitelja.

(2) Ako se okrivljenik sam stavio u stanje raspravne nesposobnosti, istraga se neće prekinuti. Tijekom postojanja tih okolnosti okrivljenik mora imati branitelja.

(3) Istraga se može prekinuti ako je okrivljenik, u bijegu ili inače nije dostižan državnim tijelima.

(4) Prije nego što se istraga prekine, prikupit će se svi dokazi o kaznenom djelu i krivnji okrivljenika do kojih se može doći.

(5) Ako su bile određene mjere osiguranja prisutnosti, državni odvjetnik će sucu istrage bez odgađanja dostaviti rješenje o prekidu istrage. Sudac istrage će postupiti prema članku 226. stavak 2. ovog Zakona.

(6) Kad prestanu smetnje koje su prouzročile prekid, državni odvjetnik donosi rješenje o nastavku istrage.

(7) Ako tijekom prekida istrage nastupi zastara kaznenog progona, postupa se prema članku 224. stavku 1. točki 3. ovog Zakona.

Članak 224.

(1) Državni odvjetnik obustavlja rješenjem istragu:

1) ako djelo koje se stavlja na teret okrivljeniku nije kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti,

2) ako postoje okolnosti koje isključuju krivnju okrivljenika, osim ako je počinio protupravno djelo u stanju neubrojivosti,

3) ako je nastupila zastara kaznenog progona ili je djelo obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem ili ako postoje druge okolnosti koje isključuju kazneni progon,

4) ako nema dokaza da je okrivljenik počinio kazneno djelo.

(2) Rješenje o obustavi istrage dostavlja se oštećeniku i okrivljeniku, koji će se odmah pustiti na slobodu ako je u pritvoru ili istražnom zatvoru. Oštećeniku će se uz rješenje dati pouka u smislu članka 55. ovog Zakona.

Članak 225.

(1) Ako je državni odvjetnik odbacio kaznenu prijavu ili je obustavio istragu, oštećenik koji je preuzeo kazneni progon može sucu istrage predložiti provođenje istrage za kaznena djela za koja se istraga provodi. Prijedlog za provođenje istrage mora sadržavati naziv državnog odvjetništva koje je donijelo rješenje o odbačaju kaznene prijave i oznaku tog rješenja odnosno oznaku rješenja o obustavi istrage, opis djela iz kojeg proizlaze zakonska obilježja kaznenog djela, zakonski naziv kaznenog djela, kratko obrazloženje okolnosti iz kojih proizlazi osnovana sumnja da je okrivljenik počinio kazneno djelo, te dokazne radnje koje se predlaže provesti.
(2) Sudac istrage odlučuje o prijedlogu oštećenika kao tužitelja rješenjem. U rješenju kojim određuje provođenje istrage navode se podaci iz članka 217. stavka 2. ovog Zakona, te dokazne radnje koje je sudac istrage ocijenio svrhovitim provesti.
(3) Ako ne prihvati prijedlog iz stavka 1. ovog članka, sudac istrage rješenjem odbija prijedlog oštećenika kao tužitelja za provođenjem istrage.
(4) Ako je prijedlog oštećenika kao tužitelja za provođenje istrage prihvaćen, istragu po nalogu suca istrage, provodi istražitelj. Oštećenik kao tužitelj može biti prisutan radnjama u istrazi i može sucu istrage predlagati da naloži istražitelju provođenje određenih radnji. Ako ne prihvati prijedlog oštećenika kao tužitelja o provođenju radnji, sudac istrage obavještava oštećenika.
(5) Kad sudac istrage ustanovi da je istraga završena, izvijestit će o tome oštećenika kao tužitelja. Sudac istrage će u obavijesti upozoriti oštećenika kao tužitelja o mjestu gdje se nalazi spis i drugi predmeti i vremenu u kojemu ih može razgledati, kao i o pravu da u roku od osam dana može podnijeti optužnicu te o tome obavijestiti suca istrage. Ako oštećenik kao tužitelj u tom roku ne podigne optužnicu, smatrat će se da je odustao od kaznenog progona, pa će sudac istrage istragu rješenjem obustaviti.

Članak 226.

(1) Kad sudac istrage odlučuje o nekom pitanju i ustanovi da postoje razlozi za prekid ili obustavu istrage iz članka 224. stavka 1. ovog Zakona, donosi rješenje o prekidu odnosno obustavi istrage.
(2) Rješenje o prekidu ili obustavi istrage dostavlja se državnom odvjetniku, oštećeniku kao tužitelju i okrivljeniku, koji će se odmah pustiti na slobodu ako je u istražnom zatvoru.
(3) Protiv rješenja iz stavka 1. ovog članka oštećenik kao tužitelj nema pravo žalbe.
(4) Na način određen u stavku 1. ovog članka sudac istrage postupa i kad provodi istragu na zahtjev oštećenika kao tužitelja.

Članak 227.

Državni odvjetnik će prije završene istrage pribaviti podatke o okrivljeniku navedene u članku 272. stavku 1. ovog Zakona, ako nedostaju ili ih treba provjeriti, te podatke o prijašnjim osudama okrivljenika, a prema potrebi i spise tih predmeta, a ako okrivljenik još izdržava kaznu ili drugu sankciju koja je vezana za lišenje slobode, podatke o njegovu ponašanju za vrijeme izdržavanja kazne ili druge sankcije.

Članak 228.

(1) Državni odvjetnik ili sudac istrage završava istragu kad su provedene radnje propisane u Zakonu, a stanje stvari je u istrazi dovoljno razjašnjeno da se može podignuti optužnica ili obustaviti postupak.

(2) Završetak istrage upisuje se u upisnik kaznenih prijava te se o tome obavještava okrivljenik i oštećenik.

Članak 229.

(1) Državni odvjetnik dužan je završiti istragu u roku od šest mjeseci. Ako se istraga ne završi u roku od šest mjeseci, državni odvjetnik je dužan izvijestiti višeg državnog odvjetnika o razlozima zbog kojih istraga nije završena.
(2) Viši državni odvjetnik dužan je poduzeti mjere da se istraga završi. U složenim predmetima viši državni odvjetnik može na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika rok iz stavka 1. ovog članka produljiti za najviše šest mjeseci. U posebno složenim i teškim predmetima, Glavni državni odvjetnik može na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika rok završetka istrage iz stavka 1. ovog članka produljiti za najviše dvanaest mjeseci.
(3) Okrivljenik i oštećenik mogu se tijekom istrage obratiti pritužbom višem državnom odvjetniku zbog odugovlačenja postupka i drugih nepravilnosti u tijeku istrage. Okrivljenik se može obratiti pritužbom višem državnom odvjetniku i ako u slučaju iz članka 216. stavka 4. ovog zakona državni odvjetnik nije donio rješenje o provođenju istrage niti podigao optužnicu iz članka 341. stavka 3. ovog Zakona.
(4) Viši državni odvjetnik ispitat će navode u pritužbi, a ako je podnositelj zahtijevao, obavijestit će ga o tome što je poduzeto.

Članak 230.

(1) Nakon završene istrage ili istraživanja državni odvjetnik je dužan u roku od petnaest dana od dana upisa završetka istrage ili istraživanja u upisnik kaznenih prijava podignuti optužnicu ili obustaviti istragu odnosno odbaciti kaznenu prijavu. U složenim predmetima taj rok iznosi trideset dana. Viši državni odvjetnik može rok za podizanje optužnice produljiti na prijedlog državnog odvjetnika za najviše petnaest dana, a u složenim predmetima za najviše trideset dana.
(2) Iznimno, ako su postojali nepredvidivi ili neotklonjivi razlozi, viši državni odvjetnik može na prijedlog državnog odvjetnika produljiti rokove iz stavka 1. ovog članka za najviše petnaest dana.
(3) Državni odvjetnik će u roku iz stavka 1. ovog članka obavijestiti oštećenika o podizanju optužnice ili o obustavi istrage odnosno odbacivanju kaznene prijave uz pouku iz članka 55. stavka 5. ovog Zakona.
(4) Ako državni odvjetnik ne postupi prema stavku 1. i 2. ovog članka, dužan je o razlozima izvijestiti višeg državnog odvjetnika.
(5) Ako državni odvjetnik u rokovima iz stavaka 1. i 2. ovog članka ne podigne optužnicu, smatrat će se da je odustao od kaznenog progona.

Članak 231.

(1) Istraga je nejavna.
(2) Tijelo koje vodi istragu može rješenjem odrediti tajnost cijele ili dijela istrage iz razloga navedenih u članku 388. ovog Zakona ako bi javno objavljivanje podataka iz istrage štetilo probicima postupka. Tijelo koje poduzima radnju upozorit će osobe koje sudjeluju u takvoj istrazi da je odavanje tajne kazneno djelo. Sve osobe

koje saznaju sadržaj postupovne radnje koja je provedena tijekom takve istrage dužne su kao tajnu čuvati činjenice ili podatke koje su tom prilikom saznale.

Članak 232.

Kad sudac istrage ili vijeće odlučuje u tijeku istrage, može zatražiti potrebna objašnjenja od državnog odvjetnika, oštećenika i okrivljenika. Sudac istrage ili vijeće može pozvati državnog odvjetnika, okrivljenika i oštećenika da usmeno izlože svoja stajališta.

Članak 233.

(1) Okrivljenik mora biti ispitan prije okončanja istrage. Ispitivanje okrivljenika provodi se prema članku 272. do 282. ovog Zakona.
(2) Okrivljenika ispituje državni odvjetnik ili po njegovu nalogu istražitelj. Ispitivanje okrivljenika se provodi u prostorijama državnog odvjetnika ili istražitelja.
(3) Pri pozivanju okrivljenika postupit će se prema članku 175. ovog Zakona, a ako okrivljenik nije primio pisanu pouku o pravima, tijelo koje provodi ispitivanje će prije početka ispitivanja postupiti prema članku 273. stavku 1. ovog Zakona.

Članak 234.

(1) Okrivljenik nakon primitka rješenja o provođenju istrage može državnom odvjetniku predložiti provođenje dokaznih radnji. Ako državni odvjetnik prihvati prijedlog okrivljenika, provest će odgovarajuću dokaznu radnju. Prijedlog za provođenje dokazne radnje ne može se podnijeti nakon što je okrivljenik primio obavijest da je istraga završena (članak 228. stavak 2.).
(2) Ako državni odvjetnik ne prihvati prijedlog okrivljenika dostavlja ga u roku od osam dana sucu istrage i o tome pisano obavještava okrivljenika. Ako sudac istrage prihvati prijedlog za provođenje dokazne radnje, naložit će njezino provođenje državnom odvjetniku, a ako prijedlog ne prihvati, obavijestit će o tome okrivljenika.
(3) O mjestu i vremenu provođenja dokazne radnje iz stavka 1. i 2. ovog članka, prije njezina provođenja, obavještava se okrivljenik i branitelj koji je predložio provođenje radnje. Ako je okrivljenik lišen slobode, a želi prisustvovati ročištu, na ročište će biti doveden, osim ako je raspravno nesposoban ili zbog teško narušenog zdravstvenog stanja nije u mogućnosti sudjelovati na ročištu. Ako okrivljenik na to pristane, a za to postoje tehnički uvjeti, omogućit će mu se sudjelovanje na ročištu putem zatvorenog tehničkog uređaja za vezu na daljinu (audio-video uređaj).
(4) Obavijest o provođenju dokazne radnje iz stavka 1. i 2. ovog članka okrivljeniku i branitelju se u primjerenom roku može priopćiti putem uređaja za telekomunikacije, o čemu se sastavlja službena zabilješka.
(5) Ako se provodi dokazna radnja ispitivanja svjedoka ili vještaka sukladno stavcima 1. i 2. ovog članka, nakon nesmetanog iskazivanja, pitanja prvi postavlja državni odvjetnik, a zatim okrivljenik i branitelj. Državni odvjetnik će zabraniti postavljanje pitanja iz članka 420. stavka 3. ovog Zakona i unijeti u zapisnik pitanje i svoju odluku.

2. Dokazno ročište

Članak 235.

(1) Dokazno ročište provodi sudac istrage na prijedlog državnog odvjetnika, oštećenika kao tužitelja ili okrivljenika.
(2) Na dokaznom ročištu mogu se provesti dokazne radnje iz članka 236. ovog Zakona.

Članak 236.

(1) Dokazno ročište će se provesti ako:
1) je potrebno ispitati svjedoka iz članka 292. i 293. ovog Zakona,
2) je potrebno ispitati svjedoka iz članka 285. stavka 1. točke 1. do 3. ovog Zakona, ako postoji bojazan da na raspravi neće iskazivati,
3) svjedok neće moći biti ispitan na raspravi,
4) je svjedok izložen utjecaju koji dovodi u pitanje istinitost iskaza,
5) se drugi dokaz neće moći kasnije izvesti.
(2) Dokazno ročište se može provesti ako je potrebno radi donošenja odluke u slučajevima propisanim ovim Zakonom.
(3) Dokazno ročište se neće provesti ako:
1) djelo koje se stavlja na teret okrivljeniku nije kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti,
2) postoje okolnosti koje isključuju krivnju okrivljenika, osim ako je počinio protupravno djelo u stanju neubrojivosti,
3) je nastupila zastara kaznenog progona ili je djelo obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem ili ako postoje druge okolnosti koje isključuju kazneni progon.

Članak 237.

(1) Sudac istrage, ako prihvati prijedlog za održavanje dokaznog ročišta, u roku od četrdeset i osam sati nalogom:
1) određuje vrijeme i mjesto održavanja dokaznog ročišta;
2) poziva državnog odvjetnika, okrivljenika i njegova branitelja, te oštećenika i druge osobe, osim ako drukčije nije propisano u ovom Zakonu;
3) određuje pribavljanje predmeta i osiguranje provođenja radnji.
(2) Ako ne prihvati prijedlog o provođenju dokaznog ročišta, sudac istrage će u roku od četrdeset i osam sati, rješenjem odbiti prijedlog. Protiv tog rješenja predlagatelj ima pravo žalbe u roku od dvadeset četiri sata. O žalbi odlučuje vijeće u roku od četrdeset i osam sati.
(3) Ako se na dokaznom ročištu ispituje svjedok iz članka 294. ovog Zakona, sudac istrage će provesti ispitivanje prema članku 297. ovog Zakona.
(4) Ako bi javno objavljivanje podataka štetilo probicima postupka, sudac istrage može odrediti tajnost dokaznog ročišta iz razloga navedenih u članku 388. ovog Zakona. Sudac istrage će, ako dokazno ročište odredi tajnim, postupiti sukladno članku 213. stavku 3. i članku 231. stavku 2. ovog Zakona.

Članak 238.

(1) Državni odvjetnik mora prisustvovati dokaznom ročištu ako je on predložio to ročište.
(2) Dokaznom ročištu, mogu prisustvovati okrivljenik, oštećenik kao tužitelj, branitelj i oštećenik, osim ako za radnju koja se provodi, nije drukčije propisano. Osobe koje su prisutne dokaznom ročištu mogu u svezi sa zapisnikom staviti primjedbe koje će se zabilježiti u nastavku završenog zapisnika.
(3) Dokazno ročište ne može se provesti bez branitelja ako je obrana obvezna.

(4) Osobe koje sudjeluju na dokaznom ročištu mogu predložiti sucu istrage da radi razjašnjenja stvari postavi određena pitanja svjedoku ili vještaku. Uz dopuštenje suca istrage mogu postavljati pitanja i neposredno.
(5) Ako je na dokaznom ročištu prisutan okrivljenik, sudac istrage mora pri otvaranju dokaznog ročišta provjeriti je li primio pisanu pouku o pravima (članak 239. stavak 1.). Ako okrivljenik nije primio tu pouku, sudac istrage će postupiti prema članku 239. stavku 3. ovog Zakona, a ako je kazneni progon preuzeo oštećenik kao tužitelj, uručit će tu pouku okrivljeniku.
(6) Sudac istrage može tijekom dokaznog ročišta postupiti prema članku 222. stavku 3. ovog Zakona.

3. Pouka o pravima

Članak 239.

(1) Pouka o pravima okrivljenika mora sadržavati obavijest o tome:
1) zašto se okrivljuje i okolnosti iz kojih proizlazi osnovana sumnja protiv njega, ako prethodno nije primio rješenje o provođenju istrage,
2) da nije dužan iznijeti svoju obranu niti odgovarati na pitanja,
3) da u skladu s odredbom članka 184. stavka 4. i 5. ovog Zakona ima pravo uvida u spis,
4) da ima pravo služiti se svojim jezikom, odnosno jezikom koji govori i razumije te pravo na tumača u skladu s odredbom članka 8. ovog Zakona,
5) da ima pravo uzeti branitelja po vlastitom izboru ili da će mu se kad to predviđa ovaj Zakon, postaviti branitelj po službenoj dužnosti ili na teret proračunskih sredstava ako prema svom imovinskom stanju ne može podmiriti troškove obrane.
(2) Pouka o pravima se mora dostaviti okrivljeniku uz:
1) nalog o pretrazi,
2) poziv za prvo ispitivanje,
3) rješenje o provođenju istrage,
4) poziv za dokazno ročište,
5) obavijest iz članka 213. stavka 2. ovog Zakona,
6) rješenje o istražnom zatvoru,
7) nalog o prepoznavanju,
8) nalog o vještačenju prema osobi okrivljenika.
(3) Kad je to propisano ovim Zakonom, tijelo koje provodi radnju po službenoj dužnosti provjerava je li okrivljenik primio pouku o pravima prije otpočinjanja radnje i ako ustanovi da pouka o pravima nije uručena, zastat će s postupanjem, najprije naložiti uručenje pouke, a tek nakon toga nastaviti s postupkom.
(4) Ako državni odvjetnik ili tijelo koje provodi radnju ustanovi da je pouku o pravima okrivljenik ranije primio utvrdit će to službenom zabilješkom u spisu i neće ponovno dostavljati pouku.

4. Zaštita postupovnih prava obrane

Članak 239.a

(1) Nakon dostave rješenja o provođenju istrage okrivljenik koji smatra da mu je protivno zakonu uskraćeno ili povrijeđeno određeno pravo, može podnijeti pisani prigovor državnom odvjetniku. Prigovor se ne može podnijeti iz razloga zbog kojih se može podnijeti žalba protiv rješenja o provođenju istrage.
(2) Nakon dostave obavijesti iz članka 213. stavka 2. ovog Zakona okrivljenik može podnijeti pisani prigovor državnom odvjetniku iz razloga navedenih u stavku 1. ovog članka te ako smatra da nisu ispunjene zakonske pretpostavke za provođenje istraživanja.
(3) Prigovor sadrži oznaku predmeta, odluke ili radnje na koju se odnosi, razloge prigovora i prijedlog načina ostvarivanja uskraćenog prava.
(4) Državni odvjetnik će odmah, a najkasnije u roku od osam dana od dana primitka prigovora donijeti odluku. Ako državni odvjetnik ne prihvati prigovor u tom roku, dostavit će ga sucu istrage koji će odmah, a najkasnije u roku od osam dana od primitka odlučiti o prigovoru.
(5) Ako sudac istrage prihvati prigovor iz stavka 1. ovog članka, a moguće je ostvarenje određenog prava ili provođenje odnosno ponavljanje radnje, naložit će državnom odvjetniku ostvarenje tog prava ili provođenje odnosno ponavljanje radnje u određenom roku.
(6) Ako sudac istrage istrage prihvati prigovor iz stavka 2. ovog članka i utvrdi da nisu ispunjene zakonske pretpostavke za provođenje istraživanja, to će utvrditi u rješenju i spis vratiti državnom odvjetniku na daljnje postupanje. Protiv tog rješenja državni odvjetnik ima pravo žalbe. Ako sudac istrage prihvati prigovor iz stavka 2. ovog članka i utvrdi povredu ili uskratu određenog prava čije je ostvarenje ili provođenje odnosno ponavljanje radnje moguće, naložit će državnom odvjetniku ostvarenje tog prava ili provođenje odnosno ponavljanje radnje u određenom roku.

Glava XVIII.

DOKAZNE RADNJE

1. Pretraga

a) Zajedničke odredbe

Članak 240.

(1) Pretraga je istraživanje predmeta pretrage uporabom osjetila i njihovih pomagala, pod uvjetima i na način propisan ovim Zakonom i drugim propisima.
(2) Pretraga doma i drugih prostora, sredstva prijevoza i druge pokretne stvari te osobe poduzima se radi pronalaženja počinitelja kaznenog djela, predmeta ili tragova važnih za kazneni postupak, kad je vjerojatno da se oni nalaze u određenom prostoru, kod određene osobe ili na njezinom tijelu.
(3) Propisi o pretrazi ne odnose se na prirodne, javne te napuštene prostore.

Članak 241.

(1) Pretraga osobe mora se provoditi na način kojim se čuva dostojanstvo osobe koja se pretražuje.

(2) Pretraga doma i drugih prostora se mora provoditi tako da se što manje remeti kućni red i uznemiruju građani.
(3) Ako se svrha pretrage doma, drugih prostora i pokretne stvari ne može postići na drugi način, tijelo koje provodi pretragu može rastaviti predmet pretrage prema potrebi i uz pomoć stručne osobe. Pri rastavljanju predmeta pretrage izbjegavat će se nepotrebna oštećenja.

Članak 242.

(1) Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom, pretragu na zahtjev državnog odvjetnika, sudac istrage određuje pisanim obrazloženim nalogom. Nalog o pretrazi mora sadržavati:
1) oznaku predmeta pretrage (osobe, doma, drugih prostora ili pokretnih stvari),
2) svrhu pretrage,
3) tijelo koje će provesti pretragu.
(2) O zahtjevu za pretragu sudac istrage odlučuje odmah, a najkasnije u roku od četiri sata, od primitka zahtjeva. Ako ne prihvati zahtjev, sudac istrage donosi rješenje. Protiv rješenja suca istrage državni odvjetnik ima pravo žalbe u roku od osam sati. Vijeće donosi odluku o žalbi u roku od dvanaest sati.
(3) Nalog suca istrage iz stavka 1. ovog članka, o pretrazi, izvršava se u roku od tri dana od dana izdavanja. Nakon proteka tog roka, pretraga se više ne može izvršiti na temelju tog naloga. Nalog se bez odgode vraća sucu istrage koji ga poništava bilješkom na nalogu.
(4) Pretragu provode državni odvjetnik, istražitelj ili policija.
(5) Kad istragu provodi sudac istrage, odredit će u nalogu o pretrazi istražitelja koji će provesti pretragu. Istražitelj je dužan provesti pretragu prema nalogu i odmah dostaviti sucu istrage zapisnik i predmete koje je privremeno oduzeo.

Članak 243.

(1) Nalog o pretrazi, osim ako nije drukčije propisano ovim Zakonom, predaje se prije početka pretrage osobi kod koje će se pretraga obaviti ili koju će se pretražiti, odnosno koja raspolaže predmetom pretrage.
(2) Prije početka pretrage pozvat će se osoba iz stavka 1. ovog članka, da dobrovoljno izruči osobu, odnosno predmete koji se traže.

Članak 244.

Pretrazi se može iznimno pristupiti i bez prethodne predaje naloga (članak 243. stavak 1.) i pouke o pravima (članak 239. stavak 1.), odnosno poziva za predaju osobe ili stvari (članak 243. stavak 2.) ako:
1) se pretpostavlja oružani otpor;
2) je nužno da se kod sumnje na kaznena djela koja je počinila grupa ili zločinačka organizacija, odnosno zločinačko udruženje ili koja su počinjena u sastavu zločinačkog udruženja ili čiji su počinitelji povezani s inozemstvom, pretraga obavi iznenada;
3) se pretraga ima obaviti u javnim prostorijama;
4) postoji sumnja da bi prethodno davanje upozorenja omogućilo sakrivanje, uništenje ili oštećenje predmeta ili tragova koji se trebaju oduzeti;
5) postoji sumnja da bi prethodno davanje upozorenja ugrozilo sigurnost osobe koja poduzima pretragu;
6) je vlasnik ili posjednik doma ili pokretne stvari nedostupan.

Članak 245.

(1) Iznimno, ako pretragu treba poduzeti odmah jer bi odgađanje ugrozilo postizanje ciljeva pretrage, državni odvjetnik može sam naložiti pretragu osobe i sredstva prijevoza pisanim obrazloženim nalogom ako se radi o sumnji da su počinjena sljedeća kaznena djela iz

Kaznenog zakona: protiv čovječnosti i ljudskog dostojanstva (Glava IX.) za koje je propisana kazna zatvora teža od pet godina, ubojstva (članak 110.), teškog ubojstva (članak 111.), otmice (članak 137. stavak 2. i 3.), protupravnog oduzimanja slobode (članak 136. stavak 3. i 4.), neovlaštene proizvodnje i prometa drogama (članak 190. stavak 2., 3., 4. i 5.), neovlaštene proizvodnje i prometa tvarima zabranjenim u sportu (članak 191.a stavak 2., 3. i 4.), pranja novca (članak 265.), krivotvorenja novca (članak 274.), primanja mita (članak 293.), davanja mita (članak 294.), primanja mita u gospodarskom poslovanju (članak 252.), davanja mita u gospodarskom poslovanju (članak 253.), davanja mita za trgovanje utjecajem (članak 296.), primanja i davanja mita u postupku stečaja (članak 251.), zločinačkog udruženja (članak 328.), počinjenja kaznenog djela u sastavu zločinačkog udruženja (članak 329.), odavanja tajnih podataka (članak 347. stavak 1. i 4.), špijunaže (članak 348. stavak 3., 4. i 5.), ubojstva osobe pod međunarodnom zaštitom (članak 352.), otmice osobe pod međunarodnom zaštitom (članak 353.), kao i kaznena djela koje je počinilo zločinačko udruženje, odnosno kaznena djela počinjena u sastavu zločinačkog udruženja u stjecaju.
(2) Pretraga iz stavka 1. ovog članka, provest će se prema članku 244. ovog Zakona.
(3) Nalog o pretrazi iz stavka 1. ovog članka, zajedno sa zapisnicima o izvršenoj pretrazi državni odvjetnik mora odmah, a najkasnije u roku od osam sati od okončanja pretrage, dostaviti sucu istrage.
(4) Sudac istrage odlučuje rješenjem, o zakonitosti naloga državnog odvjetnika o pretrazi i provedene pretrage, u roku od osam sati od primitka zapisnika. Protiv rješenja suca istrage kojim odbija ovjeriti nalog o pretrazi ili zapisnik o provedenoj pretrazi, državni odvjetnik ima pravo žalbe u roku od dvadeset četiri sata. O žalbi odlučuje vijeće u roku od četrdeset i osam sati.

Članak 246.

(1) Pretragu može odmah, a najkasnije osam sati nakon što je kazneno djelo otkriveno, provesti bez naloga državni odvjetnik, istražitelj ili policija kad provodi očevid mjesta počinjenja kaznenog djela za koje se progoni po službenoj dužnosti, ako je to prijeko potrebno radi otklanjanja opasnosti po život i zdravlje ljudi ili imovinu većeg opsega ili radi osiguranja tragova i dokaza koji su u neposrednoj vezi s kaznenim djelom zbog kojeg se obavlja očevid, osim ako se radi o pretrazi doma ili prostora iz članka 256. ovog Zakona.
(2) Policija može provesti pretragu doma ili drugih prostora bez naloga:
1) kad je prema posebnom zakonu ovlaštena ući u tuđi dom ili drugi prostor, a postoje uvjeti iz članka 240. stavka 2. ovog Zakona,
2) ako je to prijeko potrebno radi izvršenja naloga o uhićenju ili radi uhićenja počinitelja kaznenog djela (članak 107. točka 2.) za koje je propisana kazna zatvora najmanje tri godine.
(3) U slučaju pretrage iz stavka 2. ovog članka, ako se pretraga provodi u domu ili drugim prostorima počinitelja kaznenog djela, pretraga se može poduzeti i radi pronalaženja ili osiguranja dokaza. Ta se pretraga može poduzeti samo u prisutnosti najmanje dva svjedoka.
(4) Policija može bez naloga o pretrazi provesti pretragu osobe pri izvršenju naloga o dovođenju ili pri uhićenju ako postoji vjerojatnost da ta osoba posjeduje oružje ili oruđe za napad ili ako postoji vjerojatnost da će odbaciti, sakriti ili uništiti predmete ili tragove koje treba od nje oduzeti kao dokaz postupku.
(5) Kad policija provede pretragu bez naloga, dužna je zapisnik o pretrazi i izvješće odmah predati nadležnom državnom odvjetniku.

Članak 247.

(1) Pretraga se provodi danju, od šest do dvadeset jedan sat.
(2) Pretraga se može provesti noću samo ako postoji opasnost od odgode, ako:
1) je danju započeta, a nije dovršena,
2) se radi o pretrazi prema članku 245. stavku 1. i članku 246. ovog Zakona.
(3) Pretraga se može provesti noću ako osoba kod koje se pretraga provodi ili koja se pretražuje, to sama zatraži što se odmah upisuje u zapisnik o pretrazi uz potpis te osobe.
(4) Sudac istrage može na pisani obrazloženi zahtjev državnog odvjetnika odobriti pretragu izvan vremena iz stavka 1. ovog članka i kad postoji vjerojatnost da će:
1) se traženi predmeti ili tragovi uništiti ili sakriti,
2) se tražena osoba sakriti ili pobjeći,
3) tražena osoba počiniti kazneno djelo,
4) biti ugrožena sigurnost osoba, ako se pretraga ne provede izvan vremena iz stavka 1. ovog članka.

Članak 248.

(1) O svakoj pretrazi sastavit će se zapisnik, koji potpisuju osoba kod koje se obavlja pretraga ili osoba koju se pretražuje te osobe čija je prisutnost obvezna. Primjerak zapisnika izdaje se osobi kod koje je obavljena pretraga odnosno osobi koja je pretražena.
(2) U pretrazi oduzet će se privremeno samo oni predmeti i isprave koji su u vezi sa svrhom pretrage kao i predmeti označeni u članku 249. stavku 1. i 2. ovog Zakona.
(3) U zapisnik će se točno opisati predmeti i isprave koji se oduzimaju, a to će se upisati u potvrdu čiji se primjerak odmah izdaje osobi od koje su predmeti, odnosno isprave oduzete.

Članak 249.

(1) Ako se pri pretrazi nađu predmeti koji nisu povezani s kaznenim djelom zbog kojeg je donesen nalog o pretrazi, ali koji upućuju na drugo kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti, ti će se predmeti opisati u zapisniku i privremeno oduzeti, a o njihovu oduzimanju izdat će se odmah potvrda. O tome će se odmah izvijestiti državni odvjetnik.
(2) Predmeti će se odmah vratiti ako državni odvjetnik ustanovi da nema osnove za pokretanje kaznenog postupka, a ne postoji kakva druga zakonska osnova po kojoj bi se ti predmeti imali oduzeti, o čemu se sastavlja zapisnik. Predmeti upotrijebljeni kod pretrage računala i sličnih uređaja vratit će se nakon pretrage njihovim korisnicima, ako nisu potrebni za daljnje vođenje kaznenog postupka.
(3) Osobni podaci pribavljeni pretragom mogu se koristiti samo u svrhe kaznenog postupka i izbrisat će se bez odgode kad ta svrha prestane.

Članak 250.

Zapisnik o pretrazi i dokaz pribavljen pretragom ne mogu se upotrijebiti kao dokaz u postupku ako:
1) je pretraga, suprotno ovom Zakonu, obavljena bez pisanog naloga,
2) je pretraga bez naloga poduzeta suprotno odredbama članka 246. stavka 1. do 3. ovog Zakona,
3) državni odvjetnik nije u roku iz članka 245. stavka 3. ovog Zakona predao sucu istrage nalog i zapisnik o poduzetoj pretrazi,
4) je odbijen zahtjev za ovjeru pisanog naloga državnog odvjetnika o pretrazi ili zapisnika o provedenoj pretrazi (članak 245. stavak 4.),

5) u zapisnik nisu unesene okolnosti zbog kojih je pretragu osobe obavila osoba drugog spola (članak 251. stavak 2.),
6) je pretraga provedena protivno odredbama članka 251. stavka 3. i 4. ovog Zakona,
7) je pretraga provedena bez osobe koja mora prisustvovati pretrazi (članak 254. stavak 2.),
8) je pretraga provedena suprotno uvjetima za zakonitost pretrage propisanim u posebnom zakonu (članak 256.).

b) Pretraga osobe

Članak 251.

(1) Pretraga osobe obuhvaća pretraživanje odjeće, obuće, površine tijela, pokretnih stvari koje osoba nosi ili su u njezinu posjedu, sredstva prijevoza kojim se koristi u vrijeme pretrage te prostora u kojem je osoba zatečena u vrijeme provođenja pretrage, osim doma.
(2) Pretragu osobe provodi osoba istoga spola, osim ako to s obzirom na okolnosti provođenja pretrage nikako nije moguće. Okolnosti zbog kojih je pretragu provela osoba drugog spola unose se u zapisnik o pretrazi.
(3) Pri pretrazi osobe ne smije se ulaziti u tijelo osobe koja se pretražuje, niti se od tijela smiju odvajati nadomjesci dijelova tijela ili pomagala tjelesnih organa pričvršćena uz tijelo (proteze i slično).
(4) Ako pri pretrazi treba ući u tjelesne šupljine, odvojiti od tijela nadomjeske tjelesnih organa ili ako se pojavi sumnja da pretraga izravno ozbiljno ugrožava zdravlje osobe koja se pretražuje, tijelo koje provodi pretragu zastat će s njezinim provođenjem i u roku od tri sata postupiti prema članku 326. stavku 3. i 4. ovog Zakona. Ako se u navedenom roku ne može nastaviti pretragu, izvijestit će se o tome državnog odvjetnika i obustaviti pretraga.

c) Pretraga doma i drugih prostora

Članak 252.

(1) Pri pretrazi doma pretražuje se jedna ili više prostorno povezanih prostorija koje osoba koristi kao svoj dom, te prostori koje su s domom povezani prostorno i istom svrhom korištenja.
(2) Pretraga drugih prostora odnosi se na prostore različite od doma koji su označeni u nalogu za pretragu, u kojima se ne može provesti pretraga bez naloga (članak 246. stavak 2. točka 1. i 2.).
(3) Pretraga doma i drugih prostora obuhvaća i pretragu pokretnih stvari i svih osoba zatečenih u domu i drugim prostorima, kad je to navedeno u nalogu o pretrazi ili kad u odnosu na zatečene osobe postoje uvjeti za pretragu bez naloga.

Članak 253.

(1) Prije pretrage doma, osoba na koju se odnosi nalog o pretrazi poučit će se da ima pravo izvijestiti branitelja koji može biti prisutan pretrazi.
(2) Tijelo koje provodi pretragu omogućit će toj osobi da uzme branitelja po vlastitom izboru i u tu svrhu zastati s pretragom do dolaska branitelja, a najkasnije do tri sata od kad je osoba izjavila da želi uzeti branitelja. Ako je iz okolnosti vidljivo da izabrani branitelj u tom roku ne može doći, tijelo koje provodi pretragu će omogućiti osobi da uzme branitelja s liste dežurnih odvjetnika koju za područje županije sastavlja Hrvatska odvjetnička komora i dostavlja državnom odvjetniku i nadležnim policijskim upravama uz izvješće sucu istrage. Vrijeme zastajanja s pretragom doma ne računa se u zakonski rok dovođenja iz članka 109. stavka 2.

ovog Zakona. Tijelo koje provodi pretragu će u zapisniku o pretrazi naznačiti vrijeme zastajanja.
(3) Ako osoba ne uzme branitelja ili pozvani branitelj u tom roku ne dođe, tijelo može provesti pretragu doma.

Članak 254.

(1) Pretrazi doma ili drugih prostora može biti prisutna osoba koja je u posjedu prostora ili boravi u njemu ili osoba koju te osobe ovlaste da prisustvuje pretrazi.
(2) Pretrazi doma ili drugih prostora moraju biti prisutna najmanje dva punoljetna građanina kao svjedoci.
(3) Svjedoci će se prije početka pretrage upozoriti da paze kako se pretraga obavlja te da imaju pravo prije potpisivanja zapisnika o pretrazi staviti svoje primjedbe ako smatraju da pretraga nije provedena na način propisan u ovom Zakonu ili da sadržaj zapisnika nije točan.
(4) Kad se pretraga obavlja u prostoru državnog tijela, pozvat će se njihov predstavnik koji može biti prisutan pretrazi.
(5) Kad se pretraga obavlja u prostoru druge pravne osobe, pozvat će se njihov predstavnik koji može biti prisutan pretrazi.

Članak 255.

Ako se pretraga mora poduzeti u prostoru vojnog objekta, nalog o pretrazi se predaje vojnoj vlasti koje će odrediti vojnu osobu radi prisustva pretrazi. Pretragu u vojnom objektu u pravilu provodi vojna policija ili u njoj sudjeluje.

Članak 256.

Posebnim zakonom mogu se propisati posebni uvjeti poduzimanja pretrage u određenom prostoru.

d) Pretraga pokretne stvari i bankovnog sefa

Članak 257.

(1) Pretraga pokretnih stvari obuhvaća i pretragu računala i s njim povezanih uređaja, drugih uređaja koji služe prikupljanju, pohranjivanju i prijenosu podataka, telefonskim, računalnim i drugim komunikacijama i nositelja podataka. Na zahtjev tijela koje poduzima pretragu, osoba koja se koristi računalom ili ima pristup računalu ili drugom uređaju ili nositelju podataka, te davatelj telekomunikacijskih usluga, dužni su omogućiti pristup računalu, uređaju ili nositelju podataka, te dati potrebne obavijesti za nesmetanu uporabu i ostvarenje ciljeva pretrage.
(2) Po nalogu tijela koje poduzima pretragu, osoba koja se koristi računalom ili ima pristup računalu i drugim uređajima iz stavka 1. ovog članka, te davatelj telekomunikacijskih usluga, dužni su odmah poduzeti mjere kojima se sprječava uništenje ili mijenjanje podataka. Tijelo koje poduzima pretragu, može provedbu tih mjera naložiti stručnom pomoćniku.
(3) Osobu koja koristi računalo ili ima pristup računalu ili drugom uređaju ili nositelju podataka, te davatelj telekomunikacijskih usluga, a koji ne postupe prema stavku 1. i 2. ovog članka, premda za to ne postoje opravdani razlozi, sudac istrage može na prijedlog državnog odvjetnika kazniti prema odredbi članka 259. stavka 1. ovog Zakona. Odredba o kažnjavanju ne odnosi se na okrivljenika.

Članak 258.

Ako se pretraga mora poduzeti na brodu ili zrakoplovu, nalog o pretrazi će se dostaviti zapovjedniku broda ili zrakoplova koji će biti prisutan pretrazi.

Članak 259.

(1) Kod pretrage prijevoznog sredstva, opasne, otrovne, lako upaljive i slične stvari ili sredstva, osoba koja upravlja ili raspolaže takvom stvari dužna je na zahtjev tijela koje provodi pretragu poduzeti mjere neophodne za sigurno i neometano provođenje pretrage. Za neizvršavanje zahtjeva sudac istrage će na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika tu osobu kazniti novčanom kaznom u iznosu do 50.000,00 kuna, a ako i nakon toga ne postupi po zahtjevu može se kazniti zatvorom do izvršenja zahtjeva, a najdulje mjesec dana. Žalba protiv rješenja o novčanoj kazni i zatvoru ne zadržava izvršenje rješenja. Tijelo koje provodi pretragu prije poduzimanja pretrage upozoriti će osobe iz stavka 1. ovog članka, na posljedice koje proizlaze iz odbijanja postupanja po zahtjevu.Okrivljenik se ne može kazniti.

(2) Tijelo koje provodi pretragu iz stavka 1. ovog članka, može radi poduzimanja mjera neophodnih za neometano provođenje pretrage imenovati stručnu osobu.

Članak 260.

(1) Ako je vjerojatno da su u bankovnom sefu predmeti ostvareni kaznenim djelom ili namijenjeni počinjenju kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora najmanje tri godine, a ti su predmeti važni za kazneni postupak ili prema zakonu podliježu prisilnom oduzimanju, državni odvjetnik će podnijeti pisani obrazloženi zahtjev da sud naloži banci omogućavanje pristupa sefu te izdavanje naloga za pretragu (članak 242. stavak 1.). Ako sud zahtjev državnog odvjetnika ocijeni osnovanim, rješenjem će zabraniti raspolaganje predmetima u sefu i odrediti rok u kojem banka mora po njemu postupiti, te izdati nalog za pretragu. Na odgovarajući način se primjenjuju odredbe članka 242. i 243. ovog Zakona. Prije potvrđivanja optužnice rješenje o zahtjevu državnog odvjetnika donosi sudac istrage, a nakon potvrđivanja optužnice, sud pred kojim se ima održati rasprava. Ako sud prijedlog državnog odvjetnika ocijeni neosnovanim, donosi rješenje kojim odbija zahtjev. Protiv rješenja suca istrage državni odvjetnik ima pravo žalbe u roku od osam sati. Vijeće donosi odluku o žalbi u roku od dvanaest sati.

(2) Osobu koja bez opravdanog razloga ne postupi prema rješenju iz stavka 1. ovog članka, sudac istrage će kazniti prema članku 259. stavku 1. ovog članka.

2. Privremeno oduzimanje predmeta

Članak 261.

(1) Predmeti koji se imaju oduzeti prema kaznenom zakonu, ili koji mogu poslužiti pri utvrđivanju činjenica u postupku, privremeno će se oduzeti i osigurati njihovo čuvanje.

(2) Tko drži takve predmete, dužan ih je predati na zahtjev državnog odvjetnika, istražitelja ili policije. Državni odvjetnik, istražitelj ili policija će držatelja predmeta upozoriti na posljedice koje proizlaze iz odbijanja postupanja po zahtjevu.

(3) Osobu koja ne postupi prema zahtjevu za predaju, premda za to ne postoje opravdani razlozi, sudac istrage može na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika kazniti prema članku 259. stavku 1. ovog Zakona.

(4) Mjere iz stavka 2. ovog članka, ne mogu se primijeniti prema okrivljeniku niti osobama koje su oslobođene dužnosti svjedočenja (članak 285.).

Članak 262.

(1) Privremenom oduzimanju ne podliježu:

1) spisi i druge isprave državnih tijela čije bi objavljivanje povrijedilo obvezu tajnosti dok nadležno tijelo ne odluči drukčije,
2) pisana priopćenja okrivljenika branitelju, osim ako okrivljenik ne zahtijeva drukčije,
3) snimke i privatni dnevnik pronađeni kod osoba iz članka 285. stavka 1. točke 1. do 3. ovog Zakona, koje su te osobe snimile ili napisale, a sadrže snimke ili zapise o činjenicama o kojima su te osobe oslobođene dužnosti svjedočenja,
4) zapisi, izvodi iz registara i slične isprave koje se nalaze kod osoba iz članka 285. stavka 1. točka 4. ovog Zakona, sastavljeni o činjenicama koje su u obavljanju svoga zanimanja te osobe saznale od okrivljenika,
5) zapisi o činjenicama koje su sastavili novinari i urednici u sredstvima javnog priopćavanja o izvorima obavijesti i podataka za koje su saznali u obavljanju svoga zanimanja i koji su uporabljeni prilikom uređivanja sredstava javnog priopćavanja, a koji se nalaze u njihovom posjedu ili u uredništvu u kojem su zaposleni.
(2) Zabrana privremenog oduzimanja predmeta, isprava i tehničkih snimki iz stavka 1. točke 2. do 5. ovog članka, ne primjenjuje se:
1) u pogledu branitelja ili osobe oslobođene obveze svjedočenja prema članku 285. stavku 1. ovog Zakona ako postoji vjerojatnost da su okrivljeniku pomogli u počinjenju kaznenog djela, pružili mu pomoć nakon počinjenja kaznenog djela ili postupali kao prikrivatelji,
2) u pogledu novinara i urednika u sredstvima javnog priopćavanja ako postoji vjerojatnost da su okrivljeniku pomogli u počinjenju kaznenog djela, pružili mu pomoć nakon počinjenja kaznenog djela ili postupali kao prikrivatelji kaznenog djela, te za kaznena djela iz članka 305. i 305.a Kaznenog zakona (»Narodne novine«, br. 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 84/05., 71/06., 110/07., 152/08., 57/11. i 77/11.) odnosno za kaznena djela iz članka 307. i 308. Kaznenog zakona,
3) ako se radi o predmetima koji se imaju oduzeti prema zakonu.
(3) O vjerojatnosti pružanja pomoći u kaznenom djelu iz stavka 2. ovog članka, na zahtjev državnog odvjetnika, do podizanja optužnice odlučuje rješenjem sudac istrage. Sudac istrage donosi rješenje u roku od 24 sata nakon podnošenja zahtjeva državnog odvjetnika. O žalbi protiv rješenja suca istrage odlučuje vijeće. Nakon podizanja optužnice odlučuje sud pred kojim se vodi postupak. Žalba protiv odluke optužnog vijeća i raspravnog suda nije dopuštena.
(4) Zabrana privremenog oduzimanja predmeta, isprava i snimki iz stavka 1. točke 2. do 5. ovog članka, ne primjenjuje se u predmetima kaznenih djela kaznenopravne zaštite djece.
(5) Državni odvjetnik, istražitelj ili policija, mogu oduzeti predmete prema stavku 1., 2. i 3. ovog članka i kad provode izvide kaznenih djela ili kad istražitelj ili policija izvršavaju nalog suda.
(6) Pri oduzimanju predmeta u zapisniku će se naznačiti gdje je pronađen i opisat će se, a po potrebi i na drugi način osigurati utvrđivanje njegove istovjetnosti. Za privremeno oduzeti predmet izdat će se potvrda.
(7) Predmet oduzet suprotno odredbama stavka 1. ovog članka, ne može se upotrijebiti kao dokaz u postupku.

Članak 263.

(1) Odredbe članka 261. ovog Zakona odnose se i na podatke pohranjene u računalima i s njim povezanim uređajima, te uređajima koji služe prikupljanju i prijenosu podataka, nositelje podataka i na pretplatničke informacije kojima raspolaže davatelj usluga, osim kad je prema članku 262. ovog Zakona, privremeno oduzimanje predmeta zabranjeno.
(2) Podaci iz stavka 1. ovog članka, na pisani zahtjev državnog odvjetnika se moraju predati državnom odvjetniku u cjelovitom, izvornom, čitljivom i razumljivom obliku. Državni

odvjetnik u zahtjevu određuje rok u kojemu se imaju predati podaci. U slučaju odbijanja predaje, može se postupiti prema članku 259. stavku 1. ovog Zakona.
(3) Podatke iz stavka 1. ovog članka, snimit će u realnom vremenu tijelo koje provodi radnju. Pri pribavljanju, snimanju, zaštiti i čuvanju podataka posebno će se voditi računa o propisima koji se odnose na čuvanje tajnosti određenih podataka (članak 186. do 188.). Prema okolnostima, podaci koji se ne odnose na kazneno djelo zbog kojega se postupa, a potrebni su osobi prema kojoj se provodi mjera, mogu se snimiti na odgovarajuće sredstvo i vratiti toj osobi i prije okončanja postupka.
(4) Na prijedlog državnog odvjetnika sudac istrage može rješenjem odrediti zaštitu i čuvanje svih računalnih podataka iz stavka 1. ovog članka, dok je to potrebno, a najdulje šest mjeseci. Nakon toga računalni podaci će se vratiti osim:
1) ako su uključeni u počinjenje kaznenih djela protiv računalnih sustava, programa i podataka (Glava XXV.) iz Kaznenog zakona,
2) ako su uključeni u počinjenje drugog kaznenog djela za koje se progoni po službenoj dužnosti počinjenog pomoću računalnog sustava,
3) ako ne služe kao dokaz za kazneno djelo za koje se vodi postupak.
(5) Protiv rješenja suca istrage kojim su određene mjere iz stavka 3. ovog članka, osoba koja se koristi računalom i osoba koja je davatelj usluga imaju pravo žalbe u roku od dvadeset četiri sata. O žalbi odlučuje vijeće u roku od tri dana. Žalba ne odgađa izvršenje rješenja.

Članak 264.

(1) Državna tijela mogu uskratiti pokazivanje i predaju svojih spisa i isprava, ako se radi o tajnom podatku prema posebnom zakonu (klasificirani podatak).
(2) Pravne osobe mogu tražiti da se ne objavljuju podaci koji se odnose na njihovo poslovanje.
(3) Odluku o deklasificiranju podatka iz stavka 1. ovog članka donosi državno tijelo na zahtjev državnog odvjetnika ili suda.
(4) Odluku o objavljivanju podataka iz stavka 2. ovog članka donosi rješenjem sudac istrage ili sud pred kojim se vodi rasprava na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika. Žalba protiv rješenja suda pred kojim se vodi rasprava nije dopuštena.

Članak 265.

(1) Ako je uskraćeno davanje podataka koji su bankovna tajna, na obrazloženi zahtjev državnog odvjetnika, sud može izdati rješenje o davanju tih podataka. U rješenju sud određuje rok u kojemu banka mora dati podatke.
(2) Ako je vjerojatno da određena osoba na svojim bankovnim računima prima, drži ili na drugi način raspolaže s prihodima ostvarenim kaznenim djelom, a taj je prihod važan za istragu tog kaznenog djela ili prema zakonu podliježe prisilnom oduzimanju, državni odvjetnik će, obrazloženim zahtjevom sudu, predložiti da naloži banci dostavu državnom odvjetniku podataka o tim računima i prihodima. Zahtjev sadrži podatke o pravnoj ili fizičkoj osobi koja ta sredstva, ili prihode drži, ili s njima raspolaže. Opis prihoda mora sadržavati oznaku valute, ali ne i njezin točan iznos ako nije poznat. U rješenju sud određuje rok u kojemu banka mora po njemu postupiti.
(3) Prije početka i tijekom istrage odluku o zahtjevu državnog odvjetnika iz stavka 1. i 2. ovoga članka, donosi sudac istrage, nakon podizanja optužnice optužno vijeće, a nakon njezine pravomoćnosti sud pred kojim se ima održati rasprava.
(4) Sudac istrage odlučuje o zahtjevu državnog odvjetnika iz stavka 1. i 2. ovog članka rješenjem odmah, a najkasnije u roku od dvanaest sati od primitka zahtjeva. Ako sudac istrage odbije zahtjev, državni odvjetnik može podnijeti žalbu u roku od dvanaest sati. O žalbi

odlučuje vijeće u roku od dvadeset četiri sata. Protiv rješenja suda donesenog nakon podizanja optužnice nije dopuštena žalba.
(5) Ako postoje okolnosti iz stavka 2. i 3. ovog članka, na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika, sudac istrage može rješenjem naložiti banci ili drugoj pravnoj osobi da prati platni promet i transakcije na računima određene osobe, te da za vrijeme određeno rješenjem o praćenju platnog prometa redovito izvješćuje državnog odvjetnika.
(6) Mjere praćenja platnog prometa mogu trajati najdulje godinu dana. Čim prestanu razlozi praćenja državni odvjetnik je dužan obavijestiti suca istrage koji rješenjem obustavlja praćenje. Ako državni odvjetnik odustane od kaznenog progona ili ako prikupljeni podaci nisu potrebni za kazneni postupak, uništit će se podaci o praćenju pod nadzorom suca istrage koji o tome sastavlja posebni zapisnik. Rješenje o praćenju državni odvjetnik dostavlja osobi protiv koje je bilo naloženo, uz optužnicu ili uz odluku o odustajanju od kaznenog progona.
(7) O postupanju prema stavku 1. do 5. ovog članka banka ili druga pravna osoba ne smije davati obavijesti ili podatke.
(8) Za postupanje protivno stavku 1. do 5. ovog članka sudac istrage će na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika rješenjem kazniti banku novčanom kaznom do 1.000 000,00 kuna te odgovornu osobu u banci ili drugoj pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu do 200.000,00 kuna. Ako i nakon toga ne izvrši nalog može se odgovorna osoba kazniti zatvorom do izvršenja, a najdulje mjesec dana. Žalba protiv rješenja o novčanoj kazni i zatvoru ne zadržava izvršenje rješenja.

Članak 266.

(1) Na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika sud može rješenjem naložiti pravnoj ili fizičkoj osobi da privremeno obustavi izvršenje određene financijske transakcije za koju postoji sumnja da predstavlja kazneno djelo, služi prikrivanju kaznenog djela ili prikrivanju dobiti ostvarene kaznenim djelom.
(2) Rješenjem iz stavka 1. ovog članka sud će odrediti da se financijska sredstva namijenjena za transakciju iz stavka 1. ovog članka i gotovinski iznosi domaće i strane valute koji su privremeno oduzeti prema članku 265. stavku 2. ovog Zakona deponiraju na poseban račun i čuvaju do okončanja postupka, odnosno dok se ne steknu uvjeti za njihovo vraćanje, a najdulje dvije godine. Nakon pravomoćnosti optužnice sud može produljiti trajanje čuvanja najdulje dvije godine.
(3) Prije početka i tijekom istrage odluku donosi sudac istrage, nakon podizanja optužnice optužno vijeće, a nakon njezine pravomoćnosti sud pred kojim se ima održati rasprava. Sudac istrage odlučuje rješenjem o zahtjevu državnog odvjetnika u roku od dvadeset četiri sata od primitka zahtjeva. Ako sudac istrage odbije zahtjev, državni odvjetnik može u roku od dvanaest sati podnijeti žalbu. O žalbi odlučuje vijeće u roku od dvadeset četiri sata. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.
(4) Pravna ili fizička osoba nikome ne smije davati obavijesti ili podatke o postupanju prema stavku 1. do 3. ovog članka.

Članak 267.

(1) Spisi ili isprave koji se privremeno oduzimaju jer mogu poslužiti kao dokaz, će se popisati. Ako to nije moguće, spisi ili isprave će se staviti u omot i zapečatiti. Osoba od koje se privremeno oduzima spis ili isprava može na omot staviti svoj pečat i potpis.
(2) Omot otvara državni odvjetnik. Pri pregledavanju spisa ili isprave mora se paziti da njihov sadržaj ne saznaju neovlaštene osobe. O otvaranju omota će se sastaviti zapisnik.
(3) Osoba od koje su spisi ili isprava oduzeti pozvat će se da bude na otvaranju omota. Ako se ona ne odazove pozivu ili je odsutna, omot će se otvoriti, spisi ili isprave pregledati i popisati u njezinoj odsutnosti.

Članak 268.

Za neizvršavanje rješenja suda iz članka 265. stavka 1. do 5. i članka 266. stavka 1. do 3. ovog Zakona ili postupanje protivno članku 265. stavka 7. i članku 266. stavku 4. ovog Zakona, kaznit će se pravna osoba novčanom kaznom do 1.000 000,00 kuna, a odgovorna osoba u pravnoj osobi ili fizička osoba novčanom kaznom u iznosu do 200.000,00 kuna, a ako i nakon toga ne izvrši odluku može se odgovorna ili fizička osoba kazniti zatvorom do izvršenja odluke, a najdulje mjesec dana. O žalbi protiv rješenja kojim je izrečena novčana kazna ili je određen zatvor, odlučuje vijeće. Žalba protiv rješenja o novčanoj kazni i zatvoru ne zadržava izvršenje rješenja. Kažnjavanje ne utječe na kazneni progon za kazneno djelo odavanja tajnih podataka.

Članak 269.

(1) Predmeti koji imaju poslužiti kao dokaz, do podizanja optužnice, čuvaju se u posebnoj prostoriji državnog odvjetništvu, a nakon podizanja optužnice u posebnoj prostoriji suda. Iznimno, ako to nije moguće, ti predmeti se čuvaju izvan prostorija državnog odvjetništva ili suda.
(2) Tijelo koje vodi postupak skrbi o nadzoru nad tim predmetima.
(3) Ministar nadležan za pravosuđe donosi propise kojima će odrediti način i uvjete pod kojima se čuvaju predmeti iz stavka 1. ovog članka.

Članak 270.

(1) Privremeno oduzeti predmeti moraju biti vraćeni, osim ako ne podliježu odredbama o oduzimanju prema zakonu ili ako prestanu postojati zakonski razlozi za primjenu mjere iz članka 266. stavka 2. ovog Zakona.
(2) Državni odvjetnik i sud paze po službenoj dužnosti na postojanje razloga za držanje privremeno oduzetih predmeta.

Članak 271.

1) Na prijedlog državnog odvjetnika mogu se u kaznenom postupku prema odredbama koje vrijede za ovršni postupak odrediti privremene mjere osiguranja oduzimanja imovinske koristi.
(2) O privremenim mjerama osiguranja do podizanja optužnice, odlučuje sudac istrage, nakon podizanja optužnice, optužno vijeće, a nakon potvrđivanja optužnice raspravni sud. O žalbi protiv odluke suca istrage odlučuje vijeće. Žalba protiv odluke optužnog vijeća i raspravnog suda nije dopuštena.
(3) Zahtjev za naknadu štete zbog neosnovane privremene mjere, ostvaruje se u parnici.

3. Ispitivanje okrivljenika

Članak 272.

(1) Kad se okrivljenik prvi put ispituje, pitat će se za ime i prezime, nadimak ako ga ima, ime i prezime roditelja, djevojačko obiteljsko ime majke, gdje je rođen, gdje stanuje, dan, mjesec i godinu rođenja, čiji je državljanin, zanimanje, zvanje, zaposlenost i koje je škole završio, osobni identifikacijski broj, obiteljske prilike, ima li vojni čin, je li odlikovan, kakva je imovna stanja, je li, kad i zašto osuđivan, je li i kad izrečenu kaznu izdržao, vodi li se protiv njega postupak za drugo kazneno djelo, a ako je maloljetan, tko mu je zakonski zastupnik.
(2) Okrivljenik će se poučiti da je dužan odazvati se pozivu i odmah priopćiti svaku promjenu adrese ili namjeru da promijeni adresu, a upozorit će se i na posljedice ako ne postupi prema toj obvezi.

(3) Ako se okrivljenik ne može odazvati pozivu zbog bolesti ili druge neotklonjive smetnje, može se ispitati u mjestu gdje se nalazi ili će se osigurati njegov prijevoz do sudske zgrade ili drugog mjesta gdje se radnja poduzima, ili se njegovo ispitivanje može odgoditi.
(4) Tijelo koje vodi postupak može naložiti tjelesni pregled ili vještačenje radi provjere postojanja okolnosti iz stavka 3. ovog članka.

Članak 273.

(1) Tijelo koje provodi ispitivanje upitat će okrivljenika prije prvog ispitivanja je li primio pisanu pouku o pravima (članak 239. stavak 1.), a ako jest, uvjerit će se da je okrivljenik pouku razumio. Ako okrivljenik nije primio pisanu pouku o pravima prethodno će mu se ona uručiti, a ako okrivljenik pouku nije razumio, tijelo koje provodi ispitivanje uz uručenje pouke, poučit će okrivljenika o pravima iz članka 239. stavka 1. ovog Zakona na njemu razumljiv način. Primitak pouke i sve druge radnje u svezi s tim zabilježit će se u zapisniku.
(2) Okrivljenik, koji je prema stavku 1. ovog članka poučen o pravima, pozvat će se da se izričito izjasni o tome hoće li uzeti branitelja po vlastitom izboru. Izjava okrivljenika unijet će se u zapisnik.
(3) Tijelo koje provodi ispitivanje omogućit će okrivljeniku da uzme branitelja po vlastitom izboru i u tu svrhu zastati s ispitivanjem do dolaska branitelja, a najkasnije do tri sata od kad je okrivljenik izjavio da hoće uzeti branitelja po vlastitom izboru i da hoće njegovu prisutnost ispitivanju. Ako je iz okolnosti vidljivo da izabrani branitelj u tom roku ne može doći, tijelo koje provodi ispitivanje će okrivljeniku omogućiti da uzme branitelja s liste dežurnih odvjetnika koju za područje županije sastavlja tijelo iz članka 253. ovog Zakona i dostavlja sudu, državnom odvjetniku i nadležnim policijskim upravama. Vrijeme zastajanja s ispitivanjem upisuje se u zapisnik o ispitivanju i ne računa se u zakonski rok za dovođenje sucu istrage.
(4) Ako okrivljenik nije uzeo branitelja s liste iz stavka 3. ovog članka, a ispitivanje se poduzima za kazneno djelo iz nadležnosti županijskog suda, tijelo koje provodi ispitivanje postupit će prema članku 66. stavku 3. ovog Zakona.
(5) Okrivljenik se o svojim pravima prije početka prvog ispitivanja može posavjetovati s braniteljem što se unosi u zapisnik.
(6) Ako postoji sumnja o tome je li okrivljenik poznaje službeni jezik suda ili postoje okolnosti iz članka 280. ovog Zakona, okrivljenik će se poučiti da će se ispitivanje provesti putem tumača. Tijelo koje provodi ispitivanje osigurat će prije početka ispitivanja sudjelovanje tumača.

Članak 274.

Ako okrivljenik koji se odrekao prava da uzme branitelja, a obrana nije obvezna, na kasnijem ispitivanju izjavi da hoće uzeti branitelja i traži da branitelj bude prisutan ispitivanju, ispitivanje će se odmah prekinuti. U zapisnik će se unijeti razlog prekida radnje. Okrivljeniku će se omogućiti pozivanje branitelja. Tijelo koje provodi ispitivanje zastat će s ispitivanjem dok okrivljenik ne uzme branitelja, a najdulje dva sata od kad je okrivljenik izjavio da hoće uzeti branitelja i da traži njegovu prisutnost ispitivanju. Ako u tom roku branitelj ne pristupi na ročište, ispitivanje će se nastaviti bez branitelja i to će se zabilježiti u zapisniku.

Članak 275.

(1) Prije početka prvog ispitivanja okrivljenik će potpisati da je primio pisanu pouku o pravima iz članka 239. stavka 1. ovog Zakona. Kod svakog daljnjeg ispitivanja okrivljenik će se upozoriti na potpisanu izjavu o tome da je primio pisanu pouku o pravima prije početka prvog ispitivanja i to će se zabilježiti u zapisniku.

(2) Ispitivanje okrivljenika snima se uređajem za audio-video snimanje. Uređajem rukuje stručna osoba.
(3) Tijelo koje provodi ispitivanje će osim upozorenja i pouka iz članka 273. stavka 1. ovog Zakona, u zapisnik unijeti i upozorenje da se ispitivanje snima i da snimljene izjave mogu biti upotrijebljene kao dokaz u postupku. Upozorenje i izjava okrivljenika o korištenju prava da uzme branitelja snimit će se i unijet u zapisnik.
(4) Tijelo koje provodi ispitivanje navest će podatke koje mora sadržavati zapisnik o ispitivanju okrivljenika (članak 83. stavak 1. i članak 272. stavak 1.), podatke o snimanju iz članka 87. stavka 5. ovog Zakona, a zatim će označiti početak, prekid, nastavak i završetak ispitivanja, te druge okolnosti značajne za tijek ispitivanja.
(5) U zapisnik ispitivanja koje se snima, ne unosi se iskaz okrivljenika.
(6) O ispitivanju se izrađuju tri snimke, od kojih će se jedna zapečatiti i predati sucu istrage na čuvanje. Zapečaćeni omot potpisuje osoba koja je provela ispitivanje, okrivljenik, branitelj ako je prisutan i stručna osoba koja je provela snimanje. Po jedna snimka se odmah predaje državnom odvjetniku i okrivljeniku.

Članak 276.

(1) Ispitivanje treba obavljati tako da se u potpunosti poštuje osoba okrivljenika.
(2) Okrivljenik se ispituje usmeno. Pri ispitivanju mu se može dopustiti da se služi svojim zabilješkama.
(3) Pri ispitivanju treba okrivljeniku, bez obzira želi li odgovarati na postavljena pitanja, omogućiti da se u neometanom izlaganju očituje o svim okolnostima koje ga terete i da iznese sve činjenice koje mu služe za obranu.
(4) Kad okrivljenik završi iskaz, postavit će mu se pitanja ako je potrebno da se predoči neki dokaz, popune praznine ili otklone proturječnosti i nejasnoće u njegovu izlaganju.
(5) Prema okrivljeniku se ne smije upotrijebiti sila, prijetnja, obmana ili druga slična sredstva da bi se došlo do njegove izjave ili priznanja.

Članak 277.

(1) Okrivljeniku treba postavljati pitanja jasno, razgovijetno i određeno, tako da ih može potpuno razumjeti. U ispitivanju se ne smije polaziti od pretpostavke da je okrivljenik priznao nešto što nije priznao, niti se smiju postavljati pitanja u kojima je već sadržano kako na njih treba odgovoriti.
(2) Ako se kasniji iskazi okrivljenika razlikuju od ranijih, a osobito ako okrivljenik opozove svoje priznanje, pozvat će se da iznese razloge zašto je dao različite iskaze, odnosno zašto je opozvao priznanje.

Članak 278.

(1) Okrivljenik može biti suočen sa svjedokom ili drugim okrivljenikom ako se njihovi iskazi ne slažu o važnim činjenicama, osim u slučaju kad je svjedok dijete.
(2) Suočeni će se posebno ispitati o svakoj okolnosti o kojoj se njihovi iskazi međusobno ne slažu, a njihov odgovor unijeti u zapisnik.
(3) Suočiti se odjednom mogu najviše dvije osobe.
(4) O suočenju se vodi zapisnik. Suočenje u istrazi se mora snimiti uređajem za audio-video snimanje. Snimka se priključuje zapisniku. Ako suočenje nije snimljeno, zapisnik se ne može upotrijebiti kao dokaz.

Članak 279.

(1) Kad se ispitivanje okrivljenika ne snima uređajem za audio-video snimanje, iskaz okrivljenika unosi se u zapisnik u obliku pripovijedanja. Bitna pitanja i odgovori na njih unijet će se doslovno u zapisnik.
(2) Okrivljeniku se može dopustiti da svoj iskaz sam kazuje u zapisnik.

Članak 280.

(1) Ispitivanje okrivljenika obavit će se preko tumača u slučajevima predviđenim ovim Zakonom.
(2) Ako je okrivljenik gluh, postavljat će mu se pitanja pisano, a ako je nijem, pozvat će se da pisano odgovara. Ako se ispitivanje ne može obaviti na taj način, pozvat će se kao tumač osoba koja se s okrivljenikom može sporazumjeti.
(3) Ako tumač nije prisegnut, položit će prisegu da će vjerno prenijeti pitanja koja se okrivljeniku upućuju i izjave što ih on bude davao.
(4) Odredbe ovog Zakona koje se odnose na vještake na odgovarajući način će se primijeniti na tumače.

Članak 281.

Osim u slučajevima iz članka 6. i 10. ovog Zakona, snimka i zapisnik o ispitivanju okrivljenika ne mogu biti upotrijebljeni kao dokaz u postupku i ako je postupljeno protivno odredbama članka 273. i 275. stavak 1. do 4. i stavka 6. ovog Zakona.

Članak 282.

Ispitivanje okrivljenika može se provesti pod uvjetima i na način određen međunarodnim ugovorom.

4. Ispitivanje svjedoka

Članak 283.

(1) Kao svjedoci pozivaju se osobe za koje je vjerojatno da mogu dati obavijesti o kaznenom djelu, počinitelju i o drugim važnim okolnostima.
(2) Oštećenik, oštećenik kao tužitelj i privatni tužitelj mogu se ispitati kao svjedoci.
(3) Svaka osoba koja se kao svjedok poziva dužna je odazvati se pozivu, a ako ovim Zakonom nije drukčije propisano, obvezna je i svjedočiti.

Članak 284.

Ne može se ispitati kao svjedok:
1) osoba koja bi svojim iskazom povrijedila zakonom ustanovljenu obvezu čuvanja tajnosti podataka, dok je nadležno tijelo ne oslobodi te obveze,
2) branitelj okrivljenika, osim ako to sam okrivljenik ne zahtijeva,
3) okrivljenik u postupku u kojem su primijenjene odredbe članka 25. ovog Zakona,
4) vjerski ispovjednik o sadržaju ispovjedi.

Članak 285.

(1) Oslobođeni su obveze svjedočenja:
1) osoba s kojom je okrivljenik u braku ili izvanbračnoj zajednici,
2) srodnici okrivljenika u ravnoj lozi, rođaci u pobočnoj lozi do trećega stupnja zaključno te srodnici po tazbini do drugoga stupnja zaključno,
3) posvojenik i posvojitelj okrivljenika,
4) javni bilježnici, porezni savjetnici, u okviru zakonske obveze čuvanja tajne,

5) odvjetnici, liječnici, zubari, psiholozi i socijalni radnici o onome što su u obavljanju svoga zanimanja saznali od okrivljenika,
6) novinari i urednici u sredstvima javnog priopćavanja o izvorima obavijesti i podataka za koje su saznali u obavljanju svoga zanimanja i koji su uporabljeni prilikom uređivanja sredstava javnog priopćavanja, osim u postupku zbog kaznenih djela protiv časti i ugleda počinjenih putem sredstava javnog priopćavanja i u slučaju propisanom posebnim zakonom.
(2) Osobe navedene u stavku 1. točki 4. do 6. ovog članka ne mogu uskratiti iskaz ako postoji zakonska osnova po kojoj su oslobođene dužnosti čuvanja tajne.
(3) Tijelo koje vodi postupak dužno je osobe spomenute u stavku 1. ovog članka, prije njihova ispitivanja ili čim sazna za njihov odnos prema okrivljeniku, upozoriti da ne moraju svjedočiti. Osobe navedene u stavku 1. točki 1. do 3. ovog članka će se upozoriti da će se njihov iskaz, ako odluče svjedočiti, bez obzira na njihovu kasniju odluku, moći koristiti kao dokaz. Upozorenja i odgovori unose se u zapisnik.
(4) Dijete koje s obzirom na dob i duševnu razvijenost nije sposobno shvatiti značenje prava da ne mora svjedočiti ne može se ispitati kao svjedok, ali se saznanja dobivena od njega putem stručnih osoba, rođaka ili drugih osoba koje su s njim bile u kontaktu mogu koristiti kao dokaz.
(5) Osoba koja ima razloga uskratiti svjedočenje prema jednom od okrivljenika oslobođena je dužnosti svjedočenja i prema ostalim okrivljenicima ako se njezin iskaz prema naravi stvari ne može ograničiti samo na ostale okrivljenike.
(6) Osobe navedene u stavku 1. točki 1. do 6. ovog članka, osim branitelja, ne mogu uskratiti iskaz ako se radi o kaznenom djelu kaznenopravne zaštite djece.

Članak 286.

(1) Svjedok nije obvezan odgovarati na pojedina pitanja ako je vjerojatno da bi time izložio sebe ili bliskog srodnika kaznenom progonu, teškoj sramoti ili znatnoj materijalnoj šteti. O tome će tijelo koje vodi postupak poučiti svjedoka.
(2) Ako je svjedok uskratio odgovor na pitanja iz stavka 1. ovog članka jer bi time izložio sebe ili svoga bliskog srodnika kaznenom progonu, državni odvjetnik može izjaviti da neće poduzeti kazneni progon ako je odgovor na pitanje i iskaz svjedoka važan za dokazivanje kaznenog djela druge osobe, i to sljedećih kaznenih djela iz Kaznenog zakona:
1) ratnog zločina (članak 91. stavak 2.), terorizma (članak 97. stavak 1., 2. i 3.), financiranja terorizma (članak 98.), obuke za terorizam (članak 101.), terorističkog udruženja (članak 102.), ropstva (članak 105.), trgovanja ljudima (članak 106.), trgovanja dijelovima ljudskog tijela i ljudskim zamecima (članak 107.), protupravnog oduzimanja slobode (članak 136. stavak 4.), otmice (članak 137. stavak 3.), spolne zlouporabe djeteta mlađeg od petnaest godina (članak 158.), podvođenja djeteta (članak 162. stavak 1. i 3.), iskorištavanja djece za pornografiju (članak 163.), teških kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta (članak 166.), pranja novca (članak 265. stavak 4.), zlouporabe položaja i ovlasti (članak 291. stavak 2.) ako je to djelo počinila službena osoba, primanja mita (članak 293.) ako je to djelo počinila službena osoba, trgovanja utjecajem (članak 295.) ako je to djelo počinila službena osoba), zločinačkog udruženja (članak 328. stavak 1.), počinjenja kaznenog djela u sastavu zločinačkog udruženja (članak 329. stavak 1. točke 3. do 6.), ubojstva osobe pod međunarodnom zaštitom (članak

352.), otmice osobe pod međunarodnom zaštitom (članak 353.),
2) protiv Republike Hrvatske (Glava XXXII.) i protiv Oružanih snaga Republike Hrvatske (Glava XXXIV.) za koja djela je propisana kazna zatvora od najmanje pet godina,
3) za koja je propisana kazna dugotrajnog zatvora.
(3) Odgovor i iskaz svjedoka mora biti okolnosan i vjerodostojan, u kojem slučaju će državni odvjetnik predložiti prekid radnje radi davanja izjave u smislu stavka 4. ovog članka. Državni odvjetnik će pribaviti od svjedoka pisanu izjavu da će kao svjedok u kaznenom postupku iskazivati istinu i da neće prešutjeti ništa što mu je poznato o kaznenom djelu o kojem iskazuje i njegovom počinitelju. Svjedok mora već prilikom davanja izjave imati savjetnika iz reda odvjetnika radi zaštite svojih prava i interesa.
(4) Izjavu iz stavka 5. ovog članka državni odvjetnik može dati ako je pribavio izjavu svjedoka iz stavka 3. ovog članka i ako je dani odgovor na određena pitanja važan za dokazivanje kaznenog djela druge osobe iz stavka 2. ovog članka, a vjerojatno je da bi svjedok odgovorom na pitanje sebe ili svog bliskog srodnika izložio kaznenom progonu za kazneno djelo s manjom propisanom kaznom od kazne koja je propisana za kazneno djelo u odnosu na koje iskazuje. Ne može se dati izjava o nepoduzimanju kaznenog progona za kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora u trajanju od deset godina ili teža.
(5) Izjava državnog odvjetnika o nepoduzimanju kaznenog progona mora biti pisana i ovjerena pečatom i potpisom višeg državnog odvjetnika. U izjavi mora biti naveden činjenični i zakonski opis kaznenog djela te pravna oznaka kaznenog djela za koje se progon neće poduzimati. Državni odvjetnik predaje izjavu svjedoku. Protiv svjedoka i osobe iz stavka 2. ovog članka ne može se poduzeti kazneni progon za kazneno djelo na koje se odnosi izjava, ali se može progoniti za kazneno djelo davanja lažnog iskaza.
(6) Ako odgovor na pitanje iz stavka 2. nije potpun, okolnosan i potkrijepljen drugim dokazima, državni odvjetnik neće dati izjavu iz stavka 4., dok će se dani odgovor na pitanje u odnosu na koje je svjedok prvotno uskratio odgovor iz razloga propisanih u stavku 2. ovog članka izdvojiti iz zapisnika. Izdvojeni odgovor će se zapečatiti u poseban omot koji se čuva izvan spisa predmeta.

Članak 287.

(1) Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom, svjedok se poziva dostavom pisanog poziva, u kojem će se navesti ime, prezime, zanimanje pozvanog, vrijeme i mjesto dolaska, kazneni predmet u svezi s kojim se poziva, naznaku da se poziva kao svjedok i upozorenje o posljedicama neopravdanog izostanka.
(2) Poziv djetetu svjedoku upućuje se preko njegovih roditelja ili skrbnika.

Članak 288.

(1) Svjedoci se ispituju svaki posebno i bez ostalih svjedoka. Svjedok je dužan odgovore davati usmeno.
(2) Svjedok će se najprije pitati za ime i prezime, ime oca, zanimanje, boravište, mjesto rođenja, godine života, osobni identifikacijski broj i njegov odnos s okrivljenikom i oštećenikom.

(3) Nakon toga svjedok će se upozoriti da je dužan govoriti istinu, da ne smije ništa prešutjeti i da je davanje lažnog iskaza kazneno djelo. Svjedok će se upozoriti i da nije dužan odgovarati na pitanja predviđena u članku 45. stavka 1. točki 4. i članku 286. stavku 1. ovog Zakona i ta će se upozorenja unijeti u zapisnik.

Članak 289.

(1) Nakon općih pitanja svjedok se poziva da iznese sve što mu je o predmetu poznato, a nakon toga će mu se postavljati pitanja radi provjere, dopune i razjašnjenja.
(2) Svjedok će se uvijek pitati otkud mu je poznato ono o čemu svjedoči.
(3) Pri ispitivanju svjedoka nije dopušteno služiti se obmanom niti postavljati takva pitanja u kojima je već sadržano kako bi trebalo odgovoriti.
(4) Svjedok se može suočiti s drugim svjedokom ili okrivljenikom ako se njihovi iskazi ne slažu o važnim činjenicama. Suočeni će se posebno ispitati o svakoj okolnosti o kojoj se njihovi iskazi međusobno ne slažu, a njihov odgovor unijeti u zapisnik. Suočiti se odjednom mogu najviše dvije osobe.
(5) O suočenju se vodi zapisnik. Suočenje se mora snimiti uređajem za audio-video snimanje. Snimka se priključuje zapisniku. Ako suočenje nije snimljeno, zapisnik se ne može upotrijebiti kao dokaz.
(6) Ako se žrtva kaznenog djela ispituje kao svjedok postupit će se prema članku 16., 43. do 46. i članku 292. stavku 4. ovog Zakona. Odluku o tome donosi tijelo koje provodi ispitivanje. Ako se radi o žrtvi kaznenog djela iz članka 44. stavka 1. ovog Zakona odluku donosi sudac istrage. Žalba protiv odluke tijela koje provodi ispitivanje, nije dopuštena.

Članak 290.

(1) Ako se ispitivanje svjedoka obavlja preko tumača ili ako je svjedok gluh ili nijem, ispituje se na način propisan u članku 280. ovog Zakona.
(2) Ispitivanje koje se obavlja preko tumača može se snimiti uređajem za audio-video snimanje. Snimka se priključuje zapisniku.

Članak 291.

(1) Ako uredno pozvani svjedok ne dođe, a izostanak ne opravda, ili se bez odobrenja ili opravdanog razloga udalji s mjesta gdje treba biti ispitan, može se naložiti da se prisilno dovede.
(2) Ako svjedok dođe, pa nakon što je upozoren na posljedice neće bez zakonskog razloga svjedočiti, sudac istrage njega može, na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika kazniti novčanom kaznom do 50.000,00 kuna, a ako i nakon toga odbije svjedočiti, može se zatvoriti. Zatvor traje dok svjedok ne pristane svjedočiti ili dok njegovo ispitivanje ne postane nepotrebno, ili dok se kazneni postupak ne završi, ali najdulje mjesec dana.
(3) Žalba protiv rješenja iz stavka 2. ovog članka ne zadržava izvršenje rješenja.
(4) Ako je svjedok dijete, ne primjenjuju se odredbe stavka 1. i 2. ovog članka.

Članak 292.

(1) Ako drukčije nije propisano posebnim zakonom, ispitivanje djeteta koje nije navršilo četrnaest godina kao svjedoka provodi sudac istrage. Ispitivanje će se provesti bez prisutnosti suca i stranaka u prostoriji gdje se dijete nalazi putem audio-video uređaja kojima rukuje stručni pomoćnik. Ispitivanje se provodi uz pomoć psihologa, pedagoga ili druge stručne osobe, a osim kad to nije protivno interesima postupka ili djeteta, ispitivanju prisustvuje roditelj ili skrbnik. Stranke mogu postavljati pitanja djetetu – svjedoku prema odobrenju suca istrage putem stručne osobe. Ispitivanje će se snimiti uređajem za audio-video snimanje, a

snimka će se zapečatiti i priključiti zapisniku. Dijete se može samo iznimno ponovno ispitati, i to na isti način.
(2) Ako drukčije nije propisano posebnim zakonom, ispitivanje djeteta s navršenih četrnaest, a nenavršenih osamnaest godina kao svjedoka provodi sudac istrage. Pri ispitivanju djeteta osobito ako je oštećeno kaznenim djelom, postupit će se obzirno da ispitivanje ne bi štetno utjecalo na psihičko stanje djeteta. Prema okolnostima, posebno vodeći računa o zaštiti djeteta, može se provesti na način propisan u stavku 1. ovog članka.
(3) Svjedoci koji se zbog starosti, zdravstvenog stanja ili invaliditeta, ne mogu odazvati pozivu, mogu se ispitati u svojem stanu ili drugom prostoru u kojemu borave. Te svjedoke se može ispitati putem audio-video uređaja kojima rukuje stručna osoba. Ako to zahtijeva stanje svjedoka, ispitivanje će se provesti tako da mu stranke mogu postavljati pitanja bez prisutnosti u prostoriji gdje se svjedok nalazi. Ispitivanje će se prema potrebi snimiti uređajem za audio-video snimanje, a snimka će se zapečatiti i priključiti zapisniku.
(4) Na način određen u stavku 3. ovog članka, na njezin zahtjev, provest će se ispitivanje kao svjedoka žrtve kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa, kaznenog djela trgovanja ljudima ili ako je kazneno djelo počinjeno u obitelji. Takav svjedok može se samo iznimno ponovno ispitati, ako to sud ocijeni potrebnim.
(5) Ako se ispitivanje svjedoka provodi prema stavku 3. ovog članka postupit će se prema članku 297. stavku 3. ovog Zakona.

Članak 293.

Ispitivanje svjedoka može se provesti pod uvjetima i na način određen međunarodnim ugovorom.

Članak 294.

(1) Kad postoji vjerojatnost da bi svjedok davanjem iskaza ili odgovorom na pojedino pitanje sebe ili njemu blisku osobu izložio ozbiljnoj opasnosti po život, zdravlje, tjelesnu nepovredivost, slobodu ili imovinu većeg opsega (ugroženi svjedok), on može uskratiti iznošenje podataka iz članka 288. stavka 2. ovog Zakona, davanje odgovora na pojedina pitanja ili davanje iskaza u cjelini, dok se ne osigura zaštita svjedoka.
(2) Zaštita svjedoka iz stavka 1. ovog članka sastoji se od posebnog načina ispitivanja i sudjelovanja u postupku i mjera zaštite svjedoka i njemu bliskih osoba izvan postupka. Tijelo koje sudjeluje u postupku dužno je postupati s posebnim obzirom glede zaštite svjedoka.
(3) Posebni način ispitivanja i sudjelovanja ugroženog svjedoka u postupku uređuju se ovim Zakonom, a može se primijeniti i prije pokretanja istrage.
(4) Zaštita svjedoka i njemu bliskih osoba izvan postupka uređuje se i provodi prema posebnom zakonu.

Članak 295.

(1) Čim sazna za vjerojatnost postojanja okolnosti iz članka 294. stavka 1. ovog Zakona državni odvjetnik će predložiti sucu istrage posebni način sudjelovanja u postupku i posebni način ispitivanja svjedoka. Prijedlog, uz prethodno obavještavanje svjedoka, državni odvjetnik podnosi sucu istrage u zapečaćenom omotu s naznakom »ugroženi svjedok – tajna«, a predaje ga osobno ili putem istražitelja.
(2) U prijedlogu će državni odvjetnik označiti posebni način sudjelovanja u postupku (pozivanje svjedoka, pristup na ročište i drugo) i posebni način ispitivanja svjedoka koje predlaže te navesti razloge za to.
(3) Prijedlog iz stavka 1. ovog članka državni odvjetnik može podnijeti sucu istrage i prije podizanja optužnice. Ako okrivljenik predloži ispitivanje ugroženog svjedoka, državni

odvjetnik može podnijeti odgovarajući prijedlog sucu istrage, a ako se ne složi s prijedlogom zatražit će odluku suca istrage.
(4) Sudac istrage odlučuje o prijedlogu državnog odvjetnika rješenjem u roku od dvanaest sati od primitka prijedloga. Protiv rješenja suca istrage kojim odbija prijedlog iz stavka 1. ovog članka, državni odvjetnik može podnijeti žalbu u roku od dvanaest sati. O žalbi odlučuje vijeće u roku od dvadeset četiri sata.
(5) Ako sudac istrage prihvati prijedlog državnog odvjetnika, odredit će rješenjem:
1) pseudonim ugroženog svjedoka,
2) posebni način sudjelovanja u postupku (pozivanje, pristup sudu i slično),
3) posebni način ispitivanja.
(6) Protiv rješenja suca istrage žalba nije dopuštena.
(7) Podatke o zaštićenom svjedoku koji će se ispitati i sudjelovati u postupku na poseban način, sudac istrage će zapečatiti u posebni omot i predati na čuvanje državnom odvjetniku. To će zabilježiti u spisu koristeći pseudonim svjedoka. Osobe koje u bilo kojem svojstvu saznaju podatke o ugroženom svjedoku dužne su ih čuvati kao tajnu. Tijelo koje vodi radnju osobno je odgovorno za zaštitu tajnosti podataka.
(8) Zapečaćeni omot s podacima ugroženog svjedoka može iznimno zatražiti od državnog odvjetnika i otvoriti samo sudac istrage, predsjednik vijeća radi provjere istovjetnosti te drugostupanjski sud kad odlučuje o žalbi protiv presude. Na omotu će se zabilježiti da je otvoren i navesti imena osoba koje su upoznate s njegovim sadržajem. Nakon toga, omot će se ponovo zapečatiti i vratiti državnom odvjetniku.
(9) Nakon što je donio rješenje o posebnom načinu sudjelovanja u postupku i posebnom načinu ispitivanja, sudac istrage određuje dokazno ročište i provodi ispitivanje ugroženog svjedoka. Kod pozivanja, pristupa ugroženog svjedoka na ročište, boravka i odlaska s ročišta, sudac istrage i državni odvjetnik mogu naložiti policiji poduzimanje mjera zaštite svjedoka.

Članak 296.

(1) Ako se posebni način ispitivanja ugroženog svjedoka odnosi samo na prikrivanje podataka, ispitivanje će se provesti pod pseudonimom bez navođenja ostalih podataka iz članka 288. stavak 2. ovog Zakona. U ostalom dijelu, ispitivanje ugroženog svjedoka provest će se prema općim odredbama ovog Zakona o ispitivanju svjedoka.
(2) Nakon završenog ispitivanja ugroženi svjedok će potpisati zapisnik pseudonimom.

Članak 297.

(1) Ako se posebni način ispitivanja i sudjelovanja ugroženog svjedoka u postupku odnosi osim na prikrivanje podataka iz članka 288. stavka 2. ovog Zakona i na prikrivanje izgleda svjedoka, ispitivanje će se obaviti posredstvom audio-video uređaja. Adio-video uređajem rukuje stručna osoba. Lik svjedoka i glas će se tijekom ispitivanja izmijeniti. Svjedok će se tijekom ispitivanja nalaziti u prostoriji koja je prostorno odvojena od prostorije u kojoj se nalaze sudac istrage i druge osobe koje su prisutne ispitivanju. Ispitivanje će se provesti prema članku 292. stavka 3. ovog Zakona.
(2) Sudac istrage može odrediti da se ispitivanje ugroženog svjedoka snimi uređajem za audio-video ili audiosnimanje. Odluku o snimanju i načinu provedbe snimanja sudac istrage će donijeti vodeći posebno računa o zaštiti svjedoka. U tom slučaju sudac istrage ne vodi zapisnik. Snimka će se prepisati u roku od tri dana.
(3) Ugroženi svjedok prije početka ispitivanja, osim upozorenja i pouka iz članka 288. stavka 3. i članka 289. stavka 1. i 2. ovog Zakona mora biti upozoren prema članku 87. stavku 3. ovog Zakona.

(4) Kad se ispitivanje ugroženog svjedoka snima, sudac istrage koji provodi ispitivanje navest će u zapisniku rješenje iz članka 295. stavka 4. ovog Zakona, a zatim će postupiti prema članku 87. stavka 5. ovog Zakona posebno vodeći računa o zaštiti svjedoka.
(5) Kad se ispitivanje ugroženog svjedoka snima, o ispitivanju se izrađuju dvije snimke, od kojih će se jedna odmah zapečatiti i predati sucu istrage na čuvanje. Tu snimku potpisuju sudac istrage, ugroženi svjedok pseudonimom i stručna osoba koja je provela snimanje. Druga snimka se predaje državnom odvjetniku. Državni odvjetnik će izraditi prijepis snimke u roku od petnaest dana i uložiti ga u spis.

Članak 298.

Osuđujuća presuda ne može biti utemeljena isključivo na iskazu svjedoka pribavljenog prema članku 286. stavcima 2. do 4. ovog Zakona te na iskazu ugroženog svjedoka.

Članak 299.

(1) Ako tijekom postupka ugroženi svjedok izjavi da više ne želi posebni način ispitivanja i sudjelovanja koji su određeni, sudac istrage će izjavu svjedoka uzeti na zapisnik, rješenjem opozvati rješenje iz članka 295. stavka 4. ovog Zakona i dostaviti izjavu i rješenje o opozivu državnom odvjetniku. Raniji iskaz tog svjedoka ostaje u spisu i može se upotrijebiti kao dokaz. Protiv rješenja suca istrage iz stavka 1. ovog članka žalba nije dopuštena.
(2) Svjedoka iz stavka 1. ovog članka ispitat će tijelo koje vodi postupak prema općim pravilima o ispitivanju svjedoka.

Članak 300.

(1) Iskaz svjedoka se, osim u slučajevima posebno propisanim ovim Zakonom, ne može upotrijebiti kao dokaz u postupku ako:
1) je kao svjedok ispitana osoba koja se ne može ispitati kao svjedok (članak 284.),
2) je kao svjedok ispitana osoba koja ne mora svjedočiti (članak 285.), a nije na to upozorena ili se nije izričito odrekla toga prava,
3) upozorenje iz članka 285. stavka 4. ovog Zakona i odricanje nije ubilježeno u zapisnik,
4) je kao svjedok ispitano dijete koje ne može shvatiti značenje prava da ne mora svjedočiti (članak 285. stavak 4.),
5) upozorenja iz članka 288. stavka 3. ovog Zakona nisu ubilježena u zapisnik,
6) je povrijeđeno pravo na uskratu odgovora iz članka 45. stavka 1. točke 3. ovog Zakona,
7) u slučaju iz članka 6. stavka 3. ovog Zakona.
(2) Ako nije postupljeno prema odredbama članka 295. stavka 4. i 5. ovog Zakona, iskaz ugroženog svjedoka ne može biti upotrijebljen kao dokaz. O tome na prijedlog stranke ili svjedoka rješenjem odlučuje sudac istrage. O žalbi protiv rješenja suca istrage odlučuje viši sud.

5. Prepoznavanje

Članak 301.

(1) Prepoznavanje je utvrđivanje istovjetnosti osobe, predmeta, prostora, zvuka, načina kretanja ili drugog obilježja, koje je opažao okrivljenik ili svjedok, koja se utvrđuje usporedbom s drugom osobom, predmetom, prostorom, zvukom, načinom kretanja ili drugim obilježjem. Predmeti koji mogu poslužiti razjašnjenju stvari će se pokazati okrivljeniku, a prema potrebi svjedocima i vještacima.
(2) Prije prepoznavanja upitat će se osoba koja obavlja prepoznavanje, je li joj nakon vremena u kojemu je opažala, a prije prepoznavanja, predmet prepoznavanja bio pokazan u naravi, na

fotografiji, računalu, evidenciji, snimci, zbirci podataka ili drugdje, te je li zna druge okolnosti koje mogu utjecati na prepoznavanje. Odgovori će se upisati u zapisnik.
(3) Od osobe koja obavlja prepoznavanje tražit će se da najprije što detaljnije opiše predmet prepoznavanja i da navede okolnosti prema kojima ga razlikuje od drugih predmeta. Ujedno će opisati okolnosti u kojima je opažala i detaljno opisati rezultate prepoznavanja.
(4) Nakon toga će se osobi koja obavlja prepoznavanje pokazati osobu ili drugi predmet prepoznavanja i to zajedno s drugim njemu, nepoznatim osobama i predmetima. Prepoznavanje prostora provodi se tako da osoba najprije što detaljnije opiše prostor, a zatim ga pokaže na snimci i u naravi.
(5) Uz pisani pristanak osobe koja ga obavlja, prepoznavanje se može provesti i putem odgovarajućih tehničkih uređaja i programa koji omogućavaju istovremeno prikazivanje fotografija ili audio-video snimki sukladno stavku 3. ovog članka. Tako provedeno prepoznavanje može se snimiti audio-video uređajem.
(6) Ako okrivljenik obavlja prepoznavanje postupit će se prema članku 273. ovog Zakona. Ako svjedok obavlja prepoznavanje postupit će se prema članku 288. stavak 2. i 3. ovog Zakona.
(7) O prepoznavanju sastavit će se zapisnik i odgovarajuća snimka svih pokazanih osoba, predmeta i prostora. Snimanje obavlja stručni pomoćnik.

Članak 302.

Prepoznavanje se može provesti pod uvjetima i na način određen međunarodnim ugovorom.

Članak 303.

(1) Ako postoji opravdana bojazan za sigurnost života ili tijela osobe koja obavlja prepoznavanje ili njoj bliskih osoba, ili ako postoji opravdana bojazan da će osoba čije se prepoznavanje obavlja utjecati na tijek prepoznavanja, ili ako prepoznavanje obavlja dijete, tijelo koje provodi prepoznavanje provest će ga tako da osoba čije se prepoznavanje obavlja, ne može vidjeti ni čuti osobu koja obavlja prepoznavanje.
(2) Građani su dužni na poziv, osobno sudjelovati u prepoznavanju i dati na raspolaganje stvari ili prostor u cilju prepoznavanja, osim ako nemaju opravdani razlog za oslobođenje od te dužnosti. Ako građanin bez opravdanog razloga neće sudjelovati u prepoznavanju, ili ne da stvar ili ne stavi na raspolaganje prostor, kaznit će se novčanom kaznom do 50.000,00 kuna. Stavljanje na raspolaganje prostora ne odnosi se na dom.

6. Očevid

Članak 304.

(1) Očevidom se činjenice u postupku utvrđuju ili razjašnjavaju opažanjem vlastitim osjetilima i njihovim pomagalima.

Članak 305.

(1) Radi provjere izvedenih dokaza ili utvrđivanja činjenica koje su važne za razjašnjenje stvari sud, na prijedlog stranke može odrediti rekonstrukciju događaja ili pokus.
(2) Rekonstrukcija se obavlja tako da se ponove radnje ili situacije u uvjetima uz koje se prema izvedenim dokazima događaj odvijao. Ako su u iskazima pojedinih svjedoka ili okrivljenika radnje ili situacije različito prikazane, događaj će se, u pravilu, rekonstruirati posebno sa svakim od njih.
(3) Pokus se poduzima da bi se ispitao utjecaj određene okolnosti na određenu stvar, stanje ili odnos.

(4) Rekonstrukcija i pokus se ne smiju obavljati na način kojim se vrijeđa javni red ili moral ili se dovodi u opasnost život ili zdravlje ljudi.
(5) Pri rekonstrukciji i pokusu mogu se, prema potrebi, ponovno izvesti pojedini dokazi.

Članak 306.

(1) Tijelo koje obavlja očevid, rekonstrukciju ili pokus može zatražiti pomoć stručne osobe kriminalističko-tehničke, prometne ili druge struke, koja će, prema potrebi, poduzeti i pronalaženje, osiguravanje ili opisivanje tragova, obaviti potrebna mjerenja i snimanja, izraditi skice ili prikupiti druge podatke.
(2) Na očevid, rekonstrukciju i pokus može se pozvati i vještak ako bi njegova prisutnost bila korisna za davanje nalaza i mišljenja.
(3) Tijelo koje obavlja očevid, rekonstrukciju ili pokus ovlašteno je za neophodno potrebno vrijeme ograničiti pristup i boravak u prostoru ili u prostorijama u kojima se ili predmetima na kojima se nalaze činjenice koje zahtijevaju provedbu tih radnji.
(4) Kad se očevid, rekonstrukcija ili pokus obavlja na tijelu osobe, postupit će se prema odredbama članka 326. stavka 2. ovog Zakona.

7. Uzimanje otisaka prstiju i otisaka drugih dijelova tijela

Članak 307.

(1) Ako je potrebno utvrditi od koga potječu otisci prstiju ili otisci drugih dijelova tijela, na pojedinim predmetima, ti otisci mogu se uzimati od osoba za koje postoji vjerojatnost da su mogle doći u dodir s tim predmetima.
(2) Otisci iz stavka 1. ovog članka mogu se uzimati i bez privole osobe za koju postoji vjerojatnost da je mogla doći u dodir s pojedinim predmetima.
(3) Otisci iz stavka 1. ovog članka uzimaju se odgovarajućom primjenom pravila koja važe za uzimanje otisaka prstiju prema članku 211. stavku 1. ovog Zakona i pravila uređenih drugim zakonom.

8. Vještačenje

Članak 308.

Vještačenje se određuje kad za utvrđivanje ili ocjenu neke važne činjenice treba pribaviti nalaz i mišljenje od osobe koja raspolaže potrebnim stručnim znanjem ili vještinom.

Članak 309.

(1) Vještačenje određuje pisanim nalogom tijelo koje vodi postupak. U nalogu će se navesti u svezi s kojim se činjenicama obavlja vještačenje i kome se povjerava. Nalog se dostavlja i strankama.
(2) Ako za određenu vrstu vještačenja postoji stručna ustanova ili državno tijelo, takva vještačenja, osobito složenija, povjeravat će se, u pravilu, takvoj ustanovi ili tijelu. Ustanova, odnosno tijelo određuje jednog ili više stručnjaka koji će obaviti vještačenje.
(3) U pravilu se određuje jednog vještaka, a ako je vještačenje složeno, dva ili više vještaka.
(4) Ako za koju vrstu vještačenja postoje kod suda stalno određeni vještaci, drugi se vještaci mogu odrediti samo ako postoji opasnost od odgode, ili ako su stalni vještaci spriječeni, ili ako to zahtijevaju druge okolnosti.

Članak 310.

(1) Osoba koja se poziva kao vještak dužna je odazvati se pozivu i dati svoj nalaz i mišljenje.

(2) Ako vještak koji je uredno pozvan ne dođe, a izostanak ne opravda, ili ako odbije vještačiti, može se kazniti novčanom kaznom do 50.000,00 kuna, a u slučaju neopravdanog izostanka može se i prisilno dovesti. Odluku od kažnjavanju i prisilnom dovođenju donosi sudac istrage. O žalbi protiv rješenja kojim je izrečena novčana kazna odlučuje vijeće.
(3) Neovisno od odredbe stavka 2. ovog članka, tijelo koje vodi postupak može od vještaka zatražiti da navede rok u kojem će podnijeti nalaz i mišljenje.

Članak 311.

(1) Za vještaka se ne može uzeti osoba koja ne može biti ispitana kao svjedok ili osoba koja je oslobođena dužnosti svjedočenja, a ni osoba prema kojoj je kazneno djelo počinjeno, a ako je uzeta, njezin nalaz i mišljenje ne mogu se upotrijebiti kao dokaz u postupku.
(2) Razlog za izuzeće vještaka postoji i u svezi s osobom koja je zajedno s tužiteljem, okrivljenikom ili oštećenikom zaposlena u istom državnom tijelu ili kod istoga poslodavca.
(3) Za vještaka se, u pravilu, neće uzeti osoba koja je ispitana kao svjedok.

Članak 312.

(1) Prije početka vještačenja pozvat će se vještak da predmet vještačenja brižljivo prouči, da točno navede sve što zapazi i nađe te da svoje mišljenje iznese nepristrano i u skladu s pravilima znanosti i vještine. On će se posebno upozoriti da je davanje lažnog iskaza kazneno djelo.
(2) Od vještaka se može tražiti da obeća da će iskazivati istinu. Obećanje glasi: »Obećavam da ću povjerena mi vještačenja obavljati savjesno i prema svom najboljem znanju, a nalaz i mišljenje iznijet ću točno, potpuno i objektivno, sukladno pravilima struke.« Stalno prisegnuti vještak samo će se upozoriti na prisegu.
(3) Vještaku se može dopustiti da razgleda spise. Vještak može predložiti da se pribave predmeti i podaci koji su od važnosti za davanje nalaza i mišljenja. Ako je prisutan pri očevidu ili drugoj dokaznoj radnji, vještak može predložiti da se razjasne pojedine okolnosti ili da se osobi koja se ispituje postave pojedina pitanja.
(4) Tijelo koje vodi postupak može prisustvovati radnjama vještaka.

Članak 313.

Ako je za svrhe vještačenja potrebno da se obavi analiza kakve tvari, vještaku će se, ako je to moguće, staviti na raspolaganje samo dio te tvari, a ostatak će se u potrebnoj količini osigurati za slučaj naknadnih ispitivanja.

Članak 314.

(1) Nalaz i mišljenje vještaka unosi se odmah u zapisnik. Vještaku se može odobriti da naknadno podnese pisani nalaz, odnosno mišljenje u roku koji mu odredi tijelo koje vodi postupak, u dovoljnom broju primjeraka za sud i stranke.
(2) Vještak može biti ispitan putem audio-video uređaja kad je to predviđeno međunarodnim ugovorom ili kad se obje stranke suglase o tome.

Članak 315.

(1) Ako se vještačenje povjerava ustanovi ili državnom tijelu, tijelo koje vodi postupak upozorit će da u davanju nalaza i mišljenja ne može sudjelovati osoba iz članka 311. ovog Zakona ili osoba za koju postoje razlozi za izuzeće od vještačenja propisani u ovom Zakonu te na posljedice davanja lažnog nalaza i mišljenja.
(2) Ustanovi, odnosno državnom tijelu stavit će se na raspolaganje materijal potreban za vještačenje, a ako je potrebno, postupit će se prema odredbama članka 313. ovog Zakona.

(3) Ustanova, odnosno državno tijelo dostavlja pisani nalaz i mišljenje potpisan od osoba koje su obavile vještačenje.
(4) Na zahtjev stranke, čelnik državnog tijela ili ustanove, priopćit će imena stručnjaka koji će obaviti vještačenje.
(5) Odredbe članka 312. stavka 1. do 3. ovog Zakona ne primjenjuju se kad je vještačenje povjereno ustanovi ili državnom tijelu. Tijelo koje vodi postupak može tražiti od ustanove ili tijela objašnjenja o danom nalazu i mišljenju.

Članak 316.

(1) U zapisniku o vještačenju ili u pisanom nalazu i mišljenju naznačit će se tko je obavio vještačenje te zanimanje, stručna sprema i specijalnost vještaka.
(2) Nakon završenog vještačenja, kojem nisu bile prisutne, stranke će se izvijestiti da je vještačenje obavljeno i da zapisnik o vještačenju, odnosno pisani nalaz i mišljenje mogu razgledati i preuzeti.

Članak 317.

Ako je nalaz vještaka nejasan, nepotpun ili u proturječnosti sam sa sobom ili s izviđenim okolnostima, a ti se nedostaci ne mogu otkloniti ponovnim ispitivanjem vještaka, obnovit će se vještačenje s istim ili drugim vještakom.

Članak 318.

Ako u mišljenju vještaka ima proturječnosti ili nedostataka ili se pojave osnove sumnje u točnost danog mišljenja, a ti se nedostaci ili sumnja ne mogu otkloniti ponovnim ispitivanjem vještaka, zatražit će se mišljenje drugog vještaka.

Članak 319.

(1) Pregled i obdukcija tijela poduzet će se uvijek kad postoji sumnja ili je očito da je smrt prouzročena kaznenim djelom ili je u svezi s počinjenjem kaznenog djela. Ako je tijelo već pokopano, odredit će se ekshumacija radi njegova pregleda i obdukcije.
(2) Pri obdukciji tijela poduzet će se potrebne mjere da se ustanovi istovjetnost tijela i u tu će se svrhu posebno opisati podaci o vanjskim i unutarnjim tjelesnim osobinama tijela.
(3) Ekshumaciju može naložiti samo sud.

Članak 320.

(1) Kad se vještačenje ne obavlja u ustanovi, pregled i obdukciju tijela obavlja jedan liječnik, a prema potrebi dva ili više liječnika, koji po mogućnosti trebaju biti sudsko-medicinske struke.
(2) Za vještaka se ne može odrediti liječnik koji je liječio umrloga. On se može ispitati kao svjedok pri obdukciji tijela radi davanja razjašnjenja o tijeku i okolnostima bolesti.

Članak 321.

(1) U svojem mišljenju vještaci će osobito navesti koji je neposredni uzrok smrti, što je taj uzrok izazvalo i kad je smrt nastupila.
(2) Ako je na tijelu nađena kakva ozljeda, utvrdit će se je li tu ozljedu nanio tko drugi i ako jest, onda čime, na koji način, koliko vremena prije nego što je smrt nastupila te je li ona prouzročila smrt. Ako je na tijelu nađeno više ozljeda, utvrdit će se koja je od njih prouzročila smrt, a ako je više ozljeda smrtonosnih, koja je od njih ili koje su svojim skupnim djelovanjem bile uzrokom smrti.

(3) U slučaju iz stavka 2. ovog članka ima se osobito utvrditi je li smrt prouzročena samom vrstom i općom naravi ozljede ili zbog osobnog svojstva ili osobitog stanja organizma ozlijeđenoga, ili zbog slučajnih okolnosti pod kojima je ozljeda nanesena.
(4) Osim toga utvrdit će se bi li pravodobno pružena pomoć mogla otkloniti smrt.

Članak 322.

(1) Pri pregledu i obdukciji začetka treba posebno utvrditi njegovu starost, sposobnost za izvanmaternični život i uzrok smrti.
(2) Pri pregledu i obdukciji tijela novorođenčeta utvrdit će se posebno je li rođeno živo ili mrtvo, je li bilo sposobno za život, koliko je dugo živjelo te vrijeme i uzrok smrti.

Članak 323.

(1) Ako postoji sumnja o trovanju, uputit će se sumnjive tvari koje su nađene u tijelu ili na drugom mjestu, na vještačenje ustanovi koja obavlja toksikološka ispitivanja.
(2) Pri pregledu sumnjivih tvari vještak će posebno utvrditi vrstu, količinu i djelovanje nađenog otrova, a ako je riječ o pregledu tvari uzetih iz tijela i količinu upotrijebljenog otrova.

Članak 324.

(1) Vještačenje tjelesnih ozljeda obavlja se u pravilu pregledom ozlijeđenoga, a ako to nije moguće ili nije potrebno na temelju medicinske dokumentacije ili drugih podataka u spisima.
(2) Nakon što točno opiše ozljede, vještak će dati mišljenje, osobito o vrsti i težini svake pojedine ozljede i njihovu ukupnom djelovanju s obzirom na njihovu narav ili posebne okolnosti slučaja, kakvo djelovanje te ozljede obično proizvode, a kakvo su u određenom slučaju proizvele, čime su ozljede nanesene i na koji način.

Članak 325.

(1) Ako se pojavi sumnja da je isključena ili smanjena ubrojivost okrivljenika, da je okrivljenik zbog ovisnosti od alkohola ili opojnih droga počinio kazneno djelo ili da je raspravno nesposoban zbog duševnih smetnji, odredit će se vještačenje psihijatrijskim pregledom okrivljenika.
(2) Ako je to nužno za obavljanje vještačenja okrivljenik može rješenjem suda biti prisilno zadržan u zdravstvenoj ustanovi. Prije potvrđivanja optužnice rješenje o prisilnom zadržavanju donosi sudac istrage, a nakon potvrđivanja optužnice sud pred kojim se vodi rasprava. Zadržavanje može trajati najviše mjesec dana. U slučaju potrebe za novim vještačenjem, zadržavanje se može ponoviti samo jednom.
(3) Ako je vještačenje određeno radi ocjene okrivljenikove ubrojivosti vještak će ustanoviti je li u vrijeme počinjenja kaznenog djela kod okrivljenika postojala kakva duševna bolest, privremena duševna poremećenost, nedovoljni duševni razvitak ili neka druga teža duševna smetnja, te će odrediti narav, vrstu, stupanj i trajnost duševne smetnje i dati svoje mišljenje o tome kakav je utjecaj takvo duševno stanje imalo na okrivljenikovo shvaćanje značenja svojeg postupanja ili vladanje svojom voljom.
(4) Ako vještak ocijeni da okrivljenik u vrijeme počinjenja djela nije bio u mogućnosti shvatiti značenje svojeg postupanja ili nije mogao vladati svojom voljom, dat će mišljenje o stupnju vjerojatnosti da bi ta osoba zbog duševnih smetnji mogla počiniti teže kazneno djelo i je li za otklanjanje te opasnosti potrebno njezino liječenje u psihijatrijskoj ustanovi ili psihijatrijsko liječenje na slobodi, a ako ocijeni da su okrivljenikove mogućnosti shvaćanja značenja svojeg postupanja ili vladanja svojom voljom bile smanjene, dat će mišljenje postoji li opasnost da razlozi za takvo stanje mogu i u budućnosti poticajno djelovati za počinjenje novoga kaznenog djela (članak 75. stavak 1. Kaznenog zakona (»Narodne novine«, br.

110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 84/05., 71/06., 110/07., 152/08., 57/11. i 77/11.)), odnosno da bi okrivljenik zbog duševnih smetnji zbog kojih je nastupila njegova bitno smanjena ubrojivost mogao u budućnosti počiniti teže kazneno djelo (članak 68. stavak 1. Kaznenog zakona).
(5) Ako je vještačenje određeno radi ocjene okrivljenikove raspravne sposobnosti, vještak će ustanoviti ima li okrivljenik duševne smetnje i dati svoje mišljenje je li sposoban shvatiti prirodu i svrhu kaznenog postupka, razumjeti pojedine procesne radnje i njihove posljedice, sporazumijevati se s braniteljem i davati mu upute.
(6) Ako se u zdravstvenu ustanovu upućuje okrivljenik koji se nalazi u istražnom zatvoru, sudac istrage obavijestit će tu ustanovu o razlozima zbog kojih je određen istražni zatvor kako bi se poduzele mjere potrebne za osiguranje svrhe istražnog zatvora.
(7) Vrijeme provedeno u zdravstvenoj ustanovi uračunat će se okrivljeniku u pritvor ili istražni zatvor, odnosno u kaznu ako bude izrečena.

Članak 326.

(1) Tjelesni pregled okrivljenika poduzet će se i bez njegova pristanka ako se može poduzeti bez štete za njegovo zdravlje i ako se dokaz ne može pribaviti na drugi način.
(2) Tjelesni pregled drugih osoba može se bez njihova pristanka poduzeti samo ako se mora utvrditi nalazi li se određeni trag ili posljedica kaznenog djela na njihovu tijelu, a to se ne može utvrditi na drugi način i ako se može poduzeti bez štete za njihovo zdravlje.
(3) Tjelesni pregled okrivljenika tijekom kojeg se ulazi u tjelesne šupljine ili se od tijela odvajaju nadomjesci ili pomagala organa pričvršćeni uz tijelo provodi se bez njegova pristanka ako se dokaz ne može pribaviti na drugi način i ako se može poduzeti bez štete za njegovo zdravlje, za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora od pet godina ili teža kazna.
(4) Ako druga osoba ne pristane na pregled iz stavka 3. ovog članka, on se može poduzeti po nalogu suca istrage za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora teža od pet godina.
(5) Operativni zahvati na okrivljeniku mogu se na temelju sudskog naloga poduzeti samo ako se u njegovom tijelu nalaze predmeti počinjenja kaznenog djela koje na drugi način nije moguće izvaditi, a radi se o sljedećim kaznenim djelima iz Kaznenog zakona: terorizam (članak 97.), financiranje terorizma (članak 98.), ropstvo (članak 105.), trgovanje ljudima (članak 106.), trgovanje dijelovima ljudskog tijela i ljudskim zamecima (članak 107.), teško ubojstvo (članak 111.), iskorištavanje djece za pornografiju (članak 163.), neovlaštena proizvodnja i promet drogama (članak 190. stavak 2. i 3.), teška kaznena djela protiv opće sigurnosti (članak 222.), krivotvorenje novca (članak 274.), nedozvoljeno posjedovanje, izrada i nabavljanje oružja i eksplozivnih tvari (članak 331. stavak 3.), odavanje tajnih podataka (članak 347. stavak 4.) te špijunaža (članak 348.). Odluku o operativnom zahvatu sud će donijeti vodeći računa o nužnosti vađenja tih predmeta radi sprječavanja ugrožavanja života okrivljenika i riziku operativnog zahvata.
(6) Uzimanje krvi i urina od okrivljenika i druge osobe poduzet će se i bez njihovog pristanka ako se može poduzeti bez štete za njihovo zdravlje, a potrebno je radi

utvrđivanja činjenice važne za kazneni postupak. Tu radnju provodi osoba medicinske struke.
(7) Tjelesni pregled iz stavka 1., 2. i 3. ovog članka poduzima liječnik.
(8) Vještačenja koja uključuju i tjelesni pregled u smislu odredbe stavka 2. i 3. ovoga članka nalaže sud.
(9) Ministar nadležan za unutarnje poslove u suradnji s ministrima nadležnim za pravosuđe i zdravlje pravilnikom će propisati uvjete i način uzimanja krivi i urina od okrivljenika i drugih osoba (stavak 6. ovog članka), kao i uvjete koje ovlaštene ustanove i tijela moraju ispunjavati da bi mogle obavljati poslove analize krvi i urina.

Članak 327.

(1) Nadležno tijelo može odrediti molekularno-genetsku analizu kako bi se biološki tragovi uzeti s mjesta počinjenja djela ili drugog mjesta na kojemu se nalaze tragovi kaznenog djela usporedili s biološkim uzorcima uzetim od osoba iz stavka 2. ovog članka ili kako bi se utvrdila istovjetnost određene osobe ili kako bi se ti tragovi ili uzorci sravnili s rezultatima molekularno-genetskih ispitivanja dobivenim prema ovom Zakonu ili drugim zakonima.
(2) Za svrhu iz stavka 1. ovog članka, uzorci biološkog materijala uzet će se:
1) s mjesta počinjenja i drugog mjesta na kojemu su tragovi kaznenog djela,
2) od okrivljenika,
3) od žrtve,
4) od druge osobe pod uvjetom da se ne radi o biološkom uzorku te osobe, osim ako drukčije nije propisano ovim Zakonom.
(3) Nadležno tijelo je dužno osobu čiji se uzorci uzimaju upozoriti da će podaci biti molekularno-genetski analizirani i pohranjeni.
(4) Tijelo koje prije početka postupka provodi pretragu, privremeno oduzimanje predmeta, očevid ili drugu dokaznu radnju može samo provesti uzimanje uzoraka biološkog materijala s mjesta počinjenja kaznenog djela i drugog mjesta na kojemu su tragovi kaznenog djela.
(5) Uzimanje uzoraka biološkog materijala od okrivljenika te molekularno-genetsku analizu tih uzoraka nalaže državno odvjetništvo.
(6) Uzimanje uzoraka biološkog materijala od osoba iz stavka 2. točke 3. i 4. ovog članka te molekularno-genetsku analizu uz njihovu pisanu suglasnost nalaže državni odvjetnik. Te osobe će se prije potpisivanja suglasnosti poučiti o svrsi uzimanja uzorka te njegovom korištenju u svrhu molekularno-genetske analize. Ako suglasnost nije dana, uzimanje biološkog materijala od tih osoba te molekularno-genetsku analizu tih uzoraka na prijedlog državnog odvjetnika može naložiti sud.
(7) Molekularno-genetska analiza povjerava se vještaku. Njemu se predaje materijal za ispitivanje u anonimiziranom obliku. Podaci iz molekularno-genetskih ispitivanja mogu se pridružiti nekoj određenoj osobi samo u onoj mjeri u kojoj je to potrebno za ispunjenje svrhe samog ispitivanja.

Članak 327.a

(1) Ispitivani materijal koji pripada osobama iz članka 327. stavka 2. ovog Zakona može se koristiti i obrađivati samo tako dugo dok se pridruživanje tragu ili utvrđenje istovjetnosti ili podrijetla ne isključi, a potom se uništava, osim ako nešto drugo nije propisano zakonom.
(2) Podaci prikupljeni molekularno-genetskom analizom sukladno odredbama članka 327. ovog Zakona od okrivljenika koji je kasnije u kaznenom postupku pravomoćno osuđen pohranjuju se i čuvaju dvadeset godina nakon završetka kaznenog postupka. Iznimno, ako je riječ o kaznenom djelu za koje je propisana kazna zatvora od deset godina ili teža, ili ako je riječ o kaznenom djelu protiv spolne slobode za koje je propisana kazna zatvora teža od pet godina, navedeni podaci se mogu čuvati najdulje četrdeset godina od završetka kaznenog postupka.
(3) Podaci prikupljeni molekularno-genetskom analizom uzoraka uzetih sukladno odredbama članka 327. ovog Zakona od okrivljenika koji je kasnije u kaznenom postupku pravomoćno oslobođen optužbe, ili je postupak obustavljen ili je optužba odbijena, te podaci prikupljeni molekularno-genetskom analizom uzoraka uzetih od osoba iz članka 327. stavka 2. točke 3. ovog Zakona čuvaju se deset godina od završetka postupka. Ako se molekularno-genetskom analizom uzoraka uzetih od osoba iz članka 327. stavka 2. točke 4. ovog Zakona utvrdi da ne pripadaju okrivljeniku, uzorci i podaci će se uništiti odmah po završetku postupka.
(4) Po isteku rokova iz stavaka 2. i 3. ovog članka, nadležno tijelo će po službenoj dužnosti brisati te podatke.
(5) Podaci prikupljeni molekularno-genetskom analizom uzoraka pronađenih na mjestu događaja te drugih uzoraka koji nisu pridruženi određenoj osobi čuvaju se trajno.
(6) Ministar nadležan za pravosuđe u suradnji s ministrima nadležnima za zdravstvo, unutarnje poslove i obranu, pravilnikom propisuje način uzimanja uzoraka biološkog materijala iz članka 327. ovog Zakona, uvjete pohrane te nadzora nad pohranom, obradom i čuvanjem.

Članak 328.

(1) Kad je potrebno poduzeti vještačenje poslovnih knjiga, isprava i podataka, tijelo koje vodi postupak dužno je vještacima naznačiti u kojem pravcu i u kojem opsegu treba obavljati vještačenje te koje činjenice i okolnosti treba utvrditi.
(2) Ako je za poduzimanje vještačenja poslovnih knjiga, isprava i podataka trgovačkog društva i drugih pravnih osoba nužno da se najprije sredi njihovo knjigovodstvo ili evidencija podataka, troškovi oko sređivanja knjigovodstva i evidencija podataka padaju na teret trgovačkog društva, odnosno druge pravne osobe.
(3) Rješenje iz stavka 2. ovog članka donosi tijelo koje vodi postupak, na temelju obrazloženog pisanog izvješća vještaka kojima je naloženo vještačenje poslovnih knjiga, isprava i podataka. U rješenju će se naznačiti i svota koju je trgovačko društvo ili druga pravna osoba dužna položiti sudu kao predujam za troškove oko sređivanja njezina knjigovodstva ili evidencija podataka. Protiv tog rješenja nije dopuštena žalba.
(4) Nakon okončanja radnji iz stavka 2. i 3. ovog članka tijelo koje vodi postupak donosi, na temelju izvješća vještaka, rješenje kojim utvrđuje visinu troškova i određuje da taj iznos podmiri trgovačko društvo ili druga pravna osoba. Trgovačko društvo ili druga pravna osoba mogu podnijeti žalbu protiv odluke o naknadi troškova i visine troškova. O žalbi odlučuje vijeće.

9. Dokaz ispravom

Članak 329.

(1) Isprave koje služe za utvrđivanje činjenica pribavljaju se i čuvaju odgovarajućom primjenom odredaba ove Glave vodeći računa da se isprava ne ošteti ili ne uništi i da se njen sadržaj sačuva u neizmijenjenom obliku. Prema potrebi, tijelo koje vodi postupak, nakon odgovarajuće provjere, izradit će presliku isprave, a izvornik će vratiti podnositelju.
(2) U odnosu na isprave postupa se kao s drugim predmetima koji se imaju upotrijebiti kao dokaz (članak 267. i 269.).
(3) Dokaz ispravom izvodi se njezinim čitanjem ili pregledavanjem.

10. Dokaz snimkom

Članak 330.

(1) Snimka koja služi za utvrđivanje činjenica, pribavlja se primjenom odredaba ove Glave.
(2) U odnosu na snimku postupa se kao s drugim predmetima koji se imaju upotrijebiti kao dokaz (članak 267. i 269.), vodeći računa da se snimka ne ošteti ili ne uništi i da se njen sadržaj sačuva u neizmijenjenom obliku. Prema potrebi poduzet će se potrebne mjere da se snimka sačuva u neizmijenjenom obliku ili izradi njezina kopija.
(3) Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom, sadržaj snimke se utvrđuje njezinim reproduciranjem. Ako je na snimci dijete, snimka će se reproducirati izmjenom lika i glasa djeteta, ako je to potrebno radi zaštite interesa djeteta, vodeći pritom računa o interesima postupka u cjelini.
(4) Snimku reproducira stručna osoba.

11. Elektronički (digitalni) dokaz

Članak 331.

Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom, elektronički dokaz pribavlja se primjenom odredaba članka 257., 262. i 263. ovog Zakona.

12. Posebne dokazne radnje

Članak 332.

(1) Ako se izvidi kaznenih djela ne bi mogli provesti na drugi način ili bi to bilo moguće samo uz nerazmjerne teškoće, na pisani obrazloženi zahtjev državnog odvjetnika, sudac istrage može protiv osobe za koju postoje osnove sumnje da je sama počinila ili zajedno s drugim osobama sudjelovala u kaznenom djelu iz članka 334. ovog Zakona, pisanim, obrazloženim nalogom odrediti posebne dokazne radnje kojima se privremeno ograničavaju određena ustavna prava građana, i to:
1) nadzor i tehničko snimanje telefonskih razgovora i drugih komunikacija na daljinu,
2) presretanje, prikupljanje i snimanje računalnih podataka,
3) ulazak u prostorije radi provođenja nadzora i tehničko snimanje prostorija,
4) tajno praćenje i tehničko snimanje osoba i predmeta,
5) uporabu prikrivenih istražitelja i pouzdanika,
6) simuliranu prodaju i otkup predmeta te simulirano davanje potkupnine i

simulirano primanje potkupnine,
7) pružanje simuliranih poslovnih usluga ili sklapanje simuliranih pravnih poslova,
8) nadzirani prijevoz i isporuku predmeta kaznenog djela.
(2) Iznimno, ako postoji opasnost od odgode i ako državni odvjetnik ima razloga vjerovati da na vrijeme neće moći pribaviti nalog suca istrage, nalog iz stavka 1. ovog članka, može na vrijeme od dvadeset četiri sata izdati državni odvjetnik.
(3) Nalog iz stavka 2. ovog članka državni odvjetnik ne može izdati za posebne dokazne radnje iz:
– stavka 1. točke 2) ovog članka, ako način izvršenja te radnje zahtijeva ulazak u dom, ili udaljeni ulazak u računalo osumnjičenika koje se nalazi u njegovom domu,
– stavka 1. točke 3) ovog članka, ako je radi provođenja nadzora i tehničkog snimanja potrebno ući u dom.
(4) Nalog s oznakom vremena izdavanja i dopis u kojem će obrazložiti razloge za njegovo izdavanje državni odvjetnik mora u roku od osam sati od izdavanja dostaviti sucu istrage. Ujedno će ako smatra da treba nastaviti s provođenjem posebne dokazne radnje podnijeti sucu istrage pisani obrazloženi zahtjev za njezino daljnje provođenje. Sudac istrage odmah po primitku naloga i dopisa ispituje jesu li postojali uvjeti za izdavanje naloga te je li postojala opasnost od odgode iz stavka 2. ovog članka.
(5) Sudac istrage odlučuje rješenjem o zakonitosti naloga državnog odvjetnika. Ako sudac istrage odobri nalog državnog odvjetnika, a državni odvjetnik je podnio zahtjev za daljnje provođenje dokazne radnje, postupit će prema stavku 1. ovog članka. Ako se sudac istrage ne složi s nalogom državnog odvjetnika, zatražit će da o tome odluku donese vijeće. Ako je zahtijevano daljnje provođenje dokazne radnje određene prema stavku 2. ovog članka ono se nastavlja do odluke vijeća. Vijeće o zahtjevu suca istrage odlučuje u roku od dvanaest sati od primitka zahtjeva. Ako je vijeće potvrdilo nalog državnog odvjetnika, a državni odvjetnik je zahtijevao daljnje provođenje dokazne radnje, vijeće će izdati nalog iz stavka 1. ovog članka. Ako vijeće ne odobri nalog, u rješenju će naložiti da se odmah obustave radnje, a podaci prikupljeni na temelju naloga državnog odvjetnika će se predati sucu istrage koji će ih uništiti. O uništenju podataka sudac istrage sastavlja zapisnik.
(6) Posebne dokazne radnje iz članka 332. stavka 1. točke 3. ovog Zakona kada je radi njezinog provođenja potrebno ući u dom određuju se isključivo po nalogu suda koji je dužan voditi računa o razmjernom ograničenju prava na nepovredivost osobnog i obiteljskog života.
(7) Radnje iz točke 1. stavka 1. ovog članka mogu se odrediti i prema osobama za koje postoje osnove sumnje da počinitelju ili od počinitelja kaznenih djela iz članka 334. ovog Zakona prenose priopćenja i poruke u svezi s djelom, odnosno da se počinitelj služi njihovim priključcima na telefon ili drugim telekomunikacijskim uređajem, koje kriju počinitelja kaznenog djela ili mu prikrivanjem sredstava kojima je kazneno djelo počinjeno, tragova kaznenog djela ili predmeta nastalih ili pribavljenih kaznenim djelom ili na drugi način pomažu da ne bude otkriven.
(8) Pod uvjetima iz stavka 1. ovog članka, radnje iz stavka 1. točke 1., 2., 3., 4., 6., 7. i 8. ovog članka, mogu se uz pisani pristanak osobe, primijeniti na sredstva, prostorije i predmete te osobe.

(9) U slučaju kad se ne raspolaže saznanjima o identitetu sudionika kaznenog djela, radnja iz stavka 1. točke 8. ovog članka može se odrediti prema predmetu kaznenog djela.
(10) Izvršenje radnji iz stavka 1. točke 5. i 6. ovog članka ne smije predstavljati poticanje na počinjenje kaznenog djela.

Članak 333.

(1) Snimke, isprave i predmeti pribavljeni provedbom radnji iz članka 332. stavka 1. točke 1. do 8. ovog Zakona, mogu se upotrijebiti kao dokaz u postupku.
(2) Prikriveni istražitelj i pouzdanik mogu se ispitati kao svjedoci o sadržaju razgovora koje su vodili s osobama prema kojima je određena radnja iz članka 332. stavka 1. točke 5. do 8. ovog Zakona, kao i svim sudionicima kaznenog djela radi čijeg otkrivanja i dokazivanja je ta radnja bila određena, a njihovi iskazi se mogu upotrijebiti kao dokaz u postupku.
(3) Presuda i ocjena o nezakonitosti dokaza ne može se temeljiti isključivo na iskazu svjedoka iz stavka 2. ovog članka.

Članak 334.

Posebne dokazne radnje iz članka 332. stavka 1. ovog Zakona mogu se odrediti za sljedeća kaznena djela iz Kaznenog zakona:
1) ratnog zločina (članak 91. stavak 2.), terorizma (članak 97. stavak 1., 2. i 3.), financiranja terorizma (članak 98.), obuke za terorizam (članak 101.), terorističkog udruženja (članak 102.), ropstva (članak 105.), trgovanja ljudima (članak 106.), trgovanja dijelovima ljudskog tijela i ljudskim zamecima (članak 107.), protupravnog oduzimanja slobode (članak 136. stavak 4.), otmice (članak 137. stavak 3.), spolne zlouporabe djeteta mlađeg od petnaest godina (članak 158.), podvođenja djeteta (članak 162. stavak 1. i 3.), iskorištavanja djece za pornografiju (članak 163. stavak 2. i 3.), teških kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta (članak 166.), pranja novca (članak 265. stavak 4.), zlouporabe položaja i ovlasti (članak 291. stavak 2.) ako je to djelo počinila službena osoba, primanja mita (članak 293.) ako je to djelo počinila službena osoba, trgovanja utjecajem (članak 295.) ako je to djelo počinila službena osoba, zločinačkog udruženja (članak 328.), počinjenja kaznenog djela u sastavu zločinačkog udruženja (članak 329. stavak 1. točke 3. do 6.), ubojstva osobe pod međunarodnom zaštitom (članak 352.), otmice osobe pod međunarodnom zaštitom (članak 353.), za kaznena djela protiv Republike Hrvatske (Glava XXXII.) i protiv Oružanih snaga Republike Hrvatske (Glava XXXIV.) za koja je propisana kazna zatvora od najmanje pet godina te za sva kaznena djela za koja je propisana kazna dugotrajnog zatvora,
2) genocida (članak 88. stavak 3.), zločina agresije (članak 89. stavak 2. i 3.), odgovornosti zapovjednika (članak 96.), novačenja za terorizam (članak 100.), pripremanja kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (članak 103.), mučenja i drugog okrutnog, neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (članak 104.) ako je počinjeno na štetu djeteta, ubojstva (članak 110.), protupravnog oduzimanja slobode (članak 136. stavak 3.), otmice (članak 137.), prostitucije (članak 157. stavak 2.), spolne zlouporabe djeteta starijeg od

petnaest godina (članak 159.), mamljenja djece za zadovoljenje spolnih potreba (članak 161.), podvođenja djeteta (članak 162.), iskorištavanja djece za pornografiju (članak 163.), iskorištavanja djece za pornografske predstave (članak 164.), oduzimanja djeteta (članak 174. stavak 3.), neovlaštene proizvodnje i prometa drogama (članak 190. stavak 2., 3. i 4.), teških kaznenih djela protiv opće sigurnosti (članak 222.), napada na zrakoplov, brod ili nepokretnu platformu (članak 223.), razbojništva (članak 230. stavak 2.), iznude (članak 243. stavak 4., 5. i 6.), primanja mita u gospodarskom poslovanju (članak 252.), zlouporabe u postupku javne nabave (članak 254.), izbjegavanja carinskog nadzora (članak 257.), subvencijske prijevare (članak 258.), pranja novca (članak 265.), krivotvorenja novca (članak 274.), zlouporabe položaja i ovlasti (članak 291.), nezakonitog pogodovanja (članak 292.), primanja mita (članak 293.), davanja mita (članak 294. stavak 1.), trgovanja utjecajem (članak 295.), protuzakonitog ulaženja, kretanja i boravka u Republici Hrvatskoj (članak 326. stavak 2) te počinjenja kaznenog djela u sastavu zločinačkog udruženja (članak 329.),
3) javnog poticanja na terorizam (članak 99.), protupravnog oduzimanja slobode (članak 136.), spolnog odnošaja bez pristanka (članak 152.), silovanja (članak 153.), teška kaznena djela protiv spolne slobode (članak 154.), prostitucije (članak 157.), oduzimanja djeteta (članak 174.), povrede djetetovih prava (članak 177.), **krivotvorenja lijekova ili medicinskih proizvoda (članak 185.),** neovlaštene proizvodnje i prometa drogama (članak 190.), omogućavanja trošenja droga (članak 191. stavak 2. i 3.), neovlaštene proizvodnje i prometa tvarima zabranjenim u sportu (članak 191.a), iznude (članak 243.), primanja i davanja mita u postupku stečaja (članak 251.), davanja mita u gospodarskom poslovanju (članak 253.), davanja mita (članak 294.), davanja mita za trgovanje utjecajem (članak 296.), odavanja službene tajne (članak 300.) ako je tim djelom povrijeđena tajnost izvida i istraživanja, sprečavanja dokazivanja (članak 306.), povrede tajnosti postupka (članak 307.) ako je tim djelom povrijeđena tajnost u kaznenom postupku, otkrivanja identiteta ugrožene osobe ili zaštićenog svjedoka (članak 308.), prisile prema pravosudnom dužnosniku (članak 312.), protuzakonitog ulaženja, kretanja i boravka u Republici Hrvatskoj (članak 326.), nedozvoljenog posjedovanja, izrade i nabavljanja oružja i eksplozivnih tvari (članak 331.), ubojstva osobe pod međunarodnom zaštitom (članak 352.), otmice osobe pod međunarodnom zaštitom (članak 353.), napada na osobu pod međunarodnom zaštitom (članak 354.), prijetnje osobi pod međunarodnom zaštitom (članak 355.) te za kaznena djela protiv računalnih sustava, programa i podataka (Glava XXV.) i protiv intelektualnog vlasništva (Glava XXVII.) ako su počinjena uporabom računalnih sustava ili mreža.

Članak 335.

(1) U nalogu iz članka 332. stavka 1. ovog Zakona navode se raspoloživi podaci o osobi protiv koje se posebne dokazne radnje primjenjuju, činjenice iz kojih proizlazi potreba poduzimanja te rok trajanja koji mora biti primjeren ostvarenju cilja kao i način, opseg i mjesto provođenja radnje. Radnje izvršava policija. Službene i odgovorne osobe koje sudjeluju u postupku odlučivanja i izvršenja radnji iz članka 332. ovog Zakona dužne su kao tajnu čuvati sve podatke koje su saznale u svezi s radnjama.

(2) Operativno-tehnički centar za nadzor telekomunikacija koji obavlja tehničku koordinaciju s davateljem telekomunikacijskih usluga u Republici Hrvatskoj kao i davatelji telekomunikacijskih usluga, dužni su policiji osigurati potrebnu tehničku pomoć. Za postupanje protivno toj obvezi, sudac istrage će na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika kazniti davatelja telekomunikacijske usluge novčanom kaznom do 1.000.000,00 kuna te odgovornu osobu u Operativno-tehničkom centru za nadzor telekomunikacija koji obavlja tehničku koordinaciju i u davatelju telekomunikacijskih usluga u Republici Hrvatskoj novčanom kaznom u iznosu do 50.000,00 kuna, a ako i nakon toga ne izvrši rješenje može se odgovorna osoba kazniti zatvorom do izvršenja, ali najdulje mjesec dana. O žalbi protiv rješenja kojim je izrečena novčana kazna ili je određen zatvor, odlučuje vijeće. Žalba protiv rješenja o novčanoj kazni i zatvoru ne zadržava izvršenje rješenja.
(3) Posebne dokazne radnje iz članka 334. ovog Zakona određuju se na vrijeme do tri mjeseca. Na prijedlog državnog odvjetnika, sudac istrage može te radnje produljiti za još tri mjeseca ako one daju rezultate, a postoji razlog da se nastavi s njihovim provođenjem radi prikupljanja dokaza. Nakon proteka šest mjeseci za kaznena djela iz članka 334. točke 1. i 2. ovog Zakona, te radnje mogu se produljiti za još šest mjeseci. Iznimno, za kaznena djela iz članka 334. točke 1. ovog Zakona, te radnje mogu se produljiti za daljnjih šest mjeseci, ako je njihovo produljenje nužno radi ostvarenja svrhe radi koje su bile odobrene. Protiv rješenja suca istrage kojim se odbija prijedlog državnog odvjetnika za produljenje radnje državni odvjetnik može podnijeti žalbu u roku od osam sati o kojoj odlučuje vijeće istog suda u roku od dvanaest sati.
(4) Čim prestanu pretpostavke iz članka 332. stavka 1. ovog Zakona, sudac istrage je dužan odrediti obustavu poduzetih radnji. Ako državni odvjetnik odustane od kaznenog progona, odnosno ako podaci i obavijesti pribavljeni primjenom poduzetih radnji nisu potrebni za kazneni postupak, uništit će se pod nadzorom suca istrage, koji će o tome sastaviti posebni zapisnik.
(5) Nalog iz stavka 1. ovog članka čuva se u posebnom omotu. Nakon prestanka radnje, a ako to probici postupka dopuštaju i prije, nalog se na njezin zahtjev, može dostaviti osobi protiv koje je radnja bila određena.
(6) Ako se prilikom poduzimanja radnji iz članka 332. stavka 1. ovog Zakona zabilježe podaci i obavijesti koji upućuju na neko drugo kazneno djelo i počinitelja iz članka 334. ovog Zakona, taj dio snimke će se prepisati i dostaviti državnom odvjetniku, i može se upotrijebiti kao dokaz u postupku za to kazneno djelo.
(7) Na razgovore okrivljenika s braniteljem na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 75., 76. i 114. ovog Zakona.
(8) Ako su radnje iz članka 332. ovog Zakona poduzete protivno odredbi članka 332. ovog Zakona, dokazi za koje se iz tako prikupljenih podataka saznalo ne mogu se upotrijebiti kao dokaz u postupku.

Članak 336.

(1) Državni odvjetnik i sudac istrage će na odgovarajući način (prijepisom zapisnika ili službenih zabilješki bez osobnih podataka, izdvajanjem službene zabilješke iz spisa i slično) spriječiti da neovlaštene osobe, te okrivljenik i njegov branitelj ustanove istovjetnost osoba koje su provele radnje iz članka 332. stavka 1. točke 4. i 5. ovog Zakona. Ako se te osobe ispituju kao svjedoci sud će u pravilu postupiti prema odredbama članka 294. do 299. ovog Zakona.

(2) Osobe koje na bilo koji način saznaju podatke o sadržaju radnji ili o osobama koje su sudjelovale u provođenju radnji iz članka 332. ovog Zakona dužne su čuvati te podatke kao tajnu.

Članak 337.

(1) Radnje iz članka 332. ovog Zakona izvršava policija. O tijeku izvršenja radnji policija sastavlja dnevna izvješća i dokumentaciju tehničkog zapisa koju dostavlja državnom odvjetniku, na njegov zahtjev. Sudac istrage može u svako doba tijekom provođenja posebnih dokaznih radnji od državnog odvjetnika zahtijevati da mu dostavi izvješće o tijeku tih radnji i potrebi njihova daljnjeg provođenja. Sudac istrage može tijekom provođenja posebnih dokaznih radnji po potrebi od policije zatražiti dostavu dnevnih izvješća i dokumentacije tehničkog zapisa radi ocjene osnovanosti njihova daljnjeg provođenja, u opsegu i mjeri koju sam odredi. Ako su radnje produljene za šest mjeseci sukladno članku 335. stavku 3. ovog Zakona, sudac istrage mora nakon tri mjeseca od državnog odvjetnika zahtijevati dostavu izvješća o daljnjoj potrebi provođenja tih radnji.
(2) Po isteku radnji policija sastavlja posebno izvješće za državno odvjetništvo i suca istrage u kojem navodi:
1. vremenski početak i završetak radnje,
2. broj i identitet osoba obuhvaćenih radnjom.

(3) Dokumentaciju tehničkog zapisa policija izrađuje u dva primjerka. Jedan primjerak čuva u policijskoj arhivi. Drugi primjerak uz posebno izvješće policija dostavlja državnom odvjetniku uz prikupljene snimke i dokumentaciju.
(4) Uporaba prikrivenih istražitelja uključuje pravo prikrivenog istražitelja na ulazak u nečiji dom ako su ispunjeni uvjeti što ih predviđaju zakonski propisi o ulasku policije u dom bez sudskog naloga.
(5) Ako osim uvjeta iz članka 332. stavka 1. ovog Zakona postoje dokazi za osnovanu sumnju da će doći do počinjenja osobito teških kaznenih djela iz članka 334. ovog Zakona ili su neka od njih već počinjena, sudac istrage može na prijedlog državnog odvjetnika rješenjem odrediti da prikriveni istražitelj uz ulazak u tuđi dom, može uporabiti tehnička sredstva za snimanje nejavnih razgovora. Ako sudac istrage odbije prijedlog donosi rješenje. Protiv tog rješenja državni odvjetnik može u roku od osam sati podnijeti žalbu. O žalbi odlučuje vijeće u roku od dvanaest sati.
(6) Primjena radnji iz članka 332. stavka 1. ovog Zakona prestaje čim prestanu razlozi radi kojih su bile određene. Državni odvjetnik i sud po službenoj dužnosti paze na postojanje razloga iz kojih je radnja određena.
(7) Ministar nadležan za unutarnje poslove, uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za pravosuđe, donosi propise kojima se uređuje način izvršenja radnji iz članka 332. ovog Zakona.

Članak 338.

(1) Snimke, isprave i predmeti pribavljeni provedbom radnji iz članka 332. stavka 1. ovog Zakona, mogu se koristiti kao dokaz samo u postupku protiv osobe iz članka 332. stavka 1. ovog Zakona i u slučaju iz članka 335. stavka 6. ovog Zakona.
(2) Cjelovita snimka, zapis i dokumentacija čuvaju se zapečaćeni u državnom odvjetništvu. Kad je to s obzirom na okolnosti moguće, na prijedlog državnog odvjetnika, sudac istrage naložit će da se za spis predmeta izdvoje samo oni dijelovi snimke, zapisa i dokumentacije koji se odnose na taj kazneni postupak.

(3) U tu svrhu državni odvjetnik dostavlja sucu istrage obrazloženi prijedlog i cjelovitu snimku koju će sudac istrage vratiti nakon što izdvoji dio snimke koji se odnosi na taj kazneni postupak. Izdvajanje provodi pod nadzorom suca istrage stručni pomoćnik.
(4) Na zahtjev okrivljenika državni odvjetnik će mu odmah omogućiti reprodukciju snimke, ili uvid u zapis ili dokumentaciju. Nakon što je provedena reprodukcija ili uvid u zapis ili dokumentaciju, okrivljenik može na raspravi predložiti da se pojedini dijelovi ili cjelovita snimka, zapis ili dokumentacija reproducira ili pročita.

Članak 339.

(1) Sudac istrage može, na prijedlog državnog odvjetnika naložiti da poštanske i druge prometne organizacije zadrže i njemu, uz potvrdu primitka, predaju pisma, brzojave i druge pošiljke koje su upućene okrivljeniku ili koje on odašilje ako postoje okolnosti zbog kojih se s osnovom može očekivati da će te pošiljke poslužiti kao dokaz u postupku. Nalog sadrži podatke iz članka 335. stavka 1. ovog Zakona.
(2) Radnja iz stavka 1. ovog članka može biti naložena za sljedeća kaznena djela iz Kaznenog zakona:
1) spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta (Glava XVII.) i protiv intelektualnog vlasništva (Glava XXVII.),
2) genocida (članak 88.), zločina agresije (članak 89.), zločina protiv čovječnosti (članak 90.), ratnog zločina (članak 91.), odgovornosti zapovjednika (članak 96.), terorizma (članak 97.), financiranja terorizma (članak 98.), novačenja za terorizam (članak 100.), obuke za terorizam (članak 101.), terorističkog udruženja (članak 102.), ubojstva (članak 110.), teškog ubojstva (članak 111.), otmice (članak 137.), pranja novca (članak 265.), zločinačkog udruženja (članak 328.), počinjenja kaznenog djela u sastavu zločinačkog udruženja (članak 329.), veleizdaje (članak 340.), priznavanja okupacije i kapitulacije (članak 341.), odavanja tajnih podataka (članak 347.), špijunaže (članak 348.), pripremanja kaznenih djela protiv Republike Hrvatske (članak 350.), ubojstva osobe pod međunarodnom zaštitom (članak 352.) i otmice osobe pod međunarodnom zaštitom (članak 353.).
(3) Privremeno oduzimanje može trajati najdulje četiri mjeseca, a na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika sudac istrage može produljiti trajanje za daljnja dva mjeseca. Ako su kaznena djela iz stavka 2. točke 1. ovog članka počinjena uporabom računalnih sustava ili mreža privremeno oduzimanje može trajati najdulje godinu dana.
(4) Državni odvjetnik može naložiti samo zadržavanje pošiljaka, ali su organizacije navedene u stavku 1. ovog članka obvezne obustaviti zadržavanje ako u roku od tri dana nakon primitka naloga, ne prime rješenje suca istrage.
(5) Zadržane pošiljke otvara državni odvjetnik u prisutnosti dva svjedoka. Pri otvaranju pazit će se da se ne oštete pečati, a omoti će se i adrese sačuvati. O otvaranju će se sastaviti zapisnik.
(6) Ako interesi postupka dopuštaju, sadržaj pošiljke može se priopćiti u cijelosti ili djelomično okrivljeniku, odnosno osobi kojoj je upućena, a može mu se pošiljka i predati. Ako je okrivljenik odsutan, sadržaj pošiljke će se kad za to postoji opravdan interes, priopćiti ili predati kome od njegovih srodnika, a ako njih nema, vratit će se pošiljatelju, ako se to ne protivi interesima postupka ili drugim važnim interesima.
(7) Odredbe stavka 1. do 5. ovog članka ne primjenjuje se na pisma, brzojave i druge pošiljke između okrivljenika i njegova branitelja.

(8) Ako je postupljeno protivno stavku 1. do 5. ovog članka dokazi za koje se saznalo iz tako prikupljenih podataka ne mogu se upotrijebiti u kaznenom postupku.

13. Provjera uspostavljanja telekomunikacijskog kontakta

Članak 339.a

(1) Ako postoji sumnja da je registrirani vlasnik ili korisnik telekomunikacijskog sredstva počinio kazneno djelo **iz članka 334. ovog Zakona ili neko drugo kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora teža od pet godina policija može**, na temelju naloga suca istrage, a radi prikupljanja dokaza **putem Operativno-tehničkog centra za nadzor telekomunikacija,** od operatora javnih komunikacijskih usluga zatražiti provjeru istovjetnosti, trajanja i učestalosti komunikacije s određenim elektroničkim komunikacijskim adresama, utvrđivanje položaja komunikacijskog uređaja, kao i utvrđivanje mjesta na kojima se nalaze osobe koje uspostavljaju elektroničku komunikaciju, te identifikacijske oznake uređaja.
(2) Za registriranog vlasnika ili korisnika telekomunikacijskog sredstva koji je povezan s osobom za koju postoji sumnja da je počinila kazneno djelo **iz članka 334. ovog Zakona ili neko drugo kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora teža od pet godina** policija može, na temelju naloga suca istrage **putem Operativno-tehničkog centra za nadzor telekomunikacija,** zatražiti od operatora javnih komunikacijskih usluga provjeru iz stavka 1. ovog članka.
(3) Odluku o zahtjevu državnog odvjetnika sudac istrage dužan je donijeti u roku od četiri sata. Nalog za provjeru iz stavka 1. i 2. ovog članka sudac istrage izdaje na temelju obrazloženog prijedloga nadležnog državnog odvjetnika.
(4) Iznimno, ako postoji opasnost od odgode i ako državni odvjetnik ima razloga vjerovati da na vrijeme neće moći pribaviti nalog suca, nalog iz stavka 1. i 2. ovog članka može izdati nadležni državni odvjetnik.
(5) Nalog iz stavka 4. ovog članka i dopis u kojem će obrazložiti razloge za njegovo izdavanje državni odvjetnik mora odmah, a najkasnije u roku od 24 sata od izdavanja, dostaviti sucu istrage.
(6) Sudac istrage odlučuje rješenjem o zakonitosti naloga državnog odvjetnika u roku od 48 sati od primitka naloga i dopisa. Protiv rješenja suca istrage državni odvjetnik nema prava žalbe.
(7) U nalogu iz stavka 1., 2. i 4. ovog članka, uz podatke iz članka 168. stavka 2. ovog Zakona, navode se osobni podaci osobe koja je registrirani vlasnik ili korisnik komunikacijskog sredstva te svrha radi koje se nalog izdaje.
(8) Nalog za provjeru uspostavljanja telekomunikacijskih kontakata nije potreban ako je registrirani vlasnik ili korisnik komunikacijskog sredstva dao pisani pristanak.
(9) Ako su podaci iz stavka 1. i 2. ovog članka pribavljeni bez naloga suca istrage odnosno ako državni odvjetnik nije u roku iz stavka 5. ovog članka dostavio sucu istrage nalog ili ako je odbijen zahtjev državnog odvjetnika za ovjeru naloga za provjeru uspostavljanja telekomunikacijskih kontakata, tako prikupljeni podaci ne mogu se upotrijebiti kao dokaz u postupku.

Članak 340.

(1) Policija može osobne podatke građana, pohranjene u zbirkama i drugim registrima sravnjivati s policijskim evidencijama, registrima i zbirkama s automatskom obradom podataka ako postoje osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti. Tako prikupljene obavijesti će se, uz izvješće državnom odvjetniku, izbrisati iz navedenih evidencija čim prestanu biti potrebne za uspješno vođenje kaznenog postupka, ali najkasnije u roku od dvanaest mjeseci od dana njihove pohrane. Taj rok može sudac istrage na prijedlog državnog odvjetnika iznimno produljiti za tri mjeseca ako je vjerojatno da će se na taj način uspješno okončati raspisana potraga za određenom osobom ili predmetima.

(2) Ako sudac istrage odbije prijedlog iz stavka 1. ovog članka odlučuje rješenjem. Protiv tog rješenja državni odvjetnik može podnijeti žalbu.

Glava XIX.

OPTUŽIVANJE

1. Podizanje, sadržaj i predaja optužnice

Članak 341.

(1) Optužnicu podiže državni odvjetnik nakon što je završena istraga.

(2) Državni odvjetnik podiže optužnicu za kaznena djela za koja se ne provodi istraga ako prikupljeni podaci koji se odnose na kazneno djelo i počinitelja daju dovoljno osnova za podizanje optužnice.

(3) Državni odvjetnik može za kaznena djela iz članka 216. stavka 1. ovog Zakona podignuti optužnicu i bez provođenja istrage ako rezultati provedenih radnji koji se odnose na kazneno djelo i počinitelja daju dovoljno osnova za podizanje optužnice.

(4) Prije podizanja optužnice okrivljenik mora biti ispitan, osim ako je u optužnici predloženo suđenje u odsutnosti (članak 402.).

Članak 342.

(1) Optužnica sadrži:

1) ime i prezime okrivljenika s osobnim podacima (članak 272. stavak 1.) kao i podacima o tome nalazi li se i otkad u istražnom zatvoru ili se nalazi na slobodi, a ako je prije podizanja optužnice pušten na slobodu, koliko je proveo u pritvoru i istražnom zatvoru,

2) opis djela iz kojeg proistječu zakonska obilježja kaznenog djela, vrijeme i mjesto počinjenja kaznenog djela, predmet na kojemu je i sredstvo kojim je počinjeno kazneno djelo te ostale okolnosti potrebne da se kazneno djelo što točnije odredi,

3) zakonski naziv kaznenog djela, s navođenjem odredaba Kaznenog zakona koje se na prijedlog tužitelja imaju primijeniti,

4) dokaze na kojima se temelji optužnica,

5) obrazloženje u kojem će se opisati stanje stvari.

(2) Državni odvjetnik dostavlja sudu uz optužnicu i spis predmeta.

(3) Optužnica za kaznena djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, uz sadržaj iz stavka 1. točke 1. do 4. ovog članka, sadrži samo kratke razloge te prijedlog vrste i mjere kazne, sudske opomene, uvjetne osude, djelomične uvjetne osude, zamjene radom za opće dobro na slobodi,

posebnih obveza, zaštitnog nadzora, sigurnosne mjere te mjere oduzimanja predmeta, odnosno druge mjere propisane kaznenim zakonom čije se izricanje traži.
(4) Ako se okrivljenik nalazi na slobodi, u optužnici se može predložiti da se odredi istražni zatvor, a ako se nalazi u pritvoru ili istražnom zatvoru, može se predložiti da se pusti na slobodu.
(5) Jednom optužnicom može se obuhvatiti više kaznenih djela ili više okrivljenika samo ako se prema odredbama članka 25. ovog Zakona može provesti jedinstven postupak i donijeti jedna presuda.

Članak 343.

Optužnica se dostavlja optužnom vijeću nadležnog suda u onoliko primjeraka koliko ima okrivljenika i branitelja i jedan primjerak za sud.

2. Prethodno ispitivanje i odgovor na optužnicu

Članak 344.

(1) Predsjednik optužnog vijeća ispitat će bez odgode, a ako je okrivljenik lišen slobode, u roku od četrdeset i osam sati je li:
1) optužnicu podnio ovlašteni tužitelj,
2) optužnica podignuta nakon što su ispunjeni zakonski uvjeti (članak 341. i 356. stavak 3.),
3) optužnica propisno sastavljena (članak 342.),
4) se u spisu predmeta nalaze dokazi koji se prema članku 86. ovog Zakona imaju izdvojiti iz spisa,
5) optužnica podignuta u roku iz članka 230. stavka 1. i 2. i članka 365. stavka 2. ovog Zakona,
6) postoje razlozi iz članka 355. stavka 1. točke 1. – 3. ovog Zakona.
(2) Predsjednik optužnog vijeća će rješenjem obustaviti kazneni postupak ili odbaciti optužnicu koju nije podnio ovlašteni tužitelj i koja je podignuta iako nisu ispunjeni zakonski uvjeti ili nakon proteka roka iz članka 230. stavka 1. i 2. i članka 365. stavka 2. ovog Zakona ili ako su ispunjeni razlozi iz članka 355. stavka 1. točke 1.-3. ovog Zakona. O žalbi protiv rješenja suca istrage odlučuje viši sud.
(3) Ako predsjednik optužnog vijeća ustanovi da optužnica ima nedostatke u odnosu na sastojke iz članka 342. stavka 1. točke 1. do 5. ovog Zakona, vratit će je tužitelju da u roku od tri dana ispravi nedostatke. Iz opravdanih razloga, na zahtjev tužitelja, predsjednik optužnog vijeća može produljiti taj rok za daljnja tri dana, osim ako je okrivljenik lišen slobode. Ako državni odvjetnik propusti taj rok, predsjednik optužnog vijeća će izvijestiti višeg državnog odvjetnika. Protiv rješenja o vraćanju optužnice i rješenja o produljenju roka žalba nije dopuštena. Ako oštećenik kao tužitelj propusti spomenuti rok, smatrat će se da je odustao od progona i postupak će se obustaviti.
(4) Ako predsjednik optužnog vijeća ustanovi da u spisu predmeta postoje dokazi koji se prema članku 86. ovog Zakona imaju izdvojiti iz spisa, donijet će rješenje o njihovu izdvajanju iz spisa. O žalbi protiv rješenja predsjednika optužnog vijeća odlučuje viši sud.
(5) Izdvojeni dokazi ne mogu se razgledati ni upotrijebiti pri odlučivanju o optužnici niti u kaznenom postupku.

Članak 345.

(1) Propisno sastavljenu optužnicu predsjednik optužnog vijeća dostavlja okrivljeniku koji je na slobodi bez odgode, a ako je lišen slobode u roku od dvadeset četiri sata od okončanja ispitivanja optužnice prema članku 344. ovog Zakona. Uz optužnicu sudac istrage dostavlja

okrivljeniku pouku o pravu na odgovor, te pouku o pravu na branitelja iz članka 72. stavka 1. ovog Zakona. Ako okrivljenik ima branitelja optužnica se dostavlja i branitelju.
(2)Ako se optužnica odnosi na kazneno djelo iz članka 66. stavak 1. točka 5. ovog Zakona, optužnica se dostavlja i branitelju.
(3) Ako je protiv okrivljenika sud odredio istražni zatvor, optužnica se predaje okrivljeniku pri njegovu zatvaranju, zajedno s rješenjem kojim se određuje istražni zatvor.
(4) Ako se okrivljenik kojemu je određen istražni zatvor ne nalazi u zatvoru suda kod kojeg će se održati rasprava, sudac istrage odredit će da se okrivljenik odmah dovede u taj zatvor, gdje će mu se predati optužnica i pouka o pravu na odgovor.

Članak 346.

(1) Okrivljenik ima pravo podnijeti pisani odgovor na optužnicu u roku od osam dana od primitka optužnice.
(2) Odgovor na optužnicu može podnijeti i branitelj bez posebne okrivljenikove ovlasti, ali ne i protiv njegove volje.
(3) Okrivljenik se može odreći prava na podnošenje odgovora na optužnicu.

2.a Pritužba zbog nepostupanja suda u zakonskim rokovima u prethodnom postupku

Članak 347.

(1) Tijekom prethodnog postupka stranke i oštećenik mogu zbog nepostupanja suda u rokovima propisanima zakonom podnijeti pritužbu predsjedniku suda, koji će odrediti novi rok za poduzimanje radnje koji ne može biti duži od zakonskog.
(2) Stranke i oštećenik mogu podnijeti pritužbu predsjedniku suda i zbog nepoduzimanja radnji suca istrage koje dovodi do odugovlačenja postupka.
(3) Ako istragu provodi sudac istrage okrivljenik i oštećenik kao tužitelj mogu se obratiti pritužbom predsjedniku suda zbog drugih nepravilnosti u tijeku sudske istrage.
(4) Predsjednik suda će, nakon što primi pritužbu iz stavka 2. i 3. ovog članka, bez odgode zatražiti od suca očitovanje o navodima pritužbe.
(5) Predsjednik suda će pregledati spis te će, vodeći računa o očitovanju suca, trajanju postupka i složenosti predmeta ocijeniti osnovanost pritužbe. Ako je pritužba osnovana, predsjednik suda će odrediti primjereni rok u kojem sudac istrage mora donijeti odluku odnosno odrediti provođenje radnje.
(6) Predsjednik suda će u roku od petnaest dana od dana primitka pritužbe obavijestiti podnositelja o odlukama iz stavka 1. i 5. ovog članka.
(7) Ako predsjednik suda ne postupi sukladno odredbama ovog članka, podnositelj se može obratiti predsjedniku neposredno višeg suda.

3. Postupak pred optužnim vijećem

Članak 348.

(1) Po isteku roka za odgovor na optužnicu predsjednik optužnog vijeća nalogom određuje dan, sat i mjesto održavanja sjednice optužnog vijeća. Sjednica se održava u roku od petnaest dana ako je okrivljenik u istražnom zatvoru, a dva mjeseca ako je na slobodi. U posebno složenim predmetima sjednica optužnog vijeća se ima održati u roku od mjesec dana ako je okrivljenik lišen slobode ili u roku od tri mjeseca ako je na slobodi.

(2) Na sjednicu se pozivaju državni odvjetnik, oštećenik, okrivljenik i branitelj ako ga ima. Pozvane osobe će predsjednik vijeća upozoriti da će se sjednica održati i u njihovoj odsutnosti.
(3) Okrivljenik će se u pozivu poučiti da će se sjednica optužnog vijeća i u slučaju obvezne obrane održati iako se branitelj nije odazvao.
(4) Ako se optužnica odnosi na kaznena djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, optužno vijeće ispituje optužnicu u sjednici vijeća bez pozivanja stranaka, osim ako prije početka sjednice zaprimi izjavu za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka, kada će postupiti prema članku 361. do 363. ovog Zakona.

Članak 349.

(1) Prije početka sjednice predsjednik optužnog vijeća provjerava jesu li svi pozvani došli na sjednicu.
(2) Ako na sjednicu ne dođe državni odvjetnik, okrivljenik ili njegov branitelj, a dostava poziva nije uredno iskazana, sjednica će se odgoditi. Ako na sjednicu ne dođe oštećenik kao tužitelj, iako je uredno pozvan, a ni njegov opunomoćenik, vijeće će rješenjem obustaviti postupak.
(3) Ako se okrivljeniku poziv nije mogao uručiti zbog neprijavljivanja sudu promjene adrese, sjednica će se održati i u njegovoj odsutnosti.
(4) Sjednici optužnog vijeća mogu prisustvovati samo pozvane osobe.

Članak 350.

(1) Predsjednik vijeća otvara sjednicu navođenjem optužnice o kojoj se raspravlja te provjerava osobne podatke okrivljenika osim podataka o ranijoj osuđivanosti, a posebno provjerava je li okrivljenik primio i razumio pouku o pravima, a ako nije, naložit će državnom odvjetniku da dostavi okrivljeniku pouku o pravima.
(2) Državni odvjetnik, ako je prisutan, ukratko iznosi rezultate istrage odnosno istraživanja i dokaze na kojima se zasniva optužnica i koji opravdavaju njezino podizanje. Oštećenik ili njegov opunomoćenik mogu obrazložiti imovinskopravni zahtjev, upozoriti na dokaze o krivnji okrivljenika, te predložiti privremene mjere osiguranja imovinskopravnog zahtjeva (članak 160.).
(3) Okrivljenik i branitelj, ako su prisutni, mogu upozoriti na dokaze koji idu u korist okrivljenika, na moguće propuste u istrazi i tijekom istraživanja i na nezakonite dokaze. U odgovoru se okrivljenik i branitelj mogu očitovati o tome koji dio optužbe osporavaju.
(4) Okrivljenik može dati izjavu da je kriv po svim ili nekim točkama optužbe.
(5) Državni odvjetnik, okrivljenik i branitelj mogu na navode protivne stranke uzvratiti samo jednom. Državni odvjetnik, okrivljenik i branitelj izlažu i obrazlažu svoje zaključke služeći se podacima koji su sadržani u spisu.
(6) Ako stranke predlažu određivanje ili ukidanje istražnog zatvora u sjednici optužnog vijeća postupit će se prema članku 129. stavku 2. – 5. ovog Zakona.
(7) Ako vijeće smatra da može donijeti odluku, proglašava raspravljanje na sjednici zaključenim.

Članak 351.

(1) Ako vijeće ustanovi da u spisu postoje dokazi koji se prema članku 86. ovog Zakona imaju izdvojiti iz spisa, donijet će rješenje o njihovu izdvajanju iz spisa, osim u slučaju iz stavka 5. ovog članka.
(2) Ako vijeće posumnja u zakonitost pojedinog dokaza, a bez izvođenja dodatnih dokaza o tome ne može donijeti odluku, odgodit će ročište i odmah zakazati novo na kojem će izvesti dokaze važne za utvrđivanje činjenica o zakonitosti dokaza (prethodno suđenje o zakonitosti

dokaza), te najprije odlučiti o zakonitosti dokaza, a zatim donijeti odluku o optužnici.
(3) Protiv rješenja suda o zakonitosti dokaza dopuštena je posebna žalba. O toj žalbi odlučuje viši sud.
(4) Izdvojeni dokazi ne mogu se razgledati ni upotrijebiti pri odlučivanju u kaznenom postupku.
(5) Za kaznena djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, obavijesti, zapisnike i izjave iz članka 86. stavka 3. ovog Zakona izdvojit će optužno vijeće nakon potvrđivanja optužnice.

Članak 352.

(Brisan.)

Članak 353.

(Brisan.)

4. Odlučivanje o potvrđivanju optužnice

Članak 354.

(1) Ako vijeće ustanovi da je optužnica osnovana, donijet će rješenje kojim potvrđuje optužnicu. Ako je državni odvjetnik predložio suđenje u odsutnosti, optužno će vijeće odlučiti o osnovanosti optužnice i o prijedlogu za suđenje u odsutnosti.
(2) Rješenje o potvrđivanju optužnice dostavlja se strankama, branitelju i oštećeniku, a optužnica s tim rješenjem i spisima sudskoj pisarnici.
(3) Sud će o potvrđivanju optužnice kada istraga nije provedena, obavijestiti ministarstvo nadležno za pravosuđe koje o tome vodi evidenciju. Ako je protiv optuženika potvrđena druga optužnica, ministarstvo će o tim optužnicama obavijestiti nadležne sudove.
(4) Ministar nadležan za pravosuđe donosi propise o vođenju evidencije iz stavka 3. ovog članka.

Članak 355.

(1) Vijeće će rješenjem obustaviti kazneni postupak u odnosu na sve ili pojedine točke optužnice ako ustanovi da:
1) djelo koje je predmet optužbe nije kazneno djelo,
2) postoje okolnosti koje isključuju okrivljenikovu krivnju,
3) nema zahtjeva ovlaštenog tužitelja ili prijedloga, odnosno odobrenja ovlaštene osobe, ako je to po zakonu potrebno, ili da postoje okolnosti koje isključuju kazneni progon,
4) nema dovoljno dokaza da je okrivljenik osnovano sumnjiv za djelo koje je predmet optužbe, odnosno da je proturječje između prikupljenih dokaza očito takvo da bi na raspravi izricanje osuđujuće presude bilo nemoguće.
(2) Ako nije vođena istraga, vijeće će rješenjem odbaciti optužnicu ako utvrdi postojanje razloga iz stavka 1. ovog članka.
(3) Protiv rješenja iz stavka 1. i 2. ovog članka stranke i oštećenik mogu podnijeti žalbu. O žalbi odlučuje viši sud.

Članak 356.

(1) Ako vijeće ustanovi da optužnica nije propisno sastavljena (članak 342.) ili da u odnosu na cijelu optužnicu postoje nedostaci u prethodnom postupku ili da činjenični opis djela ne proizlazi iz ranije pribavljenih dokaza, ili da je potrebno bolje razjašnjenje stvari, rješenjem

vraća optužnicu tužitelju s obrazloženjem razloga zbog kojih nije potvrđena te radnjama koje je propustio poduzeti.
(2) Ako vijeće ustanovi da samo u odnosu na pojedine dijelove optužnice postoje nedostaci u prethodnom postupku ili da činjenični opis djela ne proizlazi iz ranije pribavljenih dokaza, ili da je potrebno bolje razjašnjenje stvari, rješenjem će razdvojiti postupak i potvrditi optužnicu u dijelu za koji to nalazi osnovanim.
(3) Ako vijeće nije potvrdilo optužnicu u cijelosti ili dijelu, državni odvjetnik je dužan u roku od osam dana od dostave rješenja donijeti rješenje o dopuni istrage ili poduzeti dokaznu radnju odnosno odustati od kaznenog progona. Na zahtjev državnog odvjetnika optužno vijeće može produljiti taj rok za daljnjih osam dana, ako je okrivljenik u istražnom zatvoru, a petnaest dana ako je na slobodi.
(4) Državni odvjetnik dužan je o razlozima propuštanja roka iz stavka 3. ovog članka izvijestiti višega državnog odvjetnika. Ako u daljnjem roku od osam dana nije postupljeno prema stavku 3. ovog članka, smatrat će se da je državni odvjetnik odustao od kaznenog progona.
(5) Državni odvjetnik će nakon dopune novu optužnicu dostaviti na ponovno ispitivanje (članak 343. do 355.).
(6) Vijeće ispitujući optužnicu može odlučiti i o prijedlozima za spajanje ili razdvajanje postupka.

Članak 357.

(1) Rješenja vijeća iz članka 356. ovog Zakona moraju biti obrazložena, ali tako da se unaprijed ne utječe na rješavanje pitanja koja će biti predmet raspravljanja na raspravi.
(2) Pri donošenju rješenja iz članka 356. ovog Zakona vijeće nije vezano za pravnu ocjenu djela koju je tužitelj naveo u optužnici.

Članak 358.

Ako se protiv rješenja vijeća žalio samo oštećenik i žalba se prihvati, smatrat će se da je izjavom žalbe preuzeo kazneni progon.

5. Očitovanje okrivljenika o krivnji i sporazumijevanje o kazni i drugim mjerama

Članak 359.

Ako se okrivljenik pred vijećem izjasnio da je kriv (članak 350. stavak 4.), a nije postignut sporazum o kazni i drugim mjerama iz članka 360. stavka 4. točke 3. ovog Zakona, vijeće će potvrditi optužnicu i odmah je sa spisom dostaviti sudskoj pisarnici radi određivanja rasprave, osim ako ne postoje razlozi iz članka 355. i 356. ovog Zakona.

Članak 360.

(1) Stranke mogu pregovarati o uvjetima priznavanja krivnje i sporazumijevanja o kazni i drugim mjerama iz članka 360. stavka 4. točke 3. ovog Zakona. Okrivljenik tijekom pregovora mora imati branitelja.
(2) Vijeće može odgoditi sjednicu za najviše petnaest dana kako bi stranke okončale pregovore.
(3) Ako su prije početka sjednice ili tijekom sjednice optužnog vijeća državni odvjetnik i okrivljenik i branitelj potpisali izjavu za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka, predaju izjavu vijeću odmah nakon otvaranja sjednice.
(4) Izjava iz stavka 3. ovog članka sadrži:
1) opis kaznenog djela koje je predmet optužbe,
2) izjavu okrivljenika o priznanju krivnje za to kazneno djelo,

3) sporazum o vrsti i mjeri kazne, sudskoj opomeni, uvjetnoj osudi, djelomičnoj uvjetnoj osudi, posebnim obvezama, zaštitnom nadzoru, oduzimanju predmeta te o troškovima postupka,
4) očitovanje okrivljenika o podnesenom imovinskopravnom zahtjevu,
5) izjavu okrivljenika o prihvaćanju prijedloga državnog odvjetnika za izricanje sigurnosne mjere i oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom,
6) potpis stranaka i branitelja.
(5) Nakon potpisivanja izjave iz stavka 3. ovog članka, državni odvjetnik obavještava o tome žrtvu ili oštećenika.
(6) Ako se radi o kaznenim djelima protiv života i tijela i protiv spolne slobode za koja je propisana kazna zatvora teža od pet godina, državni odvjetnik mora pribaviti suglasnost žrtve za sporazumijevanje. Ako je žrtva umrla ili je nesposobna dati suglasnost, suglasnost će se zatražiti od osoba iz članka 55. stavka 6. ovog Zakona.

6. Donošenje presude na temelju sporazuma stranaka

Članak 361.

(1) Nakon što primi pisanu izjavu za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka iz članka 360. stavka 3. ovog Zakona, vijeće će utvrditi da li su stranke suglasne u odnosu na sadržaj izjave i to unijeti u zapisnik, te potom odlučiti o potvrđivanju optužnice (članak 354. stavak 1., članak 355. i članak 356.).
(2) Ako potvrdi optužnicu, vijeće će odlučiti o prihvaćanju izjave za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka iz članka 360. stavka 3. ovog Zakona, te će optuženiku presudom izreći kaznu ili drugu mjeru iz članka 360. stavka 4. ovog Zakona.
(3) Vijeće neće prihvatiti izjavu za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka iz članka 360. stavka 3. ovog Zakona ako s obzirom na okolnosti, njezino prihvaćanje nije u skladu s odmjeravanjem kazne propisanim zakonom ili sporazum inače nije zakonit. Vijeće rješenjem protiv kojeg žalba nije dopuštena, odbija izjavu za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka.
(4) Nakon donošenja rješenja iz stavka 3. ovog članka, optužnica sa spisom predmeta dostavit će se predsjedniku vijeća radi određivanja rasprave.

Članak 362.

(1) Stranke mogu odustati od izjave za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka iz članka 360. stavka 3. ovog Zakon do donošenja presude.
(2) U slučaju iz stavka 1. ovog članka izjava za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka iz članka 360. stavka 3. ovog Zakona i svi ostali podaci koji se na nju odnose izdvajaju se rješenjem iz spisa i predaju sucu istrage i ne mogu se razgledati ni upotrijebiti kao dokaz u kaznenom postupku.

Članak 363.

(1) Presuda na temelju sporazuma stranaka mora imati sadržaj iz članka 455. ovog Zakona.

(2) Presuda iz stavka 1. ovog članka se odmah objavljuje, a pisano sastavlja i dostavlja strankama u roku od osam dana od objave. U obrazloženju se navodi izjava na temelju kojeg je donesena presuda.
(3) Presuda iz stavka 1. ovog članka mora odgovarati sadržaju izjave iz članka 360. stavka 4. ovog Zakona.
(4) Vijeće može u izreci o troškovima kaznenog postupka (članak 145.) odrediti da se okrivljenik u cijelosti oslobađa troškova.

Članak 364.

(1) Presuda iz članka 361. stavka 2. ovog Zakona ne može se pobijati zbog žalbenih osnova navedenih u članku 471. ovoga Zakona.
(2) Presuda iz članka 361. stavka 2. ovog Zakona ne može se pobijati žalbom zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja (članak 470.), osim ako je optuženik za dokaze o isključenju protupravnosti i krivnje saznao nakon donošenja presude.

7. Povlačenje i izmjena optužnice

Članak 365.

(1) Državni odvjetnik može povući optužnicu prije nego što je potvrđena.
(2) Ako je državni odvjetnik povukao optužnicu, može podići novu izmijenjenu optužnicu pod uvjetima iz članka 341. ovog Zakona. Takva optužnica mora biti podignuta najkasnije dvanaest mjeseci od prvog povlačenja optužnice ako je optužnica podignuta za kazneno djelo iz nadležnosti županijskog suda, a šest mjeseci ako je optužnica podignuta za kazneno djelo iz nadležnosti općinskog suda.
(3) O razlozima povlačenja optužnice državni odvjetnik dužan je izvijestiti višega državnog odvjetnika.

8. Upućivanje na suđenje

Članak 366.

(Brisan.)

Članak 367.

Rješenje vijeća o potvrđivanju optužnice se s optužnicom i spisom predmeta bez odgode dostavlja predsjedniku vijeća radi određivanja rasprave.

B. Rasprava i presuda

Glava XX.

PRIPREME ZA RASPRAVU I OKONČANJE KAZNENOG POSTUPKA PRIJE OTVARANJA RASPRAVE

1. Uvodne odredbe

Članak 368.

(1) Predsjednik vijeća, odmah nakon primitka optužnice i spisa predmeta započinje pripreme za raspravu.
(2) Pripreme za raspravu obuhvaćaju održavanje pripremnog ročišta za raspravu, određivanje rasprave i donošenje drugih odluka koje se odnose na upravljanje postupkom.

(3) Protiv odluka koje donosi predsjednik vijeća u tijeku priprema za raspravu, žalba nije dopuštena, osim ako ovim Zakonom nije drukčije propisano.
(4) Sudac pojedinac ima ovlasti predsjednika vijeća, ako drukčije nije propisano ovim Zakonom.

Članak 369.

(1) O ispitivanju svjedoka ili vještaka čije ispitivanje su stranke predložile, a ne mogu doći na raspravu zbog bolesti ili zbog drugih opravdanih razloga odlučuje predsjednik vijeća. Svjedoka ili vještaka ispitat će predsjednik vijeća ili sudac istrage na čijem se području svjedok odnosno vještak nalazi. O vremenu i mjestu ispitivanja obavijestit će se stranke, branitelj i oštećenik.
(2) Kad su stranke i oštećenik prisutni ispitivanju imaju prava kao i kod odgovarajuće radnje prije podizanja optužnice.

2. Pripremno ročište

Članak 370.

(1) Na pripremno ročište odgovarajuće se primjenjuju odredbe o raspravi, osim ako ovim Zakonom nije drukčije propisano.
(2) Pripremno ročište nije javno, a mogu mu prisustvovati samo pozvane osobe.

Članak 371.

(1) Pripremno ročište se provodi pred predsjednikom vijeća. Predsjednik vijeća određuje pripremno ročište najkasnije u roku od mjesec dana ako je optuženik u istražnom zatvoru, a dva mjeseca ako nije određen istražni zatvor, računajući od primitka potvrđene optužnice u sudsku pisarnicu. Ako predsjednik vijeća ne odredi pripremno ročište u tom roku, obavijestit će o tome predsjednika suda koji će poduzeti mjere da se pripremno ročište odmah odredi.
(2) Ako u postupku za kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora do petnaest godina predsjednik vijeća obzirom na navode u optužnici i prirodu predloženih dokaza smatra da nije potrebno održavanje pripremnog ročišta, donosi nalog kojim određuje raspravu. Ako predsjednik vijeća zaprimi izjavu za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka iz članka 360. stavka 3. ovog Zakona, postupit će na način propisan člancima 361. do 363. ovog Zakona.
(3) Ako predsjednik vijeća ustanovi da u spisu postoje dokazi koji se prema članku 86. ovog Zakona imaju izdvojiti iz spisa, donijet će rješenje o njihovu izdvajanju iz spisa te ih predati sucu istrage. Izdvojeni dokazi ne mogu se razgledati ni upotrijebiti u kaznenom postupku. Protiv rješenja predsjednika vijeća o izdvajanju dokaza iz spisa, dopuštena je posebna žalba. O žalbi odlučuje viši sud.

Članak 372.

(1) Na pripremno ročište pozvat će se optuženik, njegov branitelj, tužitelj i oštećenik odnosno njihovi zakonski zastupnici i opunomoćenici, a po potrebi i tumač.
(2) U pozivu za pripremno ročište stranke će biti upozorene da na pripremnom ročištu mogu predložiti nove dokaze koji mogu poslužiti za utvrđivanje činjenica.
(3) Ako je potrebno da se za pripremno ročište pribave spisi, isprave ili predmeti koji se nalaze kod suda ili kod kojeg drugog državnog tijela, predsjednik vijeća će na prijedlog stranaka naložiti da se ti predmeti ili isprave pravovremeno pribave.

Članak 373.

(1) Kad je predsjednik vijeća utvrdio da su na pripremno ročište došle sve pozvane osobe, provjerit će podatke o istovjetnosti optuženika u optužnici, osim podataka o prijašnjoj osuđivanosti.
(2) Predsjednik vijeća će prisutnog oštećenika, koji još nije podnio imovinskopravni zahtjev poučiti u smislu članka 47. ovog Zakona.

Članak 374.

(1) Prije izlaganja optužbe stranke će izvijestiti predsjednika vijeća o sadržaju izjave iz članka 360. stavka 3. ovog Zakona za sve ili pojedine točke optužbe.
(2) Predsjednik vijeća će u zapisnik unijeti izjavu stranaka iz stavka 1. ovog članka te postupiti prema članku 361. do 364. ovog Zakona.
(3) Ako su se stranke sporazumjele o dijelu optužnice, postupak za ta djela će se razdvojiti sukladno članku 26. ovog Zakona. Za preostali dio optužnice provest će se pripremno ročište.

Članak 375.

(1) Predsjednik vijeća otvara pripremno ročište prema članku 350. stavka 1. ovog Zakona.
(2) Državni odvjetnik izlaže dio optužnice iz kojeg proistječu zakonska obilježja kaznenog djela, zakonski naziv kaznenog djela i navodi dokaze koji potvrđuju optužnicu, a može predložiti izricanje određene kazne i drugih mjera propisanim kaznenim zakonom. Ako je riječ o optužbi oštećenika kao tužitelja predsjednik vijeća može ukratko izložiti njezin sadržaj.
(3) Ako je oštećenik prisutan, može podnijeti imovinskopravni zahtjev, a ako nije prisutan, podneseni zahtjev pročitat će predsjednik vijeća.

Članak 376.

(1) Predsjednik vijeća uvjerit će se da je optuženik razumio optužnicu i pozvat će ga da se očituje o optužbi.
(2) Predsjednik vijeća pozvat će optuženika koji poriče optužbu da on ili njegov branitelj, točno odrede koji dio optužnice poriču i iz kojih razloga.

Članak 377.

(1) Predsjednik vijeća pozvat će stranke i oštećenika da obrazlože dokazne prijedloge koje namjeravaju izvesti na raspravi.
(2) Svaka stranka očitovat će se o prijedlozima suprotne stranke i oštećenika.
(3) Stranke određuju redoslijed dokaza koje namjeravaju izvesti. Predsjednik vijeća može iz opravdanih razloga odrediti drukčiji redoslijed izvođenja dokaza.

Članak 378.

(1) Ako je predsjedniku vijeća dostavljena potvrđena optužnica u odnosu na koju se optuženik očitovao krivim, predlaganje dokaza za raspravu ograničit će se samo na one dokaze koje se odnose na odluku o kazni i drugim mjerama propisanim kaznenim zakonom.
(2) Ako se optuženik očitovao krivim samo u odnosu na neke točke optužbe i predsjednik vijeća smatra da se u odnosu na njih može postupiti u smislu stavka 1. ovog članka, predsjednik vijeća može u odnosu na te točke optužbe razdvojiti postupak.
(3) Ako se jedan suoptuženik u odnosu na neke točke optužbe koja se odnosi na više suoptuženika očitovao krivim, a drugi se očitovao da se ne smatra krivim, provest će se za sve suoptuženike rasprava te donijeti jedna presuda.

Članak 379.

Na pripremnom ročištu predsjednik vijeća može, uz suglasnost stranaka, ukinuti istražni zatvor ili ga zamijeniti blažom mjerom. Protiv tog rješenja žalba nije dopuštena.

3. Obustava kaznenog postupka

Članak 380.

(1) Predsjednik vijeća obustavit će rješenjem kazneni postupak i dostaviti rješenje strankama i oštećeniku:
1) ako je tužitelj odustao od optužbe,
2) ako je nesporno utvrđeno postojanje smetnji za nastavak postupka iz članka 452. točke 2., 4., 5. i 6. ovog Zakona.
(2) Predsjednik vijeća će u slučaju obustave postupka iz stavka 1. točke 1. ovog članka upozoriti oštećenika prema članku 55. ovog Zakona.

4. Određivanje rasprave

Članak 381.

(1) Predsjednik vijeća prije završetka pripremnog ročišta, nalogom određuje vrijeme i mjesto održavanja rasprave te koji će se svjedoci i vještaci pozvati na raspravu, kao i pribavljanje drugih dokaza. Iznimno, ako postoje posebne prepreke, predsjednik vijeća može odgoditi određivanje rasprave do mjesec dana i o tome obavijestiti predsjednika suda.
(2) Ako pripremno ročište nije održano (članak 371. stavak 2.), predsjednik vijeća odredit će raspravu najkasnije u roku od dva mjeseca od zaprimanja potvrđene optužnice te vrijeme i mjesto održavanja rasprave, koji će se svjedoci i vještaci pozvati na raspravu, kao i pribavljanje drugih dokaza. Ako u tom roku ne odredi raspravu, predsjednik vijeća obavijestit će predsjednika suda o razlozima iz kojih rasprava nije određena. Predsjednik suda prema potrebi poduzet će mjere da se rasprava odredi.
(3) Ako pripremno ročište nije održano (članak 371. stavak 2.), a optuženik se nalazi u istražnom zatvoru rasprava će se odrediti najkasnije u roku od mjesec dana, osim za kaznena djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, za koja će se rasprava odrediti u roku od petnaest dana, računajući od dana zaprimanja potvrđene optužnice.

Članak 382.

(1) Rasprava se provodi u sjedištu suda i u sudskoj zgradi.
(2) Ako su u pojedinim slučajevima prostorije u sudskoj zgradi neprikladne za održavanje rasprave, predsjednik suda može odrediti da se rasprava drži u drugoj zgradi.
(3) Rasprava se može održati i u drugome mjestu na području nadležnog suda ako to na obrazloženi prijedlog predsjednika suda dopusti predsjednik višeg suda.

Članak 383.

(1) Na raspravu poziva se tužitelj i oštećenik te njihovi zakonski zastupnici i opunomoćenici, optuženik i njegov branitelj, a po potrebi i tumač.
(2) Svjedoke i vještake koje su stranke predložile poziva sud. Na pozivanje svjedoka i vještaka primjenjuju se odredbe članka 175. do 176. ovog Zakona.
(3) Optuženik se poziva prema članku 372. stavku 1. i 2. ovog Zakona. Poziv optuženiku mora se dostaviti tako da između dostave poziva i dana rasprave ostane dovoljno vremena za pripremu obrane, a najmanje osam dana. Na zahtjev optuženika ili na prijedlog tužitelja, a uz privolu optuženika, taj se rok može skratiti.
(4) Branitelj se poziva prema članku 174. stavku 1. ovog Zakona.

(5) Oštećenika koji se ne poziva kao svjedok sud će izvijestiti u pozivu da će se rasprava održati i bez njega, a da će se prijedlog o postavljanju imovinskopravnog zahtjeva pročitati. Oštećenik će se upozoriti i na to da će se, ako ne dođe, smatrati da nije voljan nastaviti kazneni progon ako državni odvjetnik odustane od optužbe.
(6) Oštećenik kao tužitelj i privatni tužitelj upozorit će se u pozivu da će se ako na raspravu ne dođu, a ne pošalju opunomoćenika, smatrati da su odustali od optužbe.
(7) Optuženika će se u pozivu upozoriti na posljedice nedolaska na raspravu (članak 402. i 404.).
(8) Optuženika protiv kojeg se vodi postupak za kazneno djelo za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina će se u pozivu upozoriti da se, u slučaju kad obrana nije obvezna, rasprava može održati i u slučaju neopravdanog nedolaska uredno pozvanog branitelja na raspravu ili uzimanja branitelja tek na raspravi.

Članak 384.

Ako se očekuje da će rasprava dulje trajati, na zahtjev predsjednika vijeća, predsjednik suda će odrediti jednog ili dva suca, odnosno suca porotnika (dopunski sudac ili dopunski sudac porotnik) da budu na raspravi, kako bi zamijenili članove vijeća u slučaju njihove spriječenosti.

Članak 385.

Predsjednik vijeća može nalogom iz važnih razloga, na prijedlog stranaka ili po službenoj dužnosti, odgoditi raspravu.

Članak 386.

Predsjednik vijeća obustavit će rješenjem kazneni postupak ako postoje okolnosti iz članka 380. ovog Zakona i dostaviti rješenje strankama i oštećeniku, uz obavijest o tome osobama koje su pozvane na raspravu.

Glava XXI.

RASPRAVA

1. Javnost rasprave

Članak 387.

(1) Rasprava je javna.
(2) Raspravi mogu biti prisutne punoljetne osobe.
(3) Osobe koje prisustvuju raspravi, osim pravosudnog policajca, ne smiju nositi oružje ili opasno oruđe.

Članak 388.

(1) Vijeće će isključiti javnost za cijelu raspravu ili njezin dio:
1) radi zaštite osobe mlađe od osamnaest godina,
2) na zahtjev žrtve iz članka 45. ovog Zakona, tijekom njezina ispitivanja kao svjedoka.
(2) Od otvaranja zasjedanja pa do završetka rasprave vijeće može u svako doba, po službenoj dužnosti ili na prijedlog stranaka, ali uvijek nakon njihova ispitivanja, isključiti javnost za cijelu raspravu ili njezin dio ako je to potrebno radi:
1) zaštite sigurnosti i obrane Republike Hrvatske,
2) zaštite tajne, kojoj bi štetila javna rasprava,

3) zaštite javnog reda i mira,
4) zaštite osobnog ili obiteljskog života optuženika, žrtve, oštećenika ili drugog sudionika u postupku.

Članak 389.

(1) Isključenje javnosti ne odnosi se na stranke, žrtvu, oštećenika, njihove zastupnike i branitelja.
(2) Vijeće može dopustiti da raspravi s koje je javnost isključena prisustvuju pojedine službene osobe, znanstveni i javni radnici, osoba od povjerenja, a na zahtjev optuženika može to dopustiti i njegovu bračnom, odnosno izvanbračnom drugu i njegovim bliskim srodnicima.
(3) Predsjednik vijeća upozorit će osobe koje prisustvuju raspravi iz koje je javnost isključena da su dužne kao tajnu čuvati sve ono što su na raspravi saznale i da je odavanje tajne kazneno djelo.

Članak 390.

(1) Odluku o isključenju javnosti donosi vijeće rješenjem, koje mora biti obrazloženo i javno objavljeno.
(2) Žalba protiv rješenja iz stavka 1. ovog članka ne zadržava izvršenje.

2. Upravljanje raspravom

Članak 391.

(1) Prilikom ulaska sudaca u sudnicu i prilikom njihovog izlaska iz sudnice, svi prisutni, na poziv ovlaštene osobe, ustaju.
(2) Stranke i drugi sudionici postupka dužni su ustati kad se obraćaju sudu, osim ako za to postoje opravdane prepreke.
(3) Odredba stavka 2. ovog članka ne odnosi se na dijete.

Članak 392.

(1) Predsjednik, članovi vijeća i zapisničar, te dopunski suci i suci porotnici moraju neprekidno biti na raspravi.
(2) Dužnost je predsjednika vijeća da utvrdi je li vijeće sastavljeno prema zakonu i postoje li razlozi iz kojih se članovi vijeća i zapisničar moraju izuzeti (članak 32. stavak 1.).

Članak 393.

(1) Predsjednik vijeća upravlja raspravom.
(2) Dužnost je predsjednika vijeća da se skrbi za svestrano raspravljanje o predmetu i otklanjanje svega što odugovlači postupak, a ne služi razjašnjenju spornih pitanja i utvrđenju činjenica važnih za pravilnost odluka.
(3) Predsjednik vijeća odlučuje o prijedlozima stranaka ako o njima ne odlučuje vijeće.
(4) O prijedlogu o kojemu ne postoji suglasnost stranaka i o suglasnim prijedlozima stranaka koje predsjednik ne prihvati odlučuje vijeće. Vijeće također odlučuje o prigovoru protiv mjera predsjednika vijeća koje se odnose na upravljanje raspravom.
(5) Rješenja vijeća uvijek se objavljuju i unose u zapisnik.

Članak 394.

Predsjednik vijeća može odrediti da se odstupi od redovnog tijeka raspravljanja zbog posebnih okolnosti, a osobito zbog broja optuženika, broja kaznenih djela i opsega dokaznog materijala. U zapisnik o raspravi unijet će se razlozi zašto se rasprava ne održava prema zakonom utvrđenom redoslijedu.

Članak 395.

(1) Dužnost je predsjednika vijeća brinuti se o održavanju reda u sudnici i dostojanstvu suda. On može odmah nakon otvaranja zasjedanja upozoriti osobe koje prisustvuju raspravi da se pristojno ponašaju i ne ometaju rad suda. Predsjednik vijeća može odrediti pretragu osoba koje prisustvuju raspravi.

(2) Vijeće može naložiti da se iz zasjedanja uklone sve osobe koje kao slušatelji prisustvuju raspravi ako se mjerama za održavanje reda propisanim u ovom Zakonu ne bi moglo osigurati neometano održavanje rasprave.

(3) U sudnici se, osim za potrebe suda, ne smiju obavljati fotografska, filmska, televizijska i druga snimanja tehničkim uređajima. Iznimno, kada je to značajno zbog javnog interesa, predsjednik višeg suda može odobriti filmsko ili televizijsko, a predsjednik suda fotografsko snimanje.

(4) Stranke i branitelj smiju tonski snimati tijek rasprave s koje nije isključena javnost pod uvjetom da ne ometaju tijek rasprave i da prethodno o tome izvijeste predsjednika vijeća. Osobni podaci o optuženiku, oštećeniku ili svjedoku koji su tako snimljeni predstavljaju tajnu i smiju se koristiti samo za potrebe kaznenog postupka.

Članak 396.

(1) Ako optuženik, branitelj, oštećenik, zakonski zastupnik, opunomoćenik, svjedok, vještak, tumač ili druga osoba ometa red ili se ne pokorava nalozima predsjednika vijeća za održavanje reda, predsjednik vijeća će je opomenuti ili novčano kazniti do 50.000,00 kn. Ako ta osoba nastavi ometati red i ne pokoravati se nalozima predsjednika vijeća, predsjednik vijeća može naložiti njezino udaljenje iz sudnice.

(2) Optuženik može biti udaljen iz sudnice za određeno vrijeme, a na ponovljeno narušavanje i sve dok traje dokazni postupak. Prije završetka dokaznog postupka predsjednik vijeća pozvat će optuženika i izvijestiti ga o tijeku rasprave. Ako bi optuženik nastavio narušavati red i vrijeđati dostojanstvo suda, predsjednik vijeća ga može ponovno udaljiti iz zasjedanja. U tom slučaju će se rasprava dovršiti bez prisutnosti optuženika, a presudu će mu priopćiti predsjednik ili sudac član vijeća u prisutnosti zapisničara.

(3) Branitelju ili opunomoćeniku koji poslije kazne nastavi narušavati red predsjednik vijeća može uskratiti daljnju obranu, odnosno zastupanje na raspravi i u tom slučaju stranka će se pozvati da uzme drugog branitelja, odnosno opunomoćenika. Ako je nemoguće da optuženik ili oštećenik to učine odmah bez štete za svoje probitke ili ako se u slučaju obvezne obrane ne može odmah postaviti drugi branitelj ili opunomoćenik, rasprava će se prekinuti ili odgoditi, a branitelju, odnosno opunomoćeniku naložit će se plaćanje troškova koji su nastali zbog prekida ili odgode.

(4) Ako je oštećenik kao tužitelj ili privatni tužitelj ili njihov zakonski zastupnik udaljen iz sudnice, rasprava će se nastaviti i bez njega, ali će ih sud upozoriti da mogu uzeti opunomoćenika.

(5) Ako državni odvjetnik ili osoba koja ga zamjenjuje narušava red, predsjednik vijeća izvijestit će o tome višeg državnog odvjetnika, a može i prekinuti raspravu i od višeg državnog odvjetnika zatražiti da odredi drugu osobu da zastupa optužnicu.

(6) Kad odvjetnika ili odvjetničkog vježbenika koji narušava red sud kazni, izvijestit će o tome Hrvatsku odvjetničku komoru.

Članak 397.

(1) Sud može u tijeku postupka kazniti novčanom kaznom do 50.000,00 kuna branitelja, opunomoćenika ili zakonskog zastupnika, oštećenika kao tužitelja ili privatnog tužitelja ako

su njegovi postupci očito upravljeni na odugovlačenje kaznenog postupka. Rješenje o kažnjavanju može se pobijati posebnom žalbom koja zadržava izvršenje.
(2) O kažnjavanju odvjetnika, odnosno odvjetničkog vježbenika sud će izvijestiti Hrvatsku odvjetničku komoru.
(3) Ako državni odvjetnik ne podnosi sudu prijedloge pravovremeno ili druge radnje u postupku poduzima s velikim zakašnjenjem i time prouzroči odugovlačenje postupka, sud će o tome izvijestiti višega državnog odvjetnika.

Članak 398.

(1) Protiv rješenja o kazni iz članka 396. ovog Zakona dopuštena je žalba. Vijeće može opozvati svoje rješenje.
(2) Protiv drugih odluka koje se odnose na održavanje reda i upravljanje raspravom žalba nije dopuštena.

Članak 399.

(1) Ako tijekom rasprave u zasjedanju optuženik ili druga osoba počini kazneno djelo ili ako postoje osnove sumnje da je svjedok ili vještak na raspravi dao lažni iskaz, suđenje za to djelo će se provesti pred drugim vijećem.
(2) Ako postoje osnove sumnje da je svjedok ili vještak na raspravi dao lažni iskaz, sud može narediti da se o iskazu svjedoka, odnosno vještaka sastavi poseban zapisnik, koji će se dostaviti državnom odvjetniku.
(3) O okolnosti iz stavka 1. ovog članka izvijestit će se nadležni državni odvjetnik radi daljnjeg postupanja.

3. Pretpostavke za održavanje rasprave

Članak 400.

Predsjednik vijeća otvara zasjedanje, objavljuje sastav vijeća i predmet rasprave te utvrđuje jesu li došle sve pozvane osobe, pa ako nisu, provjerava jesu li im pozivi dostavljeni i jesu li svoj izostanak opravdale.

Članak 401.

(1) Ako na raspravu, koja je određena na temelju optužnice državnog odvjetnika, ne dođe državni odvjetnik ili osoba koja ga zamjenjuje, rasprava će se odgoditi. O razlozima odgode obavijestit će se viši državni odvjetnik.
(2) Ako na raspravu ne dođe oštećenik kao tužitelj ili privatni tužitelj, iako su uredno pozvani, a ni njihov opunomoćenik, vijeće će rješenjem obustaviti postupak.

Članak 402.

(1) Ako je optuženik uredno pozvan, a ne dođe na raspravu niti svoj izostanak opravda, predsjednik vijeća će naložiti da se prisilno dovede. Ako se dovođenje ne bi moglo odmah obaviti, predsjednik vijeća će odlučiti da se rasprava odgodi i naložiti da se optuženik na iduću raspravu prisilno dovede. Ako do privođenja optuženik opravda izostanak, predsjednik vijeća opozvat će nalog o prisilnom dovođenju. Vijeće može naložiti da optuženik snosi troškove koji su nastali odgodom rasprave.
(2) Kada zbog nedolaska optuženika ili njegovog branitelja ne postoje uvjeti za održavanje rasprave, predsjednik vijeća može odrediti da se prisutni svjedok ili vještak ispita i bez vođenja rasprave ako se tome optužba i obrana ne protive.

(3) Optuženiku se može suditi u odsutnosti samo ako postoje osobito važni razlozi da mu se sudi, a nije moguće suđenje u stranoj državi ili nije moguće izručenje ili je optuženik u bijegu ili nije dostižan državnim tijelima.
(4) Rješenje o suđenju u odsutnosti donosi sud nakon pribavljenog mišljenja tužitelja. Žalba zadržava izvršenje rješenja, ako je rješenje doneseno protivno mišljenju tužitelja.

Članak 403.

Ako na raspravu ne dođe branitelj koji je uredno pozvan, a ne izvijesti sud o razlogu spriječenosti, čim je za taj razlog saznao, ili ako branitelj bez odobrenja napusti raspravu, sud ga može kazniti novčanom kaznom do 50.000,00 kn i odrediti da troškovi odgode padaju na teret branitelja, te o izricanju novčane kaznen obavijestiti Hrvatsku odvjetničku komoru.

Članak 404.

(1) Ako postoje uvjeti za odgodu rasprave zbog nedolaska optuženika ili zbog njegove raspravne nesposobnosti, odnosno zbog odsutnosti branitelja, sud pred kojim se ima održati rasprava može odlučiti da se rasprava održi ako bi se prema dokazima koji se nalaze u spisima očito morala donijeti presuda kojom se optužba odbija.
(2) Ako se optuženik sam stavio u položaj ili stanje uslijed kojeg nije mogao sudjelovati na raspravi, održat će se rasprava u njegovoj odsutnosti. Sud donosi rješenje o održavanju rasprave u odsutnosti optuženika nakon ispitivanja liječnika vještaka. Rješenje se može donijeti prije započinjanja rasprave. Žalba protiv rješenja ne odgađa izvršenje rješenja. Čim prestanu razlozi uslijed kojih optuženik nije mogao biti prisutan na raspravi, a rasprava nije okončana, nastavit će se u njegovoj prisutnosti, a sudac će optuženiku priopćiti dotadašnji tijek i sadržaj rasprave.
(3) Ako se postupak vodi za kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora do dvanaest godina, a optuženik koji je uredno pozvan nije pristupio, ili mu se poziv ne može uručiti jer je promijenio adresu, a o tome nije obavijestio sud ili očigledno izbjegava poziv, sud može odlučiti da se rasprava provede u odsutnosti optuženika ako je optuženik bio prethodno upozoren da mu se može suditi u odsutnosti i ako se očitovao o optužnici u prisutnosti branitelja.
(4) Na raspravi prema stavku 2. i 3. ovoga članka, optuženik mora imati branitelja. Branitelj može u korist optuženika davati izjave i primati priopćenja o svim pitanjima koja se odnose na vođenje postupka i odlučivanje o glavnoj stvari.
(5) Ako se postupak vodi za kazneno djelo za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, rasprava se može održati bez prisutnosti optuženika koji je bio uredno pozvan, ali nije pristupio ili mu se poziv nije mogao uručiti jer je promijenio adresu, a o tome nije obavijestio sud ili je očito da izbjegava poziv, uz uvjet da njegova prisutnost nije nužna i da je prije toga bio ispitan ili se očitovao o optužbi.

Članak 405.

(1) Ako svjedok ili vještak, unatoč urednom pozivu neopravdano izostane s rasprave, predsjednik vijeća će naložiti da se na iduću raspravu prisilno dovede i kazniti svjedoka novčanom kaznom do 50.000,00 kuna. Vijeće može u opravdanom slučaju opozvati odluku o kazni.
(2) Rasprava može početi i bez prisutnosti pozvanog svjedoka ili vještaka. U tom će slučaju vijeće tijekom rasprave odlučiti treba li zbog odsutnosti svjedoka ili vještaka raspravu prekinuti ili odgoditi.

4. Odgoda i prekid rasprave

Članak 406.

(1) Izvan slučajeva posebno predviđenih u ovom Zakonu, rasprava će se odgoditi rješenjem vijeća ako se u tijeku rasprave utvrdi da je optuženik raspravno nesposoban ili ako postoje druge smetnje da se rasprava uspješno provede.
(2) U rješenju kojim se odgađa rasprava odredit će se, kad je to moguće, dan i sat kad će se rasprava nastaviti.
(3) Protiv rješenja iz stavka 2. ovog članka žalba nije dopuštena.

Članak 407.

(1) Rasprava koja je odgođena mora iznova započeti ako se izmijenio sastav vijeća.
(2) Ako se rasprava koja je bila odgođena drži pred istim vijećem, ona će se nastaviti, a predsjednik vijeća ukratko će iznijeti tijek prijašnje rasprave, ali u tom slučaju vijeće može odrediti da rasprava počne iznova.
(3) Rasprava mora iznova početi i svi se dokazi moraju ponovno izvesti ako se rasprava drži pred drugim predsjednikom vijeća. Isto vrijedi i u slučaju ako je odgoda trajala dulje od tri mjeseca.

Članak 408.

(1) Izvan slučajeva posebno propisanih u ovom Zakonu, predsjednik vijeća može prekinuti raspravu radi odmora, ili zbog proteka radnog vremena, ili radi toga da se u kratkom vremenu osiguraju određeni dokazi, ili radi pripremanja optužbe ili obrane.
(2) Prekinuta rasprava nastavlja se uvijek pred istim vijećem.
(3) Ako se rasprava ne može nastaviti pred istim vijećem ili ako je prekid rasprave trajao dulje od petnaest dana, postupit će se prema odredbama članka 407. stavka 3. ovog Zakona.

5. Zapisnik o raspravi

Članak 409.

(1) O postupanju na raspravi se vodi zapisnik u koji se mora unijeti u bitnom cijeli tijek rasprave, osim ako drukčije nije propisano ovim Zakonom.
(2) Predsjednik vijeća može nakon saslušanja stranaka odrediti da se tijek rasprave snimi. U tom slučaju, osim ako drukčije nije propisano ovim Zakonom, zapisnik tvore prijepis audio ili audio-video snimke rasprave i zapisnik o tijeku rasprave. Audio ili audio-video snimka rasprave prepisuje se u roku od tri radna dana, a prijepis pregledava i ovjerava predsjednik vijeća i ulaže ga u spis kao sastavni dio zapisnika o raspravi.
(3) Za audio ili audio-video snimanje tijeka rasprave odgovarajuće se primjenjuju odredbe članka 87. stavka 3. i članka 395. stavka 4. ovog Zakona.
(4) Predsjednik vijeća uvijek može, na prijedlog stranke ili po službenoj dužnosti, naložiti da se u zapisnik doslovno upišu izjave koje smatra osobito važnim.
(5) Ako je potrebno, osobito ako se u zapisnik doslovno unose izjave neke osobe, predsjednik vijeća može narediti da se taj dio zapisnika odmah pročita, a pročitat će se uvijek ako to zahtijeva stranka, branitelj ili osoba čija se izjava unosi u zapisnik.

Članak 410.

(1) Zapisnik mora biti završen sa zaključenjem zasjedanja. Zapisnik potpisuju predsjednik vijeća i zapisničar.

(2) Stranke imaju pravo pregledati završeni zapisnik i njegove priloge, dati primjedbe u svezi sa sadržajem i tražiti ispravak zapisnika.
(3) Ispravke pogrešno upisanih imena, brojeva i drugih očitih pogrešaka u pisanju može naložiti predsjednik vijeća na prijedlog stranaka ili ispitane osobe ili po službenoj dužnosti. Druge ispravke i dopune zapisnika može naložiti samo vijeće.
(4) Primjedbe i prijedlozi stranaka u svezi sa zapisnikom te ispravci i dopune obavljeni u zapisniku moraju se zabilježiti u nastavku završenog zapisnika. U nastavku zapisnika zabilježit će se i razlozi zbog kojih pojedini prijedlozi i primjedbe nisu prihvaćeni. Predsjednik vijeća i zapisničar potpisuju i nastavak zapisnika.

Članak 411.

(1) U uvodu zapisnika mora se naznačiti sud pred kojim se održava rasprava, mjesto i vrijeme zasjedanja, ime i prezime predsjednika vijeća, članova vijeća i zapisničara, prisutnih tužitelja, optuženika i branitelja, oštećenika i njegova zakonskog zastupnika ili opunomoćenika, tumača, kazneno djelo koje je predmet raspravljanja te je li rasprava javna ili je javnost isključena.
(2) Zapisnik mora osobito sadržavati podatke o tome koja je optužnica na raspravi pročitana, odnosno usmeno izložena, kakvo je očitovanje okrivljenika s pripremnog ročišta odnosno je li ono promijenjeno i je li tužitelj izmijenio ili proširio optužbu, kakve su prijedloge podnijele stranke i kakve je odluke donosio predsjednik vijeća ili vijeće, koji su dokazi izvedeni, jesu li pročitani zapisnici i drugi podnesci, jesu li reproducirane zvučne ili druge snimke i kakve su primjedbe dale stranke u svezi s izvedenim dokazima. Ako je s rasprave isključena javnost, u zapisniku se mora naznačiti da je predsjednik vijeća upozorio prisutne na posljedice ako neovlašteno otkriju ono što su na toj raspravi saznali kao tajnu.
(3) Iskazi optuženika, svjedoka i vještaka unose se u zapisnik tako da se prikaže njihov bitni sadržaj. Ako je optuženik ranije ispitan, u zapisnik se unose odstupanja ili dopune takvog njegovog ranijeg iskaza. Ako je svjedok ili vještak ranije ispitan pred sudom ili državnim odvjetnikom u smislu članka 234. i 235. ovog Zakona, u zapisnik se unose samo odstupanja ili dopune takvog njegovog ranijeg iskaza i vještačenja. Prema potrebi, pročitat će se njegov prijašnji iskaz ili dio iskaza danog pred sudom ili državnim odvjetnikom u smislu članka 234. i 235. ovog Zakona.
(4) Ako svjedok ili vještak nije ispitan na način propisan člankom 234. i 235. ovog Zakona u zapisnik se unosi iskaz tako da se prikaže njegov bitan sadržaj. Na raspravi se može pročitati raniji iskaz ili dio iskaza tako ispitanog svjedoka ili vještaka u dijelu koji sadrži odstupanja odnosno reproducirat će se snimka takvog iskaza. Na takvom iskazu ne može se isključivo ili u odlučujućoj mjeri temeljiti osuđujuća presuda.
(5) Na zahtjev stranke u zapisnik će se unijeti i pitanje, odnosno odgovor koji je vijeće odbilo kao nedopušten.
(6) U zapisniku o tijeku rasprave koji se vodi usporedno sa zvučnim ili drugim snimanjem unijet će se prema ocijeni predsjednika vijeća važne izjave stranaka, a po potrebi i bitni dijelovi iskaza optuženika, svjedoka ili vještaka.

Članak 412.

(1) U zapisnik o raspravi unosi se izreka presude (članak 459. stavak 3.) uz naznaku je li presuda javno objavljena. Izreka presude u zapisniku je izvornik.
(2) Ako je doneseno rješenje o istražnom zatvoru mora se izreka tog rješenja unijeti u zapisnik o raspravi.

6. Početak rasprave i uvodni govori stranaka

Članak 413.

(1) Kad je predsjednik vijeća utvrdio da su na raspravu došle sve pozvane osobe, ili kad je vijeće odlučilo da se rasprava održi u odsutnosti neke od pozvanih osoba, pozvat će predsjednik vijeća optuženika i od njega uzeti osobne podatke (članak 272. stavak 1.) osim podataka o prijašnjoj osuđivanosti da bi se uvjerio u njegovu istovjetnost.
(2) Predsjednik vijeća će utvrditi je li optuženik primio i razumio pisanu pouku o pravima (članak 239. stavak 1.). Ako optuženik nije primio pouku o pravima, predsjednik vijeća će postupiti prema članku 350. stavku 1. ovog Zakona, a ako je pouku primio ali ju nije razumio, poučit će ga na prikladan način o njegovim pravima.

Članak 414.

(1) Nakon što se utvrdi optuženikova istovjetnost, predsjednik vijeća uputit će svjedoke i vještake na mjesto koje je za njih određeno, gdje će pričekati dok ne budu pozvani radi ispitivanja. U slučaju potrebe predsjednik vijeća može nakon ispitivanja zadržati vještake da prate tijek rasprave.
(2) Predsjednik vijeća će poduzeti prikladne mjere za zaštitu žrtve od utjecaja drugih osoba (prostorna izdvojenost prije ispitivanja i slično).
(3) Svi optuženici ostaju u sudnici tijekom cijele rasprave.
(4) Ako se oštećenik kao tužitelj ili privatni tužitelj imaju ispitati kao svjedoci, neće se udaljiti iz zasjedanja.
(5) Predsjednik vijeća može poduzeti potrebne mjere da spriječi dogovaranje između svjedoka, vještaka i stranaka.

Članak 415.

(1) Rasprava započinje čitanjem optužnice. Ako je oštećenik prisutan, a još nije stavio imovinskopravni zahtjev, upozorit će ga predsjednik vijeća da može staviti prijedlog za ostvarivanje tog zahtjeva u kaznenom postupku i poučiti ga o pravima iz članka 47. ovog Zakona. Ako oštećenik nije prisutan, a postavio je imovinskopravni zahtjev, predsjednik vijeća pročitat će taj zahtjev.
(2) Nakon toga, predsjednik vijeća upitat će optuženika je li razumio optužbu. Ako se predsjednik vijeća uvjeri da optuženik nije razumio optužbu, ponovno će mu izložiti njezin sadržaj na način na koji je optuženik može najlakše razumjeti.
(3) Nakon toga predsjednik vijeća objavit će kakvo je očitovanje o optužbi i imovinskopravnom zahtjevu optuženik ranije iznio.

Članak 416.

Predsjednik vijeća će pozvati optuženika da se očituje o pojedinoj točki optužbe i imovinskopravnom zahtjevu. Ako se optuženik ne očituje o optužbi smatrat će se da poriče optužbu ili pojedinu točku optužbe.

Članak 417.

(1) Nakon očitovanja optuženika o optužnici i imovinskopravnom zahtjevu predsjednik vijeća poziva stranke da održe uvodne govore. Prvo govori tužitelj, a nakon njega branitelj, odnosno optuženik. Oštećenik može nakon govora tužitelja iznijeti i obrazložiti imovinskopravni zahtjev. Branitelj može izjaviti da će svoj govor održati nakon izvođenja dokaza koje je predložio tužitelj.
(2) U svojim govorima stranke mogu iznijeti koje odlučne činjenice namjeravaju dokazivati, izložiti dokaze koje će izvesti, odrediti pravna pitanja o kojima će raspravljati odnosno koje

sporne činjenice zahtijevaju razjašnjenje potrebno da bi se utvrdilo činjenično stanje važno za odluku. U uvodnom govoru tužitelj ne smije iznositi činjenice ranije osuđivanosti optuženika. Stranka se u uvodnom govoru ne može izjašnjavati o navodima i ponuđenim dokazima protivne stranke.
(3) Predsjednik vijeća može uvodne govore stranaka ograničiti na određeno vrijeme, a u odnosu na te govore ima prava i dužnosti iz članka 447. ovog Zakona.

7. Dokazni postupak

Članak 417.a

(1) Optuženika koji se očitovao da se u odnosu na sve točke optužbe smatra krivim, predsjednik vijeća uputit će da može odmah iskazivati o svim okolnostima koje ga terete i iznijeti sve činjenice koje mu idu u korist te se prelazi na ispitivanje optuženika.
(2) Optuženik će u slobodnom izlaganju iznijeti svoj iskaz, nakon čega mu se mogu postavljati pitanja. Pitanja prvi postavlja branitelj, a zatim tužitelj. Nakon njih predsjednik vijeća i članovi vijeća mogu postavljati pitanja optuženiku radi otklanjanja praznina, proturječnosti i nejasnoća u iskazu. Oštećenik, njegov zakonski zastupnik ili opunomoćenik, suoptuženici i vještaci mogu neposredno postavljati pitanja optuženiku uz odobrenje predsjednika vijeća.
(3) Predsjednik vijeća će zabraniti pitanje ili odgovor na već postavljeno pitanje ako je ono nedopušteno (članak 277. stavak 1.) ili se ne odnosi na predmet. Ako predsjednik vijeća zabrani postavljanje određenog pitanja ili davanje odgovora, stranke mogu zahtijevati da o tome odluči vijeće.
(4) Izjava optuženika prema odredbi stavka 1. ovog članka ne oslobađa sud dužnosti da izvodi i druge dokaze. Ako je optuženikovo priznanje na raspravi potpuno i sukladno prije pribavljenim dokazima, sud će u dokaznom postupku izvesti samo one dokaze koji se odnose na odluku o kazni i drugim mjerama propisanim kaznenim zakonom te troškovima kaznenog postupka.
(5) Ako se optuženik očituje da se u odnosu na sve ili pojedine točke optužbe ne smatra krivim, ispitat će se na završetku dokaznog postupka, osim ako on drukčije zahtijeva.
(6) Ako se kazneni postupak vodi za kazneno djelo za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, a optuženik se očitovao krivim u odnosu na sve točke optužbe, na kraju svog iskaza očitovat će se je li suglasan s predloženom vrstom i mjerom kazne, sudske opomene, uvjetne osude, djelomične uvjetne osude, posebnih obveza, zaštitnog nadzora, sigurnosne mjere te mjere oduzimanja predmeta, odnosno druge mjere propisane kaznenim zakonom čije se izricanje traži. Do ovog očitovanja optuženika, državni odvjetnik može izmijeniti vrstu i mjeru kazne ili druge mjere propisane kaznenim zakonom predložene u optužnici.
(7) Ako se optuženik u slučaju iz stavka 6. ovog članka suglasi i s vrstom i mjerom predložene kazne i druge mjere propisane kaznenim zakonom, sud u presudi ne smije izreći drugu vrstu kazne ili druge mjere propisane kaznenim zakonom, niti veću mjeru kazne od predložene. Navedeno ograničenje se ne odnosi na mjeru oduzimanja imovinske koristi.

Članak 418.

(1) Dokazivanje obuhvaća sve činjenice za koje sud i stranke smatraju da su važne za pravilno presuđenje.
(2) Suoptuženike koji su se očitovali da se u odnosu na sve točke optužbe smatraju krivim, ispitat će se na početku dokaznog postupka, oni koji zahtijevaju da ih se ispita prije završetka dokaznog postupka, ispitat će se čim to zahtijevaju, a oni koji su se očitovali na sve ili

pojedine točke optužbe da se ne smatraju krivim ispitat će se na završetku dokaznog postupka, osim ako drukčije ne zahtijevaju.
(3) Optuženik koji se prema odredbi članka 417.a stavak 5. ovog Zakona treba ispitati na kraju dokaznog postupka može sudjelovati u izvođenju pojedinih dokaza i prije njegova ispitivanja. U tom slučaju, sud će upozoriti okrivljenika da će se sve što kaže prilikom izvođenja dokaza smatrati njegovom obranom. Dano upozorenje i odgovor okrivljenika unijet će se u zapisnik.
(4) Ako se oštećenik koji je prisutan treba ispitati kao svjedok, njegovo će se ispitivanje obaviti prije ispitivanja ostalih svjedoka.
(5) Podaci iz kaznene evidencije kao i drugi podaci o osuđivanosti za kažnjive radnje mogu se pročitati kao zadnji dokazi prije ispitivanja optuženika na završetku dokaznog postupka, osim ako vijeće odlučuje o mjerama osiguranja prisutnosti optuženika i drugim mjerama opreza.

Članak 419.

(1) Stranke imaju pravo predlagati svjedoke i vještake te izvoditi dokaze. Stranke predlažu redoslijed dokaza koje namjeravaju izvesti. Predsjednik vijeća može iz opravdanih razloga odrediti drukčiji redoslijed izvođenja dokaza.
(2) Ako pripremno ročište nije održano, predsjednik vijeća pozvat će stranke i oštećenika da obrazlože dokazne prijedloge koje namjeravaju izvesti na raspravi. Svaka stranka očitovat će se o prijedlozima suprotne stranke i oštećenika.
(3) Vijeće može odlučiti da se izvedu dokazi koji nisu predloženi ili od kojih je predlagatelj odustao.
(4) Općepoznate činjenice ne treba utvrđivati. Ne može se predlagati da se utvrđuju činjenice čije postojanje zakon pretpostavlja u korist optuženika, ali se može dokazivati njihovo nepostojanje.
(5) Dokazi se na raspravi izvode sljedećim redom:
1) dokazi optužbe,
2) dokazi obrane,
3) dokazi optužbe kojima se pobijaju navodi obrane,
4) dokazi obrane kao odgovor na pobijanje,
5) dokazi suda.

Članak 420.

(1) Prije ispitivanja, svjedoka će predsjednik vijeća upozoriti prema članku 288. stavku 3., a vještaka prema članku 312. stavku 1. ovog Zakona.
(2) Tijekom iznošenja iskaza svjedoka ili izlaganja nalaza i mišljenja vještaka, svjedoku ili vještaku neposredno postavljaju pitanja stranke te predsjednik i članovi sudskog vijeća. Ako se drukčije ne dogovore, najprije postavlja pitanje stranka koja je predložila izvođenje tog dokaza, a zatim protustranka. Nakon toga pitanja postavlja predsjednik i članovi sudskog vijeća. Ako je sud odredio izvođenje dokaza i bez prijedloga stranaka, pitanja prvi postavlja predsjednik vijeća, zatim članovi vijeća, te naposlijetku tužitelj, okrivljenik i branitelj. Oštećenik, zakonski zastupnik, punomoćnik i vještaci mogu neposredno postavljati pitanja uz odobrenje predsjednika vijeća.
(3) Predsjednik vijeća će zabraniti pitanje ili odgovor na već postavljeno pitanje ako je ono nedopušteno (članak 277. i članak 289. stavak 3. ovog Zakona) ili se

pitanje ne odnosi na predmet. Ako predsjednik vijeća zabrani postavljanje određenog pitanja ili davanje odgovora, stranke mogu zahtijevati da o tome odluči vijeće.
(4) Stranke i branitelj mogu staviti prigovor na pitanja iz stavka 3. ovog članka, o kojem će odlučiti predsjednik vijeća.

Članak 421.

(1) Vijeće će odbiti izvođenje dokaza:
1) ako je nezakonit ili se odnosi na činjenicu koja se po zakonu ne može dokazivati (nedopušteni prijedlog),
2) ako činjenica koju bi izvođenjem dokaza trebalo utvrditi nije važna za odlučivanje, odnosno ako ne postoji povezanost između činjenice koju stranka želi utvrditi i odlučnih činjenica ili se ta povezanost zbog pravnih razloga ne može ustanoviti (nevažni prijedlog),
3) ako postoje razlozi za sumnju da se s dokazom neka važna činjenica uopće ne bi mogla utvrditi ili bi se to moglo učiniti sa velikim poteškoćama, (neprikladni prijedlog),
4) ako je predloženo izvođenje dokaza očigledno usmjereno na znatno odugovlačenje postupka (prijedlog koji odugovlači postupak).
(2) Rješenje kojim se odbija izvođenje dokaza mora biti obrazloženo. Vijeće ga može izmijeniti ili opozvati u tijeku postupka.

Članak 422.

(1) U postupku se ne mogu upotrijebiti kao dokazi činjenice koje se odnose na ranije spolno ponašanje žrtve i njene seksualne sklonosti.
(2) Iznimno, dopušteno je dokazivati da sperma, drugi materijalni tragovi ili ozljede opisane u medicinskoj dokumentaciji potječu od druge osobe, a ne od optuženika.

Članak 423.

(1) Pri ispitivanju svjedoka i vještaka na raspravi primjenjivat će se odredbe koje važe za odgovarajuću dokaznu radnju, osim ako odredbama ove Glave nije drukčije propisano.
(2) Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom, svjedok koji nije ispitan neće biti prisutan izvođenju dokaza.
(3) Dijete će se ispitati kao svjedok prema članku 292. stavku 1. i 2. ovog Zakona.
(4) Svjedok iz članka 294. stavka 1. ovog Zakona ispitat će se prema članku 297. ovog Zakona. Prijedlog za ispitivanje podnosi državni odvjetnik u optužnici ili na raspravi.
(5) Protiv odluke vijeća o prihvaćanju prijedloga državnog odvjetnika za ispitivanje svjedoka iz članka 294. ovog Zakona koji je prvi put podnesen na raspravi, optuženik može podnijeti posebnu žalbu. O žalbi odlučuje viši sud.

Članak 424.

(Brisan.)

Članak 425.

(1) Prije ispitivanja vještaka predsjednik vijeća upozorit će ga u smislu članka 312. ovog Zakona, a posebno na dužnost odgovaranja na pitanja.
(2) Vijeće može odlučiti da vještak prije vještačenja obeća da će iskazati istinu. Obećanje se daje prema članku 312. stavku 2. ovog Zakona. Stalno prisegnuti postavljeni vještak samo će se upozoriti na položenu prisegu.
(3) Vještaku će se tijekom ispitivanja dopustiti korištenje bilješki i potrebne dokumentacije.

Članak 426.

Ako je svjedok ili vještak na prijašnjem ispitivanju tijekom dokazne radnje ili ranije rasprave naveo činjenice kojih se više ne sjeća ili ako odstupi od svojeg iskaza, predočit će mu se prijašnji iskaz, odnosno upozorit će se na odstupanje i upitat će se zašto sada iskazuje drukčije, a prema potrebi, pročitat će se njegov prijašnji iskaz ili dio tog iskaza.

Članak 427.

(1) Ispitani svjedoci i vještaci ostaju u sudnici ako ih predsjednik vijeća nakon ispitivanja stranaka sasvim ne otpusti ili ne naloži da se privremeno udalje iz sudnice.
(2) Na prijedlog stranaka ili po službenoj dužnosti predsjednik vijeća može naložiti da se ispitani svjedoci i vještaci udalje iz sudnice i da se kasnije ponovno pozovu i još jednom ispitaju u prisutnosti ili odsutnosti drugih svjedoka i vještaka.

Članak 428.

Ako se na raspravi sazna da svjedok ili vještak ne može doći pred sud ili mu je dolazak znatno otežan, vijeće može na prijedlog stranke koja je svjedoka ili vještaka predložila, ako smatra da je njegov iskaz važan, naložiti da ga izvan rasprave ispita predsjednik vijeća ili sudac član vijeća, ili da se ispitivanje obavi preko suca istrage na čijem se području svjedok, odnosno vještak nalazi.

Članak 429.

(1) Obavljanje očevida ili rekonstrukciju izvan rasprave, vijeće može povjeriti predsjedniku vijeća ili sucu članu vijeća, odnosno sucu istrage.
(2) Stranke i oštećenik izvijestit će se uvijek kad će se i na kojem mjestu ispitati svjedok, odnosno obaviti očevid ili rekonstrukcija. Ako je optuženik lišen slobode, o potrebi njegove prisutnosti tim radnjama odlučuje vijeće.

Članak 430.

Ako drukčije nije propisano u ovom Zakonu, dokazi pregledom isprava, reproduciranjem snimke i elektronički dokaz izvode se na način uređen u članku 329. do 331. ovog Zakona.

Članak 431.

(1) Zapisnici o iskazima svjedoka, suokrivljenika ili već osuđenih sudionika u kaznenom djelu te zapisnici ili drugi dopisi o nalazu ili mišljenju vještaka pribavljeni tijekom dokazne radnje ili ranije rasprave mogu se prema odluci vijeća pročitati odnosno reproducirati samo:
1) ako se odnose na činjenicu koju stranka nije osporavala,
2) ako su ispitane osobe umrle, duševno oboljele ili se ne mogu pronaći, ili je njihov dolazak pred sud nemoguć ili znatno otežan zbog starosti, bolesti ili drugih važnih uzroka,
3) ako svjedoci ili vještaci bez zakonskih razloga neće iskazivati na raspravi,
4) ako se osoba koja je prethodno upozorena da nije dužna svjedočiti (članak 285. stavak 1. točka 1. do 3.) odrekla tog prava i iskazivala na dokaznom ročištu ili raspravi, a kasnije tijekom postupka je odlučila uskratiti svoj iskaz,
5) ako je svjedok ili vještak ispitan prema članku 402. stavku 2. ovog Zakona,
6) ako su stranke suglasne da se umjesto neposrednog ispitivanja svjedoka, odnosno vještaka koji nije prisutan, bez obzira je li bio pozvan ili ne, pročita zapisnik o njegovu prijašnjem ispitivanju,
7) ako je svjedok ili vještak ispitan na raspravi pred istim predsjednikom vijeća.

(2) Ako dokazna radnja ispitivanja svjedoka ili vještaka nije provedena na način propisan člankom 234. i 235. ovog Zakona, ti se zapisnici mogu pročitati, ali se samo na tim zapisnicima ne može isključivo ili u odlučujućoj mjeri temeljiti osuđujuća presuda.
(3) Vijeće će izdvojiti dokaze na kojima se ne može temeljiti sudska odluka, ako nisu prije toga izdvojeni. Protiv rješenja kojim se odlučuje o izdvajanju dopuštena je posebna žalba, osim ako sud ne odluči odmah nastaviti s raspravom, u kojem slučaju se izdvojeni dijelovi spisa zatvaraju u poseban omot koji se prilaže spisu, a može ih razgledati samo viši sud, ako je to potrebno radi odluke o žalbi protiv presude, što će se zabilježiti na omotu.
(4) Nakon pravomoćnosti rješenja izdvojeni zapisnici i obavijesti zatvaraju se u poseban omot i predaju sucu istrage radi čuvanja odvojeno od ostalih spisa i ne mogu se razgledati niti koristiti u postupku. Izdvajanje zapisnika iz stavka 2. ovog članka mora se obaviti prije završetka dokaznog postupka.
(5) Razlozi zbog kojih se čita zapisnik navest će se u zapisniku o raspravi, a pri čitanju priopćit će se je li svjedok ili vještak dao obećanje da će iskazivati istinito ili je ranije već bio prisegnut.

Članak 432.

(1) Kad ovaj Zakon propisuje da se uz snimku vodi zapisnik samo s određenim podacima, reproducirat će se snimka i pročitati zapisnik.
(2) Vijeće može uvijek odlučiti da se na raspravi, uz čitanje zapisnika, reproducira snimka ispitivanja.

Članak 433.

Nakon ispitivanja svakog svjedoka ili vještaka i nakon čitanja isprave ili izvođenja drugog dokaza, upitat će predsjednik vijeća stranke i oštećenika imaju li primjedbe na provedeni dokaz.

Članak 434.

(1) Prije ispitivanja optuženika koji se u skladu s odredbom članka 417.a stavka 5. ovog Zakona ispituje na kraju dokaznog postupka, predsjednik vijeća upitat će stranke i oštećenika imaju li prijedloge za dopunu dokaznog postupka.
(2) Ako nitko nema prijedloga za dopunu postupka ili je prijedlog odbijen (članak 421.), pristupit će se ispitivanju optuženika.
(3) Optuženika prvi ispituje branitelj, a zatim tužitelj te oštećenik. Predsjednik vijeća može u svakom trenutku radi razjašnjenja nejasnoća postaviti pitanje optuženiku.

Članak 435.

(1) Kad optuženik pri ispitivanju odstupi od svojega prijašnjeg iskaza danog tijekom dokazne radnje ili ranije rasprave, predsjednik vijeća upozorit će ga na odstupanje i upitati ga zašto sada iskazuje drukčije, a po potrebi, reproducirat će se snimka njegovog iskaza ili dijela tog iskaza odnosno taj dio njegovog iskaza će se pročitati.
(2) Kad optuženik pri ispitivanju na raspravi ne želi iskazivati ili odgovarati na pojedino pitanje, reproducirat će se snimka njegovog iskaza ili dijela tog iskaza odnosno taj dio njegovog iskaza će se pročitati.

Članak 436.

Pri ispitivanju optuženika predsjednik vijeća će zabraniti pitanje ili odgovor na već postavljeno pitanje, ako je ono nedopušteno (članak 276. stavak 5. i članak 277. stavak 1.), ili se ne odnosi na predmet. Ako predsjednik vijeća zabrani postavljanje određenog pitanja ili davanje odgovora, stranke mogu zahtijevati da o tome odluči vijeće.

Članak 437.

(1) Kad se završi ispitivanje prvog optuženika, pristupit će se redom ispitivanju ostalih optuženika, ako ih ima. Svaki optuženik ima pravo postavljati pitanja ostalim suoptuženicima te iznositi primjedbe na njihove iskaze.
(2) Ako se iskazi pojedinih suoptuženika o istoj okolnosti razlikuju, predsjednik vijeća može suočiti suoptuženike.

Članak 438.

Vijeće može iznimno odlučiti da se optuženik privremeno udalji iz sudnice ako suoptuženik ili svjedok odbija dati iskaz u njegovoj prisutnosti ili ako okolnosti pokazuju da u njegovoj prisutnosti neće govoriti istinu. Nakon povratka optuženika u zasjedanje pročitat će mu se iskaz suoptuženika, odnosno svjedoka. Optuženik ima pravo postavljati pitanja suoptuženiku, odnosno svjedoku, a predsjednik vijeća upitat će ga ima li što primijetiti na njihov iskaz. Po prijedlogu stranaka sud može obaviti suočenje.

Članak 439.

Optuženik se može u tijeku rasprave dogovarati sa svojim braniteljem, ali o tome kako će odgovarati na postavljeno pitanje ne može se savjetovati ni sa svojim braniteljem ni s kim drugim.

Članak 440.

(1) Nakon ispitivanja optuženika prema odredbama članka 434. stavka 1. ovog Zakona, stranke mogu predložiti dokaze, za dopunu dokaznog postupka.
(2) Ako nije predloženo izvođenje dokaza, ili vijeće odbije dokazni prijedlog iz stavka 1. ovog članka, a sud nije odlučio postupiti u smislu članka 419. stavka 3. ovog Zakona, predsjednik vijeća će objaviti da je dokazni postupak završen.

8. Izmjena optužbe

Članak 441.

(1) Ako tužitelj u tijeku rasprave utvrdi da izvedeni dokazi pokazuju da se izmijenilo činjenično stanje izloženo u potvrđenoj optužnici, on može do završetka dokaznog postupka usmeno izmijeniti optužnicu.
(2) Radi izmjene optužnice ili pripreme obrane stranke mogu zatražiti prekid rasprave.
(3) Ako vijeće dopusti prekid rasprave radi izmjene optužnice, odredit će rok u kojem tužitelj treba podnijeti izmijenjenu optužnicu. Primjerak izmijenjene optužnice dostavit će se optuženiku. Ako tužitelj u ostavljenom roku ne podnese izmijenjenu optužnicu, vijeće će nastaviti raspravu na temelju prijašnje optužnice.
(4) Izmijenjena optužnica ne dostavlja se sudu nadležnom za njezino potvrđivanje, osim ako vijeće ne odluči drukčije. Ako vijeće odluči dostaviti izmijenjenu optužnicu sudu nadležnom za potvrđivanje optužnice, pa ona bude potvrđena, nova rasprava održat će se u pravilu pred istim vijećem.
(5) Ako državni odvjetnik izmijeni optužnicu na način da se radi o kaznenom djelu za koje je nadležno vijeće u širem sastavu, dopunit će se vijeće i rasprava početi iznova.

(6) Nakon izmjene ili podnošenja nove optužnice, optuženik će se očitovati o njezinoj osnovanosti prema članku 415. stavku 3. ovog Zakona.

Članak 442.

(Brisan.)

9. Završni govori stranaka

Članak 443.

Nakon završenoga dokaznog postupka predsjednik vijeća daje riječ strankama. Prvo govori tužitelj, zatim oštećenik, branitelj, pa optuženik. Predsjednik vijeća može, nakon njihova saslušanja, odrediti vrijeme trajanja završnog govora.

Članak 444.

Tužitelj će u svojem govoru iznijeti svoju ocjenu dokaza izvedenih na raspravi, nakon toga će izložiti svoje zaključke o činjenicama važnim za odluku te staviti i obrazložiti svoj prijedlog o krivnji optuženika, o odredbama kaznenog zakona koje bi se imale primijeniti, kao i o olakotnim i otegotnim okolnostima koje bi trebalo uzeti u obzir pri odmjeravanju kazne. Tužitelj može predložiti vrstu i mjeru kazne, sudsku opomenu, uvjetnu osudu, djelomičnu uvjetnu osudu, zamjenu radom za opće dobro na slobodi, posebne obveze, zaštitni nadzor, sigurnosnu mjeru, oduzimanje imovinske koristi te oduzimanje predmeta..

Članak 445.

Oštećenik ili njegov opunomoćenik mogu u svojem govoru obrazložiti imovinskopravni zahtjev i upozoriti na dokaze o krivnji optuženika.

Članak 446.

(1) Branitelj ili sam optuženik izložit će u svojem govoru obranu i mogu se osvrnuti na navode tužitelja i oštećenika.
(2) Poslije branitelja optuženik ima pravo sam govoriti, očitovati se o tome prihvaća li obranu branitelja i dopuniti je.
(3) Tužitelj i oštećenik imaju pravo odgovoriti na obranu, a branitelj, odnosno optuženik osvrnuti se na te odgovore.
(4) Posljednju riječ ima optuženik.

Članak 447.

(1) Predsjednik vijeća može, nakon prethodnog upozorenja, prekinuti osobu koja prekorači odobreno vrijeme govora ili u svojem govoru vrijeđa javni red i moral ili vrijeđa drugoga ili se upušta u ponavljanja ili izlaganja koja očito nemaju veze s predmetom. U zapisniku o raspravi mora se navesti da je govor bio prekinut i zašto je bio prekinut.
(2) Kad optužbu zastupa više osoba ili obranu više branitelja, izlaganja se ne mogu ponavljati. Zastupnici optužbe, odnosno obrane prema međusobnom sporazumu odabrat će pitanja o kojima će govoriti.
(3) Nakon završnih govora predsjednik vijeća dužan je upitati želi li još tko što izjaviti, te zaključiti raspravu.

Glava XXII.

PRESUDA

1. Izricanje presude

Članak 448.

(1) Ako sud, nakon vijećanja i glasovanja utvrdi da postoje zakonski uvjeti, izriče presudu.
(2) Presuda se izriče i javno objavljuje u ime Republike Hrvatske.

Članak 449.

(1) Presuda se može odnositi samo na osobu koja je optužena i samo na djelo koje je predmet optužbe sadržane u podnesenoj, odnosno na raspravi izmijenjenoj ili proširenoj optužnici.
(2) Sud nije vezan za prijedloge tužitelja o pravnoj ocjeni djela, ali optuženika ne može proglasiti krivim za kazneno djelo teže od onog koje mu je optužbom stavljeno na teret.
(3) Odredbe članaka 448. do 462. ovog Zakona odnose se na sve presude, osim ako za pojedine presude zakonom, nije što drugo posebno propisano.

Članak 450.

(1) Sud temelji presudu samo na činjenicama i dokazima koji su izneseni na raspravi.
(2) Sud je dužan savjesno ocijeniti svaki dokaz pojedinačno i u svezi s ostalim dokazima te na temelju takve ocjene izvesti zaključak je li neka činjenica dokazana.

2. Vrste presuda

Članak 451.

(1) Presudom se optužba odbija ili se optuženik oslobađa optužbe ili se proglašava krivim.
(2) Ako optužba obuhvaća više kaznenih djela, u presudi će se izreći za koje djelo se optužba odbija ili se optuženik oslobađa optužbe ili se proglašava krivim.

Članak 452.

Presudu kojom se optužba odbija sud će izreći ako:
1) za suđenje nije stvarno nadležan,
2) je postupak vođen bez zahtjeva ovlaštenog tužitelja,
3) je tužitelj tijekom rasprave odustao od optužbe,
4) nije bilo potrebnog prijedloga za progon ili odobrenja za progon ili ako je ovlaštena osoba, odnosno državno tijelo odustalo od prijedloga, odnosno odobrenja,
5) je optuženik za isto djelo već pravomoćno osuđen, oslobođen optužbe ili je postupak protiv njega rješenjem pravomoćno obustavljen, a ne radi se o rješenju o obustavi postupka iz članka 500. ovog Zakona,
6) je optuženik oprostom, odnosno pomilovanjem oslobođen kaznenog progona ili se kazneni progon ne može poduzeti zbog zastare, ili ako postoje druge okolnosti koje isključuju kazneni progon.

Članak 453.

Presudu kojom se optuženik oslobađa optužbe sud će izreći ako:
1) djelo za koje se optužuje po zakonu nije kazneno djelo,
2) ima okolnosti koje isključuju krivnju,
3) nije dokazano da je optuženik počinio djelo za koje se optužuje.

Članak 454.

U izreci presude kojom se optužba odbija i presude kojom se optuženik oslobađa optužbe, navest će se činjenični i zakonski opis te naziv kaznenog djela koje je optuženiku stavljeno na

teret, a za koje se optužba odbija ili se optuženika oslobađa optužbe, odluka o troškovima kaznenog postupka i o imovinskopravnom zahtjevu ako je bio postavljen.

Članak 455.

(1) Presudu kojom se optuženik proglašava krivim sud će izreći ako nedvojbeno utvrdi da je optuženik počinio kazneno djelo za koje je optužen.
(2) U presudi u kojoj se optuženik proglašava krivim sud će izreći:
1) za koje se djelo proglašava krivim, uz naznaku činjenica i okolnosti koje čine obilježja kaznenog djela te onih o kojima ovisi primjena određene odredbe kaznenog zakona,
2) zakonski opis i naziv kaznenog djela i koje su odredbe kaznenog zakona primijenjene,
3) na kakvu se kaznu osuđuje optuženik ili se prema odredbama kaznenog zakona oslobađa kazne ili mu se kazna zamjenjuje radom za opće dobro na slobodi,
4) odluku o uvjetnoj osudi, djelomičnoj uvjetnoj osudi i sudskoj opomeni,
5) odluku o posebnim obvezama i zaštitnom nadzoru,
6) odluku o sigurnosnim mjerama, oduzimanju imovinske koristi i o oduzimanju predmeta,
7) odluku o uračunavanju pritvora, istražnog zatvora i izdržane kazne,
8) odluku o troškovima kaznenog postupka, o imovinskopravnom zahtjevu te o tome da se pravomoćna presuda ima objaviti u sredstvima javnog priopćavanja.
(3) Ako je optuženik osuđen na novčanu kaznu, u presudi će se naznačiti rok u kojem se novčana kazna ima platiti kao i visina dnevnog dohotka, odnosno dnevnog iznosa, njihov ukupan broj te iznos novčane kazne izrečene pravnoj osobi.
(4) U slučaju stjecaja kaznenih djela sud će u izreku presude unijeti kazne utvrđene za svako pojedino kazneno djelo, a nakon toga jedinstvenu kaznu koja je izrečena za sva djela u stjecaju.

3. Objava presude

Članak 456.

(1) Nakon što je sud izrekao presudu, predsjednik vijeća odmah će presudu objaviti. Ako sud ne može nakon rasprave istog dana izreći ili objaviti presudu, odgodit će objavu presude najviše za tri radna dana i odrediti vrijeme i mjesto objave presude.
(2) Predsjednik vijeća će u prisutnosti stranaka, njihovih zakonskih zastupnika, opunomoćenika i branitelja javno pročitati izreku presude.
(3) Objava će se obaviti i kad stranka, zakonski zastupnik, opunomoćenik ili branitelj nije prisutan. Vijeće može narediti da optuženiku koji nije prisutan, presudu usmeno priopći predsjednik vijeća ili da mu se presuda samo dostavi.
(4) Ako je javnost na raspravi bila isključena, izreka presude uvijek će se pročitati u javnom zasjedanju. Vijeće će odlučiti hoće li isključiti javnost pri objavi cjeline ili dijela razloga presude.
(5) Svi prisutni saslušat će čitanje izreke presude stojeći.

Članak 457.

(1) Nakon objave presude predsjednik vijeća iznijet će ukratko razloge presude. Ako je optuženiku izrečena uvjetna osuda, djelomična uvjetna osuda ili druga obveza iz kaznenih zakona, predsjednik vijeća će ga upozoriti na značenje uvjetne osude, djelomične uvjetne osude i drugih obveza kojih se mora držati.
(2) Predsjednik vijeća poučit će stranke o pravu na žalbu te o pravu na odgovor na žalbu i upozorit će stranke da do pravomoćnog završetka postupka o svakoj promjeni adrese obavijeste sud.

4. Izrada i dostava pisane presude

Članak 458.

(1) Objavljena presuda mora se napisati i otpremiti u roku od mjesec dana nakon objave. Taj se rok produljuje za petnaest dana ako je rasprava trajala dulje od tri dana uzastopce, odnosno za još petnaest dana ako je rasprava trajala dulje od osam dana i nije morala iznova započeti.
(2) Ako se optuženik nalazi u istražnom zatvoru, pisana presuda mora biti poslana u rokovima koji su za polovinu kraći od rokova iz stavka 1. ovog članka.
(3) Rokovi za pisanu izradu presude iz stavka 1. i 2. ovog članka mogu se iznimno prekoračiti ako ih se predsjednik vijeća koje je sudilo u kaznenom predmetu iz nepredvidivih ili neotklonjivih razloga nije mogao pridržavati te o tome obavijestio predsjednika suda.
(4) Presudu potpisuju predsjednik vijeća i zapisničar.
(5) Pisana presuda s uputom o pravu na žalbu dostavit će se tužitelju, optuženiku i njegovu branitelju, oštećeniku ako ima pravo na žalbu, osobi čiji je predmet oduzet tom presudom te pravnoj osobi prema kojoj je izrečeno oduzimanje imovinske koristi.
(6) Oštećeniku koji nema pravo na žalbu, pisana presuda dostavit će se u slučaju iz članka 56. stavka 2. ovog Zakona s uputom o pravu na traženje povrata u prijašnje stanje. Pravomoćna presuda dostavit će se oštećeniku ako on to zahtijeva.
(7) Ako je sud primjenom odredaba o odmjeravanju jedinstvene kazne za kaznena djela u stjecaju izrekao kaznu uzimajući u obzir i presude koje su donijeli i drugi sudovi, dostavit će pisanu presudu po njezinoj pravomoćnosti i tim sudovima.

Članak 459.

(1) Pisana presuda mora potpuno odgovarati presudi koja je objavljena. Presuda mora imati uvod, izreku i obrazloženje.
(2) Uvod presude sadrži: naznaku da se presuda izriče u ime Republike Hrvatske, naziv suda, ime i prezime predsjednika i članova vijeća i zapisničara, ime i prezime optuženika, kazneno djelo za koje je optužen, naznaku tužitelja i optužnog akta, dan rasprave i je li rasprava bila javna, je li optuženik bio prisutan na raspravi, imena i prezimena tužitelja, branitelja, zakonskog zastupnika i opunomoćenika koji su bili prisutni na raspravi te dan donošenja i dan objave izrečene presude.
(3) Izreka presude sadrži osobne podatke o optuženiku (članak 272. stavak 1.) i odluku kojom se optuženik proglašava krivim za djelo za koje je optužen ili kojom se oslobađa optužbe za to djelo ili kojom se optužba odbija.
(4) U obrazloženju presude sud će iznijeti razloge za svaku točku presude.
(5) Sud će samo navesti činjenice koje stranke nisu osporile, a izložit će zbog kojih je razloga sporne činjenice našao dokazanima ili nedokazanima, dajući pri tome ocjenu vjerodostojnosti proturječnih dokaza, zbog kojih razloga nije prihvatio pojedine prijedloge stranaka, zbog kojih je razloga odlučio ne ispitati neposredno svjedoka ili vještaka čiji je iskaz ili pisani nalaz pročitan, kojim se razlozima vodio pri rješavanju pravnih pitanja, a osobito pri utvrđivanju postoji li kazneno djelo i krivnja optuženika i pri primjeni određenih odredaba kaznenog zakona na optuženika i njegovo djelo.
(6) Ako je optuženik osuđen na kaznu, u obrazloženju će se navesti koje je okolnosti sud uzeo u obzir pri odmjeravanju kazne, kojim se razlozima vodio kad je ustanovio da kaznu treba ublažiti ili optuženika osloboditi od kazne ili izreći uvjetnu osudu, odnosno djelomičnu uvjetnu osudu, zamijeniti kaznu radom za opće dobro na slobodi, izreći posebne obveze, zaštitni nadzor, sigurnosnu mjeru ili

oduzimanje imovinske koristi, oduzimanje predmeta ili javno objavljivanje presude. Ako je sud izrekao novčanu kaznu u dnevnim dohocima odnosno dnevnim iznosima, u obrazloženju će posebno iznijeti dokaze i okolnosti važne za odluku o visini i broju dnevnih dohodaka, odnosno dnevnih iznosa te svoju ocjenu optuženikovih osobnih i imovinskih prilika.
(7) Ako se optuženik o svim točkama optužbe očitovao na način da se smatra krivim, obrazloženje presude sadržavat će samo podatke iz prethodnog stavka.
(8) Za kazneno djelo za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, a presudom nije izrečena kazna zatvora ili djelomična uvjetna osuda, sud je dužan pitati stranke zahtijevaju li pisani otpravak presude s obrazloženjem. Ako stranke odmah nakon objave presude ne zahtijevaju takav pisani otpravak, sud može kratko obrazloženje unijeti u zapisnik o raspravi koji se uručuje prisutnim strankama. Ako je kratko obrazloženje uneseno u zapisnik, prijepis te presude neće sadržavati obrazloženje, a mora se otpremiti najkasnije u roku od tri radna dana. Stranci koja nije bila prisutna objavi presude, bit će dostavljen i zapisnik o raspravi.
(9) Ako se optuženik oslobađa optužbe, u obrazloženju će se navesti iz kojih se razloga navedenih u članku 453. ovog Zakona to čini.
(10) U obrazloženju presude kojom se optužba odbija sud se neće upuštati u ocjenu stvari, nego će se ograničiti samo na razloge za odbijanje optužbe.

Članak 460.

Kad se stranke i oštećenik koji ima pravo žalbe protiv presude odreknu prava na žalbu protiv presude kojom je optuženiku izrečena novčana kazna, rad za opće dobro na slobodi, uvjetna osuda ili sudska opomena, pisana presuda neće sadržavati obrazloženje.

Članak 461.

(1) Kad sud izrekne kaznu zatvora, optuženik koji se nalazi u istražnom zatvoru može rješenjem predsjednika vijeća biti upućen na izdržavanje te kazne i prije pravomoćnosti presude ako on to zahtijeva.
(2) Optuženik može zahtjev iz stavka 1. ovog članka dati na zapisnik, kojom prigodom će biti upozoren da će u kaznionici ili zatvoru u pravima i obvezama biti izjednačen sa zatvorenicima. Zapisnik će zatvor dostaviti predsjedniku vijeća.
(3) Pri odlučivanju o zahtjevu iz stavka 1. ovog članka sud će imati u vidu propise o izvršavanju kazne zatvora.

Članak 462.

(1) Pogreške u imenima i brojevima te druge očite pogreške ili propusti u pisanju i računanju, nedostatke u obliku i nesuglasnosti napisane presude s izvornikom ispravit će, posebnim rješenjem, predsjednik vijeća na zahtjev stranaka ili po službenoj dužnosti.
(2) Ako postoji nesuglasje između napisane presude i njezina izvornika, rješenje o ispravku dostavit će se osobama navedenim u članku 458. ovog Zakona.
(3) Nakon donošenja rješenja iz stavka 1. i 2. ovog članka predsjednik vijeća će izraditi novi prijepis presude s ispravcima, koji će strankama dostaviti zajedno s rješenjem o ispravku.
(4) Protiv rješenja o ispravku nepravomoćne presude nije dopuštena posebna žalba, dok je protiv rješenja o ispravku pravomoćne presude žalba dopuštena, osim u

slučaju iz članka 491. stavka 4. ovog Zakona.
(5) U slučajevima iz prethodnih stavaka, rok za žalbu protiv nepravomoćne presude teče od dana dostave novog prijepisa presude s ispravcima.

C. Pravni lijekovi

Glava XXIII.

REDOVITI PRAVNI LIJEKOVI

1. Žalba protiv presude prvostupanjskog suda

a) Pravo na podnošenje žalbe

Članak 463.
(1) Protiv prvostupanjske presude ovlaštene osobe mogu podnijeti žalbu u roku od petnaest dana od dana dostave prijepisa presude.
(2) U složenim predmetima za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora od petnaest godina ili dugotrajni zatvor, stranke i branitelj mogu odmah nakon objave presude zatražiti produljenje roka za žalbu, o čemu će predsjednik vijeća odlučiti rješenjem. Predsjednik vijeća odlučuje u zahtjevu stranke odmah, a može ovisno o složenosti predmeta, produljiti rok za žalbu najdulje za petnaest dana. Žalba protiv rješenja predsjednika vijeća nije dopuštena.
(3) Ako je presuda dostavljena i optuženiku i njegovu branitelju, ali u različite dane, žalbeni rok računat će se od kasnijeg dana.
(4) Pravodobno podnesena žalba ovlaštene osobe odgađa izvršenje presude.

Članak 464.
(1) Žalbu mogu podnijeti stranke, branitelj i oštećenik.
(2) U korist optuženika žalbu mogu podnijeti i njegov bračni i izvanbračni drug, srodnik u ravnoj lozi, zakonski zastupnik, posvojitelj, posvojenik, brat, sestra i hranitelj. Žalbeni rok i u tom slučaju teče od dana kad je optuženiku, odnosno njegovu branitelju dostavljen prijepis presude.
(3) Državni odvjetnik može podnijeti žalbu i na štetu i u korist optuženika.
(4) Oštećenik može pobijati presudu zbog odluke suda o njegovim troškovima kaznenog postupka i odluke o imovinskopravnom zahtjevu, ali ako je državni odvjetnik preuzeo progon od oštećenika kao tužitelja, oštećenik može podnijeti žalbu zbog svih osnova zbog kojih se presuda može pobijati.
(5) Žalbu može podnijeti i osoba čiji je predmet oduzet ili od koje je oduzeta imovinska korist pribavljena kaznenim djelom.
(6) Branitelj i osobe iz stavka 2. ovog članka mogu podnijeti žalbu i bez posebne ovlasti optuženika, ali ne i protiv njegove volje, osim ako je optuženiku izrečena kazna dugotrajnog zatvora.
(7) Žalbu zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja (članak 470.) ne može podnijeti optuženik u odnosu na točku optužbe za koju se izjasnio da se smatra krivim, osim ako je optuženik za dokaze o isključenju protupravnosti ili krivnje saznao nakon donošenja presude ili se radi o činjenicama odlučnim za izbor vrste i mjere kazne, sudske opomene, uvjetne osude, djelomične uvjetne osude, zamjene radom za opće dobro na slobodi, posebnih obveza, zaštitnog nadzora, sigurnosne mjere, oduzimanja imovinske koristi, oduzimanja predmeta te troškova kaznenog postupka.

(8) Žalbu zbog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja u odnosu na određenu činjenicu ne može podnijeti niti stranka koja nije osporavala tu činjenicu.
(9) Presuda donesena na temelju sporazuma stranaka može se pobijati samo zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 468. ovog Zakona i zbog povrede kaznenog zakona iz članka 469. ovog Zakona.

Članak 465.

(1) Optuženik se može odreći prava na žalbu samo nakon što mu je presuda dostavljena. Optuženik se i prije toga može odreći prava na žalbu ako su se tužitelj i oštećenik, kad imaju pravo podnijeti žalbu zbog svih osnova odrekli prava na žalbu, osim ako bi optuženik po presudi imao izdržavati kaznu oduzimanja slobode. Do donošenja drugostupanjske odluke optuženik može odustati od već podnesene žalbe. Optuženik može odustati i od žalbe koju su podnijeli njegov branitelj ili osobe navedene u članku 464. stavku 2. ovog Zakona.
(2) Tužitelj i oštećenik mogu se odreći prava na žalbu od objave presude pa do proteka roka za podnošenje žalbe, a mogu do donošenja odluke drugostupanjskog suda odustati od već podnesene žalbe.
(3) Odricanje i odustajanje od žalbe ne mogu se opozvati.

b) Sadržaj žalbe

Članak 466.

(1) Žalba treba sadržavati:
1) oznaku presude protiv koje se podnosi,
2) osnove za pobijanje presude (članak 467.),
3) obrazloženje žalbe,
4) prijedlog da se pobijana presuda potpuno ili djelomično ukine ili preinači,
5) potpis osobe koja podnosi žalbu.
(2) Ako je žalbu podnio optuženik ili druga osoba iz članka 464. stavka 2. ovog Zakona, a optuženik nema branitelja, ili ako je žalbu podnio oštećenik, oštećenik kao tužitelj ili privatni tužitelj koji nema opunomoćenika, a žalba nije sastavljena sukladno odredbama stavka 1. ovog članka, prvostupanjski sud pozvat će žalitelja da u određenom roku dopuni žalbu pisanim podneskom ili na zapisnik kod toga suda. Ako se žalitelj tom pozivu ne odazove, sud će odbaciti žalbu ako ne sadrži podatke iz stavka 1. točke 2., 3. i 5. ovog članka, a ako žalba ne sadrži podatak iz stavka 1. točke 1. ovog članka, odbacit će se ako se ne može utvrditi na koju se presudu odnosi. Ako je žalba podnesena u korist optuženika, sud će je dostaviti drugostupanjskom sudu ako se može utvrditi na koju se presudu odnosi, a ako se to ne može utvrditi, sud će žalbu odbaciti.
(3) Ako je žalbu podnio oštećenik, oštećenik kao tužitelj ili privatni tužitelj koji ima opunomoćenika ili državni odvjetnik, a žalba ne sadrži podatke iz stavka 1. točke 2., 3. i 5. ovog članka ili ako žalba ne sadrži podatak iz stavka 1. točke 1. ovog članka, a ne može se utvrditi na koju se presudu odnosi, sud će žalbu odbaciti. Žalbu s tim nedostacima podnesenu u korist optuženika koji ima branitelja sud će dostaviti drugostupanjskom sudu ako se može utvrditi na koju se presudu odnosi, a ako se to ne može utvrditi, sud će žalbu odbaciti.
(4) U žalbi se ne mogu iznositi nove činjenice i novi dokazi, osim ako je žalitelj za njih saznao nakon zaključenja rasprave. Pozivajući se na nove činjenice, žalitelj je dužan navesti dokaze kojima bi se te činjenice imale dokazati, a pozivajući se na nove dokaze, dužan je navesti činjenice koje tim dokazima želi dokazati.

c) Žalbene osnove

Članak 467.

Presuda se može pobijati zbog:
1) bitne povrede odredaba kaznenog postupka,
2) povrede kaznenog zakona,
3) pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja,
4) odluke o kazni, sudskoj opomeni, uvjetnoj osudi, djelomičnoj uvjetnoj osudi, zamjeni radom za opće dobro na slobodi, posebnim obvezama, zaštitnom nadzoru, sigurnosnoj mjeri, oduzimanju imovinske koristi, oduzimanju predmeta, troškovima kaznenog postupka, imovinskopravnom zahtjevu te javnom objavljivanju presude.

Članak 468.

(1) Bitna povreda odredaba kaznenog postupka postoji ako:
1) je sud bio nepropisno sastavljen ili ako je u izricanju presude sudjelovao sudac ili sudac porotnik koji nije sudjelovao na raspravi ili koji je pravomoćnom odlukom izuzet od suđenja,
2) je na raspravi sudjelovao sudac ili sudac porotnik koji se morao izuzeti (članak 32. stavak 1.),
3) je rasprava održana bez osobe čija je prisutnost na raspravi po zakonu obvezna ili ako je optuženiku, branitelju, oštećeniku kao tužitelju ili privatnom tužitelju, protivno njegovu zahtjevu, uskraćeno da se na raspravi služi svojim jezikom i da na svojem jeziku prati tijek rasprave (članak 8.),
4) je protivno zakonu donesena odluka o isključenju javnosti s rasprave,
5) je sud povrijedio propise kaznenog postupka o pitanju postoji li optužba ovlaštenog tužitelja ili prijedlog oštećenika, odnosno odobrenje nadležnog tijela,
6) je presudu donio sud koji zbog stvarne nenadležnosti nije mogao suditi u toj stvari ili ako je sud nepravilno odbio optužbu zbog stvarne nenadležnosti,
7) sud svojom presudom nije potpuno riješio predmet optužbe,
8) je na raspravi optuženik koji se na ispitivanju o osnovanosti optužbe očitovao da se u odnosu na sve ili pojedine točke optužbe ne smatra krivim bez zahtjeva u smislu članka 417.a stavak 5. ovog Zakona ispitan prije završetka dokaznog postupka,
9) je optužba prekoračena (članak 449. stavak 1.),
10) je presudom povrijeđena odredba članka 13. ovog Zakona,
11) se presuda ne može ispitati jer je izreka presude nerazumljiva, proturječna sama sebi ili razlozima presude, ili ako presuda nema uopće razloga ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama ili su ti razlozi potpuno nejasni ili u znatnoj mjeri proturječni, ili ako o odlučnim činjenicama postoji znatna proturječnost između onoga što se navodi u razlozima presude o sadržaju tih isprava ili zapisnika o iskazima danim u postupku i samih tih isprava ili zapisnika.
(2) Bitna povreda odredaba kaznenog postupka postoji ako se presuda temelji na nezakonitom dokazu (članak 10.) te ako je teško povrijeđeno pravo na pravično suđenje zajamčeno Ustavom i Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.
(3) Bitna povreda odredaba kaznenog postupka postoji i ako sud pri pripremanju rasprave ili u tijeku rasprave ili pri donošenju presude nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu ovog Zakona ili je na raspravi povrijedio pravo obrane, a to je utjecalo ili moglo utjecati na presudu.

Članak 469.

Povreda kaznenog zakona postoji ako je kazneni zakon povrijeđen u pitanju:
1) je li djelo za koje se optuženik progoni kazneno djelo,
2) ima li okolnosti koje isključuju krivnju,

3) ima li okolnosti koje isključuju kazneni progon, a osobito je li nastupila zastara kaznenog progona ili je progon isključen zbog amnestije ili pomilovanja ili je stvar već pravomoćno presuđena,
4) je li glede kaznenog djela koje je predmet optužbe primijenjen zakon koji se ne može primijeniti,
5) je li odlukom o kazni, sudskoj opomeni, uvjetnoj osudi, djelomičnoj uvjetnoj osudi, zamjeni radom za opće dobro na slobodi, posebnim obvezama, zaštitnom nadzoru, sigurnosnoj mjeri, oduzimanju imovinske koristi ili oduzimanju predmeta prekoračena ovlast koju sud ima po zakonu,
6) jesu li povrijeđene odredbe o uračunavanju pritvora, istražnog zatvora i izdržane kazne.

Članak 470.

(1) Presuda se može pobijati zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenoga činjeničnog stanja.
(2) Pogrešno utvrđeno činjenično stanje postoji ako je sud kakvu odlučnu činjenicu pogrešno utvrdio, odnosno kad sadržaj isprava, zapisnika o izvedenim dokazima ili tehničkih snimki ozbiljno dovodi u sumnju pravilnost ili pouzdanost utvrđenja odlučne činjenice.
(3) Nepotpuno utvrđeno činjenično stanje postoji ako sud kakvu odlučnu činjenicu nije utvrdio.

Članak 471.

(1) Presuda se može pobijati zbog odluke o kazni, sudskoj opomeni, uvjetnoj osudi, djelomičnoj uvjetnoj osudi, zamjeni radom za opće dobro na slobodi, posebnim obvezama ili zaštitnom nadzoru kad tom odlukom nije prekoračena zakonska ovlast (članak 469. točka 5.), ali sud nije pravilno odmjerio kaznu s obzirom na okolnosti koje utječu na to da kazna bude veća ili manja i zbog toga što je sud primijenio ili nije primijenio odredbe o ublažavanju kazne, o oslobođenju od kazne, o djelomičnoj uvjetnoj osudi, o uvjetnoj osudi ili sudskoj opomeni, zamjeni radom za opće dobro na slobodi, posebnim obvezama ili zaštitnom nadzoru, iako su za to postojali zakonski uvjeti.
(2) Odluka o sigurnosnoj mjeri ili o oduzimanju imovinske koristi ili predmeta može se pobijati ako ne postoji povreda zakona iz članka 469. točke 5. ovog Zakona, ali je sud nepravilno donio tu odluku ili nije izrekao sigurnosnu mjeru, odnosno oduzimanje imovinske koristi **ili predmeta** iako su za to postojali zakonski uvjeti. Zbog istih razloga može se pobijati odluka o troškovima kaznenog postupka.
(3) Odluka o imovinskopravnom zahtjevu te odluka o objavi presude u sredstvima javnog priopćavanja može se pobijati kad je sud o tim pitanjima donio odluku suprotno zakonskim propisima.

d) Postupak o žalbi

Članak 472.

(1) Žalba se podnosi sudu koji je izrekao prvostupanjsku presudu u dovoljnom broju primjeraka za sud te za protivnu stranku i branitelja radi davanja odgovora.
(2) Nepravodobnu (članak 463.) i nedopuštenu (članak 464.) žalbu odbacit će rješenjem predsjednik vijeća prvostupanjskog suda.

Članak 473.

Primjerak žalbe dostavit će prvostupanjski sud protivnoj stranci, koja može podnijeti odgovor na žalbu u roku od 8 dana. Žalbu će sa spisom prvostupanjski sud dostaviti drugostupanjskom sudu.

Članak 474.

(1) Kada drugostupanjski sud zaprimi spis povodom žalbe na presudu za kazneno djelo za koje se kazeni postupak pokreće po službenoj dužnosti, prije dostave sucu izvjestitelju, spis će dostaviti državnom odvjetniku. Državni odvjetnik vratit će spis u roku od osam dana. Predsjednik vijeća ne može biti sudac izvjestitelj.

(2) Sudac izvjestitelj može prema potrebi od prvostupanjskog suda pribaviti izvješće o povredama odredaba kaznenog postupka, a može preko tog suda ili suca istrage suda na čijem se području radnja ima obaviti ili na drugi način provjeriti navode žalbe u svezi s novim dokazima i novim činjenicama ili od drugih tijela ili pravnih osoba pribaviti potrebna izvješća ili spise.

(3) Ako sudac izvjestitelj utvrdi da se u spisima nalaze zapisnici i obavijesti predviđeni u članku 86. ovog Zakona, dostavit će spise prvostupanjskom sudu prije održavanja sjednice drugostupanjskog vijeća, da predsjednik prvostupanjskog vijeća donese rješenje o njihovu izdvajanju iz spisa i kad rješenje postane pravomoćno, da postupi prema članku 86. stavak 2. ovog Zakona.

Članak 475.

(1) Drugostupanjski sud donosi odluku u sjednici vijeća.

(2) O sjednici vijeća izvijestit će se stranke ako je neka od stranaka u roku predviđenom za žalbu ili u odgovoru na žalbu zahtijevala da bude izviještena o sjednici. Predsjednik vijeća ili vijeće može odlučiti da se o sjednici vijeća izvijeste stranke i kad nisu to zahtijevale, ako bi njihova prisutnost bila korisna za razjašnjenje stvari.

(3) Iznimno od stavka 2. ovog članka, kad drugostupanjski sud rješava o žalbi protiv presude prvostupanjskog suda donesene zbog kaznenog djela za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, stranke će se obavijestiti o sjednici vijeća drugostupanjskog suda ako je u prvostupanjskoj presudi izrečena kazna zatvora i ako je neka od stranaka zahtijevala da bude obaviještena o sjednici, ili ako predsjednik vijeća ili vijeće drugostupanjskog suda smatra da bi prisutnost stranaka bila korisna za razjašnjenje stvari.

(4) Sjednica vijeća počinje izvješćem suca izvjestitelja o stanju stvari. Stranka koja je prisutna sjednici izložit će u vremenu koje za to odredi predsjednik vijeća najvažnije dijelove žalbe odnosno odgovora na žalbu. Vijeće može od stranaka koje su prisutne na sjednici zatražiti potrebna objašnjenja u svezi sa žalbenim navodima, a stranke mogu predložiti da se radi dopune izvješća pročitaju pojedini spisi.

(5) Sjednica se može održati i u odsutnosti stranaka koje su o njoj bile uredno izviještene, ako optuženik nije izvijestio sud o promjeni boravišta ili stana, može se održati sjednica vijeća iako on o sjednici nije bio izviješten.

(6) Sa sjednice vijeća javnost se može isključiti samo uz uvjete propisane ovim Zakonom (članak 388. do 390.).

(7) Zapisnik o sjednici vijeća priključuje se spisima prvostupanjskog i drugostupanjskog suda.

(8) Rješenja iz članka 199. i članka 472. stavka 2. ovog Zakona mogu se donijeti i bez obavijesti strankama o sjednici vijeća.

(9) Prisutnost stranaka na sjednici vijeća može se osigurati i uz pomoć zatvorenog tehničkog uređaja za vezu na daljinu (audio-video uređaj) kojim rukuje stručna osoba. Činjenica da su stranke bile prisutne sjednici vijeća uz

pomoć audio-video uređaja, vrsta uređaja te ime stručne osobe koja je njime rukovala unijet će se u zapisnik o sjednici vijeća.

e) Granice ispitivanja prvostupanjske presude

Članak 476.

(1) Drugostupanjski sud ispituje presudu u onom dijelu u kojem se pobija žalbom i iz osnova iz kojih se pobija (članak 467.). Po službenoj dužnosti drugostupanjski sud mora uvijek ispitati:

1) postoji li povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 1. točke 1., 5., 6., 9. do 11., iz članka 468. stavka 2. i je li rasprava protivno odredbama ovog Zakona održana u odsutnosti optuženika i njegova branitelja,

2) je li na štetu optuženika povrijeđen kazneni zakon.

(2) Ako žalba podnesena u korist optuženika ne sadrži podatke iz članka 466. stavka 1. točke 3. ovog Zakona, ograničit će se drugostupanjski sud na ispitivanje povreda iz stavka 1. točke 1. i 2. ovog članka te na ispitivanje odluke o kazni.

(3) U povodu žalbe tužitelja može se prvostupanjska presuda ukinuti ili preinačiti i u korist optuženika.

Članak 477.

(Brisan.)

Članak 478.

Žalba zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja ili zbog povrede kaznenog zakona podnesena u korist optuženika sadrži u sebi i žalbu zbog odluke o kazni, sudskoj opomeni, uvjetnoj osudi, djelomičnoj uvjetnoj osudi, zamjeni radom za opće dobro na slobodi, posebnim obvezama, zaštitnom nadzoru, sigurnosnoj mjeri, oduzimanju imovinske koristi ili oduzimanju predmeta.

Članak 479.

Ako drugostupanjski sud u povodu bilo čije žalbe utvrdi da su razlozi zbog kojih je donio odluku u korist optuženika od koristi i za kojeg od suoptuženika koji nije podnio žalbu ili je nije podnio u tom smislu, postupit će po službenoj dužnosti kao da takva žalba postoji.

f) Odluke drugostupanjskog suda o žalbi

Članak 480.

(1) Drugostupanjski sud može odbaciti žalbu kao nepravovremenu ili nedopuštenu, ili odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi prvostupanjsku presudu, ili ukinuti tu presudu i uputiti predmet prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje i odluku, ili preinačiti prvostupanjsku presudu.

(2) O svim žalbama protiv iste presude drugostupanjski sud odlučuje jednom odlukom.

Članak 481.

(1) Žalba se odbacuje rješenjem kao nepravovremena ako se utvrdi da je podnesena nakon roka za podnošenje žalbe.

(2) Žalba se odbacuje rješenjem kao nedopuštena ako se utvrdi da je žalbu podnijela osoba koja nije ovlaštena na podnošenje žalbe ili osoba koja se odrekla žalbe ili odustala od žalbe ili ako žalba po zakonu nije dopuštena.

Članak 482.

Drugostupanjski sud presudom će odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi prvostupanjsku presudu kad utvrdi da ne postoje razlozi zbog kojih se presuda pobija niti povrede zakona iz članka 476. stavak 1. ovog Zakona ovog Zakona.

Članak 483.

(1) Drugostupanjski sud će, prihvaćajući žalbu ili po službenoj dužnosti, rješenjem ukinuti prvostupanjsku presudu i uputiti predmet prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje i odluku ako utvrdi da postoji bitna povreda odredaba kaznenog postupka, osim slučajeva iz članka 486. stavka 1. ovog Zakona, ili ako smatra da zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja treba naložiti novu raspravu pred prvostupanjskim sudom.
(2) Na štetu optuženika ne može se ukinuti prvostupanjska presuda zbog razloga iz članka 468. stavka 1. točke 8. ovog Zakona.
(3) Drugostupanjski sud će po službenoj dužnosti ukinuti prvostupanjsku presudu kojom se optuženik proglašava krivim donesenu prema članku 402. stavka 3. ovog Zakona ako je lišen slobode.

Članak 484.

(1) Drugostupanjski sud može naložiti da se nova rasprava pred prvostupanjskim sudom održi pred potpuno izmijenjenim vijećem. Drugostupanjski sud, kad za to postoje osobito važni razlozi, može uputiti predmet drugom stvarno nadležnom prvostupanjskom sudu iz svoje nadležnosti.
(2) Drugostupanjski sud može i samo djelomično ukinuti prvostupanjsku presudu ako se pojedini dijelovi presude mogu izdvojiti bez štete za pravilno suđenje.
(3) Ako se optuženik nalazi u istražnom zatvoru, a prvostupanjska presuda je ukinuta u cijelosti ili djelomično, drugostupanjski sud ispitat će postoje li još razlozi za istražni zatvor i donijeti rješenje o produljenju ili ukidanju istražnog zatvora te ga odmah dostaviti prvostupanjskom sudu. Protiv tog rješenja nije dopuštena žalba.

Članak 485.

Ako drugostupanjski sud pri razmatranju žalbe ustanovi da je za suđenje u prvom stupnju stvarno nadležan, ukinut će prvostupanjsku presudu, predmet uputiti nadležnom vijeću i o tome izvijestiti prvostupanjski sud.

Članak 486.

(1) Drugostupanjski sud će, prihvaćajući žalbu ili po službenoj dužnosti, presudom preinačiti prvostupanjsku presudu ako utvrdi da su odlučne činjenice u prvostupanjskoj presudi pravilno utvrđene i da se s obzirom na utvrđeno činjenično stanje po pravilnoj primjeni zakona ima donijeti drukčija presuda, a prema stanju stvari i u slučaju povreda iz članka 468. stavka 1. točka 5., 9. i 10. ovog Zakona.
(2) Ako su se zbog preinačenja prvostupanjske presude stekli uvjeti da se odredi, odnosno ukine istražni zatvor, drugostupanjski sud će o tome donijeti posebno rješenje, protiv kojeg nije dopuštena žalba, osim ako drukčije nije propisano ovim Zakonom.

Članak 487.

(1) U obrazloženju presude, odnosno rješenja, drugostupanjski sud treba ocijeniti žalbene razloge i iznijeti povrede zakona koje je uzeo u obzir po službenoj dužnosti.
(2) Kad se prvostupanjska presuda ukida zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka, u obrazloženju treba navesti koje su odredbe povrijeđene i u čemu se povrede sastoje.

(3) Kad se prvostupanjska presuda ukida zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenoga činjeničnog stanja, dužan je navesti u čemu su nedostaci u utvrđivanju činjeničnog stanja, posebno u odlučivanju o prijedlozima stranaka da se pribave i izvedu pojedini dokazi, odnosno zašto su novi dokazi i činjenice važni za donošenje pravilne odluke.

Članak 488.

(1) Drugostupanjski sud vratit će sve spise prvostupanjskom sudu s dovoljnim brojem ovjerenih prijepisa svoje odluke radi predaje strankama i drugim zainteresiranim osobama.
(2) Ako je optuženik u istražnom zatvoru, drugostupanjski sud dužan je svoju odluku sa spisima dostaviti prvostupanjskom sudu najkasnije u roku od tri mjeseca od dana kad je primio spise od tog suda.

Članak 489.

(1) Prvostupanjski sud kojem je predmet upućen na suđenje uzet će za osnovu prijašnju optužnicu. Ako je prvostupanjska presuda djelomično ukinuta, taj će sud za osnovu uzeti samo onaj dio optužbe koji se odnosi na ukinuti dio presude.
(2) Na novoj raspravi stranke mogu isticati nove činjenice i iznositi nove dokaze.
(3) Prvostupanjski sud dužan je izvesti sve postupovne radnje i raspraviti sva sporna pitanja na koja je upozorio drugostupanjski sud u svojoj odluci.
(4) Pri izricanju nove presude prvostupanjski sud vezan je zabranom iz članka 13. ovog Zakona.
(5) Ako je optuženik u istražnom zatvoru, postupit će vijeće prvostupanjskog suda prema odredbi članka 127. stavka 4. ovog Zakona.

2. Žalba protiv presuda drugostupanjskog suda

Članak 490.

(1) Protiv drugostupanjske presude dopuštena je žalba trećestupanjskom sudu samo ako je:
1) drugostupanjski sud izrekao kaznu dugotrajnog zatvora ili je potvrdio prvostupanjsku presudu kojom je izrečena takva kazna;
2) drugostupanjski sud preinačio prvostupanjsku presudu kojom je optuženik oslobođen optužbe i izrekao presudu kojom se optuženik proglašava krivim.
(2) O žalbi protiv drugostupanjske presude rješava trećestupanjski sud u sjednici vijeća prema odredbama koje su propisane za drugostupanjski postupak.
(3) Odredbe članka 479. ovog Zakona primijenit će se i na suoptuženika koji nije imao pravo podnijeti žalbu protiv drugostupanjske presude.

3. Žalba protiv rješenja

Članak 491.

(1) Protiv rješenja državnog odvjetnika, suca istrage i drugih rješenja prvostupanjskog suda, stranke i osobe čija su prava povrijeđena mogu podnijeti žalbu uvijek kad u ovom Zakonu nije propisano da žalba nije dopuštena.
(2) Protiv rješenja vijeća donesenog prije i u tijeku istrage, te u postupku ispitivanja optužnice, nije dopuštena žalba, ako ovim Zakonom nije drukčije propisano.
(3) Rješenja koja se donose radi pripremanja rasprave i presude mogu se pobijati samo u žalbi na presudu.
(4) Protiv rješenja Vrhovnog suda žalba nije dopuštena.

Članak 492.

(1) Žalba se podnosi tijelu koje je donijelo rješenje.
(2) Ako ovim Zakonom nije drukčije propisano, žalba protiv rješenja podnosi se u roku od tri dana od dana dostave rješenja.

Članak 493.

Ako u ovom Zakonu nije drukčije propisano, podnošenjem žalbe protiv rješenja odgađa se izvršenje rješenja protiv kojeg je podnesena žalba.

Članak 494.

(1) O žalbi protiv rješenja odlučuje sud u sjednici vijeća.
(2) O žalbi protiv rješenja suca istrage odlučuje vijeće istog suda, ako ovim Zakonom nije drukčije propisano.
(3) Rješavajući o žalbi, sud može rješenjem:
1) odbaciti žalbu kao nepravovremenu ili kao nedopuštenu,
2) odbiti žalbu kao neosnovanu ili
3) prihvatiti žalbu ili povodom žalbe rješenjem preinačiti ili ukinuti i prema potrebi predmet uputiti na ponovno odlučivanje.
(4) Ispitujući žalbu, sud će po službenoj dužnosti paziti je li rješenje donijelo ovlašteno tijelo, postoji li povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 1. točke 11. ovog Zakona te je li povrijeđen kazneni zakon na štetu okrivljenika.

Članak 495.

Ako što drugo nije propisano, na postupak o žalbi protiv rješenja primjenjivat će se odredbe članka 463. i 465. stavka 3., članka 466. do 472., članka 474. te članka 479. ovog Zakona.

Članak 496.

Ako ovim Zakonom nije drukčije propisano, odredbe članka 459. i 495. ovog Zakona primijenit će se i na sva ostala rješenja koja se donose na temelju ovog Zakona.

Glava XXIV.

IZVANREDNI PRAVNI LIJEKOVI

1. Obnova kaznenog postupka

Članak 497.

(1) Kazneni postupak koji je dovršen pravomoćnim rješenjem ili pravomoćnom presudom može se na zahtjev ovlaštene osobe obnoviti samo u slučajevima i uz uvjete propisane u ovom Zakonu.
(2) Pravomoćna presuda može se preinačiti glede odluke o kazni u korist osuđenika i u slučajevima i pod uvjetima propisanima posebnim zakonom.
(3) Kazneni postupak u kojem je osoba osuđena u odsutnosti (članak 402. stavak 3. i 4.), a nastupila je mogućnost da joj se ponovno sudi u njezinoj prisutnosti, obnovit će se i izvan uvjeta predviđenih u članku 498. i 501. ovog Zakona, ako osuđenik ili njegov branitelj podnesu zahtjev za obnovu postupka u roku od jedne godine od dana kada je postao dostupan sudbenoj vlasti Republike Hrvatske.
(4) U rješenju kojim se dopušta obnova kaznenog postupka prema odredbi stavka 1. ovog članka, sud će odrediti da se osuđeniku dostavi optužnica ako mu prije nije dostavljena, a može odrediti da se stvar vrati u stanje istrage, odnosno da se provede istraga ako je nije bilo.

(5) Nakon proteka roka iz stavka 3. ovog članka obnova kaznenog postupka dopuštena je samo uz uvjete predviđene u članku 498. i 501. ovog Zakona.

Članak 498.

(1) Pravomoćna presuda može se preinačiti i bez obnove kaznenog postupka ako:
1) je u dvjema presudama ili u više presuda protiv istog osuđenika izrečeno više kazni, a nisu primijenjene odredbe o odmjeravanju jedinstvene kazne za djela u stjecaju,
2) je pri izricanju jedinstvene kazne primjenom odredaba o stjecaju uzeta kao utvrđena i kazna koja je već obuhvaćena u kazni izrečenoj prema odredbama o stjecaju u kakvoj prijašnjoj presudi,
3) se pravomoćna presuda kojom je za više kaznenih djela izrečena jedinstvena kazna ne bi mogla u jednom dijelu izvršiti zbog amnestije, pomilovanja ili iz drugih razlog,
4) se nakon pravomoćnosti presude pojave okolnosti kojih nije bilo kad se izricala presuda ili sud za njih nije znao iako su postojale, a one bi očito dovele do blaže osude.
(2) U slučaju iz stavka 1. točke 1. ovog članka, sud će novom presudom preinačiti prijašnje presude glede odluka o kazni i izreći jedinstvenu kaznu. Za donošenje nove presude nadležan je prvostupanjski sud koji je sudio u stvari u kojoj je izrečena najstroža vrsta kazne, a kod istovrsnih kazni, sud koji je izrekao najveću kaznu, a ako su kazne jednake, sud koji je posljednji izrekao kaznu.
(3) U slučaju iz stavka 1. točke 2. ovog članka, preinačit će svoju presudu sud koji je pri izricanju jedinstvene kazne pogrešno uzeo u obzir kaznu koja je već obuhvaćena u kakvoj prijašnjoj presudi.
(4) U slučaju iz stavka 1. točke 3. ovog članka, prvostupanjski sud preinačit će prijašnju presudu glede kazne i izreći novu kaznu ili će utvrditi koliko se od kazne izrečene prijašnjom presudom ima izvršiti.
(5) **U slučaju iz stavka 1. točke 4. ovog članka zahtjev je dopušten i u odnosu na presudu donesenu na temelju sporazuma stranaka. Ako prvostupanjski sud prihvati zahtjev, presudom će preinačiti pravomoćnu presudu glede odluke o kazni.** U suprotnom rješenjem će odbiti zahtjev za obnovu.
(6) Novu presudu ili rješenje iz stavka 5. ovog članka donosi sud u sjednici vijeća na prijedlog državnog odvjetnika, ako je postupak vođen na njegov zahtjev ili na zahtjev osuđenika, a nakon ispitivanja protivne stranke.
(7) Ako su u slučaju iz stavka 1. točke 1. i 2. ovog članka, pri izricanju kazne uzete u obzir i presude drugih sudova, ovjereni prijepis nove pravomoćne presude dostavit će se i tim sudovima.

Članak 499.

Ako je optužba odbačena zato što nije bilo zahtjeva ovlaštenog tužitelja ili nije bilo potrebnog prijedloga za progon ili odobrenja, odnosno ako je iz istih razloga postupak pravomoćno obustavljen, sud će na zahtjev ovlaštenog tužitelja dopustiti obnovu čim prestanu razlozi zbog kojih su donesene navedene odluke.

Članak 500.

(1) Ako je postupak pravomoćno obustavljen prije podnošenja optužnice, na zahtjev ovlaštenog tužitelja može se dopustiti obnova postupka ako se podnesu novi dokazi na temelju kojih se sud može uvjeriti da su se stekli uvjeti za ponovno pokretanje postupka.
(2) U slučajevima iz članka 230. stavka 5. ovog Zakona, ako je do propuštanja roka došlo zbog više sile ili drugih neskrivljenih okolnosti, ovlašteni tužitelj može u roku od tri dana od prestanka tih okolnosti podnijeti zahtjev za obnovu postupka.

Nakon isteka mjesec dana od dana propuštanja zahtjev za obnovu postupka ne može se podnijeti.
(3) U slučajevima iz članka 230. stavka 5. ovog Zakona, ako je do propuštanja roka došlo zbog stegovnog djela državnog odvjetnika koje je utvrđeno odlukom Državnoodvjetničkog vijeća ovlašteni tužitelj može u roku od mjesec dana od dana donošenja odluke Državnoodvjetničkog vijeća, a najkasnije u roku od šest mjeseci od propuštanja roka podnijeti zahtjev za obnovu postupka.
(4) Kazneni postupak pravomoćno obustavljen do početka rasprave može se obnoviti kad je državni odvjetnik odustao od progona, a oštećenik progon nije preuzeo, ako se dokaže da je do odustanka došlo zbog kaznenog djela zlouporabe službenog položaja državnog odvjetnika ili zbog kaznenog djela prisile prema pravosudnom dužnosniku. Glede dokazivanja kaznenog djela državnog odvjetnika primjenjivat će se odredbe članka 501. stavka 2. ovog Zakona.
(5) Ako je postupak obustavljen zbog toga što je oštećenik kao tužitelj odustao od progona ili što se po zakonu smatra da je odustao, oštećenik kao tužitelj ne može tražiti obnovu postupka.

Članak 501.

(1) Kazneni postupak završen pravomoćnom presudom može se obnoviti u korist osuđenika bez obzira je li prisutan, ako:
1) se dokaže da je presuda utemeljena na lažnoj ispravi, snimci ili lažnom iskazu svjedoka, vještaka ili tumača,
2) se dokaže da je do presude došlo zbog kaznenog djela državnog odvjetnika, suca, suca porotnika, istražitelja ili druge osobe koja je obavljala dokazne radnje,
3) se iznesu nove činjenice ili se podnesu novi dokazi koji su sami za sebe ili u svezi s prijašnjim dokazima prikladni da prouzroče oslobođenje osobe koja je bila osuđena ili njezinu osudu po blažem kaznenom zakonu,
4) je osoba za isto djelo više puta osuđena ili ako je više osoba osuđeno zbog istog djela koje je mogla počiniti samo jedna osoba ili neke od njih,
5) se u slučaju osude za produljeno kazneno djelo ili za drugo kazneno djelo koje na temelju zakona obuhvaća više istovrsnih radnji iznesu nove činjenice ili podnesu novi dokazi koji pokazuju da osuđenik nije učinio radnju koja je obuhvaćena djelom iz osude, a postojanje tih činjenica moglo bi bitno utjecati na odmjeravanje kazne.
(2) U slučajevima iz stavka 1. točke 1. i 2. ovog članka, mora se pravomoćnom presudom dokazati da su navedene osobe proglašene krivim za ta kaznena djela. Ako se postupak protiv tih osoba ne može provesti zbog toga što su umrle ili što postoje okolnosti koje isključuju kazneni progon, činjenice iz stavka 1. točke 1. i 2. ovog članka mogu se utvrditi i drugim dokazima.

Članak 502.

(1) Odredbe o obnovi kaznenog postupka će se primijeniti i u slučaju kada je podnesen zahtjev za izmjenu pravomoćne sudske odluke na temelju odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske (dalje: Ustavni sud) kojom je poništen ili ukinut propis na temelju kojeg je bila donesena pravomoćna osuda ili ukoliko Ustavni sud

utvrdi da je presuda utemeljena na povredi prava i sloboda propisanih Ustavom ili međunarodnim ugovorom.
(2) Odredbe o obnovi kaznenog postupka će se primijeniti i u slučaju kada je podnesen zahtjev za izmjenu pravomoćne sudske odluke na temelju konačne presude Europskog suda za ljudska prava kojom je utvrđena povreda prava i sloboda iz Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.
(3) Zahtjev za obnovom postupka na temelju konačne presude Europskog suda za ljudska prava može se podnijeti u roku od trideset dana od datuma konačnosti presude Europskog suda za ljudska prava.

Članak 503.

(1) Kazneni postupak može se iznimno obnoviti na štetu okrivljenika ako je postupak dovršen pravomoćnom presudom kojom se optužba odbija ako:
1) je do presude kojom se optužba odbija došlo zbog stvarne nenadležnosti suda, a ovlašteni tužitelj pokrene postupak pred nadležnim sudom i istodobno zatraži obnovu postupka,
2) je postupak vođen bez ovlaštenog tužitelja i zbog toga donesena presuda kojom se optužba odbija, a ovlašteni tužitelj zatraži obnovu postupka,
3) je presuda donesena jer je tužitelj od početka do završetka rasprave odustao od optužbe, a dokaže da je do odustajanja došlo zbog kaznenog djela zlouporabe službenog položaja državnog odvjetnika ili zbog kaznenog djela prisile prema pravosudnom dužnosniku,
4) nije bilo potrebnog prijedloga ili odobrenja za vođenje postupka pa je zbog toga došlo do presude kojom se optužba odbija, a prijedlog ili odobrenje naknadno budu dani.
(2) U slučaju iz stavka 1. ovog članka obnova postupka nije dopuštena ako je proteklo više od mjesec dana od kada je tužitelj saznao za okolnosti na kojima može utemeljiti svoj zahtjev za obnovu postupka.
(3) U slučaju obnove postupka iz razloga navedenog u stavku 1. točki 3. ovog članka primijenit će se odredba članka 501. stavka 2. ovog Zakona.
(4) U slučaju iz stavka 1. točke 1. ovog članka vijeće suda koji odlučuje o zahtjevu za obnovu postupka, uputit će po pravomoćnosti rješenja kojim se obnova postupka dopušta, predmet sudu koji je stvarno nadležan.

Članak 504.

(1) Zahtjev za obnovu kaznenog postupka mogu podnijeti stranke i branitelj, a nakon smrti osuđenika, državni odvjetnik i osobe navedene u članku 464. stavku 2. ovog Zakona.
(2) Zahtjev za obnovu kaznenog postupka mogu podnijeti stranke i branitelj i u slučaju iz članka 501. stavka 1. točke 3. ovog Zakona i ako je okrivljenik suđen u odsutnosti (članak 402. stavak 3. i 4.), bez obzira je li osuđenik prisutan.
(3) Zahtjev se može podnijeti i nakon što je osuđenik izdržao kaznu i bez obzira na zastaru, oprost ili pomilovanje.
(4) Ako sud koji bi bio nadležan za odlučivanje o obnovi postupka sazna da postoji razlog za obnovu kaznenog postupka, obavijestit će o tome osuđenika, odnosno osobu koja je ovlaštena da podnese zahtjev.

Članak 505.

(1) O zahtjevu za obnovu kaznenog postupka odlučuje vijeće suda koji je u prijašnjem postupku sudio u prvom stupnju.
(2) U zahtjevu se mora navesti po kojoj se zakonskoj osnovi traži obnova i kojim se dokazima potkrepljuju činjenice na kojima se zahtjev temelji. Ako zahtjev ne sadrži te podatke, sud će pozvati podnositelja da u određenom roku zahtjev dopuni.

(3) Pri rješavanju o zahtjevu u vijeću neće sudjelovati sudac koji je sudjelovao u donošenju presude u prijašnjem postupku osim u slučaju iz članka 498. ovog Zakona.

Članak 506.

(1) Sud će rješenjem zahtjev odbaciti ako na temelju samog zahtjeva i spisa prijašnjeg postupka utvrdi da je zahtjev podnijela neovlaštena osoba, ili da nema zakonskih uvjeta za obnovu postupka, ili da su činjenice i dokazi na kojima se zahtjev temelji već bili izneseni u prijašnjem zahtjevu za obnovu postupka koji je odbijen pravomoćnim rješenjem suda, ili da činjenice i dokazi očito nisu prikladni da se na temelju njih dopusti obnova, ili da podnositelj zahtjeva nije postupio prema članku 505. stavku 2. ovog Zakona.
(2) Ako sud ne odbaci zahtjev, dostavit će prijepis zahtjeva protivnoj stranci, koja ima pravo u roku od osam dana odgovoriti na zahtjev. Kad sudu stigne odgovor na zahtjev ili kad protekne rok za davanje odgovora, predsjednik vijeća će sam ili preko suca istrage izvidjeti činjenice i pribaviti dokaze na koje se poziva u zahtjevu i u odgovoru na zahtjev.
(3) Nakon provedenih izvida sud će rješenjem odmah odlučiti o zahtjevu za obnovu postupka sukladno članku 500. ovog Zakona. U ostalim slučajevima, kad su u pitanju kaznena djela za koja se progoni po službenoj dužnosti, predsjednik vijeća odredit će da se spisi pošalju državnom odvjetniku, koji će bez odgode vratiti spise sa svojim mišljenjem.

Članak 507.

(1) Kad državni odvjetnik vrati spise, sud će, ako ne odredi da se izvidi dopune, na temelju rezultata izvida, zahtjev prihvatiti i dopustiti obnovu kaznenog postupka ili će zahtjev odbiti ako novi dokazi nisu prikladni da dovedu do obnove kaznenog postupka.
(2) Ako sud ustanovi da razlozi iz kojih je dopustio obnovu postoje i za kojeg suoptuženika koji nije podnio zahtjev, postupit će po službenoj dužnosti kao da takav zahtjev postoji.
(3) U rješenju kojim se dopušta obnova kaznenog postupka sud će odlučiti da se odmah odredi nova rasprava ili da se stvar vrati u postupak optuživanja.
(4) Ako sud smatra, s obzirom na podnesene dokaze, da osuđenik u obnovljenom postupku može biti osuđen na takvu kaznu da bi se uračunavanjem već izdržane kazne imao pustiti na slobodu, ili da može biti oslobođen optužbe, ili da optužba može biti odbijena, odredit će da se izvršenje presude odgodi, odnosno prekine.
(5) Kad rješenje kojim se dopušta obnova kaznenog postupka postane pravomoćno, obustavit će se izvršenje kazne i sud će, na prijedlog državnog odvjetnika, odrediti istražni zatvor ako postoje uvjeti iz članka 123. ovog Zakona.

Članak 508.

(1) Za novi postupak koji se vodi na temelju rješenja kojim je dopuštena obnova kaznenog postupka važe iste materijalnopravne odredbe kao i za prvi postupak, osim odredaba o zastari. Iznimno, odredbe o zastari se u novom postupku primjenjuju ako je obnova dopuštena iz osnove članka 503. stavka 1. ovoga Zakona osim ako je pravomoćna odbijajuća presuda bila donesena zbog odustanka tužitelja od optužbe na raspravi, ako je do odustajanja došlo zbog kaznenog djela prisile prema pravosudnom dužnosniku počinjenog od strane ili uz sudjelovanje osuđenika. U novom postupku sud nije vezan za rješenja donesena u prijašnjem postupku.
(2) Ako se novi postupak obustavi do početka rasprave, sud će rješenjem o obustavi postupka ukinuti i prijašnju presudu.
(3) Kad sud u novom postupku donese presudu, izreći će da se prijašnja presuda djelomično ili u cijelosti stavlja izvan snage ili da se ostavlja na snazi. U kaznu koju odredi novom presudom sud će optuženiku uračunati izdržanu kaznu, a ako je obnova određena samo za

neko od djela za koja je osuđenik bio osuđen, sud će izreći novu jedinstvenu kaznu prema odredbama Kaznenog zakona.
(4) Sud je u novom postupku uvijek vezan zabranom propisanom u članku 13. ovog Zakona.

2. Zahtjev za zaštitu zakonitosti

Članak 509.

(1) Protiv pravomoćnih sudskih odluka Glavni državni odvjetnik može podignuti zahtjev za zaštitu zakonitosti ako je povrijeđen zakon.
(2) Glavni državni odvjetnik će podignuti zahtjev za zaštitu zakonitosti protiv sudske odluke donesene u postupku na način koji predstavlja kršenje temeljnih ljudskih prava i sloboda zajamčenih Ustavom, međunarodnim pravom ili zakonom.
(3) Zahtjev za zaštitu zakonitosti ne može se podignuti protiv odluke s kojom je odlučeno o zahtjevu za zaštitu zakonitosti.

Članak 510.

(1) O zahtjevu za zaštitu zakonitosti odlučuje Vrhovni sud.
(2) Ako Glavni državni odvjetnik do odluke Vrhovnog suda, odustane od zahtjeva za zaštitu zakonitosti, zahtjev će se rješenjem odbaciti.
(3) O zahtjevu se odlučuje u sjednici vijeća. Prije nego što predmet bude iznesen na odlučivanje, sudac izvjestitelj može prema potrebi pribaviti obavijesti o istaknutim povredama zakona.
(4) O sjednici će se uvijek izvijestiti glavni državni odvjetnik.
(5) Vrhovni sud može riješiti da se izvršenje pravomoćne presude prekine ili odgodi do odluke o zahtjevu za zaštitu zakonitosti.

Članak 511.

(1) Pri odlučivanju o zahtjevu za zaštitu zakonitosti sud će se ograničiti samo na ispitivanje povreda zakona na koje se poziva Glavni državni odvjetnik.
(2) Ako sud ustanovi da razlozi iz kojih je donio odluku u korist osuđenika postoje i za kojeg od suoptuženika glede kojeg nije podignut zahtjev za zaštitu zakonitosti, postupit će se po službenoj dužnosti kao da takav zahtjev postoji.
(3) Ako je zahtjev za zaštitu zakonitosti podignut u korist osuđenika, sud je pri donošenju odluke vezan zabranom propisanom članku 13. ovog Zakona.

Članak 512.

Sud će presudom odbiti zahtjev za zaštitu zakonitosti kao neosnovan ako utvrdi da ne postoji povreda zakona koju ističe Glavni državni odvjetnik.

Članak 513.

(1) Kad sud utvrdi da je zahtjev za zaštitu zakonitosti osnovan, donijet će presudu kojom će, prema naravi povrede zakona, ili preinačiti pravomoćnu odluku, ili ukinuti u cijelosti ili djelomično odluke prvostupanjskog suda i višeg suda ili samo odluku višeg suda i predmet vratiti na ponovnu odluku ili suđenje prvostupanjskom sudu ili višem sudu.
(2) Ako je zahtjev za zaštitu zakonitosti podignut na štetu okrivljenika, a sud ustanovi da je osnovan, utvrdit će samo da postoji povreda zakona, ne dirajući u pravomoćnu odluku.
(3) Ako drugostupanjski sud prema odredbama ovog Zakona nije bio ovlašten otkloniti povredu zakona koja je počinjena u presudi prvostupanjskog suda, a sud koji rješava o zahtjevu za zaštitu zakonitosti podignutom u korist okrivljenika utvrdi da je zahtjev osnovan i

da radi otklanjanja počinjene povrede zakona treba ukinuti ili preinačiti prvostupanjsku odluku, ukinut će ili preinačiti i drugostupanjsku odluku iako njome nije povrijeđen zakon.

Članak 514.

(1) Ako je pravomoćna presuda ukinuta i predmet vraćen na ponovno suđenje, za osnovu će se uzeti prijašnja optužnica ili onaj njezin dio koji se odnosi na ukinuti dio presude.
(2) Sud je dužan izvesti sve postupovne radnje i raspraviti sva pitanja na koja ga je upozorio Vrhovni sud.
(3) Pred prvostupanjskim, odnosno drugostupanjskim sudom stranke mogu isticati nove činjenice i podnositi nove dokaze.
(4) Sud je pri donošenju nove odluke vezan zabranom propisanom u članku 13. ovog Zakona.
(5) Ako je pored odluke nižeg suda ukinuta i odluka višeg suda, predmet se dostavlja nižem sudu preko višeg suda.

3. Zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude

Članak 515.

(1) Osuđenik koji je pravomoćno osuđen na kaznu zatvora ili maloljetničkog zatvora, ili mu je određen prisilni smještaj prema članku 554. stavku 1. ovog Zakona, može podnijeti zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude zbog povrede zakona u slučajevima predviđenim ovim Zakonom ili ako je pravomoćno osuđen u postupku na način koji predstavlja kršenje temeljnih ljudskih prava i sloboda zajamčenih Ustavom, međunarodnim pravom ili zakonom.
(2) Osuđenik koji se nije koristio redovitim pravnim lijekom protiv presude ne može podnijeti zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude, osim ako je drugostupanjskom presudom umjesto oslobođenja od kazne, rada za opće dobro na slobodi, uvjetne osude, sudske opomene ili novčane kazne izrečena kazna zatvora ili djelomična uvjetna osuda, odnosno umjesto odgojne mjere kazna maloljetničkog zatvora.
(3) Zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude ne može se podnijeti protiv presude Vrhovnog suda.

Članak 516.

O zahtjevu za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude odlučuje Vrhovni sud.

Članak 517.

(1) Zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude može se podnijeti zbog:
1) povrede kaznenog zakona na štetu osuđenika predviđene u članku 469. točki 1. do 4. ovog Zakona ili zbog povrede iz točke 5. toga članka ako se prekoračenje ovlasti odnosi na odluku o kazni, djelomičnoj uvjetnoj osudi, posebnim obvezama, zaštitnom nadzoru, sigurnosnoj mjeri, oduzimanju imovinske koristi ili predmeta,
2) povrede odredaba kaznenog postupka predviđenih u članku 468. stavku 1. točki 1., 5., 9. i 10., odnosno u članku 468. stavku 2. ovog Zakona, ili zbog sudjelovanja u odlučivanju u drugom, odnosno trećem stupnju suca ili suca porotnika koji se morao izuzeti (članak 32. stavak 1.), ili zbog toga što je okrivljeniku, protivno njegovu zahtjevu, uskraćeno da na raspravi upotrebljava svoj jezik (članak 8.),
3) povrede prava okrivljenika na obranu na raspravi ili zbog povrede odredaba kaznenog postupka u žalbenom postupku, ako je ta povreda mogla utjecati na presudu.
(2) Povrede iz stavka 1. točke 2. i 3. ovog članka mogu se isticati samo ako su bile istaknute u žalbi protiv prvostupanjske presude ili su počinjene u drugostupanjskom postupku.

Članak 518.

(1) Zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude mogu podnijeti osuđenik i branitelj u roku od mjesec dana od primitka pravomoćne presude prema članku 463. stavku 3. ovog Zakona.
(2) Zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude podnosi se prvostupanjskom sudu.
(3) Zahtjev koji je podnesen nepravovremeno ili ga je podnijela neovlaštena osoba ili je podnesen u slučaju osude na kaznu ili mjeru zbog koje se zahtjev ne može podnijeti (članak 515. stavak 1.) ili po zakonu nije dopušten (članak 515. stavak 2. i 3.), odbacit će rješenjem predsjednik vijeća prvostupanjskog suda ili Vrhovni sud.
(4) Tajnik suda dostavit će primjerak zahtjeva sa spisima Glavnom državnom odvjetniku, koji može u roku od petnaest dana od dana primitka zahtjeva podnijeti odgovor na zahtjev.
(5) Prvostupanjski sud ili Vrhovni sud može, s obzirom na sadržaj zahtjeva, riješiti da se odgodi, odnosno prekine izvršenje pravomoćne presude. Žalba protiv takva rješenja prvostupanjskog suda ne odgađa njegovo izvršenje.

Članak 519.

Što se tiče zahtjeva za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude, primjenjivat će se odredbe članka 509. stavka 3., članka 511. do 513. stavka 1. i 2. i članka 514. ovog Zakona.

Treći dio

POSEBNI POSTUPCI

Glava XXV.

POSEBNOSTI KAZNENOG POSTUPKA PO PRIVATNOJ TUŽBI

Članak 520.

U postupku po privatnoj tužbi primjenjuju se odredbe Glave XXV. ovog Zakona, a ako njima nije drukčije propisano, primjenjuju se ostale odredbe ovog Zakona.

Članak 521.

(Brisan.)

Članak 522.

(Brisan.)

Članak 523.

(Brisan.)

Članak 524.

(1) Privatna tužba podnosi se nadležnom sudu u dovoljnom broju primjeraka za sud i okrivljenika.
(2) Privatna tužba mora imati sadržaj iz članka 342. stavka 1. točke 1. do 4. ovog Zakona i podatke o dokazima koje se predlaže izvesti na raspravi.

Članak 525.

(1) Kad sudac pojedinac primi privatnu tužbu, prethodno će ispitati:
1) da li je nadležan,
2) da li je podnesena od ovlaštenog tužitelja,
3) da li je propisno sastavljena (članak 524.),
4) postoje li razlozi iz članka 355. stavka 1. točki 1. do 4. ovog Zakona.
(2) Ako sudac pojedinac ustanovi da privatna tužba nije propisno sastavljena (članak 524.), vratit će je privatnom tužitelju da u roku od osam dana ispravi nedostatke. Pritom će se privatni tužitelj upozoriti prema članku 78. stavku 3. ovog Zakona. Ako privatni tužitelj propusti određeni rok, privatna tužba će se odbaciti. Protiv ovog rješenja dopuštena je žalba. O žalbi odlučuje viši sud.
(3) Ako privatna tužba nije podnesena u dovoljnom broju primjeraka, privatni tužitelj će se pozvati da dostavi privatnu tužbu u dovoljnom broju primjeraka za sud i okrivljenika. Pri tome će se upozoriti prema članku 78. stavku 5. ovog Zakona.
(4) Ako ne donese rješenje iz stavka 2. ili 3. ovog članka, sudac pojedinac će postupiti prema članku 527. ovog Zakona.

Članak 526.

(Brisan.)

Članak 527.

(1) Ako sudac pojedinac ne donese rješenje iz članka 525. stavka 2. i 3. ovog Zakona, a na području suda djeluju mirovna vijeća i obje stranke imaju prebivalište na tom području, sud može stranke uputiti tim vijećima radi pokušaja mirenja. U tom slučaju sud će odrediti rok u kojem će se pokušati mirenje i zastat će sa postupkom, a nakon isteka tog roka ili ako mirenje ne uspije, postupak će se nastaviti.
(2) Po isteku roka iz stavka 1. ovog članka sudac pojedinac može u roku od mjesec dana zakazati ročište radi prethodnog razjašnjenja stvari na koje će pozvati privatnog tužitelja i okrivljenika. Okrivljeniku se uz poziv dostavlja i privatna tužba.
(3) Na ročištu privatni tužitelj može:
1) izjaviti da odustaje od progona,
2) izmiriti se s okrivljenikom,
3) prihvatiti ispriku okrivljenika.
(4) U slučajevima propisanim u stavku 3. ovog članka sud će odbaciti privatnu tužbu.
(5) Ako ne dođe do odbacivanja privatne tužbe, sudac pojedinac može odmah otvoriti raspravu na što će se posebno upozoriti privatni tužitelj i okrivljenik pri dostavi poziva.
(6) Ako sudac pojedinac ne otvori raspravu donijet će odluku o tome koje dokaze će izvesti na raspravi i zakazat će raspravu.
(7) U postupku po privatnoj tužbi pripremno ročište se ne provodi.

Članak 528.

(1) Nakon određivanja rasprave sud se ne može po službenoj dužnosti proglasiti mjesno nenadležnim.
(2) Prigovor mjesne nenadležnosti optuženik može staviti najkasnije do početka rasprave.

Članak 529.

(Brisan.)

Članak 530.

(Brisan.)

Članak 531.

(Brisan.)

Članak 532.

(Brisan.)

Članak 533.

(Brisan.)

Članak 534.

Rasprava se može održati ako i ne dođe privatni tužitelj koji ima prebivalište izvan područja suda kojem je podnesena privatna tužba ako je sudu stavio prijedlog da se rasprava održi u njegovoj odsutnosti.

Članak 535.

(Brisan.)

Članak 536.

Privatni tužitelj može se odreći prava na žalbu ili odustati od podnesene žalbe sukladno članku 465. ovog Zakona.

Članak 537.

(Brisan.)

Članak 538.

(Brisan.)

Članak 539.

(Brisan.)

Glava XXVI.

IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA I IZRICANJE SUDSKE OPOMENE

1. Izdavanje kaznenog naloga

Članak 540.

(1) Za kaznena djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, a za koja nije nadležno vijeće, te za koja je saznao na temelju vjerodostojnog sadržaja kaznene

prijave, može državni odvjetnik u optužnici zatražiti da sud izda kazneni nalog u kojem će okrivljeniku izreći određenu kaznu ili mjeru bez provođenja rasprave.
(2) Državni odvjetnik može zatražiti izricanje jedne ili više od sljedećih kazni ili mjera:
1) novčanu kaznu u visini od deset do sto prosječnih dnevnih prihoda u Republici Hrvatskoj, odnosno trideset do sto dnevnih iznosa u Republici Hrvatskoj,
2) uvjetne osude s izricanjem kazne zatvora do jedne godine ili novčane kazne, ili sudske opomene,
3) oduzimanja imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom i objavljivanja presude s kaznenim nalogom u sredstvima javnog priopćavanja,
4) zabrane upravljanja motornim vozilom do dvije godine, odnosno oduzimanja predmeta.
(3) Pod uvjetima iz stavka 1. i 2. ovog članka, pravnoj osobi se mogu u kaznenom nalogu izreći sljedeće kazne ili druge mjere:
1) novčana kazna do 2.000.000,00 kuna,
2) uvjetna osuda s novčanom kaznom,
3) oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom i objavljivanje presude s kaznenim nalogom u sredstvima javnog priopćavanja.
(4) Ako je oštećenik postavio imovinskopravni zahtjev, državni odvjetnik predložit će da sud odluči o tom zahtjevu. Ako sud ne dosudi imovinskopravni zahtjev, izreći će oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom.

Članak 541.

(1) Ako se sa zahtjevom složi, sudac pojedinac će presudom izdati kazneni nalog.
(2) U presudi o kaznenom nalogu navest će se samo da se prihvaća zahtjev državnog odvjetnika te okrivljeniku, čiji osobni podaci moraju biti jasno određeni, izriče kazna ili mjera iz zahtjeva. Izreka presude o kaznenom nalogu obuhvaća podatke iz članka 459. stavak 1. do 3. ovog Zakona, uključujući i odluku o imovinskopravnom zahtjevu, ako je bio postavljen. U obrazloženju će se samo navesti dokazi koji opravdavaju izdavanje kaznenog naloga.
(3) Ako je državni odvjetnik predložio oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom, a oštećenik je podnio imovinskopravni zahtjev, sud će dosuditi imovinskopravni zahtjev. Ako ne dosudi imovinskopravni zahtjev, oduzet će imovinsku korist pribavljenu kaznenim djelom, a oštećenika će uputiti da imovinskopravni zahtjev može ostvarivati u parnici.
(4) Kazneni nalog sadržava pouku okrivljeniku u smislu članka 542. stavka 2. ovog Zakona te da će po proteku roka za prigovor, ako prigovor ne bude podnesen, kazneni nalog postati pravomoćan i da će se izrečena kazna protiv okrivljenika izvršiti.

Članak 542.

(1) Kazneni nalog dostavlja se okrivljeniku i njegovu branitelju ako ga ima, te državnom odvjetniku i oštećeniku.
(2) Okrivljenik ili njegov branitelj mogu u roku od osam dana po primitku podnijeti prigovor protiv kaznenog naloga u pisanom obliku. Prigovor ne mora biti obrazložen, u njemu se mogu predložiti dokazi u korist obrane. Okrivljenik se može odreći prava na prigovor, ali od podnesenog prigovora nakon započinanja rasprave ne može odustati. Plaćanje novčane kazne prije isteka roka za prigovor ne smatra se odricanjem od prava na prigovor.
(3) Okrivljeniku koji iz opravdanih razloga propusti rok za podnošenje prigovora predsjednik vijeća dopustit će povrat u prijašnje stanje. Na odlučivanje o molbi za povrat u prijašnje stanje primijenit će se odredbe članka 92. do 94. ovog Zakona.
(4) Ako sudac pojedinac ne odbaci prigovor kao nepravovremen ili podnesen od neovlaštene osobe, dostavit će optužnicu optužnom vijeću radi ispitivanja u smislu članka 348. stavak 4. ovog Zakona.

(5) U slučaju iz stavka 4. ovog članka, optužno vijeće ispituje optužnicu u smislu članka 344. stavak 1. točke 1., 3. i 5. ovog Zakona i je li optužnica podignuta na temelju vjerodostojne kaznene prijave.

Članak 543.

(1) Sudac pojedinac odbacit će zahtjev za izdavanjem kaznenog naloga ako:
1) postoje razlozi za obustavu postupka iz članka 380. ovog Zakona,
2) se radi o kaznenom djelu za koje se takav zahtjev ne može postaviti,
3) je državni odvjetnik zatražio izricanje kazne ili mjere koje po zakonu nije dopušteno.
(2) Ako sudac pojedinac ocijeni da podaci u optužnici ne pružaju dovoljno osnova za izdavanje kaznenog naloga ili da se prema tim podacima može očekivati izricanje neke druge kazne ili mjere, a ne one koju je zatražio državni odvjetnik, po primitku optužnice u sudu postupit će prema članku 542. stavku 4. ovog Zakona. Optuženiku će se dostaviti optužnica uz pouku o pravu na odgovor, uz obavijest da sud nije prihvatio zahtjev državnog odvjetnika za izdavanje kaznenog naloga. Optužno vijeće će ispitati optužnicu prema članku 542. stavku 5. ovog Zakona.

Članak 544.

(1) Ako optužno vijeće ne potvrdi optužnicu, rješenjem će staviti izvan snage kazneni nalog u odnosu na optuženika koji je podnio prigovor. Tako će postupiti i sudac pojedinac pri donošenju nove presude.
(2) Sudac pojedinac nije vezan na zahtjev državnog odvjetnika iz članka 540. ovog Zakona, kao niti na zabranu iz članka 13. ovog Zakona.

Članak 545.

(1) Protiv presude o izdavanju kaznenog naloga državni odvjetnik ima pravo žalbe o kojoj odlučuje viši sud.
(2) Ako je optuženik podnio prigovor protiv presude o izdavanju kaznenog naloga, odbacit će se žalba državnog odvjetnika.

2. Izricanje sudske opomene

Članak 546.

(1) Kad prema odredbama Kaznenog zakona dolazi u obzir izricanje sudske opomene, sud će tu kaznenopravnu sankciju izreći presudom.
(2) Ako u ovoj Glavi nije što drugo predviđeno, odredbe ovog Zakona koje se odnose na presudu kojom se optuženik proglašava krivim primijenit će se i na presudu kojom se izriče sudska opomena.
(3) U izreci presude kojom se izriče sudska opomena uz osobne podatke o optuženiku navest će se da je optuženik kriv za djelo koje je predmet optužbe i zakonski naziv kaznenog djela. Izreka obuhvaća i podatke iz članka 459. stavak 1. do 3. ovog Zakona.
(4) U obrazloženju presude sud će iznijeti kojim se razlozima vodio pri izricanju sudske opomene.

Članak 547.

Presuda kojom se izriče sudska opomena objavljuje se odmah nakon završetka rasprave s bitnim razlozima. Tom prilikom sud će upozoriti optuženika da mu se za kazneno djelo koje je počinio ne izriče kazna, ali da prema pravilima ponašanja u njegovoj društvenoj sredini i načelima ćudoređa zaslužuje opomenu, koja će ga upozoriti da više ne čini kaznena djela. Ako se presuda kojom se izriče sudska opomena objavljuje u odsutnosti optuženika, sud će

takvo upozorenje unijeti u obrazloženje presude. Za odricanje od prava na žalbu i pisanu izradu presude primjenjuje se odredba članka 459. stavka 8. ovog Zakona.

Članak 548.

(1) Presuda kojom se izriče sudska opomena može se pobijati zbog razloga navedenih u članku 467. ovog Zakona.
(2) Ako presuda kojom se izriče sudska opomena sadrži odluku o sigurnosnim mjerama, o troškovima kaznenog postupka, o oduzimanju imovinske koristi ili o imovinskopravnom zahtjevu, ta se odluka može pobijati zato što sud nije pravilno primijenio sigurnosnu mjeru ili oduzimanje imovinske koristi, odnosno što je odluku o troškovima kaznenog postupka ili imovinskopravnom zahtjevu donio protivno zakonskim odredbama.

Glava XXVII.

POSTUPAK PREMA OKRIVLJENICIMA S DUŠEVNIM SMETNJAMA

Članak 549.

(1) Odredbe ovog Zakona, osim odredaba Glava XXV. i XXVI., primijenit će se i u postupku prema osobama koje su u vrijeme počinjenja protupravnog djela bile neubrojive ako odredbama ove Glave nije što posebno propisano.
(2) Postupak prema osobama koje su u vrijeme počinjenja protupravnog djela bile neubrojive pokreće se i vodi samo na zahtjev državnog odvjetnika.
(3) Državni odvjetnik će, ako se pojavi sumnja u isključenu ili smanjenu ubrojivost okrivljenika ili njegovu raspravnu nesposobnost zbog duševnih smetnji (članak 325.), tijekom istrage prikupiti dokaze i činjenice potrebne radi utvrđenja je li okrivljenik u vrijeme počinjenja protupravnog djela bio neubrojiv i jesu li ispunjeni uvjeti za određivanje prisilnog smještaja okrivljenika ili njegovog psihijatrijskog liječenja na slobodi prema odredbama Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama te je li raspravno sposoban.
(4) Ako se tijekom istrage utvrdi da je okrivljenik u vrijeme počinjenja protupravnog djela bio neubrojiv te da je raspravno nesposoban zbog duševnih smetnji, istraga se neće prekinuti.

Članak 550.

(1) Ako je okrivljenik u vrijeme počinjenja protupravnog djela bio neubrojiv, državni odvjetnik će u optužnici postaviti zahtjev da sud utvrdi da je okrivljenik počinio protupravno djelo u stanju neubrojivosti i da mu se odredi prisilan smještaj ili psihijatrijsko liječenje na slobodi prema odredbama Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama.
(2) Državni odvjetnik će prije podizanja optužnice, uz prisutnost vještaka i branitelja, pokušati ispitati okrivljenika. Ako se okrivljenik zbog raspravne nesposobnosti ne može ispitati državni odvjetnik će podići optužnicu.
(3) Istragu zbog počinjenja protupravnog djela iz nadležnosti općinskog suda provodi općinski državni odvjetnik, a optužnicu podnosi predsjedniku vijeća nadležnog općinskog suda koji će prethodno ispitati postoje li uvjeti za odbacivanje optužnice (članak 344.) i ako postoje, donijet će rješenje o njezinom odbacivanju. Rješenje se dostavlja državnom odvjetniku, okrivljeniku i branitelju. Ako ne donese rješenje o odbacivanju optužnice, predsjednik vijeća postupit će prema članku 345. i 346. ovog Zakona, a optužno vijeće postupit će prema članku 348. do 357. te članku 365. do 367. ovoga Zakona.
(4) Nakon donošenja rješenja o provođenju istrage iz članka 216. stavka 2. ovog Zakona okrivljenik mora imati branitelja.
(5) Sud će u ovim predmetima postupati osobito žurno.

Članak 551.

(1) Osim u slučajevima kada se prema ovom Zakonu može odrediti istražni zatvor protiv okrivljenika, takav zatvor može se odrediti i ako postoji vjerojatnost da bi okrivljenik koji je u vrijeme počinjenja protupravnog djela bio neubrojiv mogao zbog težih duševnih smetnji počiniti teže kazneno djelo. Prije određivanja istražnog zatvora pribavit će se mišljenje vještaka psihijatra o ovoj opasnosti okrivljenika. O određivanju istražnog zatvora po ovom osnovu izvijestit će se uprava zatvora radi upućivanja okrivljenika u zdravstvenu ustanovu u smislu odredbe članka 135. stavka 2. ovog Zakona.

(2) Istražni zatvor iz stavka 1. ovog članka može trajati dok opasnost traje, ali ne dulje od rokova predviđenih u članku 133. ovog Zakona.

(3) Istražni zatvor iz stavka 1. može se zamijeniti mjerom opreza liječenja na slobodi ako sud, nakon provedenog vještačenja, utvrdi da je za otklanjanje okrivljenikove opasnosti iz stavka 1. ovog članka dostatno njegovo liječenje na slobodi. U rješenju kojim nalaže liječenje na slobodi, sud će odrediti psihijatrijsku ustanovu koja će provoditi liječenje i obvezu obavještavanja suda o tijeku liječenja okrivljenika u roku koji ne može biti dulji od dva mjeseca.

(4) Mjera opreza iz stavka 3. može trajati dok za to postoje zakonski uvjeti, a najdulje do pravomoćnosti presude, s time da njezino trajanje nije ograničeno rokovima trajanja istražnog zatvora. Svaka dva mjeseca sud će ispitati po službenoj dužnosti postoji li još potreba za mjerom opreza te je rješenjem produljiti ili ukinuti ako za njezinu primjenu više nema zakonskih uvjet

(5) Protiv rješenja suda kojim se određuje, produljuje ili ukida mjera opreza liječenja na slobodi stranke mogu izjaviti žalbu koja ne zadržava izvršenje mjere.

Članak 552.

(1) O optužnici državnog odvjetnika iz članka 550. stavka 1. ovog Zakona odlučuje sud nakon provedene rasprave. O raspravi će se izvijestiti zakonski zastupnik optuženika, a ako ga nema, optuženikov bračni ili izvanbračni drug, odnosno najbliži srodnik.

(2) Predsjednik vijeća će prije rasprave u prisustvu vještaka pokušati ispitati optuženika radi ocjene optuženikove raspravne sposobnosti (članak 325. stavak 5.). O vremenu i mjestu ispitivanja optuženika izvijestit će se državni odvjetnik, optuženik, branitelj i zakonski zastupnik optuženika. Ispitivanje će se obaviti i bez prisutnosti uredno pozvanoga državnog odvjetnika i zakonskog zastupnika. Ako sud nakon ispitivanja vještaka utvrdi da je optuženik raspravno nesposoban zbog duševnih smetnji, rasprava će se održati u okrivljenikovoj odsutnosti.

(3) Branitelj ili optuženik će se, kod očitovanja o optužbi izjasniti o tome je li optuženik počinio protupravno djelo.

(4) Ako je optuženik raspravno nesposoban zbog duševnih smetnji pa se rasprava održava u njegovoj odsutnosti, smatrat će se da je porekao osnovanost optužbe, a na završetku dokaznog postupka pročitat će se zapisnici o njegovu ranijem ispitivanju

(5) O raspravnoj sposobnosti i ubrojivosti optuženika te postojanju zakonskih uvjeta za određivanje prisilnog smještaja ili psihijatrijskog liječenja na slobodi ispitat će se vještak koji je obavio psihijatrijski pregled optuženika.

Članak 553.

(1) Ako državni odvjetnik u tijeku rasprave utvrdi da izvedeni dokazi pokazuju da je optuženik počinio kazneno djelo u stanju ubrojivosti ili smanjene ubrojivosti, odustat će od zahtjeva za određivanje prisilnog smještaja ili psihijatrijskog liječenja na slobodi i izmijenit će optužnicu.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovog članka rasprava će započeti iznova, a predsjednik vijeća će optuženika upozoriti na njegov promijenjen pravni položaj. Ako je to potrebno radi pripremanja obrane, sud može, na zahtjev obrane, prekinuti raspravu.
(3) Zapisnici o ranijim iskazima svjedoka ili vještaka ispitanima u odsutnosti optuženika sukladno odredbi članka 552. stavka 4. ovog Zakona ne mogu se pročitati bez suglasnosti stranaka

Članak 554.

(1) Ako je državni odvjetnik postavio zahtjev iz članka 550. stavka 1. ovog Zakona, a sud nakon provedene rasprave utvrdi da je optuženik u stanju neubrojivosti počinio protupravno djelo te da postoje uvjeti za određivanje prisilnog smještaja optuženika u psihijatrijsku ustanovu ili za njegovo psihijatrijsko liječenje na slobodi prema odredbama Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama, donijet će presudu kojom se utvrđuje da je optuženik počinio protupravno djelo, da ga je počinio u stanju neubrojivosti, te odrediti prisilni smještaj u psihijatrijsku ustanovu ili psihijatrijsko liječenje na slobodi u trajanju šest mjeseci. Presuda sadrži i upozorenje optuženiku da će psihijatrijsko liječenje na slobodi biti zamijenjeno prisilnim smještajem u psihijatrijsku ustanovu ako do dana određenog rješenjem o upućivanju u psihijatrijsku ustanovu ne započne liječenje na slobodi.
(2) Sud će, pri donošenju presude iz stavka 1. ovog članka kojom je određen prisilni smještaj u psihijatrijsku ustanovu odrediti, odnosno produljiti istražni zatvor iz razloga navedenog u članku 551. stavku 1. ovog Zakona.
(3) Ako je državni odvjetnik u optužnici postavio zahtjev iz članka 550. stavka 1. ovog Zakona, a sud nakon provedene rasprave utvrdi da je optuženik u stanju neubrojivosti počinio protupravno djelo, ali da ne postoje uvjeti za određivanje prisilnog smještaja optuženika u psihijatrijsku ustanovu ili njegovog psihijatrijskog liječenja na slobodi prema odredbama Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama, donijet će presudu kojom se optuženik oslobađa od optužbe i kojom se odbija zahtjev za određivanje prisilnog smještaja odnosno psihijatrijskog liječenja na slobodi.
(4) Ako je državni odvjetnik u optužnici postavio zahtjev iz članka 550. stavka 1. ovog Zakona, a sud utvrdi postojanje razloga iz članka 452. ovog Zakona, donijet će presudu kojom se optužba odbija.
(5) Ako je državni odvjetnik u optužnici postavio zahtjev iz članka 550. stavak 1. ovog Zakona, a sud utvrdi postojanje razloga iz članka 453. ovog Zakona, osim isključenja krivnje zbog neubrojivosti, donijet će presudu kojom se optuženik oslobađa od optužbe.
(6) Ako sud ne utvrdi da je optuženik u vrijeme počinjenja protupravnog djela bio neubrojiv, donijet će presudu kojom se optužba odbija. U tom slučaju državni odvjetnik može odmah nakon objave presude dati usmeno izjavu da se odriče prava na žalbu i podnijeti novu optužnicu za isto kazneno djelo. Na tu optužnicu ne primjenjuju se odredbe Glave XIX. ovog Zakona, osim odredbe članka 342. stavka 1. ovog Zakona.
(7) Rasprava će se provesti pred istim vijećem na temelju nove optužnice. Radi pripreme obrane sud može prekinuti raspravu. Ranije izvedeni dokazi neće se ponovno izvoditi, osim ako vijeće ustanovi da je potrebno da se pojedini dokazi ponovno izvedu. Pisano izrađena presuda kojom je optužba odbijena dostavit će se strankama samo na njihov zahtjev. Protiv te presude žalba nije dopuštena.

Članak 555.

(1) Presuda iz članka 554. stavka 1. i 3. ovog Zakona dostavit će se državnom odvjetniku, optuženiku i njegovu branitelju te zakonskom zastupniku optuženika, a ako ga nema, optuženikovom bračnom ili izvanbračnom drugu, odnosno najbližem srodniku.
(2) Protiv presude iz članka 554. stavka 1. i 3. ovog Zakona mogu u roku od petnaest dana od dana primitka podnijeti žalbu sve osobe koje imaju pravo na žalbu protiv presude (članak 464.).
(3) Drugostupanjski sud će sjednicu vijeća održati u prisutnosti optuženika ako smatra da je to svrhovito. Svoju odluku sa spisima dostavit će prvostupanjskom sudu najkasnije u roku koji je za polovicu kraći od roka određenog u članku 488. stavku 2. ovog Zakona.
(4) Predsjednik vijeća će, na zahtjev optuženika, donijeti rješenje o izvršenju prisilnog smještaja optuženika prije pravomoćnosti.
(5) Predsjednik vijeća dostavit će odmah nakon izvršnosti presude, potrebne spise sudu nadležnom za postupak prisilnog smještaja odnosno psihijatrijskog liječenja na slobodi prema Zakonu o zaštiti osoba s duševnim smetnjama.

Glava XXVIII.

POSTUPAK ZA ODUZIMANJE PREDMETA I IMOVINSKE KORISTI

Članak 556.

(1) Predmeti koji se po zakonu imaju oduzeti, kao i drugi predmeti ako to zahtijevaju probici javne sigurnosti ili zaštite časti i dostojanstva građana, oduzet će se i kad kazneni postupak ne završi presudom kojom se okrivljenik proglašava.
(2) Posebno rješenje o tome donosi tijelo pred kojim se vodio postupak kad je postupak završen, odnosno obustavljen.
(3) Rješenje o oduzimanju predmeta iz stavka 1. ovog članka donosi sud i kad je u presudi kojom je optuženik proglašen krivim propušteno da se donese takva odluka.
(4) Ovjereni prijepis odluke o oduzimanju predmeta dostavit će se osobi od koje se oduzima predmet.
(5) Protiv odluke iz stavka 2. i 3. ovog članka osoba od koje su oduzeti predmeti, ima pravo žalbe. Ako rješenje iz stavka 2. ovog članka nije donio sud, o žalbi odlučuje vijeće suda koji je bio nadležan za suđenje u prvom stupnju.

Članak 557.

(1) Sud i drugo tijelo pred kojima se vodi postupak, dužni su u tijeku postupka prikupljati dokaze i istraživati okolnosti koje su važne za utvrđivanje imovinske koristi.
(2) Ako je oštećenik postavio imovinskopravni zahtjev koji, s obzirom na svoju osnovu, isključuje oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom, ta korist utvrđivat će se samo u onom dijelu koji nije obuhvaćen imovinskopravnim zahtjevom.

Članak 558.

(1) Kad dolazi u obzir oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom, osoba na koju je imovinska korist prenesena, a i zastupnik pravne osobe, pozvat će se radi ispitivanja u prethodnom postupku i na raspravu. U pozivu će se upozoriti da će se postupak provesti i bez njihove prisutnosti.
(2) Zastupnik pravne osobe ispitat će se na raspravi nakon okrivljenika koji se očitovao da ne osporava osnovanost optužbe, a inače na početku dokaznog postupka. Na isti način postupit će se prema osobi na koju je imovinska korist prenesena, ako nije pozvana kao svjedok.

(3) Osoba na koju je imovinska korist prenesena, a i **zastupnik** pravne osobe ovlašten je u svezi s utvrđivanjem imovinske koristi predlagati dokaze i po dopuštenju predsjednika vijeća, postavljati pitanja okrivljeniku, svjedocima i vještacima.
(4) Državni odvjetnik i sud upoznat će zastupnika pravne osobe i osobu na koju je imovinska korist prenesena o njezinim pravima iz stavka 3. ovog članka, kao i o pravu na opunomoćenika.
(5) Ako sud tek u tijeku rasprave utvrdi da dolazi u obzir oduzimanje imovinske koristi od treće osobe, prekinut će raspravu i pozvati osobu na koju je imovinska korist prenesena, a i zastupnika pravne osobe

Članak 559.

Sud će visinu iznosa imovinske koristi odmjeriti po slobodnoj ocjeni ako bi njezino utvrđivanje bilo skopčano s nerazmjernim teškoćama ili sa znatnim odugovlačenjem postupka.

Članak 560.

(1) Oduzimanje imovinske koristi sud može izreći u odluci kojom se utvrđuje da je okrivljenik počinio kazneno djelo koje je predmet optužbe.
(2) U izreci odluke sud će navesti koji se predmet, odnosno novčani iznos oduzima.
(3) Ovjereni prijepis odluke dostavlja se i osobi na koju je imovinska korist prenesena, a i predstavniku pravne osobe ako je sud izrekao oduzimanje imovinske koristi od te osobe.

Članak 561.

Odredbe članka 465. stavka 2. i 3. i članka 479. ovog Zakona primjenjivat će se glede žalbe protiv odluke o oduzimanju imovinske koristi.

Članak 562.

Osoba iz članka 558. stavak 3. ovog Zakona može podnijeti zahtjev za obnovu kaznenog postupka glede odluke o oduzimanju imovinske koristi.

Članak 563.

Ako u odredbama ove Glave nije što drugo propisano glede postupka za oduzimanje imovinske koristi ili oduzimanja predmeta, primjenjivat će se ostale odredbe ovog Zakona i posebnih zakona

Glava XXIX.

POSTUPAK ZA OPOZIV UVJETNE OSUDE

Članak 564.

(1) Kad je u uvjetnoj, odnosno djelomičnoj uvjetnoj osudi određeno da će se kazna izvršiti ako osuđenik ne vrati imovinsku korist, ne naknadi štetu ili ne udovolji drugim obvezama, a osuđenik u određenom roku nije udovoljio tim obvezama, prvostupanjski sud provest će postupak za opoziv uvjetne, odnosno djelomične uvjetne osude na prijedlog ovlaštenog tužitelja ili oštećenika.
(2) Sudac koji za to bude određen ispitat će osuđenika, ako je dostupan, i provesti potrebne izvide radi utvrđivanja činjenica i prikupljanja dokaza važnih za odluku.
(3) Nakon toga će predsjednik vijeća zakazati sjednicu vijeća o kojoj će izvijestiti tužitelja, osuđenika i oštećenika. Nedolazak stranaka i oštećenika, ako su uredno obaviješteni, ne sprečava održavanje sjednice vijeća.

(4) Ako sud utvrdi da osuđenik nije udovoljio obvezi koja mu je bila određena presudom, donijet će presudu kojom će opozvati uvjetnu osudu, odnosno djelomičnu uvjetnu osudu i odrediti izvršenje izrečene kazne kod uvjetne osude, odnosno uvjetovanog dijela kazne kod djelomične uvjetne osude, ili odrediti novi rok za udovoljenje obvezi, ili tu obvezu zamijeniti drugom ili osuđenika osloboditi obveze. Ako sud ustanovi da nema osnove za donošenje koje od tih odluka, rješenjem će obustaviti postupak za opoziv uvjetne, odnosno djelomične uvjetne osude.
(5) Ako se naknadno utvrdi da je osuđenik u vrijeme provjeravanja počinio kazneno djelo za koje je osuđen na kaznu zbog koje je, prema odredbama Kaznenog zakona, trebalo ili bilo moguće opozvati uvjetnu, odnosno djelomičnu uvjetnu osudu, a sud koji ga je osudio na kaznu je propustio o tome odlučiti, prvostupanjski sud koji je izrekao uvjetnu, odnosno djelomičnu uvjetnu osudu donijet će presudu kojom će opozvati uvjetnu, odnosno djelomičnu uvjetnu osudu i odrediti izvršenje izrečene kazne kod uvjetne osude, odnosno uvjetovanog dijela kazne kod djelomične uvjetne osude. Ako sud ustanovi da nema osnove za opoziv uvjetne, odnosno djelomične uvjetne osude, rješenjem će obustaviti taj postupak.
(6) Odluke iz stavka 5. ovog članka donosi sud nakon sjednice vijeća održane u skladu s odredbom stavka 3. ovog članka.
(7) Nakon pravomoćnosti presude iz stavka 5. ovog članka postupit će prema članku 498. ovog Zakona.

Glava XXX.

POSTUPAK ZA IZDAVANJE TJERALICE I OBJAVE

Članak 565.

Ako se ne zna prebivalište ili boravište okrivljenika ili svjedoka kad je to po odredbama ovog Zakona potrebno, tijelo koje vodi postupak će zatražiti od policije da okrivljenika ili svjedoka potraže i da to tijelo obavijeste o njegovoj adresi.

Članak 566.

(1) Izdavanje tjeralice može se naložiti kad se okrivljenik protiv kojega je pokrenut postupak zbog kaznenog djela za koje se progoni po službenoj dužnosti nalazi u bijegu, a postoji rješenje o određivanju pritvora ili istražnog zatvora.
(2) Izdavanje tjeralice nalaže tijelo koje vodi postupak.
(3) Izdavanje tjeralice naložit će se i u slučaju bijega okrivljenika iz ustanove u kojoj izdržava kaznu bez obzira na visinu kazne, odnosno pritvora, istražnog zatvora ili bijega iz ustanove u kojoj izdržava zavodsku mjeru.
(4) Nalog tijela koje vodi postupak ili upravitelja ustanove dostavlja se policiji radi izvršenja.

Članak 567.

(1) Ako su potrebni podaci o pojedinim predmetima koji su u svezi s kaznenim djelom ili te predmete treba pronaći, a osobito ako je to potrebno radi ustanovljenja istovjetnosti pronađenoga nepoznatog tijela, naložit će se izdavanje objave kojom će se zatražiti da se ti podaci dostave tijelu koje vodi postupak.
(2) Policija može objavljivati i fotografije tijela i nestalih osoba ako postoji osnova sumnje da je do smrti, odnosno nestanka tih osoba došlo zbog kaznenog djela.

Članak 568.

Tijelo koje je naredilo izdavanje tjeralice ili objave dužno ju je odmah povući kad se pronađe tražena osoba ili predmet ili kad nastupi zastara kaznenog progona ili izvršenja kazne ili drugi razlozi zbog kojih tjeralica ili objava nije više potrebna.

Članak 569.

(1) Tjeralicu i objavu raspisuje policija nadležna prema mjestu onog državnog tijela pred kojim se vodi postupak, odnosno ustanove iz koje je pobjegla osoba na izdržavanju kazne, odnosno pritvora, istražnog zatvora ili zavodske mjere.
(2) Radi obavještavanja javnosti o tjeralici ili objavi mogu se koristiti i sredstva javnog priopćavanja
(3) Policija može raspisati i međunarodnu tjeralicu

Glava XXXI.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Revizija te izvanredni pravni lijek protiv odluke sudova bivše SFRJ

Članak 570.

(1) Osobe koje su sudovi bivše Jugoslavije osudili za vrijeme komunističke vladavine za politička kaznena djela, politički motivirana kaznena djela ili druga kaznena djela ako je do osuđujuće odluke došlo zlouporabom političke moći mogu revizijom zatražiti poništenje osuđujuće odluke ili njoj drugoga odgovarajućega pravnog akta.
(2) Pod zlouporabom političke moći smatrat će se slučajevi u kojima je došlo do osude koja u svojoj izreci ili u postupku koji joj je prethodio krši međunarodnopravno priznata načela pravne države i demokratskog društva ili proturječi javnom poretku Republike Hrvatske.
(3) Ako je osoba iz stavka 1. ovoga članka umrla, reviziju mogu izjaviti njezini nasljednici po zakonskom redu. Ako su nasljednici nepoznati, reviziju mogu izjaviti udruge za zaštitu ljudskih prava sa sjedištem u Republici Hrvatskoj.
(4) Ako reviziju izjavljuje udruga sa sjedištem u Republici Hrvatskoj ona mora sadržavati i izvadak iz registra udruge iz kojeg je vidljivo da je područje njezine djelatnosti zaštita ljudskih prava.

Članak 570.a

(1) Revizija sadrži: osobne osuđenikove podatke, podatke o presudi koja se pobija, podatke o činjenicama i dokazima na kojima se temelji, obrazloženje i potpis podnositelja, te, ako je podnositelj nasljednik, dokaz da je osuđenik umro i da je on njegov zakonski nasljednik.
(2) Revizija se izjavljuje županijskom sudu na čijem je području imao sjedište sud koji je donio prvostupanjsku odluku.
(3) Ako je revizija izjavljena nenadležnom sudu ili ako je prvostupanjski sud imao sjedište izvan Republike Hrvatske, primijenit će se odredbe članka 24. ovoga Zakona.

Članak 570.b

(1) O reviziji odlučuje vijeće županijskog suda od tri suca na sjednici.
(2) Nepotpunu ili nedopuštenu reviziju odbacit će rješenjem predsjednik vijeća. Protiv toga rješenja može se izjaviti žalba u roku od petnaest dana.
(3) Na sjednicu vijeća pozivaju se podnositelj revizije, njegov opunomoćenik i državni odvjetnik. Sjednica se može održati premda uredno pozvane osobe ne dođu na sjednicu.

Članak 570.c

(1) Vijeće može zatražiti da nadležna državna tijela prikupe i dostave podatke važne za odluku povodom revizije.
(2) Podnositelj revizije, njegov opunomoćenik i državni odvjetnik mogu na sjednici davati izjave radi razjašnjenja pojedinih pitanja u svezi s revizijom.

Članak 570.d

(1) O reviziji vijeće odlučuje presudom ili rješenjem.
(2) Nepotpunu ili nedopuštenu reviziju odbacit će vijeće rješenjem ako to nije učinio predsjednik vijeća.
(3) Presudom će vijeće odbiti reviziju kao neosnovanu ako utvrdi da je podnesena protiv odluke kojom je podnositelj osuđen za ratni zločin ili drugo kazneno djelo za koje je Republika Hrvatska dužna progoniti po pravilima međunarodnog prava, kazneno djelo čijim je počinjenjem došlo do gubitka života neke osobe, teške tjelesne ozljede ili ako je osuđenik za sebe ili drugoga stekao protupravnu imovinsku korist ili ako se radi o djelu suprotnom javnom poretku Republike Hrvatske. Sud će odbiti reviziju i ako utvrdi da ne postoje razlozi zbog kojih je ona izjavljena
(4) Ako utvrdi da je revizija osnovana, vijeće će presudom poništiti u cijelosti ili djelomice pobijanu odluku u izreci o kaznenoj odgovornosti.

Članak 570.e

(1) Protiv odluke vijeća županijskog suda podnositelj revizije i državni odvjetnik mogu podnijeti žalbu u roku od petnaest dana
(2) O žalbi odlučuje Vrhovni sud u vijeću od pet sudaca
(3) Vrhovni sud svojom odlukom može potvrditi, preinačiti ili ukiniti odluku županijskog suda o reviziji
(4) Ako u članku 570. do 570.d. ovoga Zakona nije drukčije određeno, na postupak o reviziji i na postupak o žalbi protiv odluke županijskog suda o reviziji primijenit će se odredbe ovoga Zakona koje se odnose na odlučivanje vijeća u sjednici povodom žalbe na presudu
(5) O troškovima revizijskog postupka sud će odlučiti sukladno odredbi članka 151. ovoga Zakona.

Članak 571.

O zahtjevu za zaštitu zakonitosti protiv odluke vijeća Vrhovnog suda za koji je do 6. listopada 1991. godine bio nadležan Savezni sud bivše Jugoslavije, odlučuje Vrhovni sud u vijeću od pet sudaca.

2. Ostale prijelazne i završne odredbe

Članak 572.

U skladu s odredbama ovog Zakona, nadležni ministri donijet će u roku od šest mjeseci od njegovog stupanja na snagu, potanje propise o:
1) uvjetima podnošenja elektroničke isprave (članak 79. stavak 5.),
2) tehničkim uvjetima, načinu snimanja i zaštiti snimke od brisanja ili oštećenja (članak 87. stavak 8. i članak 533. stavak 6.),
3) izvršenju mjera opreza (članak 100. stavak 5.),
4) o prijamu i postupanju s uhićenikom i pritvorenikom u pritvorskoj policijskoj jedinici (članak 109. stavak 5. i članak 113. stavak 3.),
5) o evidenciji i izvršavanju istražnog zatvora u domu (članak 121. stavak 3.),

6) o zatvorima u kojima se izvršava istražni zatvor te o uvjetima koje moraju ispunjavati djelatnici koji izvršavaju istražni zatvor (članak 135. stavak 5.),
7) središnjoj evidenciji zatvorenika (članak 136. stavak 5.),
8) kućnom redu u zatvorima u kojima se izvršava istražni zatvor (članak 143.),
9) očevidniku zatvorenika u istražnom zatvoru (članak 144. stavak 4.),
10) troškovima kaznenog postupka (članak 152.),
11) dostavi (članak 169. stavak 4.),
12) kaznenoj evidenciji i evidenciji odgojnih mjera (članak 185. stavak 2.i 3.),
13) automatskim zbirkama osobnih podataka (članak 186. stavak 4.),
14) nabavi i održavanju tehničkih uređeja za audio-video konferencije (članak 194. stavak 3.),
15) upisnicima iz članka 205. stavka 5. i članka 206. stavka 10. ovog Zakona,
16) ustrojavanju i načinu vođenja zbirki s automatskom obradom podataka (članak 211. stavak 3. i 4.),
17) čuvanju materijalnih dokaza (članak 269. stavak 3.),
18) načinu uzimanja, nadzoru i čuvanju uzoraka biološkog materijala (članak 327. stavak 7.),
19) načinu izvršenja posebnih dokaznih radnji iz članka 337. stavka 7. ovog Zakona,
20) evidenciji potvrđenih optužnica (članak 354. stavak 4.).
(2) U roku iz stavka 1. ovog članka Hrvatska odvjetnička komora će propisati oblik i sadržaj poziva iz članka 67. stavka 3. ovog Zakona

Članak 573.

Stupanjem na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o kaznenom postupku (»Narodne novine«, br. 110/97., 27/98., 58/99., 112/99., 58/02., 143/02. i 115/06.) osim:
– odredaba članaka 1. do 206., od 208. do 400. i od 414. do 505. toga Zakona, koje prestaju važiti 31. kolovoza 2011.,
– odredaba članaka 1. do 206., od 208. do 400. i od 414. do 505. toga Zakona koje u predmetima pokrenutima za kaznena djela iz članka 21. Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (»Narodne novine«, br. 88/01., 12/02., 33/05., 48/05. i 76/07.) prestaju važiti 30. lipnja 2009.,
– odredaba članaka 16. do 22. te Glava XXIX. i XXX. toga Zakona, koje će se primjenjivati do donošenja posebnog zakona.

Članak 574.

(1) Kazneni postupak pokrenut prije stupanja na snagu ovog Zakona dovršit će se po odredbama Zakona o kaznenom postupku (»Narodne novine«, br. 110/97., 27/98., 58/99., 112/99., 58/02., 143/02. i 115/06.).
(2) Ako je do stupanja na snagu ovog Zakona donesena kakva odluka protiv koje je po odredbama zakona po kojem je postupak vođen dopušten pravni lijek ili još teče rok za podnošenje pravnog lijeka, ili je pravni lijek podnesen, ali o njemu još nije odlučeno, u tom postupku primijenit će se odredbe zakona po kojem je donesena odluka, osim ako ovim Zakonom nije drukčije propisano.
(3) Odredbe članka 497. – 508. ovog Zakona na odgovarajući način će se primjenjivati i u postupcima povodom zahtjeva za obnovu kaznenog postupka podnesenima po odredbama Zakona o kaznenom postupku (»Narodne novine«, br. 110/97., 27/98., 58/99., 112/99., 58/02., 143/02. i 115/06.)

Članak 575.

Ovaj Zakon objavit će se u »Narodnim novinama«, a stupa na snagu 1. siječnja 2009. osim:

– članaka 1. – 230., 232. – 496. i 509. – 569. koji stupaju na snagu 1. srpnja 2009. u predmetima za kaznena djela iz članka 21. Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (»Narodne novine«, br. 82/01., 12/02., 33/05., 48/05. – ispravak).
– članaka 1. – 230., 232. – 496. i 509. – 569. koji stupaju na snagu 1. rujna 2011.

ODLUKA USTAVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE BROJ: U-I-448/2009 OD 19. SRPNJA 2012.

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu Jasna Omejec, predsjednica Suda, te suci Mato Arlović, Marko Babić, Snježana Bagić, Slavica Banić, Mario Jelušić, Davor Krapac, Ivan Matija, Antun Palarić, Duška Šarin i Miroslav Šeparović, odlučujući o prijedlozima za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti zakona s Ustavom Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01. i 76/10.), na sjednici održanoj 19. srpnja 2012. donio je

ODLUKU

(„Narodne novine“, broj 91/12)

I. Pokreće se postupak za ocjenu suglasnosti s Ustavom Zakona o kaznenom postupku (»Narodne novine« broj 152/08., 76/09. i 80/11.) te se ukidaju:
– članak 2. stavak 5.;
– članak 10. stavak 3. u dijelu koji se odnosi na pravo na dostojanstvo iz članka 10. stavka 2. točke 2.;
– članak 34. stavak 2. u dijelu koji glasi: »isključenja (članak 32. stavak 1.)«;
– članak 70. stavak 5.;
– članak 75. stavci 2. i 3.;
– članak 76. stavci 2., 3. i 4.;
– članak 86. stavak 1. u dijelu koji glasi: »najkasnije do završetka istrage, odnosno nakon primitka optužnice na potvrđivanje, a prije njezina ispitivanja (članak 344. stavak 4.)«;
– članak 97. stavak 7.;
– članak 102. stavak 1. u dijelu koji glasi: »točki 1. do 3.«;
– članak 104. stavak 2. druga rečenica koja glasi: »Tako sud može odlučiti, na prijedlog državnog odvjetnika, i ako postoji ozbiljna vjerojatnost da će okrivljenik postupiti protivno uvjetima rješenja o jamstvu.«;
– članak 106. stavak 3.;
– članak 112. stavak 2. druga do šesta rečenica koje glase: »Na prijedlog državnog odvjetnika sudac istrage može obrazloženim rješenjem produljiti pritvor za daljnjih četrdeset i osam sati ako je to neophodno radi prikupljanja dokaza o kaznenom djelu za koje je propisana kazna zatvora iznad dvanaest godina. Protiv rješenja suca istrage o produljenju pritvora pritvorenik se može žaliti u roku od šest sati. O žalbi odlučuje vijeće u roku od dvanaest sati. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja. Pritvorenik može žalbu izjaviti na zapisnik.«;
– članak 184. stavak 2. točka 1.;
– članak 186. stavak 1.;
– članak 217. stavci 1. i 2.;
– članak 218. stavak 3.;
– članak 229. stavak 2. druga rečenica koja glasi: »U svakom slučaju smatra se da je državni odvjetnik odustao od kaznenog progona ako optužnica nije podignuta šest mjeseci nakon završetka istrage.«;
– članak 230. stavci 3., 4. i 5.;

– članak 246. stavak 1.;
– članak 247. stavci 2. i 3.;
– članak 251. stavak 1.;
– članak 272. stavak 1. u dijelu koji glasi: »koje je narodnosti i«;
– članak 286. stavci 2., 3. i 4.;
– članak 298.;
– članak 326. stavci 1., 2. i 3.;
– članak 327. stavci 6. i 7.;
– članak 332. stavak 2.;
– članak 334. stavak 2.;
– članak 335. stavak 3.;
– članak 337. stavci 1. i 2.;
– članak 342. stavak 2. u dijelu koji glasi: », ako ukazuju na nedužnost i na manji stupanj krivnje okrivljenika ili predstavljaju olakotne okolnosti«;
– članak 353. stavci 2. i 3.;
– članak 369. stavak 2.;
– članak 377. stavak 1. druga rečenica koja glasi: »Pri tome će predsjednik vijeća upozoriti stranke i oštećenika da se na raspravi neće izvesti oni dokazi za koje su znale ali ih, bez opravdanog razloga, nisu na pripremnom ročištu predložile.«;
– članak 399. stavci 2. i 3.;
– članak 421. stavak 2. točka 1.;
– članak 442. stavak 1. u dijelu koji glasi: »Ako optuženik u tijeku rasprave u zasjedanju počini kazneno djelo ili«;
– članak 459. stavak 5.;
– članak 462. stavci 2. i 3.;
– članak 508. stavak 1.;
– članak 530. stavak 3.;
– članak 531. stavak 2.;
– članak 532. stavak 2. u dijelu koji glasi »i 526.«.
II. Odredbe ili dijelovi odredaba Zakona o kaznenom postupku (»Narodne novine« broj 152/08., 76/09. i 80/11.) iz točke I. ove izreke prestaju važiti na dan stupanja na snagu izmjena i dopuna tog zakona ili novog zakona usklađenog s pravnim stajalištima izraženim u ovoj odluci, a najkasnije 15. prosinca 2013.
III. Na temelju članka 31. stavaka 4. i 5. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02.) Ustavni sud određuje da usklađivanje Zakona o kaznenom postupku (»Narodne novine« broj 152/08., 76/09., 80/11.) u smislu točke II. ove izreke uključuje i izvršenje pozitivnih ustavnih obveza utvrđenih u točki 246. ove odluke.
IV. Ova odluka nema učinaka na postupke koji su pokrenuti ni na radnje i mjere koje su poduzete prema Zakonu o kaznenom postupku (»Narodne novine« broj 152/08., 76/09. i 80/11.) za vrijeme njegova važenja.
V. Za vrijeme važenja Zakona o kaznenom postupku (»Narodne novine« broj 152/08., 76/09. i 80/11.) nitko se ne može pozivati na ovu odluku kao na pravnu osnovu za podnošenje zahtjeva iz članka 58. stavka 1. ili članka 59. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske.
VI. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

Obrazloženje

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Zakon o kaznenom postupku (»Narodne novine« broj 152/08.) donio je Hrvatski sabor na sjednici održanoj 15. prosinca 2008. Za kaznena djela iz članka 21. Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala (»Narodne novine« broj 76/09., 116/10., 145/10. i 57/11.) taj je zakon stupio na snagu 1. srpnja 2009. Za sva ostala kaznena djela taj je zakon stupio na snagu 1. rujna 2011. Do danas je dva puta izmijenjen i dopunjen (»Narodne novine« broj 76/09. i 80/11.).
U ovom ustavnosudskom postupku razmatra se zakonski tekst koji je na snazi od 21. srpnja 2011., a koji je sadržan u pročišćenom tekstu Zakona o kaznenom postupku (»Narodne novine« broj 121/11.).
2. Prijedloge za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti više članaka Zakona o kaznenom postupku (»Narodne novine« broj 152/08.) i više članaka Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku (»Narodne novine« broj 76/09.) podnijeli su:
– Odvjetničko društvo Nobilo i dr. (u daljnjem tekstu: O. d. Nobilo) iz Zagreba (prijedlog broj: U-I-602/2009 koji je zaprimljen u Ustavnom sudu 11. veljače 2009.),
– odvjetnice Jasna Novak i Višnja Drenški Lasan (u daljnjem tekstu: predlagateljice Novak i Drenški Lasan) iz Zagreba (prijedlog broj: U-I-18153/2009 koji je zaprimljen u Ustavnom sudu 18. rujna 2009.),
– odvjetnik Zrinko Zrilić (u daljnjem tekstu: predlagatelj Zrilić) iz Zadra (prijedlog broj: U-I-448/2009 koji je zaprimljen u Ustavnom sudu 3. veljače 2009. i prijedlog broj: U-I-1710/2009 koji je zaprimljen u Ustavnom sudu 9. travnja 2009.),
– odvjetnica mr. sc. Laura Valković (u daljnjem tekstu: predlagateljica Valković) iz Zagreba (prijedlog broj: U-I-5813/2010 koji je zaprimljen u Ustavnom sudu 5. studenoga 2010.),
– Igor Rzaunek (u daljnjem tekstu: predlagatelj Rzaunek) iz Zagreba (prijedlog broj: U-I-2871/2011 koji je zaprimljen u Ustavnom sudu 2. lipnja 2011.).
U tijeku rada na predmetima zaključeno je da se svi prijedlozi objedine i o njima zajednički odluči u jednom ustavnosudskom postupku, pri čemu će se zbog opsežnosti osporenih odredaba odluka donijeti odvojeno od rješenja, ali će oba akta biti objavljena u istom broju »Narodnih novina«.
Kad se u ovoj odluci poziva na rješenje broj: U-I-448/2009, U-I-602/2009, U-I-1710/2009, U-I-18153/2009, U-I-5813/2010, U-I-2871/2011 od 19. srpnja 2012. Ustavni sud koristi kraticu »rješenje broj: U-I-448/2009 i dr.« u odgovarajućem padežu.
3. Bez prijelaznih i završnih odredaba Zakon o kaznenom postupku (»Narodne novine« broj 152/08., 76/09. i 89/11.) ima ukupno 569 članaka. Predlagatelji su osporili ustavnost više od 150 članaka odnosno njihovih pojedinih stavaka, točaka, rečenica ili dijelova rečenica unutar pojedinih stavaka ili točaka.
3.1. Zbog izrazite složenosti i osobitih obilježja kaznenog procesnog zakonodavstva te mnogobrojnih osporenih odredaba Zakona o kaznenom postupku predsjednica Ustavnog suda imenovala je na prijedlog suca izvjestitelja radnu skupinu od četiriju sudaca i triju ustavnosudskih savjetnika za obradu predmeta i periodično izvješćivanje sjednice Suda o radnjama provedenim u pripremnom dijelu ustavnosudskog postupka.
4. Na temelju članka 25. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske Ustavni sud zatražio je očitovanje o podnesenim prijedlozima od Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Ministarstvo pravosuđa). Ministarstvo pravosuđa dostavilo je 16. prosinca 2009. pisano očitovanje, klasa: 703-01/09-01/342, ur. broj: 514-05-02-01-01/09-2 od 10. prosinca 2009.
4.1. Na temelju članka 25. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske Ustavni sud zatražio je 5. srpnja 2012. od Državnog odvjetništva Republike Hrvatske (u daljnjem

tekstu: DORH) statističke podatke o radu državnih odvjetništava i Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala (u daljnjem tekstu: USKOK) u prethodnom postupku od 1. rujna 2011., to jest od stupanja na snagu Zakona o kaznenom postupku (»Narodne novine« broj 152/08., 76/09. i 89/11.) za sva kaznena djela. DORH je te podatke dostavio u pisanom dopisu broj: A-283/12 od 6. srpnja 2012.
5. Ustavni sud zatražio je i dobio stručna mišljenja o podnesenim prijedlozima od prof. dr. sc. Zlate Đurđević (Pravni fakultet u Zagrebu)., prof. dr. sc. Berislava Pavišića (Pravni fakultet u Rijeci) i prof. dr. sc. Gorana Tomaševića (Pravni fakultet u Splitu). Zatraženo je i stručno mišljenje prof. dr. sc. Vladimira Ljubanovića (Pravni fakultet u Osijeku) koji ga nije dostavio. Dostavljena stručna mišljenja smatraju se sastavnim dijelom ustavnosudskog spisa.
6. U ovoj odluci koriste se sljedeće kratice za zakone, međunarodne ugovore i njihova tijela:
– Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst): Ustavni zakon;
– Zakon o kaznenom postupku (»Narodne novine« broj 110/97., 27/98., 58/99., 112/99., 58/02., 143/02., 62/03. i 115/06.): ZKP/97;
– Zakon o kaznenom postupku (»Narodne novine« broj 152/08.): ZKP/08;
– Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku (»Narodne novine« broj 76/09.), koji je stupio na snagu 1. srpnja 2009.: ZID ZKP/09;
– Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku (»Narodne novine« broj 80/11.), koji je stupio na snagu 21. srpnja 2011.: ZID ZKP/11;
– Zakon o kaznenom postupku (»Narodne novine« broj 152/08., 76/09., 89/11. i 121/11. – pročišćeni tekst): ZKP;
– Zakon o državnom odvjetništvu (»Narodne novine« broj 76/09., 153/09, 116/10., 145/10., 57/11. i 130/11.): ZODO;
– Zakon o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala (»Narodne novine« broj 76/09., 116/10., 145/10. i 57/11.): ZUSKOK;
– Kazneni zakon (»Narodne novine« broj 110/97., 27/98. – ispravak, 129/00., 51/01., 111/03., 105/04., 84/05., 71/06., 110/07., 152/08., 57/11. i 125/11.): KZ;
– Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (»Narodne novine – Međunarodni ugovori« broj 18/97., 6/99. – pročišćeni tekst, 8/99. – ispravak, 14/02. i 1/06.): Konvencija;
– Europski sud za ljudska prava: Europski sud;
– Europska komisija za ljudska prava: Europska komisija.
II. MJERODAVNO PRAVO
1) Ustav Republike Hrvatske
7. Za ocjenu osnovanosti prijedloga mjerodavni su sljedeći članci Ustava:
»Članak 3.
(...) sloboda, jednakost, nacionalna ravnopravnost i ravnopravnost spolova ... poštovanje prava čovjeka, nepovredivost vlasništva, vladavina prava ... najviše su vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske i temelj za tumačenje Ustava.«
»Članak 5.
U Republici Hrvatskoj zakoni moraju biti u suglasnosti s Ustavom, a ostali propisi i s Ustavom i sa zakonom.
Svatko je dužan držati se Ustava i prava i poštovati pravni poredak Republike Hrvatske.«
»Članak 14.
Svatko u Republici Hrvatskoj ima prava i slobode, neovisno o njegovoj rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama.
Svi su pred zakonom jednaki.«
»Članak 16.
Slobode i prava mogu se ograničiti samo zakonom da bi se zaštitila sloboda i prava drugih

ljudi te pravni poredak, javni moral i zdravlje.
Svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju.«
»Članak 17.
(...)
Niti u slučaju neposredne opasnosti za opstanak države ne može se ograničiti primjena odredbi ovoga Ustava o pravu na život, zabrani mučenja, surovog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, o pravnoj određenosti kažnjivih djela i kazni, te o slobodi misli, savjesti i vjeroispovijedi.«
»Članak 18.
Jamči se pravo na žalbu protiv pojedinačnih pravnih akata donesenih u postupku prvog stupnja pred sudom ili drugim ovlaštenim tijelom.
Pravo na žalbu može biti iznimno isključeno u slučajevima određenima zakonom ako je osigurana druga pravna zaštita.«
»Članak 21.
Svako ljudsko biće ima pravo na život.
(...)«
»Članak 22.
Čovjekova je sloboda i osobnost nepovrediva.
Nikomu se ne smije oduzeti ili ograničiti sloboda, osim kada je to određeno zakonom, o čemu odlučuje sud.«
»Članak 23.
Nitko ne smije biti podvrgnut bilo kakvu obliku zlostavljanja ili, bez svoje privole, liječničkim ili znanstvenim pokusima.
Zabranjen je prisilni i obvezatni rad.«
»Članak 24.
Nitko ne može biti uhićen ili pritvoren bez pismenoga, sudbenog i na zakonu utemeljenog naloga. Takav nalog mora biti pročitan i uručen uhićeniku prilikom oduzimanja slobode.
Bez sudbenoga naloga redarstvo može uz obvezu da je odmah preda sudu uhititi osobu protiv koje postoji osnovana sumnja da je počinila teško kazneno djelo određeno zakonom. Uhićena osoba mora odmah na način njoj razumljiv biti obaviještena o razlozima uhićenja, te o svojim pravima utvrđenima zakonom.
Svaka se osoba koja je uhićena ili pritvorena ima pravo žaliti sudu, koji će bez odgode odlučiti o zakonitosti lišenja slobode.«
»Članak 25.
Sa svakim se uhićenikom i osuđenikom mora postupati čovječno i poštovati njegovo dostojanstvo.
Tko je god pritvoren i optužen zbog kaznenog djela, ima pravo u najkraćem roku, određenom zakonom, biti izveden pred sud i u zakonskom roku oslobođen ili osuđen.
Pritvorenik se, uz zakonsko jamstvo, može pustiti da se brani sa slobode.
Svatko tko je bio nezakonito lišen slobode ili osuđen ima, u skladu sa zakonom, pravo na odštetu i javnu ispriku.«
»Članak 27.
Odvjetništvo kao samostalna i neovisna služba osigurava svakome pravnu pomoć, u skladu sa zakonom.«
»Članak 28.
Svatko je nedužan i nitko ga ne može smatrati krivim za kazneno djelo dok mu se pravomoćnom sudskom presudom ne utvrdi krivnja.«
»Članak 29.
Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom

roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela.
U slučaju sumnje ili optužbe zbog kažnjivog djela osumnjičenik, okrivljenik ili optuženik ima pravo:
– da u najkraćem roku bude obaviješten potanko i na jeziku koji razumije o naravi i razlozima optužbe koja se diže protiv njega i o dokazima koji ga terete,
– da ima odgovarajuće vrijeme i mogućnost za pripremu obrane,
– na branitelja i nesmetano uspostavljanje veze s braniteljem, i s tim pravom mora biti upoznat,
– da se brani sam ili uz branitelja po vlastitom izboru, a ako nema dovoljno sredstava da plati branitelja, ima pravo na besplatnog branitelja pod uvjetom propisanim zakonom,
– da mu se sudi u njegovoj nazočnosti, ukoliko je dostupan sudu,
– da ispituje ili dade ispitati svjedoke optužbe i da zahtijeva da se osigura nazočnost i ispitivanje svjedoka obrane pod istim uvjetima kao i svjedoka optužbe,
– na besplatnu pomoć tumača ako ne razumije ili ne govori jezik koji se upotrebljava na sudu.
Osumnjičenik, okrivljenik i optuženik ne smije se siliti da prizna krivnju.
Dokazi pribavljeni na nezakonit način ne mogu se uporabiti u sudskom postupku.
Kazneni postupak može se pokrenuti samo pred sudom na zahtjev ovlaštenog tužitelja.«
»Članak 30.
Kaznena osuda za teška i osobito nečasna kaznena djela može, u skladu sa zakonom, imati za posljedicu gubitak stečenih ili zabranu stjecanja na određeno vrijeme nekih prava na obavljanje određenih poslova, ako to zahtijeva zaštita pravnog poretka.«
»Članak 34.
Dom je nepovrediv.
Samo sud može obrazloženim pismenim nalogom utemeljenim na zakonu odrediti da se dom ili drugi prostor pretraži.
Pravo je stanara da on ili njegov zastupnik i obvezatno dva svjedoka budu nazočni pri pretrazi doma ili drugoga prostora.
U skladu s uvjetima što ih predviđa zakon, redarstvene vlasti mogu i bez sudskog naloga ili privole držatelja stana ući u dom ili prostorije te izvršiti pretragu bez nazočnosti svjedoka, ako je to neophodno radi izvršenja naloga o uhićenju ili radi hvatanja počinitelja kaznenog djela odnosno otklanjanja ozbiljne opasnosti po život i zdravlje ljudi ili imovinu većeg opsega.
Pretraga radi pronalaženja ili osiguranja dokaza za koje postoji osnovana vjerojatnost da se nalaze u domu počinitelja kaznenog djela, može se poduzeti samo u nazočnosti svjedoka.«
»Članak 35.
Svakomu se jamči štovanje i pravna zaštita njegova osobnog i obiteljskog života, dostojanstva, ugleda i časti.«
»Članak 36.
Sloboda i tajnost dopisivanja i svih drugih oblika općenja zajamčena je i nepovrediva.
Samo se zakonom mogu propisati ograničenja nužna za zaštitu sigurnosti države ili provedbu kaznenog postupka.«
2) Konvencija
8. Za ocjenu osnovanosti prijedloga mjerodavni su sljedeći članci Konvencije:
»Članak 2.
Pravo na život
1. Pravo svakoga na život zaštićeno je zakonom. Nitko ne smije biti namjerno lišen života ...
2. Nije u suprotnosti s odredbama ovog članka lišenje života proizašlo iz upotrebe sile koja je bila nužno potrebna:
a) pri obrani bilo koje osobe od protupravnog nasilja;
b) pri zakonitom uhićenju ili pri sprečavanju bijega osobe zakonito lišene slobode;
c) radi suzbijanja pobune ili ustanka u skladu sa zakonom.«

»Članak 3.
Zabrana mučenja
Nitko se ne smije podvrgnuti mučenju ni nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni.«
»Članak 5.
Pravo na slobodu i sigurnost
1. Svatko ima pravo na slobodu i na osobnu sigurnost. Nitko se ne smije lišiti slobode, osim u sljedećim slučajevima i u postupku propisanom zakonom:
a) ako je zatvoren u skladu sa zakonom nakon presude nadležnog suda;
b) ako je zakonito uhićen ili pritvoren zbog nepoštovanja zakonitog sudskog naloga radi osiguranja izvršenja neke zakonom propisane obveze;
c) ako je zakonito uhićen ili pritvoren radi dovođenja nadležnoj sudbenoj vlasti kad postoji osnovana sumnja da je počinio kazneno djelo ili kad je razumno vjerovati da je to nužno radi sprečavanja izvršenja kaznenog djela ili bijega nakon njegova počinjenja;
d) ako se radi o zakonitom zatvaranju maloljetnika radi izricanja odgojne mjere nadzora ili o njegovu zakonitom pritvoru radi dovođenja nadležnoj sudbenoj vlasti;
e) ako se radi o zakonitom lišenju slobode osoba radi sprečavanja širenja zaraznih bolesti, o pritvaranju umobolnika, alkoholičara, ovisnika o drogi ili skitnica;
f) ako se radi o zakonitom uhićenju ili pritvoru neke osobe kako bi je se spriječilo da neovlašteno uđe u zemlju ili osobe protiv koje je u tijeku postupak protjerivanja ili izručenja.
2. Svatko tko je uhićen mora u najkraćem roku biti obaviješten, na jeziku koji razumije, o razlozima toga uhićenja i o svakoj optužbi protiv sebe.
3. Svatko uhićen ili pritvoren u uvjetima predviđenim stavkom 1.c) ovoga članka mora se u najkraćem roku izvesti pred suca, ili pred drugo zakonom određeno tijelo sudbene vlasti, i ima pravo u razumnom roku biti suđen ili pušten na slobodu do suđenja. Puštanje na slobodu može se uvjetovati davanjem jamstva da će ta osoba pristupiti suđenju.
4. Svatko tko je lišen slobode uhićenjem ili pritvaranjem ima pravo pokrenuti sudski postupak u kojem će se brzo odlučiti o zakonitosti njegova pritvaranja ili o njegovu puštanju na slobodu ako je pritvaranje bilo nezakonito.
5. Svatko tko je žrtva uhićenja ili pritvaranja suprotno odredbama ovoga članka ima izvršivo pravo na odštetu.«
»Članak 6.
Pravo na pošteno suđenje
1. Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ili u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispita njegov slučaj. Presuda se mora izreći javno, ali se sredstva priopćavanja i javnost mogu isključiti iz cijele rasprave ili njezinog dijela zbog razloga koji su nužni u demokratskom društvu radi interesa morala, javnog reda ili državne sigurnosti, kad interesi maloljetnika ili privatnog života stranaka to traže, ili u opsegu koji je po mišljenju suda bezuvjetno potreban u posebnim okolnostima gdje bi javnost mogla biti štetna za interes pravde.
2. Svatko optužen za kazneno djelo smatrat će se nevinim sve dok mu se ne dokaže krivnja u skladu sa zakonom.
3. Svatko optužen za kazneno djelo ima najmanje sljedeća prava:
a) da u najkraćem roku bude obaviješten, potanko i na jeziku koji razumije, o prirodi i razlozima optužbe koja se podiže protiv njega;
b) da ima odgovarajuće vrijeme i mogućnost za pripremu svoje obrane;
c) da se brani sam ili uz branitelja po vlastitom izboru, a ako nema dovoljno sredstava platiti branitelja, ima pravo na besplatnog branitelja, kad to nalažu interesi pravde;
d) da ispituje ili dade ispitati svjedoke optužbe i da se osigura prisutnost i ispitivanje svjedoka

obrane pod istim uvjetima kao i svjedoka optužbe;
e) besplatnu pomoć tumača ako ne razumije ili ne govori jezik koji se upotrebljava na sudu.«
»Članak 8.
Pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života
1. Svatko ima pravo na poštovanje svoga privatnog i obiteljskog života, doma i dopisivanja.
2. Javna vlast se neće miješati u ostvarivanje tog prava, osim u skladu sa zakonom i ako je u demokratskom društvu nužno radi interesa državne sigurnosti, javnog reda i mira, ili gospodarske dobrobiti zemlje, te radi sprečavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih.«
»Članak 13.
Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kad su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu.«
3) Ostalo međunarodno i domaće pravo
9. Ostalo međunarodno i domaće pravo mjerodavno za ocjenu osnovanosti prijedloga predlagatelja navodi se na odgovarajućim mjestima u obrazloženju ove odluke.
III. GRANICE OVLASTI USTAVNOG SUDA U KONTROLI ZKP-a
10. Zakon o kaznenom postupku jedan je od najvažnijih pravnih akata u demokratskom društvu utemeljenom na vladavini prava i zaštiti ljudskih prava. Država kroz kaznene procesne zakone osigurava odgovarajući pravni okvir za kazneni progon i kažnjavanje počinitelja kaznenih djela. Njime se određuju pravila kojima se osigurava da u zakonito provedenom postupku pred nadležnim sudom nitko nedužan ne bude osuđen, a da se počinitelju kaznenog djela izrekne kazna ili druga mjera uz uvjete koje predviđa zakon (načelo zakonitosti propisano člankom 1. stavkom 1. ZKP-a).
Kroz način na koji su uređeni predistražni i istražni postupci i sudski kazneni postupak (u daljnjem tekstu: kazneni proces) u prvom se redu izražava državna kaznena politika prema sprečavanju i suzbijanju kriminaliteta. ZKP, KZ i ZUSKOK u tom su smislu pravni (normativni) izraz te politike. O njoj su nadležni odlučivati Hrvatski sabor i Vlada Republike Hrvatske, svaki u okviru svoje nadležnosti, a ne Ustavni sud. Drugim riječima, zakonodavac u okvirima Ustava samostalno i slobodno odabire i uređuje normativni okvir ili zakonodavni model kaznenog procesnog i materijalnog prava radi zaštite individualnih, društvenih i državnih dobara od kaznenih djela ovisno o ciljevima koje kaznenom politikom želi postići. Sloboda izbora normativnog okvira ili zakonodavnog modela kaznenog procesa pretpostavlja i zakonodavčevu ovlast da na odgovarajući način uređuje organizaciju i nadležnost policije te tijela kaznenog progona i kaznenih sudova, uključujući i njihov međusobni odnos.
Ustavni sud nije ovlašten miješati se u pitanja državne kaznene politike, a s time ni u normativni okvir ili zakonodavni model kaznenog procesa kao njegov pravni izraz. Odabir je po sili Ustava u isključivoj nadležnosti zakonodavca.
To znači da nitko osim zakonodavca nema ovlast, primjerice, vratiti u zakonodavni poredak Republike Hrvatske tip mješovitog kaznenog postupka ili sudsku istragu koji su prije stupanja na snagu ZKP/08 tradicionalno obilježavali hrvatsko kazneno procesno pravo više od 130 godina. Osim toga, nitko osim zakonodavca nema ovlast trajno uklanjati iz kaznenog procesnog prava pravne institute predviđene u novom kaznenoprocesnom modelu kao što je, primjerice, parcijalni procesni imunitet svjedoka (članak 286. ZKP-a), ma koliko se činili stranim tradicionalnim postavkama hrvatskog kaznenog procesnog prava. Isključiva je ovlast zakonodavca da pojedine kaznenoprocesne institute prihvati, zadrži ili ukloni iz prihvaćenog modela kaznenog procesa odnosno promijeni sam model. S ustavnopravnog je aspekta jedina obveza zakonodavca da pri uređivanju kaznenoprocesnih instituta uvažava zahtjeve koje pred njega postavlja Ustav, a osobito one koji proizlaze iz načela vladavine prava i one kojima se štite određena ustavna dobra i vrednote. Drugim riječima, njihovo uređenje uvijek mora biti

takvo da osigurava ostvarenje legitimnih ciljeva kaznenog procesa, pravnu sigurnost objektivnog pravnog poretka, određenost, pristupačnost, predvidljivost i pravnu izvjesnost kaznenoprocesnih normi, poštovanje prava okrivljenika i oštećenika (žrtve) koja im jamči Ustav te procesnu ravnopravnost položaja stranaka u kaznenopravnim postupcima u Republici Hrvatskoj u skladu sa zahtjevima koji proizlaze iz vladavine prava, najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske koja je temelj za tumačenje Ustava (članak 3. Ustava). Ustavna je zadaća Ustavnog suda osigurati da ti zahtjevi budu poštovani.
11. Pri ostvarenju svoje nadzorne ovlasti da odlučuje o suglasnosti zakona s Ustavom in abstracto Ustavni sud vodi se određenim pravilima.
U prvom je redu riječ o tome da vladavina prava, kao najviša vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske, sadržava i zahtjeve o općim obilježjima koje bi zakoni morali imati kako bi s vladavinom prava bili usklađeni. Iako pretpostavlja punu ustavnost i zakonitost u smislu članka 5. Ustava, vladavina prava više je od samog zahtjeva za postupanje u skladu sa zakonom, budući da uključuje i zahtjeve koji se tiču sadržaja zakona. U tom smislu, u pravnom poretku utemeljenom na vladavini prava zakoni moraju biti opći i jednaki za sve, a posljedice trebaju biti izvjesne za one na koje će se zakon primijeniti. Zakonske posljedice moraju biti primjerene legitimnim očekivanjima stranaka u svakom konkretnom slučaju u kojem se zakon na njih neposredno primjenjuje (v. odluku broj: U-I-659/1994, U-I-146/1996, U-I-228/1996, U-I-508/1996, U-I-589/1999 od 15. ožujka 2000., »Narodne novine« broj 31/00.). U području kaznenog procesnog zakonodavstva riječ je u prvom redu o zahtjevu za pristupačnošću, određenošću i predvidljivošću kaznenih procesnih normi.
12. Drugo, pri provedbi ustavnog nadzora domaćeg zakonodavstva in abstracto mora se uzimati u obzir i ustaljena, stabilna i ujednačena sudska praksa u primjeni osporenih pravnih normi na konkretne slučajeve. Ustavni sud u tom smislu prihvaća pravno stajalište Europskog suda o ulozi i značenju sudske prakse u razvitku kaznenog zakonodavstva. Taj ga je sud izrekao u predmetu S.W. protiv Ujedinjenog Kraljevstva (presuda, 22. studenoga 1995., zahtjev br. 20166/92) u kojem je tumačio načelo nullum crimen, nulla poena sine lege zajamčeno člankom 7. Konvencije:
»35. ... kad govori o ‘zakonu’, članak 7. upućuje na isti pojam na koji se Konvencija poziva na drugim mjestima kad koristi taj termin, pojam koji, dakle, obuhvaća i pisano i nepisano pravo i podrazumijeva kvalitativne zahtjeve, posebno pristupačnost i predvidljivost (...).
36. Koliko god da je precizno formulirana zakonska odredba, u bilo kojem pravnom sustavu, uključujući i kazneno pravo, postoji neizbježan element sudskog tumačenja. Uvijek će postojati potreba za preciziranjem (elucidation) spornih točaka i za prilagođavanjem izmijenjenim okolnostima. Doista, u Ujedinjenom Kraljevstvu, kao i u drugim državama Konvencije, progresivan razvoj kaznenog prava putem sudskog stvaranja prava (judicial law-making) duboko je ukorijenjen i potreban dio pravne tradicije (well entrenched and necessary part of legal tradition). Članak 7. Konvencije ne može se čitati kao da zabranjuje postupno razjašnjavanje pravila kaznene odgovornosti putem sudske interpretacije od slučaja do slučaja, pod uvjetom da je razvitak koji se postiže (resultant development) u suglasnosti s bićem kaznenog djela (essence of the offence) i da se može razumno predvidjeti’.«
Sukladno tome, s aspekta zaštite ljudskih prava i ostvarivanja vladavine prava u kaznenom procesnom zakonodavstvu, izgrađena, ustaljena, stabilna i ujednačena državnoodvjetnička i sudska praksa u primjeni osporene pravne norme na konkretne slučajeve relevantna je za prosudbu o (ne)suglasnosti s Ustavom same osporene pravne norme. Naime, praksa je sposobna upotpuniti manjkavu pravnu normu, razjasniti neodređenu pravnu normu ili utvrditi opseg primjene preširoko postavljene pravne norme u skladu sa zahtjevima koji proizlaze iz Ustava i Konvencije. Pri provedbi ustavnog nadzora nad takvom pravnom normom in abstracto praksa je uvijek ustavnopravno relevantna jer s aspekta vladavine prava i zaštite ljudskih prava dobiva kvalitetu obvezujućeg prava.

12.1. U ovom je ustavnosudskom postupku Ustavni sud dužan uzeti u obzir činjenicu da, zbog kratkog razdoblja važenja ZKP-a,
ni tijela kaznenog progona i istraživanja ni kazneni sudovi do sada nisu bili u mogućnosti izgraditi, standardizirati i stabilizirati državnoodvjetničku odnosno sudsku praksu u primjeni ZKP-a na konkretne slučajeve koja bi se mogla smatrati obvezujućim pravom u postupcima ocjene ustavnosti ZKP-a in abstracto. Naime, članak 575. ZKP/08 propisao je da taj zakon »stupa na snagu 1. srpnja 2009. osim: – članaka 1. – 230., 232. – 496. i 509. – 569. koji stupaju na snagu 1. rujna 2011.«. Drugim riječima, 1. srpnja 2009. ZKP/08 stupio je na snagu samo za kaznena djela iz članka 21. ZUSKOK-a. Za sva ostala kaznena djela stupio je na snagu tek 1. rujna 2011. Od 1. srpnja 2009. do 1. rujna 2011., dakle, u Republici Hrvatskoj bila su na snazi dva različita kaznenoprocesna režima. Osim toga, ZKP/08 do sada je noveliran već dva puta: ZID-om ZKP/09 i ZID-om ZKP/11.
Nadalje, zbog kratkog razdoblja primjene ZKP-a u praksi Ustavni sud do sada nije imao priliku baviti se ispitivanjem navodnih povreda ustavnih prava podnositelja ustavnih tužbi u vezi s primjenom ZKP-a na pojedinačne pravomoćno okončane predmete. Prvi takvi postupci u povodu ustavnih tužbi mogu se očekivati tek u predstojećem razdoblju. Stoga procjenu stupnja izgrađenosti, standardiziranosti i stabiliziranosti državnoodvjetničke odnosno sudske prakse u primjeni ZKP-a na konkretne slučajeve još uvijek nije moguće provesti.
12.2. Treće, kazneno procesno pravo sadržano je, osim u ZKP-u,
i u drugim zakonima: u pet puta noveliranom ZODO-u i u tri puta noveliranom ZUSKOK-u. Postoje i tzv. sporedni izvori kaznenog procesnog prava sadržani u »doticajnim« zakonima, kao što su zakoni koji uređuju policijsku djelatnost te zakoni o sudovima i odvjetništvu. Hrvatsko kaznenoprocesno zakonodavstvo stoga je iznimno složeno, a u posljednjih nekoliko godina i podložno stalnom noveliranju, što upućuje na zaključak da je i sam normativni okvir novog kaznenoprocesnog modela još uvijek u izgradnji.
13. Ustavni sud nadalje podsjeća da su kaznene odredbe Ustava utemeljene na više od 130 godina dugoj hrvatskoj kaznenopravnoj tradiciji koju je obilježavala sudska istraga i tripartitna podjela procesnih funkcija, a koju je zakonodavac napustio donošenjem ZKP/08. Te se odredbe Ustava u osnovi nisu mijenjale od 1990. godine.
Ustavni položaj i ustavnopravna obilježja državnog odvjetništva izmijenjena su 2000. godine, stupanjem na snagu Promjena Ustava Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 113/00.). Cjelokupno ustrojstvo državne vlasti (glava IV. Ustava) koju su dotada činili Hrvatski sabor (odjeljak 1.), predsjednik Republike (odjeljak 2.), Vlada Republike Hrvatske (odjeljak 3.) i sudbena vlast (odjeljak 4.) promijenjeno je dodavanjem u tu glavu Ustava petog odjeljka pod nazivom: Državno odvjetništvo. Time je državno odvjetništvo izdvojeno iz odjeljka 4. (sudbena vlast) odnosno iz članka 116. Ustava koji je istodobno uređivao i nadležnost Vrhovnog suda Republike Hrvatske i djelokrug i ustrojstvo sudova. Člankom 60. Promjene Ustava iz 2000. državnom odvjetništvu priznata su svojstva pravosudnog tijela te institucionalna ustavna jamstva samostalnosti i neovisnosti. Članak 121.a stavak 1. Ustava danas glasi:
»Članak 121.a
Državno odvjetništvo je samostalno i neovisno pravosudno tijelo ovlašteno i dužno postupati protiv počinitelja kaznenih i drugih kažnjivih djela, poduzimati pravne radnje radi zaštite imovine Republike Hrvatske te podnositi pravna sredstva za zaštitu Ustava i prava.
(...)«
Prema Ustavu, funkcija suđenja u isključivoj je nadležnosti sudova. U kaznenim je postupcima riječ o kaznenim raspravnim sudovima (trial courts) koji »sude na temelju Ustava, zakona, međunarodnih ugovora i drugih važećih izvora prava« (članak 115. stavak 3. Ustava). Ustavna je zadaća Ustavnog suda da razvitak nacionalnog kaznenog procesnog prava razmatra u skladu s razvitkom demokratskog društva i u skladu s promjenama koje taj

razvitak donosi. U jezgri je hrvatskog Ustava razvitak i napredovanje. Stoga Ustavni sud prihvaća dinamičku ili evolutivnu interpretaciju »kaznenih« odredaba Ustava koja uvažava promijenjene životne okolnosti i potrebu stalnog unapređenja hrvatskog kaznenog procesnog prava u skladu s mjerodavnim europskim pravnim standardima i suvremenom državnom kaznenom politikom čiji se ciljevi stalno usklađuju s promjenama u društvu i na nacionalnoj i na regionalnoj (europskoj) i na globalnoj razini.
14. Sve činjenice navedene u prethodnim točkama obrazloženja ove odluke odredile su opseg ustavnosudskog nadzora ZKP-a u ovom postupku, ali i način ispitivanja suglasnosti s Ustavom osporenih odredaba tog zakona in abstracto.
Ustavni sud na kraju ponavlja da nije nadležan ocjenjivati suglasnost zakonodavnog modela kaznenog postupka koji je Hrvatski sabor prihvatio u ZKP/08 i novelirao u ZID-u ZKP/09 i ZID-u ZKP/11. Njegova je zadaća ispitati ispunjava li ZKP, u okviru normativnog modela koji je odabrao Hrvatski sabor, obje svoje funkcije promatrane u svjetlu dinamičke interpretacije Ustava u skladu s europskim pravnim standardima: prvo, omogućuje li djelotvoran progon i kažnjavanje počinitelja kaznenih djela i, drugo, štiti li istodobno u dovoljnoj mjeri ustavna i konvencijska prava osumnjičenika, okrivljenika i optuženika od nezakonitih i arbitrarnih postupaka nadležnih državnih tijela.
IV. MODEL KAZNENOG POSTUPKA U HRVATSKOJ
1) Povijesni pregled (1873. – 2008.)
15. Donošenjem ZKP/08 (i njegovih novela) ostvarena je prva velika reforma hrvatskog kaznenog procesnog zakonodavstva nakon više od 130 godina postojanja mješovitog tipa kaznenog postupka u Hrvatskoj. Taj je tip kaznenog postupka bio uveden na hrvatskim područjima pod Austro-Ugarskom monarhijom Kaznenim postupovnikom za Hrvatsku i Slavoniju iz 1875. godine. Uzor tom zakonu bio je Kaznenoprocesualni red (die Strafprozessordnung) utemeljen na konstruktivnim elementima francuskog zakona koji je vrijedio i za hrvatske zemlje u sastavu austrijskog dijela Monarhije (Istru, Dalmaciju). Oslanjajući se na liberalni i pravnotehnički uređen austrijski ZKP iz 1873. godine, predviđao je tripartitnu strukturu kaznenog postupka: državno odvjetništvo obnašalo je funkciju kaznenog progona, sud je istraživao (istražni sudac prikupljao je dokaze i preliminarno utvrđivao činjenice) i sudio, a obrana je imala široka prava sudjelovanja u sudskoj istrazi i na glavnoj raspravi pred sudom. Tripartitni postupak tim je zakonom bio ugrađen u temelje hrvatskog kaznenog procesnog zakonodavstva. To je ostao daljnjih 130 godina odnosno tijekom svih njegovih kasnijih reformi.
16. Poslije osamostaljenja, Republika Hrvatska preuzela je 1991. godine Zakon o krivičnom postupku (1977.). Primjenjivala ga je kao državni (republički) zakon sve do donošenja ZKP/97. To je posljednji zakon u koji je bio ugrađen tradicionalni mješoviti tip hrvatskog kaznenoprocesnog poretka utemeljen na načelima sudske istrage i tripartitne strukture kaznenog postupka.
2) Model kaznenog postupka u Hrvatskoj od 2008. godine
17. Donošenjem ZKP/08 hrvatsko kazneno procesno pravo bitno se udaljilo od tradicionalnog mješovitog tipa kaznenog postupka. Zakonodavac je razdvojio istragu od kaznenog postupka, premjestio je u prethodni postupak i unutar njega spojio uloge kaznenog progona i istraživanja u rukama državnog odvjetnika. ZKP/08 promijenio je, dakle, tijek postupanja s kaznenim stvarima.
3) Normativna obilježja kaznenog postupka prema ZKP/08
18. ZKP/08 uveo je četiri stadija redovitog postupka.
a) Tzv. prethodni postupak obuhvaća:
– kazneni progon koji se sastoji od podnošenja kaznene prijave, ovlasti policije i državnog odvjetnika u provođenju izvida, odbačaja kaznene prijave (članci 204. do 211. ZKP-a) i dokaznih radnji prije početka postupka (članci 213. do 215. ZKP-a), i

– istragu (članci 216. do 239. ZKP-a).
Formalne dokazne radnje provode se pod zakonom propisanim pretpostavkama u oba stadija prethodnog postupka (članci 240. do 340. ZKP-a).
Slijedi stadij optuživanja koji je formalno također smješten unutar prethodnog postupka. Međutim, riječ je o odvojenom postupku uređenom u člancima 341. do 367. ZKP-a koji slijedi poslije istrage ili provođenja dokaznih radnji i koji se u pravilu promatra zajedno sa sudskom kontrolom optužnice (točka b);
b) sudska kontrola optužnice;
c) rasprava pred sudom koja započinje potvrđivanjem optužnice;
d) sudski postupak po pravnim lijekovima.
Iz prethodne je formalne klasifikacije postupaka koje uređuje ZKP vidljivo da dotadašnja tradicionalna sudska istraga, koja se provodila u okviru formalnog kaznenog postupka nakon što je utvrđena osnovana sumnja da je osoba počinila kazneno djelo, više ne postoji. Za provedbu novouvedene formalne državnoodvjetničke istrage dovoljne su samo pojedine »osnove sumnje« (v. točku 56.2. obrazloženja ove odluke), a ne više osnovana sumnja u počinjenje kaznenog djela. Stupanj osnovane sumnje vremenski je premješten iz stadija formalne istrage u stadij optuživanja odnosno podizanja optužnice (osnovana sumnja iznimno se traži za određivanje istražnog zatvora – članak 123. stavak 1. ZKP-a). Stadij optuživanja u novom modelu slijedi poslije okončane istrage ili provođenja dokaznih radnji i vezuje se uz sudsku kontrolu optužnice.
19. Polazeći od članka 29. stavka 5. Ustava koji propisuje da se »kazneni postupak može ... pokrenuti samo pred sudom na zahtjev ovlaštenog tužitelja«, zakonodavac je »kaznenim postupkom« nazvao samo »raspravu pred sudom«, to jest postupak pred sudom koji započinje potvrđivanjem optužnice, određivanjem rasprave na temelju privatne tužbe ili donošenjem presude o izdavanju kaznenog naloga (članak 17. stavak 1. ZKP-a).
U formalnom smislu i u skladu s člankom 29. stavkom 5. Ustava prethodni postupak, dakle, nije kazneni postupak. Cilj prethodnog postupka jest provjeriti postojanje osnova sumnje o tome da je konkretna osoba počinila određeno kazneno djelo, prikupiti za to potrebne dokaze i u pozitivnom slučaju podignuti optužnicu. Povjeren je državnom odvjetniku.
Za razliku od ZKP/97 u kojemu su se uloge istraživanja i suđenja sjedinjavale u sudu, prema ZKP/08 dvije se uloge sjedinjuju u državnom odvjetniku: uloga tužitelja i uloga istražitelja (prije u rukama istražnog suca). Državni odvjetnik je dominus litis progona i istraživanja: jednostrano odlučuje o pretpostavkama za kazneni progon, istražuje i prikuplja sve dokaze i predlaže primjenu prisilnih procesnih mjera. Sudska kontrola u prethodnom postupku predviđena je samo iznimno, za pojedine prisilne procesne radnje i mjere.
U novoj ulozi istražitelja državni odvjetnik odgovoran je za neovisno i nepristrano prikupljanje i dokaza koji upućuju na osnovanost optužbe i dokaza koji upućuju na nedužnost te na manji stupanj krivnje okrivljenika ili predstavljaju olakotne okolnosti u vezi s osumnjičenikom (članak 4. stavak 3. ZKP-a govori o dužnosti državnog odvjetništva, istražitelja i policije da s jednakom pozornošću prikupljaju »podatke o krivnji i nedužnosti okrivljenika«). S druge strane, u kontradiktornoj raspravi pred sudom državni odvjetnik pojavljuje se u svojstvu tužitelja, to jest protivne stranke okrivljeniku optuženom za počinjenje kaznenog djela i njegovoj obrani. Stoga postoje procesni zahtjevi za osiguravanjem nepristranosti državnog odvjetnika. Moraju biti poštovana i osigurana odgovarajuća ustavna i konvencijska postupovna jamstva zajamčena osobi koju državni odvjetnik kazneno progoni ili vezana uz postupanje koje istražuje. Zbog tih se zahtjeva na državne odvjetnike i njihovo postupanje protegnula obveza poštovanja i osiguranja odgovarajućih kaznenoprocesnih jamstava propisanih Ustavom i Konvencijom, a s time, po naravi stvari, i nadzor Ustavnog suda i Europskog suda nad njihovim radom.
19.1. Takav je položaj doveo i do bitnih promjena u odnosima državnog odvjetnika i policije.

Kad je riječ o kaznenom progonu, policija odgovara državnom odvjetniku i dužna je provoditi mjere i radnje koje on naloži. Članak 208. stavak 2. ZKP-a izrijekom propisuje da »državni odvjetnik ima pravo i dužnost stalnog nadzora nad provođenjem izvida koji su naloženi policiji. Policija je dužna izvršiti nalog ili zahtjev državnog odvjetnika u provođenju nadzora nad izvidima i za taj rad odgovaraju državnom odvjetniku«. Riječ je, dakle, o novoj funkciji državnog odvjetnika: funkciji usmjeravanja rada policije i nadzora nad policijom.
19.2. S druge strane, spajajući u postupku prije suđenja zadaće kaznenog progona i istraživanja u rukama državnog odvjetnika te ukidajući institut istražnog suca i s njim povezan oblik sudske istrage inherentne mješovitom tipu kaznenog postupka, ZKP/08 izmijenio je ulogu obrane u tom postupku, osobito kad je riječ o prikupljanju dokaza. U novom kaznenoprocesnom modelu državni odvjetnik prikuplja dokaze i u korist osumnjičenika. Branitelj okrivljenika prati kazneni progon uvidom u spis predmeta i tako ima saznanja o dokazima kojim raspolaže državni odvjetnik. U svrhu pripremanja obrane ovlašten je poduzimati određena istraživanja i prikupljati dokaze izvođenje kojih će, međutim, u pravilu moći predlagati nakon potvrđivanja optužnice u raspravnom stadiju postupka.
19.3. Konačno, ZKP je gotovo u cijelosti vezao ulogu suda uz funkciju suđenja. U kaznenom sudskom postupku u punoj se mjeri ostvaruju tradicionalna načela tripartitnog postupka u kojem dominiraju stranke, kao što su kontradiktornost, neposrednost, javnost i usmenost. U svom glavnom stadiju (rasprava) sudski kazneni postupak utemeljen je na načelu stranačke inicijative u postupanju i načelu stranački koncipirane glavne rasprave na kojoj protustranke (državni odvjetnik u svojstvu tužitelja i obrana) međusobno suprotstavljaju svoje argumente i dokaze.
Što se tiče prethodnog postupka, sud u tom postupku više ne istražuje nego odlučuje. ZKP/08 osnovao je nov institut suca istrage koji je ovlašten provoditi postupovne radnje poslije okončanog kaznenog progona, i to:
– tijekom državnoodvjetničke istrage sudac istrage može biti sudionik te istrage kad provodi dokazno ročište (članak 235. ZKP-a),
– sudac istrage iznimno može provoditi i samu istragu na prijedlog oštećenika koji je preuzeo kazneni progon (članak 225. stavak 1. ZKP-a),
– tijekom optuživanja i rasprave kad radnja državnog odvjetnika zahvaća u prava i slobode osumnjičenika (primjerice, članak 344. stavak 4. i dr.).
Što se tiče nadzorne uloge suda, sudska kontrola prema ZKP-u osigurana je u stadiju optuživanja (glava XIX. ZKP-a). Tijekom kaznenog progona i državnoodvjetničke istrage sudska kontrola osigurana je samo kod pojedinih istražnih radnji ili mjera, kao što su pretraga stana, pritvor, istražni zatvor ili oduzimanje predmeta. Takvom kontrolom posredno se provjerava i postojanje zakonskih pretpostavki za vođenje prethodnog postupka.
20. U prethodnoj je točki obrazloženja ove odluke prikazano formalnopravno razvrstavanje postupaka koje uređuje ZKP i njihov normativni slijed. Te postupke provode različita tijela (upravna, pravosudna i sudska), a svaki ima više faza odnosno instancija. Međutim, za ustavnosudski nadzor nije relevantna formalna klasifikacija nego funkcionalno značenje. Promatra li se ZKP u tom svjetlu, različitost tijela koja provode pojedine postupke (policija, državni odvjetnik, sud), njihova različita pravna narav (upravna, pravosudna, sudska), različitost državnoodvjetničkih i sudskih instancija, kao i samih postupaka uređenih ZKP-om nisu prepreka da ih se sagledava kao jedinstvenu cjelinu, osobito kad je to potrebno radi donošenja zaključaka o (ne)funkcionalnosti cijelog ili dijela tog normativnog sustava ili o (ne)suglasnosti s Ustavom pojedinih rješenja propisanih u ZKP-u. S tog je aspekta ustavnopravno relevantna samo jedna činjenica: da se sva ta različita tijela ili njihove instancije bave odnosno da se svi ti različiti postupci provode u istoj kaznenoj stvari. Usporedi li se s mješovitim tipom kaznenog procesnopravnog poretka koji je na hrvatskim područjima bio prihvaćen više od 130 godina, očito je da su krucijalne promjene u ZKP-u

vezane uz stadij prethodnog postupka. U sljedećim se točkama navode temeljna obilježja prethodnog postupka, to jest kaznenog progona i istrage (stadij optuživanja u pravilu se vezuje već uz sudsku kontrolu optužnice).
a) Prethodni postupak
21. Prethodni postupak čini mreža međusobno isprepletenih neformalnih postupanja i formaliziranih radnji državnog odvjetnika (i policije po njegovu nalogu) koji nisu podvrgnuti vremenskom redoslijedu i ne ovise izravno o upisu kaznene prijave u upisnik. U okviru prethodnog postupka predviđen je samo jedan formalni postupak. Riječ je o istrazi. Ona se u praksi, međutim, provodi rijetko (v. točku 23 obrazloženja ove odluke).
22. Prema kaznenoprocesnom modelu koji je prihvatio ZKP, kazneni progon započinje upisom kaznene prijave u upisnik ili svakom radnjom ili mjerom ograničenja osobnih prava i sloboda koju poduzima nadležno tijelo, a usmjerena je razjašnjavanju sumnje da je određena osoba počinila kazneno djelo (članak 2. stavak 5. u vezi s člancima 204. do 215. koji su sadržani u glavi XVI. ZKP-a pod nazivom: Kazneni progon).
23. Ako prikupljeni podaci koji se odnose na kazneno djelo i počinitelja daju dovoljno osnova za podizanje optužnice državni odvjetnik može podignuti optužnicu bez provođenja istrage (članak 341. stavak 2. ZKP-a).
Istraga (glava XVII. ZKP-a pod nazivom: Istraga; članci 216. do 239. ZKP-a) obvezna je samo za kaznena djela za koja je propisana kazna dugotrajnog zatvora, a fakultativna je za sva ostala djela za koja se vodi redoviti kazneni postupak iz nadležnosti županijskih sudova. U njoj se prikupljaju dokazi i podaci potrebni da bi se moglo odlučiti hoće li se podignuti optužnica ili obustaviti postupak te dokazi za koje postoji opasnost da se neće moći ponoviti na raspravi ili bi njihovo izvođenje bilo otežano (članak 216. ZKP-a).
Izvan slučaja obvezne istrage, ZKP ne sadržava nikakve smjernice ili mjerila koja bi obvezivala državnog odvjetnika pri donošenju ocjene o tome hoće li ili neće provesti istragu. Pođe li se od prethodno navedenog mjerila iz članka 341. stavka 2. ZKP-a proizlazilo bi, argumentum a contrario, da državni odvjetnik može naložiti provođenje istrage ako prikupljeni podaci koji se odnose na kazneno djelo i počinitelja ne daju dovoljno osnova za podizanje optužnice.
Prema očitovanju DORH-a (v. točku 4.1. obrazloženja ove odluke) statistički podaci pokazuju da županijska državna odvjetništva provode istragu iznimno rijetko. Prema općem pravilu na koje upućuje dosadašnja praksa DORH-a, broj spisa u pravilu je prosječno za jednu trećinu manji od broja prijavljenih osoba. Tako je, primjerice, u razdoblju od 1. rujna 2011. do 1. lipnja 2012. ukupno otvoreno oko 22.400 spisa (dvije trećine od 33.601 prijavljene osobe). U istom su razdoblju provedene samo 233 istrage (cca 1%). Što se tiče rada USKOK-a, u prvih pet mjeseci 2012. ukupno je otvoreno oko 702 spisa (dvije trećine od 1.053 prijavljene osobe). Provedeno je 149 istraga, što prema istoj metodologiji izračuna znači da je istraga provedena u oko 21% zaprimljenih predmeta. USKOK u prethodnom postupku općenito provodi više istraga no redovna državna odvjetništva.
Ta je državnoodvjetnička praksa važna pri razmatranju suglasnosti ZKP-a s Ustavom in abstracto.
24. U cijelom razdoblju trajanja prethodnog postupka, od započinjanja kaznenog progona (v. točku 22. obrazloženja ove odluke) do podizanja optužnice, ZKP ne traži postojanje osnovane sumnje da je osoba počinila kazneno djelo koje se istražuje. ZKP traži postojanje pojedinih »osnova sumnje«.
Stvarna gradacija sumnje tijekom prethodnog postupka u ZKP-u
nije vidljiva na razini pravnih pojmova. U ZKP-u je uvijek riječ samo o »osnovama sumnje«. Gradacijsku je promjenu u stupnju sumnje moguće uočiti tumačenjem pojedinih zakonskih izričaja. Tako je započinjanje kaznenog progona usmjereno razjašnjavanju sumnje da je određena osoba počinila kazneno djelo (članak 2. stavak 5. ZKP-a; v. točke 35. do 40.4.

obrazloženja ove odluke). Nasuprot tome, prethodni postupak bliži se kraju onda kad prikupljeni podaci koji se odnose na kazneno djelo i počinitelja daju dovoljno osnova za podizanje optužnice (članak 341. stavak 2. ZKP-a) ili za zaključak da postupak treba obustaviti.

V. EUROPSKI PRAVNI STANDARDI VEZANI UZ POSTUPKE PRIJE SUĐENJA

25. Ustavni sud podsjeća da sve postupke koji prethode sudskom kaznenom postupku Europski sud podvodi pod zajednički pojam »predsudskog stadija« (pre-trial stage) ili »predsudskog postupka« (pre-trial proceedings), to jest postupka prije suđenja.

U postupke prije samog suđenja Europski sud općenito ubraja: – predistražni stadij ili prethodno istraživanje (pre-investigation stage, preliminary investigation) u koji ubraja i policijsko ispitivanje (police questioning) odnosno policijsko ili drugo istraživanje (police and other investigations) i različite izvide (inquiry), te – istragu (investigation). Sve te postupke promatra kao jedinstvenu cjelinu i međusobno ih ne razlikuje.

Prethodni postupak koji uređuje ZKP usporediv je s tom shemom, pri čemu su pojmovi izvida ili predistražnog postupka odnosno prethodnih istražnih radnji načelno usporedivi s početnim stadijem kaznenog progona u smislu ZKP-a (u kojem se u pravilu provode predistražne radnje neformalne naravi), a pojam istraga s istragom uređenom u glavi XVII. ZKP-a odnosno s provedbom dokaznih radnji kad se takva istraga ne provodi.

1) Postupci prije suđenja i članak 6. Konvencije

26. Prema ustaljenoj i stabilnoj sudskoj praksi Europskog suda pojedini zahtjevi iz članka 6. Konvencije mogu biti relevantni i u stadijima postupka prije suđenja, poput zahtjeva za razumnim trajanjem prethodnog postupka ili za osiguravanjem prava obrane (right of the defence), budući da poštenost suđenja može biti ozbiljno narušena ako dođe do propusta u početnim fazama postupka (predmet Kuralić protiv Hrvatske, presuda, 15. listopada 2009., zahtjev br. 50700/07). U toj je presudi istaknuto:

»44. Sud ponavlja da, iako je primarna svrha članka 6. u mjeri u kojoj se tiče kaznenog postupka, osigurati pošteno suđenje pred ‘sudištem’ (tribunal) koje je nadležno utvrditi ‘svaku kaznenu optužbu’, iz toga ne proizlazi da se taj članak ne primjenjuje i na postupke prije suđenja (pre-trial proceedings). Prema tome, članak 6. – posebno stavak 3. – može biti mjerodavan prije nego predmet bude poslan na suđenje ako i u mjeri u kojoj je vjerojatno da će poštenost suđenja biti ozbiljno narušena početnim propuštanjem da se poštuju njegove odredbe (to be seriously prejudiced by an initial failure to comply with its provisions) (vidjeti Imbrioscia protiv Švicarske, 24. studenoga 1993., § 36., ..., i Salduz protiv Turske [VV], br. 36391/02, § 50., 27. studenoga 2008.). Kao što je Sud već utvrdio u prijašnjim presudama, pravo propisano stavkom 3. točkom (c) članka 6. Konvencije element je, između ostalih, pojma poštenog suđenja u kaznenom postupku koji je sadržan u stavku 1. (vidjeti Imbrioscia, naprijed citiran, § 37., i Brennan protiv Ujedinjenog Kraljevstva, br. 39846/98, § 45., EHCR 2001. ...).«

a) Važnost domaćeg kaznenog procesnog zakonodavstva u konvencijskom pravu

27. Važnu ulogu u osiguranju zahtjeva iz kaznenog dijela članka 6. Konvencije ima i domaće zakonodavstvo, a ne samo njegova primjena u praksi. Važnost ugradnje u postupke prije suđenja koje uređuju domaći zakoni o kaznenom postupku odgovarajućih jamstava iz članka 6. Konvencije Europski sud posebno je jasno naznačio u slučaju Salduz protiv Turske (presuda, veliko vijeće, 27. studenoga 2008., zahtjev br. 36391/02):

»52. Nacionalni zakoni mogu držanju okrivljenika u početnim fazama policijskog ispitivanja pripisati posljedice koje su odlučujuće za izglede obrane u bilo kojem kasnijem kaznenom postupku. (...)

53. Ta načela ... također su u skladu s općepriznatim međunarodnim standardima ljudskih prava ... koji su u srži pojma poštenog suđenja i kojih je racionalni temelj (rationale) osobito

usmjeren zaštiti okrivljenika od zlouporabe prisile od vlasti. Ona također pridonose izbjegavanju pogrešaka u provođenju suđenja (miscarriages of justice) i ispunjavanju ciljeva članka 6., osobito procesnoj ravnopravnosti (equality of arms) između tijela istraživanja ili progona (investigating or prosecuting authorities) i okrivljenika. (...)
54. U tom pogledu Sud naglašava važnost istražne faze (investigation stage) za pripremu kaznenog postupka jer dokazi dobiveni tijekom te faze određuju okvir u kojem će se na suđenju razmatrati djelo podvrgnuto optužbi ... Istodobno, okrivljenik je u toj fazi postupka često u osobito ranjivom položaju, učinak kojega pojačava činjenica da zakonodavstvo o kaznenom postupku postaje sve kompleksnije, osobito u pogledu pravila koja uređuju prikupljanje i upotrebu dokaza.«
Stajalište da su »istražni postupci od velike važnosti za pripremu suđenja jer određuju okvir u kojemu će djelo koje je podvrgnuto kaznenoj optužbi biti razmatrano na suđenju« i da se »ne može isključiti da će se presuda oslanjati na dokaze pribavljene u istražnom postupku« (predmet Can protiv Austrije, Europska komisija, izvješće, 12. srpnja 1984., zahtjev br. 9300/81, § 50.) u konvencijskom je pravu davno izgrađen i stabilan pravni standard.
28. Nadalje, važnost kvalitete domaćeg kaznenog procesnog zakonodavstva kad je riječ o lišavanju slobode osoba te obvezu da to zakonodavstvo bude usklađeno s Konvencijom Europski sud naznačio je u predmetu Mooren protiv Njemačke (presuda, veliko vijeće, 9. srpnja 2009., zahtjev br. 11364/03; v. i točku 87. obrazloženja ove odluke):
»β) Tražena kvaliteta domaćeg zakona
76. Štoviše, Sud mora utvrditi poštuje li samo domaće pravo Konvenciju, uključujući opća načela izražena ili implicirana u njoj. Što se tiče ove zadnje točke, Sud naglašava da je, što se tiče lišenja slobode, osobito važno osigurati provedbu općeg načela pravne sigurnosti (principle of legal certainty) (vidjeti Baranowski, ... §§ 51.-52.; Ječius, ... § 56. i Khudoyorov, ... § 125.). Kad navodi da svako lišenje slobode mora biti 'zakonito' i biti provedeno 'u skladu s postupkom propisanim zakonom', članak 5. stavak 1. ne upućuje tek natrag na domaće pravo; kao i izrazi 'u skladu sa zakonom' i 'propisan zakonom' u drugim stavcima članaka 8. do 11., on se također odnosi na 'kvalitetu zakona', tražeći da bude u skladu s vladavinom prava, konceptom sadržanim u svim člancima Konvencije. 'Kvaliteta zakona' u tom smislu podrazumijeva da kad nacionalni zakon dopušta lišenje slobode, on mora biti dovoljno pristupačan, precizan i predvidljiv u svojoj primjeni, kako bi se izbjegao rizik arbitrarnosti (vidjeti Amuur protiv Francuske, 25. lipnja 1996., § 50., ... i Nasrulloyev, ... § 71.).«
29. U tim okvirima, Europski sud ispituje i postojanje općih nedostataka ili strukturalnih manjkavosti u nacionalnim zakonodavstvima i njihov utjecaj na povrede temeljnih prava zajamčenih Konvencijom. Tako je, primjerice, u hrvatskom slučaju Branko Tomašić i drugi protiv Hrvatske (presuda, 15. siječnja 2009., zahtjev br. 46598/06) Europski sud uočio »manjkavosti nacionalnog sustava zaštite života ljudi«, to jest nedostatke kaznenoprocesnog okvira unutar kojeg se u Hrvatskoj provodila zaštita prava na život. Utvrdio je »povredu članka 2. Konvencije u njegovu materijalnom aspektu, zbog pomanjkanja odgovarajućih mjera za sprečavanje smrti M.T. i V.T.« (riječ je bila o kaznenom postupku protiv psihički oboljele osobe zbog nasilja u obitelji):
»64. (...) Sud smatra da glavni prigovor upućuje na manjkavosti nacionalnog sustava zaštite života ljudi od postupaka opasnih kriminalaca koji su kao takvi prepoznati od mjerodavnih vlasti i postupanja prema takvim pojedincima, uključujući i pravni okvir u kojemu nadležne vlasti trebaju djelovati i predviđene mehanizme (istaknuo Ustavni sud).«
2) Konstituiranje »optužbe za kazneno djelo« u konvencijskom pravu
30. Kad ocjenjuje primjenjivost jamstava iz kaznene glave članka 6. Konvencije na postupke prije suđenja ili njihove stadije Europski sud prvo utvrđuje postoji li »kaznena optužba« (engl. criminal charge, franc. 'accusation en matière pénale') u smislu članka 6. Konvencije. Taj pojam tumači materijalno, a ne formalno. To je naznačeno u predmetu Deweer protiv Belgije

(presuda, 27. veljače 1980., zahtjev br. 6903/75):
»44. ... prominentno mjesto koje u demokratskom društvu zauzima pravo na pošteno suđenje ... navodi Sud da radije prihvati 'materijalnu' negoli 'formalnu' koncepciju 'optužbe' koju predviđa članak 6. stavak 1. ... Sud je dužan gledati ispod površine i istražiti zbilju postupka (realities of the procedure) o kojem je riječ.«
31. Pojam »kaznene optužbe« u smislu članka 6. Konvencije Europski sud obrazložio je u predmetu Foti i drugi protiv Italije (presuda, 10. prosinca 1982., zahtjevi br. 7604/76, 7719/76, 7781/77 i 7913/77):
»52. ... mora se započeti s utvrđenjem trenutka od kojeg je osoba bila 'optužena'; to može biti prije datuma kad je slučaj došao pred raspravni sud (trial court) ... kao što su datum uhićenja, datum kad je osoba o kojoj je riječ službeno obaviještena da će biti kazneno progonjena ili datum kad su pokrenuta prethodna istraživanja (preliminary investigations) ... Dok 'optužba', u smislu članka 6. stavka 1. ... općenito može biti definirana kao 'službena obavijest koju pojedincu daje nadležna vlast o tvrdnji da je počinio kazneno djelo' (the official notification given to an individual by the competent authority of an allegation that he has committed a criminal offence), ona se može u nekim slučajevima preoblikovati u druge mjere koje impliciraju takvu tvrdnju i koje isto tako supstancijalno pogoršavaju situaciju osumnjičenika (take the form of other measures which carry the implication of such an allegation and which likewise substantially affect the situation of the suspect) (vidjeti, inter alia, presudu Eckle od 15. srpnja 1982., ... § 73.).«
Prema tome, optužba za kazneno djelo u smislu članka 6. Konvencije općenito se definira kao »službena obavijest koju pojedincu daje nadležna vlast o tvrdnji da je počinio kazneno djelo«. Međutim, i druge mjere ili radnje mogu konstituirati optužbu za kazneno djelo u smislu članka 6. Konvencije ako impliciraju da je osoba počinila kazneno djelo i supstancijalno pogoršavaju situaciju osobe isto kao i takva službena obavijest.
Tim se trenutkom aktiviraju i odgovarajuća procesna jamstva iz kaznene glave članka 6. Konvencije »u mjeri u kojoj je vjerojatno da će poštenost suđenja biti ozbiljno narušena početnim propuštanjem da se poštuju njegove odredbe« (presuda Kuralić protiv Hrvatske, presuda, 15. listopada 2009., zahtjev br. 50700/07, § 44.). Stoga je prethodni postupak od velike važnosti za pripremu suđenja jer »određuje okvir u kojemu će djelo koje je podvrgnuto kaznenoj optužbi biti razmatrano na suđenju« (izvješće u predmetu Can protiv Austrije, 1984., § 50.).
Primjerice, u predmetu Hozee protiv Nizozemske (presuda, 22. svibnja 1998., zahtjev br. 21961/93) Europski sud utvrdio je da je »optužba« nastala kad je osobna situacija podnositelja zahtjeva prvi put bila »supstancijalno pogoršana« postupkom istražnih organa. Naime, fiskalne kazne koje su bile nametnute podnositeljevoj tvrtki, a ne osobno podnositelju, upućivale su na to da nije imao razloga pretpostavljati da je pod istragom on osobno, zbog čega je njegova osobna situacija prvi put bila »supstancijalno pogoršana« tek na prvom ispitivanju u svojstvu osumnjičenika. Od tog se trenutka može govoriti o »optužbi« protiv njega u smislu članka 6. Konvencije.
32. Ostala relevantna pravna stajališta Europskog suda navode se na odgovarajućim mjestima u daljnjem tekstu obrazloženja ove odluke.
VI. OCJENA USTAVNOG SUDA (POJEDINAČNE ODREDBE ZKP-a NESUGLASNE S USTAVOM)
1) Glava I. Uvodne odredbe (članci 1. – 18.)
33. Glava I. ZKP-a sadržava 18 uvodnih članaka. U njoj su propisana temeljna načela kaznenog postupka (načela zakonitosti dokaza, akuzatornosti, legaliteta kaznenog progona, oficijelnosti, materijalne i formalne obrane, slobodne ocjene dokaza, zaštite osobne slobode, zaštite čovjekove osobnosti i dostojanstva, zabrane diskriminacije u kaznenom postupku, uporabe hrvatskog jezika, pravičnog postupka, pravne pomoći neupućenoj osobi i

ekspeditivnog vođenja kaznenog postupka).
34. U glavi I. ZKP-a osporena je suglasnost s Ustavom članka 2. stavka 5., članka 4., članka 6., članka 7., članka 10. stavka 3., članka 11. stavaka 3. i 4., članka 17. i članka 18. stavka 3. ZKP-a.
Ustavni sud ocijenio je nesuglasnim s Ustavom članak 2. stavak 5. i članak 10. stavak 3. u dijelu koji se odnosi na pravo na dostojanstvo iz članka 10. stavka 2. točke 2. ZKP-a.
1.1.) Članak 2. stavak 5.
35. Osporena odredba glasi:
»Članak 2.
(...)
(5) Kazneni progon započinje upisom kaznene prijave u upisnik (članak 205. stavak 4.) ili svakom radnjom ili mjerom ograničenja osobnih prava i sloboda koju poduzima nadležno tijelo, a usmjerena je razjašnjavanju sumnje da je određena osoba počinila kazneno djelo. Kazneni progon završava odustajanjem državnog odvjetnika ili drugog ovlaštenog tužitelja od progona ili sudskom odlukom.«
36. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan smatraju da članak 2. stavak 5. ZKP-a ne osigurava pravo žalbe ili drugu pravnu zaštitu protiv započinjanja kaznenog progona, što je u nesuglasnosti s člancima 18. i 29. Ustava te s člancima 6. i 13. Konvencije. Navode: »Zakonom o kaznenom postupku, a vezano uz započinjanje kaznenog progona kako je to opisano u prvom dijelu stavka 5 članka 2 ZKP-a, a koji prema zakonu predstavlja prvi akt kojim se određena osoba stavlja pod kazneni postupak koji sam po svojoj suštini predstavlja određenu vrstu ograničenja temeljnih prava i sloboda, ne osigurava se pravo žalbe niti se osigurava druga pravna zaštita protiv započinjanja kaznenog progona u odnosu na neku osobu. Tu pravnu zaštitu ne mogu zamijeniti eventualna druga pravna sredstva ili žalbe koja su predviđena Zakonom o kaznenom postupku za kasnije stadije postupka.«
Uz te su prigovore vezani i prigovori predlagateljica da odredbe članka 217. stavaka 1. i 2. ZKP-a koje uređuju način pokretanja istrage ne osiguravaju građanima »djelotvoran pravni lijek« protiv »odluka« o provođenju istrage.
37. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da se upisom kaznene prijave u upisnik »ustanovljuju dužnosti državnog odvjetnika da poduzme određene radnje (čl. 206. i dr. ZKP 1 čl. 57.-62. Zakona o državnom odvjetništvu). Državni odvjetnik je dužan o podnesenoj kaznenoj prijavi postupati na način uređen zakonom i u zakonom određenim rokovima (članci 205. i 206. ZKP). Posebno je dužan postupiti prema čl. 218. Međutim, time državni odvjetnik ne donosi pojedinačni pravni akt nego osumnjičenika obavještava da prikuplja podatke povodom podnesene kaznene prijave. Dakle, upisom kaznene prijave nije odlučeno o pravu osobe protiv koje je ta prijava podnesena niti bilo koje druge osobe. Ako je u prethodnom postupku nadležno tijelo poduzelo radnju ili mjeru ograničenja osobnih prava i sloboda, koja je usmjerena razjašnjavanju sumnje da je određena osoba počinila kazneno djelo, to je pojedinačni akt donesen u postupku kojega uređuje ZKP. O takvom zahvatu u prava okrivljenika odlučuje sud ili drugo nadležno tijelo. Protiv odluke nadležnog tijela predviđeno je u ZKP-u pravo žalbe (npr. čl. 98. st. 7., 112. st. 2., 127. st. 4.-6., 129. st. 5., 134. st. 2. i dr.).« Ministarstvo pravosuđa smatra da s time što je u članku 2. stavku 5. ZKP-a određen početak kaznenog progona navedeni članak nije u nesuglasnosti ni s člankom 18. Ustava ni s člankom 13. Konvencije.
38. Ustavni sud prvo napominje da članak 2. stavak 5. (započinjanje i završetak kaznenog progona) i članak 217. stavci 1. i 2. (provođenje istrage) ocjenjuje temeljnim odredbama ZKP-a koje upućuju na okvir, značenje i ciljeve prethodnog postupka. Stoga je dužan zajedno ih razmotriti, i to s nekoliko aspekata važnih za ustavnosudsku ocjenu uređenja prethodnog postupka.
Prigovori predlagateljica upućuju na nedostatak tzv. vela sudske zaštite protiv nezakonitog

(arbitrarnog) kaznenog progona i istrage. Zakonitost (lawfulness) i zabranu arbitrarnosti (prohibition of arbitrariness) štite i Ustav i Konvencija. Stoga ih je Ustavni sud razmotrio i kao prigovore koji upućuju na strukturalne manjkavosti općeg normativnog uređenja prethodnog postupka zbog nepostojanja mehanizma sudske zaštite protiv nezakonitog (arbitrarnog) kaznenog progona i istrage (v. točku 39. obrazloženja ove odluke).
Nakon toga ispitao je i kvalitetu pravne norme sadržane u članku 2. stavku 5. ZKP-a s obzirom na način na koji su određeni započinjanje i završetak kaznenog progona (v. točku 40. obrazloženja ove odluke).
Ustavni sud podsjeća da se ustavnosudski nadzor ne zadržava na formi nego zadire »ispod površine« obuhvaćajući stvarno stanje koje je nastalo uređenjem prethodnog postupka u okvirima članka 2. stavka 5. i članka 217. stavaka 1. i 2. ZKP-a.
a) Sudska zaštita protiv nezakonitog (arbitrarnog) kaznenog progona i istrage
39. Zakonite predistražne i istražne radnje, uključujući postupanja policije, temeljne su pretpostavke i najbolja priprema poštenog suđenja koje poslije njih može uslijediti.
Stoga se postavlja pitanje: ima li zakonodavac ustavnu obvezu propisati pravno sredstvo protiv nezakonitog (arbitrarnog) kaznenog progona i istrage i tako osigurati svakoj osobi za koju postoje osnove sumnje da je počinila kazneno djelo sudsku zaštitu protiv takvog progona odnosno istrage?
39.1. Ustavni sud primjećuje da u državama koje su prihvatile državnoodvjetničku istragu postoje oprečna zakonska rješenja kad je riječ o sudskoj kontroli kaznenoprocesnog istražnog postupka. Primjeri su njemačko i austrijsko kazneno procesno zakonodavstvo. Dok njemački zakonodavac smatra da prava okrivljenika ne mogu biti povrijeđena ni pokretanjem istražnog postupka ni posljedicama istražnih radnji, a ni odlukom da se istražni postupak ne obustavi, zbog čega osoba nema ni pravo na obavijest o postojanju sumnje da je počinila kazneno djelo, austrijski zakonodavac predviđa određena sredstva pravne zaštite i u prethodnom postupku (v. točku 39.4. obrazloženja ove odluke). (Podrobnije Đurđević, Z.: Sudska kontrola državnoodvjetničkog kaznenog progona i istrage: poredbenopravni i ustavni aspekt, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Zagreb, vol. 17, broj 1/2010, str. 7.-24.).
Ni Europski sud zasada ne zahtijeva sudsku kontrolu prethodnog (predistražnog i istražnog) postupka, ali postavlja zahtjeve u vezi s tim postupkom, osobito kad je riječ o pravima zajamčenim člancima 2., 3., 5. i 6. Konvencije.
U tom pitanju, dakle, zasada nije stvoren europski pravni standard koji bi države članice Vijeća Europe bile dužne poštovati. To je znak da je riječ o pitanju na koje odgovor može dati samo nacionalni Ustav.
39.2. Promotri li se hrvatski Ustav u tom svjetlu, odgovor je na postavljeno pitanje pozitivan: zakonodavac ima ustavnu obvezu propisati pravno sredstvo protiv nezakonitog (arbitrarnog) kaznenog progona i istrage i tako osigurati svakoj osobi za koju postoje osnove sumnje (v. točku 56.2. obrazloženja ove odluke) da je počinila kazneno djelo sudsku zaštitu protiv takvog progona odnosno istrage.
Ta je obveza inherentna duhu hrvatskog Ustava. Na ovom je mjestu potrebno ponovo istaknuti: kaznene odredbe hrvatskog Ustava iz 1990. utemeljene su na više od 130 godina dugoj hrvatskoj kaznenopravnoj tradiciji sudske istrage i tripartitne podjele kaznenog postupka koju je zakonodavac napustio donošenjem ZKP/08 (v. točku 13. obrazloženja ove odluke). Cjelokupni tekst Ustava zrači jamstvima sudske zaštite. Cjelokupni katalog ljudskih prava i temeljnih sloboda zajamčenih Ustavom usmjeren je prema sudskoj zaštiti. Cjelokupni ustavni poredak utemeljen je na vladavini prava i načelu zakonitosti kojih je središnji zaštitnik sud.
Prema tome, kad je riječ o kaznenoprocesnim pravilima sadržanim u ZKP-u, granicu interpretacije Ustava čini ukupnost kaznenih ustavnopravnih normi promatranih u svjetlu fundamentalne vrijednosti sudske zaštite koja prožima cjelokupni tekst Ustava.

Zahtjevi zakonitosti i zabrane arbitrarnosti u postupanju državnih tijela u kaznenim stvarima proizlaze iz vladavine prava koja je najviša vrednota ustavnog poretka i temelj za tumačenje Ustava (članak 3. Ustava) te iz načela ustavnosti i zakonitosti (članak 5. Ustava). Proizlaze i iz općih jamstava sadržanih u kaznenim dijelovima članka 29. Ustava i članka 6. Konvencije (zajedno s ustavnim i konvencijskim odredbama koje štite osobu od arbitrarnog lišenja slobode) u dijelu u kojem se ta jamstva protežu i na prethodni postupak. U njihovu je središtu sud. Taj se »duh Ustava« mora poštovati.
Sukladno tome, postoji ustavna obveza zakonodavca da u normativnu strukturu prethodnog postupka ugradi sudski mehanizam zaštite protiv nezakonitog (arbitrarnog) kaznenog progona i istrage.
39.3. Što se tiče opsega zahtijevane sudske zaštite u predistražnoj i istražnoj fazi postupka, ta zaštita mora obuhvatiti temeljna pitanja zakonitosti prethodnog postupka. Sudovi moraju provoditi i kontrolu postojanja pretpostavki za kazneni progon i kontrolu zapreka za kazneni progon. To znači da bi sudska zaštita morala biti osigurana, primjerice, radi provjere:
– je li djelo koje se stavlja na teret osobi protiv koje je stvarno započeo kazneni progon (to jest za koju je državni odvjetnik utvrdio da je osumnjičenik odnosno da postoje osnove sumnje da je počinila kazneno djelo, a koja je o tome obaviještena – v. točku 39.7. obrazloženja ove odluke) kazneno djelo, ili
– postoje li druge zakonske pretpostavke za kazneni progon, primjerice postoje li osnove sumnje da je takva osoba počinila kazneno djelo, budući da je postojanje osnova sumnje zakonska pretpostavka za kazneni progon, ili
– je li djelo koje se stavlja na teret takvoj osobi obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem odnosno postoje li druge okolnosti koje isključuju kazneni progon.
39.4. Ustavni sud nije nadležan razmatrati koje bi zakonsko rješenje bilo prikladno za ispunjenje ustavne obveze zakonodavca da osigura djelotvornu sudsku zaštitu protiv nezakonitosti (arbitrarnosti) kaznenog progona i istrage u tim slučajevima.
Stoga Ustavni sud samo podsjeća da su rješenja moguća, a u praksi drugih država koje su prihvatile državnoodvjetničku istragu već i primijenjena. Primjer daje austrijski zahtjev za obustavu (Antrag auf Einstellung; Strafprozessreformgesetz – StPO, BGBl I 2004/19, BGBl I 2007/93, Bgbl I 2007/109, BGBl I 2007/112, § 108). Riječ je o pravu okrivljenika da podnese zahtjev sudu za obustavu istražnog postupka ako smatra »da djelo nije kazneno djelo, nema pretpostavki ili postoje zapreke za kazneni progon ili je trajanje postupka nerazmjerno ... Kod ovog pravnog sredstva dolazi do punog izražaja sudska zaštita od funkcije kaznenog progona i istraživanja od strane državnog odvjetništva i kriminalističke policije. ... zadatak tog propisa je osigurati da istražni postupak traje samo tako dugo koliko je za osudu okrivljenika nužno i primjereno (§ 5 st. 1 StPO) odnosno dati okrivljenom pravo na individualni zahtjev da se istraga koja zadire u subjektivna prava provodi samo u slučajevima i na način sukladno ZKP-u. Podnošenje ovog zahtjeva je ipak vremenski ograničeno. Okrivljenik ga može podnijeti najranije tri mjeseca, a ako se okrivljeniku stavlja na teret teže kazneno djelo (tzv. Verbrechen) šest mjeseci od početka kaznenog postupka (§ 108 StPO). ... Međutim, važno je istaknuti, da je sud kod kontrole rada državnog odvjetništva ... ograničen na ispitivanje onoga što je u nadležnosti sudova, a to je osiguranje provođenja načela zakonitosti i načela razmjernosti. Sud ne ispituje svrsishodnost provođenja istražnog postupka niti pojedinih istražnih radnji već samo njihovu zakonitost. Stoga, povreda subjektivnog prava ne postoji ako zakon ne sadržava obvezujući propis o ponašanju državnog odvjetništva ili kriminalističke policije već oni koriste ili ne koriste svoju diskrecijsku ovlast u smislu zakona« (Đurđević, isto, str. 13. – 15.).
39.5. Slično austrijskom zakonu, i ZKP uređuje obustavu kaznenog progona i istrage. Riječ je o članku 226. ZKP-a koji glasi:
»Članak 226.

(1) Kad sudac istrage odlučuje o nekom pitanju i ustanovi da postoje razlozi za ... obustavu istrage iz članka 224. stavka 1. točke 1.-3., donosi rješenje o ... obustavi istrage.
(2) Rješenje o ... obustavi istrage dostavlja se državnom odvjetniku, oštećeniku kao tužitelju i okrivljeniku, koji će se odmah pustiti na slobodu ako je u istražnom zatvoru.
(3) Na način određen u stavku 1. ovog članka sudac istrage postupa i kad provodi istragu na zahtjev oštećenika.«
Pretpostavke koje su propisane u članku 226. ZKP-a, međutim, sadrže personalna, supstancijalna i procesna ograničenja (v. podrobnije Đurđević, isto, str. 16. – 17.) koja onemogućuju da Ustavni sud kvalificira taj članak ZKP-a kao djelotvorno pravno sredstvo za sudsku kontrolu zakonitosti kaznenog progona i istrage. Za takvu bi kvalifikaciju bilo potrebno protezanje tog pravnog sredstva i na stadij kaznenog progona, proširenje kruga osoba ovlaštenih za podnošenje zahtjeva za obustavu (u prvom redu na osobu protiv koje se zbog utvrđenog postojanja osnova sumnje da je počinila kazneno djelo već poduzeo kazneni progon odnosno istraga) te redefiniranje zakonskih pretpostavki za podnošenje tog zahtjeva. Bi li odgovarajuća izmjena članka 226. ZKP-a po uzoru na austrijski zahtjev za obustavu bilo rješenje prikladno za hrvatski kaznenoprocesni poredak ili bi za taj poredak bilo prikladnije neko drugo rješenje pitanje je na koje mora odgovoriti zakonodavac. Na njemu je da odredi djelotvorno pravno sredstvo zaštite (ili više njih) protiv nezakonitog (arbitrarnog) kaznenog progona i istrage. Koje god rješenje odabrao, postoji pridržaj ovlasti Ustavnog suda da ispita njegovu suglasnost s Ustavom.
39.6. Ustavni sud nadalje primjećuje da zbog načina na koji je u ZKP-u postavljen kazneni progon mogu postojati poteškoće pri ostvarenju tog ustavnog zahtjeva. Osim što zahtijevano pravno sredstvo ni u kom slučaju ne smije ugroziti djelotvornost ni usporiti brzinu provođenja predistražnih i istražnih radnji tijekom prethodnog postupka, poteškoće su vezane i uz određivanje trenutka u kojem bi to pravno sredstvo trebalo biti dopušteno ili okolnosti pod kojima bi trebalo bilo dopušteno.
Prema članku 2. stavku 5. ZKP-a, naime, podnošenje kaznene prijave znači formalno započinjanje kaznenog progona. Svatko može podnijeti kaznenu prijavu (policija, oštećenik, druga osoba), a državni odvjetnik u pravilu mora tu prijavu odmah upisati u upisnik. Takvo uređenje u praksi dovodi do različitih situacija. (Primjerice, policija može odmah podnijeti kaznenu prijavu, ali prvo može provoditi i kriminalistička istraživanja tijekom duljeg vremenskog razdoblja, a da ne podnosi prijavu. Mogu se provoditi i pojedine dokazne radnje kojima se zadire u temeljna ustavna prava pojedinca. Ako policija kaznenu prijavu i ne podnese odmah, to ne znači da je odmah neće podnijeti, primjerice, srodnici ubijene osobe protiv određene osobe). Državni odvjetnik mora prijavu upisati u upisnik, pa i onda kad smatra da je preuranjena jer će tek poslije samog upisa uslijediti vrijeme u kojem će provoditi izvide ili nalagati policiji daljnja istraživanja kako bi uopće mogao odlučiti postoje li osnove sumnje za nastavak postupka odnosno za odbacivanje prijave.
Prema tome, u modelu u kojem ne postoji vremenski redoslijed provođenja radnji, u trenutku upisa kaznene prijave u upisnik još ne mora biti utvrđeno ni da kazneno djelo postoji, a kamoli da postoje osnove sumnje protiv bilo koje osobe da je to navodno kazneno djelo počinila. Unatoč tome, prema formalnom određenju (članak 2. stavak 5. ZKP-a) kazneni je progon već započeo (za podrobnije objašnjenje v. točke 40.1. i 40.4. obrazloženja ove odluke).
Budući da se trenutak formalnog započinjanja kaznenog progona, to jest upis kaznene prijave u upisnik (članak 2. stavak 5. ZKP-a) može razlikovati od trenutka kad je državni odvjetnik utvrdio da stvarno postoje osnove sumnje da je određena osoba počinila kazneno djelo, upis kaznene prijave u upisnik ne može se po naravi stvari kvalificirati kao »prvi akt kojim se određena osoba stavlja pod kazneni postupak koji sam po svojoj suštini predstavlja određenu vrstu ograničenja temeljnih prava i sloboda«, kao što su to istaknule predlagateljice.

39.7. Sukladno prethodnim navodima, uvođenje zahtijevanog pravnog sredstva pretpostavlja obvezu državnog odvjetnika da u trenutku kad utvrdi postojanje dostatnih osnova sumnje da je određena osoba počinila kazneno djelo, tu osobu o tome i formalno obavijesti. U tom bi trenutku ta osoba dobila pravni status osumnjičenika, neovisno o tome što je eventualna kaznena prijava protiv nje već ranije upisana u upisnik ili se njezino ime u kaznenoj prijavi nije ni spomenulo.
U slučajevima u kojima se provodi istraga taj je trenutak odrediv jer je državni odvjetnik dužan donijeti pisani nalog o provođenju istrage i zabilježiti ga u upisniku kaznenih prijava. Prema članku 217. stavcima 1. i 2. ZKP-a, taj se nalog donosi ako postoje osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo za koje se ima provesti istraga, a sadržava opis djela iz kojeg proizlaze zakonska obilježja kaznenog djela, zakonski naziv kaznenog djela, okolnosti iz kojih proizlaze osnove sumnje, ime i prezime i osobne podatke osumnjičenika, ako su poznati, te kratko obrazloženje. Međutim, iz podataka prikazanih u točki 23.1. obrazloženja ove odluke razvidno je da se istraga u praksi provodi iznimno rijetko.
Drugačija je situacija u slučajevima u kojima se istraga ne provodi, a koji su u državnoodvjetničkoj praksi pravilo. Prema sadašnjem uređenju u ZKP-u, osumnjičenik je osoba protiv koje je podnesena kaznena prijava ili se provode izvidi ili se vodi istraga ili poduzimaju dokazne radnje prije početka kaznenog postupka (članak 202. stavak 2. točka 1. u vezi s člankom 2. stavkom 4. ZKP-a). Unatoč tome, pod određenim okolnostima osoba ne mora znati da je u statusu osumnjičenika sve do posljednjeg trenutka kad ju je državni odvjetnik dužan ispitati, to jest neposredno prije podizanja optužnice.
Zakonodavac je dužan, dakle, propisati obvezu da se osoba mora odmah službeno obavijestiti da je osumnjičenik i uz taj trenutak konstituirati djelotvorno pravno sredstvo zaštite protiv nezakonitog (arbitrarnog) progona. Od tog se trenutka na tu osobu protežu i pojedina procesna jamstva iz kaznenog dijela članka 29. Ustava i članka 6. Konvencije »u mjeri u kojoj je vjerojatno da će poštenost suđenja biti ozbiljno narušena početnim propuštanjem da se poštuju njegove odredbe« (presuda Kuralić protiv Hrvatske, 2009., § 44.).
Prije je rečeno da prema konvencijskom pravu i praksi Europskog suda optužbu za kazneno djelo u smislu članka 6. Konvencije konstituira i svaka mjera ili radnja države koja implicira da je osoba počinila kazneno djelo i supstancijalno pogoršava situaciju osobe isto kao i službena obavijest o takvoj optužbi (taj bi službeni akt notifikacije u sustavu ZKP-a mogao biti nalog o provođenju istrage u smislu članka 217. stavaka 1. i 2.) (v. točke 30. i 31. obrazloženja ove odluke). Hoće li zakonodavac na tom mjerilu graditi potrebno zakonsko rješenje, ili će prihvatiti vremensko mjerilo kao što je to učinio austrijski zakonodavac propisujući rokove za podnošenje zahtjeva za obustavu, ili će odabrati neko treće mjerilo, pitanje je koje pripada području njegovih suverenih ovlasti. Koje god rješenje odabrao, postoji pridržaj ovlasti Ustavnog suda da ispita njegovu suglasnost s Ustavom.
39.8. Zaključno, nedostatak vela sudske zaštite protiv nezakonitog (arbitrarnog) kaznenog progona i istrage koji bi okruživao članak 2. stavak 5. i članak 217. stavke 1. i 2. ZKP-a upućuje na manjkavosti u normativnoj strukturi prethodnog postupka. Predmeti uređenja članka 2. stavka 5. ZKP-a (kazneni progon) i članka 217. stavaka 1. i 2. ZKP-a (istraga) opterećeni su strukturalnim deficitom zbog kojih se i sami ti članci moraju ocijeniti nesuglasnim sa zahtjevima sudske zaštite koji prožimaju cijeli tekst Ustava (v. točku 39.2. obrazloženja ove odluke).
Ustavni sud stoga određuje pozitivnu ustavnu obvezu zakonodavca da u skladu s prethodno utvrđenim pravnim stajalištima:
– u slučajevima kad se ne provodi istraga odredi trenutak u kojem osoba dobiva status osumnjičenika te obvezu obavještavanja osobe o toj činjenici,
– u normativnu strukturu prethodnog postupka ugradi mehanizam djelotvorne sudske zaštite protiv nezakonitog (arbitrarnog) kaznenog progona i istrage od trenutka kad je osoba

obaviještena da je u statusu osumnjičenika.
39.9. Navedena pravila moraju vrijediti za sve jednako (članak 14. stavak 2. Ustava). Ona su stoga primjenjiva i na osobe kojima Ustav jamči određenu vrstu imuniteta. Primjerice, članak 75. stavak 2. Ustava propisuje da se protiv zastupnika ne može »pokrenuti kazneni postupak bez odobrenja Hrvatskoga sabora«. Budući da se imunitet takve osobe konstituira tek od trenutka pokretanja kaznenog postupka, i takva osoba, kao i svi ostali građani, mora biti obaviještena da je u statusu osumnjičenika. I na takvu osobu moraju se protegnuti jamstva sudske zaštite protiv nezakonitog (arbitrarnog) progona i istrage koja započinju trenutkom kad je obaviještena da je u statusu osumnjičenika.
b) Kvaliteta pravne norme (započinjanje i završetak kaznenog progona)
40. Iz prethodnih je navoda razvidno da iz članka 2. stavka 5. Ustava proizlazi još jedan strukturalni problem koji je zakonodavac dužan riješiti. Trenutak započinjanja kaznenog progona zakonodavac je, naime, vezao uz:
– upis kaznene prijave u upisnik (formalni čin), ili
– svaku radnju ili mjeru ograničenja osobnih prava i sloboda koju poduzima nadležno tijelo, a usmjerena je razjašnjavanju sumnje da je određena osoba počinila kazneno djelo (materijalni čin).
40.1. Imaju li se u vidu utvrđenja sadržana u točki 39.6. obrazloženja ove odluke čini se da oba čina koja označavaju započinjanje kaznenog progona proturječe temeljnoj koncepciji na kojoj je izgrađen model kaznenog progona u ZKP-u.
U središtu je kaznenog progona institut osnova sumnje da je neka osoba počinila kazneno djelo (v. točku 56.2. obrazloženja ove odluke). To je temeljni institut na kojem zakonodavac gradi stadij istraživanja počinjenog kaznenog djela. Primjerice, u članku 2. stavku 3. ZKP-a izrijekom je propisano da je dužnost državnog odvjetnika »poduzeti kazneni progon ako postoje osnove sumnje da je određena osoba počinila kazneno djelo ...«.
Međutim, u spornom članku 2. stavku 5. ZKP-a očito nije riječ o »poduzimanju kaznenog progona ako postoje osnove sumnje da je određena osoba počinila kazneno djelo«. Ni sam zakonodavac u toj odredbi ne spominje osnove sumnje. On govori o »razjašnjavanju sumnje da je određena osoba počinila kazneno djelo«.
U tom svjetlu, vezivanje započinjanja kaznenog progona uz ta dva čina (upis odnosno radnju ili mjeru u smislu članka 2. stavka 5. ZKP-a), a ne uz trenutak faktičnog utvrđenja da postoje osnove sumnje da je određena osoba počinila kazneno djelo (to jest uz trenutak utvrđenja da je osoba stekla svojstvo osumnjičenika) znači bitno odstupanje od stanja kaznenoprocesnog poretka koji zahtijeva Ustav. Dovodi i do neprihvatljivog stupnja pravne neizvjesnosti kad je riječ o osobnoj pravnoj situaciji pojedinca protiv kojeg je podnesena kaznena prijava ili je poduzeta radnja ili mjera u smislu članka 2. stavka 5. ZKP-a, a može dovesti i do neopravdane javne osude te osobe iako nije izvjesno da će ikada doći u položaj osumnjičenika.
Posljedice tog odstupanja, dakle, mogu biti vrlo ozbiljne jer u javnosti dovode do pogrešnih kvalifikacija cjelokupnog početnog (predistražnog) stadija prethodnog postupka i do pogrešnih dojmova o osobama koje nadležna tijela u tom stadiju ispituju ili u vezi s kojima istražuju činjenice. Ozbiljnost situacije jasno potvrđuje i očitovanje Ministarstva pravosuđa koje pogrešno kvalificira članak 2. stavak 5. ZKP-a kad navodi da upisom kaznene prijave u upisnik »državni odvjetnik ... osumnjičenika obavještava da prikuplja podatke povodom podnesene kaznene prijave«. Time se ujedno stvara i pogrešna slika o funkcioniranju kaznenog pravosuđa u početnom stadiju istraživanja činjenica vezanih uz kazneno djelo.
40.2. Osim što je odredio trenutak započinjanja, zakonodavac je u članku 2. stavku 5. ZKP-a odredio i trenutak završetka kaznenog progona. Zakonski, kazneni progon završava »sudskom odlukom«.
Takvo određenje završetka kaznenog progona dodatno potvrđuje da je pojam kaznenog progona u članku 2. stavku 5. ZKP-a nerazumljiv. O kojoj je »sudskoj odluci« riječ, u kojem

se postupku ona donosi i zbog čega se neodređena sudska odluka postavlja kao trenutak završetka kaznenog progona ostaje potpuno nejasno.
Međutim, prihvati li se da je dio članka 5. stavka 2. ZKP-a koji određuje da »kazneni progon završava ... sudskom odlukom« samo omaška zakonodavca, pojam kaznenog progona i dalje ostaje sporan za označavanje početnog (predistražnog) stadija u kojem se tek »razjašnjava« sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo kako bi se utvrdilo ima li nekih osnova za tu sumnju. Naime, nazivati preliminarna istraživanja (preliminary investigations) »kaznenim progonom« znači stvoriti izravnu i jasnu značenjsku nerazmjernost između stvarnog sadržaja koji taj pojam označava (u pravilu neformalne predistražne radnje) i snažnih značenjskih konotacija koje on sa sobom nosi. Imajući u vidu presudnu važnost jezika u pravu, a uzimajući u obzir da se pojam »kazneni progon« pojavljuje u tekstu ZKP-a 143 puta, nije isključeno da on već na pojmovnoj razini pridonosi pogrešnoj percepciji javnosti o toj početnoj fazi istraživanja događaja odnosno o osobama koje se u tom stadiju pojavljuju pred nadležnim tijelima u vezi s tim događajem.
Sažeto, snažan i jednoznačan »vanjski dojam« koji pojam kaznenog progona ostavlja u javnosti očito je nerazmjeran stvarnom stanju stvari koje on označava. Ta je nerazmjernost toliko jaka da utječe na oblikovanje pogrešne slike u javnosti o osobi koja je zbog povezanosti s događajem koji se istražuje podvrgnuta »kaznenom progonu« (stvarno protiv nje ne moraju postojati nikakve osnove sumnje da je počinila kazneno djelo). Drugim riječima, već na pojmovnoj razini dolazi do pogrešne percepcije javnosti o radnjama i mjerama koje državno odvjetništvo u tom stadiju poduzima prema pojedinim osobama. Time se također stvara pogrešna slika o funkcioniranju kaznenog pravosuđa u početnom stadiju istraživanja činjenica vezanih uz kazneno djelo.
40.3. Konačno, čini se da druga rečenica članka 5. stavka 2. ZKP-a u pravnom smislu nije ni potpuna. Propušteno je, naime, utvrditi da kazneni progon završava i odbačajem kaznene prijave ako oštećenik ne dade izjavu da preuzima progon.
40.4. Zbog svih tih razloga Ustavni sud ocijenio je članak 2. stavak 5. ZKP-a nesuglasnim i sa zahtjevima koji za zakone proizlaze iz načela vladavine prava (članak 3. Ustava). Riječ je o pravnoj normi koje je središnji institut (kazneni progon) višestruko proturječno određen, a sam je njegov naziv značenjski pogrešan i kad je riječ o započinjanju i kad je riječ o završetku postupka koji bi trebao označavati. Ti propusti izravno utječu na »vanjski dojam« o funkcioniranju kaznenog pravosuđa koji ne odgovara stvarnom postupanju nadležnih državnih tijela niti stvarnom položaju osoba koje se u tom stadiju pojavljuju pred nadležnim tijelima u vezi s kaznenim djelom. Pogrešan vanjski dojam o početnom stadiju istražnog procesa koji je u ovom slučaju uzrokovao pojam kaznenog progona i njegovo nerazumljivo određenje izravno narušavaju pravnu sigurnost i pravnu preglednost domaćeg kaznenoprocesnog poretka.
1.2.) Članak 10. stavak 3.
41. Mjerodavne odredbe glase:
»Članak 10.
(1) Sudske se odluke ne mogu temeljiti na dokazima pribavljenim na nezakonit način (nezakoniti dokazi).
(2) Nezakoniti su dokazi:
1) koji su pribavljeni kršenjem Ustavom, zakonom ili međunarodnim pravom propisane zabrane mučenja, okrutnog ili nečovječnog postupanja,
2) koji su pribavljeni povredom Ustavom, zakonom ili međunarodnim pravom zajamčenih prava obrane, prava na dostojanstvo, ugled i čast, te prava na nepovredivost osobnog i obiteljskog života,
3) koji su pribavljeni povredom odredaba kaznenog postupka i koji su izričito predviđeni ovim Zakonom,

4) za koje se saznalo iz nezakonitih dokaza.
(3) Ne smatraju se nezakonitim dokazi pribavljeni povredom prava i sloboda iz stavka 2. točke 2. ovog članka:
1) radnjom za koju je prema kaznenom zakonu isključena protupravnost,
2) u postupku za teške oblike kaznenih djela za koja se provodi redoviti postupak, kod kojih je povreda prava, s obzirom na jakost i narav, bitno manja u odnosu na težinu kaznenog djela.
(4) Sudska odluka ne može se temeljiti isključivo na dokazu iz stavka 3. točke 2. ovog članka.«
42. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan te predlagatelj O. d. Nobilo i predlagatelj Zrilić navode da je članak 10. stavak 3. ZKP-a u izravnoj nesuglasnosti s člankom 3., člankom 5., člankom 16., člankom 22. stavkom 1., člankom 23. stavkom 1., člankom 25. stavkom 1., člankom 29. stavcima 1., 3. i 4. i člankom 35. Ustava te s člankom 3. stavkom 1., člankom 6. stavkom 3. točkama (a), (b), (c) i (d) i člankom 8. stavkom 1. Konvencije.
Prema mišljenju predlagatelja s tim se člankom dopušta uporaba očito nezakonitog dokaza u kaznenom postupku, pa stoga osporeni članak nije u suglasnosti s Ustavom koji u člancima 3. i 5. proklamira načelo vladavine prava, dok članak 29. Ustava propisuje da dokazi pribavljeni na nezakonit način ne mogu biti uporabljeni u sudskom postupku.
O. d. Nobilo smatra da se člankom 10. stavkom 3. ZKP-a otvara put pribavljanju dokaza davanjem iskaza bez prisutnosti odvjetnika, obmanama osumnjičenika i izbjegavanjem predočavanja što se osumnjičeniku stavlja na teret. Osporeni članak legalizira dokaze pribavljene nezakonitim prisluškivanjem ili video snimkama doma, bračne postelje i slično.
Predlagatelj Zrilić smatra da je članak 10. stavak 3. ZKP-a nesuglasan s Ustavom već zbog toga što generalno dopušta legalizaciju odnosno uporabu dokaza pribavljenih povredom Ustavom zajamčenih sloboda i prava. Iz te odredbe proizlazi da bi se u određenim situacijama mogao prihvatiti dokaz pribavljen, primjerice i mučenjem. Prema njegovu mišljenju nedopustivo je zakonom ostaviti prostor za procjenu državnom odvjetniku da se neki dokaz ipak može prihvatiti povredom nekog Ustavom zajamčenog prava ili slobode, kad bi ta povreda bila »bitno manja u odnosu na težinu kaznenog djela«, kad je državni odvjetnik stranka u kontradiktornom postupku u kojemu se okrivljenik smatra nedužnim sve dok mu se pravomoćnom sudskom odlukom ne dokaže krivnja (bez obzira na težinu onoga što mu se stavlja na teret). Predlagatelj Zrilić smatra da ni državni odvjetnik ni bilo tko drugi takvu mogućnost ne smije imati niti mu je zakon smije priznati jer je sama po sebi nespojiva s pravičnim postupkom zajamčenim člankom 29. stavkom 1. Ustava.
43. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da ZKP, suprotno tvrdnji predlagateljica, ostaje na koncepciji da se nezakoniti dokazi ne mogu uporabiti u kaznenom postupku (članak 29. stavak 5. Ustava). Tvrdnje predlagatelja da je članak 10. stavak 3. ZKP-a nesuglasan s tom odredbom Ustava nisu osnovane, posebno imajući u vidu da ZKP u većem broju odredaba zabranjuje uporabu dokaza pribavljenih na određeni način (primjerice, članak 6. stavak 3., članak 250., članak 281. ZKP-a).
Što se tiče prigovora predlagatelja O. d. Nobilo, Ministarstvo pravosuđa navodi da osporeni članak nije opravdanje za namjerno kršenje zakona od države. Kršenje zakona od službene osobe koja vodi postupak u ime države podliježe odgovornosti kao i svaka druga kažnjiva radnja ili propust. Nezakoniti su dokazi određeni u članku 10. ZKP-a tako što su u stavku 2. određeni pozitivno, a u stavku 3. negativno. Stavcima 2. i 3. članka 10. ZKP-a određuje se što su nezakoniti dokazi tek kad ih se sagledava u cjelini. Iz toga slijedi da stavak 3. članka 10. ZKP-a ne znači odstupanje od stajališta izraženog u zabrani propisanoj člankom 29. stavkom 4. Ustava.
Što se tiče prigovora predlagatelja Zrilića, Ministarstvo pravosuđa navodi da se svako prvo ispitivanje okrivljenika u redovitom postupku obvezno snima uređajem za audiovideo snimanje te tom ispitivanju obvezno prisustvuje branitelj. Osim toga, okrivljeniku prije

početka ispitivanja mora biti uručena pouka o pravima.
44. Ustavni sud ističe da je institut nezakonitih dokaza područje sukobljavanja dviju temeljnih tendencija suvremenog kaznenog postupka, bio on mješovitog ili akuzatornog tipa. Oba pravna sustava nastoje održati ravnotežu između funkcionalnosti kažnjavanja i zaštite prava građana. Zbog obveze zaštite temeljnih ljudskih prava na kojoj počivaju demokratska društva utemeljena na vladavini prava ustavotvorci odnosno zakonodavci određuju granice ovlasti sudaca pri odlučivanju o uporabi nezakonitih dokaza. Okosnica su izgradnje tih granica minimalni standardi korištenja odnosno zabrane korištenja nezakonitih dokaza. Ti su standardi na supranacionalnoj razini sadržani u međunarodnim dokumentima o ljudskim pravima, dok su u unutarnjim pravnim porecima propisani u nacionalnim ustavima i zakonima. Zajednički je cilj tih standarda isključenje nezakonitih dokaza iz supstrata (osnovice) za donošenje presude.
Nezakoniti dokaz može se definirati kao dokaz koji se zbog povrede procesne forme njegova prikupljanja ili izvođenja, koja istovremeno predstavlja i povredu temeljnih ljudskih prava, ne smije koristiti za donošenje presude u kaznenom postupku. Bez obzira procjenjuje li zakonodavac ili sudac dokaze na kojima se ne smije temeljiti presuda, procjena se zasniva na uvažavanju dviju vrijednosti ustavnopravnog značenja. Riječ je o zaštiti pojedinih temeljnih ljudskih prava odnosno prava obrane od arbitrarnog postupanja države te o pozitivnoj obvezi države da osigura djelotvoran kazneni progon.
44.1. Članak 10. ZKP-a razvrstava nezakonite dokaze u četiri skupine i pritom stvara svojevrsnu »gradaciju« njihove nezakonitosti.
a) Nezakoniti dokazi prema međunarodnom pravu (članak 10. stavak 2. točka 1.): u međunarodnom su pravu nezakoniti dokazi oni koji su pribavljeni mučenjem, okrutnim ili nečovječnim postupanjem. Izdvajanje te kategorije nezakonitih dokaza rezultat je međunarodnopravne obveze (Europska konvencija o sprečavanju mučenja i neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja iz 1897.; Konvencija UN protiv mučenja i drugih okrutnih, neljudskih i ponižavajućih kazni i postupaka iz 1984.), a posebno je istaknuta u novijoj jurisprudenciji Europskog suda utemeljenoj na članku 3. Konvencije (zabrana mučenja).
b) Nezakoniti dokazi ex iudicio (članak 10. stavak 2. točka 2.): riječ je o dokazima pribavljenim kršenjem određenih temeljnih prava, to jest dokazima pribavljenim povredom prava obrane, prava na dostojanstvo, ugled i čast te prava na nepovredivost osobnog i obiteljskog života kojih se dokazna (ne)zakonitost utvrđuje sudskom procjenom, ex iudicio. Novina koju je za tu kategoriju dokaza uveo ZKP jest propisivanje mjerila u članku 10. stavku 3. ZKP-a na temelju kojih će suci procjenjivati njihovu dokaznu (ne)zakonitost.
c) Nezakoniti dokazi ex lege (članak 10. stavak 2. točka 3.): riječ je o dokazima koji su pojedinačno propisani ZKP-om tako što se kod svakoga izričito navodi da se na njemu ne može temeljiti presuda. Sudovi nisu ovlašteni ocjenjivati učinak tako pribavljenog dokaza nego su ga dužni izdvojiti (tzv. pravilo isključivanja) odnosno ukinuti presudu koja se temeljila na takvom dokazu.
d) »Plodovi otrovnog voća« (članak 10. stavak 2. točka 4.): riječ je o dokazima za koje se saznalo iz drugih nezakonitih dokaza, bez obzira je li prilikom njihova pribavljanja poštovana propisana procedura ili ne. Dokazi derivirani iz nezakonitih dokaza izdvajaju se bez obzira jesu li nastali na temelju nezakonitih dokaza ex lege ili ex iudicio.
44.2. »Gradacija« nezakonitosti dokaza bitna je za razumijevanje članka 10. stavka 3. ZKP-a. Njegove se odredbe, kao što je u njemu i izričito propisano, odnose samo na kategoriju nezakonitih dokaza ex iudicio sadržanih u članku 10. stavku 2. točki 2. ZKP-a. Riječ je o nezakonitim dokazima pribavljenim povredom:
– prava obrane,
– prava na dostojanstvo, ugled i čast, i

– prava na nepovredivost osobnog i obiteljskog života.
Ti se dokazi neće smatrati nezakonitim iako su pribavljeni povredom tih prava ako je povreda učinjena:
1) radnjom za koju je prema kaznenom zakonu isključena protupravnost, ili
2) u postupku za teške oblike kaznenih djela za koja se provodi redoviti postupak, kod kojih je povreda prava, s obzirom na jakost i narav, bitno manja u odnosu prema težini kaznenog djela.
Prema tome, člankom 10. stavkom 3. ZKP-a sudovima se prvi put u kaznenom procesnom zakonodavstvu daje mjerilo za ocjenu dokazne (ne)zakonitosti dokaza pribavljenih povredom taksativno navedenih prava. Vodeći se s tim mjerilima, suci trebaju procjenjivati je li određeni dokaz zakonit ili nije odnosno odlučivati hoće li određeni dokaz kojim je prekršeno neko procesno pravilo biti ugrađen u supstrat (osnovicu) za donošenje presude ili će biti izdvojen.
44.3. Ustavni sud podsjeća da je u središtu rasprave o načelu djelotvornosti zaštite ljudskih prava uvijek pitanje imaju li ustavna i konvencijska prava prednost pred općim ili javnim interesom. Riječ je o vrijednostima koja su po prirodi stvari često međusobno suprotstavljena. Načelno su moguća tri modela rješavanja sukoba među njima. Prvi je model privilegiranja prava prema kojem prava trebaju imati prednost pred javnim ili općim interesom. Drugi je model privilegiranja općeg ili javnog interesa koji treba imati prednost pred pojedinačnim pravima. Treći je model postizanja ravnoteže prema kojem svaku suprotstavljenu vrijednost treba uravnotežiti prema drugoj tako da se ne daje prednost nijednoj od njih sve dok se u cijelosti ne razmotre sva relevantna obilježja konkretnog sukoba.
I Ustav i Konvencija u prvom redu prihvaćaju model privilegiranja prava odnosno model postizanja ravnoteže, ovisno o naravi prava o kojem je riječ. Međutim, pod određenim pretpostavkama ipak dopuštaju da zaštita općeg dobra (opći ili javni interes) prevlada nad pojedinačnim ustavnim i konvencijskim pravima. Iznimka su apsolutno zaštićena nederogabilna prava koja uvijek moraju imati prednost pred bilo kojim drugim pravima ili interesima, i pojedinačnim i općim ili javnim. Primjer je sadržan u članku 10. stavku 2. točki 1. ZKP-a koji bezuvjetno proglašava nezakonitim svaki dokaz pribavljen kršenjem zabrane mučenja i okrutnog ili nečovječnog postupanja koje pripada kategoriji apsolutno zaštićenih nederogabilnih prava.
Međutim, kad je riječ o relativno zaštićenim nederogabilnim i derogabilnim pravima te o kvalificiranim pravima, u određenim okolnostima ta prava i opći ili javni interesi nisu prima facie jednake varijable koje je moguće vagati radi stvaranja ravnoteže. Mjerila moraju biti podešena u korist općeg ili javnog interesa, što ovisi o okolnostima svakog konkretnog (pojedinačnog) slučaja.
Promotre li se u tom svjetlu prava navedena u članku 10. stavku 2. točki 2. ZKP-a razvidno je da gotovo sva pripadaju kategoriji relativno zaštićenih derogabilnih prava ili kategoriji kvalificiranih prava (pravo obrane, pravo na ugled i čast te pravo na nepovredivost osobnog i obiteljskog života). S obzirom na pravnu narav tih prava zakonodavac je mogao propisati ovlast suca da u svjetlu osobitih okolnosti konkretnog slučaja »stavi na vagu« jakost i narav njihove povrede, s jedne strane, i težinu kaznenog djela, s druge strane. Zaključi li sudac da je povreda prava, s obzirom na jakost i narav, bitno manja u odnosu na težinu kaznenog djela, pri ocjeni (ne)zakonitosti dokaza ovlašten je primijeniti model privilegiranja općeg ili javnog interesa. Takvo je zakonsko rješenje ustavnopravno prihvatljivo, posebno ima li se u vidu da članak 10. stavak 3. ZKP-a ne utječe na obvezu suca da postigne pravednu ravnotežu među sukobljenim pravima i općim ili javnim interesima u svakom konkretnom slučaju u kojem je njihovo međusobno uravnoteživanje moguće.
44.4. Ipak, jedno pravo navedeno u članku 10. stavku 2. točki 2. ZKP-a ne pripada kategorijama navedenim u prethodnoj točki. Riječ je o »pravu na dostojanstvo«.
Ustavni sud podsjeća da je ljudsko dostojanstvo apsolutno zaštićeno, nederogabilno i

nekomparabilno.
Članak 1. Povelje o temeljnim pravima Europske unije (Official Journal of the European Union, C 83/389, 30. 3. 2010.) glasi: »Ljudsko je dostojanstvo nepovredivo. Mora se poštovati i štititi.« U Europskoj uniji ljudsko dostojanstvo je prva nedjeljiva i univerzalna vrijednost.
Ustavni sud podsjeća i na Protokol br. 13 uz Konvenciju koji govori o »urođenom dostojanstvu svih ljudskih bića«. Podsjeća i na temeljnu postavku kojom se Europski sud vodi kad tumači ljudska prava, a koja je sadržana u predmetu Refah Partisi (Stranka prosperiteta) i drugi protiv Turske (presuda, 31. srpnja 2001., zahtjevi br. 41340/98, 41342/98, 41343/98 i 41344/98):
»43. ... Ljudska prava čine integrirani sustav za zaštitu ljudskog dostojanstva. S tim u vezi, demokracija i vladavina prava tu imaju ključnu ulogu.«
Pri tumačenju ustavnih vrednota Ustavni sud prihvaća i pravna stajališta njemačkog Saveznog ustavnog suda da je ljudsko dostojanstvo središnja točka od koje se mora polaziti pri uravnoteživanju svih drugih ustavnih vrijednosti. To je stajalište izraženo u presudi Lebach (BVerfGE 35, 202 /Lebach/ – Urteil des Ersten Senats vom 5. Juni 1973 auf die mündliche Verhandlung vom 2. und 3. Mai 1973 – 1 BvR 536/72):
»Obje ustavne vrijednosti moraju u slučaju sukoba biti uravnotežene, koliko je to moguće; ako se to ne može postići onda će se uzimanjem u obzir tipičnih osobina i posebnih okolnosti pojedinačnog slučaja odlučiti koji od interesa mora ustuknuti. Pritom se obje ustavne vrijednosti moraju promatrati u svom odnosu prema ljudskom dostojanstvu kao središnjoj točki vrijednosnog ustrojstva Ustava.«
Ustavni sud utvrđuje da je ljudsko dostojanstvo apsolutno, nederogabilno i nekomparabilno i nije ga moguće ni ograničavati ni vagati. Pribavljanje dokaza povredom ljudskog dostojanstva čini taj dokaz nezakonitim. Odstupanje od tog pravila nije dopušteno jer nijedno drugo pojedinačno pravo ili sloboda odnosno nijedan opći ili javni interes, pa ni onaj usmjeren na uspješno procesuiranje najtežih kaznenih djela, nije dopušteno uspoređivati niti mu je dopušteno dati prednost pred ljudskim dostojanstvom. Ta je zabrana sadržana, implicite, u člancima 17. stavku 3., 23. stavku 1., 25. stavku 1. i 35. Ustava.
44.5. Slijedom navedenog, Ustavni sud ocjenjuje da članak 10. stavak 3. ZKP-a kad se tiče dijela stavka 2. točke 2. koji glasi: »dostojanstvo,« nije u suglasnosti s navedenim odredbama Ustava.
2) Glava III. Izuzeće (članci 32. – 37.)
45. Glava III. ZKP-a uređuje izuzeće, i to u obliku isključenja (judex inhabilis) i otklona (judex suspectus) sudaca i sudaca porotnika, državnih odvjetnika, osoba koje su ovlaštene na temelju ZODO-a zastupati državnog odvjetnika u postupku, istražitelja, zapisničara, tumača i stručnih osoba te vještaka. Uređuje i uvjete pod kojima stranke mogu podnijeti zahtjev za izuzeće, a propisuje i tko donosi odluku o zahtjevu za izuzeće i kojim aktom.
46. U glavi III. ZKP-a osporena je suglasnost s Ustavom članka 34. stavka 2. ZKP-a. Prigovore je Ustavni sud ocijenio djelomično osnovanim.
2.1.) Članak 34. stavak 2.
47. Osporena odredba glasi:
»Članak 34.
(...)
(2) Stranke mogu podnijeti zahtjev za izuzeće do početka rasprave, a ako su za razlog isključenja (članak 32. stavak 1.) saznale kasnije, zahtjev podnose odmah nakon saznanja.«
48. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan smatraju da članak 34. stavak 2. ZKP-a nije u suglasnosti s člankom 29. Ustava i člankom 6. Konvencije jer njime propisane mogućnosti za predlaganje izuzeća krše načelo prava na branitelja i načelo jednakosti oružja. Smatraju da ta odredba isključuje mogućnost da stranke zatraže izuzeće suca na temelju članka 32. stavka 2.

ZKP-a poslije započinjanja glavne rasprave, budući da izrijekom propisuje kako stranke mogu podnijeti zahtjev za izuzeće samo do početka rasprave. Nadalje navode:
»Članak 34 st. 2 ZKP-a predviđa da stranke mogu podnijeti zahtjev za izuzeće do početka rasprave, a ako su za razlog isključenja (čl. 32 st. 1 ZKP-a) saznale kasnije, zahtjev podnose odmah nakon saznanja. Ovdje se ponovno ukazuje da je člankom 202 st. 2 toč. 12 ZKP-a propisano da su stranke u kaznenom postupku tužitelj i okrivljenik. Kako je člankom 34 st. 2 ZKP-a predviđeno da samo stranke mogu podnijeti zahtjev za izuzeće do početka rasprave, takva odredba ponovno je suprotna čl. 29 Ustava RH koja okrivljeniku daje pravo na branitelja. Odredbom ovog članka branitelj okrivljenika isključen je od mogućnosti stavljanja zahtjeva za izuzeće, a time se krši načelo jednakosti oružja propisano odredbom čl. 6 ECHR.«
49. Ministarstvo pravosuđa navodi da osporena odredba nije suprotna članku 29. Ustava i načelu jednakosti oružja. Navodi da bi se glavna rasprava načelno trebala okončati na jednom zasjedanju – dakle, odvijati se u kontinuitetu te je zbog toga nužno da odredbe o raspravi imaju u vidu taj cilj. Prema mišljenju Ministarstva pravosuđa, okrivljenik može podnijeti žalbu na presudu (članak 468. stavak 1. točka 2. ZKP-a) ako je na raspravi sudjelovao sudac ili sudac porotnik koji se morao izuzeti.
50. Ustavni sud podsjeća da ZKP razlikuje dvije vrste izuzeća. To su isključenje i otklon. Ti su instituti povezani s koncepcijama objektivne i subjektivne (ne)pristranosti u konvencijskom pravu.
Prema europskim pravnim standardima postoje dvije temeljne vrste pristranosti: objektivna i subjektivna. U odnosu na Republiku Hrvatsku Europski sud primijenio je test subjektivne i/ili objektivne pristranosti u predmetima Mežnarić protiv Hrvatske (presuda, 15. srpnja 2005., zahtjev br. 71615/01), Parlov-Tkalčić protiv Hrvatske (presuda, 22. prosinca 2009., zahtjev br. 24810/06) i Olujić protiv Hrvatske (presuda, 5. veljače 2009., zahtjev br. 22330/05). Osim toga, za razliku od predmeta Mežnarić i Olujić, u predmetu Parlov-Tkalčić ispitivao je tzv. unutarnju nepristranost, to jest pritiske koji dovode u pitanje pristranost suda odnosno suca, a koji dolaze iz samog suda.
Prema ZKP-u, razlozi za isključenje taksativno su navedeni u članku 32. stavku 1. ZKP-a.
»Članak 32.
(1) Sudac ili sudac porotnik isključen je od obavljanja sudske dužnosti:
1) ako je oštećen kaznenim djelom;
2) ako mu je okrivljenik, njegov branitelj, tužitelj, žrtva, oštećenik, njihov zakonski zastupnik ili opunomoćenik, bračni drug ili srodnik u uspravnoj liniji do bilo kojeg stupnja, u pobočnoj liniji do četvrtog stupnja, a po tazbini do drugog stupnja;
3) ako je s okrivljenikom, njegovim braniteljem, tužiteljem, žrtvom ili oštećenikom u odnosu skrbnika, štićenika, posvojitelja, posvojenika, hranitelja, hranjenika, smještene osobe ili udomitelja;
4) ako je u tom kaznenom predmetu u prethodnom postupku obavljao dokazne radnje, ili je odlučivao o potvrđivanju optužnice, ili je sudjelovao u postupku kao tužitelj, branitelj, zakonski zastupnik, savjetnik žrtve ili opunomoćenik oštećenika, odnosno tužitelja, ili je ispitan ili treba biti ispitan kao svjedok ili vještak, a drukčije nije propisano ovim Zakonom;
5) ako je u istom predmetu sudjelovao u donošenju odluke koja se pobija žalbom ili izvanrednim pravnim lijekom.
(...)«
Isključenje suca ili suca porotnika obuhvaća slučajeve u kojima se po objektivnom kriteriju pretpostavlja da je sudac pristran te se u tim slučajevima ne ispituje subjektivna pristranost suda. U tim se slučajevima sudac isključuje, a stranke mogu zahtijevati izuzeće odnosno osporavati pristranost suca tijekom cijelog postupka, uz ograničenje propisano člankom 477. ZKP-a. Sudjelovanje suca koji se morao isključiti predstavlja bitnu povredu odredaba kaznenog postupka (članak 468. stavak 1. točka 2. ZKP-a).

S druge strane, otklon suca uređen je u članku 32. stavku 2. ZKP-a koji glasi:
»Članak 32.
(...)
(2) Sudac ili sudac porotnik može biti otklonjen od obavljanja sudske dužnosti ako se izvan slučajeva navedenih u stavku 1. ovog članka navedu i dokažu okolnosti koje izazivaju sumnju u njegovu nepristranost.
(...)«
Do otklona suca dolazi ako se izvan slučajeva isključenja (članak 32. stavak 1. ZKP-a) dokažu okolnosti koje izazivaju sumnju u nepristranost suca. U pravilu je riječ o razlozima povezanim sa subjektivnom (ne)pristranošću: do nepovjerenja u nepristranost suca došlo je zbog osobnih odnosa suca ili zbog ponašanja suca prije ili tijekom postupka. Razlozi otklona prema ZKP-u ne izazivaju tako strogu procesnu sankciju kao razlozi isključenja. U slučaju njihova utvrđenja u žalbenom postupku može doći samo do relativno bitne povrede odredaba kaznenog postupka.
ZKP, dakle, pravi razliku između objektivnog i subjektivnog kriterija nepristranosti, propisujući bitno teže procesne sankcije za nepristranost prema objektivnom kriteriju od nepristranosti prema subjektivnom kriteriju. Za razliku od slučajeva isključenja, ZKP dopušta strankama da traže otklon suca ili suca porotnika (zbog subjektivne pristranosti) samo do početka glavne rasprave.
Članak 34. stavak 2. ZKP-a, prema ocjeni Ustavnog suda, u tom dijelu nije suglasan ni s Ustavom ni s Konvencijom. I objektivna i subjektivna pristranost suda jednako (teško) krše pravo na pošten postupak. Ako zakon mora pružiti okrivljeniku djelotvorno pravno sredstvo za ostvarivanje prava na pošten postupak u svim njegovim aspektima, onda se vremenskim ograničavanjem prava na podnošenje zahtjeva za otklon suca ili suca porotnika do početka rasprave neosnovano uskraćuje pravo okrivljeniku da osporava subjektivnu pristranost suca ili suca porotnika zbog razloga koji su nastali poslije početka rasprave.
50.1. Stoga je ocjena Ustavnog suda da je članak 34. stavak 2. ZKP-a u dijelu koji glasi: »isključenja (članak 32. stavak 1.)« nesuglasan sa zahtjevima nepristranosti suda koji proizlaze iz članka 29. stavka 1. Ustava i članka 6. stavka 1. Konvencije.
50.2. Što se tiče tvrdnje predlagateljica da članak 34. stavak 2. ZKP-a krši pravo na obranu i načelo jednakosti oružja iz članka 6. Konvencije jer propisuje da samo stranke mogu podnijeti zahtjev za izuzeće, a ne i branitelj okrivljenika, Ustavni sud je ocjenjuje neosnovanom. Prema članku 67. ZKP-a branitelj je ovlašten u korist okrivljenika poduzimati sve radnje koje može poduzeti sam okrivljenik. Stoga je on ovlašten postaviti i zahtjev za isključenje odnosno otklon i u ime okrivljenika.
3) Glava VI. Okrivljenik i branitelj (članci 64. – 77.)
51. Glava VI. ZKP-a uređuje prava obrane okrivljenika kao glavnog subjekta kaznenog postupka, pri čemu je u članku 64. ZKP-a naveden katalog tih prava.
Pojam okrivljenika određen je u članku 202. stavku 2. točki 2. ZKP-a, a uporaba tog pojma određena je u članku 202. stavku 3. ZKP-a. Mjerodavne odredbe glase:
»Članak 202.
(...)
(2) Ako nije drukčije propisano, pojedini izrazi u ovom Zakonu imaju sljedeće značenje:
(...)
2) okrivljenik je osoba protiv koje je podignuta optužnica koja još nije potvrđena, osoba protiv koje je podnesena privatna tužba te osoba protiv koje je presudom izdan kazneni nalog,
(...)
(3) Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom, odredbe o okrivljeniku, primjenjuju se na osumnjičenika, okrivljenika, optuženika i osuđenika te na osobe protiv kojih se vode posebni postupci predviđeni ovim ili drugim zakonom.

(...)«
52. U glavi VI. ZKP-a osporena je suglasnost s Ustavom članka 64. stavka 1. točaka 1. i 8., članka 67. stavka 2., članka 70. stavaka 4. i 5., članka 74., članka 75. stavaka 2. i 3., članka 76. stavaka 2., 3. i 4., članka 83. stavka 1. i članka 87. stavka 5. ZKP-a.
Ustavni sud ocijenio je nesuglasnim s Ustavom dijelove ili pojedine aspekte članka 70. stavka 5., članka 75. stavaka 2. i 3. i članka 76. stavaka 2., 3. i 4. ZKP-a.
3.1.) Članak 70. stavak 5.
53. Osporena odredba glasi:
»Članak 70.
(...)
(5) Na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika sud može rješenjem odlučiti da branitelj ne može biti odvjetnik za kojeg postoje osnove sumnje da je primanjem novca ili imovine od okrivljenika počinio ili bio sudionik u kaznenom djelu pranja novca iz članka 279. Kaznenog zakona. Do podizanja optužnice o prijedlogu državnog odvjetnika odlučuje sudac, a nakon podizanja optužnice sud pred kojim se vodi postupak. Žalba protiv rješenja ne odgađa njegovo izvršenje.«
Ta odredba nije bila sadržana u ZKP/08. Unesena je u ZKP člankom 13. ZID-a ZKP/09.
54. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode da je članak 70. stavak 5. ZKP-a »protuustavan obzirom da sud kršeći ustavnu kategoriju presumpcije nevinosti, a na temelju niskog stupnja – osnove sumnje, zabranjuje određenom odvjetniku da bude izabrani branitelj branjeniku«.
55. Ministarstvo pravosuđa navodi da članak 70. stavak 5. ZKP-a propisuje da sud odlučuje o izuzimanju branitelja na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika. Sud ne odlučuje o krivnji branitelja.
56. Ustavni sud prvo primjećuje da se prva rečenica članka 70. stavka 5. ZKP-a ne tiče prava na branitelja kao takvog. Okrivljenik ima pravo na branitelja, ali mu je ograničeno pravo njegova izbora. Konkretno, prva rečenica članka 70. stavka 5. ZKP-a odnosi se samo na situaciju kad postoje osnove sumnje da je konkretan odvjetnik primanjem novca ili imovine od okrivljenika »počinio ili bio sudionik u kaznenom djelu pranja novca iz članka 279. Kaznenog zakona«. Mora, dakle, postojati izravna i neposredna veza između okrivljenika i branitelja u obliku počinjenja kaznenog djela pranja novca.
Članak 279. KZ-a glasi:
»Prikrivanje protuzakonito dobivenog novca
Članak 279.
(1) Tko u bankarskom, novčarskom ili drugom gospodarskom poslovanju uloži, preuzme, zamijeni ili na drugi način prikrije pravi izvor novca odnosno predmeta ili prava priskrbljena novcem za koji zna da je pribavljen kaznenim djelom za koje se može izreći kazna zatvora od pet godina ili kaznenim djelom počinjenim u sastavu grupe ili zločinačke organizacije, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.
(2) Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se tko novac, predmete ili prava iz stavka 1. ovoga članka pribavlja sebi ili drugome, posjeduje ili stavlja u promet, iako je u trenutku pribavljanja znao za njihovo podrijetlo.
(3) Tko djelo iz stavka 1. i 2. ovoga članka počini kao član grupe ili zločinačke organizacije, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do deset godina.
(4) Tko u slučaju počinjenja djela iz stavka 1. i 2. ovoga članka postupa s nehajom glede okolnosti da su novac, predmeti ili prava pribavljeni kaznenim djelom iz stavka 1. ovoga članka,
kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.
(5) Ako su novac, predmeti ili prava iz stavka 1., 2. i 4. ovoga članka pribavljeni kaznenim djelom počinjenim u stranoj državi, ta će se djela ocijeniti prema odredbama hrvatskog

kaznenog zakonodavstva, ali će se na njih primijeniti odredbe članka 16. stavka 2. i 3. ovoga Zakona.
(6) Novac i predmeti iz stavka 1., 2. i 4. ovoga članka oduzet će se, a prava utvrditi ništavim.
(7) Počinitelja kaznenog djela iz stavka 1., 2., 3. i 4. ovoga članka koji dragovoljno pridonese otkrivanju kaznenog djela sud može osloboditi kazne.«
56.1. Prvi međunarodni instrument protiv pranja novca donijelo je Vijeće Europe 1980. godine u Preporuci o mjerama protiv transfera i čuvanja dobara nastalih iz kriminalnih radnji (Recommendation No. R(80)10 on measures against the transfer and the safekeeping of funds of criminal origin). U toj se preporuci prvi put spominje izraz »pranje novca« (money laundering). Taj se pojam prvi put službeno spominje u SAD 1982. godine u presudi kolumbijskoj kokainskoj mafiji. Prvi Zakon o pranju novca (Money Laundering Act) donesen je 1986. godine u saveznoj državi Washington, SAD.
Danas se kaznena djela pranja novca povezuju i s financiranjem terorizma. Štoviše, u Republici Hrvatskoj na snazi je poseban Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (»Narodne novine« broj 87/08. i 25/12.). Članak 2. tog zakona sadržava legalne definicije pranja novca i financiranja terorizma:
1) pranje novca jest izvršavanje radnji kojima se prikriva pravi izvor novca ili druge imovine za koju postoji sumnja da je pribavljena na nezakonit način u zemlji ili inozemstvu, uključujući:
– zamjenu ili bilo kakav drugi prijenos novca ili druge takve imovine,
– prikrivanje prave prirode, izvora, lokacije, raspolaganja, kretanja, vlasništva ili prava u vezi s novcem ili drugom takvom imovinom,
– stjecanje, posjedovanje ili uporaba novca ili druge takve imovine;
2) financiranje terorizma jest osiguravanje ili prikupljanje sredstava, odnosno pokušaj osiguravanja ili prikupljanja sredstava, zakonitih ili nezakonitih, na bilo koji način, izravno ili neizravno, s namjerom da se uporabe ili sa znanjem da će biti uporabljena, u cijelosti ili dijelom, za počinjenje terorističkoga kaznenog djela, od terorista ili terorističke organizacije.
Ustavni sud utvrđuje da zbog težine stupnja ograničenja prava okrivljenika da po slobodnoj volji izabere svoga branitelja, u prvoj rečenici članka 70. stavka 5. ZKP-a mora biti strogo određeno koji oblici kaznenog djela pranja novca mogu dovesti do ograničenja tog prava. Za legitiman cilj koji se tom odredbom želi postići kazneno djelo pranja novca iz članka 279. KZ-a preširoko je postavljeno (od nehaja do članstva u zločinačkoj organizaciji). Preširok je i raspon sankcija (od oslobođenja kazne do 10 godina zatvora).
Zaključno, mjera propisana prvom rečenicom članka 70. stavka 5. ZKP-a po naravi stvari mora biti striktno ograničena na najteže oblike kaznenog djela pranja novca koji moraju biti navedeni u samom zakonu i moraju biti precizno određeni.
56.2. S druge strane, članak 70. stavak 5. ZKP-a treba razmotriti i s aspekta ograničenja prava branitelja da zastupa okrivljenika. To je ograničenje utemeljeno na institutu »sumnje«, to jest na stupnju izvjesnosti postojanja nekih činjenica koje zajedno sa spoznajama pravosudnih tijela opravdavaju primjenu kaznenopravne norme. Ni s tog aspekta nije sporan legitimni cilj članka 70. stavka 5. ZKP-a nego nerazmjernost načina na koji se taj cilj nastoji postići.
Ustavni sud prihvaća prigovor da nesuglasnost s Ustavom takvog zakonskog rješenja proizlazi iz činjenice da je pri uređenju članka 70. stavka 5. ZKP-a zakonodavac odabrao prenizak stupanj vjerojatnosti sudjelovanja branitelja u kriminalnoj djelatnosti (to jest »osnove sumnje«) da bi ga se po toj osnovi smjelo isključiti iz obrane okrivljenika.
Osnove sumnje odnose se na relativnu vrijednost početnih spoznaja o činjenicama koje se tijekom istraživanja mogu mijenjati te podliježu samo sumarnoj početnoj ocjeni. Suprotno tome, »osnovana sumnja« označava viši stupanj sumnje koji uvijek znači obvezu pokretanja progona određene osobe. Iz dosadašnje prakse Vrhovnog suda Republike Hrvatske moguće je nazrijeti razliku osnovane sumnje i osnova sumnje. Navodi se nekoliko pravnih stajališta

Vrhovnog suda:
– »Valja ustvrditi da osnovi sumnje koji su dostatni za poduzimanje izvidnih mjera predstavljaju samo prvi i najniži stupanj vjerojatnosti da bi moglo biti počinjeno kazneno djelo« (VSRH, presuda broj: I Kž-328/07, 9. rujna 2008.).
– »Pri tome nije dovoljno da iz tih podataka i dokaza proizlaze samo neki od osnova sumnje, naprotiv, potrebno je da otuda proizlaze svi osnovi sumnje, dakle oni koji zaokružuju sve objektivne i subjektivne sastojnice obilježja kaznenog djela koje se okrivljeniku stavlja na teret, znači da zaključak o postojanju osnovane sumnje mora predstavljati zaokruženu cjelinu i ozbiljniju razinu sumnje« (VSRH, presuda broj: IV Kž-12/03-2, 5. ožujka 2003.).
– »A sve ono što se sada navodi u žalbi i na što žalitelj upućuje, predstavlja samo određene osnove sumnje, ili nedokazane mogućnosti, a što je daleko od osnovane sumnje da je učinjeno odnosno kazneno djelo« (VSRH, presuda broj: IV Kž-11/1999, 25. veljače 1999.).
– »Nisu dostatne puke pretpostavke kao nekakve osnove sumnje, već ... mora postojati osnovana sumnja da je neka osoba počinila kazneno djelo, a to je sasvim nešto drugo. To znači da ... trebaju već postojati i biti prikupljeni takvi podaci koji opravdavaju osnovanost sumnje« (VSRH, presuda IV Kž-104/1998, 29. travnja 1999.).
Ni u trenutku uhićenja ni u razdoblju u kojem je osoba u pritvoru osnove sumnje ne pretpostavljaju potrebu da istražne vlasti pribave dovoljno dokaza da podnesu optužbu. Ni kad je riječ o uhićenju, dakle, nadležne vlasti ne moraju biti uvjerene da je stvarno počinjeno kazneno djelo. Europski sud istaknuo je u slučaju Murray protiv Ujedinjenog Kraljevstva (presuda, veliko vijeće, 8. veljače 1996., zahtjev br. 18731/91) da je cilj ispitivanja tijekom pritvaranja koje slijedi poslije uhićenja »napredovanje u kaznenoj istrazi potvrdom ili negiranjem konkretnih sumnji na kojima je uhićenje zasnovano«:
»55. ... činjenice koje su poslužile kao osnova za razvoj sumnje ne moraju biti istog stupnja kao i činjenice nužne da se sumnja opravda ili čak da se podnese kaznena prijava, što nastupa kao sljedeća faza u procesu kaznene istrage.«
56.3. Ako se zakonodavac već opredjeljuje za zakonsko rješenje koje počiva na elementu »sumnje« (kao što je to učinio u članku 70. stavku 5. ZKP-a), onda mora poštovati pravilo da standard »osnova sumnje« ne bi mogao biti ustavnopravno prihvatljiv temelj za isključenje mogućnosti sudjelovanja odvjetnika kao branitelja u kaznenom postupku. Ograničenjem prava branitelja da zastupa okrivljenika zbog postojanja »osnova sumnje« u njegovu kriminalnu aktivnost opisanu u članku 70. stavku 5. ZKP-a nerazmjerno se narušava objektivno ustavno načelo procesne poštenosti koje, povezano s vladavinom prava, čini jezgru jedinstvenog koncepta djelotvornog ostvarivanja postupovnih jamstava zajamčenih Ustavom. Konačno, ograničenjem prava branitelja da zastupa okrivljenika zbog osnova sumnje u njegovu kriminalnu aktivnost uvijek se mora imati u vidu iznimno važna uloga branitelja u kaznenom postupku (v. točku 63.1. obrazloženja ove odluke). Izvjesno je da bi primjena standarda »osnova sumnje« kao mjerila za uređivanje situacije iz članka 70. stavka 5. ZKP-a obeshrabrila odvjetnike u obavljanju njihove djelatnosti. Ustavni sud u tom smislu podsjeća na središnju ulogu pravničke profesije u upravljanju pravosuđem i provedbi vladavine prava. Sloboda pravnika da obavljaju svoju profesiju bez neosnovanih smetnji esencijalna je komponenta demokratskog društva i nužna pretpostavka za djelotvornu primjenu odredaba Ustava i Konvencije, osobito jamstava poštenog suđenja i prava na osobnu sigurnost. Obeshrabrujući učinci (chilling effect) koji se mogu pojaviti među osobama uključenim u posao obrane u kaznenim postupcima stoga pogađaju samu bit i nacionalnog i konvencijskog sustava zaštite ljudskih prava (usp. Europski sud, predmet Elci i drugi protiv Turske, presuda, 13. studenoga 2003., zahtjevi br. 23145/93 i 25091/94, §§ 669. i 714.).
56.4. Zbog navedenih je razloga Ustavni sud ocijenio nesuglasnom s Ustavom prvu rečenicu članka 70. stavak 5. ZKP-a.
Uz obvezu da u samom zakonu precizno odredi o kojim je oblicima kaznenog djela pranja

novca riječ, zakonodavac je slobodan na drugačiji način urediti situaciju iz prve rečenice članka 70. stavka 5. ZKP-a i postići iste ciljeve koje je ugradio u taj članak ZKP-a, uz izbjegavanje onih mjerila koja bi cjelokupno normativno rješenje učinili ustavnopravno neprihvatljivim, kao što je to u konkretnom slučaju utvrđeno za mjerilo »osnova sumnje«.
56.5. Ustavni sud na kraju napominje da druga i treća rečenica članka 70. stavka 5. ZKP-a nisu u nesuglasnosti s Ustavom (»Do podizanja optužnice o prijedlogu državnog odvjetnika odlučuje sudac, a nakon podizanja optužnice sud pred kojim se vodi postupak. Žalba protiv rješenja ne odgađa njegovo izvršenje.«). Međutim, zbog njihove organske povezanosti s prvom rečenicom članka 70. stavka 5. ZKP-a trebalo je i njih ukloniti iz pravnog poretka. Bez prve rečenice one nemaju nikakav pravni smisao.
3.2.) Članak 75. stavci 2. i 3. i članak 76. stavci 2., 3. i 4. ZKP-a
57. Članak 75. ZKP-a glasi:
»Članak 75.
(1) Uhićenik ima pravo slobodnog i neometanog razgovora s braniteljem čim je uhićenik imenovao branitelja, odnosno čim je donesena odluka o imenovanju branitelja.
(2) Državni odvjetnik može rješenjem naložiti da se razgovor između uhićenika i branitelja nadzire o čemu prije početka razgovora, dostavom rješenja, obavještava uhićenika i branitelja. Razgovor se može prekinuti ako:
1) uhićenik narušava sigurnost i red,
2) je usmjeren na počinjenje kaznenih djela prikrivanja (članak 236. i 279. Kaznenog zakona), ili pomoći počinitelju nakon počinjenja kaznenog djela (članak 301. Kaznenog zakona),
3) je usmjeren na ometanje kaznenog postupka utjecajem na svjedoke, vještake, sudionike ili prikrivače.
(3) Protiv rješenja državnog odvjetnika o nadzoru iz stavka 2. ovog članka, uhićenik može u roku od dva sata podnijeti žalbu sucu istrage. Sudac istrage o žalbi odlučuje u roku od šest sati. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.«
58. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan smatraju da članak 75. stavak 2. ZKP-a ne sadržava potrebu utvrđivanja nikakve legitimne osnove zbog koje bi se unaprijed razgovor između uhićenika i branitelja stavljao pod nadzor, a ne sadržava ni odredbu o vremenskom ograničenju tog nadzora. Smatraju da je to suprotno članku 29. Ustava i članku 6. Konvencije. Također navode da je navedeni članak u nesuglasnosti s člankom 36. Ustava i da nije jasno za koji je razgovor propisana mogućnost prekida (je li riječ o razgovoru za koji je državni odvjetnik izdao rješenje o nadzoru ili o nekom drugom) te tko je ovlašten prekinuti razgovor. Predlagatelj Zrilić smatra da članak 75. stavci 2. i 3. ZKP-a nisu suglasni s člankom 25. stavkom 1., člankom 27., člankom 36. stavkom 1., člankom 37. stavkom 1. i posebice s člankom 29. stavcima 1. i 2. alinejom 3. Ustava. Navodi da iz članka 75. stavka 2. ZKP-a uopće nije vidljivo pod kojim bi pretpostavkama državni odvjetnik mogao naložiti nadzor razgovora između uhićenika i branitelja. Državni odvjetnik taj nadzor može praktički odrediti proizvoljno i po svojoj volji, s ciljem koji će se tek moći opravdati u budućnosti na temelju sadržaja samog razgovora, što je neprihvatljivo i neustavno. Prema predlagatelju, takav zahvat ne smije se prepustiti ničijoj diskreciji jer je riječ o preosjetljivoj problematici koja zadire u srž ljudskih prava i sloboda vezanih uz pravično suđenje. Također navodi da se iz navedenog članka ne vidi o kakvom bi se nadzoru radilo te smatra da ZKP u tom dijelu olako propisuje krajnje neuobičajenu i drastičnu mjeru prekida razgovara između branitelja i branjenika na temelju nečije puke procjene da je ostvarena neka pretpostavka iz alineja 1. do 3. tog članka, a što otvara vrata drastičnom kršenju prava na obranu. Navodi da protiv prekida razgovora ZKP čak ne propisuje nikakvu mogućnost priziva. Ustavnopravno je sporna i nadležnost državnog odvjetnika za donošenje bilo kakvih odluka kojima se zadire u slobodnu komunikaciju između odvjetnika i uhićenika, budući da je državni odvjetnik zadužen za progon počinitelja kaznenih djela i da se od njega kao suprotne strane ne može očekivati nepristrana procjena i

odnos prema uhićeniku.
59. Ministarstvo pravosuđa navodi da članak 75. stavak 2. ZKP-a nije nesuglasan s člankom 29. Ustava jer ne dovodi u pitanje pravo na dobru obranu. Nadzor nalaže rješenjem državni odvjetnik u točno određenim situacijama te se protiv tog rješenja može izjaviti žalba.
60. Članak 76. ZKP-a glasi:
Članak 76.
(1) Ako se okrivljenik nalazi u pritvoru ili istražnom zatvoru branitelj se može s njime dopisivati i razgovarati bez nadzora.
(2) Ako drukčije nije određeno ovim Zakonom, na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika sudac istrage može, do podizanja optužnice, odlučiti da se pisma, poruke i razgovori okrivljenika i branitelja nadziru:
1) u postupku za sljedeća kaznena djela iz Kaznenog zakona: ubojstva (članak 90.), teškog ubojstva (članak 91.), otmice (članak 125.), ubojstva najviših državnih dužnosnika (članak 138.),otmice najviših državnih dužnosnika (članak 139.), kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (Glava XIII.), krivotvorenja novca (članak 274.) i pranja novca (članak 279.),
2) u postupku za kaznena djela za koja postoje osnove sumnje da ih je počinila grupa ljudi ili zločinačka organizacija ako postoji vjerojatnost da bi razgovor okrivljenika s braniteljem doveo do prikrivanja kaznenih djela, pomoći počinitelju nakon kaznenog djela ili ako u pogledu okrivljenika postoje okolnosti koje upućuju na opasnost da će ponoviti kazneno djelo, dovršiti pokušano kazneno djelo ili počiniti teže kazneno djelo kojim prijeti.
(3) Odluku o nadzoru sudac istrage donosi rješenjem. Rješenje o nadzoru dostavlja se, prije stavljanja pod nadzor, branitelju i okrivljeniku. Žalba protiv rješenja ne odgađa njegovo izvršenje.
(4) Nadzor iz stavka 2. ovog članka, može trajati najdulje dva mjeseca od određivanja istražnog zatvora.«
Članak 76. stavak 2. izmijenjen je člankom 16. ZID-a ZKP/09. U ZKP/08 prijedlog državnog odvjetnika nije trebao biti obrazložen, a u točki 1. stavka 2. članka 76. katalog kaznenih djela bio je ponešto drugačiji.
61. Predlagateljice smatraju da je članak 76. stavak 2. ZKP-a nesuglasan s člankom 29. i člankom 36. Ustava te s člankom 6. Konvencije, unatoč tome što je ZID ZKP/09 dopunio stavak 2.
Što se tiče članka 76. stavka 2. točke 1. ZKP-a predlagatelj Zrilić navodi da ta odredba omogućuje bezuvjetno određivanje nadzora u svim postupcima koji se vode za kaznena djela navedena u njoj. Navodi da nije jasna svrha takvog nadzora. Zakon ne objašnjava njegovu svrhu. Ocjenjuje da je, u nedostatku izrijekom određene druge svrhe, riječ o svrsi sprečavanja poduzimanja kaznenih djela, što se može zaključiti iz točke 2. stavka 2. članka 76. ZKP-a. Zakonodavac pritom ne daje odgovor na pitanje zašto omogućuje određivanje arbitrarnog i bezuvjetnog nadzora za kaznena djela koja navodi u tom članku jer i kod njih, kao i svih drugih, važi načelo presumpcije nedužnosti iz članka 3. stavka 1. ZKP-a.
62. Ministarstvo pravosuđa navodi da članak 76. ZKP-a propisuje pravilo da se s okrivljenikom koji se nalazi u pritvoru ili istražnom zatvoru branitelj može dopisivati i razgovarati s njim bez nadzora. Međutim, pravilo o slobodnoj i nesmetanoj komunikaciji s braniteljem podložno je zakonskim izuzecima. Tako, samo na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika i (samo) do podizanja optužnice sudac istrage može odlučiti da se pisma, poruke i razgovori okrivljenika i branitelja nadziru. Napominje da je nadzor komunikacije okrivljenika i branitelja moguć samo za određena kaznena djela. Odluku o nadzoru donosi sudac istrage rješenjem na temelju obrazloženog prijedloga državnog odvjetnika. Dakle, prvo državni odvjetnik mora podnijeti prijedlog, a zatim sudac mora odlučiti (što znači da sud ocjenjuje opravdanost uvođenja nadzora). Naposljetku, nadzor može trajati zakonom ograničeno

vrijeme odnosno najdulje dva mjeseca od određivanja istražnog zatvora. Zaključno navodi da je navedena iznimka u obliku nadzora razgovora okrivljenika s braniteljem podložna određenim i jasnim uvjetima te je ograničena na određena kaznena djela, na određeno vrijeme i na određen stadij postupka.
63. Ustavni sud prvo primjećuje da članak 75. stavci 2. i 3. i članak 76. stavci 2. do 4. ZKP-a uređuju ograničenje komunikacije između osobe i njezina odvjetnika u vrijeme kad je osoba pod potpunom kontrolom državnih vlasti jer je u statusu uhićenika (članak 75.) odnosno pritvorenika ili zatvorenika (članak 76.), a nalazi se unutar odgovarajućeg zatvorenog prostora (zatvora, istražnog centra i sl.) koji je također pod nadzorom državnih vlasti.
63.1. Članak 29. stavak 2. alineja 3. Ustava izričito jamči pravo osumnjičenika, okrivljenika ili optuženika na nesmetano uspostavljanje veze s braniteljem. To je pravo konstitutivni dio prava na pošteno suđenje, a proteže se i na prethodni postupak ako i u mjeri u kojoj je vjerojatno da će poštenost suđenja biti ozbiljno narušena početnim propuštanjem da se ta ustavna odredba poštuje.
Opseg i značenje prava na branitelja Europski sud utvrdio je u predmetu Salduz protiv Turske (2008.). Ta su pravna stajališta relevantna za sve postupke i stadije postupaka prije suđenja, neovisno o njihovoj formalnoj klasifikaciji u nacionalnom zakonodavstvu (to u hrvatskom kaznenom procesnom pravu znači: neovisno o tome je li riječ o kaznenom progonu ili istrazi).
»50. Sud ponavlja da iako je primarna svrha članka 6., u mjeri u kojoj se tiče kaznenog postupka, osigurati pošteno suđenje pred 'sudištem' (tribunal) koje je nadležno utvrditi 'svaku kaznenu optužbu', iz toga ne slijedi da se taj članak ne primjenjuje i na postupke prije suđenja (pre-trial proceedings). Prema tome, članak 6. – osobito njegov stavak 3. – može biti mjerodavan prije no što je predmet poslan na suđenje ako i u mjeri u kojoj je vjerojatno da bi se poštenost suđenja mogla ozbiljno dovesti u pitanje početnim propuštanjem da se poštuju njegove odredbe (to be seriously prejudiced by an initial failure to comply with its provisions) ... Kao što je Sud već presudio u svojim prethodnim presudama, pravo predviđeno stavkom 3. točkom (c) članka 6. Konvencije jedan je od elemenata pojma poštenog suđenja u kaznenom postupku koji je sadržan u stavku 1. ...
51. Sud nadalje ponavlja da, iako nije apsolutno, pravo svakoga optuženog (charged) za kazneno djelo da ga djelotvorno brani odvjetnik, po potrebi i onaj imenovan po službenoj dužnosti, jedno je od temeljnih obilježja poštenog suđenja (Poitrimol protiv Francuske, 23. studenoga 1993., § 34., ... i Demebukov protiv Bugarske, br. 68020/01, § 50., 28. veljače 2008.). Neovisno o tome, članak 6. stavak 3. točka (c) ne specificira način na koji se to pravo ostvaruje. Stoga je državama ugovornicama ostavljeno da odaberu način na koji će se pobrinuti da ono bude osigurano u njihovim sudskim sustavima, a zadaća je Suda samo da utvrdi je li metoda koju su odabrale dosljedna zahtjevima poštenog suđenja. U tom smislu mora se zapamtiti da je Konvencija stvorena da bi 'jamčila prava koja nisu teoretska ili prividna (illusory), nego provediva u praksi (practical) i djelotvorna' i da imenovanje branitelja ne osigurava samo po sebi djelotvornost pomoći koju bi on mogao osigurati okrivljeniku (Imbrioscia, ... § 38.).
52. Nacionalni zakoni mogu držanju okrivljenika u početnim fazama policijskog ispitivanja pripisati posljedice koje su odlučujuće za izglede obrane u bilo kojem kasnijem kaznenom postupku. U takvim okolnostima članak 6. normalno će zahtijevati da se okrivljeniku (accused) dopusti korištenje pomoći odvjetnika već u početnim fazama policijskog ispitivanja. Međutim, do sada se smatralo da bi to pravo moglo biti podvrgnuto ograničenjima iz opravdanog razloga (for good cause). Stoga je pitanje, u svakom pojedinom predmetu, je li ograničenje bilo opravdano i, ako jest, nije li u svjetlu ukupnosti postupka ono okrivljenika lišilo poštenog ispitivanja (fair hearing), budući da do toga, u određenim okolnostima, može dovesti čak i opravdano ograničenje (vidjeti ... John Murray, § 63.; Brennan, ... § 45. i Magee, ... § 44.).

53. Ta načela, istaknuta gore u § 52., također su u skladu s općepriznatim međunarodnim standardima ljudskih prava ... koji su u srži pojma poštenog suđenja i kojih je racionalni temelj (rationale) osobito usmjeren zaštiti okrivljenika od zlouporabe prisile (abusive coercion) od vlasti. Ona također pridonose izbjegavanju pogrešaka u provođenju suđenja (miscarriages of justice) i ispunjavanju ciljeva članka 6., poglavito procesnoj ravnopravnosti (equality of arms) između tijela istrage ili progona (investigating or prosecuting authorities) i okrivljenika.
54. U tom pogledu Sud naglašava važnost faze istraživanja (investigation stage) za pripremu kaznenog postupka jer dokazi dobiveni tijekom te faze određuju okvir u kojem će se na suđenju razmatrati djelo podvrgnuto optužbi ... Istodobno, okrivljenik je u toj fazi postupka često u osobito ranjivom položaju, učinak kojega pojačava činjenica da zakonodavstvo o kaznenom postupku postaje sve kompleksnije, osobito u pogledu pravila koja uređuju prikupljanje i upotrebu dokaza. U većini slučajeva, ta osobita ranjivost može se pravilno kompenzirati samo uz pomoć odvjetnika zadatak kojega je da, između ostalog, pomogne osigurati poštovanje prava okrivljenika da sam sebe ne optuži. To pravo uistinu pretpostavlja da tužiteljstvo u kaznenom predmetu nastoji dokazati svoje tvrdnje protiv okrivljenika, a da ne poseže za dokazima pribavljenim metodama prisile (coercion) ili pritiska (oppression) suprotno volji okrivljenika (vidjeti Jalloh protiv Njemačke [VV], br. 54810/00, § 100., ECHR 2006-..., i Kolu protiv Turske, br. 35811/97, § 51., 2. kolovoza 2005.). Rani pristup odvjetniku dio je postupovnih jamstava na koja će Sud osobito paziti kad ispituje je li postupak dokinuo samu bit privilegija protiv samooptuživanja ... S tim u vezi Sud također bilježi preporuke CPT-a« (Europskog odbora za sprečavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja – op. Ustavni sud), »u kojima je Odbor opetovano izjavljivao da je pravo pritvorenika (detainee) na pristup pravnoj pomoći temeljno jamstvo protiv zlostavljanja (ill-treatment). Svaka iznimka od uživanja tog prava mora biti jasno propisana, a njezina primjena vremenski ograničena. Ta su načela osobito potrebna u slučaju teških optužbi jer demokratska društva pri suočenju s najtežim kaznama moraju osigurati poštovanje prava na pošteno suđenje do najvišeg mogućeg stupnja.
55. S obzirom na takvu pozadinu, s ciljem da pravo na pošteno suđenje ostane dovoljno 'provedivo u praksi i djelotvorno' (vidjeti gore, § 51.), Sud nalazi da članak 6. stavak 1. zahtijeva da, u pravilu, mora biti osiguran pristup odvjetniku od prvog ispitivanja osumnjičenika (suspect) od policije, osim ako se u svjetlu osobitih okolnosti svakog pojedinog slučaja pokaže da postoje uvjerljivi razlozi (compelling reasons) da se to pravo ograniči. Čak i kad ti uvjerljivi razlozi iznimno mogu opravdati zabranu pristupa odvjetniku, takvo ograničenje – bez obzira na to kakvo mu je opravdanje – ne smije neopravdano naštetiti (unduly prejudice) pravu okrivljenika iz članka 6. ... Prava obrane (rights of the defence) u načelu će biti nepovratno narušena kad se inkriminirajuće izjave dane tijekom policijskog ispitivanja koriste za osudu, a da pristup odvjetniku nije bio osiguran.«
63.2. Pravo na branitelja implicira povjerenje u odnosima između branjenika i odvjetnika. Nema djelotvorne obrane ako branjenik ne vjeruje svom odvjetniku. Jedan je od osnovnih elemenata tog odnosa povjerenja povjerljivost (tajnost) razmijenjenih informacija. Branjenik mora biti u mogućnosti povjeriti bilo koju informaciju branitelju i pritom biti siguran da ništa što je rekao branitelju neće postati poznato vlastima.
Ustav ne dopušta mogućnost ukidanja prava na nesmetano uspostavljanje veze s braniteljem osim u doba ratnog stanja ili neposredne ugroženosti neovisnosti i jedinstvenosti države te velikih prirodnih nepogoda (članak 17. Ustava). Budući da je pravo branjenika da održava povjerljivu (tajnu) komunikaciju sa svojim odvjetnikom inherentan dio tog ustavnog prava, ni njega nije dopušteno ukidati osim pod pretpostavkama propisanim člankom 17. Ustava. Razmotri li se prikladnost normativne tehnike koja je primijenjena pri uređenju tog prava, odmah se zapaža da su i članak 75. i članak 76. ZKP-a pravilno normativno oblikovani:

konkretno pravo branjenika da održava povjerljivu (tajnu) komunikaciju sa svojim odvjetnikom prvo se priznaje (pravilo), nakon toga se propisuju njegova ograničenja (iznimka), a na kraju se protiv tih ograničenja priznaje djelotvoran i brz put pravne zaštite pred sudom. Tako formuliran normativni okvir nije ustavnopravno sporan, budući da pravo na nesmetano uspostavljanje veze s braniteljem i iz njega derivirano pravo branjenika da održava povjerljivu (tajnu) komunikaciju sa svojim odvjetnikom pripadaju skupini relativno zaštićenih derogabilnih ustavnih i konvencijskih prava.
Sažeto, pravo branjenika da održava povjerljivu (tajnu) komunikaciju sa svojim odvjetnikom nije izrijekom propisano Ustavom, nego se izvodi iz ustavnog prava na nesmetano uspostavljanje veze s braniteljem (članak 29. stavak 2. alineja 3. Ustava). Dakle, nije apsolutno nego je podložno ograničenjima. Istovjetno stajalište izrazio je Europski sud u predmetu Rybacki protiv Poljske (presuda, 13. siječnja 2009., zahtjev br. 52479/99):
»56. Pravo branjenika da komunicira sa svojim odvjetnikom izvan dosega sluha treće osobe (out of hearing of a third person) dio je temeljnih zahtjeva poštenog suđenja u demokratskom društvu i slijedi iz članka 6. stavka 3. točke (c). To pravo, koje nije izrijekom propisano u Konvenciji, može biti predmet određenih ograničenja (vidjeti John Murray protiv Ujedinjenog Kraljevstva, presuda od 8. veljače 1996., ... § 63.).«
Ta ograničenja, međutim, nikada ne smiju biti takva da naruše samu bit prava branjenika da održava povjerljivu (tajnu) komunikaciju sa svojim odvjetnikom. Narušavanje same biti tog prava, kao i svih ostalih relativno zaštićenih derogabilnih ustavnih i konvencijskih prava, najčešće uzrokuju njihova strukturalna (normativna) ograničenja, neovisno o postojanju ili nepostojanju njihove razmjernosti. Sukladno tome, mehanizmi za djelotvorno sprečavanje i strogo kažnjavanje eventualnih zlouporaba privilegija branjenika i branitelja mogu biti propisani zbog važnih razloga (v. Preporuku Odbora ministara o europskim zatvorskim pravilima u točki 64.2. obrazloženja ove odluke), njihovo funkcioniranje mora biti osigurano u praksi, ali njihov učinak nikada ne smije dovoditi do narušavanja same biti prava na obranu. To je ujedno i okvir u kojem se kreće ustavnosudski nadzor tih članaka ZKP-a.
64. Kad je riječ o predmetu koji uređuju članak 75. i članak 76. ZKP-a Ustavni sud prihvaća europske pravne standarde izgrađene u okviru Vijeća Europe.
64.1. Što se tiče prakse Europskog suda, u predmetu Oferta Plus S.R.L. protiv Moldavije (presuda, 19. prosinca 2006., zahtjev br. 14385/04) taj je sud iznio načelna pravna stajališta o pravu pritvorenika na komuniciranje sa svojim odvjetnikom »izvan dosega sluha treće osobe« (u konkretnom slučaju, ovlaštenog zatvorskog službenika) u svjetlu članka 6. stavka 3. točke (c) Konvencije.
»2. Povjerljivost razgovora u sobi za sastanke odvjetnika-klijenata u Centru za suzbijanje gospodarskog kriminala i korupcije (Centre for Fighting Economic Crimes and Corruption – CFECC)
145. Jedan je od ključnih elemenata u odvjetnikovu djelotvornom zastupanju interesa branjenika načelo da povjerljivost informacija (confidentiality of information) koje razmjenjuju među sobom mora biti zaštićena. Ovaj privilegij osnažuje otvorenu i iskrenu komunikaciju između klijenata i odvjetnika. Sud podsjeća da je otprije smatrao kako je povjerljiva komunikacija s odvjetnikom neke osobe zaštićena Konvencijom, kao važno zaštitno sredstvo prava obrane te osobe (vidjeti, primjerice, Campbell protiv Ujedinjenog Kraljevstva, presuda od 25. ožujka 1992., ... § 46., i Preporuke /Recommendation Rec (2006)2 .../).
146. Doista, ako odvjetniku ne bi bilo moguće posavjetovati se sa svojim branjenikom i od njega primati povjerljive upute bez nadzora, njegova bi pomoć puno izgubila od svoje korisnosti, a namjera je Konvencije jamčiti prava koja su provediva u praksi (practical) i djelotvorna (vidjeti, inter alia, Artico protiv Italije, presuda od 13. svibnja 1980., ..., § 33.).
147. Sud smatra da miješanje u privilegij odvjetnik-branjenik ... ne zahtijeva nužno da stvarno

dođe do presretanja ili prisluškivanja (interception or eavesdropping). Istinsko vjerovanje utemeljeno na razumnim osnovama da su im razgovor slušali moglo bi biti dostatno, prema stajalištu Suda, da ograniči djelotvornost pomoći koju bi odvjetnik mogao pružiti. Takvo bi vjerovanje neizbježno spriječilo slobodan razgovor između odvjetnika i branjenika i omelo pravo branjenika da bude djelotvorno branjen i zastupan.«
U predmetu Brennan protiv Ujedinjenog Kraljevstva (presuda, 16. listopada 2001., zahtjev br. 39846/98) iznesena su pravna stajališta Europskog suda o granicama ograničenja prava na komuniciranje s odvjetnikom »izvan dosega sluha treće osobe«.
»58. Sud je u ovoj presudi već zabilježio ... da članak 6. stavak 3. normalno zahtijeva da se okrivljeniku dopusti korištenje pomoći odvjetnika u početnim fazama ispitivanja (at the initial stages of an interrogation). Nadalje, okrivljenikovo pravo na komuniciranje sa svojim odvjetnikom izvan dosega sluha treće osobe dio je osnovnih zahtjeva poštenog suđenja i proizlazi iz članka 6. stavka 3. točke (c). (...) Međutim, sudska praksa Suda upućuje na to da pravo na pristup odvjetniku može podlijegati ograničenjima zbog opravdanog razloga (for good cause), a u svakom se pojedinom predmetu postavlja pitanje je li zbog ograničenja, u svjetlu cjelokupnog postupka, okrivljenik lišen poštenog suđenja. Iako nije potrebno da podnositelj zahtjeva dokaže, pod pretpostavkom da bi to bilo moguće, da je ograničenje imalo štetan učinak na tijek suđenja, podnositelj zahtjeva mora biti kadar tvrditi da je izravno pogođen takvim ograničenjem u ostvarivanju prava obrane.«
64.2. Konačno, Preporuka Odbora ministara Vijeća Europe državama članicama o europskim zatvorskim pravilima, usvojena 11. siječnja 2006. na 952. sjednici zamjenika ministara (Recommendation Rec. (2006)2) u mjerodavnom dijelu glasi:
»Pravna pomoć (pravni savjet)
23.1. Svi zatvorenici imaju pravo na pravnu pomoć, a zatvorske vlasti osigurat će im prikladne prostorije kako bi imali pristup takvoj pomoći.
23.2. Zatvorenici se mogu konzultirati o bilo kojoj pravnoj stvari s pravnim savjetnikom (legal advisor) prema vlastitom izboru i o svom trošku.
23.3 Kad postoji priznat način pružanja besplatne pravne pomoći, vlasti će o tome upoznati sve zatvorenike.
23.4. Savjetovanje i drugi oblici komunikacije uključujući korespondenciju o pravnim stvarima između zatvorenika i njihovih pravnih savjetnika su povjerljivi.
23.5. Sudska vlast (judicial authority) može u izvanrednim okolnostima odobriti ograničenja takve povjerljivosti radi sprečavanja teškog zločina ili ozbiljnog narušavanja sigurnosti i osiguranja zatvora.
23.6. Zatvorenici imaju pristup ili im je dopušteno imati u posjedu dokumentaciju koja se odnosi na sudski postupak koji se vodi protiv njih.«
a) Članak 75. stavci 2. i 3.
65. Članak 75. ZKP-a uređuje pravo uhićenika na slobodan i neometan razgovor s braniteljem (stavak 1.), ograničenja tog prava (stavak 2.) i put sudske zaštite tog prava (stavak 3).
Ustavni sud prvo ponavlja da s ustavnopravnog aspekta nije sporno zakonodavčevo ovlaštenje da uredi ograničenja prava uspostavljanja veze uhićenika s njegovim braniteljem propisivanjem mjere nadzora njihove komunikacije, kao ni zakonsko uređenje prema kojem taj nadzor nalaže državni odvjetnik svojim rješenjem, sve dok je riječ o iznimci i sve dok su u zakonu precizno određena kaznena djela koja svojom težinom i stupnjem opasnosti za organizirani život u zajednici i javnu sigurnost, osobito za živote građana, opravdavaju to ograničenje. U članku 75. ZKP-a to nije učinjeno.
Nadalje, Ustavni sud prihvaća prigovore predlagatelja da u članku 75. stavku 2. ZKP-a ne postoje pretpostavke pod kojima državni odvjetnik može rješenjem naložiti da se razgovor između uhićenika i branitelja nadzire. Taj je prigovor osnovan neovisno o tome što nije riječ o presretanju ili prisluškivanju njihovih razgovora, nego o unaprijed najavljenoj mjeri koja se

provodi unutar prostora koji kontrolira nadležna državna vlast, a u kojem je smješten uhićenik.
Ustavni sud u tom smislu prihvaća pravno stajalište Europskog suda da bi čak i »istinsko vjerovanje utemeljeno na razumnim osnovama da su im razgovor slušali (...) neizbježno spriječilo slobodan razgovor između odvjetnika i branjenika i omelo pravo branjenika da bude djelotvorno branjen i zastupan« (v. prije citiranu presudu Oferta Plus S.R.L. protiv Moldavije, 2006., § 147.). U usporedbi s tom situacijom, nedvojbeno je da čvrsta i izvjesna spoznaja da se razgovor odnosno drugi oblik komunikacije nadzire sama po sebi znači težak oblik ograničavanja slobode uhićenika na nesmetano uspostavljanje veze s braniteljem.
Ustavni sud prihvaća i prigovor predlagatelja da iz članka 75. stavka 2. ZKP-a nije jasno tko je ovlašten prekinuti razgovor između uhićenika i branitelja. Također primjećuje da nije jasna pravna priroda rokova propisanih u članku 75. stavku 3. ZKP-a (dva sata za žalbu uhićenika i šest sati za odluku suca istrage o žalbi). Budući da posljedice prekoračenja tih rokova nisu propisane, ostaje nejasno je li riječ o instruktivnim ili prekluzivnim rokovima. Ako je riječ o prekluzivnim rokovima, nisu jasne pravne posljedice koje nastaju za uhićenika kad zakasni sa žalbom odnosno kad sudac istrage zakasni s odlukom o žalbi. Konačno, nije jasno je li za nadzor svakog pojedinog razgovora potreban poseban nalog državnog odvjetnika ili je on ovlašten jednim nalogom odrediti nadzor više razgovora ili svih razgovora koji se budu održavali između uhićenika i njegova branitelja, a ako da, smije li se nalog izdati za sve razgovore tijekom cjelokupnog razdoblja u kojem branjenik ima status uhićenika ili ne. To su pitanja koja su relevantna s ustavnopravnog aspekta zaštite prava obrane uhićenika. ZKP na njih ne daje odgovore.
65.1. Sukladno tome, nepostojanje pretpostavki pod kojima bi bilo dopušteno ograničiti pravo branjenika da održava povjerljivu (tajnu) komunikaciju sa svojim odvjetnikom nalogom da se njihov razgovor nadzire (što uključuje i nedostatak naznake kaznenih djela u odnosu na koje bi taj nadzor bio dopušten) te uočene nepreciznosti u uređenju postupanja ovlaštenih osoba tijekom tog nadzora dovodi do zaključka da članak 75. stavak 2. ZKP-a nije u skladu sa zahtjevima koje za zakone postavlja vladavina prava, osobito sa zahtjevima preciznosti, predvidljivosti i pravne izvjesnosti (članak 3. Ustava). Zbog nedostataka koje sadržava, članak 75. stavak 2. ZKP-a prisiljava ovlaštene službene osobe da ga tumače što je uvijek povezano s rizikom pogrešaka i pojave određenog stupnja proizvoljnog postupanja. Time se otvara i mogućnost narušavanja same biti prava branjenika da održava povjerljivu (tajnu) komunikaciju sa svojim odvjetnikom, što nije u suglasnosti s člankom 29. stavkom 2. točkom 3. u vezi s općim jamstvom prava na pošteno suđenje iz stavka 1. tog članka Ustava.
Zaključno, zbog težine stupnja ograničenja prava branjenika da održava povjerljivu (tajnu) komunikaciju sa svojim odvjetnikom mjera propisana člankom 75. stavkom 2. ZKP-a po naravi stvari mora biti striktno ograničena na najteže oblike kaznenih djela (primjerice, onih povezanih s terorizmom i organiziranim kriminalom ili djelima korupcije velikih razmjera) koji moraju biti navedeni u samom zakonu i moraju biti precizno određeni. Osim toga, nužno je precizno propisati pretpostavke pod kojima je ta mjera dopuštena, precizirati postupanje ovlaštenih osoba tijekom nadzora razgovora između uhićenika i branitelja i predvidjeti pravne posljedice prekoračenja rokova iz članka 75. stavka 3. ZKP-a. Pri propisivanju tih pretpostavki osobito se mora uvažavati činjenica da je riječ o uhićeniku, a da se držanju uhićenika u početnim fazama policijskog ispitivanja u pravilu pripisuju posljedice koje su odlučujuće za izglede obrane u bilo kojem kasnijem kaznenom postupku.
65.2. Ustavni sud na kraju napominje da članak 75. stavak 3. ZKP-a nije u nesuglasnosti s Ustavom (»Protiv rješenja državnog odvjetnika o nadzoru iz stavka 2. ovog članka, uhićenik može u roku od dva sata podnijeti žalbu sucu istrage. Sudac istrage o žalbi odlučuje u roku od šest sati. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.«). Međutim, zbog njegove organske povezanosti s člankom 75. stavkom 2. ZKP-a trebalo je i njega ukloniti iz pravnog poretka.

Bez stavka 2. odredbe sadržane u stavku 3. članka 75. ZKP-a nisu pravno egzistentne i nemaju nikakav pravni smisao.
b) Članak 76. stavci 2., 3. i 4.
66. Članak 76. ZKP-a uređuje pravo okrivljenika koji se nalazi u pritvoru ili istražnom zatvoru na dopisivanje s braniteljem i razgovor s njim bez nadzora (stavak 1.), sudska ograničenja tog prava (stavak 2.), put sudske zaštite tog prava (stavak 3.) i najdulje trajanje nadzora (stavak 4.).
66.1. Za procjenu suglasnosti s Ustavom članka 76. ZKP-a mjerodavna su pravna stajališta Europskog suda izražena u predmetu Rybacki protiv Poljske (2009.). U tom je slučaju podnositelj zahtjeva imenovao svoga odvjetnika 9. svibnja 1996., dan poslije uhićenja. Kad je državni odvjetnik ispitivao podnositelja zahtjeva taj dan odvjetnik je bio prisutan, što znači da je u tom kratkom razdoblju na početku postupka imao nesmetan kontakt s braniteljem. Međutim, 17. svibnja 1996. državni odvjetnik iskoristio je svoje zakonsko pravo da može biti prisutan na svakom susretu podnositelja zahtjeva i njegova odvjetnika. Pozvao se na članak 64. (poljskog) ZKP-a koji mu je priznavao takvo ovlaštenje i o tome izdao rješenje.
Mjerodavni dijelovi presude Rybacki protiv Poljske (2009.) glase:
»58. ... Sud prihvaća da je opća svrha ove odredbe bila spriječiti da optuženi omete policijsku istragu u posebnim okolnostima. Međutim, u ovom slučaju nisu postojale nikakve naznake o osnovama na kojima je odluka bila donesena, čak ni opće naravi kao primjerice potreba da se osigura pravilno provođenje istrage. Nisu dani ni konkretni razlozi koji bi pokazali da je takav nadzor, u okolnostima slučaja, bio nužan i opravdan.
59. Osobito, Sud primjećuje da nije pokazano niti se tvrdilo ... da su vlasti progona, kad su nametale mjere, razmatrale je li bilo kakvih pokazatelja koji su upućivali na rizik potajnih dogovora (risk of collusion) koji bi proizlazio iz odvjetnikovih kontakata s podnositeljem zahtjeva. Ni profesionalna etika odvjetnika ni zakonitost njegova ponašanja nisu ni u jednom trenutku bili dovedeni u pitanje (S. protiv Švicarske, presuda od 28. studenoga 1991., zahtjev br. 12629/87, § 49.). Sud jedino može zaključiti da nije pokazano da su postojale dostatne osnove za nametanje mjera kojima se prigovorilo.
60. Sud nadalje bilježi da su kao rezultat rješenja od 17. svibnja 1996. podnositeljevi kontakti s odvjetnikom bili, od tog datuma do 7. studenoga 1996., nadzirani od policijskih službenika koji su bili prisutni na njihovim susretima. Ne samo da su bili prisutni u sobi nego su i slušali razgovore između podnositelja i odvjetnika. Sud bilježi podnositeljeve tvrdnje da je tijekom posjeta njegova odvjetnika, kad god oni počeli razgovarati o predmetu, policijski službenik prekidao njihov razgovor i upozoravao ih da će, nastave li ga, posjet biti prekinut (...). Stoga se ne može reći da su podnositeljevi kontakti s njegovim odvjetnikom bili, u takvoj situaciji, kadri pomoću mu u djelotvornom izvršavanju njegovih prava obrane.
61. Konačno, Sud bilježi da nije bilo osporeno kako je poštenost postupka bila narušena zbog toga što se tužitelj oslanjao na, primjerice, inkriminirajuće izjave koje je podnositelj zahtjeva dao u razdoblju između svibnja i studenoga, dakle u vrijeme kad podnositelj nije imao pogodnost nenadzirane pravne pomoći. Međutim, Sud ne može drugo nego primijetiti da su ograničenja o kojima je riječ bila primjenjivana više od šest mjeseci tijekom istrage koja je u cjelini trajala sedam mjeseci i dva tjedna (...). Činjenica da su vlasti aktivno pripremale optužnicu protiv podnositelja zahtjeva zajedno sa znatnom duljinom trajanja tog razdoblja ne može drugo nego pojačati zaključak da je izostanak nesmetanih kontakata s njegovim odvjetnikom tijekom tog razdoblja negativno utjecao na djelotvorno izvršenje njegovih prava obrane.
62. Uzimajući u obzir okolnosti slučaja u cjelini, Sud prema tome smatra da je došlo do povrede članka 6. stavka 3. točke (c) u vezi s člankom 6. stavkom 1. Konvencije.«
66.2. Članak 76. ZKP-a ne sadržava sve nedostatke koji su uočeni u članku 75. ZKP-a. Drugim riječima, on propisuje:

– zakonsku obvezu da prijedlog državnog odvjetnika bude obrazložen,
– osiguranu žalbu sudu protiv rješenja suca istrage,
– odredbu o najduljem dopuštenom trajanju nadzora koje načelno nije nerazumno usporedi li se s najduljim dopuštenim vremenom trajanja istražnog zatvora (Ustavni sud primjećuje da prema članku 76. stavku 4. ZKP-a nadzor pisama, poruka i razgovora okrivljenika i branitelja »može trajati najdulje dva mjeseca od određivanja istražnog zatvora«. Zakonodavac, međutim, ne daje odgovor na pitanje može li se taj nadzor određivati višekratno za kraća razdoblja koja ukupno, kad ih se zbroji, smiju trajati najdulje dva mjeseca ili je uvijek riječ o jednokratnoj mjeri, to jest o jednom neprekinutom razdoblju u najduljem trajanju od dva mjeseca. Tu je nejasnoću zakonodavac dužan otkloniti.)
Nadalje, za razliku od članka 75., ZKP sadržava u članku 76. stavku 1. točkama 1. i 2. pretpostavke koje moraju biti ispunjene da bi sudac istrage mogao odrediti mjeru nadzora. Tu je mjeru dopušteno propisati:
– kad je riječ o taksativno navedenim kaznenim djelima iz Kaznenog zakona, i
– u postupku za kaznena djela za koja postoje osnove sumnje da ih je počinila skupina osoba ili zločinačka organizacija ako postoji vjerojatnost da bi razgovor okrivljenika s braniteljem doveo do prikrivanja kaznenih djela, pomoći počinitelju nakon kaznenog djela ili ako u pogledu okrivljenika postoje okolnosti koje upućuju na opasnost da će ponoviti kazneno djelo, dovršiti kazneno djelo u pokušaju ili počiniti teže kazneno djelo kojim prijeti.
Što se tiče tih zakonskih pretpostavki, Ustavni sud dosljedno ponavlja zaključak koji je iznio u vezi s člankom 75. ZKP-a: zbog težine stupnja ograničenja prava branjenika da održava povjerljivu (tajnu) komunikaciju sa svojim odvjetnikom mjera propisana člankom 76. stavkom 2. ZKP-a mora biti ograničena na najteža kaznena djela koja predstavljaju prijetnju organiziranom životu u zajednici (primjerice, ona povezana s terorizmom i organiziranim kriminalom ili korupcijom velikih razmjera). Ta djela moraju biti navedena u samom zakonu i moraju biti precizno određena.
Široko postavljeni katalog kaznenih djela (članak 76. stavak 2. točka 1. ZKP-a), a osobito članak 76. stavak 2. točka 2. ZKP-a, otvaraju ustavnopravno neprihvatljivu mogućnost da se mjerom nadzora dopisivanja i razgovora okrivljenika s njegovim braniteljem nastoje postići ciljevi različiti od onih koji bi se mogli smatrati legitimnim, kao što je, primjerice, olakšavanje prikupljanja inkriminirajućih izjava okrivljenika. Na to je upozoreno u presudi Rybacki protiv Poljske (2009.).
66.3. U takvim se okolnostima mora zaključiti da odredbe članka 76. stavka 2. točaka 1. i 2. ZKP-a dovode do narušavanja same biti prava branjenika da održava povjerljivu (tajnu) komunikaciju sa svojim odvjetnikom u smislu članka 29. stavka 2. alineje 3. u vezi sa stavkom 1. tog članka Ustava i članka 6. stavka 3. točke (c) u vezi sa stavkom 1. tog članka Konvencije.
66.4. Ustavni sud na kraju napominje da opća odredba članka 76. stavka 2. ZKP-a sama po sebi nije u nesuglasnosti s Ustavom (»Ako drukčije nije određeno ovim Zakonom, na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika sudac istrage može, do podizanja optužnice, odlučiti da se pisma, poruke i razgovori okrivljenika i branitelja nadziru:«) jer Ustav ne zabranjuje takav nadzor u apsolutnom smislu. Međutim, bez pretpostavki propisanih u članku 76. stavku 2. točkama 1. i 2. ZKP-a kojih je svrha da taj nadzor dimenzioniraju, a koje nisu u suglasnosti s Ustavom, iz pravnog je poretka trebalo ukloniti i samu opću odredbu.
Nadalje, stavci 3. i 4. članka 76. ZKP-a također nisu sami po sebi u nesuglasnosti s Ustavom (»3. Odluku o nadzoru sudac istrage donosi rješenjem. Rješenje o nadzoru dostavlja se, prije stavljanja pod nadzor, branitelju i okrivljeniku. Žalba protiv rješenja ne odgađa njegovo izvršenje. 4) Nadzor iz stavka 2. ovog članka, može trajati najdulje dva mjeseca od određivanja istražnog zatvora.«). Međutim, zbog njihove organske povezanosti s točkama 1. i 2. stavkom 2. člankom 76. ZKP-a trebalo je i njih ukloniti iz pravnog poretka. Bez stavka 2.

točaka 1. i 2. odredbe sadržane u stavcima 3. i 4. članka 76. ZKP-a nisu pravno egzistentne i nemaju nikakav pravni smisao.
4) Glava VII. podnesci, elektronička isprava i zapisnik (članci 78. – 88.)
67. Glava VII. ZKP-a uređuje podneske, elektroničke isprave i zapisnik. Uz odredbe koje se općenito odnose na sve podneske, novost je elektronička isprava koja je uređena kao poseban oblik podneska. Najopsežniji dio posvećen je zapisniku, vremenu njegova pisanja, načinu sastavljanja kao konsekutivnog govornog diktata, vođenju zapisnika, pravu na čitanje i potpisivanje te izdvajanju iz zapisnika. Novina je i propisivanje snimanja postupovnih radnji (postupak snimanja, podaci koje sadržava snimka, unošenje u zapisnik, prepisivanje i čuvanje snimke).
68. U glavi VII. ZKP-a osporena je suglasnost s Ustavom dijela članka 83. stavka 1, dijela članka 86. stavka 1. i članka 87. stavka 5. ZKP-a.Ustavni sud ocijenio je osnovanim prigovore u odnosu na dio članka 86. stavka 1. ZKP-a.
4.1.) Članak 86. stavak 1.
69. Mjerodavne odredbe glase:
»Članak 86.
(1) Kad je u ovom Zakonu propisano da se na nekom dokazu ne može utemeljiti sudska odluka, sudac istrage će na prijedlog stranaka ili po službenoj dužnosti rješenjem izdvojiti taj dokaz iz spisa najkasnije do završetka istrage, odnosno nakon primitka optužnice na potvrđivanje, a prije njezina ispitivanja (članak 344. stavak 4.). Protiv rješenja suca istrage o prijedlogu stranaka ili o izdvajanju dopuštena je posebna žalba. O žalbi odlučuje viši sud.
(2) Nakon pravomoćnosti rješenja izdvojeni se dokazi čuvaju kod tajnika suda odvojeno od ostalih spisa i ne mogu se razgledati niti se njima može služiti u postupku. Zapisnici o izdvojenim dokazima zatvaraju se u poseban omot i čuvaju kod tajnika suda.
(3) Nakon završene istrage, sudac istrage će postupiti prema odredbama stavka 1. i 2. ovog članka i glede svih obavijesti koje su u skladu sa člankom 208. ovog Zakona dali građani, te u odnosu na zapisnik iz članka 206. stavka 9. ovog Zakona. Ako nije provedena istraga, sudac istrage će tako postupiti nakon primitka optužnice na potvrđivanje, a prije njezina ispitivanja (članak 344. stavak 4.).
(4) Ako sudac istrage nije postupio prema stavku 1. do 3. ovog članka, izdvajanje dokaza iz stavka 1. ovog članka, te obavijesti i zapisnika iz stavka 3. ovog članka, provest će sud na način propisan ovim Zakonom.«
Uz članak 86. egzistencijalno su vezani članak 344. stavci 4. i 5. i članak 351. ZKP-a koji glase:
»2. Prethodno ispitivanje i odgovor na optužnicu
Članak 344.
(...)
(4) Ako sudac istrage ustanovi da u spisu postoje dokazi koji se prema članku 86. ovog Zakona imaju izdvojiti iz spisa, donijet će rješenje o njihovu izdvajanju iz spisa. O žalbi protiv rješenja suca istrage odlučuje viši sud.
(5) Izdvojeni dokazi ne mogu se razgledati ni upotrijebiti pri odlučivanju o optužnici niti u kaznenom postupku.«
»Članak 351.
(1) Ako vijeće ustanovi da u spisu postoje dokazi koji se prema članku 86. ovog Zakona imaju izdvojiti iz spisa, a to nije učinio sudac istrage (članak 344. stavak 4.), donijet će rješenje o njihovu izdvajanju iz spisa. Protiv tog rješenja dopuštena je žalba.
(2) Ako vijeće posumnja u zakonitost pojedinog dokaza, a bez izvođenja dodatnih dokaza o tome ne može donijeti odluku, odgodit će ročište i odmah zakazati novo na kojem će izvesti dokaze važne za utvrđivanje činjenica o zakonitosti dokaza (prethodno suđenje o zakonitosti dokaza), te najprije odlučiti o zakonitosti dokaza, a zatim donijeti odluku o optužnici.

(3) Izdvojeni dokazi ne mogu se razgledati ni upotrijebiti pri odlučivanju u kaznenom postupku.«
70. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan osporavaju članak 86. stavak 1. ZKP-a navodeći da nije u suglasnosti s člankom 29. Ustava koji predviđa da dokazi pribavljeni na nezakonit način ne mogu biti uporabljeni u sudskom postupku. Kako Ustav isključuje bilo kakvu uporabu nezakonitih dokaza u postupku, predlagateljice smatraju nedopustivim da se takvi dokazi nalaze u spisu predmeta odnosno da se o njima ne odlučuje odmah kad stranke predlože izdvajanje dokaza iz spisa.
71. Ministarstvo pravosuđa navodi da nezakoniti dokazi ne bi smjeli biti u spisu koji se dostavlja sudu u okviru ispitivanja optužnice. O tome sudac istrage ne odlučuje samo na prijedlog stranaka nego i po službenoj dužnosti, a što je svakako u interesu okrivljenika. U očitovanju se navodi da je s tim člankom određeno do kada najkasnije sudac istrage izdvaja nezakonite dokaze, pa nema sumnje da to može biti učinjeno i ranije.
72. Ustavni sud prvo mora istaknuti da se njegova stajališta izražena u ovoj točki odluke odnose samo na nezakonite dokaze iz članka 86. stavka 1. ZKP-a. Riječ je najčešće o zapisnicima o pretrazi na kojoj nisu bila prisutna dva svjedoka ili o zapisnicima o prepoznavanju ako nije poštovana procedura. To može biti i prvo ispitivanje osumnjičenika, a da mu nije priopćena pouka o pravima ili zapisnik o prvom ispitivanju u slučaju kad je obrana obvezna, a nije bilo branitelja. Riječ može biti i o dijelu nalaza vještaka psihijatra koji je u nalaz unio izjavu osumnjičenika i koja se mora izdvojiti iz nalaza zbog svojstva nezakonitog dokaza, itd. Rok za izdvajanje takvih nezakonitih dokaza iz spisa predmet je ispitivanja u ovom ustavnosudskom postupku.
Prema tome, ova se odluka ne odnosi i ne obuhvaća rok za izdvajanje iz spisa obavijesti koje su tijekom izvida u skladu s člankom 208. ZKP-a dali građani te zapisnika iz članka 206. stavka 9. ZKP-a (članak 86. stavak 3. ZKP-a). Radi ostvarenja pravne sigurnosti i izbjegavanja mogućih pogrešnih tumačenja tih obavijesti i zapisnika bilo bi svrsishodno, prema ocjeni Ustavnog suda, da zakonodavac razmotri mogućnost uređenja njihova izdvajanja iz spisa tako da ih ne povezuje s nezakonitim dokazima u smislu članka 86. stavka 1. ZKP-a.
72.1. Što se tiče izdvajanja iz spisa nezakonitih dokaza iz članka 86. stavka 1. ZKP-a Ustavni sud ponavlja da se njegov nadzor ne zadržava na formi nego zadire »ispod površine«. Stoga je dužan razmotriti značenje članka 86. stavka 1. ZKP-a u kontekstu stvarnog stanja uvedenog modelom kaznenog procesa koji je prihvaćen u ZKP-u.
72.2. Članak 86. stavak 1. ZKP-a predviđa izdvajanje nezakonitih dokaza iz spisa najkasnije do završetka istrage odnosno nakon primitka optužnice na potvrđivanje, a prije njezina ispitivanja, dakle, prije početka kaznenog postupka.
ZKP predviđa višestruki nadzor nad izdvajanjem iz spisa nezakonitih dokaza. Vijeće prvo kontrolira rad suca istrage (je li izdvojio iz spisa nezakonite dokaze), a nakon toga kontrolira ima li osim toga još i daljnjih sumnjivih dokaza u kojem slučaju slijedi prethodno suđenje o zakonitosti dokaza.
Iako bi na taj način trebalo biti spriječeno da se na nezakonitim dokazima temelji sudska odluka, postojanje tih dokaza u spisu sve do okončanja istrage ili pak do primitka optužnice na potvrđivanje uzrokuje nepotreban rizik jer bi sadržaj tih dokaza mogao prikriveno utjecati na druga procesna tijela koja odlučuju u prethodnom postupku. Time se nepotrebno otežava nužno potrebna izgradnja povjerenja javnosti u objektivno i nepristrano funkcioniranje kaznenog pravosuđa.
72.3. Konkretno, u članku 86. stavku 1. ZKP-a nedostaje »subjektivni« rok za izdvajanje nezakonitih dokaza, to jest rok koji započinje teći saznanjem suca istrage za njih ili od prijedloga stranke koja traži izdvajanje iz spisa nekog dokaza.
Propisivanjem samo krajnjeg roka za izdvajanje nezakonitih dokaza iz spisa, koji je

objektivno dug (do završetka istrage odnosno nakon primitka optužnice na potvrđivanje, a prije njezina ispitivanja) omogućava se da materijal koji sadrži nezakonite dokaze sudac istrage koristi za donošenje daljnjih odluka tijekom prethodnog postupka kao što su odluke o mjerama osiguranja nazočnosti, oduzimanju imovinske koristi i slično. Isto vrijedi i za odluke izvanraspravnog optužnog vijeća iz članka 351. ZKP-a. Sve te odluke ulaze u spis predmeta i »onečišćene« nezakonitim dokazom – koji će možda i biti izdvojen na kraju istrage – ostaju u njemu i u kasnijim fazama postupka.
Zaključno, ne postoje ustavnopravno prihvatljivi razlozi zbog kojih nije određen rok u kojem sudac istrage mora odlučiti o izdvajanju dokaza računajući od trenutka zaprimanja prijedloga stranaka ili od vlastitog saznanja za njih. Iako nije na njemu da taj rok određuje, Ustavni sud ovlašten je ocijeniti da mora biti riječ o najkraćem roku.
72.4. Iz navedenih razloga članak 86. stavak 1. ZKP-a u dijelu koji glasi: »najkasnije do završetka istrage, odnosno nakon primitka optužnice na potvrđivanje, a prije njezina ispitivanja (članak 344. stavak 4.)« nije u suglasnosti s člankom 3. i člankom 29. stavkom 4. Ustava kad je riječ o nezakonitim dokazima.
Ukinuti dio članka 86. stavka 1. ZKP-a i dalje je pravno egzistentan kad je riječ o obavijestima i zapisnicima iz članka 86. stavka 3. ZKP-a.
5) Glava IX. Mjere osiguranja prisutnosti okrivljenika i druge mjere opreza (članci 95. – 144.)
73. Glava IX. ZKP-a uređuje mjere osiguranja prisutnosti okrivljenika i druge mjere opreza podijelivši ih u devet odjeljaka. Članci glave IX. ZKP-a u sustavnom smislu raspoređeni su prema intenzitetu zahvata u temeljna prava.
Budući da Ustav govori o »pritvoru«, Ustavni sud u ovom ustavnosudskom postupku pod pojmom »istražni zatvor« razumijeva ustavni institut pritvora. Zakonski institut »pritvora« kojeg u smislu ZKP-a određuje državni odvjetnik naziva »pritvor kojeg određuje državni odvjetnik«.
74. U glavi IX. ZKP-a osporena je suglasnost s Ustavom članka 97. stavka 7., članka 98. stavaka 2. točke 6. i stavaka 5. i 6., članka 102. stavka 1., članka 104. stavka 2., članka 106. stavka 3., članka 108. stavaka 1. i 3., članka 109., članka 112., članka 118., članka 123. stavka 1. točke 4., članka 125. stavka 1. točke 5. i stavka 3., članka 127. stavka 2., članka 129. stavka 2., članka 133. stavka 1., 2., 3. i 4., članka 141. stavaka 3., 4. i 5. ZKP-a.
Ustavni sud ocijenio je u cijelosti ili djelomično nesuglasnim s Ustavom članak 97. stavak 7., članak 102. stavak 1., članak 104. stavak 2. (drugu rečenicu), članak 106. stavak 3. i članak 112. stavak 2. (drugu do šestu rečenicu) ZKP-a.
5.1.) Članak 97. stavak 7.
75. Osporena odredba glasi:
»Članak 97.
(...)
(7) Policija može bez dovedbenog naloga radi provjere prebivališta, boravišta, ili drugih razloga važnih za uspješno vođenje postupka, u svoje službene prostorije dovesti okrivljenika protiv kojeg je određeno jamstvo. Dovedeni okrivljenik može se zadržati do šest sati. O zadržavanju će se sastaviti službena zabilješka s naznakom vremena dovođenja osobe, poduzetim radnjama ili mjerama te vremena napuštanja službenih prostorija. Službena zabilješka se odmah dostavlja državnom odvjetniku, a nakon podizanja optužnice sudu.«
75.1. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode da članak 97. stavak 7. ZKP-a propisuje da policija može bez dovedbenog naloga u svoje službene prostorije dovesti i zadržati do šest sati okrivljenika kojemu je određeno jamstvo, a radi provjere prebivališta, boravišta ili drugih razloga važnih za uspješno vođenje postupka, što prema mišljenju predlagateljica predstavlja ograničavanje slobode koje nije suglasno s člankom 22. Ustava i s člankom 5. Konvencije. Članak 22. Ustava propisuje da se nikome ne smije oduzeti ili ograničiti sloboda, osim kad je to određeno zakonom o čemu odlučuje sud. Smatraju da nema ustavne osnove zbog koje bi se

okrivljenik kojemu je određeno jamstvo zadržavao u policiji bez naloga suda.
75.2. Ministarstvo pravosuđa smatra da nisu osnovane tvrdnje predlagateljica stoga što su razlozi dovođenja i zadržavanja u tom članku određeni, a to se posebno odnosi na svrhu zbog koje se poduzima radnja. Zadržavanje mora biti važno radi uspješnog vođenja postupka i može se odrediti samo prema okrivljeniku protiv kojeg je određeno jamstvo (koje je zamjena za istražni zatvor).
75.3. Ustavni sud podsjeća da prema članku 24. stavku 2. Ustava policija smije uhititi osobu bez sudbenoga naloga »uz obvezu da je odmah preda sudu« ako protiv nje postoji »osnovana sumnja« da je počinila teško kazneno djelo. Sličnu odredbu sadržava i članak 5. stavak 1. točka (c) Konvencije (u njoj je riječ o »razumnoj sumnji« – reasonable suspicion).
Za razmatranje suglasnosti s Ustavom i Konvencijom članka 97. stavka 7. ZKP-a relevantna su pravna stajališta Europskog suda u slučaju Murray protiv Ujedinjenog Kraljevstva (presuda, veliko vijeće, 28. listopada 1994., zahtjev br. 14310/88). Ta su stajališta utvrđena u predmetu koji se bavio terorizmom, što im daje posebnu težinu. Podnositeljicu zahtjeva uhitio je pripadnik oružanih snaga. Zadržana je na ispitivanju o umiješanosti u terorističke aktivnosti nešto preko jednog sata. Mjerodavni članak 14. zakona Sjeverne Irske iz 1978. koji je uređivao izvanredna stanja (Northern Ireland /Emergency Provisions/ Act 1978) dopuštao je zadržavanje do četiri sata. Europski sud izrijekom je utvrdio da je svako lišenje slobode koje se ne poduzima radi dovođenja osobe pred sud protivno članku 5. stavku 1. točki (c) Konvencije.
»C. Svrha uhićenja
64. ... bilo je razvidno iz okolnosti koje su okruživale (uhićenje) da ona nije bila uhićena radi toga da se dovede ‘pred nadležnu sudbenu vlast’ nego samo s ciljem da se ispita radi skupljanja općih obavještajnih podataka (‘... it was clear from the surrounding circumstances that she was not arrested for the purpose of bringing her before a ‘competent legal authority’ but merely for the purpose of interrogating her with a view to gathering general intelligence’).
(...)
66. Zadatak je Suda da utvrdi jesu li pretpostavke propisane u točki (c) članka 5. stavka 1. (čl. 5-1-c), uključujući postizanje propisane legitimne svrhe (‘including the pursuit of the prescribed legitimate purpose’), bile ispunjene u okolnostima ovog slučaja.
68. ... Ono što je važno radi pridržavanja konvencijskih obveza jest sadržaj, a ne forma. Pod uvjetom da je svrha uhićenja i pritvaranja stvarno da se osoba dovede pred nadležnu sudbenu vlast, tehnika kojom se to postiže neće biti odlučujuća.«
75.4. Ustavni sud primjećuje da je u članku 97. stavku 7. ZKP-a izrijekom propisana svrha zadržavanja osobe (okrivljenika protiv kojeg je određeno jamstvo). To su »provjera prebivališta, boravišta ili drugi razlozi važni za uspješno vođenje postupka«. Prema tome, izvjesno je da svrha zadržavanja osobe propisana člankom 97. stavkom 7. ZKP-a nije njezino dovođenje pred sud. Stoga se ne može podvesti pod dopušteno lišenje slobode u smislu članka 24. stavka 2. Ustava i članka 5. stavka 1. točke (c) Konvencije.
Pri tome nije ustavnopravno relevantna činjenica što je u članku 97. stavku 7. ZKP-a riječ o okrivljeniku protiv kojeg je određeno jamstvo. Naime, iz očitovanja Ministarstva pravosuđa proizlazilo bi da je takva osoba zapravo ionako u istražnom zatvoru koji je samo zamijenjen jamstvom, pa po toj osnovi dovođenje i zadržavanje takve osobe u policiji bez dovedbenog naloga radi davanja podataka važnih za uspješno vođenje postupka ima valjani ratio legis. Takvo pravno rezoniranje nije ustavnopravno prihvatljivo ne samo zbog toga što svrha članka 97. stavka 7. ZKP-a nije ustavnopravno legitimna. Neprihvatljivo je i stoga što je riječ o okrivljeniku protiv kojeg je određeno jamstvo i koji je na slobodi, što znači da je ispunio sve uvjete iz članka 102. stavka 1. ZKP-a (v. točku 76. obrazloženja ove odluke) i da je protiv njega istražni zatvor ukinut.
Ustavni sud ocjenjuje i mogućim i vjerojatnim i osnovanim postojanje potrebe da se od

okrivljenika protiv kojeg je određeno jamstvo mogu tražiti pojedini podaci i da ga se stoga može pozvati u policiju. To pozivanje odnosno prikupljanje podataka, međutim, ne smije biti provedeno tako da ga policija lišava slobode bez dovedbenog naloga. Osim toga, mora biti sukladno svrsi zbog koje se osoba poziva u policiju. Iz primjera koji su navedeni u članku 97. stavku 7. ZKP-a (provjera prebivališta i boravišta) jasna je svrha tog poziva. Ona je administrativnopravne naravi, što upućuje da i »drugi razlozi važni za uspješno vođenje postupka« moraju biti takve naravi. Svako drugo tumačenje moglo bi dovesti do legalizirane arbitrarnosti u postupanju nadležnih tijela.
75.5. S obzirom da ne sadržava ustavnopravno dopuštenu svrhu zadržavanja, Ustavni sud ocjenjuje da je članak 97. stavak 7. ZKP-a nesuglasan s člankom 24. stavkom 2. Ustava i člankom 5. stavkom 1. točkom (c) Konvencije.
5.2.) Članak 102. stavak 1.
76. Osporena odredba glasi:
»5. Jamstvo
Članak 102.
(1) Istražni zatvor određen iz razloga navedenih u članku 123. stavku 1. točki 1. do 3. ovog Zakona, može se ukinuti ako okrivljenik ili tko drugi za njega dade jamstvo, a sam okrivljenik obeća da se neće kriti i da bez odobrenja neće napustiti svoje boravište, da neće ometati kazneni postupak i da neće počiniti novo kazneno djelo.
(...)«
Članak 102. stavak 1. upućuje na članak 123. stavak 1. točke 1. do 3. ZKP-a. Taj stavak članka 123. ZKP-a ima ukupno pet točaka i glasi:
»b) Osnove za određivanje istražnog zatvora
Članak 123.
(1) Istražni zatvor se može odrediti ako postoji osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo i ako:
1) je u bijegu ili osobite okolnosti upućuju na opasnost da će pobjeći (krije se, ne može se utvrditi njezina istovjetnost i slično),
2) osobite okolnosti upućuju na opasnost da će uništiti, sakriti, izmijeniti ili krivotvoriti dokaze ili tragove važne za kazneni postupak ili da će ometati kazneni postupak utjecajem na svjedoke, vještake, sudionike ili prikrivače,
3) osobite okolnosti upućuju na opasnost da će ponoviti kazneno djelo ili da će dovršiti pokušano kazneno djelo, ili da će počiniti teže kazneno djelo za koje je prema zakonu moguće izreći kaznu zatvora od pet godina ili težu kaznu, kojim prijeti,
4) je istražni zatvor nužan radi neometanog odvijanja postupka zbog posebno teških okolnosti počinjenja kaznenog djela za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora,
5) okrivljenik koji je uredno pozvan izbjegava doći na raspravu.
(...)
77. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan u prijedlogu smatraju da je članak 102. stavak 1. ZKP-a nesuglasan s člankom 14. stavkom 2., člankom 25. stavkom 3., člankom 26. i člankom 28. Ustava. U prijedlogu navode:
»Ovom odredbom zakona o kaznenom postupku, iako je jamstvo ustavna kategorija nije obuhvaćena osnova za određivanje istražnog zatvora iz čl. 123 st. 1 toč. 4 ZKP-a koja propisuje određivanje istražnog zatvora koji je nužan zbog posebno teških okolnosti počinjenja kaznenog djela za koja je propisana kazna dugotrajnog zatvora. Samo prividno proizlazi da je ova osnova izuzetno restriktivna te da se odnosi na najteže oblike kaznenih djela za koja je propisana kazna dugotrajnog zatvora.
(...)
Obzirom da vrijedi načelo jednakosti građana pred zakonom (čl. 14 st. 2 i čl. 25 st. 3 Ustava RH), da vrijedi načelo presumpcije nedužnosti (čl. 28 Ustava RH), i da Ustavom RH institut

jamstva nije ograničen na pojedine zakonske osnove temeljem kojih se može odrediti istražni zatvor (čl. 26 Ustava RH), ne postoji niti jedan razumni razlog zbog kojeg se institut jamstva ne bi mogao primijeniti i na one osobe kod kojih postoje razlozi za određivanjem istražnog zatvora u smislu čl. 123 st. 1 toč. 4.
Izostavljanjem ove kategorije osoba iz čl. 102. ZKP-a narušeno je načelo jednakosti građana i u zakon je uvedena diskriminatorna odredba, jer se bez ikakvog razloga jedna kategorija ljudi stavlja u bitno nepovoljniji položaj, a što je protivno Ustavu RH i ECRH.«
78. Ministarstvo pravosuđa tvrdi da nisu osnovani navodi predlagateljica, jer suglasno toj odredbi jamstvo zamjenjuje istražni zatvor koji je određen prema članku 123. stavku 1. točkama 1. do 3. ZKP-a, i to vrijedi za sve osobe. Stoga u toj odredbi nema diskriminatornih elemenata.
79. Ustavni sud podsjeća da članak 25. stavak 1. Ustava određuje da se pritvorenik, uz zakonsko jamstvo, može pustiti da se brani sa slobode. Posljednja rečenica članka 5. stavka 3. Konvencije propisuje da se puštanje na slobodu može uvjetovati »davanjem jamstva da će ta osoba pristupiti suđenju«. Traženje jamčevine za pojavljivanje na suđenju mora se uvijek razmotriti kao alternativa pritvaranju, kad bi bezuvjetno puštanje na slobodu inače bilo previše rizično.
U predmetu Jablonski protiv Poljske (presuda, 21. prosinca 2000., zahtjev br. 33492/96) Europski sud je ponovio:
»83. ... Sud primjećuje da su prema članku 5. stavku 3. vlasti, kad odlučuju treba li osobu osloboditi ili pritvoriti, obvezne razmotriti alternativne mjere osiguranja njezine prisutnosti na suđenju. Doista, taj članak propisuje ne samo pravo 'na suđenje u razumnom roku ili oslobađanje prije suđenja' nego također propisuje da 'puštanje na slobodu može biti uvjetovano jamstvima pojavljivanja na suđenju' (vidjeti, mutatis mutandis, presudu Neumeister protiv Austrije od 27. lipnja 1968., ... § 3.).«
Promotre li se u tom svjetlu točke 1. do 5. stavka 1. članka 102. ZKP-a odmah se primjećuje da posljednja točka 5. (»okrivljenik koji je uredno pozvan izbjegava doći na raspravu«) mora biti isključena iz članka 102. stavka 1. ZKP-a jer izravno proturječi svrsi davanja jamstva (to jest osiguranju da će osoba pristupiti suđenju).
Međutim, takva proturječnost nije vidljiva u slučaju propisanom u točki 4. stavka 1. članka 102. ZKP-a (to jest kad je »istražni zatvor nužan radi neometanog odvijanja postupka zbog posebno teških okolnosti počinjenja kaznenog djela za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora«). Nisu jasni razlozi kojima se zakonodavac vodio kad je i za tu osnovu istražnog zatvora isključio mogućnost primjene instituta jamstva, osobito stoga što je za tu osnovu istodobno predvidio mogućnost određivanja istražnog zatvora u domu i mjere opreza.
U nedostatku drugih razloga, Ustavni sud mora zaključiti da se zakonodavac pri isključivanju mogućnosti davanja jamstva najvjerojatnije vodio težinom kaznenih djela iz članka 102. stavka 1. točke 4. ZKP-a. Ako je to slučaj, Ustavnom sudu ne preostaje drugo nego ponoviti da težina kaznenog djela sama po sebi nije ustavnopravno prihvatljiv razlog za zakonsko isključivanje jamstva.
Proizlazi da je ustavna odredba, prema kojoj se pritvorenik uz zakonsko jamstvo može pustiti da se brani sa slobode, u članku 102. stavku 1. ZKP-a razrađena tako da nije na jednak način primijenjena na sve okrivljenike u odnosu na koje je moguće postići njezinu Ustavom i Konvencijom određenu svrhu.
79.1. Zbog navedenog isključivanja jedne kategorije okrivljenika u situaciji kad isključivanje nije nužno i nije u suglasnosti sa svrhom jamstva, a zasniva se na težini djela kao nelegitimnoj osnovi njihova isključivanja, članak 102. stavak 1. ZKP-a nije u suglasnosti s člankom 14. stavkom 1. u vezi s člankom 25. stavkom 3. Ustava u dijelu koji glasi: »točki 1. do 3.«. Ukidanje tog dijela članka 102. stavka 1. ZKP-a povezano je s nejednakim tretmanom okrivljenika u točkama 1. do 4. stavka 1. članka 123., a ne i s onima iz točke 5. stavka 1.

članka 123. ZKP-a.
5.3.) Članak 104. stavak 2. druga rečenica
80. Osporena odredba glasi:
»Članak 104.
(...)
(2) Ako okrivljenik postupi protivno uvjetima rješenja o određivanju jamstva, rješenjem će se odrediti naplata iznosa jamstva u korist proračuna, a protiv okrivljenika će se odrediti istražni zatvor. Tako sud može odlučiti, na prijedlog državnog odvjetnika, i ako postoji ozbiljna vjerojatnost da će okrivljenik postupiti protivno uvjetima rješenja o jamstvu.«
Članak 104. stavak 2. izmijenjen je člankom 21. ZID-a ZKP/09. Članak 104. stavak 2. ZKP/08 glasio je prije izmjena:
»Članak 104.
(...)
(2) Ako postoji vjerojatnost da će okrivljenik postupiti protivno uvjetima jamstva, rješenjem će se odrediti naplata iznosa jamstva u korist proračuna, a protiv okrivljenika će se odrediti istražni zatvor.«
81. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan smatraju da su citiranom odredbom povrijeđeni članci 24. i 48. Ustava. Navode kako je za određivanje istražnog zatvora potrebno postojanje osnovane sumnje da je određena osoba počinila kazneno djelo pa bi isti pravni standard bio potreban i za utvrđivanje činjenice da je okrivljenik postupao protivno uvjetima jamstva. U prijedlogu navode:
»Obzirom da je za određivanje istražnog zatvora kojeg jamstvo zamjenjuje potrebna osnovana sumnja da je osoba počinila kazneno djelo, smatramo nužnim da isti pravni standard, slijedeći odredbu članka 24 Ustava Republike Hrvatske, treba vrijediti u situaciji kada se utvrđuju činjenice vezane za to da li je okrivljenik postupao protivno uvjetima jamstva. Vjerojatnost da će okrivljenik postupiti protivno uvjetima jamstva je pravni standard koji je svojom kvalitetom ispod standarda osnova sumnje, a daleko ispod standarda osnovane sumnje. Citiranom odredbom zakona o kaznenom postupku povrijeđena je i odredba čl. 48 Ustava RH kojom se jamči pravo vlasništva ali i odredba članka 1 I protokola ECHR. Jamstvo se prema čl. 103 ZKP-a sastoji u polaganju gotovog novca, vrijednosnih papira, dragocjenosti ili drugih pokretnina veće vrijednosti koje se lako mogu unovčiti i čuvati, ili u stavljanju hipoteke za iznos jamstva na nekretnine osobe koja daje jamstvo.
Iz ove odredbe razvidno je da jamstvo može dati okrivljenik ali i neka druga osoba za njega. Uz postojanje zakonske odredbe po kojoj se utvrđuje vjerojatnost da će okrivljenik postupiti protivno uvjetima jamstva, dovedena je u pitanje zaštita vlasništva bilo okrivljenika bilo neke treće osobe, i to iz razloga što postoji očigledni nesrazmjer između posljedice a to je naplata iznosa jamstva u korist državnog proračuna i utvrđivanja vjerojatnosti kao nižeg pravnog standarda u odnosu na pravni standard 'osnovane sumnje' koji je potreba da bi se jamstvo kao takvo uopće moglo primijeniti.«
82. Ministarstvo pravosuđa tvrdnje predlagateljica o nesuglasnosti članka 104. stavka 2. ZKP-a s člancima 24. i 48. Ustava smatra neosnovanim. Navodi da je člankom 103. stavkom 1. ZKP-a propisano da je jamstvo zamjena za istražni zatvor. Stoga ukoliko okrivljenik postupi protivno uvjetima iz rješenja o određivanju jamstva, policija odmah obavještava sud koji će protiv okrivljenika odrediti istražni zatvor i rješenjem odrediti naplatu iznosa jamstva u korist proračuna. Sud može tako odlučiti, na prijedlog državnog odvjetništva, i ako postoji ozbiljna vjerojatnost da će okrivljenik postupiti protivno uvjetima rješenja o jamstvu.
83. Ustavni sud ponavlja da načelo razmjernosti zahtijeva da se istražni zatvor može odrediti samo onda kad postoje razlozi za njegovo određivanje, a ista se svrha ne može postići blažim mjerama. Iz druge rečenice članka 104. stavka 2. ZKP-a proizlazi da se njegova svrha ne može postići primjenom jamstva jer postoji ozbiljna vjerojatnost da će okrivljenik prekršiti

uvjete jamstva pa je potrebno ponovo odrediti istražni zatvor, a ujedno naplatiti i iznos položenog jamstva u korist proračuna.
Druga rečenica članka 104. stavka 2. ZKP-a ustavnopravno je neprihvatljiva jer se njome kumulativno određuje istražni zatvor i naplata jamstva u korist državnog proračuna u situaciji kad okrivljenik nije prekršio jamstvo (što je ustavnopravno bitna razlika u odnosu prema prvoj rečenici stavka 2. članka 104. ZKP-a). Tako se naplata jamstva zapravo pretvara u dodatnu kaznu jer se osoba uz lišavanje slobode još i dodatno novčano kažnjava, a da za to nisu ispunjeni uvjeti.
Europski sud dodatnu sankciju uz novčanu kaznu prepoznaje kao nerazmjerno miješanje u pravo vlasništva. U predmetu Gabrić protiv Hrvatske (presuda, 5. veljače 2009, zahtjev br. 9702/04) istaknuto je:
»39. Sud smatra da miješanje, da bi bilo razmjerno, treba odgovarati ozbiljnosti povrede, a sankcija težini djela za čije je kažnjavanje predviđena, ... a ne težini neke pretpostavljene povrede koja, međutim, nije bila utvrđena (kao primjerice djelo pranja novca ili izbjegavanja carinskih pristojbi). Mjera oduzimanja o kojoj je ovdje riječ nije bila namijenjena da bude materijalna naknada štete – budući da država nije pretrpjela nikakav gubitak kao rezultat toga što podnositeljica nije prijavila novac – nego je bila odvraćajuća i punitivna u svojoj svrsi (usporediti predmet Bendenoun protiv Francuske, 24. veljače 1994., § 47. ...). U ovom je predmetu podnositeljici zahtjeva već bila izrečena novčana kazna za prekršaj koji se sastojao od neprijavljivanja novca na carini. Nije bilo uvjerljivo dokazano niti je Vlada uistinu tvrdila da sama ta sankcija nije bila dovoljna za postizanje željenog odvraćajućeg ili punitivnog učinka i sprečavanje budućih povreda dužnosti prijavljivanja. U takvim je okolnostima, prema mišljenju Suda, oduzimanje cijelog iznosa novca koji je trebalo prijaviti, kao dodatna sankcija uz novčanu kaznu, bilo nerazmjerno jer je podnositeljici zahtjeva nametnulo prekomjeran teret.
40. Stoga je došlo do povrede članka 1. Protokola br. 1.«
Ta su stajališta u cijelosti primjenjiva i na situaciju koju uređuje druga rečenica članka 104. stavka 2. ZKP-a.
83.1. Stoga Ustavni sud ocjenjuje drugu rečenicu članka 104. stavka 2. ZKP-a koja glasi: »Tako sud može odlučiti, na prijedlog državnog odvjetnika, i ako postoji ozbiljna vjerojatnost da će okrivljenik postupiti protivno uvjetima rješenja o jamstvu.« nesuglasnom s člankom 16. stavkom 2. u vezi s člankom 48. stavkom 1. Ustava i člankom 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.
83.2. Ustavni sud ne ocjenjuje osnovanim prigovor predlagateljica da u svjetlu članka 24. Ustava (uhićenje ili pritvaranje bez sudbenog naloga) nije dovoljno da postoji ozbiljna vjerojatnost da će okrivljenik postupiti protivno uvjetima jamstva nego se za to mora zahtijevati osnovana sumnja. Svrha te sudske mjere u prvom je redu odvraćajuća, što opravdava zakonodavčev pristup.
5.4.) Članak 106. stavak 3.
84. Osporena odredba glasi:
»Članak 106.
(...)
(3) Osoba spriječena u bijegu predaje se policiji i može se zadržati do dolaska policije.«
85. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan smatraju da je citirani članak, koji regulira tzv. »građansko uhićenje«, u suprotnosti s načelom razmjernosti iz članka 16. Ustava te s člankom 5. Konvencije. Navode:
»(...) Kako u citiranoj odredbi čl. 106 st. 3 ZKP-a nije naveden vremenski rok trajanja građanskog uhićenja već je navedeno da se osoba može zadržati do dolaska policije, to se citirana zakonska odredba ne može smatrati odredbom koja zadovoljava pravni standard iz čl. 5 ECHR niti zadovoljava pravni standard koji je naveden u članku 16 st. 2 Ustava RH.(...).

(...)
Prema odredbi čl. 106 ZKP-a uopće nije predviđeno da osoba koja liši slobode osobu koju zatekne u izvršenju kaznenog djela koje se progoni po sl. dužnosti, o tome mora obavijestiti policiju pa se prema tome može pojaviti situacija da građanin uhiti drugog građanina, drži ga lišenog slobode a da pri tome državne vlasti (policija) o tome nemaju nikakvih saznanja niti ih moraju imati, jer ne postoji propisana obveza građanina da o činjenici uhićenja drugog građanina izvještava policiju.«
86. Ministarstvo pravosuđa smatra da su tvrdnje predlagateljica neosnovane. Navodi da se vremensko trajanje sprečavanja bijega ne može točno utvrditi. Iz same odredbe proizlazi da se zadržana osoba mora predati policiji i zadržati samo do dolaska policije.
87. Ustavni sud ističe da članak 106. stavak 1. ZKP-a ovlašćuje »svakoga« da spriječi bijeg osobe zatečene u kaznenom djelu za koje se progoni po službenoj dužnosti. Taj je članak sadržan u odjeljku ZKP-a pod naslovom: Uhićenje. Riječ je, dakle, o institutu tzv. građanskog uhićenja, odnosno zadržavanju osobe spriječene u bijegu do dolaska policije. Takvo zadržavanje kvalificira se kao lišavanje slobode osobe spriječene u bijegu koje čini druga fizička (privatna) osoba.
Uvažavajući prigovore predlagateljica, Ustavni sud ponavlja da kaznenopravne norme zahtijevaju preciznost. Na ovom mjestu treba ponoviti pravno stajalište Europskog suda izraženo u presudi Mooren protiv Njemačke (2009.) o standardima prema kojima se ocjenjuje kvaliteta kaznenih zakona (v. točku 28. obrazloženja ove presude):
»β) Tražena kvaliteta domaćeg zakona
76. Štoviše, Sud mora utvrditi poštuje li samo domaće pravo Konvenciju, uključujući opća načela izražena ili implicirana u njoj. Što se tiče ove zadnje točke, Sud naglašava da je, što se tiče lišenja slobode, osobito važno osigurati provedbu općeg načela pravne sigurnosti (principle of legal certainty) (vidjeti Baranowski, ... §§ 51.-52.; Ječius, ... § 56. i Khudoyorov, ... § 125.). Kad navodi da svako lišenje slobode mora biti 'zakonito' i biti provedeno 'u skladu s postupkom propisanim zakonom', članak 5. stavak 1. ne upućuje tek natrag na domaće pravo; kao i izrazi 'u skladu sa zakonom' i 'propisan zakonom' u drugim stavcima članaka 8. do 11., on se također odnosi na 'kvalitetu zakona', tražeći da bude u skladu s vladavinom prava, konceptom sadržanim u svim člancima Konvencije. 'Kvaliteta zakona' u tom smislu podrazumijeva da kad nacionalni zakon dopušta lišenje slobode, on mora biti dovoljno pristupačan, precizan i predvidljiv u svojoj primjeni, kako bi se izbjegao rizik arbitrarnosti (vidjeti Amuur protiv Francuske, 25. lipnja 1996., § 50., ... i Nasrulloyev, ... § 71.).«
Slijedom toga, Ustavni sud zapaža da ZKP u članku 106. stavku 3. dopušta »svakome« da liši slobode drugu osobu kako bi je spriječio u bijegu, a da istovremeno nije uspostavljena obveza »svakoga« da odmah o tome obavijesti policiju ili drugo državno tijelo. Iz izričaja članka 106. stavka 3. ZKP-a jasno je postojanje obveze da se osoba spriječena u bijegu mora predati policiji. Međutim, iz toga ne proizlazi automatski i obveza osobe koja je drugu osobu spriječila u bijegu da odmah o tome obavijesti policiju, a ni da takvu osobu odmah preda policiji. Izričaj »može se zadržati do dolaska policije«, a da istodobno nije konstituirana obveza da se policija odmah obavijesti o tome, otvara mogućnost arbitrarnog zadržavanja osobe koja je spriječena u bijegu i duže no što je to prijeko potrebno.
87.1. Stoga Ustavni sud ocjenjuje da je članak 106. stavak 3. ZKP-a nesuglasan sa zahtjevima koje pred kaznene zakone postavlja vladavina prava (članak 3. Ustava). Zbog nepreciznosti pravne norme otvorena je mogućnost lišavanja slobode osobe i duže no što je to prijeko potrebno. Time se već na normativnoj razini otvara i mogućnost arbitrarnosti koja je zabranjena člancima 22. i 24. Ustava i člankom 5. Konvencije.

5.5.) Članak 112. stavak 2. druga do šesta rečenica

88. Mjerodavne odredbe glase:
»Članak 109.
(1) Policijski službenik mora uhićenika u roku navedenom u stavku 2. ovog članka dovesti u pritvorsku policijsku jedinicu određenu posebnim zakonom i predati pritvorskom nadzorniku ili ga pustiti na slobodu. Zakašnjenje se mora posebno obrazložiti.
(2) Rok u kojem uhićenik mora biti doveden u pritvorsku jedinicu i predan pritvorskom nadzorniku ili pušten na slobodu teče od trenutka uhićenja, a iznosi dvadeset i četiri sata.
(...)«
»7. Pritvor
Članak 112.
(1) Državni odvjetnik pisanim i obrazloženim rješenjem određuje pritvor protiv uhićenika ako utvrdi da postoje osnove sumnje da je uhićenik počinio kazneno djelo za koje se kazneni progon poduzima po službenoj dužnosti, a postoje neki od razloga za istražni zatvor iz članka 123. stavka 1. točke 1.-4. ovog Zakona, a pritvor je potreban radi utvrđivanja istovjetnosti, provjere alibija te prikupljanja podataka o dokazima. Protiv rješenja o pritvoru pritvorenik se može žaliti u roku od 6 sati. O žalbi odlučuje sudac istrage u roku od 8 sati. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.
(2) Pritvor iz stavka 1. ovog članka, može trajati najdulje četrdeset i osam sati od trenutka uhićenja. Na prijedlog državnog odvjetnika sudac istrage može obrazloženim rješenjem produljiti pritvor za daljnjih četrdeset i osam sati ako je to neophodno radi prikupljanja dokaza o kaznenom djelu za koje je propisana kazna zatvora iznad dvanaest godina. Protiv rješenja suca istrage o produljenju pritvora pritvorenik se može žaliti u roku od šest sati. O žalbi odlučuje vijeće u roku od dvanaest sati. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja. Pritvorenik može žalbu izjaviti na zapisnik.
(3) Pritvor će se odmah ukinuti ako su prestali razlozi zbog kojih je pritvor bio određen.
(4) Državni odvjetnik nakon što je ispitao uhićenika, može pisanim nalogom naložiti policiji da u roku od dvadeset i četiri sata od trenutka predaje uhićenika pritvorskom nadzorniku, dovede uhićenika sucu istrage radi postupanja prema članku 118. ovog Zakona. U tom slučaju državni odvjetnik ne donosi rješenje o pritvoru.
(5) Ako u roku od dvadeset i četiri sata od trenutka predaje pritvorskom nadzorniku, protiv okrivljenika nije određen pritvor ili okrivljenik nije doveden sucu istrage prema stavku 1. ovog članka, ima se pustiti na slobodu.«
»Članak 118.
(1) Po nalogu državnog odvjetnika policija će pritvorenika kod kojeg postoje razlozi za određivanje istražnog zatvora prije isteka roka za pritvor iz članka 112. stavka 2. ovog Zakona, ili u roku iz članka 112. stavka 4. ovog Zakona, dovesti sucu istrage radi održavanja ročišta za određivanje istražnog zatvora ili puštanja na slobodu. (...)
(2) Na temelju naloga suca istrage pritvorenik će se zadržati u pritvoru do održavanja ročišta za odlučivanje o istražnom zatvoru, a najdulje dvanaest sati, od trenutka dovođenja sucu istrage.«
»Članak 127.
(...)
(2) O prijedlogu državnog odvjetnika da se odredi istražni zatvor, sudac istrage odlučuje odmah, a najkasnije u roku od dvanaest sata od podnošenja prijedloga. Kad se sudac istrage ne složi s prijedlogom državnog odvjetnika za određivanje istražnog zatvora, donosi rješenje kojim se prijedlog odbija te ako je okrivljenik u pritvoru naložit će da se odmah pusti na slobodu. Protiv tog rješenja državni odvjetnik ima pravo žalbe u roku od dvadeset četiri sata. O žalbi odlučuje vijeće u roku od četrdeset i osam sati.
(...)«
Članak 127. noveliran je dva puta: ZID-om ZKP/09 i ZID-om ZKP/11. Što se tiče stavka 2.

članka 127. ZKP-a, člankom 32. ZID-a ZKP/09 provedena je bitna izmjena tako da su u prvoj rečenici riječi »dvadeset četiri« zamijenjene riječju »dvanaest«. Na kraju druge rečenice brisana je točka i dodane su riječi »te ako je okrivljenik u pritvoru naložit će da se odmah pusti na slobodu«.
89. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan osporavaju suglasnost s Ustavom zakonskog uređenja dovođenja uhićenika pred sud sadržanog u članku 109., članku 112., članku 118. i članku 127. stavku 2. ZKP-a. Smatraju da osporeni članci uređuju ukupno trajanje zadržavanja uhićene osobe protivno članku 24. Ustava. U obrazloženju navode da uhićenik prije prvog izvođenja pred suca istrage može biti lišen slobode ukupno 120 sati odnosno pet dana čime se krši ustavno pravo uhićenika da u najkraćem roku bude izveden pred sud.
90. Ministarstvo pravosuđa neizravno se očitovalo o prigovorima predlagateljica kad je razmatralo članak 118. ZKP-a. Navodi da su neosnovane tvrdnje predlagateljica da vrijeme trajanja uhićenja i pritvora do odluke suca istrage nije u skladu sa standardima Europskog suda jer standardi koje navode predlagateljice ne postoje, dok europska zakonodavstva različito uređuju lišenje slobode prije podizanja optužnice.
91. Ustavni sud ne smatra nesuglasnim s Ustavom sve članke ZKP-a koje osporavaju predlagateljice. Ispitao je cjelokupno zakonsko uređenje i zaključio da nesuglasnost s Ustavom proizlazi iz dijela članka 112. stavka 2. ZKP-a koji u cijelosti glasi: »(2) Pritvor iz stavka 1. ovog članka, može trajati najdulje četrdeset i osam sati od trenutka uhićenja. Na prijedlog državnog odvjetnika sudac istrage može obrazloženim rješenjem produljiti pritvor za daljnjih četrdeset i osam sati ako je to neophodno radi prikupljanja dokaza o kaznenom djelu za koje je propisana kazna zatvora iznad dvanaest godina. Protiv rješenja suca istrage o produljenju pritvora pritvorenik se može žaliti u roku od šest sati. O žalbi odlučuje vijeće u roku od dvanaest sati. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja. Pritvorenik može žalbu izjaviti na zapisnik.«
Dva su razloga nesuglasnosti s Ustavom tog zakonskog rješenja. Prvo, omogućavanjem da se pritvor produlji, a da se istodobno ne predvidi obveza održavanja ročišta pred sucem istrage na kojem bi se uhićenik »predao sudu« u smislu članka 24. stavka 2. Ustava krši se ustavna obveza da se uhićenik »odmah« preda sudu odnosno konvencijska obveza da se »promptno izvede pred suca«.
Drugo, zbog nepostojanja zakonske obveze održavanja ročišta pred sucem istrage u slučaju produljenja pritvora iz članka 112. stavka 2. (druga do šesta rečenica) ZKP-a rok predaje uhićenika sudu produljuje se na način koji krši ustavni zahtjev »odmah«, koji – tumačen u svjetlu europskih pravnih standarda – smije iznositi najdulje četiri dana.
U sljedećoj se točki obrazlažu ti zaključci.
91.1. Članak 24. stavak 2. Ustava propisuje: »Bez sudbenoga naloga redarstvo može uz obvezu da je odmah preda sudu uhititi osobu protiv koje postoji osnovana sumnja da je počinila teško kazneno djelo određeno zakonom«. Članak 5. stavak 3. u vezi s člankom 5. stavkom 1. točkom (c) Konvencije propisuje: »Nitko se ne smije lišiti slobode, osim u sljedećim slučajevima i u postupku propisanom zakonom: ... c) ako je zakonito uhićen ili pritvoren radi dovođenja nadležnoj sudbenoj vlasti kad postoji osnovana sumnja da je počinio kazneno djelo ili kad je razumno vjerovati da je to nužno radi sprečavanja izvršenja kaznenog djela ili bijega nakon njegova počinjenja; ... 3. Svatko uhićen ili pritvoren u uvjetima predviđenim stavkom 1. točkom (c) ovoga članka mora se u najkraćem roku (promptly) izvesti pred suca, ili pred drugo zakonom određeno tijelo sudbene vlasti, ...«
Europski sud protumačio je u svojoj praksi da konvencijski standard »u najkraćem roku, to jest promptno« (izvesti pred suca ili pred drugo zakonom određeno tijelo sudbene vlasti) iznosi četiri dana. U predmetu McKay protiv Velike Britanije (presuda, veliko vijeće, 3. listopada 2006, zahtjev br. 543/03) utvrđeno je:
»Promptnost

33. Sudska kontrola pri prvom pojavljivanju uhićenog pojedinca mora iznad svega biti promptna kako bi omogućila otkrivanje bilo kakvog zlostavljanja i zadržala na najmanjoj mjeri bilo kakvo neopravdano miješanje u pojedinačnu slobodu. Strogo vremensko ograničenje koje nameće ovaj zahtjev ostavlja malo fleksibilnosti za tumačenje jer bi, da je drugačije, značilo ozbiljno slabljenje procesnog jamstva na štetu pojedinca i rizik narušavanja same biti prava koje je zaštićeno tom odredbom (vidjeti Brogan i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva, 29. studenoga 1988., § 62. ... gdje su razdoblja pritvora duža od četiri dana bez pojavljivanja pred sucem smatrani povredom članka 5. stavka 3. čak i u posebnom kontekstu terorističkih istraga).
(...)
47. Radi osiguranja da zajamčeno pravo bude provedivo u praksi i djelotvorno, a ne teoretsko i prividno, nije samo stvar dobre prakse nego je u visokom stupnju poželjno radi smanjivanja kašnjenja na najmanju moguću mjeru da sudski službenik koji prvi vodi automatski nadzor zakonitosti i postojanje osnova za pritvor također ima ovlast razmotriti otpust uz jamčevinu. To, međutim, Konvencija ne zahtijeva i u načelu ne postoji razlog zbog čega stvar ne bi mogla rješavati dvojica sudskih službenika unutar potrebnog vremenskog okvira. U svakom slučaju, kad je riječ o tumačenju, ne može se zahtijevati da se ispitivanje jamčevine provodi bilo kojom većom brzinom od one koja se zahtijeva za prvi automatski nadzor, za koju je Sud odredio da je najduže četiri dana (...).«
Ustavni sud prihvaća taj europski pravni standard i kad je riječ o tumačenju ustavnog pojma »odmah« (predati sudu) u smislu članka 24. stavka 2. Ustava.
U daljnjem tekstu koristi se ustavni izričaj »odmah predati sudu« (članak 24. stavak 2. Ustava) za koji Ustavni sud utvrđuje da je sinonim konvencijskom izričaju »promptno izvesti pred suca« (članak 5. stavak 3. Konvencije).
91.2. ZKP u članku 112. razlikuje postupak i vrijeme predviđeno da se uhićenik preda sudu ovisno o tome je li riječ o kaznenom djelu za koje je propisana kazna zatvora ispod ili iznad dvanaest godina.
91.3. Što se tiče postupka i vremena predviđenog da se uhićenik preda sudu kad je riječ o kaznenom djelu za koje je propisana kazna zatvora ispod dvanaest godina, Ustavni sud utvrđuje da je ZKP u cijelosti suglasan i s člankom 24. stavkom 2. Ustava i s člankom 5. stavkom 3. Konvencije.
Riječ je o razdoblju od 48 sati. Zbog mogućnosti zakašnjenja policije s predajom uhićenika pritvorskom nadzorniku (članak 119. stavak 1. druga rečenica), a s obzirom da se od tog trenutka računa rok od 24 sata za dovođenje uhićenika sucu istrage radi održavanja ročišta za određivanje istražnog zatvora ili puštanja na slobodu, u slučaju iz članka 112. stavka 4. u vezi s člankom 118. stavkom 1. ZKP-a postoji mogućnost odstupanja od zakonom propisanog roka (48 sati) za nekoliko sati.
Iako to odstupanje ne prelazi dopušteno vrijeme predaje sudu u smislu članka 24. stavka 2. Ustava, Ustavni sud ipak je dužan napomenuti da bi zakonsko uređenje prema kojem se dopušta zakašnjenje policije (članak 119. stavak 1. druga rečenica), a to zakašnjenje ima izravan utjecaj na računanje roka od daljnjih 24 sata za predaju uhićenika sudu (članak 112. stavak 4. u vezi s člankom 118. stavkom 1. ZKP-a), trebalo preispitati radi izbjegavanja bilo kakve pravne nepredvidljivosti i neizvjesnosti u pitanju konačnog roka za predaju uhićenika sudu.
91.4. Što se tiče postupka i vremena predviđenog da se uhićenik preda sudu kad je riječ o kaznenom djelu za koje je propisana kazna zatvora iznad dvanaest godina, Ustavni sud utvrđuje da ZKP nije u suglasnosti ni s člankom 24. stavkom 2. Ustava ni s člankom 5. stavkom 3. Konvencije.
Za razliku od prvog rješenja, kod kaznenih djela za koja je propisana kazna zatvora iznad dvanaest godina članak 112. stavak 2. ZKP predviđa mogućnost da sudac istrage može

obrazloženim rješenjem produljiti prvotni pritvor u trajanju od 48 sati za daljnjih 48 sati ako je to neophodno radi prikupljanja dokaza o kaznenom djelu za koje je propisana kazna zatvora iznad dvanaest godina.
To produljenje pritvora do predaje uhićenika sudu ZKP nije uvjetovao zakonskom obvezom da se uhićenik u roku od 48 sati (uz mogućnost produljenja za još nekoliko sati koje bi trebalo izbjeći, što je objašnjeno u točki 91.3. obrazloženja ove odluke) preda sucu istrage radi održavanja ročišta za određivanje istražnog zatvora ili puštanja na slobodu u smislu članka 118. ZKP-a.
Nepropisivanjem te obveze zakonodavac je izravno prekršio ustavni zahtjev »odmah predati sudu« iz članka 24. stavka 2. Ustava odnosno zahtjev »promptno izvesti pred suca« iz članka 5. stavka 3. Konvencije. Sam je, naime, utvrdio da ustavni zahtjev »odmah« iznosi 48 sati (uz mogućnost produljenja za još nekoliko sati koje bi trebalo izbjeći, što je objašnjeno u točki 91.3. obrazloženja ove odluke).
Produljivanjem pritvora do predaje uhićenika sudu u smislu članka 112. stavka 2. (druga do šesta rečenica) ZKP-a, a bez predaje uhićenika sudu u tom razdoblju, prekršen je i konvencijski pravni standard da vrijeme od časa uhićenja do časa izvođenja uhićenika pred suca smije trajati najdulje četiri dana (96 sati). Zbroje li se svi rokovi sadržani u člancima 109., 112., 118. i 127. stavku 2. ZKP-a, produljenje pritvora u smislu članka 112. stavka 2. ZKP-a uzrokovalo je da se ukupno trajanje tog razdoblja produljilo na 4 dana i 12 sati (108 sati).
91.5. Zaključno, kad je riječ o kaznenom djelu za koje je propisana kazna zatvora iznad dvanaest godina uređenje postupka koji traje od časa uhićenja do časa predaje uhićenika sudu nije riješeno u skladu sa zahtjevima trenutnosti iz članka 24. stavka 2. Ustava (»odmah«) odnosno zahtjevima promptnosti iz članka 5. stavka 3. Konvencije. Unatoč tome što ZKP u tom (najduže propisanom) razdoblju od četiri dana i 12 sati priznaje uhićeniku čak dva puta pravo žalbe (prvi put protiv rješenja o pritvoru iz članka 112. stavka 1. ZKP-a; drugi put protiv rješenja suca istrage o produljenju pritvora iz članka 112. stavka 2. ZKP-a), ZKP ne konstituira obvezu da se u prvih 96 sati od časa uhićenja uhićenika preda sudu u smislu članka 24. stavka 2. Ustava odnosno izvede pred suca u smislu članka 5. stavka 3. Konvencije.
Time je zakonodavac u članku 112. stavku 2. (druga do šesta rečenica) ZKP-a uredio institut predaje uhićenika sudu (kad je riječ o kaznenom djelu za koje je propisana kazna zatvora iznad dvanaest godina) na način nesuglasan sa zahtjevima trenutnosti iz članka 24. stavka 2. Ustava odnosno zahtjevima promptnosti iz članka 5. stavka 3. Konvencije.
6) Glava XII. Odluke, dostava, razgledavanje spisa i predmeta, kaznena evidencija, osobni podaci, pronađene i oduzete stvari (članci 163. – 190.)
92. Glava XII. ZKP-a objedinjuje različitu materiju prema mjerilu ekonomičnosti u sustavnom rasporedu jer sadržajne povezanosti nema. Rješenja su praktički preuzeta iz ZKP/97. Odredbe imaju prije svega tehničko značenje, a neke su bitne za ostvarenje prava u postupku.
93. U glavi XII. ZKP-a osporena je suglasnost s Ustavom članka 184. stavka 2. točke 1. i stavka 3., članka 186. stavaka 1. i 3., članka 187. stavka 2. točke 3. i stavaka 3. i 5., članka 188. stavka 1., članka 189. stavka 2. i članka 190. ZKP-a.
Ustavni sud ocijenio je nesuglasnim s Ustavom članak 184. stavak 2. točku 1. i članak 186. stavak 1. ZKP-a.
6.1.) Članak 184. stavak 2. točka 1.
94. Osporena odredba ZKP-a glasi:
»Članak 184.
(...)
(2) Pravo razgledavanja, prepisivanja, preslikavanja i snimanja spisa i predmeta koji se imaju uporabiti kao dokaz, ako zakonom nije propisano drukčije ima:

1) okrivljenik i branitelj nakon što je nalog o istrazi upisan u odgovarajući upisnik, ili nakon što je protiv osumnjičenika podnesena kaznena prijava ili je obavljena pretraga osumnjičenika, njegova doma ili drugih prostorija koje koristi ili pokretne stvari koju koristi, ili je od osumnjičenika privremeno oduzet predmet, izvršeno prepoznavanje, uzimanje otisaka prstiju i drugih dijelova tijela od osumnjičenika, ili je od osumnjičenika uzet uzorak biološkog materijala ili određeno vještačenje, pod uvjetom da je osumnjičenik prethodno ispitan, osim ako drukčije nije propisano ovim Zakonom.
(...)«
Predlagateljice Novak i Drenški Lasan nisu osporile suglasnost s Ustavom članka 184. stavka 2. točke 1. ZKP-a u tekstu koji je citiran jer je on stupio na snagu stupanjem na snagu ZID-a ZKP/11. Osporile su suglasnost s Ustavom članka 184. stavka 2. (bivše) točke 1. ZKP-a u tekstu koji je glasio: »1) okrivljenik i branitelj nakon što je okrivljenik ispitan« (v. točku 97. obrazloženja ove odluke). Neovisno o tome, Ustavni sud ocijenio je da se suglasnost s Ustavom članka 184. stavka 2. točke 1. ZKP-a treba razmotriti, ali u odnosu na zakonodavno stanje koje postoji poslije stupanja na snagu ZID-a ZKP/11.
95. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Citirana odredba zakona protivna je čl. 29 Ustava RH prema kojem svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni, neovisni i nepristrani sud, pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela. U slučaju sumnje ili optužbe zbog kažnjivog djela osumnjičenik, okrivljenik ili optuženik ima pravo da u najkraćem roku bude obaviješten, potanko i na jeziku koji razumije, o naravi i razlozima optužbe koja se diže protiv njega i o dokazima koji ga terete, te da ima odgovarajuće vrijeme i mogućnost za pripremu obrane.
U situaciji kada okrivljenik i branitelj nemaju mogućnosti da prije ispitivanja okrivljenika razgledavaju spis i predmete koji se imaju uporabiti kao dokaz, oni nisu u faktičnoj mogućnosti da ostvare svoje ustavno pravo da pripreme obranu jer ne znaju koji dokazi uopće terete okrivljenika.
Nadalje mogućnost pripreme obrane ne može biti zadovoljena razgledavanjem spisa i predmeta bez mogućnosti da okrivljenik i branitelj izvrše preslikavanje spisa, presnimavanje dokaza ili fotografiranje predmeta koji se imaju uporabiti kao dokaz.
Treba istaći da se dokazi u sudskim postupcima sve više pojavljuju u tzv. elektronskoj formi i da upravo ta tehnička oprema dokaza iziskuje potrebu da i okrivljenik i branitelj imaju pravo stvarnog pristupa sadržaju navedenog dokaza, a to se može ostvariti jedino na način da im se i omogući preslikavanje, fotografiranje i presnimavanje dokaza i sve to naravno prije prvog ispitivanja okrivljenika sukladno čl. 29 Ustava RH.«
96. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da je razgledavanje spisa i predmeta koji služe kao dokaz jedna od bitnih komponenti dobre obrane, pa je člankom 184. stavkom 2. ZKP-a propisano da okrivljenik i branitelj imaju pravo na razgledavanje spisa.
97. Ustavni sud prvo primjećuje da su predlagateljice osporile suglasnost s Ustavom članka 184. stavka 2. točke 1. ZKP-a prije njegovih izmjena i dopuna. Naime, članak 184. stavak 2. ZKP/08 propisivao je:
»Članak 184.
(...)
(2) Pravo razgledavanja spisa i predmeta koji se imaju uporabiti kao dokaz, ako zakonom nije propisano drukčije ima:
1) okrivljenik i branitelj nakon što je okrivljenik ispitan,
2) žrtva, oštećenik i opunomoćenik nakon što su žrtva i oštećenik ispitani.
(...)«
ZID ZKP/09 dopunio je članak 184. stavak 2. ZKP/08 dodavanjem radnji koje su u vezi sa spisom na dispoziciji adresata te pravne norme. Mjerodavna odredba ZKP/09 glasi:

»Članak 41.
U članku 184. stavku 2. iza riječi: »razgledavanja« stavlja se zarez i dodaju se riječi: »prepisivanja, preslikavanja i snimanja«.«
Time su otklonjeni prigovori predlagateljica da »priprema obrane ne može biti zadovoljena razgledavanjem spisa i predmeta bez mogućnosti da okrivljenik i branitelj izvrše preslikavanje spisa, presnimavanje dokaza ili fotografiranje predmeta koji se imaju uporabiti kao dokaz«.
Prije je već rečeno i da je ZID ZKP/11 izmijenio cijelu točku 1. stavka 2. članka 184. ZKP-a suglasnost s Ustavom koje su osporile predlagateljice (»okrivljenik i branitelj nakon što je okrivljenik ispitan«). Mjerodavna odredba ZID-a ZKP/11 glasi:
»Članak 16.
U članku 184. stavku 2. točka 1. mijenja se i glasi:
»1) okrivljenik i branitelj, nakon što je nalog o istrazi upisan u odgovarajući upisnik, ili nakon što je protiv osumnjičenika podnesena kaznena prijava ili je obavljena pretraga osumnjičenika, njegova doma ili drugih prostorija koje koristi ili pokretne stvari koju koristi, ili je od osumnjičenika privremeno oduzet predmet, izvršeno prepoznavanje, uzimanje otisaka prstiju i drugih dijelova tijela od osumnjičenika, ili je od osumnjičenika uzet uzorak biološkog materijala ili određeno vještačenje, pod uvjetom da je osumnjičenik prethodno ispitan, osim ako drukčije nije propisano ovim Zakonom,«.«
97.1. Članak 184. stavak 2. točka 1. ZKP-a uređuje vremenska i stvarna (»predmetna«) ograničenja prava obrane na razgledavanje, prepisivanje, preslikavanje i snimanje spisa i predmeta koji se imaju uporabiti kao dokaz (u daljnjem tekstu: pravo korištenja spisom predmeta) sve do podizanja optužnice.
Ta se odredba, međutim, ne smije promatrati odvojeno od drugih odredaba ZKP-a koje su relevantne za utvrđivanje pravog stanja stvari kad je riječ o pojedinim pravima koja zajedno čine pravo na korištenje spisa kaznenog predmeta u prethodnom postupku.
U tom je smislu važno naglasiti da su ZID-om ZKP/11 dodana u članak 213. i dva nova stavka 4. i 5. koja su egzistencijalno povezana s člankom 184. stavkom 2. (novom) točkom 1. ZKP-a kad je riječ o pravu osumnjičenika na uvid u spis predmeta (prema terminologiji ZKP-a: pravo razgledavanja spisa). Novi stavci 4. i 5. članka 213. ZKP-a glase:
»4. Dokazne radnje prije početka postupka
Članak 213.
(...)
(4) Ako je protiv osumnjičenika podnesena kaznena prijava ili je obavljena pretraga osumnjičenika, njegova doma ili drugih prostorija koje koristi ili pokretne stvari koju koristi, ili je od osumnjičenika privremeno oduzet predmet, izvršeno prepoznavanje, ili je od osumnjičenika uzet otisak prstiju i drugih dijelova tijela, ili je uzet uzorak biološkog materijala, ili je određeno vještačenje osumnjičenika prema članku 325. ili 326. ovog Zakona, osumnjičenik može od državnog odvjetnika zahtijevati prvo ispitivanje u roku od 30 dana od dana podnošenja kaznene prijave ili obavljanja pretrage osumnjičenika, njegova doma ili drugih prostorija koje koristi ili pokretne stvari koju koristi ili privremenog oduzimanja predmeta od osumnjičenika, obavljanja prepoznavanja osumnjičenika ili uzimanja otisaka prstiju i drugih dijelova tijela od osumnjičenika, uzimanja uzorka biološkog materijala ili određivanja vještačenja osumnjičenika prema članku 325. ili 326. ovog Zakona. Ako državni odvjetnik prihvati prijedlog osumnjičenika, ispitat će ga u tom roku.
(5) Ako državni odvjetnik nije ispitao osumnjičenika u roku iz stavka 4. ovog članka, osumnjičenik po isteku tog roka ima pravo razgledavanja spisa.«.«
97.2. Ustavni sud podsjeća da se pravo uvida u spis predmeta (prema terminologiji ZKP-a: pravo razgledavanja spisa), kao inherentni dio prava na obranu, izvodi iz članka 29. stavka 2. alineje 1. Ustava (»U slučaju sumnje ili optužbe zbog kažnjivog djela osumnjičenik, okrivljenik ili optuženik ima pravo: – da u najkraćem roku bude obaviješten potanko i na

jeziku koji razumije o naravi i razlozima optužbe koja se diže protiv njega i o dokazima koji ga terete«). To se pravo također izvodi iz članka 6. stavka 3. točke (a) Konvencije (»Svatko optužen za kazneno djelo ima najmanje sljedeća prava: a) da u najkraćem roku bude obaviješten, potanko i na jeziku koji razumije, o prirodi i razlozima optužbe koja se podiže protiv njega«). Iako u članku 29. stavku 2. alineji 1. Ustava nije izrijekom spomenuto (Ustav jamči pravo osobe da bude obaviještena o optužbi i o dokazima na kojima se optužba temelji, dok Konvencija jamči procesni minimum, to jest samo obavještavanje o optužbi), pravo uvida u spis predmeta smatra se pravom koje je implicitno sadržano u tim ustavnim i konvencijskim odredbama.
Pravo uvida u spis predmeta i pravo na predlaganje i izvođenje dokaza osnove su prava obrane u kaznenom postupku. Uvid u spis predmeta omogućava spoznaju o tome što se okrivljeniku stavlja na teret, koji su dokazi za to pribavljeni i druge informacije. Bez prava uvida u spis predmeta pravo na obranu je nudum ius. Djelotvornim ostvarenjem tog prava osumnjičenik odnosno okrivljenik dobiva aktivnu ulogu i prelazi iz »objekta istrage« u subjekt kaznenog postupka. O tom pravu u velikoj mjeri ovisi poštenost kaznenog postupka i funkcioniranja pravne države u okvirima kaznenog pravosuđa.
97.3. Od stupanja na snagu ZID-a ZKP/11, članak 184. stavak 2. (nova) točka 1. i članak 213. (novi) stavci 4. i 5. ZKP-a relevantni su za utvrđivanje pravog stanja stvari kad je riječ o pojedinim pravima koja zajedno čine pravo korištenja spisom predmeta u prethodnom postupku.
Promatrane zajedno, te su nove odredbe supstancijalno izmijenile osobnu situaciju osumnjičenika usporedi li se njegov položaj s onim koji je imao prema ZKP/08 i ZID ZKP/09. Osumnjičeniku je danas priznato pravo od državnog odvjetnika zahtijevati prvo ispitivanje u roku od 30 dana od dana podnošenja kaznene prijave ili poduzimanja prve mjere ili radnje navedene u članku 213. stavku 4. ZKP-a (riječ je o istim mjerama i radnjama koje su navedene i u članku 184. stavku 2. (novoj) točki 1. ZKP-a).
To znači da najkasnije u roku od 30 dana od dana podnošenja kaznene prijave (ali i prije toga ako je prva mjera ili radnja iz članka 184. stavka 2. točke 1. ZKP-a provedena prije podnošenja kaznene prijave) osumnjičenik stječe pravo razgledavanja spisa odnosno pravo korištenja spisom predmeta. Dvije se pravne situacije trebaju razlikovati.
Prvo, ako državni odvjetnik prihvati prijedlog osumnjičenika da ga ispita, tada po sili članka 184. stavka 2. točke 1. ZKP-a osumnjičenik u navedenom roku od 30 dana stječe pravo korištenja cjelokupnim spisom predmeta, što znači pravo razgledavanja, prepisivanja, preslikavanja i snimanja spisa i predmeta koji se imaju uporabiti kao dokaz.
Drugo, ako državni odvjetnik to ne učini, tada po sili članka 213. stavka 5. ZKP-a osumnjičenik stječe ex lege pravo na razgledavanje spisa, ali ne i na prepisivanje, preslikavanje i snimanje spisa i predmeta koji se imaju uporabiti kao dokaz. Ta će prava korištenja spisom dobiti odmah nakon što bude ispitan.
O činjenici da je osumnjičenik ispitan tako ostaje ovisno samo ostvarenje sekundarnih prava korištenja spisom, to jest prava prepisivanja, preslikavanja te snimanja spisa i predmeta koji se imaju uporabiti kao dokaz. Ta prava Ustav ne jamči. S ustavnopravnog je aspekta relevantna činjenica da primarno pravo uvida u spis (prema terminologiji ZKP-a: pravo razgledavanja spisa) u praksi mora biti djelotvorno ostvarivo.
Čini se nespornim da će rješenjima sadržanim u članku 184. stavku 2. točki 1. u vezi s člankom 213. stavcima 4. i 5. ZKP-a zakonodavac ostvariti taj ustavni zahtjev kad unutarnju strukturu prethodnog postupka uskladi s pravnim stajalištima izraženim u ovoj odluci i tako ispuni pozitivne obveze navedene u točki 39.8. obrazloženja ove odluke.
97.4. U tim se okvirima može ocijeniti ustavnopravno prihvatljivim dio točke 1. stavka 2. članka 184. ZKP-a koji glasi: »pod uvjetom da je osumnjičenik prethodno ispitan, osim ako drukčije nije propisano ovim Zakonom«. Budući da je člankom 213. (novim) stavcima 4. i 5.

ZKP-a pravo osumnjičenika na uvid u spis predmeta (to jest pravo razgledavanja spisa) »drugačije propisano«, i to na način koji zadovoljava minimum ustavnopravnih zahtjeva, Ustavni sud ocjenjuje da su prigovori predlagateljica u tom aspektu postali opsoletni.
97.5. Međutim, Ustavni sud istodobno primjećuje da nije jasan materijalni aspekt pojma »prethodno ispitan« u smislu članka 184. stavka 2. točke 1. ZKP-a.
Riječ je o problemu vezanom uz tumačenje postupanja osumnjičenika kad on na ispitivanju pred državnim odvjetnikom odluči šutjeti. Zakonodavac nije jasno definirao značenje te šutnje tijekom ispitivanja osumnjičenika u smislu članka 184. stavka 2. točke 1. ZKP-a i njezin utjecaj na djelotvorno ostvarenje prava osumnjičenika na korištenje spisom predmeta. Ustavni sud naglašava da šutnja osumnjičenika tijekom ispitivanja mora značiti da je osumnjičenik ispitan u smislu članka 184. stavka 2. točke 1. ZKP-a i da odmah poslije završetka ispitivanja (tijekom kojeg je šutio) ima pravo korištenja spisom predmeta. Budući da to ustavnopravno važno pitanje zakonodavac nije uredio, Ustavni sud s tog je aspekta ocijenio točku 1. stavka 2. članka 184. ZKP-a nesuglasnom sa zahtjevima procesne poštenosti zajamčenim člankom 29. Ustava i člankom 6. Konvencije.
6.2.) Članak 186. stavak 1.
98. Osporena odredba glasi:
»Članak 186.
(1) Policija, državno odvjetništvo i sud prikupljaju, pohranjuju i obrađuju osobne podatke građana koji su važni za svrhe kaznenog postupka, vodeći računa o tome da je to primjereno naravi potrebe za takvim podacima u konkretnom slučaju. Za svaku zbirku osobnih podataka ta tijela uspostavljaju i vode evidenciju prema posebnim propisima.
(...)«
99. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan smatraju da članak 186., članak 187., članak 188. i članak 189. ZKP-a koji uređuju prikupljanje, korištenje i zaštitu osobnih podataka za potrebe kaznenog postupka nisu u suglasnosti s ustavnim jamstvima iz članaka 35. i 37. Ustava. Kad je riječ o članku 186. stavku 1. ZKP-a navode:
»Odredba čl. 186 st.1 arbitrarna je jer dozvoljava državi (policija, državno odvjetništvo, sud) prikupljanje, pohranjivanje i obradu osobnih podataka građana koji su važni za svrhe kaznenog postupka vodeći računa o tome da je to primjereno naravi potrebe za takvim podacima u konkretnom slučaju.
Ovako široko i neprecizno postavljen okvir koji dozvoljava prikupljanje osobnih podataka svih građana u svezi sa čak najbagatelnijim kaznenim djelima, za koje je moguće izreći sudsku opomenu ili novčanu kaznu, ne odgovara prethodno ustanovljenim Siracuza principima.«
100. Ministarstvo pravosuđa navodi da nisu osnovane tvrdnje predlagateljica o nesuglasnosti članka 186. stavka 1. ZKP-a s Ustavom jer podatke koji se prikupljaju za kazneni postupak zakon uređuje polazeći od Ustavom zajamčene zaštite osobnih podataka. To je prema mišljenju Ministarstva pravosuđa posebna kategorija podataka (članak 6. Europske konvencije o međunarodnoj pravnoj pomoći u odnosu na zamolnice za presretanje telekomunikacija). Posebna pravila uređuju Zakon o zaštiti osobnih podataka (»Narodne novine« broj 103/03.), Zakon o tajnosti osobnih podataka (»Narodne novine« broj 79/07.) i Zakon o informacijskoj sigurnosti (»Narodne novine« broj 79/07.).
101. Ustavni sud primjećuje da ZKP u članku 186. stavku 1. ne čini razliku između raznih vrsta osobnih podataka koji se prikupljaju. Nema kategorizacije prema jačini zadiranja u osobni integritet i privatnost (intimu) ili prema vrsti odnosno težini kaznenog djela ili okolnostima pod kojima je kazneno djelo počinjeno, a u odnosu na koje su ti podaci prikupljeni. Opće mjerilo prema kojem je riječ o podacima »važnima za svrhe kaznenog postupka« općenit je i nedefiniran te ostavlja prostora za oportune interpretacije, tim više što je životno i logično da svi prikupljeni osobni podaci nemaju jednaku činjeničnu i dokaznu

vrijednost ovisno o konkretnom slučaju.
Također primjećuje da ZKP ne razlikuje osobne podatke pribavljene DNK analizom i podatke pribavljene na drugi način. Podaci pribavljeni DNK analizom nemaju potrebnu jaču pravnu zaštitu. Tako propisan način prikupljanja genetskih podataka i njihova korištenja bez jasno utvrđenih mjerila nije suglasan s Ustavom. Naime, zakonodavac je kao jedino ograničenje naveo da su ti podaci važni za kazneni postupak, što stipulaciju osporenog članka usmjerava na sve osobne podatke, pa i na one koji su prikupljeni zadiranjem u privatnost (intimu) pojedinca. To ima za posljedicu jaču povredu ljudskih prava od korištenja, primjerice podataka o zaposlenju i osobnom dohotku ili obiteljskom statusu. Ustavni sud ocjenjuje da se ti podaci, s obzirom na način kako su prikupljeni, ne mogu prema intenzitetu povrede ljudskih prava izjednačiti s ostalim osobnim podacima prikupljenim u razgovoru s okrivljenikom ili pribavljanjim od raznih državnih tijela ili pravnih osoba. Stoga, prikupljanje osobnih podataka putem DNK analize mora biti kritički uređeno i mora podlijegati strogo propisanim mjerilima.
101.1. Nadalje, odredbe ZKP-a o zaštiti osobnih podataka moraju biti usklađene s Okvirnom odlukom Vijeća Europske unije od 27. studenoga 2008. o zaštiti osobnih podataka prikupljenih u okviru policijske i pravosudne suradnje u kaznenim stvarima (Council Framework Decision 2008/977/JHA of 27 November 2008 on the protection of personal data processed in the framework of police and judicial cooperation in criminal matters, Official Journal L350, 30. 12. 2008, 60-71). Ta se odluka primjenjuje na podatke koji su prikupljeni ili obrađeni (gathered or processed) od nadležnih tijela radi sprečavanja, istraživanja, otkrivanja ili progona kaznenih djela (prevention, investigation, detection or prosecution of criminal offences) ili izvršenja kaznenih sankcija (točka 6. Okvirne odluke).
Članak 186. stavak 1. ZKP-a koji sadržajno zadire u područje zaštite osobnih podataka nije usklađen s mjerodavnim odredbama Okvirne odluke. On ne zadovoljava standarde koji su u njoj postavljeni, osobito u pogledu:
– svrhe prikupljanja osobnih podataka jer ta svrha u ZKP-u nije specificirana, eksplicitna i definirana u pogledu legitimnog cilja;
– obrade podataka jer ta obrada u ZKP-u nije ograničena samo na svrhu zbog koje su podaci prikupljeni, a nije ni precizirano za koje je druge svrhe takva obrada podataka dopuštena, pod kojim je okolnostima dopuštena te kad je nužna i razmjerna toj drugoj svrsi, uz propisana odgovarajuća jamstva;
– nedostatka pravila o tome koliko redovito se pohranjeni osobni podaci moraju provjeravati;
– nedostatka pravila o tome da osobe čiji se podaci prikupljaju moraju o toj mjeri biti obaviještene te u kojim se slučajevima može ograničiti pristup prikupljenim informacijama;
– nedostatka pravila o tome da se osobni podaci koji otkrivaju rasno ili etničko porijeklo osobe, političko mišljenje, religijska ili filozofska vjerovanja, članstvo u sindikatu ili zdravlje te seksualni život načelno ne mogu koristiti te da njihovo korištenje može biti dopušteno samo ako je osobito nužno i kad postoje odgovarajuća jamstva.
101.2. Slijedom navedenog, Ustavni sud ocjenjuje da članak 186. stavak 1. ZKP-a nije u suglasnosti sa zahtjevima koji za zakone proizlaze iz vladavine prava (članak 3. Ustava) u vezi s jamstvom poštovanja i pravne zaštite privatnog života pojedinca (članak 35. Ustava i članak 8. Konvencije).
Ustavni sud ujedno upućuje na obrazloženje vezano uz odredbe članka 327. stavaka 6. i 7. ZKP-a koje uređuju pohranu i čuvanje podataka prikupljenih molekularno-genetskom analizom (v. točku 155. do 158.4. obrazloženja ove odluke).
7) Glava XVII. Istraga (članci 216. – 239.)
102. Glava XVII. ZKP-a sastavni je dio njegova drugog dijela pod nazivom: Redoviti postupak, unutar kojeg je smještena u posebnu cjelinu »A.« pod nazivom: Prethodni postupak. Ta glava slijedi iza odredaba o kaznenom progonu. U njoj se uređuje državnoodvjetnička istraga.

103. U glavi XVII. ZKP-a osporena je suglasnost s Ustavom članka 216. stavaka 1. i 2., članka 217. stavaka 1. i 2., članka 218. stavaka 1. i 3., članka 219. stavka 1., članka 222. stavka 2., članka 225. stavka 3., članka 229. stavka 2., članka 230. i članka 239. ZKP-a. Ustavni sud ocijenio je nesuglasnim s Ustavom članak 217. stavke 1. i 2., članak 218. stavak 3., članak 229. stavak 2. (drugu rečenicu) i članak 230. stavke 3., 4. i 5. ZKP-a.
7.1.) Članak 217. stavci 1. i 2.
104. Osporene odredbe glase:
»Članak 217.
1) Državni odvjetnik donosi nalog o provođenju istrage ako postoje osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo za koje se ima provesti istraga. Nalog o provođenju istrage državni odvjetnik donosi u roku od devedeset dana od upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava (članak 205. stavak 4.). Izdavanje naloga o provođenju istrage zabilježit će se u upisniku kaznenih prijava.
(2) Nalog o provođenju istrage mora sadržavati opis djela iz kojeg proizlaze zakonska obilježja kaznenog djela, zakonski naziv kaznenog djela, okolnosti iz kojih proizlaze osnove sumnje, ime i prezime i osobne podatke osobe osumnjičenika, ako su poznati, te kratko obrazloženje.
(...)«
Te su odredbe izmijenjene člankom 46. ZID-a ZKP/09. U stavku 1. riječ »izdaje« zamijenjena je riječju »donosi«. U stavku 2. riječ »okrivljenika« zamijenjena je riječju »osumnjičenika«.
105. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Člankom 2 stavak 5 ZKP-a; propisano je da kazneni progon započinje upisom kaznene prijave u upisnik (članak 205 st. 4) ili svakom radnjom ili mjerom ograničenja osobnih prava i sloboda koju poduzima nadležno tijelo, a usmjerena je rješavanju sumnje da je određena osoba počinila kazneno djelo.
Ova odredba protivna je članku 18 Ustava Republike Hrvatske koji kaže da se jamči pravo na žalbu protiv pojedinačnih pravnih akata donesenih u postupku prvog stupnja ili drugim ovlaštenim tijelom. Pravo na žalbu može biti iznimno isključeno u slučajevima određenim zakonom, ako je osigurana druga pravna zaštita.
Pravo na pravni lijek univerzalno je konstitucionalno i zakonsko pravo čovjeka i građanina. Univerzalnost toga prava ogleda se u činjenici što ga poznaju gotovo sva suvremena zakonodavstva u svijetu, što je ugrađeno i u brojne međunarodne dokumente.
Tako npr. čl. 13 Europske konvencije o ljudskim pravima (u daljnjem tekstu skraćeno; ECHR) propisuje da svatko čija se prava i slobode ustanovljene tom Konvencijom ugrožavaju ili povređuju ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred tijelima državne vlasti. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima iz 1966 g. također sadrži više odredbi kojima se građaninu priznaje pravo na djelotvorni pravni lijek, a identičnu odredbu sadrži i Opća deklaracija o pravima čovjeka.
Zakonom o kaznenom postupku, a vezano uz započinjanje kaznenog progona kako je to opisano u prvom dijelu stavka 5 članka 2 ZKP-a, a koji prema zakonu predstavlja prvi akt kojim se određena osoba stavlja pod kazneni postupak koji sam po svojoj suštini predstavlja određenu vrstu ograničenja temeljnih prava i sloboda, ne osigurava se pravo žalbe niti se osigurava druga pravna zaštita protiv započinjanja kaznenog progona u odnosu na neku osobu. Tu pravnu zaštitu ne mogu zamijeniti eventualna druga pravna sredstva ili žalbe koja su predviđena Zakonom o kaznenom postupku za kasnije stadije postupka.
Vezano uz naprijed navedeno, odnosno vezno uz odredbu čl.16 Ustava Republike Hrvatske, toj odredbi Ustava RH protivna je i odredba članka 217 st. 1 i 2 ZKP-a po kojoj državni odvjetnik izdaje nalog o provođenju istrage ako postoje osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo za koje se ima provesti istraga.
Prema članku 216 ZKP-a istraga se mora provesti za kaznena djela za koja je propisana kazna

dugotrajnog zatvora, a stavkom 2 istog članka predviđeno je da se istraga može provesti za druga kaznena djela za koja se vodi redoviti kazneni postupak.
Člankom 217 st. 2 ZKP-a propisano je da nalog o provođenju istrage mora sadržavati opis djela iz kojeg proizlaze zakonska obilježja kaznenog djela, zakonski naziv kaznenog djela, okolnost iz kojih proizlaze osnove sumnje, ime i prezime i osobne podatke okrivljenika, ako su poznati, te kratko obrazloženje.
U slučaju provođenja istrage i to kako u situaciji njene obligatornosti kod kaznenih djela zapriječenih kaznom dugotrajnog zatvora, tako i u slučaju fakultativne istrage, građanima dakle nije osigurano pravo na djelotvoran pravni lijek protiv navedenih odluka.
Nalog o provođenju istrage ne sadrži naime uputu o pravnom lijeku te građani nemaju osigurano pravo na žalbu protiv pojedinačnog pravnog akta donesenog u postupku prvog stupnja pred sudom ili drugim ovlaštenim tijelom. Nijednim zakonom nije osigurana druga pravna zaštita protiv citiranog naloga državnog odvjetnika o provođenju istrage, odnosno protiv upisa kaznene prijave u upisnik.
Prema koncepciji novog ZKP-a ovlašteni tužitelj pokreće i provodi postupak pred samim sobom, a ne pred sudom
Odredba članka 5 st. 2 ZKP-a prema kojoj kazneni progon započinje upisom kaznene prijave u upisnik koji se vodi kod nadležnog državnog odvjetnika, odredba čl. 217 st. 2 ZKP-a, te odredba čl.219 ZKP-a po kojoj istragu provodi državni odvjetnik, protivne su odredbi čl. 29 Ustava Republike Hrvatske prema kojoj se kazneni postupak može pokrenuti samo pred sudom na zahtjev ovlaštenog tužitelja.«
106. Ministarstvo pravosuđa nije se očitovalo o prigovorima upućenim članku 217. stavcima 1. i 2. ZKP-a.
107. Ustavni sud podsjeća da je članak 217. stavke 1. i 2. ZKP-a razmotrio zajedno s člankom 2. stavkom 5. ZKP-a.
Budući da je razloge zbog kojih članak 2. stavak 5. i članak 217. stavke 1. i 2. ZKP-a ocjenjuje nesuglasnim s Ustavom već prije obrazložio, Ustavni sud ne smatra potrebnim ponavljati ih na ovom mjestu. Stoga upućuje na obrazloženje sadržano u točkama 35. do 39.9. obrazloženja ove odluke.
7.2.) Članak 218. stavak 3.
108. Mjerodavne odredbe glase:
»Članak 218.
(1) Nalog o provođenju istrage se dostavlja osumnjičeniku u roku od osam dana od dana izdavanja, zajedno s poukom o pravima iz članka 239. stavka 1. ovog Zakona, osim ako osumnjičenik nije poznat.
(...)
(3) Državni odvjetnik može odgoditi dostavu naloga o provođenju istrage do mjesec dana ako bi se dostavom ugrozio život ili tijelo ili imovina velikih razmjera. Razloge za odgodu dostave naloga o provođenju istrage, državni odvjetnik upisuje službenom zabilješkom u upisnik iz članka 205. stavka 4. ovog Zakona.
(...)«
Članak 218. ZKP-a izmijenjen je člankom 47. ZID-a ZKP/09. U stavcima 1., 2. i 4. riječ »okrivljenik« u odgovarajućem padežu zamijenjena je riječju »osumnjičenik«.
109. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Citirana odredba čl. 218 st. 3 ZKP-a protivna je pravima koje pripadaju okrivljenicima a koja su sadržana u čl.29 Ustava RH i čl.6 ECHR. Naime ne postoji niti jedan razlog zbog kojeg bi se državnom odvjetništvu trebala dati mogućnost odgode dostave naloga o provođenju istrage za daljnjih mjesec dana nakon što istekne rok od 8 dana kako je to predviđeno čl. 218 st.1 ZKP-a i to bez ikakve kontrole sudbene vlasti.
Nalog za provođenje istrage je dakle izdan, istraga se provodi a osoba protiv koje se ona

provodi o tome nema nikakvih saznanja niti je upoznata sa svojim pravima u skladu sa čl. 239 st.1 ZKP-a Prava navedena u čl. 239 ZKP-a a koja su pobrojana u pouci o pravima okrivljenika nisu kozmetičke naravi i nisu iluzorna i teorijska već ista moraju biti praktična i učinkovita. Okrivljenik koji ne zna da se protiv njega istraga provodi ne može ostvariti pravo na razgledavanje spisa, pravo na saznanje o osnovama sumnje, pravo da nije dužan ništa iznositi, pravo na predlaganje provođenja određenih dokaznih radnji kao niti sva druga prava iz čl.239 ZKP-a.
Odredbom čl. 218 st. 3 ZKP-a krši se stoga pravo na 'pristup sudu', pravo na razumni rok, kao i pravo na učinkovitu jednakost stranaka u postupku. Izostanak sudske kontrole rada državnog odvjetnika koji se odnosi na odlučivanje o nedostavi naloga kroz period od mjesec dana nakon prethodnih 8 dana ukazuje na opravdanu sumnju u moguću arbitrarnost rada državnog odvjetnika.«
110. Ministarstvo pravosuđa navodi da članak 218. stavak 1. ZKP-a nije nesuglasan s člankom 29. Ustava i člankom 6. Konvencije. Dokazne radnje u istrazi protiv počinitelja koji nije poznat poduzimaju se prema ZKP-u. Zahvat u prava osobe može se poduzeti samo pod uvjetima koje propisuje ZKP. I kad bi se u toj situaciji imenovao branitelj ne može se isključiti da okrivljenik (ili drugi ovlaštenik) imenuje drugog branitelja, pa bi se i tad postavilo pitanje valjanosti radnji branitelja koji je zastupao »obranu«, ali ne okrivljenika jer potonji uopće nije poznat. Napominje da se nalog o provođenju istrage prema članku 218. stavku 2. ZKP-a obvezatno dostavlja okrivljeniku čim se utvrdi njegov identitet.
111. Ustavni sud ne može prihvatiti prigovore predlagateljica kao ustavnopravno prihvatljive. Ipak, prihvaća da je u prvoj rečenici članka 218. stavka 3. ZKP-a inače legitiman cilj koji se tom odredbom nastoji postići s ustavnopravnog aspekta preširoko i neodređeno postavljen (sprečavanje ugrožavanja života ili tijela ili imovine velikih razmjera).
Prema tome, nije ustavnopravno neprihvatljivo da zakonodavac propiše odgodu dostave naloga o provođenju istrage do mjesec dana. Za takvu ovlast državnog odvjetnika, međutim, potrebno je precizirati i jasno odrediti katalog kaznenih djela za koje bi odgoda dostave naloga o provođenju istrage mogla biti ustavnopravno opravdana.
Ustavni sud ocjenjuje, naime, da bi se ta ovlast državnog odvjetnika mogla ustavnopravno opravdati samo za najteža kaznena djela koja prijete organiziranom životu u zajednici ako se u konkretnom slučaju procijeni da postoji opasnost za život ili tijelo ili imovinu velikih razmjera. Njihov je katalog zakonodavac dužan precizno odrediti u samom zakonu.
111.1. Zaključno, dio prve rečenice stavka 3. članka 218. ZKP-a koji glasi: »ako bi se dostavom ugrozio život ili tijelo ili imovina velikih razmjera« nesuglasan je sa zahtjevima koji za zakone proizlaze iz vladavine prava, osobito sa zahtjevima pravne sigurnosti, pravne predvidljivosti i pravne izvjesnosti (članak 3. Ustava) u vezi s pravom na pošteno suđenje zajamčenim člankom 29. Ustava.
Što se tiče preostalog dijela prve rečenice stavka 3. članka 218. ZKP-a Ustavni sud utvrdio je potrebu da se i on ukine (iako sama ovlast državnog odvjetnika da odgodi dostavu naloga o provođenju istrage do mjesec dana pod ustavnopravno prihvatljivim pretpostavkama nije sporna). Naime, bilo je potrebno ukinuti cijelu prvu rečenicu stavka 3. članka 218. ZKP-a jer bez dijela za koji je utvrdio da je nesuglasan s Ustavom ona mijenja pravni smisao i postaje bezuvjetna. Ona bi u tom slučaju glasila: »Državni odvjetnik može odgoditi dostavu naloga o provođenju istrage do mjesec dana«. Takva bi odredba bila ustavnopravno nedopuštena.
Ni druga rečenica stavka 3. članka 218. ZKP-a nije u nesuglasnosti s Ustavom (»Razloge za odgodu dostave naloga o provođenju istrage, državni odvjetnik upisuje službenom zabilješkom u upisnik iz članka 205. stavka 4. ovog Zakona.«). Međutim, zbog njezine organske povezanosti s prvom rečenicom stavka 3. članka 218. ZKP-a trebalo je i nju ukloniti iz pravnog poretka. Bez prve rečenice, naime, i ona mijenja pravni smisao čita li je se zajedno s člankom 218. stavkom 1. ZKP-a.

7.3.) Članak 229. stavak 2. druga rečenica
112. Mjerodavne odredbe glase:
»Članak 229.
(1) Nakon završene istrage državni odvjetnik je dužan u roku od petnaest dana podignuti optužnicu ili obustaviti istragu. Taj rok može viši državni odvjetnik produljiti na prijedlog državnog odvjetnika najviše za još petnaest dana, a u posebno složenim predmetima za još dva mjeseca.
(2) Ako niti nakon produljenja roka iz stavka 1. ovog članka, optužnica nije podignuta i dostavljena sudu, smatra se da je državni odvjetnik odustao od kaznenog progona. U svakom slučaju smatra se da je državni odvjetnik odustao od kaznenog progona ako optužnica nije podignuta šest mjeseci nakon završetka istrage.
(...)«
113. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Odredbama čl. 229 i 230 ZKP-a predviđeni su rokovi u kojima državni odvjetnik nakon završene istrage mora podignuti optužnicu ili obustaviti istragu. Rokovi koji se navode u člancima 229 st.1 – 15 dana plus 15 dana plus 2 mjeseca predugi su.
Nerazumljiva je odredba čl. 229 st.2 ZKP-a sa aspekta suđenja u razumnom roku, a koja predviđa situaciju u kojoj optužnica nije podignuta i dostavljena sudu nakon praktično isteka 3 mjeseca, koja kaže da će se smatrati da je u toj situaciji državni odvjetnik odustao od kaznenog progona. U istoj odredbi navodi se nadalje da se u svakom slučaju smatra da je državni odvjetnik odustao od kaznenog progona ako optužnica nije podignuta 6 mjeseci nakon završetka istrage.
Rok od 6 mjeseci tako je praktično ostavljen državnom odvjetniku za podizanje optužnice, jer se prije isteka tog roka od 6 mjeseci a nakon završene istrage u stvarnosti istraga ne može obustaviti zbog toga što državni odvjetnik nije podigao optužnicu. Prekluzija nepodizanja optužnice u vidu obustave istrage u stvarnosti tako nastupa tek 6 mjeseci nakon što je istraga završena.
Časom završetka istrage državni odvjetnik raspolaže svim pravno relevantnim podacima kako činjenične tako i pravne naravi i ne postoji niti jedna zapreka zbog koje ne bi mogao ili postupak obustaviti ili podići optužnicu.
Rokom od 6 mjeseci koji je ostavljen državnom odvjetniku na dispoziciju građani se stavljaju u neprimjereno tešku situaciju u kojoj ne znaju što će se s njima dogoditi odnosno hoće li biti optuženi ili ne.«
114. Ministarstvo pravosuđa u dostavljenom očitovanju smatra da članak 229. stavak 2. ZKP-a nije u nesuglasnosti s člankom 29. Ustava i člankom 6. Konvencije. Navodi da je rok od šest mjeseci apsolutni rok nakon isteka kojeg se smatra da je državni odvjetnik odustao od kaznenog progona.
115. Ustavni sud primjećuje da u članku 229. stavcima 1. i 2. ZKP-a zakonodavac nije poštovao pravne standarde pri vremenskom određivanju trajanja pravne radnje koja ima utjecaja na individualne pravne situacije osoba o kojima je riječ (u konkretnom slučaju pri određivanju rokova za podizanje optužnice).
Zakonodavac je slobodnom pravnom voljom odredio da je nakon završene istrage državni odvjetnik dužan u roku od petnaest dana podignuti optužnicu ili obustaviti istragu. Taj je rok postavio kao opće pravno pravilo kad je riječ o podizanju optužnice. Ustavni sud tom roku nema što prigovoriti. Njegova je obveza da taj redoviti rok prihvati kao objektivno početno mjerilo i u usporedbi s njegovom duljinom ocijeni prihvatljivost iznimaka, to jest prihvatljivost trajanja dopuštenih produljenja tog roka.
Promatraju li se pravila o njegovim dopuštenim produljenjima u tom svjetlu, odmah se zapaža da ne postoji razuman odnos razmjernosti između redovitog roka od 15 dana i konačnog roka od šest mjeseci (to jest cca 180 dana) za podizanje optužnice. Dopuštena produljenja koja

dovode do roka čak 11 puta duljeg od redovitog u cijelosti poništavaju učinke koje u pravu impliciraju kratki rokovi.
Ostaje da se razmotre uzroci takvog nerazmjernog produljenja redovitog roka za podizanje optužnice. Redoviti je rok za podizanje optužnice 15 dana. Taj se rok može produžiti za još 15 dana, a u posebno složenim predmetima za još dva mjeseca. Ako državni odvjetnik ne podigne optužnicu u tom najduljem dopuštenom roku od tri mjeseca, to jest u roku koji već uključuje jedno produljenje (uz dva moguća trajanja: 15 dana odnosno dva mjeseca) smatra se da je odustao od kaznenog progona.
Ustavni sud takvo pravilo ne ocjenjuje ustavnopravno neprihvatljivim, iako napominje da je riječ o pravilu kojim se trajanje redovitog roka doslovno udvostručuje (pa produljenje traje isto koliko i sam redovni rok) odnosno učetverostručuje (pa produljenje traje četiri puta dulje od samog redovnog roka). U tom je smislu dužan upozoriti da se iz propisanih pravila može nazrijeti da je riječ o objektivno prekratko određenom redovitom roku ili pak o namjeri da se određivanjem redovitog roka u kratkom trajanju formalno zadovolje pretpostavljeni zahtjevi promptnosti i brzine, a da se propisivanjem mogućnosti njihova produljenja državnom odvjetništvu dade stvarno potrebno vrijeme za administrativnu pripremu (pisanje) optužnog akta i podizanje optužnice.
115.1. Međutim, s ustavnopravnog aspekta problem nastaje kad u drugoj rečenici stavka 2. članka 229. ZKP-a zakonodavac dodaje još daljnje pravilo: »U svakom slučaju smatra se da je državni odvjetnik odustao od kaznenog progona ako optužnica nije podignuta šest mjeseci nakon završetka istrage.«
Druga rečenica članka 229. stavka 2. ZKP-a koja propisuje rok od šest mjeseci za podizanje optužnice u cijelosti poništava svrhu, smisao i ciljeve prethodno postavljenih pravila o kratkom redovitom roku za podizanje optužnice (15 dana) i njegovim dopuštenim produljenjima (za 15 dana odnosno dva mjeseca).
Štoviše, korištenje izraza »u svakom slučaju« u drugoj rečenici članka 229. stavka 2. ZKP-a, u svjetlu predmeta koji taj članak uređuje, jasno upućuje da prethodno postavljeni rokovi nemaju nikakvo praktično pravno značenje jer državni odvjetnik »u svakom slučaju« ima na raspolaganju šest mjeseci za podizanje optužnice.
Na kraju, kad bi se pretpostavilo da je zakonodavac smatrao kako državnom odvjetniku treba dati još i poseban rok za pripremu (pisanje) formalnog optužnog akta, ni u tom se slučaju rok od šest mjeseci ne može ocijeniti objektivno opravdanim za ostvarenje te zadaće, koliko god optužnica bila opsežna. Ustavni sud podsjeća da je država odgovorna omogućiti državnom odvjetništvu primjerene uvjete rada, uključujući dovoljan broj osoba zaposlenih u stručnim službama koje moraju biti osposobljene i kadre pripremati i najsloženije pravne akte iz njegove nadležnosti u najkraćim rokovima. Problemi materijalnih uvjeta rada državnog odvjetništva ne smiju se rješavati na štetu okrivljenika.
Zaključno, promatrajući način na koji su u članku 229. stavcima 1. i 2. ZKP-a uređeni rokovi za podizanje optužnice u cjelini, Ustavni sud mora zaključiti da je zakonodavac odabrao način koji na okrivljenike proizvodi učinak obuhvaćen pojmom procesne nepoštenosti. Takav rok osobito je procesno nepošten prema okrivljeniku u istražnom zatvoru. Ustavni sud podsjeća da prema članku 228. stavku 2. ZKP-a državni odvjetnik završava istragu kad je stanje stvari u istrazi dovoljno razjašnjeno da se može podignuti optužnica ili obustaviti postupak. To je stanje od kojeg treba polaziti pri određivanju rokova za podizanje optužnice.
Zakonodavac je ovlašten propisati opći rok za podizanje optužnice koji smatra primjerenim kad je riječ o najvećem broju predmeta. Ovlašten je propisati i iznimne mogućnosti njegova razumnog produljenja kad je riječ o složenim odnosno izrazito složenim predmetima (ili je riječ o nekom drugom ustavnopravno opravdanom razlogu) odnosno kad je riječ o tome da zbog objektivnih razloga ili zbog više sile optužnica nije bila predana u roku pa postoji javni interes da sud iznimno odobri podizanje optužnice. Nije, međutim, ovlašten sva ta prethodna

pravila poništavati daljnjim propisivanjem četvrtog (jednokratnog i najduljeg) roka koji stvarno zadobiva sve pravne značajke onog prvotnog općeg roka.
115.2. Ustavni sud stoga ocjenjuje da posljednja rečenica članka 229. stavka 2. ZKP-a koja glasi: »U svakom slučaju smatra se da je državni odvjetnik odustao od kaznenog progona ako optužnica nije podignuta šest mjeseci nakon završetka istrage.« nije u suglasnosti s općim jamstvom kaznenih dijelova članka 29. stavka 1. Ustava i članka 6. stavka 1. Konvencije. Ta rečenica nije u suglasnosti ni sa zahtjevima koji za zakone proizlaze iz načela vladavine prava, osobito onima koji se tiču pravne izvjesnosti, pravne sigurnosti i pravne dosljednosti (članak 3. Ustava).
115.3. Prijedlog da se stavci 1. i 2. članka 229. ZKP-a ukinu u cijelosti Ustavni sud nije prihvatio zbog njegove neosnovanosti. Razlozi su sadržani u prethodnim točkama.
7.4.) Članak 230. stavci 3., 4. i 5.
116. Mjerodavne odredbe glase:
»Članak 230.
(1) Ako se istraga ne završi u roku od šest mjeseci, državni odvjetnik je dužan izvijestiti višeg državnog odvjetnika o razlozima zbog kojih istraga nije završena.
(2) Viši državni odvjetnik dužan je poduzeti mjere da se istraga završi. U složenim predmetima viši državni odvjetnik može na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika rok iz stavka 1. ovog članka, produljiti za još šest mjeseci. U posebno složenim i teškim predmetima, Glavni državni odvjetnik može na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika rok završetka istrage iz stavka 1. ovog članka, produljiti za dvanaest mjeseci.
(3) Okrivljenik i oštećenik mogu se uvijek obratiti pritužbom višem državnom odvjetniku zbog odugovlačenja postupka i drugih nepravilnosti u tijeku istrage.
(4) Viši državni odvjetnik ispitat će navode u pritužbi, a ako je podnositelj zahtijevao, obavijestit će ga o tome što je poduzeto.
(5) Ako istragu provodi sudac istrage okrivljenik i oštećenik kao tužitelj mogu se obratiti pritužbom predsjedniku suda zbog odugovlačenja postupka i drugih i drugih nepravilnosti u tijeku sudske istrage. Ako je podnositelj zahtijevao, predsjednik suda će ga obavijestiti o tome što je poduzeto.«
117. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan smatraju da je članak 230. ZKP-a protivan standardima suđenja u razumnom roku zajamčenim člankom 29. stavkom 1. Ustava i člankom 6. stavkom 1. Konvencije. Također smatraju da pritužba iz članka 230. stavaka 3. do 5. ZKP-a nije djelotvorno domaće pravno sredstvo u smislu članka 13. Konvencije. Navode:
»Rokovima predviđenim u čl. 230 ZKP-a regulirana je pravna situacija kada se istraga ne završi u roku od 6 mjeseci. U složenim predmetima Viši državni odvjetnik može na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika istragu produljiti za još 6 mjeseci a u posebno složenim i teškim predmetima Glavni državni odvjetnik ovaj rok može produljiti za 12 mjeseci.
Rokovi predviđeni u čl. 230 protive se Ustavnom pravu na suđenje u razumnom roku a okrivljeniku i oštećeniku je člankom 230 st. 3 dano samo pravo pritužbe zbog odugovlačenja postupka i drugih nepravilnosti u tijeku istrage.
Pravo pritužbe ne može se smatrati efikasnim pravnim sredstvom u borbi protiv 'suđenja koje se ne odvija u razumnom roku' jer nije predviđena sankcija za postupanje koje bi se moglo tumačiti odugovlačenjem postupka i nepravilnostima u tijeku istrage.«
118. Ministarstvo pravosuđa ne smatra osnovanim te prigovore: »Neosnovano nadalje tvrde predlagateljice da je odredba čl. 230. ZKP protivna čl. 29. Ustava. Time nije povrijeđeno pravo na suđenje u razumnom roku. Pravo na pritužbu u čl. 230. st. 3. ZKP je u odnosu na čl. 11. ZKP odredba koja se izričito odnosi na postupanje državnog odvjetnika i drugih tijela koja vode prethodni postupak. Protivno tvrdnji predlagateljica time nipošto nije povrijeđen Ustav«.
119. Kad je riječ o članku 230. ZKP-a predlagateljice su navele dva različita prigovora. Prvi

se odnosi na razumnu duljinu trajanja istrage (stavci 1. i 2. članka 230. ZKP-a), a drugi na kvalitetu pritužbe (stavci 3., 4. i 5. članka 230. ZKP-a).
Iako prvi prigovor nije osnovan, zbog cjelovitosti obrazloženja i taj se prigovor razmatra na ovom mjestu.
120. Ustavni sud primjećuje da je pitanje trajanja prethodnog postupka odnosno njegovih stadija u ZKP-u riješeno tako da su za njihovo trajanje propisani zakonski rokovi.
Člankom 68. stavcima 2. i 4. ZODO-a propisani su redoviti rokovi trajanja skraćenog postupka (treći dio pod nazivom: Skraćeni postupak, članci 520. do 539. ZKP-a) te mogućnost njegova produljenja. Mjerodavne odredbe glase:
»Članak 68.
(...)
(2) Ako je kaznena prijava podnesena za kazneno djelo za koje državni odvjetnik ne može naložiti provođenje istrage (skraćeni postupak), državni odvjetnik je dužan u roku od šest mjeseci od upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava donijeti odluku o kaznenoj prijavi.
(...)
(4) Viši državni odvjetnik može na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika rok iz stavka 2. ovoga članka produljiti za još šest mjeseci.«
Člankom 217. stavkom 1. ZKP-a propisan je rok za donošenje naloga o provođenju istrage. Mjerodavna odredba glasi:
»Članak 217.
(1) ... Nalog o provođenju istrage državni odvjetnik donosi u roku od devedeset dana od upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava (članak 205. stavak 4.). ...
(...)«
Konačno, osporenim člankom 230. stavcima 1. i 2. ZKP-a propisani su rokovi za završetak istrage.
Ustavni sud ocjenjuje pravilnom zakonodavčevu odluku da odredi rokove trajanja prethodnog postupka odnosno njegovih stadija jer zakonski rokovi osiguravaju pravnu predvidljivost trajanja prethodnog postupka i s time pridonose pravnoj sigurnosti. Ujedno ocjenjuje da su prethodno navedeni rokovi ustavnopravno prihvatljivi. Zakonski rokovi, ako su ustavnopravno prihvatljivi, ujedno su i razumni.
Prema tome, zbog postojanja zakonskih rokova koji izrijekom određuju trajanje prethodnog (predistražnog i istražnog) postupka, jamstva iz članka 29. stavka 1. Ustava i članka 6. stavka 1. Konvencije koja zahtijevaju postupanje u »razumnom roku« nisu primjenjiva na taj postupak. Razumni rokovi (to jest takvi kojih nema jer nisu propisani, pa se prihvatljivost duljine trajanja postupka ocjenjuje po načelu razumnosti) pravni su standard koji je na europskom kontinentu razvio Europski sud za sudske postupke trajanje kojih nije vezano zakonskim rokovima. Postojanje djelotvornog pravnog sredstva protiv nerazumno dugog trajanja sudskih postupaka Europski sud postavio je kao europski pravni standard 2000. godine (predmet Kudła protiv Poljske, presuda, veliko vijeće, 26. listopada 2000., zahtjev br. 30210/96).
120.1. Budući da ukupni rok za završetak istrage (godina i pol dana), u koji su uključeni i rokovi za produljenje istrage o kojim je produljenjima nadležan odlučivati viši državni odvjetnik odnosno glavni državni odvjetnik, a kojem predlagateljice prigovaraju, ne pripada kategoriji razumnog roka, nego je riječ o ustavnopravno prihvatljivom zakonskom roku, te njihove prigovore Ustavni sud ocjenjuje neosnovanima.
120.2. S druge strane, Ustavni sud dužan je primijetiti da ZKP nije pravno dosljedan kad je riječ o svim rokovima u redovitom postupku. Naime, zakonodavac nije propisao rokove za rješavanje prijave (odbačaj, optuženje) u slučajevima kad se ne provodi istraga.
Ustavni sud u tom smislu utvrđuje da je radi zahtjeva koje postavljaju načela pravne

predvidljivosti i pravne sigurnosti nužno propisati rokove i u slučajevima kad se ne provodi istraga. Takav zahtjev nije novina u pravnom poretku budući da su ZODO-om na sličan način određeni rokovi za rješavanje prijave u skraćenom postupku (v. članak 68. ZODO-a u točki 120. obrazloženja ove odluke).
120.3. Budući da je u članku 230. ZKP-a riječ o zakonskom roku (godina i pol dana za završetak istrage) može se govoriti samo o odugovlačenju predistražnih i istražnih radnji unutar tog ustavnopravno prihvatljivog zakonskog roka. Takvo odugovlačenje, međutim, nije pitanje zakonitog nego nepravilnog rada državnog odvjetnika ili suca istrage. Odugovlačenje unutar ustavnopravno prihvatljivog zakonskog roka nije predmet sudske nego instancijske kontrole unutar državnog odvjetništva (za državne odvjetnike) odnosno suda (za suce istrage). I kao takvo, međutim, odugovlačenje može biti ustavnopravno relevantno s aspekta djelotvornosti provođenja prethodnog (predistražnog i istražnog) postupka, osobito kad je riječ o kaznenim djelima koja se tiču prava na život (članak 21. stavak 1. zasebno i u vezi s člankom 17. stavkom 2. Ustava i članak 2. Konvencije) i zabrane zlostavljanja (članak 23. i članak 25. stavak 1. zasebno i u vezi s člankom 17. stavkom 2. Ustava i članak 3. Konvencije). U tom su smislu predlagateljice u pravu kad navode da domaći pravni poredak mora imati djelotvorno pravno sredstvo protiv nedjelotvornosti prethodnog postupka.
Stoga je obveza Ustavnog suda da u nastavku ispita sadržava li ZKP mehanizam za osiguranje djelotvornosti prethodnog postupka u skladu s europskim pravnim standardima.
121. Praksa Europskog suda jasno pokazuje da nedjelotvornost predistražnih i istražnih postupaka, utvrdi li se da je postojala, uvijek dovodi do povrede konvencijskih prava podnositelja zahtjeva.
Danas postoji određeni minimum zajedničkih europskih pravnih standarda vezanih uz djelotvornost postupaka prije suđenja, neovisno o njihovoj formalnoj nacionalnoj klasifikaciji. Zahtijeva se da neovisan i nepristran kazneni progon i istraživanje moraju biti djelotvorni (sveobuhvatni, temeljiti, brzi, revni, pažljivi i smisleni) tako da mogu dovesti do otkrivanja i kažnjavanja odgovornih. Moraju biti:
– sposobni dovesti do utvrđivanja i kažnjavanja počinitelja kaznenih djela, pri čemu obveza provesti djelotvorno istraživanje znači »obvezu načina/sredstava, a ne rezultata (an obligation not of result but of means): svako istraživanje ne mora nužno biti uspješno ili dovesti do zaključka koji se podudara s opisom događaja podnositelja kaznene prijave, ali treba u načelu biti prikladno da dovede do utvrđivanja činjenica predmeta i, ako se dokaže da su navodi istiniti, do identifikacije i kažnjavanja odgovornih;
– detaljni i brižljivi;
– promptni i odlučni (zahtjev promptnosti i razumne brzine implicitan je djelotvornim istražnim radnjama, iako se uvažava da mogu postojati prepreke i teškoće koje sprečavaju napredak u istraživanju u određenoj situaciji);
– nepristrani i neovisni, pod čime se osobito razumije zahtjev da istražne vlasti ne smiju biti povezane s osobama uključenim u događaje koji se istražuju ni hijerarhijski, ni institucionalno, ni stvarno;
– uvijek pred očima javnosti (»transparentni«) u smislu da postoji dovoljno elemenata javne provjere (public scrutiny) istraživanja te njihovih rezultata koji dovode do povjerenja javnosti u neovisnost i nepristranost nadležnih državnih tijela, a time i do uvjerenja da su ta tijela privržena vladavini prava i da ne postoje tajni dogovori ili službena tolerancija nezakonitih čina. Ti su zahtjevi izraz doktrine tzv. vanjskog dojma neovisnosti i nepristranosti istraživanja.
121.1. Europski sud do sada je donio niz presuda protiv Republike Hrvatske u kojima je utvrdio nedjelotvornost predistražnih i/ili istražnih postupaka u pojedinačnim slučajevima zbog toga što su policija, državni odvjetnik ili (bivši) istražni sudac propustili poštovati jedan ili više tih standarda. To je uvijek značilo povredu nekog materijalnog konvencijskog prava s

njegova proceduralnog aspekta. Najčešće je riječ o člancima 2. i 3. Konvencije (proceduralni aspekt). Oba ta članka Konvencije u određenoj mjeri korespondiraju s člankom 21. stavkom 1., člankom 23. stavkom 1. i člankom 25. stavkom 1. Ustava.
Te ustavne i konvencijske odredbe dovode do pozitivne obveze države da u slučajevima nasilnih smrti, nestanaka osoba, zlostavljanja svih vrsta te drugih kaznenih djela protiv integriteta osobe provede djelotvornu službenu istragu (v. Europski sud, predmet Assenov i drugi protiv Bugarske, presuda, 28. listopada 1998., zahtjev br. 24760/94, § 102.). Primjerice, u slučaju Đurđević protiv Hrvatske (presuda, 19. srpnja 2011., zahtjev br. 52442/09) utvrđena je povreda pozitivne obveze Republike Hrvatske da provede djelotvoran kazneni progon odnosno istragu. Druga podnositeljica zahtjeva i treći podnositelj zahtjeva podnijeli su prigovor Europskom sudu da ih je 16. lipnja 2009., oko 22.30 sati, zlostavljala policija i da je službena istraga tog zlostavljanja bila nedjelotvorna. Pozvali su se na članak 3. Konvencije (§ 58. presude).
»88. Sud ... primjećuje da je državno odvjetništvo u konačnici odgovorno pobrinuti se da se obavi djelotvorna istraga o prigovorima druge podnositeljice zahtjeva. Nakon što je bilo obaviješteno o navodu podnositeljice zahtjeva i o njezinim medicinskim nalazima, državno odvjetništvo imalo je obvezu pobrinuti se da se obavi prethodno istraživanje (preliminary investigation) i da se pribave potrebni dokazi, kao što je otkrivanje navodnih počinitelja i izjave očevidaca. Nadalje, državno odvjetništvo nije bilo vezano pravnom karakterizacijom (legal characterisation) navodnog kaznenog djela, kako je ona navedena u kaznenoj prijavi podnositeljice zahtjeva, nego je imalo obvezu pokrenuti kazneni progon i tražiti provođenje istražnih mjera ako je postojala razumna sumnja (reasonable suspicion) da je podnositeljica zahtjeva bila podvrgnuta zlostavljanju od policije.
89. Međutim, u ovom je predmetu postupanju državnog odvjetništva nedostajala potrebna transparentnost i vanjski dojam neovisnosti (vidjeti, mutatis mutandis, McKerr protiv Ujedinjenog Kraljevstva, br. 28883/95, § 131., ECHR 2001-III, i Hugh Jordan protiv Ujedinjenog Kraljevstva, br. 24746/94, § 123., ECHR 2001-III (izvadci)). Sud u tom pogledu primjećuje da je državno odvjetništvo temeljilo svoju odluku da odbaci kaznenu prijavu podnositeljice zahtjeva samo na izvješćima koja je dostavila policija.
90. Državni odvjetnik nije poduzeo neovisne korake, kao što je obavljanje razgovora s drugom podnositeljicom zahtjeva, s policijskim službenicima koji su sudjelovali i s očevicima, nije naložio forenzično ispitivanje ozljeda druge podnositeljice zahtjeva, i tako dalje (vidjeti, kao suprotno, Berliński protiv Poljske, br. 27715/95 i 30209/96, §§ 69. i 70., 20. lipnja 2002.). Nema nikakvih naznaka da je državni odvjetnik na bilo koji način bio pripremljen da izvrši strogu kontrolu policijske verzije događaja u odnosu na taj izgred. (...)
95. Sud nalazi da nedostaci istrage o navodnom policijskom nasilju, koji se odnose na njezinu djelotvornost i nedostatak neovisnosti tijela vlasti koja su sudjelovala, predstavljaju povredu zahtjeva iz članka 3. Konvencije. Stoga je došlo do povrede postupovne obveze iz članka 3. Konvencije.«
U istom su predmetu Đurđević protiv Hrvatske (2011.) istaknuti bitni zahtjevi koji se postavljaju kad je riječ o uređenju normativnog okvira države radi ispunjenja pozitivnih obveza iz članka 3. Konvencije, uključujući kaznena djela koja čine ne samo predstavnici države nego i privatne osobe:
»51. ... taj članak traži primjenu odgovarajućeg mehanizma kaznenog prava (vidjeti Beganović protiv Hrvatske, br. 46423/06, § 69., ECHR 2009-... (izvadci), s daljnjim referencijama). S tim u vezi, članak 3. od država zahtijeva da donesu djelotvorne kaznenopravne odredbe koje će odvraćati od počinjenja kaznenih djela protiv integriteta osobe, u potporu kojih će se uspostaviti provedbeni mehanizmi za sprečavanje, suzbijanje i kažnjavanje povreda tih odredaba (vidjeti A. protiv Ujedinjenog Kraljevstva, 23. rujna 1998., § 22., ... te Nachova i ostali protiv Bugarske [VV], br. 43577/98 i 43579/98, § 96., ECHR

2005-VII), a ta se obveza proširuje i na zlostavljanje koje vrše privatne osobe (vidjeti Šečić, ... § 53.). S druge strane, samo se po sebi razumije da se obveza države iz članka 1. Konvencije ne može protumačiti tako da je država obvezna kroz svoj pravni sustav jamčiti da jedna osoba prema drugoj nikada ne postupa na nečovječan i ponižavajući način niti da, u slučaju da tako i postupa, kazneni postupak nužno treba imati kao posljedicu nametanje određene sankcije. Da bi se država mogla smatrati odgovornom, mora se, prema mišljenju Suda, dokazati da domaći pravni sustav, a osobito kazneno pravo primjenjivo na okolnosti predmeta, ne pruža u praksi provedivu i djelotvornu zaštitu prava zajamčenih člankom 3. (vidjeti X. i Y. protiv Nizozemske, 26. ožujka 1985., § 30., ...).«
Te činjenice određuju okvir u kojem se s ustavnopravnog aspekta moraju razmatrati normativna rješenja sadržana u ZKP-u kad je riječ o nadzornim mehanizmima nad djelotvornošću kaznenog progona i istrage prihvaćanje kojih od Republike Hrvatske zahtijeva Europski sud.
121.2. Člankom 230. stavcima 3., 4. i 5. ZKP-a predviđeno je pravno sredstvo protiv »odugovlačenja postupka i drugih nepravilnosti u postupku istrage«. Predlagateljice osporavaju njegovu suglasnost s člankom 13. Konvencije jer nije riječ o djelotvornom domaćem pravnom sredstvu.
Člankom 230. stavcima 3., 4. i 5. ZKP-a uređuje se instancijski nadzor pravilnosti rada državnog odvjetnika odnosno suca istrage kojemu je cilj poduzimanje odgovarajućih mjera za ispravljanje propusta u njihovu radu u okvirima općih upravljačkih i nadzornih ovlasti višeg državnog odvjetnika nad nižim odnosno predsjednika suda nad sucem istrage.
121.3. Činjenica da je riječ o pravnom sredstvu nesudskog karaktera nije relevantna ni s ustavnog ni s konvencijskog stajališta sve dok se to sredstvo može smatrati djelotvornim. Također nije relevantno što je djelomice riječ o pravnom sredstvu u rukama nesudskog tijela (državnog odvjetništva). U predmetu Kudła protiv Poljske (presuda, veliko vijeće, 26. listopada 2000., zahtjev br. 30210/96) Europski sud je utvrdio:
»157. Kao što je Sud utvrdio mnogo puta, članak 13. Konvencije jamči da na nacionalnoj razini postoji raspoloživo pravno sredstvo koje će dovesti do primjene konvencijskih prava i sloboda u kojem god obliku se oni mogu osigurati u domaćem pravnom poretku. Učinak je članka 13., prema tome, taj što on zahtijeva odredbu kojom će se uvesti domaće pravno sredstvo koje će se baviti supstancijom 'tužbi o kojima se može raspravljati' na temelju Konvencije ('arguable complaint' under the Convention) i koje će osigurati davanje primjerene zadovoljštine ...
Okvir obveza država ugovornica na temelju članka 13. varira ovisno o naravi prigovora podnositelja; ipak, pravno sredstvo koje se zahtijeva po članku 13. Konvencije mora biti 'djelotvorno' i u praksi i u pravu ('effective' in practice as well as in law) ...
'Djelotvornost' 'pravnog sredstva' u smislu članka 13. ne ovisi o izvjesnosti povoljnog ishoda sudskog postupka za podnositelja. Ni 'vlast' na koju se referira u toj odredbi ne mora nužno biti sudska vlast; ali ako ona to nije, njezine su ovlasti i jamstva koja pruža relevantni za određivanje je li pravno sredstvo pred njom djelotvorno.«
Načelno pravno stajalište Europskog suda, sadržano u posljednjoj rečenici (»Ni 'vlast' na koju se referira u toj odredbi ne mora nužno biti sudska vlast; ali ako ona to nije, njezine su ovlasti i jamstva koja pruža relevantni za određivanje je li pravno sredstvo pred njom djelotvorno«), Ustavni sud smatra ustavnopravno relevantnim.
Ujedno ocjenjuje da se, s obzirom na ustavni položaj državnog odvjetništva (v. točku 13. obrazloženja ove odluke) državni odvjetnik može smatrati nesudskim tijelom s ustavnim ovlastima i jamstvima dostatnim za utvrđenje da bi se pravno sredstvo protiv nedjelotvornosti predistražnih i istražnih radnji »pred njim« moglo smatrati djelotvornim pravni sredstvom u smislu članka 13. Konvencije.
Na pravilnost tog zaključka upućuje i sam predmet kontrole koja se ovdje razmatra. Prema

riječima Europskog suda to je »praktična zbilja istražiteljskog rada« (the practical realities of investigation work) (predmet Skendžić i Krznarić protiv Hrvatske, presuda, 20. siječnja 2011., zahtjev br. 16212/08, § 77.) koju po naravi stvari najbolje poznaje samo državno odvjetništvo. Zbog svoga hijerarhijski postavljenog ustrojstva ujedno ima i učinkovite instrumente za provedbu te kontrole.
Sukladno navedenom, Ustavni sud utvrđuje da se državno odvjetništvo ima smatrati pravosudnim tijelom s ustavnim ovlastima i jamstvima koji ispunjavaju zahtjeve iz članka 13. Konvencije.
Što se tiče predsjednika sudova, Ustavni sud ocjenjuje da se i uz te upravnosudske funkcije mogu vezati ovlasti i jamstva koja su kadra osigurati da pravno sredstvo protiv nedjelotvornosti rada suca istrage »pred njima« bude djelotvorno u smislu članka 13. Konvencije. To ovisi o zakonskom uređenju njihovih ovlasti.
U sljedećim će točkama biti riječ o instancijskoj kontroli djelotvornosti predistražnih i istražnih radnji unutar državnog odvjetništva. Ta se utvrđenja odgovarajuće odnose i na suca istrage kad njegov rad kontrolira predsjednik suda u smislu članka 230. stavka 5. ZKP-a.
121.4. Čini se, naime, da konkretno uređenje samog pravnog sredstva protiv »odugovlačenja postupka i drugih nepravilnosti u postupku istrage«, sadržano u članku 230. stavku 3. ZKP-a, ne ispunjava zahtjeve iz članka 13. Konvencije.
121.5. Ustavni sud prvo primjećuje da se instancijsko pravno sredstvo iz članka 230. stavka 3. ZKP-a, kojemu je svrha omogućiti kontrolu pravilnosti rada državnog odvjetnika, ograničava samo na istragu koja se u velikom broju slučajeva u praksi ne provodi (v. točku 23.1. obrazloženja ove odluke). Suprotno tome, isključeno je kad je riječ o predistražnom stadiju prethodnog postupka i tijekom provedbi dokaznih radnji koji se u svim slučajevima i uvijek provode.
Ustavni sud u tom je smislu dužan utvrditi: kad je zakonodavac svojom slobodnom voljom odlučio priznati pravo instancijske pritužbe u prethodnom postupku, to pravo mora biti uređeno tako da ne ovisi o težini kaznenog djela za koje se osoba sumnjiči ili okrivljuje. Istraga je, treba ponoviti, obvezna samo kad postoje osnove sumnje da je osoba počinila kazneno djelo za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora. Samo bi takvim osobama, dakle, pravo pritužbe bilo zakonski zajamčeno i osigurano. Ostalima ne bi. Takvo razlikovanje među osobama kao mjerilo priznavanja prava pritužbe u prethodnom postupku nema ni objektivnog ni razumnog opravdanja. Formalna klasifikacija prethodnog postupka nije ustavnopravno prihvatljiv razlog za takav nejednak tretman.
121.6. Drugo, nema razloga za a priori sumnju da je pritužba iz članka 230. stavaka 3., 4. i 5. ZKP-a načelno sposobna proizvesti u praksi zadovoljavajuće učinke u smislu otklanjanja uočenih nepravilnosti u radu državnog odvjetnika ili suca istrage koje utječu na djelotvornost prethodnog postupka. Nedvojbeno je, međutim, da ona nije kadra pružiti stranci primjerenu zadovoljštinu za povrede koje je pretrpjela nepravilnim radom državnog odvjetnika ili suca istrage do trenutka njihova otklanjanja (primjerice, za povrede koje su joj nanesene odugovlačenjem postupka istrage). Stoga to pravno sredstvo, kako je danas koncipirano u članku 230. stavcima 3. do 5. ZKP-a, samo po sebi ne zadovoljava taj zahtjev iz članka 13. Konvencije.
Ni zbog tog se razloga, međutim, pritužba iz članka 230. stavaka 3. do 5. ZKP-a ne bi mogla smatrati nedjelotvornom s aspekta Konvencije kad bi uz nju postojalo još jedno pravno sredstvo ili više njih kojih bi zajednički učin ispunjavao ustavne i konvencijske zahtjeve djelotvornosti. Europski sud utvrdio je u predmetu Sürmeli protiv Njemačke (presuda, veliko vijeće, 8. lipnja 2006., zahtjev br. 75529/01):
»Djelotvornost pravnog sredstva u smislu članka 13. ne ovisi o izvjesnosti povoljnog ishoda za podnositelja zahtjeva. Isto tako, čak i ako jedno pravno sredstvo samo po sebi ne zadovoljava u cijelosti zahtjeve iz članka 13., skup za to propisanih pravnih sredstava

(aggregate of remedies) to bi mogao činiti. Stoga je potrebno odrediti u svakom predmetu je li pravno sredstvo, dostupno stranci u domaćem pravu, 'djelotvorno' bilo u smislu sprečavanja navodne povrede ili njezina trajanja, bilo (u smislu) propisivanja primjerenog obeštećenja (redress) za bilo koju povredu koja je već nastala ...«
ZKP, međutim, ne ispunjava ni te zahtjeve.
121.7. Ustavna je obveza zakonodavca (članak 134. Ustava) da pravno sredstvo iz članka 230. stavaka 3. do 5. ZKP-a uskladi sa zahtjevima koji proizlaze iz Konvencije do mjere do koje sudska praksa Europskog suda može imati implikacije na konkretne (pojedinačne) kaznene predmete na koje se ZKP primjenjuje. Ustavni sud podsjeća da presuda u kojoj Europski sud utvrdi povredu konvencijskih prava u kaznenim stvarima može dovesti do obnove kaznenog postupka pred domaćim sudovima. Mjerodavne odredbe članka 502. ZKP-a propisuju:
»Članak 502.
(...)
(2) Odredbe o obnovi kaznenog postupka će se primijeniti i u slučaju kada je podnesen zahtjev za izmjenu pravomoćne sudske odluke na temelju konačne presude Europskog suda za ljudska prava kojom je u odnosu na okrivljenika utvrđena povreda prava i sloboda iz Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.
(3) Zahtjev za obnovom postupka na temelju konačne presude Europskog suda za ljudska prava može se podnijeti u roku od trideset dana od datuma konačnosti presude Europskog suda za ljudska prava.«
U tom svjetlu treba ponoviti da se cjelokupno hrvatsko pravo mora tumačiti u skladu s pravnim standardima koje u svojoj sudskoj praksi stvara Europski sud sve dok je Republika Hrvatska članica Vijeća Europe, što znači sve dok je dio svoje sudbene jurisdikcije vlastitom suverenom odlukom prenijela na Europski sud.
121.8. Sukladno prethodnim navodima, način uređenja pritužbe iz članka 230. stavaka 3., 4. i 5. ZKP-a nije u suglasnosti sa zahtjevima koji za djelotvorna domaća pravna sredstva postavlja članak 13. Konvencije. Tako uređen institut pritužbe ne omogućuje da instancijska kontrola višeg državnog odvjetnika u odnosu na državnog odvjetnika odnosno predsjednika suda u odnosu na suca istrage ispuni zahtjeve djelotvornosti koje zahtijeva Europski sud u primjeni članka 13. Konvencije.
122. Ustavni sud zaključno utvrđuje da postoje pozitivne obveze zakonodavca:
a) propisati rokove za rješavanje prijave (odbačaj, optuženje) u slučajevima kad se ne provodi istraga (točka 120.2. obrazloženja ove odluke).
b) ukloniti strukturalne manjkavosti u normativnom uređenju djelotvornosti prethodnog postupka (članak 230. stavci 3., 4. i 5. ZKP-a), to jest:
– u okviru državnog odvjetništva urediti instancijsko pravno sredstvo protiv odugovlačenja postupka i drugih nepravilnosti u radu državnih odvjetnika koje dovode do nedjelotvornosti prethodnog postupka odnosno pojedinih predistražnih i istražnih radnji i mjera tako da to sredstvo ispunjava zahtjeve djelotvornog domaćeg pravnog sredstva iz članka 13. Konvencije,
– u okviru suda urediti odgovarajuće pravno sredstvo protiv odugovlačenja postupka i drugih nepravilnosti u radu sudaca istrage koje dovode do nedjelotvornosti istražnog postupka odnosno pojedinih istražnih radnji i mjera tako da to sredstvo ispunjava zahtjeve djelotvornog domaćeg pravnog sredstva iz članka 13. Konvencije.
8) Glava XVIII. Dokazne radnje (članci 240. – 340.)
123. U glavi XVIII. ZKP-a propisana su pravila o dokaznim radnjama. Te su radnje razvrstane prema svrsi kojoj služe.
124. Od ukupno dvanaest dokaznih radnji, osam ih je preuzeto iz ZKP/97 (pretraga osobe, pretraga doma i drugih prostorija, pretraga pokretnih stvari, privremeno oduzimanje predmeta, ispitivanje okrivljenika, ispitivanje svjedoka, očevid, uzimanje otisaka prstiju i otisaka drugih dijelova tijela), a nove su dokazne radnje: dokaz snimkom, dokaz ispravom, elektronički

dokaz i posebne dokazne radnje.
125. U glavi XVIII. ZKP-a osporena je suglasnost s Ustavom članka 242. stavaka 1. i 3., članka 243. stavka 1., članka 244., članka 245. stavaka 1. i 2., članka 246. stavka 1., članka 247. stavaka 2. i 3., članka 251., članka 252. stavka 3., članka 257. stavka 1., članka 260. stavka 1., članka 262. stavka 1. točaka 3. i 4., stavka 2. točke 1. i stavaka 3., 4. i 5., članka 263., članka 265. stavaka 2. i 5., članka 266., članka 271. stavka 1., članka 272. stavka 1., članka 273. stavka 3., članka 274., članka 281., članka 283., članka 285. stavka 4., članka 286., članka 289. stavaka 3. i 6., članka 292. stavka 3., članka 295. stavaka 1., 3., 4. i 9., članka 297. stavka 5., članka 298., članka 301. stavaka 4., 6. i 7., članka 309. stavka 2., članka 311. stavka 2., članka 325. stavka 2., članka 326., članka 327. stavaka 6. i 7., članka 332. stavaka 2., 4. i 7., članka 333. stavka 2., članka 334. stavka 1. točaka 2. i 3. i stavka 2., članka 335. stavaka 1., 3., 4. i 6., članka 336. stavka 1., članka 337. stavaka 1., 2., 4., 5. i 7., članka 338. stavaka 2., 3. i 4., članka 339. i članka 340. ZKP-a.
Ustavni sud ocijenio je nesuglasnim s Ustavom u cijelosti ili djelomično članak 246. stavak 1., članak 247. stavke 2. i 3., članak 251. stavak 1., članak 272. stavak 1., članak 286. stavke 2., 3. i 4., članak 298., članak 326. stavke 1., 2. i 3., članak 327. stavke 6. i 7., članak 332. stavak 2., članak 334. stavak 2., članak 335. stavak 3. i članak 337. stavke 1. i 2. ZKP-a.
8.1.) Članak 246. stavak 1.
126. Osporena odredba glasi:
»Članak 246.
(1) Pretragu može obaviti bez naloga, državni odvjetnik, istražitelj ili policija kad provodi očevid mjesta počinjenja kaznenog djela za koje se progoni po službenoj dužnosti, odmah, a najkasnije osam sati nakon što je kazneno djelo otkriveno, osim ako se radi o pretrazi doma ili prostora iz članka 256. ovog Zakona.
(...)«
127. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Ova odredba je protuustavna iz razloga što ne osigurava nikakve procesne garancije građanima u zaštiti njihovih prava koja su im dana Ustavom RH. Člankom 34 Ustava RH predviđena je mogućnost da policija može obaviti pretragu doma i drugih prostorija i bez naloga tj. ostavljena je iznimka za točno određene situacije postupanja bez naloga. U tom normama Ustava nigdje nije predviđen očevid kao razlog obavljanja pretrage bez naloga. U članku 246 nije navedena legitimna svrha zbog koje bi se dozvolila pretraga mjesta počinjenja kaznenog djela u situaciji kada je potrebno obaviti očevid. Člankom 304 ZKP-a očevid je predviđen kao radnja putem kojeg se činjenice u postupku utvrđuju ili razjašnjavaju opažanjem vlastitim osjetilima i njihovim pomagalima.
Osporenom odredbom ZKP-a državnom odvjetniku, istražitelju ili policiji daje se mogućnost da bez ograničenja, svaki puta kada provode očevid mjesta počinjenja kaznenog djela za koje se progon vrši po službenoj dužnosti izvrše i pretragu i to bez ikakvih zakonskih ograničenja. Neodređivanjem legitimne svrhe zbog koje se takova ovlast daje državnom odvjetniku istražitelju ili policajcu, ostavlja se prostor za arbitrarno postupanje državnih tijela u ograničenju ustavnih prava građana, a svako ograničenje ustavnih prava građana mora imati legitimnu svrhu i mora biti razmjerno naravi potrebe radi koje se provodi (čl.16 st.2 Ustava RH).
Člankom 246 st. 2 toč. 5 ZKP-a propisano je da kada policija obavi pretragu bez naloga, dužna je zapisnik o pretrazi i izviješće odmah predati nadležnom državnom odvjetniku. ZKP-om nisu predviđene nikakve daljnje obveze državnog odvjetnika u pravcu utvrđivanja valjanosti obavljene pretrage i smislu ovog člana zakona, niti prema ovom članku zakona postoji kontrola zakonitosti obavljene radnje od suca istrage, pa proizlazi da je radnja pretrage bez naloga koju poduzima policija u svakoj situaciji ex lege zakonita.
Takvo ovlaštenje dano policiji ne samo da je suprotno ovlaštenjima koja je sam ZKP u članku

245 dao državnom odvjetniku, navodeći katalog kaznenih djela za koje državni odvjetnik može sam naložiti pretragu osobe i sredstva prijevoza, a koje za posljedicu ima temeljem čl. 250 ZKP-a nezakonitost pribavljenog dokaza ukoliko je isti pribavljen suprotno čl. 245 st. 3 ZKP-a, već je suprotan i članku 19 st. 2 Ustava RH kojim se zajamčuje sudska kontrola zakonitosti pojedinačnih akata upravnih vlasti i tijela koje imaju javne ovlasti.
Podnositelji naime smatraju da ovu odredbu Ustava RH nije moguće restriktivno tumačiti već upravo suprotno u cilju usklađenosti zakona sa načelima razrađenim u Ustavu, ustavnu normu je potrebno ekstenzivno tumačiti te na taj način ostvariti slobode i prava propisana Ustavom.«
128. Ministarstvo pravosuđa navodi da je u članku 246. stavku 1. ZKP-a riječ o posebnom slučaju pretrage mjesta počinjenja kaznenog djela. Očevid mjesta počinjenja kaznenog djela ključna je djelatnost za razjašnjenje kaznenog djela i po naravi uključuje pretragu. Bez pretrage očevid nema smisla. Ta pretraga je vremenski ograničena i ne može se provesti u domu ili u prostorijama iz članka 246. stavka 1. ZKP-a. Ministarstvo također smatra da članak 246. stavak 5. ZKP-a nije suprotan članku 19. stavku 2. Ustava. Pretragu provode redarstvene vlasti u skladu sa zakonom odnosno u skladu s člankom 246. ZKP-a jer sud dokaze pribavljene takvom pretragom cijeni kao i druge dokaze u smislu članka 9. stavka 1. ZKP-a.
129. Ustavni sud primjećuje da članak 246. stavak 1. ZKP-a sadržava pravnu normu koja nije jasno i precizno oblikovana. Njome se dopušta državnom odvjetniku, istražitelju ili policiji da kad provodi očevid mjesta počinjenja kaznenog djela za koje se progoni po službenoj dužnosti odmah, a najkasnije osam sati nakon što je kazneno djelo otkriveno, obavi bez naloga i pretragu tog mjesta. Ta mogućnost ne postoji ako je riječ o pretrazi doma ili o pretrazi prostora iz članka 256. ZKP-a, to jest ako su posebnim zakonom propisani posebni uvjeti poduzimanja pretrage u određenom prostoru.
Predlagateljice pravilno navode da u članku 246. stavku 1. ZKP-a nije navedena legitimna svrha zbog koje bi se dopustila pretraga mjesta počinjenja kaznenog djela u situaciji kada je potrebno obaviti očevid. Stoga tako oblikovana pravna norma može uzrokovati različita tumačenja i nejednaku primjenu u praksi. Navode se dva primjera mogućih tumačenja te pravne norme.
129.1. Prvo, zbog nedostatka jasno izraženog legitimnog cilja iz te bi se pravne norme moglo zaključiti da se pretraga o kojoj je u njoj riječ faktički ne razlikuje od pregleda. Ustavni sud je u odluci broj: U-l-266/2002 (»Narodne novine« broj 78/06.), u kojoj je ocjenjivao suglasnost s Ustavom Zakona o policiji (»Narodne novine« broj 129/00.), odredio razlike između radnje pregleda koja se provodi tijekom očevida i radnje pretrage. Mjerodavni dijelovi glase:
»Sve odredbe članka 34. Ustava odnose se na radnju pretrage. Nadalje, sve se odnose na dom ili drugi prostor. Pojedine odredbe članka 34. Ustava sadrže iznimne slučajeve poduzimanja pretrage doma ili drugih prostora bez sudskog naloga, kada je cilj pretrage hvatanje odnosno uhićenje počinitelja kaznenog djela ili otklanjanje znatnije opasnosti po život, zdravlje ili imovinu većeg opsega.
Osporena odredba članka 48. točke 1. Zakona o policiji odnosi se na radnju pregleda i to na pregled poslovnog prostora i dokumentacije, s ciljem pronalaženja počinitelja kaznenog djela, prijestupa ili prekršaja.
Podnositelj, kako je razvidno iz navoda prijedloga, ne razlikuje radnju pretrage od radnje pregleda.
Kaznenopravna teorija, mjerodavno kazneno postupovno pravo i sudska praksa razlikuju radnju pregleda od radnje pretrage, te je, u tom smislu, za potrebe ovog obrazloženja dostatno navesti temeljna obilježja tog razlikovanja.
Prethodno valja napomenuti da je, prema Ustavu Republike Hrvatske, jedino dom kategorija ustavnopravno zaštićena od zadiranja redarstvenih vlasti. Pod određenim pretpostavkama ta se zaštita može protezati i na druge prostorije povezane s domom, kao prostor privatnosti u širem smislu, pa u tom kontekstu i na vozila i druge prostore, pri čemu doseg te zaštite može biti

samo predmetom prosudbe in concreto. Stoga Ustav i mjerodavno zakonodavstvo u odnosu na dom, kao Ustavom zaštićenu vrednotu, i u odnosu na kazneni postupak u užem smislu (jer u kaznenom postupku može doći do najozbiljnijih povreda temeljnih ljudskih prava i sloboda), utvrđuju zahtjevnije kriterije za slučaj ograničavanja prava građana. U tom smislu dom može biti podvrgnut isključivo radnji pretrage.
Radnja pretrage sadrži viši stupanj zadiranja u privatnost građana od radnje pregleda, pa pretraga može biti provedena samo u zakonom propisanoj formi odnosno na način koji postupanje redarstvenih tijela podvrgava sudskoj kontroli. Stoga pretraga može biti poduzeta samo na temelju sudskog naloga, a iznimno bez njega, u točno određenim slučajevima koji po svojoj naravi ne trpe odgodu.
Pretraga razumijeva zadiranje i u zatvorene prostore, koji nisu 'na prvi pogled' vidljivi (što se odnosi jednako na prostorije, kao i na vozila, prtljagu, druge predmete, odjeću i obuću, tjelesne šupljine), pa i uporabom sile, demontiranjem dijelova vozila odnosno drugih predmeta, kao i snimanjem unutrašnjosti tijela medicinsko-tehničkim sredstvima.
Pregled je 'vanjskog' karaktera, u opsegu koji je u danom trenutku dostupan osjetilima vida, opipa, sluha i mirisa, uz dopušteno korištenje tehničkih pomagala za vanjski pregled i dresiranih životinja, bez uporabe sile i bez zadiranja u zatvorene prostore, osim u slučaju dragovoljnog pristanka osobe čije su prostorije, vozilo, predmeti ili tijelo podvrgnuti pregledu.
Pretraga je po svojoj pravnoj prirodi formalna istražna radnja s ciljem pronalaženja predmeta, tragova, osoba odnosno podataka od važnosti za kazneni postupak. Uvjet za poduzimanje pretrage je prethodno postojanje osnovane sumnje (relativno visokog stupnja) da je počinjeno kazneno djelo koje se goni po službenoj dužnosti, te se na pretragu mogu nadovezati druge formalne procesne radnje, a rezultati svih tih radnji mogu biti upotrebljivi u sudskom postupku samo ako su radnje poduzete zakonito.
Pregled je neformalna, nerijetko preventivna radnja – radnja izvida, ne mora nužno imati za polazište osnovanu niti bilo kakvu sumnju da je počinjeno kazneno djelo, budući da nema za cilj otkrivanje i prikupljanje podataka u svezi s kaznenim djelom i počiniteljem. Međutim, u tijeku pregleda ta sumnja može nastati, pa tako i dovesti do provođenja istražne radnje pretrage, time da osoba koja provodi pregled mora u takvom slučaju zastati i poduzeti korake za pribavljanje sudskog naloga za provođenje pretrage odnosno o takvoj potrebi izvijestiti nadležno tijelo. Pregledom se, dakle, ne prikupljaju dokazi niti utvrđuju činjenice, nego samo otkrivaju okolnosti koje kasnije mogu biti i predmetom istražnih radnji.
Pritom valja istaknuti da se radnja pregleda, osim na temelju postupovnih odredaba kaznenog prava u užem smislu, može provoditi i na temelju upravnih i prekršajnih propisa.«
Prethodno prikazano (moguće) tumačenje članka 246. stavka 1. ZKP-a (odnosno primjena te norme u praksi na temelju takvog tumačenja) značilo bi ustavnopravno neprihvatljivo »izvrtanje ovlaštenja i procedure« (détournement de pouvoir et de procédure) jer bi se pod plaštem očevida mogle neograničeno provoditi pretrage bez sudskog naloga. Riječ bi bila o tzv. legaliziranoj samovolji (arbitrarnosti) suprotnoj svim temeljnim postulatima ustavnog poretka Republike Hrvatske.
129.2. S druge strane, zbog nedostatka jasno izraženog legitimnog cilja ta bi se pravna norma mogla tumačiti i restriktivnije, na način da je pretraga bez naloga dopuštena samo ako se tijekom provedbe očevida mjesta izvršenja kaznenog djela (primjerice ubojstva) na tom mjestu pronađu dokazi počinjenja drugog kaznenog djela (primjerice droga). U tom bi se slučaju članak 246. stavak 1. ZKP-a mogao tumačiti na način da se pretraga odnosi na drugi slučaj povezan s drogom, a ne na očevid mjesta počinjenja kaznenog djela ubojstva.
Iako se takvo tumačenje članka 246. stavka 1. ZKP-a čini prihvatljivijim od prvog, ni ono ne može objasniti činjenicu da zakonodavac nije propisao potreban sudski nalog za provedbu pretrage mjesta počinjenja kaznenog djela (sada) povezanog s drogom (ne više s ubojstvom),

a iz same pravne norme ne proizlazi nikakav legitimni cilj koji bi tu pretragu mogao ustavnopravno opravdati.
129.3. Nije zadaća Ustavnog suda u ovom ustavnosudskom postupku tragati za pravilnom pravnom svrhom članka 246. stavka 1. ZKP-a. Njegova se zadaća iscrpljuje u utvrđenju da sporna odredba nije jasno i precizno određena i da se iz nje ne može uopće ili ne može jednoznačno protumačiti njezin legitimni cilj. Zakonodavac je dužan taj cilj jasno naznačiti u pravnoj normi.
Ustavni sud također utvrđuje da je zakonodavac dužan propisati pravilo da su u situacijama koje bi mogao obuhvatiti članak 246. stavak 1. ZKP-a državni odvjetnik, istražitelj i policija dužni ishoditi sudski nalog prije no što započnu pretragu na mjestu počinjenja kaznenog djela na kojem provode očevid.
Konačno, smatra li zakonodavac da zbog važnih razloga javnog interesa od tog pravila moraju postojati iznimke dužan ih je jednoznačno, precizno i jasno odrediti, poštujući činjenicu da je riječ o pretrazi bez sudskog naloga koja uvijek može značiti i zadiranje u osobni život pojedinca. Stoga se te iznimke moraju temeljiti na načelu nužnosti (principle of neccessity), to jest isključivo obuhvatiti slučajeve u kojima bi protek vremena za ishođenje sudskog naloga mogao naštetiti interesima otkrivanja počinitelja kaznenog djela.
Tijela koja su ovlaštena da iznimno, bez sudskog naloga, provode pretragu moraju u cijelosti biti vezana pravnom normom. Mogućnost bilo kakvog slobodnijeg postupanja u tom području ne smije postojati.
129.4. Budući da ne ispunjava prethodno navedene pretpostavke, članak 246. stavak 1. ZKP-a nije u suglasnosti sa zahtjevima koji za zakone proizlaze iz načela vladavine prava (članak 3. Ustava) zasebno i u vezi s člankom 35. Ustava u dijelu koji svakome jamči poštovanje i pravnu zaštitu njegova ili njezina osobnog života.
8.2.) Članak 247. stavci 2. i 3.
130. Mjerodavne odredbe glase:
»Članak 247.
(1) Pretraga se obavlja danju, od sedam do dvadeset dva sata.
(2) Pretraga se može obaviti noću ako:
1) je danju započeta, a nije dovršena,
2) se radi o pretrazi prema članku 245. stavku 1. i 246. ovog Zakona,
3) osoba kod koje se pretraga obavlja ili koja se pretražuje, to sama zatraži što se odmah upisuje u zapisnik o pretrazi uz potpis te osobe.
(3) Sudac istrage može na pisani obrazloženi zahtjev državnog odvjetnika odobriti pretragu izvan vremena iz stavka 1. ovog članka i kad postoji vjerojatnost da će:
1) se traženi predmeti ili tragovi uništiti ili sakriti,
2) se tražena osoba sakriti ili pobjeći,
3) tražena osoba počiniti kazneno djelo,
4) biti ugrožena sigurnost osoba, ako se pretraga ne izvrši izvan vremena iz stavka 1. ovog članka.«
131. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Člankom 247 ZKP-a stavkom 1 kao i osnovno pravilo propisano je da se pretraga obavlja danju od 7 do 22 sata. Iznimkama koje su predviđene u stavcima 2 i 3 istog zakonskog članka osnovno pravilo navedeno u članku 247 st. 1 ZKP-a derogirano je u tolikoj mjeri da je zapravo postalo bespredmetno. Ako se pažljivo analiziraju situacije koje su predviđene za obavljanje pretrage tokom noći u stavku 2. odnosno izvan vremena iz stavka 1., kako to predviđa članka 247 u stavku 3. razvidno je da se zapravo pretraga može obavljati u stvarnosti kroz 24 sata tijekom dana.
Odredbom čl. 35 Ustava RH štiti se osobni i obiteljski život svakog građanina. Dozvoljavanje pretrage u tako širokom obimu suštinski znači izvrgavanje ustavnih normi kojima se štiti

osobni i obiteljski život iz čl. 35 Ustava RH i članka 8 ECHR. Odredbom čl. 16 Ustava RH svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju. Iznimke predviđene u čl. 247 ZKP-nisu u razmjeru sa naravi i potrebom ograničavanja ljudskog prava štićenog člankom 35 Ustava RH.«
132. Ministarstvo pravosuđa smatra da navedeni članak nije u nesuglasnosti s člancima 16. i 35. Ustava.
133. Ustavni sud prvo naglašava da iznimke od pravila propisanog u članku 247. stavku 1. ZKP-a mogu postojati i da sama činjenica njihova postojanja nije ustavnopravno sporna. Međutim, ustavnopravno je neprihvatljiv način na koji je zakonodavac u članku 247. stavcima 2. i 3. ZKP-a uredio te iznimke.
Razmotri li se pažljivo normativna metoda koju je primijenio zakonodavac, uočava se da je u stavku 2. članka 247. ZKP-a prvo propisana jedna skupina široko postavljenih iznimki, da bi u stavku 3. članka 247. ZKP-a zakonodavac posegnuo za drugom skupinom također široko postavljenih »iznimki od iznimki«.
Pođe li se, dakle, od stvarnog stanja stvari i promotre li se iznimke (članak 247. stavci 2. i 3. ZKP-a) »ispod površine«, mora se zaključiti da su one tako široko postavljene da je granicu između njih i onoga što bi trebalo biti pravilo (članak 247. stavak 1. ZKP-a) stvarno nemoguće povući.
133.1. S druge strane, razmotre li se zasebno pojedine iznimke, odmah se uočava da su pojedine tako široko postavljene da gotovo nema slučaja u kojem ne bi bila dopuštena pretraga noću. Primjerice, pretraga koja se može obaviti noću ako je započeta danju, a nije završena (članak 247. stavak 2. točka 1. ZKP-a), stvarno se može primijeniti u svim slučajevima pretrage. Nadalje, članak 247. stavak 2. točka 2. ZKP-a dopušta obavljanje pretrage noću uvijek kad su državni odvjetnik i policija ovlašteni provesti pretragu stana bez sudbenog naloga, sukladno člancima 245. stavku 1. i 246. ZKP-a.
133.2. Zaključno, zbog svoje širine i prekomjernosti iznimke predviđene člankom 247. stavcima 2. i 3. ZKP-a ne mogu se smatrati iznimkama s aspekta zahtjeva koji za zakone proizlaze iz vladavine prava (članak 3. Ustava), osobito zahtjeva pravne sigurnosti, pravne izvjesnosti i pravne predvidljivosti. Prekomjerni učinci članka 247. stavaka 2. i 3. ZKP-a generalno narušavaju ustavna jamstva poštovanja i pravne zaštite osobnog i obiteljskog života.
Slijedom navedenog, unatoč tome što iznimke od pravila propisanog u članku 247. stavku 1. ZKP-a mogu postojati i što sama činjenica njihova postojanja nije ustavnopravno sporna, širina njihova uređenja u članku 247. stavcima 2. i 3. ZKP-a nesuglasna je s člankom 16. u vezi s člancima 34. i 35. Ustava te s člankom 8. Konvencije.
8.3.) Članak 251. stavak 1.
134. Osporena odredba glasi:
»b) Pretraga osobe
Članak 251.
(1) Pretraga osobe obuhvaća pretraživanje odjeće, obuće, površine tijela, pokretnih stvari koje osoba nosi ili su u njezinom posjedu, prostor u kojem je osoba zatečena u vrijeme poduzimanja pretrage i sredstvo prijevoza kojim se koristi u vrijeme pretrage.
(...)«
135. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Ovom odredbom zakona državnim tijelima date su ovlasti da osim pretrage osobe naprave i pretragu prostora u kojem se osoba nalazi i pokretnog sredstva kojim se osoba koristi. Ovako koncipirana odredba članka 251 st. 1 ZKP-a protivna je odredbi članka 34 Ustava RH jer dozvoljava da se uz pretragu osobe izvrši i pretraga doma i to bez nazočnosti svjedoka. Naime za pretragu osobe nužno je prema odredbama ZKP-a pribavljanje naloga uz sve već prethodno opisane iznimke ali ne i nazočnost svjedoka. Sudski nalog za obavljanje pretrage i

nazočnost svjedoka predstavljaju jamstva kojima se građani štite od arbitrarnog postupanja državnih vlasti. Nema niti jednog zakonskog razloga zbog kojeg ukoliko bi to bilo opravdano i nužno u nekoj situaciji, osobe koje obavljaju pretragu, ako smatraju nakon pretrage osobe nužnim da izvrše i pretragu prostorija u kojima se ona nalazi ili prijevoznog sredstva, ne bi mogle zatražiti nalog odnosno osiguranje svjedoka za provođenje daljnje radnje koja se tiče pretrage prostora odnosno prijevoznog sredstva.«

136. Ministarstvo pravosuđa smatra da članak 251. ZKP-a nije nesuglasan s člankom 34. Ustava. Pretraga osobe obuhvaća prostor u kojem se osoba nalazi (area within immediate control) ili sredstvo prijevoza. S time se ne zaobilaze ni uvjeti za pretragu doma ni tzv. dokazne pretrage.

137. Ustavni sud utvrđuje da osporeni dio stavka 1. članka 251. ZKP-a prema kojem pretraga osobe obuhvaća pretraživanje sredstva prijevoza kojim se osoba koristi u vrijeme pretrage nije nesuglasan s Ustavom, budući da je člankom 34. Ustava obuhvaćen samo »dom«.

Što se tiče zakonske mogućnosti da se uz pretragu osobe izvrši i pretraga prostora u kojem je osoba zatečena u vrijeme poduzimanja pretrage, Ustavni sud primjećuje da »prostor u kojem je osoba zatečena« ne mora značiti da je osoba zatečena u svom domu u smislu članka 34. Ustava. Ako se osoba u vrijeme poduzimanja pretrage nalazi u nekom drugom prostoru koji se ne može smatrati njezinim domom, pretraživanje tog prostora na način propisan člankom 251. stavkom 1. ZKP-a u suglasnosti je s Ustavom. Međutim, ako je riječ o poduzimanju pretrage doma moraju se poštovati ustavna jamstva koja vrijede za pretragu doma.

137.1. Ustavni sud primjećuje da zakonodavac nije učinio tu ustavnopravno relevantnu distinkciju u članku 251. stavku 1. ZKP-a. Stoga je dio stavka 1. članka 251. ZKP-a koji glasi: »prostor u kojem je osoba zatečena u vrijeme poduzimanja« nesuglasan s člankom 34. Ustava i člankom 8. Konvencije u dijelu u kojem se odnosi na dom.

138. S obzirom da je ustavna kategorija »doma« (članak 34. Ustava) relevantna za uređenje kaznenog instituta pretrage, Ustavni sud dužan je upozoriti na sljedeće: iz članka 252. stavka 1. ZKP-a može se zaključiti da se pod domom razumije »jedna ili više prostorno povezanih prostorija koje osoba koristi kao svoj dom, te prostori koje su s domom povezani prostorno i istom svrhom korištenja«.

Međutim, osim izraza »dom« ZKP istodobno uporablja i izraz »stan« (članak 82. stavak 2., 98. stavak 3. ZKP-a). To je pravno nedosljedno ako se pod tim izrazom treba razumjeti »dom«. ZKP ne sadržava mjerilo razlikovanja između tih dviju pravnih pojmova. U zakonskom se tekstu sreću i izrazi »prostorije« (primjerice, članak 332. stavak 5. ZKP-a), a u slučaju iz članka 251. stavka 1. ZKP-a koji se ovdje razmatra također i »prostor«. Ni u tim slučajevima nije jasno obuhvaćaju li ti pojmovi dom ili ne.

Taj je problem zakonodavac dužan riješiti.

138.1. Nadalje, Ustavni sud skreće pozornost da zakonodavac pri uređenju radnji, postupaka ili mjera koje se tiču »doma« osobe mora uvažavati sudsku praksu Europskog suda jer je ona relevantna za pravilno izvršavanje međunarodnih obveza koje je Republika Hrvatska preuzela ratifikacijom Konvencije. Podsjeća da je u smislu članka 8. Konvencije (pravo na poštovanje doma) Europski sud prihvatio autonomno značenje pojma »dom« koje može imati implikacija i u nacionalnom kaznenom pravu. Tako je u predmetu Paulić protiv Hrvatske (presuda, 22. listopada 2009., zahtjev br. 3572/06) ponovio:

»33. ... 'Dom' je autonoman pojam koji ne ovisi o klasifikaciji u okviru domaćeg prava. Tvore li određene prostorije 'dom', koji štiti članak 8. stavak 1., ovisit će o činjeničnim okolnostima, primjerice, o postojanju dostatnih i trajnih veza s određenim mjestom (vidjeti Buckley protiv Ujedinjenog Kraljevstva, 25. rujna 1996., ... §§ 52. – 54., i izvješće Komisije od 11. siječnja 1995., § 63; Gillow protiv Ujedinjenog Kraljevstva, 24. studenoga 1986., § 46., ...; Wiggins protiv Ujedinjenog Kraljevstva, br. 7456/76, odluka Komisije od 8. veljače 1978. ..., str. 40.; Prokopovich protiv Rusije, br. 58255/00, § 36., ECHR 2004-XI /izvadci/).

Prema tome, hoće li imovina biti kvalificirana kao ‘dom’ činjenično je pitanje i ne ovisi o zakonitosti korištenja u okviru domaćeg prava (vidjeti McCann protiv Ujedinjenog Kraljevstva, br. 19009/04, § 46., 13. svibnja 2008.).«
U slučaju Oluić protiv Hrvatske (presuda, 20. svibnja 2010., zahtjev br. 61260/08) razvidan je vrlo širok opseg autonomnog konvencijskog pojma »dom«:
»44. Članak 8. Konvencije štiti pravo pojedinca na poštovanje ... njegova doma ... Dom će obično biti mjesto, fizički definiran prostor, gdje se razvija privatni i obiteljski život. Pojedinac ima pravo na poštovanje svoga doma, što znači ne samo pravo na konkretni fizički prostor nego i na tiho uživanje tog prostora. Povrede prava na poštovanje doma nisu ograničene na konkretne fizičke povrede, kao što je neovlašteni ulazak u dom neke osobe, nego uključuju i one koje nisu konkretne ili fizičke, kao što su buka, imisije, mirisi ili drugi oblici miješanja. Ozbiljna povreda može dovesti do povrede prava neke osobe na poštovanje njezina doma ako je sprečava u uživanju u udobnosti njezina doma ...«
Ustavni sud u tom smislu podsjeća da se Europski sud bavio pretragom, primjerice, odvjetničkog ureda i da je taj ured podveo pod pojam »doma«. U slučaju Niemietz protiv Njemačke (presuda, 16. prosinca 1992., zahtjev br. 13710/88) utvrdio je:
»30. Što se tiče riječi ‘dom’ koja se pojavljuje u engleskom tekstu članka 8., Sud primjećuje da određene države stranke, naročito Njemačka ..., prihvaćaju da taj izraz obuhvaća i poslovne prostorije. Takvo je tumačenje, štoviše, u potpunoj suglasnosti s francuskim tekstom jer riječ ‘domicile’ ima širu konotaciju nego riječ ‘dom’ i može se proširiti, primjerice, na nečiji poslovni ured.
Ni u ovom kontekstu nije uvijek moguće napraviti jasnu razliku jer se aktivnosti vezane uz profesiju ili posao mogu dobro obavljati i iz nečijih privatnih prostorija, a aktivnosti koje nisu na njih toliko vezane mogu se sasvim uspješno obavljati iz službenih ili poslovnih prostorija. Usko tumačenje riječi ‘dom’ i ‘domicile’ na taj bi način prouzročilo opasnost od neravnopravnog postupanja jednako kao i usko tumačenje pojma ‘privatnog života’ ...
31. Općenitije, tumačiti riječi ‘privatni život’ i ‘dom’ tako da uključuju određene profesionalne ili poslovne aktivnosti ili prostorije bilo bi u skladu s osnovnim ciljem i svrhom članka 8., to jest zaštititi pojedinca od arbitrarnog miješanja javnih vlasti (vidjeti, primjerice, presudu od 13. lipnja 1979. Marckx protiv Belgije, ... § 31.). Takvo tumačenje ne bi neopravdano smetalo državama ugovornicima zato što bi zadržale svoju ovlast da se ‘miješaju’ do granice dopuštene stavkom 2. članka 8.; ta ovlast može isto tako biti šira kad je riječ o profesionalnim ili poslovnim aktivnostima ili prostorijama nego što bi inače bio slučaj.
(...)
33. Prethodni razlozi uzeti zajedno doveli su Sud do mišljenja da je pretraživanje ureda podnositelja zahtjeva predstavljalo miješanje u njegova prava iz članka 8.«
Pod pojam »dom« Europski sud podveo je na temelju istog mjerila i sjedišta tvrtki, njihove podružnice ili druge poslovne prostorije (predmet Société Colas Est i drugi protiv Francuske, presuda, 16. prosinca 2002., zahtjev br. 37971/97), ali i pokretnine kao što su prikolice (Chapman protiv Ujedinjenog Kraljevstva, presuda, veliko vijeće, 18. siječnja 2001., zahtjev br. 27238/95).
Ustavna je obveza zakonodavca (članak 134. Ustava) da te činjenice uzme u obzir kad uređuje kaznenopravni institut pretrage doma do mjere do koje sudska praksa Europskog suda može imati implikacije na konkretne (pojedinačne) kaznene predmete na koje se ZKP primjenjuje. Ustavni sud u tom smislu ponovo podsjeća da se cjelokupno hrvatsko pravo mora tumačiti u skladu s pravnim standardima koje u svojoj sudskoj praksi stvara Europski sud sve dok je Republika Hrvatska članica Vijeća Europe, što znači sve dok je dio svoje sudbene jurisdikcije vlastitom suverenom odlukom prenijela na Europski sud.
8.4.) Članak 272. stavak 1.
139. Osporena odredba glasi:

»Članak 272.
(1) Kad se okrivljenik prvi put ispituje, pitat će se za ime i prezime, nadimak ako ga ima, ime i prezime roditelja, djevojačko obiteljsko ime majke, gdje je rođen, gdje stanuje, dan, mjesec i godinu rođenja, koje je narodnosti i čiji je državljanin, zanimanje, zvanje, zaposlenost i koje je škole završio, osobni identifikacijski broj, obiteljske prilike, ima li vojni čin, je li odlikovan, kakva je imovna stanja, je li, kad i zašto osuđivan, je li i kad izrečenu kaznu izdržao, vodi li se protiv njega postupak za drugo kazneno djelo, a ako je maloljetan, tko mu je zakonski zastupnik.
(...)«
140. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan smatraju nesuglasnim s Ustavom članak 272. stavak 1. ZKP-a s obzirom na identifikacijski podatak okrivljenika u kategoriji narodnosti. Smatraju prekršenim pravo na privatnost zajamčeno člankom 35. Ustava koji zahtijeva poštovanje i pravnu zaštitu osobnog i obiteljskog života. Pozivaju se i na članak 26. Ustava prema kojoj su državljani Republike Hrvatske i stranci jednaki pred sudovima i drugim državnim tijelima te na članak 14. Ustava kojim se svakome u Republici Hrvatskoj priznaju prava i slobode neovisno o nacionalnom ili socijalnom podrijetlu.
141. Ministarstvo pravosuđa smatra da članak 272. stavak 1. ZKP-a nije nesuglasan s člancima 14., 26. i 35. Ustava. Okolnost da se okrivljenika prije prvog ispitivanja pita i koje je narodnosti nije povreda prava na privatnost. Eventualna (ne)pripadnost narodnosti identifikacijski je podatak koji je u cijelosti irelevantan. Time nije povrijeđena jednakost osobe pred zakonom niti je to osnova diskriminacije. Zabranu diskriminacije propisuje članak 6. stavak 1. ZKP-a.
142. Ustavni sud prvo napominje da je članak 272. ZKP-a prvi u trećoj skupini dokaznih radnji (glava XVIII. ZKP-a) koja nosi naziv: Ispitivanje okrivljenika.
Podaci o rasnom i etničkom podrijetlu te o vjerskoj pripadnosti pripadaju osobnosti pojedinca i ne služe utvrđivanju njegova identiteta.
Ustavni sud dužan je podsjetiti da u rješenju broj: U-I-425/2001 od 21. prosinca 2005. nije prihvatio prigovor da je podatak o narodnosti diskriminatorno postupanje po osnovi etničkog podrijetla u smislu članka 14. stavka 1. Ustava. U tom je rješenju naveo: »4. ... Naznačena odredba ne nameće obvezu okrivljeniku izjašnjavati se o svojoj narodnosti. Odluka o tome hoće li se tijekom ispitivanja okrivljenik izjasniti o svojoj narodnosti ovisi o njegovoj volji. ... Osporene zakonske odredbe ne dovode do diskriminacije okrivljenika ni po kojoj osnovi. Njima se ne nameću obveze ili tereti koji bi mogli dovesti do ugrožavanja osobe okrivljenika ili njegovog pravnog položaja, odnosno do ugrožavanja vrijednosti vezanih uz osobna stanja okrivljenika te njegovih prava u kaznenom postupku, zajamčenih Ustavom.«
To utvrđenje Ustavnog suda nema utjecaja na odluku vezanu uz podatak o narodnosti u ovom ustavnosudskom postupku, budući da se taj dio članka 272. stavka 1. ZKP-a ovdje razmatra s procesnog aspekta članka 35. Ustava.
142.1. Ustavni sud podsjeća na Okvirnu odluku Vijeća Europske unije od 27. studenoga 2008. o zaštiti osobnih podataka prikupljenih u okviru policijske i pravosudne suradnje u kaznenim stvarima (v. točku 101.1. obrazloženja ove odluke). Članak 6. Okvirne odluke propisuje:
»Članak 6.
Obrada posebnih kategorija podataka
Obrada osobnih podataka koji otkrivaju rasno ili etničko podrijetlo, politička mišljenja, religijska ili filozofska vjerovanja ili članstvo u sindikatima te obrada podataka koji se tiču zdravlja ili seksualnog života dopušteni su samo kad je to strogo nužno (strictly necessary) i kad nacionalno pravo osigurava prikladna zaštitna sredstva (adequate safeguards).«
Članak 272. stavak 1. ZKP-a predviđa prikupljanje podataka o etničkom porijeklu okrivljenika u svim kaznenim postupcima i za sva kaznena djela, a ne kad je to »strogo nužno«. Ustavni sud ocjenjuje da ne postoji legitimni cilj koji bi opravdao takav generalni i

bezuvjetni zakonski pristup prikupljanju tog podatka. Konačno, ZKP ne spominje nikakva »zaštitna sredstva«, to jest procesna jamstva za zaštitu tih podataka koja uvijek moraju postojati ako postoji obveza njihova prikupljanja i obrade.
142.2. Stoga Ustavni sud ocjenjuje da članak 272. stavak 1. ZKP-a u dijelu koji glasi: »koje je narodnosti« nije u suglasnosti s člankom 35. Ustava (procesni aspekt).
8.5.) Članak 286. stavci 2., 3. i 4.
143. Mjerodavne odredbe glase:
»Članak 286.
(1) Svjedok nije obvezan odgovarati na pojedina pitanja ako je vjerojatno da bi time izložio sebe ili bliskog rođaka kaznenom progonu, teškoj sramoti ili znatnoj materijalnoj šteti. O tome će tijelo koje vodi postupak poučiti svjedoka.
(2) Ako je svjedok uskratio odgovor na pitanja iz stavka 1. ovog članka jer bi time izložio sebe ili svoga bliskog rođaka kaznenom progonu, državni odvjetnik može izjaviti da neće poduzeti kazneni progon i predložiti prekid radnje radi davanja izjave u smislu stavka 4. ovog članka.
(3) Izjavu iz stavka 2. ovog članka državni odvjetnik može dati ako je odgovor na određena pitanja važan za dokazivanje težeg kaznenog djela druge osobe za koje je propisana kazna zatvora u trajanju od deset ili više godina. Svjedok može prije davanja izjave državnog odvjetnika iz stavka 2. ovog članka radi zaštite svojih prava i interesa imati savjetnika iz reda odvjetnika.
(4) Izjava državnog odvjetnika iz stavka 2. ovog članka mora biti pisana i ovjerena pečatom i potpisom višeg državnog odvjetnika. Državni odvjetnik predaje izjavu svjedoku. Protiv svjedoka i osobe iz stavka 2. ovog članka ne može se poduzeti kazneni progon za kazneno djelo na koje se odnosi izjava, ali se može progoniti za kazneno djelo davanja lažnog iskaza.«
144. Predlagateljica Valković smatra da su osporene odredbe neodređene i neprecizne jer ne propisuju ni granice, ni način postupanja državnog odvjetnika s osumnjičenikom. Diskrecija državnog odvjetnika može obuhvatiti nepoduzimanje kaznenog progona i za najteža kaznena djela. Navode da se istovremeno ignorira žrtvu i oštećenika koji takvim nepoduzimanjem progona za najteža djela gube prava na zadovoljštinu u kaznenom postupku. Također smatra da nepoduzimanje kaznenog progona prema članku 286. ZKP-a krši načelo jednakosti građana pred zakonom propisano člankom 14. stavkom 2. Ustava. Navodi da takozvani »tužiteljski oprost« u potpunosti isključuje sud i njegovu ulogu u kaznenom postupku, a osumnjičenik postaje dokazno sredstvo u rukama optužbe te ostaje bez prava na obranu pred sudom i prava na pristup sudu. Smatra da je narušeno i načelo procesne ravnopravnosti (načelo jednakosti oružja) pod kojim se razumije jednak tretman stranaka u postupku. Osporenim odredbama povrijeđeno je i načelo zakonitosti kaznenog postupka jer državni odvjetnik može odustati od kaznenog progona te je upitno što je s imovinskom koristi ostvarenom kaznenim djelom. Smatra da osporeni članak nije u suglasnosti s člankom 30. Ustava. Nadalje navodi da je navedena odredba izvan granica europske kaznene tradicije jer su »pogađanje, pregovaranje i opraštanje« od kaznenog progona mogući za sva kaznena djela i u svim stadijima postupka, a predmet je pregovora potpuni oprost od kaznenog progona i kazne. Pogrešno je tumačenje te odredbe na način da se državnim odvjetnicima daje ovlast na davanje oprosta jer ta odredba govori o svjedoku, a ne o osumnjičeniku, pa tako osobu za koju postoji sumnja da je počinila kazneno djelo državni odvjetnik ne može pozvati kao svjedoka već samo kao osumnjičenika, navodi predlagateljica. Podsjeća da je člankom 286. stavkom 5. ZKP-a izrijekom određeno da se prema okrivljeniku ne smiju uporabiti sila, prijetnja, obmana ili druga slična sredstva da bi se došlo do njegove izjave ili priznanja. Međutim, zakonodavac u odredbama o ispitivanju svjedoka nije naveo uporabu sile, prijetnje ili drugih sličnih sredstava za zabranu mučenja ili nečovječnog postupanja, što za posljedicu ima iznuđivanje iskaza. Stoga to što zakon ne sadržava identičnu odredbu o ispitivanju svjedoka kakva postoji

za ispitivanje okrivljenika predstavlja povredu članka 3. Ustava o vladavini prava. Predlagateljica smatra povrijeđenim i članak 23. Ustava koji uređuje zabranu svakog oblika zlostavljanja, liječničkih ili znanstvenih pokusa te članak 3. Konvencije koji propisuje zabranu mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja.
145. Ministarstvo pravosuđa nije se očitovalo o prigovorima predlagateljice. U svom očitovanju ne spominje članak 286. ZKP-a.
146. Ustavni sud prvo napominje da članak 286. ZKP-a pripada četvrtoj skupini dokaznih radnji (glava XVIII. ZKP-a) koja nosi naziv: Ispitivanje svjedoka.
Članak 286. ZKP-a uređuje poseban oblik parcijalnog procesnog imuniteta svjedoka. Iako nije dio hrvatske kaznenoprocesne tradicije, taj pravni institut sam po sebi nije nesuglasan s Ustavom. U sebi sadržava elemente dva važna procesna imuniteta koja se vezuju uz članak 29. stavak 3. Ustava (»Osumnjičenik, okrivljenik i optuženik ne smije se siliti da prizna krivnju.«) i kaznenu glavu članka 6. Konvencije. To su pravo osumnjičenika, okrivljenika ili optuženika da se »brani šutnjom« i njegov privilegij da sam sebe ne izloži optužbi. Međutim, oblik imuniteta iz članka 286. ZKP-a od njih se bitno razlikuje u jednom elementu: kod oblika parcijalnog procesnog imuniteta propisanog člankom 286. ZKP-a osoba je u statusu svjedoka u postupku protiv druge osobe, a ne u statusu osumnjičenika, okrivljenika ili optuženika da je sama počinila kazneno djelo, sa svim pravnim posljedicama koje iz te pravno relevantne razlike proizlaze.
Pravna relevantnost statusa osobe u svojstvu svjedoka u postupku protiv druge osobe u smislu članka 286. ZKP-a možda je najočitija usporedi li se s institutom »krunskog svjedoka« (članak 36. do 47. ZUSKOK-a). Članak 36. stavak 1. ZUSKOK-a propisuje:
»Članak 36.
(1) Glavni državni odvjetnik može od suda iz članka 31. stavka 1. ovoga Zakona zahtijevati donošenje rješenja o ispitivanju kao svjedoka osobe koja je postala pripadnik zločinačke organizacije:
1. protiv koje je podnesena kaznena prijava ili se vodi kazneni postupak za kazneno djelo iz članka 21. ovoga Zakona počinjeno u okvirima zločinačke organizacije i ako postoje okolnosti na temelju kojih se prema kaznenom zakonu pripadnik zločinačke organizacije može osloboditi kazne ili olakotne okolnosti na temelju kojih se kazna može ublažiti,
2. ako je iskaz te osobe razmjeran težini počinjenoga kaznenog djela i važnosti iskaza te osobe za otkrivanje i dokazivanje kaznenih djela počinjenih u okvirima zločinačke organizacije ili njihovih počinitelja, odnosno za otkrivanje i sprječavanje kaznenih djela zločinačke organizacije.
(...)«
Glavni državni odvjetnik podnosi izjavu da protiv krunskog svjedoka odustaje od kaznenog progona najkasnije do pravomoćnog okončanja kaznenog postupka protiv pripadnika zločinačke organizacije ako nije već ranije odbacio protiv njega kaznenu prijavu (članak 45. stavak 3. ZUSKOK-a). Prema tome, krunski svjedok uvijek je osumnjičenik, okrivljenik ili optuženik protiv kojeg državni odvjetnik ima nesporne dokaze da je počinio kazneno djelo i protiv kojeg je već podnesena kaznena prijava ili se vodi kazneni postupak. U takvim okolnostima postoji obveza državnog odvjetnika da taj institut ne primjenjuje u slučajevima taksativno navedenim u članku 39. ZUSKOK-a (to jest ako je krunski svjedok počinio jedno ili više kaznenih djela ubojstva, teškog ubojstva, međunarodnog terorizma, ugrožavanja sigurnosti osoba pod međunarodnom zaštitom, uzimanja talaca, otmica zrakoplova ili broda, morskog i zračnog razbojništva, silovanja, spolnog odnošaja s nemoćnom osobom i spolnog odnošaja s djetetom; ako je organizator zločinačke organizacije; ako je poticatelj na počinjenje kaznenog djela iz članka 21. ZUSKOK-a u cilju da protiv potaknute osobe bude pokrenut postupak za to djelo).
Za razliku od krunskog svjedoka, za osobu u statusu svjedoka u smislu članka 286. ZKP-a

državni odvjetnik nema dokaza da je počinila kazneno djelo. Ona nije u statusu osumnjičenika, protiv nje nije podnesena kaznena prijava niti je pokrenut kazneni postupak. Riječ je o tome da će odgovorima na pitanja u svojstvu svjedoka u postupku protiv druge osobe ta osoba optužiti samu sebe i to će biti prvi i jedini dokazi protiv nje.
Drugim riječima, postoje li bilo kakvi dokazi da je osoba u statusu svjedoka u postupku protiv druge osobe u smislu članka 286. ZKP-a počinila kazneno djelo automatski postoji i zakonska zabrana primjene tog članka ZKP-a. Kad bi se u tom slučaju takav dokaz primijenio, riječ bi bila o nezakonitom dokazu u smislu članka 10. stavka 2. točke 3. ZKP-a.
146.1. Zakonski su uvjeti za primjenu tog oblika parcijalnog procesnog imuniteta: – da se dokazuje kazneno djelo druge osobe zapriječeno kaznom zatvora od deset godina ili više; – da je riječ o uskraćivanju odgovora svjedoka koji su važni za dokazivanje tog kaznenog djela druge osobe; – da je kazneno djelo te druge osobe teže od kaznenog djela za koje svjedok zna da je počinjeno (ili ga je počinio on osobno ili njegov bliski rođak), a koje bi on priznao ili razotkrio tijelima progona odgovorima na postavljena pitanja i s time izložio sebe ili svog bliskog rođaka kaznenom progonu.
Ispune li se navedene zakonske pretpostavke državni odvjetnik može odustati od kaznenog progona takvog svjedoka radi pribavljanja njegovih odgovora u postupku protiv druge osobe. Takvi odgovori postaju dokaz optužbe protiv te druge osobe. Kod tog oblika parcijalnog procesnog imuniteta svjedoka riječ je, dakle, o dogovoru između državnog odvjetnika koji postupa u predmetu i samog svjedoka. O davanju izjave iz članka 286. stavka 2. ZKP-a (kolokovijalno nazvane »oprosnica«) odlučuje državni odvjetnik. Sudska zaštita nije predviđena.
146.2. Ustavni sud takav normativni okvir posebnog oblika parcijalnog procesnog imuniteta svjedoka u smislu članka 286. ZKP-a ocjenjuje ustavnopravno prihvatljivim.
Istodobno, međutim, ne može ocijeniti suglasnim s Ustavom način na koji je u ZKP-u uređen taj kaznenoprocesni institut.
Prvo, prema članku 286. ZKP-a jedina je pretpostavka za primjenu tog instituta da je kazneno djelo u odnosu na koje svjedok treba dati odgovore teže od onog zbog kojeg njemu samom ili njegovu bliskom rođaku prijeti kazneni progon. Prema sadašnjem uređenju, nisu pravno relevantni ni težina ni pravna narav kaznenog djela u odnosu na koje svjedoku ili njegovu bliskom rođaku prijeti kazneni progon ako odgovori na pitanja.
Takvo uređenje Ustavni sud ne može ocijeniti suglasnim s Ustavom. U tom pitanju zakonodavac mora postaviti jasnu i preciznu granicu s obzirom na narav i težinu kaznenih djela koja bi mogla opravdati nepoduzimanje kaznenog progona zbog zaštite javnog interesa u demokratskom društvu koje počiva na vladavini prava i poštovanju ljudskih prava, to jest zbog javnog interesa da se razotkriju, djelotvorno progone i procesuiraju zločini velike javne, pa i ustavne važnosti. Drugim riječima, zakonodavac je dužan precizno odrediti razinu javnog interesa za progon i kažnjavanje osobe koja je osumnjičena, okrivljena ili optužena za počinjenje kaznenog djela zbog kojeg je dopušteno ne poduzeti kazneni progon druge osobe (svjedoka) za koju bi se također moglo otkriti da je počinila kazneno djelo. Kad toga ne bi bilo, moglo bi se govoriti o tome da su, suprotno načelu legaliteta kaznenog progona i istrage, državnom odvjetniku povjerene preširoke diskrecijske ovlasti u upravljanju prethodnim postupkom.
Tehnika koju će odabrati zakonodavac za ispunjenje ove ustavne obveze (pozitivno ili negativno propisivanje preciznog kataloga djela koja su toliko važna da je zbog njih ustavnopravno prihvatljivo na svjedoka primijeniti institut parcijalnog procesnog imuniteta, opće mjerilo sa ili bez navođenja primjera ili dr.) nije predmet o kojem je nadležan odlučivati Ustavni sud. On pridržava pravo nadzora nad ustavnošću konkretnog zakonskog rješenja.
Drugo, Ustavni sud primjećuje da u članku 286. stavku 1. ZKP-a zakonodavac govori o »pojedinim pitanjima« i »odgovoru«. Zbog važnosti održavanja instituta uređenog člankom

286. ZKP-a u okvirima Ustava zakonodavac ima obvezu precizno urediti taj »odgovor« svjedoka kako bi bilo razvidno da je svjedok dao potpun i cjelovit iskaz koji je podoban da bude dokaz optužbe protiv druge osobe i kao takav pravna osnova za nepoduzimanje kaznenog progona samog svjedoka.
Treće, Ustavni sud primjećuje da primjena članka 286. stavka 1. ZKP-a otvara mogućnost da se presuda protiv »druge osobe« temelji na zapisniku državnog odvjetnika ili istražitelja o ispitivanju svjedoka kojemu je priznat procesni imunitet, a da ne postoji mogućnost da tog svjedoka okrivljenik ispita (bez obzira na razlog uskrate tog prava okrivljenika, primjerice u slučaju iz članka 369. stavka 2. ZKP-a). Ustavni sud podsjeća da se čitanjem zapisnika ili presude o činjenici koja je utvrđena na temelju iskaza osobe umjesto njezina ispitivanja na raspravi uskraćuje okrivljeniku pravo obrane da ispita takvog svjedoka optužbe. Nadalje, činjenično stanje iz presude utemeljeno na sporazumu stranaka ili priznanju u tom slučaju ne bi bilo utvrđeno u skladu s procesnim jamstvima poštenog postupka, prava obrane i pravilima o utvrđivanju činjeničnog stanja u kaznenom postupku. Slijedom toga, sud u kaznenom postupku koji vodi protiv »druge osobe« u smislu članka 286. stavka 3. ZKP-a u tom se slučaju ne bi smio pouzdavati u njihovu istinitost već bi morao samostalno utvrđivati sve pravno relevantne činjenice neposrednim izvođenjem dokaza na raspravi.
Ta je pitanja potrebno razriješiti radi ostvarenja unutarnje usklađenosti i pravne dosljednosti kaznenoprocesnog poretka. Ustavni sud u tom smislu također podsjeća da se na institut parcijalnog procesnog imuniteta svjedoka u smislu članka 286. ZKP-a nužno mora primijeniti pravilo »jedinog ili odlučujućeg dokaza« (rule of sole or decisive evidence) koje je u svojoj sudskoj praksi izgradio Europski sud (v. Al-Khawaja i Tahery protiv Ujedinjenog Kraljevstva, presuda, veliko vijeće, 15. prosinca 2011., zahtjevi br. 26766/05 i 22228/06).
146.3. Zbog uočenih nedostataka u uređenju instituta parcijalnog procesnog imuniteta svjedoka stavci 2., 3. i 4. članka 286. ZKP-a u nesuglasnosti su s člankom 29. stavkom 2. točkom 6. Ustava i člankom 6. stavkom 3. točkom (d) Konvencije.
8.6.) Članak 298.
147. Članak 298. ZKP-a glasi:
»Članak 298.
Presuda i ocjena o nezakonitosti dokaza ne može biti utemeljena isključivo na iskazu svjedoka pribavljenog prema članku 296. i 297. ovog Zakona.«
Članak 296. i članak 297. ZKP-a na koje se poziva osporeni članak 298. ZKP-a bave se institutom anonimnog svjedoka. Mjerodavni dijelovi glase:
»Članak 296.
(1) Ako se posebni način ispitivanja zaštićenog svjedoka odnosi samo na prikrivanje podataka, ispitivanje će se provesti pod pseudonimom bez navođenja ostalih podataka iz članka 288. stavak 2. ovog Zakona. U ostalom dijelu, ispitivanje zaštićenog svjedoka provest će se prema općim odredbama ovog Zakona o ispitivanju svjedoka.
(2) Nakon završenog ispitivanja zaštićeni svjedok će potpisati zapisnik pseudonimom.«
»Članak 297.
(1) Ako se posebni način ispitivanja i sudjelovanja zaštićenog svjedoka u postupku odnosi osim na prikrivanje podataka iz članka 288. stavka 2. ovog Zakona i na prikrivanje izgleda svjedoka, ispitivanje će se obaviti posredstvom audio-video uređaja. Audio-video uređajem rukuje stručna osoba. Lik svjedoka i glas će se tijekom ispitivanja izmijeniti. Svjedok će se tijekom ispitivanja nalaziti u prostoriji koja je prostorno odvojena od prostorije u kojoj se nalaze sudac istrage i druge osobe koje su prisutne ispitivanju. Ispitivanje će se provesti prema članku 292. stavka 3. ovog Zakona.
(2) Sudac istrage može odrediti da se ispitivanje zaštićenog svjedoka snimi uređajem za audio-video ili audiosnimanje. ...
(...)«

148. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan smatraju da je članak 298. ZKP-a nerazumljiv odnosno da je potpuno nejasan dio koji govori o ocjeni nezakonitosti dokaza. Nije jasno na što se uopće odnosi taj dio članka 298. ZKP-a. Navode da je zakonitost dokaza pravno pitanje. Smatraju da je osporeni članak nesuglasan s člancima 5. i 29. Ustava.
149. Ministarstvo pravosuđa navodi da tvrdnje predlagateljica o nesuglasnosti s Ustavom članka 298. ZKP-a nisu osnovane.
150. Ustavni sud podsjeća da je Europski sud ustanovio pravilo »jedinog ili odlučujućeg dokaza« kao test za ispitivanje dopuštenosti dokaza (sole or decisive rule as a test of admissibility of evidence) na pretpostavci da osuđujuća presuda, koja se u cijelosti ili u odlučujućem dijelu temelji na iskazu svjedoka kojeg obrana nije osobno ispitala, ne bi bila sigurna, a time ni suglasna Konvenciji, jer su neispitani dokazi (untested evidence) općenito nepouzdani i opasni. To pravilo obuhvaća iskaze i anonimnih svjedoka (anonymous witnesses) i odsutnih svjedoka (absent witnesses).
Europski sud bavio se anonimnim svjedocima u predmetu Ellis i Simms i Martin protiv Ujedinjenog Kraljevstva (odluka, 10. travnja 2012., zahtjevi br. 46099/06 i 46699/06). Iako probleme vezane uz anonimne svjedoke treba razlikovati od onih vezanih uz odsutne svjedoke, te dvije situacije u načelu se ne razlikuju, budući da svaka od njih potencijalno štetno djeluje na optuženika. Stoga su i načela za procjenu povrede članka 6. stavka 1. i stavka 3. točke (d) Konvencije u obje te pravne situacije slična. Ta je stajališta Europski sud izrazio u presudi Al-Khawaja i Tahery protiv Ujedinjenog Kraljevstva (presuda, veliko vijeće, 15. prosinca 2011., zahtjevi br. 26766/05 i 22228/06):
»127. Sud nadalje primjećuje da se, u ovim predmetima, ne bavi svjedočenjem koje je na raspravi dao svjedok identitet kojega je skriven od optuženika (anonimno svjedočenje). Iako problemi vezani uz anonimne i odsutne svjedoke nisu istovjetni, te dvije situacije u načelu se ne razlikuju, budući da svaka od njih potencijalno štetno djeluje na optuženika, kao što je to potvrdio i Vrhovni sud. Osnovno je načelo da branjenik u kaznenom postupku mora imati djelotvornu mogućnost osporiti dokaze protiv sebe. To načelo zahtijeva da branjenik mora ne samo poznavati identitet osoba koje su ga optužile kako bi bio u položaju osporiti njihovu ispravnost i vjerodostojnost već i da bude u mogućnosti ispitati istinitost i pouzdanost njihovih dokaza tako da ih se usmeno ispituje u njegovoj prisutnosti, bilo u vrijeme kad svjedok daje iskaz ili u nekom kasnijem stadiju postupka. (The underlying principle is that the defendant in a criminal trial should have an effective opportunity to challenge the evidence against him. This principle requires not merely that a defendant should know the identity of his accusers so that he is in a position to challenge their probity and credibility but that he should be able to test the truthfulness and reliability of their evidence, by having them orally examined in his presence, either at the time the witness was making the statement or at some later stage of the proceedings.)«
Europski sud ponovio je temeljno pravilo konvencijskog prava kad je riječ o načelu kontradiktornosti postupka i ispitivanju svjedoka: pravo na ispitivanje svjedoka iz članka 6. stavka 3. točke (d) Konvencije temelji se na načelu da se, prije izricanja osuđujuće presude, svi dokazi moraju iznijeti na javnoj raspravi u prisutnosti optuženog kako bi ih on mogao osporiti. Iz tog načela proizlaze dva zahtjeva. Prvo, mora postojati dobar razlog (good reason) da svjedok ne dođe na ročište. Drugo, osuda (conviction) koja se u cijelosti ili u odlučujućem dijelu temelji na iskazu anonimnog ili odsutnog svjedoka u pravilu se smatra nesuglasnom sa zahtjevima poštenosti iz članka 6. Konvencije. Međutim, takva osuda neće automatski dovesti do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije. Tu će povredu uzrokovati samo onda kad ne postoje dostatni čimbenici protuteže koji uključuju snažna postupovna zaštitna sredstva (sufficient counterbalancing factors, including the existence of strong procedural safeguards) koja dopuštaju pravednu i pravilnu procjenu pouzdanosti tih dokaza (§ 119. i 147. presude Al-Khawaya, 2011.).

Pravilo jedinog ili odlučujućeg dokaza stvoreno je in favorem okrivljenika kako bi se uravnotežio položaj obrane i tužiteljstva odnosno kompenzirali nedostaci za obranu koji nastaju anonimizacijom ili odsutnošću svjedoka.
150.1. Članak 294. ZKP-a koji uređuje institut ugroženog svjedoka ne traži izričito da mora postojati »dobar razlog« zbog kojeg bi bilo dopušteno da svjedok ne dođe na ročište (§ 119. presude Al-Khawaja, 2011.). Ne govori ni o »strogoj potrebi« koja mora postojati u tom slučaju. U predmetu Van Mechelen i drugi protiv Nizozemske (presuda, 23. travnja 1997., zahtjevi br. 21363/93, 21364/93, 21427/93 i 22056/93) Europski sud razmatrao je opravdanost mjere da se tajnog agenta (prema hrvatskoj pravnoj terminologiji, prikrivenog istražitelja) proglasi anonimnim svjedokom radi zaštite njega osobno i članova njegove obitelji te da se ne onemogući njegovo sudjelovanje u daljnjim tajnim operacijama. Utvrdio je:
»58. Uzimajući u obzir mjesto koje pravo na pošteno upravljanje pravdom (right to a fair administration of justice) zauzima u demokratskom društvu, bilo koje mjere koje ograničavaju prava obrane moraju biti strogo nužne (strictly necessary). Ako manje restriktivna može biti dostatna, mora se primijeniti ta mjera.«
Ustavni sud utvrđuje da se u tim okvirima mora tumačiti članak 294. stavak 1. ZKP-a koji »vjerojatnost ozbiljne opasnosti« ugrožavanja temeljnih prava propisuje kao mjerilo dopuštenosti korištenja instituta ugroženog svjedoka. (Članak 294. stavak 1. ZKP-a propisuje: »Kad postoji vjerojatnost da bi svjedok davanjem iskaza ili odgovorom na pojedino pitanje sebe ili njemu blisku osobu izložio ozbiljnoj opasnosti po život, zdravlje, tjelesnu nepovredivost, slobodu ili imovinu većeg opsega (ugroženi svjedok), on može uskratiti iznošenje podataka iz članka 288. stavka 2. ovog Zakona, davanje odgovora na pojedina pitanja ili davanje iskaza u cjelini, dok se ne osigura zaštita svjedoka.«).
150.2. Članak 298. ZKP-a propisuje da »presuda i ocjena o nezakonitosti dokaza ne može biti utemeljena isključivo na iskazu svjedoka pribavljenog prema članku 296. i 297. ovog Zakona«.
Prvo, pravilo da se presuda ne može temeljiti isključivo na iskazu svjedoka pribavljenog prema članku 296. i članku 297. ZKP-a u načelu je nesporno. Važno je zbog toga što potvrđuje da se prije izricanja osuđujuće presude svi dokazi moraju iznijeti na javnoj raspravi u prisutnosti optuženog kako bi ih on mogao osporiti.
Međutim, uređenje tog općeg pravila u članku 298. ZKP-a bitno odstupa od europskog pravnog standarda. Europski sud, naime to pravilo vezuje samo uz osuđujuću presudu (conviction). Suprotno tome, ZKP u članku 298. ne pravi takvu razliku, pa se to pravilo primjenjuje i kad je riječ o oslobađajućoj presudi.
Drugo, kad je riječ o ocjeni nezakonitog dokaza, zakonodavac člankom 298. ZKP-a institut anonimnog svjedoka iz članka 296. i članka 297. ZKP-a postavlja na štetu okrivljenika. Člankom 298. ZKP-a uvodi se, naime, »antidokazna« zabrana. Njime se apsolutno zabranjuje da se nezakonitost određenog dokaza utvrdi samo na temelju iskaza anonimnog svjedoka. Takvo ograničenje Ustavni sud smatra nesuglasnim s člankom 29. Ustava i člankom 6. Konvencije koji jamče pošteno suđenje.
Naime, dokazne zabrane, koje u načelu postoje u korist okrivljenika, djeluju nakon što se pred sudom pokažu činjenice o povredi neke norme u pribavljanju ili izvođenju nekog dokaza. Kad, dakle, u slučaju spora o (ne)zakonitosti nekog dokaza nema drugih dokaza različitih od iskaza anonimnog svjedoka kojima bi se pokazala njegova nezakonitost, članak 298. ZKP-a apsolutno zabranjuje da presuda bude donesena samo na iskazu anonimnog svjedoka u korist okrivljenika. Time se znatno ograničava doseg opće zabrane utemeljenja presude na nezakonitom dokazu (članak 10. stavak 1. ZKP-a).
150.3. Dosljedno tome, Ustavni sud smatra da je članak 298. ZKP-a nesuglasan s člankom 29. Ustava i člankom 6. Konvencije jer njegovo uređenje odstupa od ustavnih i europskih pravnih

standarda koje je Ustavni sud prethodno obrazložio. Usmjereno je na štetu okrivljenika.
8.7.) Članak 326. stavci 1., 2. i 3.
151. Osporene odredbe glase:
»Članak 326.
(1) Tjelesni pregled okrivljenika, poduzet će se i bez njegova pristanka ako je potrebno da se utvrde činjenice važne za kazneni postupak. Tjelesni pregled drugih osoba može se bez njihova pristanka poduzeti samo ako se mora utvrditi nalazi li se određeni trag ili posljedica kaznenog djela na njihovu tijelu.
(2) Tjelesni pregled se provodi i kod pretraga tijekom kojih se ulazi u tjelesne šupljine ili se od tijela odvajaju nadomjesci ili pomagala organa pričvršćeni uz tijelo ili kad to nalažu posebna svojstva ili zdravstveno stanje osobe koja se pretražuje.
(3) Uzimanje krvi i druge liječničke radnje koje se po pravilima medicinske znanosti poduzimaju radi analize i utvrđivanja drugih važnih činjenica za postupak mogu se poduzeti i bez okrivljenikove privole ako zbog toga ne bi nastupila šteta po njegovo zdravlje.
(...)«
Članak 326. ZKP-a mijenjan je dva puta: člankom 68. ZID-a ZKP/09 i člankom 27. ZID-a ZKP/11. Izmjene se, međutim, nisu odnosile na prva tri njegova stavka.
152. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Podnositeljice ovdje ukazuju i na odredbu čl. 326 ZKP-a koja govori o tjelesnom pregledu okrivljenika koji se može provesti i bez njegovog pristanka ali i o tjelesnom pregledu drugih osoba koji se također može provesti bez njihovog pristanka, s time što te druge osobe uopće ne moraju imati neku procesnu ulogu u samom kaznenom postupku.
Odredba čl. 326 ZKP-a u direktnoj je suprotnosti sa odredbom čl. 8 ECHR te odredbom čl. 35 Ustava RH koje jamči zaštitu osobnog života, dostojanstva ugleda i časti. Odredbe stavka 3 čl. 326 koje govore o uzimanju uzoraka krvi i drugim liječničkim radnjama u suštini govore o medicinskim tretmanima te se ustanovljuju kriteriji po kojima se i protivno volji i pristanku okrivljenika i drugih osoba takvi medicinski tretmani nad njima provode.
Onemogućavanje medicinskog tretmana će na jednak način kao i prisiljavanje ljudi na medicinski tretman, potaknuti pitanje nečovječnog i ponižavajućeg postupanja pa u obzir dolazi i kršenje odredbe čl. 3 ECHR.
Podredno podnositelji žele istaći da su citirane odredbe zakona i u direktnoj suprotnosti sa odredbama ZKP-a kojima su regulirana prava žrtve kaznenog djela, posebice kod žrtve kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa koja prema čl. 45 st. 1 toč. 3 ZKP-a ima pravo uskratiti odgovor na pitanja koja se odnose na strogo osobni život žrtve, ali prema čl. 326 st. 1 ZKP-a nad njom se može obaviti tjelesni pregled bez njezinog pristanka.
Potrebno je navesti da Europski sud za ljudska prava u više svojih presuda istakao da je pravo na privatni život usko povezano sa pojmom osobnog integriteta.
Stoga svako miješanje u fizički integritet neke osobe mora biti propisano zakonom i mora biti razmjerno legitimnoj svrsi radi koje se provodi te zahtijeva pristanak te osoba. U suprotnom bi osoba u slabijem položaju, kao što je to osoba lišena slobode, bila bez zakonskih jamstava protiv samovoljnog postupanja. Sud je u svjetlu navedenog utvrdio povredu iz čl. 8 ECHR u predmetu Y.F. protiv Turske iz 2003. g. s obzirom na obvezan ginekološki pregled supruge podnositelja zahtjeva za vrijeme dok je bila lišena slobode. Ovdje se ukazuje i na presudu Europskog suda za ljudska prava u predmetu Jalloh protiv Njemačke iz 2006.«
153. Ministarstvo pravosuđa smatra da navedeni članak nije nesuglasan s Ustavom. Tim člankom precizno su određeni uvjeti pod kojima se može poduzeti tjelesni pregled i druge radnje u odnosu na različite osobe.
154. Ustavni sud djelomice prihvaća prigovore predlagateljica.
154.1. Načelne pravne standarde za postupanje pri tjelesnom pregledu osumnjičenika ili okrivljenika radi otkrivanja i osiguravanja tragova kaznenih djela Europski sud utvrdio je u

presudi Jalloh protiv Njemačke (presuda, veliko vijeće, 11. srpnja 2006., zahtjev br. 54810/00). Mjerodavni dijelovi glase:
»69. Što se tiče liječničkih zahvata kojima je pritvorena osoba izložena protiv svoje volje članak 3. Konvencije nameće državi obvezu da zaštiti dobro tjelesno stanje (physical well-being) osoba lišenih slobode, primjerice tako da im osigura potrebnu medicinsku pomoć. Unatoč tome, osobe o kojima je riječ ostaju pod zaštitom članka 3. zahtjevi kojeg ne dopuštaju derogaciju (...). Terapeutski nužna mjera promatrana s gledišta ustanovljenih načela medicine ne može se u načelu smatrati nečovječnom i ponižavajućom (vidjeti, primjerice, Herczegfalvy protiv Austrije, 24. rujna 1992., § 82., ...). To se može reći, primjerice, za prisilno hranjenje kojim se spašava život određenog pritvorenika koji svjesno odbija uzimati hranu. Međutim, Sud se ipak mora uvjeriti da je uvjerljivo pokazano da doista postoji medicinska nužnost i da postoje postupovna jamstva za odluku, primjerice o prisilnom hranjenju te da se ona poštuju (vidjeti Nevmerzhitsky protiv Ukrajine, br. 54825/00, § 94., ECHR 2005-II.).
70. Čak i kad nije motivirano razlozima medicinske nužnosti, članci 3. i 8. Konvencije sami po sebi ne zabranjuju poduzimanje medicinskog zahvata (medical procedure) protivno volji osumnjičenika u cilju pribavljanja od njega dokaza o njegovoj upletenosti u počinjenje kaznenog djela. Tako su konvencijska tijela u nekoliko navrata utvrdila da uzimanje uzoraka krvi ili sline protivno volji osumnjičene osobe u cilju istrage kaznenog djela nije povrijedilo te članke u okolnostima slučajeva koje su ispitivala (vidjeti, inter alia, X protiv Nizozemske, br. 8239/78, odluka Komisije od 4. prosinca 1978., i Schmidt protiv Njemačke (odluka), br. 32352/02, 5. siječnja 2006.).
71. Međutim, bilo kakvo poduzimanje prisilnog medicinskog zahvata u cilju pribavljanja dokaza zločina mora biti uvjerljivo opravdano činjenicama konkretnog slučaja. To je posebno važno kad je postupak poduzet s namjerom da se iz tijela pojedinca prikupi materijalni dokaz (real evidence) zločina za koji se ta osoba sumnjiči da je počinila. Osobito invazivna priroda takvog čina zahtijeva strogu provjeru svih okolnosti slučaja. S tim u vezi potrebno je voditi računa o težini kaznenog djela o kojem je riječ. Vlasti također moraju pokazati da su u obzir uzele alternativne metode izvlačenja (recovering) dokaza. Nadalje, postupak ne smije pratiti nikakav rizik trajnog oštećenja zdravlja osumnjičenika (...).
72. Štoviše, kao i kod zahvata koji se poduzimaju u terapeutske svrhe, način na koji se osoba podvrgava prisilnom medicinskom postupku u cilju prikupljanja dokaza iz njezina tijela ne smije prijeći minimalnu razinu težine (minimum level of severity) utvrđenu u sudskoj praksi Suda u odnosu na članak 3. Konvencije. Konkretno, u obzir je potrebno uzeti je li osoba o kojoj je riječ pretrpjela veliku tjelesnu bol ili patnju zbog prisilnog medicinskog zahvata (vidjeti Peters protiv Nizozemske, br. 21132/93, odluka Komisije od 6. travnja 1994. ...).
73. Još je jedna važna okolnost u takvim slučajevima jesu li prisilni medicinski postupak naložili i proveli liječnici (medical doctors) i je li osoba o kojoj je riječ bila pod neprekidnim medicinskim nadzorom (vidjeti, primjerice, Ilijkov protiv Bugarske, br. 33977/96, odluka Komisije od 20. listopada 1997., neobjavljena).
74. Daljnji je relevantan čimbenik je li zbog prisilnog medicinskog zahvata došlo do bilo kakvog pogoršanja njegova ili njezina zdravlja i je li imao trajne posljedice za njegovo ili njezino zdravlje (vidjeti naprijed navedenu presudu Ilijkov, i mutatis mutandis, Krastanov protiv Bugarske, br. 50222/99, § 53., 30. rujna 2004).«
154.2. Ustavni sud utvrđuje da ni Ustav u načelu ne zabranjuje poduzimanje prisilne medicinske intervencije radi otkrivanja i osiguravanja dokaza u istrazi kaznenih djela. Međutim, s aspekta članka 23. stavka 1. Ustava i članka 3. Konvencije bilo kakvo miješanje u tjelesni integritet osobe provedeno radi pribavljanja dokaza mora biti predmet rigorozne provjere (the subject of rigorous scrutiny). U tom su smislu posebno relevantni sljedeći čimbenici: stupanj do kojeg je prisilni medicinski zahvat bio nužan za pribavljanje dokaza,

opasnost po zdravlje osumnjičenika, način na koji je procedura zahvata provedena i fizička bol i psihička patnja koju je zahvat prouzročio, stupanj liječničkog (medicinskog) nadzora koji je dostupan i učinci na zdravlje osumnjičenika (§ 76. presude Jalloh protiv Njemačke, 2006.).
Ustavni sud ne vidi da odredbe članka 326. stavaka 1., 2. i 3. ZKP-a sadrže mehanizme koji bi osiguravali djelotvorno ostvarivanje tih pretpostavki u praksi. Također primjećuje da ZKP ne sadržava izričit zahtjev da se tjelesni pregled bez pristanka osobe u smislu članka 326. stavaka 1., 2. i 3. smije provoditi samo ako ne postoji druga blaža mjera kojom je moguće postići isti rezultat (načelo stroge nužnosti – principle of strict necessity).
Na koji će se način osigurati »rigorozna provjera« zadiranja u tjelesni integritet osobe koje se poduzima radi pribavljanja dokaza u slučajevima iz članka 326. ZKP-a, što uključuje i razmjernost mjere i procjenu njezine stroge nužnosti, nije pitanje na koje je nadležan odgovoriti Ustavni sud. To je ustavna zadaća zakonodavca.
154.3. Sukladno tome, Ustavni sud utvrđuje da nisu u suglasnosti s Ustavom pretpostavke koje su propisane u članku 326. stavku 1. prvoj rečenici (»ako je potrebno da se utvrde činjenice važne za kazneni postupak«) i drugoj rečenici (»samo ako se mora utvrditi nalazi li se određeni trag ili posljedica kaznenog djela na njihovu tijelu«), članku 326. stavku 2. (»kad to nalažu posebna svojstva ili zdravstveno stanje osobe koja se pretražuje«), te članku 326. stavku 3. (»ako zbog toga ne bi nastupila šteta po njegovo zdravlje«). Zbog svoje nedostatnosti te pretpostavke ne zadovoljavaju prethodno navedene zahtjeve, ne uvažavaju načelo razmjernosti i načelo stroge nužnosti te nisu praćene razrađenim mehanizmom liječničkog (medicinskog) nadzora kao predmetima moguće sudske kontrole.
154.4. Uvažavajući činjenicu da bez dijelova rečenica u stavcima 1., 2. i 3. članka 326. ZKP-a za koje je Ustavni sud utvrdio da su nesuglasni s Ustavom preostali dijelovi rečenica mijenjaju ili gube pravni smisao, Ustavni sud ukinuo je članak 326. stavke 1., 2. i 3. ZKP-a u cijelosti.
8.8.) Članak 327. stavci 6. i 7.
155. Osporene odredbe glase:
»Članak 327.
(...)
(6) Podaci prikupljeni molekularno-genetskom analizom pohranjuju se i čuvaju u pravilu dvadeset godina nakon završetka kaznenog postupka.
(7) Ministar nadležan za pravosuđe u suglasnosti s ministrima nadležnima za zdravstvo, unutarnje poslove i obranu, propisuje uvjete pod kojima se podaci iz stavka 6. ovog članka mogu čuvati duže vrijeme od vremena utvrđenog stavkom 6. ovog članka, uvjete brisanja podataka, način uzimanja uzoraka biološkog materijala, pohranu, obradu, čuvanje te o nadzoru nad pohranom, obradom i čuvanjem.«
156. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan iznose istovjetne prigovore koje su iznijeli uz članak 186. i članak 187. ZKP-a. Navode da se podaci prikupljeni molekularno-genetskom analizom pohranjuju i čuvaju u pravilu 20 godina nakon završetka kaznenog postupka, a prema članku 327. stavku 7. ZKP-a i dulje. Naglašavaju da nije riječ isključivo o molekularno-genetskim podacima o okrivljenoj osobi već i o trećim osobama koje u kaznenom postupku ne moraju imati ni svojstvo svjedoka. Nesuglasnost osporenih odredaba s člankom 37. Ustava i člankom 8. Konvencije posebno je vidljiva u činjenici da se rok od 20 godina odnosi na sve odluke državnog odvjetnika i suda donesene u kaznenom postupku.
157. Ministarstvo pravosuđa smatra da su tvrdnje predlagateljica neosnovane jer je člankom 327. stavcima 6. i 7. ZKP-a propisano pod kojim se uvjetima molekularno-genetska analiza određuje i kako se uzimaju uzorci od pojedinih kategorija osoba. Smatra da nije osnovan navod predlagateljica da se sporni uzorci mogu uzeti i od trećih osoba.
158. Ustavni sud prvo primjećuje da prema članku 327. ZKP-a tijelo koje vodi postupak može

odrediti molekularno-genetsku analizu ako postoji vjerojatnost da će se tom analizom pribaviti podaci korisni za dokazivanje kaznenog djela. Uzimanje uzoraka biološkog materijala s mjesta počinjenja i drugog mjesta na kojemu su tragovi kaznenog djela od okrivljenika, od žrtve i od druge osobe (pod uvjetom da nije riječ o biološkom uzorku te osobe, osim ako drugačije nije propisano ZKP-om) radi prikupljanja podataka korisnih za dokazivanje kaznenog djela može se odrediti prije i tijekom kaznenog postupka za kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti.
Riječ je, dakle, o prikupljanju osobnih podataka dobivenih molekularno-genetskom analizom koji potpadaju pod zaštitu članka 35. Ustava i članka 8. Konvencije. Ustavni sud opetovano ponavlja da odredbe ZKP-a o zaštiti osobnih podataka moraju biti usklađene s Okvirnom odlukom Vijeća Europske unije od 27. studenoga 2008. o zaštiti osobnih podataka korištenih u okvirima policijske i sudske suradnje u kaznenim stvarima. Budući da je temeljna stajališta o tome iznio u točki 101.1. obrazloženja ove odluke, ne smatra potrebnim ponovo ih obrazlagati u ovoj točki.
158.1. Ustavni sud dužan je uz članak 327. stavke 6. i 7. ZKP-a istaknuti drugi problem: nužni opseg zakonskog uređenja postupanja s osobnim podacima prikupljenim molekularno-genetskom analizom.
U članku 327. stavku 1. ZKP-a propisano je da se podaci prikupljeni molekularno-genetskom analizom pohranjuju i čuvaju u pravilu dvadeset godina nakon završetka kaznenog postupka. Time je zakonodavac prepustio nadležnim ministrima da svojim aktima uređuje pohranu i čuvanje tih osobnih podataka (svatko u svom upravnom resoru) i dulje od 20 godina, a da istodobno nije propisao nikakva bliža mjerila kojima bi se oni morali voditi.
158.2. Ustavni sud podsjeća na komparativni pregled zakonodavstava europskih država u tom pitanju, koje je Europski sud proveo u predmetu S. i Marper protiv Velike Britanije (presuda, veliko vijeće, 4. prosinca 2008., zahtjevi br. 30562/04 i 30566/04):
»B. Zakonodavstvo i praksa država članica Vijeća Europe
45. Prema informaciji koje su dale države članice ili koje su na neki drugi način dostupne Sudu, u kontekstu kaznenog postupka većina država članica Vijeća Europe dopušta obvezno uzimanje otisaka prstiju i uzoraka tkiva. Barem 20 država članica ima odredbu o uzimanju DNK podataka i njihove pohrane u nacionalnoj bazi podataka ili u nekom drugom obliku (Austrija, Belgija, Češka Republika, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Grčka, Irska, Italija, Latvija, Luksemburg, Mađarska, Nizozemska, Norveška, Njemačka Poljska, Španjolska, Švedska i Švicarska). Ta brojka je u stalnom porastu.
46. U većini tih država (uključujući Austriju, Belgiju, Finsku, Francusku, Irsku, Italiju, Luksemburg, Mađarsku, Nizozemsku, Norvešku, Njemačku, Poljsku, Španjolsku i Švedsku) uzimanje DNK podataka u kontekstu kaznenog postupka nije sustavna već je ograničena na neke specifične okolnosti i/ili teža kaznena djela, osobito ona za koje je zapriječena kazna zatvora u određenom trajanju.
47. Ujedinjeno Kraljevstvo jedina je država članica Vijeća Europe koja izrijekom dopušta sustavno i neograničeno čuvanje DNK profila i uzoraka tkiva osoba koje su oslobođene ili u odnosu na koje je kazneni postupak obustavljen. U pet država (Belgija, Irska, Italija, Mađarska i Švedska) ti uzorci se moraju ex officio uništiti nakon oslobađajuće presude ili obustave kaznenog postupka. Deset država primjenjuje isto opće pravilo s određenim ograničenim iznimkama: Luksemburg, Nizozemska i Njemačka dopuštaju čuvanje tih podataka ako je osoba i dalje sumnjiva ili ako postoji potreba za daljnjom istragom u odvojenom slučaju; Austrija dopušta čuvanje podataka ako postoji opasnost da će osoba počiniti opasno kazneno djelo, Poljska ga također dopušta u odnosu na određena teška kaznena djela; Norveška i Španjolska dopuštaju čuvanje profila ako je optužena osoba oslobođena zbog nedostatka kaznene ubrojivosti; Finska i Danska dopuštaju čuvanje jednu, odnosno deset godina u slučaju oslobađanja, a Švicarska jednu godinu u slučaju obustave

kaznenog postupka. U Francuskoj se DNK profili mogu čuvati 25 godina nakon oslobađanja ili odsluženja kazne; tijekom tog razdoblja državni odvjetnik može narediti ranije brisanje, bilo na njegov ili njezin vlastiti poticaj, ili po zahtjevu, ako njihovo čuvanje više nije potrebno u svrhu identifikacije povezane s kaznenom istragom. Čini se da i Estonija i Latvija dopuštaju čuvanje DNK profila osumnjičenih osoba neko vrijeme nakon oslobađanja.
48. DNK profili osuđenih osoba u pravilu se mogu čuvati neko ograničeno vrijeme nakon osuđujuće presude ili nakon smrti osuđenika. Stoga se čini da je i u ovom slučaju Ujedinjeno Kraljevstvo jedina zemlja članica Vijeća Europe koja dopušta sustavno i neograničeno čuvanje kako profila tako i uzoraka tkiva osuđenih osoba.
49. U odnosu na odluke o uzimanju staničnih uzoraka ili DNK profila u većini država članica postoje žalbeni mehanizmi putem tijela za nadzor zaštite podataka i/ili putem sudova.
C. Europska unija
50. Direktiva 95/46/EC od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom prijenosu takvih podataka propisuje da je cilj nacionalnih zakona o obradi osobnih podataka prije svega zaštita prava na privatnost zajamčenog člankom 8. Europske konvencije o ljudskim pravima i općim načelima komunitarnog prava. Direktiva utvrđuje brojna načela u svrhu jačanja načela navedenih u Konvenciji o zaštiti podataka Vijeća Europe. Sukladno njezinim odredbama zemlje članice mogu usvojiti propise o ograničavanju opsega određenih obveza i prava iz Direktive kada takvo ograničenje predstavlja u prvom redu nužnu mjeru za sprečavanje, istragu, otkrivanje i gonjenje kaznenih djela (članak 13.).
51. Konvencija iz Prüma o jačanju prekogranične suradnje, posebno u vezi s borbom protiv terorizma, prekograničnog kriminala i ilegalnih migracija, koju je 27. svibnja 2005. potpisalo nekoliko članica Europske Unije, sadrži pravila o dostavljanju otisaka prstiju i DNK podatka drugim zemljama potpisnicama i njihovo automatsko uspoređivanje u mjerodavnim bazama podataka. Konvencijom je između ostalog propisano:
'Članak 35. – Svrha
2. ... Zemlja potpisnica koja obrađuje slučaj može obrađivati isporučene podatke (...) isključivo ako je to nužno za usporedbu, dobivanje automatskih odgovora na pretragu ili snimanje. ... Isporučeni podaci moraju se izbrisati odmah nakon dobivanja rezultata usporedbe ili automatskih odgovora na pretragu osim ako je daljnja obrada nužna za ostvarenje naprijed navedene svrhe.'
52. Članak 34. jamči razinu zaštite osobnih podataka koja je jednaka zaštiti koju pruža Konvencija o zaštiti podatka i od država ugovornica zahtijeva da vode računa o Preporuci R(87)15 Odbora ministara Vijeća Europe.
53. Okvirna odluka Vijeća od 24. lipnja 2008. o zaštiti osobnih podataka obrađivanih u okviru policijske i sudbene suradnje u kaznenim stvarima između ostalog propisuje:
'Članak 5.
Rokovi za brisanje i preispitivanje
Utvrđuju se odgovarajući rokovi za brisanje osobnih podataka ili za periodično preispitivanje potrebe za njihovom pohranom. Poštivanje tih rokova osigurat će se postupovnim mjerama'.«
158.3. U članku 327. stavku 2. ZKP-a zakonodavac je u cijelosti prepustio ministrima uređivanje i svih drugih elemenata postupanja s podacima prikupljenim molekularno-genetskom analizom (uvjete brisanja podataka, način uzimanja uzoraka biološkog materijala, pohranu, obradu, čuvanje te nadzor nad pohranom, obradom i čuvanjem).
Zbog ustavnopravne važnosti tih podataka s aspekta zaštite ljudskih prava Ustavni sud ocjenjuje takvu zakonodavnu delegaciju ovlasti na čelnike upravnih resora nedopuštenom. Naime, nesporno je riječ o predmetu zakonskog uređenja. Ustavni sud ne smatra potrebnim u ovom postupku razmatrati ustavnopravnu prihvatljivost uredbenog reguliranja te materije. Dostatno je zadržati se na utvrđenju da uvjeti brisanja podataka prikupljenih molekularno-

genetskom analizom, način uzimanja uzoraka biološkog materijala, pohrana, obrada, čuvanje te nadzor nad pohranom, obradom i čuvanjem tih uzoraka ne može biti predmet pravilničkog reguliranja, a da prije toga za to nije osiguran nužan zakonodavni okvir.
158.4. Zbog navedenog su razloga stavci 6. i 7. članka 327. ZKP-a u nesuglasnosti s člankom 3. (kršenje zahtjeva koji za zakone proizlaze iz načela vladavine prava) u vezi s člankom 37. Ustava i s člankom 8. Konvencije.
8.9.) Članak 332. stavak 2.
159. Mjerodavne odredbe glase:
»Članak 332.
(1) Ako se istraga ne može provesti na drugi način ili bi to bilo moguće samo uz nerazmjerne teškoće, na pisani obrazloženi zahtjev državnog odvjetnika, sudac istrage može protiv osobe za koju postoje osnove sumnje da je sama počinila ili zajedno s drugim osobama sudjelovala u kaznenom djelu iz članka 334. ovog Zakona, pisanim, obrazloženim nalogom odrediti posebne dokazne radnje kojima se privremeno ograničavaju određena ustavna prava građana, i to:
1) nadzor i tehničko snimanje telefonskih razgovora i drugih komunikacija na daljinu,
2) presretanje, prikupljanje i snimanje računalnih podataka,
3) ulazak u prostorije radi provođenja nadzora i tehničko snimanje prostorija,
4) tajno praćenje i tehničko snimanje osoba i predmeta,
5) uporabu prikrivenih istražitelja i pouzdanika,
6) simuliranu prodaju i otkup predmeta te simulirano davanje potkupnine i simulirano primanje potkupnine,
7) pružanje simuliranih poslovnih usluga ili sklapanje simuliranih pravnih poslova,
8) nadzirani prijevoz i isporuku predmeta kaznenog djela.
(2) Iznimno, kad okolnosti nalažu da se s izvršenjem radnji započne odmah, nalog iz stavka 1. ovog članka, prije početka istrage na vrijeme od dvadeset četiri sata može izdati državni odvjetnik. Nalog s oznakom vremena izdavanja i obrazloženjem državni odvjetnik mora u roku od osam sati od izdavanja dostaviti sucu istrage. Sudac istrage odmah odlučuje rješenjem o zakonitosti naloga. Ako odobri nalog državnog odvjetnika postupit će prema stavku 1. ovog članka. Ako sudac istrage odbije nalog, državni odvjetnik, može u roku od osam sati podnijeti žalbu. O žalbi odlučuje vijeće u roku od dvanaest sati.
(...)«
160. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Ovom odredbom uvodi se arbitrarnost u postupanju državnih tijela koja nije dozvoljena kod ograničavanja ustavnih prava građana. Kao što je već u više navrata u ovoj ustavnoj tužbi istaknuto zakonske norme kojima se ograničavaju temeljna ljudska prava moraju biti jasne i precizne bez ostavljanja mogućnosti bilo kavom arbitrarnom, tumačenju. Valjanost istaknutih argumenata ni na koji način nije umanjena naknadnom sudskom konvalidacijom naloga državnog odvjetnika jer zahvat u slobode i prava građanina državni odvjetnik poduzima samoinicijativno.«
161. Ministarstvo pravosuđa ne smatra da je članak 332. stavak 2. ZKP-a nesuglasan s Ustavom. Propisuje iznimku koja se može primijeniti samo pod određenim uvjetima (kad okolnosti nalažu da se s izvršenjem radnji započne odmah). Iznimka koja se sastoji u tome da se s posebnim dokaznim radnjama započinje odmah na temelju naloga državnog odvjetnika uvijek je podložna »konvalidaciji« suca istrage. Tom odredbom ne uvodi se arbitrarnost nego predviđa da tijelo koje obavlja kazneni progon i vodi prethodni postupak iznimno pod zakonskim uvjetima može naložiti određene radnje, pri čemu o kratkom roku o zakonitosti naloga odlučuje sud. Prema očitovanju Ministarstva pravosuđa, uvažavanje iznimnih okolnosti nije arbitrarnost.
162. Ustavni sud ponavlja da je člankom 332. stavkom 2. ZKP-a ovlašten državni odvjetnik

da iznimno, prije početka istrage i »kad okolnosti nalažu da se s izvršenjem radnji započne odmah«, pisanim obrazloženim nalogom odredi posebne dokazne radnje kojima se privremeno ograničavaju određena ustavna prava građana. Te radnje mogu trajati najduže 24 sata.
Nalog s oznakom vremena izdavanja i obrazloženjem državni odvjetnik mora u roku od osam sati od izdavanja dostaviti sucu istrage. Sudac istrage odmah odlučuje rješenjem o zakonitosti naloga. Ako ga odobri, sudac istrage zamjenjuje nalog državnog odvjetnika svojim (sudskim) nalogom.
Ustavni sud tako propisan postupak ocjenjuje ustavnopravno prihvatljivim budući da se sudski nadzor provodi odmah, a konstituira se u kratkom roku (osam sati od izdavanja naloga). Odobravanjem naložene mjere nalog državnog odvjetnika zamjenjuje se sudskim nalogom.
162.1. Daljnji postupak, međutim, nije jasno i jednoznačno uređen, osobito s obzirom na učinke koje odbijanje naloga državnog odvjetnika ima za provedbu same dokazne radnje. Posljednje dvije rečenice članka 332. stavka 2. ZKP-a glase: »Ako sudac istrage odbije nalog, državni odvjetnik, može u roku od osam sati podnijeti žalbu. O žalbi odlučuje vijeće u roku od dvanaest sati.« Dakle, nije sporna sama procedura. Ustavnopravno je sporna nepredvidljivost i neodređenost pravnih učinaka do kojih dovodi sudsko neodobravanje naloga državnog odvjetnika. Konkretno, ima li to neodobravanje učinak zabrane daljnje provedbe naloga državnog odvjetnika ili se provedba dokazne radnje, unatoč sudskom neodobravanju tog naloga, nastavlja preostalih (najmanje) 16 sati? Ako se ne nastavlja, propisani pravni lijek koji je priznat državnom odvjetniku predstavlja samo privid, a njegova zakonska ovlast da određuje dokaznu radnju na vrijeme od 24 sata samo je normativni vremenski okvir bez ikakvog učinka. Ako se pak nastavlja, privid postaje propisani sudski nadzor jer pravorijek sudskog vijeća o žalbi državnog odvjetnika vremenski slijedi pri kraju ili poslije isteka 24 sata u kojima je već provedena naložena dokazna radnja.
Nije na Ustavnom sudu da u ovom ustavnosudskom postupku nagađa o odgovoru na postavljena pitanja. Njegova je ustavna obveza takve neodređene i nejasne pravne norme s neizvjesnim učincima ukloniti iz ustavnopravnog poretka. Na zakonodavcu je da sporno zakonsko rješenje preispita i preoblikuje tako da zadovoljava zahtjeve pravne predvidljivosti i pravne izvjesnosti te da istodobno osigura dostatnu razinu zaštite ustavnih prava građana koji se nađu u situaciji da se mjere iz članka 332. stavka 1. ZKP-a imaju primijeniti na njih.
162.2. Ustavni sud također primjećuje da je pretpostavka pod kojom državni odvjetnik iznimno može naložiti provedbu dokazne radnje (»kad okolnosti nalažu da se s izvršenjem radnji započne odmah«) nije dostatno određena i precizna da bi mogla zadovoljiti zahtjeve koji za zakone proizlaze iz vladavine prava. Taj normativni izričaj upućuje na zaključak da je riječ o subjektivnoj procjeni ovlaštene osobe koja ne treba biti zasnovana ni na jednom objektivnom odnosno provjerljivom elementu.
Takvo zakonsko uređenje mjera koje ograničavaju ustavna prava građana općenito nije ustavnopravno prihvatljivo, neovisno o kojem je tijelu državne vlasti riječ (državnom odvjetništvu, sudstvu ili pak izvršnoj odnosno upravnoj vlasti).
162.3. Konačno, Ustavni sud primjećuje da je u članku 332. stavku 1. točki 3. ZKP-a riječ o »ulasku u prostorije radi provođenja nadzora i tehničkog snimanja prostorija«. Opetovano ponavljajući da je dom pod jačom zaštitom Ustava i Konvencije od svih ostalih »prostorija«, Ustavni sud mora zaključiti da je zakonodavac propustio jasno naznačiti obuhvaćaju li »prostorije« u smislu članka 332. stavka 1. točke 3. ZKP-a i dom te ovisno o odgovoru na primjeren način urediti to pitanje. Nije na Ustavnom sudu da u ovom ustavnosudskom postupku nagađa o tom odgovoru. I ovdje vrijede sve prijašnje napomene o zahtjevima koji za zakone proizlaze iz vladavine prava.
162.4. Zbog neodređenosti i nejasnoća u njihovu sadržaju odnosno nejasnih i nepredvidljivih

učinaka koje proizvode Ustavni sud ocijenio je nesuglasnima sa zahtjevima pravne određenosti, predvidljivosti i pravne izvjesnosti kao sastavnim dijelovima vladavine prava (članak 3. Ustava) zasebno i zajedno s člankom 34. Ustava:
– članak 332. stavak 1. točku 3. (»ulazak u prostorije radi provođenja nadzora i tehničko snimanje prostorija«) kad je riječ o domu,
– dio članka 332. stavka 2. ZKP-a koji glasi: »kad okolnosti nalažu da se s izvršenjem radnji započne odmah«, i
– posljednje dvije rečenice u članku 332. stavku 2. ZKP-a koje glase: »Ako sudac istrage odbije nalog, državni odvjetnik, može u roku od osam sati podnijeti žalbu. O žalbi odlučuje vijeće u roku od dvanaest sati.«
162.5. Uvažavajući činjenicu da bez navedenih dijelova članka 332. stavka 2. ZKP-a za koje je Ustavni sud utvrdio da su nesuglasni s Ustavom preostali dijelovi mijenjaju ili gube pravni smisao, Ustavni sud ukinuo je članak 332. stavak 2. ZKP-a u cijelosti.
8.10.) Članak 334. stavak 2.
163. Mjerodavne odredbe glase:
»Članak 334.
(1) Posebne dokazne radnje iz članka 332. stavka 1. ovog Zakona mogu se odrediti za sljedeća kaznena djela iz Kaznenog zakona:
1) protiv Republike Hrvatske (Glava XII.), protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (Glava XIII.), protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa (Glava XIV.) i protiv oružanih snaga Republike Hrvatske (Glava XXVI.), a za koja je propisana kazna zatvora od pet ili više godina,
2) ubojstva (članak 90.), otmice (članak 125.), podvođenja (članak 195.), dječje pornografije na računalnom sustavu ili mreži (članak 197.a), razbojništva (članak 218. stavak 2.), povrede tajnosti, cjelovitosti i dostupnosti računalnih podatka, programa ili sustava (članak 223.), računalnog krivotvorenja (članak 223.a), prijevare na štetu Europskih zajednica (članak 224.b), iznude (članak 234.), ucjene (članak 235.), teških kaznenih djela protiv opće sigurnosti (članak 271.), krivotvorenja novca (članak 274.), pranja novca (članak 279.), primanja mita u gospodarskom poslovanju (članak 294.a), davanja mita u gospodarskom poslovanju (članak 294.b), izbjegavanja carinskog nadzora (članak 298.), sprječavanja dokazivanja (članak 304.), prisile prema pravosudnom dužnosniku (članak 309.), udruživanja za počinjenje kaznenog djela (članak 333.) kao i za kaznena djela koja je počinila ta grupa ili zločinačka organizacija u stjecaju, nedozvoljenog posjedovanja oružja i eksplozivnih tvari (članak 335.), zlouporabe položaja i ovlasti (članak 337.), zlouporabe obavljanja dužnosti državne vlasti (članak 338.), protuzakonitog posredovanja (članak 343.), primanja mita (članak 347.) i davanja mita (članak 348.),
3) iskorištavanja djece ili maloljetnih osoba za pornografiju (članak 196.), upoznavanja djece s pornografijom (članak 197.), povrede prava autora ili umjetnika izvođača (članak 229.), nedozvoljene uporabe autorskog djela ili izvedbe umjetnika izvođača (članak 230.), povrede prava proizvoditelja zvučne ili slikovne snimke i prava u svezi s radiodifuzijskim emisijama (članak 231.), povrede prava iz prijavljenog ili zaštićenog izuma (članak 232.), povrede prava industrijskog vlasništva i neovlaštene uporaba tuđe tvrtke (članak 285.), ako su ta djela počinjena uporabom računalnih sustava ili mreža,
4) za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora.
(2) Posebne dokazne radnje iz članka 332. stavka 1. ovog Zakona mogu se odrediti i za kaznena djela počinjena na štetu djece ili maloljetnika.«
164. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan i predlagatelj Rzaunek upozoravaju na nesuglasnost s Ustavom članka 334. stavka 2. ZKP-a. Smatraju da se tom odredbom ograničenje ustavnih prava i sloboda koje je u svim zakonodavstvima predviđeno kao iznimka u postupanju pretvara u pravilo. Naime, široki katalog nabrojanih kaznenih djela za koja se

mogu odrediti posebne dokazne radnje doveo je do toga da su ograničenja ustavnih prava i sloboda, koja su u svim zakonodavstvima predviđena kao iznimka u postupanju, pretvorena u pravilo postupanja. Kao primjer navode kazneno djelo povrede dužnosti uzdržavanja iz članka 209. Kaznenog zakona.
165. Ministarstvo pravosuđa tvrdi da je smisao osporenog članka 334. stavka 2. ZKP-a u nastojanju zakonodavca da se osigura pojačana zaštita djece i maloljetnika te smatra da predlagateljice neosnovano navode postojanje njegove nesuglasnosti s Ustavom.
166. Ustavni sud prihvaća prigovor predlagatelja. Način na koji je oblikovana pravna norma u članku 334. stavku 2. ZKP-a ustavnopravno je nedopušten. Iako je osporena odredba smještena odmah ispod kataloga najtežih kaznenih djela za koja se mogu odrediti posebne dokazne radnje (članak 334. stavak 1. ZKP-a), ona se zapravo ne odnosi na taj katalog. Odnosi se na sva kaznena djela.
Jedina poveznica između stavka 1. i stavka 2. članka 334. jest članak 332. stavak 1. ZKP-a. To znači: i kad je riječ o taksativno navedenim najtežim kaznenim djelima (članak 334. stavak 1. ZKP-a), ali i kad je riječ o svim kaznenim djelima koja su »počinjena na štetu djece ili maloljetnika« (članak 334. stavak 2. ZKP-a) dopušteno je odrediti posebne dokazne radnje. Drugim riječima, protiv osobe za koju postoje osnove sumnje da je sama počinila ili zajedno s drugim osobama sudjelovala u kaznenom djelu »počinjenom na štetu djece ili maloljetnika« dopušteno je odrediti posebne dokazne radnje kojima se privremeno ograničavaju određena ustavna prava građana. Članak 332. stavak 1. na koji se poziva članak 334. ZKP-a citiran je u točki 159. obrazloženja ove odluke, a odnosi se na posebne dokazne radnje kojima se privremeno ograničavaju određena ustavna prava građana (nadzor i tehničko snimanje telefonskih razgovora i drugih komunikacija na daljinu, presretanje, prikupljanje i snimanje računalnih podataka, ulazak u prostorije radi provođenja nadzora i tehničko snimanje prostorija, tajno praćenje i tehničko snimanje osoba i predmeta, uporabu prikrivenih istražitelja i pouzdanika, simuliranu prodaju i otkup predmeta te simulirano davanje potkupnine i simulirano primanje potkupnine, pružanje simuliranih poslovnih usluga ili sklapanje simuliranih pravnih poslova, nadzirani prijevoz i isporuku predmeta kaznenog djela).
Ustavni sud podsjeća da gotovo ne postoji kazneno djelo za koje se ne bi moglo reći da nije počinjeno »na štetu djece ili maloljetnika« ako je u okolnosti konkretnog slučaja uključeno i neko dijete ili maloljetnik. Predlagatelji su se u tom smislu poslužili dobrim primjerom.
166.1. Ustavni sud na kraju napominje da se iz članka 334. stavka 2. ZKP-a jasno raspoznaje njezin legitimni cilj: ispunjenje ustavne obveze države da štiti djecu i mladež u smislu članka 62. Ustava.
To se nastojanje zakonodavca ovom odlukom nikako i ni u kom slučaju ne dovodi u pitanje. Sam Ustav upućuje na obvezu provođenja kaznene politike koja polazi od nulte tolerancije svih postupanja koja bi mogla štetiti djeci. U području kaznenog procesnog prava, međutim, ta se ustavna obveza ne može ostvarivati tako da se u kaznenoprocesni poredak istodobno unose elementi nerazmjernosti, prekomjernosti i skrivene arbitrarnosti. Tako oblikovana pravna norma štetna je za sve, u konačnici i za one koje bi trebala štititi.
166.2. Zaključno, neovisno o legitimnom cilju koji jasno prožima članak 334. stavak 2. ZKP-a ostaje činjenica da je preko te odredbe u kaznenoprocesnom poretku Republike Hrvatske otvorena mogućnost poduzimanja posebnih dokaznih radnji za gotovo sva kaznena djela navedena u KZ-u jer u praktičnom pravnom životu gotovo da nema kaznenog djela koje ne bi moglo biti počinjeno i na štetu nekog djeteta ili maloljetnika.
Pravna norma oblikovana na način na koji je to učinjeno u članku 334. stavku 2. ZKP-a ne ispunjava zahtjeve koji za zakone proizlaze iz vladavine prava (članak 3.), osobito zahtjeve pravne sigurnosti, pravne izvjesnosti i pravne predvidljivosti. Time je u samu njezinu strukturu ugrađena nerazmjernost i skrivena arbitrarnost (nesuglasnost s člankom 16. u vezi s

člankom 35. Ustava).
8.11.) Članak 335. stavak 3.
167. Mjerodavne odredbe glase:
»Članak 335.
(1) U nalogu iz članka 332. stavka 1. ovog Zakona navode se raspoloživi podaci o osobi protiv koje se posebne dokazne radnje primjenjuju, činjenice iz kojih proizlazi potreba poduzimanja te rok trajanja koji mora biti primjeren ostvarenju cilja kao i način, opseg i mjesto provođenja radnje. Radnje izvršava policija. Službene i odgovorne osobe koje sudjeluju u postupku odlučivanja i izvršenja radnji iz članka 332. ovog Zakona dužne su kao tajnu čuvati sve podatke koje su saznale u svezi s radnjama.
(2) Operativno-tehnički centar za nadzor telekomunikacija koji obavlja tehničku koordinaciju s davateljem telekomunikacijskih usluga u Republici Hrvatskoj kao i davatelji telekomunikacijskih usluga, dužni su policiji osigurati potrebnu tehničku pomoć. ...
(3) Posebne dokazne radnje mogu trajati najdulje šest mjeseci. Na prijedlog državnog odvjetnika sudac istrage ih može produljiti iz važnih razloga za još šest mjeseca. U posebno složenim predmetima sudac istrage može produžiti radnje za daljnjih šest mjeseci. Ako odbije prijedlog državnog odvjetnika za produljenje radnje, sudac istrage donosi rješenje protiv kojeg državni odvjetnik može podnijeti žalbu u roku od osam sati. O žalbi odlučuje vijeće u roku od dvanaest sati.
(4) Čim prestanu pretpostavke iz članka 332. stavka 1. ovog Zakona, sudac istrage je dužan odrediti obustavu poduzetih radnji. Ako državni odvjetnik odustane od kaznenog progona, odnosno ako podaci i obavijesti pribavljeni primjenom poduzetih radnji nisu potrebni za kazneni postupak, uništit će se pod nadzorom suca istrage, koji će o tome sastaviti posebni zapisnik.
(5) Nalog iz stavka 1. ovog članka čuva se u posebnom omotu. Nakon prestanka radnje, a ako to probici postupka dopuštaju i prije, nalog se na njezin zahtjev, može dostaviti osobi protiv koje je radnja bila određena.
(...)«
Članak 332. stavak 1. na koji se poziva članak 335. ZKP-a citiran je u točki 159. obrazloženja ove odluke, a odnosi se na posebne dokazne radnje kojima se privremeno ograničavaju određena ustavna prava građana (nadzor i tehničko snimanje telefonskih razgovora i drugih komunikacija na daljinu, presretanje, prikupljanje i snimanje računalnih podataka, ulazak u prostorije radi provođenja nadzora i tehničko snimanje prostorija, tajno praćenje i tehničko snimanje osoba i predmeta, uporabu prikrivenih istražitelja i pouzdanika, simuliranu prodaju i otkup predmeta te simulirano davanje potkupnine i simulirano primanje potkupnine, pružanje simuliranih poslovnih usluga ili sklapanje simuliranih pravnih poslova, nadzirani prijevoz i isporuku predmeta kaznenog djela).
Članak 334. ZKP-a u kojem su propisana kaznena djela koja omogućuju provođenje posebnih dokaznih radnji iz članka 332. stavka 2. i u rokovima iz članka 335. stavka 3. ZKP-a citiran je u točki 163. obrazloženja ove odluke.
168. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Prema odredbi članka 335 st. 3 ZKP-a posebne dokazne radnje mogu trajati najdulje 6 mjeseci. Na prijedlog državnog odvjetnika sudac istrage ih može produljiti za još 6 mjeseci. U posebno složenim predmetima sudac istrage može produžiti radnje za daljnjih 6 mjeseci, što znači da ukupno trajanje mjera može iznositi 1 godinu i 6 mjeseci.
Ovako dugi vremenski period trajanja mjera ni u kom slučaju ne može se smatrati razmjernim rokom u odnosu na narav i potrebu za ograničavanjem ustavnih prava. Navođenjem u ovom zakonskom članku pojma ‘važnih razloga’ i ‘posebno složenih predmeta’ povrijeđeno je i ustavno načelo vladavine prava te prava na pravično suđenje, jer zakon nije jasan i transparentan i ostavlja mogućnost arbitrarnog tumačenja i postupanja tijela pred kojima se

vodi postupak. Istovremeno ovakvim normiranjem u cijelosti je izbjegnuta sudska kontrola jer se nalozi o produženju ne mogu kasnije ispitati u svim fazama postupka.«
169. Ministarstvo pravosuđa smatra da su za sve dokazne radnje propisana primjerena razdoblja tako da rok propisan člankom 335. stavkom 3. ZKP-a nije predugo razdoblje. Također smatra da pojmovi »važni razlozi« i »posebno složeni predmeti« nisu arbitrarni. Ministarstvo pravosuđa napominje da sudac istrage određuje i produljuje posebne dokazne radnje. Sukladno tome, kad su ispunjeni uvjeti iz članka 335. stavka 4. ZKP-a dužan je odrediti obustavu poduzetih radnji.
170. Ustavni sud primjećuje da kod članka 335. stavka 3. ZKP-a postoje dva ustavnopravna problema povezana s djelima taksativno navedenima u članku 334. ZKP-a. Prvi se tiče ustavnopravne prihvatljivosti propisanih neodređenih pravnih pojmova, a drugi ustavnopravne prihvatljivosti propisane duljine trajanja dokaznih radnji.
170.1. Prvo, u drugoj rečenici članka 335. stavka 2. ZKP-a sadržana je ovlast suca istrage da provođenje dokaznih radnji produlji za šest mjeseci »iz važnih razloga«. U trećoj rečenici članka 335. stavka 2. ZKP-a sadržano je ovlaštenje suca istrage da produlji radnje za daljnjih šest mjeseci »u posebno složenim predmetima«. Neodređeni pravni pojmovi »iz važnih razloga« i »u posebno složenim predmetima« ujedno su i pretpostavke i mjerila, različita po svojoj prirodi, kojima se sudac istrage vodi kad se koristi tom zakonskom ovlašću.
Što se tiče sadržaja tih pojmova (pretpostavki), Ustavni sud primjećuje da za procjenu »važnosti razloga« nisu postavljene nikakve normativne granice. S druge strane, nije siguran da »složenost predmeta« bez ikakvog bližeg određenja može biti opravdanje za ograničenje ustavnih prava građana na privatnost.
Nesporna je činjenica da će dulje trajanje posebnih dokaznih radnji biti nužno kad je riječ o dokazivanju kaznenih djela terorizma ili djela vezanih uz terorizam, najtežih djela povezanih s međunarodnim pravom i najtežih oblika korupcije odnosno organiziranog kriminala, osobito trgovanja ljudima, narkoticima i oružjem jer samo izvršenje tih djela ponekad može trajati jako dugo. Međutim, kao i u nizu drugih odredaba ZKP-a, ni u članku 335. stavku 3. ZKP-a nije napravljena nužna distinkcija između tih djela i onih koja nemaju ta obilježja i na koja se produljivanje rokova objektivno ne treba odnositi. Neodređeni pravni pojmovi »važnost razloga« i složenost predmeta« ne mogu poslužiti kao mjerilo te distinkcije. Ona treba biti jasno i precizno naznačena u samom zakonu.
Budući da to nije tako, ocjena o tome jesu li ispunjene zakonske pretpostavke (uobličene u neodređene pravne pojmove »važnost razloga« i složenost predmeta«) prepuštena je u cijelosti diskrecijskoj ocjeni suca u svakom konkretnom (pojedinačnom) slučaju. Takvo uređenje nikada ne može jamčiti ujednačenost sudske prakse. Ono uzrokuje pravnu nepredvidljivost, pravnu neizvjesnost, a s time i pravnu nesigurnost.
170.2. Drugo, s obzirom da je riječ o ograničenjima ustavnih prava građana (članak 332. ZKP-a), činjenica da sudac ima diskrecijske ovlasti kad tumači te neodređene pravne pojmove (to jest pretpostavke »važnosti razloga« i složenosti predmeta«) i na toj osnovi produljuje trajanje propisanih prikrivenih mjera postavlja pred zakonodavca jasan zahtjev: navedena produljenja smiju biti samo iznimna i smiju se provoditi samo ako se dokazi ne mogu pribaviti na drugi način koji je blaži za građane odnosno kojim se manje zadire u ustavna prava građana (načelo stroge nužnosti). Iako je priznao diskrecijske ovlasti sucu, ZKP nije vezao članak 335. stavak 2. ZKP-a uz to načelo. Prema sadašnjem uređenju, dakle, s određivanjem prikrivenih mjera može se započeti odmah te ih se može nastaviti primjenjivati i poslije proteka šest mjeseci (još dva puta po šest mjeseci), a da prethodno ne postoji obveza suca da razmotri jesu li stvorene okolnosti koje omogućuju primjenu drugih metoda pribavljanja dokaza kojima se ne zadire ili se manje zadire u temeljna ljudska prava.
170.3. Slijedom navedenog, Ustavni sud ocjenjuje da je nepoštovanje načela stroge nužnosti zajedno s ukupnom duljinom trajanja posebnih dokaznih radnji kojima se ograničavaju

ustavna prava građana na privatnost (jedna i pol godina) u svjetlu diskrecijske ovlasti suca utemeljene na pojmovno neodređenim pretpostavkama za produljenje rokova iz članka 335. stavka 3. ZKP-a u nesuglasnosti s člankom 16. stavkom 2. u vezi s člankom 34., člankom 35. i člankom 36. Ustava.
Kao što je rečeno, mjerila za produljenje rokova provođenja posebnih dokaznih radnji trebala bi biti objektivizirana »gradacijom« težine nezakonitosti pojedinih djela kod svakog produljenja.
8.12.) Članak 337. stavci 1. i 2.
171. Mjerodavne odredbe glase:
»Članak 337.
(1) Radnje iz članka 332. ovog Zakona izvršava policija. O tijeku izvršenja radnji policija sastavlja dnevna izvješća i dokumentaciju tehničkog zapisa koju dostavlja državnom odvjetniku, na njegov zahtjev.
(2) Po isteku radnji policija sastavlja posebno izvješće za državno odvjetništvo i suca istrage u kojem navodi:
1. vremenski početak i završetak radnje,
2. broj i identitet osoba obuhvaćenih radnjom.
(...)
(4) Uporaba prikrivenih istražitelja uključuje pravo prikrivenog istražitelja na ulazak u nečiji dom ako su ispunjeni uvjeti što ih predviđaju zakonski propisi o ulasku policije u dom bez sudskog naloga.
(...)
(6) Primjena radnji iz članka 332. stavka 1. ovog Zakona prestaje čim prestanu razlozi radi kojih su bile određene. Državni odvjetnik i sud po službenoj dužnosti paze na postojanje razloga iz kojih je radnja određena.
(7) Ministar nadležan za unutarnje poslove, uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za pravosuđe, donosi propise kojima se uređuje način izvršenja radnji iz članka 332. ovog Zakona.«
Članak 332. stavak 1. na koji se poziva članak 337. ZKP-a citiran je u točki 159. obrazloženja ove odluke, a odnosi se na posebne dokazne radnje kojima se privremeno ograničavaju određena ustavna prava građana (nadzor i tehničko snimanje telefonskih razgovora i drugih komunikacija na daljinu, presretanje, prikupljanje i snimanje računalnih podataka, ulazak u prostorije radi provođenja nadzora i tehničko snimanje prostorija, tajno praćenje i tehničko snimanje osoba i predmeta, uporabu prikrivenih istražitelja i pouzdanika, simuliranu prodaju i otkup predmeta te simulirano davanje potkupnine i simulirano primanje potkupnine, pružanje simuliranih poslovnih usluga ili sklapanje simuliranih pravnih poslova, nadzirani prijevoz i isporuku predmeta kaznenog djela).
172. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan smatraju da je uređenje posebnih dokaznih radnji nesuglasno s Ustavom stoga što nije predviđen pravni mehanizam kojim bi se osigurala sudska kontrola nad vršenjem posebnih dokaznih radnji. Navode da sud odlučuje o početku primjene radnji, no navode da je osporenom odredbom propisano da po isteku radnji policija sastavlja posebno izvješće za državno odvjetništvo i suca istrage i tek tada sudac istrage dobiva potpunu informaciju o rezultatima provođenja posebnih dokaznih radnji.
Predlagateljice navode da sudac istrage nakon određivanja početka primjene tih radnji nije u mogućnosti nadzirati postoji li i dalje potreba za provođenjem tih radnji budući da zakon sucu istrage ne nalaže obvezu traženja dnevnih ili periodičnih izvješća od policije koja provodi posebne dokazne radnje niti policiji nalaže obvezu samoinicijativnog dostavljanja takvih izvješća sucu istrage, pa ni državnom odvjetniku, iako prema članku 337. stavku 1. ZKP-a policija sastavlja dnevna izvješća i dokumentaciju tehničkog zapisa.
173. Ministarstvo pravosuđa za ove odredbe nije dostavilo očitovanje.

174. Ustavni sud ocjenjuje da predlagateljice pravilno upućuju da nije propisana obveza policije dostavljati dnevna izvješća i dokumentaciju tehničkog zapisa sucu istrage. Ne postoji ni obveza dostavljanja tih dokumenata državnom odvjetniku po službenoj dužnosti nego samo na njegov zahtjev. Sudac istrage obavlja kontrolu daljnjeg provođenja radnji prilikom odlučivanja o zahtjevu državnog odvjetnika za produljenje primjene posebnih dokaznih radnji. Najdulji rok na koji primjena tih radnji može prvim rješenjem biti određena jest šest mjeseci. Međutim, u pravilu je riječ o kraćim rokovima. Prema ZKP-u mjeru određuje sudac istrage na šest mjeseci, a zatim može produljiti za još dva puta po šest mjeseci.
174.1. Europski sud smatra da je kontrolu tajnih mjera nadzora poželjno povjeriti sudu jer sudska kontrola pruža najbolja jamstva neovisnosti, nepristranosti i poštovanja procedure. Tako je u predmetu Rotaru protiv Rumunjske (presuda, veliko vijeće, 4. svibnja 2000., zahtjev br. 28341/95) izrekao i stajalište da kontrola mora slijediti vrijednosti demokratskog društva što je moguće vjernije, osobito vladavinu prava.
»47. Iako Sud priznaje da obavještajne službe (intelligence services) mogu legitimno postojati u demokratskom društvu, on ponavlja da se ovlasti tajnog nadgledanja (secret surveillance) građana mogu tolerirati na temelju Konvencije samo u mjeri koja je strogo nužna (strictly necessary) za zaštitu demokratskih institucija (...).
(...)
59. (...) Da bi sustavi tajnog nadgledanja (systems of secret surveillance) bili suglasni s člankom 8. Konvencije moraju sadržavati zaštitna sredstva osnovana zakonom koja se primjenjuju za nadzor relevantnih obavještajnih aktivnosti (safeguards established by law which apply to the supervision of the relevant services' activities). Postupci nadzora moraju slijediti vrijednosti demokratskog društva što je moguće vjernije, osobito vladavinu prava na koju se izrijekom poziva preambula Konvencije. Vladavina prava implicira, inter alia, da miješanje izvršnih vlasti (interference by the executive authorities) u prava pojedinca mora biti podvrgnuto djelotvornom nadzoru koji bi normalno trebalo provoditi sudstvo, u najmanju ruku u posljednjem stupnju, budući da sudska kontrola daje najbolja jamstva neovisnosti, nepristranosti i pravilne procedure (...).
60. U ovom slučaju Sud bilježi da rumunjski sustav prikupljanja i pohranjivanja informacija ne osigurava takva zaštitna sredstva niti je Zakon br. 14/1992 propisao postupak nadzora bilo za vrijeme dok je naložena mjera na snazi ili poslije toga.
61. U takvoj situaciji, Sud smatra da domaće pravo ne upućuje s razumnom jasnoćom na okvir i način izvršenja relevantne diskrecijske ovlasti koja je povjerena javnim vlastima.
(...)
63. Dosljedno tome, došlo je do povrede članak 8.«
174.2. Čini se da se slični prigovori mogu uputiti i načinu na koji je u članku 337. stavcima 1. i 2. ZKP-a uređen sudski nadzor nad primjenom posebnih dokaznih radnji kojima se privremeno ograničavaju određena ustavna prava građana.
Europski sud zahtijeva sudski nadzor nad mjerama tajnog nadgledanja »u najmanju ruku u posljednjem stupnju«. Normativno uređenje posebnih dokaznih radnji u ZKP-u oblikovano je tako da je nadzor nad provedbom dokaznih radnji moguće postaviti i ranije, tijekom same njihove provedbe, što doprinosi djelotvornosti te kontrole.
Međutim, problem je u tome što zakonodavac nije predvidio pravnu mogućnost da se i sucu istrage, na njegov zahtjev, dostavljaju relevantni podaci, a nije predvidio ni način kontrole dokaznih radnji od suca istrage koje se provode duže vrijeme.
Nedostatak tih mogućnosti narušava samu bit cijelog instituta sudskog nadzora koji je u tu svrhu postavljen u ZKP-u. Naime, u članku 337. stavku 6. ZKP-a propisano je da »državni odvjetnik i sud po službenoj dužnosti paze na postojanje razloga iz kojih je radnja određena.« Nije jasno, međutim, što u praksi znači taj nadzor (»paziti«) koji sudac istrage mora provoditi ex offo ako ne postoji zakonska mogućnost da on tijekom cijelog postupka primjene posebne

dokazne radnje ima uvid u podatke relevantne za ocjenu o osnovanosti njezina daljnjeg provođenja.
Čini se da je dostava mjerodavnih podataka jedini djelotvoran način koji omogućuje donošenje zaključka o tome jesu li prestali razlozi radi kojih su radnje bile određene i moraju li se stoga prekinuti. U tom je svjetlu izvjesno da obveze policije iz članka 337. stavaka 1. i 2. ZKP-a koje određuju da »o tijeku izvršenja radnji policija sastavlja dnevna izvješća i dokumentaciju tehničkog zapisa koju dostavlja državnom odvjetniku, na njegov zahtjev«, a da »po isteku radnji policija sastavlja posebno izvješće za državno odvjetništvo i suca istrage« nisu dostatne za ostvarenje tog cilja.
174.3. Ustavni sud stoga utvrđuje da sudac istrage mora imati zakonsko ovlaštenje u svako doba tijekom provedbe posebnih dokaznih radnji zahtijevati da mu državni odvjetnik dostavi izviješće o tijeku radnji i osnovanosti njihova daljnjeg provođenja ili kad to ocijeni potrebnim radi ocjene osnovanosti daljnjeg provođenja radnji zahtijevati od policije dostavu dnevnih izvješća i dokumentacije tehničkog zapisa u opsegu i mjeri koju je sam ovlašten odrediti. Međutim, ako je riječ o dokaznim radnjama koje se provode dulje vrijeme (što se razumije pod »duljim vremenom« mora odrediti zakonodavac uvažavajući načelo razmjernosti) mora postojati zakonska obveza suca istrage da periodično, u razdobljima koje određuje zakon i na način propisan zakonom provodi kontrolu provedbe dokaznih radnji koje su u tijeku.
174.4. Ustavni sud primjećuje da je člankom 337. stavkom 7. ZKP-a ovlašten ministar nadležan za unutarnje poslove, uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za pravosuđe, donijeti propise kojima se uređuje način izvršenja radnji iz članka 332. ZKP-a. Ustavni sud ocjenjuje da činjenica što postoje propisana pravila sama po sebi ništa ne znači ako nema precizno propisanog nadzora za djelotvornu kontrolu primjene tih pravila.
S obzirom da je riječ o pravilima koja uređuju način izvršenja posebnih dokaznih radnji kojima se privremeno ograničavaju određena ustavna prava građana, djelotvorna kontrola primjene tih pravila ne isključuje nadzor državnog odvjetnika (članak 337. stavak 1. ZKP-a), ali u konačnici mora biti u nadležnosti suda, a postupak te kontrole mora biti precizno uređen zakonom (ZKP-om). Taj zahtjev uključuje i jasno uređenje odnosa između tih dvaju mehanizama kontrole (državnoodvjetničkog i sudskog), kako je to naznačeno u točki 174.3. obrazloženja ove odluke.
174.5. Zbog manjkavosti u uređenju državnoodvjetničkog i sudskog mehanizma nadzora nad primjenom posebnih dokaznih radnji kojima se privremeno ograničavaju određena ustavna prava građana, Ustavni sud ocijenio je članak 337. stavke 1. i 2. ZKP-a nesuglasnim s člankom 34., člankom 35. i člankom 36. Ustava i člankom 8. Konvencije.
9) Glava XIX. Optuživanje (članci 341. – 367.)
175. Glava XIX. ZKP-a uređuje optuživanje, to jest podizanje optužnice, prethodno ispitivanje optužnice i podnošenje prigovora, postupak pred optužnim vijećem, potvrđivanje optužnice, očitovanje okrivljenika, donošenje presude na temelju sporazuma stranaka, povlačenje i izmjenu optužnice, potvrđivanje optužnice i upućivanje optužnice na suđenje.
176. U glavi XIX. ZKP-a osporena je suglasnost s Ustavom članka 342. stavka 1. točke 1. i stavka 2., članka 344. stavka 3., članka 345. stavka 1., članka 349. stavaka 2. i 4., članka 353. stavaka 2. i 3., članka 355., članka 365. stavka 2., članka 366. stavka 5. i 367. stavka 3. ZKP-a.
Ustavni sud ocijenio je nesuglasnim s Ustavom u cijelosti ili djelomično članak 342. stavak 2. te članak 353. stavke 2. i 3. ZKP-a.
9.1.) Članak 342. stavak 2.
177. Mjerodavne odredbe glase:
»Članak 342.
(1) Optužnica sadrži:
1) ime i prezime okrivljenika s osobnim podacima (članak 272. stavak 1.) kao i podacima o

tome nalazi li se i otkad u istražnom zatvoru ili se nalazi na slobodi, a ako je prije podizanja optužnice pušten na slobodu, koliko je proveo u pritvoru i istražnom zatvoru,
2) opis djela iz kojeg proistječu zakonska obilježja kaznenog djela, vrijeme i mjesto počinjenja kaznenog djela, predmet na kojemu je i sredstvo kojim je počinjeno kazneno djelo te ostale okolnosti potrebne da se kazneno djelo što točnije odredi,
3) zakonski naziv kaznenog djela, s navođenjem odredaba Kaznenog zakona koje se na prijedlog tužitelja imaju primijeniti,
4) dokaze na kojima se temelji optužnica,
5) obrazloženje u kojem će se opisati stanje stvari.
(2) Državni odvjetnik će uz optužnicu, osim dokaza navedenih u stavku 1. točki 4. ovog članka, dostaviti i popis dokaza kojima raspolaže, a ne namjerava ih izvoditi pred sudom, ako ukazuju na nedužnost i na manji stupanj krivnje okrivljenika ili predstavljaju olakotne okolnosti.
(3) Državni odvjetnik nije dužan obavijestiti okrivljenika o:
1) identitetu zaštićenog svjedoka,
2) dokazima čije bi otkrivanje povrijedilo obvezu čuvanja isprava s oznakom tajnosti.
(...)«
178. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan osporavaju suglasnost članka 342. ZKP-a s člankom 29. Ustava i člankom 6. Konvencije. Navode:
»Odredbom čl. 342 ZKP-a propisan je obvezni sadržaj optužnice, a u stavku 2 je navedeno da će državni odvjetnik uz optužnicu koja se prema čl. 343 dostavlja sucu istrage, osim dokaza navedenih u članku 342 st.1 toč. 4 ZKP-a, dostaviti i popis dokaza kojima raspolaže, a ne namjerava ih izvoditi pred sudom ako ukazuju na nedužnost i na manju stupanj krivnje okrivljenika ili predstavljaju olakotne okolnosti.
Ova odredba zakona u direktnoj je suprotnosti sa pravom na pravično suđenje iz čl. 29 Ustava RH i čl. 6 ECHR. Naime pravičnost postupka kao što je to već naznačeno u nekoliko navrata vezana je za sve stadije postupka a ne samo za moment kada je podignuta optužnica kao formalni pravni akt.
Obzirom da se radi o konceptu državno odvjetničke istrage za koju se tvrdi da zadovoljava kriterije pravičnosti to bi bilo logično da je obveza državnog odvjetnika sa jednakom pažnjom i na jednaki način te pod istim uvjetima prikupljati dokaze koji terete okrivljenika ali i one koji ga ekskulpiraju od krivnje.
Ukoliko državni odvjetnik posjeduje dokaze koji ukazuju na nedužnost okrivljenika po načelu prava na pravično suđenje on ih mora podastrijeti sudu kao što mora podastrijeti sudu i dokaze koji ukazuju na manji stupanj krivnje, ali i one koji predstavljaju olakotne okolnosti. Dostavljanjem samo popisa takovih dokaza izbjegava se načelo pravičnog suđenja.
Ovdje se pridodaje činjenica da se istraga kao obvezna provodi samo za najteža kaznena djela, da će najveća većina optužnica biti podignuta bez provođenja istrage i da okrivljenici neće imati stručnu pomoć branitelja jer ista po zakonu nije obveza, čime se ozbiljno ugrožava jednakost ljudi pred sudovima i zakonom.«
178.1. Predlagatelj Zrilić predlaže pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 342. stavka 2. ZKP-a u dijelu koji glasi: »ako ukazuju na nedužnost i manji stupanj krivnje okrivljenika ili predstavljaju olakotne okolnosti«. Smatra da je članak 342. stavak 2. ZKP-a nesuglasan s člancima 5. i 29. stavkom 1. Ustava. Navodi da je riječ o odredbi koja sa sobom potencijalno nosi velike opasnosti i rizike, budući da zakon državnom odvjetniku, stranci u kontradiktornom postupku, daje ovlast da procjenjuje značenje dokaza koje ima na raspolaganju te da u popis dokaza ne uključuje one za koje smatra da ne ukazuju »na nedužnost i na manji stupanj krivnje okrivljenika ili predstavljaju olakotne okolnosti«, a koji nisu od značenja za optužbu. Dalje navodi da državni odvjetnik takve ovlasti ne bi smio imati. Zakon bi mu trebao naložiti objavu svakog dokaza koji ima na raspolaganju tako da se s njim

može upoznati i obrana te procijeniti njegovu važnost. Takve ovlasti može imati samo sud. Taj dio članka 342. stavka 2. ZKP-a stoga narušava načela jednakosti oružja i pravičnog postupka iz članka 29. Ustava.
179. Ministarstvo pravosuđa u dostavljenom mišljenju smatra da članak 342. ZKP-a nije nesuglasan s člankom 29. Ustava i člankom 6. Konvencije. Taj se članak odnosi na dokaze koji se imaju izvesti na glavnoj raspravi. Navodi da članak 4. stavak 3. ZKP-a obvezuje državno odvjetništvo, istražitelja i policiju da neovisno i nepristrano razjašnjavaju sumnju o kaznenom djelu za koje se kazneni progon provodi po službenoj dužnosti. Ta su tijela dužna s jednakom pozornošću prikupljati podatke o krivnji i nedužnosti okrivljenika. Državni odvjetnik dužan je dostaviti popis dokaza kojima raspolaže, a ne namjerava ih izvoditi pred sudom, ako ukazuju na nedužnost i na manji stupanj krivnje okrivljenika ili predstavljaju olakotne okolnosti. Time se ne izbjegava načelo pravičnog suđenja već se naprotiv za ispitivanje optužnice državni odvjetnik obvezuje na konkretno postupanje slijedom načelne dužnosti iz članka 4. stavka 3. ZKP-a. Ministarstvo također navodi da je prema članku 66. ZKP-a, usporedi li ga se sa ZKP/97, proširen krug slučajeva obvezne obrane. Članak 342. stavak 2. ZKP-a ne smatra nesuglasnim s člankom 28. i člankom 29. Ustava.
180. Ustavni sud prvo primjećuje da nije jasno što predlagateljice predlažu kad navode: »Ukoliko državni odvjetnik posjeduje dokaze koji ukazuju na nedužnost okrivljenika ... on ih mora podastrijeti sudu kao što mora podastrijeti sudu i dokaze koji ukazuju na manji stupanj krivnje, ali i one koji predstavljaju olakotne okolnosti. Dostavljanjem samo popisa takovih dokaza izbjegava se načelo pravičnog suđenja.«
Ako predlagateljice pod tim razumiju da bi zakonodavac trebao nametnuti pozitivnu obvezu državnom odvjetniku da pred sudom izvodi dokaze koji ukazuju na nedužnost i na manji stupanj krivnje okrivljenika ili predstavljaju olakotne okolnosti (u daljnjem tekstu: dokazi u korist okrivljenika), onda takav prijedlog Ustavni sud ne može prihvatiti. To nije zadaća državnog odvjetnika u kaznenom postupku pred sudom.
U ovoj se odredbi možda najbolje izražava dualna pravna priroda državnog odvjetnika kao istražitelja i državnog odvjetnika kao tužitelja. U ulozi istražitelja državni je odvjetnik dužan neovisno i nepristrano razjašnjavati sumnju o kaznenom djelu za koje se kazneni progon provodi po službenoj dužnosti te s jednakom pozornošću prikupljati podatke o krivnji i nedužnosti okrivljenika (članak 4. stavak 3. ZKP-a). Iz te njegove uloge, međutim, ne proizlazi i njegova obveza da u postupku u kojem sudu predstavlja svoju optužnicu izvodi dokaze u korist osobe koju optužuje, a kojima nije poklonio vjeru.
Riječ je o iznimno osjetljivom pravnom području u kojem zakonodavac mora pronaći pravednu ravnotežu između tužitelja (koji prikuplja sve dokaze, ali pred sudom po naravi stvari izvodi samo one na kojima temelji optužnicu) i obrane (koja mora imati na raspolaganju sve dokaze koje je državni odvjetnik pribavio te procesni položaj koji joj omogućuje da djelotvorno koristi one koji su pribavljeni u korist okrivljenika).
U tom se svjetlu mora ispitati i članak 342. stavak 2. ZKP-a.
180.1. Čini se da je svrha članka 342. stavka 2. ZKP-a u prvom redu pružiti obrani podatke o dokazima u korist okrivljenika. U modelu koji je prihvatio ZKP obrana ne provodi vlastitu istragu već samo izvide, to jest prikuplja određene informacije o dokazima. Također ima pravo predlagati izvođenje dokaza i održavanje dokaznog ročišta koji provodi sudac istrage ako je potrebno ispitati svjedoka iz članka 292. i članka 293. ZKP-a, ako svjedok neće moći biti ispitan na raspravi, ako je svjedok izložen utjecaju koji dovodi u pitanje istinitost iskaza ili se drugi dokaz neće moći kasnije izvesti (članak 235. i članak 236. ZKP-a).
Nadalje, obrana u prethodnom postupku ima pravo razgledavanja, prepisivanja, preslikavanja i snimanja spisa i predmeta koji se imaju uporabiti kao dokaz (tzv. pravo korištenja spisom). Izvršenjem ove odluke to će pravo biti pravodobno i djelotvorno osigurano svim osumnjičenicima (v. točke 94. do 97.5. obrazloženja ove odluke).

180.2. Prema članku 342. stavku 2. ZKP-a državni odvjetnik uz optužnicu mora dostaviti samo popis dokaza kojima raspolaže, koje ne namjerava izvoditi pred sudom, a koji dokazi ukazuju na nedužnost i na manji stupanj krivnje okrivljenika ili predstavljaju olakotne okolnosti. Državni odvjetnik podliježe stegovnoj odgovornosti ako zlouporabi položaj i ne postupi po članku 342. stavku 2. ZKP-a. Članak 137. stavak 3. točka 3. ZODO-a glasi:
»Članak 137.
(...)
(3) Zlouporaba položaja postoji osobito ako:
(...)
3. uz optužnicu ne dostavi popis dokaza kojima raspolaže, koje ne namjerava izvoditi pred sudom, a koji dokazi ukazuju na nedužnost i na manji stupanj krivnje okrivljenika ili predstavljaju olakotne okolnosti.«
Kad je riječ o ostalim dokazima koje je državni odvjetnik pribavio mjerodavan je članak 141. Poslovnika Državnog odvjetništva (»Narodne novine« broj 156/09., 61/11.) koji glasi:
»Članak 141.
Prije dovršetka istrage, a ako istraga nije vođena prije podizanja optužnice državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika sačinjava popis provedenih dokaznih radnji i popis isprava, snimaka i drugih spisa koji se mogu upotrijebiti kao dokaz. Dokazi su u popisu svrstani kronološki po redoslijedu primitka i podbrojevima pod kojima su uneseni u popis pismena bilo u istražnom ili osnovnom spisu.
Nakon podizanja optužnice u službenoj bilješci koja je dio popisa iz prethodnog stavka državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika će navesti koji su dokazi u optužnici navedeni kao dokazi na kojima se temelji optužnica, koji su uneseni u popis dokaza koje državni odvjetnik ne namjerava izvoditi pred sudom, a ukazuju na nedužnost ili na manji stupanj krivnje okrivljenika ili predstavljaju olakotne okolnosti. Za druge dokaze iz popisa na kojima se ne temelji optužnica, odnosno koji ne ukazuju nedužnost i na manji stupanj krivnje okrivljenika ili ne predstavljaju olakotne okolnosti u bilješci će se kratko navesti razlozi zbog čega ih se ne namjerava koristiti. Popis i službena bilješka dio su osnovnog spisa i ne dostavljaju se uz optužnicu.
Na zahtjev okrivljenika ili njegovog branitelja popis će im se dati na uvid.«
Čini se ipak da se pravedna ravnoteža između državnog odvjetnika u svojstvu tužitelja i obrane okrivljenika ne može postići, a da ne postoji zakonska obveza državnog odvjetnika da uz optužnicu priloži sve dokaze koje je pribavio u svojstvu istražitelja i na taj način sve dokaze predoči obrani i sudu.
Pravo na uvid u taj popis koje okrivljenik i njegov branitelj danas imaju ako ga zatraže (članak 141. stavak 3. Poslovnika Državnog odvjetništva) u tom se smislu ne čini dostatnim.
180.3. Stoga Ustavni sud ocjenjuje da članak 342. stavak 2. ZKP-a u dijelu koji glasi: », ako ukazuju na nedužnost i na manji stupanj krivnje okrivljenika ili predstavljaju olakotne okolnosti« ne osigurava do ustavnopravno prihvatljivog stupnja procesnu ravnopravnost stranaka u smislu članka 29. Ustava i članka 6. Konvencije.
To konkretno znači da popis svih provedenih dokaznih radnji i popis isprava, snimaka i drugih spisa koji se mogu uporabiti kao dokaz u smislu članka 141. Poslovnika Državnog odvjetništva državni odvjetnik treba dostavljati sudu uz optužnicu po sili zakona. Ukidanjem stavka 2. članka 342. ZKP-a u dijelu koji glasi: », ako ukazuju na nedužnost i na manji stupanj krivnje okrivljenika ili predstavljaju olakotne okolnosti«, članak 342. stavak 2. ZKP-a ispunjava tu ustavnopravnu svrhu. Bez tog dijela glasi: »(2) Državni odvjetnik će uz optužnicu, osim dokaza navedenih u stavku 1. točki 4. ovog članka, dostaviti i popis dokaza kojima raspolaže, a ne namjerava ih izvoditi pred sudom.«
Konačno, službena bilješka, koja je u smislu članka 141. Poslovnika Državnog odvjetništva dio popisa dokaza, nema ustavnopravno značenje. Stoga je eventualna obveza njezine dostave

sudu (uz optužnicu) stvar procjene zakonodavca, a ne ustavnopravno pitanje.
9.2.) Članak 353. stavci 2. i 3.
181. Mjerodavne odredbe glase:
»Članak 353.
(1) O novim dokazima koji su naknadno otkriveni u prethodnom postupku obavijestit će se protivna stranka najkasnije u roku od osam dana od saznanja za njihovo postojanje.
(2) Ako bi obavještavanje o pojedinom dokazu važnom za obranu moglo nanijeti štetu istrazi u drugom postupku koji se vodi protiv istog ili drugih okrivljenika, vijeće će na prijedlog državnog odvjetnika rješenjem odobriti odgodu obavještavanja.
(3) Rješenje iz stavka 2. ovog članka vijeće će donijeti i ako postoje okolnosti iz članka 294. ovog Zakona.
(4) Odgoda o obavještavanju o dokazima iz stavka 2. ovog članka mora prestati prije završetka dokaznog postupka, dok odgoda iz stavka 3. ovog članka može trajati do odluke o položaju svjedoka.«
182. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan smatraju da je citirani članak nesuglasan s člankom 29. Ustava. Navode da je povrijeđeno pravo na pravično suđenje budući da je »pravo svakog optuženika na suđenje u razumnom roku koje je razrađeno u pravu da okrivljenik u najkraćem roku bude obaviješten potanko i na jeziku koji razumije o naravi i razlozima optužbe koja se diže protiv njega i o dokazima koji ga terete«. Smatraju da se rok od osam dana propisan u stavku 1. članka 353. ZKP-a ne može smatrati »najkraćim rokom« u smislu članka 29. Ustava. Predlagateljice navode da stavak 2. članka 353. predstavlja posebno tešku povredu, budući da je riječ o dokazima koji idu u korist okrivljeniku. Odgodom obavještavanja obrane o takvim dokazima zbog probitaka istrage u nekom drugom kaznenom postupku koji se vodi protiv istog ili drugih okrivljenika zakonodavac stavlja u neopravdano težak položaj konkretnu osobu protiv koje se vodi postupak te krši njezino pravo na pravično suđenje i suđenje u razumnom roku. Smatraju da se s time (protivno zabrani zlouporabe ovlaštenja od stranaka u postupku iz članka. 11. stavka 2. ZKP-a) legalizira mogućnost zlouporabe prava od jedne stranke u postupku – državnog odvjetnika, time što se privid legaliteta želi postići naknadnom »konvalidacijom« postupanja državnog odvjetnika od optužnog vijeća, a na štetu druge strane.
Predlagateljice ukazuju da u slučajevima koje uređuju stavci 2. i 3. članka 353. ZKP-a (odgoda obavještavanja o pojedinom dokazu važnom za obranu kojeg bi otkrivanje obrani moglo nanijeti štetu istrazi u drugom postupku koji se vodi protiv istog ili drugih okrivljenika) optužno vijeće neće moći obustaviti postupak iako su za to ispunjene sve zakonske pretpostavke iz članka 355. stavka 1. točke 2. ZKP-a jer će se morati čekati kraj dokaznog postupka, a izvođenje navedenog dokaza rezervirano je za raspravnu fazu postupka.
183. Ministarstvo pravosuđa smatra da tvrdnje predlagateljice nisu osnovane jer je riječ o precizno određenom roku. Odgoda obavještavanja o dokazu važnom za obranu prema članku 353. stavku 2. ZKP-a mora prestati prije završetka dokaznog postupka.
184. Ustavni sud ističe da načelo jednakosti oružja, kao konstitutivni element prava na pošten postupak iz članka 6. Konvencije, u kaznenom postupku pretpostavlja jednak tretman stranaka, u smislu da okrivljenik ne smije biti prikraćen u svojim temeljnim procesnim pravima u odnosu prema tužitelju. Pri tome nije nužno da zakonodavac strankama unaprijed jamči potpunu ili apsolutnu jednakost oružja već ujednačene mogućnosti utjecanja na odvijanje i rezultate kaznenog postupka. Jednakost oružja zahtijeva da svakoj stranci mora biti dana razumna mogućnost da predstavi svoj predmet, uključujući dokaze, pod uvjetima koji je ne stavljaju u bitno nepovoljniji položaj u odnosu prema njezinu protivniku.
184.1. ZKP predviđa strogi procesni režim za okrivljenika u pogledu razotkrivanja dokaza odnosno obavještavanja druge strane o dokazima koje će izvesti na raspravi. Ustavni sud u tom smislu ne prihvaća prigovor predlagateljica da je rok od osam dana iz članka 353. stavka

1. ZKP-a ustavnopravno neprihvatljiv. Ustavni sud ne vidi razloge zbog kojih su predlagateljice taj rok podvele pod zahtjev »najkraćeg roka u smislu članka 29. Ustava«. Zbog neobrazloženosti prigovora vezanih uz stavak 1. članka 353. ZKP-a Ustavni ga sud nije dalje razmatrao, a sam nije utvrdio nikakve razloge njegove ustavnopravne neprihvatljivosti.
184.2. Razlog za skrivanje dokaza predviđen je u članku 353. stavku 2. ZKP-a: sud će na prijedlog državnog odvjetnika dopustiti odgodu obavještavanja o pojedinom dokazu važnom za obranu ako bi se mogla nanijeti šteta istrazi u drugom postupku koji se vodi protiv istog ili drugih okrivljenika. Odgoda obavještavanja može trajati do posljednjeg trenutka do kojeg postoji mogućnost za izvođenje tog dokaza. Dakle, taj dokaz mora biti izveden, ali se njegovo izvođenje može vremenski pomjeriti do pred kraj dokaznog postupka.
Međutim, cijelo to vrijeme, sve do njegova izvođenja, sud zna za taj dokaz. Sud je također ocijenio sve okolnosti na kojima je utemeljio svoju odluku da odgodi obavještavanje obrane o njemu.
184.3. U takvim okolnostima prigovori predlagateljica ne mogu se prihvatiti kao osnovani u cijelosti. Istodobno, međutim, Ustavni sud ocjenjuje da oni jasno upućuju na manjkavost u normativnoj strukturi članka 353. stavka 2. ZKP-a.
Prethodno je već u više točaka obrazloženja ove odluke Ustavni sud implicitno naznačio da odredbe ZKP-a nisu na dosljedan, jasan i precizan način prilagođene dvjema bitno različitim kategorijama kaznenih djela kojih je razlikovanje postalo nužno u suvremenom društvu.
U prvu kategoriju pripadaju zločinačka djela koja razaraju samu supstanciju društva. Riječ je o terorizmu i organiziranom terorizmu, organiziranom kriminalu velikih razmjera i s teškim posljedicama koji u pravilu provode zločinačke organizacije (primjerice, pranje novca koje može biti povezano i s financiranjem terorizma i s trgovanjem ljudima i s trgovanjem narkoticima ili oružjem i s drugim oblicima teškog kriminala, često međunarodnih razmjera) te o složenim gospodarskim kaznenim djelima velikih razmjera, uključujući korupciju, koja se u pravilu vezuju uz državni i javni sektor, itd. Riječ je u načelu o djelima koja su danas u nadležnosti USKOK-a (članak 21. ZUSKOK-a). U ovoj se odluci takva djela nazivaju »djelima koja prijete organiziranom životu u zajednici«.
U drugu kategoriju pripadaju »klasična« kaznena djela kojih je većina oduvijek postojala i postojat će sve dok postoji ljudski rod.
To je razlikovanje, proizašlo iz stvarnosti života u suvremenim europskim društvima, dovelo i do postupnog razlikovanja kaznenoprocesnih standarda kad je riječ o prvoj odnosno drugoj kategoriji kaznenih djela. U ZKP-u, međutim, ta razlika nije dosljedno, precizno i jasno provedena. To je posebno razvidno u člancima ZKP-a koji sadrže ograničenja prava na obranu i prava obrane te, primjerice, ograničenja ustavnih prava u slučaju poduzimanja posebnih dokaznih radnji. Obuhvaćajući jedinstvenim zakonskim rješenjem u okviru jedne pravne norme obje kategorije kaznenih djela ZKP je uzrokovao njezinu nesuglasnost s Ustavom, iako bi se takva pravna norma u pravilu mogla ustavnopravno opravdati s obzirom na prvu kategoriju kaznenih djela. Međutim, ne bi se mogla ustavnopravno opravdati kad je riječ o klasičnim kaznenim djelima jer, kad je riječ o njima, dovodi do prekomjernog zadiranja u ustavna prava obrane osumnjičenika, okrivljenika ili optuženika.
Iz tih se općih pravnih stajališta nikako ne smije zaključiti da Ustavni sud zahtijeva stvaranje dviju paralelnih sustava kaznene procesnopravne zaštite ili, ilustrativno, dva paralelna ZKP-a. Ustavni sud inzistira na jedinstvenosti normativnog modela kaznenog procesa u Republici Hrvatskoj i na jedinstvenosti načela na kojima se taj model temelji. U njegovoj unutarnjoj strukturi, međutim, može i mora doći do većeg uvažavanja razlika s obzirom na pravnu narav, težinu i posljedice prve u odnosu prema drugoj kategoriji kaznenih djela te do veće dosljednosti i jasnoće u uređivanju kaznenoprocesnih instituta koji su za njih prikladni i u propisivanju primjerenog stupnja ograničenja procesnih prava osumnjičenika, okrivljenika ili optuženika koji su s njima povezani.

Drugim riječima, načelo vladavine prava i zaštita ljudskih prava na kojima počivaju suvremena demokratska društva zahtijevaju da opći kaznenoprocesni poredak bude prilagođen i uređen prema standardima primjerenim »klasičnim« kaznenim djelima, a sva odstupanja od tih standarda koja bi bila opravdana za prvu kategoriju kaznenih djela koja prijete organiziranom životu u zajednici u načelu bi morala biti propisana u obliku iznimaka od općeg pravila.
Prethodno navedeno stajalište vezano je uz više odredaba ZKP-a i obuhvaća njegov cjelokupni kaznenoprocesni poredak. Stoga postoji ustavna obveza zakonodavca da uravnoteži nacionalni kaznenoprocesni poredak tako da dosljedno počiva na određenim, preciznim i predvidljivim općim pravilima, pri čemu sva odstupanja od tih pravila moraju činiti jasno naznačene iznimke iz kojih je razvidna njihova ustavnopravna opravdanost.
184.4. Razmatrajući članak 353. stavak 2. ZKP-a (sudska odgoda obavještavanja obrane o pojedinom dokazu važnom za obranu) u tom svjetlu, to bi značilo: nije sporna ustavnopravna opravdanost takvog rješenja kad je riječ o prvoj kategoriji kaznenih djela koja prijete organiziranom životu u zajednici, ali i nemogućnost ustavnopravnog opravdanja tog istog rješenja kad je riječ o drugoj kategoriji »klasičnih« kaznenih djela. Prema ocjeni Ustavnog suda, razlozi za takav postupak kad je riječ o »klasičnim« kaznenim djelima nisu legitimni i krše načelo jednakosti oružja zajamčeno člankom 29. Ustava i člankom 6. Konvencije. Ustavnopravno je neprihvatljivo kod tih djela odstupati od načela jednakosti oružja u jednom postupku zbog nanošenja štete istrazi u drugom kaznenom postupku. Kod te kategorije djela, naime, nije riječ o iznimno važnim javnim interesima koji svojom važnošću konkuriraju pravima obrane, kao što su nacionalna sigurnost ili zaštita života ili tijela drugih osoba.
184.5. Ustavni sud ocijenio je nesuglasnim s Ustavom i članak 353. stavak 3. ZKP-a. Tom se odredbom dopušta sudu da na prijedlog državnog odvjetnika rješenjem odobri odgodu obavještavanja obrane o dokazu važnom za nju i u slučaju iz članka 294. ZKP-a koji uređuje institut ugroženog odnosno zaštićenog svjedoka.
Takva bi odredba mogla biti ustavnopravno prihvatljiva samo u slučaju kad bi njezina primjena bila uvjetovana činjenicom da bi se dostavom dokaza ugrozio život drugih osoba (svjedoka, prikrivenog istražitelja). Budući da za primjenu članka 353. stavka 3. ZKP-a nisu propisane te ustavnopravno prihvatljive pretpostavke, ni ta odredba članka 353. ZKP-a nije u skladu s člankom 29. Ustava i člankom 6. Konvencije.
10) Glava XX. Pripreme za raspravu i okončanje kaznenog postupka prije otvaranja rasprave (članci 368. – 386.)
185. Glava XX. ZKP-a uređuje pripremu za glavnu raspravu i okončanje kaznenog postupka prije otvaranja rasprave. Odredbe obuhvaćaju pripremno ročište, što je kao cjelina bitno za koncentrirano uređenje i kontradiktornost akuzatornih postupaka.
186. U glavi XX. ZKP-a osporena je suglasnost s Ustavom članka 369. stavka 2., članka 370. stavka 2., članka 376. stavka 2., članka 377. stavka 1., članka 379. i članka 383. stavka 2. ZKP-a.
Ustavni sud ocijenio je nesuglasnim s Ustavom članak 369. stavak 2. i članak 377. stavak 1. (drugu rečenicu) ZKP-a.
10.1.) Članak 369. stavak 2.
187. Mjerodavne odredbe glase:
»Članak 369.
(1) O ispitivanju svjedoka ili vještaka čije ispitivanje su stranke predložile, a ne mogu doći na raspravu zbog bolesti ili zbog drugih opravdanih razloga odlučuje predsjednik vijeća. Svjedoka ili vještaka ispitat će predsjednik vijeća ili sudac istrage na čijem se području svjedok odnosno vještak nalazi. O vremenu i mjestu ispitivanja obavijestit će se stranke, branitelj i oštećenik.
(2) Ako je optuženik lišen slobode, o potrebi njegove prisutnosti ispitivanju svjedoka ili

vještaka, odlučuje predsjednik vijeća.
(3) Kad su stranke i oštećenik prisutni ispitivanju imaju prava kao i kod odgovarajuće radnje prije podizanja optužnice.«
Taj je članak izmijenjen člankom 81. ZID-a ZKP/09. U stavku 1. trećoj rečenici iza riječi »stranke« dodan je zarez i riječ »branitelj«. U stavku 3. riječi »u istrazi« zamijenjene su riječima »prije podizanja optužnice«.
188. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Ova odredba zakona protivna je čl. 29 Ustava RH te čl. 6 ECHR. Povrijeđeno je pravo optuženika koji je lišen slobode na pristup sudu jer mu je uskraćeno pravo da ispituje svjedoke i vještake. Kako se radi o osobama koje na raspravu ne mogu doći zbog bolesti ili drugih opravdanih razloga evidentno je da će se iskazi tih svjedoka i vještaka na raspravi morati pročitati. Kako optuženik nije imao mogućnosti postavljanja pitanja svjedocima i vještacima, to je prikraćen u svojim pravima. Ovdje se podnositeljice pozivaju na presude Europskog suda za ljudska prava u predmetima Kovač protiv RH iz 2007. g., Bönisch protiv Austrije iz 1985, Perna protiv Italije 2003.).
Argument više u prilog svojih tvrdnji podnositelji vide i u odredbi čl. 450 st. 1 ZKP-a, kojom je predviđeno da sud temelji presudu samo na činjenicama i dokazima koji su izneseni na raspravi.«
189. Ministarstvo pravosuđa navodi da okrivljenik koji je lišen slobode mora imati branitelja koji se jednako kao i okrivljenik obavještava o vremenu i mjestu ispitivanja. Obrani je u tom slučaju omogućeno postavljanje pitanja odnosno aktivno sudjelovanje u radnji, slijedom čega navode predlagateljica smatra neosnovanim.
190. Ustavni sud ističe da je pravo na ispitivanje svjedoka optužbe osnovno pravo branjenika u smislu članka 29. Ustava i članka 6. Konvencije.
Pravo okrivljenika da ispituje ili dade ispitati svjedoke optužbe izričito je sadržano u članku 29. stavku 2. točki 6. Ustava.
Članak 6. stavak 3. točka (d) Konvencije propisuje da svatko optužen za kazneno djelo ima pravo »da ispituje ili dade ispitati svjedoke optužbe i da zahtijeva da se osigura prisustvo i ispitivanje svjedoka obrane pod istim uvjetima kao i svjedoka optužbe«.
Treba podsjetiti da je u presudi Al-Khawaja i Tahery protiv Ujedinjenog Kraljevstva (2011.) Europski sud utvrdio osnovno načelo kaznenog postupka u konvencijskom pravu kad je riječ o pravu branjenika pred sudom: »127. ... Osnovno je načelo da branjenik u kaznenom postupku mora imati djelotvornu mogućnost osporiti dokaze protiv sebe. To načelo zahtijeva da branjenik mora ne samo poznavati identitet osoba koje su ga optužile kako bi bio u položaju osporiti njihovu ispravnost i vjerodostojnost već i biti u mogućnosti ispitati istinitost i pouzdanost njihovih dokaza tako da ih se usmeno ispituje u njegovoj prisutnosti, bilo u vrijeme kad svjedok daje iskaz ili u nekom kasnijem stadiju postupka« (v. točku 150. obrazloženja ove odluke).
Opće je pravilo, dakle, da se branjeniku prizna odgovarajuća i primjerena mogućnost osporavati i ispitivati svjedoka protiv sebe bilo kad svjedok daje iskaz ili u kasnijem stadiju postupka. lako postoje iznimke od tog pravila, kao što je korištenje iskaza iz predraspravnog stadija postupka, one ne smiju povrijediti samu bit prava obrane.
Ustavni sud upozorava da nitko, pa ni sud, ne smije imati diskrecijsku ovlast odlučivati »o potrebi« prisutnosti optuženika na raspravi pred sudom. Unatoč tome što ima branitelja, optuženik uvijek ima pravo biti prisutan na raspravi i to mu pravo nitko ne smije uskratiti ili oduzeti protivno njegovoj volji ili mimo njegove volje, a ponajmanje neovisni i nepristrani sud koji odlučuje o njegovoj krivnji. Činjenica da je riječ o optuženiku lišenom slobode u tom je smislu potpuno irelevantna.
Prema tome, smatra li zakonodavac da postoje objektivni, legitimni i ustavnopravno opravdani razlozi zbog kojih postoji potreba da se zakonom posebno uredi prisustvovanje

optuženika lišenog slobode na raspravi pred sudom, dužan je u samom zakonu odrediti te iznimke na objektivan i jednoznačan način uz istodobno propisivanje obveznog prisustvovanja branitelja takvog odsutnog optuženika. Bilo kakva sloboda procjene suda ili bilo kojeg drugog državnog ili javnog tijela u tom pitanju nije dopuštena.
U tom je svjetlu zakonodavac dužan podrobnije razraditi i zakonsku obvezu da se okrivljeniku koji je u pritvoru ili istražnom zatvoru na prikladan način mora omogućiti praćenje audio-video konferencije te postavljanje pitanja preko suda i iznošenje primjedaba (članak 193. stavak 1. ZKP-a). Naime, taj način sudjelovanja okrivljenika na raspravi odnosno postavljanja pitanja iznimno je i moguć i dopušten, ali se ne može smatrati ekvivalentnom zamjenom za osobnu nazočnost okrivljenika na raspravi te izravno i neposredno iznošenje njegovih primjedaba tijekom rasprave.
190.1. Iz navedenih je razloga Ustavni sud ocijenio članak 369. stavak 2. ZKP-a nesuglasnim s člankom 29. stavkom 2. alinejom 5. Ustava i člankom 6. stavkom 3. točkom (d) Konvencije.
10.2.) Članak 377. stavak 1. druga rečenica
191. Osporena odredba glasi:
»Članak 377.
(1) Predsjednik vijeća pozvat će stranke i oštećenika da obrazlože dokazne prijedloge koje namjeravaju izvesti na raspravi. Pri tome će predsjednik vijeća upozoriti stranke i oštećenika da se na raspravi neće izvesti oni dokazi za koje su znale ali ih, bez opravdanog razloga, nisu na pripremnom ročištu predložile.
(...)«
Ovaj je članak izmijenjen člankom 85. ZID-a ZKP/09. U stavku 1. u prvoj rečenici riječi »prijedloge dokaza« zamijenjene su riječima »dokazni prijedlozi«.
192. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Odredbom čl. 377 st.1 ZKP-a propisano je da će predsjednik vijeća pozvati stranke i oštećenika da obrazlože prijedloge dokaza koje namjeravaju izvesti na raspravi. Pri tome će predsjednik vijeća upozoriti stranke i oštećenika da se na raspravi neće izvesti oni dokazi za koje su znale ali ih, bez opravdanog razloga nisu na pripremnom ročištu predložile. ... već na pripremnom ročištu od okrivljenika (se) traži da iznese obrazložene prijedloge dokaza koje namjerava izvesti na raspravi s time što se nameće prekluzija, jer predsjednik vijeća upozorava stranke i oštećenika da na raspravi neće izvesti one dokaze za koje su stranke znale ali ih bez opravdanog razloga nisu na pripremnom ročištu predložile.
Pravo na obranu šutnjom, pravo okrivljenika da sam sebe nije dužan inkriminirati, kao i pravo da se okrivljenik brani na način i u trenutku za koji smatra da je za njega najpovoljniji, predstavlja srž prava na pravično suđenje. O tim pravima donesene su mnogobrojne odluke Europskog suda za zaštitu ljudskih prava pa se ovdje podnositelji pozivaju na odluke suda u predmetima Jalloh protiv Njemačke iz 2006, i J.B. protiv Švicarske iz 2001 g., te Allan protiv Ujedinjene Kraljevine 2003.
Ovdje valja ukazati na činjenicu da se odredbom čl. 377 st. 1 ZKP-a okrivljenik stavlja u bitno nepovoljniji položaj u odnosu na državnog odvjetnika s obzirom da prema odredbi čl. 353 st. 2 ZKP-a državni odvjetnik sve do okončanja dokaznog postupka na raspravi može obrani zatajiti dokaze važne za nju, ako mu je to od interesa za neki drugi kazneni postupak ili za nekog drugog okrivljenika, a istovremeno se okrivljenika sili da već na pripremnom ročištu iznese sve svoje dokazne prijedloge i to obrazloženo, kao i sva očitovanja o spornim i nespornim činjenicama čime praktički razotkriva koncepciju i taktiku obrane.
Ovime je povrijeđena ravnopravnost stranaka u postupku i narušeno načelo jednakosti oružja. Europski sud za ljudska prava u okviru prava na pravično suđenje iz čl.6 st.1 ECHR zauzeo je stav da kada je riječ o procjeni 'pravičnosti kaznenog postupka' ono što je važno nije usklađenost domaćih nadležnih tijela sa formalnim pravilima domaćeg postupka u prikupljanju dokaza i postupanju s njima, već manjak naznaka da su korištenjem tih dokaza za

osudu prekršena autonomna načela 'pravilnosti' u značenju čl. 6 – akuzatorni postupak, jednakost oružja kao i odsutnost navođenja na kazneno djelo i neprimjerenog pritiska da se odustane od prava na šutnju.«
193. Ministarstvo pravosuđa iznosi skupno očitovanje na prigovore vezane uz članke 376. stavak 2., 377. stavak 1. i 379. te uz članke 421. stavak 2. točku 1. i članak 440. stavak 1. ZKP-a. Navodi da je pripremno ročište namijenjeno pripremi rasprave. To ročište nije rasprava. Predsjednik vijeća u cilju da rasprava teče neometano i u kontinuitetu poziva okrivljenika koji poriče djelo ili njegova branitelja da odrede koji dio optužbe poriču i iz kojih razloga. Zatim poziva stranke i oštećenike da obrazlože dokazne prijedloge te će ih upozoriti da se neće izvesti dokazi za koje su stranke znale, ali ih bez opravdanog razloga nisu na pripremnom ročištu predložile. Stranka se očituje o prijedlozima protivne stranke i oštećenika. U članku 377. ZKP-a Ministarstvo pravosuđa ne vidi nesuglasnost s Ustavom i Konvencijom.
194. Ustavni sud primjećuje da su odredbe o pripremnom ročištu u ZKP-u detaljno propisane. Cilj je pripremnog ročišta pravilno odrediti i ograničiti raspravljanje o spornim okolnostima te omogućiti koncentraciju dokaza na raspravi. Međutim, članak 337. stavak 1. i s njim povezan članak 421. stavak 2. točka 1. ZKP-a ugrožavaju pravo okrivljenika da se brani na način koji smatra najpovoljnijim.
Zakonodavac daje ovlast sudu da osim neprikladnih, nevažnih i nedopuštenih dokaznih prijedloga odbije izvođenje i onih koji bi mogli biti važni za odlučivanje, ali nisu prethodno bili predloženi na pripremnom ročištu (članak 421. stavak 2. točka 1. ZKP-a, v. točke 202. do 205. obrazloženja odluke).
Kad interesi okrivljenikove obrane zahtijevaju da ne iznosi dokazne prijedloge u tako ranoj fazi postupka, okrivljenik ih kasnije neće moći izvesti iako bi mogli biti važni za pravilno donošenje odluke i razjašnjenje spornih pitanja. Okrivljenik je stoga prisiljen iznijeti ih već na pripremnom ročištu i tako razotkriti koncepciju svoje obrane na početku samog postupka. Osim toga, članak 377. stavak 1. ZKP-a ograničava iznošenje novih činjenica što se ne čini pravno logičnim kad se, primjerice, poslije pravomoćno okončanog postupka u povodu zahtjeva za obnovu dopušta iznošenje novih činjenica i dokaza, bez obzira jesu li ranije bili poznati stranci ili ne.
Takvo zakonsko ograničenje okrivljenikova prava na obranu ne može se opravdati interesima ekonomičnog i konsekutivnog postupanja.
Pravo je optuženika i njegova branitelja da se opredijele za koncepciju obrane za koju smatraju da će dokazati njegovu nedužnost odnosno osporiti navode tužiteljstva o počinjenju kaznenog djela koje mu se stavlja na teret, a obveza je zakonodavca da mu to pravo djelotvorno omogući. Članak 377. stavak 1. i članak 421. stavak 1. točka 1. ZKP-a, promatrani zajedno, to okrivljenikovo pravo prekomjerno ograničavaju.
194.1. Ustavni sud stoga ocjenjuje da druga rečenica stavka 1. članka 377. ZKP-a koja glasi: »Pri tome će predsjednik vijeća upozoriti stranke i oštećenika da se na raspravi neće izvesti oni dokazi za koje su znale ali ih, bez opravdanog razloga, nisu na pripremnom ročištu predložile.« nije u suglasnosti s člankom 29. Ustava i člankom 6. Konvencije.
11) Glava XXI. Rasprava (članci 387. – 447.)
195. Glava XXI. ZKP-a uređuje raspravu. Riječ je o glavnom, središnjem stadiju kaznenog postupka i postupanja u vezi s kaznenim djelom u cjelini. Rasprava označava suđenje u užem smislu riječi koje je usmeno, kontradiktorno i u pravilu javno.
196. U glavi XXI. ZKP-a osporena je suglasnost s Ustavom članka 395. stavka 1., članka 396. stavka 3., članka 399. stavaka 2. i 3., članka 402. stavka 4., članka 404. stavka 3., članka 421. stavka 2. točke 1., članka 422. stavka 2., članka 423. stavka 5., članka 440. stavka 1. i članka 442. stavka 1. ZKP-a.
Ustavni sud ocijenio je nesuglasnim s Ustavom u cijelosti ili djelomično članak 399. stavke 2. i 3., članak 421. stavak 2. točku 1. i članak 442. stavak 1. ZKP-a.

11.1.) Članak 399. stavci 2. i 3.
197. Osporene odredbe glase:
»Članak 399.
(...)
(2) Ako tijekom rasprave u zasjedanju druga osoba počini kazneno djelo, vijeće može prekinuti raspravu i prema usmenoj optužbi tužitelja suditi o počinjenom kaznenom djelu odmah, a može za to djelo suditi nakon završetka započete rasprave.
(3) Ako postoje osnove sumnje da je svjedok ili vještak na raspravi dao lažni iskaz, ne može se za to djelo odmah suditi. U takvu slučaju predsjednik vijeća može narediti da se o iskazu svjedoka, odnosno vještaka sastavi poseban zapisnik, koji će se dostaviti državnom odvjetniku. Taj će zapisnik potpisati ispitani svjedok, odnosno vještak.
(...)«
198. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Odredbom čl. 399 st. 2 ZKP-a propisano je da ako tijekom rasprave u zasjedanju druga osoba, različita od optuženika počini kazneno djelo, vijeće može prekinuti raspravu i prema usmenoj optužbi tužitelja suditi o počinjenom kaznenom djelu odmah, a može za to djelo suditi nakon završetka započete rasprave.
Ovom odredbom ZKP-a povrijeđen je čl. 6 ECHR i 29 Ustava RH jer se radi o povredi prava na neovisan i nepristran sud. Osobe koje su nazočile izvršenju kaznenog djela u suštini predstavljaju svjedoke jer imaju neposredna saznanja o činjenicama važnim za kazneni postupak koje su se dogodile u samoj sudnici pa se stoga ne mogu niti smatrati neovisnim i nepristranim sudom.
Odredba čl. 399 st. 3 ZKP-a govori o situaciji kada postoje osnove sumnje da je svjedok ili vještak na raspravi da lažan iskaz i kada se ne može za to djelo odmah suditi. U takvoj situaciji predsjednik vijeća može narediti da se o iskazu svjedoka odnosno vještaka sastavi poseban zapisnik, koji će se dostaviti državnom odvjetniku. Taj će zapisnik potpisati ispitani svjedok odnosno vještak.
Činjenicom da se od svjedoka odnosno vještaka za koje postoje osnove sumnje da su dali lažni iskaz traži potpisivanje zapisnika povrijeđeno je ustavno načelo iz čl. 29 Ustava RH te čl. 6 ECHR kojim se garantiraju prava obrane, a jedno od njih je i pravo da osoba sama sebe ne inkriminira (presuda Europskog suda za ljudska prava; Saunders protiv Ujedinjenog Kraljevstva 1996, I.J.L. i dr. protiv Ujedinjenog Kraljevstva iz 2000, Magge protiv Ujedinjenog Kraljevstva 2000 g.).«
199. Ministarstvo pravosuđa smatra da osporene odredbe članka 399. stavaka 2. i 3. ZKP-a nisu u nesuglasnosti s člankom 29. Ustava i člankom 6. Konvencije. Kazneno djelo počinjeno na raspravi za sud je flagrantno kazneno djelo. Za to kazneno djelo sud može odmah suditi, što je kao rješenje preuzeto iz članka 342. stavka 1. ZKP/97. Neovisnost i nepristranost suda nije dovedena u pitanje time što je kazneno djelo počinjeno u sudnici. Ta činjenica, prema očitovanju Ministarstva pravosuđa, olakšava dokazivanje.
200. Ustavni sud primjećuje da kad tijekom rasprave neka osoba počini kazneno djelo pred sudskim vijećem, suci pred kojima se dogodilo to kazneno djelo dobivaju svojstvo svjedoka, što bi ih kao suce u istom predmetu činilo objektivno pristranima.
Europski sud utvrdio je u predmetu Kyprianov protiv Cipra (presuda, 27. siječnja 2004., zahtjev br. 73797/01) da je riječ o povredi zahtjeva za nepristranošću suda jer konfuzija uloga između podnositelja, svjedoka, tužitelja i suca može izazvati objektivno opravdane bojazni da će biti prekršeno načelo: nitko ne smije biti sudac u vlastitoj stvari (nemo iudex in causa sua). Pravilno bi u opisanom slučaju bilo dostavljanje predmeta tužitelju radi suđenja pred drugim vijećem. Budući da osporeno zakonsko uređenje ne poštuje taj standard, članak 399. stavak 2. ZKP-a nesuglasan je s jamstvima poštenog suđenja (članak 29. Ustava i članak 6. Konvencije).

201. Ustavni sud ocjenjuje da je i članak 399. stavak 3. ZKP-a nesuglasan s člankom 29. Ustava i člankom 6. Konvencije. On krši privilegij od samooptuživanja. Nalaže obvezu da se svjedoku odnosno vještaku dade da potpiše poseban zapisnik s vlastitim iskazom. Taj se zapisnik onda dostavlja državnom odvjetniku kao dokaz koji ga tereti da je počinio kazneno djelo davanja lažnog iskaza.
11.2.) Članak 421. stavak 2. točka 1.
202. Osporena odredba glasi:
»Članak 421.
(...)
(2) Vijeće će odbiti izvođenje dokaza:
1) za koje su stranke znale do potvrđivanja optužnice ili okončanja pripremnog ročišta, ali ih bez opravdanog razloga nisu predložile (članak 377. stavak 1.),
(...)«
Ta je točka izmijenjena člankom 96. ZID-a ZKP/09. Prije je članak 421. stavak 2. točka 1. ZKP/08 glasio:
»Članak 421.
(...)
(2) Predsjednik vijeća će odbiti izvođenje dokaza:
1) za koje su stranke znale tijekom pripremnog ročišta, ali ih bez opravdanog razloga nisu predložile (članak 377. stavak 1.),
(...)«
203. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan smatraju da je člankom 421. stavkom 2. točkom 1. ZKP/08 povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka 29. Ustava i članka 6. Konvencije jer krši pravo okrivljenika na šutnju, privilegij od samooptuživanja kao i pravo da se brani na način koji smatra najpovoljnijim. U navedenom članku okrivljenik se prisiljava da iznese svoju obranu, svoje dokazne prijedloge odnosno da razotkrije koncepciju i taktiku obrane prije rasprave.
204. Ministarstvo pravosuđa u skupnom je očitovanju (v. točku 193. obrazloženja ove odluke) navelo da je pripremno ročište namijenjeno pripremi rasprave i nije rasprava. Predsjednik vijeća u cilju da rasprava teče neometano i u kontinuitetu poziva okrivljenika koji poriče djelo ili njegova branitelja da odrede, koji dio optužbe poriču i iz kojih razloga. Zatim poziva stranke i oštećenika da obrazlože dokazne prijedloge te će ih upozoriti da se neće izvesti dokazi za koje su stranke znale, ali ih bez opravdanog razloga nisu na pripremnom ročištu predložile. Stranka se očituje o prijedlozima protivne stranke i oštećenika. Navedeno nije protivno pravu na pošteno suđenje, a osporena odredba uvrštena je u ZKP s ciljem osiguranja neometanog i kontinuiranog odvijanja rasprave i preciznog usmjerenja na određeni predmet raspravljanja, što nije protivno načelu pravičnog postupka. S navedenim je i u skladu nastojanje da se ne izvode dokazi za koje je stranka znala, ali ih iz neopravdanih razloga nije predložila.
205. Članak 421. stavak 2. točka 1. ZKP-a izravno je vezan uz članak 377. stavak 1. ZKP-a. Budući je Ustavni sud tu odredbu ocijenio nesuglasnom s Ustavom, to je isto učinio i kad je riječ o članku 421. stavku 2. točki 1. ZKP-a. Ustavni sud upućuje na obrazloženje sadržano u točki 194. ove odluke.
11.3.) Članak 442. stavak 1.
206. Članak u cijelosti glasi:
»Članak 442.
(1) Ako optuženik u tijeku rasprave u zasjedanju počini kazneno djelo ili ako se u tijeku rasprave otkrije prije počinjeno optuženikovo kazneno djelo, vijeće će u pravilu prema optužbi ovlaštenog tužitelja, koja može biti i usmeno iznesena, proširiti raspravu i na to djelo.
(2) Radi pripremanja obrane sud može u takvu slučaju odgoditi raspravu, a može nakon

ispitivanja stranaka odlučiti da se za djelo iz stavka 1. ovog članka posebno sudi, u kojem slučaju će optužnicu za novo kazneno djelo dostaviti sucu istrage nadležnom za njezino potvrđivanje.«
207. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Istovremeno pak drugim dijelom čl. 442 st. 1 ZKP-a propisano je da će vijeće u pravilu prema optužbi ovlaštenog tužitelja koja može biti i usmeno iznesena proširiti raspravu i na djelo optuženika koje je počinjeno prije faze glavne rasprave, a za koje se sazna u tijeku glavne rasprave.
Proširivanjem optužbe na glavnoj raspravi na ranije počinjeno kazneno djelo optuženika, pa čak i usmenim iznošenjem nove optužbe prekršene su odredbe čl. 29 Ustava RH jer je optuženik prikraćen u ustavnom pravu na nepristran i neovisan sud. Takav stav zauzeo je i Europski sud za ljudska prava u svojoj presudi Kyprianou protiv Cipra 2005.«
208. Ministarstvo pravosuđa smatra da su prigovori predlagateljica neosnovani, osobito uzimajući u obzir članak 442. stavak 2. ZKP-a.
209. Ustavni sud ocjenjuje da je članak 442. stavak 1. ZKP-a u dijelu koji glasi »Ako optuženik u tijeku rasprave u zasjedanju počini kazneno djelo ili« nesuglasan s člankom 29. stavkom 1. Ustava i člankom 6. Konvencije iz istih razloga koje je već obrazložio uz članak 399. stavke 2. i 3. ZKP-a. Stoga upućuje na obrazloženje sadržano u točki 200. ove odluke.
12) Glava XXII. Presuda (članci 448. – 462.)
210. Glava XXII. ZKP-a uređuje institut presude kao zaključne odluke koju donosi samo sud. Samo se presudom može utvrditi kazneno djelo, krivnja i izreći kazna. Presuda se u pravilu donosi od započinjanja rasprave do okončanja kaznenog postupka, a u zakonom predviđenim slučajevima presuda se donosi prije početka rasprave, u postupku po izvanrednim pravnim lijekovima te u posebnim postupcima.
211. U glavi XXII. ZKP-a osporena je suglasnost s Ustavom članka 459. stavka 5. i članka 462. ZKP-a.
Ustavni sud ocijenio je nesuglasnim s Ustavom članak 459. stavak 5. i članak 462. stavke 2. i 3. ZKP-a.
12.1.) Članak 459. stavak 5.
212. Osporena odredba glasi:
»Članak 459.
(...)
(5) Sud će samo navesti činjenice koje stranke nisu osporile, a izložiti iz kojih je razloga sporne činjenice našao dokazanima ili nedokazanima, dajući pri tome ocjenu vjerodostojnosti proturječnih dokaza, kojim se razlozima vodio pri rješavanju pravnih pitanja, a osobito pri utvrđivanju postoji li kazneno djelo i krivnja optuženika i pri primjeni određenih odredaba kaznenog zakona na optuženika i njegovo djelo.
(...)«
213. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»U Zakonom o kaznenom postupku NN 110/97 postojala je obveza suda da prilikom izrade pisanog otpravka presude u obrazloženju mora između ostalog navesti iz kojih razloga nije prihvatio pojedine prijedloge stranaka, te iz kojih je razloga odlučio da se ne ispita neposredno svjedok ili vještak čiji je iskaz ili pisani nalaz pročitao.
Novi Zakon o kaznenom postupku suzio je dakle elemente koje prvostupanjski sud mora obrazložiti u pisanom otpravku presude. Zbog navedenog podnositelji smatraju da je odredba čl. 459 st. 5 protivna odredbi čl.29 Ustava RH te čl. 6 ECHR, s obzirom na pravo na pravično suđenje koje se štiti navedenim odredbama.
Prema čl. 6 ECHR te prema praksi Europskog suda za ljudska prava pravo na pravično suđenje uključuje zahtjev da sud objavi obrazloženu presudu. To je pravo utemeljeno u općenitijem načelu uključenom u Konvenciju, koje štiti pojedinca od samovolje, jer odgovor

suda treba u dovoljnoj mjeri odgovoriti na osnovne elemente činjeničnih ili pravnih okolnosti na koje su se stranke pozivale tijekom postupka.«
214. Ministarstvo pravosuđa navodi da je člankom 459. stavkom 5. ZKP-a kraće i sažetije propisan sadržaj razloga pisane presude nego je to bilo u članku 359. stavku 7. ZKP/97. Napominje da treba imati u vidu članak 420. stavak 1. ZKP-a koji propisuje da stranke imaju pravo pozivati svjedoke i vještake te izvoditi dokaze, dok je prema ZKP/97 sve dokaze izvodio sud. Novost je u tome što se nesporne činjenice samo navode, dok za sporne činjenice sud mora iznijeti razloge zašto ih je našao dokazanima ili nedokazanima, dajući pri tome ocjenu vjerodostojnosti proturječnih dokaza, kojim se razlozima vodio pri rješavanju pravnih pitanja, a osobito pri utvrđivanju postoji li kazneno djelo i krivnja optuženika te pri primjeni određenih odredaba kaznenog zakona na optuženika i njegovo djelo. Smatra da članak 459. stavak 5. ZKP-a nije u nesuglasnosti s Ustavom.
215. Ustavni sud napominje da je pravo na obrazloženu sudsku presudu element načela poštenog postupka zajamčenog Ustavom i Konvencijom.
Europski sud davno je utvrdio obvezu nacionalnih sudova da s dostatnom jasnoćom izlože razloge na kojima su temeljili svoju odluku, što je nužna pretpostavka uspješnog korištenja okrivljenikova prava na pravno sredstvo.
Pravo na pošteno suđenje nalaže i sadrži obvezu da sud navede razloge za svoju presudu. Presuda može biti zakonita i pravedna samo ako je u potpunosti obrazložena. Presuda koja nema obrazloženja nije nužno arbitrarna, ali izgleda kao takva. Obrazloženje mora obuhvatiti sva važna pitanja, kao što su ocjena dokaza, utvrđivanje činjenica, pravni argumenti i procesna pitanja (predmet Higgins i drugi protiv Francuske, presuda, 19. veljače 1998., zahtjev br. 20124/92). Sudovi također moraju s dovoljnom jasnoćom navesti razloge na kojima su utemeljili svoju odluku jer time omogućuju stranci da koristi postojeće pravo žalbe (predmet Hadjianastassiou protiv Grčke, presuda, 16. prosinca 1992., zahtjev br. 12945/87).
215.1. Rasprava i dokazni postupak prema ZKP-u koncipirani su na stranačkoj inicijativi. Odluka suda o dokazima stranaka ključna je za utvrđivanje činjeničnog stanja. Međutim, kad se dokazna inicijativa suda reducira, njegova zadaća u obrazloženju primjene procesnih pravila o dokazivanju mora biti pojačana, a ne ponovo reducirana.
Predlagateljice pravilno navode da je zakonitost odluka o dokaznim prijedlozima važno pravo obrane prema ZKP-u jer sud ima ovlast odbiti izvođenje dokaza koji je predložen bez opravdanog razloga. Sud odluku o odbijanju dokaznih prijedloga donosi obrazloženim rješenjem (članak 421. stavak 3. ZKP-a) protiv kojeg nije dopuštena posebna žalba nego samo žalba na presudu. Stoga u presudi moraju biti obrazloženi razlozi odluke o dokaznim prijedlozima stranaka. Odluka suda o odbijanju dokaznog prijedloga stranaka i načinu izvođenja dokaza (posredno ili neposredno) ključna je za sve žalbene osnove, osobito za bitnu povredu odredaba kaznenog postupka te za pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje. S obzirom da Konvencija zahtijeva da obrazloženje sadržava sve elemente koji su nužni stranci da koristi postojeće pravo žalbe, sud je dužan u obrazloženju presude navesti razloge svojih odluka o dokaznim prijedlozima stranaka i načinu izvođenja dokaza.
215.2. Ustavni sud ocjenjuje da je članak 459. stavak 5. ZKP-a nesuglasan s člankom 29. Ustava i člankom 6. stavkom 1. i stavkom 3. točkom (b) Konvencije jer nije propisao obvezu suda da u obrazloženju presude navede razloge za odluku o dokaznim prijedlozima stranaka i o načinu izvođenja dokaza.
12.2.) Članak 462. stavci 2. i 3.
216. Osporene odredbe glase:
»Članak 462.
(...)
(2) Ako postoji nesuglasje između napisane presude i njezina izvornika glede podataka iz članka 455. stavka 2. ovog Zakona, rješenje o ispravku dostavit će se osobama navedenim u

članku 458. ovog Zakona.
(3) U slučajevima iz prethodnih stavaka, rok za žalbu protiv presude teče od dana dostave rješenja o ispravku protiv kojega posebna žalba nije dopuštena.«
217. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Ova odredba protivna je u suštini i čl. 18 ustava RH kojim se jamči pravo na žalbu protiv pojedinačnih pravnih akata donesenih u postupku prvog stupnja pred sudom jer se naknadnim rješenjem (aktom manje pravne snage) mijenja sadržaj presude koja je pisano izrađena i dostavljena strankama. Na ovaj način izbjegava se žalba kao efikasno pravno sredstvo u situaciji kada je razvidno da bi drugostupanjski sud zbog nesuglasnosti napisane presude sa izvornikom istu morao ukinuti zbog bitne povrede odredba kaznenog postupka odnosno zbog povrede kaznenog zakona.«
218. Ministarstvo pravosuđa u svom očitovanju iznosi da je u odnosu na članak 361. stavak 2. ZKP/97 razlika u tome što je u osporeni članak uključena i točka 6., to jest ispravak odluke o uračunavanju pritvora, istražnog zatvora i izdržane kazne. Ministarstvo primjećuje da se, prema navodima predlagateljica, osporena odredba odnosi ne samo na pogreške u imenima i brojevima i na druge očite pogreške ili propuste u pisanju i računanju, već i na nedostatke u obliku same presude, kao i na uočene nesuglasnosti napisane presude s izvornikom. Smatra da se navodi predlagateljica ne odnose na sadržaj koji je predmet pobijanja žalbom na temelju članka 468. stavka 1. točke 11. ZKP-a, a ni da je riječ o povredi zakona iz članka 469. točke 6. ZKP-a. Iz očitovanja Ministarstva proizlazi da članak 462. ZKP-a ne izbjegava pravo na žalbu jer rok za žalbu prema stavku 3. tog članka teče od dana dostave rješenja o ispravku.
219. Člankom 462. ZKP-a daje se ovlast sudu da rješenjem ispravlja pogreške koje predstavljaju osnovu za pobijanje presude i o kojima bi trebao odlučivati drugostupanjski sud u povodu žalbe. Na taj način prvostupanjski sud rješenjem osnažuje presudu koja bi u povodu žalbe trebala biti ukinuta. Štoviše, nije dopuštena posebna žalba na rješenje o ispravku. Ustavni sud naglašava da nije sporno pravo suda da rješenjem ispravlja očite pogreške i propuste u pisanju i računanju te nedostatke i nesuglasnosti presude i izvornika. Međutim, to pravo suda ne smije ograničiti pravo stranaka na žalbu. Tim više što zakon ne propisuje rok u kojem sud može provesti navedene ispravke, a koje se mogu odnositi i na izreku presude i na njezino obrazloženje. Iz članka 462. stavka 3. ZKP-a proizlazi da to može biti i nakon što je presuda dostavljena strankama i stranka je protiv nje već izjavila žalbu. Prema tome, nije precizno određen postupak za ispravljanje presuda rješenjem.
219.1. Pravo stranaka na obrazloženu presudu u smislu članka 6. stavka 1. i stavka 3. točke (b) Konvencije odnosno pravo na žalbu iz članka 18. Ustava također nije poštovano jer se sud prema članku 462. stavku 2. ZKP-a obvezuje dostaviti ovlaštenicima prava na žalbu ispravljenu presudu samo ako se ispravak odnosi na izreku presude, ali ne i ako se odnosi na obrazloženje presude. Međutim, obrazloženje presude temelj je za žalbu. Stoga okrivljenik mora biti ovlašten na primitak izvornog, originalnog i konačnog prijepisa cijele presude. Ustavni sud utvrđuje da članak 462. stavci 2. i 3. ZKP-a onemogućuju ostvarenje prava na žalbu protiv presude.
219.2. Članak 462. stavci 2. i 3. ZKP-a stoga ne ispunjavaju zahtjeve pravne sigurnosti kao sastavnog dijela vladavine prava (članak 3. Ustava), a prema ocjeni Ustavnog suda nesuglasni su i s člankom 18. Ustava i člankom 6. stavkom 1. i stavkom 3. točkom (b) Konvencije.
13) Glava XXIV. Izvanredni pravni lijekovi
(članci 497. – 519.)
220. Glava XXIV. ZKP-a sadržava odredbe o tri izvanredna pravna lijeka usmjerena zaštiti od pogrešaka u kaznenom postupku utvrđenih i nakon njegova pravomoćnog okončanja.
221. U glavi XXIV. ZKP-a osporena je suglasnost s Ustavom članka 498. stavka 5., članka 503. stavka 1. točke 1., članka 508. stavka 1., članka 509. i članka 517. stavka 1. točke 2. ZKP-a.

Ustavni sud ocijenio je nesuglasnim s Ustavom članak 508. stavak 1. ZKP-a.
13.1.) Članak 508. stavak 1.
222. Osporena odredba glasi:
»Članak 508.
(1) Za novi postupak koji se vodi na temelju rješenja kojim je dopuštena obnova kaznenog postupka važe iste materijalnopravne odredbe kao i za prvi postupak, osim odredaba o zastari. U novom postupku sud nije vezan za rješenja donesena u prijašnjem postupku.
(…)«
223. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode da je članak 508. stavak 1. ZKP-a nesuglasan s člankom 29. stavkom 1. Ustava i člankom 6. Konvencije:
»Odredbom čl. 508 ZKP-a propisano je da za novi postupak koji se vodi na temelju rješenja kojim je dopuštena obnova kaznenog postupka vrijede iste materijalno pravne odredbe kao i za prvi postupak, osim odredaba o zastari.
Podnositelji smatraju da je ova odredba u suprotnosti sa načelom pravičnog suđenja u razumnom roku koje se štiti odredbom čl. 29 Ustava RH i čl. 6 ECHR, i to u odnosu na obnovu kaznenog postupka koja se može iznimno obnoviti na štetu okrivljenika ako je postupak dovršen pravomoćnom presudom kojom se optužba odbija u smislu čl. 503 ZKP-a. Naime ukoliko odredbe o apsolutnoj zastari kaznenog progona ne bi vrijedile u novom postupku koji bi se obnovio na štetu okrivljenika, tada bi se okrivljenik zapravo čitav život mogao nalaziti u situaciji da ponovno bude izvrgnut kaznenom postupku a što predstavlja povredu prava na suđenje u razumnom roku.
Ovdje se posebno ukazuje na činjenicu da je primjerice odredbom čl. 503 st. 1 toč. 1 ZKP-a do presude kojom je optužba odbijena došlo zbog stvarne nenadležnosti suda. Sud je dužan voditi računa o svojoj stvarnoj i mjesnoj nadležnosti a ovlašteni tužitelj podnosi optužni akt kod stvarno i mjesno nadležnog suda. U ovoj situaciji propust ovlaštenog tužitelja i propust suda koji je doveo do pravomoćne presude kojom je optužba odbijena može se obnavljati na štetu optuženika ukoliko ne bi vrijedile odredbe o zastari praktički sve do smrti okrivljenika, a to je neopravdan teret koji se ne smije stavljati građanima.«
224. Ministarstvo pravosuđa smatra navode predlagateljica neutemeljenima jer je pitanje obnove postupka i u korist i na štetu optuženika uređeno člancima 12. i 503. ZKP-a. Smatra da članak 508. stavak 1. ZKP-a isključuje mogućnost nastupanja štetnih posljedica.
225. Ustavni sud primjećuje da su predlagateljice u svojim prigovorima navele primjer koji jasno ukazuje na nedorečenost i nepotpunost članka 508. stavka 1. ZKP-a kad je riječ o primjeni pravila o zastari. U primjeru koji su navele (stvarna nenadležnost suda) odredbe o zastari nedvojbeno bi se morale primijeniti. Međutim, to u članku 508. stavku 1. ZKP-a nije jasno rečeno. Odredba je ostala nedorečena i zbog toga može uzrokovati različita tumačenja i neujednačenu sudsku praksu. Iz dijela članka 508. stavka 1. ZKP-a koji glasi: »osim odredaba o zastari« nije dovoljno jasan njegov legitimni cilj. To izravno narušava pravnu sigurnost objektivnog kaznenoprocesnog poretka i s ustavnopravnog aspekta nije prihvatljivo.
225.1. Ustavni sud stoga ocjenjuje da je članak 508. stavak 1. ZKP-a nesuglasan s člankom 3. Ustava jer uređivanje instituta zastare u tom članku ne zadovoljava zahtjeve koje pred zakone postavlja načelo vladavine prava, osobito pravnu sigurnost objektivnog kaznenoprocesnog poretka.
Zakonodavac je stoga dužan razjasniti legitimni cilj ukinutog dijela članka 508. stavka 1. ZKP-a tako da ga dopuni. Drugim riječima, u taj je stavak dužan dodati pravilo da u novom postupku sud nije vezan za rješenja donesena u prijašnjem postupku, a ako je dopuštena obnova kaznenog postupka na zahtjev tužitelja na temelju članka 503. stavka 1. ZKP-a primjenjuju se i odredbe o zastari.
14) Glava XXV. Skraćeni postupak (članci 520. – 539.)
226. Glava XXV. ZKP-a uređuje skraćeni postupak. U tom je postupku bitno drugačije (šire)

u odnosu prema redovitom postupku uređeno postupanje državnog odvjetnika po načelu svrsishodnosti (oportuniteta). U skraćenom postupku postoje dvije vrste optužnih akata: optužnica i privatna tužba. Državni odvjetnik može odbaciti kaznenu prijavu ili odustati od kaznenog progona iako postoji osnovana sumnja da je počinjeno kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti i za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina.
227. U glavi XXV. ZKP-a osporena je suglasnost s Ustavom članka 521., članka 526. stavaka 2. i 4., članka 530. stavka 3., članka 531., članka 532. stavka 2., članka 533. stavka 3., članka 534. stavka 1., članka 535. stavaka 2. i 3. i članka 539. ZKP-a.
Ustavni sud ocijenio je nesuglasnim s Ustavom u cijelosti ili djelomično članak 530. stavak 3., članak 531. stavak 2. i članak 532. stavak 2. ZKP-a.
14.1.) Članak 530. stavak 3.
228. Osporena odredba glasi:
»Članak 530.
(...)
(3) U pozivu će se optuženik upozoriti da će se rasprava održati i u njegovoj odsutnosti ako za to postoje zakonski uvjeti (članak 531. stavak 2.). Optuženik će se upozoriti da se, u slučaju kad obrana nije obvezna, zbog nedolaska branitelja na raspravu ili uzimanja branitelja tek na raspravi, rasprava neće odgoditi.«
229. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Citiranom zakonskom odredbom povrijeđeno je pravo obrane zaštićeno čl. 29 Ustava RH kojim je svakom tko je optužen za kazneno djelo dana mogućnost da se brani sam ili uz branitelja po vlastitom izboru. U slučaju kada obrana nije obvezna, branitelj može biti samo izabrani branitelj po odluci i volji optuženika. Nedolazak branitelja kojeg je okrivljenik izabrao na raspravu može biti uzrokovan opravdanim razlogom. Zakonom nije predviđeno da se rasprava odgađa ukoliko zbog opravdanog razloga branitelj nije došao na raspravu, već je predviđeno da se takva rasprava neće odgoditi.
Okrivljenik ne može snositi štetne posljedice i biti prekludiran u svom pravu na obranu uz izabranog branitelja ukoliko branitelj na raspravu nije došao zbog opravdanog razloga. Pri tome treba istaći da se optuženiku može izreći kazna zatvora do 8 godina, a on nema pravo na odgodu rasprave zbog toga što je iz objektivnih i opravdanih razloga izostao branitelj koji mu pruža profesionalnu pravnu pomoć u toku same rasprave.«
230. Ministarstvo pravosuđa navodi da je na osporenu prekluziju prava, koju u vezi članka 530. stavka 3. ZKP-a navode predlagateljice, okrivljenik bio upozoren u pozivu. ZKP u redovitom postupku u članku 274. propisuje obvezatan prekid ispitivanja do najdulje dva sata. Taj stavak posebna je odredba za raspravu u skraćenom postupku, a temelji se na izričitom pisanom upozorenju da se rasprava neće odgoditi u slučaju nedolaska ili uzimanja branitelja tek na raspravi. Okrivljenik nije zakinut u pravima, već naprotiv posebno upozoren na moguće posljedice.
231. Ustavni sud smatra da je zakonodavac u članku 530. stavku 3. ZKP-a pošao od pretpostavke opstrukcije kaznenog postupka od branitelja i zlouporabe prava na branitelja. Takva pretpostavka nije sukladna integritetu kaznenog pravosuđa i vladavini prava i ne smije predstavljati temelj za bezrazložno oduzimanje okrivljeniku prava na branitelja. Država ne smije ukidati temeljno pravo prije nego što se utvrdi je li riječ o zlouporabi prava.
231.1. Pravo na branitelja po slobodnom izboru mora biti poštovano u svakom trenutku kaznenog postupka. U skladu s tim, nedolazak izabranog branitelja zbog neuredne dostave poziva ili zbog nekog opravdanog razloga mora biti uzet u obzir i dovesti do odgode rasprave. Do jednakog učinka odgode rasprave mora doći i u slučaju kad okrivljenik, koji nije imao branitelja, odluči uzeti branitelja. U oba slučaja provođenje rasprave bez nazočnosti izabranog branitelja onemogućava okrivljenika u uživanju praktične i djelotvorne obrane odnosno u

aktivnom i kvalitetnom sudjelovanju u izvođenju dokaza, predlaganju dokaza i drugim radnjama koje doprinose njegovoj obrani. Ti slučajevi krše načelo poštenog postupka, što je utvrdio i Ustavni sud u odluci broj: U-III-3872/2006 od 7. srpnja 2009. (»Narodne novine« broj 89/09.). Ustavni sud tako navodi:
»(...) Branitelj je procesni pomoćnik okrivljenika koji svojim pravnim znanjem i procesnom vještinom pomaže okrivljeniku u pronalaženju i utvrđivanju činjenica u njegovu korist, primjeni propisa koji su za okrivljenika najpovoljniji, te korištenju procesnih prava. Pomaganjem okrivljeniku on (branitelj) uklanja nedostatke stvarnih mogućnosti obrane u usporedbi s državnim odvjetnikom kao ovlaštenim tužiteljem, ostvarujući tako postulat »jednakosti oružja« i druge elemente načela »pravičnog suđenja« iz članka 29. stavaka 1. i 2. Ustava i članka 6. stavaka 1. i 3. Konvencije.
(...)
Prema ocjeni Ustavnog suda, zbog izostanaka izabranog branitelja (u tako složenom kaznenom predmetu) na glavnim raspravama na kojima su izvedeni važni dokazi, u nazočnosti (samo) branitelja po službenoj dužnosti, u odnosu na kojeg je podnositelj izrazio svoje nepovjerenje (odbijanjem komunikacije i »pomoći«), podnositelj nije bio u mogućnosti »uživati blagodati praktične i djelotvorne obrane« (u smislu aktivnog sudjelovanja u izvođenju dokaza, predlaganju dokaza i sl.).
Svrha odredbe članka 6. stavka 3. točke c. Konvencije je, prema stajalištu Europskog suda, 'osigurati da okrivljenik uživa blagodati pravičnog postupka, uključujući svaku priliku za odgovarajuću obranu' (presuda u predmetu Goddi c/a Italije/1984/, § 31).
(...)
branitelja po službenoj dužnosti podnositelju ustavne tužbe, u situaciji u kojoj podnositelj odbija komunikaciju s takvim braniteljem, uz činjenicu da sudovi (naknadno) nisu prihvatili prijedloge njegova izabrana branitelja da se ponovo provedu dokazi (opetovanim saslušanjem onih svjedoka i vještaka koji su saslušani na raspravama na kojima nije bio nazočan izabrani branitelj), redoviti sudovi, prema ocjeni ovog Suda, podnositelju nisu omogućili primjerenu obranu i pravično suđenje.
(...)
Nepridržavanje utvrđenih procesnih pravila tijekom sudskog postupka (zajamčenih kroz načelo zakonitosti) dovodi u pitanje poštovanje drugih načela kao što su jednakost stranaka pred sudom i zakonom te pravna sigurnost, čime se također ugrožava i vladavina prava kao jedno od osnovnih vrednota pravnog poretka zajamčenog Ustavom Republike Hrvatske.«
231.2. Ustavni sud primjećuje da dio članka 530. stavka 3. ZKP-a koji uređuje upozorenje optuženika »da se u slučaju kad obrana nije obvezna, zbog nedolaska branitelja na raspravu ... rasprava neće odgoditi«, krši načelo poštenog postupka u dijelu prava na stručnu pomoć branitelja po vlastitom izboru.
Takav pravni učinak nedolaska izabranog branitelja na raspravu (održavanje rasprave) bio bi neprihvatljiv u slučajevima kad uredno pozvani branitelj ne dođe na raspravu, ali za to ima opravdane razloge. Da bi održavanje rasprave u tom slučaju bilo ustavnopravno prihvatljivo, u ZKP-u se mora jasno propisati da je riječ o neopravdanom nedolasku branitelja na raspravu.
231.3. Ustavni sud također primjećuje da dio članka 530. stavka 3. ZKP-a koji uređuje upozorenje optuženika »da se u slučaju kad obrana nije obvezna, zbog ... uzimanja branitelja tek na raspravi, rasprava neće odgoditi« također krši načelo poštenog postupka u dijelu prava na stručnu pomoć branitelja po vlastitom izboru. U tom bi slučaju, naime, raspravu uvijek valjalo odgoditi. Nema ustavnopravnog opravdanja za drugačije rješenje.
231.4. Ustavni sud stoga ocjenjuje da je članak 530. stavak 3. ZKP-a nesuglasan s člankom 29. Ustava i člankom 6. stavcima 1. i 3. Konvencije jer na nedostatan način štiti zajamčeno pravo na stručnu pomoć branitelja po vlastitom izboru.
14.2.) Članak 531. stavak 2.

232. Članak u cijelosti glasi:
»Članak 531.
(1) Rasprava se može održati bez prisutnosti stranaka u slučaju iz članka 404. ovog Zakona.
(2) U postupku za kazneno djelo za koje je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do osam godina, rasprava se može održati bez prisutnosti optuženika koji je bio uredno pozvan, ali nije pristupio bez opravdanih razloga ili je očito da izbjegava poziv, uz uvjet da njegova prisutnost nije nužna i da je prije toga bio ispitan ili se očitovao o optužbi.«
233. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Odredbom čl. 531 st. 2 ZKP-a predviđeno je da se u postupku za kaznena djela za koja je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do 8 godina, rasprava može održati i bez prisutnosti optuženika koji je uredno pozvan, ali nije pristupio bez opravdanog razloga ili je očito da izbjegava poziv, uz uvjet da njegovo prisustvo nije nužno i da je prije toga bio ispitan ili se očitovao o optužbi.
Ovom odredbom ZKP-a povrijeđeno je ustavno pravo na pravično suđenje iz čl. 29 Ustava RH koji propisuje da u slučaju sumnje ili optužbe zbog kažnjivog djela, osumnjičenik, okrivljenik ili optuženik ima pravo da mu se sudi u njegovoj nazočnosti, ukoliko je dostupan sudu.
Ovo ustavno načelo razrađeno je u ZKP-u dijelom i u okviru ograničavanja prava na slobodu, budući su ZKP-om predviđene različite mjere osiguranja prisutnosti okrivljenika tijekom postupka i druge mjere opreza. Te mjere predviđene su upravo da bi se kazneni postupak mogao neometano voditi uz nazočnost okrivljenika.
Rješenje koje je propisano u članku 531 st. 2 ZKP-a predstavlja po ocjeni podnositelja uvođenje u zakon svojevrsnog „suđenja u odsutnosti» iako je taj institut zakonom predviđen kao iznimka. Iako odredba čl. 531 sadrži dodatne uvjete koji moraju biti ispunjeni da bi se rasprava održala bez prisutnosti optuženika, njome su prekršena optuženikova prava u vidu predlaganja dokaza, postavljanja pitanja suoptuženicima ili svjedocima, a sve to u situaciji kada obrana nije obavezna, a okrivljeniku se može izreći kazna zatvora do 8 godina.«
234. Ministarstvo pravosuđa ne smatra osnovanima tvrdnje predlagateljica kako je osporeni članak nesuglasan s člancima 29. i 14. Ustava. Naglašava da se rasprava može održati bez prisutnosti stranaka u skladu s člankom 404. ZKP-a, što znači da se rasprava u skraćenom postupku pod tim uvjetima može održati u slučajevima kad je to moguće u redovitom postupku. U stavku 2. osporenog članka postavljena su dva dopunska uvjeta kad se rasprava održava u odsutnosti optuženika u predmetima u kojima je moguće izreći kaznu zatvora do osam godina, a to je da prisutnost optuženika nije nužna i da se optuženik prethodno očitovao o optužbi ili je bio ispitan.
235. Ustavni sud primjećuje da je, iako članak 6. Konvencije izričito ne navodi, pravo na prisustvovanje sudskim raspravama element prava na pošteno suđenje. Njegovim se ostvarenjem istodobno ostvaruju i druga prava obrane zajamčena člankom 6. stavkom 3. točkama (c), (d) i (e) Konvencije.
Suđenja u odsutnosti okrivljenika načelno nisu dopuštena, a kazneni postupak sadržava razne instrumente osiguranja prisutnosti okrivljenika na raspravi. Europski sud ističe razliku između suđenja u odsutnosti koje je rezultat svjesne odluke optuženika da ne prisustvuje suđenju (predmet Poitrimol protiv Francuske, presuda, 23. studeni 1993., zahtjev br. 14032/88; predmet Van Geyseghem protiv Belgije,veliko vijeće, presuda, 21. siječnja 1999., zahtjev br. 26103/95) i suđenja u odsutnosti koje je posljedica okolnosti koje su izvan kontrole optuženika (predmet Goddi protiv Italije, presuda, 9. travnja 1984., zahtjev br. 8966/80; predmet Colozza protiv Italije; presuda, 12. veljače 1985., zahtjev br. 9024/80; predmet Krombach protiv Francuske, presuda 13. veljače 2001., zahtjev br. 29731/96).
Ustavni sud naglašava da je prema praksi Europskog suda moguće da se okrivljenik odrekne prava na prisutnost raspravi, pod uvjetom da je bio obaviješten o posljedicama te da su na

ročištu osigurana minimalna jamstva razmjerna značenju postupka (predmet Poitrimol protiv Francuske, 1993.). To stajalište ima dvije posljedice.
U prvom slučaju, suđenje bez prisutnosti optuženika dopušteno je ako je država postupala marljivo, ali neuspješno, u obavještavanju okrivljenika o raspravi. Tako u prije spomenutom predmetu Sejdovic protiv Italije (presuda, veliko vijeće, 1. ožujka 2006., zahtjev br. 56581/00) nije bilo dovoljno kao dokaz da okrivljenik zna za održavanje rasprave, da je napustio svoje boravište i da se ne može pronaći. Europski sud istaknuo je da optuženik ne smije snositi teret dokazivanja da on nije htio izbjeći pravdu ili da je njegova odsutnost posljedica više sile (presuda Colozza protiv Italije, 1985.). To znači da država mora dokazati da je optuženik bio svjestan datuma suđenja (predmet F.C.B. protiv Italije, presuda, 28. kolovoza 1991., zahtjev br. 12151/86). Odricanje okrivljenika na pravo da prisustvuje raspravi mora biti nedvojbeno utvrđeno. To neće biti slučaj ako okrivljenik ne može razumno predvidjeti posljedice svog propusta da prisustvuje raspravi. Pri tome okrivljeniku mora biti dana mogućnost da se ponovo utvrdi osnovanost optužbe kad sazna da je postupak proveden u njegovoj odsutnosti.
U drugom slučaju osobi u odsutnosti mora biti osigurana djelotvorna pravna pomoć (predmeti Lala protiv Nizozemske, presuda, 22. rujna 1994., zahtjev br. 14861/89; Pelladoah protiv Nizozemske, presuda, 22. rujna 1994., zahtjev br. 16737/90). Dakle, u slučaju suđenja u odsutnosti ili izostanka okrivljenika s rasprave mora mu biti osiguran branitelj. Europski sud također naglašava da je od velike važnosti da se okrivljenik pojavi na raspravi te da zakonodavstvo mora biti sposobno »obeshrabriti« neopravdane izostanke (predmet Poitrimol protiv Francuske, 1993.).
235.1. Ustavni sud ocjenjuje da članak 531. stavak 2. ZKP-a propisuje uvjete za suđenje bez prisutnosti stranaka suprotno navedenoj praksi Europskog suda. Prema toj odredbi, glavna rasprava može se održati bez nazočnosti uredno pozvanog okrivljenika, kojem se u takvom slučaju ne postavlja branitelj već se sukladno sudskoj praksi pretpostavlja da nije pristupio bez opravdanih razloga.
Činjenicu da je okrivljenik bio spriječen pristupiti na glavnu raspravu iz opravdanih razloga ZKP ne uvažava, unatoč tome što mu u tom postupku može biti izrečena kazna zatvora u trajanju do osam godina. S obzirom na navedeno, ocjena je Ustavnog suda da je članak 531. stavak 2. ZKP-a nesuglasan s člankom 29. Ustava i člankom 6. stavkom 1. Konvencije.
14.3.) Članak 532. stavak 2.
236. Članak u cijelosti glasi:
»Članak 532.
(1) Rasprava se drži u sjedištu suda. U hitnim slučajevima, osobito kad treba obaviti očevid ili kad je to potrebno zbog lakšeg provođenja dokaznog postupka, može se uz odobrenje predsjednika suda, rasprava održati i u mjestu gdje je kazneno djelo počinjeno ili gdje se ima obaviti očevid, ako su ta mjesta na području tog suda.
(2) Sudac koji je postupao prema članku 525. i 526. ovog Zakona nije izuzet da na raspravi sudjeluje kao predsjednik vijeća ili kao sudac pojedinac.«
237. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode da je članak 532. ZKP-a u nesuglasnosti s pravom na pravično suđenje zajamčenim člankom 29. Ustava. Budući da optužno vijeće sukladno članku 525. i članku 526. ZKP-a ima ovlasti i odbacivanja optužnice i obustave postupka, očito je da su odluke koje suci donose u uskoj vezi s odlukom o glavnoj stvari, to jest odlukom o krivnji, pa mogu biti donesene tek na temelju svestrane analize prezentiranih dokaza. Navode da je osporeni članak svojevrsni izuzetak kad se uzme u obzir članak 32. stavak 1. točka 4. ZKP-a. U njoj je, naime, izrijekom navedeno da sudac mora biti isključen od obavljanja sudske dužnosti ako je u istom predmetu odlučivao o potvrđivanju optužnice. Navode da se u sumarnom postupku mogu izreći visoke kazne zatvora te da ne postoji nijedan zakonski razlog zbog kojeg bi se u tom postupku dopuštalo da sudac koji je postupao prema

članku 525. i članku 526. ZKP-a može sudjelovati kao raspravni sudac u istom predmetu. Naglašavaju da je neovisni i nepristrani sud jamstvo demokratskog postupka. Također napominju da je kriterij prosudbe tog pravnog instituta, prema sudskoj praksi Europskog suda, vezan ne samo uz kaznene postupke koji se vode za najteža kaznena djela već i uz stegovne postupke, disciplinske postupke i sve druge postupke u kojima se prosuđuje optužba za kazneno djelo u autonomnom značenju tog pojma koje je u svojoj praksi izgradio Europski sud. Budući da jamstvo neovisnog i nepristranog suda mora postojati za sve osobe u jednakoj mjeri, predlagateljice zaključuju da je člankom 532. ZKP-a u ozbiljnoj mjeri prekršeno ustavno načelo jednakosti građana (članci 3. i 14. Ustava).
238. Ministarstvo pravosuđa ne smatra članak 532. ZKP-a nesuglasnim s člankom 3. i 29. Ustava i člankom 6. Konvencije. Sudac pojedinac je sukladno članku 525. ZKP-a utvrđivao je li optužnica formalno propisno sastavljena te u meritornom ispitivanju optužnice nema zapreke da sudac može biti član vijeća, a riječ je o skraćenom postupku pred sucem pojedincem. Ako bi postojali razlozi za otklon navedeni u članku 32. stavku 2. ZKP-a, sudac može biti otklonjen.
239. Ustavni sud ističe da se sudac ne smatra objektivno nepristranim ako je ranije u istom postupku donosio odluke povezane s odlukom o glavnoj stvari odnosno odlukom o krivnji. ZKP u članku 32. stavku 1. točki 4. propisuje kao jedan od razloga izuzeća odlučivanje u istom kaznenom predmetu od suca koji je potvrdio optužnicu. Nasuprot tome, članak 532. stavak 2. ZKP-a izričito dopušta da u skraćenom postupku sudjeluje u raspravi sudac koji je odlučivao o ispravnosti i osnovanosti optužnice. S obzirom da se u skraćenom postupku izriču kazne zatvora do osam godina, pravo okrivljenika da mu sudi nepristran sud mora se u istoj mjeri primijeniti i u skraćenom i u redovitom postupku.
Raspravljajući o pravu na suđenje pred neovisnim i nepristranim sudom kao sastavnom dijelu prava na pošteno suđenje, Europski sud ističe da sudovi, nastupajući nepristrano, doprinose povjerenju javnosti i demokratičnosti postupka (predmet Mežnarić protiv Hrvatske, presuda, 15. srpnja 2005., zahtjev br. 71615/01). Smatra, međutim, da nepristranost suda može biti dovedena u pitanje »negativnim pokazateljima« među koje spadaju sudjelovanje suca u izvanraspravnom vijeću koje je potvrdilo osnovanost optužnice, nakon čega je sudac sudjelovao i na suđenju kao član raspravnog vijeća (predmet Castillo Algar protiv Španjolske, presuda, 28. listopada 1998., zahtjev br. 28194/95) te kad je sudac koji je sudjelovao na suđenju u prethodnom postupku odlučivao o pitanjima koja su »blisko povezana s pitanjima o glavnoj stvari« (predmet Hauschildt protiv Danske, presuda, 24. svibnja 1989., zahtjev br. 10486/83). Jednako stajalište izraženo je i u odluci Ustavnog suda broj: U-III-3872/2006 od 7. srpnja 2009. u slučaju isključenja suca koji je nakon podnošenja optužnice sudjelovao u donošenju rješenja o određivanju (produljenju) pritvora, a kasnije u istom sudu sudjelovao u donošenju prvostupanjske presude u istom predmetu.
239.1. Ustavni sud primjećuje da postupanje suca pojedinca ili predsjednika vijeća prema članku 525. ZKP-a predstavlja samo formalnu kontrolu optužnice ili privatne tužbe bez ulaženja u meritum. To može rezultirati donošenjem rješenja o odbacivanju optužnice ili njezinim dostavljanjem optuženiku na odgovor. Nije dovedena u sumnju nepristranost takvog suca te nema razloga za njegovo isključenje.
239.2. Međutim, sudac koji je sudjelovao u odlučivanju optužnog vijeća (članci 348. do 367. ZKP-a) ispituje optužnicu u pogledu dokazne osnovice te ulazi u meritum predmeta, što može rezultirati i obustavom postupka. Takva aktivnost suca u prethodnom postupku dovodi u pitanje njegovu objektivnu nepristranost i razlog je isključenju propisanom člankom 32. stavkom 1. točkom 4. ZKP-a. U predmetu Castillo Algar protiv Španjolske (1998.) utvrđena je povreda prava na nepristran sud jer su u istom predmetu dva suca prethodno sudjelovala u donošenju odluke u povodu žalbe žalitelja u postupku odbacivanja optužnice, a zatim i u odlučivanju o glavnoj stvari.

239.3. Ustavni sud ocjenjuje da sudjelovanje suca, koji je postupao prema članku 526. ZKP-a, na raspravi i u donošenju presude predstavlja povredu prava na neovisan i nepristran sud kao dijela prava na pošteno suđenje zajamčenog člankom 29. stavkom 1. Ustava i člankom 6. Konvencije. Dosljedno tome, članak 532. stavak 2. ZKP-a u dijelu koji glasi »i 526.« nije u suglasnosti s navedenim ustavnim i konvencijskim člancima.
VII. ZAKLJUČNA OCJENA USTAVNOG SUDA (IZVRŠENJE ODLUKE)
240. Pod izvršenjem ove odluke razumije se:
1. usklađivanje teksta Zakona o kaznenom postupku – ZKP (»Narodne novine« broj 152/08., 76/09., 89/11.) s pravnim stajalištima izraženima u točkama 35. do 239. ove odluke, i
2. ispunjenje pozitivnih ustavnih obveza koje su sadržane u točkama 35. do 239. (izrijekom u točkama 39.8., 122. i 184.3. obrazloženja ove odluke), a objedinjene su u točki 246.
241. Rok za izvršenje ove odluke započinje sljedeći dan nakon njezine objave u »Narodnim novinama«, a završava danom stupanja na snagu novog zakona ili izmjena i dopuna ZKP-a koji je rezultat izvršenja ove odluke.
Novi zakon mora stupiti na snagu odnosno izmjene i dopune ZKP-a moraju stupiti na snagu najkasnije 15. prosinca 2013.

1) Točka I. izreke odluke

242. Na temelju članka 55. stavka 1. Ustavnog zakona Ustavni sud odlučio je kao u točki I. izreke, ocjenjujući da članci ZKP-a odnosno njihovi pojedini stavci ili rečenice ili dijelovi rečenica unutar pojedinih stavaka nisu u suglasnosti s mjerodavnim odredbama Ustava i/ili Konvencije.
Ne izvrši li zakonodavac ovu odluku do 15. prosinca 2013., od 16. prosinca 2013. prestaju važiti sve odredbe odnosno dijelovi odredaba ZKP-a navedeni u točki I. izreke ove odluke (točka 240.1. u vezi s točkom 241.).

2) Točka II. izreke odluke

243. Na temelju članka 55. stavka 2. Ustavnog zakona Ustavni sud odlučio je kao u točki II. izreke, ocjenjujući da je za izvršenje ove odluke potrebno dulje vrijeme.
S ustavnopravnog aspekta nije relevantno hoće li se zakonodavac opredijeliti za donošenje novog zakona ili će se odlučiti za izmjene i dopune ZKP-a.
Ustavnopravno je relevantna činjenica da ova odluka mora biti izvršena na način određen u točki 240. najkasnije do 15. prosinca 2013.
Ustavni sud ima pridržano pravo ispitati suglasnost s Ustavom novih zakonskih rješenja koja će biti donesena u postupku izvršenja ove odluke.

3) Točka III. izreke odluke

244. Na temelju članka 31. stavaka 4. i 5. Ustavnog zakona Ustavni sud odredio je pozitivne ustavne obveze kojih je ispunjenje sastavni dio postupka izvršenja ove odluke (točka 240.2.).

245. Pri njihovu je određivanju Ustavni sud pošao od činjenice da je prije stupanja na snagu ZKP-a hrvatsko kazneno procesno pravo više od 130 godina tradicionalno obilježavao tip mješovitog kaznenog postupka s elementom sudske istrage. Stoga je u ovom ustavnosudskom postupku trebalo uvažiti činjenicu da je novi model kaznenog procesa oblikovan prvi put u hrvatskoj kaznenopravnoj povijesti i da se u vrijeme njegova prihvaćanja 2008. godine objektivno nisu mogli predvidjeti problemi koje može rasvijetliti tek njegova primjena u praksi. Sam normativni okvir novog kaznenoprocesnog modela još uvijek je u izgradnji, što pokazuju i dvije opsežne novele ZKP-a iz 2009. i 2011. godine. Sudska i državnoodvjetnička praksa u primjeni ZKP-a na konkretne (pojedinačne) slučajeve također je tek u početnom stadiju izgradnje.
Stoga je Ustavni sud posebnu pažnju u ovom ustavnosudskom postupku usmjerio na unutarnju strukturu tog novog kaznenoprocesnog modela i u tim okvirima utvrdio njegove temeljne strukturalne nedostatke i manjkavosti. Ustavna je obveza zakonodavca da u postupku izvršenja ove odluke te deficite otkloni kako bi novi nacionalni kaznenoprocesni model u cijelosti uskladio s Ustavom i Konvencijom te postigao njegovu trajnu unutarnju pravnu konzistentnost i koherentnost.
246. Ustavne su obveze zakonodavca:
1) ukloniti strukturalne manjkavosti u normativnoj strukturi prethodnog postupka (članak 2. stavak 5. i članak 217. stavci 1. i 2. ZKP-a), to jest:
– u strukturu prethodnog postupka ugraditi mehanizam djelotvorne sudske zaštite protiv nezakonitog (arbitrarnog) kaznenog progona i istrage od trenutka kad je osoba obaviještena da je u statusu osumnjičenika (točka 39.8. obrazloženja ove odluke),
– propisati zakonsku obvezu određivanja trenutka i obavještavanja osobe da je u statusu osumnjičenika u slučajevima kad se ne provodi istraga (točka 39.8. obrazloženja ove odluke),
– propisati rokove za rješavanje kaznene prijave (odbačaj, optuženje) u slučajevima kad se ne provodi istraga (točka 122.a obrazloženja ove odluke);
2) ukloniti strukturalne manjkavosti u normativnom uređenju djelotvornosti prethodnog postupka (članak 230. stavci 3. do 5. ZKP-a), to jest:
– u okviru državnog odvjetništva urediti instancijsko pravno sredstvo protiv odugovlačenja postupka i drugih nepravilnosti u radu državnih odvjetnika koje dovode do nedjelotvornosti prethodnog postupka odnosno pojedinih predistražnih i istražnih radnji i mjera tako da to sredstvo ispunjava zahtjeve djelotvornog domaćeg pravnog sredstva iz članka 13. Konvencije (točka 122.b obrazloženja ove odluke);
– u okviru suda urediti odgovarajuće pravno sredstvo protiv odugovlačenja postupka i drugih nepravilnosti u radu sudaca istrage koje dovode do nedjelotvornosti istražnog postupka odnosno pojedinih istražnih radnji i mjera tako da to sredstvo ispunjava zahtjeve djelotvornog domaćeg pravnog sredstva iz članka 13. Konvencije (točka 122.b obrazloženja ove odluke);
3) uravnotežiti kaznenoprocesni poredak tako da dosljedno počiva na određenim, preciznim i predvidljivim općim pravilima, pri čemu sva odstupanja od tih pravila moraju činiti jasno naznačene iznimke iz kojih je razvidna njihova ustavnopravna opravdanost, što se osobito tiče kaznenih djela koja prijete organiziranom životu u zajednici i koja su povezana s važnim javnim interesom (točka 184.3. obrazloženja ove odluke).
247. Ustavni sud ima pridržano pravo ispitati jesu li novim zakonskim rješenjima koja će biti donesena u postupku izvršenja ove odluke ispunjene prethodno utvrđene pozitivne ustavne obveze.

4) Točka IV. izreke odluke

248. Na temelju članka 31. stavka 5. Ustavnog zakona Ustavni sud odredio je učinak ove odluke na konkretne (pojedinačne) kaznene postupke.
Odredio je da ova odluka nema pravnih učinaka na kaznene postupke koji su bili pokrenuti ili se pokreću ili će se pokrenuti te na radnje i mjere koje su bile poduzete ili se poduzimaju ili će se poduzeti do »stupanja na snagu« ove odluke (v. točku 241.). Do tog trenutka ova odluka ne proizvodi ustavnopravno obvezujuće pravne učinke.
U trenutku »stupanja na snagu« ove odluke (v. točku 241.) na sve kaznene postupke koji budu u tijeku mora se primijeniti članak 58. stavak 5. Ustavnog zakona, koji glasi:
»Članak 58.
(...)
(5) U postupcima u kojima o pravnoj stvari, do dana stupanja na snagu odluke Ustavnog suda kojom se ukida zakon ... ili pojedina njihova odredba, nije pravomoćno odlučeno, a taj se zakon ... neposredno primjenjuje u toj pravnoj stvari, ukinuti zakon, odnosno ... ukinuta ... odredba neće se primjenjivati od dana stupanja na snagu odluke Ustavnog suda.

5) Točka V. izreke odluke

249. Na temelju članka 31. stavka 5. Ustavnog zakona Ustavni sud odredio je da se do »stupanja na snagu« ove odluke (v. točku 241.) nitko ne može pozivati na nju kao na pravnu osnovu za podnošenje zahtjeva iz članka 58. stavka 1. ili članka 59. Ustavnog zakona.
Članak 58. stavak 1. i članak 59. Ustavnog zakona uređuju utjecaj odluke Ustavnog suda koja je »stupila na snagu« na:
– pravomoćne presude za kaznena djela koje još nisu proizvele učinke (članak 58. stavak 1. Ustavnog zakona),
– slučajeve kad su pravomoćni učinci kaznene presude već nastupili (članak 59. Ustavnog zakona).
Te odredbe glase:
»Članak 58.
(1) Pravomoćna presuda za kazneno djelo utemeljena na odredbi zakona koja je ukinuta zbog nesuglasnosti s Ustavom ne proizvodi pravne učinke od dana stupanja na snagu odluke Ustavnog suda o ukidanju odredbe zakona na temelju koje je presuda donesena i može se izmijeniti odgovarajućom primjenom odredaba o ponavljanju kaznenog postupka.
(...)
Članak 59.
Ako su nastupili učinci pravomoćne sudske presude za kazneno djelo utemeljene na zakonskoj odredbi koja je ukinuta ... stranka može u roku iz članka 58. stavka 4. ovoga Ustavnog zakona podnijeti zahtjev nadležnom sudu da se te posljedice otklone naknadom štete.«
Ustavni sud naglašava da se za primjenu članka 58. stavka 1. i članka 59. Ustavnog zakona pravomoćna kaznena presuda mora isključivo (engl. only, sole; franc. unique) ili odlučujuće (engl. decisive; franc. déterminante) temeljiti na odredbi iz točke I. izreke ove odluke koju je Ustavni sud ukinuo i na razlozima zbog kojih je tu odredbu Ustavni sud ukinuo. O postojanju tih pretpostavki ovlašteni su odlučivati nadležni kazneni sudovi.
Zakonodavac je dužan članak 58. stavke 1. i 5. i članak 59. Ustavnog zakona razraditi u prijelaznim odredbama novog zakona odnosno izmjena i dopuna ZKP-a. Ne učini li to

odnosno ne učini li to u roku (v. točku 241.), te će se odredbe Ustavnog zakona primjenjivati neposredno počevši od 16. prosinca 2013.

6) Točka VI. izreke

250. Objava ove odluke temelji se na članku 29. Ustavnog zakona.

Broj: U-I-448/2009
U-I-602/2009
U-I-1710/2009
U-I-18153/2009
U-I-5813/2010
U-I-2871/2011
Zagreb, 19. srpnja 2012.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Predsjednica
dr. sc. Jasna Omejec, v. r.

RJEŠENJE USTAVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE BROJ: U-I-448/2009 OD 19. SRPNJA 2012.

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu Jasna Omejec, predsjednica Suda, te suci Mato Arlović, Marko Babić, Snježana Bagić, Slavica Banić, Mario Jelušić, Davor Krapac, Ivan Matija, Antun Palarić, Duška Šarin i Miroslav Šeparović, rješavajući o prijedlozima za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti zakona s Ustavom Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01. i 76/10.), na sjednici održanoj 19. srpnja 2012. donio je

RJEŠENJE

(„Narodne novine“, broj 91/12)

I. Ne prihvaćaju se prijedlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom sljedećih odredaba Zakona o kaznenom postupku (»Narodne novine« broj 152/08., 76/09. i 80/11.):
– članka 4., članka 6., članka 7., članka 11. stavaka 3. i 4., članka 17., članka 18. stavka 3., članka 26. stavka 2., članka 38. stavka 2. točke 3., članka 45. stavka 1.

točke 3., članka 64. stavka 1. točke 1. i 8., članka 67. stavka 2., članka 70. stavka 4., članka 74., članka 83. stavka 1., članka 87. stavka 5., članka 98. stavaka 2., 5. i 6., članka 108. stavaka 1. i 3., članka 109., članka 112. stavka 1., stavka 2. prva rečenica i stavaka 3., 4. i 5., članka 118., članka 123. stavka 1. točke 4., članka 125. stavka 1. točke 5. i stavka 3., članka 127. stavka 2., članka 129. stavka 2., članka 133. stavaka 1., 2., 3. i 4., članka 141. stavaka 3., 4. i 5., članka 184. stavka 3., članka 186. stavka 3., članka 187. stavaka 3. i 5., članka 188. stavka 1., članka 189. stavka 2., članka 190., članka 191. stavka 3., članka 202. stavaka 9. i 33., članka 206. stavka 5., članka 208. stavka 4., članka 214. stavka 1., članka 216. stavaka 1. i 2., članka 218. stavka 1., članka 219. stavka 1., članka 222. stavka 2., članka 225. stavka 3., članka 230. stavaka 1. i 2., članka 239., članka 242. stavaka 1. i 3., članka 243. stavka 1., članka 244., članka 245. stavaka 1. i 2., članka 251. stavaka 2. i 4., članka 252. stavka 3., članka 257. stavka 1., članka 260. stavka 1., članka 262. stavka 1. točaka 3. i 4., stavka 2. točke 1. i stavaka 4. i 5., članka 263., članka 265. stavaka 2. i 5., članka 266., članka 271. stavka 1., članka 273. stavka 3., članka 274., članka 281., članka 283., članka 285. stavka 4., članka 289. stavaka 3. i 6., članka 292. stavka 3., članka 295. stavaka 1., 3., 4. i 9., članka 297. stavka 5., članka 301. stavaka 4., 6. i 7., članka 309. stavka 2., članka 311. stavka 2., članka 325. stavka 2., članka 326. stavaka 4. i 5., članka 332. stavaka 4. i 7., članka 333. stavka 2., članka 334. stavka 1. točaka 2. i 3., članka 335. stavaka 1., 4. i 6., članka 336. stavka 1., članka 337. stavaka 4., 5. i 7., članka 338. stavaka 2., 3. i 4., članka 339., članka 340., članka 342. stavka 1. točke 1., članka 344. stavka 3., članka 345. stavka 1., članka 349. stavaka 2. i 4., članka 355., članka 365. stavka 2., članka 366. stavka 5., članka 367. stavka 3., članka 370. stavka 2., članka 376. stavka 2., članka 379., članka 383. stavka 2., članka 395. stavka 1., članka 396. stavka 3., članka 402. stavka 4., članka 404. stavka 3., članka 422. stavka 2., članka 423. stavka 5., članka 440. stavka 1., članka 462. stavka 1., članka 475., članka 477., članka 486., članka 498. stavka 5., članka 509., članka 517. stavka 1. točke 2., članka 521., članka 526. stavaka 2. i 4., članka 531. stavka 1., članka 533. stavka 3., članka 534. stavka 1., članka 535. stavaka 2. i 3., članka 539., članka 540. stavka 1., članka 541. stavka 2., članka 556. stavka 1., članka 564. stavka 5. i članka 575.
II. Ovo rješenje objavit će se u »Narodnim novinama«.
III. Ovo rješenje objavit će se u istom broju »Narodnih novina« u kojem će biti objavljena odluka broj: U-I-448/2009, U-I-602/2009, U-I-1710/2009, U-I-18153/2009, U-I-5813/2010, U-I-2871/2011 od 19. srpnja 2012.

Obrazloženje

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Zakon o kaznenom postupku (»Narodne novine« broj 152/08.) donio je Hrvatski sabor na sjednici održanoj 15. prosinca 2008. Za kaznena djela iz članka 21. Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala (»Narodne novine« broj 76/09., 116/10., 145/10. i 57/11.) taj je zakon stupio na snagu 1. srpnja

2009. Za sva ostala kaznena djela taj je zakon stupio na snagu 1. rujna 2011. Do danas je dva puta izmijenjen i dopunjen (»Narodne novine« broj 76/09. i 80/11.). U ovom ustavnosudskom postupku razmatra se zakonski tekst koji je na snazi od 21. srpnja 2011., a koji je sadržan u pročišćenom tekstu Zakona o kaznenom postupku (»Narodne novine« broj 121/11.).
2. Prijedloge za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti više članaka Zakona o kaznenom postupku (»Narodne novine« broj 152/08.) i više članaka Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku (»Narodne novine« broj 76/09.) podnijeli su:
– Odvjetničko društvo Nobilo i dr. iz Zagreba (prijedlog broj: U-I-602/2009 koji je zaprimljen u Ustavnom sudu 11. veljače 2009.),
– odvjetnice Jasna Novak i Višnja Drenški Lasan (u daljnjem tekstu: predlagateljice Novak i Drenški Lasan) iz Zagreba (prijedlog broj: U-I-18153/2009 koji je zaprimljen u Ustavnom sudu 18. rujna 2009.),
– odvjetnik Zrinko Zrilić iz Zadra (prijedlog broj: U-I-448/2009 koji je zaprimljen u Ustavnom sudu 3. veljače 2009. i prijedlog broj: U-I-1710/2009 koji je zaprimljen u Ustavnom sudu 10. travnja 2009.),
– odvjetnica mr. sc. Laura Valković iz Zagreba (prijedlog broj: U-I-5813/2010 koji je zaprimljen u Ustavnom sudu 5. studenoga 2010.),
– Igor Rzaunek (u daljnjem tekstu: predlagatelj Rzaunek) iz Zagreba (prijedlog broj: U-I-2871/2011 koji je zaprimljen u Ustavnom sudu 2. lipnja 2011.).
O predmetima broj: U-I-448/2009, U-I-602/2009, U-I-1710/2009 i U-I-5813/2010 odlučeno je odlukom broj: U-I-448/2009, U-I-602/2009, U-I-1710/2009, U-I-18153/2009, U-I-5813/2010, U-I-2871/2011 od 19. srpnja 2012.
2.1. U tijeku rada na predmetima zaključeno je da se svi prijedlozi objedine i o njima zajednički odluči u jednom ustavnosudskom postupku, pri čemu će se zbog opsežnosti osporenih odredaba odluka donijeti odvojeno od rješenja, ali će oba akta biti objavljena u istom broju »Narodnih novina«.
Kad se u ovom rješenju poziva na odluku broj: U-I-448/2009, U-I-602/2009, U-I-1710/2009, U-I-18153/2009, U-I-5813/2010, U-I-2871/2011 od 19. srpnja 2012. Ustavni sud koristi kraticu: odluka broj: U-I-448/2009 i dr., u odgovarajućem padežu.
3. Bez prijelaznih i završnih odredaba Zakon o kaznenom postupku (»Narodne novine« broj 152/08., 76/09. i 89/11.) ima ukupno 569 članaka. Predlagatelji su osporili suglasnost s Ustavom više od 150 članaka odnosno njihovih pojedinih stavaka, točaka ili rečenica ili dijelova rečenica unutar pojedinih stavaka.
3.1. Zbog izrazite složenosti i osobitih obilježja kaznenog procesnog zakonodavstva te mnogobrojnih osporenih odredaba ZKP-a predsjednica Ustavnog suda imenovala je na prijedlog suca izvjestitelja radnu skupinu od četiriju sudaca i triju ustavnosudskih savjetnika za obradu predmeta i periodično izvješćivanje sjednice Ustavnog suda o radnjama provedenim u pripremnom dijelu ustavnosudskog postupka.
4. Na temelju članka 25. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske Ustavni sud zatražio je očitovanje o podnesenim prijedlozima od Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Ministarstvo pravosuđa).

Ministarstvo pravosuđa dostavilo je 16. prosinca 2009. pisano očitovanje klasa: 703-01/09-01/342, urbroj: 514-05-02-01-01/09-2 od 10. prosinca 2009.
4.1. Na temelju članka 25. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske Ustavni sud zatražio je 5. srpnja 2012. od Državnog odvjetništva Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: DORH) statističke podatke o radu državnih odvjetništava i Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala (u daljnjem tekstu: USKOK) u prethodnom postupku od 1. rujna 2011., to jest od stupanja na snagu Zakona o kaznenom postupku za sva kaznena djela. DORH je te podatke dostavio u pisanom dopisu broj: A-283/12 od 6. srpnja 2012.
5. Ustavni sud zatražio je i dobio stručna mišljenja o podnesenim prijedlozima od prof. dr. sc. Zlate Đurđević (Pravni fakultet u Zagrebu), prof. dr. sc. Berislava Pavišića (Pravni fakultet u Rijeci) i prof. dr. sc. Gorana Tomaševića (Pravni fakultet u Splitu). Zatraženo je i stručno mišljenje prof. dr. sc. Vladimira Ljubanovića (Pravni fakultet u Osijeku) koji ga nije dostavio. Dostavljena stručna mišljenja smatraju se sastavnim dijelom ustavnosudskog spisa.
6. U ovom rješenju koriste se sljedeće kratice za zakone, međunarodne ugovore i njihova tijela:
– Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst): Ustavni zakon;
– Zakon o kaznenom postupku (»Narodne novine« broj 110/97., 27/98., 58/99., 112/99., 58/02., 143/02., 62/03. i 115/06.): ZKP/97;
– Zakon o kaznenom postupku (»Narodne novine« broj 152/08.): ZKP/08;
– Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku (»Narodne novine« broj 76/09.), koji je stupio na snagu 1. srpnja 2009.: ZID ZKP/09;
– Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku (»Narodne novine« broj 80/11.), koji je stupio na snagu 21. srpnja 2011.: ZID ZKP/11;
– Zakon o kaznenom postupku (»Narodne novine« broj 152/08., 76/09., 89/11. i 121/11. – pročišćeni tekst): ZKP;
– Zakon o državnom odvjetništvu (»Narodne novine« broj 76/09., 153/09, 116/10., 145/10., 57/11. i 130/11.): ZODO;
– Zakon o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala (»Narodne novine« broj 76/09., 116/10., 145/10. i 57/11.): ZUSKOK;
– Kazneni zakon (»Narodne novine« broj 110/97., 27/98. – ispravak, 129/00., 51/01., 111/03., 105/04., 84/05., 71/06., 110/07., 152/08., 57/11. i 125/11.): KZ;
– Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (»Narodne novine – Međunarodni ugovori« broj 18/97., 6/99. – pročišćeni tekst, 8/99. – ispravak, 14/02. i 1/06.): Konvencija;
– Europski sud za ljudska prava: Europski sud;
– Europska komisija za ljudska prava: Europska komisija.
II. MJERODAVNO PRAVO
1.) Ustav Republike Hrvatske
7. Za ocjenu osnovanosti prijedloga mjerodavni su sljedeći članci Ustava:
»Članak 3.
(...) sloboda, jednakost, nacionalna ravnopravnost i ravnopravnost spolova ... poštovanje prava čovjeka, nepovredivost vlasništva, vladavina prava ... najviše su

vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske i temelj za tumačenje Ustava.«
»Članak 5.
U Republici Hrvatskoj zakoni moraju biti u suglasnosti s Ustavom, a ostali propisi i s Ustavom i sa zakonom.
Svatko je dužan držati se Ustava i prava i poštovati pravni poredak Republike Hrvatske.«
»Članak 14.
Svatko u Republici Hrvatskoj ima prava i slobode, neovisno o njegovoj rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama.
Svi su pred zakonom jednaki.«
»Članak 16.
Slobode i prava mogu se ograničiti samo zakonom da bi se zaštitila sloboda i prava drugih ljudi te pravni poredak, javni moral i zdravlje.
Svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju.«
»Članak 17.
(...)
Niti u slučaju neposredne opasnosti za opstanak države ne može se ograničiti primjena odredbi ovoga Ustava o pravu na život, zabrani mučenja, surovog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, o pravnoj određenosti kažnjivih djela i kazni, te o slobodi misli, savjesti i vjeroispovijedi.«
»Članak 18.
Jamči se pravo na žalbu protiv pojedinačnih pravnih akata donesenih u postupku prvog stupnja pred sudom ili drugim ovlaštenim tijelom
Pravo na žalbu može biti iznimno isključeno u slučajevima određenima zakonom ako je osigurana druga pravna zaštita.«
»Članak 21.
Svako ljudsko biće ima pravo na život.
(...)«
»Članak 22.
Čovjekova je sloboda i osobnost nepovrediva.
Nikomu se ne smije oduzeti ili ograničiti sloboda, osim kada je to određeno zakonom, o čemu odlučuje sud.«
»Članak 23.
Nitko ne smije biti podvrgnut bilo kakvu obliku zlostavljanja ili, bez svoje privole, liječničkim ili znanstvenim pokusima.
Zabranjen je prisilni i obvezatni rad.«
»Članak 24.
Nitko ne može biti uhićen ili pritvoren bez pismenoga, sudbenog i na zakonu utemeljenog naloga. Takav nalog mora biti pročitan i uručen uhićeniku prilikom oduzimanja slobode.
Bez sudbenoga naloga redarstvo može uz obvezu da je odmah preda sudu uhititi osobu protiv koje postoji osnovana sumnja da je počinila teško kazneno djelo

određeno zakonom. Uhićena osoba mora odmah na način njoj razumljiv biti obaviještena o razlozima uhićenja, te o svojim pravima utvrđenima zakonom.
Svaka se osoba koja je uhićena ili pritvorena ima pravo žaliti sudu, koji će bez odgode odlučiti o zakonitosti lišenja slobode.«
»Članak 25.
Sa svakim se uhićenikom i osuđenikom mora postupati čovječno i poštovati njegovo dostojanstvo.
Tko je god pritvoren i optužen zbog kaznenog djela, ima pravo u najkraćem roku, određenom zakonom, biti izveden pred sud i u zakonskom roku oslobođen ili osuđen.
Pritvorenik se, uz zakonsko jamstvo, može pustiti da se brani sa slobode.
Svatko tko je bio nezakonito lišen slobode ili osuđen ima, u skladu sa zakonom, pravo na odštetu i javnu ispriku.«
»Članak 27.
Odvjetništvo kao samostalna i neovisna služba osigurava svakome pravnu pomoć, u skladu sa zakonom.«
»Članak 28.
Svatko je nedužan i nitko ga ne može smatrati krivim za kazneno djelo dok mu se pravomoćnom sudskom presudom ne utvrdi krivnja.«
»Članak 29.
Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela.
U slučaju sumnje ili optužbe zbog kažnjivog djela osumnjičenik, okrivljenik ili optuženik ima pravo:
– da u najkraćem roku bude obaviješten potanko i na jeziku koji razumije o naravi i razlozima optužbe koja se diže protiv njega i o dokazima koji ga terete,
– da ima odgovarajuće vrijeme i mogućnost za pripremu obrane,
– na branitelja i nesmetano uspostavljanje veze s braniteljem, i s tim pravom mora biti upoznat,
– da se brani sâm ili uz branitelja po vlastitom izboru, a ako nema dovoljno sredstava da plati branitelja, ima pravo na besplatnog branitelja pod uvjetom propisanim zakonom,
– da mu se sudi u njegovoj nazočnosti, ukoliko je dostupan sudu,
– da ispituje ili dade ispitati svjedoke optužbe i da zahtijeva da se osigura nazočnost i ispitivanje svjedoka obrane pod istim uvjetima kao i svjedoka optužbe,
– na besplatnu pomoć tumača ako ne razumije ili ne govori jezik koji se upotrebljava na sudu.
Osumnjičenik, okrivljenik i optuženik ne smije se siliti da prizna krivnju.
Dokazi pribavljeni na nezakonit način ne mogu se uporabiti u sudskom postupku.
Kazneni postupak može se pokrenuti samo pred sudom na zahtjev ovlaštenog tužitelja.«
»Članak 30.
Kaznena osuda za teška i osobito nečasna kaznena djela može, u skladu sa zakonom, imati za posljedicu gubitak stečenih ili zabranu stjecanja na određeno

vrijeme nekih prava na obavljanje određenih poslova, ako to zahtijeva zaštita pravnog poretka.«
»Članak 34.
Dom je nepovrediv.
Samo sud može obrazloženim pismenim nalogom utemeljenim na zakonu odrediti da se dom ili drugi prostor pretraži.
Pravo je stanara da on ili njegov zastupnik i obvezatno dva svjedoka budu nazočni pri pretrazi doma ili drugoga prostora.
U skladu s uvjetima što ih predviđa zakon, redarstvene vlasti mogu i bez sudskog naloga ili privole držatelja stana ući u dom ili prostorije te izvršiti pretragu bez nazočnosti svjedoka, ako je to neophodno radi izvršenja naloga o uhićenju ili radi hvatanja počinitelja kaznenog djela odnosno otklanjanja ozbiljne opasnosti po život i zdravlje ljudi ili imovinu većeg opsega.
Pretraga radi pronalaženja ili osiguranja dokaza za koje postoji osnovana vjerojatnost da se nalaze u domu počinitelja kaznenog djela, može se poduzeti samo u nazočnosti svjedoka.«
»Članak 35.
Svakomu se jamči štovanje i pravna zaštita njegova osobnog i obiteljskog života, dostojanstva, ugleda i časti.«
»Članak 36.
Sloboda i tajnost dopisivanja i svih drugih oblika općenja zajamčena je i nepovrediva.
Samo se zakonom mogu propisati ograničenja nužna za zaštitu sigurnosti države ili provedbu kaznenog postupka.«
2.) Konvencija
8. Za ocjenu osnovanosti prijedloga mjerodavni su sljedeći članci Konvencije:
»Članak 2.
Pravo na život
1. Pravo svakoga na život zaštićeno je zakonom. Nitko ne smije biti namjerno lišen života ...
2. Nije u suprotnosti s odredbama ovog članka lišenje života proizašlo iz upotrebe sile koja je bila nužno potrebna:
a) pri obrani bilo koje osobe od protupravnog nasilja;
b) pri zakonitom uhićenju ili pri sprečavanju bijega osobe zakonito lišene slobode;
c) radi suzbijanja pobune ili ustanka u skladu sa zakonom.«
»Članak 3.
Zabrana mučenja
Nitko se ne smije podvrgnuti mučenju ni nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni.«
»Članak 5.
Pravo na slobodu i sigurnost
1. Svatko ima pravo na slobodu i na osobnu sigurnost. Nitko se ne smije lišiti slobode, osim u sljedećim slučajevima i u postupku propisanom zakonom:
a) ako je zatvoren u skladu sa zakonom nakon presude nadležnog suda;
b) ako je zakonito uhićen ili pritvoren zbog nepoštovanja zakonitog sudskog naloga

radi osiguranja izvršenja neke zakonom propisane obveze;
c) ako je zakonito uhićen ili pritvoren radi dovođenja nadležnoj sudbenoj vlasti kad postoji osnovana sumnja da je počinio kazneno djelo ili kad je razumno vjerovati da je to nužno radi sprečavanja izvršenja kaznenog djela ili bijega nakon njegova počinjenja;
d) ako se radi o zakonitom zatvaranju maloljetnika radi izricanja odgojne mjere nadzora ili o njegovu zakonitom pritvoru radi dovođenja nadležnoj sudbenoj vlasti;
e) ako se radi o zakonitom lišenju slobode osoba radi sprečavanja širenja zaraznih bolesti, o pritvaranju umobolnika, alkoholičara, ovisnika o drogi ili skitnica;
f) ako se radi o zakonitom uhićenju ili pritvoru neke osobe kako bi je se spriječilo da neovlašteno uđe u zemlju ili osobe protiv koje je u tijeku postupak protjerivanja ili izručenja.
2. Svatko tko je uhićen mora u najkraćem roku biti obaviješten, na jeziku koji razumije, o razlozima toga uhićenja i o svakoj optužbi protiv sebe.
3. Svatko uhićen ili pritvoren u uvjetima predviđenim stavkom 1.c) ovoga članka mora se u najkraćem roku izvesti pred suca, ili pred drugo zakonom određeno tijelo sudbene vlasti, i ima pravo u razumnom roku biti suđen ili pušten na slobodu do suđenja. Puštanje na slobodu može se uvjetovati davanjem jamstva da će ta osoba pristupiti suđenju.
4. Svatko tko je lišen slobode uhićenjem ili pritvaranjem ima pravo pokrenuti sudski postupak u kojem će se brzo odlučiti o zakonitosti njegova pritvaranja ili o njegovu puštanju na slobodu ako je pritvaranje bilo nezakonito.
5. Svatko tko je žrtva uhićenja ili pritvaranja suprotno odredbama ovoga članka ima izvršivo pravo na odštetu.«
»Članak 6.
Pravo na pošteno suđenje
1. Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ili u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispita njegov slučaj. Presuda se mora izreći javno, ali se sredstva priopćavanja i javnost mogu isključiti iz cijele rasprave ili njezinog dijela zbog razloga koji su nužni u demokratskom društvu radi interesa morala, javnog reda ili državne sigurnosti, kad interesi maloljetnika ili privatnog života stranaka to traže, ili u opsegu koji je po mišljenju suda bezuvjetno potreban u posebnim okolnostima gdje bi javnost mogla biti štetna za interes pravde.
2. Svatko optužen za kazneno djelo smatrat će se nevinim sve dok mu se ne dokaže krivnja u skladu sa zakonom.
3. Svatko optužen za kazneno djelo ima najmanje sljedeća prava:
a) da u najkraćem roku bude obaviješten, potanko i na jeziku koji razumije, o prirodi i razlozima optužbe koja se podiže protiv njega;
b) da ima odgovarajuće vrijeme i mogućnost za pripremu svoje obrane;
c) da se brani sam ili uz branitelja po vlastitom izboru, a ako nema dovoljno sredstava platiti branitelja, ima pravo na besplatnog branitelja, kad to nalažu interesi pravde;
d) da ispituje ili dade ispitati svjedoke optužbe i da se osigura prisutnost i

ispitivanje svjedoka obrane pod istim uvjetima kao i svjedoka optužbe;
e) besplatnu pomoć tumača ako ne razumije ili ne govori jezik koji se upotrebljava na sudu.«
»Članak 8.
Pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života
1. Svatko ima pravo na poštovanje svoga privatnog i obiteljskog života, doma i dopisivanja.
2. Javna vlast se neće miješati u ostvarivanje tog prava, osim u skladu sa zakonom i ako je u demokratskom društvu nužno radi interesa državne sigurnosti, javnog reda i mira, ili gospodarske dobrobiti zemlje, te radi sprečavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih.«
»Članak 13.
Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kad su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu.«
3.) Ostalo međunarodno i domaće pravo
9. Ostalo međunarodno i nacionalno pravo mjerodavno za ocjenu osnovanosti prijedloga predlagatelja navodi se na odgovarajućim mjestima u obrazloženju ovog rješenja.
III. OCJENA USTAVNOG SUDA (POJEDINAČNE ODREDBE ZKP-a SUGLASNE S USTAVOM)
1.) Prvi dio, Opće odredbe, Glava I. Uvodne odredbe (članci 1. – 18.)
10. Ustavni sud uvodno naglašava da u ovom rješenju predistražni i istražni postupak i sudski kazneni postupak, kad ih promatra kao jedinstvenu cjelinu, skraćeno naziva: kazneni proces (v. odluku broj: U-I-448/2009 i dr.).
U glavi I. ZKP-a (v. odluku broj: U-I-448/2009 i dr.) Ustavni sud nije prihvatio prijedloge za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 4., članka 6., članka 7., članka 11. stavaka 3. i 4., članka 17. i članka 18. stavka 3. ZKP-a.
1.1.) Članak 4.
11. Osporeni članak glasi:
»Članak 4.
(1) Sud, stranci i branitelju osigurava jednake mogućnosti dokazivanja na raspravi u skladu s ovim Zakonom.
(2) Sud i državna tijela koja sudjeluju u kaznenom postupku s jednakom pažnjom ispituju i utvrđuju činjenice koje terete okrivljenika i koje mu idu u korist.
(3) Državno odvjetništvo, istražitelj i policija neovisno i nepristrano razjašnjavaju sumnju o kaznenom djelu za koje se kazneni progon provodi po službenoj dužnosti. Ta tijela su dužna s jednakom pozornošću prikupljati podatke o krivnji i nedužnosti okrivljenika.«
12. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Odredba članka 4 ZKP-a protivna je članku 29 Ustava Republike Hrvatske, ali i članku 6 ECHR jer ista propisuje jednake mogućnosti dokazivanja strankama i branitelju tek u fazi glavne rasprave i to od strane suda. Jednakost oružja nije zagarantirana u tijeku postupka pred državnim odvjetnikom niti u tijeku postupka

provođenja državnoodvjetničke istrage.«
13. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi:
»Čl. 4. ZKP uređuje jednakost oružja ili sredstava (equality of arms). Jednakost sredstava je prije svega dio 'unutarnjih', neartikuliranih jamstava kaznenog postupka koja, prožima članak 6. Konvencije u cjelini. Odredba o pravu pozivanja i ispitivanja svjedoka (the right to examine witnesses) specifična je i načelno vrijedi samo za kazneni postupak, ali ESLJP uzima da je njeno ostvarenje moguće i izvan toga. Konvencija predviđa pravo ispitivanja svjedoka optužbe te pravo pozivanja i ispitivanja svjedoka obrane pod jednakim uvjetima kao i svjedoka optužbe. No, to pravo nije apsolutno jer sud može prema vlastitoj ocjeni odbiti dokaze (ESLJP: Bricmont v. Belgium; Laukkanen and Manninen v. Finland; Solakov v. Former Yugoslavian Republic of Macedonia; Stoimenov v. the former Yugoslav Republic of Macedonia; Vidal v. Belgium).
(...)
Tužiteljstvo je nadalje dužno staviti na raspolaganje okrivljeniku i sav materijal prikladan da dovede u pitanje vjerodostojnost svjedoka optužbe (ESLJP: Čolak and Tsakiridis v. Germany, Zaitsev v. Russia, Georgios Papageorgiu v. Greece, Micallef v. Malta). Pravo na kontradiktorni postupak znači, u kaznenim predmetima, da optužbi i obrani mora biti dana mogućnost saznati za izjave i dokaze iznesene od protivne strane i mogućnost očitovati se o njima (ESLJP: Brandstetter v. Austria). Ipak to pravo prema ESLJP nije apsolutno jer mogu postojati proturječni interesi (npr. zaštita svjedoka), koji se mogu uvažiti kao razlozi odstupanja samo kad su strogo neophodni (Rowe and Davies v. The United Kingdom).
(...)
Prema st. 3. članka 4. ZKP državno odvjetništvo, istražitelj i policija neovisno i nepristrano razjašnjavaju sumnju o kaznenom djelu za koje se kazneni progon provodi po službenoj dužnosti. ZKP posebno obvezuje ta tijela da 's jednakom pozornošću' prikupljaju podatke o krivnji i nedužnosti okrivljenika.
Čl. 4. st. 1. ZKP je posebna odredba koja se odnosi na raspravu. To nije odredba koja osigurava jednake mogućnosti dokazivanja 'tek u fazi glavne rasprave' kako navode predlagateljice. Ta posebna odredba ističe, naglašava zahtjev jednakih mogućnosti dokazivanja na raspravi koje moraju biti jednake za obje stranke, a prema odredbama ZKP.«
14. Ustavni sud smatra da je istaknuta nesuglasnost članka 4. ZKP-a s člankom 29. Ustava i člankom 6. Konvencije neutemeljena. Naime, iako je vidljivo da se jednake mogućnosti dokazivanja strankama i branitelju osiguravaju tek u fazi glavne rasprave, i to od suda, u konkretnom se članku institut dokazivanja samo načelno uređuje. Riječ je o uvodnim i općim odredbama ZKP-a.
Konvencija predviđa pravo ispitivanja svjedoka optužbe te pravo pozivanja i ispitivanja i svjedoka obrane i svjedoka optužbe pod jednakim uvjetima. Međutim, to pravo nije apsolutno jer sud može prema vlastitoj ocjeni odbiti dokaze (Europski sud, predmet Bricmont protiv Belgije, presuda, 7. srpnja 1989., zahtjev br. 10857/84; predmet Laukkanen i Manninen protiv Finske, presuda 3. veljače 2004., zahtjev br. 50230/99; predmet Solakov protiv Makedonije, presuda 31. listopada

2001., zahtjev br. 47023/99).
Zakonodavac je državnom odvjetniku u prethodnom postupku povjerio funkcije tužitelja i istražitelja. No, zahtjev objektivnosti iz članka 4. stavka 3. ZKP-a obvezuje tijela kaznenog progona i tijela istrage da okrivljeniku i branitelju učine dostupnim svaki podatak kojim raspolažu ili do kojeg bi mogli doći, a koji bi mogao pomoći okrivljeniku u oslobađanju od optužbe ili u određivanju manje kazne.
14.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 4. ZKP-a.
1.2.) Članak 6.
15. Osporeni članak glasi:
»Članak 6.
(1) U postupku uređenom ovim Zakonom, zabranjena je diskriminacija sukladno pripadnosti rasi, etničkoj pripadnosti, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovnom stanju, članstvu u sindikatu, obrazovanju, društvenom položaju, bračnom ili obiteljskom statusu, dobi, zdravstvenom stanju, invaliditetu, genetskom naslijeđu, rodnom identitetu, izražavanju ili spolnoj orijentaciji.
(2) Zabranjeno je da se prema okrivljeniku, svjedoku ili drugoj osobi primijene medicinske intervencije ili da im se daju takva sredstva kojima bi se utjecalo na njihovu volju pri davanju iskaza, niti se smije upotrijebiti sila, prijetnja ili druga slična sredstva.
(3) Iskaz pribavljen protivno stavcima 1. i 2. ovoga članka, ne može se upotrijebiti kao dokaz u postupku.«
15.1. Članak 6. ZKP-a izmijenjen je člankom 1. ZID-a ZKP/09. Dodani su stavak 1. i stavak 3., a stavak 1. postao je stavak 2. i u njemu su brisani zarez i riječ »obmana«.
Prije izmjena članak 6. ZKP-a je glasio:
»Članak 6.
Zabranjeno je da se prema okrivljeniku, svjedoku ili drugoj osobi primijene medicinske intervencije ili da im se daju takva sredstva kojima bi se utjecalo na njihovu volju pri davanju iskaza, niti se smije upotrijebiti sila, prijetnja, obmana ili druga slična sredstva.«
16. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navedeni članak smatraju nesuglasnim s člankom 29. Ustava jer ne propisuje sankciju kojom bi se isključio iz uporabe nezakoniti dokaz. Također navode da je člankom 1. ZID-a ZKP/09 došlo do izmjene članka 6. ZKP/08 tako da je izmjenom sankcionirana zabrana uporabe u postupku dokaza koji su pribavljeni protivno stavcima 1. i 2. ZKP-a, dakle, smatraju da su ti dokazi po samom zakonu nezakoniti. Izostavljanjem riječi »obmana« iz stavka 2. povrijeđena su prava okrivljenika. Predlagateljice navode da obmana u biti predstavlja iskrivljeno odnosno lažno prikazivanje činjenica ili namjerno neiznošenje stvarnih činjenica od osobe koja ispituje okrivljenika, a taj način ispitivanja poduzima se s ciljem da se iznudi iskaz odnosno priznanje okrivljenika. Navode da je člankom 289. stavkom 3. ZKP-a propisano da pri

ispitivanju svjedoka nije dopušteno služiti se obmanom, a ni postavljati takva pitanja u kojima je već sadržano kako bi trebalo odgovoriti, osim ako nije drugačije propisano zakonom. Ako je obmana kao način ispitivanja zabranjena u odnosu na svjedoke, onda takav način ispitivanja svakako treba biti zabranjen i u odnosu na okrivljenika.
17. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da je članak 6. stavak 2. ZKP-a već usklađen s člankom 17. stavkom 3. Ustava.
18. Ustavni sud prvo utvrđuje da je riječ o uvodnim i općim odredbama ZKP-a. Članak 6. ZKP-a izmijenjen je ZID-om ZKP/09 tako da je stavkom 3. propisano da se iskaz pribavljen protivno stavcima 1. i 2. tog članka ne može uporabiti kao dokaz u postupku. Slijedom toga, prigovori predlagateljica o nesuglasnosti tog članka s Ustavom nisu osnovani. Navedenom dopunom zakonodavac je zabranio uporabu dokaza pribavljenih na način propisan stavkom 2. Brisanje riječi »obmana« ne predstavlja povredu članka 29. Ustava, s obzirom da je pribavljanje iskaza obmanom samo jedan u nizu mogućih nezakonitih načina pribavljanja dokaza (primjerice, to su i sila i prijetnja). Zakonodavac se upravo zato koristio općim standardom »ili druga slična sredstva« u koja se ubraja i obmana.
18.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 6. ZKP-a.
1.3.) Članak 7.
19. Osporeni članak glasi:
»Članak 7.
(1) Svaka osoba protiv koje su poduzete mjere ograničenja osobne slobode ili druge prisilne mjere ima pravo da u skladu sa Zakonom bude saslušana pred sudom ili drugim nadležnim državnim tijelom, obaviještena o razlozima poduzimanja mjere i na pouku o pravima u postupku.
(2) Osoba uhićena pod sumnjom da je počinila kazneno djelo mora biti odmah:
1) na njoj razumljiv način obaviještena o razlozima uhićenja,
2) poučena da nije dužna iskazivati,
3) poučena da ima pravo na stručnu pomoć branitelja kojega može sama izabrati,
4) poučena da će nadležno tijelo na njezin zahtjev, o uhićenju izvijestiti njezinu obitelj ili drugu osobu koju ona odredi.«
20. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Člankom 7. ZKP-a regulirana su dakle osnovna prava osobe protiv koje su poduzete mjere ograničenja slobode.
Ova odredba protivna je članku 25. Ustava RH ali i članku 5. ECHR. Prema čl. 25. Ustava RH tko god je pritvoren i optužen zbog kaznenog djela ima pravo u najkraćem roku određenom zakonom biti izveden pred sud i u zakonskom roku oslobođen ili osuđen.
Člankom 5. st. 3. ECHR dano je pravo svakoj uhićenoj ili pritvorenoj osobi da mora biti u najkraćem roku izvedena pred sud ili pred drugo zakonom određeno tijelo.
Osoba lišena slobode mora biti upoznata sa pravom da u najkraćem roku bude izvedena pred sudbenu vlast koja će odlučiti o zakonitosti njenog lišenja slobode –

obvezni sadržaj europskog naloga za uhićenje. Nepostojanje navedenog prava predstavlja kršenje citiranih odredbi Ustava RH i ECHR.«
21. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da članak 7. ZKP-a nije nesuglasan s člankom 25. Ustava jer obveze koju predlagateljice navode nema u članku 25. Ustava. Navodi:
»Čl. 7. ZKP propisuje katalog prava osobe protiv koje su poduzete mjere ograničenja osobne slobode ili druge prisilne mjere. On ima načelni smisao. Uzgred, ta odredba je usklađena sa zahtjevima koje postavlja članak 5. Konvencije, te članak 1. i 2. Protokola br. 4. uz tu konvenciju, članak 9/1 i 2. Pakta. Ključno je da o lišenju slobode u najkraćem roku odlučuje sud, (članak 5/4 Konvencije). U članku 7. ZKP su određena prava koja ima osoba prema kojoj su već poduzete mjere ograničenja slobode. To su dakle prava osobe u postupku poduzimanja mjera ograničenja slobode
(...)
ZKP to pravo uvjetuje kratkim rokovima (šest sati prema čl. 112. st. 1. ZKP). Nadalje, za određivanje istražnog zatvora u domu isključivo je nadležan sud (čl. 119. st. 1. ZKP). O istražnom zatvoru sud odlučuje na nejavnom usmenom ročištu (čl. 129. st. 1. ZKP) itd.«
22. Ustavni sud prvo primjećuje da je riječ o uvodnim i općim odredbama ZKP-a. Podsjeća da članak 25. Ustava i članak 5. Konvencije uređuju prava osoba uhićenih osoba. Članak 25. stavak 2. Ustava propisuje da tko je god pritvoren zbog kaznenog djela, ima pravo u najkraćem roku, određenom zakonom, biti izveden pred sud. Članak 5. stavak 1. točka (c) Konvencije propisuje da se nitko ne smije lišiti slobode, osim ako je zakonito uhićen radi dovođenja nadležnoj sudbenoj vlasti kad postoji razumna sumnja da je počinio kazneno djelo ili kad je razumno vjerovati da je to nužno radi sprečavanja izvršenja kaznenog djela ili bijega nakon njegova počinjenja. Članak 5. stavak 3. Konvencije propisuje da se svatko uhićen u uvjetima predviđenim u stavku 1. točki (c) tog članka mora u najkraćem roku izvesti pred suca (ili pred drugo zakonom određeno tijelo sudbene vlasti). Ti članci Ustava i Konvencije ne predviđaju izrijekom pravo na obavijest uhićenika o tome da mora »u najkraćem roku« biti izveden pred sud (o značenju pojma »u najkraćem roku« v. odluku broj: U-I-448/2009 i dr.).
Što se tiče europskoga uhidbenog naloga na koji se pozivaju predlagateljice, obvezni sadržaj tog naloga propisan je u Okvirnoj odluci Vijeća o europskomu uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica od 13. lipnja 2002. (u daljnjem tekstu: Okvirna odluka) (2002/584/JHA: Council Framework Decision of 13 June 2002 on the European arrest warrant and the surrender procedures between Member States, Official Journal L 190, 18/07/2002, str. 1.-20.; Council Framework Decision 2009/299/JHA of 26 February 2009 amending Framework Decisions 2002/584/JHA, 2005/214/JHA, 2006/783/JHA, 2008/909/JHA and 2008/947/JHA, thereby enhancing the procedural rights of persons and fostering the application of the principle of mutual recognition to decisions rendered in the absence of the person concerned at the trial, Official Journal L 81, 27.3.2009, str. 24.-36.). Ustavni sud primjećuje da informacije sadržane u nalogu moraju biti dostatne da nadležnim sudskim vlastima države izvršenja omoguće donošenje

odluke o izvršenju naloga odnosno predaji tražene osobe bez traženja dodatnih informacija od sudske vlasti izdavanja naloga. U članku 8. Okvirne odluke taksativno su nabrojene te informacije. One čine obvezni sadržaj europskoga uhidbenog naloga. To su: a) identitet i državljanstvo tražene osobe; b) ime, adresa, telefonski i telefaks broj i e-mail adresa sudske vlasti izdavanja naloga; c) dokazi o izvršnoj presudi, nalogu za uhićenje ili bilo kojoj drugoj izvršnoj sudskoj odluci koja ima jednak učinak, a koja ulazi u područje primjene čancima 1. i 2.; d) priroda i pravna kvalifikacija kaznenog djela, osobito što se tiče članka 2.; e) opis okolnosti u kojima je kazneno djelo počinjeno, uključujući vrijeme, mjesto i stupanj sudjelovanja tražene osobe u počinjenju kaznenog djela; f) izrečena kazna ako postoji pravomoćna presuda ili zaprijećena kazna prema pravu države izdavanja naloga; g) ako je moguće, ostale posljedice kaznenog djela. Dopunski podaci mogu se tražiti na temelju članka 15. stavka 2. Okvirne odluke.
Ustavni sud ne vidi razlog zbog kojeg su se predlagateljice pozvale na institut europskoga uhidbenog naloga da bi osporile suglasnost s Ustavom i Konvencijom članka 7. ZKP-a. Okvirnom odlukom uređen je sustav izručenja osumnjičenih i osuđenih osoba između država članica Europske unije. Riječ je o sustavu predaje između nadležnih sudskih (pravosudnih) vlasti tih država. Taj sustav nije predmet uređenja članka 7. ZKP-a.
22.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 7. ZKP-a.
1.4.) Članak 11. stavci 3. i 4.
23. Osporene odredbe glase:
»Članak 11.
(...)
(3) Stranci, branitelju, oštećeniku, opunomoćeniku ili zakonskom zastupniku koji u kaznenom postupku svojom radnjom očigledno zloupotrebljava pravo iz ovog Zakona, sud će rješenjem uskratiti pravo na tu radnju. Žalba ne odgađa izvršenje rješenja.
(4) Ako je u slučaju iz stavka 3. ovog članka okrivljenik ostao bez branitelja, predsjednik suda će na zahtjev tijela koje vodi postupak, postaviti branitelja po službenoj dužnosti.«
24. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»U situaciji iz čl. 11. ZKP-a okrivljenik koji prema odredbama zakona ima pravo na branitelja po službenoj dužnosti bilo zbog težine kaznenog djela ili nekog drugog zakonom predviđenog razloga, biti će zaštićen u svom pravu na branitelja jer će mu biti postavljen branitelj po službenoj dužnosti umjesto branitelja kojem je uskraćeno zastupanje. S druge strane, okrivljenik koji je imao izabranog branitelja, a ne radi se o obveznoj obrani, ostaje bez branitelja i nema mogućnosti da ostvari svoje pravo iz čl. 29. Ustava RH. Time je narušeno i Ustavno načelo jednakosti građana pred zakonom iz čl. 14. Ustava RH.«
25. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da zakonski izričaj jasno upućuje da ako je sud, postupajući po članku 11. stavku 3. ZKP-a, branitelju okrivljenika koji u kaznenom postupku svojom radnjom očigledno zlouporabi pravo koje mu

pripada na temelju zakona, rješenjem oduzeo pravo na tu radnju, stavkom 4. tog članka obvezuje predsjednika suda da okrivljeniku koji je ostao bez branitelja postavi branitelja po službenoj dužnosti. Jedino u situaciji ako okrivljenik nije ostao bez branitelja (npr. imao ih je više, a isključenje se odnosilo samo na jednog, ili je odmah po isključenju angažirao drugog branitelja) sud neće postaviti branitelja po službenoj dužnosti, što je u skladu s načelom pravičnosti, budući da sud donošenjem navedenog rješenja ne šteti interesima obrane okrivljenika. Ministarstvo pravosuđa smatra da nije povrijeđeno načelo jednakosti građana pred zakonom iz članka 14. Ustava.
26. Iz očitovanja Ministarstva pravosuđa vidljivo je da su navodi predlagateljica da se osporenim odredbama povređuje pravo na pošten postupak vjerojatno rezultat pogrešnog tumačenja osporenih odredaba. Ustavni sud primjećuje da članak 5. ZKP-a jamči okrivljeniku pravo na izabranog branitelja. U pojedinim člancima propisuje se postupanje u slučaju da okrivljenik, kad obrana nije obvezna, želi branitelja (članak 253. stavak 2., članak 273. stavak 3. i članak 274. ZKP-a). Nadalje, Ustavni sud smatra da se iz članka 11. stavka 3. ZKP-a ne može izvesti zaključak o nejednakosti okrivljenika u slučajevima obvezne i fakultativne obrane. Sud je na temelju Ustava i zakona dužan osigurati pravo na obranu svakog okrivljenika. Člankom 11. stavkom 4. ZKP-a samo je ustanovljena dužnost suda da u slučaju obvezne obrane postavi branitelja po službenoj dužnosti. U slučaju fakultativne obrane sud je također dužan postupiti na temelju članka 5. ZKP-a odnosno na temelju posebnih odredaba ZKP-a koje uređuju postupanje suda u cilju ostvarenja okrivljenikova prava na obranu.
26.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 11. stavaka 3. i 4. ZKP-a.
1.5.) Članak 17.
27. Osporeni članak glasi:
»Članak 17.
(1) Kazneni postupak započinje:
1) potvrđivanjem optužnice,
2) određivanjem rasprave na temelju privatne tužbe,
3) donošenjem presude o izdavanju kaznenog naloga (članak 541. stavak 1.).
(...)«
27.1. Članak 17. stavak 1. ZKP/08 izmijenjen je člankom 3. ZID-a ZKP/09 tako da je točka 1. brisana, a točke 2., 3. i 4. postale su točke 1., 2. i 3. Prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom podnesen je nakon stupanja na snagu navedenih izmjena i dopuna.
Brisana točka 1. stavka 1. članka 17. ZKP/08 je glasila:
»Članak 17.
(1) Kazneni postupak započinje:
1) izdavanjem naloga o provođenju istrage prema poznatom počinitelju kaznenog djela (članak 217.), ...
(...)«
28. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:

»Člankom 3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku došlo je do promjene u članku 17 Zakona o kaznenom postupku, na način da je brisana točka 1. u stavku 1, pa su dosadašnje točke 2, 3 i 4 postale točke 1, 2 i 3. Kazneni postupak koji je prema ZKP-u NN 152/2008 započinjao izdavanjem naloga o provođenju istrage prema poznatom počinitelju kaznenog djela iz čl. 217., sada započinje potvrđivanjem optužnice, određivanjem rasprave na temelju privatne tužbe i donošenjem presude o izdavanju kaznenog naloga (članak 541. st. 1.).
Citirana odredba čl. 3 Zakona o izmjenama i dopunama zakona o kaznenom postupku po mišljenju podnositelja u suprotnosti je sa čl. 29. Ustava RH koji govori o tome da svatko ima pravo kada se radi ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela da u najkraćem roku bude obaviješten, potanko i na jeziku koji razumije o naravi i razlozima te sumnje ili optužbe koja se diže protiv njega ili o dokazima koji ga terete.
Nedvojbeno je da pokretanje kaznenog postupka ima za posljedicu ograničavanje određenih prava, a navođenjem činjenice da kazneni postupak započinje potvrđivanjem optužnice, dovodi se do situacije da se čitav niz prava koje građanima pripadaju ne štiti u punoj mjeri i na način kako to Ustav predviđa u fazi koja prethodi potvrđivanju optužnice tj. u fazi policijskih izvida kaznenih djela te državnoodvjetničke istrage. (...)«
29. Ministarstvo pravosuđa smatra neosnovanim prigovore predlagateljica o nesuglasnosti članka 17. točke 1. ZKP-a (članak 3. ZID-a ZKP/09) s člankom 29. Ustava. Navedenim člankom jasno se određuje trenutak u kojem, točnije od kojeg mogu nastupiti posljedice ograničenja određenih prava. Nastup tih posljedica u ZKP-u uvijek je povezan s prethodnom načelnom odlukom suda (o potvrđivanju optužnice ili o donošenju osuđujuće presude).
30. Ustavni sud primjećuje da predlagateljice osporavaju suglasnost s Ustavom članka 3. ZID-a ZKP/09. Nakon izmjene članka 17. ZKP/08, kazneni postupak započinje potvrđivanjem optužnice. ZID ZKP/09 izmijenio je, dakle, početak kaznenog postupka. Točnije, ZID-om ZKP/09 započinjanje kaznenog postupka usklađeno je s člankom 29. stavkom 5. Ustava koji glasi: »Kazneni postupak može se pokrenuti samo pred sudom na zahtjev ovlaštenog tužitelja.« Budući da je u novom zakonodavnom modelu kaznenog procesa istraga u nadležnosti državnog odvjetnika, ne bi bilo u skladu s člankom 29. stavkom 5. Ustava zakonsko određenje da kazneni postupak započinje »izdavanjem naloga o provođenju istrage prema poznatom počinitelju kaznenog djela«, kao što je to bilo propisano u članku 17. stavku 1. točki 1. ZKP/08. S ustavnopravnog je aspekta relevantna sudska kontrola prethodnog postupka (v. odluku broj: U-I-448/2009 i dr.).
30.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 17. ZKP-a.
1.6.) Članak 18. stavak 3.
31. Osporena odredba glasi:
»Članak 18.
(...)

(3) Ako sud koji vodi postupak smatra da je za rješenje pitanja iz stavka 1. ovog članka potrebna odluka Suda Europske unije o tumačenju prava Unije ili o valjanosti akta kojega je donijelo njezino tijelo, zastat će s postupkom, te podnijeti zahtjev Sudu Europske unije da donese odluku.«
31.1. Članak 18. stavak 3. ZKP/08 izmijenjen je dva puta. Prvi put člankom 4. ZID-a ZKP/09, a drugi put člankom 1. ZID-a ZKP/11. Prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom podnesen je nakon stupanja na snagu ZID-a ZKP/09, a prije stupanja na snagu ZID-a ZKP/11.
Prije izmjene iz 2011. godine i u vrijeme podnošenja prijedloga članak 18. stavak 3. ZKP-a je glasio:
»Članak 18.
(...)
(3) Ako sud koji vodi postupak smatra da je za rješenje pitanja iz stavka 1. ovog članka potrebna odluka Europskog suda o važenju ili o tumačenju propisa i mjera Europske unije, zastat će s postupkom, te podnijeti zahtjev Europskom sudu da donese tu odluku.«
Prije izmjena izvršenih člankom 4. ZID-a ZKP/09 članak 18. stavak 3. ZKP-a je glasio:
»Članak 18.
(...)
(3) Ako sud smatra da je za rješenje pitanja iz stavka 1. ovog članka potrebna odluka Europskog suda pravde o važenju ili o tumačenju propisa i mjera Europske unije, zastat će s postupkom te podnijeti zahtjev Vrhovnom sudu da od Europskog suda pravde zatraži odluku ili mišljenje. Ako Vrhovni sud ocijeni da je zahtjev opravdan, zatražit će odgovarajuće tumačenje od Europskog suda pravde.«
32. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Podnositelji smatraju da je navedena odredba protivna odredbi čl. 2 Ustava RH po kojoj je suverenitet Republike Hrvatske neotuđiv, nedjeljiv i neprenosiv.
U skladu sa tom odredbom RH ostvaruje, u skladu s međunarodnim pravom, suverena prava i jurisdikciju na teritoriju koji joj pripada RH. Hrvatska nije članica Europske unije, a odluke Europskog suda pravde odnose se samo na zemlje članice Europske unije. Pravo na prenošenje jurisdikcije sudova RH može se ostvarivati jedino izmjenama Ustava RH, a ni u kojem slučaju posebnim zakonom kako je to predviđeno spornim čl. 18 st. 3. ZKP-a.«
33. Ministarstvo pravosuđa smatra neosnovnim tvrdnje predlagateljica, navodeći da se člankom 18. stavkom 3. ZKP-a određuje važenje ili tumačenje propisa i mjera Europske unije, a ne propisa koje je donijela Republika Hrvatska.
34. Ustavni sud primjećuje da su predlagateljice u pravu kad ističu da Republika Hrvatska nije bila članica Europske unije u vrijeme stupanja na snagu ZKP/08, a to nije ni u vrijeme donošenja ovog rješenja. Međutim, upravo je to razlog koji sam po sebi odriče valjanost njihovim prigovorima. Očito je, naime, da će Europski sud pravde u Luxembourgu postati nadležan za odlučivanje o podnescima hrvatskih sudova tek kad Republika Hrvatska postane punopravna članica Europske unije. Utoliko je davanje ovlasti nacionalnim kaznenim sudovima da podnose zahtjeve Europskom sudu pravde »o važenju ili o tumačenju propisa i mjera Europske

unije« faktički bez pravnog učinka do tog trenutka. Međutim, to ne čini samo zakonsko rješenje a priori nesuglasnim s Ustavom s obzirom da je s Republikom Hrvatskom Europska unija potpisala ugovor o pristupanju koji se u vrijeme donošenja ovog rješenja nalazi u postupku ratifikacije u njezinim državama članicama.
34.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 18. stavka 3. ZKP-a.
2.) Glava II. Nadležnost sudova (članci 19. – 31.)
35. Glava II. ZKP-a uređuje stvarnu nadležnost i sastav suda, mjesnu nadležnost, spajanje i razdvajanje postupaka, posljedice nenadležnosti i sukob nadležnosti.
36. U glavi II. ZKP-a osporena je suglasnost s Ustavom članka 26. stavka 2. ZKP-a. Ustavni sud nije prihvatio prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu njegove suglasnosti s Ustavom.
2.1.) Članak 26. stavak 2.
37. Osporena odredba glasi:
»Članak 26.
(...)
(2) Rješenje o razdvajanju postupka donosi sud nakon saslušanja prisutnih državnog odvjetnika i okrivljenika.
(...)«
38. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»(...) Takva odredba suprotna je čl. 29. Ustava RH koja okrivljeniku daje pravo na branitelja.
Odredbom ovog članka ZKP-a branitelj okrivljenika isključen je naime od mogućnosti davanja očitovanja sudu vezano za pitanja razdvajanja postupka. Istovremeno time se krši načelo jednakosti oružja propisano odredbom čl. 6 ECHR. Načelo jednakosti oružja uključuje stajalište da su obje stranke u postupku ovlaštene biti informirane o činjenicama i argumentima suprotne strane i da svaka stranka mora imati jednake mogućnosti odgovoriti drugoj.«
39. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da je člankom 67. stavkom 1. ZKP-a propisano da je branitelj ovlašten u korist okrivljenika poduzimati sve radnje koje može poduzimati sam okrivljenik. Stoga propisivanjem u članku 26. stavku 2. ZKP-a dodatnog uvjeta da se prije donošenja rješenja obvezatno mora saslušati okrivljenik nije povrijeđeno načelo jednakosti oružja.
40. Ustavni sud utvrđuje da na temelju članka 65. stavka 1. ZKP-a okrivljenik može imati branitelja prije početka i tijekom cijelog kaznenog postupka. Na temelju članka 67. ZKP-a branitelj je ovlašten u korist okrivljenika poduzimati sve radnje koje može poduzeti sam okrivljenik. Stoga se okrivljenik ima pravo savjetovati sa svojim braniteljem i oko svog očitovanja sudu u vezi s pitanjem razdvajanja postupka. Okrivljenik može zahtijevati da saslušanju iz članka 26. stavka 2. ZKP-a bude prisutan branitelj, a može i odbiti dati svoje usmeno očitovanje. Iz navedenih razloga prigovori predlagateljica nisu osnovani.
40.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka

26. stavka 2. ZKP-a.
3.) Glava IV. Državni odvjetnik (članci 38. – 42.)
41. Glava IV. ZKP-a uređuje prava i dužnosti državnog odvjetnika u skladu s njegovim novim postupovnim položajem u kojem osim kaznenog progona vodi i istragu.
42. U glavi IV. ZKP-a osporena je suglasnost s Ustavom članka 38. stavak 2. točka 3. ZKP-a. Ustavni sud nije prihvatio prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti tog članka ZKP-a s Ustavom.
3.1.) Članak 38. stavak 2. točka 3.
43. Osporene odredbe glase:
»Članak 38.
(...)
(2) U predmetima kaznenih djela za koja se progoni po službenoj dužnosti državni odvjetnik ima pravo i dužnost:
(...)
3) donošenja odluka predviđenih zakonom,
(...)«
43.1. Članak 38. stavak 2. ZKP/08 izmijenjen je člankom 5. ZID-a ZKP/09. Prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom podnesen je nakon stupanja na snagu tih izmjena ZKP-a.
44. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»U odnosu na članak 5. Zakona o izmjenama i dopunama zakona o kaznenom postupku podnositelji ostaju u cijelosti kod argumentacije iznesene vezano uz članke 38., 216. i 217. Zakona o kaznenom postupku.«
45. Ministarstvo pravosuđa u vezi s osporenim člankom 38. stavkom 2. točkom 3. ZKP-a nije dostavilo očitovanje.
46. Ustavni sud ocjenjuje prigovore predlagateljica neosnovanim. Upućuje na obrazloženje uz članak 216. stavke 1. i 2. ZKP-a (v. točke 170. i 170.1. obrazloženja ovog rješenja) i uz članak 2. stavak 5. i članak 217. stavke 1. i 2. ZKP-a (v. odluku broj: U-I-448/2009 i dr.).
46.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 38. stavka 2. točke 3. ZKP-a.
4.) Glava V. Žrtva, oštećenik i privatni tužitelj

(članci 43. – 63.)
47. Glava V. ZKP-a uređuje prava žrtve, oštećenika i privatnog tužitelja.
48. U glavi V. ZKP-a osporena je suglasnost s Ustavom članka 45. stavka 1. točke 3. ZKP-a. Ustavni sud nije prihvatio prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu njegove suglasnosti s Ustavom.
4.1.) Članak 45. stavak 1. točka 3.
49. Osporene odredbe glase:
»Članak 45.
(1) Žrtva kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa ima uz prava iz članka 43. i 44. ovog Zakona pravo:

(...)
(3) uskratiti odgovor na pitanja koja se odnose na strogo osobni život žrtve,
(...)«
50. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Prema čl. 45. st. 1. toč. 3. ZKP-a, žrtva kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa ima pravo uskratiti odgovor na pitanja koja se odnose na strogo osobni život žrtve.
Ova odredba zakona u konkurenciji je sa odredbom zakona koja govori o pravima optuženika, a protivna je odredbi čl. 29. Ustava RH jer je pravo svakog okrivljenika da ispituje svjedoke optužbe. Podnositelji razumiju zabrinutost zakonodavca za zaštitu žrtve posebno kod delikata protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa međutim nemogućnost ispitivanja žrtve o strogo osobnom životu prerestriktivno je jer onemogućava okrivljenika u pravu na pravično suđenje.
Jednakost oružja narušena je bez legitimne svrhe. Radi se o postupcima koji su tajni, žrtva ima pravo na poseban način ispitivanja, ima pravo na stručnu pomoć, pitanja joj se mogu postavljati preko stručne osobe, što sve štiti žrtvu od sekundarne viktimizacije koju proces nosi sam po sebi.
Upravo prava koja su žrtvi dana u dovoljnoj su mjeri ekvivalentna u odnosu na njenu zaštitu i ne postoji stoga razlog zbog kojeg se okrivljenome ne bi mogla dati mogućnost da ispituje svjedoke optužbe pod istim onim uvjetima pod kojima će se ispitivati i svjedoci obrane.«
51. Ministarstvo pravosuđa u vezi s člankom 45. stavkom 1. točkom 3. ZKP-a nije dostavilo očitovanje.
52. Ustavni sud ističe da je svrha članka 45. stavka 1. ZKP-a zaštititi privatnost žrtve kao osobe koja je proživjela traumu počinjenim kaznenim djelom i spriječiti ili barem umanjiti njezinu sekundarnu viktimizaciju u postupku. Opravdanje za isključenje dokazivanja činjenica strogo osobnog života žrtve u smislu članka 45. ZKP-a treba tumačiti sukladno članku 422. stavku 1. ZKP-a. Naime, pitanjima o ranijem spolnom ponašanju i seksualnoj sklonosti snažno se zadire u intimnu sferu života žrtve, što može uzrokovati njezine dodatne traume, ali i osjećaj poniženja i povrede dostojanstva (sekundarna viktimizacija). S druge strane, riječ je o okolnostima i činjenicama koje nemaju dokaznu vrijednost ili im je ona neznatna. Člankom 45. stavkom 1. ZKP-a rješava se kolizija dvaju prava: s jedne strane prava okrivljenika da ispituje svjedoke optužbe, a s druge strane prava žrtve na zaštitu intimnog života. U oba slučaja riječ je o temeljnim ljudskim pravima zaštićenim Ustavom. Zakonodavac je pravilno uredio tu koliziju i sudskoj praksi prepustio da odredi sadržaj pojmova spolnog ponašanja i spolnih sklonosti te razvije procesne mehanizme za filtriranje neosnovanih pitanja o spolnom životu i neosnovnih prijedloga da se činjenice iz tog života dokazuju. Prepuštanje navedene ocjene sudskoj ocjeni nema za posljedicu povredu prava okrivljenika na pošten postupak.
52.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 45. stavka 1. točke 3. ZKP-a.
5.) Glava VI. Okrivljenik i branitelj (članci 64. – 77.)
53. U glavi VI. ZKP-a (v. odluku broj: U-I-448/2009 i dr.) Ustavni sud nije

prihvatio prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 64. stavka 1. točaka 1. i 8., članka 67. stavka 2., članka 70. stavka 4., članka 74., članka 83. stavka 1. i članka 87. stavka 5. ZKP-a.
54. Budući da su predlagateljice Novak i Drenški Lasan istaknule istovjetne prigovore i uz članak 239. (glava XVII.), članak 366. stavak 5. i članak 367. stavak 3. (glava XIX.), Ustavni sud ih u ovoj točki ocjenjuje zajedno.
5.1.) Članak 64. stavak 1. točke 1. i 8., članak 74., članak 239., članak 366. stavak 5. i članak 367. stavak 3.
55. Osporene odredbe članka 64. ZKP-a glase:
»Članak 64.
(1) U kaznenom postupku okrivljenik ima pravo:
1. prije ispitivanja ili prije poduzimanja druge radnje za koju je to propisano ovim Zakonom, biti upoznat s osnovama sumnje da je počinio kazneno djelo koje mu se stavlja na teret,
(...)
8. razgledavati, preslikavati, snimati spise i predmete koji imaju služiti kao dokaz u skladu ovim Zakonom,
(...)«
55.1. Osporeni članak 74. ZKP-a glasi:
»Članak 74.
Branitelj ima pravo razgledavanja, preslikavanja ili snimanja spisa i predmeta koji služe kao dokaz u skladu s ovim Zakonom (članak 184. stavak 2. točka 1.).«
Člankom 15. ZID-a ZKP/09 izmijenjen je članak 74. ZKP/08.
55.2. Osporeni članak 239. ZKP-a glasi:
»Članak 239.
(1) Pouka o pravima okrivljenika mora sadržavati obavijest o tome:
1) zašto se okrivljuje i koje su osnove sumnje protiv njega, ako prethodno nije primio nalog o provođenju istrage,
2) da nije dužan iznijeti svoju obranu niti odgovarati na pitanja,
3) da u skladu s odredbom članka 184. stavka 2. točke 1. ovog Zakona ima pravo razgledavanja, prepisivanja, preslikavanja i snimanja spisa i predmeta koji se mogu upotrijebiti kao dokaz,
4) da ima pravo uzeti branitelja po vlastitom izboru ili da će mu se kad to predviđa ovaj Zakon, postaviti branitelj po službenoj dužnosti.«
Članak 239. stavak 3. ZKP/08 izmijenjen je dva puta, i to člankom 51. stavkom 4. ZID-a ZKP/09 i člankom 23. stavkom 2. ZID-a ZKP/11.
55.3. Osporeni članak 366. stavak 5. ZKP-a glasi:
»Članak 366.
(...)
(5) Ako što drugo nije propisano ovim Zakonom, stranke i branitelj imaju pravo razgledati i prepisivati raspravni spis u pisarnici suda.«
55.4. Osporeni članak 367. stavak 3. ZKP-a glasi:
»Članak 367.
(...)
(3) Okrivljenik i branitelj imaju pravo razgledati i prepisivati spise iz stavka 2.

ovog članka u pisarnici državnog odvjetnika.«
Prijedlog za ocjenu suglasnosti u Ustavom podnesen je nakon stupanja na snagu ZID-a ZKP/09, a prije stupanja na snagu ZID-a ZKP/11.
56. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Člankom 64. st. 1. toč. 1. ZKP-a predviđena su prava koja pripadaju okrivljeniku u kaznenom postupku prije ispitivanja. Navedeno je da okrivljeniku prije ispitivanja ili prije poduzimanja druge radnje za koju je to propisano ovim zakonom, pripada pravo da bude upoznat s osnovama sumnje da je počinio kazneno djelo koje mu se stavlja na teret. Potom su citirana i ostala prava koja pripadaju okrivljeniku u stavcima 2. do 17.
U navedenim pravima nije navedeno pravo okrivljenika da bude upoznat sa dokazima koji ga terete. Ova odredba protivna članku 29. Ustava RH kojim predviđa da svatko ima pravo kada postoji sumnja ili optužba zbog kažnjivog djela da u najkraćem roku bude obaviješten potanko i na jeziku koji razumije o naravi i razlozima optužbe koja se diže protiv njega i o dokazima koji ga terete.
Upoznati nekog sa osnovama sumnje da je počinio kazneno djelo koje mu se stavlja na teret potpuno je druga pravna kategorija od kategorije upoznavanja nekog sa sadržajem dokaza koji ga terete.
Osporavanim člankom ZKP-a znatno su sužena prava okrivljenika u odnosu na sadržaj prava koji je okrivljeniku zajamčen Ustavom. Citirana odredba ZKP-a protivna je i čl. 6. ECHR jer narušava jednakost stranaka u postupku obzirom da onemogućava okrivljenika u ostvarenju njegovog prava na efikasnu obranu.
Osim toga, člankom 6. ZKP-a zabranjena je primjena obmane prema okrivljeniku u svrhu pribave njihovih iskaza. Izostavljanje okrivljenikovog prava na upoznavanje sa dokazima koji ga terete iz odredbe čl. 64. ZKP-a otvara stoga mogućnost da okrivljenik bude obmanut radi selekcioniranog prikaza činjenica koje tvore postojanje osnova sumnje. Identične ustavne povrede podnositelji vide i u odnosu na čl. 239. ZKP-a.
Člankom 64. st. 1. toč. 8. ZKP-a predviđeno je da okrivljenik u kaznenom postupku ima pravo razgledati spise i predmete koji imaju služiti kao dokaz u skladu sa ovim zakonom. Razgledavanje spisa i predmeta koji imaju služiti kao dokaz nije dostatno da bi se ostvarilo pravo na jednakost oružja u postupku i da bi se okrivljeniku dali instrumenti za efikasnu obranu.
Okrivljenik mora imati pravo, a da bi bila zadovoljena odredba čl. 29. Ustava RH, ne samo da razgledava i pregledava spise i predmete koji imaju služiti ako dokaz već da ih preslikava i presnimava. Identične ustavne povrede podnositelji vide i u odnosu na odredbu čl. 74. ZKP-a kojom također nije predviđena mogućnost branitelju da preslikava i presnimava spise predmete i dokaze, kao i u odnosu na odredbe čl. 239. ZKP-a, čl. 366. st. 5. ZKP-a te čl. 367. st. 3. ZKP-a.«
57. Ministarstvo pravosuđa navodi da člankom 64. stavkom 1. točkom 1. ZKP-a nisu sužena nego proširena i cjelovito uređena prava okrivljenika. Prigovori predlagateljica upućeni članku 64. stavku 1. točki 8. te članku 239., članku 366. stavku 5. i članku 367. stavku 3. ZKP-a nisu razumljivi jer se u navedenim odredbama izričito spominje da okrivljenik ima pravo razgledavati, preslikavati, snimati spise i predmete koji imaju služiti kao dokaz (članak 64. stavak 1. točka 8.

ZKP-a).
58. Ustavni sud primjećuje da prema ZKP-u osumnjičenik mora prije prvog ispitivanja biti upoznat s okolnostima i činjenicama na kojima se temelje osnove sumnje da je počinio kazneno djelo. Tijekom postupka postoje mehanizmi kojima se okrivljenik upoznaje s dokazima protiv njega, kao što je pravo uvida u spis predmeta i dužnost državnog odvjetnika da dostavi popis dokaza kojima raspolaže (članak 342. stavak 2. ZKP/08). Nakon što su osporeni članci izmijenjeni ZID-om ZKP/09 razlozi na kojima su predlagateljice temeljile svoje prigovore nisu više ustavnopravno relevantni (v. i odluku broj: U-I-448/2009 i dr.).
58.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 64. stavka 1. točaka 1. i 8., članka 74., članka 239., članka 366. stavka 5. i članka 367. stavka 3. ZKP-a.
5.2.) Članak 67. stavak 2.
59. Osporena odredba glasi:
»Članak 67.
(...)
(2) U svrhu pripremanja obrane branitelj može tražiti obavijesti od građana, osim žrtve i oštećenika kaznenog djela.
(...)«
60. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Navedena odredba protivna je čl. 29. Ustava RH i članku 6. ECHR. Člankom 29. Ustava RH propisano je da u slučaju sumnje, ili optužbe zbog kažnjivog djela osumnjičenik, okrivljenik ili optuženik ima pravo da ispituje ili dade ispitati svjedoke optužbe i da zahtijeva da se osigura nazočnost i ispitivanje svjedoka obrane pod istim uvjetima kao i svjedoka optužbe.
Nadalje citirana odredba protivna je i odredbi čl. 6 ECHR. Najvažnije od svih prešutnih načela iz čl. 6. Konvencije jest načelo 'jednakosti oružja'. Načelo jednakosti oružja uključuje stajalište da su obje stranke u postupku ovlaštene biti informirane o činjenicama i argumentima suprotne strane i da svaka stranka mora imati jednake mogućnosti odgovoriti drugoj.
Odredba članka 67. st. 2. ZKP-a protivna je dakle članku 29. Ustava Republike Hrvatske, ali i članku 6. ECHR jer ista ne osigurava jednakost stranaka u postupku pošto branitelj u svrhu pripreme obrane za razliku od državnog odvjetnika ne može tražiti obavijesti od žrtve i oštećenika kaznenog djela. Time se uskraćuje branitelju mogućnost pribavljanja ekskulpatronih dokaza.«
61. Ministarstvo pravosuđa navodi da članak 67. stavak 2. ZKP-a omogućava branitelju da prikupi obavijesti od svjedoka (na temelju članka 366. stavka 2. ZKP-a, rezultati tih radnji idu obvezatno u raspravni spis), a isključenje žrtve i oštećenika opravdano je po prirodi stvari. Okrivljenik i branitelj moći će ispitivati žrtvu i oštećenika, ali u pravilu kontradiktorno na javnoj, usmenoj raspravi pred sudom. Iznimka je žrtva kaznenog djela za koju je zakonom ustanovljen poseban postupak ispitivanja.
62. Ustavni sud smatra da postoji objektivno i razumno opravdanje da se žrtva i oštećenik kaznenog djela izuzmu iz kruga svjedoka od kojih branitelj okrivljenika

može tražiti obavijesti. Te su osobe žrtve kaznenog djela i njihov je procesni položaj specifičan (primjerice, imaju pravo i na uskratu odgovora na pitanja iz članka 45. stavka 3. ZKP-a). Ministarstvo pravosuđa pravilno je primijetilo da će okrivljenik i branitelj moći ispitivati žrtvu i oštećenika kaznenog djela, ali u pravilu kontradiktorno na javnoj, usmenoj raspravi pred sudom. Stoga je neosnovano pozivanje na ustavnu odredbu koja priznaje pravo osumnjičeniku, okrivljeniku ili optuženiku da »ispituje ili dade ispitati svjedoke optužbe i da zahtijeva da se osigura nazočnost i ispitivanje svjedoka obrane pod istim uvjetima kao i svjedoka optužbe« (članak 29. stavak 2. alineja 6. Ustava).
62.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 67. stavka 2. ZKP-a.
5.3.) Članak 70. stavak 4.
63. Osporeni članak glasi:
»Članak 70.
(...)
(4) Branitelj ne može biti odvjetnik protiv kojeg je podignuta optužnica da je primanjem novca ili imovine od okrivljenika počinio ili bio sudionik u kaznenom djelu pranja novca iz članka 279. Kaznenog zakona.«
63.1. Članak 70. ZKP/08 izmijenjen je člankom 13. ZID-a ZKP/09. U članku 70. stavku 4. ZKP/08 riječi: »za koje postoje osnove sumnje« zamijenjene su riječima: »protiv kojeg je podignuta optužnica«, a riječi »prikrivanja protuzakonito dobivenog novca« zamijenjene su riječima »pranja novca«. Iza stavka 4. dodan je novi stavak 5. Prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom podnesen je nakon navedenih izmjena i dopuna.
64. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Odredbom čl. 70. st. 4. ZKP-a predviđeno je da branitelj ne može biti odvjetnik za kojeg postoje osnove sumnje da je primanjem novca ili imovine od okrivljenika počinio ili bio sudionik u kaznenom djelu prikrivanja protuzakonito dobivenog novca iz čl. 279. KZ-a.
Ova odredba protivna je čl. 29. Ustava RH kojom je okrivljeniku dano pravo na branitelja koje u sebi uključuje i pravo na izabranog branitelja. Izabrani branitelj je osoba kojoj je okrivljenik temeljem Zakona o odvjetništvu ali i ZKP-u dao ovlast da u njegovo ime i za njegov račun poduzima postupovne radnje u samom kaznenom postupku.
Prema odredbi čl. 70. st. 4. ZKP-a suženo je stoga okrivljeniku pravo na odabir branitelja po vlastitom izboru jer se kao branitelj ne može pojaviti onaj odvjetnik za kojeg je druga stranka u postupku zaključila da postoje osnove sumnje da je primanjem novca ili imovine od okrivljenika počinila ili bila sudionikom u kaznenom djelu.
Ovakvom formulacijom odredbe čl. 70. st 4. ZKP-a grubo je povrijeđena presumpcija nevinosti predviđena člankom 28. Ustava RH prema kojoj je svatko nedužan i nitko ga ne može smatrati krivim za kazneno djelo dok pravomoćnom sudskom presudom ne utvrdi krivnja.
Osnovi sumnje predstavljaju najnižu kategoriju spoznajnog vrednovanja određenih

činjenica. Citirana odredba ZKP-a protivna je i odredbi čl. 27. Ustava RH prema kojem odvjetništvo kao samostalna i neovisna služba osigurava svakome pravnu pomoć.
Prema dikciji odredbe čl. 70. st. 4. druga stranka u postupku tj. državni odvjetnik koji diskreciono prosuđuje pitanje postojanja osnove sumnje onemogućava suprotno ustavnim odredbama konkretnog odvjetnika u obavljanju njegove ustavom određene uloge te uskraćuje osumnjičenika na pravo na izabranog branitelja.
(...)«
Odredbom čl. 13. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku došlo je do sadržajne promjene odredbe čl. 70. ZKP-a, pa podnositelji ponajprije ističu da u cijelosti ostaju kod pravne argumentacije koju su u odnosu na čl. 70. ZKP-a već ranije navele.
65. Ministarstvo pravosuđa navodi da se članak 70. stavak 4. ZKP-a odnosi na odvjetnika protiv kojeg je podignuta optužnica zbog kaznenog djela pranja novca. Ističe da na temelju članka 70. stavka 5. ZKP-a o izuzimanju branitelja odlučuje sud na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika. Sud ne odlučuje o krivnji branitelja.
66. Ustavni sud podsjeća da je za podizanje optužnice nužno postojanje osnovane sumnje da je neka osoba počinila određeno kazneno djelo. Dakle, isključenje nekog odvjetnika od obavljanja uloge branitelja u situaciji kad je podignuta optužnica protiv tog odvjetnika da je primanjem novca ili imovine od okrivljenika počinio ili bio sudionik u kaznenom djelu pranja novca iz članka 279. KZ-a predstavlja prihvatljivo ograničenje prava okrivljenika na izabranog branitelja jer je utemeljeno na stupnju osnovane sumnje u kriminalnu djelatnost branitelja. U takvom slučaju okrivljenik uvijek može uzeti drugog branitelja.
67. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan smatraju da ni nakon izmjena ZKP-a iz 2009. godine (u članku 70. stavku 4. ZKP-a riječi »za koje postoje osnove sumnje« zamijenjene su riječima »protiv kojeg je podignuta optužnica«, a riječi »prikrivanja protuzakonito dobivenog novca« zamijenjene su riječima »pranja novca«) nije otklonjena nesuglasnost s Ustavom osporenog članka.
Ustavni sud upućuje na odluku broj: U-I-448/2009 i dr. u kojoj je ocijenio nesuglasnim s Ustavom članak 70. stavak 5. ZKP-a koji glasi:
»Članak 70.
(...)
(5) Na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika sud može rješenjem odlučiti da branitelj ne može biti odvjetnik za kojeg postoje osnove sumnje da je primanjem novca ili imovine od okrivljenika počinio ili bio sudionik u kaznenom djelu pranja novca iz članka 279. Kaznenog zakona. Do podizanja optužnice o prijedlogu državnog odvjetnika odlučuje sudac, a nakon podizanja optužnice sud pred kojim se vodi postupak. Žalba protiv rješenja ne odgađa njegovo izvršenje.«
67.1. U tom svjetlu, a polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud nije utvrdio razloge koji bi opravdali pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti članka 70. stavka 4. ZKP-a s Ustavom.
6.) Glava VII. Podnesci, elektronička isprava i zapisnik (članci 78. – 88.)

68. U glavi VII. (v. odluku broj: U-I-448/2009 i dr.) Ustavni sud nije prihvatio prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti članka 83. stavka 1. i članka 87. stavka 5. ZKP-a. U ovom ih rješenju razmatra zajedno.
6.1.) Članak 83. stavak 1. i članak 87. stavak 5.
69. Osporene odredbe glase:
»Članak 83.
(1) U zapisnik se unosi naziv državnog tijela pred kojim se obavlja radnja, mjesto gdje se obavlja radnja, dan i sat kad je radnja započeta i završena, imena i prezimena prisutnih osoba i u kojem su svojstvu prisutne, te naznaka kaznenog predmeta u kojem se poduzima radnja.
(...)«
»Članak 87.
(...)
(5) Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom, u zapisnik o dokaznoj radnji, osim podataka iz članka 83. stavka 1. ovog Zakona, unosi se i da je obavljeno tehničko snimanje, tko je snimanje obavio, kojim je uređajem snimanje obavljeno, da je osoba koja se ispituje prethodno upoznata o snimanju, kratki sadržaj danih iskaza i izjava i je li snimka reproducirana te gdje se snimka čuva ako nije priložena spisima predmeta.
(...)«
70. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode da kad se ispitivanje zaštićenog svjedoka snima, sudac istrage će navesti u zapisnik da je doneseno rješenje iz članka 295. stavka 4. ZKP-a, a zatim će postupiti prema člancima 87. stavku 5. i 83. stavku 1. ZKP-a koji ne propisuju obvezu da se u zapisnik unosi sadržaj iskaza zaštićenog svjedoka.
S obzirom da zapisnik ne sadržava iskaz zaštićenog svjedoka, a da obrana ne dobiva snimku, predlagateljice smatraju da je povrijeđeno pravo jednakosti oružja. U zakonu nije izrijekom navedena obveza pozivanja branitelja ili okrivljenika na to dokazno ročište. Stoga to rješenje predlagateljice smatraju nesuglasnim s Ustavom i Konvencijom. Posebno ističu da će do daljnje povrede doći kad se formira raspravni spis i kad obrana ni na koji način neće biti u mogućnosti izjasniti se smatra li da je zapis koji nije primila potrebno ili nepotrebno uvrstiti u raspravni spis. Neće biti u mogućnosti ocijeniti zakonitost tog dokaza ni predložiti njegovo eventualno izdvajanje iz spisa zbog postojanja procesnih pogrešaka.
71. Ministarstvo pravosuđa nije dostavilo očitovanje na navode predlagateljica u vezi s osporenim člankom 83. stavkom 1. i člankom 87. stavkom 5. ZKP-a.
71.1. Ustavni sud načelno podsjeća da za zaštićene svjedoke može postojati poseban procesni režim, što je potvrdila i praksa Europskog suda. U tom svjetlu ne vidi ustavnopravno relevantne razloge zbog kojih bi bilo opravdano prihvatiti prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 83. stavka 1. i članka 87. stavka 5. ZKP-a.
7.) Glava IX. Mjere osiguranja prisutnosti okrivljenika i druge mjere opreza (članci 95. – 144.)
72. U glavi IX. (v. odluku broj: U-I-448/2009 i dr.) Ustavni sud nije prihvatio prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 98.

stavaka 2., 5. i 6., članka 108. stavaka 1. i 3., članka 109., članka 112. stavka 1., stavka 2. prva rečenica i stavaka 3., 4. i 5., članka 118., članka 123. stavka 1. točke 4., članka 125. stavka 1. točke 5. i stavka 3., članka 127. stavka 2., članka 129. stavka 2., članka 133. stavaka 1., 2., 3. i 4. i članka 141. stavaka 3., 4. i 5. ZKP-a.
7.1.) Članak 98. stavci 2., 5. i 6.
73. Osporene odredbe glase:
»4. Mjere opreza
Članak 98.
(...)
(2) Mjere opreza jesu:
1) zabrana napuštanja boravišta,
2) zabrana posjećivanja određenog mjesta ili područja,
3) obveza redovitog javljanja određenoj osobi ili državnom tijelu,
4) zabrana približavanja određenoj osobi,
5) zabrana uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom,
6) zabrana obavljanja određene poslovne aktivnosti,
7) privremeno oduzimanje putne i druge isprave za prijelaz državne granice,
8) privremeno oduzimanje dozvole za upravljanje motornim vozilom.
(...)
(5) Mjere opreza mogu biti naložene prije i tijekom kaznenog postupka. Prije podizanja optužnice mjere opreza određuje, produljuje i ukida rješenjem državni odvjetnik. Nakon podizanja optužnice pa do pravomoćnosti presude, te mjere određuje, produljuje i ukida sud pred kojim se vodi postupak.
(6) Mjere opreza mogu trajati dok za to postoji potreba, a najdulje do pravomoćnosti presude. Trajanje mjera opreza nije ograničeno rokovima trajanja istražnog zatvora. Svaka dva mjeseca državni odvjetnik prije podizanja optužnice, odnosno sud koji vodi postupak, ispitat će po službenoj dužnosti postoji li još potreba za mjerom opreza te je rješenjem produljiti ili ukinuti ako više nije potrebna. Mjera će se ukinuti i prije proteka roka od dva mjeseca ako je za nju prestala potreba ili ako više nema zakonskih uvjeta za njezinu primjenu.
(...).«
73.1. Osporeni stavci članka 98. ZKP/08 izmijenjeni su člankom 19. ZID-a ZKP/09. Prije izmjena glasili su:
»Članak 98.
(...)
(5) Mjere opreza mogu biti naložene prije i tijekom kaznenog postupka. Prije započinjanja kaznenog postupka mjere opreza određuje i ukida državni odvjetnik. Tijekom istrage te mjere određuje sudac istrage. Nakon podizanja optužnice pa do pravomoćnosti presude, mjere određuje sud pred kojim se vodi postupak.
(6) Mjere opreza mogu trajati dok za to postoji potreba, a najdulje do pravomoćnosti presude. Trajanje mjera opreza nije ograničeno rokovima trajanja istražnog zatvora. Svaka dva mjeseca sudac istrage, odnosno sud koji vodi postupak, ispitat će po službenoj dužnosti postoji li još potreba za mjerom opreza te je rješenjem produljiti ili ukinuti ako više nije potrebna. Mjera će se ukinuti i prije proteka roka od dva mjeseca ako je za nju prestala potreba ili ako više nema

zakonskih uvjeta za njezinu primjenu.
(...).«
Prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom podnesen je nakon stupanja na snagu izmjena ZKP-a.
74. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Člankom 19. Zakona o izmjenama i dopunama zakona o kaznenom postupku došlo je do promjene u članku 98 ZKP-a na način da je stavak 5 mijenjan i sada glasi; 'Mjere opreza mogu biti naložene prije i tijekom kaznenog postupka. Prije podizanja optužnice mjere opreza određuje, produljuje i ukida rješenjem državni odvjetnik. Nakon podizanja optužnice pa do pravomoćnosti presude te mjere određuje, produljuje i ukida sud pred kojim se vodi postupak.'
Došlo je i do promjene u stavku 6. u kojem se u trećoj rečenici riječi sudac istrage zamjenjuju riječima; 'državni odvjetnik prije podizanja optužnice'.
Opisanim izmjenama došlo je do povrede ustavnih prava građana jer je jednoj stranci u postupku tj. državnom odvjetniku, dana mogućnost da kroz mjere opreza ograničava ustavna prava druge stranke u postupku kao što su pravo na rad, pravo na slobodu kretanja, pravo na slobodu komuniciranja sa drugim osobama te udruživanje s istima.
Člankom 3 Ustava RH uvedeno je načelo vladavine prava. Ovo načelo kao najviša vrednota ustavnog poretka predstavlja i temelj za samo tumačenje Ustava RH, a u sebi sadrži i pitanja o općim obilježjima koje neki zakon mora imati kako bi bio usklađen sa načelom vladavine prava.
Odredbom čl. 29 Ustava RH propisano je da svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud odluči o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela. Odredbom čl. 30 Ustava RH propisano je da kaznena osuda za teška i osobito nečasna kaznena djela može, u skladu sa zakonom, imati za posljedicu gubitak stečenih ili zabranu stjecanja na određeno vrijeme nekih prava na obavljanje određenih poslova, ako to zahtijeva zaštita pravnog poretka.
Odredbom čl. 6 st. 1 ECHR predviđeno je da odluke o optužbi za kaznena djela donosi neovisan i nepristran sud ustanovljen zakonom. Neovisan sud je onaj koji je neovisan o strankama i izvršnoj vlasti, a pri tome je važan i dojam neovisnosti. Zahtjev da sud treba biti nepristran donekle se preklapa sa zahtjevom da bude neovisan, naročito kada je u pitanju utjecaj stranaka ali i drugih tijela. Ovo vrijedi jednako u građanskim i kaznenim predmetima.«
75. Ministarstvo pravosuđa navodi da nije osnovana tvrdnja predlagateljica jer članak 98. ZKP-a nije nesuglasan s člankom 30. Ustava. Na temelju članka 98. ZKP-a državni odvjetnik donosi rješenje kojim odlučuje o mjeri opreza, ali o žalbi odlučuje sudac istrage. Dakle, konačnu odluku o mjeri opreza donosi sud. Državni odvjetnik vodi istragu. Vodi postupak na temelju članka 202. stavka 34. ZKP-a te poduzima i nalaže radnje prije podizanja optužnice. U vezi s navodima predlagateljica da je trajanje mjera opreza u nesuglasnosti s člankom 16. stavkom 2. Ustava, Ministarstvo pravosuđa napominje da se pri uređenju tih mjera vodilo računa o načelu razmjernosti.
76. Ustavni sud prvo primjećuje da je svrha članka 98. stavka 2. ZKP-a, osim

sprečavanja novih kaznenih djela, i omogućavanje djelotvornog vođenja kaznenog postupka. Postoji, dakle, legitimni cilj izricanja tih mjera. ZKP propisuje i pretpostavke za njihovo izricanje, kao i ograničenja njihove primjene. Pozivanje predlagateljica na članak 16. stavak 2. Ustava nije osnovano. Na temelju članka 95. stavka 1. ZKP-a uvijek se mora postupati prema načelu razmjernosti i odrediti blažu mjeru ako se njome može postići ista svrha. Na temelju članka 95. stavka 2. ZKP-a (»Sud i druga državna tijela po službenoj će dužnosti ukinuti mjere iz stavka 1. ovog članka, ili ih zamijeniti blažim mjerama ako su prestali zakonski uvjeti za njihovu primjenu, ili ako su nastupili uvjeti da se ista svrha može postići blažom mjerom«) po službenoj se dužnosti mora ukinuti svaka mjera čim prestanu razlozi za njezinu primjenu.
76.1. Ustavni sud prvo podsjeća da se primjenom mjera opreza nastoji omogućiti uspješno vođenje kaznenog postupka uz što manji stupanj ograničavanja prava u cilju uspješnog vođenja kaznenog postupka, sukladno načelu razmjernosti. Članak 98. stavak 5. ZKP-a na temelju kojeg mjere opreza prije podizanja optužnice određuje državni odvjetnik posljedica je prihvaćanja novog koncepta istrage čiji je nositelj državni odvjetnik. Državni je odvjetnik prilikom odlučivanja o mjerama opreza vezan zakonom propisanim pretpostavkama za njihovo određivanje: traži se osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo te postojanje razloga za određivanje istražnog zatvora. Protiv rješenja o određivanju mjera opreza okrivljenik može izjaviti žalbu o kojoj odlučuje sudac istrage. To znači da je osigurana sudska kontrola njihova određivanja. U takvim je okolnostima ustavnopravno prihvatljivo davanje ovlaštenja državnom odvjetniku da odlučuje o mjerama opreza prije podizanja optužnice.
76.2. Članak 98. stavak 6. ZKP-a omogućava primjenu mjera opreza i nakon što proteknu rokovi trajanja najteže mjere osiguranja okrivljenikove prisutnosti odnosno nakon što prestanu postojati razlozi za određivanje istražnog zatvora. S obzirom da ostvaruju svrhu istražnog zatvora, mjere opreza predstavljaju zamjenu istražnom zatvoru pa se mogu određivati samo dok za njih postoje materijalnopravne i procesnopravne pretpostavke za određivanje istražnog zatvora. Protekom rokova trajanja istražnog zatvora prestaju postojati procesnopravne pretpostavke za određivanje istražnog zatvora, a s time i pretpostavke za određivanje mjera opreza.
76.3. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud nije utvrdio razloge koji bi opravdali pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 98. stavaka 2., 5. i 6. ZKP-a.
7.2.) Članak 108. stavci 1. i 3.
77. Osporene odredbe glase:
»Članak 108.
(1) Prilikom uhićenja, uhićena osoba se mora odmah upoznati s razlozima uhićenja te mora biti poučena o pravima iz članka 7. stavka 2. ovog Zakona, osim ako to, s obzirom na okolnosti, nije nikako moguće.
(...)
(3) Prilikom uhićenja smije se upotrijebiti samo ona sila na koju policiju ovlašćuje posebni zakon.

(...)«
78. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Članak 108. st. 1 ZKP-a u suprotnosti je sa člankom 29 Ustava RH. Naime, tim člankom propisano je da u slučaju sumnje ili optužbe zbog kažnjivog djela, osumnjičenik, okrivljenik ili optuženik ima pravo, između ostalih prava, da u najkraćem roku bude obaviješten potanko i na jeziku koji razumije o naravi i razlozima optužbe koja se diže protiv njega i o dokazima koji ga terete.
Zakonom o kaznenom postupku upravo se i reguliraju situacije koje su predviđene u članku 29 Ustava RH jer isti normira postupanje u situacijama postojanja osnova sumnje na počinjenje kažnjivog djela.
Člankom 108. st. 1 ZKP-a suprotno citiranoj ustavnoj odredbi uhićenoj osobi nije dano pravo da odmah bude upoznata sa naravi i razlozima optužbe iako je to njegovo ustavno pravo koje po svom sadržaju nije identično pravo na upoznavanje sa razlozima uhićenja.
(...)
Obvezni sadržaj europskih uhidbenog naloga sadrži i odredbu članka 5 st. 2 konvencije gdje se kao minimum standarda koji se mora saopćiti uhićeniku navodi razlog uhićenja ali i razlozi optužbe koje protiv uhićene osobe postoje.
Odredbom članka 108 st. 3 ZKP-a propisano je da se prilikom uhićenja smije uporabiti samo ona sila na koju se policija ovlašćuje posebnim zakonom. Odredba ovog članka protivna je odredbi članka 16 st. 2 Ustava RH, odredbi članka 2 ECRH i odredbi čl. 21 Ustava RH. Prema navedenom članku 16 Ustava RH slobode i prava mogu se ograničiti samo zakonom da bi se zaštitile slobode i prava drugih ljudi te pravni poredak, javni moral i zdravlje, a prema čl. 21 svako ljudsko biće ima pravo na život, te u RH nema smrtne kazne.
(...)
Prema odredbi čl. 108 st. 3 ZKP-a razvidno je da je prilikom uhićenja dozvoljena uporaba sile ali se govori o svakoj sili na koju je policija ovlaštena posebnim zakonom. Ovakva zakonska formulacija u suprotnosti je sa čl. 2 st. 2 ECHR ali i odredbama čl. 21 Ustava RH.
Naime uporaba sile mora biti razmjerna cilju koji se želi postići i zato se u Konvenciji rabi termin sila koje je bila nužno potrebna. Uporaba sile ne može biti veća od 'apsolutno nužne' za postizanje jednog od ciljeva navedenih u točkama a) do c) članka 2 st. 2 ECHR:
(...).«
79. Prema mišljenju Ministarstva pravosuđa članak 108. stavak 1. ZKP-a u cjelini ispunjava zahtjeve članaka Ustava i Konvencije koje su predlagateljice istaknule. Razlog uhićenja je quaestio facti i tu se nikako ne može tražiti da se pri svakom uhićenju iznose razlozi optužbe kako to one smatraju. U vezi s osporavanjem suglasnosti s Ustavom članka 108. stavka 3. ZKP-a, Ministarstvo pravosuđa navodi da Zakon o policijskim poslovima i ovlastima (»Narodne novine« broj 76/09.) detaljno uređuje načelo razmjernosti u članku 5., a u članku 83. stavku 1. ZKP-a posebno propisuje načelo razmjernosti u vezi s uporabom sredstava prisile.
80. Ustavni sud podsjeća da članak 24. stavak 2. Ustava određuje da uhićena osoba mora biti odmah upoznata s razlozima uhićenja i sa svojim pravima utvrđenima

zakonom. U skladu s tom ustavnom odredbom članak 7. ZKP-a propisuje da će uhićena osoba biti na njoj razumljiv način obaviještena o razlozima uhićenja te navodi ostala prava o kojima uhićena osoba tom prigodom mora biti poučena. Ustav i Konvencija zahtijevaju da se uporaba sile od državnih vlasti uredi zakonom. Posebne pretpostavke moraju biti ispunjene u slučaju uporabe sile koja može rezultirati lišenjem života pri zakonitom uhićenju suglasno članku 2. stavku 2. točki (b) Konvencije. Uporaba sile prilikom uhićenja propisana je Zakonom o policijskim poslovima i ovlastima koji u glavi 22. »Uporaba sredstava prisile« propisuje pretpostavke pod kojima policija može uporabiti silu. Navedenim se zakonom propisuju vrste prisile, njihov intenzitet i način na koji se prisila smije koristiti prilikom uhićenja. Netočna je tvrdnja da je u ZKP-u riječ o uporabi svake sile prilikom uhićenja. ZKP upućuje u članku 108. stavku 3. na odredbe Zakona o policijskim poslovima i ovlastima o primjeni sile prilikom uhićenja. Stoga članak 108. stavak 3. ZKP-a ne predstavlja povredu prava na život iz članka 21. Ustava i ne krši načelo razmjernosti iz članka 16. Ustava.
Nadalje, po prirodi stvari informacija o razlozima uhićenja i optužbi bit će manje detaljna u trenutku uhićenja od one u kasnijem tijeku postupanja odnosno tijekom suđenja. Tu razliku dopušta i Konvencija odnosno praksa Europskog suda.
Za sadržaj europskog uhidbenog naloga kojeg predlagateljice spominju Ustavni sud upućuje na točku 22. obrazloženja ovog rješenja.
80.1. Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti članka 108. stavaka 1. i 3. ZKP-a s Ustavom koje navode predlagateljice.
7.3.) Članak 109.
81. Osporeni članak glasi:
»Članak 109.
(1) Policijski službenik mora uhićenika u roku navedenom u stavku 2. ovog članka dovesti u pritvorsku policijsku jedinicu određenu posebnim zakonom i predati pritvorskom nadzorniku ili ga pustiti na slobodu. Zakašnjenje se mora posebno obrazložiti
(2) Rok u kojem uhićenik mora biti doveden u pritvorsku policijsku jedinicu i predan pritvorskom nadzorniku ili pušten na slobodu, teče od trenutka uhićenja, a iznosi dvadeset i četiri sata.
(3) Pritvorski nadzornik će sastaviti zapisnik u koji će unijeti osobne podatke uhićenika prema članku 272. stavku 1. ovog Zakona. Podaci o uhićeniku, trenutku i razlozima uhićenja se unose u evidenciju uhićenih osoba u Informacijskom sustavu ministarstva nadležnog za unutarnje poslove, odmah po dovođenju uhićenika. Pritvorski nadzornik obavještava državnog odvjetnika odmah po prijemu uhićenika. Obavijest se unosi u pritvorski zapisnik uhićenika.
(4) Pritvorski nadzornik će sastaviti posebni zapisnik o oduzimanju predmeta od uhićenika. Ako se radi o predmetima koji mogu poslužiti kao dokaz, zapisnik i oduzete predmete predat će državnom odvjetniku posebno pazeći da se predmeti ne unište ili ne ugrozi njihova uporaba u dokaznom postupku. Primjerak zapisnika pritvorski nadzornik predaje i policijskom službeniku koji je doveo uhićenika.
(5) Državni odvjetnik je dužan ispitati uhićenika, najkasnije šesnaest sati nakon

predaje pritvorskom nadzorniku.
(6) Pritvorski nadzornik će uhićenika i pritvorenika odmah pustiti na slobodu:
1) ako to naloži državni odvjetnik,
2) ako uhićenik nije ispitan u roku iz stavka 5. ovog članka,
3) ako je pritvor ukinut.
O puštanju uhićenika i pritvorenika na slobodu pritvorski nadzornik će unijeti bilješku u zapisnik i evidenciju iz stavka 3. ovog članka.
(7) O puštanju uhićenika na slobodu u slučajevima iz stavka 6. točke 2) ovoga članka, pritvorski nadzornik će odmah obavijestiti višeg državnog odvjetnika.«
81.1. Članak 109. ZKP-a dva puta je izmijenjen, prvi put člankom 24. ZID-a ZKP/09, a drugi put člankom 9. ZID-a ZKP/11. U vrijeme podnošenja prijedloga za ocjenu suglasnosti s Ustavom glasio je:
»Članak 109.
(1) Policijski službenik mora uhićenika u roku navedenom u stavku 2. ovog članka dovesti u pritvorsku policijsku jedinicu određenu posebnim zakonom i predati pritvorskom nadzorniku ili ga pustiti na slobodu. Zakašnjenje se mora posebno obrazložiti. Predmeti koji mogu poslužiti kao dokaz, predaju se pritvorskom nadzorniku koji s njima postupa prema stavku 4. ovog članka.
(2) Rok u kojem uhićenik mora biti doveden u pritvorsku policijsku jedinicu i predan pritvorskom nadzorniku ili pušten na slobodu, teče od trenutka uhićenja, a iznosi:
1) dvanaest sati, ako je osoba uhićena na području policijske uprave kojoj se dovodi,
2) dvadeset i četiri sata, ako je osoba uhićena izvan područja policijske uprave kojoj se dovodi.
(3) Pritvorski nadzornik će sastaviti zapisnik u koji će unijeti osobne podatke uhićenika prema članku 272. stavku 1. ovog Zakona. Podaci o uhićeniku, trenutku i razlozima uhićenja se unose u evidenciju uhićenih osoba u Informacijskom sustavu ministarstva nadležnog za unutarnje poslove, odmah po dovođenju uhićenika. Pritvorski nadzornik obavještava državnog odvjetnika odmah po prijemu uhićenika. Obavijest se unosi u pritvorski zapisnik uhićenika.
(4) Pritvorski nadzornik će sastaviti posebni zapisnik o oduzimanju predmeta od uhićenika. Ako se radi o predmetima koji mogu poslužiti kao dokaz, zapisnik i oduzete predmete predat će državnom odvjetniku posebno pazeći da se predmeti ne unište ili ne ugrozi njihova uporaba u dokaznom postupku. Primjerak zapisnika pritvorski nadzornik predaje i policijskom službeniku koji je doveo uhićenika.
(5) Državni odvjetnik je dužan ispitati uhićenika, najkasnije deset sati nakon predaje pritvorskom nadzorniku.
(6) Pritvorski nadzornik će uhićenika i pritvorenika odmah pustiti na slobodu:
1) ako to naloži državni odvjetnik,
2) ako protiv uhićenika nije određen pritvor ili istražni zatvor, u roku od 20 sati od uhićenja iz stavka 2. točke 1. ovog članka, odnosno 32 sata od uhićenja iz stavka 2. točke 2. ovog članka;
3) ako uhićenik nije ispitan u roku iz stavka 5. ovog članka,
4) ako je pritvor ukinut.

O puštanju uhićenika i pritvorenika na slobodu pritvorski nadzornik će unijeti bilješku u zapisnik i evidenciju iz stavka 3. ovog članka.
(7) O puštanju uhićenika na slobodu u slučajevima iz stavka 6. točke 3) ovoga članka, pritvorski nadzornik će odmah obavijestiti višeg državnog odvjetnika.«
82. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Prema odredbi čl. 109. ZKP-a nakon što je određena osoba uhićena po redarstvenim vlastima, sprovodi se u određenu policijsku upravu gdje je zaprima pritvorski nadzornik.
Prema čl. 109 st. 4. ZKP-a pritvorski nadzornik obavještava državnog odvjetnika odmah po prijemu uhićenika. Uhićenik se ima odmah pustiti na slobodu ako to naloži državni odvjetnik. Ako protiv uhićenika nije određen pritvor ili istražni zatvor, u roku od 20 sati od uhićenja iz stavka 2. toč. 1 ovoga članka odnosno 32 sata od trenutka uhićenja iz stavka 2. točka 2 ovog članka, pritvorski nadzornik će odmah po isteku roka pustiti uhićenika na slobodu i o tome obavijestiti višeg državnog odvjetnika.
Prema tome citirana odredba čl. 109 st. 4 ZKP-a nije u skladu sa člankom 24. Ustava RH jer državni odvjetnik odlučuje o puštanju na slobodu uhićene osobe odnosno može pridržati svoje pravo da se ne izjasni o statusu uhićene osobe u periodu do čak najviše 32 sata od uhićenja te osobe, a da pri tome ne mora nikome dati nikakvo obrazloženje niti razlog zbog čega je uhićena osoba bez odluke sudbene vlasti bila lišena slobode čak 32 sata.«
83. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da članak 109. ZKP-a nije nesuglasan s člancima 24. i 29. Ustava i s člankom 6. Konvencije. Člankom 109. stavkom 5. ZKP-a propisano je da je državni odvjetnik dužan ispitati uhićenika najkasnije deset sati nakon predaje pritvorskom nadzorniku. U ovom slučaju riječ je o institutu koji je u ZKP/97 bio naznačen kao »zadržavanje". Izraz »pritvor« koji se spominje u Ustavu odnosi se u kontekstu ZKP-a na istražni zatvor.
84. Ustavni sud primjećuje da su prigovori predlagateljica upućeni tekstu članka 109. ZKP-a prije njegovih izmjena i dopuna iz 2009.
84.1. Poslije izmjena i dopuna ZKP-a iz 2009. prestali su postojati razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti članka 109. ZKP-a s Ustavom koje navode predlagateljice.
7.4.) Članak 112. stavak 1., stavak 2. prva rečenica i stavci 3., 4. i 5.
85. Osporeni članak glasi:
»Članak 112.
(1) Državni odvjetnik pisanim i obrazloženim rješenjem određuje pritvor protiv uhićenika ako utvrdi da postoje osnove sumnje da je uhićenik počinio kazneno djelo za koje se kazneni progon poduzima po službenoj dužnosti, a postoji neki od razloga za istražni zatvor iz članka 123. stavka 1. točke 1.-4. ovog Zakona, a pritvor je potreban radi utvrđivanja istovjetnosti, provjere alibija te prikupljanja podataka o dokazima. Protiv rješenja o pritvoru pritvorenik se može žaliti u roku od 6 sati. O žalbi odlučuje sudac istrage, u roku od 8 sati. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.
(2) Pritvor iz stavka 1. ovog članka, može trajati najdulje četrdeset i osam sati od trenutka uhićenja.(…)
(3) Pritvor će se odmah ukinuti ako su prestali razlozi zbog kojih je pritvor bio

određen.
(4) Državni odvjetnik nakon što je ispitao uhićenika, može pisanim nalogom naložiti policiji da u toku od dvadeset i četiri sata od trenutka predaje uhićenika pritvorskom nadzorniku, dovede uhićenika sucu istrage radi postupanja prema članku 118. ovog Zakona, u tom slučaju državni odvjetnik ne donosi rješenje o pritvoru.
(5) Ako u roku od dvadeset i četiri sata od trenutka predaje pritvorskom nadzorniku, protiv okrivljenika nije određen pritvor ili okrivljenik nije doveden sucu istrage prema stavku 1. ovog članka, ima se pustiti na slobodu.«
85.1. Članak 112. ZKP-a drugi put je izmijenjen člankom 24. ZID-a ZKP/09. U vrijeme podnošenja prijedloga za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom (2009.) članak 112. ZKP-a je glasio:
»Članak 112.
(1) Državni odvjetnik pisanim i obrazloženim rješenjem određuje pritvor protiv uhićenika ako utvrdi da postoje osnove sumnje da je uhićenik počinio kazneno djelo za koje se kazneni progon poduzima po službenoj dužnosti, a za koje je propisana kazna zatvora od tri godine ili teža kazna, a postoji neki od razloga za istražni zatvor iz članka 123. stavka 1. točke 1. do 4. ovog Zakona, a pritvor je potreban radi utvrđivanja istovjetnosti, provjere alibija te prikupljanja podataka o dokazima. Protiv rješenja o pritvoru pritvorenik se može žaliti u roku od šest sati. O žalbi odlučuje sudac istrage, u roku od osam sati. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.
(2) Pritvor iz stavka 1. ovog članka, može trajati najdulje četrdeset i osam sati od trenutka uhićenja. Na prijedlog državnog odvjetnika sudac istrage može obrazloženim rješenjem produljiti pritvor za daljnjih četrdeset i osam sati ako je to neophodno radi prikupljanja dokaza o kaznenom djelu za koje je propisana kazna zatvora iznad dvanaest godina. Protiv rješenja suca istrage o produljenju pritvora pritvorenik se može žaliti u roku od šest sati. O žalbi odlučuje vijeće u roku od dvanaest sati. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja. Pritvorenik može žalbu izjaviti na zapisnik.
(3) Pritvor će se odmah ukinuti ako su prestali razlozi zbog kojih je pritvor bio određen.«
85.2. Stavci 2. i 3. članka 112. ZKP/08 prije nego što su izmijenjeni člankom 24. ZID-a ZKP/09 su glasili:
»Članak 112.
(...)
(2) Pritvor iz stavka 1. ovog članka, može trajati najdulje četrdeset i osam sati od trenutka uhićenja. Na prijedlog državnog odvjetnika sudac istrage može obrazloženim rješenjem produljiti pritvor za daljnjih četrdeset i osam sati ako je to neophodno radi prikupljanja dokaza o kaznenom djelu za koje propisana kazna zatvora iznad dvanaest godina. Protiv rješenja suca istrage o produljenju pritvora pritvorenik se može žaliti u roku od šest sati. O žalbi odlučuje vijeće u roku od dvanaest sati. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.
(3) Žalbu iz stavka 1. i 2. ovog članka, pritvorenik može izjaviti i na zapisnik.«
86. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:

»Prema čl. 112 ZKP-a predviđena je situacija pritvora koja bi se mogla svojim sadržajem izjednačiti sa institutom zadržavanja iz starog ZKP-a. Ovo je svojevrsni intermeco između uhićenja i odluke suda o opravdanosti lišenja slobode koja je dana državnom odvjetniku i koja prema odredbi čl.112 ZKP-a može iznositi 48 sati.
Državni odvjetnik je stranka u kaznenom postupku i on s obzirom na zainteresiranost svoje uloge u postupku zasigurno ne može potpasti pod kategorije suda u smislu čl. 22, 24 i 25 Ustava RH. Pri tome valja voditi računa o ulozi i obvezama koje državni odvjetnik ima u skladu sa odredbom čl. 38 ZKP-a. Treba naznačiti da u čl. 38 ZKP-a uopće nije predviđeno ono što je kao ovlast dano državnom odvjetniku u čl. 112 a to je donošenje pisanog i obrazloženog rješenja o određivanju pritvora protiv uhićenika, čime je se ukazuje na nekonzistentnost samog zakona.
Kako je lišenje slobode kategorija zaštićena osim Ustavom RH i ECHR, treba navesti da se osoba koja je uhićena ili pritvorena mora u najkraćem roku izvesti pred suca ili drugo tijelo sudbene vlasti, s time što je Europski sud za ljudska prava zauzeo stanovište da sudske vlasti da bi udovoljile čl. 5 toč. 3 ECHR moraju raspraviti sva pitanja koja se odnose na lišenje slobode i donijeti konačnu odluku na temelju objektivnih pravnih kriterija. Da bi ispunile taj zahtjev vlasti pred koje dani pojedinac mora biti izveden moraju ga saslušati. Potom moraju svoju odluku donijeti neovisno, sukladno s pravno utvrđenim postupkom i normama (Shiesser protiv Švicarske 1979).
U pogledu neovisnosti i nepristranosti tijela sudske vlasti, Europski sud za ljudska prava je zauzeo stav da državno tijelo koje ima ulogu i tužitelja i istražitelja ne zadovoljava te zahtjeve (Skoogström protiv Švedske 1984 i Huber protiv Švicarske iz 1990), a nije prihvatljivo niti da odluku o pritvoru donosi tužitelj (Niedbala protiv Poljske 2000) ili istražitelj čije odluke podliježu potvrdi tužiteljstva (Assenov protiv Bugarske 1998 i Nikolova protiv Bugarske 1999).
U konstelaciji odredbe čl. 112 ZKP-a razvidno je da ne postoji nikakva obveza državnog odvjetnika da ispita uhićenu osobu prije donošenja rješenja o određivanju pritvora koje može trajati 48 sati, a kako bi utvrdio da li zaista postoji razlozi za primjenu instituta državno odvjetničkog pritvora.
Naime razlozi za pritvor moraju biti, kao što je to u Ustavu RH u čl. 24 st. 2 navedeno, određeni sa pravnim standardom postojanja 'osnovane sumnje' da je osoba počinila teško kazneno djelo određeno zakonom. Nivo 'osnova sumnje' dakle protuustavna je kategorija kao podloga za određivanje pritvora.
(...)
Osim toga 'osnovana sumnja' kako je predviđena Ustavom RH je zapravo jedan opći preduvjet za lišenje slobode odnosno pritvor. (…)
Ni kod žalbe a ni kod produženja pritvora sudac istrage nema obvezu ispitati pritvorenu osobu prije donošenja kako bi se uvjerio u ispravnost razloga zbog kojih je državni odvjetnik bilo odredio pritvor bilo zatražio njegovo produženje.«
87. Ministarstvo pravosuđa nije se u vezi s člankom 112. ZKP-a izričito očitovalo na navode predlagateljica.
87.1. Predlagateljice ističu da »razlozi za pritvor moraju biti, kao što je to u Ustavu

RH u čl. 24 st. 2 navedeno, određeni sa pravnim standardom postojanja 'osnovane sumnje' da je osoba počinila teško kazneno djelo određeno zakonom. Nivo 'osnova sumnje' dakle protuustavna je kategorija kao podloga za određivanje pritvora". Ustavni sud te prigovore ocjenjuje neosnovanim. Opetovano ponavlja da ustavni termin »pritvor« u materijalnom smislu obuhvaća zakonski termin »istražni zatvor". Za određivanje istražnog zatvora uvijek je potrebna osnovana sumnja da je osoba počinila kazneno djelo.
87.2. Ustavni sud primjećuje da su predlagateljice osporile cijeli članak 112. ZKP-a. Ustavni sud utvrdio je nesuglasnim s Ustavom samo članak 112. stavak 2. drugu rečenicu (v. odluku broj: U-I-448/2009 i dr.). Ne postoje razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti preostalog dijela članka 112. ZKP-a s Ustavom koje navode predlagateljice.
7.5.) Članak 118.
88. Osporeni članak glasi:
»Članak 118.
(1) Po nalogu državnog odvjetnika policija će pritvorenika kod kojeg postoje razlozi za određivanje istražnog zatvora prije isteka roka za pritvor iz članka 112. stavka 2. ovog Zakona, ili u roku iz članka 112. stavka 4. ovog Zakona, dovesti sucu istrage radi održavanja ročišta za određivanje istražnog zatvora ili puštanja na slobodu. Pritvorski nadzornik prethodno dostavlja pritvorski zapisnik državnom odvjetniku, a na zahtjev suca istrage ili državnog odvjetnika i zapisnike, predmete i druge podatke o radnjama poduzetim prema članku 110. ovog Zakona. Državni odvjetnik mora biti prisutan na tom ročištu.
(2) Na temelju naloga suca istrage pritvorenik će se zadržati u pritvoru do održavanja ročišta za odlučivanje o istražnom zatvoru, a najdulje dvanaest sati, od trenutka dovođenja sucu istrage.«
88.1. Člankom 10. ZID-a ZKP/11 izmijenjen je članak 118. stavak 1. ZKP/08 koji je glasio:
»Članak 118.
(1) Po nalogu državnog odvjetnika policija će pritvorenika kod kojeg postoje razlozi za određivanje istražnog zatvora prije isteka roka za pritvor iz članka 112. ovog Zakona, dovesti sucu istrage radi održavanja ročišta za određivanje istražnog zatvora ili puštanja na slobodu. Pritvorski nadzornik prethodno dostavlja pritvorski zapisnik državnom odvjetniku. Državni odvjetnik mora biti prisutan na tom ročištu.
(...)«
Prije toga, članak 118. ZKP/08 izmijenjen je člankom 26. ZID-a ZKP/09 koji je glasio:
»Članak 26.
U članku 118. stavku 2. umjesto točke stavlja se zarez i dodaju riječi: 'od trenutka dovođenja sucu istrage.'.
Stavak 3. briše se.«
Članak 118. stavak 3. ZKP/08, koji je 2009. brisan, glasio je:
»Članak 118.
(...)
(3) Ako protiv pritvorenika nije u roku iz stavka 2. ovog članka, rješenjem suca

istrage određen istražni zatvor, istekom tog roka pritvorenik se mora pustiti na slobodu.«
Prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom podnesen je nakon stupanja na snagu ZID-a ZKP/09, a prije stupanja na snagu ZID-a ZKP/11.
89. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode da su članci 109., 112., 118. i 127. stavak 2. ZKP-a koji se odnose na ukupno trajanje zadržavanja i pritvora uhićene osobe, promatrani zajedno, u nesuglasnosti s člankom 24. Ustava. U obrazloženju navode da uhićenik prije prvog izvođenja pred suca istrage može biti lišen slobode ukupno 120 sati, odnosno pet dana, čime se krši ustavno pravo uhićenika da u najkraćem roku bude izveden pred sud.
90. Ministarstvo pravosuđa tvrdi da standardi koje navode predlagateljice ne postoje, a europska zakonodavstva različito uređuju lišenje slobode prije podizanja optužnice.
91. Ustavni sud ne smatra nesuglasnim s Ustavom sve odredbe ZKP-a koje osporavaju predlagateljice. Ispitao je cjelokupno zakonsko uređenje i zaključio da nesuglasnost s Ustavom proizlazi iz dijela članka 112. stavka 2. ZKP-a (v. odluku broj: U-I-448/2009 i dr.). Za ostale osporene odredbe ne postoje ustavnopravni razlozi za pokretanje postupka pred Ustavnim sudom.
91.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud nije prihvatio prijedlog za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 118. ZKP-a s Ustavom.
7.6.) Članak 123. stavak 1. točka 4.
92. Osporene odredbe glase:
»Članak 123.
(1) Istražni zatvor se može odrediti ako postoji osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo i ako:
(...)
4) je istražni zatvor nužan radi neometanog odvijanja postupka zbog posebno teških okolnosti počinjenja kaznenog djela za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora,
(...)«
92.1. Članak 123. ZKP/08 izmijenjen je člankom 29. ZID-a ZKP/09. U stavku 1. točki 4. iza riječi »nužan« dodane su riječi »radi neometanog odvijanja postupka«. U stavku 5. riječi »i 4.« brisane su. Dijelovi članka 123. do izmjene ZID-om ZKP/09 glasili su:
»Članak 123.
(1) Istražni zatvor se može odrediti ako postoji osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo i ako:
(…)
4) je istražni zatvor nužan zbog posebno teških okolnosti počinjenja kaznenog djela za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora,
(…)
(5) Istražni zatvor se, usprkos postojanju okolnosti iz stavka 1. i 4. ovog članka, neće odrediti ili produljiti ako je već isteklo najdulje vrijeme trajanja istražnog zatvora (članak 133.).«
Prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom podnesen je

nakon stupanja na snagu ZID-a ZKP/09.
93. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Navedena odredba zakona ne zadovoljava kriterije propisane člankom 22 Ustava RH u kojima je navedeno da je čovjekova sloboda i osobnost nepovrediva, te da se nikome ne smije oduzeti ili ograničiti sloboda, osim kada je to određeno zakonom o čemu odlučuje sud.
Obzirom da je RH potpisnica ECHR o zaštiti ljudskih prava potrebno je razmotriti da li odredba čl. 123 st. 1 toč. 4 zadovoljava pravne standarde predviđene odredbom čl. 5 Konvencije. Da bi prema praksi Europskog suda za ljudska prava mogli govoriti o tome da li je zakonska norma nacionalnog zakonodavstva u skladu sa čl. 5 ECHR treba poći od kriterija kojima to pitanje prosuđuje ECHR a ne nacionalno zakonodavstvo. Ovo stoga što pravo na slobodu i sigurnost nije apsolutno, ali je osnovna pretpostavka članka 5 u korist slobode, a ne njenog ograničenja, pošto je pravo na slobodu drugo po jačini pravo koje se štiti i Konvencijom, a od njega je jače samo pravo na život.
Pravo na slobodu je pretpostavka da bi čovjek mogao ostvariti sva svoja druga prava kao što je to sud naveo u predmetu Quinn protiv Francuske iz 1995. Kako pojam pravne sigurnosti temeljen na vladavini prava prožima članak 5 Konvencije a posebno njegov stavak 3, to se sva lišenja slobode moraju provoditi u skladu sa zakonom, propisanim postupkom i biti 'zakonita' (predmet Bizzoto protiv Italije iz 1989).
(...)
Što se tiče kriterija dostupnosti zakona, po stavu podnositelja čl. 123 st. 1 toč. 4 ZKP-a isti zadovoljava kriterije Konvencije, ali ih ne zadovoljava po kriterijima preciznosti i predvidivosti u pogledu posljedica, a u svrhu izbjegavanja svih rizika arbitrarnosti.
Naime kada se analizira odredba čl. 123 st. 1 toč. 4 ZKP-a tada je razvidno da je zakonodavac ovaj pritvorski osnov vezao za određenu grupu kaznenih djela (ona za koja je propisana kazna dugotrajnog zatvora) uz postojanje osnovnog preduvjeta a to je osnovana sumnja da je takovo djelo počinjeno, te uz dodatni uvjet da je to neophodno zbog posebno teških okolnosti djela. Zakonski termin 'neophodno zbog posebno teških okolnosti počinjenja kaznenog djela' je neprecizan jer nigdje u zakonu nije objašnjeno što on znači niti je obrazloženje toga pojma igdje objavljeno na način da bi se to smatralo dovoljno dostupnim. Taj termin nije predvidljiv u pogledu posljedica, a u svrhu izbjegavanja rizika arbitrarnosti.
(...)
Kako ZKP u odnosu na pritvorsku osnovu navedenu u članku 123 st. 1 toč. 4 poznaje samo jednu jedinu blažu mjeru, a to je kućni zatvor koji u suštini predstavlja također lišenje slobode, ne može se tvrditi da postoji blaža mjera u odnosu na sam istražni zatvor određen po čl. 123 st. 1 toč. 4 ZKP-a.«
94. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da predlagateljice nisu u pravu jer je osnova za istražni zatvor na temelju točke 4. ZKP-a nužnost istražnog zatvora radi neometanog odvijanja postupka zbog osobito teških okolnosti počinjenja kaznenog djela za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora, dakle, samo za najteža djela. Također, Ministarstvo pravosuđa naglašava da je riječ o posebno

teškim okolnostima počinjenja kaznenog djela. ZKP ima u vidu da postojanje više takvih posebno teških okolnosti počinjenja kaznenog djela treba utvrditi in concreto. Neometano vođenje postupka predstavlja legitiman cilj – posebnu svrhu istražnog zatvora.
95. Ustavni sud primjećuje da je ZID ZKP/09 izmijenio članak 123. stavak 1. točku 4. ZKP-a, propisujući da je svrha istražnog zatvora omogućiti neometano odvijanje postupka. Ocjenjuje da članak 123. stavak 1. točka 4. ZKP-a dostatno jasno i predvidljivo određuje osnovu za istražni zatvor i njezinu svrhu.
95.1. Ustavni sud stoga prigovor predlagateljica da je članak 123. stavak 1. točka 4. ZKP-a nesuglasan s člankom 22. Ustava i člankom 5. Konvencije smatra neosnovanim. Nije prihvatio prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu njegove suglasnosti s Ustavom.
7.7.) Članak 125. stavak 1. točka 5. i stavak 3.
96. Osporene odredbe glase:
»Članak 125.
(1) Sud će ukinuti istražni zatvor i okrivljenik će biti pušten na slobodu:
(...)
5) ako državni odvjetnik i nakon prethodne obavijesti višem državnom odvjetniku neopravdano u zakonskim rokovima ne poduzima radnje u postupku,
(...)
(3) Prije donošenja odluke o ukidanja istražnog zatvora određenog na temelju stavka 1. točke 5. ovog članka, sud će obavijestiti višeg državnog odvjetnika o nepravovremenom poduzimanju radnji i odrediti rok u kojemu se radnja ima provesti. Ako nakon isteka roka nije radnja poduzeta, postupit će se prema stavku 1. točki 5. ovog članka.«
96.1. Članak 125. ZKP/08 izmijenjen je člankom 31. ZID-a ZKP/09. U stavku 1. točki 3. riječ »kad« zamijenjena je riječju »ako«. U stavku 3. u prvoj rečenici riječi »prije ukidanja istražnog zatvora određenog na temelju točke 5. stavka 1.« zamijenjene su riječima »prije donošenja odluke o ukidanju istražnog zatvora određenog na temelju stavka 1. točke 5.«. U drugoj rečenici brisan je veznik »i«. Izmijenjeni dijelovi članka 125. glasili su:
»Članak 125.
(1) Sud će ukinuti istražni zatvor i okrivljenik će biti pušten na slobodu:
(…)
(3) Prije ukidanja istražnog zatvora na temelju točke 5. stavka 1. ovog članka, sud će obavijestiti višeg državnog odvjetnika o nepravovremenom poduzimanju radnji i odrediti rok u kojemu se radnja ima provesti. Ako i nakon isteka roka nije radnja poduzeta, postupit će se prema stavku 1. točki 5. ovog članka.«
Prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom podnesen je nakon stupanja na snagu navedenih izmjena i dopuna ZKP/08.
97. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Citirane odredbe čl. 125 ZKP-a protivne su odredbi čl. 16 Ustava RH prema kojem svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju, zatim odredbi čl. 25 st. 2 Ustava RH prema kojoj tko god je pritvoren i optužen zbog kaznenog djela ima pravo u

najkraćem roku određenom zakonom biti izveden pred sud i u zakonskom roku oslobođen ili osuđen, te odredbi čl. 24 st. 3 Ustava RH po kojem se svaka osoba koja je uhićena ili pritvorena ima pravo žaliti sudu koji će bez odgode odlučiti o zakonitosti lišenja slobode. Citirana odredbe čl. 125 ZKP-a protivne su i duhu čl. 5 ECHR koji štiti pravo na slobodu u odnosu na arbitrarno postupanje državne vlasti. Naime osoba koja se nalazi u istražnom zatvoru nema pravni lijek kojim bi se zaštitila od posljedica propuštanja pravovremenog poduzimanja radnji od strane državnog odvjetnika.
Jednom kad je istražni zatvor određen osoba koja je lišena slobode nalazi se u ingerenciji suda. Odredbom čl. 125 nije zakonom propisan rok koji će sudac istrage dati državnom odvjetniku koji evidentno ne postupa promptno da poduzme radnju, već je to ostavljeno na nivou sudskog određivanja roka. Tek ako državni odvjetnik i nadalje postupa na način koji se ne može smatrati 'marnim' postupanjem, iako je o tome izviješten i viši državni odvjetnik, temeljem odredbe čl. 125 st. 1 istražni zatvor se ukida.
Na ovaj način osoba se drži u pritvoru više nego što je to nužno, suprotno ustavnim odredbama, zbog razloga što državni odvjetnik u postupku ne postup promptno. Osim što je ovom odredbom ZKP-a povrijeđeno ustavno prava na slobodu, povrijeđeno je i ustavno pravo na pravično suđenje opisano u čl. 29 Ustava RH ali i čl. 6 ECHR.«
98. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da predlagateljice nisu u pravu jer je člankom 125. stavkom 3. ZKP-a osigurano sredstvo kojim se pritvorenik štiti od posljedica propuštanja pravovremenog poduzimanja radnji državnog odvjetnika. Navodi da nije točan navod kako nije određen rok za propuštanje jer se u članku 125. stavku 1. točki 5. ZKP-a upravo navodi taj rok.
99. Ustavni sud utvrđuje da zakonodavac, propisujući razloge ukidanja istražnog zatvora, u članku 125. stavku 1. točki 5. ZKP-a predviđa i slučaj kad državni odvjetnik ne poduzima pravovremeno radnje u postupku iako razlozi za istražni zatvor i dalje postoje. Da nije propisana ta odredba, istražni zatvor trajao bi na temelju članka 123. stavka 1. točke 2. ZKP-a sve dok postoje razlozi zbog kojih je određen, neovisno o tome što njegovu trajanju doprinosi i državni odvjetnik odugovlačenjem poduzimanja radnji u postupku. Stoga članak 125. ZKP-a ne predstavlja materijalnu ustavnu povredu na štetu okrivljenika.
99.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud nije prihvatio prijedlog za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 125. stavka 1. točke 5. i stavka 3. ZKP-a.
7.8.) Članak 127. stavak 2.
100. Osporena odredba glasi:
»Članak 127.
(...)
(2) O prijedlogu državnog odvjetnika da se odredi istražni zatvor, sudac istrage odlučuje odmah, a najkasnije u roku od dvanaest sata od podnošenja prijedloga. Kad se sudac istrage ne složi s prijedlogom državnog odvjetnika za određivanje istražnog zatvora, donosi rješenje kojim se prijedlog odbija te ako je okrivljenik u pritvoru naložit će da se odmah pusti na slobodu. Protiv tog rješenja državni odvjetnik ima pravo žalbe u roku od dvadeset četiri sata. O žalbi odlučuje vijeće u

roku od četrdeset i osam sati.
(...)
100.1. Članak 127. ZKP/08 noveliran je dva puta: ZID-om ZKP/09 i ZID-om ZKP/11. Člankom 32. ZID-a ZKP/09 provedena je bitna izmjena tako da su u stavku 2. u prvoj rečenici riječi »dvadeset četiri« zamijenjene riječju »dvanaest«. U drugoj rečenici na kraju rečenice brisana je točka i dodane su riječi »te ako je okrivljenik u pritvoru naložit će da se odmah pusti na slobodu«. U stavku 3. nakon riječi »zakonom« dodane su riječi »prije podnošenja optužnice«.
Prije izmjena učinjenih ZID-om ZKP/09 članak 127. stavci 2. i 3. ZKP/08 su glasili:
»Članak 127.
(...)
(2) O prijedlogu državnog odvjetnika da se odredi istražni zatvor, sudac istrage odlučuje odmah, a najkasnije u roku od dvadeset četiri sata od podnošenja prijedloga. Kad se sudac istrage ne složi s prijedlogom državnog odvjetnika za određivanje istražnog zatvora, donosi rješenje kojim se prijedlog odbija. Protiv tog rješenja državni odvjetnik ima pravo žalbe u roku od dvadeset četiri sata. O žalbi odlučuje vijeće u roku od četrdeset i osam sati.
(3) Ako što drugo nije propisano posebnim zakonom, o produljenju istražnog zatvora odlučuje sudac istrage na prijedlog državnog odvjetnika.
(...)«
Prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom podnesen je nakon stupanja na snagu ZID-a ZKP/09.
101. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan osporavaju suglasnost s člankom 24. Ustava članka 127. stavka 2. zajedno s člancima 109., 112. i 118. ZKP-a koji uređuju ukupno trajanje zadržavanja i pritvora uhićene osobe. Navode da uhićenik prije prvog izvođenja pred suca istrage može biti lišen slobode ukupno 120 sati odnosno pet dana, čime se krši ustavno pravo uhićenika da u najkraćem roku bude izveden pred sud.
102. Ministarstvo pravosuđa nije se očitovalo izravno na članak 127. stavak 2., već na članak 118. ZKP-a. Tvrdi da standardi koje navode predlagateljice ne postoje, dok europska zakonodavstva različito uređuju lišenje slobode prije podizanja optužnice.
102.1. Ustavni sud nije utvrdio da postoje ustavnopravni razlozi za prihvaćanje prijedloga predlagateljica za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 127. stavka 2. ZKP-a (v. obrazloženje uz članke 112. i 118. ZKP-a; v. i odluku broj: U-I-448/2009 i dr.).
7.9.) Članak 129. stavak 2.
103. Osporena odredba glasi:
»Članak 129.
(...)
(2) Na ročište iz stavka 1. ovog članka, pozivaju se državni odvjetnik i branitelj okrivljenika. Državni odvjetnik i branitelj moraju o ročištu biti obaviješteni u primjerenom roku. Okrivljenik će na ročište biti doveden, osim ako je nedostupan ili je raspravno nesposoban. Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom (članak

118. stavak 1.), sjednica vijeća održat će se i ako uredno pozvani državni odvjetnik i branitelj ne dođu na sjednicu, ili ako branitelj nije uredno primio poziv zbog toga jer je promijenio boravište ne obavijestivši o tome sud, ili zbog toga što mu dostava nije bila moguća zbog njegove nedostupnosti.
(...)«
103.1. Članak 129. stavak 2. ZKP-a izmijenjen je dva puta. Prvi put izmijenjen je člankom 33. ZID-a ZKP/09 tako da je na kraju stavka dodana rečenica koja glasi: »Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom (članak 118. stavak 1.), sjednica vijeća održat će se i ako uredno pozvani državni odvjetnik i branitelj ne dođu na sjednicu, ili ako branitelj nije uredno primio poziv zbog toga jer je promijenio boravište ne obavijestivši o tome sud, ili zbog toga što mu dostava nije bila moguća zbog njegove nedostupnosti.« U vrijeme podnošenja prijedloga za ocjenu suglasnosti s Ustavom, dakle, osporeni članak 129. stavak 2. ZKP-a glasio je:
»Članak 129.
(...)
(2) Na ročište se pozivaju državni odvjetnik i branitelj okrivljenika. Okrivljenik će na ročište biti doveden, osim ako je nedostupan ili je raspravno nesposoban. Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom (članak 118. stavak 1.), sjednica vijeća održat će se i ako uredno pozvani državni odvjetnik i branitelj ne dođu na sjednicu, ili ako branitelj nije uredno primio poziv zbog toga jer je promijenio boravište ne obavijestivši o tome sud, ili zbog toga što mu dostava nije bila moguća zbog njegove nedostupnosti.
(...)«
Drugi put su člankom 11. ZID-a ZKP/11 izmijenjeni stavci 1. i 2. članka 129. ZKP-a (za stavak 2. v. točku 103. obrazloženja ovog rješenja).
104. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode da članak 33. ZID-a ZKP/09, kojim je dopunjen članak 129. stavak 2. ZKP/08 u dijelu u kojem je propisano da će se sjednica vijeća na kojoj se odlučuje o istražnom zatvoru održati bez branitelja kojem dostava nije bila moguća zbog njegove nedostupnosti, nije suglasan s Ustavom. Smatraju da je s tim člankom povrijeđeno pravo na branitelja odnosno pravo na učinkovitu pravnu pomoć, propisani člankom 29. Ustava. Navode da, imajući u vidu mogućnost dostave poziva elektroničkom poštom, telefonom ili telefaxom, nedostupnost branitelja može biti uzrokovana činjenicom obavljanja poslova, dakle, objektivnim okolnostima koje se ne mogu svrstati u skrivljeno ponašanje odvjetnika. Navode važnost prisutnosti branitelja ročištu za određivanje istražnog zatvora jer je riječ o oduzimanju slobode, pa je pravo na branitelja minimalno pravo obrane s kojim se nastoji uspostaviti ravnopravnost stranaka u postupku i jednakost oružja.
105. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da navedeni članak razrađuje članak 24. stavak 3. ZKP-a te određuje da će o žalbi riješiti sud. Propisuje i da će o određivanju, produljenju i ukidanju istražnog zatvora odlučiti sud na nejavnom usmenom ročištu.
106. Ustavni sud ocjenjuje da se člankom 129. stavkom 2. ZKP-a okrivljeniku ne uskraćuje pravo na branitelja utvrđeno člankom 29. Ustava. Članak 129. stavak 2. ZKP-a propisuje obvezu pozivanja branitelja na ročište za odlučivanje o istražnom

zatvoru. Izostanak branitelja s ročišta rezultat je njegove osobne odluke odnosno ponašanja kojim je prethodno onemogućio urednu dostavu poziva. ZKP propisuje odredbe kojima se osigurava učinkovita dostava (članak 169. stavak 1. točka 4. i članak 4. – propisuju dostavu telekomunikacijskim sredstvom i propisuju tehničke uvjete radi osiguranja funkcionalnosti i mogućnosti provjere primitka tih poruka). Odredba o dostavi poziva, uključivši i odluke o dostavi telekomunikacijskim sredstvom, sukladno načelu ekonomičnosti, opravdava održavanje ročišta bez prisutnosti branitelja ako on svojom krivnjom ne dođe na ročište ili spriječi primitak poziva na ročište.
106.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 129. stavka 2. ZKP-a.
7.10.) Članak 133. stavci 1., 2., 3. i 4.
107. Osporene odredbe glase:
»Članak 133.
(1) Do donošenje presude suda prvog stupnja istražni zatvor može trajati najdulje:
1) tri mjeseca ako se za kazneno djelo može izreći kazna zatvora do tri godine,
2) šest mjeseci ako se za kazneno djelo može izreći kazna zatvora do pet godina,
3) dvanaest mjeseci ako se za kazneno djelo može izreći kazna zatvora do osam godina,
4) dvije godine ako se za kazneno djelo može izreći kazna zatvora preko osam godina,
5) tri godine ako se za kazneno djelo može izreći kazna dugotrajnog zatvora.
(2) U predmetima u kojima je donesena nepravomoćna presuda, ukupno trajanje istražnog zatvora do njezine pravomoćnosti produljuje se za jednu šestinu u slučajevima iz stavka 1. točke 1. do 3. ovog članka, a za jednu četvrtinu u slučajevima iz stavka 1. točke 4. i 5. ovog članka.
(3) Kad je presuda ukinuta, u postupku za kaznena djela iz stavka 1. točke 1. do 3. ovog članka, ukupno trajanje istražnog zatvora iz stavka 1. i 2. ovog članka, produljuje se za daljnjih šest mjeseci, a za kaznena djela iz stavka 1. točke 4. i 5. ovog članka za još jednu godinu.
(4) Ako je protiv drugostupanjske presude dopuštena žalba, ukupno trajanje istražnog zatvora iz stavka 1. i 2. ovog članka, produljuje se za još šest mjeseci.
(...)«
108. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Člankom 133 ZKP-a predviđeni su rokovi maksimalnog trajanja istražnog zatvora. Ukoliko se analiziraju odredbe stavka 1., 2., 3., i 4., utvrđuje se da je moguće da okrivljenik bude u istražnom zatvoru 3 godine plus 9 mjeseci plus 1 godina plus daljnjih 6 mjeseci, odnosno ukupno 5 godina i 3 mjeseca prije donošenja presude.
Citirana odredba protivna je odredbi čl. 25 Ustava RH kojom je predviđeno da svatko tko god je pritvoren i optužen za kazneno djelo ima pravo da u najkraćem roku, određenom zakonom bude izveden pred sud i u zakonskom roku oslobođen ili osuđen. Ova odredba protivi se i pravu na suđenje u razumnom roku koje se štiti odredbom članka 29 Ustava RH.

(...) Ovakvo maksimalno zadržavanje okrivljenika bez presude u pritvoru protivi se načelu razmjernosti prema kojem istražni zatvor mora biti sveden na najmanju moguću mjeru, ali i članku 16 st. 2 Ustava RH prema kojem svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinačnom slučaju.«
109. Ministarstvo pravosuđa navodi da članak 133. ZKP-a nije nesuglasan s člankom 16., člankom 25. i člankom 29. Ustava, a ni s člankom 5. i člankom 6. Konvencije. Mjerila za trajanje istražnog zatvora su težina djela, nepravomoćna presuda i ukidanje presuda. Propisani rokovi nisu u nesuglasnosti s navedenim člancima Ustava. Pri određivanju istražnog zatvora mora se voditi računa o okolnostima iz članka 122. ZKP-a.
110. Ustavni sud primjećuje da su određivanje i trajanje istražnog zatvora ograničeni prije svega načelom razmjernosti. Obveza je suda da istražni zatvor kao najtežu mjeru osiguranja prisutnosti okrivljenika na suđenju zamjeni blažom ako se ista svrha može postići tom blažom mjerom. Postoji obveza ukidanja istražnog zatvora čim prestanu razlozi zbog kojih je određen.
Uz to, zakonodavac predviđa različita trajanja istražnog zatvora ovisno o naravi pojedine osnove za njegovo određivanje. Tako istražni zatvor određen u članku 123. stavku 1. točki 2. ZKP-a može trajati najkasnije do završetka glavne rasprave, a onaj određen u članku 123. stavku 1. točki 5. ZKP-a najdulje mjesec dana. Uz ova funkcionalna ograničenja ZKP propisuje i vremensko ograničenje odnosno maksimalne rokove trajanja istražnog zatvora za pojedini stadij kaznenog postupka te ukupno za cijeli postupak. Navedeni su rokovi određeni, sukladno načelu razmjernosti, ovisno o visini zaprijećene kazne za pojedina kaznena djela. U osporenom članku također je propisano da se protekom rokova istražni zatvor mora ukinuti bez obzira je li ispunjena svrha zbog koje je istražni zatvor bio određen.
Ustavni sud napominje da se prema praksi Europskog suda pitanje trajanja istražnog zatvora (detention on remand) ne može ocjenjivati apstraktno. Uvijek se mora procjenjivati s obzirom na okolnosti svakog konkretnog (pojedinačnog) slučaja.
Zaključno, zakonodavac je najduži rok trajanja istražnog zatvora ograničio načelom razmjernosti, obvezom ukidanja istražnog zatvora u zakonom predviđenim slučajevima te rokovima trajanja istražnog zatvora u pojedinom stadiju kaznenog postupka. Tako propisana ograničenja osiguravaju da se istražni zatvor određuje samo kad je nužno i u mjeri u kojoj je nužno. Proizlazi da su zakonski rokovi trajanja istražnog zatvora, promatrani apstraktno, izvjesni, predvidljivi i razmjerni težini zaprijećene kazne. Sva ostala pitanja vezana uz trajanje istražnog zatvora ovise o osobitim okolnostima konkretnog slučaja i stvar su individualne sudske i ustavnosudske kontrole u pojedinačnim slučajevima.
110.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 133. stavaka 1., 2., 3. i 4. ZKP-a.
7.11.) Članak 141. stavci 3., 4. i 5.
111. Osporene odredbe glase:
»Članak 141.

(...)
(3) Predsjednik suda i sudac istrage ili predsjednik vijeća, odnosno sudac pojedinac pred kojim se vodi postupak, neovisno o nadzoru iz stavka 2. ovog članka, mogu u svako doba obilaziti zatvorenike, s njima razgovarati i od njih primati pritužbe.
(4) Ako tijekom pregleda ili povodom pritužbe zatvorenika, sudac iz stavka 2. ovog članka, utvrdi da je istekao rok trajanja istražnog zatvora određen u rješenju o istražnom zatvoru ili da ne postoji zakonita odluka o oduzimanju slobode, odmah će odrediti zatvorenikovo puštanje na slobodu.
(5) Zatvorenik koji smatra da mu se nezakonito prikraćuje ili ograničava njegovo pravo, može se obratiti predsjedniku suda, koji će prema potrebi poduzeti mjere iz stavka 2. ovoga članka.«
111.1. Člankom 35. ZID-a ZKP/09 u članak 141. ZKP/08 dodan je stavak 5. Prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom podnesen je nakon stupanja na snagu te dopune.
112. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode da su odredbe članka 141. stavaka 3. i 5. ZKP-a nesuglasne s člankom 23. stavkom 1. i člankom 25. stavkom 1. Ustava. Tvrde da te odredbe ZKP-a ne jamče učinkovitu zaštitu ustavnih prava pritvorenih osoba. Pozivaju se na članak 13. Konvencije, na predmet Europskog suda Štitić protiv Republike Hrvatske (presuda, 8. studeni 2007., zahtjev br. 29660/03) i na odluku Ustavnog suda broj: U-III-4182/2008. Ističu da članak 141. ZKP/08 ne odgovara pravnom standardu utvrđenom u toj odluci Ustavnog suda.
113. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navode da predlagateljice neosnovano tvrde kako nema sredstava kojima bi zatvorenik zaštitio svoja prava. U stavku 5. članka 141. ZKP-a propisano je da se zatvorenik koji smatra da se nezakonito prikraćuje ili ograničava njegovo pravo može obratiti predsjedniku suda, koji će prema potrebi poduzeti odgovarajuće mjere iz članka 141. stavka 2. ZKP-a.
114. Ustavni sud ističe da članak 141. stavak 2. ZKP-a propisuje da predsjednik suda ili sudac kojeg on odredi najmanje jedanput tjedno obilaze zatvorenike. Tom je odredbom propisano pravo »i bez prisutnosti pravosudnog policajca ispitati kako se zatvorenici hrane, kako zadovoljavaju ostale potrebe i kako se s njima postupa«. Dužnost je predsjednika vijeća ili suca kojeg on odredi da poduzimaju potrebne mjere. Takvo je uređenje u skladu s odlukom Ustavnog suda broj: U-III-4182/2008. Postupak pred sucem izvršenja uređen je člancima 44. do 47. Zakona o izvršenju kazne zatvora (»Narodne novine« broj 128/99., 55/00., 59/00., 129/00., 59/01., 67/01., 11/02., 190/03. – pročišćeni tekst, 76/07., 27/08., 83/09. i 18/11.; u daljnjem tekstu: ZIKZ).
Ustavni sud na kraju podsjeća da Republika Hrvatska, kao i većina ostalih država članica Vijeća Europe, ima velikih problema sa zatvorskim kapacitetima i osiguravanjem primjerenih uvjeta života zatvorenika. To je opći državni problem koji prelazi granice ZKP-a. Štoviše, taj se problem ne rješava niti se može riješiti ZKP-om.
114.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 141. stavaka 3., 4. i 5. ZKP-a.
8.) Glava XII. Odluke, dostava, razgledavanje spisa i predmeta, kaznena evidencija,

osobni podaci, pronađene i oduzete stvari (članci 163. – 190.)
115. U glavi XII. ZKP-a (v. odluku broj: U-I-448/2009 i dr.) Ustavni sud nije prihvatio prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 184. stavka 3., članka 186. stavka 3., članka 187. stavka 2. točke 3. i stavaka 3. i 5., članka 188. stavka 1., članka 189. stavka 2. i članka 190. ZKP-a.
8.1.) Članak 184. stavak 3.
116. Osporena odredba glasi:
»Članak 184.
(...)
(3) Sud može državnom odvjetniku, na njegov obrazložen zahtjev, dostaviti kazneni spis radi razgledavanja. Ako je u tijeku rok za izjavu redovitog pravnog lijeka ili ako to zahtijevaju druge okolnosti, sud će odrediti rok u kojem državni odvjetnik ima vratiti spise.«
116.1. Članak 184. stavak 2. ZKP/08 izmijenjen je dva puta: ZID-om ZKP/09 i ZID-om ZKP/11. Članak 184. stavak 3. ZKP-a, koji osporavaju predlagateljice, dosada nije mijenjan ni dopunjavan.
117. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode da »ne vide ni jedan opravdan razlog zbog kojeg bi sud državnom odvjetniku dostavljao kazneni spis radi razgledavanja«. Državni je odvjetnik stranka u postupku kao i okrivljenik te se člankom 184. stavkom 3. ZKP-a neopravdano stavlja u povoljniju poziciju od druge stranke u postupku. Tako se narušava načelo jednakosti oružja (članak 29. Ustava).
118. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da članak 184. stavak 3. ZKP-a nije nesuglasan s člankom 29. Ustava. Razgledavanje spisa i predmeta koji služe kao dokaz jedna je od bitnih komponenti dobre obrane te je stoga stavkom 2. tog članka propisano da okrivljenik i branitelj imaju pravo na razgledavanje spisa. Mogućnost dostave spisa državnom odvjetniku na njegov obrazloženi prijedlog proizlazi iz toga što je državni odvjetnik tijelo državne vlasti koje u pravilu ima sjedište u mjestu u kojemu sjedište ima sud, za razliku od okrivljenika i branitelja koji mogu imati sjedište u geografski udaljenom mjestu. Obje stranke i oštećenik razgledavaju, prepisuju, preslikavaju i snimaju spise u sudu.
119. Ustavni sud podsjeća da članak 4. stavak 3. ZKP-a propisuje kako državno odvjetništvo neovisno i nepristrano razjašnjava sumnju o kaznenom djelu za koje se kazneni progon provodi po službenoj dužnosti.
Stoga je dostavljanje kaznenog spisa državnom odvjetništvu opravdan. Riječ je o praktičnom (tehničkom) pitanju olakšavanja uvida u spis. Tu nije riječ o davanju prednosti državnom odvjetniku pred protustrankom. Za poštovanje procesne ravnopravnosti stranaka u postupku važno je da obje stranke imaju pravo uvida u spis.
119.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 184. stavka 3. ZKP-a.
8.2.) Članak 186. stavak 3.
120. Osporena odredba glasi:
»Članak 186.

(...)
(3) Osobni podaci iz stavka 1. ovog članka, mogu se, u skladu s propisima, upotrijebiti u drugim kaznenim postupcima, u drugim postupcima za kažnjive radnje u Republici Hrvatskoj, u postupcima međunarodne kaznenopravne pomoći i međunarodne policijske suradnje.
(...)«
121. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Podnositelji smatraju da odredbe članaka 186, 187, 188 i 189 ZKP-a koje se odnose na prikupljanje, korištenje i zaštitu osobnih podataka za potrebe kaznenog postupka ne odgovaraju ustavnim rješenjima zaštićenim odredbama članka 35 i 37 Ustava RH.«
122. Ministarstvo pravosuđa navodi:
»Niti tvrdnja predlagateljica da su čl. 186.-189. protivni člancima 35. i 37. Ustava nije opravdana.«
123. Ustavni sud ističe da predlagateljice nisu navele ustavnopravno relevantne razloge koji bi omogućili Ustavnom sudu da ispita članak 186. stavak 3. ZKP-a s aspekta članaka 35. i 37. Ustava. Podsjeća da paušalni navodi o nesuglasnosti zakonskih odredaba s određenim člancima Ustava nisu dostatni za pokretanje postupka njihove apstraktne kontrole pred Ustavnim sudom.
Upućuje na odluku broj: U-I-448/2009 i dr. kojom je ocijenio nesuglasnim s Ustavom članak 186. stavak 1. ZKP-a.
123.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 186. stavka 3. ZKP-a.
8.3.) Članak 187. stavci 3. i 5.
124. Mjerodavne odredbe glase:
»Članak 187.
(1) Netočni podaci ili podaci prikupljeni suprotno odredbama članka 186. i 188. ovog Zakona moraju se bez odgode ispraviti ili izbrisati. Točnost podataka prikupljenih u evidencijama automatiziranih sustava obrade provjerava se svakih pet godina.
(2) Ako posebnim zakonom nije drukčije propisano, osobni podaci o okrivljenikovoj istovjetnosti izbrisat će se iz automatiziranih zbirki podataka:
1) pet godina od izvršenja kazne izrečene pravomoćnom presudom ili isteka roka kušnje u uvjetnoj osudi,
2) tri godine od donošenja pravomoćne oslobađajuće presude,
3) dvije godine od donošenja odluke o izricanju kaznenopravne sankcije maloljetniku.
(3) Umjesto brisanja, sud može odrediti da se u automatiziranu zbirku iz stavka 2. ovog članka, unese odredba o zabrani njihovog priopćavanja ako bi se oni mogli izbrisati samo uz nerazmjerne poteškoće ili troškove.
(4) Osobni podaci prikupljeni isključivo na temelju utvrđivanja istovjetnosti, tjelesnog pregleda ili molekularno-genetske analize mogu se nakon kaznenog postupka, sukladno propisima, koristiti samo radi otkrivanja ili sprječavanja kaznenog djela.

(5) Kao dokaz u predmetima za sljedeća kaznena djela iz Kaznenog zakona: ubojstva najviših državnih dužnosnika (članak 138.), kažnjavanja za najteže oblike kaznenih djela protiv Republike Hrvatske (članak 155.) i terorizma (članak 169.), mogu se iznimno upotrijebiti samo osobni podaci koji služe za utvrđivanje istovjetnosti okrivljenika, prikupljeni od strane sigurnosno obavještajnih službi.
124.1. Članak 187. ZKP/08 izmijenjen je člankom 42. ZIDZKP/09. U članku 187. stavku 5. ZKP/08 riječi »protudržavnog terorizma (članak 141.)« i riječ »međunarodnog« brisane su. Prije izmjena taj je članak ZKP/08 glasio:
»Članak 187.
(…)
(5) Kao dokaz u predmetima za sljedeća kaznena djela iz Kaznenog zakona: ubojstva najviših državnih dužnosnika (članak 138.), protudržavnog terorizma (članak 141.), kažnjavanja za najteže oblike kaznenih djela protiv Republike Hrvatske (članak 155.) i međunarodnog terorizma (članak 169.), mogu se iznimno upotrijebiti samo osobni podaci koji služe za utvrđivanje istovjetnosti okrivljenika, prikupljeni od strane sigurnosno obavještajnih službi.«
125. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan osporavaju suglasnost s Ustavom članka 187. stavaka 3. i 5. ZKP-a pozivajući se na istovjetne razloge koje su iznijele uz članak 186. stavak 3. ZKP-a. Navode:
»(...) Stavkom 3. članka 187 ZKP-a predviđeno je da umjesto brisanja, sud može odrediti da se u automatiziranu zbirku iz stavka 2. ovog članka unese odredba o zabrani njihovog priopćavanja ako bi se ti podaci mogli izbrisati samo uz nesrazmjerene poteškoće ili troškove.
Razlozi ekonomičnosti nekog postupanja ne mogu biti pretežitiji interes od zaštite ljudskog prava, s time da podnositelji ukazuju na nezamislivost situacije nerazmjernih poteškoća ili troškova brisanja u današnjim tehnološkim uvjetima. Pravo na tajnost osobnih podataka ustavno je pravo i ne može se zbog tako bagatelnog razloga kao što je trošak u nekom zakonu anulirati.
(...)
Člankom 187 st. 5 ZKP-a kao valjani dokaz ima se smatrati svaki onaj dokaz koji se odnosi na utvrđivanje istovjetnosti okrivljenika, ukoliko je prikupljen od strane sigurnosno obavještajnih službi, u slučaju točno propisanih kaznenih djela. Kako je pravna valjanost dokaza, pa radilo se makar i o dokazu kojim se utvrđuje istovjetnost okrivljenika ustavna kategorija, protivno Ustavu je ZKP-om u ovoj odredbi citiranim dokazima dana apsolutna prava valjanost koja ne podliježe nikakvoj kontroli od strane tijela koje vodi postupak.
Naime odredbom članka 187 st. 5 ZKP-a nije propisano utvrđivanje valjanosti dokaza pribavljenih od strane sigurnosnih službi niti je dana mogućnost pobijanja valjanosti tih dokaza, kao što nije propisana eventualna posljedica njihove pravne nevaljanosti.«
126. Ministarstvo pravosuđa navodi:
»... prema čl. 186. st. 1., 187. st. 2., 188. st. 2. ZKP sve zbirke osobnih podataka vode se prema posebnim propisima. Podatke koji se prikupljaju za kazneni postupak, Zakon uređuje s polazištem da je Ustavom zajamčena zaštita osobnih podataka (članak 37. Ustava – informationale Selbstbestimmung). To je posebna

kategorija podataka (članak 6. Europske konvencije o međunarodnoj pravnoj pomoći u odnosu na zamolnice za presretanje telekomunikacija). (...)«
Nadalje, Ministarstvo pravosuđa navodi da članak 187. stavak 5. ZKP nije nesuglasan s člankom 29. Ustava jer se odnosi na tri kaznena djela i na zakonom točno određene osobne podatke. Riječ je o iznimci od pravila da se podaci prikupljeni od sigurnosno obavještajnih službi ne mogu uporabiti u kaznenom postupku. Tom se odredbom ne određuje valjanost i vjerodostojnost tih podataka. Njome se iznimno dopušta njihova primjena u kaznenom postupku pod strogo utvrđenim pretpostavkama. Kao i svaki drugi dokaz, i takav je dokaz podložan provjeri tijekom kaznenog postupka.
127. Ustavni sud prihvaća očitovanje Ministarstva pravosuđa za članak 187. stavke 3. i 5. ZKP-a. Posebno naglašava da je riječ o iznimci od općeg zakonskog pravila. Naglašava i sudsku kontrolu podataka prikupljenih od sigurnosno obavještajnih službi, što osporeno zakonsko rješenje zadržava u ustavnopravno prihvatljivim granicama.
127.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti članka 187. stavaka 3. i 5. ZKP-a s Ustavom.
8.4.) Članak 188. stavak 1.
128. Osporena odredba glasi:
»Članak 188.
(1) Ako zakonom nije drukčije propisano, državno odvjetništvo ili sud će osobi, na njezin zahtjev, dostaviti obavijest o tome jesu li njezini osobni podaci bili predmetom prikupljanja, pohrane i obrade za potrebe kaznenog postupka. Obavijest se ne može dostaviti prije isteka roka od godine dana nakon donošenja naloga o provođenju istrage.
(...)«
129. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Člankom 188 st. 1 ZKP-a propisano je pravo osobe, da joj se na njezin zahtjev, dostavi obavijest o tome jesu li njezini osobni podaci bili predmetom prikupljanja, pohrane i obrade za potrebe kaznenog postupka. Obavijest se ne može dostaviti prije isteka roka od godine dana nakon donošenja naloga o provođenju istrage.
(...)
Davanjem obavijesti u smislu odredbe čl. 188 st. 1 o tome jesu li nečiji osobni podaci bili predmetom prikupljanja pohrane i obrade za potrebe kaznenog postupka ne osigurava se efikasni pravni lijek koji je pod nazivom žalba predviđen u članku 18 Ustava RH.
Prema citiranoj odredbi zakona državno tijelo ovu obavijest ne izdaje odmah po primitku zahtjeva već nakon što istekne rok od godine dana nakon donošenja naloga o provođenju istrage. Rok od godinu dana protivan je razumnoj svrsi zaštite ustavnog prava iz čl. 37 Ustava RH te prava iz čl. 8 ECRH.
Prema odredbama Siracuza principu svako nametnuto ograničenje biti će izloženo mogućnosti pobijanja i pravnom lijeku protiv njegove zlouporabe. Svako ograničenje članka 8 mora biti u skladu sa drugim pravima propisanim ECRH. Postupanje u razumnom roku zaštićeno je odredbom čl. 6 Konvencije, a rok od

godine dana od donošenja naloga o provođenju istrage ne može se smatrati razumnim rokom.
Posebno valja naglasiti da je rok iz čl. 188 st. 1 predviđen za situacije u kojima je donesen nalog o provođenju istrage iz čl. 216 ZKP-a. Člankom 216 propisano je da se istraga mora provesti za kaznena djela za koja je propisana kazna dugotrajnog zatvora, a po stavku 2 istog članka može se provesti za kaznena djela za koja se vodi redovni kazneni postupak. Prema tome 'pravna zaštita' dana u vidu obavijesti rezervirana je samo za one osobe koje potpadaju pod ingerenciju čl. 216 ZKP-a dok druge osobe ne bi imale pravo niti na tu obavijest.
Ovdje se skreće pozornost i na odredbu čl.186 ZKP-a da država ima pravo prikupljanja, pohranjivanja i obrađivanja osobnih podataka građana koji su važni za svrhe kaznenog postupka što znači za kaznene postupke za sva kaznena djela predviđena kaznenim zakonom.
Odredbom čl. 188 ZKP-a povrijeđena je i ustavna odredba o ravnopravnosti građana pred zakonom iz čl. 14 Ustava RH jer jedna kategorija ima pravo na obavijest dok je druga kategorija građana iz toga isključena. Sve navedeno uz odredbe članka 186 do 188 ZKP.a vrijedi i za odredbu čl. 263 st. 3 ZKP-a kao i odredbu čl. 263 st. 4 toč. 1 i 2 ZKP-a.
(...)«
130. Ministarstvo pravosuđa smatra da članak 188. stavak 1. ZKP-a nije nesuglasan s člankom 18. Ustava jer je taj propis supsidijaran (ako zakonom nije drukčije propisano).
131. Ustavni sud ističe da članak 188. stavak 1. ZKP-a treba promatrati u kontekstu članka 230. stavaka 1. i 2. i članka 231. stavka 1. ZKP-a koji glase:
»Članak 230.
(1) Ako se istraga ne završi u roku od šest mjeseci, državni odvjetnik je dužan izvijestiti višeg državnog odvjetnika o razlozima zbog kojih istraga nije završena.
(2) Viši državni odvjetnik dužan je poduzeti mjere da se istraga završi. U složenim predmetima viši državni odvjetnik može na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika rok iz stavka 1. ovog članka, produljiti za još šest mjeseci. U posebno složenim i teškim predmetima, Glavni državni odvjetnik može na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika rok završetka istrage iz stavka 1. ovog članka, produljiti za dvanaest mjeseci.
(...)«.
»Članak 231.
Postupanje tijekom istrage je tajno.
(...)«
Člankom 216. stavkom 3. ZKP-a propisano je pokretanje, tijek i okončanje istrage. U istrazi se prikupljaju dokazi i podaci potrebni da bi se moglo odlučiti hoće li se podignuti optužnica ili obustaviti postupak. S obzirom da ZKP propisuje najduže dopušteno vrijeme trajanja istrage, razumno je očekivati da će se u tom razdoblju prikupljati mnogi podaci i dokazi, pa i osobni podaci, koji zajednički tvore materijalni supstrat buduće optužbe. Podaci koji se prikupljaju tijekom istrage mogu biti, dakle, i osobni podaci iz članka 188. stavka 1. ZKP-a.
Prema ZKP-u, svaka osoba načelno ima pravo na obavijest o tome jesu li njezini

osobni podaci bili predmet prikupljanja, pohrane i obrade za potrebe kaznenog postupka. Samo se zakonom može propisati drugačije. S obzirom na članak 230. stavke 1. i 2. i članak 231. stavak 1. ZKP-a, zakonsku zabranu dostave te obavijesti prije isteka roka od godine dana nakon donošenja naloga o provođenju istrage Ustavni sud ne ocjenjuje ustavnopravno neprihvatljivom. Ujedno ističe da će izvršenjem odluke broj: U-I-448/2009 i dr. preostali prigovori predlagateljica postati opsoletni.
131.1. Sukladno tome, Polazeći od iznesenih prigovora, ne postoje razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 188. stavka 1. ZKP-a.
8.5.) Članak 189. stavak 2.
132. Osporena odredba glasi:
»7. Postupanje s pronađenim i oduzetim stvarima
Članak 189.
(...)
(2) Ako vlasnik ne preuzme predmete ili novac iz stavka 1. ovog članka, u roku koji mu odredi tijelo koje je donijelo odluku o vraćanju predmeta, predmeti odnosno novac unose se u proračunska sredstva.
(...)«
133. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»(...) Prema odredbi čl.189 ZKP-a predmeti veće vrijednosti koji su tijekom kaznenog postupka bili pronađeni ili privremeno oduzeti vratiti će se vlasniku čim se ustanovi da ne postoje razlozi za njihovo oduzimanje. Ako je predmet podložan kvaru ili je njegovo čuvanje vezano sa znatnim troškovima, može se i ranije prodati, a ranijem vlasniku predati će se novac dobiven prodajom. Stavkom 2. citiranog propisa a za kojeg podnositelji drže da je protivan Ustavu i i Protokolu ECHR, propisano je da ako vlasnik ne preuzme predmete ili novac iz stavka 1. u roku koji mu odredi tijelo koje je donijelo odluku o vraćanju predmeta, predmeti odnosno novac unose se u proračunska sredstva.
U konkretnom slučaju zakonodavac nije predvidio koji bi to bio javni interes radi kojeg bi određeni predmet veće vrijednosti promijenio svog titulara vlasništva. Vlasnik nema pravo na žalbu protiv odluke suda čime je povrijeđena odredba članka 18 Ustava RH kao i odredba čl.13 ECHR jer se ne jamči efikasno pravno sredstvo za zaštitu prava vlasništva. Rok je arbitraran – sudski, u kojem se vlasnika poziva da predmet preuzme, pa ni sam zakon nije jasan i transparentan u ovom dijelu. Nema nikakve razumske osnove zbog čega vlasniku ne bi bila dana mogućnost instituta povrata u prijašnje stanje zbog propuštanja sudskog roka iz opravdanog razloga a sankcija je gubitak prava vlasništva.«
134. Ministarstvo pravosuđa navodi:
»Članak 189. protivno tvrdnjama predlagateljica nije protivan čl. 18. Ustava (i Protokolu 1 uz Konvenciju). U st. 1. vlasništvo je zaštićeno, a to vrijedi i za st. 2. navedenog članka. Predmeti veće i manje vrijednosti su quaestio facti. U vezi s tvrdnjama predlagateljica valja imati u vidu da se u st. 1. kao uvjet za postupanje s predmetima predviđa 'da ne postoje razlozi za njihovo oduzimanje'.«
135. Ustavni sud ističe da članak 189. stavak 1. ZKP-a propisuje da se predmeti u prvom redu vraćaju vlasniku čim se ustanovi da ne postoje razlozi za njihovo

oduzimanje. Prodaja predmeta predviđena je kao radnja koja slijedi samo za predmet »podložan kvaru ili je njegovo čuvanje vezano sa znatnim troškovima". Članak 189. stavak 2. ZKP-a propisuje prethodno pozivanje poznatog vlasnika oduzete stvari da je preuzme.
135.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 189. stavka 2. ZKP-a.
8.6.) Članak 190.
136. Osporeni članak glasi:
»Članak 190.
(1) Privremeno oduzeti predmeti čije čuvanje bi bilo opasno ili povezano s nerazmjernim teškoćama, a čije je oduzimanje propisano kaznenim ili drugim posebnim zakonom, mogu se uništiti.
(2) Prije postupanja prema stavku 1. ovog članka provest će se nužne dokazne radnje.
(3) Uništavanje takvih predmeta određuje nalogom sud, na prijedlog državnog odvjetnika.«
137. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Kako su privremeno oduzeti predmeti često puta dokazi u kaznenom postupku te kako branitelj ima pravo predlagati izvođenje određenih dokaznih radnji, nije logično da se samo uništenje određuje nalogom suda a ne rješenjem na koje bi branitelj imao pravo žalbe sukladno odredbi članka 18 Ustava RH zbog čega podnositelji smatraju da je odredba članka 190 ZKP-a protivna Ustavu RH.«
138. Ministarstvo pravosuđa nije se očitovalo u odnosu na prijedlog ocjene članka 190. ZKP-a.
139. Ustavni sud primjećuje da članak 190. stavak 1. ZKP-a izričito određuje kako je riječ o predmetima »čije čuvanje bi bilo opasno ili povezano s nerazmjernim teškoćama, a čije je oduzimanje propisano kaznenim ili drugim posebnim zakonom.« Osim toga sud nalogom može, ali i ne mora odrediti uništavanje takvih predmeta, na prijedlog državnog odvjetnika. Što se tiče prigovora predlagateljica o nepostojanju prava žalbe okrivljenika na rješenje o uništavanju oduzetih predmeta, Ustavni sud primjećuje da odluku o uništavanju donosi sud. Time je zajamčena druga pravna zaštita na temelju članka 18. stavka 2. Ustava.
139.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 190. ZKP-a.
9.) Glava XIII., Pravna pomoć (članci 191. – 196.)
140. Glava XIII. ZKP-a uređuje obvezu pružanja pravne pomoći među različitim tijelima.
141. U glavi XIII. ZKP-a Ustavni sud nije prihvatio prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 191. stavka 3. ZKP-a.
9.1.) Članak 191. stavak 3.
142. Osporena odredba glasi:
»Glava XIII.
PRAVNA POMOĆ

Članak 191.
(...)
(3) Osobne podatke prikupljene prema ovom Zakonu policija, državno odvjetništvo i sudovi mogu u skladu sa zakonom, dostavljati tijelima državne uprave uključujući i sigurnosne službe te njihovim nadzornim tijelima.
(...)«
143. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan u podnesenom prijedlogu osporavaju nesuglasnost s Ustavom članka 191. stavka 3. ZKP-a zajedno s člankom 186. stavkom 1. ZKP-a. Navode:
»Sve naprijed navedeno vezano uz po podnositeljima sporne odredbe o osobnim podacima, njihovo prikupljanje i dostavljanje vrijedi i za odredbu članka 191. stavka 3.«
144. Ministarstvo nije dostavilo očitovanje uz članak 191. stavak 3. ZKP-a.
145. Ustavni sud već je prije istaknuo da nije nadležan razmatrati prigovore o nesuglasnosti s Ustavom ZKP-a koji nisu obrazloženi.
10.) Glava XV. Značenje zakonskih izraza (članak 202.)
146. Glava XV. ZKP-a sadržava zakonske (legalne) definicije koje služe kao interpretativne klauzule za primjenu ZKP-a.
147. U glavi XV. ZKP-a osporena je suglasnost s Ustavom članka 202. stavaka 9. i 33. ZKP-a. Ustavni sud nije prihvatio taj prijedlog za pokretanje ustavnosudskog postupka.
10.1.) Članak 202. stavci 9. i 33.
148. Osporene odredbe glase:
»Članak 202.
(...)
(9) Zatvorenik je osoba protiv koje se primjenjuje mjera istražnog zatvora,
(...)
(33) Zajednica je izvanbračna zajednica i istospolna zajednica. Izvan-bračna zajednica u smislu ovog Zakona, je životna zajednica žene i muškarca koji nisu u braku, a koja traje dulje vrijeme, ili takva zajednica koja traje kraće vrijeme ako je u njoj rođeno zajedničko dijete. Istospolna zajednica je zajednica koja je uređena zakonom.
(...)«
148.1. Članak 202. ZKP/08 izmijenjen je dva puta: ZID-om ZKP/09 i ZID-om ZKP/11. Prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom podnesen je nakon stupanja na snagu ZID-a ZKP/09, a prije stupanja na snagu ZID-a ZKP/11.
U vrijeme podnošenja prijedloga stavci 9. i 33. članka 202. ZKP/08 su glasili:
»Članak 202.
(...)
(9) Zatvorenik je osoba protiv koje se primjenjuje mjera istražnog zatvora,
(...)
(33) Izvanbračna zajednica je životna zajednica žene i muškarca koji nisu u braku, a koja traje dulje vrijeme, ili takva zajednica koja traje kraće vrijeme ako je u njoj rođeno zajedničko dijete.

(...)«
149. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode da značenje zakonskih izraza u članku 202. ZKP-a terminološki ne odgovara člancima Ustava. Smatraju ih nesuglasnim s člankom 5. Ustava. IU članku 202. stavku 9. ZKP-a pojam »zatvorenik« definira se kao osoba protiv koje se primjenjuje mjera istražnog zatvora. Ustav taj pojam ne poznaje.
Također navode nesuglasnost s Ustavom članka 202. stavka 33. ZKP-a koji je u vrijeme podnošenja prijedloga definirao samo izvanbračnu, ali ne i istospolnu zajednicu u smislu Zakona o istospolnim zajednicama (»Narodne novine« broj 116/03.). Uz to navode da je pozitivnim propisima već određeno da zajednica žene i muškarca koji nisu u braku vremenski treba trajati tri godine.
150. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da članak 202. stavak 9. ZKP-a koji određuje pojam »zatvorenika« nije u nesuglasnosti s člankom 5. Ustava. Ustav ne definira pojedina svojstva osoba, a to nije ni komponenta prema kojoj bi se ocjenjivala vladavina prava. Jednako tako Ustav ne spominje suca istrage, istražitelja, žrtvu kaznenog djela ili pritvorskog nadzornika. Dio očitovanja Ministarstva pravosuđa o članku 202. stavku 33. ZKP-a postao je irelevantan danom stupanja na snagu ZID-a ZKP/11.
151. Ustavni sud prihvaća obrazloženje Ministarstva pravosuđa kad je riječ o članku 202. stavku 9. ZKP-a.
151.1. Što se tiče članka 202. stavka 33. ZKP-a Ustavni sud prvo primjećuje da je pojmovno određenje izvanbračne zajednice u članku 202. stavku 33. ZKP-a istovjetno odgovarajućem određenju u članku 3. Obiteljskog zakona. Također primjećuje da je člankom 18. ZID-a ZKP/11 propisano:
»Članak 18.
U članku 202. ...
(...)
Stavak 33. mijenja se i glasi:
'(33) Zajednica je izvanbračna zajednica i istospolna zajednica. Izvanbračna zajednica, u smislu ovog Zakona, je životna zajednica žene i muškarca koji nisu u braku, a koja traje dulje vrijeme, ili takva zajednica koja traje kraće vrijeme ako je u njoj rođeno zajedničko dijete. Istospolna zajednica je zajednica koja je uređena zakonom.'.«
Nakon što je 2011. izmijenjen članak 202. stavak 33. ZKP-a prestali su razlozi zbog kojih su predlagateljice osporavale njegovu suglasnost s Ustavom.
151.2. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 202. stavaka 9. i 33. ZKP-a.
11.) Drugi dio, A. Prethodni postupak, Glava XVI. kazneni progon (članci 204. – 215.)
152. Glava XVI. ZKP-a uređuje postupanje državnog odvjetnika s kaznenom prijavom te odnose s drugim državnim tijelima i podnositeljem kaznene prijave.
153. U glavi XVI. ZKP-a osporena je suglasnost s Ustavom članka 206. stavka 5., članka 208. stavka 4. i članka 214. stavka 1. ZKP-a. Te prijedloge za pokretanje ustavnosudskog postupka Ustavni sud nije prihvatio.

11.1.) Članak 206. stavak 5.
154. Osporena odredba glasi:
»Članak 206.
(...)
(5) Na zahtjev državnog odvjetnika, policija, ministarstvo nadležno za financije, Državni ured za reviziju i druga državna tijela, organizacije, banke i druge pravne osobe dostavit će podatke koje je od njih zatražio, osim onih koji predstavljaju zakonom zaštićenu tajnu. Državni odvjetnik može od navedenih tijela zahtijevati kontrolu poslovanja pravne i fizičke osobe i u skladu s odgovarajućim propisima privremeno oduzimanje do donošenja presude, novca, vrijednosnih papira, predmeta i dokumentacije koji mogu poslužiti kao dokaz, obavljanje nadzora i dostavu podataka koji mogu poslužiti kao dokaz o počinjenom kaznenom djelu ili imovini ostvarenoj kaznenim djelom, te zatražiti obavijesti o prikupljenim, obrađenim i pohranjenim podacima u vezi neobičnih i sumnjivih novčanih transakcija. U svom zahtjevu državni odvjetnik može pobliže označiti sadržaj tražene mjere ili radnje te zahtijevati da ga se o njoj izvijesti, kako bi mogao biti prisutan njenom provođenju.
(...)
Odredbe članka 206. stavaka 3., 4. i 9. ZKP-a izmijenjene su člankom 44. ZID-a ZKP/09.
155. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Ovaj dio odredbe iz st. 5. čl. 206 ZKP-a nije sporan ukoliko se sagledava sa aspekta uloge državnog odvjetništva kao tijela javnog progona. Međutim istim stavkom predviđeno je da državni odvjetnik može od navedenih tijela zahtijevati kontrolu poslovanja pravne i fizičke osobe i u skladu sa odgovarajućim propisima zahtijevati privremeno oduzimanje do donošenja presude novca, vrijednosnih papira, predmeta i dokumentacije koji mogu poslužiti kao dokaz, obavljanje nadzora o dostavu podataka koji mogu poslužiti kao dokaz o počinjenom kaznenom djelu ili imovini ostvarenoj kaznenim djelom te zatražiti obavijesti o prikupljenim obrađenim i pohranjenim podacima u vezi neobičnih i sumnjivih novčanih transakcija. U svom zahtjevu državni odvjetnik može (znači po vlastitoj slobodnoj procjeni) pobliže označiti sadržaj tražene mjere ili radnje te zahtijevati da ga se o njoj izvijesti kako bi mogao biti prisutan njenom provođenju.
Ovakva formulacija zakona nije u skladu sa odredbom čl. 16 st. 1 i 2 Ustava RH prema kojem se slobode i prava mogu ograničiti samo zakonom da bi se zaštitile slobode i prava drugih ljudi te pravni poredak, javni moral i zdravlje a pri tome svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju.
Nedvojbeno je da ovlasti koje su čl. 206 st. 5 ZKP-a date državnom odvjetniku u bitnome narušavaju odredbe čl. 34., čl. 35, čl. 36, čl. 48 Ustava RH, a da pri tome ni na koji način nije poštovano načelo iz čl. 16 st. 2 Ustava RH prema kojem ograničenje tih sloboda i prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinačnom slučaju. Ovo stoga što državni odvjetnik prilikom zahtjeva koji bi uputio tijelima kako je to predviđeno u čl. 206 st. 5 ZKP-a, nema obvezu naznačiti pravnu osnovu zbog koje traži ograničavanje prava niti ima obvezu

naznačiti da takovo ograničenje prava odgovara razmjeru naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju.
Pravni standardi postojanja 'osnova sumnje' ili 'osnovane sumnje' na neko ponašanje nisu uporabljeni u odredbi čl. 206 st. 5 ZKP-a pa je dovoljno da se državnom odvjetniku učini nešto neobično i sumnjivo, te da to bude dovoljno za ograničavanje ustavnih prava. Ovakva odredba ne štiti građane od arbitrarnog postupanja državnih vlasti, ne garantira povjerenje u pravni sustav, narušava načelo vladavine prava i stvara pravu nesigurnost.«
156. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi:
»Neosnovano tvrde predlagateljice da je odredba čl. 206. st. 5. ZKP protivna čl. 16. st. 1. i 2. Ustava. Naime, čl. 206. st. St. 1. i 2. ZKP uređuje postupanje državnog odvjetnika u vezi kaznene prijave. Bez tih ovlasti postupanje državnog odvjetnika ne bi bilo moguće. Niti bi državni odvjetnik mogao obavljati osnovnu zadaću zbog koje je to tijelo ustanovljeno: progon kaznenih djela za koje se progoni po službenoj dužnosti.
Ovlasti koje ima državni odvjetnik utemeljene su na zakonu kao što spominju predlagateljice. One su ustanovljene radi zaštite sloboda i prava drugih osoba i pravnog poretka. Te su ovlasti u svemu razmjerne naravi potrebe zbog koje se ustanovljuju. Stoga se njima, protivno tvrdnji predlagateljica ne narušavaju 34.-36. i 48. Ustava. Pravna osnova postupanja državnog odvjetnika je odlučivanje o kaznenoj prijavi, a formalni temelj za to je ZKP.«
157. Ustavni sud ocjenjuje da je članak 206. stavak 5. ZKP-a usklađen s ovlastima koje Ustav i ZKP daju državnom odvjetniku. Osporenom odredbom uređuje se istraživanje državnog odvjetnika u vezi s kaznenom prijavom. Bez tih ovlasti (koje moraju imati svoj korelat u dužnosti suradnje svih pravnih subjekata) postupanje državnog odvjetnika ne bi bilo moguće jer ne bi mogao obavljati temeljnu zadaću zbog koje je ustanovljen: progon kaznenih djela po službenoj dužnosti (članak 124. stavak 1. Ustava). Riječ je uvijek i samo o podacima ili predmetima koji mogu poslužiti kao dokaz o počinjenom kaznenom djelu ili o imovini stečenoj kaznenim djelom.
157.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 206. stavka 5. ZKP-a.
11.2.) Članak 208. stavak 4.
158. Osporena odredba glasi:
»Članak 208.
(...)
(4) U provođenju izvida policija ne može građane ispitivati u svojstvu okrivljenika, svjedoka ili vještaka. Ako je to potrebno radi otkrivanja drugih kaznenih djela iste osobe, njezinih sudionika ili kaznenih djela drugih osoba, obavijesti se mogu prikupljati i od osoba koje su u pritvoru, istražnom zatvoru ili u drugoj ustanovi za osobe lišene slobode, ali samo ako je to, na temelju pisanog prijedloga državnog odvjetnika, odobrio sudac istrage ili predsjednik vijeća, u prisutnosti suca istrage ili branitelja.
(...)«

159. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Ukoliko bi se osoba mogla ispitivati a kako je to predviđeno čl. 208 ZKP-a, bez nazočnosti branitelja, tj. samo u prisutnosti policije i suca istrage, derogiralo bi se njeno pravo predviđeno čl. 29 Ustava RH i čl. 6 Konvencije (a pri čemu slijedom zakonskih propisa ista ne dobiva pouku o pravima).
Naime načelo prava na pravično suđenje sa aspekta osobe lišene slobode nije zadovoljeno time što je prisutan sudac istrage jer to pravo može zadovoljiti samo prisutnost branitelja.«
160. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da člankom 208. stavkom 4. ZKP-a ne samo da je određena svrha zbog koje je ustanovljena mogućnost prikupljanja obavijesti od osobe koja je lišena slobode (riječ je o otkrivanju drugih kaznenih djela) nego je i riječ o izvidnoj radnji čiji se rezultat ne može koristiti kao dokaz u kaznenom postupku. Obvezatna prisutnost suca istrage ili branitelja dopunsko je jamstvo poštovanja nepovredivosti osobe koja se ispituje. U konkretnom slučaju nije riječ o dokaznoj radnji ispitivanja okrivljenika koja je uređena člancima 272. i 273. ZKP-a.
161. Ustavni sud primjećuje da članak 208. ZKP-a regulira izvidnu radnju prikupljanja obavijesti od osumnjičenika i drugih građana (tzv. obavijesni razgovor), a ne ispitivanje osobe u svojstvu okrivljenika, budući da policija nema tu ovlast. Osobe koje su u pritvoru, istražnom zatvoru ili u drugoj ustanovi za osobe lišene slobode nisu dužne odgovarati na postavljena pitanja, a ako su osumnjičene imaju pravo na branitelja. Osim toga, osporenim člankom propisan je dodatni jamstveni mehanizam koji se sastoji od obvezne nazočnosti suca istrage ili branitelja u slučaju da se izvidnom radnjom obavlja obavijesni razgovor s osobom lišenom slobode. Odredba govori o prisutnosti branitelja, što znači da osoba lišena slobode s kojom se obavlja razgovor može pozvati branitelja, ali se razgovor može obaviti i samo u prisutnosti suca istrage, ako ispitanik nema ili ne želi branitelja.
161.1. S obzirom na navedeno, a Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 208. stavka 4. ZKP-a.
11.3.) Članak 214. stavak 1.
162. Osporena odredba glasi:
»Članak 214.
(1) Ako je počinitelj kaznenog djela nepoznat, državni odvjetnik ili istražitelj može ispitati svjedoke ako je to svrhovito za otkrivanje počinitelja ili ako postoji opasnost od odgode.
(…)«
163. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Naime odredba čl. 214 ZKP-a ne precizira o kojem kaznenom djelu bi se radilo, a što onda podrazumijeva da se može raditi o svim kaznenim djelima, kako onim koji su zapriječeni najnižim kaznama, tako i najtežim kaznenim djelima. Nije preciziran termin opasnost od odgode pa se u toj situaciji ispitivanje svjedoka bez nazočnosti branitelja može ukazati kao povreda prava na pravično suđenje. Naime radi se o svjedoku za kojeg postoji velika vjerojatnost da u kasnijim fazama postupka sudu više neće biti dostupan niti će biti počinitelj odnosno obrana u mogućnosti da

takvog svjedoka ispituje.
Podnositelji ne dvoji u legitimnost potrebe za ispitivanjem svjedoka međutim postavlja pitanje na koji način će se osigurati u konkretnoj situaciji ravnopravnost oružja strankama, jer ukoliko se otkrije počinitelj pa taj bude procesuiran, on ni na koji način više neće moći ostvariti svoje pravo na ispitivanje svjedoka i biti će prikraćen u jednakosti svog procesnog oružja.
(...)«
164. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da članak 214. stavak 1. ZKP-a predviđa uvjete za antecedentno izvođenje dokaza ispitivanjem svjedoka, ako je počinitelj kaznenog djela nepoznat. Naglašava da predlagateljice nisu obrazložile kako bi počinitelj koji nije poznat mogao imenovati branitelja. Suglasno članku 288. stavku 3. ZKP-a svjedoci koje se ispituje uvijek moraju govoriti istinu, a isto vrijedi i za svjedoka koji se ispituje na temelju članka 214. stavka 1. ZKP-a.
165. Ustavni sud primjećuje da Europski sud u svojim judikatima često naglašava da je pitanje dopustivosti i ocjene dokaza primarno predmet regulacije nacionalnog prava i prakse.
Europski sud u gotovo svakom slučaju koji se odnosi na povredu članka 6. stavka 3. točke (d) Konvencije ističe da svi dokazi moraju u pravilu biti izvedeni u nazočnosti okrivljenika na javnoj raspravi. Uporaba izjava kao dokaza koji su pribavljeni u stadiju policijskih istraživanja i sudske istrage ne proturječi sama po sebi članku 6. stavku 3. točki (d) u vezi sa stavkom 1. tog članka Konvencije, ako su prava obrane bila poštovana tako da je okrivljeniku pružena prilika osporiti i ispitati svjedoke optužbe bilo u trenutku davanja izjave bilo u kasnijem stadiju postupanja (primjerice na glavnoj raspravi).
Pravo ispitivati svjedoke nije apsolutno pravo i može pod određenim uvjetima biti podvrgnuto ograničenjima. Sama činjenica da okrivljenik nije imao priliku ispitati svjedoka ili da unatoč zahtjevu obrane neka osoba nije bila pozvana kao svjedok ne čini samo po sebi postupak nepoštenim, čak i ako je okrivljenik bio na kraju osuđen. Takvo apsolutno pravilo stvorilo bi nerazmjerno veliku prepreku u vođenju postupaka i otvorilo bi vrata zlouporabama i opstrukcijama.
Ustavni sud podsjeća da u pravilu ispitivanje svjedoka bez prisutnosti obrane ne rezultira dokazom u postupku, osim ako obrana ima mogućnost tog svjedoka ispitati na raspravi. Stoga ako je u slučaju nepoznatog počinitelja svjedok »antecedentno« (ranije) ispitan bez branitelja na raspravi, na kojoj okrivljenik ima branitelja po službenoj dužnosti, takav svjedok može biti unakrsno ispitan. Polazeći od navedenog, ispitivanjem svjedoka bez prisutnosti okrivljenika u ranijoj fazi postupanja zakonodavac ne krši ni Ustav ni Konvenciju.
165.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud smatra da ne postoje razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 214. stavka 1. ZKP-a.
12.) Glava XVII. Istraga (članci 216. – 239.)
166. U glavi XVII. ZKP-a (v. odluku broj: U-I-448/2009 i dr.) Ustavni sud nije prihvatio prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 216. stavaka 1. i 2., članka 218. stavka 1., članka 219. stavka 1., članka 222. stavka 2., članka 225. stavka 3., članka 230. stavaka 1. i 2. i članka 239. ZKP-a.
12.1.) Članak 216. stavci 1. i 2.

167. Osporene odredbe glase:
»Članak 216.
(1) Istraga se mora provesti za kaznena djela za koja je propisana kazna dugotrajnog zatvora.
(2) Istraga se može provesti za druga kaznena djela za koja se vodi redoviti kazneni postupak.
(...)«
168. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Naime istraga se mora provesti prema odredbi čl. 216 st. 1 ZKP-a samo za kaznena djela za koja je propisana kazna dugotrajnog zatvora. Radi se dakle o najtežim kaznenim djelima. U toku te istrage protiv nepoznatog počinitelja nitko ne štiti prava obrane u smislu čl. 29 Ustava RH i čl. 6 ECHR a što je nedopustivo. Odredbom čl. 216 st. 2 ZKP-a propisano je da se istraga može provesti za druga kaznena djela za koja se vodi redoviti kazneni postupak. Zakonom je obaveznost istrage propisana samo za kaznena djela za koja je propisana kazna dugotrajnog zatvora.
U odnosu na čl. 216 st. 2 ZKP-a predlagatelji drže da je istim povrijeđena odredba čl.14 st. 2 Ustava RH koja pripisuje da su svi pred zakonom jednaki. Naime ZKP a vezano uz osporenu odredbu nije propisao jasan i nesporan kriterij po kojem će državni odvjetnik odlučivati kada će za kaznena djela za koja se provodi redoviti postupak istragu provoditi a kada ne. S obzirom da nije propisan kriterij po kojem će državni odvjetnik odlučivati hoće li se istraga provoditi ili ne, to se niti odredba čl. 216 st. 2 ZKP-a ne može smatrati jasnom i transparentnom odredbom koja osigurava jednakost ljudi pred zakonom te pravu sigurnost građana. Nepostojanje jasnog i precizno određenog kriterija kao i nepostojanje bilo kakve sudske kontrole dovesti će do različitog tretmana građana pred različitim državnim odvjetnicima koji će odlučivati o samom načinu vođenja kaznenog postupka.«
169. Ministarstvo pravosuđa tvrdnje predlagateljica smatra neosnovanima jer za sva kaznena djela, osim najtežih, u redovitom postupku istraga nije obvezatna. Riječ je o odluci tijekom postupanja državnog odvjetnika te zakonska odredba spornog članka o obvezatnosti ili fakultativnosti istrage vrijedi za sve građane jednako, bez diskriminacije.
170. Ustavni sud podsjeća da državni odvjetnik ima ustavno ovlaštenje postupati protiv počinitelja kaznenih djela i provoditi kazneni progon. Nema ustavne zapreke da zakonodavac propiše različite oblike postupanja tijekom kaznenog progona, pa tako i podizanje optužnice bez provođenja istrage. Razlike između kaznenog progona i istrage u prethodnom postupku ne mogu se prosuđivati prema mjerilima koja važe za diskriminatorna postupanja. Za mjerila prema kojima se prosuđuje valjanost tih razlika Ustavni sud upućuje na odluku broj: U-I-448/2009 i dr.
170.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 216. stavaka 1. i 2. ZKP-a.
12.2.) Članak 218. stavak 1.
171. Osporena odredba glasi:
»Članak 218.

(1) Nalog o provođenju istrage se dostavlja osumnjičeniku u roku od osam dana od dana izdavanja, zajedno s poukom o pravima iz članka 239. stavka 1. ovog Zakona, osim ako osumnjičenik nije poznat.
(...)«
172. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan upućuju na razloge koje su iznijele uz članak 214. stavak 1. ZKP-a. Navode:
»Identičnu povredu podnositelji vide i u odredbi čl. 218 st. 1 ZKP-a prema kojoj se nalog o provođenju istrage u situaciji kada okrivljenik nije poznat zapravo ne dostavlja nikome. Naime istraga se mora provesti prema odredbi čl. 216 st. 1 ZKP-a samo za kaznena djela za koja je propisana kazna dugotrajnog zatvora. Radi se dakle o najtežim kaznenim djelima. U toku te istrage protiv nepoznatog počinitelja nitko ne štiti prava obrane u smislu čl. 29 Ustava RH i čl. 6 ECHR a što je nedopustivo.«
173. Ministarstvo pravosuđa smatra da članak 218. stavak 1. ZKP-a nije nesuglasan s člankom 29. Ustava i člankom 6. Konvencije. Dokazne radnje u istrazi protiv počinitelja koji nije poznat poduzimaju se prema ZKP-u. Zahvat u prava osobe može se poduzeti samo pod uvjetima koje propisuje ZKP. I kad bi se u toj situaciji imenovao branitelj, ne može se isključiti da okrivljenik (ili drugi ovlaštenik) imenuje drugog branitelja, pa bi se i tada postavilo pitanje valjanosti radnji branitelja koji je zastupao »obranu«, ali ne okrivljenika jer potonji uopće nije poznat. Napominje da se nalog o provođenju istrage iz stavka 2. obvezatno dostavlja okrivljeniku čim se utvrdi njegov identitet.
173.1. Ustavni sud nije prihvatio prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 218. stavka 1. ZKP-a. Upućuje na obrazloženje uz članak 214. stavak 1. ZKP-a (v. točke 123. i 123.1. obrazloženja ovog rješenja).
12.3.) Članak 219. stavak 1.
174. Osporena odredba glasi:
»Članak 219.
(1) Istragu provodi državni odvjetnik.
(...)«
175. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode da je članak 219. stavak 1. ZKP-a nesuglasan s člankom 29. Ustava jer ne poštuje načelo jednakosti oružja kao bitni element načela pravičnog postupka.
176. Ministarstvo pravosuđa nije se očitovalo o tom prigovoru predlagateljica.
177. Ustavni sud podsjeća na članak 121.a stavak 1. Ustava koji glasi:
»Članak 121.a
Državno odvjetništvo je samostalno i neovisno pravosudno tijelo ovlašteno i dužno postupati protiv počinitelja kaznenih i drugih kažnjivih djela, poduzimati pravne radnje radi zaštite imovine Republike Hrvatske te podnositi pravna sredstva za zaštitu Ustava i prava.
(...)«
Ustavni sud naglašava da je donošenje presude o sumnji ili optužbi zbog kaznenog djela u nadležnosti suda. Presuda se donosi na glavnoj raspravi. Prema prihvaćenom zakonodavnom modelu (v. odluku broj: U-I-448/2009 i dr.), prethodni je postupak nakon stupanja na snagu ZID-a ZKP/09 u nadležnosti

državnog odvjetnika, s time da o započinjanju formalnog kaznenog postupka odlučuje sud (članak 17. ZKP-a).
Osim toga, Ustavni sud podsjeća da je zadaća državnog odvjetnika kao državnog tijela koje provodi istragu, kako to propisuje članak 4. stavak 3. ZKP-a, neovisno i nepristrano razjasniti sumnju o kaznenom djelu za koje se kazneni progon provodi po službenoj dužnosti te s jednakom pozornošću prikupljati podatke o krivnji i nedužnosti okrivljenika.
177.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 219. stavka 1. ZKP-a.
12.4.) Članak 222. stavak 2.
178. Osporena odredba glasi:
»Članak 222.
(...)
(2) Na temelju odluke državnog odvjetnika u složenim istražnim predmetima, osim istražitelja sudjeluju državnoodvjetnički savjetnici i stručni suradnici. Oni mogu pripremati provođenje pojedinih dokaznih radnji, primati izjave i prijedloge, te samostalno poduzeti pojedinu dokaznu radnju koju im je državni odvjetnik povjerio. Zapisnik o takvoj radnji državni odvjetnik ovjerava najkasnije četrdeset i osam sati nakon njezina poduzimanja.
(...)«
179. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Citirana odredba zakona protivna je odredbi čl. 29 Ustava RH i čl. 6 ECHR. Prema odredbi čl. 29 Ustava RH svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kaznenog djela. Prema odredbi čl. 65 st. 4 ZKP-a branitelj okrivljeniku kod kaznenog djela za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora može biti samo odvjetnik sa najmanje 10 godina prakse. Kriterij od 10 godina odvjetničke prakse ustanovljen je kao garant očuvanja prava okrivljenika u smislu toga da će njegovo zastupanje i obrana biti efikasni i temeljeni na znanju i dugogodišnjem iskustvu njegovog branitelja koji je po zanimanju odvjetnik.
Uvođenjem mogućnosti da državnog odvjetnika u služenim istražnim predmetima osim istražitelja koji nisu pravnici po struci, može zamijeniti državnoodvjetnički savjetnik i stručni suradnik koji mogu samostalno poduzimati dokazne radnje (a sukladno zakonskim propisima nazočnost branitelja nije nužna), ozbiljno je dovedena u pitanje načelo neovisnog i nepristranog suda i pravičnog postupanja. Naime pravni standard neovisni nepristrani i pravični sud u sebi sadrži sud kod kojeg ne postoji ni najmanja dvojba glede njegove stručnosti. Državnoodvjetnički savjetnici, stručni suradnici i istražitelji kriterij takove stručnosti zasigurno ne zadovoljavaju a ne mogu se mjeriti sa kriterijem odvjetnika sa 10-to godišnjom odvjetničkom praksom. Ovim osobama dana je mogućnost za samostalno poduzimanje dokaznih radnji u situaciji kada govorimo o najtežim kaznenim djelima i složenim predmetima, a u pravilu se radi o pripravnicima s tek položenim pravosudnim ispitom ili policajcima bez završenog pravnog fakulteta. O

provođenju takove dokazne radnje sastavlja se zapisnik koji ovjerava državni odvjetnik u roku od 48 sati nakon njezina poduzimanja.
Radi se dakle o naknadnoj konvalidaciji neke radnje kojoj državni odvjetnik uopće nije nazočio, nije joj morao nazočiti niti branitelj niti okrivljenik a nemoguće je kontrolirati da li je radnja poduzeta u skladu sa svim zakonskim pravilima koja su propisana za pravilnost te radnje. Valjanost te radnje obrana može osporavati tek pred optužnim vijećem, a do tog trenutka takav zapisnik može kontaminirati druge dokaze u samom postupku.«
180. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da članak 222. stavak 2. ZKP-a nije nesuglasan s člankom 29. Ustava i člankom 6. Konvencije. Državni odvjetnik odlučuje o tome koju će radnju poduzeti prema osobama iz stavka 2. tog članka. Zapisnike o provedenim dokaznim radnjama državni odvjetnik ovjerava najkasnije 48 sati od njihova poduzimanja.
181. Ustavni sud podsjeća da ZKP dopušta istražitelju (koji će najčešće biti policijski službenik) obavljanje pojedinih dokaznih radnji koje mu je državni odvjetnik povjerio. Slično tome, nema ustavnih zapreka zbog kojih državni odvjetnik ne bi smio povjeriti obavljanje nekih radnji državnoodvjetničkom savjetniku koji je diplomirani pravnik s položenim pravosudnim ispitom. Naknadna ovjera zapisnika o provedenim radnjama od državnog odvjetnika predstavlja jamstvo valjanosti poduzimanja navedene radnje.
181.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 222. stavka 2. ZKP-a.
12.5.) Članak 225. stavak 3.
182. Osporena odredba glasi:
»Članak 225.
(...)
(3) Ako je prijedlog oštećenika kao tužitelja za provođenje istrage prihvaćen, istragu po nalogu suca istrage, provodi istražitelj. Oštećenik kao tužitelj može biti prisutan radnjama u istrazi i može sucu istrage predlagati da naloži istražitelju provođenje radnji. Ako ne prihvati prijedlog oštećenika kao tužitelja o provođenju radnji, sudac istrage obavještava oštećenika.
(...)«
182.1. Članak 225. stavak 1. ZKP-a izmijenjen je člankom 48. ZID-a ZKP/09.
183. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Odredbom čl. 225 st. 3 ZKP-a određeno je da ako je prijedlog oštećenika kao tužitelja za provođenje istrage prihvaćen, istragu po nalogu suca istrage (nedosljednost u odnosu na čl. 225 st. 2 ZKP-a gdje se navodi da sudac istrage odlučuje o prijedlogu oštećenika kao tužitelja rješenjem), provodi istražitelj. Člankom 219 ZKP-a u stavku 1. određeno je da istragu provodi državni odvjetnik. Stavkom 2. istog članka određeno je da državni odvjetnik može nalogom povjeriti provođenje dokaznih radnji istražitelju ali nije predviđeno da istražitelj može u cijelosti stupiti u funkciju državnog odvjetnika te umjesto njega provesti cijelu istragu. Davanjem ovlaštenja istražitelju da provodi istragu, a kako je to predviđeno u čl. 225 st. 3 ZKP-a povrijeđeno je načeo vladavine prava propisano člankom 5

Ustava RH, jer je prema iznesenim argumentima vidljivo da je ZKP u citiranim odredbama u nesuglasju.«
184. Ministarstvo pravosuđa navodi da ne postoji nedosljednost između stavaka 2. i 3. članka 225. ZKP-a. Istraga koja se provodi na zahtjev oštećenika kao tužitelja razlikuje se od istrage koju provodi državni odvjetnik. Međutim, i u toj istrazi sudac istrage ne istražuje, to jest ne provodi dokazne radnje osim u zakonom izričito predviđenim slučajevima. Imajući u vidu navedeno, ZKP određuje da u takvoj situaciji, na temelju naloga suca istrage, dokazne radnje provodi istražitelj. Stoga prema ocjeni Ministarstva pravosuđa osporeni članak nije nesuglasan s člankom 5. Ustava.
185. Ustavni sud ističe da je člankom 225. stavkom 3. ZKP-a propisana iznimka od pravila da istragu provodi državni odvjetnik. Kad državni odvjetnik odbaci kaznenu prijavu ili obustavi istragu, oštećenik kao tužitelj može preuzeti kazneni progon. U takvoj situaciji inicijativa je na strani oštećenika. On može predlagati provođenje određenih radnji. Te radnje odobrava sudac istrage. Provode se pod nadzorom suca istrage. Prema tome, iako radnje provodi istražitelj, pod kontrolom su suda.
185.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 225. stavka 3. ZKP-a.
12.6.) Članak 230. stavci 1. i 2.
186. Osporena odredba glase:
»Članak 230.
(1) Ako se istraga ne završi u roku od šest mjeseci, državni odvjetnik je dužan izvijestiti višeg državnog odvjetnika o razlozima zbog kojih istraga nije završena.
(2) Viši državni odvjetnik dužan je poduzeti mjere da se istraga završi. U složenim predmetima viši državni odvjetnik može na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika rok iz stavka 1. ovog članka, produljiti za još šest mjeseci. U posebno složenim i teškim predmetima, Glavni državni odvjetnik može na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika rok završetka istrage iz stavka 1. ovog članka, produljiti za dvanaest mjeseci.
(...)«
187. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Rokovima predviđenim u čl. 230 ZKP-a regulirana je pravna situacija kada se istraga ne završi u roku od 6 mjeseci. U složenim predmetima viši državni odvjetnik može na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika istragu produljiti za još 6 mjeseci a u posebno složenim i teškim predmetima Glavni državni odvjetnik ovaj rok može produljiti za 12 mjeseci.«
188. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da članak 230. ZKP-a nije nesuglasan s člankom 29. Ustava i člankom 6. Konvencije.
189. Ustavni sud ističe da je prigovor predlagateljica o nerazumnoj duljini trajanja istrage (stavci 1. i 2. članka 230. ZKP-a), iako neosnovan, razmotrio u odluci broj: U-I-448/2009 i dr. U njoj je utvrdio:
»120. Ustavni sud primjećuje da je pitanje trajanja prethodnog postupka odnosno njegovih stadija u ZKP-u riješeno tako da su za njihovo trajanje propisani zakonski rokovi.

(...)
... osporenim člankom 230. stavcima 1. i 2. ZKP-a propisani su rokovi za završetak istrage.
Ustavni sud ocjenjuje pravilnom zakonodavčevu odluku da odredi rokove trajanja prethodnog postupka odnosno njegovih stadija jer zakonski rokovi osiguravaju pravnu predvidljivost trajanja prethodnog postupka i s time pridonose pravnoj sigurnosti. Ujedno ocjenjuje da su prethodno navedeni rokovi ustavnopravno prihvatljivi. Zakonski rokovi, ako su ustavnopravno prihvatljivi, ujedno su i razumni.
Prema tome, zbog postojanja zakonskih rokova koji izrijekom određuju trajanje prethodnog (predistražnog i istražnog) postupka, jamstva iz članka 29. stavka 1. Ustava i članka 6. stavka 1. Konvencije koja zahtijevaju postupanje u »razumnom roku« nisu primjenjiva na taj postupak. Razumni rokovi (to jest takvi kojih nema jer nisu propisani, pa se prihvatljivost duljine trajanja postupka ocjenjuje po načelu razumnosti) pravni su standard koji je na europskom kontinentu razvio Europski sud za sudske postupke trajanje kojih nije vezano zakonskim rokovima. Postojanje djelotvornog pravnog sredstva protiv nerazumno dugog trajanja sudskih postupaka Europski sud postavio je kao europski pravni standard 2000. godine (predmet Kudła protiv Poljske, presuda, veliko vijeće, 26. listopada 2000., zahtjev br. 30210/96).
120.1. Budući da ukupni rok za završetak istrage (godina i pol dana), u koji su uključeni i rokovi za produljenje istrage o kojim je produljenjima nadležan odlučivati viši državni odvjetnik odnosno glavni državni odvjetnik, a kojem predlagateljice prigovaraju, ne pripada kategoriji razumnog roka, nego je riječ o ustavnopravno prihvatljivom zakonskom roku, te njihove prigovore Ustavni sud ocjenjuje neosnovanima.«
Ustavni sud ocjenjuje, prema tome, da nije nesuglasno s ustavnim i konvencijskim standardima da istraga završi u zakonskom roku od 18 mjeseci.
189.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti članka 230. stavaka 1. i 2. ZKP-a s Ustavom.
12.7.) Članak 239.
190. Obrazloženje o neprihvaćanju prijedloga za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 239. ZKP-a Ustavni sud dao je uz članak 64. stavak 1. točke 1. i 8. i članak 74. ZKP-a (v. točke 58. i 58.1. obrazloženja ovog rješenja).
13.) Glava XVIII. Dokazne radnje (članci 240. – 340.)
191. U glavi XVIII. ZKP-a (v. odluku broj: U-I-448/2009 i dr.) Ustavni sud nije prihvatio prijedloge za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 242. stavaka 1. i 3., članka 243. stavka 1., članka 244., članka 245. stavaka 1. i 2., članka 251. stavka 2. i 4., članka 252. stavka 3., članka 257. stavka 1., članka 260. stavka 1., članka 262. stavka 1. točaka 3. i 4., stavka 2. točke 1. i stavaka 4. i 5., članka 263., članka 265. stavaka 2. i 5., članka 266., članka 271. stavka 1., članka 273. stavka 3., članka 274., članka 281., članka 283., članka 285. stavka 4., članka 289. stavaka 3. i 6., članka 292. stavka 3., članka 295. stavaka 1., 3., 4. i 9., članka 297. stavka 5., članka 301. stavaka 4., 6. i 7., članka 309. stavka 2., članka 311.

stavka 2., članka 325. stavka 2., članka 326. stavaka 4. i 5., članka 332. stavaka 4. i 7., članka 333. stavka 2., članka 334. stavka 1. točaka 2. i 3., članka 335. stavaka 1., 4. i 6., članka 336. stavka 1., članka 337. stavaka 4., 5. i 7., članka 338. stavaka 2., 3. i 4., članka 339. i članka 340. ZKP-a.
13.1.) Članak 242. stavci 1. i 3. i članak 243. stavak 1.
192. Osporene odredbe glase:
»Članak 242.
(1) Ako drukčije nije propisano ovim Zakonom, pretragu na zahtjev državnog odvjetnika, sudac istrage određuje pisanim obrazloženim nalogom. Nalog o pretrazi mora sadržavati:
1) oznaku predmeta pretrage (osobe, doma, drugih prostora ili pokretnih stvari),
2) svrhu pretrage,
3) tijelo koje će provesti pretragu.
(..)
(3) Nalog suca istrage iz stavka 1. ovog članka, o pretrazi, izvršava se u roku od tri dana od dana izdavanja. Nakon proteka tog roka, pretraga se više ne može izvršiti na temelju tog naloga. Nalog se bez odgode vraća sucu istrage koji ga poništava bilješkom na nalogu.
(...)«
»Članak 243.
(1) Nalog o pretrazi, osim ako nije drukčije propisano ovim Zakonom, predaje se prije početka pretrage osobi kod koje će se pretraga obaviti ili koju će se pretražiti, odnosno koja raspolaže predmetom pretrage.
(...)«
193. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Odredbom čl. 242 ZKP-a propisano je da pretragu na zahtjev državnog odvjetnika određuje sudac istrage pisanim obrazloženim nalogom koji mora sadržavati podatke označene u točki 1, 2 i 3 ovog stavka. Odredbom stavka 2. istog članka propisano je da će sudac istrage u situaciji neprihvaćanja zahtjeva državnog odvjetnika odluku donijeti u obliku rješenja protiv kojeg državni odvjetnik ima pravo žalbe u roku od 8 sati.
Ustavne su kategorije nepovredivost doma (čl. 34 Ustava RH), nepovredivost osobnog i obiteljskog života te dostojanstva ugleda i časti (čl. 35 Ustava RH). Člankom 29 Ustava RH zagarantirano je pravo na pravično suđenje koje u sebi sadrži pravo na ravnopravnost stranaka u postupku i jednakost oružja. Identično pravo zagarantirano je i člankom 6 ECHR.
Kako osoba na koju se nalog odnosi nema pravno sredstvo protiv naloga koji je izdat jer se protiv naloga ne može izjaviti žalba to je evidentno da ne postoji ravnopravnost oružja i to u postupku pred sudom. Naime nalog o pretrazi koji izdaje sudac istrage je zapravo pozitivna odluka koju je sudac istrage donio na zahtjev državnog odvjetnika.
Kada istražni sudac odluči negativno na zahtjev jedne strane u postupku ta strana – državni odvjetnik ima pravo na žalbu jer se negativna odluka donosi u formi rješenja. S druge pak strane kada sudac istrage prihvati zahtjev državnog odvjetnika suprotno načelu jednakosti oružja, odluka se donosi u formi naloga protiv kojeg

nije dozvoljen pravni lijek.
Nadalje, jedna od intencija zakonodavca bila je težnja za brzim i učinkovitim postupanjem. O zahtjevu za pretragom sudac istrage mora odlučiti u roku od 4 sata a protiv rješenja suca istrage žalba se podnosi u roku od 8 sati s time što vijeće odlučuje u daljnjem roku od 12 sati. Istim ovim rokovima ukoliko se pretraga ne bi određivala nalogom nego rješenjem, moglo se štititi i pravo svakog građanina i ne bi se umanjila intencija zakonodavca za brzim i učinkovitim postupanjem.
Ukazuje se da ako je važeći ZKP kao rok za poduzimanje pretrage predvidio rok od 24 odnosno 48 sati, onda je sa aspekta efikasnosti postupka rok iz čl. 242 st. 3 ZKP-a odnosno rok od 3 dana od dana izdavanja naloga, rok koji ne zadovoljava kriterije efikasnosti.
(...)
Zakonodavac u obvezni sadržaj naloga ne uvrštava i rok u kojem se pretraga mora izvršiti. Kako se radi o legitimnom ograničavanju prava na nepovredivost doma iz čl. 24 Ustava RH i prava na zaštitu osobnog i obiteljskog života te dostojanstva iz čl. 35 Ustava RH, nužno je da nalogom bude određen i vremenski rok u kojem se pretraga izvršava.
Člankom 242 st. 3 ZKP-a predviđeno je da se pretraga izvršava u roku od 3 dana od dana izdavanja naloga. Kako je čl. 243 st. 1 ZKP-a predviđeno da se nalog o pretrazi, osim ako nije drugačije propisano ovim zakonom predaje prije početka pretrage osobi kod koje će se pretraga obaviti ili koju će se pretražiti, odnosno koja raspolaže predmetom pretrage, to se logičnim čini i to da osoba kojoj se nalog uručuje u času primitka naloga mora biti informirana o tome u kom roku se ta pretraga može obaviti.«
194. Ministarstvo pravosuđa smatra neosnovanim navode predlagateljica. Kad bi protiv naloga o pretrazi zakon propisao pravo žalbe osobe na koju se ta radnja ima provesti, tada bi pretraga izgubila svaki smisao, ističe se u očitovanju. Okolnost da postoji žalba samo kad je odbijen zahtjev državnog odvjetnika ne utječe na procesnu ravnopravnost stranaka jer državni odvjetnik prikuplja podatke za podizanje optužnice. Prava okrivljenika i u okviru pretrage zaštićena su posebnim odredbama kojima se uređuje pravo na branitelja, prisutnost svjedoka, postupanje, itd. Također je u članku 243. stavku 3. ZKP-a određen najdulji rok u kojem se pretraga na osnovi naloga može izvršiti, što je nesumnjivo u korist osobe na koju se nalog odnosi.
195. Ustavni sud prvo je razmotrio navode predlagateljica da postoji nejednakost među strankama u pogledu mogućnosti pobijanja odluke suca istrage o pretrazi. Podsjeća da potpuna jednakost u svim procesnim situacijama nije ni nužna ni moguća. Kad bi se propisala mogućnost da okrivljenik ima pravo uložiti žalbu na rješenje o pretrazi, ugrozila bi se svrha pretrage. Riječ je o dokaznoj radnji kojoj je inherentan element »iznenađenja« kako bi njezina provedba imala izglede za uspjeh.
Što se tiče prigovora neodređenog roka u kojem bi po nalogu za pretragu trebalo postupiti, Ustavni sud upućuje na članak 242. stavak 3. ZKP-a. koji propisuje da se pretraga izvršava u roku od tri dana od dana izdavanja naloga. Nije nužno da nalog o pretrazi sadržava navedeni zakonski rok, kao što nije nužno ni da nalog sadržava

druge mnogobrojne odredbe iz članaka 240. do 260. ZKP-a koje uređuju pretragu.
195.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 242. stavaka 1. i 3. i članka 243. stavka 1. ZKP-a.
13.2.) Članci 244. i 245. stavci 1. i 2.
196. Osporeni članak 244. glasi:
»Članak 244.
Pretrazi se može iznimno pristupiti i bez prethodne predaje naloga (članak 243. stavak 1.) i pouke o pravima (članak 239. stavak 1.), odnosno poziva za predaju osobe ili stvari (članak 243. stavak 2.) ako:
1) se pretpostavlja oružani otpor;
2) je nužno da se kod sumnje na kaznena djela koja je počinila grupa ili zločinačka organizacija ili čiji su počinitelji povezani s inozemstvom, pretraga obavi iznenada;
3) se pretraga ima obaviti u javnim prostorijama;
4) postoji sumnja da bi prethodno davanje upozorenja omogućilo sakrivanje, uništenje ili oštećenje predmeta ili tragova koji se trebaju oduzeti;
5) postoji sumnja da bi prethodno davanje upozorenja ugrozilo sigurnost osobe koja poduzima pretragu;
6) je vlasnik ili posjednik doma ili pokretne stvari nedostupan.«
196.1. Člankom 52. stavcima 1. i 2. ZID-a ZKP/09 izmijenjen je članak 244. ZKP/08 u uvodnoj rečenici i točki 3.
197. Osporene odredbe članka 245. glase:
»Članak 245.
1) Iznimno, ako se radi o sumnji da su počinjena sljedeća kaznena djela iz Kaznenog zakona: ubojstva (članak 90.), teškog ubojstva (članak 91.), otmice (članak 125. stavak 2. i 3.), ubojstva najviših državnih dužnosnika (članak 138.), otmice najviših državnih dužnosnika (članak 139.), odavanja državne tajne, (članak 144. stavak 1. i 3.), špijunaže (članak 146. stavak 4.), udruživanja radi činjenja kaznenih djela protiv Republike Hrvatske (članak 152.), protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (Glava XIII.) za koje je propisana kazna zatvora više od pet godina, krivotvorenja novca (članak 274.) i pranja novca (članak 279.), izbjegavanja carinskog nadzora (članak 298.), udruživanja za počinjenje kaznenih djela (članak 333.), primanja mita (članak 347.) te davanja mita (članak 348.), kao i kaznena djela koja je počinila grupa ili zločinačka organizacija u stjecaju, a pretragu treba poduzeti odmah jer bi odgađanje ugrozilo postizanje ciljeva pretrage, državni odvjetnik može sam naložiti pretragu osobe i sredstva prijevoza pisanim obrazloženim nalogom.
(2) Pretraga iz stavka 1. ovog članka, provest će se prema članku 244. ovog Zakona.«
(...)«
197.1. Člankom 53. stavkom 1. ZID-a ZKP/09 izmijenjen je članak 245. stavak 1. ZKP/08.
Prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom podnesen je nakon stupanja na snagu navedenih izmjena i dopuna.
198. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan smatraju nesuglasnim s Ustavom i

članak 244. i članak 245. stavak 1. ZKP-a koji daju ovlast državnom odvjetniku da iznimno, ako je riječ o sumnji da su počinjena taksativno određena teška kaznena djela, a pretragu treba poduzeti odmah jer bi odgađanje ugrozilo postizanje ciljeva pretrage, može sam naložiti pretragu osobe i sredstva prijevoza pisanim obrazloženim nalogom. Smatraju da sukladno članku 34. Ustava samo sud može obrazloženim pisanim nalogom utemeljenim na zakonu odrediti da se dom ili drugi prostor pretraži. Sudski nalog ima se pretpostaviti i kod pretrage osobe jer se time štiti ustavno pravo na osobni život i dostojanstvo. Sukladno navedenom, nema legitimne osnove koja bi dopuštala nejednakost postupanja kod pretrage doma i pretrage osobe i prijevoznog sredstva kako je to predviđeno člankom 245. ZKP-a. Nadalje, u članku 245. stavku 1. ZKP-a naveden je katalog kaznenih djela kod kojih državni odvjetnik može sam izdati nalog za pretragu osobe i prijevoznog sredstva. Međutim, nije navedeno iz kojeg su to razloga ova kaznena djela sama po sebi dostatna za postojanje ovakve iznimke, ističu predlagateljice.
ZID ZKP/09 izmijenio je osporeni članak 245. ZKP/08 tako da je dodan novi stavak 2. koji određuje da će se pretraga iz stavka 1. tog članka provesti na temelju članka 244. ZKP-a. To znači da se pretraga može provesti i bez prethodne predaje naloga. U vezi s navedenom dopunom predlagateljice navode da su tom odredbom »još restriktivnije ograničena prava okrivljenika u postupku u situaciji kad državni odvjetnik može samo naložiti pretragu osobe i sredstva prijevoza pisanim obrazloženim nalogom«.
Člankom 16. stavkom 2. Ustava predviđeno je da svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenje u svakom pojedinom slučaju. Davanjem ovlasti državnom odvjetniku da bez istražnog suca sam naloži provođenje pretrage osoba i sredstava prijevoza izbjegnuta je sudska kontrola osnovanosti izdavanja takvog naloga. Prijevozno sredstvo ima se smatrati ograničenim zatvorenim prostorom, a prijevozno sredstvo može biti i nečiji dom. Stoga predlagateljice smatraju da Ustav isključuje mogućnosti da se takve pretrage provode bez prethodne sudske kontrole odnosno odluke suda.
Konačno, predlagateljice navode da je člankom 245. stavkom 1. ZKP-a povrijeđeno i pravo na procesnu ravnopravnost stranaka i jednakost oružja jer jedna strana u postupku donosi odluku o pravima druge strane, a da pri tome druga strana protiv te odluke nema na raspolaganju nikakvo, a najmanje djelotvorno pravno sredstvo. Pozivaju se na Konvenciju prema kojoj sva prava koja se njome štite moraju imati djelotvorno pravno sredstvo u zaštiti prava priznatih Konvencijom.
199. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da su razlozi određivanja pretrage na temelju naloga državnog odvjetnika navedeni u članku 245. stavku 1. ZKP-a. Državni odvjetnik to pravo ima iznimno za određena kaznena djela i samo u odnosu na osobu i prijevozno sredstvo. Sudac istrage odlučuje o zakonitosti naloga državnog odvjetnika (članak 245. stavak 3. ZKP-a). Ako je prijevozno sredstvo ujedno i dom, na njega se primjenjuju propisi o pretrazi doma, pa se članak 245. stavak 1. ZKP-a u konkretnom slučaju ne bi primjenjivao.
200. Ustavni sud ističe da kad državni odvjetnik sam određuje pretragu (članak 245. stavak 1. ZKP-a), osigurana je sudska provjera. Odredbe članka 245. stavaka 3. i 4. ZKP-a glase:

»Članak 245.
(...)
(3) Nalog o pretrazi iz stavka 1. ovog članka, zajedno sa zapisnicima o izvršenoj pretrazi državni odvjetnik mora odmah, a najkasnije u roku od osam sati od okončanja pretrage, dostaviti sucu istrage.
(4) Sudac istrage odlučuje rješenjem, o zakonitosti naloga državnog odvjetnika o pretrazi i provedene pretrage, u roku od osam sati od primitka zapisnika. Protiv rješenja suca istrage kojim odbija ovjeriti nalog o pretrazi ili zapisnik o provedenoj pretrazi, državni odvjetnik ima pravo žalbe u roku od dvadeset četiri sata. O žalbi odlučuje vijeće u roku od četrdeset i osam sati.«
Ta provjera suda zakonitosti postupanja državnog odvjetnika glavni je razlog zbog kojeg se navedena odredba ne može smatrati nesuglasnom s Ustavom.
200.1. Nadalje, ovlast državnog odvjetnika povezana je isključivo sa situacijama kad pretragu treba poduzeti odmah jer bi odgađanje ugrozilo postizanje ciljeva pretrage. Stoga se članak 34. Ustava, na temelju kojeg samo sud može obrazloženim pisanim nalogom utemeljenim na zakonu odrediti da se dom ili drugi prostor pretraži, ne može analogno primijeniti u ovom slučaju na pretrage osobe i pokretne stvari. »Nejednakost u postupanju« na koju se pozivaju predlagateljice ovisno o tome je li riječ o pretrazi doma ili pak o pretrazi osobe i sredstva prijevoza nije nesuglasna s Ustavom. Naime, riječ je o različitoj pravnoj regulaciji posezanja u različita pravna dobra, što rezultira različitim stupnjem pravne zaštite koju im Ustav pruža. Ustav i osporeni članci ZKP-a zahtijevaju viši stupanj zaštite kad je riječ o pretrazi doma. Uvjeti za pretragu doma, dakle, stroži su nego uvjeti za pretragu osobe i pokretne stvari.
200.2. Tvrdnje predlagateljica da je u članku 245. stavku 1. ZKP-a »naveden katalog kaznenih djela kod kojih državni odvjetnik može sam izdati nalog za pretragu osobe i prijevoznog sredstva, no da nije navedeno iz kojeg to razloga su ova kaznena djela sama po sebi dostatna za postojanje ovakve iznimke« također nisu osnovani. Ustavni sud napominje da je ZKP odredio katalog (teških) kaznenih djela kod kojih je državni odvjetnik jedino ovlašten u slučaju opasnosti od odgode odrediti pretragu, što ograničava ovu iznimnu ovlast državnog odvjetnika i ide u prilog obrani. Dok se pretraga na temelju naloga suca istrage može poduzeti za sva kaznena djela, pretraga iz članka 245. stavka 1. ZKP-a može se poduzeti samo za kataloška kaznena djela.
200.3. Ustavni sud ocjenjuje da osporenim člankom 245. stavkom 1. ZKP-a nije povrijeđeno ni pravo na procesnu ravnopravnost stranaka odnosno jednakost oružja. Državno odvjetništvo ujedno je i tijelo koje vodi istraživanje te prikuplja i dokaze koji idu u prilog okrivljeniku i dokaze koji ga terete. Stoga je nužno da pri tome poduzima i neke radnje i mjere kojima se ograničavaju prava osobe. Takav je slučaj i kod iznimne mogućnosti određivanja pretrage osobe i sredstva prijevoza. Takvo je zakonsko rješenje imanentno novom konceptu državnoodvjetničke istrage.
200.4. Zahtjev za postojanjem djelotvornog pravnog sredstva iz članka 13. Konvencije ne znači da je nužno osigurati posebnu mogućnost pobijanja svake odluke donesene u postupku. Osobito to vrijedi za neke mjere ograničenja prava i

sloboda namijenjene prikupljanju dokaza. Kao što je prije rečeno, kod njih bi davanje mogućnosti za pobijanje donesene odluke prije njezina izvršenja u velikom broju slučajeva dovelo do poništenja same svrhe te mjere.
200.5. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 244. i članka 245. stavaka 1. i 2. ZKP-a.
13.3.) Članak 251. stavci 2. i 4.
201. Osporene odredbe glase:
»Članak 251.
(...)
(2) Pretragu osobe obavlja osoba istoga spola, osim ako to s obzirom na okolnosti provođenja pretrage nikako nije moguće. Okolnosti zbog kojih je pretragu obavila osoba drugog spola unose se u zapisnik o pretrazi.
(...)
(4) Ako pri pretrazi treba ući u tjelesne šupljine, odvojiti od tijela nadomjeske tjelesnih organa ili ako se pojavi sumnja da pretraga izravno ozbiljno ugrožava zdravlje osobe koja se pretražuje, tijelo koje provodi pretragu zastat će s njezinim provođenjem i u roku od tri sata postupiti prema članku 326. stavku 2. ovog Zakona. Ako se u navedenom roku ne može nastaviti pretragu, izvijestit će se o tome državnog odvjetnika i obustaviti pretraga.«
202. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Odredbom čl. 251 ZKP-a regulirana je pretraga osobe te je stavkom 1 točno precizirano što ista obuhvaća; pretraživanje odjeće, obuće, površine tijela, pokretnih stvari koje osoba nosi ili su u njenom posjedu, prostora u kojem je osoba zatečena u vrijeme poduzimanja pretrage i sredstva prijevoza kojim se koristi u vrijeme pretrage.
Ovom odredbom zakona državnim tijelima date su ovlasti da osim pretrage osobe naprave i pretragu prostora u kojem se osoba nalazi i pokretnog sredstva kojim se osoba koristi. Ovako koncipirana odredba članka 251 st. 1 ZKP-a protivna je odredbi članka 34 Ustava RH jer dopušta da se uz pretragu osobe izvrši i pretraga doma i to bez nazočnosti svjedoka.
Naime za pretragu osobe nužno je prema odredbama ZKP-a pribavljanje naloga uz sve već prethodno opisane iznimke ali ne i nazočnost svjedoka. Sudski nalog za obavljanje pretrage i nazočnost svjedoka predstavljaju jamstva kojima se građani štite od arbitrarnog postupanja državnih vlasti. Nema niti jednog zakonskog razloga zbog kojeg ukoliko bi to bilo opravdano i nužno u nekoj situaciji, osobe koje obavljaju pretragu, ako smatraju nakon pretrage osobe nužnim da izvrše i pretragu prostorija u kojima se ona nalazi ili prijevoznog sredstva, ne bi mogle zatražiti nalog odnosno osiguranje svjedoka za provođenje daljnje radnje koja se tiče pretrage prostora odnosno prijevoznog sredstva.
Odredbom čl. 251 st. 2 predviđeno je da pretragu osobe obavlja osoba istoga spola, osim ako to s obzirom na okolnost provođenja pretrage nikako nije moguće. Ova odredba protivna je čl. 35 Ustava RH kojom se štiti osobno dostojanstvo ugled i čast. Identično pravo štiti se i odredbom čl.8 ECHR. U zaštiti konvencijskog prava države potpisnice Konvencije imaju ne samo negativnu obvezu u vidu suzdržavanja

od kršenja prava koje se štiti Konvencijom već i pozitivne obveze koje zahtijevaju od države stvaranje pravnog sustava kojim se opravdano kršenje prava Konvencije (legitimno i razmjerno svrsi radi koje se provodi) svodi na minimum i na način izbjegavanja bilo kakove arbitrarnosti.
U tom smislu zakon mora biti transparentan i jasan a odredba članka 251 to nije jer nisu navedeni razlozi koji bi opravdavali postojanje okolnosti zbog kojih se provođenje pretrage po osobi istog spola nije moglo provesti. Obzirom da pretragu osoba obavljaju djelatnici policije ili istražitelji imenovani po sucu istrage za očekivati je da će se poštivati načela rodne ravnopravnosti.
(...)
U stavku 4 istog članka predviđeno je da ako pri pretrazi treba ući u tjelesne šupljine, odvojiti od tijela nadomjeske tjelesnih organa ili ako se pojavi sumnja da pretraga izravno ozbiljno ugrožava zdravlje osobe koja se pretražuje, tijelo koje provodi pretragu zastati će sa njezinim provođenjem i u roku od 3 sata postupati prema odredbi čl. 326 st. 2 Zakona. Ako se u navedenom roku ne može nastaviti sa pretragom, izvijestiti će se o tome državnog odvjetnika i obustaviti pretraga.
(...)«
203. Ministarstvo pravosuđa navodi da članak 251. ZKP-a nije nesuglasan ni s člankom 35. Ustava ni s člankom 8. Konvencije. Razlozi odstupanja od toga da pretragu osobe obavlja osoba istog spola predviđeni su kao krajnja iznimka, kad to nije moguće provesti na drugi način. Takva pretraga mora se ubilježiti u zapisnik jer je inače nezakonita u smislu članka 250. točke 5. ZKP-a.
204. Ustavni sud primjećuje da osporeni članak 251. stavak 2. ZKP-a poštuje dostojanstvo osobe koja se pretražuje. Propisuje da pretragu osobe obavlja osoba istog spola. ZKP dopušta iznimku od mogućnosti da pretragu osobe obavi osoba istog spola »osim ako to s obzirom na okolnosti provođenja pretrage nikako nije moguće«. Tako propisani način obavljanja pretrage u suglasnosti je s Ustavom, budući da propisuje najviši standard za provedbu iznimke: postojanje situacije kad provedba općeg pravila nije moguća. Predlagateljice ukazuju i da u navedenoj odredbi »nisu navedeni razlozi koji bi opravdavali postojanje okolnosti zbog kojih se provođenje pretrage po osobi istog spola nije moglo provesti«. Taj prigovor nije ni životan ni praktičan. Nemoguće je zakonom predvidjeti sve situacije u kojima može biti neizvedivo da pretragu provede osoba istog spola. Najčešće će biti riječ o potrebi hitne pretrage osobe, u kojem trenutku iz objektivnih razloga neće biti moguće da tu pretragu provede osoba istog spola zato što takvih službenika na određenom području i u određenom trenutku nema.
Ustavni sud ističe da osporeni članak koji propisuje da pretragu osobe prema mogućnosti obavlja osoba istog spola nije nesuglasan ni s člankom 35. Ustava ni s člankom 8. Konvencije. Razlozi za odstupanje predviđeni su kao krajnje iznimke (ako to nikako nije moguće). Navedena situacija podložna je dodatnoj kontroli. Okolnost takve iznimne pretrage mora se zabilježiti u zapisnik jer će u suprotnom pretraga biti nezakonita.
205. Što se tiče članka 251. stavka 4. ZKP-a, važno je primijetiti da se on primjenjuje uz članak 326. ZKP-a kojim su propisane pretpostavke za tjelesni pregled okrivljenika kad se pri pretrazi osobe mora ući u njegove tjelesne šupljine.

Ustavni sud napominje da je u odluci broj: U-I-448/2009 i dr. djelomice ukinuo članak 326. stavke 1., 2. i 3. ZKP-a. Upućuje na obrazloženje odluke uz navedeni članak. Međutim, to utvrđenje nema za posljedicu i nesuglasnost s Ustavom članka 251. stavaka 2. i 4. ZKP-a. Ustavni sud stoga ocjenjuje da se navedenim zakonskim rješenjem u dovoljnoj mjeri štite prava pretraživane osobe.
205.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 251. stavaka 2. i 4. ZKP-a.
13.4.) Članak 252. stavak 3.
206. Osporena odredba glasi:
»Članak 252.
(...)
(3) Pretraga doma i drugih prostora obuhvaća i pretragu pokretnih stvari i svih osoba zatečenih u domu i drugim prostorima, kad je to navedeno u nalogu o pretrazi ili kad u odnosu na zatečene osobe postoje uvjeti za pretragu bez naloga.«
207. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan osporavaju suglasnost s Ustavom članka 252. stavka 3. ZKP-a zbog istih razloga koje su navele uz članak 246. stavak 5. ZKP-a. Smatraju ga nesuglasnim s Ustavom u dijelu koji se odnosi na pretragu osoba koje su zatečene pri pretrazi doma kad za njih postoje uvjeti za pretragu bez naloga.
208. Ministarstvo pravosuđa smatra da članak 252. stavak 3. ZKP-a nije nesuglasan s Ustavom. Obrazloženje je istovjetno onom navedenom uz članak 246. stavak 5. ZKP-a.
209. Ustavni sud ocjenjuje da mogućnost pretrage osoba koje su zatečene pri pretrazi doma kad za njih postoje uvjeti za pretragu bez naloga nije nesuglasna s Ustavom. ZKP za takvu pretragu osoba propisuje pretpostavku: »kad je to navedeno u nalogu o pretrazi ili kad u odnosu na zatečene osobe postoje uvjeti za pretragu bez naloga«. Takva mogućnost nužna je radi kriminalističkog istraživanja, budući da bi u protivnom osobe koje se primjerice nalaze u stanu mogle kod sebe držati predmete koji se u stanu traže i tako omesti uspjeh pretrage. Suglasnost takve mjere s Ustavom nije dvojbena, budući da je ograničenje prava i sloboda sukladno načelu razmjernosti.
209.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 252. stavka 3. ZKP-a.
13.5.) Članak 257. stavak 1.
210. Mjerodavne odredbe glase:
»Članak 257.
(1) Pretraga pokretnih stvari obuhvaća i pretragu računala i s njim povezanih uređaja, drugih uređaja koji služe prikupljanju, pohranjivanju i prijenosu podataka, telefonskim, računalnim i drugim komunikacijama i nositelja podataka. Na zahtjev tijela koje poduzima pretragu, osoba koja se koristi računalom ili ima pristup računalu ili drugom uređaju ili nositelju podataka, te davatelj telekomunikacijskih usluga, dužni su omogućiti pristup računalu, uređaju ili nositelju podataka, te dati potrebne obavijesti za nesmetanu uporabu i ostvarenje ciljeva pretrage.

(2) Po nalogu tijela koje poduzima pretragu, osoba koja se koristi računalom ili ima pristup računalu i drugim uređajima iz stavka 1. ovog članka, te davatelj telekomunikacijskih usluga, dužni su odmah poduzeti mjere kojima se sprječava uništenje ili mijenjanje podataka. Tijelo koje poduzima pretragu, može provedbu tih mjera naložiti stručnom pomoćniku.
(3) Osobu koja koristi računalo ili ima pristup računalu ili drugom uređaju ili nositelju podataka, te davatelj telekomunikacijskih usluga, a koji ne postupe prema stavku 1. i 2. ovog članka, premda za to ne postoje opravdani razlozi, sudac istrage može na prijedlog državnog odvjetnika kazniti prema odredbi članka 259. stavka 1. ovog Zakona. Odredba o kažnjavanju ne odnosi se na okrivljenika.«
211. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Odredbom čl. 257 regulirana je pretraga pokretnih stvari koja obuhvaća i pretragu računala i s njim povezanih uređaja drugih uređaja koji služe prikupljanju, pohranjivanju i prijenosu podataka, telefonskim, računalnim i drugim komunikacijama i nositelja podataka. (...)
Ova odredba protivna je odredbi čl.16 st. 2 Ustava RH koja traži da svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju, jer u normi nisu jasno postavljeni kriteriji temeljem kojih se vrši zahvat u slobode i prava predviđena Ustavom.
Davanjem širokih ovlaštenja tijelima koja provode pretragu pokretne stvari nije naznačena legitimna svrha kojom se ta pretraga opravdava. Naime primjerice pretragom telekomunikacijskih uređaja kod telekomunikacijskog operatera pretražuju se i podaci koji se ne odnose na sferu privatnosti samo jedne osobe a to je eventualni osumnjičenik, već se krše prava na privatnost svih drugih osoba čiji podaci se nalaze u tom telekomunikacijskom sustavu.
Ova odredba zakona govori zapravo o javnoj sferi privatnih odnosa. Poštivanje privatnog života iz čl. 35 Ustava RH te čl.8 ECHR garantira slobodu uspostavljanja odnosa uključujući i sferu sakupljanja identifikacijskih podataka o raznim osobama.
(...)
Ovakvo reguliranje protivno je po mišljenju podnositelja i članku 8 ECHR (...)«
212. Ministarstvo pravosuđa smatra da navedeni članak nije nesuglasan s člankom 16. stavkom 2. Ustava. Svrha svih oblika pretrage određena je u članku 240. stavku 2. ZKP-a.
213. Ustavni sud ističe da pretragu računala ZKP podvodi pod pretragu pokretne stvari. Ta pretraga zahvaća u privatnost i osobni život, s obzirom da se po prirodi stvari u memoriji računala nalaze i osobni, privatni zapisi.
Vrhovni sud Republike Hrvatske u svojoj praksi utvrđuje da pretraga mobilnih uređaja (telefona) također predstavlja pretragu pokretnih stvari. Pretraga obuhvaća utvrđivanje sadržaja pokretne stvari. Kod mobilnih uređaja (telefona) riječ je o sadržaju zapisa koji su u njima ostali kad je komunikacija između optuženika i drugih osoba već završena, ali je sadržajno očuvana u obliku tekstualne poruke na mobilnom uređaju ("SMS poruka") optuženika. Tako Vrhovni sud Republike Hrvatske u presudi broj: I Kž 1167/08-5 od 2. travnja 2009. navodi:
»(...) Naime, ispravno je prvostupanjski sud utvrdio da je optuženik D. P. počinio

ovo kazneno djelo jer to proizlazi iz njegove obrane koju je dao istražnom sucu gdje je priznao počinjenje kaznenog djela vrlo okolnosno i detaljno navodeći svoje razloge za počinjenje kaznenog djela, a to je sažaljevanje svog strica, opt. Ž. P. koji je bio u lošem zdravstvenom stanju. U obrani je naveo da mu je stric uputio SMS poruku što proizlazi i iz navedene pretrage pokretne stvari pa se time upravo potvrđuje komunikacija između opt. D. P. i opt. Ž. P.(...)«
213.1. Pretragom računala ili drugih nositelja podataka zadire se i u privatnu sferu osoba za koje ne postoji sumnja da su potencijalni počinitelji kaznenog djela. To je neizbježna posljedica provođenja te mjere koja se javlja i kod posebne dokazne radnje nadzora komunikacija. Kad se primjerice nadziru razgovori osumnjičenika s drugim osobama, tijekom tog nadzora doznaje se i sadržaj koji treće osobe, koje same nisu osumnjičene, priopćavaju osumnjičeniku. To je neizbježno, a takvi sadržaji koji nisu od interesa za dokazivanje počinjenja kaznenog djela ne koriste se kao dokaz u postupku. Oni se brišu radi zaštite privatnosti tih trećih osoba. Ustavni sud ističe da ista pravila vrijede i za primjenu mjera propisanih člankom 257. stavkom 1. ZKP-a.
213.2. Članak 257. stavak 1. mora se promatrati u vezi s člankom 246. stavkom 1. ZKP-a koji uređuje institut pretrage bez naloga. Nije sporno da je u slučaju pretrage računala riječ o pretrazi stvari. Međutim, ustavnopravno je sporna mogućnost pretrage računala bez naloga. Taj je članak Ustavni sud ocijenio nesuglasnim s Ustavom (v. odluku broj: U-I-448/2009 i dr.) te obvezao zakonodavca da jasno propiše u kojim je slučajevima i za koja je kaznena djela dopušteno provesti pretragu stvari bez naloga. Ti se zahtjevi po prirodi stvari odnose i na pretragu iz članka 257. stavka 1. ZKP-a.
Ustavni sud utoliko je suzdržan kad je riječ o suglasnosti s Ustavom članka 257. ZKP-a. Suzdržan je i zbog bojazni da članak 257. ZKP-a nije dostatno razrađen kad je riječ o procesnim jamstvima vezanim uz pretragu računala. Stoga konačnu ocjenu njegove suglasnosti s Ustavom za sada nije spreman dati. Za tu ocjenu nedostaje izgrađena sudska praksa odnosno uvid u probleme koje bi članak 257. ZKP-a mogao uzrokovati u praktičnoj primjeni. U tom svjetlu Ustavni sud preporučuje nadležnim tijelima da u izmjenama i dopunama ZKP-a koje će slijediti radi izvršenja ove odluke razmotre zakonska rješenja koja danas postoje u razvijenim europskim demokratskim državama i na odgovarajući ih način ugrade u članak 257. ZKP-a radi unapređenja instituta pretrage računala. Riječ je u prvom redu o rješenjima sadržanim u švicarskom zakonu o kaznenom postupku.
Ustavni sud u tom smislu pridržava pravo ponovnog ispitivanja suglasnosti s Ustavom članka 257. ZKP-a ex offo ako i kad ocijeni da je to potrebno.
13.6.) Članak 260. stavak 1.
214. Osporena odredba glasi:
»Članak 260.
(1) Ako je vjerojatno da su u bankovnom sefu predmeti ostvareni kaznenim djelom ili namijenjeni počinjenju kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora najmanje tri godine, a ti su predmeti važni za kazneni postupak ili prema zakonu podliježu prisilnom oduzimanju, državni odvjetnik će podnijeti pisani obrazloženi zahtjev da sud naloži banci omogućavanje pristupa sefu te izdavanje naloga za

pretragu (članak 242. stavak 1.). Ako sud zahtjev državnog odvjetnika ocijeni osnovanim, rješenjem će zabraniti raspolaganje predmetima u sefu i odrediti rok u kojem banka mora po njemu postupiti, te izdati nalog za pretragu. Na odgovarajući način se primjenjuju odredbe članka 242. i 243. ovog Zakona. Prije potvrđivanja optužnice rješenje o zahtjevu državnog odvjetnika donosi sudac istrage, a nakon potvrđivanja optužnice, sud pred kojim se ima održati rasprava. Ako sud prijedlog državnog odvjetnika ocijeni neosnovanim, donosi rješenje kojim odbija zahtjev. Protiv rješenja suca istrage državni odvjetnik ima pravo žalbe u roku od osam sati. Vijeće donosi odluku o žalbi u roku od dvanaest sati.
(...)«
215. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan smatraju da je članak 260. stavak 1. ZKP-a u nesuglasnosti s člankom 35. Ustava kojim se štiti privatni život svakog pojedinca, s člankom 48. Ustava koji jamči zaštitu vlasništva, ali i s pravom na žalbu zaštićenim člankom 18. stavkom 1. Ustava. To obrazlažu posljedicom koju osporena odredba proizvodi. Riječ je, prema njihovu mišljenu, o procesnoj nejednakosti stranaka u postupku. Ta je nejednakost vidljiva iz nepostojanja prava na žalbu i banke i korisnika sefa kad je sud pozitivno riješio zahtjev državnog odvjetnika. Suprotno tome, u slučaju odbijanja zahtjeva za izdavanje naloga banci da omogući pristup sefu, državni odvjetnik ima pravo pobijati takvu sudsku odluku žalbom.
216. Ministarstvo pravosuđa smatra da članak 260. stavak 1. ZKP-a nije u nesuglasnosti s Ustavom. O omogućavanju pristupa bankovnom sefu odlučuje sud, zbog čega nema posljedice nejednakosti stranaka. Nadalje, protivno tvrdnji predlagateljica, bankovni sef nije dom, nije ni nužno nekretnina, iako najčešće jest. Ministarstvo pravosuđa napominje da se ne može isključiti mogućnost da se bankovni sef nalazi u vozilu ili plovnom objektu.
217. Ustavni sud primjećuje da članak 260. stavak 1. ZKP-a traži postojanje »vjerojatnosti« da su u bankovnom sefu predmeti ostvareni kaznenim djelom ili namijenjeni počinjenju kaznenog djela. Pretraga sefa mora biti zatražena u vezi s počinjenjem težeg kaznenog djela odnosno kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora u trajanju od najmanje pet godina. Odluku o tome donosi sud. Uzimajući u obzir sve navedene elemente, valja zaključiti da članak 260. stavak 1. ZKP-a ne propisuje nerazmjernu mjeru. Članak 260. stavak 1. ZKP-a ne krši ni prava zajamčena člancima 35. i 48. Ustava, budući da primjenom te mjere ne dolazi do konačnog oduzimanja vlasništva nad predmetima koji se nalaze u bankovnom sefu. Riječ je o ustavnopravno prihvatljivom nadzoru (kontroli) vlasništva odnosno imovine.
217.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 260. stavka 1. ZKP-a.
13.7.) Članak 262. stavak 1. točke 3. i 4., stavak 2. točka 1. i stavci 4. i 5.
218. Osporene odredbe glase:
»Članak 262.
(1) Privremenom oduzimanju ne podliježu:
(...)

3) snimke i privatni dnevnik pronađeni kod osoba iz članka 285. stavka 1. točke 1. do 3. ovog Zakona, koje su te osobe snimile ili napisale, a sadrže snimke ili zapise o činjenicama o kojima su te osobe oslobođene dužnosti svjedočenja,
4) zapisi, izvodi iz registara i slične isprave koje se nalaze kod osoba iz članka 285. stavka 1. točka 4. ovog Zakona, sastavljeni o činjenicama koje su u obavljanju svoga zanimanja te osobe saznale od okrivljenika
(...)
(2) Zabrana privremenog oduzimanja predmeta, isprava i tehničkih snimki iz stavka 1. točke 2. do 5. ovog članka, ne primjenjuje se:
1) u pogledu branitelja ili osobe oslobođene obveze svjedočenja prema članku 285. stavku 1. ovog Zakona ako postoji vjerojatnost da su okrivljeniku pomogli u počinjenju kaznenog djela, pružili mu pomoć nakon počinjenja kaznenog djela ili postupali kao prikrivatelji,
(...)
(4) Zabrana privremenog oduzimanja predmeta, isprava i snimki iz stavka 1. točke 2. do 5. ovog članka, ne primjenjuje se u predmetima kaznenih djela počinjenih na štetu djece i maloljetnika iz članka 117. Zakona o sudovima za mladež.
(5) Državni odvjetnik, istražitelj ili policija, mogu oduzeti predmete prema stavku 1., 2. i 3. ovog članka i kad provode izvide kaznenih djela ili kad istražitelj ili policija izvršavaju nalog suda.
(...)«
218.1. Članak 262. ZKP/08 izmijenjen je člankom 57. ZID-a ZKP/09. U stavku 2. točki 2. brisane su riječi »ili ako se postupak vodi za kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora iznad dvanaest godina«. Iza stavka 2. dodan je novi stavak 3. Dotadašnji stavci 3., 4., 5. i 6. postali su stavci 4., 5., 6. i 7. Prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom podnesen je nakon što su navedene izmjene i dopune stupile na snagu.
219. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Podnositelji smatraju da je odredba iz čl. 262 st. 1 toč. 3 ZKP-a protuustavna i to iz razloga jer se kosi sa odredbama čl. 29 Ustava RH u kojem je precizirano da svaki okrivljenik ima pravo na branitelja i nesmetano uspostavljanje veze sa braniteljem. Odnos branitelja i okrivljenika je odnos od posebnog povjerenja koji je kao takav zaštićen Ustavom RH, člankom 6 ECHR ali i odredbama samog Zakona o odvjetništvu te Zakona o kaznenom postupku.
Obzirom na to branitelj je kao osoba koja se navodi u čl. 285 st. 1 toč. 5, oslobođen od obveze svjedočenja u odnosu na ono što je kao odvjetnik u obavljanju svoga zanimanja (branitelj) saznao od okrivljenika.
Shodno tome potpuno identičan režim moraju imati i predmeti te snimke i privatni dnevnici koji se odnose na komunikaciju branitelja i okrivljenika, kao i na svu korespondenciju koju su te osobe snimile ili napisale s obzirom da iste sadrže činjenice o kojima su te osobe oslobođene dužnosti svjedočenja.
Identična argumentacija vrijedi i za odredbu čl. 262 st. 1 toč. 4 ZKP-a s obzirom da u istoj nije navedeno da bi se zapisi, izvodi iz registra i slične isprave koje se nalaze kod osoba iz čl. 285 st. 1 toč. 4 trebale odnositi i na osobe iz čl. 285 st. 1 toč. 5.
Odredbom čl. 262 st. 2 toč. 1 ZKP-a predviđeno je da zabrana privremenog

oduzimanja predmeta, isprava i tehničkih snimki iz stavka 1. toč. 2 do 5 ovog članka ne primjenjuje se u pogledu branitelja ili osobe oslobođene obveze svjedočenja prema čl. 285 st. 1 ovog zakona ako postoji vjerojatnost da su okrivljeniku pomogli u počinjenu kaznenog djela, pružili mu pomoć nakon počinjenja kaznenog djela ili postupali kao prikrivatelji.
Podnositelji primjećuju da iz sadržaja norme čl. 262 ZKP-a nije razvidno zbog čega se u stavku 2 toč. 1 posebno apostrofiraju samo branitelji dok se to primjerice ne odnosi i na druga zanimanja o kojima govori članak 285 ZKP-a.
Ovakva dikcija norme iz čl. 262 st. 2 toč. 1 ZKP-a upućuje na unaprijed pretpostavljeno mišljenje da branitelji i osobe oslobođene obveze svjedočenja već unaprijed postupaju protivno zakonu, s time da podnositelji posebno ističu da pravni standard postojanja 'vjerojatnosti' da su okrivljeniku pomogli u počinjenju kaznenog djela, pružili mu pomoć nakon počinjenja kaznenog djela ili postupali kao prikrivatelji, nije u srazmjeru sa pravnim standardom presumpcije nevinosti iz čl. 28 Ustava RH te čl. 6 ECHR.
Člankom 262 st. 3 ZKP-a predviđeno je da zabrana privremenog oduzimanja predmeta isprava i snimki iz stavka 1 točka 2 do 5 ovog članka se ne primjenjuje u predmetima kaznenih djela počinjenih na štetu djece i maloljetnika iz čl. 117 Zakona o sudovima za mladež.
Ovakvom dikcijom odredbe čl. 262 st. 3 ZKP-a ozbiljno je narušeno ustavno pravo svakog na pravično suđenje a koje pravo mu je zagarantirano čl. 29 Ustava RH i čl. 6 ECHR.
Podnositeljicama je jasno da se radi o konkurenciji zaštite prava na pravično suđenje i prava koja predviđaju posebnu zaštitu djece i maloljetnika. Međutim Ustav RH člankom 29 svakome garantira pravo na pravično suđenje što se u odnosu na počinitelje kaznenih djela u odnosu na čl. 117 Zakona o sudovima za mladež ne bi primjenjivalo odnosno došlo bi do restrikcije primjene ustavnog načela iz čl. 29 Ustava RH.
Člankom 3 Ustava RH kao osnovno načelo u RH proklamirano je načelo vladavine prava a prema čl. 5 ustava RH Zakoni moraju biti u suglasnosti sa Ustavom RH a svi ostali propisi u skladu sa ustavom i sa zakonom. Načelo vladavine prava u sebi sadrži ne samo suglasnost zakona sa Ustavom već i konzistentnost i uzajamnu usuglašenost normi pojedinačnih zakona.
Člankom 262 st. 1, 2 i 3 ZKP-a propisuje se kao opće načelo koji predmeti ne podliježu privremenom oduzimanju predmeta. Stavkom 4 članka 262 predviđeno je pak da državni odvjetnik istražitelj ili policija, mogu oduzeti predmete prema stavku 1, 2 i 3 ovog članka i kad provode izvide kaznenih djela ili kada istražitelj ili policija izvršavaju nalog suda. Odredba stavka 4 čl. 262 tako je u direktnoj suprotnosti sa odredbom čl. 262 st. 1, 2 i 3.
Naime postavlja se pitanje tko vrši uopće radnju privremenog oduzimanja predmeta. S obzirom na ovlasti državnog odvjetnika istražitelja i policije koji su predviđeni u samom zakonu o kaznenom postupku, upravo su to tijela koja sama vrše oduzimanje predmeta ili naređuju nekome da tu radnju provede. Ako osobe iz stavka 4. mogu oduzeti predmete koji ne podliježu oduzimanju prema stavku 1, 2 i 3 čl. 262 ZKP-a onda je time derogirano opće pravilo o tome koji predmeti ne

podliježu privremenom oduzimanju.«
220. Ministarstvo pravosuđa dalo je očitovanje za članak 262. stavak 2. točku 1. ZKP-a, smatrajući da navedeni članak nije nesuglasan s člankom 28. Ustava. Navedeno stajalište obrazlaže činjenicom da o postojanju vjerojatnosti pružanja pomoći u kaznenom djelu na zahtjev državnog odvjetnika odlučuje sud na temelju članka 262. stavka 3. ZKP-a. Također smatra da je tvrdnja o nesuglasnosti članka 262. stavka 1. točke 3. ZKP-a neosnovana jer se odnosi na odvjetnika koji ima saznanja od okrivljenika, neovisno o tome je li njegov branitelj ili ne. U vezi s člankom 262. stavkom 5. ZKP-a navodi da je osporena odredba utemeljena na javnom interesu iz članka 117. Zakona o sudovima za mladež (»Narodne novine« broj 111/97., 27/98. i 12/02.).
221. Ustavni sud primjećuje da je člankom 285. stavkom 1. točkom 5. ZKP-a propisano kako su odvjetnici, liječnici, zubari, psiholozi i socijalni radnici oslobođeni obveze svjedočenja o onome što su u obavljanju svoga zanimanja saznali od okrivljenika. Taj članak uređuje slučajeve kad odvjetnik na neki drugi način pruža pomoć okrivljeniku, a ne kao branitelj. Takve situacije treba razlikovati od one kad je odvjetnik branitelj okrivljeniku u kaznenom postupku. Branitelj okrivljenika ne pripada u kategoriju osoba koje su oslobođene dužnosti svjedočenja. ZKP u članku 284. stavku 1. točki 2. propisuje da se branitelj okrivljenika ne može ispitati kao svjedok, osim ako to sam okrivljenik ne zahtijeva. Nadalje, u članku 262. stavku 1. točki 2. ZKP-a propisano je da privremenom oduzimanju ne podliježu pisana priopćenja okrivljenika branitelju, osim ako okrivljenik ne zahtijeva drugačije. Tom odredbom štiti se povjerljivost pisanih priopćenja okrivljenika branitelju. Činjenica da povjerljivost te komunikacije ovisi o volji okrivljenika, a ne o volji branitelja, ne čini navedenu odredbu nesuglasnom s Ustavom. Povjerljivost te komunikacije ustanovljena je radi zaštite okrivljenika. Ako je se okrivljenik odriče, to čini na vlastitu odgovornost i zato što smatra da je to u njegovu interesu.
221.1. Nadalje, Ustavni sud ocjenjuje neosnovanim navode predlagateljica da je odredba članka 262. stavka 1. točke 4. ZKP-a nesuglasna s Ustavom zbog toga što ne uključuje osobe iz članka 285. stavka 1. točke 5. ZKP-a (između ostalih i odvjetnika) u krug osoba čiji zapisi, izvodi iz registara i slične isprave ne podliježu privremenom oduzimanju. Zakonodavac je propisao da od svih osoba koje su oslobođene obveze svjedočenja u smislu članka 285. stavka 1. ZKP-a privremenom oduzimanju ne podliježu zapisi, izvodi iz registara i slične isprave koje se nalaze kod javnih bilježnika i poreznih savjetnika, u okviru zakonske obveze čuvanja tajne. Upravo je zakonska obveza čuvanja tajne mjerilo koje je propisao zakonodavac za dokumente koji ne podliježu privremenom oduzimanju. Razlog zbog kojeg zakonodavac posebno uz osobe oslobođene obveze svjedočenja na temelju članka 285. stavka 1. ZKP-a navodi branitelja jest taj što branitelj ne pripada u tu kategoriju osoba. Branitelj pripada u kategoriju osoba koje se ne mogu ispitati kao svjedoci, dakle, osoba navedenih u članku 284. ZKP-a. Zakonodavac, prema tome, polazi od pretpostavke da su moguće situacije kad i branitelji, pored drugih osoba, pomažu u počinjenju kaznenog djela, pružaju pomoć nakon počinjenja kaznenog djela ili postupaju kao prikrivatelji. Ustavni sud toj

pretpostavci nema razloga prigovoriti.
221.2. U članku 262. stavku 3. ZKP-a propisano je da o vjerojatnosti pružanja pomoći u kaznenom djelu iz stavka 2. tog članka, na zahtjev državnog odvjetnika, do podizanja optužnice odlučuje rješenjem sudac istrage. Riječ je, dakle, o sudskoj odluci, što je s ustavnopravnog aspekta dostatno jamstvo da se navedena mjera neće neosnovano primjenjivati.
221.3. U vezi s člankom 262. stavkom 4. ZKP-a riječ je o konkurenciji prava na pošteno suđenje i prava djece i maloljetnika na posebnu zaštitu. ZKP i u članku 285. stavku 6. propisuje da osobe oslobođene dužnosti svjedočenja ne mogu uskratiti iskaz ako je riječ o kaznenom djelu iz članka 117. Zakona o sudovima za mladež. Riječ je nedvojbeno o značajnom ograničenju prava osobe koje se predmeti i isprave oduzimaju. Međutim, nije riječ o ograničenju koje bi bilo nesuglasno s ustavnim i konvencijskim načelom procesne poštenosti.
221.4. Člankom 262. stavkom 5. ZKP-a određeno je da državni odvjetnik, istražitelj ili policija postupaju sukladno članku 262. stavcima 1., 2. i 3. ZKP-a i kad privremeno oduzimaju predmete i tijekom izvida. Prigovori predlagateljica ne opravdavaju potrebu da se za takvu odredbu pokrene postupak pred Ustavnim sudom.
221.5. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud utvrdio je da ne postoje razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom osporenih odredbi članka 262. ZKP-a.
13.8.) Članak 263.
222. Osporeni članak glasi:
»Članak 263.
(1) Odredbe članka 261. ovog Zakona odnose se i na podatke pohranjene u računalima i s njim povezanim uređajima, te uređajima koji služe prikupljanju i prijenosu podataka, nositelje podataka i na pretplatničke informacije kojima raspolaže davatelj usluga, osim kad je prema članku 262. ovog Zakona, privremeno oduzimanje predmeta zabranjeno.
(2) Podaci iz stavka 1. ovog članka, na pisani zahtjev državnog odvjetnika se moraju predati državnom odvjetniku u cjelovitom, izvornom, čitljivom i razumljivom obliku. Državni odvjetnik u zahtjevu određuje rok u kojemu se imaju predati podaci. U slučaju odbijanja predaje, može se postupiti prema članku 259. stavku 1. ovog Zakona.
(3) Podatke iz stavka 1. ovog članka, snimit će u realnom vremenu tijelo koje provodi radnju. Pri pribavljanju, snimanju, zaštiti i čuvanju podataka posebno će se voditi računa o propisima koji se odnose na čuvanje tajnosti određenih podataka (članak 186. do 188.). Prema okolnostima, podaci koji se ne odnose na kazneno djelo zbog kojega se postupa, a potrebni su osobi prema kojoj se provodi mjera, mogu se snimiti na odgovarajuće sredstvo i vratiti toj osobi i prije okončanja postupka.
(4) Na prijedlog državnog odvjetnika sudac istrage može rješenjem odrediti zaštitu i čuvanje svih računalnih podataka iz stavka 1. ovog članka, dok je to potrebno, a najdulje šest mjeseci. Nakon toga računalni podaci će se vratiti osim:
1) ako nisu uključeni u počinjenje sljedećih kaznenih djela iz Kaznenog zakona:

povrede tajnosti, cjelovitosti i dostupnosti računalnih podataka, programa ili sustava (članak 223.), računalnog krivotvorenja (članak 223.a) i računalne prijevare (članak 224.a),
2) ako nisu uključeni u počinjenje drugog kaznenog djela za koje se progoni po službenoj dužnosti počinjenog pomoću računalnog sustava,
3) ako ne služe kao dokaz za kazneno djelo za koje se vodi postupak.
(5) Protiv rješenja suca istrage kojim su određene mjere iz stavka 3. ovog članka, osoba koja se koristi računalom i osoba koja je davatelj usluga imaju pravo žalbe u roku od dvadeset četiri sata. O žalbi odlučuje vijeće u roku od tri dana. Žalba ne odgađa izvršenje rješenja.«
223. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»U odnosu na odredbu iz čl. 263 ZKP-a treba navesti da se ova odredba nadovezuje na odredbu čl. 261 ZKP-a kojom je precizirano privremeno oduzimanje predmeta. Privremeno oduzimanje predmeta kao dokazna radnja nije ni na koji način sporna sa aspekta Ustava.
Međutim odredbom čl. 263 ZKP-a uvedeno je zapravo prikriveno pribavljanje dokaza bez ikakve kontrole od strane sudbene vlasti jer izuzimanje podataka pohranjenih u računalima i s njima povezanim uređajima koji služe prikupljanju i prijenosu podataka, nositelje podataka i na pretplatničke informacije kojima raspolaže davatelj usluga, ne pretpostavlja samo izuzimanje informacija već pretpostavlja posebnu dokaznu radnju njihovog analiziranja uspoređivanja i na praktični način zapravo vještačenja.
Istovremeno pak bez obzira na činjenicu što se odredba čl. 263 nalazi u glavi kojom se regulira privremeno oduzimanje predmeta, suštinski se ista odnosi na ograničenje osnovnih prava i sloboda građanina iz čl. 35 i 36 Ustava RH kojima se svakom jamči zaštita njegovog osobnog i obiteljskog života, dostojanstva ugleda i časti te sloboda i tajnost dopisivanja ali i svih drugih oblika općenja.
Naravno da u situacijama pretežitijeg javnog interesa ove slobode i prava mogu biti ograničena ali sukladno odredbi čl. 22 Ustava RH takvo ograničenje može odrediti samo sud. Uvrštavanjem ove norme u poglavlje pod nazivom privremeno oduzimanje predmeta izbjegava se zapravo nadležnost suda, a ograničavaju se slobode i prava zaštićena Ustavom RH.
Po svojoj suštini ta je norma uz naprijed navedene uvjete morala biti sadržana u poglavlju XII Zakona – posebne dokazne radnje.«
224. Protivno tvrdnjama predlagateljica u vezi s člankom 263. ZKP-a, Ministarstvo pravosuđa u dostavljenom očitovanju navodi da osporeni članak nije u nesuglasnosti s člancima 35. i 36. Ustava jer ne propisuje prikriveno prikupljanje dokaza, a posebno ne propisuje da se takvo prikupljanje dokaza provodi bez kontrole suda. Temelj za poduzimanje radnje sukladno članku 263. ZKP-a jest nalog suda donesen na pisani zahtjev državnog odvjetnika.
225. Ustavni sud utvrđuje da se privremeno oduzimanje medija za snimanje podataka (CD i DVD diskova, pa i tvrdog diska računala) uređuje prema odredbama o privremenom oduzimanju predmeta jer zakonodavac ne može unaprijed klasificirati te medije prema vrstama podataka. Članak 263. ZKP-a sadržava dostatne jamstvene mehanizme propisane u stavku 1. i stavku 3. koji

uređuju način snimanja prikupljenih podataka i čuvanja njihove tajnosti. O tome odlučuje sudac istrage rješenjem. U povodu žalbe protiv tog rješenja odlučuje sudsko vijeće.
225.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 263. ZKP-a.
13.9.) Članak 265. stavci 2. i 5.
226. Osporene odredbe glase:
»Članak 265.
(...)
(2) Ako je vjerojatno da određena osoba na svojim bankovnim računima prima, drži ili na drugi način raspolaže s prihodima ostvarenim kaznenim djelom, a taj je prihod važan za istragu tog kaznenog djela ili prema zakonu podliježe prisilnom oduzimanju, državni odvjetnik će, obrazloženim zahtjevom sudu, predložiti da naloži banci dostavu državnom odvjetniku podataka o tim računima i prihodima. Zahtjev sadrži podatke o pravnoj ili fizičkoj osobi koja ta sredstva, ili prihode drži, ili s njima raspolaže. Opis prihoda mora sadržavati oznaku valute, ali ne i njezin točan iznos ako nije poznat. U rješenju sud određuje rok u kojemu banka mora po njemu postupiti.
(...)
(5) Ako postoje okolnosti iz stavka 2. i 3. ovog članka, na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika, sudac istrage može rješenjem naložiti banci ili drugoj pravnoj osobi da prati platni promet i transakcije na računima određene osobe, te da za vrijeme određeno rješenjem o praćenju platnog prometa redovito izvješćuje državnog odvjetnika.
(...)«
227. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Identičan zaključak (kao kod članka 263. ZKP-a, op. Ustavnog suda) odnosi se i na odredbu čl. 265 st. 5 ZKP-a koja određuje da u slučaju postojanja okolnosti iz stavka 2 i 3 čl. 265 ZKP-a na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika sudac istrage može rješenjem naložiti banci ili drugoj pravnoj osobi da prati platni promet i transakcije na računima određene osobe, te da za vrijeme određeno rješenjem o praćenju platnog prometa redovito izvješćuje državnog odvjetnika, a identično vrijedi i u odnosu na čl. 266 ZKP-a obzirom da se po stavu podnositelja i ovdje radi o normi koja je trebala biti sadržana u poglavlju Zakona koji se odnosi na posebne dokazne radnje.
Odredbom čl. 265 st. 2 ZKP-a određeno je da u slučaju vjerojatnosti da određena osoba na svojim bankovnim računima prima, drži ili na drugi način raspolaže sa prihodima ostvarenim kaznenim djelom, a taj je prihod važan za istragu tog kaznenog djela ili prema zakonu podliježe prisilnom oduzimanju, državni odvjetnik će obrazloženim zahtjevom sudu, predložiti da naloži banci dostavu državnom odvjetniku podataka o tim računima i prihodima. Zahtjev sadrži podatke o pravnoj ili fizičkoj osobi koja ta sredstva, ili prihode drži, ili s njima raspolaže. Opis prihoda mora sadržavati oznaku valute, ali ne i njezin točan iznos ako nije poznat. U rješenju sud određuje rok u kojemu banka mora po njemu postupati.

Pravni standard 'vjerojatnost da je određena osoba…' po stavu podnositelja u suprotnosti je sa načelom presumpcije nevinosti kao ustavne kategorije iz čl. 28 Ustava RH i čl. 6 ECHR. Kako članak 265 st. 2 ZKP-a u svojoj primjeni neminovno zadire u ustavno zaštićenu kategoriju vlasništva, to je nužno da pravni standard ne bude na nivou 'vjerojatnosti' već postajanja barem 'osnova sumnje'.«
228. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da je članak 265. ZKP-a posebniji oblik dokazne radnje privremenog oduzimanja predmeta u okviru kojeg je uređen standard »vjerojatno da određena osoba na svojim bankovnim računima prima, drži ili na drugi način raspolaže s prihodima ostvarenima kaznenim djelom, a taj prihod je važan za istragu tog kaznenog djela ili prema zakonu podliježe prisilno oduzimanju«. Mišljenja je da osporeni članak 265. ZKP-a nije nesuglasan s člankom 28. Ustava i člankom 6. Konvencije.
229. Ustavni sud ističe da pravni standard »vjerojatnost« sadržava u sebi viši stupanj izvjesnosti nego što je to standard »mogućnost«. Stoga izraz »vjerojatnost« označava prikladan stupanj izvjesnosti o postojanju neke činjenice i u dovoljnoj mjeri sprečava neosnovano posezanje u ustavna prava. Članak 265. stavak 5. ZKP-a propisuje, dakle, da u slučaju postojanja navedene opasnosti sudac istrage može rješenjem naložiti banci ili drugoj pravnoj osobi da prati platni promet i transakcije na računima određene osobe te da za vrijeme određeno rješenjem o praćenju platnog prometa redovito izvješćuje državnog odvjetnika.
Ustavni sud ocjenjuje da navodi predlagateljica nisu osnovani, s obzirom na to da mjeru određuje sud obrazloženim rješenjem i na temelju pretpostavki propisanih člankom 265. stavcima 1. i 2. ZKP-a. U ovom se slučaju »vjerojatnost« mora sagledavati i u svjetlu činjenice da je riječ o sumnji koja postoji prema okrivljeniku, a koja mora biti utemeljena na činjenicama i obavijestima koje će objektivnog promatrača uvjeriti da je osoba počinila kazneno djelo.
229.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 265. stavaka 2. i 5. ZKP-a.
13.10.) Članak 266.
230. Osporeni članak glasi:
»Članak 266.
(1) Na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika sud može rješenjem naložiti pravnoj ili fizičkoj osobi da privremeno obustavi izvršenje određene financijske transakcije za koju postoji sumnja da predstavlja kazneno djelo, služi prikrivanju kaznenog djela ili prikrivanju dobiti ostvarene kaznenim djelom.
(2) Rješenjem iz stavka 1. ovog članka sud će odrediti da se financijska sredstva namijenjena za transakciju iz stavka 1. ovog članka i gotovinski iznosi domaće i strane valute koji su privremeno oduzeti prema članku 265. stavku 2. ovog Zakona deponiraju na poseban račun i čuvaju do okončanja postupka, odnosno dok se ne steknu uvjeti za njihovo vraćanje, a najdulje dvije godine. Nakon pravomoćnosti optužnice sud može produljiti trajanje čuvanja najdulje dvije godine.
(3) Prije početka i tijekom istrage odluku donosi sudac istrage, nakon podizanja optužnice optužno vijeće, a nakon njezine pravomoćnosti sud pred kojim se ima održati rasprava. Sudac istrage odlučuje rješenjem o zahtjevu državnog odvjetnika

u roku od dvadeset četiri sata od primitka zahtjeva. Ako sudac istrage odbije zahtjev, državni odvjetnik može u roku od dvanaest sati podnijeti žalbu. O žalbi odlučuje vijeće u roku od dvadeset četiri sata. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.
(4) Pravna ili fizička osoba nikome ne smije davati obavijesti ili podatke o postupanju prema stavku 1. do 3. ovog članka.«
231. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Odredba čl. 266 predstavlja u suštini ograničenje prava vlasništva. Vlasništvo je kao kategorija zaštićeno odredbom čl. 48 Ustava RH.
Prema odredbi čl. 16 st. 2 Ustava RH svako ograničenje slobode ili prava, a što u sebi uključuje i pravo vlasništva, mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju.
U odnosu na odredbu čl. 266 ZKP-a valja istaći da postoji očigledan nesrazmjer u odnosu na ograničenje prava vlasništva, s obzirom na to da se ova odredba može odnositi na sva kaznena djela, a što znači i ona bagatelna. Tako široko određenje – svih kaznenih djela, u odnosu na ograničenje prava vlasništva ne ukazuje na to da je zakonodavac vodio računa o načelu razmjernosti.
Rokovi predviđeni u čl. 266 ZKP-a u kojima se vlasništvo ograničava, a to je najdulje 2 godine odnosno nakon pravomoćnosti optužnice, produljenje čuvanja na daljnji rok od 2 godine, bez navođenja ikakvih kriterija ukazuje se nesrazmjernim s obzirom na to da se ograničava vlasništvo koje je zaštićeno Ustavom RH.
Efikasnost postupanja tijela državne vlasti kroz moguće ograničenje prava vlasništva na rok od 4 godine ne ukazuje se efikasnim postupkom a upravo su razlozi efikasnosti navedeni kao razlog za izmjenu samog Zakona o kaznenom postupku.«
232. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da članak 266. ZKP-a nije u nesuglasnosti s člankom 16. stavkom 2. Ustava. Privremena obustava financijske transakcije moguća je samo na temelju odluke suda koja se donosi na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika. Najdulji predviđeni rokovi traju od dvije do četiri godine.
233. Ustavni sud ističe kako nije riječ o nerazmjernom ograničenju ustavnih prava. Naime, ako je riječ o kaznenom djelu s manjom protupravnom štetom, u tim će slučajevima i iznos (visina) određene financijske transakcije (za koju postoji sumnja da predstavlja kazneno djelo, služi prikrivanju kaznenog djela ili prikrivanju dobiti ostvarene kaznenim djelom) čije se izvršenje privremeno obustavlja odnosno iznos sredstava koja će biti deponirana na poseban račun i čuvana do kraja postupka biti manji te će u skladu s tim biti i manje ograničenje prava vlasništva.
Nadalje, nalaganje privremene obustave određene financijske transakcije za koju postoji sumnja da predstavlja kazneno djelo ili koje služi prikrivanju kaznenog djela ili prikrivanju dobiti ostvarene kaznenim djelom nije po intenzitetu zadiranja u temeljna prava i slobode takva radnja koja bi morala biti uređena sa svim jamstvima koje se vezuju uz posebne dokazne radnje. O obustavi, na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika, odlučuje sud.
Ustavni sud primjećuje da je privremena obustava financijske transakcije moguća samo na temelju odluke suda koja se donosi na obrazloženi prijedlog državnog

odvjetnika i samo ako postoji sumnja da ta financijska transakcija predstavlja kazneno djelo ili služi za prikrivanje kaznenog djela ili predstavlja prikrivanje dobiti od kaznenog djela. Osporeni članak ne odnosi se na sva djela, pa tako ni na bagatelna. Privremena obustava financijske transakcije slijedi iz načela »Know Your Customer« (KYC). Nužna je zbog suvremenog financijskog poslovanja. Zaključno, mjera propisana člankom 266. ZKP-a olakšava dokazivanje počinjenja kaznenog djela i omogućuje eventualno kasnije oduzimanje imovinske koristi stečene kaznenim djelom. ZKP propisuje najdulji rok u kojem se ta mjera može izreći, a pri svakom njezinu izricanju sud je dužan poštovati načelo razmjernosti.
233.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 266. ZKP-a.
13.11.) Članak 271. stavak 1.
234. Osporena odredba glasi:
»Članak 271.
1) Na prijedlog državnog odvjetnika mogu se u kaznenom postupku prema odredbama koje vrijede za ovršni postupak odrediti privremene mjere osiguranja oduzimanja imovinske koristi.
(...)«
235. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan smatraju članak 271. stavak 1. ZKP-a nesuglasnim s člancima 6. i 28. Konvencije. Smatraju ga nesuglasnim i s pravom na žalbu iz članka 18. Ustava jer nije dopuštena žalba protiv odluke optužnog vijeća i raspravnog suda, a nije osigurana druga pravna zaštita. Razloge povezuju s onima istaknutim uz članak 265. stavke 2. i 5. ZKP-a.
236. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da članak 271. ZKP-a nije u nesuglasnosti s člankom 18. i člankom 28. Ustava. Riječ je o privremenim mjerama. Posebno treba imati u vidu članak 491. stavak 2. ZKP-a.
237. Ustavni sud ističe da nepropisivanje prava na žalbu protiv odluke optužnog vijeća i raspravnog suda nije nesuglasno s ustavnim pravom na žalbu jer navedeno pravo nije apsolutnog karaktera. Mogućnost primjene privremenih mjera osiguranja oduzimanja imovinske koristi znači privremeno ograničenje vlasništva, ali o tome odlučuje sud. S obzirom da nije riječ o odluci o oduzimanju imovinske koristi kojom bi se konačno ta sredstva oduzimala od osobe, te s obzirom da o tome odlučuje sud, osporeni članak 271. stavak 1. ZKP-a predstavlja Ustavom dopušteno ograničenje prava vlasništva.
237.1. Ustavni sud nije prihvatio prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti članka 271. stavka 1. ZKP-a s Ustavom.
13.12.) Članak 272. stavak 1.
238. Osporena odredba glasi:
»Članak 272.
(1) Kad se okrivljenik prvi put ispituje, pitat će se za ime i prezime, nadimak ako ga ima, ime i prezime roditelja, djevojačko obiteljsko ime majke, gdje je rođen, gdje stanuje, dan, mjesec i godinu rođenja, koje je narodnosti i čiji je državljanin, zanimanje, zvanje, zaposlenost i koje je škole završio, osobni identifikacijski broj, obiteljske prilike, ima li vojni čin, je li odlikovan, kakva je imovna stanja, je li, kad

i zašto osuđivan, je li i kad izrečenu kaznu izdržao, vodi li se protiv njega postupak za drugo kazneno djelo, a ako je maloljetan, tko mu je zakonski zastupnik.
(...)«
239. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Odredbom čl. 272 st. 1 ZKP-a povrijeđeno je i ustavno prvo iz čl. 29 Ustava RH prema kojem se svakome garantira pravo na obranu. Pravo na obranu u sebi uključuje i pravo na obranu šutnjom ali u sebi uključuje i pravo okrivljenika da sam sebe dodatno ne inkriminira i ne optužuje. Člankom 29 Ustava RH predviđeno je pravo na pravično suđenje a člankom 28 Ustava RH ustanovljena je presumpcija nedužnosti.
U situaciji kada se od okrivljenika zahtijeva da već prilikom prvog ispitivanja mora iznositi podatke o tome je li, kada i zašto osuđivan, je li i kada izrečenu kaznu izdržao i vodi li se protiv njega postupak za drugo kazneno djelo prekršene su gore citirane odredbe Ustava RH.«
240. Ministarstvo pravosuđa podsjeća da je zabrana diskriminacije propisana u članku 6. stavku 1. ZKP-a.
241. Ustavni sud uvažava da je podatak o ranijoj osuđivanosti važan i za kazneni progon i za određivanje prisilnih mjera tijekom postupka, slijedom čega postoji legitimna svrha za traženje od okrivljenika tog podatka. Traženjem podatka o ranijoj osudi ili drugom postupku ne krši se okrivljenikov privilegij od samooptuživanja jer je riječ o kaznenim djelima koja su već poznata kaznenom pravosuđu. Ne krši se ni okrivljenikovo pravo na šutnju jer ga zakon ne prisiljava na odgovor.
241.1. Ustavni sud ocjenjuje da kad je riječ o članku 272. stavku 1. ZKP-a u dijelu koji glasi: »je li, kad i zašto osuđivan, je li kad izrečenu kaznu izdržao, vodi li se protiv njega postupak za drugo kazneno djelo,« ne vidi ustavnopravne razloge za prihvaćanje prijedloga za pokretanje postupka za ocjenu njegove suglasnosti s Ustavom.
13.13.) Članak 273. stavak 3. i članak 274.
242. Osporene odredbe glase:
»Članak 273.
(...)
(3) Tijelo koje provodi ispitivanje omogućit će okrivljeniku da uzme branitelja po vlastitom izboru i u tu svrhu zastati s ispitivanjem do dolaska branitelja, a najkasnije do tri sata od kad je okrivljenik izjavio da hoće uzeti branitelja po vlastitom izboru i da hoće njegovu prisutnost ispitivanju. Ako je iz okolnosti vidljivo da izabrani branitelj u tom roku ne može doći, tijelo koje provodi ispitivanje će okrivljeniku omogućiti da uzme branitelja s liste dežurnih odvjetnika koju za područje županije sastavlja tijelo iz članka 253. ovog Zakona i dostavlja sudu, državnom odvjetniku i nadležnim policijskim upravama. Vrijeme zastajanja s ispitivanjem upisuje se u zapisnik o ispitivanju i ne računa se u zakonski rok za dovođenje sucu istrage.
(...)«
»Članak 274.
Ako okrivljenik koji se odrekao prava da uzme branitelja, a obrana nije obvezna, na

kasnijem ispitivanju izjavi da hoće uzeti branitelja i traži da branitelj bude prisutan ispitivanju, ispitivanje će se odmah prekinuti. U zapisnik će se unijeti razlog prekida radnje. Okrivljeniku će se omogućiti pozivanje branitelja. Tijelo koje provodi ispitivanje zastat će s ispitivanjem dok okrivljenik ne uzme branitelja, a najdulje dva sata od kad je okrivljenik izjavio da hoće uzeti branitelja i da traži njegovu prisutnost ispitivanju. Ako u tom roku branitelj ne pristupi na ročište, ispitivanje će se nastaviti bez branitelja i to će se zabilježiti u zapisniku.«

243. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:

»Odredbom čl. 273 ZKP-a određeno je da će tijelo koje provodi ispitivanje okrivljenika istome omogućiti da uzme branitelja po vlastitom izboru i u tu svrhu zastati sa ispitivanjem do dolaska branitelja a najkasnije do 3 sata od kada je okrivljenik izjavio da hoće uzeti branitelja po vlastitom izboru i da hoće njegovu prisutnost ispitivanju.

Vremensko ograničenje od 3 sata protivno je odredbi čl. 29 Ustava RH koja okrivljeniku daje pravo na odabir branitelja po vlastitom izboru. Naime, potpuno je jasno da u roku od 3 sata radi objektivnih okolnosti branitelj ne može stići u sve dijelove RH.

Prema tome okrivljenik koji se ispituje u Dubrovniku ne bi mogao imati branitelja iz Zagreba jer ovaj za 3 sata ne može doći na ispitivanje. Kako je vrijeme zastajanja sa ispitivanjem vrijeme koje se ne uračunava u zakonski rok za dovođenje istražnom sucu prema čl. 273 st. 3 ZKP-a, onda nema nikakvog razloga zbog čega to vrijeme ne bi bilo određeno u količini koja omogućava svakom okrivljeniku na teritoriju RH da ima branitelja po vlastitom izboru.

Podnositelji ukazuju na odredbu čl. 109 ZKP-a koja određuje rokove u kojima se uhićenik mora dovesti u pritvorsku policijsku jedinicu i predati pritvorskom nadzorniku od trenutka uhićenja, gdje se predviđa rok od 12 sati ako se radi o uhićenju na području policijske uprave na kojoj se dovodi, odnosno 24 sata ako je osoba uhićena izvan područja policijske uprave kojoj se dovodi.

Prema tome ako je ustavno pravo ali i pravo koje se štiti člankom 6 ECHR pravio na branitelja po vlastitom izboru, te ako se vrijeme zastajanja sa ispitivanje ne uračunava u zakonski rok za dovođenje istražnom sucu, onda ne postoji razuman razlog zbog kojeg bi rok za dolazak izabranog branitelja morao iznositi najdulje 3 sata. Identičnu povredu podnositelji vide i u odnosu na odredbu čl. 274 ZKP-a.«

244. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da je vrijeme zastoja koje je propisano člankom 273. stavkom 3. ZKP-a za trećinu duže nego je to propisivao ZKP/97. Uvijek je potreban kompromis između najduljeg i najkraćeg trajanja potrebnog za dolazak do najudaljenijeg mjesta u državi koji ide u prilog brzini postupanja i razumnom roku postupka. Uspoređivanje s vremenom dovođenja uhićenika u pritvorskim predmetima iz članka 109. ZKP-a nije osnovano.

245. Ustavni sud naglašava da članak 273. stavak 3. ZKP-a okrivljeniku kojemu branitelj ne može doći u roku od tri sata ostavljaju mogućnost da uzme branitelja s liste dežurnih odvjetnika. Vremenski rok za dolazak branitelja koji je pri tome propisan opravdan je interesima razumnog i ekonomičnog postupanja.

Prema članku 274. ZKP-a, ako okrivljenik koji se odrekao prava da uzme branitelja, a obrana nije obvezna, na kasnijem ispitivanju izjavi da hoće uzeti

branitelja i traži da on bude prisutan ispitivanju, ispitivanje će se odmah prekinuti i okrivljeniku će se omogućiti pozivanje branitelja. Tijelo koje vodi postupak zastat će s ispitivanjem sve dok okrivljenik ne uzme branitelja, a najdulje dva sata od kad je izjavio da želi branitelja i njegovu prisutnost na ispitivanju. Tek nakon isteka dvosatnog roka ispitivanje će se nastaviti bez branitelja ako mu branitelj do tada ne pristupi, što će se zabilježiti u zapisniku.
245.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 273. stavka 3. i članak 274. ZKP-a.
13.14.) Članak 281. ZKP-a
246. Osporeni članak glasi:
»Članak 281.
Osim u slučajevima iz članka 6. i 10. ovog Zakona, snimka i zapisnik o ispitivanju okrivljenika ne mogu biti upotrijebljeni kao dokaz u postupku i ako je postupljeno protivno odredbama članka 273. i 275. stavak 1. do 4. i stavka 6. ovog Zakona.«
246.1. Člankom 60. ZID-a ZKP/09 izmijenjen je članak 281. ZKP/08. Prvotno je članak 281. ZKP/08 glasio:
»Članak 281.
Snimka i zapisnik o ispitivanju okrivljenika ne mogu biti upotrijebljeni kao dokaz u postupku ako je postupljeno protivno odredbama članka 273. i članka 275. stavak 1. do 4. i stavka 6. ovog Zakona.«
247. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Odredba čl. 281 protivna je odredbi čl. 29 Ustava RH prema kojoj se osumnjičenih okrivljenik i optuženik ne smiju siliti da priznaju krivnju, ali i odredbi čl. 3 ECHR prema kojoj nitko ne smije biti podvrgnut mučenju, ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju (to pitanje regulirano je čl. 276 st. 5 ZKP-a).
Obzirom da člankom 281 ZKP-a nije precizirano da se ne mogu uporabiti kao dokaz snimke i zapisnici o ispitivanju okrivljenika prema kojem je uporabljena sila prijetnja ili obmana ili druga slična sredstva da bi se došlo do njegove izjave ili priznanja, to je izostavljanjem odredbe čl. 276 st. 5 u odredbi čl. 281 ZKP-a povrijeđena ustavna odredba čl. 29 Ustava RH ali i odredba čl. 3 ECHR.«
248. Ministarstvo pravosuđa smatra tvrdnju predlagateljica neosnovanom.
249. Ustavni sud napominje da je člankom 60. ZID-a ZKP/09 izmijenjen članak 281. ZKP/08. U njemu je danas sadržana zabrana diskriminacije, zabrana primjene nedopuštenih načina pribavljanja dokaza, kao što su medicinske intervencije, sredstva kojima se utječe na volju pri davanju iskaza te sila, prijetnja ili druga slična sredstva, kao i nemogućnost uporabe u postupku tako pribavljenih dokaza. Također je propisana zabrana utemeljenja sudskih odluka na svim kategorijama nezakonitih dokaza (sukladno članku 10. stavku 1. ZKP-a).
249.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 281. ZKP-a.
13.15.) Članak 283. ZKP-a
250. Osporeni članak glasi:

»Članak 283.
(1) Kao svjedoci pozivaju se osobe za koje je vjerojatno da mogu dati obavijesti o kaznenom djelu, počinitelju i o drugim važnim okolnostima.
(2) Oštećenik, oštećenik kao tužitelj i privatni tužitelj mogu se ispitati kao svjedoci.
(3) Svaka osoba koja se kao svjedok poziva dužna je odazvati se pozivu, a ako ovim Zakonom nije drukčije propisano, obvezna je i svjedočiti.«
251. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Odredbe članka 283 do zaključno članka 300 ZKP-a odnose se na ispitivanje svjedoka. Uvodno podnositelji navode da je člankom 29 Ustava RH svakome zajamčeno da zakonom ustanovljeni neovisan i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela. Kako bi se ostvarilo pravo na pravično suđenje, osumnjičeniku, okrivljeniku ili optuženiku Ustav RH je dao pravo na branitelja, pravo da se sam brani te pravo da ispituje ili dade ispitati svjedoke optužbe i da zahtijeva da se osigura nazočnost i ispitivanje svjedoka obrane pod istim uvjetima kao i svjedoka optužbe.
Pravo na pravično suđenje u sebi uključuje i pravo na jednakost oružja te pravo na ravnopravnost stranaka u postupku. Identične odredbe sadržane su i u čl. 6 ECHR. Prema čl. 23 Ustava RH nitko ne smije biti podvrgnut bilo kakvom obliku zlostavljanja ili bez svoje privole liječničkim ili znanstvenim pokusima. Zabrana mučenja i nečovječnog postupanja ustanovljena je i čl. 3 ECHR.
Generalno treba navesti da zakonodavac u odredbama o ispitivanju svjedoka nije naveo zabranu uporabe sile prijetnje ili drugih sličnih sredstava koji se odnose na zabranu mučenja i nečovječnog postupanja što za posljedicu ima iznuđivanje iskaza.«
252. Ministarstvo pravosuđa smatra da nisu osnovane tvrdnje predlagateljica o nesuglasnosti članka 283. ZKP-a s člancima 3., 5. i 29. Ustava.
253. Ustavni sud ističe da su neosnovane tvrdnje predlagateljica kako nema »generalne« odredbe o zabrani uporabe sile, prijetnje ili drugih sličnih sredstava u ispitivanju svjedoka. Članak 6. stavak 2. ZKP-a glasi:
»Članak 6.
(...)
(2) Zabranjeno je da se prema okrivljeniku, svjedoku ili drugoj osobi primijene medicinske intervencije ili da im se daju takva sredstva kojima bi se utjecalo na njihovu volju pri davanju iskaza, niti se smije upotrijebiti sila, prijetnja ili druga slična sredstva.«
Spomenuta se zabrana kao osnova za isključenje mogućnosti uporabe iskaza svjedoka kao dokaza izričito propisuje i u članku 300. stavku 1. točki 7. ZKP-a.
253.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 283. ZKP-a.
13.16.) Članak 285. stavak 4.
254. Osporena odredba glasi:
»Članak 285.
(...)
(4) Maloljetnik koji s obzirom na dob i duševnu razvijenost nije sposoban shvatiti

značenje prava da ne mora svjedočiti ne može se ispitati kao svjedok, ali se saznanja dobivena od njega putem stručnih osoba, rođaka ili drugih osoba koje su s njim bile u kontaktu mogu koristiti kao dokaz.
(...)«
255. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Ovu odredbu članka 285 st. 4 ZKP-a treba povezati sa odredbom čl. 300 st. 1 toč. 4 koja kaže da se ne može uporabiti kao dokaz u postupku iskaz maloljetnika koji je ispitan a koji ne može shvatiti značenje prava da ne mora svjedočiti.
Generalna odredba o tome da maloljetnik koji s obzirom na dob i duševnu razvijenost nije sposoban shvatiti značenje prava da ne mora svjedočiti u smislu toga da se on i ne može ispitati kao svjedok sama po sebi za podnositelje zahtjeva u odnosu na ustavne odredbe nije suspektna.
Međutim s obzirom da je zakonodavac takovo ispitivanje odredio kao dokaz koji se ne može uporabiti u postupku, suspektan je drugi dio odredbe iz čl. 285 st. 4 koji govori o tome da se kao dokaz mogu uporabiti saznanja dobivena od njega putem stručnih osoba, rođaka, ili drugih osoba koje su s njim bile u kontaktu.
U konkretnom slučaju radi se o posrednom izvoru saznanja obzirom da je takav maloljetnik neposredni izvor saznanja. Posredni izvor saznanja prepričava (hear-say) ono što je saznao od neposrednog izvora tj. maloljetnika.
Pravo je maloljetnika u situaciji kada mu zakon da je pravo da ne mora svjedočiti da ne svjedoči, prema tome radi se o privilegiranom svjedoku. Privilegiranost svjedoka u konkretnoj situaciji zaobilazi se i izigrava kroz to što se iskorištava duševno stanje takovog maloljetnika jer on ne može razumjeti značenje prava da ne mora svjedočiti, te se drugim osobama daje pravo da postanu izvori saznanja o činjenicama o kojima taj maloljetnik ima privilegij nesvjedočenja.
Dokaz u vidu saznanja dobivenih od takvog maloljetnika putem stručnih osoba, rođaka ili drugih osoba koje su s njim bile u kontaktu u svojoj suštini predstavlja nezakonit dokaz a uporaba nezakonitih dokaza protivna je čl. 29 Ustava RH jer se dokazi pribavljeni na nezakoniti način ne mogu uporabiti u sudskom postupku.«
256. Ministarstvo pravosuđa navodi kako nisu osnovane tvrdnje predlagateljica o nesuglasnosti članka 285. stavka 4. ZKP-a s člankom 3., člankom 5. i člankom 29. Ustava jer je ispitivanje svjedoka »po čuvenju« (hearsay) iznimka.
257. Ustavni sud primjećuje da je člankom 285. stavkom 4. ZKP-a propisana iznimka kojom se predviđa ispitivanje svjedoka kojeg se iskaz smatra dokazom »iz druge ruke« (hearsay evidence). Iskaz svjedoka »iz druge ruke« zahtijeva osobitu pozornost i kritičnost pri analizi kod koje su sud i druga državna tijela dužni jasno izložiti razloge za odluke koje donose (na temelju članka 9. stavka 2. ZKP-a) te objasniti razloge uvjerljivosti iskaza takvog iznimnog svjedoka. Posredni izvori saznanja nisu zabranjeni u kaznenom postupku kada sud individualno i savjesno ocjenjuje njihovu dokaznu vrijednost, a pravo privilegiranih svjedoka na nesvjedočenje nije ustavno pravo.
257.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 284. stavka 4. ZKP-a.
13.17.) Članak 289. stavak 3. i stavak 6.

258. Osporene odredbe glase:
»Članak 289.
(...)
(3) Pri ispitivanju svjedoka nije dopušteno služiti se obmanom niti postavljati takva pitanja u kojima je već sadržano kako bi trebalo odgovoriti, osim ako drukčije nije propisano ovim Zakonom (članak 420. stavak 3.).
(...)
(6) Ako se žrtva kaznenog djela ispituje kao svjedok postupit će se prema članku 16., 43. do 46. i članku 292. stavku 4. ovog Zakona. Odluku o tome donosi tijelo koje provodi ispitivanje. Žalba protiv odluke tijela koje provodi ispitivanje nije dopuštena.«
258.1. Članak 289. ZKP/08 izmijenjen je člankom 62. ZID-a ZKP/09. U stavku 3. umjesto točke stavljen je zarez i dodane su riječi »osim ako drukčije nije propisano ovim Zakonom (članak 420. stavak 3.)«. U stavku 6. treća je rečenica brisana, a u četvrtoj rečenici brisane su riječi 'ili sucu istrage'. Izmijenjeni dijelovi članka 289. ZKP/08 do tada su glasili:
»Članak 289.
(...)
(3) Pri ispitivanju svjedoka nije dopušteno služiti se obmanom niti postavljati takva pitanja u kojima je već sadržano kako bi trebalo odgovoriti.
(...)
(6) Ako se žrtva kaznenog djela ispituje kao svjedok postupit će se prema članku 16., 43. do 46. i članku 292. stavku 4. ovog Zakona. Odluku o tome donosi tijelo koje provodi ispitivanje. Ako se radi o žrtvi kaznenog djela iz članka 44. stavka 1. ovog Zakona odluku donosi sudac istrage. Žalba protiv odluke tijela koje provodi ispitivanje ili suca istrage nije dopuštena.«
259. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Generalno treba navesti da zakonodavac u odredbama o ispitivanju svjedoka nije naveo zabranu uporabe sile prijetnje ili drugih sličnih sredstava koji se odnose na zabranu mučenja i nečovječnog postupanja što za posljedicu ima iznuđivanje iskaza.
Člankom 289 stavkom 3 ZKP-a navedeno je da se pri ispitivanju svjedoka nije dopušteno služiti obmanom niti postavljati takova pitanja u kojima je već sadržano kako bi trebalo odgovoriti.
Člankom 276 st. 5 ZKP-a izrijekom je određeno u odnosu na okrivljenika da se prema njemu ne smije uporabiti sila, prijetnja, obmana ili druga slična sredstva da bi se došlo do njegove izjave ili priznanja.
Podnositelji smatraju da to što zakon ne sadrži identičnu odredbu koja bi se odnosila i na ispitivanje svjedoka, predstavlja i povredu ustavne odredbe iz čl. 3 Ustava RH koja govori o vladavini prava.
(...) Navođenje dopuštenosti dokazivanja...u formi iznimke predstavlja narušavanje prava obrane jer ispitivanje koje je dopušteno prema čl. 422 st. 2 ZKP-a nikako ne može biti iznimka s obzirom na odredbu čl. 29 Ustava RH. Identičan stav zauzeo je i Europski sud za ljudska prava u svojim presudama kada je raspravljao povredu iz čl. 6 ECHR tj. prava na pravično suđenje.

Europski sud je tako naznačio da države moraju održavati ravnotežu odvagujući interese optuženika naspram interesa svjedoka protiv njih te da ograničenja prava obrane moraju imati protutežu u postupcima koji će omogućiti obrani da postavlja pitanja svjedocima i ospori njihovo svjedočenje i vjerodostojnost. (Ludi protiv Švicarske 1992 i Van Mechelen i dr. protiv Nizozemske 1997.). Identične ustavne povrede podnositelji vide i u odnosu ne odredbe članak 289 st. 6 ZKP-a.«
Prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom podnesen je nakon stupanja na snagu ZID-a ZKP/09.
260. Ministarstvo pravosuđa nije dostavilo očitovanje u vezi s osporenim člankom 289. stavcima 3. i 6. ZKP-a.
261. Ustavni sud ističe da članak 289. stavak 3. ZKP-a valja tumačiti zajedno s člankom 6. stavkom 2. ZKP-a kojim je propisana zabrana primjene nedopuštenih načina pribavljanja iskaza okrivljenika, svjedoka ili drugih osoba (v. točku 253. obrazloženja ovog rješenja). Člankom 6. stavkom 3. ZKP-a propisano je da se »iskaz pribavljen protivno stavcima 1. i 2. ovog članka ne može upotrijebiti kao dokaz u postupku«.
261.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 289. stavaka 3. i 6. ZKP-a.
13.18.) Članak 292. stavak 3.
262. Osporena odredba glasi:
»Članak 292.
(...)
(3) Svjedoci koji se zbog starosti, zdravstvenog stanja, teških tjelesnih mana ili duševnog stanja, ne mogu odazvati pozivu, mogu se ispitati u svojem stanu ili drugom prostoru u kojemu borave. Te svjedoke se može ispitati putem audio-video uređaja kojima rukuje stručna osoba. Ako to zahtijeva stanje svjedoka, ispitivanje će se provesti tako da mu stranke mogu postavljati pitanja bez prisutnosti u prostoriji gdje se svjedok nalazi. Ispitivanje će se prema potrebi snimiti uređajem za audio-video snimanje, a snimka će se zapečatiti i priključiti zapisniku. ...
(...)«
262.1. Člankom 63. stavkom 3. ZID-a ZKP/09 izmijenjen je članak 292. ZKP/08. U stavku 2. u drugoj rečenici riječi »tehničkih uređaja za prijenos slike i zvuka« zamijenjene su riječima »audio-video uređaj«. U stavku 2. u trećoj rečenici riječi »ispitivanje se može« zamijenjene su riječima »može se«. U stavku 3. u drugoj rečenici riječi »tehničkih uređaja za prijenos slike i zvuka« zamijenjene su riječima »audio-video uređaj«.
Prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom podnesen je nakon stupanja na snagu ZID-a ZKP/09.
263. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Člankom 292 st. 3 ZKP-a određeno je između ostalog da svjedok koji se zbog duševnog stanja ne može odazvati pozivu, može biti ispitan u svom stanu ili drugom prostoru u kojem boravi. Duševno stanje takva je kategorija koja ukazuje na postojanje sumnje da li je uopće svjedok raspravno sposoban. Ako je duševno stanje razlog zbog kojeg svjedok ne može doći na sud onda to duševno stanje

postoji kako u sudu tako i izvan suda gdje bi se svjedok ispitivao. Time što će se svjedok ispitati izvan prostora suda njegovo duševno stanje se ničim neće promijeniti pa je potpuno nejasno koji je uopće ratio zakonodavca da se duševno stanje spominje u okviru odredbe čl. 292 st. 3 ZKP-a.«
264. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da osporeni članak nije nesuglasan s Ustavom jer je duševno stanje quaestio facti i ne može se isključiti. Ono nije isto što i neubrojivost i može se sastojati od stanja straha, nelagode i slično.
265. Ustavni sud primjećuje da je člankom 292. stavkom 3. ZKP-a propisan poseban način ispitivanja ranjivih skupina svjedoka koji se zbog starosti, zdravstvenog stanja, teških tjelesnih mana ili duševnog stanja ne mogu odazvati pozivu te se stoga mogu ispitati u svom stanu ili drugom prostoru u kojem borave. Duševno stanje može utjecati na mogućnost dolaska u sud, ali i na mogućnost davanja iskaza u uvjetima održavanja rasprave u službenim prostorijama. Takvo stanje ne mora značiti raspravnu nesposobnost odnosno nesposobnost davanja svjedočkog iskaza. Po potrebi se procjena duševnog stanja i njezin utjecaj na sposobnost iskazivanja može provesti na temelju medicinske dokumentacije ili pregledom osobe od vještaka. Predviđanjem posebnog načina ispitivanja pomoću audio-video uređaja i priključivanje te snimke zapisniku te ispitivanja provedenog tako da stranke mogu postavljati pitanja svjedoku bez prisutnosti u prostoriji u kojoj se svjedok nalazi, osigurano je kvalitetno ispitivanje od obiju stranaka pod jednakim uvjetima. Ustavni sud naglašava da se procjena vjerodostojnosti tog iskaza podvrgava slobodnoj ocjeni dokaza kao u slučaju svih ostalih dokaza.
265.1. Polazeći od prigovora predlagateljica, Ustavni sud nije prihvatio prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 292. stavka 3. ZKP-a.
13.19.) Članak 295. stavci 1., 3., 4. i 9.
266. Osporene odredbe glase:
»Članak 295.
(1) Čim sazna za vjerojatnost postojanja okolnosti iz članka 294. stavka 1. ovog Zakona državni odvjetnik će predložiti sucu istrage posebni način sudjelovanja u postupku i posebni način ispitivanja svjedoka. Prijedlog, uz prethodno obavještavanje svjedoka, državni odvjetnik podnosi sucu istrage u zapečaćenom omotu s naznakom 'ugroženi svjedok – tajna', a predaje ga osobno ili putem istražitelja.
(…)
(3). Prijedlog iz stavka 1. ovog članka državni odvjetnik može podnijeti sucu istrage i prije podizanja optužnice. Ako okrivljenik predloži ispitivanje zaštićenog svjedoka državni odvjetnik može podnijeti odgovarajući prijedlog sucu istrage, a ako se ne složi s prijedlogom zatražit će odluku suca istrage.
(4) Sudac istrage odlučuje o prijedlogu državnog odvjetnika rješenjem u roku od dvanaest sati od primitka prijedloga. Protiv rješenja suca istrage kojim odbija prijedlog iz stavka 1. ovog članka, državni odvjetnik može podnijeti žalbu u roku od dvanaest sati. O žalbi odlučuje vijeće u roku od dvadeset četiri sata.
(...)
(9) Nakon što je donio rješenje o posebnom načinu sudjelovanja u postupku i

posebnom načinu ispitivanja, sudac istrage određuje dokazno ročište i provodi ispitivanje zaštićenog svjedoka. Kod pozivanja, pristupa zaštićenog svjedoka na ročište, boravka i odlaska s ročišta, sudac istrage i državni odvjetnik mogu naložiti policiji poduzimanje mjera zaštite svjedoka.«'

267. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan smatraju da je člankom 295. stavkom 1. ZKP-a, to jest načinom propisivanja prava svjedoka iz članka 294. stavka 1. ZKP-a odnosno prava državnog odvjetnika povrijeđeno načelo ravnopravnosti stranaka u postupku. Ni okrivljenik ni branitelj nemaju praktički nikakva saznanja o tome da je državni odvjetnik predložio saslušanje zaštićenog svjedoka. Oni ne zaprimaju rješenje suca istrage (bilo ono pozitivno ili negativno) i nisu ovlašteni na podnošenje bilo kakvog pravnog lijeka. Prema tome, potpuno izostaje mogućnost obrane da na bilo koji način kontrolira ispravnost prijedloga državnog odvjetnika odnosno da iznosi svoju argumentaciju u vezi s odlukom suca istrage. Smatraju da je obrani onemogućen pristup sudu, što čini dodatnu povredu prava na pravično suđenje. Obrani je onemogućeno i ispitivanje vjerodostojnosti iskaza samog ugroženog svjedoka. Ukazuju da »zakonska formulacija 'može' iz čl. 238. ZKP-a ne osigurava obvezu pozivanja što znači da se takvi svjedoci mogu ispitivati bez ikakvog znanja obrane«.

Predlagateljice također navode da je jednakost oružja narušena i s time što okrivljenik nema pravo predlaganja ispitivanja zaštićenog svjedoka sucu istrage već izravno državnom odvjetniku na temelju članka 295. stavka 3. ZKP-a. Tek potom državni odvjetnik može podnijeti odgovarajući prijedlog sucu istrage. Ako se državni odvjetnik ne slaže s prijedlogom obrane, o tome traži odluku suca istrage. Smatraju da navedena odredba grubo narušava načelo pravičnog suđenja jer jednoj strani onemogućava pristup sudu. Napominju da ne postoji obveza državnog odvjetnika da o neprihvaćanju prijedloga izvijesti okrivljenika ili njegova branitelja. Donošenje konačne odluke prepušta se sucu istrage, a obrana nema mogućnost iznijeti bilo kakvu dodatnu argumentaciju ni ulagati žalbu na odluku suca istrage.

268. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da nisu opravdane tvrdnje o nesuglasnosti članaka 294. do 299. ZKP-a s člankom 14. stavkom 2. i člankom 29. Ustava. Tim odredbama ZKP-a o ugroženom i zaštićenom svjedoku uređene su iznimke kojima se rješava stanje dokazne nužde zastupljene u suvremenim kaznenim postupcima. Navedene odredbe ne dovode u pitanje jednakost pred zakonom i nisu protivne pravu na pošteno suđenje.

Ministarstvo pravosuđa također navodi da je poseban postupak u skladu s preporukama odbora Vijeća Europe R(97)13 o zastrašivanju svjedoka i pravima obrane i R(05)9 o zaštiti svjedoka i suradnika pravosuđa. Zaštita svjedoka ima svoje procesne i izvanprocesne sadržaje. ZKP, ZUSKOK i Zakon o zaštiti svjedoka (»Narodne novine« broj 163/03. i 18/11.) uređuju zaštitu svjedoka izvan kaznenog postupka. Praksa je Europskog suda da se osuda ne smije temeljiti isključivo ili u odlučujućoj mjeri na iskazima anonimiziranih svjedoka (predmet Kostovski protiv Nizozemske, presuda, 20. studenoga 1989., zahtjev br. 11454/85; predmet Delta protiv Francuske, presuda, 19. prosinca 1990., zahtjev br. 11444/85; predmet Luca protiv Italije, presuda, 27. veljače 2001., zahtjev br. 33354/96; predmet Birutis i

drugi protiv Litve, presuda, 28. ožujka 2002., zahtjev br. 47698/99; predmet Saidi protiv Francuske, presuda, 20. rujna 1993., zahtjev br. 14647/89). Vodeći računa o tome, ZKP je također odredio da tako pribavljeni dokaz ne može biti isključiv temelj za presudu i ocjenu o nezakonitosti dokaza (članak 298. ZKP-a), što je značajno jamstvo okrivljeniku i razlika prema iskazu ranjivog svjedoka koji može biti jedini dokaz na kojem se temelji presuda.
269. Ustavni sud smatra da način propisivanja postupka predlaganja te stjecanja statusa zaštićenog svjedoka nije nesuglasan s načelom ravnopravnosti stranaka u postupku. Nesudjelovanje obrane u tom postupku je opravdano, budući da je način kojim se ostvaruje zaštita svjedoka optužbe njegova anonimizacija za okrivljenika. Svojim sudjelovanjem u postupku stjecanja statusa zaštićenog svjedoka okrivljenik bi bio u prilici doznati identitet svjedoka ili doznati za okolnosti na temelju kojih lako može utvrditi identitet svjedoka.
Procjenu opravdanosti potrebe zaštite svjedoka provodi sud. Ustavni sud primjećuje da članak 236. stavak 1. točka 1. ZKP-a propisuje da će se dokazno ročište provesti ako je potrebno ispitati svjedoka iz članka 292. i članka 293. ZKP-a (zaštićenog svjedoka). Članak 237. stavak 1. točka 2. ZKP-a propisuje obvezu suca istrage da, ako prihvati prijedlog za održavanje dokaznog ročišta, u roku od 48 sati nalogom mora pozvati državnog odvjetnika, okrivljenika i njegova branitelja te oštećenika i druge osobe, osim ako drugačije nije propisano u zakonu.
U članku 238. stavcima 1. i 2. ZKP-a, na koji se predlagateljice pozivaju, propisano je da državni odvjetnik mora prisustvovati dokaznom ročištu ako je predložio to ročište. Dokaznom ročištu mogu prisustvovati i osumnjičenik, oštećenik kao tužitelj, branitelj i oštećenik, osim ako za radnju koja se provodi nije drugačije propisano. Ustavni sud naglašava da iz članka 237. i članka 238. ZKP-a proizlazi da je pozivanje okrivljenika i njegovog branitelja obvezno, ali njihova nazočnost nije obvezna.
Konačno, Ustavni sud ističe da obrana može, želi li, biti nazočna na dokaznom ročištu i sudjelovati u ispitivanju zaštićenog svjedoka. Stoga nisu utemeljene tvrdnje predlagateljica da je takvim pravnim uređenjem obrani onemogućeno ispitivanje vjerodostojnosti iskaza ugroženog svjedoka. O nemogućnosti obrane da sama izravno uputi prijedlog sucu istrage da se neka osoba za koju okrivljenik smatra da je ugrožena ispita kao zaštićeni svjedok u kasnijem stadiju postupka konačno odlučuje sud.
Razlozi zbog kojih je Ustavni sud ocijenio nesuglasnim s Ustavom članak 298. ZKP-a, koji u svom očitovanju spominje Ministarstvo pravosuđa, obrazloženi su u odluci broj: U-I-448/2009 i dr.
269.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 295. stavaka 1., 3., 4. i 9. ZKP-a.
13.20.) Članak 297. stavak 5.
270. Osporena odredba glasi:
»Članak 297.
(...)
(5) Kad se ispitivanje zaštićenog svjedoka snima, o ispitivanju se izrađuju dvije

snimke, od kojih će se jedna odmah zapečatiti i predati sucu istrage na čuvanje. Tu snimku potpisuju sudac istrage, ugroženi svjedok pseudonimom i stručna osoba koja je provela snimanje. Druga snimka se predaje državnom odvjetniku. Državni odvjetnik će izraditi prijepis snimke u roku od petnaest dana i uložiti ga u spis.«
270.1. Članak 297. stavak 1. ZKP/08 izmijenjen je člankom 64. ZID-a ZKP/09. Prijedlog za ocjenu suglasnosti članka 297. stavka 5. ZKP-a s Ustavom podnesen je nakon stupanja na snagu ZID-a ZKP/09.
271. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Nadalje člankom 297 st. 1 ZKP-a propisano je da se posebni način ispitivanja i sudjelovanja zaštićenog svjedoka u postupku odnosi na prikrivanje podataka iz čl. 288 st. 2… Na kraju ove odredbe predviđeno je da će se ispitivanje provesti prema članku 92 st. 3 ovog zakona. Članak 92 st. 3 ZKP-a uopće ne postoji jer članak 92 ima samo stavak 1 i 2. te govori o mogućnosti povrata u prijašnje stanje u odnosu na okrivljenika koji je propustio rok za podnošenje žalbe.
(...)
Člankom 297 st. 5 ZKP-a učinjena je dodatna povreda prava na pravično suđenje, prva na jednakost stranaka u postupku te je narušeno načelo jednakosti oružja time što je predviđeno da se sačinjavaju samo dvije snimke ispitivanja zaštićenog svjedoka od čega se jedna odmah pečati i predaje sucu istrage na čuvanje a druga se predaje državnom odvjetniku koji će u roku od 15 dana izraditi prijepis snimke i uložiti ga u spis.«
272. Ministarstvo pravosuđa očitovalo se o članku 297. stavku 5. zajedno s člancima 294. do 299. ZKP-a. Ne smatra osnovanim tvrdnje predlagateljica o tome da su odredbe o ugroženom i zaštićenom svjedoku nesuglasne s člankom 14. stavkom 2. i člankom 29. Ustava.
273. Ustavni sud ocjenjuje navode predlagateljica u vezi s člankom 297. stavkom 1. ZKP-a neosnovanim jer je očita pogreška u brojčanoj oznaci članka 292. ZKP-a ispravljena. Članak 64. ZID-a ZKP/09 glasi:
»Članak 64.
U članku 297. stavku 1. ...
(...)
U zadnjoj rečenici brojka: '92.' zamjenjuje se brojkom: '292.'.«
Ustavni sud ističe da je člankom 297. stavkom 5. ZKP-a propisano da državni odvjetnik izrađuje prijepis snimke ispitivanja zaštićenog svjedoka u roku od 15 dana i ulaže ga u spis, a obrana može, sukladno općim pravilima o uvidu u spis, saznati i za sadržaj tog prijepisa snimke. Prijepis snimke svakako čini dio raspravnog spisa. Prije je već navedeno da će na temelju članka 237. stavka 1. točke 2. ZKP-a sudac istrage na dokazno ročište pozvati okrivljenika i branitelja.
273.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 297. stavka 5. ZKP-a.
13.21.) Članak 301. stavci 4., 6. i 7.
274. Osporene odredbe glase:
»Članak 301.
(...)

(4) Nakon toga će se osobi koja obavlja prepoznavanje pokazati osobu ili drugi predmet prepoznavanja i to zajedno s drugim njemu, nepoznatim osobama i predmetima. Prepoznavanje prostora provodi se tako da osoba najprije što detaljnije opiše prostor, a zatim ga pokaže na snimci i u naravi.
(...)
(6) Ako okrivljenik obavlja prepoznavanje, postupit će se prema članku 273. ovog Zakona. Ako svjedok obavlja prepoznavanje, postupit će se prema članku 288. stavak 2. i 3. ovog Zakona.
(7) O prepoznavanju sastavit će se zapisnik i odgovarajuća snimka svih pokazanih predmeta i prostora. Snimanje obavlja stručni pomoćnik.«
274.1. Članak 301. stavak 6. ZKP/08 izmijenjen je člankom 66. stavkom 2. ZID-a ZKP/09. Prije izmjena ta je odredba ZKP/08 glasila:
»Članak 301.
(...)
(6) Prije prepoznavanja prema okrivljeniku postupit će se prema članku 273. stavku 1. ovog Zakona, a prema svjedoku prema članku 288. stavku 2. i 3. ovog Zakona.«
Prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom podnesen je nakon stupanja na snagu tih izmjena.
275. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Naime stavkom 4 čl. 301 ZKP-a predviđeno je da se osobi koja obavlja prepoznavanje pokazuje osoba ili drugi predmeti prepoznavanja i to zajedno sa drugim njemu nepoznatim predmetima.
Svrha radnje prepoznavanja jest da osoba između sličnih osoba i predmeta prepoznaje osobu odnosno predmete. Ukoliko bi se primjerice prepoznavanje osoba vršilo na način da se uz osumnjičenu osobu u vrstu prepoznavanja stavljaju druge osobe koje nisu poznate osobi koja vrši prepoznavanja, a koje svojim izgledom (visina, tjelesna težina, boja kose) ne sliče osobi koja se treba prepoznati, tada to prepoznavanje ne bi imalo smisao koji se zakonom zapravo želi postići. Takav zaključak nameće se tim više što je odredbom stavka 5. istog članka propisano da se prepoznavanje može obaviti putem prikazivanja fotografija ili audio video snimki.
Stavkom 7 članka 301 ZKP-a predviđeno je da se o radnji prepoznavanja sastavlja zapisnik kao i snimka svih pokazanih predmeta i prostora. Zakonom međutim nije precizirana obveza da osobe koje sudjeluju u provođenju radnje prepoznavanja zapisnik potpisuju čime bi se osigurala buduća kontrola zakonitosti izvođenja ove radnje. Također nije predviđeno da se zapisnik o obavljenom prepoznavanju predaje strankama čime se bespotrebno ostavlja mogućnost naknadnih intervencija u sadržaj zapisnika.
Odredbom čl. 301 st. 6 ZKP-a predviđeno je da se prije provođenja radnje prepoznavanja, prema svjedoku postupa u smislu čl. 288 st. 2 i 3 ovog zakona. Ovakvom dikcijom odredbe čl. 301 st. 6 ZKP-a ostavljena je mogućnost da radnju prepoznavanja mogu obavljati svjedoci koji su pobrojani u čl. 284 ZKP-a a to su osobe koje se uopće ne mogu ispitati kao svjedoci kao i osobe iz čl. 285 ZKP-a koje su oslobođene obveze svjedočenja.«
276. Ministarstvo pravosuđa smatra neosnovanim tvrdnje predlagateljica jer je

vjerodostojnost radnje prepoznavanja quaestio facti i podložna je ocjeni suda u smislu članka 9. ZKP-a.
277. Ustavni sud primjećuje da nije dovedena u pitanje suglasnost članka 301. stavaka 4., 6. i 7. ZKP-a s Ustavom time što nije propisana obveza potpisivanja zapisnika od osobe koja provodi prepoznavanje, obveza predaje zapisnika strankama, a ni time što je izostalo izričito upozorenje privilegiranih svjedoka da nisu dužni sudjelovati u prepoznavanju. Oni taj status zadržavaju pri svakoj radnji u postupku.
277.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 301. stavaka 4., 6. i 7. ZKP-a.
13.22.) Članak 309. stavak 2. i članak 311. stavak 2.
278. Osporene odredbe glase:
»Članak 309.
(...)
(2) Ako za određenu vrstu vještačenja postoji stručna ustanova ili državno tijelo, takva vještačenja, osobito složenija, povjeravat će se, u pravilu, takvoj ustanovi ili tijelu. Ustanova, odnosno tijelo određuje jednog ili više stručnjaka koji će obaviti vještačenje.
(...)«
»Članak 311.
(...)
(2) Razlog za izuzeće vještaka postoji i u svezi s osobom koja je zajedno s tužiteljem, okrivljenikom ili oštećenikom zaposlena u istom državnom tijelu ili kod istoga poslodavca.
(...)«
279. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan smatraju da je članak 309. stavak 2. ZKP-a u nesuglasnosti s Ustavom. Dodatno navode da je taj članak u koliziji s člankom 311. stavkom 2. ZKP-a kojim je propisano da razlog za izuzeće vještaka postoji i u vezi s osobom koja je zajedno s tužiteljem, okrivljenikom ili oštećenikom zaposlena u istom državnom tijelu ili kod istog poslodavca. Državni odvjetnik, policija i vještaci iz državnih tijela imaju istog poslodavca. Postoji i Centar za forenzična ispitivanja, istraživanja i vještačenja »Ivan Vučetić« Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske kojem se u pravilu kao državnom tijelu povjerava provođenje vještačenja.
Predlagateljice smatraju da je članak 309. stavak 2. ZKP-a nesuglasan s člankom 29. Ustava, budući da se ne može smatrati pravičnim suđenjem kad vještačenje provode državna tijela koja imaju istog poslodavca kao i državni odvjetnik i policija koji su u svakom slučaju zainteresirani za ishod kaznenog postupka.
280. Ministarstvo pravosuđa tvrdnje predlagateljica smatra neosnovanim. Propisivanje posebnog razloga za izuzeće vještaka iz članka 309. stavka 2. ZKP-a nije nesuglasno s Ustavom. Okolnosti koje navode predlagateljice ne tiču se sadržaja propisa nego pravne prakse. Članak 309. stavak 2. ZKP-a sadrži pravilo od kojeg se može odstupiti. Predviđa da se vještačenje povjerava stručnoj ustanovi (koja ne mora biti državna) ili državnom tijelu. Ističe da se »praksa Europskog suda

(predmet Boenisch protiv Austrija) koju navode predlagateljice odnosi na drugačiju situaciju, to jest slučaj kad je ista osoba sudjelovala u policijskom ispitivanju kao stručnjak, a zatim imenovana vještakom«.
281. Ustavni sud primjećuje da je pravilo o izuzeću vještaka iz članka 311. ZKP-a procesno jamstvo za ostvarenje poštenog postupka. Pravilo iz članka 309. ZKP-a instruktivna je norma koja služi brzom vođenju kaznenog postupka. Dođe li u konkretnom slučaju do kolizije tih dviju normi, prednost ima pravilo o izuzeću vještaka. Te norme same po sebi ne dovode do nepoštenog postupka. Predlagateljice pravilno ukazuju na problem nepristranosti vještačenja u okviru Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske kad policijski istražitelji vode istragu. Stoga članak 311. stavak 2. ZKP-a propisuje izuzeće vještaka koji bi bio zaposlen u istom državnom tijelu.
281.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 309. stavka 2. i članka 311. stavka 2. ZKP-a.
13.23.) Članak 325. stavak 2.
282. Osporena odredba glasi:
»Članak 325.
(...)
(2) Ako je to nužno za obavljanje vještačenja okrivljenik može rješenjem suda biti prisilno na zadržavanju u zdravstvenoj ustanovi. Prije potvrđivanja optužnice rješenje o prisilnom zadržavanju donosi sudac istrage, a nakon potvrđivanja optužnice sud pred kojim se vodi rasprava. Zadržavanje može trajati najviše mjesec dana. U slučaju potrebe za novim vještačenjem, zadržavanje se može ponoviti samo jednom.
(...)«
283. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Odredba čl. 325 st. 2 ZKP-a protivna je odredbi čl. 16 st. 2 Ustava RH i čl. 5 ECHR. Tom odredbom propisano je da ukoliko je to nužno za obavljanje vještačenja, okrivljenik može rješenjem suda biti prisilno na zadržavanju u zdravstvenoj ustanovi. U istrazi rješenje o prisilnom zadržavanju donosi sudac istrage a nakon pravomoćnosti optužnice sud pred kojim se vodi rasprava. Zadržavanje može trajati najviše mjesec dana. U slučaju potrebe za novim vještačenjem zadržavanje se može ponoviti samo jednom.
Ovo zadržavanje u suštini predstavlja lišenje slobode okrivljenika a pravo na slobodu zaštićeno je odredbom čl. 22 Ustava RH. Prema odredbi čl. 16 st. 2 Ustava RH svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju. Po mišljenju podnositelja rok od 30 a pogotovo 60 dana, ne zadovoljava kriterij razmjernosti ograničenja prava na slobodu s obzirom da je sloboda jedno od osnovnih prava svakog čovjeka i pretpostavka za ostvarivanjem svih drugih prava. Od prava na slobodu jače je samo pravo na život.«
284. Ministarstvo pravosuđa smatra da smještanje u zdravstvenu ustanovu mora na temelju članka 325. stavka 2. ZKP-a biti nužno. O tome odlučuje sud. Sukladno članku 491. stavku 1. ZKP-a, protiv rješenja suca istrage dopuštena je žalba.

285. Ustavni sud primjećuje da rok do 30 dana za provođenje jednog psihijatrijskog vještačenja može biti primjeren ako je riječ o složenom vještačenju. Iako su takve situacije iznimne, u zakonu ih se mora predvidjeti. Taj zakonski rok ne vrijeđa načelo razmjernosti.
Konvencija u članku 5. stavku 1. točki (e) dopušta oduzimanje slobode osobama s duševnim smetnjama (persons of unsound mind) kad je to nužno radi obavljanja vještačenja kako bi se utvrdile pravno relevantne činjenice neubrojivosti, smanjene ubrojivosti i raspravne nesposobnosti.
Kao i u slučaju svih ostalih iznimaka vezanih uz pravo na slobodu i sigurnost iz članka 5. Konvencije, lišenje slobode na osnovi duševnog oboljenja uvijek se mora usko tumačiti. Europski sud već je u predmetu Winterwerp protiv Nizozemske (presuda, 24. listopada 1979., zahtjev br. 6301/73) naglasio da je to pojam kojeg se značenje stalno razvija usporedo s razvojem istraživanja u psihijatriji, povećanjem fleksibilnosti terapije i mijenjanjem mišljenja društva prema duševnim oboljenjima. Nije dopušteno pritvaranje tih osoba isključivo zbog što se njihova mišljenja ili ponašanje razlikuju od normi koje prevladavaju u određenom društvu. U presudi Winterwerp protiv Nizozemske (1979.) istaknuto je:
»37. Konvencija ne navodi što se podrazumijeva pod pojmom 'duševno oboljela osoba'. To nije pojam kojemu se može dati definitivno tumačenje: kao što su istakli Komisija, država i podnositelj zahtjeva, riječ je o pojmu značenje kojeg se neprestano razvija u mjeri u kojoj napreduju psihijatrijska istraživanja, a uz to se povećava i razvija i fleksibilnost u pristupu liječenju, kao i mišljenje društva prema promjenama uzrokovanim duševnim oboljenjima; na taj način postaje sve rasprostranjenije dublje poimanje problema duševno oboljelih osoba.
U svakom slučaju, članak 5. stavak 1. točka (e) očito se ne može protumačiti tako kao da dopušta lišenje slobode neke osobe samo zbog toga što njezina mišljenja ili ponašanje odstupaju od normi koje prevladavaju u danom društvu. Takvo se mišljenje ne bi moglo uskladiti s tekstom članka 5. stavka 1. u kojemu se taksativno navodi popis iznimaka koji nalaže usko tumačenje. To ne bi bilo u skladu ni s predmetom i svrhom članka 5. stavka 1. da nitko ne bude arbitrarno lišen slobode. Osim toga, time bi se potpuno previdjela važnost prava na slobodu u demokratskom društvu.
39. Komisija istodobno naglašava da ovdje ne smije postojati nikakav element arbitrarnosti; ona zaključuje da nitko ne može biti lišen slobode kao 'duševno oboljela osoba' ako ne postoje medicinski dokazi kojima se utvrđuje da je njezino duševno stanje takvo da opravdava tu obveznu hospitalizaciju. I podnositelj zahtjeva i država izrazili su slična stajališta. Sud je u potpunosti suglasan s takvim načinom razmišljanja. Prema mišljenju Suda, osim u hitnim slučajevima, pojedinac o kojem je riječ ne smije biti lišen slobode ako nije pouzdano dokazano da je 'duševno obolio'. Sama narav onoga što treba utvrditi pred nadležnim domaćim tijelom – istinski duševni poremećaj – zahtijeva objektivno medicinsko vještačenje. Pored toga, duševni poremećaj mora biti izražen u takvom stupnju da doista nalaže obvezno lišenje slobode. Povrh svega toga, valjanost daljeg zatvaranja ovisi o trajanju utvrđenog duševnog poremećaja.«
U presudi Varbanov protiv Bugarske (presuda, 5. listopada 2000., zahtjev br.

31365/96, § 45.) postavljena su tri »minimalna« uvjeta za pritvaranje osobe zbog duševnog oboljenja. To su:
1. mora se pouzdano dokazati, »objektivnim medicinskom vještačenjem«, da je riječ o duševno oboljeloj osobi (izuzev u slučaju hitnih postupaka);
2. duševni poremećaj osobe »mora biti takvog stupnja težine da doista nalaže prisilno zatvaranje«;
3. valjanost daljeg zatvaranja »ovisi o trajanju utvrđenog duševnog poremećaja« (drugim riječima, produljenje pritvaranja osobe ovisi o »intenzitetu poremećaja«, što zahtijeva daljnje psihijatrijske dokaze temeljene na objektivnom medicinskom vještačenju).
ZKP slijedi ta načela kad propisuje da zadržavanje u zdravstvenoj ustanovi može trajati najviše mjesec dana, a može se još jednom ponoviti. Okrivljenik će biti pušten odmah nakon što je svrha oduzimanja slobode ostvarena odnosno nakon što je vještačenje obavljeno. S obzirom da može biti riječ o kompleksnim vještačenjima koja mogu trajati duže vrijeme kako bi se utvrdila priroda duševnih smetnji okrivljenika, rok zadržavanja od mjesec dana koji se može ponoviti samo jednom i trajati dva mjeseca ne čini se nerazmjernim.
285.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 325. stavka 2. ZKP-a.
13.24.) Članak 326. stavci 4. i 5.
286. Osporene odredbe glase:
»Članak 326.
(...)
(4) Uzimanje krvi i druge liječničke radnje koje se po pravilima medicinske znanosti poduzimaju radi analize i utvrđivanja drugih važnih činjenica za postupak mogu se poduzeti samo da bi se utvrdilo nalazi li se određeni trag ili posljedica kaznenog djela na tijelu druge osobe i samo uz privolu te osobe. Tijelo koje vodi postupak postupat će pri poduzimanju tih radnji posebno obzirno prema žrtvi iz članka 16. i članka 43. – 46. ovog Zakona, a prethodno će se osoba poučiti da može uskratiti privolu. Ako uskrati privolu radnja se ne smije poduzeti.
(5) Radnje iz stavka 1. i 3. ovog članka poduzimaju se prije podizanja optužnice po nalogu državnog odvjetnika, od dostave optužnice optužnom vijeću po nalogu optužnog vijeća, a nakon pravomoćnosti optužnice po nalogu suda pred kojim se ima provesti rasprava. Radnje iz stavka 2. ovog članka poduzimaju se prije podizanja optužnice na prijedlog državnog odvjetnika po nalogu suca istrage, od dostave optužnice optužnom vijeću po nalogu optužnog vijeća, a nakon pravomoćnosti optužnice po nalogu suda pored kojim se ima provesti rasprava.«
286.1. Odredbe članka 326. stavaka 4. i 5. ZKP/08 glasili su:
»Članak 326.
(...)
(4) Uzimanje krvi i druge liječničke radnje koje se po pravilima medicinske znanosti poduzimaju radi analize i utvrđivanja drugih važnih činjenica za postupak mogu se poduzeti samo da bi se utvrdilo nalazi li se određeni trag ili posljedica kaznenog djela na tijelu druge osobe i samo uz privolu te osobe. Tijelo koje vodi

postupak postupat će pri poduzimanju tih radnji posebno obzirno prema članku 16. i 43.-46. ovog Zakona, a prethodno će se osoba poučiti da može uskratiti privolu. Ako uskrati privolu radnja se ne smije poduzeti.
(5) Radnje iz stavka 1., 2. i 3. ovog članka poduzimaju se u istrazi po nalogu državnog odvjetnika, tijekom ispitivanja optužnice po nalogu optužnog vijeća, a nakon pravomoćnosti optužnice po nalogu suda pred kojim se ima provesti rasprava.«
Člankom 68. ZID-a ZKO/09 izmijenjen je članak 326. stavak 5. ZKP-a. Mjerodavna odredba glasi:
»Članak 68.
U članku 326. stavku 5. riječi: 'u istrazi' zamjenjuju se riječima: 'prije podizanja optužnice'.«
Člankom 27. ZID-a ZKP/11 u cijelosti su izmijenjeni dotadašnji stavci 4. i 5. članka 326. ZKP-a (v. točku 286. obrazloženja ovog rješenja).
Prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom podnesen je nakon stupanja na snagu ZID-a ZKP/09, a prije stupanja na snagu ZID-a ZKP/11.
287. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode da je članak 326. ZKP-a koji dopušta uzimanje krvi te provođenje drugih liječničkih radnji bez privole osobe u nesuglasnosti s člankom 35. Ustava i s člankom 8. Konvencije jer je nejasan i nerazumljiv. To je protivno konvencijskom zahtjevu da zahvati u ljudska prava moraju biti propisani jasnim zakonskim izričajima.
288. Ministarstvo pravosuđa ne smatra da je osporeni članak 326. ZKP-a u nesuglasnosti s Ustavom jer se njime precizno određuju uvjeti pod kojima se mogu poduzeti tjelesni pregled i druge radnje prema različitim osobama.
289. Ustavni sud prvo napominje da je u odluci broj: U-I-448/2009 i dr. ocijenio nesuglasnim s Ustavom članak 326. stavke 1., 2. i 3. ZKP-a.
S druge strane, ne ocjenjuje odredbe članka 326. stavaka 4. i 5. ZKP-a nejasnim ili nerazumljivim do mjere koja bi sprečavala državno odvjetništvo i sudove da izgrade ujednačenu i ustavnopravno prihvatljivu državnoodvjetničku odnosno sudsku praksu u njihovoj primjeni na konkretne slučajeve.
289.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 326. stavaka 4. i 5. ZKP-a.
13.25.) Članak 332. stavci 4. i 7.
290. Osporene odredbe glase:
»Članak 332.
(...)
(4) Radnje iz točke 1. stavka 1. ovog članka mogu se odrediti i prema osobama za koje postoje osnove sumnje da počinitelju ili od počinitelja kaznenih djela iz članka 334. ovog Zakona prenose priopćenja i poruke u svezi s djelom, odnosno da se počinitelj služi njihovim priključcima na telefon ili drugim telekomunikacijskim uređajem, koje kriju počinitelja kaznenog djela ili mu prikrivanjem sredstava kojima je kazneno djelo počinjeno, tragova kaznenog djela ili predmeta nastalih ili pribavljenih kaznenim djelom ili na drugi način pomažu da ne bude otkriven.
(...)

(7) Izvršenje radnji iz stavka 1. točke 5. i 6. ovog članka ne smije predstavljati poticanje na počinjenje kaznenog djela.«
291. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan ukazuju na nesuglasnost članka 332. stavka 4. ZKP-a s Ustavom, upozoravajući da je »na ovaj način izigran kriterij po kojem zahvati u temeljna prava i slobode uvijek moraju biti materijalnopravno legitimirani težinom kaznenog djela koje se istražuje, jer je nedopustivo ograničenje ustavnih prava pojedinaca kod lakih delikata, odnosno posebne dokazne radnje primjenom ove norme moguće je provoditi i u odnosu na kaznena djela koja nisu sadržana u katalogu iz članka 334. ZKP«.
Predlagateljice ukazuju na nedosljednost ZKP-a u dijelu koji uređuje zabranu provokacije, to jest zabranu poticanja na kazneno djelo. U tom smislu navode da bi člankom 332. stavkom 7. ZKP-a trebalo biti predviđeno da ni izvršenje radnje iz članka 332. stavka 1. točke 7. ZKP-a ne smije predstavljati poticanje na počinjenje kaznenog djela. Navode da je osporena odredba stoga protivna načelu vladavine prava i pravu na pravično suđenje.
292. Ministarstvo pravosuđa navodi da se članak 332. stavak 4. ZKP-a odnosi na sasvim određena postupanja podupiranja počinitelja kataloških kaznenih djela. Taj članak nije nesuglasan s Ustavom i Konvencijom. Provođenje posebnih dokaznih radnji uređeno je cjelovito i logično. Prema članku 332. stavku 4. ZKP-a polazište je činjenje kataloških kaznenih djela iz članka 334. ZKP-a.
Smatra da su neosnovani navodi predlagateljica i u vezi s člankom 332. stavkom 7. ZKP-a. Navodi da se poticanje smatra kaznenim djelom na temelju članka 37. KZ-a, što vrijedi i za slučaj iz članka 332. stavka 7. ZKP-a.
293. Ustavni sud primjećuje da je u članku 332. stavku 4. ZKP-a provođenje posebnih dokaznih radnji uređeno cjelovito i logično. Polazište je počinjenje kaznenih djela u okviru njihova kataloga iz članka 334. ZKP-a.
Ujedno primjećuje da se članak 332. stavak 7. ZKP-a trebao odnositi i na mjeru pružanja simuliranih poslovnih usluga ili sklapanja simuliranih pravnih poslova iz članka 332. stavka 1. točke 7. ZKP-a. Međutim, iz te podnormiranosti ne proizlazi da je tu mjeru dopušteno poduzimati tako da dovodi do poticanja na počinjenje kaznenog djela. To proizlazi iz temeljnog zahtjeva da državna tijela ne smiju činiti kaznena djela, iz ustavnog načela vladavine prava te iz konvencijske zabrane koja je uobličena u predmetu Teixeira de Castro protiv Portugala (presuda, 9. lipnja 1998., zahtjev br. 25829/94).
293.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 332. stavaka 4. i 7. ZKP-a.
13.26.) Članak 333. stavak 2.
294. Osporena odredba glasi:
»Članak 333.
(...)
(2) Prikriveni istražitelj i pouzdanik mogu se ispitati kao svjedoci o sadržaju razgovora koje su vodili s osobama prema kojima je određena radnja iz članka 332. stavka 1. točke 5. do 8. ovog Zakona, kao i svim sudionicima kaznenog djela radi čijeg otkrivanja i dokazivanja je ta radnja bila određena, a njihovi iskazi se mogu

upotrijebiti kao dokaz u postupku.
(...)«
295. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Člankom 333 st. 2 ZKP-a prikriveni istražitelj i pouzdanik mogu se ispitati kao svjedoci o sadržaju razgovora koje su vodili s osobama prema kojima je određena posebna dokazna radnja – čl. 332 st. 1 toč. 5 do 8 zakona. Oni se mogu ispitivati i o sadržaju razgovora koje su imali sa svim sudionicima kaznenog djela radi čijeg otkrivanja i dokazivanja je ta radnja bila određena, a njihovi iskazi se mogu uporabiti kao dokaz u postupku.
Kako su prikriveni istražitelj i pouzdanik osobe koje su u pravilu djelatnici policije, s obzirom da prema čl. 335 st. 1 ZKP-a radnje iz čl. 332 st. 1 ZKP-a izvršava policija, treba istaći da i u ovom zakonu vrijedi osnovno načelo da djelatnici policije ne mogu saslušavati građane u svojstvu osumnjičenika i svjedoka jer govorimo o nivou službenih zabilješki o obavijesnim razgovorima.
Kako se dopušta saslušanje prikrivenih istražitelja i pouzdanika kao svjedoka i o sadržaju razgovora koji su vodili prema osobama prema kojima su bile određene posebne dokazne radnje ali i prema svim sudionicima kaznenog djela (to su osobe prema kojima posebne dokazne radnje nisu bile određene), to je zapravo na posredan način kroz ovu odredbu dozvoljena uporaba nezakonitih dokaza tj. službenih zabilješki.«
296. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi kako nisu osnovane tvrdnje predlagateljica da je pouzdanik djelatnik policije. On je na temelju članka 202. stavka 25. ZKP-a građanin koji sudjeluje u posebnoj dokaznoj radnji. Ispitivanje prikrivenog istražitelja i pouzdanika o sadržaju razgovora iznimka je od pravila da policija ne može ispitivati osobe u svojstvu osumnjičenika i svjedoka. Osporena odredba nije zaobišla zabranu uporabe službenih bilješki policije. Prikriveni istražitelj i pouzdanik ispituju se kao i svi drugi svjedoci na način propisan člankom 333. stavkom 2. ZKP-a, to jest cjelovito u odnosu i na sadržaj radnje i na sadržaj iskaza. Sukladno članku 333. stavku 3. ZKP-a, presuda i ocjena o nezakonitosti dokaza ne može se temeljiti isključivo na iskazima prikrivenog istražitelja i pouzdanika.
297. Ustavni sud primjećuje da je ZKP korištenje prikrivenih istražitelja i pouzdanika propisao kao posebnu dokaznu radnju koju određuje sud za točno određena kaznena djela ako su ispunjene materijalnopravne pretpostavke propisane člankom 332. stavkom 1. ZKP-a, to jest ako se istraga ne može provesti na drugi način ili bi to bilo moguće samo uz nerazmjerne teškoće. Potreban je i pisani obrazloženi zahtjev državnog odvjetnika. Mjere predstavljaju iscrpno reguliranu policijsku taktiku kod koje sud ima na raspolaganju instrumente detektiranja i zabrane uporabe nezakonitih dokaza, kao što su primjerice izdvajanje zapisnika i službenih zabilješki o obavijestima građana, suočenje, izdvajanje nezakonitih dokaza, zabrana poticanja prikrivenog istražitelja na počinjenje kaznenog djela, a u konačnici i pravo žalbe. Ustavni sud ističe da se te mjere prema svojim procesnim jamstvima ne mogu izjednačiti s prikupljanjem obavijesti sugrađana od policije jer rezultati tih obavijesti predstavljaju samo informativne službene zabilješke.
297.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje

osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 333. stavka 2. ZKP-a.
13.27.) Članak 334. stavak 1. točke 2. i 3.
298. Osporene odredbe glase:
»Članak 334.
(1) Posebne dokazne radnje iz članka 332. stavka 1. ovog Zakona mogu se odrediti za sljedeća kaznena djela iz Kaznenog zakona:
(...)
2) ubojstva (članak 90.), otmice (članak 125.), podvođenja (članak 195.), dječje pornografije na računalnom sustavu ili mreži (članak 197.a), razbojništva (članak 218. stavak 2.), povrede tajnosti, cjelovitosti i dostupnosti računalnih podatka, programa ili sustava (članak 223.), računalnog krivotvorenja (članak 223.a), računalne prijevare (članak 224.a) prijevare na štetu Europskih zajednica (članak 224.b), iznude (članak 234.), ucjene (članak 235.), teških kaznenih djela protiv opće sigurnosti (članak 271.), krivotvorenja novca (članak 274.), pranja novca (članak 279.), primanja mita u gospodarskom poslovanju (članak 294.a), davanja mita u gospodarskom poslovanju (članak 294.b), izbjegavanja carinskog nadzora (članak 298.), sprječavanja dokazivanja (članak 304.), prisile prema pravosudnom dužnosniku (članak 309.), udruživanja za počinjenje kaznenog djela (članak 333.) kao i za kaznena djela koja je počinila ta grupa ili zločinačka organizacija u stjecaju, nedozvoljenog posjedovanja oružja i eksplozivnih tvari (članak 335.), zlouporabe položaja i ovlasti (članak 337.), zlouporabe obavljanja dužnosti državne vlasti (članak 338.), protuzakonitog posredovanja (članak 343.), primanja mita (članak 347.) i davanja mita (članak 348.),
3) iskorištavanja djece ili maloljetnih osoba za pornografiju (članak 196.), upoznavanja djece s pornografijom (članak 197.), povrede prava autora ili umjetnika izvođača (članak 229.), nedozvoljene uporabe autorskog djela ili izvedbe umjetnika izvođača (članak 230.), povrede prava proizvoditelja zvučne ili slikovne snimke i prava u svezi s radiodifuzijskim emisijama (članak 231.), povrede prava iz prijavljenog ili zaštićenog izuma (članak 232.), povrede prava industrijskog vlasništva i neovlaštene uporaba tuđe tvrtke (članak 285.), ako su ta djela počinjena uporabom računalnih sustava ili mreža,
(...)«
299. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Odredbom čl. 334 ZKP-a određen je katalog kaznenih djela za koje je moguće odrediti posebne dokazne radnje. Ovaj katalog protivan je kriteriju prema kojem zahvati u temeljna prava i slobode uvijek moraju biti materijalno pravno legitimirani težinom kaznenog djela koje se istražuje jer je nedopustivo ograničenje ustavnih prava građana kod lakih delikata.
(...)
Brojnošću kaznenih djela za koje je u članku 334 propisano da se mogu odrediti posebne dokazne radnje iz čl. 332 st. 1 ZKP-a, ograničenje ustavnih prava i sloboda koje je u svim zakonodavstvima predviđeno kao iznimka u postupanju suda, pretvorena je u pravilo postupanja.«
299.1. Predlagatelj Rzaunek osporava suglasnost s Ustavom članka 334. stavka 1.

točke 3. ZKP-a (pogrešno u prijedlogu navodi »članak 334. stavak 3.«) u vezi s člankom 339. ZKP-a. Smatra da je u nesuglasnosti s člancima 14., 22., 34., 35., 36. i 40. u vezi s člankom 16. Ustava. Navodi:
»Praćenjem i prisluškivanjem doma ograničavaju se ustavna prava (članci 22, 34, 35, 36, 37, 38 i 40) što je – opet ponavljam – sasvim u skladu sa Ustavnim člankom 16 za teška kaznena djela (ubojstvo, otmica, iskorištavanje maloljetnika itd.) koja ugrožavaju tuđe slobode i temeljna prava, ali sasvim neopravdano u slučaju djela poput povrede autorskih prava i drugih prava navedenih u istom članku zakona.«
300. Ministarstvo pravosuđa smatra neosnovanim prigovore predlagateljica Novak i Drenški Lasan. U očitovanju navodi da su člankom 334. stavkom 1. točkom 3. ZKP-a predviđene posebne dokazne radnje i za kaznena djela za koja su propisane blage kazne ako su ta djela počinjena uporabom računalnih sustava ili mreža, što je značajna okolnost za počinjenje tih kaznenih djela, a posebno za otkrivanje i prikupljanje dokaza. Republika Hrvatska dužna je poštovati obveze iz članka 21. i članaka 28. do 36. Konvencije o kibernetičkom kriminalu (»Narodne novine – Međunarodni ugovori« broj 9/02. i 4/04.).
301. Ustavni sud ističe kako pored težine kaznenog djela, legitimno mjerilo za ubrajanje kaznenog djela u katalog kaznenih djela iz članka 334. ZKP-a za koja se mogu primjenjivati posebne dokazne radnje može biti i otežano prikupljanje podataka o tim kaznenim djelima u redovitim izvidima kaznenih djela. Koruptivna kaznena djela čine dobar primjer djela kod kojih zaprijećena kazna nije visoka, ali je njihovo otkrivanje, a posebice dokazivanje na druge načine u pravilu znatno otežano.
Nadalje primjećuje da se posebne dokazne radnje mogu primjenjivati u vezi s lakšim kaznenim djelima navedenim u članku 334. stavku 1. točki 3. ZKP-a samo »ako su ta djela počinjena uporabom računalnih sustava ili mreža«. Iz citirane odredbe vidljiv je razlog zbog kojeg je zakonodavac uvrstio takva kaznena djela u katalog kaznenih djela za koja se mogu odrediti posebne dokazne radnje. To nije samo njihova težina već i teškoće (u nekim slučajevima i nemogućnost) njihova dokazivanja na neki drugi način kojim bi se manje ograničila temeljna prava i slobode građana. Iako predlagatelji s pravom ukazuju da su za neka od tih kaznenih djela zaprijećene blage kaznenopravne sankcije (primjerice za kazneno djelo iz članka 231. KZ-a riječ je o novčanoj kazni ili kazni zatvora do jedne godine), primjena posebnih dokaznih radnji za ta kaznena djela nije moguća ako djelo nije počinjeno uporabom računalnih sustava ili mreža.
301.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 334. stavka 1. točaka 2. i 3. ZKP-a.
13.28.) Članak 335. stavci 1., 4. i 6.
302. Osporene odredbe glase:
»Članak 335.
(1) U nalogu iz članka 332. stavka 1. ovog Zakona navode se raspoloživi podaci o osobi protiv koje se posebne dokazne radnje primjenjuju, činjenice iz kojih proizlazi potreba poduzimanja te rok trajanja koji mora biti primjeren ostvarenju cilja kao i način, opseg i mjesto provođenja radnje. Radnje izvršava policija.

Službene i odgovorne osobe koje sudjeluju u postupku odlučivanja i izvršenja radnji iz članka 332. ovog Zakona dužne su kao tajnu čuvati sve podatke koje su saznale u svezi s radnjama.
(...)
(4) Čim prestanu pretpostavke iz članka 332. stavka 1. ovog Zakona, sudac istrage je dužan odrediti obustavu poduzetih radnji. Ako državni odvjetnik odustane od kaznenog progona, odnosno ako podaci i obavijesti pribavljeni primjenom poduzetih radnji nisu potrebni za kazneni postupak, uništit će se pod nadzorom suca istrage, koji će o tome sastaviti posebni zapisnik.
(...)
(6) Ako se prilikom poduzimanja radnji iz članka 332. stavka 1. ovog Zakona zabilježe podaci i obavijesti koji upućuju na neko drugo kazneno djelo i počinitelja iz članka 334. ovog Zakona, taj dio snimke će se prepisati i dostaviti državnom odvjetniku, i može se upotrijebiti kao dokaz u postupku za to kazneno djelo.
(...)«
303. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Odredbom čl. 335 st. 1 propisano je da se u nalogu iz čl. 332 st. 1 ZKP-a između ostalih podataka navodi rok trajanja provođenja mjera, te se određuje da mora biti primjeren ostvarenju cilja. Prema odredbi čl. 16 st. 2 Ustava RH svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju. Po stavu podnositeljica odredba čl. 335 st. 1 ne zadovoljava kriterij razmjernosti u punom obimu i na način kako je to ustav odredio u citiranom članku 16 st. 2.
(...)
Budući da prema odredbi čl. 337 st. 1 ZKP-a ni državni odvjetnik a ni policija koja provodi posebne dokazne radnje nemaju zakonsku obvezu dostavljanja izvješća sucu istrage o provedenim dokaznim radnjama i njihovim rezultatima, odredba čl. 335 st. 4 ZKP-a je u praksi u cijelosti neprimjenjiva jer sudac istrage ne može ispuniti svoju zakonsku obvezu da obustavi provođenje posebnih dokaznih radnji čim prestanu pretpostavke iz čl. 332 st. 1 ZKP-a, obzirom da o samom tijeku radnji i rezultatima radnji nema nikakvih saznanja.
Odredbom čl. 335 st. 6 ZKP-a propisano je da se u situaciji kada se prilikom poduzimanja radnji iz čl. 332 st. 1 ovog zakona zabilježe podaci i obavijesti koje upućuju na neko drugo kazneno djelo i počinitelja iz čl. 334 ovog zakona, taj dio snimke prepisuje se i dostavlja državnom odvjetniku te se može uporabiti kao dokaz u postupku za to kazneno djelo.
Ova odredba zakona protivna je članku 36 Ustava RH kojim se građanima jamči sloboda i tajnost dopisivanja i svih drugih oblika općenja kao zajamčena ustavom i nepovrediva. Ova odredba zakona protivna je i čl. 8 ECHR, ...«
304. Ministarstvo pravosuđa navodi da sudac istrage određuje i produljuje posebne dokazne radnje. Sukladno tome, kad se ispune pretpostavke iz članka 335. stavka 4. ZKP-a, sudac istrage dužan je odrediti obustavu poduzetih radnji.
Članak 335. stavak 6. ZKP-a nije nesuglasan s člankom 36. Ustava jer nije riječ o drugom kaznenom djelu nego o drugom kataloškom kaznenom djelu iz članka 334. ZKP-a koji vrijedi za sve građane jednako. Ako prema odluci suda (iz članka 332.

stavka 1. ZKP-a) postoje uvjeti za posebne dokazne radnje i ako se tijekom njihova poduzimanja prikupe dokazi o drugom kaznenom djelu za koje se mogu poduzeti te radnje, opravdano je uporabiti te rezultate kao dokaze u postupku za to drugo djelo iz kataloga.
305. Ustavni sud primjećuje da osporenim člankom sudska kontrola nije izbjegnuta jer o produljenju posebnih dokaznih radnji odlučuje sudac istrage, odnosno sudsko vijeće. Protivno tvrdnji predlagateljica, sudac istrage može i mora ispuniti zakonsku obvezu iz članka 335. stavka 4. ZKP-a.
Ustavni sud podsjeća da je i ZKP/97 uređivao »slučajni nalaz« u članku 182. stavku 4. koji je glasio: »Ako se prilikom poduzimanja nadzora i tajnog snimanja zabilježe podaci i obavijesti koji upućuju na neko drugo kazneno djelo, taj će se dio snimke prepisati i dostaviti državnom odvjetniku, ako je riječ o nekom od djela navedenih u članku 181. ovoga Zakona.« Tumačenje navedene odredbe u pogledu granica dokazne uporabljivosti »slučajnih nalaza« koji se odnose na treće osobe dao je Vrhovni sud Republike Hrvatske u odluci broj: I Kž 411/2003-8 od 17. prosinca 2003.: »Tehničke snimke telefonskih razgovora (fonozapisi) koje su sačinile redarstvene vlasti na temelju naloga istražnog suca mogu se koristiti kao dokaz u kaznenom postupku i u odnosu na one osobe za koje nije postojao pisani obrazloženi nalog istražnog suca (članak 182. stavak 1. ZKP/97) kad se te treće osobe nađu zajedno u kriminalnoj zoni osobe prema kojoj se provodi mjera tehničkog snimanja telefonskih razgovora iz članka 180. stavka 1. točke 1. ZKP/97, a kriminalna djelatnost te treće osobe ulazi u zonu kaznenog djela prisluškivane osobe, a ono je predviđeno katalogom kaznenih djela iz članka 181. ZKP/97 za koje, dakle, postoji valjano naložena neka od mjera iz članka 180. stavka 1. točke 1. do 6. ZKP/97«. Prema tome, slučajni nalaz koji se odnosio na kaznena djela trećih osoba prema kojima se mjera ne primjenjuje na temelju ZKP/97 bio je pravno valjani dokaz samo ako je kriminalna djelatnost te treće osobe ulazila u kriminalnu zonu osobe prema kojoj se mjera primjenjivala.
Kod članka 335. ZKP-a sporno je pitanje pravne valjanosti dokaza kad se prilikom poduzimanja posebnih dokaznih radnji zabilježe podaci i obavijesti koji upućuju na neko drugo kazneno djelo i počinitelja iz kataloga navedenog u članku 334. ZKP-a, ako se te treće osobe ne nalaze u kriminalnoj zoni osobe prema kojoj se provodi posebna dokazna radnja. ZKP propisuje uvjet da je riječ o kataloškom kaznenom djelu iz članka 334. ZKP-a neovisno o tome jesu li novo kazneno djelo i počinitelj u kriminalnoj zoni osobe i kaznenog djela prema kojoj se mjera primjenjuje ili je riječ o potpuno nepovezanim osobama i kaznenim djelima.
Osporene odredbe članka 335. ZKP-a Ustavni sud ocjenjuje suglasnima s Ustavom. Saznanje o počinjenju kataloškog kaznenog djela treće osobe ili drugog kataloškog kaznenog djela osobe prema kojoj se mjera već primjenjuje zbog postojanja osnova sumnje u počinjenje nekog prethodnog kaznenog djela, rezultat je radnje prikupljanja dokaza utemeljene na zakonu. Nadziranjem komunikacije osobe prema kojoj se primjenjuju mjere s trećom osobom državna tijela koja provode posebne dokazne radnje ulaze u prostor privatnosti treće osobe prema kojoj se mjera ne primjenjuje. Međutim, to je nužna posljedica provođenja takvih mjera. Vrijednost takvog saznanja za dokazivanje teških kaznenih djela navedenih u katalogu iz

članka 334. ZKP-a nadmašuje činjenicu da u odnosu na to novootkriveno kazneno djelo (osobe prema kojoj se mjera primjenjuje ili treće osobe) nije prethodno odobrena primjena posebnih dokaznih radnji. U predmetu Kruslin protiv Francuske (presuda, 24. travnja 1990., zahtjev br. 11801/85), koji navode predlagateljice, utvrđena je povreda prava na privatnost osobe prema kojoj je bilo primijenjeno prisluškivanje jer nije postojala odgovarajuća pravna osnova za takvo postupanje. Podnositelj zahtjeva Kruslin osuđen je na temelju »slučajnog nalaza« dobivenog prilikom tajnog snimanja telefonskih razgovora druge osobe po nalogu istražnog suca. Pred francuskim sudovima i pred Europskim sudom pozivao se na činjenicu da je nalog izdan u povodu kaznenog djela druge osobe s kojom on nema nikakve veze. Europski sud utvrdio je da je u postupku vođenom pred francuskim sudovima podnositelju zahtjeva Kruslinu povrijeđeno pravo zajamčeno člankom 8. Konvencije, ali iz razloga što nije postojala odgovarajuća zakonska osnova za takvo postupanje. Tadašnji sustav francuskog prava, naime, nije imao dovoljna jamstva od mogućih zlouporaba, nije odredio prema kojim se kategorijama osoba mogu primjenjivati posebne dokazne radnje i nije utvrdio prirodu kaznenih djela zbog kojih su se sporne mjere mogle odrediti.
Ustavni sud primjećuje da u poredbenom pravu također postoji korištenje »slučajnog nalaza« kao pravno valjanog dokaza pod uvjetom da je riječ o kataloškom kaznenom djelu za koje je moguće primijeniti posebne dokazne radnje. Primjerice, u njemačkom se pravu slučajni nalaz može koristiti kao dokaz u kaznenom postupku ako služi dokazivanju onog kaznenog djela za koje bi bilo moguće odrediti (posebnu dokaznu) radnju kojom se došlo do slučajnog nalaza (v. § 161. stavak 2. njemačkog Zakona o kaznenom postupku – Strafprozeßordnung in der Fassung der Bekanntmachung vom 7. April 1987 /BGBl. I S. 1074, 1319/, die zuletzt durch Artikel 2 des Gesetzes vom 21. Juli 2012 /BGBl. I S. 1566/ geändert worden ist – StPO).
305.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 335. stavaka 1., 4. i 6. ZKP-a.
13.29.) Članak 336. stavak 1.
306. Osporena odredba glasi:
»Članak 336.
(1) Državni odvjetnik i sudac istrage će na odgovarajući način (prijepisom zapisnika ili službenih zabilješki bez osobnih podataka, izdvajanjem službene zabilješke iz spisa i slično) spriječiti da neovlaštene osobe, te okrivljenik i njegov branitelj ustanove istovjetnost osoba koje su provele radnje iz članka 332. stavka 1. točke 4. i 5. ovog Zakona. Ako se te osobe ispituju kao svjedoci sud će u pravilu postupiti prema odredbama članka 294. do 299. ovog Zakona.
(...)«
307. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Kako je odredbom čl. 336 st. 1 ZKP-a okrivljeniku i branitelju onemogućeno utvrđivanje istovjetnosti osoba koje su provele mjere tajnog praćenja i tehničkog snimanja osoba i predmeta, time mu je u situaciji kada su te radnje provedene nezakonito, onemogućeno sankcioniranje zlouporabe u materijalno pravnom

smislu, a vezano za kaznena djela protiv slobode i prava građana iz čl. 157 i 158 KZ-a.
Kada se radi o kršenju čl. 8 ECHR koje u sebi uključuje i pravo na privatnost i nesmetano komuniciranje, a točka 4 odnosi se na tajno praćenje i tehničko snimanje, Europski sud za zaštitu ljudskih prava odredio je da države imaju i pozitivne obveze u smislu sprečavanja ovakvog oblika nezakonitog postupanja.«
308. Ministarstvo pravosuđa nije dostavilo očitovanje u vezi s osporenim člankom 336. stavkom 1. ZKP-a.
309. Ustavni sud ističe da je svrha mjere iz članka 336. ZKP-a zaštita određenih osoba koje će kasnije u pravilu biti ispitane kao zaštićeni svjedoci na temelju članaka 294. do 299. ZKP-a. Tim osobama u svojstvu zaštićenih svjedoka obrana može postavljati pitanja na način predviđen za ispitivanje zaštićenih svjedoka u kaznenom postupku. Ako se ne bi primijenila mjera iz osporene odredbe, naknadno dodjeljivanje statusa zaštićenog svjedoka tim osobama bilo bi bez učinka, budući da bi okrivljenik mogao iz zapisnika i službenih bilješki o provođenju posebne dokazne radnje već prije doznati identitet tih osoba.
Ako tim osobama ne bi naknadno bio dodijeljen status zaštićenih svjedoka, ispitivale bi se kao i ostali svjedoci, prema općim odredbama o ispitivanju svjedoka. U tom slučaju obrana ne samo da može postavljati pitanja svjedocima nego saznaje i njihov identitet. Ustavni sud naglašava da članak 336. stavak 1. ZKP-a sadrži samo prethodnu mjeru koja služi ostvarenju cilja zaštite svjedoka. U slučaju da obrana ima saznanja da su osobe navedene u članku 332. stavku 1. točkama 4. i 5. ZKP-a počinile neko kazneno djelo, imaju mogućnost podnijeti kaznenu prijavu protiv nepoznatog počinitelja nadležnom državnom odvjetniku koji će ispitati navode iz prijave i utvrditi identitet počinitelja.
Europski sud ističe u svojoj praksi da načelo kontradiktornosti izvođenja svih dokaza nije apsolutno. Može doći do prevage javnih interesa među kojima je i čuvanje tajnih policijskih metoda istraživanja kaznenih djela (predmet Fitt protiv Velike Britanije, presuda, 16. veljače 2000., zahtjev br. 29777/96). Međutim, uvijek se moraju poštovati sljedeća pravila: uporaba anonimnih svjedoka mora biti nužno potrebna, sudske vlasti moraju kompenzirati obrani nedostatak nepoznavanja identiteta svjedoka, a osuda ne može biti isključivo ili u odlučujućem dijelu utemeljena na iskazu anonimnog svjedoka.
309.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti članka 336. stavka 1. ZKP-a s Ustavom.
13.30.) Članak 337. stavci 4., 5. i 7.
310. Osporene odredbe glase:
»Članak 337.
(...)
(4) Uporaba prikrivenih istražitelja uključuje pravo prikrivenog istražitelja na ulazak u nečiji dom ako su ispunjeni uvjeti što ih predviđaju zakonski propisi o ulasku policije u dom bez sudskog naloga.
(5) Ako osim uvjeta iz članka 332. stavka 1. ovog Zakona postoje dokazi za osnovanu sumnju da će doći do počinjenja osobito teških kaznenih djela iz članka

334. ovog Zakona ili su neka od njih već počinjena, sudac istrage može na prijedlog državnog odvjetnika rješenjem odrediti da prikriveni istražitelj uz ulazak u tuđi dom, može uporabiti tehnička sredstva za snimanje nejavnih razgovora. Ako sudac istrage odbije prijedlog, donosi rješenje. Protiv tog rješenja državni odvjetnik može u roku od osam sati podnijeti žalbu. O žalbi odlučuje vijeće u roku od dvanaest sati.
(...)
(7) Ministar nadležan za unutarnje poslove, uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za pravosuđe, donosi propise kojima se uređuje način izvršenja radnji iz članka 332. ovog Zakona.«
311. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Odredbom čl. 337 st. 4 ZKP-a određena je uporaba prikrivenih istražitelja te je navedeno da ista uključuje njihovo pravo na ulazak u nečiji dom ako su ispunjeni uvjeti što ih predviđaju zakonski propisi o ulasku policije u dom bez sudskog naloga.
Posebne dokazne radnje su takva kategorija dokaznih radnji kojima se zadire u osnovna prava i slobode građanina te iste moraju ispunjavati ranije obrazložene pretpostavke da bi bile zakonite i primjenjive. Normiranjem da prikriveni istražitelj ima pravo na ulazak u nečiji dom, iako u odnosu na osobu o čijem domu se radi nisu ispunjeni uvjeti iz čl. 332 ZKP-a kao ni uvjeti iz čl. 334 ZKP-a, praktično se bez zakonske osnove provođenje posebnih dokaznih radnji širi na čitav spektar osoba za koje nisu ispoštovani standardi koje sam zakon predviđa za provođenje posebnih dokaznih radnji iz čl. 332 ZKP-a.
Ovom zakonskom odredbom prekršeno je ustavno pravo iz čl. 16 st. 2 Ustava RH kojim je propisano da svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju kao i odredbe čl. 34 Ustava RH koja govori o nepovredivosti doma.
Podnositelji smatraju da je neustavna i odredba članka 337 st. 5 ZKP-a. Sadržaj ove norme moguće je promatrati sa dva aspekta. Prije svega sa aspekta čl. 16 st. 2 Ustava RH i sa aspekta zaštite ljudskih prava zajamčenih ECHR. Tim člankom unatoč tome što je člankom 334 ZKP-a ograničenje ustavnih prava i sloboda posebno propisano za situacije kada postoje osnovi sumnje da su počinjena točno određena kataloška kaznena djela, propisano je da prikriveni istražitelj može ući u tuđi dom te može uporabiti tehnička sredstva za snimanje nejavnih razgovora ako postoje dokazi za osnovanu sumnju da će doći do počinjenja osobito teških kaznenih djela iz čl. 334 ZKP-a. Zakonodavac u ovoj normi derogira normu čl. 334 ZKP-a, ne propisuje o kojim se taksativno navedenim osobito teškim kaznenim djelima radi, već procjenu postojanja osobito teških kaznenih djela kao neodređeni pojam prepušta subjektivnoj ocjeni suca istrage.
Takva neodređenost zakonske norme dovodi do mogućnosti arbitrarnog tumačenja zakona, a što posljedično utječe na ravnopravnost građana pred zakonom.
Drugi aspekt sa kojeg je moguće promatrati odredbu čl. 337 st. 5 je aspekt ovlaštenja prikrivenog istražitelja da ulaskom u tuđi dom može uporabiti tehnička sredstva za snimanje nejavnih razgovora.
Ovakvim propisivanjem ovlaštenja prikrivenog istražitelja u cijelosti su anulirana

prava čovjeka i građanina koja su zaštićena Ustavom RH i ECHR, jer se dolazi do situacije da se bez zakonom propisanih uvjeta ograničava pravo treće osobe na nepovredivost doma privatnost i slobodu komuniciranja, pri čemu u odnosu na treću osobu ne postoji niti nalog državnog odvjetnika niti nalog suca istrage za poduzimanjem posebne dokazne radnje.
Odredbom čl. 337 st. 7 ZKP-a propisano je da će Ministar nadležan za unutarnje poslove, uz prethodnu suglasnost Ministra nadležnog za pravosuđe donijeti propise kojima se uređuje način izvršenja radnji iz čl. 332 ovog zakona.
Čl. 82 st. 2 Ustava RH predviđeno je da zakone (organski zakoni) kojima se razrađuju ustavom utvrđena ljudska prava i temeljne slobode, Hrvatski sabor donosi većinom glasova svih zastupnika.
Prema kriterijima za primjenu privremenog ograničenja ustavnih prava i sloboda koje su podnositelji prethodno naveli, zahvati u temeljna prava građana moraju uvijek biti utemeljeni na normi zakonskog ranga.
Kako Ministar za unutarnje poslove i Ministar pravosuđa ne donose zakone već podzakonske akte, to je evidentno da je odredba čl. 337 st. 7 ZKP-a protivna Ustavu RH jer je nedopustivo da se način izvršenja posebnih dokaznih radnji normira aktom manje pravne snage od one koju ima zakon.«
312. Ministarstvo pravosuđa smatra da članak 337. stavak 4. ZKP-a nije u nesuglasnosti s člankom 16. i člankom 34. Ustava zbog toga što prikriveni istražitelj ima pravo ući u nečiji dom bez sudskog naloga. Ulazak u nečiji dom propisan je člankom 74. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima.
Također smatra da članak 337. stavak 5. ZKP-a nije u nesuglasnosti s člankom 16. Ustava. Osobito teška kaznena djela (serius crime) su quaestio facti, ali je s tom odredbom postignuto dovoljno precizno određenje. Nema opasnosti od arbitrarnog tumačenja. Nije opravdana tvrdnja predlagateljica Novak i Drenški Lasan da se tom odredbom u cijelosti anuliraju prava čovjeka i građanina jer se bez zakonom propisanih uvjeta ograničava pravo treće osobe za koju nema odgovarajuće odluke. Pravo iz članka 337. stavka 5. ZKP-a predviđeno je za iznimne situacije.
Konačno, i za članak 337. stavak 7. ZKP-a Ministarstvo pravosuđa smatra da nije u nesuglasnosti s člankom 82. stavkom 2. Ustava. Podzakonski propisi ne utemeljuju i ne razrađuju ograničenja ljudskih prava. Odnose se samo na način izvršavanja posebnih dokaznih radnji.
313. Ustavni sud prvo ističe da je zbog manjkavosti u uređenju državnoodvjetničkog i sudskog mehanizma nadzora nad primjenom posebnih dokaznih radnji kojima se privremeno ograničavaju određena ustavna prava građana, ocijenio članak 337. stavke 1. i 2. ZKP-a nesuglasnim s člankom 34., člankom 35. i člankom 36. Ustava i člankom 8. Konvencije (v. odluku broj: U-I-448/2009 i dr.).
314. Ovlast prikrivenog istražitelja na ulazak u nečiji dom nije nesuglasna s Ustavom jer postoje propisane zakonske pretpostavke za ulazak policije u dom bez sudskog naloga koje se primjenjuju i na istražitelja. Ako prikriveni istražitelj, kao policijski službenik, pod propisanim pretpostavkama uđe u nečiji dom, provođenje posebnih dokaznih radnji ne širi se na osobe za koje ne vrijede standardi koje zakon predviđa za provođenje posebnih dokaznih radnji.

314.1. Ustavni sud ocjenjuje da prigovori predlagateljica o nesuglasnosti članka 337. stavka 5. ZKP-a s Ustavom nisu osnovani. U članku 337. stavku 5. ZKP-a riječ je o osobito teškim kaznenim djelima iz članka 334. ZKP-a te o pretpostavkama iz članka 332. stavka 1. ZKP-a. Prema tome, ta se mjera može odrediti samo ako postoje te materijalnopravne i procesnopravne pretpostavke. Norma bi bila preciznija da je zakonodavac propisao koja su to »osobito teška kaznena djela iz članka 334.«, ali Ustavni sud ocjenjuje da nije a priori u nesuglasnosti s Ustavom prepustiti tumačenje tog pojma sucu istrage.
314.2. Članak 337. stavak 7. ZKP-a daje ovlast ministru unutarnjih poslova za donošenje provedbenih propisa kojima se uređuju tehnički detalji posebnih dokaznih radnji. Međutim, elementi koji su od važnosti za zaštitu ljudskih prava i sloboda prilikom primjene posebnih dokaznih radnji već su regulirani ZKP-om u člancima 332. do 338. u vezi s nadležnošću, s uvjetima za određivanje primjene mjera i njihovu provedbu te s dokaznom uporabljivošću rezultata tih mjera.
Nije nesuglasno s Ustavom ministra unutarnjih poslova ovlastiti da propiše način izvršavanja tih radnji. Ipak, Ustavni sud s tim je u vezi u odluci broj: U-I-448/2009 i dr. utvrdio da »činjenica što postoje propisana pravila sama po sebi ništa ne znači ako nema precizno propisanog nadzora za djelotvornu kontrolu primjene tih pravila«. To je jedan od razloga zbog kojih je članak 337. stavke 1. i 2. ZKP-a ocijenio nesuglasnim s Ustavom.
314.3. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 337 stavaka 4., 5. i 7. ZKP-a.
13.31.) Članak 338. stavci 2., 3. i 4.
315. Osporene odredbe glase:
»Članak 338.
(...)
(2) Cjelovita snimka, zapis i dokumentacija čuvaju se zapečaćeni u državnom odvjetništvu. Kad je to s obzirom na okolnosti moguće, na prijedlog državnog odvjetnika, sudac istrage naložit će da se za spis predmeta izdvoje samo oni dijelovi snimke, zapisa i dokumentacije koji se odnose na taj kazneni postupak.
(3) U tu svrhu državni odvjetnik dostavlja sucu istrage obrazloženi prijedlog i cjelovitu snimku koju će sudac istrage vratiti nakon što izdvoji dio snimke koji se odnosi na taj kazneni postupak. Izdvajanje provodi pod nadzorom suca istrage stručni pomoćnik.
(4) Na zahtjev okrivljenika državni odvjetnik će mu odmah omogućiti reprodukciju snimke, ili uvid u zapis ili dokumentaciju. Nakon što je provedena reprodukcija ili uvid u zapis ili dokumentaciju, okrivljenik može na raspravi predložiti da se pojedini dijelovi ili cjelovita snimka, zapis ili dokumentacija reproducira ili pročita.«
315.1. Člankom 29. ZID-a ZKP/11 izmijenjeni su stavci 1. i 4. članka 338. ZKP/08. U vrijeme podnošenja prijedloga stavak 4. članka 338. ZKP-a je glasio:
»Članak 338.
(...)
(4) Na zahtjev branitelja cjelovita snimka, zapis i dokumentacija reproducirat će se

ili pročitati."
Prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom podnesen je prije stupanja na snagu ZID-a ZKP/11.
316. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
"Podnositeljice zahtjeva ukazuju na odredbu čl. 338 stavak 2, 3 i 4 ZKP-a te ističu da ove odredbe ne zadovoljavaju kriterij vladavine prava odnosno ustavnu odredbu iz čl. 3 i 5 Ustava RH.
Nejasno je naime što zakonodavac podrazumijeva pod 'cjelovitom snimkom' u stavcima 2, 3 i 4, te je sa aspekta zaštite prava obrane tj. čl. 29 Ustava RH koji govori o pravu okrivljenika da bude upoznat sa dokazima koji ga terete, nejasno koja će se to snimka kao cjelovita snimka na zahtjev branitelj reproducirati ili pročitati.«
317. Ministarstvo pravosuđa navodi da predlagateljice neosnovano tvrde kako su odredbe članka 338. stavaka 2., 3. i 4. ZKP-a nesuglasne s člancima 3. i 5. Ustava. Sudac istrage odlučuje o tome je li moguće izdvajanje dijela snimke. Sukladno članku 338. stavku 4. ZKP-a, cjelovita snimka, zapis i dokumentacija reproducirat će se i pročitati na zahtjev branitelja.
318. Ustavni sud primjećuje da članak 338. stavak 2. ZKP-a propisuje da se cjelovita snimka, zapis i dokumentacija čuvaju zapečaćeni u državnom odvjetništvu. U članku 338. stavku 4. ZKP-a također se govori o cjelovitoj snimci, zapisu i dokumentaciji, tako da branitelj ima pravo zahtijevati reprodukciju odnosno čitanje svih materijala koji su rezultat posebnih dokaznih radnji i koji se čuvaju u državnom odvjetništvu.
ZID ZKP/11 izmijenio je stavak 1. članka 338. ZKP-a. Ta odredba danas glasi:
»Članak 338.
(1) Snimke, isprave i predmeti pribavljeni provedbom radnji iz članka 332. stavka 1. ovog Zakona, mogu se koristiti kao dokaz samo u postupku protiv osobe iz članka 332. stavka 1. ovog Zakona i u slučaju iz članka 335. stavka 6. ovog Zakona.
(...)«
Prema tome, snimke, isprave i predmeti pribavljeni provedbom radnji iz članka 332. stavka 1. ZKP-a mogu se koristiti kao dokaz samo u postupku protiv osobe za koju postoje osnove sumnje da je sama počinila ili zajedno s drugim osobama sudjelovala u kaznenom djelu iz članka 334. ZKP-a. Nadalje, članak 335. stavak 6. ZKP-a, koji se također spominje u članku 338. stavku 1. ZKP-a propisuje: »Ako se prilikom poduzimanja radnji iz članka 332. stavka 1. ovog Zakona zabilježe podaci i obavijesti koji upućuju na neko drugo kazneno djelo i počinitelja iz članka 334. ovog Zakona, taj dio snimke će se prepisati i dostaviti državnom odvjetniku, i može se upotrijebiti kao dokaz u postupku za to kazneno djelo.«
Osporeni članak 338. stavak 4. ZKP-a također je izmijenjen 2011. godine. Na zahtjev okrivljenika državni odvjetnik mora odmah omogućiti reprodukciju snimke ili uvid u zapis ili dokumentaciju, a nakon toga okrivljenik može na raspravi predložiti da se pojedini dijelovi ili cjelovita snimka, zapis ili dokumentacija reproducira ili pročita. Pod izrazom »cjelovito« razumijeva se da branitelj ima pravo zahtijevati reprodukciju odnosno čitanje svih materijala koji su rezultat

posebnih dokaznih radnji, a koji se čuvaju u državnom odvjetništvu.
318.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 338. stavaka 2., 3. i 4. ZKP-a.
13.32.) Članak 339.
319. Osporeni članak glasi:
»Članak 339.
(1) Sudac istrage može, na prijedlog državnog odvjetnika naložiti da poštanske i druge prometne organizacije zadrže i njemu, uz potvrdu primitka, predaju pisma, brzojave i druge pošiljke koje su upućene okrivljeniku ili koje on odašilje ako postoje okolnosti zbog kojih se s osnovom može očekivati da će te pošiljke poslužiti kao dokaz u postupku. Nalog sadrži podatke iz članka 335. stavka 1. ovog Zakona.
(2) Privremeno oduzimanje može trajati najdulje četiri mjeseca, a na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika sudac istrage može produljiti trajanje za daljnja dva mjeseca.
(3) Radnja iz stavka 1. ovog članka može biti naložena za sljedeća kaznena djela iz Kaznenog zakona:
1) protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (Glava XIII.) za koja je propisana kazna zatvora više od pet godina, ubojstva (članak 90.), teškog ubojstva (članak 91.), otmice (članak 125. stavak 2. i 3.), veleizdaje (članak 135.), priznavanja okupacije i kapitulacije (članak 136.), ugrožavanja državne neovisnosti (članak 137.), ubojstva najviših državnih dužnosnika (članak 138.), otmice najviših državnih dužnosnika (članak 139.), protudržavnog terorizma (članak 141.), odavanja državne tajne (članak 144. stavak 1. i 3.), udruživanja radi činjenja kaznenih djela protiv Republike Hrvatske (članak 152.), pripremanja kaznenih djela protiv Republike Hrvatske (članak 153.), pranja novca (članak 279.),
2) iskorištavanja djece ili maloljetnih osoba za pornografiju (članak 196.), upoznavanja djece s pornografijom (članak 197.), povrede prava autora ili umjetnika izvođača (članak 229.), nedozvoljena uporabe autorskog djela ili izvedbe umjetnika izvođača (članak 230.), povrede prava proizvoditelja zvučne ili slikovne snimke i prava u svezi s radiodifuzijskim emisijama (članak 231.), povrede prava iz prijavljenog ili zaštićenog izuma (članak 232.), povrede prava industrijskog vlasništva i neovlaštene uporabe tuđe tvrtke (članak 285.), ako su ta djela počinjena uporabom računalnih sustava, privremeno oduzimanje može trajati najdulje godinu dana,
3) udruživanja za počinjenje kaznenih djela (članak 333.) kao i za kaznena djela koja je počinila ta grupa ili zločinačka organizacija u stjecaju.
(4) Državni odvjetnik može naložiti samo zadržavanje pošiljaka, ali su organizacije navedene u stavku 1. ovog članka obvezne obustaviti zadržavanje ako u roku od tri dana nakon primitka naloga, ne prime rješenje suca istrage.
(5) Zadržane pošiljke otvara državni odvjetnik u prisutnosti dva svjedoka. Pri otvaranju pazit će se da se ne oštete pečati, a omoti će se i adrese sačuvati. O otvaranju će se sastaviti zapisnik.
(6) Ako interesi postupka dopuštaju, sadržaj pošiljke može se priopćiti u cijelosti ili

djelomično okrivljeniku, odnosno osobi kojoj je upućena, a može mu se pošiljka i predati. Ako je okrivljenik odsutan, sadržaj pošiljke će se kad za to postoji opravdan interes, priopćiti ili predati kome od njegovih rođaka, a ako njih nema, vratit će se pošiljatelju, ako se to ne protivi interesima postupka ili drugim važnim interesima.
(7) Odredbe stavka 1. do 5. ovog članka ne primjenjuje se na pisma, brzojave i druge pošiljke između okrivljenika i njegova branitelja.
(8) Ako je postupljeno protivno stavku 1. do 5. ovog članka dokazi za koje se saznalo iz tako prikupljenih podataka ne mogu se upotrijebiti u kaznenom postupku.«
319.1. Članak 339. stavak 3. točka 1. ZKP/08 izmijenjen je člankom 30. ZID-a ZKP/11, i to tako da su riječi »prikrivanja protuzakonitog dobivanja novca« zamijenjene riječima »pranja novca«.
Prijedlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom podneseni su prije stupanja na snagu tih izmjena.
320. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan smatraju da je člankom 339. ZKP-a uvedena posebna dokazna radnja izvan okvira predviđenog u članku 332. ZKP-a. Stoga je članak 339. ZKP-a u nesuglasnosti s člankom 36. Ustava kojim se štiti sloboda i tajnost dopisivanja i svih drugih oblika općenja, a koji su Ustavom zajamčeni svim građanima. U članku 339. stavku 1. ZKP-a prihvaćen je niži kriterij od onog koji je propisan za ostale mjere (to jest posebne dokazne radnje iz članka 332. stavka 1. ZKP-a). Stoga su kod te odredbe izostali nužni uvjeti koji se inače traže kao preduvjet za posebne dokazne radnje. Budući da ta mjera obuhvaća i pismena, brzojave i pošiljke koje druga osoba koja nije osumnjičena za kazneno djelo šalje okrivljeniku, ta osoba nema djelotvorno pravno sredstvo kojim bi mogla zaštititi svoje pravo na slobodu i tajnost dopisivanja te drugih oblika općenja. Upozoravaju i na neodređenost u pogledu uvjeta za produljenje trajanja te mjere.
320.1. Predlagatelj Rzaunek navodi:
»(...) smatram da je krajnje neumjesno i zlonamjerno od zakonodavca da povredu autorskih prava po težini djela i nabrajanju svrstava uz kaznena djela poput ubojstva, otmice, i iskorištavanja maloljetnika... To je pravni presedan nepoznat u svijetu, a tolika je razlika između ovog i tih ostalih djela, da bi po istom ključu u istoj stavci moglo stajati i 'pogrešno parkiranje' kao djelo koje iziskuje praćenje i prisluškivanje. (...) Praćenjem i prisluškivanjem doma, ograničavaju se ustavna prava (članci 22., 34., 35., 36., 37., 38. i 40), što je – opet ponavljam – sasvim u skladu sa ustavnim člankom 16. za teška kaznena djela iz zakona...koja ugrožavaju tuđe slobode i temeljna prava, ali sasvim neopravdano u slučaju djela poput povrede autorskih prava i drugih prava navedenih u istom članku zakona (...).«
321. Ministarstvo pravosuđa smatra da predlagateljice Novak i Drenški Lasan neosnovano tvrde da druga osoba koja šalje ili prima pošiljke od okrivljenika iz članka 339. ZKP-a nema pravnog sredstva zaštite zahvata u nepovredivost pošiljki. Nije osnovana tvrdnja predlagateljica da nije preciziran prijedlog državnog odvjetnika za produljenje privremenog oduzimanja pisama, brzojava i drugih pošiljki koji su upućeni okrivljeniku ili koje on odašilje ako postoje okolnosti zbog kojih se s osnovom može očekivati da će te pošiljke poslužiti kao dokaz u postupku

na temelju članka 339. stavka 2. ZKP-a. Državni odvjetnik mora obrazložiti prijedlog. O njemu odlučuje sud. Također nije osnovana tvrdnja predlagateljica da su u katalog uvrštena kaznena djela koja su laka i da je s time povrijeđeno načelo razmjernosti. Za laka kaznena djela ta posebna dokazna radnja predviđena je samo u slučaju da je takvo kazneno djelo počinjeno uporabom računalnih sustava, a bez te se radnje takvo kazneno djelo ne može razjasniti.
322. Ustavni sud primjećuje da su sloboda i tajnost dopisivanja i svih drugih oblika općenja prava zajamčena člankom 36. Ustava i člankom 8. Konvencije. Te odredbe jamče pravo na komunikaciju bez nadzora trećih osoba. Sukladno praksi Europskog suda, otvaranje samo jednog pisma dovoljno je da dođe do ograničavanja prava na dopisivanje (predmet Narinen protiv Finske, presuda, 1. lipnja 2004., zahtjev br. 45027/98).
Članak 339. ZKP-a propisuje znatno ograničenje tajnosti dopisivanja i drugih oblika općenja zajamčenih člankom 36. Ustava. Međutim, okolnost da je neka radnja utvrđivanja činjenica kojom se ograničavaju ustavna prava i slobode u ZKP-u propisana posebno, a ne kao jedna od posebnih dokaznih radnji, ne znači automatski da je riječ o njezinoj nesuglasnosti s Ustavom. To ovisi o pretpostavkama koje su propisane za poduzimanje takve radnje. Ako su jamstveni uvjeti za to jednaki ili stroži u usporedbi s uređenjem posebnih dokaznih radnji, takvo uređenje ne bi bilo ustavnopravno neprihvatljivo.
Pretpostavke za poduzimanje te radnje, propisane u članku 339. ZKP-a, u dovoljnoj mjeri štite ustavna prava osobe. Štoviše, u nekim su aspektima i stroži od pretpostavki za poduzimanje posebnih dokaznih radnji. Tako o zadržavanju i predaji pošiljki iz članka 339. ZKP-a odlučuje nalogom sudac istrage na prijedlog državnog odvjetnika. Standard vjerojatnosti o počinjenju kaznenog djela koji mora postojati da bi se mogla primijeniti ta mjera jest postojanje okolnosti »zbog kojih se s osnovom može očekivati da će te pošiljke poslužiti kao dokaz u postupku". Rok trajanja primjene te mjere kraći je od roka trajanja posebnih dokaznih radnji. U pravilu iznosi četiri mjeseca uz mogućnost produljenja za još dva mjeseca (članak 339. stavak 2. ZKP-a).
322.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 339. ZKP-a.
13.33.) Članak 340.
323. Osporeni članak glasi:
»Članak 340.
(1) Policija može osobne podatke građana, pohranjene u zbirkama i drugim registrima sravnjivati s policijskim evidencijama, registrima i zbirkama s automatskom obradom podataka ako postoje osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti. Tako prikupljene obavijesti će se, uz izvješće državnom odvjetniku, izbrisati iz navedenih evidencija čim prestanu biti potrebne za uspješno vođenje kaznenog postupka, ali najkasnije u roku od dvanaest mjeseci od dana njihove pohrane. Taj rok može sudac istrage na prijedlog državnog odvjetnika iznimno produljiti za tri mjeseca ako je vjerojatno da će se na taj način uspješno okončati raspisana potraga za određenom osobom ili

predmetima.
(2) Ako sudac istrage odbije prijedlog iz stavka 1. ovog članka, odlučuje rješenjem. Protiv tog rješenja državni odvjetnik može podnijeti žalbu.«
324. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan smatraju da su članci 332. do 340. ZKP-a koji se odnose na posebne dokazne radnje, promatrani zajedno, u nesuglasnosti s člankom 29., člankom 35., člankom 36. i člankom 37. Ustava te s člankom 6. i člankom 8. Konvencije.
325. Ministarstvo pravosuđa navodi da članci 332. do 340. ZKP-a nisu nesuglasni s člankom 29., člankom 35., člankom 36. i člankom 37. Ustava, a nisu nesuglasni ni s člankom 6. i člankom 8. Konvencije.
326. Ustavni sud primjećuje da predlagateljice nisu obrazložile svoj prigovor da je članak 340. ZKP-a ustavnopravno neprihvatljiv.
Stoga nije prihvatio njihov prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 340. ZKP-a.
14.) Glava XIX. Optuživanje (članci 341. – 367.)
327. U glavi XIX. ZKP-a (v. odluku broj: U-I-448/2009 i dr.) Ustavni sud nije prihvatio prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 342. stavka 1. točke 1., članka 344. stavka 3., članka 345. stavka 1., članka 349. stavaka 2. i 4., članka 355., članka 365. stavka 2., članka 366. stavka 5. i članka 367. stavka 3. ZKP-a.
14.1.) Članak 342. stavak 1. točka 1.
328. Osporena odredba glasi:
»Članak 342.
(1) Optužnica sadrži:
1) ime i prezime okrivljenika s osobnim podacima (članak 272. stavak 1.) kao i podacima o tome nalazi li se i otkad u istražnom zatvoru ili se nalazi na slobodi, a ako je prije podizanja optužnice pušten na slobodu, koliko je proveo u pritvoru i istražnom zatvoru.
(...)«
329. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan osporavaju suglasnost s Ustavom članka 342. stavka 1. točke 1. ZKP-a iz istih razloga zbog kojih su osporile suglasnost s Ustavom članka 272. stavka 1. ZKP-a.
330. U odluci broj: U-I-448/2009 i dr. Ustavni sud prihvatio je prigovor predlagateljica i članak 272. stavak 1. ZKP-a ukinuo u dijelu koji glasi: »koje je narodnosti i«.
Međutim, nije mogao prihvatiti prigovor o nesuglasnosti članka 272. stavka 1. ZKP-a s Ustavom u dijelu koji glasi: « je li, kad i zašto osuđivan, je li i kad izrečenu kaznu izdržao, vodi li se protiv njega postupak za drugo kazneno djelo« (v. točke 241. i 241.1. obrazloženja ovog rješenja u dijelu koji se odnosi na članak 272. stavak 1.).
331. Iz navedenih razloga Ustavni sud nije razmatrao prigovor predlagateljica o nesuglasnosti s Ustavom članka 342. stavka 1. točke 1. ZKP-a.
14.2.) Članak 344. stavak 3.
332. Osporena odredba glasi:
»Članak 344.

(...)
(3) Ako sudac istrage ustanovi da optužnica ima nedostatke u odnosu na sastojke iz članka 342. stavka 1. točke 1. do 5. ovog Zakona, vratit će je tužitelju da u roku od tri dana ispravi nedostatke. Iz opravdanih razloga, na zahtjev tužitelja, sudac istrage može produljiti taj rok za daljnja tri dana, osim ako je okrivljenik lišen slobode. Ako državni odvjetnik propusti taj rok, sudac istrage će izvijestiti višeg državnog odvjetnika. Protiv rješenja o vraćanju optužnice i rješenja o produljenju roka žalba nije dopuštena. Ako oštećenik kao tužitelj propusti spomenuti rok, smatrat će se da je odustao od progona i postupak će se obustaviti.
(...)«
333. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Citirana odredba čl. 344 st. 3 ZKP-a protivna je čl. 29 Ustava RH te čl. 6 ECHR jer se radi o povredi prava na pravično suđenje. Naime kada je optužnica podignuta, a sudac istrage je ustanovio da ima nedostatke i podijelio rok državnom odvjetniku od tri dana (osim ako je okrivljenik lišen slobode) da ispravi nedostatke, a državni odvjetnik propusti taj rok nije precizirana posljedica takovog propuštanja. U zakonu je samo navedeno da će sudac istrage o toj činjenici izvijestiti višeg državnog odvjetnika, međutim nije navedeno kako će se razriješiti činjenica da je optužnica koja ima nedostatke podignuta a nije podobna za postupanje i što se dešava sa okrivljenikom i samim postupkom.
Pri tome se ukazuje na činjenicu da su sve radnje koje su prethodile podizanju optužnice itekako utjecale na prava osobe koja se sumnjiči za kazneno djelo u smislu njihovih ograničenja, te da osoba, bez formalnog rješavanja statusa svoje optužnice, ostaje u jednom vakuumu u kojem tijela državne represije prema njoj i nadalje mogu postupati bez ikakve kontrole suda.
Treba istaći da je Europski suda za ljudska prava u okviru odredbe čl. 6 st. 1 ECHR definirao što za njega znači pravo na pravično suđenje kada je rekao da radi utvrđivanja svojih prava i obveza u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo, neka osoba ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispita njegov slučaj.
Budući da je predmet čl. 6 ECHR cijeli kazneni proces, a budući da se formalne optužbe mogu podići tek u uznapredovalom stupnju istrage, nužno je ustanoviti kriterij za pokretanje kaznenog postupka koji je neovisan o stvarnom razvoju postupka u određenom predmetu.
U ovom smislu Europski sud za ljudska prava je definirao riječ 'optužba' u svrhu tumačenja čl. st. 1 ECHR kao 'službenu obavijest pojedincu od strane nadležnog tijela o tvrdnji da je počinjeno kazneno djelo' (predmet Eckle protiv Njemačke 1982).
Kako čl. 344 st. 3 ZKP-a nije propisan nikakav rok u kojem se treba razriješiti situacija da je optužnica podignuta, vraćena radi nedostataka ali nije ispravljena u roku, narušeno je pravo i na suđenje u razumnom roku jer se prema čl. 29 Ustava RH i čl. 6 ECHR jamči pravo na suđenje u razumnom roku. Podnositelji ukazuju da je cilj donošenja ovog zakona bio efikasno postupanje državnih tijela, a ta se efikasnost ne ostvaruje čl. 344 st. 3 ZKP-a.
Za razliku od jedne stranke u postupku – državnog odvjetnika, u odnosu na drugu

moguću stranku u postupku – oštećenika kao tužitelja, propuštanje roka različito je sankcionirano. Naime ako oštećenik kao tužitelj propusti spomenuti rok smatrati će se da je odustao od progona i postupak će se obustaviti, na koji način je riješen predmet optužbe, te je u odnosu na okrivljenika na potpuno jasan i transparentan način završen kazneni postupak.
Podnositelji ističu da s obzirom na jednakost svih pred zakonom i zabranu diskriminacije u odnosu na okrivljenike (jednog progoni državni odvjetnik a drugog oštećeni kao tužitelj), valjana primjena ustavnih normi zahtijeva jedinstveni način postupanja u obje situacije.«
334. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju podsjeća da osporeni članak 344. stavak 3. ZKP-a uređuje postupanje suca istrage tijekom formalnog ispitivanja optužnice. To ispitivanje ZKP nastoji urediti tako da traje što kraće i da se optužnica što prije uputi pred optužno vijeće. Netočnom smatra tvrdnju predlagateljica da nije određeno kako će se postupati s takvom optužnicom. Optužnica se vraća na ispravak, a bez otklanjanja uočenih nedostataka ne može biti dostavljena optužnom vijeću. Nedostatke u sadržaju optužnice državni odvjetnik mora otkloniti u kratkom roku od tri dana.
335. Ustavni sud naglašava da kazneni postupak započinje potvrđivanjem optužnice (članak 17. stavak 1. točka 1. ZKP-a). Stoga eventualno propuštanje roka za ispravak optužnice od državnog odvjetnika nema formalnih posljedica za okrivljenika. Kad zakon propisuje da pokretanje kaznenog postupka ima za posljedicu ograničenje određenih prava, te posljedice, ako zakonom nije drugačije određeno, nastupaju potvrđivanjem optužnice, a za kaznena djela za koja je propisana novčana kazna kao glavna kazna ili zatvor do pet godina, od dana kad je donesena osuđujuća presuda (članak 17. stavak 2. ZKP-a).
Razlika u sankcioniranju nepodnošenja ispravljene optužnice u zakonskom roku od državnog odvjetnika i od oštećenika kao tužitelja nije nesuglasna s Ustavom. Proizlazi iz posebnog položaja državnog odvjetnika kao državnog tijela koji postupa sukladno načelu legaliteta kojeg je pravo i temeljna ustavna zadaća progon počinitelja kaznenih djela. Budući da kazneni postupak započinje tek potvrđivanjem optužnice, takva razlika u pravnom uređenju podnošenja optužnice ne dovodi do diskriminacije među okrivljenicima, a legitimna je kad je riječ o te dvije vrste tužitelja.
Ustavni sud podsjeća da članak 348. stavak 1. ZKP-a propisuje rok od 15 dana u kojem je sud dužan odrediti dan održavanja sjednice optužnog vijeća i obavijestiti višeg državnog odvjetnika o propustu roka (članak 344. stavak 3. ZKP-a) koji može dovesti do odgovornosti državnog odvjetnika za stegovno djelo neurednog obavljanja državnoodvjetničke dužnosti iz članka 137. stavka 2. točke 2. ZODO-a. Stoga, iako nepoštovanje roka za ispravak optužnice od tri dana ne rezultira obustavom postupka, ZKP sadržava mehanizme koji jačaju odgovornost državnih odvjetnika i dovode do djelotvornog i brzog kaznenog postupka.
Osim toga, kad bi svaki propust državnog odvjetnika bio sankcioniran obustavom postupka i s time nekažnjavanjem počinitelja kaznenih djela, kršila bi se pozitivna ustavna obveza države da progoni kaznena djela, ali i pozitivna međunarodna obveza države da progoni kaznena djela predviđena međunarodnim pravom.

335.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 344. stavka 3. ZKP-a.
14.3.) Članak 345. stavak 1.
336. Osporena odredba glasi:
»Članak 345.
(1) Propisno sastavljenu optužnicu sudac istrage dostavlja okrivljeniku koji je na slobodi bez odgode, a ako je lišen slobode u roku od dvadeset četiri sata od okončanja ispitivanja optužnice prema članku 344. ovog Zakona. Uz optužnicu sudac istrage dostavlja okrivljeniku pouku o pravu na odgovor, te pouku o pravu na branitelja iz članka 72. stavka 1. ovog Zakona. Ako okrivljenik ima branitelja optužnica se dostavlja i branitelju.
(…)«
337. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Ova odredba protivna je odredbi čl. 26 Ustava RH prema kojoj su svi državljani RH i stranci jednaki pred sudovima. Dikcijom odredbe čl. 345 s.1 ZKP-a okrivljenik koji je lišen slobode stavljen je u nepovoljniji položaj od okrivljenika koji se nalazi na slobodi jer se optužnica njemu dostavlja u roku od 24 sata od okončanja ispitivanja optužnice, a okrivljeniku koji se nalazi na slobodi bez odgode.«
338. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da je članak 345. stavak 1. ZKP-a jasan te da korištena riječ »odmah« predstavlja pravni standard koji izgrađuje praksa.
339. Ustavni sud primjećuje da je u članku 345. stavku 1. ZKP-a propisan rok u kojemu se mora dostaviti optužnica okrivljeniku koji je lišen slobode. Oznaka »bez odgode« pravni je standard koji izgrađuje praksa. Tumačenje članka 345. stavka 1. ZKP-a koje su istaknule predlagateljice ne proizlazi iz njegova sadržaja.
Članak 345. stavak 1. ZKP-a stavlja u povoljniji položaj okrivljenika koji je lišen slobode jer se njemu mora dostaviti optužnica u roku od 24 sata. Okrivljeniku koji je na slobodi optužnica se mora dostaviti »bez odgode", što u praksi može biti i dulje od 24 sata. Međutim, Ustavni sud upozorava da praksa ne smije pravni standard »bez odgode« tumačiti tako da se optužnice smije dostavljati u rokovima bitno duljim od 24 sata. Sve ovisi o osobitim okolnostima konkretnog (pojedinačnog) slučaja. Bitno je da okrivljenik na slobodi ne smije zbog toga biti onemogućen u pravu na obranu i pravu obrane.
339.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 345. stavka 1. ZKP-a.
14.4.) Članak 349. stavci 2. i 4.
340. Osporene odredbe glase:
»Članak 349.
(...)
(2) Ako na sjednicu ne dođe državni odvjetnik, okrivljenik ili njegov branitelj, a dostava poziva nije uredno iskazana, sjednica će se odgoditi. Ako na sjednicu ne dođe oštećenik kao tužitelj, iako je uredno pozvan, a ni njegov opunomoćenik,

vijeće će rješenjem obustaviti postupak.
(...)
(4) Sjednici optužnog vijeća mogu prisustvovati samo pozvane osobe.«
340.1. Odredbe članka 349. stavaka 3. i 4. ZKP/08 izmijenjene su člankom 75. ZID-a ZKP/09. U stavku 3. brisana je riječ »iznimno«. Izmijenjen je i stavak 4. Izmijenjeni dijelovi tog članka ZKP/08 prije su glasili:
»Članak 349.
(...)
(3) Iznimno, ako se okrivljeniku poziv nije mogao uručiti zbog neprijavljivanja sudu promjene adrese, sjednica će se održati i u njegovoj odsutnosti.
(4) Sjednica optužnog vijeća nije javna, a mogu joj prisustvovati samo pozvane osobe.«
Prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom podnesen je nakon stupanja na snagu tih izmjena.
341. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan upućuju članku 349. stavku 2. ZKP-a istovjetne prigovore kao i članku 344. stavku 3. ZKP-a. Upozoravaju na nejednak pravni položaj državnog odvjetnika i oštećenika kao tužitelja u smislu članka 349. stavka 2. ZKP-a, što upućuje na nesuglasnost te odredbe s člankom 29. Ustava i s člankom 6. Konvencije.
U prijedlogu navode i nesuglasnost s Ustavom članka 349. stavka 4. ZKP-a koji predviđa da sjednici optužnog vijeća mogu prisustvovati samo pozvane osobe. Navode da je ta odredba također nesuglasna s člankom 6. Konvencije. Podsjećaju da članak 6. stavak 1. Konvencije jamči svakome pravo na javno suđenje. S obzirom na ovlaštenja optužnog vijeća (kao primjer navode obustavu postupka iz članka 355. i članka 351. stavka 2. ZKP-a, to jest prethodno suđenje o zakonitosti dokaza), smatraju da postupak pred optužnim vijećem po svojoj biti predstavlja suđenje.
342. Ministarstvo pravosuđa ne smatra tvrdnje predlagateljica osnovanim. Ističe da ročište za ispitivanje optužnice pred optužnim vijećem nije suđenje nego ispitivanje optužnice.
343. Ustavni sud prihvaća stajalište da ročište za ispitivanje optužnice pred optužnim vijećem nije suđenje nego ispitivanje optužnice. Ono omogućuje da sud provjeri osnovanost optužnice i pribavi očitovanje okrivljenika o njezinim navodima. Članak 349. ZKP-a propisuje da ni na sjednici pred optužnim vijećem ni na pripremnom ročištu sud ne može donijeti presudu bez suglasnog prijedloga stranaka. Ovlašten je rješenjem samo obustaviti postupak ako ustanovi da postoje smetnje za kazneni progon i vođenje kaznenog postupka.
Razlika u pravnom uređenju nedolaska državnog odvjetnika na sjednicu optužnog vijeća u odnosu prema nedolasku oštećenika kao tužitelja proizlazi iz posebnog položaja državnog odvjetnika kao državnog tijela kojeg je temeljna ustavna zadaća progon počinitelja kaznenih djela. Takvo se rješenje temelji na praksi koja pokazuje da oštećenici kao tužitelji upravo nedolaskom na ročišta u pravilu pokazuju da više nisu zainteresirani za provedbu kaznenog progona. Za razliku od toga, državni odvjetnik svoj odustanak od kaznenog progona mora provesti pisanim izvještavanjem suda.

343.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 349. stavaka 2. i 4. ZKP-a.
14.5.) Članak 355.
344. Osporeni članak glasi:
»Članak 355.
(1) Vijeće će rješenjem odbaciti optužnicu u odnosu na sve ili pojedine točke optužnice ako ustanovi da:
1) djelo koje je predmet optužbe nije kazneno djelo,
2) postoje okolnosti koje isključuju okrivljenikovu krivnju,
3) nema zahtjeva ovlaštenog tužitelja ili prijedloga, odnosno odobrenja ovlaštene osobe, ako je to po zakonu potrebno, ili da postoje okolnosti koje isključuju kazneni progon,
4) nema dovoljno dokaza da je okrivljenik osnovano sumnjiv za djelo koje je predmet optužbe, odnosno da je proturječje između prikupljenih dokaza očito takvo da bi na raspravi izricanje osuđujuće presude bilo nemoguće.
(2) Ako u slučajevima iz stavka 1. ovog članka, nije vođena istraga, vijeće će rješenjem odbaciti optužnicu.
(3) Protiv rješenja iz stavka 1. i 2. ovog članka stranke i oštećenik mogu podnijeti žalbu. O žalbi odlučuje viši sud.«
344.1. Članak 355. ZKP/08 izmijenjen je dva puta: člankom 78. ZID-a ZKP/09 i člankom 33. ZID-a ZKP/11.
Prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom podnesen je nakon stupanja na snagu ZID-a ZKP/09, a prije stupanja na snagu ZID-a ZKP/11.
345. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Zakonom o kaznenom postupku u čl. 11 st. 2 propisana je zabrana zloupotrebe ovlaštenja od strane stranaka u postupku, a ovakvom regulativom se upravo suprotno tom načelu legalizira mogućnost zlouporabe prava od strane jedne stranke u postupku – državnog odvjetnika, time što se privid legaliteta želi postići konvalidacijom postupanja državnog odvjetnika od strane optužnog vijeća a na štetu druge strane.
S ovim valja povezati i odredbu čl. 355 st. 1 ZKP-a po kojoj vijeće rješenjem obustavlja postupak u odnosu na sve ili pojedine točke optužnice ako ustanovi da postoje okolnosti koje isključuju okrivljenikovu krivnju. Podnositelji ukazuju da u situaciji odredbe čl. 353 st. 2 i 3 ZKP-a vijeće neće moći obustaviti postupak iako su za to ispunjene sve zakonske pretpostavke iz čl. 355 st. 1 toč. 2 ZKP-a jer će se morati čekati kraj dokaznog postupka, a isti je rezerviran za raspravnu fazu postupka.
Odredbom čl. 26 Ustava RH predviđeno je da su svi državljani RH i stranci jednaki pred sudovima i drugim državnim i inim tijelima koja imaju javne ovlasti. Po mišljenju podnositelja odredba čl. 355 ZKP-a protivna je citiranoj odredbi Ustava RH, iz razloga što u nejednak položaj stavlja okrivljenike protiv kojih je vođena istraga u odnosu na okrivljenike protiv kojih istraga nije provođena, a s obzirom na odluke koje donosi optužno vijeće.
Prema stavku 1. citiranog članka vijeće će obustaviti postupak ako ustanovi da su

ostvarene pretpostavke iz čl. 355 st. 1 toč. 1. do 4 ZKP-a. Ova mogućnost nije dana okrivljeniku protiv kojeg nije vođena istraga, već upravo suprotno u situacijama predviđenim u članku 355 st. 1 toč. 1 do 4 ZKP-a, optužno vijeće će rješenjem odbaciti optužnicu, a protiv tog rješenja dozvoljeno je pravo žalbe. Dakle u situaciji primjerice kada postoje okolnosti koje isključuju okrivljenikovu krivnju, okrivljenik protiv kojeg je vođena istraga dobiva rješenje o obustavi postupka kojim rješenjem se u biti i završava sam postupak protiv njega i meritorno rješava predmet optužbe, dok okrivljenik protiv kojeg je rješenjem optužnica odbačena takovu mogućnost nema jer se postupak protiv njega nastavlja u višoj sudskoj instanci. Pri tome valja napomenuti da je u isključivoj nadležnosti državnog odvjetnika da li će i kada u nekom predmetu istragu pokretati ili neće.«
346. Ministarstvo pravosuđa navodi da je postupanje prema ZKP-u uređeno diferencirano. Postoji redoviti postupak i skraćeni postupak. Uvedena su ubrzanja i skraćenja postupka. Osoba protiv koje nije provedena istraga nije u nepovoljnijem položaju od one protiv koje je istraga provedena. Člankom 355. stavcima 2. i 3. ZKP-a sve su osobe izjednačene u pravu na žalbu protiv rješenja o odbačaju optužnice. Odgoda obavještavanja o dokazu važnom za obranu iz stavka 2. tog članka mora prestati prije završetka dokaznog postupka.
347. Ustavni sud primjećuje da predlagateljice smatraju članak 355. stavak 1. ZKP-a (prije donošenja ZID-a ZKP/09) nesuglasnim s člankom 26. Ustava jer okrivljenici protiv kojih nije vođena istraga nemaju pravo na žalbu protiv odluka optužnog vijeća iz članka 355. stavaka 1. i 2. ZKP-a, dok okrivljenici protiv kojih je vođena istraga mogu protiv tih odluka podnijeti žalbu.
Prigovor predlagateljica možda je bio osnovan kad je bila riječ o članku 355. stavku 1. ZKP/08 prije stupanja na snagu ZID-a ZKP/09. Međutim, ta je odredba izmijenjena člankom 78. ZID-a ZKP/09 tako da su iza brojke »1.« dodane riječi »i 2.«. Pravo na žalbu dano je i okrivljenicima protiv kojih nije vođena istraga.
347.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da prigovori predlagateljica, upućeni članku 355. ZKP-a, nakon stupanja na snagu ZID-a ZKP/09 više nisu osnovani.
14.6.) Članak 365. stavak 2.
348. Osporena odredba glasi:
»Članak 365.
(...)
(2) Ako je državni odvjetnik povukao optužnicu, može podići novu izmijenjenu optužnicu pod uvjetima iz članka 341. ovog Zakona. Takva optužnica mora biti podignuta najkasnije dvanaest mjeseci od prvog povlačenja optužnice ako je optužnica podignuta za kazneno djelo za koje se vodi redoviti postupak, a šest mjeseci ako je optužnica podignuta za kazneno djelo za koje se vodi skraćeni postupak.
(...)«
349. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan osporavaju suglasnost s Ustavom članka 365. stavka 2. ZKP-a iz istovjetnih razloga zbog kojih smatraju nesuglasnim s Ustavom i članak 344. stavak 3. ZKP-a.
350. Ministarstvo pravosuđa smatra da članak 365. stavak 2. ZKP-a nije nesuglasan

s Ustavom. Ističe da kazneni postupak započinje potvrđivanjem optužnice. Ostali su razlozi istovjetni onima istaknutim uz članak 344. stavak 3. ZKP-a.
350.1. Ustavni sud u vezi s člankom 365. stavkom 2. ZKP-a upućuje na ocjenu koja je navedena uz članak 344. stavak 3. ZKP-a (v. točku 335. i 335.1. obrazloženja ovog rješenja).
14.7.) Članak 366. stavak 5.
351. Obrazloženje za neprihvaćanje ovog članka nalazi se uz članak 64. stavak 1. točke 1. i 8. i članak 74. ZKP-a (v. točku 58. i 58.1. obrazloženja ovog rješenja).
14.8.) Članak 367. stavak 3.
352. Obrazloženje za neprihvaćanje ovog članka nalazi se uz članak 64. stavak 1. točke 1. i 8. i članak 74. ZKP-a (v. točku 58. i 58.1. obrazloženja ovog rješenja)..
15.) Glava XX. Pripreme za raspravu i okončanje kaznenog postupka prije otvaranja rasprave (članci 368. – 386.)
353. U glavi XX. ZKP-a (v. odluku broj: U-I-448/2009 i dr.) Ustavni sud nije prihvatio prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 370. stavka 2., članka 376. stavka 2., članka 379. i članka 383. stavka 2. ZKP-a.
15.1.) Članak 370. stavak 2.
354. Osporena odredba glasi:
»Članak 370.
(...)
(2) Pripremno ročište nije javno, a mogu mu prisustvovati samo pozvane osobe.«
355. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan osporavaju suglasnost s Ustavom članka 370. stavka 2. ZKP-a iz istovjetnih razloga zbog kojih smatraju nesuglasnim s Ustavom i članak 349. stavak 4. ZKP-a.
356. Ministarstvo pravosuđa nije dostavilo očitovanje uz članak 370. stavak 2. ZKP-a.
357. Ustavni sud primjećuje da pripremno ročište čini skup radnji radi pripreme glavne rasprave. Glavnu raspravu vodi predsjednik vijeća sa svrhom da se ustanovi koji dio optužbe optuženik poriče te da se utvrde i pojasne dokazni prijedlozi stranaka za raspravu. Predsjednik vijeća može rješenjem obustaviti postupak (članak 380. stavak 1. ZKP-a). Međutim, na pripremnom ročištu nije riječ o utvrđivanju činjenica bitnih za donošenje meritorne odluke kao na raspravi, već o razlučivanju spornog od nespornog i utvrđivanju tijeka dokaznog postupka na glavnoj raspravi. Stoga se pripremno ročište ne može smatrati sudskom raspravom u smislu članka 119. stavka 1. Ustava.
357.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 370. stavka 2. ZKP-a.
15.2.) Članak 376. stavak 2.
358. Osporena odredba glasi:
»Članak 376.
(...)
(2) Predsjednik vijeća pozvat će optuženika koji poriče optužbu da on ili njegov branitelj, točno odrede koji dio optužnice poriču i iz kojih razloga.«
359. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:

»U okviru odredbi koje se odnose na pripremno ročište podnositelji smatraju da su protivne Ustavu RH odredbe čl. 376 st. 2, čl. 377 st. 1 ZKP-a i čl. 379. ZKP-a, a sa tim u vezi i odredbe članka 421. st. 2. toč. 1. ZKP-a te čl. 440. st. 1. ZKP-a koje se odnosi na glavnu raspravu.
(...)
Odredom čl. 376. st. 2. ZKP-a predsjednik vijeća će optuženika koji priče optužbu pozvati da on ili njegov branitelj, točno odrede koji dio optužnice poriču i iz kojih razloga. Odredbom čl. 377. st. 1. ZKP-a propisano je da će predsjednik vijeća pozvati stranke i oštećenika da obrazlože prijedloge dokaza koje namjeravaju izvesti na raspravi. Pri tome će predsjednik vijeća upozoriti stranke i oštećenika da se na raspravi neće izvesti oni dokazi za koje su znale ali ih, bez opravdanog razloga nisu na pripremnom ročištu predložile.
(...)
Zahtijevanjem od okrivljenika da se u smislu čl. 376. st. 2. ZKP-a očituje o tome koji dio optužnice poriče i iz kojih razloga, krši se pravo okrivljenika da sam odluči o načinu svoje obrane i o pravu da tu obranu iznese u trenutku za koji on smatra da je za njega najpovoljniji. (...)«
360. Ministarstvo pravosuđa ne smatra da je članak 376. stavak 2. ZKP-a nesuglasan s Ustavom. Nije u nesuglasnosti s načelom jednakosti stranaka i pravom na pravično suđenje s obzirom da je smisao pripremnog ročišta da pripremi raspravu. Samo po sebi, pripremno ročište nije glavna rasprava. Predsjednik vijeća u cilju da rasprava teče nesmetano i u kontinuitetu poziva okrivljenika koji poriče djelo ili njegova branitelja da odrede koji dio optužbe poriču i iz kojih razloga. Potom poziva stranke i oštećenika da obrazlože dokazne prijedloge te ih upozorava da neće izvesti dokaze za koje su znale, ali ih bez opravdanog razloga nisu na pripremnom ročištu predložile. Svaka se stranka očituje o dokaznim prijedlozima protivne stranke i oštećenika.
Nadalje, okrivljenik ima pravo uskratiti iskaz ili odgovor na postavljeno pitanje u situaciji iz članka 376. ZKP-a. Ako on ili njegov branitelj ne označe koji dio optužnice poriču, smatra se da poriče optužnicu u cijelosti. Upravo stoga što je osporena odredba propisana u cilju osiguranja neometanog i kontinuiranog odvijanja rasprave i preciznog usmjerenja na određeni predmet raspravljanja, ona nije nesuglasna s pravom na pravično suđenje ni s načelom pravičnog postupka. Ministarstvo pravosuđa naglašava da je upravo s tim u skladu i nastojanje da se ne izvode dokazi za koje je stranka znala, ali ih iz neopravdanih razloga nije predložila.
361. Ustavni sud primjećuje da u članku 376. stavku 2. ZKP-a nije riječ o obrani. Optuženik se samo izjašnjava o tome što će poricati i o tome koji dio optužnice ne smatra spornim. Izjašnjavanje o spornom i nespornom ne ograničava obranu u predlaganju dokaza. Ako postoje dokazi protiv optuženika, za očekivati je da će on reći kako ih osporava. Ako ne raspolaže suprotnim dokazima odnosno ako se slaže s činjenicama, optuženih ih neće ni osporavati. Nitko ne odlučuje u ime optuženika. Konačno, on uvijek može priznati počinjenje kaznenog djela.
Nadalje, nitko optuženika ne prisiljava da na sjednici optužnog vijeća iskazuje da će se braniti alibijem ili neubrojivošću. On bi o tome trebao samo obavijestiti

državnog odvjetnika.
361.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 376. stavka 2. ZKP-a.
15.3.) Članak 379.
362. Osporeni članak glasi:
»Članak 379.
Na pripremnom ročištu predsjednik vijeća može, uz suglasnost stranaka, ukinuti istražni zatvor ili ga zamijeniti blažom mjerom. Protiv tog rješenja žalba nije dopuštena.«
363. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Podnositelji vide povredu prava na pravično suđenje i u odredbi čl. 379. ZKP-a. Ovom odredbom naime propisano je da predsjednik vijeća na pripremnom ročištu može uz suglasnost stranaka ukinuti istražni zatvor ili ga zamijeniti blažom mjerom. Protiv tog rješenja žalba nije dopuštena.
Prema odredbi čl. 125. st. 1. toč. 1. ZKP-a sud će ukinuti istražni zatvor ukoliko su prestali razlozi zbog kojih je isti određen. Ako zakon nalaže sudu obvezu ukidanja istražnog zatvora u situaciji kada su otpali razlozi zbog kojih je isti određen, onda su u situaciji primjene odredbe čl. 379. ZKP-a povrijeđena okrivljenikova ustavna prava jer iz dikcije te norme, proizlazi da okrivljeniku bilo po njegovom prijedlogu bilo ex offo, a bez suglasnosti državnog odvjetnika ne može biti ukinut istražni zatvor u fazi pripremnog ročišta, iako uopće više ne egzistiraju razlozi zbog kojih je isti izvorno određen.«
364. Ministarstvo pravosuđa ne smatra da je članak 379. ZKP-a nesuglasan s Ustavom. Navodi da se o istražnom zatvoru odlučuje sukladno članku 127. stavku 4. ZKP-a. Riječ je o odredbi koja omogućava da istražni zatvor ukine predsjednik vijeća na pripremnom ročištu u korist okrivljenika.
365. Ustavni sud ističe da je iz članka 379. ZKP-a očita namjera zakonodavca: omogućiti puštanje na slobodu okrivljenika i kad ne postoji neki od razloga za ukidanje istražnog zatvora iz članka 125. ZKP-a, pod uvjetom da je državni odvjetnik s tim suglasan.
365.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 379. ZKP-a.
15.4.) Članak 383. stavak 2.
366. Osporena odredba glasi:
»Članak 383.
(...)
(2) Svjedoke i vještake koje su predložile, pozivaju stranke. Na pozivanje svjedoka i vještaka primjenjuju se odredbe članka 175. do 177. ovog Zakona.
(...)«
367. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Odredbom čl. 383. st. 2. ZKP-a predviđeno je da svjedoke i vještake koje su predložile, pozivaju stranke. Ovom odredbom u odnosu na okrivljenika ozbiljno je ugroženo pravo na pristup sudu koje se podrazumijeva pod pravom na pravično

suđenje u smislu čl. 6 ECHR tj. čl. 29. Ustava RH.
Stranka, državni odvjetnik ima budžet koji dobiva od države dok okrivljenik ovisi samo i jedino o svojim financijskim sredstvima. Odredbom čl.1 Ustava RH propisano je da je RH jedinstvena, nedjeljiva, demokratska i socijalna država. Troškovi pozivanja, a s obzirom na odredbu čl. 400. ZKP-a znatni su troškovi koji opterećuju materijalne troškove obrane. Naime svaki poziv vještaku i svjedoku mora se slati preporučenom poštom uz povratnicu sudu, jer se jedino tako u smislu čl. 400. ZKP-a može izvršiti provjera je li poziv svjedoku i vještaku uredno dostavljen. Prosječna cijena dostave uz preporučenu pošiljku iznosi 15 Kn po pozivu, što s obzirom na prosječnu plaću u RH može predstavljati ozbiljnu prepreku ostvarivanju okrivljenicima slabog imovnog stanja njihovog prava na pravično suđenje kroz pristup sudu.
Pravični sudski postupak prema čl. 6 toč.1 ECHR započinje s jamstvom da pojedinac ima pravo pristupa sudu koji omogućava sve oblike sudske zaštite. Pravo na pristup sudu mora biti stvarno a ne samo formalno. Člankom 5. st. 1, 2 i 3 ZKP-a upravo je predviđeno osiguranje mogućnosti na pristup sudu uz stručnu pomoć branitelja po službenoj dužnosti okrivljeniku koji ne može podmiriti troškove branitelja. Identično pravno stanovište zauzeo je Europski sud za ljudska prava u presudi Ciorap protiv Moldavije iz 2007. g. u kojoj je zauzeo stav da je čak i plaćanje takse od 3 EUR-a prouzročilo kršenje čl. 6. ECHR jer se radilo o taksi koju podnositelj nije mogao platiti. Identične ustavne povrede podnositelji vide i u odnosu na odredbu čl. 67. ZKP-a.«
368. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da članak 383. stavak 2. ZKP-a nije nesuglasan s Ustavom. Napominje da treba imati u vidu članak 5. stavak 2. ZKP-a koji predviđa postavljanje branitelja okrivljeniku i članak 148. stavak 5. ZKP-a koji predviđa oslobođenje od naknade troškova kaznenog postupka. Konačno, treba imati u vidu i članak 2. stavak 2. Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći (»Narodne novine« broj 62/08., 44/11. i 81/11.) na temelju kojeg se pristup sudu i drugim tijelima provodi na način da troškove u cijelosti ili djelomično snosi Republika Hrvatska.
369. Ustavni sud primjećuje da je stranačka dostava poziva svjedocima i vještacima pravni izraz novog koncepta kaznenog postupka. Ipak, članak 173. stavak 2. ZKP-a propisuje da u slučaju nemogućnosti uručenja poziva svjedocima i vještacima ili njihova neodazivanja na uredan poziv, na zahtjev stranaka tajnik suda izdaje sudski poziv s upozorenjem o posljedicama nedolaska. Uz to su člankom 176. ZKP-a predviđene mogućnost usmenog izvještavanja osobe koja se nalazi pred tijelom koje postupa, mogućnost telekomunikacijskog izvještavanja te mogućnost predaje poziva sudioniku u postupku koji pristane uručiti ga onome kome je upućen. Ustavni sud primjećuje da te odredbe imaju cilj olakšati i osigurati učinkovitost stranačke dostave poziva u cilju osiguranja efikasnosti kaznenog postupka.
S obzirom da je ZKP propisao mogućnost oslobođenja okrivljenika od plaćanja troškova postupka, ako bi njihovim plaćanjem bilo dovedeno u pitanje uzdržavanje okrivljenika ili osoba koje je on dužan uzdržavati, ta bi odredba trebala obuhvatiti i troškove pozivanja svjedoka i vještaka.
369.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje

osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 383. stavka 2. ZKP-a.
16.) Glava XXI. Rasprava (članci 387. – 447.)
370. U glavi XXI. ZKP-a (v. odluku broj: U-I-448/2009 i dr.) Ustavni sud nije prihvatio prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 395. stavka 1., članka 396. stavka 3., članka 402. stavka 4., članka 404. stavka 3., članka 422. stavka 2., članka 423. stavka 5. i članka 440. stavka 1. ZKP-a.
16.1.) Članak 395. stavak 1.
371. Osporena odredba glasi:
»Članak 395.
(1) Dužnost je predsjednika vijeća brinuti se o održavanju reda u sudnici i dostojanstvu suda. On može odmah nakon otvaranja zasjedanja upozoriti osobe koje prisustvuju raspravi da se pristojno ponašaju i ne ometaju rad suda. Predsjednik vijeća može odrediti pretragu osoba koje prisustvuju raspravi.
(...)«
372. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Člankom 395 st. 1 ZKP-a propisano je da predsjednik vijeća može odrediti pretragu osoba koje prisustvuju raspravi. Ova zakonska norma ne sadrži nikakve dodatne uvjete koji moraju biti ispunjeni da bi predsjednik vijeća mogao odrediti pretragu osobe koja prisustvuje raspravi.
Člankom 16 Ustava RH propisano je da se slobode i prava mogu ograničiti samo zakonom da bi se zaštitila slobode i prava drugih ljudi te pravni poredak, javni moral i zdravlje. Svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju. Kako je zakonodavac bez navođenja bilo kakvih zakonskih razloga dao ovlaštenje predsjedniku vijeća da odredi pretragu osoba, takvim reguliranjem povrijeđena je odredba čl. 16. Ustava RH.«
373. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da u okviru brige za održavanje reda u sudnici predsjednik vijeća može na temelju članka 395. stavka 1. ZKP-a odrediti pretragu osoba koje su prisutne na raspravi. Taj se članak odnosi na sve osobe. Riječ je o sigurnosnoj pretrazi radi održavanja reda u sudnici. Smatra da osporeni članak nije ni nesuglasan s Ustavom ni diskriminatoran.
374. Ustavni sud primjećuje da je zaštita sigurnosti u sudnici, kao i zaštita sigurnosti osoba koje sudjeluju na raspravi, opravdan i razmjeran razlog za određivanje pretrage osoba koje ulaze u sudnicu. Osporeni članak ne zahtijeva da se pretraga uvijek provede već će o tome odlučiti predsjednik vijeća prema svojoj procjeni ako je to potrebno radi održavanja reda u sudnici i brige o dostojanstvu suda. Ta se ovlast predsjednika vijeća proteže na sve osobe nazočne raspravi, bez razlike.
374.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 395. stavka 1. ZKP-a.
16.2.) Članak 396. stavak 3.
375. Osporena odredba glasi:
»Članak 396.

(...)
(3) Branitelju ili opunomoćeniku koji poslije kazne nastavi narušavati red predsjednik vijeća može uskratiti daljnju obranu, odnosno zastupanje na raspravi i u tom slučaju stranka će se pozvati da uzme drugog branitelja, odnosno opunomoćenika. Ako je nemoguće da optuženik ili oštećenik to učine odmah bez štete za svoje probitke ili ako se u slučaju obvezne obrane ne može odmah postaviti drugi branitelj ili opunomoćenik, rasprava će se prekinuti ili odgoditi, a branitelju, odnosno opunomoćeniku naložit će se plaćanje troškova koji su nastali zbog prekida ili odgode.
(...)«
375.1. Članak 396. stavak 3. ZKP/08 izmijenjen je člankom 88. ZID-a ZKP/09 tako da je riječ »okrivljenik« zamijenjena riječju »optuženik".
Prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom podnesen je nakon stupanja na snagu tih izmjena.
376. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan osporavaju suglasnost s Ustavom članka 396. stavka 3. ZKP-a iz istovjetnih razloga zbog kojih smatraju nesuglasnim s Ustavom i članak 11. stavke 3. i 4. ZKP-a. Navode:
»Identične ustavne povrede podnositelji vide i u odnosu na odredbu čl. 396 st. 3 ZKP-a.«
376.1. Ustavni sud upućuje na očitovanje Ministarstva pravosuđa i ocjenu Ustavnog suda uz članak 11. stavke 3. i 4. ZKP-a (v. točke 25., 26. i 26.1. obrazloženja ovog rješenja).
16.3.) Članak 402. stavak 4.
377. Osporena odredba glasi:
»Članak 402.
(...)
(4) Rješenje o suđenju u odsutnosti donosi sud nakon pribavljenog mišljenja tužitelja. Žalba zadržava izvršenje rješenja, ako je rješenje doneseno protivno mišljenju tužitelja.«
378. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode da ne postoji legitimni cilj koji bi opravdao nejednakost stranaka u postupku koja izvire iz pravila da podnesena žalba zadržava izvršenje rješenja samo ako je rješenje doneseno protivno mišljenju tužitelja. Time je narušeno načelo pravičnog suđenja iz članka 29. Ustava i članka 6. Konvencije.
379. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da članak 402. stavak 2. nije nesuglasan s člankom 29. Ustava jer je suđenje u odsutnosti quaestio facti, a za njega mora postojati osobito važan interes. ZKP zahtjeva da ti razlozi budu osobito važni. Stoga je opravdano da samo žalba državnog odvjetnika zadržava izvršenje rješenja koje je doneseno protivno mišljenju tužitelja.
380. Ustavni sud ističe da je članak 402. stavak 2. ZKP-a u skladu s praksom Europskog suda. Postojanje osobito važnih razloga kao pretpostavka suđenju u odsutnosti te obvezatna obrana prema članku 66. stavku 2. točki 7. ZKP-a u skladu su s člankom 29. Ustava i člankom 6. Konvencije.
Rješenje o suđenju u odsutnosti donosi sud nakon pribavljenog mišljenja državnog odvjetnika. Okrivljenik mora imati branitelja od donošenja rješenja o suđenju u

odsutnosti, ali tek nakon pravomoćnosti tog rješenja branitelj može poduzimati radnje prema članku 67. stavku 1. ZKP-a. Sve to upućuje na opravdanost zakonske odredbe da samo žalba državnog odvjetnika zadržava izvršenje rješenja koje je doneseno protivno mišljenju tužitelja.
380.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 402. stavka 4. ZKP-a.
16.4.) Članak 404. stavak 3.
381. Osporena odredba glasi:
»Članak 404.
(...)
(3) Ako se postupak vodi za kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora do dvanaest godina, a optuženik koji je uredno pozvan nije pristupio, ili mu se poziv ne može uručiti jer je promijenio adresu, a o tome nije obavijestio sud ili očigledno izbjegava poziv, sud može odlučiti da se rasprava provede u odsutnosti optuženika ako je optuženik bio prethodno upozoren da mu se može suditi u odsutnosti i ako se očitovao o optužnici u prisutnosti branitelja.
(...)«
382.1. Članak 404. stavak 3. ZKP/08 izmijenjen je člankom 89. ZID-a ZKP/09. Prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom podnesen je nakon stupanja na snagu tih izmjena.
382. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Člankom 89 Zakona o izmjenama i dopunama zakona o kaznenom postupku izmijenjena je odredba čl. 404. na način da je iza stavka 2. dodan novi stavak 3. koji glasi: '3) ako se postupak vodi za kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora do 12 godina, a optuženik koji je uredno pozvan nije pristupio, ili mu se poziv ne može uručiti jer je promijenio adresu, a o tome nije obavijestio sud ili očigledno izbjegava poziv, sud može odlučiti da se rasprava provede u odsutnosti optuženika ako je optuženik bio prethodno upozoren da mu se može suditi u odsutnosti i ako se očitovao o optužnici u prisutnosti branitelja.'
Ovom odredbom uveden je novi oblik 'suđenja u odsutnosti optuženiku' pod formulacijom 'suđenje bez prisutnosti optuženika', i to za kaznena djelo sa zapriječenom kaznom do 12 godina.
Podnositelji smatraju da je ova odredba protivna čl. 29. Ustava RH i čl. 6. ECHR tj. pravu na pravično suđenje. Prema citiranim odredbama Ustava RH i ECHR svatko ima pravo da mu se sudi u njegovoj nazočnosti, ukoliko je dostupan sudu. Optuženik koji nije pristupio na raspravu a uredno je pozvan, onaj koji nije pristupio jer mu se poziv nije mogao uručiti zbog promjene adrese o kojoj nije obavijestio sud ili očigledno izbjegava poziv, ne može se tretirati kao optuženik koji bi bio nedostupan sudu, i to iz razloga što Zakon o kaznenom postupku ima mehanizme putem kojih može osigurati nazočnost optuženika na raspravi a koji se odnose na dovođenje, istražni zatvor, postupak za izdavanje i objavu tjeralice, pa se prema tome prvo trebaju iscrpiti ti mehanizmi da bi se moglo govoriti o tome je li opravdano ili ne suđenje bez prisutnosti okrivljenika.
Domaći kazneni sudovi prema stavu Europskog suda za ljudska prava mogu suditi

optuženim osobama in absentia pod određenim ograničenim okolnostima, no takovo suđenje će biti dopušteno samo tamo gdje nacionalna tijela mogu dokazati kako su posvetila svu potrebnu dužnu pažnju lociranju optužene osobe (predmet Colozza protiv Italije 1995, Krombach protiv Francuske 2001, Sejdović protiv Italije 2006). Podnositelji u ovom dijelu napominju da u cijelosti ostaju kod argumentacije iznesene u odnosu na čl. 531. st. 2. ZKP-a, a posebno ukazuju na nekonzistentnost zakona te razliku između odredbe čl. 442. st. 3. ZKP-a i 531. st. 2. ZKP-a koja se odnosi na skraćeni postupak.
Naime zakonodavac je u odnosu na suđenje bez nazočnosti optuženika u skraćenom postupku za kaznena djela za koja je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do 8 godina, predvidio da se rasprava može održati bez prisutnosti optuženika koji je uredno pozvan ali nije pristupio bez opravdanog razloga, ili je očito da izbjegava poziv, uz uvjet da njegovo prisustvo nije nužno i da je prije toga bio ispitan ili se očitovao o optužbi.
Komparacijom ovih odredbi razvidno je da je za sumarni postupak zakonodavac zahtijeva strože uvjete za suđenje bez prisutnosti okrivljenika nego za redovni postupak u kojem je moguće izreći kaznu zatvora do 12. godina, pa se takvim normiranjem okrivljenici u redovnom postupku dovode u nepovoljniji položaj u odnosu na okrivljenike u skraćenom postupku, čime je narušeno i ustavno načelo jednakosti građana pred zakonom.
Europski sud za ljudska prava u svoji rješidbama zauzeo je stav da optuženik mora osobno biti prisutan raspravi u predmetu koja se protiv njega provodi. Ukoliko se postupak provodi bez optuženika povrijeđeno je nekoliko prava u okviru čl. 6. ECHR. Pravo na pristup sudu mora biti stvarno a ne samo formalno. Suštinski ograničenja ne smiju biti takve naravi da bitno naštete pravu na pristup sudu, a podnositelji drže da je osporavanom odredbom, u situaciji u kojoj je neka osoba optužena za kazneno djelo za koje može biti izrečena i kazna zatvora u trajanju od 12 godina, povrijeđena odredba čl. 6. ECHR kao i odredba čl. 29. Ustava RH.
Načelo akuzatornog postupka zahtijeva u kaznenim postupcima da se i tužitelju i obrani pruži prilika da saznaju i komentiraju primjedbe koje je uložila i dokaze koje je donijela druga stranka – predmet Brandsteter protiv Austrije 1991. g., a što se izjednačuje pravom iz čl. 29. Ustava RH, u smislu da optuženik ispituje ili dade ispitati svjedoke optužbe i da zahtijeva da se osigura nazočnost i ispitivanje svjedoka obrane pod istim uvjetima kao i svjedoka optužbe.
Kada se radi o kaznenim predmetima sud je objasnio kako pravo na suđenje po akuzatornom načelu podrazumijeva da i tužiteljstvo i obrana mora imati priliku za saznanje i komentiranje navoda koje je druga stranka uložila i dokaza koje je predala, te da tijela tužiteljstva trebaju otkriti obrani sve materijalne dokaze koje imaju za i protiv okrivljenika (predmet Rowe i Davis protiv Ujedinjenog Kraljevstva 2000. g).
Provođenjem rasprave bez nazočnosti okrivljenika narušeno je i pravo na javnost rasprave koje je zaštićeno čl. 119. Ustava RH prema kojem su sudske rasprave javne i presude se izriču javno u ime RH. Europski sud za ljudska prava naveo je da prvo na javnu raspravu sadrži nekoliko elemenata. Prvi element je upravo pravo stranke da bude osobno prisutna na sudu, drugi element je pravo stranke na aktivno

sudjelovanje u raspravi, treći element je javni karakter sudskih rasprava tj. pravo stranke da javnosti, uključujući i medijima bude dopušteno prisustvovanje na raspravi, dok se četvrti element odnosi na obvezu suda da presudu izriče javno. Što se tiče prvog elementa ovo pravo znači da bi optuženik osobno trebao sudjelovati na raspravi u svom predmetu, a upravo to pravo mu se derogira osporavanom odredbom čl. 89. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku.«
383. Ministarstvo pravosuđa nije se očitovalo o članku 404. stavku 3. ZKP-a.
384. Ustavni sud podsjeća da pravo okrivljenika da sudjeluje na raspravi, iako nije izrijekom propisano, proizlazi iz svrhe članka 6. Konvencije i može se ograničiti u određenim slučajevima. Podsjeća i na Preporuku Odbora ministara Vijeća Europe (75)11 koja određuje uvjete pod kojima se može suditi okrivljeniku u odsutnosti. Europski sud načelno ističe da iako je prisutnost okrivljenika na suđenju od velike važnosti, suđenje u odsutnosti samo po sebi nije nespojivo s jamstvima iz članka 6. Konvencije.
Razlika između članka 442. stavka 3. i članka 531. stavka 2. ZKP-a koju navode predlagateljice nije razlika između dviju vrsta suđenja u odsutnosti, nego između suđenja u odsutnosti u redovitom postupku i provođenja ročišta za raspravu bez optužnice u skraćenom postupku.
384.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 404. stavka 3. ZKP-a.
16.5.) Članak 422. stavak 2.
385. Osporena odredba glasi:
»Članak 422.
(...)
(2) Iznimno, dopušteno je dokazivati da sperma, drugi materijalni tragovi ili ozljede opisane u medicinskoj dokumentaciji potječu od druge osobe, a ne od optuženika.«
386. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode da članak 422. stavak 2. ZKP-a predstavlja narušavanje prava obrane jer ispitivanje koje je dopušteno ne može biti iznimka s obzirom na članak 29. Ustava. Praksa Europskog suda ustanovila je da države moraju održavati ravnotežu važući interese optuženika naspram interesa svjedoka te da ograničenja prava obrane moraju imati protutežu u postupcima koji će omogućiti obrani da postavlja pitanja svjedocima i ospori njihovo svjedočenje i vjerodostojnost.
387. Ministarstvo pravosuđa nije se očitovalo o članku 422. stavku 2. ZKP-a.
388. Ustavni sud primjećuje da ZKP u članku 422. predviđa iznimku dokazne zabrane i dopušta dokazivanje da sperma, drugi materijalni tragovi ili ozljede opisane u medicinskoj dokumentaciji potječu od druge osobe, a ne od optuženika. Time se nastoji izbjeći situacija u kojoj bi zabrana ispitivanja žrtve o seksualnom životu mogla dovesti do pogrešnog činjeničnog stanja i ukinuti ustavna prava okrivljenika da ispituje svjedoka optužbe. Sud će u tom smislu dopustiti ispitivanje žrtve o njezinu seksualnom životu ako je to relevantno za dokazivanje obilježja kaznenog djela odnosno dokazivanje da optuženik nije počinio kazneno djelo. Ustavni sud ističe da se neće dopustiti dokazivanje činjenica iz prijašnjeg

seksualnog života žrtve koje nemaju vezu s počinjenim djelom već ih obrana koristi isključivo kao kontrolne činjenice da bi se oborila vjerodostojnost iskaza žrtve. U tom je slučaju većinom riječ o dokazivanju kontrolnih činjenica u odnosu na iskaz žrtve. S obzirom na postojanje pretpostavke nedužnosti okrivljenika i obveze optužbe da dokaže sva obilježja kaznenog djela, važnost kontrolnih činjenica za vjerodostojnost iskaza žrtve kao personalnog dokaza koji može biti manje vjerodostojan od tzv. materijalnih dokaza ne može biti važnija od prava žrtve na privatnost (v. obrazloženje odluke broj: U-I-448/2009 i dr. uz članke 186. do 189. ZKP-a).
Ustavni sud primjećuje da se člankom 422. stavkom 2. ZKP-a rješava kolizija dvaju interesa ili prava. S jedne je strane pravo okrivljenika da ispituje svjedoke optužbe, a s druge je strane pravo žrtve da se neopravdano ne zadire u njezin intimni život. U oba slučaja riječ je o temeljnim ljudskim pravima zaštićenim Ustavom. Sudska praksa morat će odrediti domet dokazne zabrane i sadržaj pojmova spolnog ponašanja i spolnih sklonosti te razviti procesne mehanizme za filtriranje neosnovanih pitanja o spolnom životu, kao i neosnovanih prijedloga za dokazivanje takvih činjenica. Spomenuta pravila tumačenja nove dokazne zabrane morat će biti uspostavljena tako da se ne vrijeđaju ustavna prava okrivljenika na pretpostavku nedužnosti i na obranu (predmet Van Mechelen i drugi protiv Nizozemske, presuda, 23. travnja 1997., zahtjev br. 21363/93).
ZKP omogućuje sudsko tumačenje tih pravila suglasno s ustavnim i konvencijskim odredbama.
388.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 422. stavka 2. ZKP-a.
16.6.) Članak 423. stavak 5.
389. Osporena odredba glasi:
»Članak 423.
(...)
(5) Protiv odluke vijeća o prihvaćanju prijedloga državnog odvjetnika za ispitivanje svjedoka iz članka 294. ovog Zakona koji je prvi put podnesen na raspravi, optuženik može podnijeti posebnu žalbu. O žalbi odlučuje viši sud.«
390. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Odredbom čl. 423. st. 5. ZKP-a kojom je propisano da protiv odluke vijeća o prihvaćanju prijedloga državnog odvjetnika za ispitivanje svjedoka iz čl. 294. ovog zakona koji je prvi put podnesen na raspravi, optuženik može podnijeti posebnu žabu također je povrijeđeno pravo na pravično suđenje odnosno pravo na ravnopravnost oružja. Ovim člankom državnom odvjetniku dana je mogućnost da a uz uvažavanje odredbe čl. 353. st. 2. ZKP-a, tek u završnoj fazi glavne rasprave po prvi puta predloži ispitivanje svjedoka iz čl. 294. ZKP-a. Istovremeno pak na strani okrivljenika i branitelja u cijelom nizu odredbi ZKP-a propisano je pravo prekluzije na podnošenje bilo kojeg dokaza koja je uvjetovano trenutkom saznanja o postojanju takvog dokaza.
Odredba čl. 423. st. 5. ZKP-a dopušta dakle državnom odvjetniku da koncepciju taktike izvođenja dokaza u dijelu optužbe prilagođava kako bi imao što veći uspjeh

u postupku koji je pokrenuo, a istovremeno se odredbama zakona nalaže obrani da sve svoje dokaze i svu svoju taktiku razotkrije praktički po trenutku saznanja.
(...)«
391. Ministarstvo pravosuđa nije dostavilo očitovanje o članku 423. stavku 5. ZKP-a.
392. Ustavni sud ističe da mogućnost predlaganja ispitivanja neke osobe kao zaštićenog svjedoka na glavnoj raspravi koja je priznata državnom odvjetniku nije u nesuglasnosti s Ustavom. Takvo je rješenje nužno u cilju zaštite svjedoka. Okrivljenik nema tu mogućnost na raspravi, ali je ta neravnopravnost »kompenzirana« pravom na posebnu žalbu koju protiv odluke suda ima obrana.
392.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 423. stavka 5. ZKP-a.
16.7.) Članak 440. stavak 1.
393. Osporena odredba glasi:
»Članak 440.
(1) Nakon ispitivanja optuženika prema odredbama članka 434. stavka 1. ovog Zakona, stranke mogu predložiti dokaze, za dopunu dokaznog postupka, ako za postojanje tih dokaza, do ispitivanja optuženika, nisu znale.
(...)«
394. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan u svom prijedlogu spominju članak 440. stavak 1. ZKP-a, ali ne navode ustavnopravno relevantne razloge zbog kojih ga osporavaju i svoj prigovor ne obrazlažu.
Stajališta Ustavnog suda i Ministarstva pravosuđa iznesena su u obrazloženju odluke broj: U-I-448/2009 i dr. u vezi s člankom 421. ZKP-a.
394.1. Polazeći od tih činjenica, Ustavni sud nije posebno razmatrao prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 440. stavka 1. ZKP-a.
17.) Glava XXII. Presuda (članci 448. – 462.)
395. U glavi XXII. ZKP-a (v. odluku broj: U-I-448/2009 i dr.) Ustavni sud nije prihvatio prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 462. stavka 1. ZKP-a.
17.1.) Članak 462. stavak 1.
396. Osporena odredba glasi:
»Članak 462.
(1) Pogreške u imenima i brojevima te druge očite pogreške ili propusti u pisanju i računanju, nedostatke u obliku i nesuglasnosti napisane presude s izvornikom ispravit će, posebnim rješenjem, predsjednik vijeća na zahtjev stranaka ili po službenoj dužnosti.
(...)«
397. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan smatraju članak 462. stavak 1. ZKP-a nesuglasnim s člankom 18. i člankom 29. Ustava te s člankom 6. Konvencije. U obrazloženju prigovaraju proširenoj mogućnosti prvostupanjskog suda da naknadnim posebnim rješenjem ispravlja očigledne omaške. Tako mu je dano i ovlaštenje da propuste koji se odnose na samu bit stvari i koji po svom karakteru predstavljaju bitnu povredu odredaba kaznenog postupka ispravlja rješenjem.

U odnosu na povredu članka 18. Ustava predlagateljice navode da se člankom 462. stavkom 1. ZKP-a izbjegava žalba kao efikasno pravno sredstvo u situaciji kad je razvidno da bi drugostupanjski sud presudu morao ukinuti zbog njezine nesuglasnosti s izvornikom.
398. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da se proširenje polja ispravaka o kojima govore predlagatelji odnosi na pogreške u imenima i brojevima, na druge očite pogreške ili propuste u pisanju i računanju te na nedostatke u obliku i nesuglasnosti napisane presude s izvornikom, a ne na sadržaj koji je predmet pobijanja žalbom na temelju članka 468. stavka 1. točke 11. ZKP-a. Nije riječ ni o povredi kaznenog zakona iz članka 469. točke 6. ZKP-a. Ministarstvo pravosuđa smatra da se ne izbjegava pravo na žalbu jer rok za žalbu iz članka 462. stavka 3. ZKP-a teče od dana dostave rješenja o ispravku.
399. Ustavni sud primjećuje da članak 462. stavak 1. ZKP-a uređuje ispravljanje pogrešaka u imenima i brojevima te drugih očitih pogrešaka ili propusta u pisanju i računanju, kao i nedostataka u obliku i nesuglasnosti napisane presude s izvornikom.
399.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 462. stavka 1. ZKP-a.
18.) Glava XXIII. Redoviti pravni lijekovi

(članci 463. – 496.) i glava XXIV., Izvanredni pravni lijekovi (članci 497. – 519.)
400. Glava XXIII. ZKP-a uređuje redovite pravne lijekove (žalbu). Opća pravila za žalbu primjenjuju se i na pravne lijekove u drugim slučajevima predviđenim zakonom, ako nisu predviđena posebna pravila.
401. U glavama XXIII. i XXIV. ZKP-a (v. odluku broj: U-I-448/2009 i dr.) osporeni su članak 475., članak 477., članak 486. (glava XXIII.), članak 498. stavak 5., članak 509. i članak 517. stavak 1. točka 2. (glava XXIV.). Ustavni sud nije prihvatio prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu njihove suglasnosti s Ustavom.
18.1.) Članci 475., 486. i 498. stavak 5.
402. Osporene odredbe glase:
»Članak 475.
(1) Drugostupanjski sud donosi odluku u sjednici vijeća.
(2) O sjednici vijeća izvijestit će se optuženik i njegov branitelj, oštećenik kao tužitelj ili privatni tužitelj koji je u roku predviđenom za žalbu ili u odgovoru na žalbu zahtijevao da bude izviješten o sjednici. Predsjednik vijeća ili vijeće može odlučiti da se o sjednici vijeća izvijeste stranke i kad nisu to zahtijevale ili da se o sjednici izvijesti i stranka koja to nije zahtijevala, ako bi njihova prisutnost bila korisna za razjašnjenje stvari.
(3) Ako je optuženik u istražnom zatvoru ili na izdržavanju kazne i ima branitelja, osigurat će se prisutnost optuženika samo ako predsjednik vijeća ili vijeće smatraju da je to svrhovito.
(4) Sjednica vijeća počinje izvješćem suca izvjestitelja o stanju stvari. Stranka koja je prisutna sjednici izložit će u vremenu koje za to odredi predsjednik vijeća

najvažnije dijelove žalbe odnosno odgovora na žalbu. Vijeće može od stranaka koje su prisutne na sjednici zatražiti potrebna objašnjenja u svezi sa žalbenim navodima, a stranke mogu predložiti da se radi dopune izvješća pročitaju pojedini spisi.
(5) Sjednica se može održati i u odsutnosti stranaka koje su o njoj bile uredno izviještene, ako optuženik nije izvijestio sud o promjeni boravišta ili stana, može se održati sjednica vijeća iako on o sjednici nije bio izviješten.
(6) Sa sjednice vijeća javnost se može isključiti samo uz uvjete propisane ovim Zakonom (članak 388. do 390.).
(7) Zapisnik o sjednici vijeća priključuje se spisima prvostupanjskog i drugostupanjskog suda.
(8) Rješenja iz članka 472. stavka 2. ovog Zakona mogu se donijeti i bez obavijesti strankama o sjednici vijeća.«
»Članak 486.
(1) Drugostupanjski sud će, prihvaćajući žalbu ili po službenoj dužnosti, presudom preinačiti prvostupanjsku presudu ako utvrdi da su odlučne činjenice u prvostupanjskoj presudi pravilno utvrđene i da se s obzirom na utvrđeno činjenično stanje po pravilnoj primjeni zakona ima donijeti drukčija presuda, a prema stanju stvari i u slučaju povreda iz članka 468. stavka 1. točka 5., 9. i 10. ovog Zakona.
(2) Ako su se zbog preinačenja prvostupanjske presude stekli uvjeti da se odredi, odnosno ukine istražni zatvor, drugostupanjski sud će o tome donijeti posebno rješenje, protiv kojeg nije dopuštena žalba, osim ako drukčije nije propisano ovim Zakonom.«
»Članak 498.
(...)
(5) Novu presudu donosi sud u sjednici vijeća na prijedlog državnog odvjetnika, ako je postupak vođen na njegov zahtjev ili na zahtjev osuđenika, a nakon ispitivanja protivne stranke.
(...)«
403. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Prema čl. 475. st. 1. ZKP-a drugostupanjski sud odluku donosi u sjednici vijeća. Prema stavku 2 istog članka o sjednici vijeća izvijestit će se optuženik i njegov branitelj, oštećenik kao tužitelj ili privatni tužitelj koji je u roku predviđenom za žalbu ili u odgovoru na žalbu zahtijevao da bude izviješten o sjednici.
Predsjednik vijeća ili vijeće može odlučiti da se o sjednici vijeća izvijeste stranke i kada nisu to zahtijevale ili da se o sjednici izvijesti i stranka koja to nije zahtijevala ako bi njihova prisutnost bila korisna za razjašnjenje stvari. Ako je optuženik u istražnom zatvoru ili na izdržavanju kazne i ima branitelja osigurati će se prisutnost optuženika samo ako predsjednik vijeća ili vijeće smatraju da je to svrhovito.
Kao što je iz citiranih normi vidljivo, drugostupanjski sud – vijeće nema zakonsku obvezu obveznog obavještavanja optuženika i branitelja o održavanju sjednice vijeća, dok istovremeno za drugu stranku u postupku – državnog odvjetnika prema čl. 474. st. 2. ZKP-a postoji obveza obaveznog izvještavanja o sjednici vijeća.
Odredbe čl. 475. ZKP-a u suprotnosti su sa odredbama čl. 29. Ustava RH te čl. 6. ECHR u odnosu na pravo na pravično suđenje. Pravo na pravično suđenje u sebi uključuje i pravo na javnu raspravu a sjednice drugostupanjskog suda nisu prema

odredba ZKP-a javne sjednice.
Svrha javnosti vođenja sudskih postupaka, a rješavanje o žalbi ulazi u sudski postupak, jest zaštita pojedinaca od tajnog djelovanja pravosuđa. Javnim vođenjem postupaka ne štiti se samo interes stranke već i cjelokupna javnost te se osigurava povjerenje u pravosuđe. Iz toga proizlazi da postupak kojem mogu prisustvovati samo stranke i njihovi zastupnici ne zadovoljava zahtjeve iz čl. 6. ECHR.
Odredbom čl. 486 ZKP-a predviđeno je da drugostupanjski sud u povodu izjavljene žalbe ali i po službenoj dužnosti može preinačiti prvostupanjsku presudu a odluke drugostupanjskog suda mogu se odnositi i na određivanje te ukidanje istražnog zatvora. Obzirom na ove zakonske ovlasti drugostupanjskog suda, posebice kad govorimo o mogućnosti preinačenja odluke o kazni nužno je da na sjednicama drugostupanjskog suda bude osigurana obvezna prisutnost okrivljenika i branitelja jer to zahtijeva načelo prava na pristup sudu (predmet Europskog suda za ljudska prava protiv Austrije 1993.).
Identične ustavne povrede podnositelji vide i u odnosu na odredbu čl. 498 st5. ZKP-a, a vezano na javnost sjednice vijeća i obvezu prisustvovanja okrivljenika istoj.«
404. Ministarstvo pravosuđa navodi da drugostupanjski sud ima obvezu izvijestiti o sjednici vijeća optuženika i branitelja jer je takva obveza propisana u članku 475. stavku 1. ZKP-a (prva rečenica), a obveza je suda i proširena tako da o sjednici vijeća može izvijestiti stranke i kad to one nisu zahtijevale.
Ministarstvo pravosuđa naglašava kako nema nikakve dvojbe da pravo na javno suđenje obuhvaća prava na javnu i usmenu raspravu te na javno objavljivanje presude. Europski sud pod pravom na javnu raspravu razumije i usmenost (predmet Fischer protiv Austrije, presuda, 26. travnja 1995., zahtjev br. 16922/90; predmet Dondarini protiv San Marina, presuda, 6. srpnja 2004., zahtjev br. 50545/99). Javna rasprava temeljna je značajka prava na pošteno suđenje (predmet Axen protiv Njemačke, presuda, 8. prosinca 1983., zahtjev br. 8273/78). Javni karakter postupanja pred pravosudnim tijelima štiti stranke od tajne primjene prava, bez nadzora javnosti. To je način rada kojim se održava povjerenje u sudove i polazno uključuje pravo suđenja u prisutnosti stranaka (predmet Ekbatani protiv Švedske, presuda, 26. svibnja 1988., zahtjev br. 10563/83). Priznavanjem zahtjeva da primjena prava mora biti vidljiva, javnost je dobila ulogu pridonošenja postizanju cilja pravičnog postupka. Javnost uključuje užu stranačku javnost i širu javnost. Mora im se omogućiti nazočnost raspravama (predmet Riepan protiv Austrije, 14. studenoga 2000., presuda, zahtjev br. 35115/97).
Ministarstvo pravosuđa također primjećuje da prema praksi Europskog suda rasprava u žalbenom postupku nije nužna (predmet Ekbatani protiv Švedske, presuda, 26. svibnja 1988., zahtjev br. 10563/83). Ako je riječ o vrhovnom ili kasacijskom sudu određene države stranke smatrat će se da je udovoljeno zahtjevu javne objave ako presuda bude položena u pisarnicu i tako učinjena dostupnom svima (predmet Pretto i dr. protiv Italije, presuda, 8. prosinca 1983., zahtjev br. 7984/77).
405. Ustavni sud primjećuje da iz članka 475. stavka 6. ZKP-a proizlazi da su sjednice vijeća drugostupanjskog suda javne. Također, iz članka 475. stavka 2.

ZKP-a proizlazi obveza suda da obavijesti optuženika i branitelja o održavanju sjednice vijeća uvijek kad to zahtijevaju u žalbi ili u odgovoru na žalbu. Prisutnost sjednici vijeća, dakle, ovisi o volji stranaka. Osim toga, predsjednik vijeća ili vijeće može odlučiti da se o sjednici vijeća izvijesti stranka i ako to nije zahtijevala, ako bi to bilo korisno za razjašnjenje stvari.
405.1. Ustavni sud podsjeća da pod određenim uvjetima okrivljenik ili branitelj mogu biti odsutni i s rasprave tijekom prvostupanjskog postupka. S obzirom da je raspravu u prvostupanjskom postupku moguće održati i bez okrivljenika odnosno branitelja, nije utemeljen zahtjev predlagateljica da se osigura njihova obvezna prisutnost na sjednici vijeća u povodu žalbe.
405.2. U pogledu žalbenog postupka Europski sud navodi da se izostanak javne rasprave u žalbenom stadiju postupka može opravdati posebnom prirodom takvog postupka ako je javna rasprava već održana pred sudom prvog stupnja. Naime, članak 6. stavak 1. Konvencije ne traži u istom opsegu jamstva na prvostupanjskom suđenju i u žalbenom postupku. U predmetu Belziuk protiv Poljske (presuda, 25. ožujka 1998., zahtjev br. 23103/93) Europski je sud naveo da članak 6. Konvencije ne jamči uvijek pravo na javno suđenje u žalbenom postupku ili pravo prisutnosti optuženika, pa ni onda kad žalbeni sud ima punu jurisdikciju da ispita predmet činjenično i pravno (predmet Pobornikoff protiv Austrije, presuda, 3. listopada 2000., zahtjev br. 28501/95).
Uzimajući u obzir da ZKP strankama daje pravo prisustvovanja sjednici drugostupanjskog vijeća te da propisuje javnost sjednice vijeća, prigovori predlagateljica u vezi sa zahtjevom za javnošću žalbenog postupka nisu osnovani.
405.3. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 475., članka 486. i članka 498. stavka 5. ZKP-a.
18.2.) Članak 477.
406. Člankom 41. ZID-a ZKP/11 brisan je članak 477. ZKP/08.
407. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan podnijele su prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 477. ZKP/08 prije stupanja na snagu ZID-a ZKP/11.
S obzirom da je člankom 41. ZID-a ZKP/11 osporeni članak 477. ZKP-a brisan, navode predlagateljica o nesuglasnosti s Ustavom tog članka Ustavni sud nije razmatrao.
18.3.) Članak 509.
408. Osporeni članak glasi:
»Članak 509.
(1) Protiv pravomoćnih sudskih odluka Glavni državni odvjetnik može podignuti zahtjev za zaštitu zakonitosti ako je povrijeđen zakon.
(2) Glavni državni odvjetnik će podignuti zahtjev za zaštitu zakonitosti protiv sudske odluke donesene u postupku na način koji predstavlja kršenje temeljnih ljudskih prava i sloboda zajamčenih Ustavom, međunarodnim pravom ili zakonom.
(3) Zahtjev za zaštitu zakonitosti ne može se podignuti protiv odluke s kojom je odlučeno o zahtjevu za zaštitu zakonitosti.«
409. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:

»Odredbom čl. 509. ZKP-a reguliran je izvanredni pravni lijek – zahtjev za zaštitu zakonitosti. Ovaj pravni lijek ekskluzivno je namijenjen glavnom državnom odvjetniku a isti ga podiže protiv sudske odluke donesene u postupku na način koji predstavlja kršenje temeljnih ljudskih prava i sloboda zajamčenih ustavom međunarodnim pravom ili zakonom.
U sistemu akuzatornog postupka – jednakosti stranaka u postupku (čl. 29. Ustava RH i čl. 6. ECHR) nedopustivo je da se drugoj strani u postupku (okrivljenik – branitelj), ne omogućava podnošenje ovog izvanrednog pravnog lijeka pred Vrhovnim sudom RH. Podnositelji se pozivaju na sve što su u ustavnoj tužbi navodili u odnosu na ravnopravnost stranaka u postupku, a odnosi se na pravnu praksu Europskog suda za ljudska prava.«
410. Ministarstvo pravosuđa podsjeća da zahtjev za zaštitu zakonitosti državni odvjetnik podnosi kao tijelo državne vlasti koje brine o pravilnosti primjene zakona (članak 84. ZODO-a), a ne kao stranka u postupku. Odluka o zahtjevu za zaštitu zakonitosti koji je podignut na štetu okrivljenika, a sud ustanovi da je osnovan na temelju članka 513. stavka 2. ZKP-a, za njega ima samo deklaratorno značenje jer sud utvrđuje da postoji povreda zakona, ali ne dira u pravomoćnu odluku.
411. Ustavni sud ističe da jednakost oružja kao jedan od elemenata načela poštenog postupka znači pravo stranke da u postupku načelno poduzima sve radnje koje može poduzeti njezin protivnik. Međutim, pri tome nije nužno da zakonodavac strankama unaprijed jamči potpunu ili apsolutnu jednakost oružja već samo ujednačene mogućnosti utjecaja na odvijanje i rezultate kaznenog postupka.
Glavni državni odvjetnik u postupku u povodu zahtjeva za zaštitu zakonitosti nastupa kao tijelo državne vlasti koje brine o zaštiti zakonitosti i u slučajevima kad je došlo do povrede zakona u korist osuđenika i u slučajevima kad je zakon povrijeđen na štetu osuđenika. Nadalje, glavni državni odvjetnik može podnijeti zahtjev za zaštitu zakonitosti i u korist osuđenika. Konačno, u slučaju kad se utvrdi osnovanost njegova zahtjeva podnesenog na štetu osuđenika, sud će utvrditi da postoji povreda zakona, ali neće dirati u pravomoćnu odluku.
Iako osuđenik nema pravo na podnošenje zahtjeva za zaštitu zakonitosti, pa se osuđenik i državni odvjetnik ne mogu koristiti istim pravnim lijekovima za pobijanje pravomoćne presude, jednakost oružja u postupku uspostavlja se davanjem osuđeniku prava na podnošenje zahtjeva za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude u povodu kojeg može isticati povrede zakona u slučajevima predviđenim zakonom. Tako mu se daje jednaka mogućnost da nakon pravomoćno okončanog postupka ističe mnoge povrede zakona te utječe na promjenu pravomoćne sudske odluke.
411.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 509. ZKP-a.
18.4.) Članak 517. stavak 1. točka 2.
412. Osporena odredba glasi:
»Članak 517.
(1) Zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude može se podnijeti zbog:

(...)
2) povrede odredaba kaznenog postupka predviđenih u članku 468. stavku 1. točki 1., 5., 9. i 10., ili zbog sudjelovanja u odlučivanju u drugom, odnosno trećem stupnju suca ili suca porotnika koji se morao izuzeti (članak 32. stavak 1.), ili zbog toga što je okrivljeniku, protivno njegovu zahtjevu, uskraćeno da na raspravi upotrebljava svoj jezik (članak 8.),
(...)«
413. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Citirana odredba protivna je čl. 29 Ustava RH i čl. 6 ECHR. Naime iz odredbe čl. 517 st. 1 toč. 2 ZKP-a razvidno je da nije u okviru povreda odredaba kaznenog postupka kao razlog za podnošenje zahtjeva za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude naveden čl. 368 st. 2 ZKP-a tj. nezakoniti dokazi.
Kako je prema čl. 29 Ustava RH u sudskim postupcima zabranjena uporaba dokaza pribavljenih na nezakonit način, to je po stavu podnositelja, odredba čl. 517st. 1 toč. 2 protuustavna.«
414. Ministarstvo pravosuđa navodi da se izvanredni pravni lijek iz članka 517. ZKP-a može podnijeti zbog povrede prava okrivljenika na obranu na raspravi ili zbog povrede odredaba kaznenog postupka u žalbenom postupku, ako je ta povreda mogla utjecati na presudu. Osporeni članak odnosi se na sve povrede odredaba kaznenog postupka s tim učinkom, pa tako i na povredu koju navode predlagateljice.
415. Ustavni sud prihvaća stajalište Ministarstva pravosuđa. Podsjeća i da je u slučaju najtežih oblika nezakonitih dokaza ZKP propisao mogućnost obnove kaznenog postupka na temelju članka 501. stavka 1. točaka 1. i 2..
415.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 517. stavka 1. točke 2. ZKP-a.
19.) Glava XXV. Skraćeni postupak (članci 520. – 539.)
416. U glavi XXV. ZKP-a (v. odluku broj: U-I-448/2009 i dr.) Ustavni sud nije prihvatio prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 521., članka 526. stavaka 2. i 4., članka 531. stavka 1., članka 533. stavka 3., članka 534. stavka 1., članka 535. stavaka 2. i 3. i članka 539. ZKP-a.
19.1.) Članak 521.
417. Osporeni članak glasi:
»Članak 521.
(1) Osim kad mu je to dopušteno prema posebnom zakonu, državni odvjetnik može rješenjem odbaciti kaznenu prijavu ili odustati od kaznenog progona iako postoji osnovana sumnja da je počinjeno kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti i za koje je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina ako je:
1) s obzirom na okolnosti vjerojatno da će se u kaznenom postupku protiv okrivljenika primijeniti članak 58. Kaznenog zakona,
2) protiv okrivljenika u tijeku izvršenje kazne ili sigurnosne mjere, a pokretanje kaznenog postupka za drugo kazneno djelo nema svrhe s obzirom na težinu, narav djela i pobude iz kojih je ono počinjeno, te na rezultate koje je kaznenopravna

sankcija ostvarila na počinitelja da ubuduće ne čini kaznena djela,
3) okrivljenik izručen ili predan stranoj državi ili međunarodnom kaznenom sudu radi provođenja postupka za drugo kazneno djelo,
4) okrivljenik prijavljen za više kaznenih djela kojima je ostvario bića dvaju ili više kaznenih djela, ali je svrhovito da se počinitelj osudi samo za jedno, jer pokretanje kaznenog postupka za druga kaznena djela ne bi imalo bitnog utjecaja na izricanje kazne ili drugih sankcija počinitelju.
(2) Rješenje iz stavka 1. ovog članka državni odvjetnik će osim okrivljeniku, dostaviti oštećeniku i podnositelju kaznene prijave, uz pouku oštećeniku da svoj imovinskopravni zahtjev može ostvarivati u parnici. Protiv rješenja državnog odvjetnika žalba nije dopuštena.«
418. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode da članak 521. stavak 2. ZKP-a nije u suglasnosti s člankom 18. stavkom 1. Ustava kojim se jamči žalba protiv pojedinačnih pravnih akata donesenih u postupku prvog stupnja pred sudom ili drugim ovlaštenim tijelom. Člankom 18. stavkom 2. Ustava moguće je samo iznimno isključiti pravo na žalbu u slučajevima određenim zakonom, ako je osigurana druga pravna zaštita. Navode da u slučaju kad državni odvjetnik odbacuje kaznenu prijavu iz članka 521. stavka 1. točaka 1.-4. ZKP-a, oštećeniku i podnositelju kaznene prijave nije osigurana druga pravna zaštita jer kazneni progon ni na koji način ne mogu nastaviti ni samostalno započeti nakon što je državni odvjetnik donio rješenje o odbačaju odnosno obustavi. To proizlazi iz članka 55. stavka 1. ZKP-a u kojem je izrijekom predviđeno da u slučajevima iz članka 521. i članka 522. ZKP-a ne postoji obveza izvještavanja oštećenika i njegovog upućivanja da može sam preuzeti kazneni progon. Predlagateljice naglašavaju da je istovjetno u citiranom članku reguliran pravni položaj oštećenika u slučaju kad sud donese rješenje o obustavi kaznenog postupka zbog odustanka državnog odvjetnika. Budući da oštećeniku ni na koji način nije osigurana druga vrsta pravne zaštite, predlagateljice smatraju da je zakonskim rješenjem kojim je oštećeniku uskraćeno pravo na žalbu povrijeđen članak 18. Ustava jer nije propisana druga mogućnost kontrole rješenja državnog odvjetnika. Osporeno zakonsko rješenje također ocjenjuju nesuglasnim s člankom 26. Ustava kojim se svim državljanima Republike Hrvatske i strancima jamči jednakost pred sudovima i drugim državnim i inim tijelima koja imaju javne ovlasti, te s člankom 14. stavkom 2. Ustava koji jamči da su svi pred zakonom jednaki.
Navode da je člankom 55. ZKP-a propisano pravo oštećenika kao tužitelja da preuzme progon od državnog odvjetnika kad ovaj odbaci kaznenu prijavu odnosno obustavi kazneni progon. Tim zakonskim rješenjem uveden je dualitet pravnih položaja oštećenika kao tužitelja, budući da je određenoj kategoriji oštećenika kao tužitelja uskraćeno pravo preuzimanja kaznenog progona te pravo žalbe na rješenje državnog odvjetnika o odbačaju ili obustavi kaznenog postupka.
419. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da na temelju članka 521. ZKP-a državni odvjetnik odlučuje o kaznenom progonu prema načelu oportuniteta zadržavajući pravo i dužnost provedbe kaznenog progona. O kaznenoj prijavi na temelju tog članka državni odvjetnik odlučuje tako da je odbacuje ili odustaje od kaznenog progona. Državni odvjetnik može tako postupiti ako su ostvarene

zakonom propisane pretpostavke iz članka 521. stavka 1. točaka 1.-4. ZKP-a. Za razliku od slučaja koji uređuje članak 522. ZKP-a, za odluku iz članka 521. ZKP-a ne zahtijeva se prethodno pribavljena suglasnost žrtve ili oštećenika. Za kaznena djela riješena rješenjem o odbačaju na temelju članka 521. stavka 1. ZKP-a oštećenik kao tužitelj ne može preuzeti kazneni progon. Navodi da preuzimanje kaznenog progona od oštećenika nije Ustavom zajamčeno pravo. Riječ je o zakonskom pravo koje ustanovljuje ZKP.
420. Ustavni sud primjećuje da članak 521. stavak 1. ZKP-a uređuje postupanje državnog odvjetnika po načelu svrsishodnosti u taksativno nabrojanim slučajevima. Taj članak točno i precizno određuje okvir diskrecijske ocjene o kaznenom progonu.
Zakonodavac je slobodan taksativno odrediti granice u kojima oštećenik može preuzeti kazneni progon od državnog odvjetnika kao supsidijarni tužitelj. Stoga je u članku 55. stavku 1. ZKP-a izrijekom predvidio slučajeve iz članka 521. i članka 522. ZKP-a kao izuzetke od obveze državnog odvjetnika da u roku od osam dana izvijesti oštećenika da nema osnove za progon za kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti te ga uputi da može sam preuzeti progon. Dužnost državnog odvjetnika predviđena člankom 521. stavkom 2. ZKP-a, da rješenje iz stavka 1. tog članka dostavi podnositelju kaznene prijave i oštećeniku uz pouku oštećeniku da svoj imovinskopravni zahtjev može ostvarivati u parnici, znači osiguranje druge pravne zaštite.
Ustavni sud podsjeća da je moguće na temelju članka 18. stavka 2. Ustava isključiti pravo na žalbu protiv rješenja državnog odvjetnika o odbacivanju kaznene prijave ili obustavi postupka, a da navedeno isključenje ne stvara razliku u pravnom položaju oštećenika koji preuzima kazneni progon.
420.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 521. stavka 1. ZKP-a.
19.2.) Članak 526. stavci 2. i 4.
421. Osporene odredbe glase:
»Članak 526.
(…)
(2) Ako se optužnica odnosi na kazneno djelo za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do osam godina, optužno vijeće ispituje optužnicu u sjednici vijeća bez sudjelovanja stranaka. Ako ocijeni optužnicu osnovanom, donijet će rješenje kojim potvrđuje optužnicu i sastaviti raspravni spis.
(…)
(4) Sudac određuje raspravu najkasnije u roku od mjesec dana, a ako je određen istražni zatvor, u roku od petnaest dana.«
422. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Člankom 526 st. 2 ZKP-a propisano je da ako se optužnica odnosi na kazneno djelo za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do 8 godina, optužno vijeće ispituje optužnicu u sjednici vijeća bez sudjelovanja stranaka.
Citiranom odredbom zakona povrijeđeno je pravo stranaka na pristup sudu koje je zajamčeno čl. 6 ECHR. Ovo je jedno od prava koje ne proizlazi izravno iz teksta čl.

6 st. 1 ECHR već je nastalo tumačenjem samog suda.
Ono podrazumijeva da se pojedinac mora moći obratiti sudu za rješavanje određenog pitanja te da za njega u tom smislu ne smije postojati nikakve pravne ni praktične prepreke. Obzirom da optužno vijeće ima ingerencije koje se odnose na potvrđivanje optužnice ali i na ingerencije iz čl. 355 ZKP-a prema kojem vijeće rješenjem može obustaviti postupak u odnosu na sve ili pojedine točke optužnice, a radi se o pravnoj situaciji u kojoj istrage u velikoj većini predmeta neće biti provođene, tada se bez mogućnosti da stranke sudjeluju na sjednici optužnog vijeća strankama prekludira pravo na pristup sudu u sklopu kojeg prava bi mogle ukazati vijeću i na one razloge zbog kojih vijeće u smislu čl. 355 ZKP-a rješenjem može obustaviti postupak.
Odredbom čl. 526 st. 4 ZKP-a predviđeno je da sudac određuje raspravu najkasnije u roku od mjesec dana, a ako je određen istražni zatvor u roku od 15 dana. Prema članku 5 Ustava RH u RH zakoni moraju biti u suglasnosti sa Ustavom a ostali propisi i sa Ustavom i sa zakonom. Prema članku 3 Ustava RH vladavina prava propisana je kao jedna od najviših vrednota ustavnog poretka RH i temelj je za tumačenje Ustava. Zakoni moraju biti jasni transparentni i razumljivi svakoj prosječnoj osobi. Člankom 29 st. 1 Ustava RH svakome se jamči pravo na suđenje u razumnom roku.
Gramatičkim tumačenje citirane odredbe čl. 526 st. 4 ZKP-a dolazi se do toga da je obveza suca da odredi ali ne i održi raspravu u roku od mjesec dana, odnosno u roku od 15 dana ako je određen istražni zatvor, ali nije navedeno od kog trenutka počinje teći taj rok. Moguće je stoga da rasprava bude određena u roku koji je naveden u čl. 526 st. 4 ZKP-a, s time što će se ona stvarno održati izvan tog roka. Rasprava bi trebala biti ne određena već stvarno i održana u rokovima kako je to navedeno u čl. 526 st. 4 ZKP-a, jer bi se jedino na taj način osiguralo suđenje u razumnom roku.«
423. Ministarstvo pravosuđa ne smatra osnovanim tvrdnje predlagateljica. Čanak 526. ZKP-a uređuje dio skraćenog kaznenog postupka u kojem je ispitivanje optužnice uređeno drugačije nego u redovnom postupku. Takvo uređenje nije u nesuglasnosti ni s Ustavom ni s Konvencijom.
424. Ustavni sud primjećuje da ZKP propisuje pojednostavljen i diferenciran postupak ispitivanja optužnice u skraćenom postupku. Optužnica se dostavlja predsjedniku vijeća ili sucu pojedincu, a ne sucu istrage kao u redovitom postupku. Sudac ili predsjednik vijeća ispituje formalnu ispravnost optužnice, a zatim ili odbacuje optužnicu ili je vraća tužitelju na ispravak odnosno optužnicu upućuje optužnom vijeću ako zaključi da nema nedostataka. U daljnjem tijeku ispitivanja optužnice propisana su dva postupka. Ako je riječ o kaznenom djelu za koje je propisana kazna zatvora do osam godina, optužno vijeće ispituje optužnicu na sjednici vijeća bez sudjelovanja stranaka. Ako je riječ o kaznenom djelu za koje je propisana kazna zatvora iznad osam godina postupak ispitivanja optužnice jednak je odgovarajućim pravilima redovitog postupka. Ta se razlika opravdava različitom težinom kaznenih djela i dostatnošću pojednostavljene sudske kontrole optužnice za lakša kaznena djela.
Ustavni sud primjećuje da se okrivljeniku na temelju članka 346. ZKP-a daje pravo

da podnese pisani odgovor na optužnicu u roku od osam dana od primitka optužnice čime je osigurana kontradiktornost postupka, a okrivljeniku je zajamčen pristup sudu. Članak 6. Konvencije ne daje strankama pravo na prisutnost sjednici vijeća koje odlučuje o osnovanosti optužnice.
424.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 526. stavaka 2. i. 4. ZKP-a.
19.3.) Članak 531. stavak 1.
425. Osporena odredba glasi:
»Članak 531.
(1) Rasprava se može održati bez prisutnosti stranaka u slučaju iz članka 404. ovog Zakona.
(...)«
426. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Odredbom čl. 531 st. 1 ZKP-a predviđeno je da se rasprava može održati bez prisutnosti stranaka u slučaju iz čl. 404 ovog zakona. Tumačenjem ove odredbe proizašlo bi da se rasprava može održati i bez prisustva državnog odvjetnika, okrivljenika i branitelja, budući da obrana nije obavezna.
Ova odredba je u kontradiktornosti da odredbom čl. 534 st. 1 ZKP-a u kojoj je predviđeno da će se rasprava odgoditi ako ne dođe državni odvjetnik koji je uredno pozvan. Činjenicom kontradiktornosti ovih odredbi povrijeđeno je ustavno načelo vladavine prava. Prema članku 5 Ustava RH u RH zakoni moraju biti u suglasnosti sa Ustavom a ostali propisi i sa Ustavom i sa zakonom. Prema članku 3 Ustava RH vladavina prava propisana je kao jedna od najviših vrednota ustavnog poretka RH i temelj za tumačenje Ustava. Zakoni moraju biti jasni transparentni i razumljivi svakoj prosječnoj osobi, a u ovom dijelu je zakon unutar sebe kontradiktoran. Također odredba čl. 531 st. 1 ZKP-a u suprotnosti je sa odredbom čl. 404 st. 2 ZKP-a, te je time po mišljenju podnositelja ostvarena i povreda načela jednakosti svih pred zakonom iz čl. 14. Ustava RH. Naime skraćeni postupak provodi se za kaznena djela za koja je zapriječena novčana kazna ili kazna zatvora do 8 godina, te je odredbom čl. 531 ZKP-a predviđeno da optuženik u takvom postupku ne mora imati branitelja. Istovremeno pak odredbom čl. 404 st. 3 ZKP-a u situaciji kada se optuženik sam stavio u položaj ili stanje uslijed kojeg nije mogao sudjelovati na raspravi, takav optuženik mora imati branitelja koji može u korist optuženika davati izjave i primati priopćenja o svim pitanjima koja se odnose na vođenje postupka i odlučivanje o glavnoj stvari.
Podnositelji smatraju da visina zapriječene kazne ne može biti kriterij po kojem se jednoj kategoriji optuženih osoba onemogućava pravo na obranu, pa makar i u vidu branitelja po službenoj dužnosti.«
427. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju navodi da su tvrdnje predlagateljica neosnovane. Članak 531. ZKP-a nije nesuglasan ni s člankom 29. Ustava ni s člankom 404. stavkom 2. ZKP-a što bi dovelo do povrede članka 14. Ustava. Rasprava se može održati bez prisutnosti stranaka u slučaju iz članka 404. ZKP-a. Rasprava se u skraćenom postupku može održati uvijek pod uvjetima u kojima je to moguće u redovitom postupku.

428. Ustavni sud prihvaća stajališta Ministarstva pravosuđa. Primjećuje da se predlagateljice pozivaju i na međusobnu neusklađenost zakonskih odredaba, ali i da ne navode ustavnopravne razloge koji bi opravdali ocjenu njihove nesuglasnosti s Ustavom.
428.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 531. stavka 1. ZKP-a.
19.4.) Članak 533. stavak 3.
429. Osporena odredba glasi:
»Članak 533.
(...)
(3) Zapisnik može voditi sudski savjetnik ili sudački vježbenik. Ako zapisnik vodi sudski savjetnik ili sudački vježbenik, postupit će se prema članku 82. stavka 3. ovog Zakona.
(...)«
430. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Podnositelji smatraju da je ova odredba u cijelosti nerazumljiva. Prema članku 5 Ustava RH u RH zakoni moraju biti u suglasnosti sa Ustavom a ostali propisi i sa Ustavom i sa zakonom. Prema članku 3 Ustava RH vladavina prava propisana je kao jedna od najviših vrednota ustavnog poretka RH i temelj za tumačenje Ustava. Zakoni moraju biti jasni transparentni i razumljivi svakoj prosječnoj osobi.
Iz citirane odredbe nije jasno koju ulogu u sumarnom postupku ima sudski savjetnik ili sudački vježbenik – da li on mijenja zapisničara ili mijenja suca koji bi trebao provoditi raspravu u predmetu. Ukoliko se ta odredba odnosi na to da sudski vježbenik ili savjetnik mijenja suca u raspravi u smislu toga da on govori glasno zapisničaru što će unijeti u zapisnik, tada se radi o povredi prava na pravično suđenje iz čl. 29 Ustava RH i čl. 6 ECHR, jer sudski savjetnik ili sudački vježbenik nije zakonom ustanovljeni sud.«
431. Ministarstvo pravosuđa navodi da je članak 533. stavak 3. ZKP-a jasan u izričajima. Člankom 82. stavkom 3. ZKP-a određeno je da u slučaju kad zapisnik vodi sudski savjetnik ili vježbenik nema glasnog diktata. Osporena odredbu nije nesuglasna s Ustavom.
432. Ustavni sud primjećuje da članak 533. stavak 3. ZKP-a ne ostavlja dvojbe o iznimkama od pravila da zapisnik piše zapisničar po glasnom diktatu osobe koja poduzima radnju. Zbog ekonomičnosti skraćenog postupka zakonodavac je propisao mogućnost da tijekom rasprave koju provodi sudac pojedinac zapisnik sastavlja i zapisuje sudski savjetnik ili sudački vježbenik koji raspolaže dostatnim pravnim znanjem potrebnim za procjenu koje činjenice treba registrirati i na kakav način to treba činiti. U tom je slučaju sudski savjetnik ili sudački vježbenik istovremeno i sastavljač zapisnika kao isprave i pisar.
Sudski savjetnik ili vježbenik ne zamjenjuje suca u njegovoj procesnoj ulozi suđenja. Ustavni sud ocjenjuje da nije riječ o nesuglasnosti članka 533. stavka 3. ZKP-a s pravom na pošteno suđenje iz članka 29. Ustava i članka 6. Konvencije.
432.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka

533. stavka 3. ZKP-a.
19.5.) Članak 534. stavak 1.
433. Osporena odredba glasi:
»Članak 534.
(1) Rasprava će se odgoditi ako ne dođe državni odvjetnik koji je uredno pozvan. U tom slučaju sud će postupiti prema članku 401. stavku 1. ovog Zakona.
(...)«
434. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode da je članak 531. stavak 1. ZKP-a u kontradiktornosti s člankom 534. stavkom 1. ZKP-a kojim je predviđeno da će se rasprava odgoditi ako ne dođe državni odvjetnik koji je uredno pozvan. Stoga smatraju da je s kontradiktornošću ovih odredaba povrijeđeno ustavno načelo vladavine prava iz članka 3. Ustava i načelo suglasnosti zakona s Ustavom propisano člankom 5. Ustava.
435. Ministarstvo pravosuđa ne smatra da je osporena odredba u nesuglasnosti s člankom 531. stavkom 1. ZKP-a i u nesuglasnosti s člankom 29. Ustava.
436. Ustavni sud opetovano ponavlja da načelo jednakosti oružja ne znači apsolutnu jednakost stranaka u postupku (državnog odvjetnika i okrivljenika). Temeljno značenje načela procesne ravnopravnosti ili jednakosti oružja podrobno je objasnio u prijašnjim točkama obrazloženja ovog rješenja.
436.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 534. stavka 1. ZKP-a.
19.6.) Članak 535. stavci 2. i 3.
437. Osporene odredbe glase:
»Članak 535.
(...)
(2) Optuženik će se ispitati na početku dokaznog postupka neovisno od toga kakav je stav zauzeo prema optužbi.
(3) Ako se postupak vodi pred sucem pojedincem, optuženiku, svjedoku i vještaku pitanja prvi postavlja sudac. Nakon toga pitanja postavljaju stranke i to tako da optuženika najprije ispituje branitelj ako ga ima, a svjedoke i vještake ona stranka koja ih je predložila.
(...)«
438. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Podnositelji smatraju da je odredbama navedenim u čl. 535 st. 2 i 3 ZKP-a povrijeđeno načelo jednakosti građana pred zakonom iz čl. 14 Ustava RH. Stavkom 2. čl. 535 ZKP-a predviđeno je da će se optuženik ispitati na početku dokaznog postupka neovisno od toga kakav je stav zauzeo prema optužbi. Stavkom 3 citirane odredbe navedeno je da optuženiku, svjedoku i vještaku pitanja prvi postavlja sudac odnosno predsjednik vijeća, a da nakon toga pitanja postavljaju stranke i to tako da optuženika najprije ispituje branitelj ako ga ima, a svjedoke i vještake ona stranka koja ih je predložila.
Iznošenje obrane optuženika i odlučivanje o trenutku kada će optuženik tu obranu iznositi predstavlja ne samo pitanje taktike obrane već i pitanje prava na učinkovitu obranu a u sklopu općeg prava optuženika da bude upoznat sa svim dokazima koji

ga terete.
U sumarnom postupku moguće je izreći kaznu zatvora do 8 godina, te je upravo visina te kazne argument zbog kojeg se optuženiku mora omogućiti da svoju obranu iznese u onom trenutku u kojem on smatra da je to za njega najpovoljnije. Takovo pravo dano je optuženicima u redovnom postupku, i sa aspekta zaštite minimalnih prava obrane kao procesnih garancija koje optuženici imaju, ne postoji razlog zbog kojeg bi se optuženici u sumarnom postupku stavljali u nepovoljniji – različiti procesni položaj od onih iz redovnog postupka.
Jednakost stranaka u postupku prema intenciji ZKP-a rezervirana je za fazu glavne rasprave pa se stoga mora, zbog načela jednakosti oružja i načela ravnopravnosti stranaka u postupku, i optuženicima iz sumarnog postupka omogućiti odabir trenutka iznošenja obrane. Ispitivanje optuženika, svjedoka i vještaka koje bi bilo provedeno na način da u sumarnom postupku iste prvi ispituje sudac odnosno predsjednik vijeća, također narušava prava koja iz kontradiktornosti raspravne faze postupka pripadaju strankama, a što je sve normirano vezano uz redoviti postupak u članku 420 ZKP-a.«
439. Ministarstvo pravosuđa navodi da je skraćeni postupak uređen drugačije od redovitog upravo s obzirom na vrijeme ispitivanja optuženika. Članak 535. stavci 2. i 3. ZKP-a nisu nesuglasni s člankom 14. Ustava.
440. Ustavni sud primjećuje da prvo sudac pojedinac ispituje optuženika, svjedoka i vještaka. To je izraz inkvizitornog elementa rasprave u skraćenom postupku. Cilj mu je ostvariti brzinu i pojednostaviti postupak. Time nisu ukinuti elementi kontradiktornosti postupka. Ispitivanje nastavljaju stranke. Na temelju članka 520. ZKP-a supsidijarno se primjenjuju odredbe o redovitom postupku.
Iskazivanje na početku dokaznog postupka ne dovodi optuženika u nepovoljniji položaj u odnosu prema tužitelju. Članak 535. stavci 2. i 3. ZKP-a ne narušavaju načelo kontradiktornosti jer obje stranke imaju pravo ispitati optuženika, svjedoka i vještaka na raspravi. Koncepciju skraćenog postupka treba sagledavati u cjelini.
440.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 535. stavaka 2. i 3. ZKP-a.
19.7.) Članak 539.
441. Osporeni članak glasi:
»Članak 539.
Kad drugostupanjski sud rješava o žalbi protiv presude prvostupanjskog suda donesene u skraćenom postupku, obje stranke obavijestit će se o sjednici vijeća drugostupanjskog suda ako je u prvostupanjskoj presudi izrečena kazna zatvora i ako su stranke zahtijevale da budu obaviještene o sjednici, ili ako predsjednik vijeća ili vijeće drugostupanjskog suda smatraju da bi prisutnost stranaka ili jedne od njih bilo korisno za razjašnjenje stvari.«
442. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Citirana odredba protivna je čl. 29 Ustava RH u kojem je razrađeno pravo na pravično suđenje, kao i odredbi čl. 6 ECHR. Ovdje se radi o povredi prava na pristup sudu. Obzirom na ovlasti koje drugostupanjski sud ima u odnosu na rješavanje o žalbi protiv presude prvostupanjskog suda donesene u skraćenom

postupku, nužno je osigurati u svim slučajevima nazočnost stranaka na sjednicama drugostupanjskog suda jer se jedino tako može osigurati da se pojedinac mora moći obratiti sudu za rješavanje određenog pitanja, te za njega u tom smislu ne smiju postojati nikakve pravne niti praktične prepreke.
Posebno je naglašeno da predsjednik vijeća ili vijeće drugostupanjskog suda mogu sjednicu provesti uz nazočnost samo jedne od stranaka u postupku ukoliko smatraju da bi to bilo korisno za razjašnjenje stvari, čime se druga strana prekludira u mogućnosti iznošenja bilo kakve argumentacije protivne onoj koju bi iznijela strana koja je na sjednici prisutna. Time se narušava ustavno načelo ravnopravnosti stranaka i načelo jednakosti oružja.«
443. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju iznosi da je člankom 539. ZKP-a uređena prisutnost sjednici drugostupanjskog suda na način koji nije nesuglasan s člankom 29. Ustava i s člankom 6. Konvencije.
444. Ustavni sud ocjenjuje da predlagateljice nisu u pravu kad ističu povredu prava stranaka da prisustvuju sjednici vijeća drugostupanjskog suda. Iz članka 539. ZKP-a vidljivo je da se u postupku odlučivanja o žalbi u skraćenom postupku, ako je izrečena kazna zatvora i ako su stranke zahtijevale obavijest o sjednici, primjenjuju odgovarajuće odredbe koje vrijede za redoviti postupak (članak 475. ZKP-a). U postupku u kojemu takva kazna nije izrečena pravo stranaka da prisustvuju sjednici vijeća određuje predsjednik vijeća ili vijeće drugostupanjskog suda ako smatra da bi prisutnost stranaka ili jedne od njih bilo korisno za razjašnjenje stvari.
Ustavni sud opetovano ponavlja da članak 6. stavak 1. Konvencije ne jamči u istom opsegu procesna prava na prvostupanjskom suđenju i u žalbenom postupku.
444.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 539. ZKP-a.
20.) Glava XXVI. Izdavanje kaznenog naloga i izricanje sudske opomene (članci 540. – 548.)
445. Glava XXVI. ZKP-a uređuje izdavanje kaznenog naloga u posebnom postupku u kojem se počiniteljima određenih kaznenih djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina sudi u skraćenom postupku, bez održavanja rasprave na prijedlog državnog odvjetnika.
446. U glavi XXVI. ZKP-a Ustavni sud nije prihvatio prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 540. stavka 1. i članka 541. stavka 2. ZKP-a.
20.1.) Članak 540. stavak 1. i članak 541. stavak 2.
447. Osporene odredbe glase:
»Članak 540.
(1) Za kaznena djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, a za koja nije nadležno vijeće, te za koja je saznao na temelju vjerodostojnog sadržaja kaznene prijave, može državni odvjetnik u optužnici zatražiti da sud izda kazneni nalog u kojem će okrivljeniku izreći određenu kaznu ili mjeru bez provođenja rasprave.
(...)«
»Članak 541.

(...)
(2) U presudi o kaznenom nalogu navest će se samo da se prihvaća zahtjev državnog odvjetnika te optuženiku, čiji osobni podaci moraju biti jasno određeni, izriče kazna ili mjera iz zahtjeva. Izreka presude o kaznenom nalogu obuhvaća podatke iz članka 459. stavak 1. do 3. ovog Zakona, uključujući i odluku o imovinskopravnom zahtjevu, ako je bio postavljen. U obrazloženju će se samo navesti dokazi koji opravdavaju izdavanje kaznenog naloga.
(...)«
448. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Odredbom čl. 540 st. 1 ZKP-a predviđeno je da za kaznena djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do 5 godina, a za koja nije nadležno vijeće, te za koju je saznao na temelju vjerodostojnog sadržaja kaznene prijave, može državni odvjetnik u optužnici zatražiti da sud izda kazneni nalog u kojem će okrivljeniku izreći određenu kaznu ili mjeru bez provođenja rasprave.
Prema članku 5 Ustava RH u RH zakoni moraju biti u suglasnosti sa Ustavom a ostali propisi i sa Ustavom i sa zakonom. Prema članku 3 Ustava RH vladavina prava propisana je kao jedna od najviših vrednota ustavnog poretka RH i temelj za tumačenje Ustava. Zakoni moraju biti jasni transparentni i razumljivi svakoj prosječnoj osobi.
Citirana odredba protivna je navedenim odredbama Ustava RH. Naime u samom zakonu nigdje nije definirano što je vjerodostojni sadržaj kaznene prijave, a sasvim je jasno da kaznena prijava nije dokaz u kaznenom postupku. Presuda kojom se izdaje kazneni nalog predstavlja odluku suda o krivnji te kazni počinitelja u odnosu na kaznena djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do 5 godina. Obzirom da se presuda o izdavanju kaznenog naloga odnosi na kaznena djela koja se ni po čemu ne mogu smatrati bagatelnima, a rasprava se ne provodi prije nje, tada se postavlja pitanje na osnovi kojih činjeničnih utvrđenja će se takove odluke suda donositi.
Svaka presuda kojom se netko oglašava krivim mora imati čvrste dokaze o svim bitnim elementima kaznenog djela, kako onim subjektivnim, tako i onim objektivnim. Da li termin vjerodostojni sadržaj kaznene prijave u sebi sadrži sve ono što je potrebno za donošenje presude kako u pogledu krivnje tako i u pogledu kazne, upitno je obzirom da taj termin u samom zakonu o kaznenom postupku nigdje nije definiran. Kroz ZKP protežu se termini osnovi sumnje, osnovana sumnja, utvrđenje na temelju dokaza o tome da ja određena osoba počinila kazneno djelo, pa se stoga donošenje presude na temelju standarda 'vjerodostojni sadržaj kaznene prijave' čini krajnje upitno jer je po stavu podnositelja time povrijeđena odredba čl. 14 st. 2 Ustava RH koja govori o jednakosti građana pred zakonom.
Odredbom čl. 541 st. 2 ZKP-a predviđeno je da se u presudi o kaznenom nalogu navodi samo to da se prihvaća zahtjev državnog odvjetnika, te optuženiku čiji osobni podaci moraju biti jasno određeni izriče kazna ili mjera iz zahtjeva. Izreka presude o kaznenom nalogu obuhvaća podatke iz čl. 459 st. 1 do 3 ovog zakona, uključujući i odluku o imovinskopravnom zahtjevu ako je bio postavljen. U obrazloženju će se samo navesti dokazi koji opravdavaju izdavanje kaznenog naloga.

Citirana odredba protivna je čl. 29 ustava RH kojim se štiti pravo na pravično suđenje kao i čl. 6 ECHR. Pravo na pravično suđenje uključuje zahtjev da sud objavi obrazloženu presudu. To je pravo utemeljeno u općenitijem načelu uključenom u Konvenciju koje štiti pojedinca od samovolje. Odgovor suda u vidu obrazložene presude mora biti takav da u dovoljnoj mjeri odgovori na osnovne elemente činjeničnih ili pravnih okolnosti na koje se određena osoba poziva. Obrazloženje presude kojom se izdaje kazneni nalog prema odredbi čl. 541 st. 2 ZKP-a sadrži samo imenovanje dokaza koji opravdavaju izdavanje kaznenog naloga. Ovaj svojevrsni popis dokaza nikako se ne može smatrati obrazloženjem kako to zahtijeva Europski sud za ljudska prava, jer se iz toga što će se dokazi pobrojati ne vide osnovni elementi činjeničnih ni pravnih okolnosti koje opravdavaju osudu koja se izriče presudom o izdavanju kaznenog naloga točno određenom optuženiku za točno određeno kazneno djelo.«

449. Ministarstvo pravosuđa navodi da članak 540. stavak 1. ZKP-a nije nesuglasan s člankom 3., člankom 5. i člankom 14. Ustava. Izricanje kaznenog naloga može zatražiti državni odvjetnik. »Vjerodostojni sadržaj« kaznene prijave je quaestio facti.

Što se tiče članka 541. stavka 2. ZKP-a, Ministarstvo pravosuđa navodi da se presuda kojom se izdaje kazneni nalog razlikuje i po obrazloženju koje je skraćeno. To nije nesuglasno s člankom 29. Ustava i člankom 6. Konvencije.

450. Ustavni sud primjećuje da pod pojmom »vjerodostojan sadržaj kaznene prijave« ZKP ima u vidu sadržaj kaznene prijave koji je dostatan za zaključak da je okrivljenik počinio kazneno djelo iz nadležnosti suca pojedinca. Taj pojam ne obuhvaća samo vjerodostojnost u smislu istinitosti nego i visok stupanj vjerojatnosti. Kaznena prijava na taj način postaje izvor saznanja o kaznenom djelu i počinitelju te dobiva nakon ispitivanja, u slučaju izdavanja kaznenog naloga, značenje dokaza. Riječ je o dokaznom standardu koji procjenjuje sud. U tom smislu može se izjednačiti s ostalim dokaznim standardima u koje ZKP ubraja i »osnovu sumnje« i »osnovanu sumnju« koji također nisu zakonski definirani. Na temelju tih standarda donose se odluke u kaznenom postupku. Presudom o izdavanju kaznenog naloga daje se obrazloženje relevantnih pitanja. To znači da se obrazlažu podaci navedeni u kaznenoj prijavi koji kao dokaz opravdavaju izdavanje kaznenog naloga, kao i dokazi koje je sud utvrdio tijekom ispitivanja zahtjeva državnog odvjetnika za izdavanje kaznenog naloga. Ako okrivljenik prihvati kazneni nalog, sporazumno pristaje na svoju osudu i kaznu. U protivnom mu je na raspolaganju prigovor protiv kaznenog naloga, za čije je podnošenje dostatan sadržaj obrazloženja presude o izdanom kaznenom nalogu. Konačno, u postupku za izdavanje kaznenog naloga predviđeni su izricanje novčanih kazni te mjera upozorenja (uvjetne osude i sudske opomene), ali ne i izricanje težih kazni kao što je kazna zatvora.

Europski sud naveo je u više presuda da »slobodna ocjena suda neće dovesti u pitanje učinkovitost sudskog postupka« – (»… ju-dicial discretion will not undermine the effectiveness of proceedings before a court…«, predmet Smith i Grady protiv Velike Britanije, presuda, 27. rujna 1999., zahtjevi br. 33985/96 i 33986/96; predmet Hatton protiv Velike Britanije, presuda, 8. srpnja 2003., zahtjev

br. 36022/97).
Slijedom navedenog, a s obzirom na to da je riječ o skraćenom postupku uz pristanak okrivljenika u kojem se ne može izreći zatvorska kazna, članci 540. stavak 1. i 541. stavak 2. ZKP-a ispunjavaju jamstva iz članka 29. Ustava i članka 6. Konvencije.
450.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 540. stavka 1. i članka 541. stavka 2. ZKP-a.
21.) Glava XXVIII. Postupak za oduzimanje predmeta i imovinske koristi (članci 556. – 563.)
451. Glava XXVIII. ZKP-a uređuje postupak oduzimanja predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom, uređuje odnos imovinskopravnog zahtjeva i oduzimanja imovinske koristi, kao i postupak oduzimanja predmeta u posebnim slučajevima.
452. U glavi XXVIII. ZKP-a Ustavni sud nije prihvatio prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 556. stavka 1. ZKP-a.
21.1.) Članak 556. stavak 1.
453. Osporena odredba glasi:
»Članak 556.
(1) Predmeti koji se po zakonu imaju oduzeti, kao i drugi predmeti ako to zahtijevaju probici javne sigurnosti ili zaštite časti i dostojanstva građana, oduzet će se i kad kazneni postupak ne završi presudom kojom se okrivljenik proglašava.
(...)«
454. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode da na temelju članka 5. Ustava zakoni moraju biti u suglasnosti s Ustavom, a ostali propisi i s Ustavom i sa zakonom. Na temelju članka 3. Ustava vladavina prava propisana je kao jedna od najviših vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske i temelj za tumačenje Ustava. Zakoni moraju biti jasni i razumljivi svakoj prosječnoj osobi. Predlagateljice naglašavaju da članak 556. stavak 1. ZKP-a ne ispunjava te zahtjeve. Odredba je nerazumljiva jer se ne zna kako se proglašava presudom i za što se optuženik »proglašava«.
455. Ministarstvo pravosuđa ne smatra da je članak 556. stavak 1. ZKP-a nesuglasan s člankom 3. i člankom 5. Ustava. Njima se propisuje oduzimanje predmeta u skladu s probicima javne sigurnosti ili zaštite časti i dostojanstva građana i kad kazneni postupak ne završi presudom kojom se okrivljenik proglašava krivim. Osporeni članak je jasan, precizan i svima razumljiv.
456. Ustavni sud primjećuje da postojanje nedorečenosti dijela zakonskog teksta ne ni trebao proizvoditi dvojbe u tumačenju ili primjeni članka 556. stavka 1. ZKP-a u praksi. Bez te odredbe bile bi dovedene u pitanje vrijednosti na koje ona upućuje. Riječ je o probicima javne sigurnosti te zaštiti časti i dostojanstva građana i onda kad kazneni postupak ne završi presudom kojom se okrivljenik proglašava krivim. Također, iz članka 451. stavka 1. ZKP-a nedvojbeno proizlazi za što se optuženik »proglašava«. On glasi:
»Članak 451.
(1) Presudom se optužba odbija ili se optuženik oslobađa optužbe ili se proglašava

krivim.
(...)«
456.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 556. stavka 1. ZKP-a.
22.) Glava XXIX. Postupak za opoziv uvjetne osude (članak 564.)
457. Glava XXIX. ZKP-a uređuje postupak za opoziv uvjetne osude kao mjere upozorenja, koja je uređena člancima 67. do 72. KZ-a. Materijalnopravne pretpostavke za opoziv uvjetne osude propisane su u članku 69. KZ-a.
458. U glavi XXIX. ZKP-a Ustavni sud nije prihvatio prijedloge za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 564. stavka 5. ZKP-a.
22.1.) Članak 564. stavak 5.
459. Osporena odredba glasi:
»Članak 564.
(...)
(5) Ako se naknadno utvrdi da je osuđenik u vrijeme provjeravanja počinio kazneno djelo za koje je osuđen na kaznu zbog koje je, prema odredbama Kaznenog zakona, trebalo ili bilo moguće opozvati uvjetnu osudu, a sud koji ga je osudio na kaznu je propustio o tome odlučiti, prvostupanjski sud koji je izrekao uvjetnu osudu donijet će presudu kojom će opozvati uvjetnu osudu i odrediti izvršenje izrečene kazne. Ako sud ustanovi da nema osnove za opoziv uvjetne osude, rješenjem će obustaviti taj postupak.
(...)«
460. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»Citirana odredba zakona protivna je čl. 31 st. 2 Ustava RH prema kojem se nikome ne može ponovno suditi niti ga se može kazniti u kaznenom postupku za kazneno djelo za koje je već pravomoćno oslobođen ili osuđen u skladu sa zakonom. Prema članku 5 Ustava RH u RH zakoni moraju biti u suglasnosti sa Ustavom a ostali propisi i sa Ustavom i sa zakonom. Prema članku 3 Ustava RH vladavina prava propisana je kao jedna od najviših vrednota ustavnog poretka RH i temelj za tumačenje Ustava. Zakoni moraju biti jasni transparentni i razumljivi svakoj prosječnoj osobi.
Citirana odredba ZKP-a u suprotnosti je sa odredbom čl. 69 st. 2 KZ-a koja govori o opozivu uvjetne osude, a prema kojoj sud može opozvati uvjetnu osudu i odrediti izvršenje izrečene kazne ako osuđena osoba u vrijeme provjeravanja počini jedno ili više kaznenih djela za koje joj je izrečena kazna zatvora u trajanju manjem od dvije godine ili novčana kazna.
Citiranom odredbom ZKP-a prema mišljenju podnositelja povrijeđena su navedena ustavna načela i to iz dva razloga. Ovom odredbom naime u segmentu u kojem ista govori »da je uvjetnu osudu moguće opozvati ukoliko je neki drugi sud koji je odlučivao o drugom kaznenom djelu okrivljenika trebao odnosno propustio o tome odlučivati“, zadire se mimo procedure i instituta predviđenih ZKP-om u pravomoćnu odluku drugog suda.
Zakon propisuje točno određene uvjete pod kojima se može ispitivati pravomoćna osuđujuća sudska odluka, te po svojoj strukturi inicijativu za ispitivanjem

pravomoćnih sudskih odluka daje strankama i vezuje ju za točno određene vremenske rokove.
Osporavanom odredbom dozvoljeno je nekom drugom sudu da mimo zakonskih uvjeta preispituje valjanost i zakonitost pravomoćne presude u kojoj nije opozvana ranije izrečena uvjetna osuda. Podnositelji u tome vide i povredu načela res iudicate i ne bis in idem.
Druga situacija koja je regulirana osporavanom odredbom ZKP-a je situacija u kojoj je drugi sud imao prilikom donošenja svoje presude mogućnost opozivanja ranije izrečene uvjetne osude, ali to nije smatrao potrebnim učiniti.
Odredba čl. 564 st. 5 ZKP-a kojom je dozvoljeno da prvostupanjski sud koji je izrekao uvjetnu osudu donosi presudu kojom opoziva uvjetnu osudu i određuje izvršenje izrečene kazne, praktički predstavlja preispitivanje presude drugog suda za koju se pretpostavlja da je bila podložna preispitivanju povodom ulaganja žalbe, i to opet mimo uvjeta predviđenih u normama koje reguliraju obnovu kaznenog postupka, time što se u ovoj situaciji zadire i u neovisnu odluku drugog suda koji je smatrao da raniju uvjetnu osudu nije potrebno opozvati. Ovakvim normiranjem postupka opoziva uvjetne osude prekršena je zabrana reformacije in peius kao i odredba čl. 117 Ustava RH po kojoj je sudbena vlast samostalna i neovisna.«
461. Ministarstvo pravosuđa u očitovanju iznosi da članak 564. stavak 5. ZKP-a nije nesuglasan s člankom 3., člankom 5. i člankom 31. stavkom 2. Ustava. Nije riječ o preispitivanju već donesene pravomoćne presude nego o uzimanju postojeće presude upravo u onakvom obliku u kakvom ju je donio drugi sud.
462. Osporenim odredbom članka 564. stavka 5. ZKP-a uređuje se postupanje nakon pravomoćno izrečene uvjetne osude kad se naknadno utvrdi da je osuđenik u vrijeme provjeravanja počinio kazneno djelo za koje je osuđen na kaznu zbog koje je na temelju odredaba KZ-a trebalo ili bilo moguće opozvati uvjetnu osudu, a sud koji ga je osudio na kaznu je propustio o tome odlučiti. Ustavni sud ocjenjuje da u izloženom smislu osporena odredba nije nesuglasna s navedenim odredbama Ustava. Ustavni sud pritom ističe da nije riječ o preispitivanju presude drugog suda nego se postojeća pravomoćna presuda uzima u cijelosti kako ju je izrekao drugi sud, na temelju čega se i donosi odluka.
Članak 564. stavak 5. ZKP-a jasan je i razumljiv. Ne propisuje ponovno suđenje već postupanje sukladno uvjetu koji je osuđenik prekršio u vrijeme provjeravanja. ZKP u tom članku propisuje postupak, pa nije točna tvrdnja da se njime ne poštuje procedura i instituti predviđeni ZKP-om. Tak članak ne zadire u pravomoćnu odluku drugog suda. Suprotno tome, svojim sadržajem štiti načelo vladavine prava i pravne sigurnosti.
462.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 564. stavka 5. ZKP-a.
23.) Glava XXXI. Prijelazne i završne odredbe (članci 570. – 575.)
463. Glava XXXI. ZKP-a uređuje reviziju i izvanredni pravni lijek protiv odluka sudova bivše SFRJ, kao i prijelazne i završne odredbe u užem smislu riječi.
464. U glavi XXXI. ZKP-a Ustavni sud nije prihvatio prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 575. ZKP-a.

23.1.) Članak 575.
465. Osporeni članak glasi:
»Članak 575.
Ovaj Zakon objavit će se u 'Narodnim novinama', a stupa na snagu 1. siječnja 2009. osim:
– članaka 1.-230., 232.-496. i 509.-569. koji stupaju na snagu 1. srpnja 2009. u predmetima za kaznena djela iz članka 21. Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta ('Narodne novine', br. 82/01., 12/02., 33/05., 48/05.-ispravak).
– članaka 1.-230., 232.-496. i 509.-569. koji stupaju na snagu 1. rujna 2011.«
466. Predlagateljice Novak i Drenški Lasan navode:
»U odnosu na Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku NN 76/2009 podnositeljice smatraju da se, slijedeći argumentaciju iznesenu u odluci Ustavnog suda RH U-I-2566/2003 od 27.11.2003. g. radi o organskom zakonu te stoga smatraju da je takav zakona morao imati period vacatio legis.
Odredbom čl.119 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku određeno je da će se ovaj zakon objaviti u Narodnim Novinama, a stupa na snagu 01.07.2009. g.
Zakon je objavljen u Narodnim Novinama broj 76/2009 dana 01.07.2009. g., a kojeg dana je i stupio na snagu što znači da nije imao period vacatio legis.
Vacatio legis potreban je kako bi se građani i državna tijela upoznali sa sadržajem zakona i kako se nakon samog stupanja na snagu nitko više ne bi mogao pozivati na to da nije bio upoznat sa samim tekstom zakona.(...)
Odredbom čl.89 Ustava RH predviđeno je; Prije nego što stupe na snagu zakoni i drugi propisi državnih tijela objavljuju se u Narodnim Novinama, službenom listu Republike Hrvatske. Propisi tijela koja imaju javne ovlasti prije stupanja na snagu moraju biti objavljeni na dostupan način u skladu sa zakonom. Zakon stupa na snagu najranije osmi dan od dana njegove objave, osim ako nije zbog osobito opravdanih razloga zakonom drugačije određeno. Zakoni i drugi propisi državnih tijela i tijela koje imaju javne ovlasti ne mogu imati povratno djelovanje. Iz posebno opravdanih razloga samo pojedine odredbe zakona mogu imati povratno djelovanje.
Podnositelji smatraju da su člankom 119 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku NN 76/2009 povrijeđene odredbe čl.89 st. 1 i 3 Ustava RH.«
467. Ministarstvo pravosuđa nije se očitovalo o članku 575. ZKP-a.
468. Ustavni sud smatra da predlagateljice Novak i Drenški Lasan neosnovano tvrde da je članak 575. ZKP-a nesuglasan s člankom 26. Ustava, s obzirom da se za sve predmete i sve počinitelje kaznenih djela iz članka 21. ZUSKOK-a primjenjuje ZKP bez ikakve diskriminacije.
468.1. Polazeći od iznesenih prigovora, Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje osnovani razlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 575. ZKP-a.
469. Ustavni sud ističe da članak 119. ZID-a ZKP/09 ne treba ocjenjivati s obzirom da je konzumiran.
470. Na temelju članka 43. stavka 1. Ustavnog zakona riješeno je kao u točki I.

izreke ovog rješenja.
471. Točka II. izreke ovog rješenja temelji se na članku 29. Ustavnog zakona.

Broj: U-I-448/2009
U-I-602/2009
U-I-1710/2009
U-I-18153/2009
U-I-5813/2010
U-I-2871/2011
Zagreb, 19. srpnja 2012.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Predsjednica

dr. sc. Jasna Omejec, v. r.

TEKST KOJI NIJE UŠAO U PROČIŠĆENI TEKST

ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O KAZNENOM POSTUPKU

(„Narodne novine“, broj 80/11 od 13.07.2011.)

Članak 48.

Odredbe članka 49., članka 55. stavka 6., članka 65. stavka 3., članka 70. stavka 1., članka 98. stavka 3., članka 285. stavka 1. točke 1., članka 389. stavka 2., članka 464. stavka 2., članka 552. stavka 1. i članka 555. stavka 1. Zakona o kaznenom postupku (»Narodne novine«, br. 152/08. i 76/09.) se primjenjuju na članove svih zajednica iz članka 18. ovog Zakona kojim se mijenja članak 202. stavak 33.

Članak 49.

Ovlašćuje se Odbor za zakonodavstvo Hrvatskoga sabora izraditi pročišćeni tekst Zakona o kaznenom postupku.

Članak 50.

1. rujna 2011. prestaju važiti odredbe članka 16. – 22. Zakona o kaznenom postupku (»Narodne novine« br. 110/97., 27/98., 58/99., 112/99., 58/02., 143/02. i 115/06.).

Članak 51.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«, osim:
– članka 1. ovog Zakona koji stupa na snagu s danom pristupanja Republike Hrvatske u Europsku uniju
– članka 2. i članka 19.a – 19.d i članka 19.f iz članka 3. ovog Zakona, koji stupaju na snagu 1. rujna 2011.,
– članka 19.e iz članka 3. ovog Zakona koji stupa na snagu **1. siječnja 2020.**

TEKST KOJI NIJE UŠAO U PROČIŠĆENI TEKST

ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O KAZNENOM POSTUPKU

(„Narodne novine“, broj 143/12 od 20.12.2012.)

Članak 117.

Ovlašćuje se Odbor za zakonodavstvo Hrvatskoga sabora da izradi pročišćeni tekst Zakona o kaznenom postupku.

Članak 118.

Ovaj Zakon objavit će se u »Narodnim novinama«, a stupa na snagu 1. siječnja 2013.

TEKST KOJI NIJE UŠAO U PROČIŠĆENI TEKST

ZAKON O IZMJENI I DOPUNAMA ZAKONA O KAZNENOM POSTUPKU

("Narodne novine", broj 56/13 od 10.05.2013.)

Članak 9.

Ovaj Zakon objavit će se u »Narodnim novinama«, a stupa na snagu danom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji.

TEKST KOJI NIJE UŠAO U PROČIŠĆENI TEKST

ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O KAZNENOM POSTUPKU

(„Narodne novine“, broj 145/13 od 06.12.2013.)

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 257.

(1) Sve radnje i mjere koje su provedene ili se provode sukladno Zakonu o kaznenom postupku (»Narodne novine«, br. 152/08., 76/09., 80/11., 121/11., 91/12., 143/12. i 56/13.) do stupanja na snagu ovog Zakona su valjane u skladu s točkom IV. izreke Odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske, broj: U-I-448/2009, U-I-602/2009, U-I-1710/2009, U-I-18153/2009, U-I-5813/2010 i U-I-2871/2011, od 19. srpnja 2012. (»Narodne novine«, br. 91/12.).
(2) Ako je na dan stupanja na snagu ovoga Zakona bio u tijeku kakav rok, taj rok će se računati prema odredbama ovog Zakona, osim ako je dosadašnji rok bio dulji ili je prijelaznim i završnim odredbama ovog Zakona drukčije propisano.
(3) Ako nakon stupanja na snagu ovog Zakona povodom žalbe ili izvanrednog pravnog lijeka postupak treba ponoviti, novi postupak provest će se po odredbama ovog Zakona.
(4) Ako je do stupanja na snagu ovog Zakona donesena kakva odluka protiv koje je po odredbama zakona po kojem je postupak vođen dopušten pravni lijek ili još teče rok za podnošenje pravnog lijeka, ili je pravni lijek podnesen, ali o njemu još nije odlučeno, u tom postupku primijenit će se odredbe zakona po kojem je donesena odluka, osim ako ovim

Zakonom nije drukčije propisano.
(5) Provođenje dokaznih radnji te istrage i kazneni postupak koji su započeli prije stupanja na snagu ovog Zakona nastavit će se po odredbama ovog Zakona, osim ako je prijelaznim i završnim odredbama ovog Zakona drukčije propisano.
(6) U kaznenom postupku za kaznena djela iz članka 19.c točke 1. podtočke d) Zakona o kaznenom postupku (»Narodne novine«, br. 152/08., 76/09., 80/11., 121/11., 91/12., 143/12. i 56/13.), postupak će se dovršiti pred sudom koji je bio nadležan u trenutku podizanja optužbe.

Članak 258.

(1) Protiv pravomoćne presude koja je donesena na temelju odredbi Zakona o kaznenom postupku (»Narodne novine«, br. 152/08., 76/09., 80/11., 121/11., 91/12., 143/12. i 56/13.), a koja se isključivo ili u odlučujućem dijelu temelji na odredbama tog Zakona koje je Ustavni sud Republike Hrvatske ukinuo svojom Odlukom, broj: U-I-448/2009, U-I-602/2009, U-I-1710/2009, U-I-18153/2009, U-I-5813/2010 i U-I-2871/2011, od 19. srpnja 2012. (»Narodne novine«, br. 91/12.) može se, u roku od godine dana od stupanja na snagu ovog Zakona, odnosno od primitka pravomoćne presude, podnijeti zahtjev za obnovu postupka sukladno odredbi članka 497. Zakona o kaznenom postupku.
(2) Ako su nastupile posljedice pravomoćne presude iz stavka 1. ovog članka, stranka može u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ovog Zakona podnijeti zahtjev nadležnom kaznenom sudu da se te posljedice otklone naknadom štete.

Članak 259.

Nadležni ministri su dužni donijeti pravilnike iz članaka 78., 105., 152. i 154. ovog Zakona u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Članak 260.

Mjere i radnje iz članka 75., članka 76., članka 218.a, članka 245., članka 263., članka 286., članka 326., članka 334. i članka 339. ovog Zakona, mogu se odrediti i za kaznena djela propisana Osnovnim krivičnim zakonom Republike Hrvatske (»Narodne novine«, br. 31/93., 39/93., 108/95., 16/96. i 28/96.), Krivičnim zakonom Republike Hrvatske (»Narodne novine«, br. 32/93., 38/93., 16/96. i 28/96.), Zakonom o kaznenim djelima podrivačke i terorističke djelatnosti protiv državnog suvereniteta i teritorijalne cjelovitosti Republike Hrvatske (»Narodne novine«, br. 74/92.) te Kaznenim zakonom (»Narodne novine«, br. 110/97., 27/98. – ispravak, 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 84/05., 71/06., 110/07., 152/08. i 57/11.), ako se činjenično stanje može podvesti pod biće odgovarajućeg kaznenog djela iz Kaznenog zakona koje je navedeno u tim člancima.

Članak 261.

Ovaj Zakon objavit će se u »Narodnim novinama«, a stupa na snagu 15. prosinca 2013., osim odredbi iz članka 151., 250., 251, 253., 254., 255. i 256. ovog Zakona u dijelu koji se odnosi na psihijatrijsko liječenje na slobodi, a koje stupaju na snagu danom stupanja na snagu posebnog zakona kojim će se urediti zaštita osoba s duševnim smetnjama.

TEKST KOJI NIJE UŠAO U PROČIŠĆENI TEKST

ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O KAZNENOM POSTUPKU

(„Narodne novine“, broj 152/14 od 22.12.2014.)

Članak 12.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.